

Píívyéébé ihjyu:
jetsocríjyodítyú
cáátúnuháámi

New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

Pívyéébé ihju: jetsocríjyodítyú cáátúnuháámi
New Testament in Bora (PE:boa:Bora)

copyright © 2008 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Bora

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Boara [boa], Peru

Copyright Information

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Bora

© 2008, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2014-04-22

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files dated 29 Jan 2022

6f878dbd-e896-5e27-b788-1442926dfc48

Contents

Matéo	1
Máaco	62
Róoca	99
Jóáa	160
Héecho	205
Romááno	256
1 Coriítio	277
2 Coriítio	298
Gáarata	312
Epéetsio	320
Piripéetse	327
Corotséetse	333
1 Tetseronitséetse	338
2 Tetseronitséetse	343
1 Timotéo	346
2 Timotéo	352
Tíito	357
Piremóo	360
Heeberéo	362
Tsajtiágo	378
1 Péédoro	384
2 Péédoro	390
1 Jóáa	394
2 Jóáa	400
3 Jóáa	401
Jóodaá	402
Apocaríhtsi	404

MATÉO

Matéó Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Jetsocríjtó ihdé múnáaúvu (Rc 3.23-38)

¹ Dabíi, Aavaráaa, Íjcyámútsiúvúj tsíménémúhaabéhjáa Jetsocríjtó Íjcyáábé ihdé múnáaúvú ílluúme:

² Diibyéhjáa Aavaráá tsíimavá Itsáake. Aabéhjáa Itsáá tsíimavá Jacóóboke. Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jodáake tsíjtyehji íñahbémuma. ³ Aabéhjáa Jodáá tsíimavá Tamáadívú Pááreé, Tsááraá, Íjcyámútsikye. Aabéhjáa Pááre tsíimavá Ejróoke. Aabéhjáa Ejróó tsíimavá Aráake. ⁴ Aabéhjáa Aráá tsíimavá Aminadáake. Aabéhjáa Aminadáá tsíimavá Naatsóoke. Aabéhjáa Naatsóó tsíimavá Tsamóoke. ⁵ Aabéhjáa Tsamóó tsíimavá Bóoke Raáadívu. Aabéhjáa Bóo tsíimavá Obéeke Róótídivu. Aabéhjáa Obéé tsíimavá Itsáikye. ⁶ Aabéhjáa Itsáí tsíimavá ávyéjuube Dabíikye. Aabéhjáa Dabíí tsíimavá Tsaromóoke Oriá táábadívu.

⁷ Aabéhjáa Tsaromóó tsíimavá Roboáake. Aabéhjáa Roboáá tsíimavá Abíake. Aabéhjáa Abíá tsíimavá Áátsákeé. ⁸ Aabéhjáa Áátsa tsíimavá Jotsapáake. Aabéhjáa Jotsapáá tsíimavá Joráake. Aabéhjáa Joráá tsíimavá Otsíake. ⁹ Aabéhjáa Otsíá tsíimavá Joatáake. Aabéhjáa Joatáá tsíimavá Acáake. Aabéhjáa Acáá tsíimavá Etsekíake. ¹⁰ Aabéhjáa Etsekíá tsíimavá Manatséeke. Aabéhjáa Manatséé tsíimavá Amóoke. Aabéhjáa Amóó tsíimavá Jotsíake. ¹¹ Aabéhjáa Jotsíá tsíimavá Jeconíake tsíjtyehji íñahbémuma. Téjyúhjáa Babiróónía múnáá hójtsiri méihdéjte ijraéemu.

¹² Aaméhjáa diityé hójtsí pañétú íjchívyéné boone Jeconíá tsíimavá Tsaratiéeke. Aabéhjáa Tsaratiéé tsíimavá Tsorobabéeke. ¹³ Aabéhjáa Tsorobabéé tsíimavá Abióoke. Aabéhjáa Abióó tsíimavá Eriakíikye. Aabéhjáa Eriakíí tsíimavá Atsóoke. ¹⁴ Aabéhjáa Atsóó tsíimavá Tsadóoke. Aabéhjáa Tsadóó tsíimavá Akíikye. Aabéhjáa Akíí tsíimavá Erióoke. ¹⁵ Aabéhjáa Erióó tsíimavá Ereatsáake. Aabéhjáa Ereatsáá tsíimavá Matáake. Aabéhjáa Matáá tsíimavá Jacóóboke. ¹⁶ Aabéhjáa Jacóóbó tsíimavá Jotséeke Maaríá tajíi Íjcyáabeke. Aabéhjáa diille Maaríá tsíimavá Jetsóoke, 'Pájtyetétsoóbe' nééiyóné 'Críjtoó' némeíbyeke.

¹⁷ Éhduméhjáa Jetsóó ihdé múnáaúvu. Diibyéhjáa muurá Aavaráaúvú tsíimavá tsáápiikye. Aabéhjáa dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéné éhniíñevu. Aabéhjáa idyé dsíjívénetu dííbyé hajchíyéjuco cámaavéne. Éhdúhjáa icyóhodu 'camácámá' líyaatéhijcyámé 14-ihjyúvá Dabííúvuke ditye tsíimávanévújuco. Áábeúvudítýúhjáa idyé líyaatéhijcyámé téhdunéré 14-ijyúva. Ájyúhjáa diityéké Babiróónía múnáa méénucátsítýu ityáhjáameke tsajtyé íiñújuvu. Téjyútúhjáa idyé ditye líyaatéhijcyáné téhdunéré 14-ijyúvá úújeténáa Críjtoréjuco tsíimávámeíñe.

Jetsocríjtóke Maaríá tsíimaváne (Rc 2.1-7)

¹⁸ Íllúhjáa muurá teene Jetsocríjtóke tsáápille tsíimaváne: Dííbyéj tsíjúhjáa Íjcyáille Maaríake Jotséé áábajáá ityáábávaki. Áronáacáhjáa dityétsíi úcújcatsítýuné ihdéreé tsúúca Maaríá eevá Píívyééberéhjáa ihdyu Ípííchoj téeveri pícyóone. ¹⁹ Aabéhjáa diibye Jotséé ímiáábé íjcyánéllii tsá ímílléturó ehdu néellema íjcyane. Áánéllihyéhjáa íjtsámeíbyé ílluréjuco díílleke íhvéjtsóiyóné múha wáájácútúnáaaca. Aabéhjáa tsá ímíllétú míamúnáake

iwáájacutsóné muhdú dille íjcyane. ²⁰ Ááneríhjáa dibye ítsámeíhíjcyánáa níjkyéji múnáajpi ityúwá pañe dííbyedívú bóhówááveebe nééhií:

—Jótsej, Dabííuvú tsíiménémúhaabe u íjcyaaábej, tsá muhdú u íjtsámeíityú dítyáába íjcyáille Maaríadítyu. Tsá muurá dille éévane ímityúné íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébere Íapííchoj tééveri pícyoone éévalle. Ahdícyane ihdyu wa duucu dííllekej. ²¹ Muurá tsíímáváille wájpíikye. Áábe mémei Jetsóó dibye íhyájkímuke ímityuháñetu pájtyetétsóíñéllíihye. Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi néé Jotséeke ityúwá pañe.

²²⁻²⁵ Ahdújucóhjáa dibye ipyééne díílleke újcujéné ihjyávu. Áállekéhjáa tsá dibye dómájcotú dille tsíímávátúné hajchóta. Aanéhjáa tsúúca dille tsíímáváabeke meménuube Jetsóodívu. Ehdúhjáa pájtyéné Píívyéébe íhjúyú uubálle múnáájpij tééveri íllu néhdújuco:

Wájpíikye úújétné badsíjcaja éévaáhi. Aane tsíímáváille wájpíikye. Áábe mémei Emanoéé, ‘íjcyaaabe Píívyéébe méémaá’ nééiyóne. Ehdúhjáa Píívyéébe íhjúyú uubálle múnáájpij tééveri néhdújuco tene pájtyene.

2

Waajácu múnáa Jetsóoke úújétné

¹ Aanéhjáa Jodéa íiñújivu dííbyeke tsíímavámé Beréé coomívú Heróóde téené íiñújí avyéjuube íjcyánáaaca. Áijyúhjáa nuhba tsáhícyánéjcutu tsaate mícúru waajácu múnáa tsáame wajtsí Jerotsaréevu. ² Aaméhjáa técoomí múnáake nééhií:

—¿Kíá dííbye éhneva jodíómú avyéjuube íjcyáííbyeke tsáápille tsíímávaabe? Muurá íñe nuhba tsáhícyánéjcuri muha meíjcyame máájtyumí tsúúca dibye íjcyane úúbálléné mícúruwake. Áánéllíi muha metsáa dííbyeke medúúruváváme.

³ Aanéhjáa idyé téhdure Heróóde tsúúca waajácúhi. Aanéhjáa dííbyeke tsíwárejcaró pámeere teene Jerotsarée múnáamájuco. ⁴ Áánéllíihyéhjáa pihjúyúcuube pámeekéré llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéke. Áámekéhjáa díllóobe kíavú dííbye Pájtyetétsoobe íjcyáííbyeke dítye tsíímávaíñé némeíhíjcyáne. ⁵ Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Beréevu Jodéa íiñújiri íjcyácoomívu. Íllúhjáa muurá Píívyéébe íhjúyú uubálle múnáajpi caatúnúhi:

⁶ Jodéa íiñújiri íhtsútú coomíjí íjcyánetu tsá íatéréecóomí Beréé íjcyatúne. Muurá ámuha teene Beréé múnáa tahñéjé meíjcyamedítyú tsaapi íjcyáá amúhá avyéjuube amúhake téhméíbye.

⁷ Ehdúhjáa dítye úúbállénéllíi Heróóde píuvá wáájacúratúné dítye mícúru waajácu múnáake. Áámekéhjáa díllóobe ímíñeúvú múijyútújucóhjáa ímichi mícúruwa bóhówaavéne.

⁸ Átsihdyúhjáa teene Beréevu iwállóomeke neébe:

—Cána mepééne ímíñeúvú méwaajacute dííbye tsííméneke. Aane ámuha dííbyeke maájtyúmícooca oke méúúballeco téhdure o dúúruvaté dííbyeke.

⁹ Ehdúhjáa avyéjuube Heróóde díityémá íhjúvátshídyu idyé pehíjcyámé dííbye mícúruwá tujkévetu. Aaméhjáa tsúúca téshívu úújétnáa díbyéwu íjcyátsíí hallúvú mícúruwa táchúúreevéhi. ¹⁰ Ááneríhjáa mítyane ímíjyuuvéme. ¹¹ Aaméhjáa tééjá pañevú úcaavémé úújéte tsíiju Maaríama íjcyáábéwúudívu. Áábéwúukéhjáa duurúvámé ímíhmóúbánema. Átsihdyúhjáa bohbanúmé dííbyéwúuke óoroó, íjtsiéétsóo, mííraá, éhdunévu. ¹² Áané boonéhjáa Píívyéébe díityéké ityúwá pañe néé Heróóde íjcyáhullétú dítye íóómíjyucóótuki. Ahdújucóhjáa dítye óómiñe íiñújivu tsiélléturéjuco.

Jetsóoma tsííjumútsí Ejíhtó íiñújivu úmíváne

¹³ Aaméhjáa tsúuca íiñújuvu óómíñe déjuvu idyé tsiíñe níjkyéji múnáajpi Jotséedívu ityúwá pañe íbóhówáávène néé dííbyeke:

—Maájkyéne méumívá dítyáábá nííhyoma Ejíhtó íiñújuvu. Aame ámuha méijcyáá téhulle ámúhake o nééne hajchóta. Muurá Heróóde néhcoó aadi tsííménéwúuke ídsíjívétsoki.

¹⁴ Ahdújucóhjáa dítye íájkyéne pééne tépejcojuco teene Ejíhtó íiñújuvu. ¹⁵ Áhulléhjáa ícyahíjcyámé díibye Heróóde dsíjívétúné hajchóta. Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáajpij tééveri íllu néhdújuco:

Ejíhtori íjcyáábeke ó píuvá Hájchíwúuke.

Ávyéjuube Heróóde tsíímédívu lííhyánutsóne

¹⁶ Aanéhjáa Heróóde ávyétá íhnáho cayóbáávaté díitye waajácu múnáa tsiélléturéjuco óómíñeri. Áánemáhjáa íjcyáabe lííhyánutsó wapímúj tsíímedívu míñéécú pijcyábatu lííñevu íjcyáméhjidípívu, díityéhjáa waajácu múnáa míñéécú pijcyábájuco ípyé míícúruwáke íájtyúmínetu íjcyáne ééveri íjcyáméhjidívu. Teenéhjáa Berée múnáaj tsíímedívu lííhyánútsoobe técoomí úníuri íjcyáméj tsíímemájucó. ¹⁷ Ehdúhjáa pajtyéné Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáajpi Jeremíá íllu néhdújuco:

¹⁸ Ramáa íjcyátsihyi dsíjívé maatyóbá melleebóhi. Rakyéé muurá tahíjcyá íááchimúhá íjraéemuj tsíímé dsíjíveneri. Aalle tsá ímíletú díílleke mebóhijtsóne.

¹⁹⁻²⁰ Aanéhjáa díibye Heróóde tsúuca dsíjívénéllí níjkyéji múnáajpi tsiíñe Ejíhtovu Jotséedívu ityúwá pañe íbóhówáávène nééhií:

—Maájkyéne wa meóomí ámuha íjraéémú íiñújuvu. Tsúuca dsíjívémé tsííménéwúukée dsíjívétsóllehíjcyáme.

²¹ Ahdújucóhjáa dítye óómíñe íiñújuvu. ²² Áronáacáhjáa díibye Heróóde cápáyóové íllíyéjuco Akyeráo teene Jodéa íiñújí avyéjuube íjcyane Jotséé iwáájácúne íllityé téhullévú ípyééíyóneri. Áánéllíhyéhjáa Gariréa íiñújívuréi pééme Píívyéébe díityéké ityúwá pañe téhullévú dítye péétyúné néénéllíhye. ²³ Aaméhjáa úújeté Natsaréevu díibyeéhjáa Jetsóo Natsarée múnáajpi íjcyáíñe tsúucájatújuco Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáa néhíjcyádújuco.

3

Tsojtsó múnáajpi Jóaa úwaabóne (Mc 1.1-8; Rc 3.1-9; Ja 1.19-28)

¹ Téijyúhjáa Jóaa tsojtsó múnáajpi úwáábohíjcyá míámúnáake Jodéa íiñújiri íñéubará píívyétútsihyi. ² Íllúhjáa úwáábohíjcyáabe:

—Méíhvéjtsó ímítyú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámúhá íjtsaméi mécapáyóové ímíánejcúvuréjuco. Muurá níjkyéjiri íjcyáabe Píívyéébe íavyéjúejte meíjcyá meke újcuíñe tsúuca méhdivu píhíjucóóhií.

³ Díibyeéhjáa Jóaadityu Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáajpi Itsaía nééhií:

Méllééboó íñéubará píívyétúné íiñújiri íjcyáabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítyú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívaki.”

⁴ Aanéhjáa díibye Jóaa camééllómú íhíjnetu méénúmeíñe wajyámúúnema íjcyáábéj píínétú ócájimííhé chíúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyáabe. ⁵ Áábé uwáábóhjáa ílléébúcnú tsáácunúhíjcyámé pahúllevátú Jerotsarée múnáa, pámeere teene Jodéa íiñúji múnáa, Joodáaj píhírí íjcyáne íiñúji múnáa, íjcyame. ⁶ Áamedítyúhjáa muhdú íicyahíjcyanéhjí úúbállémeímyekéjuco díbye tsótsohíjcyáne teene Joodáatu.

⁷ Áijyúhjáa tétsihyi mítyame paritséó imyémé ijcyáha múnáama, tsadotséó imyémé ijcyáha múnáa ijcyame idyé imíllerá téhdure itsójsótsámeíñé peecútére. Árómekéhjáa íllure tsijpájuúbe. Neebéhjápeé:

—Ávyeta ámuha íñímyémúeméjté meíjcyámeke ¿múha ámúhake née peecútéré ámuha teene meméénúneri mepájtyetéiyóné Píívyéébe meke méimítyuháñé hallútú ícúbáhraíñé méumíwari ijcyánetu? ⁸ Ímiááné ámuha metsójsótsámeíñé meímílléhajchíí ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiááameréjuco meíjcyá tééneréjuco ámúhadítú íbóhówaúcunúki. ⁹ Tsá múu néétune: “Muha muurá Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe meíjcyámeke tsá íñá múúhake pajtyeítúne.” Tsá múu ehdu íhjuvátúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyáronetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtyeke Aavaráaúvúj tsíménémúháabeke. ¹⁰ Aabe muurá téhmehíjcyá ímityúmeke iwáágóoíñé éhne múúne tsaapi íbájtsoháñetu ímiñe néévátuhéhjí íllóne cóvajsódu. ¹¹ Muurá ihdyu ímiááné ámúhake ó tsótsóhíjcyá nújpacýori ámúhá ímityú ámuha meíhvéjtsómé íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyóóvémeke. Áánetu ihdyu íjcyabe táhboone úwáábóibye ávyeta táehnííñevu íhtsútuube íjcyáabeke íjtyúhápájíubaré o tácoríúcu dííbyedívú o pííhívéítúroóbe. Díibye ihdyu ímiááné cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píívyéébe Apíícho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cúújúwá pañévú waagóoíibye. ¹² Aabe muurá míamúnáake ímíbájchómeke dówajcároó ímityúmedítú. Ááne tsaímíyé pícyoóibye díitye ímiáámeke. Áánetu ímityúmeke waagóoíibye cúújúwá pañévú éhne múúne tríígotu ímíúhjí meújúne íatéréene téjuuhójima mecóvajsódu. Ehdúhjáa paritséómuke neebe Jóáaá.

Jetsóó tsójsótsámeíñé

(Mc 1.9-11; Rc 3.21-22)

¹³ Téjyúhjáa Gariréa íñújitu Jetsóó péé Joodáavu Jóáa téhulle íjcyáabe éllevu dííbyedívú itsójsótsámeíki. ¹⁴ Áronáacáhjáa Jóáa née dííbyeke:

—¿Aca muhdú cáábyerá uke ó tsójtsoó oke u tsójtsóiyóóbeke?

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Áronáa ihdyu ú méénuú tehdu Píívyéébe ímillédújuco.

Ehdúhjáa díbye néénéllí Jóáa tsojtsó dííbyeke. ¹⁶ Aabéhjáa itsójsótsámeísihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píívyéébe Apííchó íjuuúdu bóhówaavéné níityé dííbyedívú.

¹⁷ Áánáacáhjáa idyé téhullétúré cáámetu Píívyéébe néehíí:

—Áánu Hájchíwúuke o wájyúúbedi mítyane ó ímíjyúúhíí.

4

Jetsóoke Naavéné máváríjchóne

(Mc 1.12; Rc 4.1-13)

¹ Aanéhjáa Jetsóó tsójsótsámeíñé boone Píívyéébe Apííchó dííbyeke tsajtyé íñéubá píívyétúné íñújívú téhullévú Naavéné dííbyeke ímávaríjchoki.

² Aabéhjáa téhulle 40 coojívájúco májchótuube íjcyabe ajyábáavatéhi. ³ Áábekéhjáa Naavéné ímújtátsóro néehíí:

—Bo ímiááné Píívyéébe Hajchi u íjcyáhajchíí íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré májchó tájpi meíjcyatúne. Muurá téhdure Píívyéébe meke néhdu meíjcyame tééne tájpi méijcyáhi.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóó áñújcúnéllí tsajtyéébe dííbyeke Jerotsaréévuréjuco. Áábemáhjáa néríívyemútsí cáámevu duurúvájá hallúvu. ⁶ Átsihvúhjáa idyé neebe dííbyeke:

—Áyu cána ímiááné Píívyéébe Hajchi u íjcyáhajchíí íchihdyu cátsíñíívyé baavújuco. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Píivyéébe wáalloó níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme ìná uke ipájtyétuki. Aabe tsá ìnéúbatú u wápújúúvéityúne.

⁷ Ehdúhjáa Naavéné néérónáa idyé Jetsóó nées dííbyeke:

—Téhdure muurá neéne dííbyé waajácúháámitu: “Tsá Máavyéjuube Píivyéébeke memáváríjchóityúne.”

⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néérónáa ìhvéjtsótuube tsiíne tsajtyé dííbyeke caméhbaú níjcaúvu. Áhbaú níjcautúhjáa úújétsóobe páneere ííñújí avyéjuvu. ⁹ Áánemáhjáa neébe:

—Páneevúré ííneevu uke ó ájcuú u mímóúúvéne oke u dúúrúváhajchííju.

¹⁰ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó dííbyeke neéhií:

—Díhne óhdityu, Náve Naavénej. Muurá Píivyéébé waajácúháámitu neéneé: “Máavyéjuube Mépiivyéébekéré medúúrúváábeke méíícúvéiyáhi.”

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó neénetu ílluréjuco díbye ìhvéjtsóíñúné dííbyeke. Ááne boonéhjáa níjkyéji múnáaréjuco dííbyeke íícuvéne.

Jetsóó úwáábótujkénúne Gariréa ííñújí múnáadítu
(Mc 1.14-15; Rc 4.14-15)

¹² Aanéhjáa téijyu tsojtsó múnáajpi Jóáake ditye cúvéhoojánúné uubállé Jetsóó iwáájácúne péé Gariréa ííñújívu íhcyóómi Natsaréevu. ¹³ Ácoomíyíhjáa wahájchotaré íjcyáne ííneebe Capenaóovu, teene Gariréa ííñújíri íjcyáne unéúcóba úníuri Tsaboróoo, Netaríii, íjcyáne dohjíba múnáa ííñújíicú úníuri íjcyácoomívu. ¹⁴ Ehdúhjáa pajtyéné Píivyéébé íhjúyú uubállé múnáajpi Itsaía íllu néhdújuco:

¹⁵ Jodíómú íjcyátúné míamúnaa íjcyá Gariréa unéú íjcyátsihyi Joodáa úníuri, Tsaboróoo, Netaríii, íjcyáne dohjíba múnáa ííñújíicuri. ¹⁶ Aame ícyahíjcyá idáátsówu éhne múúne cúúvétsihyi meíjcyadu ímíáájú wáájácúúmé wágóóóvéiyóme. Árómemma tsúúca íjcyájúcooróné ditye pájtyetéiyóné uwááboju.

Ehdúhjáa Itsaía neéhií.

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó úwáábótujkénúne neéhií:

—Méìhvéjtsó ímítyú ámuha meícyahíjcyáne. Ááne amúhá íjtsaméi mécapayóóvé ímíánejcúvuréjuco. Muurá tsúúca níjkyéjiri íjcyabe Píivyéébe íavyéjúeje íjcyáímyeke újcúíne éévé úújetéhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwáábótujkénúne neéhií.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mc 1.16-20; Rc 5.1-11)

¹⁸ Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péhíjcyabe úújeté tsaatétsí íñáhbema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. Tsáápi méméhjáa Tsimóo Péédoro. Áánetúhjáa tsíjpi mémé Aderée.

¹⁹ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ookéréjuco meúráávye. Muurá ííne amomé lliíñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyóó míamúnáakéréjuco Píivyéébedívú ámuhtsi meíbúwáávétsóííne wákimyéivu.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó neéneéllíi teenémáyé íjtsínúuháne ìhvéjtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

²¹ Átsihdyúhjáa éhnííñéwúuri ájtyúmmíbe tsíjtyetsi íñáhbema Jacóóboo, Jóáaá, íjcyamútsí cááni Tsebedéoma íhmíínee páne íjtsínú pájáábohíjcyamútsikye. Áámútsikyéhjáa idyé píúvaábe. ²² Aamútsíhjáa téhdure íhmíínema cáánikye ìhvéjtsóne péé dííbyemáyéjuco.

Jetsóó mítyámeke úwaabóne
(Rc 6.17-19)

23 Páneerée Gariréá iĩñújiri muuha ímamyémuma Jetsóó úwááboobéré p ehíjcyá míamúnáake diityé pihcyáávejááné pañévu. Úwáábohíjcyaabée ímíáájú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju diityéke. Aabée bóhíitsohíjcyá páhduváré néene chémeháñeri chéméméhjike. 24 Ehdúu díbye méénuhíjcyánéhjáa páneere Tsííríá iĩñúji múnáa iwáájácúne tsívahíjcyá dííbye éllevu páhduváré néene chémeháñeri chéméméhjike: Avyéháñeri íjcyámeke, naavémú ípañe íjcyámeke, méívatéméhjike, íjpi vááúmeítyúneri chéméméhjike. Áamekéé bóhíitsohíjcyáabe.

25 Ávyetáa pahúllevaré múúhama díbye p ehíjcyáhulle mítyame míamúnáa dííbyeke úráávyehíjcyá Gariréaa, Decááporii, Jerotsaréee, Jodéa iĩñúji, Joodáa tsiñéjcuu, íjcyátsíhji múnáa.

5

Cáméhbaú hallúvú Jetsóó úwaabóne

1 Aamée dííbyedívú píhcyáávénéllii cáméhbaú hallúvú ácúúveébe. 2 Áábedívúu muha mepíhcyáávémeke pámeekéré úwááboobe néehíi:

Muhdú néené míamúnáa ímí íjcyane (Rc 6.20-23)

3 Maímijyu dítye íjcyane ídátsó Píívyéébé icyánéjcu píáábójuri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémé wáábyuta dííbyé avyéju.

4 Maímijyu dítye íjcyane ídátsó kímóhcó nénehji pátyehíjcyáme. Muurá Píívyéébe tehdu nénehji pájtyémeke ímíjyúúvetsóhi.

5 Maímijyu dítye íjcyane ‘mityáhmítýá’ néétume ímí tsaííbuwáaré ícyahíjcyáme. Píívyéébé diityéké íájcuíñé néené iĩñúji muurá diityé wáábyuta.

6 Maímijyu dítye íjcyane Píívyéébe ímillédú íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke píááboobe díbye ímillédú éhníñevu ímí dítye íjcyaki.

7 Maímijyu dítye íjcyane pamévakeré ídaatsólléne píáábohíjcyáme. Muurá tehdu néémedi téhdure Píívyéébe ídáátsóvéne píaabóhi.

8 Maímijyu dítye íjcyane panévaturé ímíááméré íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu nééme tsaímíyé dííbyema íjcyáhi.

9 Maímijyu dítye íjcyane tsaímíyé pamévamáyé íjcyáíyóneri tsúúrameíhijcyáme. Muurá tehdu néémeke ímíááné Píívyéébe dílló ítsíímedi.

10 Maímijyu dítye íjcyane ímíáájú Píívyéébe néhdújuco ímí iúráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíhijcyáme. Muurá ehdu néémé wáábyuta dííbyé avyéjú íjcyá níjkyéjiri.

11 Maímijyu ámuha méijcyane tahñéjté ámuha méijcyané déjúcotu míamúnáa ámúhadi ícúbáhrámedi iúúhívaténe nehniwu állíuháñé íhjúvahíjcyáme. 12 Muuráhjáa ehdu nénehji éíjyúúvú téhdure Píívyéébé íhjúu uubálle múnáake patyéhijcyáhi. Ahdícyane tehdu nénehji ámúhakye pájtyerónáa íllure méímíjuhíjcyaco. Muurá tehdu ámuha méicúbáhrámeíhijcyáne áhdó ávyeta íné ímíjyaú ámuha méíjcyáa níjkyéjiri.

Píívyéébeke wáájácútúme uwáábojte (Mc 9.50; Rc 14.34-35)

13 Aame iĩñújiri ámuha méijcyá cánáamadú. Muurá teene cánáama íímúnéllii meke píaabóhi. ¿Aca íímútuca meke píáábóiyóne? Tsáhaá. Muurá tehdu tene nééca mewáágoóné míamúnáa ííteíñuhíjcyáiyáhi. Ahdu ámuha oke meúráávyénetu meíhvetéhajchíi waagóojtéréjuco ámuha méíjcyáíñe.

¹⁴ Muurá peetedú ámuha méijcyá ííñújiri ímiáájú ámúhadítýú bóhówaúcunúhijcyáme. Muurá tsácoomi cámeháú níjcáuri íjcyacóómí tsá téévetúne. ¹⁵ Áhdure peete tsá mújyú tsíeménevu maávohjácóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicýóó tene iájchúcunúki. ¹⁶ Ahdu ámuha menéeme ihdyu óví ímiáánéré ámuha meméénúnetu mébóhówaúcunú teene iájtyúmíne tsijtye iávyéjútso dúúrúvaméré níjkyéjiri íjcyaae Méécáánikye.

Píívyéébé taúhbaju Jetsóó úwaabóne

¹⁷ Áliúúmé ihdyu méijtsúcunúdí Píívyéébé taúhbajuu, dííbyé ihjyú uubáalle múnaápe úwáábohíjcyanéhjii, íjcyane o tútávajtsóvaabe o tsááneé. Muuráhjáa ihdyu o tsáá muhdú teene taúhbaju néhijcyáné ímíñeúvú míamúnáadívú o bóhówájtsoki. ¹⁸ Aane ímiááneturé ámúhakye o néé muurá Píívyéébé taúhbaju tsá mújyú wágóóóvéityú páneere níjkyéjima ííñuji wágóóóvéronáaaca. Muurá páneere dííbyé waajácúháámitu néhíjcyanéhjii pájtyeé muhdú tene néhijcyádújuco. ¹⁹ Muurá tsaate dííbyé taúhbajúúnetu íhtsúnéwu íjcyaróné cáhcújtsotúmé múhdurá dáríívehíjcyámé tsá ávyejúúllémeíityú dííbyé avyéjuvu. Áánetu panévare dííbyé taúhbajúúné ímí cáhcujtsómé téjijtójuco míamúnáake úwáábohíjcyámé dííbyé avyéjú níjkyéjiri íjcyanévu avyéjúúlléméíhi. ²⁰ Muurá ímiááne ámúhakye o néé eene taúhbajúúné uwáábojtémá paritséomú múhdurá ícyahíjcyádú ámuha méijcyáhajchíí tsá mújyú ámuha méijcyáityú Píívyéébé avyéjúeje.

Cááyóba ímityúné íjcyánetu Jetsóó úwaabóne (Rc 12.57-59)

²¹ Muurá ámuha méwaajácú éjyuuúvúu ámúhá ihde múnáaúvuke íllu némeíñe: “Tsá múu míamúnáake dsíjívetsotúne. Muurá tehdu néemema ihnáhooíñe tene ímíbájchómeíñe.” ²² Áhdure ámúhakye o néé tsaate íñahbéjtedívú cáyobáávatéróné muurá téhdure ápíchó díityé hallúri. Áhdure idyé tsaate ehdííva tsijtye néhajchíí díityémá ímityúné ímíbájchojte teene ímíbájchoóhi. Áhdure tsijtyeke ávyéta néhni úhbámé hallúri ápíchó teene cúújúwá pañévú ditye wágóóóvéiyóne.

²³⁻²⁴ Áánéllii múu díñahbéébema ímityúné ámuhtsi medáríívéjcatsíhajchíí ímíbáchójcatsíhi. Áijyu ihdyu Píívyéébeke dúúrúvámeíhíjcyátsihvu tsíeméné u tsájtyéneri u dúúrúváne ímí ijtsúcunúúbe.

²⁵ Téhdure múu tsaatémá ámuha ímityunéhjii ditye ímíbájchóhullévú metsátyéjcatsíhajchíí téhullévú iúújetétúné ihde ímíñeúvú cánáájánújcatsí ávyéjútédívú ámuha mecúvéhoojánútsójcatsítyuki. ²⁶ Ímiááneturé ámúhakye o néé tsá muurá cúvéhóójatu ámuha méijchívyéityuró páneere ámuha maáhdótúhajchííjyuu.

Ihdícýámema míamúnaa dómácójcatsíñetu Jetsóó úwaabóne

²⁷ Tsúúca muurá ámuha méwaajácú éhnéhjáa éjyuuúvú méihde múnáaúvuke Píívyéébe íllu úwaabóne: “Tsá múu ihdícýámema dómácójcatsítyúne.” ²⁸ Áhdure idyé ámúhakye o néé muurá tsaapi pevénéré tsáápíledi úmúúpívyérónáa tsúúca dííllema múu dómácójcatsídyú ímityúné méénuube íjtsaméí pañe.

²⁹ Áhdícýane díhyállúuri u ííteneri ímityúné u méénúyóneri u úmúúpivyéhajchíí múu waagóó teéu. Óvíjyuco ihdyu tsau díhyálluu u wájýúrou wágóoóvéné u ímíjpyeté tsáijyu múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañévú u wágóóóvénáaaca. ³⁰ Áhdure díhyójtisiri ímityúné u méénune uke tútávátsóhajchíí múu waagóó téhojtsi. Óvíjyuco ihdyu téhojtsi u wájýúrohójtisí wágóoóvéné u ímíjpyeté tsáijyu múúne páneere díjpi ímí nééroobe cúújúwá pañévú u wágóóóvénáaaca.

*Táábávájcatsímyé wáággóójcatsítúyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.9; Mc 10.11-12; Rc 16.18)*

³¹ Áhdure muurá tsúúca ámuha méwaajácú ámúhá ihdé múnáaúvukée Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsaapi múu méwakye íhvéjtsócooca díílleke ajcú teene úúbálléné waajácúhaamívu.” ³² Áronáa ámúhakye o nées muurá tsaapi méwakye ímityunévú méénutsó tsíjpiima ícyahíjcyátúrólleke díbye íhvéjtsolle tsíjpiikye tájíváneri. Áhdure díibye díílleke táábávaabe ímityúné meenú méwamájíí tsíjpi táábama íjcyáneri.

Meíhjuvádújuco meméénúiyóné Jetsóó úwaabóne

³³ Áhdure idyé muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsane múu ímiáánetúré imyéénuíñé Píívyéébe lléébónáa díibye mémé idyómajcóné meenú muhdú íñéhdújuco.” ³⁴ Áronáa ámúhakye o nées téeméné ámuha meméénútuki. Tsá múu néétune: “Bo óví níjkyeji muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe avyéjúrú teene. ³⁵ Áhdure tsá múu néétune: “Bo óví ííñuji muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe éhnéré idyé teene ííñuji. Áhdure idyé tsá múu néétune: “Bo óví Jerotsaréé muhdú ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá Píívyéébe íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábe cóómíyé técoómi. ³⁶ Áhdure idyé díhñíwau íjcyáróutu tsá múu néétune: “Bo óví muhdú táhñíwau ijcyá o állíhajchííjyu.” Muurá u nééjuri tsá tsájíubaré llíjcyáítúyuró díhñíwácotu. Áhdure tsá tsájíubaré cúúvenúítúyuró u nééjuri. ³⁷ Áánéllíi múu ímiáánéjuco íjcyane ápáhajchíí nééhií: “Ééé ímiááné tehdújuco teéne.” Áánetu ímiááné íjcyatúné múu ápáhajchíí nééhií: “Tsáhaa tehdú néénejíivari.” Ehdu íihjuváné tsá múu éjkétsotú Píívyéébedítúy. Muurá tehdú meíhjuváné Naavénedítúyúré tsááhií.

*Mepíámeítúyuróné Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.29-30)*

³⁸ Áhdure muurá ámuha méwaajácú éíjyuúvúu ámúhá ihdé múnáaúvuke tsiíñe Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri íllu úwaabóne: “Tsáápiikye íhyálluu tsijpi bóhdúcúúbé hálluu téhdure bóhdúcúúveéhi. Áhdure tsáápi íhwájí wápíyuúúbeéhjí wápíyúúveéhi.” ³⁹ Áronáa ihdyu ámúhakye o nééhií: Tsá múu ámúhakye ímityúné tsaate dáríívéhajchíí píámeítúyúne. Áhdure tsaate ámúhakye méénúhajchíí tsá múu píámeítúyúne. ⁴⁰ Áhdure idyé tsaate ámúhama tsane íímíbájcho ipíúvamedítúyú ámúhá caamééja dójtúcúhajchíí múu íná néétuméré íhvéjtsó téhdure hállúeja ámúhá tsuucójá díbye itsájtyeki. ⁴¹ Téhdure tsaate ámúhakye ‘múúhá pííchutátú múúhakye mépiáábó wahájchotáwu’ néhajchíí múu tsajtyé díityémá ehniíñevújuco. ⁴² Áhdure tsaate ámúhakye tsííñé píáábó táúmeíhajchíí múu píaabóhi. Áhdure tsaate ámúhakye tsíeméné bóónétu íóómíchoíñé táúmeíhajchíí múu ajcúhi.

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Rc 6.27-28, 32-36)*

⁴³ Muurá ámuha méwaajácú míamúnaa íllu úwáábócatsíhijcyáne: “Uke wájyúmemáyé múu wájyújcatsíhi. Áánetu uke múnáátsohíjcyámeke tsá múu wájyutúne.” ⁴⁴ Áronáa ámúhakye o nééhií: Ámúhakye múnáájtsórómeke múu wájyúhi. Áhdure ámúhakye múhdurá dáríívérómé hállúvú múu píááboju táúmeí Píívyéébeke. ⁴⁵ Áijyu ihdyu ámuha méíjcyáa ímiááné ámúhá Caani níjkyéjiri íjcyáábej tsííme. Díibye muurá núhbake ájchutsó pámeere ímityúrómhjima ímiááméllíihye. Áhdure níjyaba állétsohíjcyaa ímiájíjtó úráavyehíjcyámema téjijto úráavyehíjcyátúróméllíihye. ⁴⁶ Muurá ámúhakye wájyúmekéré ámuha mewájyúhajchíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Ehdu ámuha mewájyújcatsíñé tsá Píívyéébe ímí ámúhadívú íjtsúcunútúne. Muurá ímityúmé íjcyarómé

téhdure diityéké wájuryumeke wajyúhi. ⁴⁷ Áhdure ámuhakye ímí náhbévahíjcyámemáyé ímí ámuha meihjyúvájchíí tsá ámuha ímiáámé meijcyatúne. Muurá téhdure Píivyéébeke wáájácúturómé ímí íjcyámema ímí ihjyúvájcatsíhi. ⁴⁸ Ahdícyane ímiááméré múu ijcyá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ímiáábé íjcyadu.

6

Ímiáánéré meméénune Jetsóó úwaabóne

¹ Tsá múu míamúnaa ámuhádi iúllévenúkiyé méénutú ímiájíjtó ámuha meúraavyéne. Muurá tehdu ámuha meméénúhajchíí níjkyéjiri íjcyaaabe ámuháj Caani tsá ímí ámuhakye íjtsúcunúityúne.

² Áánéllii múu ídáátsómeke ípíaabóné tsá úbálléjcatsíyú eene ímityúmé bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádu. Diitye muurá teene méénuhíjcyá píhcyáávejáané pañévú, ulléjijtónéj píinévú, míamúnaa ímiáámé ditye íjcyane íjtsúcunúkiye. Aane ténetu ámuhakye ímiááneturé o néé ápááñéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne. ³ Áánéllii múu tsaatéke píaabó téévéneúvúre. ⁴ Áijyu ihdyu ámuháj Caani pane wáájácúube ímí ámuha meméénuhíjcyané ííténe téene áhdó ámuhakye píááboóhi.

Píivyéébema meihjyuváne Jetsóó úwaabóne (Rc 11.2-4)

⁵ Áhdure tsá múu Píivyéébema ámuha meihjyúvácooca eene diitye ímiáámeúvúdú bañú múnaa íjcyame méénuhíjcyádú méénutúne. Muurá eene píhcyáávejáané pañévú ulléjijtóné úniúvú Píivyéébema ihjyúvahíjcyámé míamúnaa íítérokíye. Aane ímiááneturé diityédítyú ámuhakye o néé ápááñéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa diityéké dúúrúvahíjcyáne. ⁶ Áánéllii ihdyu múu dííbyema íhíjyúvácooca ímíjcohó pañévú iwátáháávéne ihjyúvá múha wáájácúúnááca. Áijyu ihdyu ámuhakye píáábóíbye.

⁷ Áhdure idyé tsá múu íhdícyanéhjíré íhíjyúvatú dííbyema íhíjyúvácoóca. Pane tsá múu bíwáánéré wápihtsúcuhíjcyatú dííbyeke wáájácúúmé méénuhíjcyádu. Muurá ítsúcunúhíjcyámé ditye bíwáánéré wápihtsánuhíjcyánetu díbye diityéké illéébóne áñújciyóne. ⁸ Ahdícyane tsá múu diityédú néétune. Muurá ihdyu Méécááni tsúúca waajácú íiná méhdityu píhtone dííbyekéi metáúmeítyúrónááca. ⁹ Áánéllii múu íllu íhíjyúvá dííbyema:

Múúháj Caani níjkyéjiri u íjcyaaabej, uke muha máávyéjutsó dúúrúvamére. ¹⁰ Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhakye dúúcuéne u ímillédú múúhakye túkevétso ííñújiri muha meijcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ¹¹ Aabe ihdyu óvíi múúhakye majchóvú ú ácu híjcyá páijyuvaré téene tájpi muha meijcyaki. ¹² Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsóvéne dáabájíívé múúhakye ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsóvéne teene maábájíívéhíjcyádu. ¹³ Áhdure múúhakye íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeityuki. Muurá íhtsútuube múijyú muhdú u íjcyáítyuube páné avyéjuubéré ú íjcyáhi. Áyu tehdujúco. Ehdu múu Píivyéébema íhíjyúváhi.

¹⁴ Ahdícyane muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe ámuhádi ídáátsóvéne ábájíívéé ámuha ímityúné meméénuhíjcyáné tsijtye ámuháma ímityúné méénuhíjcyáné diityédí ámuha meídáátsóvéne maábájíívéhajchííjyu. ¹⁵ Áánetu ámuha diityédí meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá díbye ámuhádi ídáátsóvéityúne.

Píivyéébema meihjyúvácooca tsáijyu majcho meáwañe Jetsóó úwaabóne

16 Áhdure múu ámuha tsáijyu dííbyema meihjyúva majcho maáwácooca tsá kehóvéméhjívú íjcyatú eene bañú múnaa íjcyame míamúnaa iúllévenúkiyé ícyahíjcyádu. Muurá ímiááneturé o nées apááñéré téene áhdójuco íjcyane míamúnaa diityédi úllévenúhijcyáne. 17-18 Ahdícyane dííbyema ámuha meihjyúva majcho maáwácooca tsá múu boohówaneúvú méenutúne. Óví ihdyu dííbyere ámúháj Caani waajácú tehjújuco ámuha meméenuhijcyáne. Áijyu muurá ámúhakye píáábóííbye.

Ímí níjkyéjiri meíjcyáne uwáábo
(Rc 12.33-34)

19 Tsá múu íñújiri iéhnéváyóneri tsúúrameítyú múhajchótá téene tájpi ámuha meíjcyáyónerííjivari. Muurá ámuha téene tájpi meíjcyáronéhjí ámúhadívú tútávááveéhi. Áhdure naní múnaa ámúhadívú ícúbáhraáhi. 20 Áánéllii múu tsúúrameí níjkyejívú Píívyéébe ámúhakye ávyéjuutétsóíñeri. Teene ihdyu tsá mújyú muhdú ámúhadívú íjcyáityúne. Áhdure tsá téhulle naní múnaa íjcyáityú ámúhá avyéjú ámúhadívú tútávájtsóiyóme. 21 Muurá kénejcú éhniíñevu ímí ámúhakye pájtyénéjcuriyéjuco ámuha meííjiveíñe.

Méháluúúcú peetédu nééneé
(Rc 11.34-36)

22 Muurá ámúhá hálluúúné peetédu néeneri ámuha ímiáánéré meíteneri metsúúrameíhajchíí teene ámúhadítyú bóhówaúcúnuúhi. 23 Áánetu ímityúnéré ámuha meíteneri metsúúrameíhajchíí téeneturé ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Áijyu muurá Píívyéébe icyánéjcuéjte ámuha meíjcyaróné tsáhájjuco wáájácúmeítyú ílluréjuco ámuha metútáváávenéllííhye.

Míjijtócú meúraavyéné tsá ímityúne
(Rc 16.13)

24 Tsá muurá tene ímítyuró míityétsikye ámuha maávyéjuubéváne. Muurá tsáápiikyéré ímí ámuha méíícúvéiyá cáábyeké éhniíñevu ámuha mewájyúúbeke. Áánetu tsijpiyo íícúvérátuube ímíchi ámuha mewájyútuúbe. Ehdu néenéllii tsá tene ímityú Píívyéébeke meúraavyémé metsúúrameíñe mítyane meéhnéváyóneri.

Ihñéjteke Píívyéébe téhmene
(Rc 12.22-31)

25 Ahdícyane ámúhakye o nées téene tájpi ámuha meíjcyáneriyé meíjyácunútu majchoo, adoo, wájyamuu, íjcyáneri. ¿Aca páneere íñá ámúhadi íjcyáne tájpi tsaímíyé ámuha méíjcyáiyáhi? Tsáhaá, muurá íjcyáne tsane téene tájpi éhniíñevu ímí meíjcyane. 26 Cáhawáá méijtsúcunu wahpéjteke bajtsóubáre mújyú méenútúrómeke diibye ámúháj Caani níjkyejiri íjcyabe máchótsóhíjcyáne. Aanéjii muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnaa méwajyúmeíhi. Áámeke ámúhakye Píívyéébe tsá íínetú píhtótsóityúne. 27 ¿Aca íjcyabe tsaapi ámúhadítyú iye éhniíñevu cáámenútsámeíyoóbe? Íjcyáábejii vari.

28 Aanéjii óvíjyacóóné ámuha méijtsámeíhijcyáne ámuha mewájyamúúváyóneri. Cáhawáá méijtsúcunu wajcóháñe múhdutú píívyehíjcyáne pevétaré íjcyaróne. 29 Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóó tsijtye ávyéjute ehniíñevu íjcyaróobé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñe ímivu. 30 Ehdu muurá Píívyéébe tsaímíyé téhmehíjcyá wajcóháñe wahájchotaré ímiñe íllúhwúuré tsúúca chémene. Aabéjii awáá muurá ámúhakye éhniíñevu tsaímíyé téhmeéhi. Ehdu téene, ámuhá cáhcujtsópityúné míamúnaaj. 31 Ehdu muurá páneere Píívyéébe tájpiyé íjcyáhi. Áánéllii tsá múu néétune: ¿Aca íñá íñe mémájchoóhi? ¿Aca íñemá íñe méwajyámú méújcuúhi? Tsá múu ehdu íjtsámeítyú Píívyéébe íjcyatúcoocájii vari. 32 Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcujtsotúmé ehdu íjtsámeíhi.

Áánetu tsá ámuha tehdu menéjúcootúne. Muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe waajácú iná ámuhadítúyú píhtone. Aabe ihdyu ámuhakye píááboóhi. ³³ Áánéllii múu tsane ámuhadítúyú píhtóroneri íícúvetúme tsúúrámehijcyá múhdutú tsaímíyé Píívyéébeke iúráávyéne dííbyé avyéjuvu iúcaávéiyóneri. Áijyu muurá tsá ámuhakye díbye íínetú píhtótsóityúne. ³⁴ Áánéllii tsá múu íjtsámeítúyú muhdú ámuhá úmíwa íjcyáneri. Múu íjcyájcoójiiri muhdú íjcyáneríyé íjtsámeíhi. Muurá Píívyéébe ámuhakye píáábohíjcyaaá panévatúré pajcoójiiváre.

7

Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhjuválturóne (Rc 6.37-38, 41-42)

¹ Áhdícyane tsá múu tsijtye múhdurá íjcyáneri íhjuvatú Píívyéébe ámuhakye ínéétu téhdure ímityúme ámuha meíjcyane. ² Muurá tsijtyeke ámuha ímityúne medáíívéhajchíí téhdure ámuhakye Píívyéébe méenuú muhdú ámuha díityéké meméenuhíjcyádu. ³ ¿Aca íveekí ámuha méijyácunúhijcyá ámuhá nahbémú hálluúúne pañe wááhyéwuúne íjcyáneri ámuhá hálluúúne pañe úménebááne íjcyane wáájácúmeítúme? ⁴ Muura úménebááne ámuhá hálluúúne pañe íjcyame tsá ámuhá nahbémuke ámuha menééíturóne: “Cána muha ámuhakye mebóhdo eene wááhyene ámuhá hálluúúne pañe íjcyane.” ⁵ ¡Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuhá! Tujkénú méwaagóoméí eene úménebááne ámuhá hálluúúne pañe íjcyane botsíi ímí ámuha máájtyumímé mebóhdo teene wááhyene ámuhá nahbémú hálluúúne pañe íjcyane. Ehdu néene tsá múu tsaate wahdíívané ímityúwu méénúneri íjyácunútú tsáijyu múu éhniíñevu ímityúne ámuha meméenuhíjcyáme.

⁶ Tsá muurá ámuha ímiáánevu oohímyeke maájcuíturó bóónétu íllure ámuhakye díjújcuíyómeke. Áhdure muurá tsá ícyááve méénímudívú ámuha mepóvíhjuválturó íllure téuhji tádííhcoíyómedívu. Ehdu néene tsá múu ímiáájú Píívyéébe uwááboju bañúháñe úwáábotúne.

Píívyéébeke píááboju metáúmeíñe (Rc 11.9-13; 6.31)

⁷ Múu táúmeí Píívyéébeke téene tájpi ámuha meícyahíjcyáne ámuhakye díbye íájcuiki. Métsúúraméí ímí ámuha meíjcyáíyóneri ámuhakye díbye ípíááboki. Áhdure metáuméí ámuhakye díbye ityúkévéjtsoki. ⁸ Muurá téene tájpi íjcyáne táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí íjcyáíyóneri tsúúráméímyeke píááboóbe. Dííbyeke túkevétsoju táúmeímyeke túkevétsoóbe.

⁹ ¿Aca íjcyámé tsaate ámuhadítúyú íjtsíméné majcho táúmeícyooca nééwayúvúré ájcuíyóme? ¹⁰ Áhdure ¿aca amóóbeke tetsi táúmeíñáa ííñimyédívúré ájcuíyóme? ¹¹ Muurá ímityúme ámuha míamúnaa meíjcyarómé méimíllé ímiáánevúré ámuháj tsíimeke maájcune. Aanéjii awáá muurá ámuháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe imíllé dííbyeke ámuha metáúmeímyeke ímiáánevúré íájcune.

¹² Muurá ámuha méimíllé míamúnaa ímí ámuháma íjcyane. Áánéllii múu íéhnéjcutu díityémá ímiááméré íjcyá dítye téhdure ámuháma ímiáámé íjcyaki. Ehdu muurá Píívyéébe meke úwaabó Moitséeúvú waajácúháámitu, téhdure tsijtye dííbyé íhjuú uubálle múnaá waajácúhaamínetu meke úwaabóne.

Ímiájito (Rc 13.24)

13 Múu íhnáhó íuráávyé néerojító úraavyé níjkyejívú meúújetéjító. Muurá íjcyajító tsíjító tsaímíyé meíjcyajító. Áronáa téjító meúraávyerómé nihñéetsihvúré méícúbáhrámeíhi. Árojító muurá mítyame úraavyéhi. 14 Áánetu íhnáhó íuráávyé néerojító meúraavyémé meúújeté mújyú muhdú meíjcyáítyúhullévu. Ájító uhjéméré úraavyéhi.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdúíivame meíjcyane
(Rc 6.43-44)

15 Tsáma téíibúwá meíjcyá állíu múnaa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáadi díllómehíjcyámeke. Muurá pánehjídú éhne imíwu obééjámú íjcyadu ímiáámeúvúdú ámúhake nahbévahíjcyá ávyeta bájú oohímýédú néémeé. 16 Muurá téévetúné téeméjté íjcyánetu méwaajácú állíu múnaaré dítye íjcyane. Cáhawáá méjtsúcunuj, tsá muurá mújyú wacyónejke baaco nééváítyuróne. Tsá átéréhe mújyú ímiááné nééváítyuróne. 17 Áhdure ímiááhé tsá mújyú átéréene nééváítyuróne. Áánetúré méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. 18 Muurá oove íjcyane nééváné uméhé tsá nééváítyuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyahé tsá ímiááné nééváítyuróne. 19 Áánéllíi múúne átéréhe meíllóne mécovajtsóhi. 20 Aane muurá úmehééné méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane íñéévatúre. Ahdu íivane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú állíu múnáake muhdú dítye íjcyánetúre.

Píívyéébe íavyéjuvu újcuímye
(Rc 13.25-27)

21 Muurá oke ávyéjuubé vahíjcyárómeke tsá pámeekéré níjkyejírí íjcyaaabe Méécááni Píívyéébe íavyéjuvu újcuítyúne. Muurá ihdyu díbye ímillédú íjcyámekéré újcuíbye íavyéjuvu. 22 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ímíbájchómeícyooca mítyame oke avyéjuubévaá íllityénemáye. Aame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, muurá muha díuwááboju meúwáábohíjcyáhi. Aame dímyémeri muha méwáámíuhíjcyá naavémuke tsaaté pañétu. Ehdu muha dímyémeri méméénuhíjcyá méénúráítyúronéhji.” 23 Ehdu oke dítye néérónáa ó neé díityéke: “Íllure ámuha máallíhi. Keenéiyó ámúhake o wáájacúne. Muurá ímityúné ámuha méícyahíjcyáhi. Aame meííné óhdityu.” Éhdure ó neé díityéke.

Míítyétsi íahpa ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 1.22; Rc 6.47-49)

24 Ahdícyane íñe caabyé o úwaabóné illéébóne tehdújuco íjcyaaabe muurá éhne múúne wájacúnéjcuube cóhpétsihvu ihjya méénuubédu. 25 Muurá ávyéta cóhpé ihjya díbye méénúnáa kíjyébama níjyaba mítyane álléneri téhiñe íhnáhó cáájávéróneri tsá muhdú teja íjcyatú ávyéta cóhpé nétsihvu díbye méénúnéllíihye. 26 Áánetu íñe o úwaabóné lléébójucóóroobe ímí íjcyátuube muurá éhne múúne wájacúnéjcuútuube cóhpétútsihvu néwáyúúhá hallúvúré ihjya méénuubédu. 27 Muurá íhdícyátsihvúré díbye ihjya méénúnáa níjyaba ávyétá íhnáhó kíjyébama íjcyáneri téhiñe cáájavéné teeja wááoja cáhvyabáhi.

28 Ehdúu Jetsóó úwáábóneri ullévenúme. 29 Ávyétá ímíi úwáábohíjcyaaabe díityéké tujkévéwu ávyéjuube múúne íhjúvájítójuco. Tsáháa díbye úwáábohíjcyatú taúhbájú uwáábojte úwáábohíjcyádu.

8

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhñitsóne
(Mc 1.40-45; Rc 5.12-16)

1 Aabée Jetsóó teene cáméhbáutu níityéébeke mítyame míamúnaa úraavyéhi. 2 Áánáacáa tsaapi íjpi chájááveebe dííbye éllevu itsááne dííbyé lliñévu ímímóúúvéne neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhíitsóne?

³ Áánélliihyée neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj. Ehdúu neébere dííbyeke dócárájcóneri tsúúca bóhííbe. ⁴ Áábekée neébe:

—Tsáma tsaatéké dúúballedí íñe muhdú u bóhííne. Tsapéhduré llúúváábe éllevu péene dííbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú íícúveé téénetu míamúnaa iwáájácu u bóhíjucóone. Ehdúu Jetsóó neé dííbyeke.

Tsodáhómú avyéjuúbé únú múnáájipikye Jetsóó bóhíitsóne
(Rc 7.1-10)

⁵ Átsihdyúu muha Jetsóoma Capenaóovu meúújeténáa romáánómú tsodáhómú avyéjuube dííbye éllevu itsááne piáábó táúmeíhi. ⁶ Neebépéé:

—Ávyéjuúbej, táúnú múnáajpi chémeebe ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeíhi. Aabe tsáhájucu íjpi vááúmeityúne.

⁷ Áánélliihyée Jetsóó neéhií:

—Cána bo o péé o bóhíitso dííbyeke.

⁸ Áánélliihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, muurá íñe tsíjtye múnáajpiyé o íjcyaaabe ídátsó o neébe jávú tsá u ááhívéityuróne. Áánéllii ihdyu uke o neé íchihdyuré u íhjúvúné tujkéveri díbye íbóhííki. Muurá ó cáhcujtsó díbye bóhíííñe. ⁹ Muurá táavyéjajte oke táuhbáné ó méénuhíjcyáhi. Áhdure tsodáhómuke o táuhbáné méénuhíjcyáme. Muurá tsáápiikye diityédityú tsiéllevu o wállóocooca peebe téhullévu. Áhdure tsáápiikye o piúvácooca tsaábe. Áhdure táúnú múnáájipikye tsíeménevu o táuhbáné méénuúbe. Áhdícyane ó waajácu u neécooca táúnú múnáajpi bóhíííñe.

¹⁰ Ehdúu diibye tsodáhómú avyéjuube neéneri iúllévenútsihdyu neebe tétsihyi íjcyámeke:

—Ímíááneturé o neé tsá muurá tsáápiúbaré tamúnaa ijraémudityú cáhcújtsotú íñe áánu cáhcujtsódu. ¹¹ Ehdú muurá pahúllévátú tsaaimyé mítyame ijraémú íjcyáturómé íñe áánu romáánómuube cáhcujtsódú ímí Píívyéébeke cáhcújtsóimye. Aame dííbyé avyéjuvu úcaavémé nahbévájcátsíí majchóháñeri Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámema. ¹² Áánetu ijraémudityú mítyame wágóóóveé ícyuuvétsíí pañévú Píívyéébe avyéjutu ímichi diityé wáabyuta íjcyárónetu. Aame tétsihyi ícúbáhrámeímyé tahíjcyáá íhwañeene ííhdónema.

¹³ Ehdúu íñéené boonétú tsiíñe neebe diibye tsodáhómú avyéjuúbeke:

—Áyu wa dipye dihjávuj. Óví ihdyu u cáhcujtsódú íjcyane úúma díúnú múnáajpi bóhíííí.

Ehdúu Jetsóó neéne tujkéveríhjáa tsúúca bóhííbe.

Péedoró báabeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.29-31; Rc 4.38-39)

¹⁴ Áhdurée dííbyema muha Péedoró javu mepéénáa diibye Péedoró baabe áíívyeri chémelle ícyuwájá pañe. ¹⁵ Áállekée Jetsóó íhyójsitu ékééveneri tsúúca bóhíílle múúhakyé májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhíitsóne
(Mc 1.32-34; Rc 4.40-41)

¹⁶ Tépejcoo Jetsóó éllevu tsivámé naavémú ípañe íjcyáneri chéméméhjike. Áámé pañétúu íjchívyétsoobe diityéke. Áhdurée tsiíñe chémeri íjcyámeke bóhíitsoóbe. ¹⁷ Ehdúu Jetsóó méénuhíjcyá téjyú Píívyéébe íhjúu uuballe múnáajpíhjáa Itsaía íllu néhdújuco: “Dííbyere méhdityu páhduváré neéne chémeháñe waagóóhi.” Ehdúhjáa Itsaía néhdújuco díbye méénuhíjcyáne.

Jetsóoke iúraavyéné ímilleróme
(Rc 9.57-62)

¹⁸ Áábedívúu téijyu mítyanéjuco míamúnaa píhcyáávénéllíi múúhakyee neebe muha únéúcóbá tsiñéjcvu mepájtyeki. ¹⁹ Áánáacáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbye éllevu itsááne nééhií:

—Uwááboóbej, ó imíllé úúmáye o péhijcyáné kiávú u péhullévújuco.

²⁰ Áánéllíihyée Jetsóó néé dííbyeke:

—Muurá iyámé óowamu íjcyarómé íhyéjúnema téhejújǐ pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjté ijcyá icyúwáítsíhjíma. Áánetu muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

²¹ Áíjyúréé idyé tsaapi dííbye déjuri péhíjcyámedítýú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ói o péé llíhíyo éllevu. Óví ihdyu mújyú óhdivu dsíjívveebe úúmáyejuco o úllehíjcyaki.

²² Ááronáacáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímíájíjtó úráávyetúmé cúúújcatsí idsíjívveeóoca. Wa ihdyu ookéréjuco duráávyej.

Kíjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mc 4.35-41; Rc 8.22-25)

²³ Átsihdyúu muha mííneri mepéé únéú tsiñéjcvu. ²⁴ Áánáacáa ávyéta tsíjǐpá néené kíjyébári mítyane nohji íjcyane múúhakyee pámaúcúiyáhi. Áíjyúu Jetsóó cuwáhi. ²⁵ Áábekée muha íícúí maákyéjtsóne menééhií:

—¡Ávyéjuúbej, meke pájtyetétso! ¡Tsúúca mémájcánuúhi!

²⁶ Áánéllíihyée neebe múúhakyee:

—¿ííneríamí ámuha méíllítýé ayájú íhnáhóhajaj? ¡Tsáháikyéha ímí ámuha mecáhcújtsotú Píívyéébeke!

Ehdúu múúhakyee íñétsihdyu kíjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene íhvetéki. Áhdújucóo tene íhveténé dáíhañéréjuco. ²⁷ Ehdúu téijyu Jetsóó méénúneri muha meúllévenúne ménéjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

Tsaaté pañe naavémú íjcyane
(Mc 5.1-20; Rc 8.26-39)

²⁸ Aanée tsúúca muha tsíñéjcuéúvú méúújeté Gadáará ííñújǐvu. Áánáacáa dííbyeke mítyétsi cáhdahíró naavémú ípañe íjcyamútsí níjkyénéj píínéréhjáa ícyahíjcyamútsi. Aamútsíhjáa apííchówu néémutsi tétsii ícyahíjcyánéllíi tsá múha tétsii úllehíjcyatúne. ²⁹ Aamútsíi Jetsóoke kévádijcyó ílluú:

—¡Múhtsikye ihdyu pátsárijcyodí Píívyéébé Hajchi u íjcyáábe! ¡Tsáhái muurá ícúbáhraméi éévé íjcyatúne!

³⁰ Áíjyúu tétsíjǐ pííhírí mítyame jéémú meenímú majchóri. ³¹ Áánéllíihyée naavémú díityétsí pañe íjcyame Jetsóoke nééhií:

—Múúhakyee íjtyétsí pañétú u wáágóóhajchíí aatye méénímú pañévuréjuco muha meújcámeíñe.

³² Áánéllíihyée neebe díityéke:

—Wa ihdyu méújcaméi díityé pañévuj.

Áhdújucóo dítye íjchívyéne újcámeíñe díityé pañévuréjuco. Aamée únéú pañévú cáhtsíñibámé májcanúhi.

³³ Ehdúu méénímuke tene pájtyeneri diityé tehmejté ávyetá ihnáhó illityéhi. Áánemáa íicúí tétstíj pihírí íjcyáméhji éllevu ídsíínéne úúballémé muhdú tene pájtyene. ³⁴ Áánéllihyé pámeere tsáácunú Jetsóo éllevu. Aamée dííbyeke néé tétsihdyu muha mepéékií.

9

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóo ímíjpyetése (Mc 2.1-12; Rc 5.17-26)

¹ Ahdújucóo muha meóómiñe biwáhullévúré múúhá coomívu. ² Átsihyíi muha meíjcyánáa Jetsóo éllevu tsaate tsivá íjpi vááúmeítyúúbeke ííbotári. Aamée dííbyeke cáhcujtsóné iwáájácúne dííbyeke ííténe neébe:

—Llíhij, wa illuréjuco díimíjyúúvej. Muurá tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítyú o ábájñvéjucóóhií. Ahdícyane tsáhájucóo íná díhyallúrí íjcyájúcootúne.

³ Ehdúu Jetsóo nééne tsaate taúhbájú uwáábojte illéébóne ííbuwááné pañe nééhií:

—¿Aca íveekí eene aabye ímityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíivari?

⁴ Ehdúu ditye íjtsámeíñe Jetsóo iwáájácúne néé diityéke:

—¿Aca íveekí ámuha ímityúné óhdityu méíjtsámeíhi? ⁵ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá o píivyeté míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé imítyuháñe diityémá o ímíbajchóne. Áánéllii o píivyeté áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úúma o ímíbajchóhi.” Áhdure o píivyeté o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.” ⁶ Ahdícyane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípivyéévebe muhdú o méénune.

Ehdúu diityéké íñétsihdyu tsiiñe neebe dííbyeke:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

⁷ Ahdújucóo díbye pééneé. ⁸ Ehdúu Jetsóo méénúneri míamúnaa íllityéne Píívyéébeke ávyéjutsó dúúrúvaméré dííbyé íhtsúturi díbye ehdu méénúnéllíihye.

Matéoke Jetsóo újcune (Mc 2.13-17; Rc 5.27-32)

⁹ Tsáíjyúu Jetsóo oke Matéoke ájtyumí múúhá íñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike o áhdótsohíjcyátsihyi o íjcyáábeke. Aabée oke nééhií:

—Ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóo o pééne dííbyemáyéjuco.

¹⁰ Áábemáa téijyu tahjyávú muha mémajchóhi. Áhdurée tsijtye téénere dsíídsí ahdótso múnaa múúhama majchóhi. Áhdurée tsijtye ímityúmé íjcyá múúhama. ¹¹ Áámekée ííténe paritséomú néé múúhakye:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúmema?

¹² Aanée Jetsóo illéébóne néé diityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhiime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboóbe. ¹³ Cáhawáá ímíñeúvú meéévé ámuha mewáájácu Píívyéébe waajácúháámitu tsátsii nééneé: “Muurá tsá apááñéré o ímíllétú ámuha oke Píívyéébeke iyámedi meíicúvehíjcyáne. Téhdure o imíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñe.” Ahdícyane tsáháa ímiáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáa diityéké téénetu o ímíbaávyétso Píívyéébe ícyánejcúvuréjuco ditye ííbúwááveki. Ehdúu Jetsóo néé paritséomuke.

Jetsóo mamýmú majcho áwatyúne (Mc 2.18-22; Rc 5.33-39)

¹⁴ Áhdurée tsáíjyu tsojtsó múnáajpi Jóáa mamýmú Jetsóo éllevu itsááne dííbyeke dilló tsáíjyu Píívyéébema íihjyúvácooca majcho íáwahíjcyánetu. Néémépeé:

—¿Aca íveeki tsáijyu muha paritséomuma Píívyéebema meíhjuvácooca majcho mááwahíjcyánaa tsá dímmamyémú áwahíjcyatúne?

¹⁵ Áánélliihyée neebe diityéke:

—¿Aca tsaapi ityaábavácooca wáñehjívaténevu dííbyé miñútso múnaa tsáame kímóóvéiyá dííbyedívú iwájtsícoóca? Ehdu nééne támamyémú tsá kímóóvéityuró diityémá o íjcyané hajchóta. Áronáa ihdyu ímiáané íjcyaiñé diityédítúyú o pééiñe. Áijyu ihdyu óvíi muhdú iñehajchíí awámye.

¹⁶ Tsá muurá tene ímityú wájjamu tsúúcaája béhbátu mepájaabóne. Muurá íllure teeja meníjtyúcooca éhniíñevu táváajcároba. ¹⁷ Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíinojpácyó mepícyoone tsúúcaáu míhíneuh cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo iúhtsaráúúvéhulle táváajcó tsúúcaáu. Áijyu muurá wágóoovéné tsanéécújuco bíinojpácyoma cahpáyú. Áánéllii ihdyu béjpácyo mépicýóó bééú pañévúré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú íhdééne uwááboju béhne uwáábójú pañévú meúacóne.

Tsaatépike Jetsóó bóhítsóne
(Mc 5.21-43; Rc 8.40-56)

¹⁸ Ehdúu Jóáá mamýémuma Jetsóó íhjuvánáa tsaapi avyéjuube wajtsí múúhadívu. Aabée dííbyé lliiñévú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ájyúwa íhyajchíí óhdivu dsíjívéhi. Áronáa ó waajácú dille óóma tsiíñe bóhííñe u péébe díílleke u dócárájcóneri.

¹⁹ Áánélliihyée téhullévú péébema muha mepééhií. ²⁰ Aamée muha téhullévú mepéénacáhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpácyó íhvetépitýneri ícúbáhrámeíhíjcyalle píihívé Jetsóodívú idyéju éhnéjcutu. ²¹ Aalléhjáa dómajcó dííbyé wajyámú ‘muurá éhne íwajyámú íjcyaróné o dómájcóhajchíí ó bóhííhi’ iñéénema. Éhdúhjáa íjtsámeíñe dómájcolle dííbyé wajyámu. ²² Aanéhjáa iwáájácúne díílledivú iyévóóvéne neébe:

—Ínerí kímóóvedíñe, Wáhaj. Muurá Píívyéébeke ímí u cáhcujtsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhííne.

Éhdúu Jetsóó néénemáyé ímiáané tsúúca bóhíílle.

²³ Aamée muha tsúúca méúújeté diibye avyéjuube Jáiro javu. Áánacáa mítyane tééjáj pañe míamúnaa kímóóveri íjcyame máatyóba májtsí méénuhíjcyáhi. ²⁴ Áámekée Jetsóó nééhií:

—Cána méijchívyéi áachívuj. Muurá tsá dille dsíjívétúne. Íllure cúwalle.

Éhdúu Jetsóó nééneri íllure goocómé dííbyedi. ²⁵ Áámekée tééjáj pañétú íjchívyétsóné boone iyéjuco dibye iúcaávéne díílléwúúvú hójtsitu ékééveténeri tsúúca bóhíílle.

²⁶ Ehdúu Jetsóó méénúné uubállé páneere tééne iñúñi múnaa waajácúhi.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímíjpyetétsóne

²⁷ Aanée tétsihdyu muha tsúúca meóómíñáa mítyétsi hállúvátumútsí múúha déjutu dsínéríyé tsáámutsi dííbyedi wáníjcyámeíhi. Íllúu neemútsi:

—¡Múhtsidi bo dídaatsóvé Dabííúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyáabej!

²⁸ Aanée muha meícyahíjcyajávú mewájtsítsihvu Jetsóó dílló diityétsikye:

—¿A ámuhtsi mecáhcujtsó ámuhtsikye o ímíjpyetétsóiyóné ámuhtsí hálluúúne? Áánélliihyée neemútsi:

—Ééé Ávyéjuúbej, muhtsi mecáhcujtsóhi.

²⁹ Ehdúu dítyétsí néénéllii diityétsikye íhyálluúúné idyócarájcóne neébe:

—Ámuhtsi mecáhcujtsódújuco íjcyane tsúúca ámuhtsí hálluúúné ímíjpyetéhi.

³⁰ Ahdújucóo ímiááné tsúúca íhyálluúúné ímíjpyetémútsí tsaímíyējuco íítene. Áámútsikyée bóíjcyuube muucá teene dityétsí iúúbállétuki.

³¹ Árónáacáhjáa tétsihdyu óómimútsí péé úbálléjcatsímútsíyé pámeekéré tétsíhji múnáake.

Íhjuvátúúbeke Jetsóó íhjuvatsóne

³² Áámútsi déjuvúu idyé tsaate tsivá íhjuvátúúbeke Jetsóo éllevu naavéné ípañe íjcyáábeke. ³³ Áábé pañétúu diibye naavéneke dibye íjchívyétsóné boone tsúúca íhjuvájúcoóbe. Ááneríi míamúnáa iúllévenúne néehíi:

—Ávyeta tsá mújyú ehdu nééne múha méhdityu méénune maájtyúmitúne.

³⁴ Árónáacáa paritséómú néehíi:

—Aadi muurá eene naavémuke ichívyétsohíjcyá páñétúejpi naavémú avyéjuube píáábóneríye.

Míamúnáadi Jetsóó ídáátsovéne

³⁵ Ehdúu Jetsóo cómíñeri úwááboobéré pehíjcyá míamúnáake Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju diityé pihcyáávejááné pañévu. Aabée bóhíitsohíjcyá panéva chémeháñeri íjcyáméhjike. Téhdurée ihjyáhañévúré tsaatéké úwááboobéré pehíjcyáhi. ³⁶ Aabée ídáátsovehíjcyá míamúnáadi éhne múúne obééjámú ítyehméébema íjcyatúmé ídáátsowu íjcyadu nééme dííbye éllevu tsáamedí. ³⁷ Áamedítýúu neebe múúhakey:

—Ímiááné mítyame míamúnáa íjcyá Píívyéébé avyéjuvu ditye úcáávéíyóné uwááboju úwááboméíyóme. Árónáa tééné uwáábojte tsá pahdu íjcyatúne. ³⁸ Áánéllii múu táúmeí pané aabájaabéré íjcyaaabe Píívyéébeke dibye éhnííñevu uwáábojtéké ipícyo ditye iúwáábo tsíjtyeke dííbye avyéjuvu ditye iúcááveki.

10

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki

(Mc 3.13-14; Rc 6.12-16)

¹ Aanée téjyju Jetsóo muuha ímamyémuke pihjyúcú 12-meva muha meíjcyámeke. Áámekée múúhakey ájcuube íhñáhootu dííbye mémeri tsaaté pañétú naavémuke muha meíjchívyétsohíjcyaki, panéva chémeháñeri íjcyámeke muha mebóhíitsohíjcyaki.

²⁻⁴ Aamée muuha ílluúme: Tsimóo Péédoroo, íñahbe Áderéee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsii, Perípee, Batoroméee, Tomáaa, ííñújí avyéjúúbé wáábyutáa dsíídsike o áhdótsohíjcyaaabe oo Matéoo, Apéó hajchi Tadéó dííbyere ‘Rebéo’ némeííbyee, cananíjtámúejpi Tsimóoo, diibyeé Jetsóodívú bóónétu méénútsóiibye Jóóda Ijcaríóótee, éhdume.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloóne

(Mc 6.7-13; Rc 9.1-6)

⁵ Éhdúmekée múúhakey Jetsóo uwáábovu iwáalloómeke íllu pítyajcóhi:

—Tsáama ihdyu mépehdí jodíómú íjcyatúmé íñújíñévu. Áhdure Tsamáaría íñújí meúújedíñe. ⁶ Ijraéémú pañévúré métsajtyécó íñe uwááboju éhne múúne obééjámú mújtame ídáátsowu íjcyadu néémé pañévu. ⁷ Aame meúwáábohíjcyaco níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúíñe éévé tsúúca úújeténe. ⁸ Áhdure mebóhíitsohíjcyaco dsíjívéméhjike, íjpi chájááveneri chéméméhjike, páhduvaré nééne chémeri íjcyáméhjike. Áhdure tsaaté pañe naavémú íjcyámeke méwaagóohíjcyaco. Ehdu tamyémeri táíhñáhorí ámuha meméénúíñévú ámúhakey ó ajcú pevénére. Áánéllii tsá ámuha maáhdótsóityú ámuha diityéké mepíáábonéhji.

⁹ Aame ihdyu métsajtyédí dsíídsike. ¹⁰ Áhdure métsajtyédí tsíjyahji ámúhá wajyámúúnee, ámúhá májchoo, ámúháj túhápaajínee, éhdune. Ámúhá cuujúí íjcyaróné métsajtyédííne. Ámuha mepíaabóméré ámúhakye píáábohíjcyaa panévatúre.

¹¹ Aame múu tsácoomívú iúújetécooca nehco tsaatéké ámuha tétsii meíjcyané hajchótá ímí ámúhakye pícyóóímyeke. ¹² Aane tsaaté javu ámuha meúújetécooca múu ímííneúvú ihjyúvá diityéma. ¹³ Aame ímílléhajchíí múu diityémá ijcyá ámúhaj téeveri diityéké Píívyéébe ipíááboki. Áánetu ditye ímíllétúhajchíí tsáhájucó múu íícúvetú diityédi. ¹⁴ Téhdure tsácoomí múnaa ámuha diityéké meúwáábóiyónéhjimáyé ímíllétúhajchíí méíícuvéjúcohdí diityédi. Ílluréjucó ámúháj tuhááñe ííñú mépíchóújcámeícyó ‘tsá múúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhakye muha meúwáábóiyóné ámuha meímíllétúne’ nééiyóne. Ááne tsiéllévuréjucó mépeeco tétsihdyu. ¹⁵ Muurá ímiááneturé o néé tehdu nééme ícúbáhrámeííne éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeííne ehnííñevu muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá ímbájchómeícyoóca.

Jetsóoke úraavyémé ícúbáhrámeííne

¹⁶ Ahdícyane íne ámúhakye ó wallóó obééjámuke bájú oohímyé pañévú mewállóóiyódu. Aane ihdyu wajácútsi méíjcyaco éhne múúne ííñimye íícúí meke pállójcoíñúdu. Áronáa ihdyu tsá múu muucá tútávájtótúne. Ímiááméré múu ijcyá íjuumu íjcyadu. ¹⁷ Aame ihdyu tsáma imíchi méíjcyaco. Muurá tsaate ámúhakye túkevjtsojté éllevu itsájtyémeke pihcyáávejáané pañévú wápáájcoóhi. ¹⁸ Áhdure ámúhakye tsajtyéimye ávyéjúté éllevu óhdityu íjcyané uwááboju ámuha meúwáábohíjcyané hallútu. Áijyu téhdure tétsihvu ámuha diityéké meúwááboó jodíómú íjcyatúrómeke. ¹⁹ Aane ámúhakye ditye ékéévécooca tsá múu áábímyeítyú muhdú íihjyúváíñeri. Muurá ihdyu Píívyéébere ámúhakye túkevjtsoó ámuha meíhjíyúvaki. ²⁰ Tsá ámúhá íjtsaméityu tsááne ámuha meíhjíyúváityúne. Muurá ihdyu ámúháj Caani Píívyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyanére ámúhakye túkevjtsoóneri ámuha meíhjíyúvaáhi.

²¹ Aane muurá míamúnaa ávyetá imítyú dáríívéjcatsííhi. Muurá tsané nahbémú íjcyarómé líihyánújcatsííhi. Áhdure cáánumu íjcyarómema líihyánújcatsíimye. ²² Áhdure mítyame ámúhakye múnáájtsóo oke ámuha meúráávyéné déjúcotu. Aane ehdu nééronéhjí tsaimíyé nihñéétsihvúre áábucúmé ihdyu pájtyéteéhi. ²³ Áhdure tsácoomí múnaa ámúhakye ímityúné dáríívéhajchíí múu técoomítyú péé tsícyoomívuréjucó. Muurá íne Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe ímiááneturé ámúhakye o néé tsiíne ó tsááíne ámuháí pámeekéré íjraéémuke íne óhdityu íjcyané uwáábojívú mewáájácútsótúnáaaca.

²⁴ Muurá tsaapi mamye tsá íuwáábóóbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsané avyéjúúbé únú múnáajpi tsá dííbyé ehnííñevu íjcyatúne. ²⁵ Aane muurá íne ámúhá avyéjuube o íjcyároobe o ávyéjúúllémeítyúhajchíí téhdure tsá ámuha maávyéjúúllémeítyúne. Muurá oke Betsebóodívú imyéménúúbeke állíu múnáájpidi díllóhíjcyáme. Aaméjííva muurá ámúhakye íavyeíjúúllétúne téhdure díllóóhi.

Píívyéébedi múu íllityéhi (Rc 12.2-7)

²⁶ Áronáa ihdyu mááábímyeídí míamúnaa ámúhakye méénúíyóneri. Muurá tehdu nénehji ámúhakye pátyehíjcyané tsá tétsihvúre níjkéváityúne. Muurá páneere íná meméénuhíjcyané bóhówááveéhi. ²⁷ Áánéllíí íne ámúhakye o néhíjcyané múu tsíjtyeke úúballéhi. Tsá idyé úúballétúmé ámuha meíjcyáityúne. ²⁸ Ahdícyane tsá múu áábímyeítyú míamúnaa ámúhakye dsííjívétsóiyóneri. Muurá tsá ditye píívyetétú ámúhakye iwáágóóiyóné Píívyéébedityu. Apáábyéré ihdyu díibye píívyeté ámúhakye iwáágoóné ávyeta múijyú

ámuha meíjchívyéityúmé meícúbáhrámeíyóné cuujúwá pañévu. Áánéllii múu apáábyedíyé Píívyéébedi áábímyeíhi.

²⁹ Muurá coomícomútsí míityétsíwuúcú tsájíhwuúré áhdoméíhi. Ehdu áyá áhdoméíyómedítyú muurá tsá tsaapi ámúháj Caani Píívyéébe wáájácútúnáa dsíjívéityuróne. ³⁰ Aabe muurá páneere ámúhá níwájííné íjcyaróné waajácú múhdújivá íjcyane. ³¹ Áánéllii tsá íínerí ámuha maáábímyeítyúne. Muurá diitye coomímú wájyúmeíñe ehníñevu ámuha méwajyúmeí Píívyéébedívu.

Jetsóoke meúraavyéné metóónútyuróne
(Rc 12.8-9)

³² Muurá oke iúraavyéné tóónúmeítyúmeke ó bóhówájtsóo níjkyéjiri íjcyabe Llihíyodívu. ³³ Áánetu íllure tóónúmeíhíjcyámé hallúvú ó úúbálleé Llihíyoke tahñéjté ditye íjcyatúne.

Jetsóó hallútú míamúnaa tsárílléjcatsíñe
(Rc 12.51-53; 14.26-27)

³⁴ Aane méjtsúcunúdí ííñújívúu o tsááne míamúnaa tsaímíyé íjcyaki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá táhallútú ditye itsárílléjcatsíki. ³⁵ Muurá tsaapi tsarílléé cááníkye oke díbye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure tsáápille tsarílléé tsíjjuke téené hallútu. Áhdure íbáábeke íaaja téené hallútúré tsaríllééhi. ³⁶ Ehdu muurá tsamééré múnáátsójcatsíi oke tsaate imúnáadítýú cáhcújtsóné hallútu.

³⁷ Muurá oke iwájyúné ehníñevu tsamééré cáánímuma ítsiime wájyújcatsíhajchíi tsá ímíááne tahñéjté ditye íjcyatúne. ³⁸ Áhdure oke iúraávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné ímíllétúme tsá tahñéjté íjcyatúne. ³⁹ Muurá ííñújiri ímíllédúré íjcyáneri tsúúrámeímyé wágóóovéhi. Áánetu ookéréjuco ímí iúraávyéneri tsúúrámeímyé pájtyéteéhi.

Tsíjtyeke ímí meícuvéné Píívyéébé ímí íjtsúcunúne
(Mc 9.41)

⁴⁰ Muurá ámuha táwákímyeí meméénúmeke íícuvémé okée wálloobe Llihíyomájucó múhtsikye íícuvéne. ⁴¹ Aame tsaímíyé Píívyéébé wákímyeí méénúmeke íícuvémé téene áhdo újcuú tsahdúré diityéma. Áhdure idyé tsijtye Píívyéébeke úráávyehíjcyámeke tsaímíyé íícuvémé téene áhdó újcuú tsahdúré diityéma. ⁴² Aane diitye táuráávyé múnáake nújpácyo díívanévú ájcume téhdure újcuú téene áhdo.

11

Tsojtsó múnájpi Jóáa Jetsóo éllevu wálloomútsi
(Rc 7.18-35)

¹ Ehdúu Jetsóo muuha 12-meváké iúwáábótsihdyu péé tsiéllevu téené ííñújí comíñevu téhulle iúwááboki.

² Áánáacáhjáa cuvéhóójari tsojtsó múnájpi Jóáa íjcyabe tsúúca waajácú ehdu Jetsóo méénuhíjcyáne. Áánélliihyéhjáa wálloobe míityétsikye ímamyémudítýú dííbye éllevu.

³ Aamútsíi neevá dííbyeke:

—¿Ava diibyéjuco uu Pájtyetétsoobe éhneváa ííñújívú u bóhówáávéííbyeke muha meítsohíjcyáábej? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúnej?

⁴ Ehdúu dityétsí Jetsóoke neérónáa neebe diityétsikye:

—Meóómíñe méuubálle Jóáake íñe muhdú o úwááboobe méénúráítyúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. ⁵ Méúúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájáávéneri chémeméhjí bóhíne, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjívémé

tsiíne bóhiíne. Áhdure méúúballeco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwáábómeíñe. Énehji páneere méúúballeco dííbyeke. ⁶ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

⁷ Ehdúu iñéené boone diityétsi déjuvu neebe múúhake diibye Jóáádityu:

—¿Acáa Jóáa ínéubará píivyétúné iñújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méijtsúcunú dííbyeke? ¿A ámuháa méijtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébari vááúmeidyú páhduváre dííbyé íjtsaméi nééneé? ⁸ ¿A tsané ímíyée úcámeíhíjcyáábe? Muuráhjáa tehdu iújcámeicyá tsá ihdícyátsihyi dibye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjúté jaaháñe pañéiyo diibye. ¿Aané muubá ímiááné diibye? ⁹ ¿Mityá Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíi diibyej? Ímiááné diibyejuco. Áronáacáa tsíjtyé ehnííñevu diibye. ¹⁰ Dííbyedítyú muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé:

Ó pícyoó dííhde tsáápiikye dibye iúúbáalle míamúnáake ditye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

¹¹ Aane ímiááné tsá dííbyedu tsijtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píivyéébé avyéjútédítyú ídáátsóobe íjcyároobe avyéjúúlléméi diibye Jóáa ehnííñevu.

¹² Diibyeé muurá Jóáa úwáábótsihdyu íñe ícyoocávú teene Píivyéébé avyéjuvu iúcaavéné ímíllémema ténejcu ímíllétumé múhdurá ícyahíjcyáhi. ¹³ Muuráhjáa pámeere Píivyéébé ihjyú uubáalle múnaa éjyuuúvú íjcyame téjyútújuco íhjyúvahíjcyáné dííbyé avyéjuri. Áhdurée Moitséeúvú ihjyúvahíjcyá téenetu. Áámé nihñéejpíyée muurá diibye Jóáa bóhówaavéhi.

¹⁴ Aane ámuha mecáhcújtsóhajchíi mecáhcújtsó Jóáa Ería íjcyane éhné Píivyéébé ihjyú uubáalle múnaa tsiíne dibye bóhówááveíñe nehíjcyáabe. ¹⁵ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome icyáhcújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁶ Ahdícyane ¿aca muutédivú íñe ámuuha ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsímedivuj. Muurá múúne lláhátsiri ícume úhbácatsíhíjcyádú ámuha páhduváre médaríivémeíhíjcyáhi. ¹⁷ Muurá múúne íllu úhbácatsíhíjcyáme: “Chiiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíllétú mewáhtsine téeneri. Áhdure máátyóba májtsí memájtsívárónáa tsá ámuha meímíllétú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsíme úhbácatsíhíjcyámé íjcyadu muurá ámuúha. ¹⁸ Muuráhjáa Jóáa tsá mítyane máchohíjcyatúne. Áhdurée tsá dibye ádohíjcyatú bíinojpácyo. Áánetú dííbyedítyú ámuha ménehíjcyá mééííbye íjcyáábe pañe naavéné íjcyánéllii ehdu dibye nééneé. ¹⁹ Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáajpidívú o ípívyééveébe. Aabe panévare o májchoobe téhdure ó adó bíinojpácyo. Áánetu idyé ílluréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyáné oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúté wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa ímityúmé íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. Áronáa tene pánéévenetúí méwaajacúu keená ímiááné íjcyane. Ehdúu neebe Jetsóo.

*Lléébópítyúné míamúnaa
(Rc 10.13-15)*

²⁰ Aabé tsáijyu ihjyúvá mítyane méénuráítyúronéhjí imyéénuhíjcyá coomíji múnáadítyú ditye ímítyú íhvejtsópítyúnetu. ²¹ Neebépeé:

—¿Máídaátsoju tsáma tene pájtyeíñe Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénuráítyúronéhjí o méénuhíjcyáné Tíiroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyu o méénuca tsúúca téjyuré técoomícyu múnaa ímítyú íhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco íbúwáavéiyóne. Aamée muurá íatérééjahjívú iújcámeíñe bállíjyuri ávúhcúiyá teene íhvéjtsóné uubáalle. ²² Áánéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñe ehnííñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnaa muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné Píivyéébe nihñéétsihvúré diityémá ímíbájhócoóca. ²³ Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñe eene

múhdumé ‘mityáhmítýá’ tsíñáávehíjcyámeke. Ijtsúcunúméubá íh̄tsútúúvéiyóne. Áánerá íllure wágóóóveímyé cúújúwá panévu. Muurá íñe méénuráítyuróné o méénuhíjcyánée Tsodóoma múnáama éíjyuúvú o méénuca ímítýú íhv̄éjtsóne ímíjpyetéiyóme. Aacáa muurá ícyoocápi íjcyáiyocóómi. ²⁴ Aane muurá diitye Capenaáo múnáa ávyétá íhnáho ícúbáhráméíí técoomí múnáape ícúbáhrámeíñé ehnííñevu Píívyéébe muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímibájchócoóca.

Méimítýutu meke Jetsóó állíjchutsóne
(Rc 10.21-22)

²⁵ Téjyúu Cááníma íllu íh̄jyúvaábe:

—Ayúju Táácáani Píívyéébeéj, níjkyejíí, ííñujíí, íjcyane páné aabájaabéré u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímíáájú idáátsojtédívuré u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áánetu téhdújuco tsá waajácu múnáa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsotú teéne. ²⁶ Ahdícyane ihdyu, Lli, óví ehdu teene muhdú u ímillédu.

²⁷ Ehdúu Cááníma íh̄jyúvátsihdyu neébe:

—Muuráhjáa ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájácútú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácú muhdú díbye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówájtsóméré waajácúhi. ²⁸ Ahdícyane cáhawáá ookéréjuco méuráávyé ídátso múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu ámúhake o állíjchútsoki. ²⁹ Muurá íñe ídátso tsaííbuwáre o íjcyaaabe ámúhake o úwaabóné tsáma mewáájáne tehdu méíjcyaco. Áijyu ihdyu ííne ímíjyaú ámuha méíjcyáahi. ³⁰ Tsáháturo tene íhnáhootú ehdu ámúhake o neéne ámuha méuráávyéiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo.

12

Wáyeéévejcoójí Jetsóó mamyémú méénune
(Mc 2.23-28; Rc 6.1-5)

¹ Áábemáa muha wáyeéévejcoójí úmíh̄éj p̄ínétú mepájtyeme maájyabáávaténéllii ba-jtsóháñetu meújcuéne mémajchóhi. ² Aanée paritséómú ííténe neé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene aatye dímamyémú meenu íjcyooji wáyeéévejcoójí meméénúútyuróne?

³ Áronáacáa Jetsóó neé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íájyabáávaténéllii íñahb̄jtema téhdure Dabííúvú méénune Píívyéébe waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévú íucáávéne ímájchóítyuróné Píívyéébe íícúvé páaa tééjá pañévú pícyámeíhíjcyáné apáámyéré llúúvájte máchohíjcyánetu majchóme. ⁵ Áhdure ¿aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Moitsééúvúu téhaamíturé cáátunúne duurúvájá pañé wákimyéi múnáa llúúvájte wáyeéévejcoojíí íjcyaróné wáyeéévéítyuróne? Aane muurá ditye téjcooji wáyeéévetúné tsá ímityúné íjcyatúne. ⁶ Aanéjíí awáá muurá teene duurúvaja ávyejúúllémeíñé ehnííñevu táavyéju. ⁷ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu neéneé: “Ó ímíllé ámuha pamévamáyé meídaatsólléjcatsíñe. Tsá o ímíllétú apááñéré oke ámuha iyámeke mecóvájtsóneri meíícúvehíjcyáne.” Aane muurá ámuha ímí mewáájácuca tsá menéétsóítyuró ímityúné méénútúrómedívú. ⁸ Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébéllii téhdure téjcooji wáyeéévejcoóji. Ehdúu Jetsóó neé paritséómuke.

Tsáápi hójtsí Jetsóó ímíjpyetétsóne
(Mc 3.1-6; Rc 6.6-11)

⁹ Átsihdyúu dííbyema muha méúcaavé téjcooji pihcyáávéjá pañevu. ¹⁰ Áájá pañée tsaapi tsánejcúehójtí íhyójtí múhdurá néébeé. Áánáacáa tsaate tétsihyi íjcyame Jetsóodívú iñéétsóro néé dííbyeke:

—¿A ímí tehdújuco teene íjcyooji wáyeéévejcóójí tsaate chémémeke mebóhíítsóiyóne?

¹¹ Áánéllihyée neebe diityéke:

—¿Aca wáyeéévejcóójí ámúha jééú obééjá wáhyéjú pañévú áákityéébeke tsá ámuha mejhívyétsóityuróne? Muurá ámuha méijhívyétsóiyáhi. ¹² ¡Aanéjii awáá muurá diibye obééjá wáju méiñe ehniñevu míamúnaa waju méiñe! Aane muurá tsá muhdú tene néetu wáyeéévejcóójí ímiáané íjcyane memééne.

¹³ Ehdúu diityéké iñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucoo díbye cújúúvenemáyé téhojtí ímíjpyeténe. ¹⁴ Átsihdyúu paritséomú ipyéenemáhjáa pítyácócatsí muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe.

Jetsóo méenuíñe tsúúcajátújuco némeíñe

¹⁵ Aanée iwáájácúne péjúcoóbe. Áábekée mítyane míamúnaa úráávyémedítýú chéméméhjike bóhíitsoóbe. ¹⁶ Áánemáa diityéké bóíjcyuube ditye muucá iúúbállétuki. ¹⁷ Ehdúu diityéké bóíjcyuube Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpíhjáa Itsaía dííbyedítýú íllu néhdújuco:

¹⁸ Áánu ímí táwákimyéí méénuhíjcyaa téénevu o pícyoóbe. Áábeke o wájuúnéllii ó imíjyúú dííbyedi. Áánéllii Táapííchó dííbyé pañévú ó pícyoó téené piáábori díbye pámeekéré míamúnáake iúúbálle muhdú tájtsaméí íjcyane. ¹⁹ Aabe tsá ‘mityáhmítýá’ íhjuváiítýú míamúnáama. ²⁰ Áhdure tsá ídáátsóméhjike díbye éhdiíválléityúne. Áhdure íhtsútúnetu cahcújtsótú pañe cáhcújtsórómedítýú tsá díbye ‘óvíjyacóóme’ nééityúne. Ehdú páneere ímíjpyetétsóiiibe íávyéjuutéijyu. ²¹ Áábedívú pamévá míamúnaaré cátsípááveéhi.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi Itsaía Jetsóodítýú néehíí.

Jetsóoke Naavéné piáabóné tsaate nééneé (Mc 3.20-30; Rc 11.14-23; 12.10)

²² Áábe éllévúu tsáápiikye tsivámé naavéné ípañe íjcyáábeke. Aabée íhjuvátuube íjcyaaabe idyé tsá hállúvatúne. Áábekée Jetsóo ímíjpyetétsóobe tsúúca íhjuváihi. Áhdurée hállúvájúcoóbe. ²³ Ááneríí tétsihyi íjcyame iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá diibyejuco áánu Dabííúvúj tsíménémúhaabe Críjto íjcyatú éhneváa tsááiilbye?

²⁴ Ehdúu tsaate nééne paritséomú illéébóne néjcatsíhi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá míamúnáa pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóo piáábóneríye.

²⁵ Aanéhjáa Jetsóo iwáájácúne néehíí:

—Muurá tsané avyéjujte tsajíjtóré íjtsámeítýumé ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsoné íavyéju. Áhdure tsája múnáa ímityúné idyáíívéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe. ²⁶ Áhdú nééne ¿aca muhdú íivane Naavéné íhyájkíyé íjcyáábeke tsíjpiikye waagóóiyáhi? Muurá tehdú imyéénuca ílluréjuco díbye íavyéjú újovéjtsóiyóne. ²⁷ Aane muurá ámuha menéé Betsebóo piááboríyé dííbyeéjté naavémuke o wáagóohíjcyáne. Áánetúhaca ¿múúbé piááborí ámúhá mamýémú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menéétyuró Betsebóo piáábori ditye wáagóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu óhdityu meíhjuváiñe. ²⁸ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó oke

piáábóneri ó waagóohjicyá naavémuke tsaaté pañétú téénetu ámuha mewáájácuro tsúúca dííbyé avyējú ííñújiri ámuháma íjcyájucóone.

²⁹ Tsá muurá tsáápi éhné dííbyé já pañétú múha tsájtyéityuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmere. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú ibóáyoca botsí tsájtyéiyomé dííbye éhne. Áronáa tsáháubá muurá dibye ihñe múhdivú íhvéjtsóityuróne. Ahdu íívane tsá Naavéné oke piáábóityuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

³⁰ Muurá oke ipiaabóné ímíletúme táwákimyéi íllure imíllé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté íjcyáíyómeke íllure óhdityu mútátsohíjcyáhi.

³¹⁻³² Muurá panévare ímityúné míamúnaa méenuhíjcyáronéhjí Píívyéébe abájívee díityédí ídáátsóvéne. Áhdure íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébedítýú ímityúné íhjúvárómedi ídáátsóvéíbye. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjúvahíjcyámedi tsá dibye mújyú ídáátsóvéityúne.

*Iñéevatu méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane
(Rc 6.43-45)*

³³ Muurá bajtsóháñetu ímiááhé ímí neeváhi. Áánetu áteréehé tsá ímí neevatúne. Ááneturé méwaajácú keehé ímiááhé íjcyane. ³⁴ Ahdu íívane ¿ímiáámejívá ámuha ímí méihjúváiya íñimyéuméméjtéré ámuha mejcyame? Muurá ímityúné ííbúwá pañe íjcyámedítýú téenere íjchívyéhi. ³⁵ Muurá ímiáábé ímiáánéré íhjúvá ímiá íjtsaméi ípañe íjcyanéjuco. Áánetu ímityuube ímityúnéré íhjúvá ímityúné íjtsaméi ípañe íjcyanéjuco. ³⁶ Aane muurá pámeere míamúnaa úúballeé Píívyéébeke muhdú íhjúvahíjcyanéjhí dibye páneere muhdú ditye ícyahíjcyané díityémá ímíbájchócooca. ³⁷ Muurá tsáápiitsámá ímíbájchóibye muhdú ditye íhjúvahíjcyádújuco. Ímiáánéré íhjúvahíjcyámé hallúri tsá íiná íjcyáityúne. Áánetu ímityúné íhjúvahíjcyámé ícúbáhráméíhi. Ehdúu Jetsóó néé paritséomuke.

*Míamúnaa Jetsóoke néé dibye méénuráityuróne imyéénuki
(Mc 8.12; Rc 11.29-32)*

³⁸ Aamée tsiiñe taúhbájú uwáábojtémá Jetsóó élleву itsááne néé dííbyeke:
—Uwááboóbej, cána bo méénuráityuróne meenu muha maájtyúmine menéé ímiááne dííbyéjuco Críjto Pájtyetétsoobe u íjcyane.

³⁹ Áánéllihyée neébe:

—¿íveekí ámuha méimíllé teene o méénune ámuha mecáhcújtsokíjívári? Óvíi ihdyu Píívyéébe íhjúvú uuballe múnáajpíi Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú dííbyéjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. ⁴⁰ Muuráhjáa amóóbé pañe téhí déjúcori íjcyaaabe 3 coojíva. Ahdu muurá íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébeke ditye cúuube ííñújí pañe 3 coojíva o íjcyátsihdyu tsiiñe ó bóhíhi. ⁴¹ Aane muurá Nínibé cóomi múnáa ámuhadívú néétsoó íñe ícyooca íjcyané míamúnaa ámuha mecáhcútsóhíjcyátúmedívú Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané ímíbájchócooca. Muuráhjáa técoomí múnáa díibye Jonáaúvú úwaabóné ícyáhcújtsóne ímíbaavyé ímityúné ícyahíjcyánetu. Áánaa dííbyeúvú ehníñevu o íjcyaaabe ámuhakye o úwááboróne ¿íveekí tsá ámuha oke mecáhcútsóhíjcyatúne? ⁴² Áhdure tsáápille tsííñe ííñújí múnáalle ámuhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó úwaabóné illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánaa dííbyeúvú ehníñevu o íjcyaaabe o úwaabóné ¿íveekí tsá ámuha mecáhcútsóhíjcyatúne?

*Ípyée íjchívyémé pañévú tsiiñe naavéné óómiñe
(Rc 11.14-26)*

⁴³ Muurá naavéné tsaaté pañétú íjchívyeebe pehíjcyá íjcyáitsíí néhcoobére. Aabe íjcyáiyotsíí íájtyúmítúnéllíí íllu íjtsámeíhi: “Tsiíñe éhne bīwáábé pañévúré ó óómií ópée o íjchívyéébé pañévu.” ⁴⁴ Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné díibye ípyée íjchívyéébeke imíwu pevéebé éhne múu jaa líjyahdu néébeke. ⁴⁵ Áánéllíí múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke díityémá tsiíñe iúcaáve dííbyé pañévu. Áábeke muurá íhdée íícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraábe. Ehdu muurá ímityúmé íjcyame ídátsó ícúbáhráméíhi.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mc 3.31-35; Rc 8.19-21)

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó íhjuvánáa íñahbémú tsíjjuma dííbye éllevu tsááme wajtsí tétsihvu áachívu. Aamée imíllé ííhjuváné dííbyema. ⁴⁷ Aanée tsaate úúballé dííbyeke. Néémépeé:

—Áátýe éhtsíhyi áachi díñahbémú díítsíjjuma íjcyamévá imíllé úúma ííhjuváne.

⁴⁸ Árónáacáa neebe díityéke:

—¿Aca caatyé táátsíjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

⁴⁹ Ehdúu íñétsihdyu múúhakyé úúbacyunúúberé néehíí:

—Áánerá téhdure ámuha pámeere waháromú, táñahbémú, táñaallémú, méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha méijcyame. ⁵⁰ Muurá Líhíyó níjkyéjiri íjcyáábeke cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, waháromu.

13

Tsaapi bájtsónetu íjcyané uwááboju
(Mc 4.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Ehdúu Jetsóó díityéké nétsihdyu muha dííbyema méijcyájatu mepée únéú úníúvu.

² Átsihyíí muha méijcyánáa idyé mítyane míamúnaa píhcyaavéjucóó dííbyedívu. Aamée téhíwájú hallúrí íjcyánáa míñné pañévú úcaáveébe. ³ Aabée téémí pañétú díityéké mítyane panévatu iúwaabóné úúballehíjcyá tsíménéhjitu. Téijyúu tsaapi bájtsónetu úwááboobe íllu úúballéhi:

—Tsaapíhjáa íwajcyóhá trígoúúhá bájtsóobe íllure wávarajcóhi. ⁴ Aanéhjáa díbye wávarajcónetu tsáuhji juuváj píñnévú dójcóne coomímú méhdojéhi. ⁵ Áané tsiúhjíhjáa néwayúúné raahóvú dójcoúhjí íícúíwuúré ííñé tétsií ííñu imíchi íjcyátúnéllíihye.

⁶ Áróhiibájíhjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeríyé tébajkyéjé íjcyanéllíihye. ⁷ Áané tsiúhjíhjáa tsuhji íjcyátsihvu dójcóné hallúvú tene wááménéneri ííñeróné duhcúvatéhi.

⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píívyénetu tsáhiibájí neevá mítyane. Áané tsihíibájíhjáa lííñevúré neeváhi. Áané lííñevuréjucóhjáa tsíhiibájí neévane. ⁹ Aane ihdyu óvíí llééboome icyáhcuíjtsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó íwááábó túhútsóhíjcyáne
(Mc 4.10-12; Rc 8.9-10)

¹⁰ Ehdúu díbye néénéllíí muha dííbyeke menéehíí:

—¿Aca íveekí tsíménetu ú úúballehíjcyá u úwaabóne? ¹¹ Áanéllíihyée múúhakyé neébe:

—Muurá ihdyu ehdu ó úwáábohíjcyá Píívyéébe ámuhakyé iwáájácútsó muhdú íavyéjú íjcyanévu. Áánetu oke cáhcújtsótúmeke tsá díbye wáájácútsotú téénevu eene ámuhakyé iwáájácútsódu. ¹² Muurá ímiáájú imíllémedívú bóhówájtsóíibye éhniíñevu dítye iwáájácúki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówájcaáyóityúne. Tsáijyú múu áyanéwu dítye wáájácúroné muurá íllure dojtúcuíibye díityédítyu. ¹³ Ehdu néénéllíí muurá o úwaabóné tsíménéhjitu ó úúballehíjcyáhi. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé icyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyúmíjúcoorómé icyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. ¹⁴ Ehdu icyahíjcyámé Píívyéébé íhjuu uuballe múnáajpíí Itsaía íllu néhdújuco:

Uwáábó lléébójúcooromé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure iájtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne. ¹⁵ Ditye íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeityúme éhne múúne hállúvatúme íjcyadu. Aaméjííva tehdu óhdi íjyácunúmekéjíí ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúu neebe Itsaía.

¹⁶ Áánetu ihdyu ímí ámuha melléébónéllii tsúúca méwaajácú ñná tene nééiyóne. Áhdure muurá ámuha maájtyumíné tsúúca méwaajácú ñná íjcyane. Áánéllii ihdyu méimíjyúú téeneri. ¹⁷ Muuráhjáa éjyúúvú íjcyame Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáama tsijtye Píívyéébeke úráavyehíjcyámé imíllehíjcyará iájtyumíné íñe ícyooca tsúúca ámuha maájtyumíne. Árónáacáa tsá téijyu diityédívú tene ajtyúmídú néétune. Áhdurée imíllehíjcyarómé illéébone íñe ícyooca ámúhake o úwáábohíjcyáné uwááboju. Árónáacáa tsáhái téijyu tene bóhówáávetúne.

Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó bóhówajtsóne
(Mc 4.13-20; Rc 8.11-15)

¹⁸ Cáhawáa ímíñeúvú meíjtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju ñná nééiyóné o bóhówajtsóne. ¹⁹ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju tsaate lléébójúcooróné Naavéné diityédívú mótátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj pñnévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdojéne. ²⁰⁻²¹ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduváré nééné mávaríjchojúúné íjcyanéhjí iáábucújúcótúnetu ílluréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjí ímíwu ííñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdú muurá patyéhíjcyáné ímí cáhcújtsótúmema. ²² Áánetu tsaate tsúúca ímí tééné uwááboju llééborómé mítyane íjí avyéjuríyé it-súúrameíñéllii ténejcu ábájíívehíjcyáhi. Aane nééiyóné eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjí ííñeróné íllure dúhcúvaténe. ²³ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate teene illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráavyehíjcyáme. Aame muurá eene ímíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áámedítýú íjcyámé tsaate éhniíñevu ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyámé eenéhjáa teene trígóhiibáné ímíwu píívyene mítyane néévadu néémeé. Áánetu íjcyámé tsaate íhtsútáwu ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyámé eenéhjáa llííñevúré néévahiibájidú néémeé. Áámedítýúí muurá íjcyámé tsaate diityé llííñevúréjuco úraavyémé eenéhjáa máíhtsúnéré néévahiibájidú néémeé. Ehdúu Jetsóó bóhówajtsó bajtsó múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju.

Trígójí pañé bñvatu íjcyáné uwááboju

²⁴ Téhdurée tsiíñe úwááboobe tsaapi íúmihe bájtsónetu. Neebépeé:

—Muurá Píívyéébé avyéjú tsaapíhjáa íúmihe bájtsojédu. ²⁵ Dibyéjhjáa íbájtsojéne óómíñe déjuvu tsaapi dííbyeke múnáátsohíjcyaaabe bájtsojé bñva trígo díbye bájtsóné raahóri. ²⁶ Aanéhjáa keemévé teene ímiááné ikyéémévéne nééváné tujkéveríyе.

²⁷ Aanéhjáa dííbye tépallí aabájáábé únú múnáa iúújéjéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ááneráhjáa ímiáánéré méúmihe mebájtsónáa ¿kiátú íjcyane bñva ííñe tééné raahóri? ²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsaapíubá oke múnáátsohíjcyaaabe ehdu meenúhi. Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Cána muha mewáámíuki. ¿Mityá óví íjcyáne? ²⁹ Ehdúhjáa ditye néénéllii neébe:

—Tsáhaá. Muurá ámuha teene metabáhcyóhajchíí bajtsóháñe ámuha métútávajtsoóhi.

³⁰ Áánéllii ihdyu óvíjyucói meíhvéjtsóíñe tsanéécú ikyééméveki. Tsanéérei teene ímiááne néévá maááhívétsócooca ámúhake o neé ámuha metabahcyóné pájtsuuhójí mechíjchu mecóvajtsoki. Áánetu ihdyu ímiááne maááhívétsóne ímíñeúvú mépícyoóhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íúmihe bájtsónetu.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju
(Mc 4.30-32; Rc 13.18-19)

³¹ Áhdurée tsiiñe úwááboobe ‘mojtáátsa’ némeíñé uméhetu. Neebépeé:

—Téhdure idyé muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñé neeváúwu tsaapi bájtsone íñé imíjyaú ávyetá mityáhé kéémevédu. ³² Muurá panévá neeváúúné lliiñévúré íjcyáróúwúutu íñehe keemévé panévá bajtsóhééné ehníñevu bájú uméhedúhe. Ááhé pañévú muurá wahpéjté íjcyóváhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó mojtáátsáhetu.

Pááá ooríchetu íjcyáné uwááboju
(Rc 13.20-21)

³³ Téhdurée pááá ooríchetu úwááboobe nééhií:

—Muurá tsáápille hariínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu tééné ooríchetu pícyooróné páneeréjuco óorichódú idyé teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó iúwaabóné tsíeménéhjitu úúbálléhíjcyáne
(Mc 4.33-34)

³⁴ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu iúúbállénej tééveri úwáábohíjcyá míamúnáake ímíñeúvú iwáájácútso íñá iúwááboju nééiyóne. Tsáháa dibye pevenéré úwáábohíjcyatúne. ³⁵ Ehdúu úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa íllu néhdújuco:

Muurá tsíeménéhjitu o úúbállénej tééveri ó waajácútsoó táuwaáboju íñá nééiyóne. Muurá ó bóhówájtsóo íñeé íñújima páneere Píívyéébe ípívyéjtsóijyújuco íjcyáronéhjí múha wáájácútunéhji.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi néhdújuco Jetsóó úwáábohíjcyané tsíeménéhjitu.

Bíivátú íjcyáné uwááboju Jetsóó bóhówajtsóne

³⁶ Átsihdyúu ílluréjuco míamúnáake ipítýajcóne dibye ááhívu pééneé. Áhullévúu muha dííbyeke menééhií:

—Áyu cána múúhadívú bóhowájtsó úmihé pañe bíiva íjcyánetu íjcyáné uwááboju íñá nééiyóne. ³⁷ Áánéllíihyée múúhakye neébe:

—Eene ímiá bájtsó bájtsoobe muurá oo Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe. ³⁸ Áánetu teene úmíhe ‘páneere íñújiri míamúnáa íjcyane’ nééiyóne. Muurá eene ímiá bájtsó Píívyéébé avyéjúejte íjcyane nééiyóne. Áánetu bíiva ‘Naavéné icyánéjcuriyé íjcyané míamúnáa íjcyane’ nééiyóne. ³⁹ Áánetu eene tépallí múnáajpikye imúnáájtsóne bíiva bájtsoobe muurá pañetu diibye Naavéne. Áánetu ‘íñe íñújima páneere ílluréjuco níjkévaíñé’ nééiyóné eene bajtsóháñé ááhívétsómeíñe. Áánetu diitye eene bajtsóháñé ááhívétsómé ‘níjkyéji múnaa íjcyane’ nééiyóne. ⁴⁰ Muurá éhne múúne úmihé pañe bíiva mepíhñune mecóvajtsódú pajtyeíñe diitye Naavéné icyánéjcéjtéma. Aame wágóóveé cúujúwá pañévú íñe íñújiri múhdurá míamúnáa ícyahíjcyané diityémá níjkévacoóca.

⁴¹ Muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveébe ó táuhbaá tahñéjté níjkyéji múnáake ditye íhdyúétsihvu ipíhjúcu diitye ímítýúmeke táavyéjúejtéke ímítýúnejcúvú íbúwátsohíjcyámeke.

⁴² Áameke cúujúwá pañévú ditye wájojcómé tééwá pañe íjcyame íhwañeene íhdóne taá íícúbáhrámeíñeri. ⁴³ Áánetu ihdyu Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé dííbyé avyéjú pañe íjcyame cádiúcnúú éhne múúne nuhba cóójíejpi ájchúcunúdu. Aane ihdyu óví amúhadítýú ílééboome icyáhjújtsóne tehdu íjcyáhi.

Ímíwu nééné tsíeménetu íjcyáné uwááboju

⁴⁴ Téhdure idyé Píívyéébé avyéjú ílluú:

—Tsaapíi tsátsii ííñújí pañe ávyetá mityáné wájuryeíñé tsíeméné íáptyumíne tétsihvúre íhvétsoíñúhi. Áaneríi íímíjyúúvéne páneere ítsíeméné íñáhjíhénúne dsíídsíma tétsii ííñúji áhdoobe iyéjucó téénema íjcyaki.

Imíwu néené neewáytu íjcyané uwááboju

⁴⁵ Téhdure muurá Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsaapi náhjíhe múnáajpi imíwu néené newáyuúné mityane áhdótsámeíúhjí néhcohíjcyádu. ⁴⁶ Aabe muurá tsau íáptyumícooca páneere ítsíeméné íñáhjíhénúne dsíídsíma teeu áhdóhi.

Tsínucóóhotu íjcyané uwááboju

⁴⁷ Téhdure Píívyéébé avyéjú éhne múúne tsínúúri amómeke meújucudu. ⁴⁸ Muurá múúne tsínú múnáa ítsínúmeke técoohóriyé téhí úniúvú itsájtyéne pihcyú ímíá amómeke. Áánetu doorátujtéké ílluréjucó ditye wámíúúne. ⁴⁹ Ehdú muurá pajtyeíñe míamúnáama Píívyéébe páneere ííñúji níjkévátsoócooca. Muurá níjkyéji múnáa dówajcároó ímíáamedítýú ímítýúmeke. ⁵⁰ Áámeke cúújúwá pañévú ditye wájojcómé téewá pañe íjcyame íhwáñeene íhdóne taá ícúbáhrámeíñeri.

Béhnéma tsúúcaanéécú imíwu néenécutu íjcyané uwááboju

⁵¹ Ehdúu Jetsóó íúwáábóné níjcautu néé múúhakye:

—¿A ícyooca ámuha melleebójucóó íñá nééiyóné o úwáábohíjcyáne? Áánéllihyée muha menée:

—Ééé Ávyéjuúbej, ímí muha melleebó ícyooca íñá tene nééiyóne.

⁵² Áánéllihyée neebe múúhakye:

—Muuráhjáa tujkénúene Píívyéébé taúhbaju úwáábohíjcyámema ícyooca tsúúca íjcyané míñéecu uwáábó íhdéénema béhne Píívyéébé avyéjuto íjcyane. Aane muurá teene íhdéene Píívyéébé waajácúháámí pañe íjcyáhi. Áánetu íñe béhne amúhadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne

(Mc 6.1-6; Rc 4.16-30)

⁵³ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu íúúballénej téeveri íúwaabóné níjkevádú muha mepéé tétsihdyu. ⁵⁴ Aamée muha méúújeté Natsaréevu díbyée píívyécoomívu. Áíjyúu idyé úwaabójúcoobe tétsii múnáake pihcyáávéjá pañévu. Áábedíi íúllévenúne néjcatsímye:

—¿Aca kiátú aabye íújcúné waajácuri panévare méénúráítýúronéhjí méénuhíjcyáhi?

⁵⁵ ¿Aca tsá éhne aabye úmehewáané wákimyéi múnáájpi hajchí íjcyatúne? ¿Aca tsá éhne tsíiju Maaríá íjcyatúne? Muurá dííbye nahbémú Jacóóboo, Jotséee, Tsimóoo, Jóódaá, éhdume. ⁵⁶ Áhdure muurá íñáallémú íchihyi. Aabéjii muhdú ¿kiátú waajácú ehdu nénehji múú méénune?

⁵⁷ Ehdúhjáa dííbyedítýú íñéene tsá ditye cáhcútsóhíjcyatú díbye díityéké úwáábohíjcyaróne. Áámekée neebe:

—Tsiytye muurá ihdyu avyéjuullé Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáájpiíkye. Áánetu íhyájkímú íjcyarómé tsá ávyejúúllétú dííbyeke.

⁵⁸ Ehdúu dííbyeke ditye cáhcútsóhíjcyatúnéllii tsá éhniíñevu díbye méénújúcootú méénúráítýúronéhjí tétsihvu.

14

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjivéne

(Mc 6.14-29; Rc 9.7-9)

¹ Aanéhjáa dííbyedítýú tsaate úúballé Gariréa ííñújí avyéjuube Heróódeke.

² Áánéllihyéhjáa neebe íúnú múnáake:

—Tsáijyu múúne tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíñe bohíhií. Téénéllii muurá eene piivyéteebe méénúraítyúronéhji imyéénune.

³ Diibyée muurá Heróódé nééjuri dsíjívetsómé Jóáákeé. Muuráhjáa díbyedívú iékéévetsóne úwááñéhiyi ichíjchútsóobedívú cuvéhoojánútsoóbe. Ehdúhjáa méénuube íñahbe Peripé taaba Herodía díbyemáyéjuco íjcyalle nééjuri. ⁴ Diibyéhjáa Heróódeke íllu nehíjcyaaabe Jóáa íñáhbé táábama díbye íjcyánetu:

—Tsá muurá tene ímityú díñáhbé táábake u táábaváne.

⁵ Ehdúhjáa díbye néhíjcyáné hallútú imílléroobe téijyúréjuco idsíjívetsóné díbyeke. Áronáacáhjáa nuhnéveebe Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi díbye íjcyane iwáájácúne míamúnaa díbyeke ávyejúúllehíjcyánélliíhye. ⁶ Áijyúhjáa ítsiimávajcóójí úújeténéllii díbye Heróódé wáñehjívatehi. Áané pañéhjáa ídsídúelle Herodía ajoyúwá wahtsí pámeere úúbámýé úmíwávu. Aanéhjáa díbyeke ávyéta ímí pájtyéneri ímíjyúúveebe mítyane. ⁷ Áanélliihyéhjáa dílleke neebe íná dille díbyeke táúmeíñevu íájcuíñé ímiáané állítyuubére. ⁸ Áanélliihyéhjáa tsiiju úwaabódújuco dille nééne díbyeke:

—Ó imíllé oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáa nívaúvú bohtájiri.

⁹ Ehdúhjáa dille nééne kímóhcó díbyeke pajtyéráhi. Áronáacáhjáa íállítyúné díbye nééne pámeere díbye uubámýé lléébójúcóónéllii tehdu méénuúbe. ¹⁰ Aabéhjáa tsúúca tsaatéke wallóo díbye Jóáa cuvéhóójari íjcyáabeke dítye ikípíyúúcuté íhñíwau. ¹¹ Ahdújucóhjáa péeme ikípíyúújúju tsívane bohtájiri. Ááuvúhjáa ajcúmé dílle bád síjcájake. Ááuvúhjáa ájculle tsíjjuke.

¹² Áanélliihyéhjáa díbyeúvú mamýémú tsáame díbyeúvú ítémeho íújcújene cuuúhi. Átsihdyúhjáa Jetsóo élleву ipyééne úúballémé ehdu Jóááke tene pájtyene.

*Majcho mítyámedívú Jetsóo úújetétsóne
(Mc 6.30-44; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)*

¹³ Átsihdyúu muha mepéé míneri tsíhyullévú múha íjcyátúhullévú múúhaye meíjcyároki. Áronáacáhjáa tsúúca míamúnaa waajácújucóo kiávú muha mepééneé. Áhullévújucóhjáa dítye péécunúne íjchityu pacóómivá múnaáre. ¹⁴ Aanée téhullévú muha meúújeténaa míiné pañétú Jetsóo íjchívyebe ítéecunú tétsihyíjyucó míamúnáácóbaúvú íjcyane. Áámedíi ídáátsóvéne bóhíitsoobe chéméméjhikéhjáa dítye tsájtyémeke. ¹⁵ Áijyúu tsúúca cuvéhrejuco tene néénéllii muha menéé díbyeke:

—Tsúúca cuvéhrejuco teene múubará íjcyátútsihyi meíjcyánáaaca. Ílluréjuco wallo íjtyéke íchíj pñhíri íjcyájáhji múnáadítyú tsíeméné íújcune dítye imájchoki. Muurá tsá imájchoma dítye íjcyatúne.

¹⁶ Áanélliihyée neebe múúhake:

—Ívéémekéami ó wállóoij. Ámuháyé bo mémajchótsoj.

¹⁷ Áanélliihyée muha menéé díbyeke:

—Áronáa méhdi tsáhojtsíhovaré páahóónema míityétsiye amóóbemútsi.

¹⁸ Áanélliihyée neebe múúhake:

—Áyu cána metsívaj.

¹⁹ Ehdúu múúhake íñééne dítyéké neebe dítye íáhcúbaki. Átsihdyúu teene páahóóné amóóbemútsima iékéévéne téhdújtsoobe Píivyéébeke cáamevu icyárúúvénema. Áánemáa teene idyóhdáhinunévú múúhake díbye ájcune muha méwajtú pámeekére. ²⁰ Aanée muha memájchónetu pámeere méoovéhi. Áánetúu coéváne 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. ²¹ Aamée eene dítyémá muha memájchome wajpíímuré 5,000-meváubáhjáa walléemuháñema tsiime éévemeítyúrónáaaca.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mc 6.45-52; Ja 6.16-21)

²² Ááné boonétúu Jetsóó múúhake néé muha dííbyé ihde míneri mepájtye tsíñejcúeúvú dibyéi míamúnáake pítýájcóné hajchóta. ²³ Aabéhjáa diityéké ipítýájcótsihdyu péé iye múha íjcyátúhullévú cámeéhaúvú Píívyéébema íihjyúvaki. Aabéhjáa íjyunú téhullévu. ²⁴ Áánáacáa muha tsúuca pínééuríjyucó meíjcyánáa ávyétá ihnáhó kíjyébama nohji múúhake wájojcóhi. ²⁵ Aaméikyée muha mepéépiñáa cóójí pañévú diibyéhjáa Jetsóó tsájucóó múúhá tujkévetu nújpácyó hallúrí úlleebére. ²⁶ Áábekée muha maájtyúmíne meíllityéne menéjcatsíhi:

—¡Áyúúj, naavénécobáubá bo eene aabye tsáá métujkévetuj!

²⁷ Árónáacáa neebe múúhake:

—¡Méíllityédíñe, oóre!

²⁸ Áánélliihyée Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áyu cána ímiááné diibyéjuco u íjcyáhajchíí o péé diéllevu ehdu nújpácyó hallúri.

²⁹ Áánélliihyée neebe:

—Cáhawáá dichaj.

Ahdújucóo Péédoro mínetu níityeíñúné nújpácyó hallúrí úlleebéré dííbye éllevu.

³⁰ Árónáacáa kíjyeba ávyétá ihnáhó nééneri íllityéne ílluréjuco dibye búuuvéne. Aabée dííbyedi wáníjcyámeíbyé néehíí:

—¡Ávyéjuúbej, oke ihdyu pájtyetétso!

³¹ Áánélliihyée íhyójtstíu iékéévéébeke neebe:

—¿Aca íveekí tsá oke ímí u cáhcújtsotúne?

³² Aamútsíi mííne pañévú úcáávénáa tsúuca kíjyeba íhvetéhi. ³³ Áijyúu pámeere téemí pañe muha meíjcyame Jetsóó líiñévú memíhmóúbáne menéehíí:

—Ímiáánéjucóha ihdyu Píívyéébé Hajchi uú.

Chéméméhjike Jetsóó bóhíitsóné Genetsarée íiñújiri
(Mc 6.53-56)

³⁴ Ehdúu muha úneu mepájtyeme méúújeté Genetsarée íiñújivu. ³⁵ Aanée tétsíi múnaa Jetsóoke iwáájácúne úúballé pahúllevaré téené íiñújí múnáake. Aamée tsívahíjcyá chéméméhjike dibye íbóhíitsoki. ³⁶ Aamée dííbyeke néé íwajyámúbávuré dibye idyómájcótso íbóhíiki. Ahdújucóo ímiááné dííbyeke íwajyámutu dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

15

Ímichi íñá míamúnáake tútávajtsóne
(Mc 7.1-23)

¹ Áhdurée tsáijyu Jerotsaréetu parítséómuma taúhbájú uwáábojte Jetsóo éllevu itsááne néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí díimamyémú tsá méénuhíjcyatú méíhdé múnáaúvúu úwáábohíjcyádu?

² Tsá muurá ditye nítyámeíhíjcyatú ímájchóíñé ihde Píívyéébé úmíwávú múúne meímíbájchoméíñé meméénune.

³ Áánélliihyée neebe diityeke:

—Árónáa muurá téhdure Píívyéébé taúhbaju nééne tsá ámuha melléébohíjcyatú ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávyehíjcyánéllíihye. ⁴ Muurá dííbyé taúhbaju néehíí: “Ámúháj caanímuke múu iwájyúne avyéjuulléhi. Áánetu íllure cáanímuke tútávátsohíjcyámé

ihdyu óvi dsíjívéhi.” ⁵ Ehdu muurá tene néérónáa ámuha tsíñejcúvúré méúwáábohíjcyáhi. Muurá ámuha ménehíjcyá tsaapívá cáánímútsikye ipíaabóné ímíllétúhachíí nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámúhtsikye o píaabóne. Muurá ámúhtsikye o píáábóiyódú íívane Píívyéébekéréjuco o íícuvéne.” ⁶ Aanévá ehdu íhjúvúváróóbé hallurí tsá ñná íjcyatú diityétsikye dibye píáábótúrónáaaca. Ehdu muurá ámuha méúwáábohíjcyáhi. Aame muurá ámuha Píívyéébé taúhbaju íllure méwaagóohíjcyá ámuháyé meípívyéjtsóné uwááboju ámuha meúráávvyehíjcyánéllíihye. ⁷ Ímiáámeúvúdu ámuha méicyahíjcyá bañú múnáa ámuha meíjcyame. Muuráhjáa ímiáánéjuco Píívyéébé íhjúu uubáalle múnáajpi Itsaía ámuhadítyú nééneé:

⁸ Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúejuriye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

⁹ Íllure íállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iye ípívyéjtsóné uwáábojúúné úráávvyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné úráávvyéúvúdu.

¹⁰ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó tsííñe pámeere tétsii íjcyámeke nééhií:

—Ímíñeúvú mélleebúacunúco ñná nééiyóné ámuhákye o nééíñe ámuha mewáájácuti.

¹¹ Muurá panévaré míamúnáa óóvene tsá diityéké tútávajtsotúne. Muurá ihdyu diityé ííbúwá déjúcoturé ímítyúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

¹² Ehdúu dibye néénéllíi muha dííbyeke menééhií:

—¿Aca ú waajácurá eene ehdu u nééne aatye paritséómuke ávyéta tsaríyé pájtyene?

¹³ Áanéllíihyée neebe múúhake:

—Muurá múúne úmíhé pañétú mepée mebájtsótúné uméhé ííñehe metabahjyúcúne méwaagóóhi. Ehdu muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Llíhíyó avyéjuejte íjcyatúme ímítyú ícyahíjcyámé wágóóóveéhi. ¹⁴ Áeméjéte íjcyámedi tsá meíícúvéityuróne. Muurá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu tsá ditye wáájácutimeítyúne. Muurá tsahdúré hállúvatúme íjcyame tsátyejcatsíyómé tsaméhíjjuco áákityéiyóné wáhyéju dííváné pañévu. Ahdu muurá diitye. Ehdúu Jetsóó nééhií.

¹⁵ Átsihdyúu Péédoro néé dííbyeke:

—Áyu cána bo múúhadívú bóhowájtsó peíyene u nééne uwááboju ñná nééiyóne.

¹⁶ Áanéllíihyée neébe:

—¿Aca ihdyu eene ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácutú ñná tene nééiyóne?

¹⁷ Muurá panévaré meóóvehíjcyanéhjí pevénéré méjpiítyu pajtyéhi. ¹⁸ Áánetu ihdyu míamúnáa íííbúwá déjúcoturé ímítyúné íjtsaméi tsááne diityéké tútávajtsóhi.

¹⁹ Muurá diityé ííbúwá déjúcotu íhívyehíjcyané panévaré ímítyúné íjtsaméi ílluúne: Ditye dsíjívétsócatsíhíjcyanéhjí, ditye íhdícyámema dómácócatsíhíjcyanéhjí, ditye nánícyatsíhíjcyanéhjí, ditye állícyatsíhíjcyanéhjí, ditye tsíjtyedi néhni íhjúvúvahíjcyanéhjí.

²⁰ Énehjí ihdyu diityéké tútávajtsóhi. Tsá eene Píívyéébé úmíwávú ímíbájchómeíiyóné íhyójtsine níjtyámeítyúme májchone diityéké tútávajtsotúne. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Tsúíñe ííñújí múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mc 7.24-30)*

²¹ Átsihdyúu muha mepée Tííroó, Tsidóoo, íjcyácomícyú íjcyané ííñújívu. ²² Átsihyíhjáa íjcyalle Canáa múnáalle Jetsóo éllevu tsáá íllu wáníjcyámeíllére:

—Ávyéjuúbej, Dabííuvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaabej, óhdi ihdyu dídaatsóve. Ájyúwa naavéné ípañe íjcyalle ávyéta íhnáhó ícúbáhrámeíhi.

²³ Ehdúu dille néérónáa tsá dibye ñná nééte díílleke. Áanéllíihyée muha dííbyeke menééhií:

—Áálleke píáábó dille íóómiki. Íjyévé medéjutu wáníjcyámeílléré tsááhií.

²⁴ Áanéllíihyée neébe:

—Tsáháa tsíjtye múnaa jodíómú íjcyátúmeke o píáábo o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke wallóo íjraéémuke o píáábo éhne múúne obééjámú mújtadu néémeke.

²⁵ Ehdúu Jetsóó néérónáa ídátsójkímyeílléré dííbyé lliiñévú imímóúúvéne nééhií:

—¿Avyéjuúbej, áronáa óvíjyuco ihdyu oke píáábo!

²⁶ Áronáacáa neébe:

—Tsá muurá tsaapi ítsíímedítýú majcho idyójtúcúne oohímyekéréjuco téénevu ájcúítýuróne.

²⁷ Áronáacáa neéle:

—Ihdyúhde tehdíjúcoóro, Avyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó íaabájajte májchónetu dójcónéwuúji.

²⁸ Áanélliihyéee neebe díílleke:

—Ímiáánéha oke, muulle, u cáhcujtsóhi. Ahdícyane ihdyu óvíi uke ó píaabóhi.

Ehdúu Jetsóó díílleke néené tujkéveríhjáa tsúúca dííllé ajoyúwá bohíjucóóhií.

Páhdúváré nééne chémeháñeri chéméméhjike Jetsóó bóhütsóne

²⁹ Átsihdyúu muha tsiíñe Gariréa unéuvu mepéeme tétsihvu meúújeténáa páhbaú hallúvú ácúúveébe. ³⁰ Áábedívúu idyé mítyane míamúnaa píhcyaavémé tsivácunú páhdúváré néeneri chéméméhjike: Úllétúméhjike, hállúvátúméhjike, íhjúvátúméhjike, pevéviiújí néméhjike, tsíjtye tsííñéeméneri chéméméhjike. Áámécóbaúvukée bóhíitsohíjcyaa. ³¹ Ááneríi míamúnaa ullévenúhijcyá eenée íhjúvahíjcyatúmé tsúúca íhjúvájúccóóneri, páviiújíi némehji ímíjpyeténeri, úllehíjcyatúmée tsúúca úlléjúcóóneri, hállúvatúmé hálluvájúccóóneri. Áánemáa duurúvámé muha mecáání vahíjcyaaabe Píívyéébeke.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne (Mc 8.1-10)

³² Áané boonétúu Jetsóó múúhake nééhií:

—Mítyane ó ídáátsové íjtye tsúúca pápíhchúúj coojívájuco mééma íjcyámedívú imájchó óúúvéneri. Aane tsá o ímíllétú májchótúmeke o wallóóiyóne. Tsáijyu múu juuvávyúré chéméiyómé ájyáháñeri.

³³ Áanélliihyéee muha menéé dííbyeke:

—Áronáa ¿kiátú meújcúnetu mémájchótsóiyá áyámekéjííva múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

³⁴ Áanélliihyéee múúhake neébe:

—¿Aca múhduná méhdi majcho? Áanélliihyéee muha menééhií:

—Íjcyané 7-hova páahóónema áyánéwu amóme.

³⁵ Áanélliihyéee neebe dítye íáhcúbaki. ³⁶ Áánemáa teene páahóónema amómeke íékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúu idyóhdáhínunévú múúhake ájcuube muha mewájtu díityéke. ³⁷ Áánée imájchóne pámeere tsaímíyé oóvénetu coéváné 7-rujtsíva. ³⁸ Áánée díitye májchome wajpímúré 4,000-meváubáhjáa walléémuháñema tsíime éévemeítýurónáaaca. ³⁹ Ehdúu imájchótsóné boonétú botsíi wálloobe díityéke. Átsihdyúu muha mánneri mepéé Máádará cóómí íjcyáhullévu.

16

Paritséómuma tsadotséómú Jetsóoke néé méénúráítýuróné díbye imyéénuki (Mc 8.11-13; Rc 12.54-56)

¹ Ájyúu paritséómuma tsadotséómú tsáá Jetsóo éllevu. Áamée dííbyeke imújtátsóro néé íévéhoováúvú méénúráítyuróné díbye imyéénuki.

² Áronáacáa neebe diityéke:

—Muurá cuuvé pañe níjkyeji tújpañúnetu ámuha méwaajácú tsíjcyooji ímí nééíñe.

³ Áánetu cúúvénetu teji tújpañúcooca ámuha méwaajácú téjcooji ímítyuj cóóji íjcyáiñe. Ehdú muurá ámuha ímiáámeúvúdu méwaajácú muhdú néjyju muhdúívané cóóji íjcyáiñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáajácútu okée iwálloone tsúúca ámúhake Píívyéébe páhduváré nénehji imyéénúneri úúballéjúcohíjcyaróne? ⁴ Aame ámuha ímiáámejíí ¿íveekí méimíllé méénúráítyuróné o méénune téénetu oke ámuha mecáhcújtsokíjívári? Óvíi ihdyu Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpí Jonáake pájtyedu nééne oke pájtyénetu ámuha méwaajácú ímiááne díbyéjuco o íjcyane. Ehdúu Jetsóo diityéké nééne boone muha diityédítýú mepéé tsiéllévúréjuco.

*Paritséómú uwáábójuu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne
(Mc 8.14-21)*

⁵ Aamée únéú tsiñéjcyvu muha meúújetétsihvu méítsaavé múúha májchóhjáa muha maábájívéne. ⁶ Áanáacáa Jetsóo múúhake nééhií:

—Téíbúwá méíjcyaco. Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhne pááá ooríchori.

⁷ Ehdúu múúhake díbye néénéllii muha ménéjcatsíhi:

—Méubáhané médóviyíjcyó páááhóubaré metsívátúnéllii ehdu meke neébe.

⁸ Ehdúu muha méjtsámeíñe iwáajácúne neebe múúhake:

—¿íveekí ámuha apááñeríyé méjtsámeí memájchó mééma íjcyátúneri? Áánélliihyéha ihdyu tsá ímí ámuha oke mecáhcújtsotúne. ⁹ ¿Muhdú wáajácúpityúme ámuúha? ¿A tsá ámuha mewáajácútu éhnee 5-hovátúré páahóónetu 5,000-meváké o májchótsónetu pívárujtsívá pátyeevéne? ¹⁰ Áhdure ¿aca tsá ámuha méítsáávetú éhnee 4,000-meváké 7-hovátúré o májchótsónetu múhdúrujtsívá cóeene meújcune? ¹¹ Aane ¿muhdú íívané tsá ámuha mewáajácútu tsííñeríyé ámúhama o íhjúvaróné ámúhake o nééneé: “Méíícúvedí paritséómuma tsadotséómu éhne pááá ooríchori?”

¹² Ehdúu díbye néénetu botsíi muha mewáajácúuvé ímiááne téénetu díbye múúhake néétune. Ihdyúhacáa paritséómuma tsadotséómú uwáábó múhdurá nééne múúhake mújtátsóíyónetu muha metéhmémeí díbye múúhake nééneé.

*Péédoro néé mépájtyetéébe Jetsóo íjcyane
(Mc 8.27-30; Rc 9.18-21)*

¹³ Átsihdyúu muha ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóómí íjcyáne íiñújívú meúújetétsihvu múúhake neébe:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyá íñe Míamúnáajpidívúu o ípívyéévéébedítýu?

¹⁴ Áánélliihyé muha menééhií:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáava tsiíñe bóhíbe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjyúvúu ícyahíjcyámé Píívyéébe íhjúu uubálle múnáadítýú Eríaa, Jeremíaa, íjcyámútsidítýú tsaapi u íjcyane.

¹⁵ Ehdúu muha menééllii múúhake neébe:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

¹⁶ Áánélliihyé Péédoro nééhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetétsoobe ímiáábé Piivyéébe Hajchi.

¹⁷ Áánélliihyé neébe:

—Tehdújuco, maímijyúhde tsáma uu Tsimóó Jonáá hajchi u íjcyaaábe. Óví Píívyéébe uke píaabóhi. Tsá muurá míamúnaa uke túkévéjtsóneri ehdu u íhgyúvatúne. Muurá ihdyu níjkyéjiri íjcyaaabe Llihíyóré uke túkévéjtsóneri ehdu u íhgyúváhi. ¹⁸ Áábeke téhdure uke o néé Péédoro dimyémé íjcyane ‘nééwayu’ nééíyóne. Muurá nééwayu ñná wááótuúdu u néébe u íjcyaa múhdumé oke cáhcújtsómedítyú ímichi ídyéjúcóejpi. Áánéllii muurá tahñéjté íjcyámeke tsá ñná muhdú méénúityuróne. Muurá dsíjívéjúcoorómé tsiíñe bóhííhi. ¹⁹ Áhdure uke ó picyóó dijtyéeveri míamúnaa iwáájácu muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe avyéjúejte íjcyaiñe. Aane íñe ííñújiri múhdurá ícyahíjcyané míamúnaa díuwaáboju cáhcújtsotúme tsá téenéejte íjcyatú níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe néhdújuco. Áánetu teene cáhcujtsómé ímí ícyahíjcyámé téenéejte íjcyá díbyere néhdújuco.

²⁰ Ehdúu íñééné boone múúhake neebe muha muuca meúúballétu ímíáané diibyéjuco Críjto mépájtyetétsoobe díbye íjcyane.

Ídsíjívéíñé Jetsóó úúballéne
(Mc 8.31–9.1; Rc 9.22-27)

²¹ Átsihdyúu múúhake úúballébe muhdú Jerotsaréevu péébeke túkevjtsojtémá llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ícúbáhrané níjcautu díbyeke dsíjívétsoíñe. Ároobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe úúballébe. ²² Áánélliihyéé Péédoro múúhadítyú idyówajcáróobeke néehíí:

—Tsáha Ávyéjuúbej, kiá Píívyéébe íjcyánáa ñná uke pájtyeéhi. Tsá ñná uke pájtyéityúne.

²³ Ehdúu Péédoro néérónáa Jetsóó íllure díbyeke uhbáhi. Neebépeé:

—¡Díhne óhdityu Náve Naavénej! ¡Iijyévéne oke u túhútsohíjcyáne! Muurá míamúnáa íjtsaméiyé dípañe íjcyánéllii tsá u wáájácutú muhdú Píívyéébe óhdityu íjtsámeíñe.

²⁴ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Tsaate oke íuraavyéné ímillémé óví ímillédú íicyahíjcyánetu íhveténe úraavyé wájyúmeítyúmeré ícúbáhrámeíyóné pañe. ²⁵ Muurá ímillédú ííñújiri íjcyáiyóneriyé tsúúrameíhijcyámé tsá pájtyetéityúne. Áánetu teene íhvéjtsóne ookéréjuco ímí íúráavyéíñeri tsúúrameíhijcyámé pájtyeééhi. ²⁶ ¿Aca íñetú meke píáábóiyóné tsájyju múu mewágóóóóvnáa mítyane meéhneváne? ¿Mityá íjcyané tsane mepájtyetéiyóné ehñííñevu tsaimiyé meíjcyáiyónej? ²⁷ Muurá oo Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe Llihíyó avyéjuma ó tsaá díbyeéjté níjkyéjri múnáama. Ájyju muurá pámeere újcuú muhdú íicyahíjcyáne áhdo. ²⁸ Muurá ímíáané ámúhadítyú tsáhái tsaate dsíjívéityú táavyéjú bóhówaavéné ájtyúmitúme. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

17

Jetsóó tsíhdyúreevéne
(Mc 9.2-13; Rc 9.28-36)

¹ Átsihdyúu 6 coojívatu tsajtyéébe Péédoro, Jacóóboo, íñahbe Jóáaá, éhdúmeke cámeébaúvú múha íjcyatúhullévu. ² Áhullévúhjáa diityédívú tsíhdyúreevébe. Íhyúmíhjáa ajchúacunú cóójiejpi nuhba ajchúacunúdu. Áhduréhjáa íwajyámú ávyeta cádiúacunú peetédu. ³ Áánáacáhjáa Moitséee, Eríaa, íjcyamútsí díbyedívú bóhówaávémútsima íhgyúvaábe. ⁴ Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¡Maímijyú ihdyu mee íchihyij! Áhdícyane u ímílléhajchíí metsu meméénu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitséee éhwaa, Ería éhwaa, éhdune.

⁵ Ehdúhjáa Péédoro íhgyúvánáa ojtso ávyeta ajchúacunúne diityédívú niityéhi. Ááné pañétúhjáa Píívyéébe néehíí:

—Áánu muurá Hájchíwúuke o wájuryúbedi mítyane ó imíjyúúhií. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

⁶ Ááneríhjáa mítyane iíllityéne íhvóhobáme. ⁷ Áánélliihyéhjáa Jetsóó diityéké dócárájcoobéré nééhií:

—Méíllityédíñe. Méíjyocúúve.

⁸ Ahdújucóhjáa iíjyocúúvéne tsiíñe ditye ítérónáa tsáhájucó múha íjcyatúne. Iiyéjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Ehdúhjáa diityédívú itsíhdyúréevéne oomívú diityéké neébe:

—Tsáma méúúballedíñei muucá íñe ámuha maájtyumíné Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o dsíjívvebe tsiíñe o bóhíttúné hajchóta.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa néeme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú íívane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriáava tsiíñe bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetétsóiibye bóhówááveíñe íhdéwu?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, ímiáánéjucóhdée tene némeíñe Eriá bóhówááveíñe míamúnáake pájtyetétsóííbyé úmíwari díbye diityéké íhdénu dííbyema. ¹² Ahdújucóo muurá díbye bóhówaavéné tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane némeííbye. Áróobekée muurá míamúnáa ávyejúúllétumé múhdurá dáríívehíjcyá múijyú ookéréjuco Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke idyáííveídyu.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu botsíi diitye 3-meva waajácú tsojtsó múnáajpi Jóááúvudítyú díbye nééneé.

*Méiváteri chéméébeke Jetsóó bóhítsóné
(Mc 9.14-29; Rc 9.37-43)*

¹⁴ Aamée tsúúca tsiíñe wajtsí múúhadívu.

¹⁵ Áánáacáa tétsihyi mítyane míamúnáa íjcyámedítyú tsaapi Jetsóó lliíñevú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyucó hájchíwúudi dídaatsóvej. Mítyane ícúbáhrámeíhíjcyaaabe ímyéívaténeri. Aabe ápíchó áákityéhíjcyá cúújúwá pañévu. Tsáijyu áákityéhíjcyaaabe téhí pañévu. ¹⁶ Aane íñe íjtye dímamýému éllevu diityévá óóma íbóhíitso o tsívároóbeke tsá ditye bóhíitso tóne.

¹⁷ Áánélliihyéé neébe:

—Juhúúj, múhduré míamúnááhana ihdyu ímiááné ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhájchótá ámúhá muhduré o áábúctúne ámúhake o úwáábohíjcyáá ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoki? Ehdúu múúhake íñétsihdyu neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívaj.

¹⁸ Ahdújucóo ditye tsájtyéébé pañe naavéné íjcyáábeke díbye úhbánetu díbye íjchivyéne. Ááné boonée tsúúca ímíjpyetéébe.

¹⁹ Ááné boonétúu muha tsamééré meíjcyátsihvu dííbyeke menééhií:

—¿Aca íveekí tsá muha mepíívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u méénuhíjcyádu?

²⁰ Áánélliihyéé neebe múúhake:

—Ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsótúnéllii tsá ámuha mepíívyetétú tehdíivane meméénúiyóne. Muurá ímiááneturé ámúhake o néé mojtáátsá neeváúwu áyá néérou muhdú kéémévédu ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoca muurá cámehbáú íñeiyá tsíhtsihvu ámuha menééjuri. Ehdú ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca tsá íñá ámúhadívú túhúúityuróne. ²¹ Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotumé Píívyéébeke píáábó métáúmeíhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

*Ídsíjiveíñé tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 9.30-32; Rc 9.44-45)*

²² Áhdurée Gariréá iíñújiri muha meíjcyánáa tsiíñe múúhake neébe:

—Míamúnáájpidívúu ípívyéévéébedívú muurá tsaapi ékéévéetsoó ímítýúmeke. ²³ Áábeke ditye dsíjívétsoobe muurá 3 coojívatu tsiíñe bóhííhi. Ehdúu díbye íhjuváné ídátsó múúhake pajtyéhi.

Duurúvájá wáábyuta pamévakéré ditye áhdotsóne

²⁴ Aamée Capenaóovu muha meúújeténáa duurúvájá wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé tsáá múúha éllevu múúhake íáhdótsoki. Aamée Péédoróké néé Jetsóodítýu:

—¿Aca tsá ámuhá avyéjuube áhdóityú duurúvájá wáábyuta pamévare áhdohíjcyáne?

²⁵ Áánélliihyée Péédoro néé diityéke:

—Íhdyúí áhdóííbye. Ehdúu ditye nééne Jetsóoke iúúbálle Péédoro dííbye éllevu tsájá pañévu úcááverónáa íhdére népéjtsoobe dííbyeke:

—¿Aca muhdú ú íjtsúcunúhi, Tsímoj? ¿Muucá múúne áhdótsohíjcyámé avyéjujte? ¿A íiíñúji múnáakére? ¿Mityá tsííñé iíñúji múnáakej?

²⁶ Áánélliihyée neebe Péédoro:

—Muurá múúne tsííñé iíñúji múnáakéré áhdótsohíjcyáme.

Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—Aanéjii ¿muhdú tsííñé iíñúji múnáájpiúbájíí ó áhdoóhi? ²⁷ Áronáa íhdyu o áhdotúné múhdurá ditye íjtsúcunútu cáhawáá pijcyuté úneuj. Aane u píjyúcúúbé íhjuú pañe tsaji dsíídsiji u ájtyúmíjívú ú áhdóteé mééma tsamútsimájucó. Ehdúu Jetsóó néé Péédoróke.

18

*Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne
(Mc 9.33-37; Rc 9.46-48)*

¹ Ájyúu muha Jetsóoke menééhií:

—¿Aca caabyé múúhadítýú íhtsútuube íjcyáá níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjuri muha meíjcyácoóca?

²⁻³ Áánélliihyée tsííménéwúuke ípíúváábeke múúháj píñévu ípícyóóne neébe:

—Ímíáané ámuhake o néé íjtye tsíime ínéikyé wáájacutúmé íjcyadu ámuhá íjtsaméí cápáyóóvétúhajchíí tsá ámuha meíjcyáitýú Píívyéébé avyéjújete. ⁴ Muurá Píívyéébé avyéjújete ídáátsóméhjíúvú tsííméwuúmú íjcyadu nééme íjcyá íhtsútujte. ⁵ Muurá íñe áanu ídátsó tsíímene íjcyadu táuráávye múnaa ídáátsóméhjíúvú néémeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne.

*Tsaatéké ímítýunévu meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mc 9.42-48; Rc 17.1-2)*

⁶ Áánetu botsíí oke cáhcujtsómé ídátsó tsííméwuúmúdúréi néémedítýú tsaatéké ímítýunévu íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwáyúcobané íóhbáñúmeke wájojcó móóá pañévu apíchó diityé úmíwa nééne íhdétu. ⁷ íjveekíami íñe ííñújiri ímítýumé íjcyame ténejcúvú tsíjtyeke íbúwátsohíjcyaj! Árómeke íhdyu máídáátsóju tene pájtyéíñe.

⁸ Áhdícyane ámuhá hojtsíneri ímítýuné ámuha meméénuhíjcyáhajchíí múu kípíyújcúmeí téhojtsíji. Áhdure ámuháj tuhááñeri ímítýúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípíyújcúmeí téjtuháji. Muurá íhdyu ímí ámuha meíjcyáá ámuháj píityu tsátsíhjítsá íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu muurá ídátsó ámuha

méijcyaá ímí ámúháj piiháñé néerome múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañéwú ámuha mewágóóóvéhajchííjyu. ⁹ Áhdure ámúhá hálluúúneri ámuha maájtyumíné ímityúné meméénuhíjcyáhajchíí méwaagóó téuhji. Muurá ímí ámuha méijcyaá tsánejcúeúhjí íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátsó ámuha méijcyaá tsaúúcuma ámuha meíjcyarómé cúújúwá pañéwú mewágóóóvéhajchííjyu.

Obééjá mújtánetu íjcyáné uwááboju
(Rc 15.3-7)

¹⁰ Ahdícyane tsá múu tsiíméwuúmú íjcyadu idáátsóméhjiúvú néené cahcújtso múnáake éhdiiválletúne. Muurá íjcyámé diityé tehméjté níjkyéjri múnaa Llihíyoma dííbyeke diityé hallúvú piááboju táumeíhijcyáme. ¹¹ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe o tsáá ímityuháñé mújtátsómeke o pájtyetétsoki.

¹² ¿Aca tsáápi obééjámú 100-meva íjcyámedítýú tsaapi mújtaca tsá dibye ímunáajte 99-meváréjucó íjcyámeke tsátsihvu ipícyóóne néhcóítýuró dííbyeke? Muurá néhcóíyoóbe. ¹³ Aane muurá dííbyeke íájtyúmíne mítyane ímíjyúúvéíyoobe pámeeréé íjcyácooca ímíjyúúné ehnííñevu. ¹⁴ Ahdu muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Méécááni tsá ímíletú dííbyé uráávyé múnaa ídátsó tsiíméwuúmú íjcyadu néémedítýú tsáápíubaré wágóoovéne.

Tsíjtyema múhdurá meíjcyane meímíbáchójcatsíñe
(Rc 17.3)

¹⁵ Ahdícyane ámuha cahcújtso múnáadítýú ímityúné tsaapi ámúhama méénúhajchíí múu íiye dibye íjcyátsihvu bóijcyú téénetu dibye illéébóhajchíí ímíbáávyeki. ¹⁶ Aane dibye lléébótúhajchíí múu pívamevájucó ímíñeúvú íhjuvúné dííbyema. ¹⁷ Aame néerone dibye táhjálléhajchíí múu pámeeréjucó cahcújtso múnaa idyóbéévéne íhjuvúné dííbyema. Áámeke idyé dibye táhjálléhajchíí múu illuréjucó íhvejtsóné íhdícyaabéduréjucó dibye íjcyaki.

¹⁸ Muurá ímiááné ámúhakye o néé muhdú níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe néhdújucó íñe ííñújiri míamúnáake ámuha metúkévétsohíjcyádú ámuha meíjcyaiñe.

¹⁹ Áhdure idyé ámúhakye o néé míityétsi tsane íjtsámeíñé hallúvú Llihíyó Píívyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke piáábó táumeíhajchíí muurá piáábóíibye diityétsikye. ²⁰ Muurá Píívyéébeke cáhcujtsómé pívááturómé tamyémeri píhcyáávéméj pñe oo diityéké o piááboki.

²¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca íñe múhdúijyúvú ó idáátsóvéiyá óóma ímityúné méénúmedi? ¿A 7-ijyúva?

²² Áánélliihyéé neébe:

—Tsáhaá, páijyuvaré múu idáátsové uke ímityúné méénúrómedi.

Ídáátsóvéiyóné ímíllétúúbedítýú íjcyáné uwááboju

²³ Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe pámeemáyé íavyéjú ímíbájchoó tsané avyéjuubéhjáa íhyájkímú pevénéré dííbyedítýú náhjihénuhíjcyáné diityémá ímíbajchódu. ²⁴ Tujkénúhjáa ímíbájchóroobe mítyane pevénéré dííbyedítýú náhjihénuhíjcyáábema. ²⁵ Áronáacáhjáa tsá dibye píívyetétú teene íñetú íáhdóiyóne. Áánélliihyéhjáa diibye íavyéjuube néé tsaatéké dííbyedívú íñáhjihénuíñé páneere íhñénéhjima ítsíímemájucó teene múhdutú dibye áhdóítýurónélliihye. ²⁶ Áánélliihyéhjáa diibye íúnú múnáajpi dííbyé lliíñévú ímímóúúvéne dííbyedívú ídátsójkímyeíñe nééhií: “Ávyéjuúbej, cána ehdícyaróné pañéi daabúcú íñe úhdityu o náhjihénuhíjcyáné uke o áhdohíjcyatúne. Ukéi chooco ó áhdoó páneére.” ²⁷ Ehdúhjáa dibye néénéllii dííbyedi ídáátsóvéne tsáhájucó dibye áhdótsotúne. Áábé hallúríhjyáa tsá íñá íjcyájúcootúne.

²⁸ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyema ímíbájchótsihdyu péébe cábuuvé tsaapi íñahbéébedívú téhduréhjáa dííbyedítú áyánéwu íñáhjíhenúné áhdohíjcyátúúbedívú. Áábekéhjáa íjkyéetu íéékévéne neébe:

—Ó imíllé ícyoocáre oke u áhdone óhdityúu u náhjíhenúne. ²⁹ Áánélliihyéhjáa téhdure dííbyé lliiñévú imímóúúvéne ídátsójkímeyéñe néeroobe dííbyeke: “Muúbej, cána ihdyu óvíjyucóí daabúcú tsaríyóné pañe teénej. Ukéi ihdyu chooco ó áhdoóhi.” ³⁰ Áronáacáhjáa tsá díbye ímíletú ídáátsovéné dííbyedi. Ílluréjucóhjáa díbye cúvéhoojánúné dííbyeke. Aabéhjáa cúvéhóójá pañe ijcyá dííbyeke íáhdótúné hajchóta. ³¹ Ehdúhjáa íñahbéébeke díbye dáriivéné tsijtye íñahbéjeteke ídátsó pájtyénéllii íavyéjúúbeke úúballémé muhdú dííbyeke tene pájtyene. ³² Áánélliihyéhjáa íavyéjuube píuvá dííbyeke. Áábekéhjáa népéjtsoóbe: “Uu táúníu múnájpi, ¿íveekí ávyetá imítyuube uú? Úhdíi muurá o ídáátsovéne ó íhvejtsó páneere ávyetá mityáné óhdityu u náhjíhenúné u áhdohíjcyatúne. ³³ Ahdu muurá díñahbéébedi u ídáátsovéne ú íhvéjtsóiyá páneere úhdíi o ídáátsovéne o íhvejtsódu.” ³⁴ Ehdúhjáa íavyéjuube dííbyeke íñééne ílluréjucó icyáyobáávaténe icyúvéhoojánúúbedívú ícúbáhratsóné teene díbye áhdótúné hajchóta.

³⁵ Ehdú muurá ámúhake meénúiibye Llihíyó níjkyéjiri íjcyaaabe ámuha ímiáánéjuco ámúhá ííbúuri ámúhá náhbedi meídáátsovétúhajchíjyu.

19

*Táábávájcatsímyé wáágóójcatsítúyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mc 10.1-12; Rc 16.18)*

¹ Ehdúu Jetsóó nétsihdyu muha mepéjucóó Gariréatu Jodéa íiñújivu Joodáa tsiñéjcvu. ² Áhulléé mityane míamúnaa úráávyehíjcyá dííbyeke. Áamedítúúu chéméméhjíke bóhíitsohíjcyaaabe. ³ Áijyúu tsaate parítséomú dííbyeke imújttátsóro dííbye éllevu itsááne neéhií:

—¿A tehdújuco tsaapi méwakye íhvéjtsóiyóné íhdícyané hallútúre? ⁴ Áánélliihyéé neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébe waajácuháami? Muurá téhaamítú caatúváne díbyéé páné íhdéene ípívyéjtsóné níjcaúvú téhdure ípívyéjtsóné wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco. ⁵ Áánemáa muurá téijyújuco díbye nééne wajpi wáleeke ityáábávállema ííneíñe cáánímútsidítú díílle máyéjuco íjcyá tsahéecoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu. ⁶ Aamútsí muurá míityétsi íjcyáromútsi tsahéecoréjuco íjcyáíñe Píívyéébe ípívyéjtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéítyuróne. ⁷ Ehdúu Jetsóó neénéllii nééme dííbyeke:

—Áánaacárahjáa ¿íveekí Moitsééúvú úwáábohíjcyá metáábávárólleke meíhvéjtsóiyóné téené waajácuháamí mecaátúnúhaamívú maájcúnema? ⁸ Áánélliihyéé neébe:

—Muuráhjáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu dítye cáhcujtsópítúyúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdu tene neétúrónáaaca. Tsáháa Píívyéébe tehdu teene ípívyéjtsótúne. ⁹ Áánéllii ámúhake o néé tsaapi mewa ímityúné tsíjtyéhjíma meénútúrólleke íhvéjtsóne tsíjípíllekeréjuco táábávahajchíi muurá ímityúné meénuube íveekí méwamájíi tsíjípíllema íjcyáneri. Áhdure idyé tsaapi íhvéjtsólleke táábávaabe ímityúné meenuhi.

¹⁰ Ehdúu Jetsóó neénéllii muha menéhií:

—Ímí tehdújucooro teene táábávajcatsí neérónáa tsíñejcútú múhdurá teéne. Áánélliihyéubá óvíjyácóoyóné teéne.

¹¹ Áánélliihyéé neebe múhake:

—Áronáa tsá pamévare píívyetétú tehdu íjcyane. Apáamyéré ihdyu Píívyéébe pícyohdújuco íjcyame píívyeté tehdu íjcyane. ¹² Muurá íjcyámé tsaate ípyéé

íipívyeevédújuco wálleema íjcyáiyóné píívyetétúme. Áhdure íjcyámé tsaate míamúnaaré méénúnetu wálleema íjcyane píívyetétúme. Áánetu ihdyu tsaate imíllé íyéejteré íjcyane ìná túhújtsotúme níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjújte íjcyáneríyé ìííjiveki. Ahdícyane ihdyu óví caatyé íyéejteré íjcyane ímillémé tehdu íjcyáhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne
(Mc 10.13-16; Rc 18.15-17)

¹³ Áijyúu tsaate ítsíimeke tsivá dííbye éllevu díbye diityé hallúvú piááboju ityáúmeí Píívyéébeke. Áánélliihyée muha menéé ìnevú dítye tsíméké tsivane íllure dííbyeke ityúhújtsoki. ¹⁴ Áronáacáa neebe múúhake:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá dítye tsíime íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéjú íjcyá níjkyéjiri. ¹⁵ Ehdúu ìnééne diityéké dócárájcoobéré Píívyéébeke piáábó táúmeí diityé hallúvu. Áané boonétúu tétsihdyu muha mepéé tsiéllévuréjuco.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne
(Mc 10.17-31; Rc 18.18-30)

¹⁶ Tsáijyúu téhdure tsaapi ováhtsá ehnéva múnáajpi íjcyabe Jetsóo éllevu itsááne nééhií:

—Uwááboóbej, ímiáábé u íjcyabe cána oke díne muhdú o íjcyáiyóné múijyú o dsíjívécóóítyúne bóhí o újcuki.

¹⁷ Áánélliihyée neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dilló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. Ahdícyane cáhawáá dííbyé taúhbajúúné néhdu diicya múijyú u dsíjívécóóítyúne bóhí u újcune u ímílléhajchíjyu.

¹⁸ Áánélliihyée neébe:

—¿Aca keená teene dííbyé taúhbajúúne? Áánélliihyée úúbáleebe teene taúhbaju íllu nééneé:

—Tsá múu míamúnáake dsíjívécóóítyúne. Tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne. Tsá múu nánivatúne. Tsá múu állíuutúne. ¹⁹ Múu avyéjuullé díícyáánimútsikye. Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.

²⁰ Ehdúu Jetsóó néénéllii neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedítyuré tehdujuco o ícyahíjcyáne. ¿Mityá íjcyánéi tsiíne ìná o méénúiyónej?

²¹ Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu panévaturé ímiáábé u íjcyane u ímílléhajchíí dítsíeméné náhjíhénúne ídáátsóméhjike piáábo. Áijyu ihdyu ímiááné ú avyéjúúteé níjkyéjiri íjcyabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúu Jetsóó nééne kímóhcó pajtyé dííbyeke mítyane díbye éhnévánéllíihye. Aabée ílluréjuco pééne kímóóveebére.

²³ Áánélliihyée Jetsóó néé múúhake:

—Ímiááneturé ámúhake o néé ehnéva múnaa íhtsútúnetu úcáávéiyóné Píívyéébé avyéjuvu. ²⁴ ¿Aca muhdú caméélló ánéetóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁵ Ehdúu díbye nééneri muha meúllévenúne menééhií:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁶ Áánélliihyée múúhake ííténe neébe:

—Tsá muurá míamúnáa píívyetétú iye ipájtyetétsámeíne. Áronáa Píívyéébe piivyeté diityéké ipájtyetétsóné ìná dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

27 Áánélliihyé Peéodoro nééhií:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meihvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne. ¿Aane muhdúí ñe teéne? ¿ñná muha méújuú téené hallúvu?

28 Áánélliihyé múúhake neébe:

—Ímiááneturé ámuúhake o néé páneere tsíhdyuréjuco ímbáávyécooca Míamúnaájpidívúu o ípívyéévebe o ávyéjuutéíñe. Ájyu idyé ámuha téhdure méljcyaa 12-hava ámuha múnaa ijraéémú ljcyámé avyéjujte. 29 Muurá páneere íjcyátsíhjíma imúnáake íñahbémuu, íñallémmu, cáánumu, méwamyuu, ítsíimee, ljcyáromeke ipícyoíñúne ookéréjuco iúráávyéné wákimyéí méénume éhniíñevu tsaímíyé ljcyaa mújyú muhdú ljcyáityúmeréjuco. 30 Áronáa ihdyu téñbúwá méljcyaco. Muurá ñe ícyooca íhtsutúme ljcyame ídátsó téjyu waagóojte ljcyaaíhi. Áané lliíñévú ñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi.

20

Tsaate wákímyeíñetu ljcyané uwááboju

1 Muurá Píívyéébe níjkyéjiri ljcyaaabe pámeemáyé íavyéjú ímbájchoó éhne múúne tsaapi íúmihé wákimyéí múnáama díityé wákimyéí ímbajchódu. Tsaapíhjáa muurá íúmihé pañétú óova dítye íááhívétso cúúvéneturé nehco wákimyéí múnáake. 2 Aanéhjáa tsúuca iújcúmeke neebe 10-haamívá tsájcooji íáhdoíñe. Áánemáhjáa wallójucoobe dítye iwákímyeíki. 3 Áané boonétúhjáa idyé cójírrejuco néénáa tsiiñe tsíjtyeke nehcotéébé úújeté tsaate tsátsii pevétaré ljcyámedívu. 4 Áamekéhjáa neébe: “Ámuúhaj, óoma méwákímyeítyé táúmihé pañe. Ámuúhake ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa dítye wákímyeítyéne. 5 Áané boonétúhjáa idyé tsiiñe cójijpñe péébe újcujé tsíjtyeke. Átsihdyúhjáa tsiiñe péébe újcujé tsíjtyeke. 6 Áané boonétúhjáa ávyetá cuuvé pañéjuco péébe úújeté tsaate pevétaré ljcyámedívu. Áamekéhjáa neébe: “¿íveekí wákímyeítyúme ámuha pevétaré?” 7 Áánélliihyéhjáa néémeé: “Muhdú múha múúhake táúhbánejí ñná muha méwákímyeíyáhi.” Áánélliihyéhjáa neébe: “Ané óoma mepéene méwákímyeítyé táúmihé. Ámuúhake ímí ó áhdoóhi.” Ahdújucóhjáa dítye pééne dííbyema.

8 Áané iijyúnuvúhjáa díitye wákímyeí múnáa tehmeébeke neébe: “Áyu ílluréjuco wákímyeí múnáake dááhívétsómeke dahdo. Nihñérené úcáávémedítyú ú áhdótujkénúhi. Áané boonétúí ú áhdoó tujkénuné úcáávemeke.” 9 Ahdújucóhjáa díbye eené ávyetá nihñéjtéré cuuvé pañe úcáávémedítyú áhdótujkénúné tsáápiitsáké 10-haamívá díbye tépallí múnáajpi nehdujúco. 10 Aanéhjáa díitye eené tujkénú cúúvéneturé úcáavémé ííténe íjtsámeí díbye áhdoíñe éhniíñevu pájcoojíré dítye wákímyeíñéllíhye. Áronáacáhjáa díityéké téhdunéré 10-haamívá áhdoóbe. 11 Aanéhjáa múhdurá díityéké pájtyénéllíi tépallí múnáajpidítyú líhcyámeímye. 12 Áamedítyúhjáa tsaapi néé dííbyeke: “Aca muhdú ívane aatyé ícyoocárené cuuvé pañe úcáávemeke ú ahdó ñe muha cójíhajchótá állócohíváneri mewákímyeímyeke u áhdodúnere.” 13 Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke: “Muúbej, ¿acáne tsá o néétu téhdune 10-haamívá ámuúhake o áhdoíñe tsájcoojí wákíméí? Áánerá tsáháturo ímityúné ámuúhake o dáríívetúne. 14 Ahdícyane wa eene uke o áhdone dékéévéne dípyej. Muurá ihdyu ó imíllé áyánéwu wákímyeíyómema tsahtúnéhjíre o áhdone pámeekere. 15 ¿Aca tsá u wáájacutú o ímíllédú o áhdóiyóné tadsíídsidívu? Anéjívva oke ú nééiyá múhdurá o dáríívéne. Áhdure tsá u nómutáávályuró pámeemáyé ímiáábé o ljcyáneri.” Ehdúhjáa neebe tépallí múnáajpi dííbyeke. 16 Ahdícyane ñe ícyooca iiye íhtsutúme íjcyane ítsúcunúmeíhijcyámé nihñéétsihvu ídátsó waagóojte ljcyaaíhi. Áané lliíñévú ñe

ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Muurá mítyámeke táavyéjú wákimyéivu o újcúrómedítýú uhjéméré ímí teene úraavyémé ávyéjúúteéhi. Ehdúu Jetsóó úwaabó tsaapi íwákimyéi múnáama diityé wákimyéi ímíbájchónetu.

Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mc 10.32-34; Rc 18.31-34)

¹⁷ Átsihdyúu múúhaye 12-meva Jerotsarévu dííbyema mepéénáa juuvávyú múúhakyé neébe:

—Mepéé íñe Jerotsarévu.

¹⁸ Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá tauhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsoóhi. Aame neé oke ídsíjívétsoíñe. ¹⁹ Áábeke muurá oke íhvétsoímyé jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke imyéénúúbeke ílluréjuco wátyétyéhcuíñe páwachékevu o dsíjiveki. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu. Ehdúu Jetsóó neé múúhakyé.

Jacóóbomútsíj tsiíju Jetsóoma íhjuváne
(Mc 10.35-45)

²⁰ Téjyúu Tsebedéó taaba Jetsóo éllevu itsáane íllímutsi Jacóóboo, Jóááa, íjcyamútsí múúhama íjcyámútsikye ipíúváne dííbyé lliíñévú mí móuuvé píáábó ityáúmeíki. ²¹ Áállekée neébe:

—¿íínetú uke o píaabóné ú imílléhi?

Áánélliihyée neéle:

—Ó imíllé íjtyetsi hájchíwúumútsí úúma páñétúétsihyi íjcyane díavyéjuri u íjcyácoóca.

²² Áronáacáa neebe díílleke:

—Ávyeta tsá u wáájacutú íiná u táúmeíñe. Ehdúu díílleke íñétsihdyu diityétsikye neébe:

—¿Aca ámuhtsi ávyetá íhnáhó méícúbáhrámeíiyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

Áánélliihyée neemútsi:

—Éée, muhtsi méícúbáhrámeíiyáhi.

²³ Áánélliihyée neebe diityétsikye:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méícúbáhráméííhi. Áronáa ihdyu páñétúétsihyi táavyéjuri o íjcyácooca tsá oore ámuhtsikye táúniúvú o pícyóóítyuróne. Muurá ihdyu Llihíyóré pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke.

²⁴ Ehdúu Jetsóoma dityétsí íhjuváne múúhakyé diityétsí nahbéjté 10-meva muha meíjcyámeke tsá rí pajtyéhi. ²⁵ Áronáacáa múúhakyé ipíúváne neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú íñe ííñújri íjcyáné avyéjulte pamévare íhtsutúmé íjcyane ímilléne. ²⁶⁻²⁷ Áánetu ihdyu íñe ámuha tsúúca tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýú tsaapi íboohówaabe íjcyane ímíllebe múu íñahbéjteke íícuvé íñe muhdú Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe o méénuhíjcyádu. ²⁸ Tsáháa muurá o tsáátu íhtsútuube avyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu o tsáá diityéké o píaabódú íjcyaaabe diityé wájyuri o dsíjive teene cáhcujtsómé ipájtyeteki.

Hállúvátúmútsikye Jetsóó ímíjpyetésóne
(Mc 10.46-52; Rc 18.35-43)

²⁹ Aamée Jericóotu muha mepéémeke mítyane míamúnaa úraavyéhi. ³⁰ Ájyúu hállúvátúmútsí juuvá úníuri ácuúcnúhíjcyamútsí tétsihdyu Jetsóoma muha mepájtyene iwáájácúne kéévánécoba neé dííbyeke:

—¿Ávyéjuúbej, Dabíiúvúj tsiíménémúhaabe u íjcyáábej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóve!

³¹ Ehdúu dityétsí néénéllii tétsii íjcyame uhbá cúúvéhulléré dityétsí íjcyaki. Áróneríi íícúvétumútsí éhniíñevúré tsiíñe nééhií:

—¿Ávyéjuúbej, Dabííúvúj tsííménémúhaabe u íjcyáabej, múhtsidi ihdyu óvíjyuco dídaatsóve!

³² Áánélliihyée Jetsóó íjyóúúvéne néesé diityétsikye:

—¿Íiná ámuhtsi méimílléhi?

³³ Áánélliihyée neemútsi:

—Ávyéjuúbej, muhtsi méimíllé mahálluváne.

³⁴ Ehdúu dityétsí néénéllii mítyane ídáatsóvebe diityétsidi. Áánemáa diityétsikye íhyálluúúné díbye dócárájcónetu tsaímíyé ítájúcoomútsi. Aamútsíi dílbyekéréjuco úraavyéne.

21

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne

(Mc 11.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)

¹ Aamée muha méwajtsí Jerotsarée píihíriyéjuco Bepajée cóomí úníuri Oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúu Jetsóó wallóo mítyétsikye múúhadítýú técoomívu. ² Áámútsikyée neébe:

—Écoomi ípíihíré cóómityu óóma méujcúté íayáne íjju íllíma íjcyaaabe dóhjinúmeííbyeke. Áábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéémútsikyé ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néénélliihye. ícúiyévané ihdyu óómíchóííbye.” Ehdúu neebe diityétsikye.

⁴ Ehdúu pajtyéné Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpíhjáa íllu néhdújuco:

⁵ Tsióó cóomi múnáake mene: “Ámúha éllevu ámúhá avyéjuube tsaá ídaatsóné íayáne íjju hájchí hallúri.”

Ehdúhjáa neebe Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi.

⁶ Aamútsíi tsúúca újcuje díibye íayáne íjjuke íllíma Jetsóó néhdújuco. ⁷ Áábé hallúu wájyamúúnetu muha meíhbóné hallúvú íñeríívyéne péjúcoóbe. ⁸ Áíjyúu mítyane míamúnaa íjcyame íhbó íwajyámuunévú juúva. Tsaatée wájyaúúnevu íhbóhi. ⁹ Aamée dílbyema péé tsuullerí íjcyamee, idyéjuri íjcyamee, ehdu. Aamée wáñécohíjcyá:

—¿Íñóóoj, máávyejújtsó áánu Dabííúvúj tsííménémúháabeke! ¿Maímijyu díbye Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¿Íñóóoj, máávyejújtsó caame íjcyaaabe Píívyéébeke! Ehdúu iwáñéjcone nehíjcyáme.

¹⁰ Aabée Jerotsaréevu úcaáveneri pámeere técoomí múnáa íbóriíbaavémé nééhií:

—¿Múamí tsáma aátyej?

¹¹ Áánélliihyée tsaate nééhií:

—Áánerá aabye Jetsóó Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Gariréa íiñújiri íjcyacóomí Natsarée múnáajpi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne

(Mc 11.15-19; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹² Áané boonétúu duurúvájá pañévú náhjíhénújcatsímyeke téjá pañétú boáyoóbe. Wájójcoobée dsíidsike cápáyócohíjcyámé metsáwááne. Áhdurée íjúúmuke náhjíhénuhíjcyámé acúúvéihcyúné wájójcoóbe. ¹³ Áánemáa neebe diityéke:

—Múurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééj lliíñévú míamúnaa óóma íhjyúvahíjcyájya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyéjuco medíllone?

14 Ájyúu tééjá pañe hállúvátúméhjima ímí úllehíjcyátuméhjí íjcyame dííbyeke piáábó táumeímyeke ímíjpyetétsoóbe. 15 Ehdúu téjyúu méénuube méénúráityúronéhji. Ájyúu tsime wáñécohíjcyá: “¡Ñóóooj! Átsihdyúu nehíjcyáme: ¡Máávyejútsó aadi Dabíiúvúj tsiménémúháabeke!” Aanée llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte tsarí íjtsúcunúne Jetsóoke néehí:

—¿A ú llebo eene aatye nehíjcyáne? 16 Áánélliihyée Jetsóó néé diityéke:

—Éée. ¿Aca tsá mújyú ámuha meéévetú Píivyéébé waajácúháámí téénetu íhjuváne? Íllu muurá nééneé:

Pámeere dííbyeke duurúvahíjcyá tsime ñohñóríyéi íjcyárótsíwuújimájuco.

17 Ehdúu Jetsóó diityéké néené boonétú muha mepéé Jerotsaréetu Betáániávuréjucu. Áhullée tépejco muha mécuwáhi.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne
(Mc 11.12-14, 20-26)

18 Ááné tsitsíívenúu cúúvenetúré muha tsiíñe Jerotsaréevu meóómíñáa Jetsóó aiyáábátéhi. 19 Aabée juuvá úníutu íjcyaha higyéerahe úújéjerá ‘néévahéubáhaja’ íñéénema. Áronáacáa tsá tehe néévatúne. Áánélliihyée ílluréjucu díbye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Níhñécumu ílluréjucu u chéméihye ¿íveekí tsá u néévatúne?

Ehdúu díbye néénemáyé tsúúca íjtoíñuhe. 20 Áánéríi muha meúllévenúne menéé dííbyeke:

—¿Aca muhdú eene eehe higyéerahe peecútéré tsúúca cheméhi?

21 Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Muurá ímiáané ímíñeúvú ámuha mecáhcújtsoca tsá apááñéré íñe higyéerahe o chémétsónéeméné ámuha meméénúityuróne. Téhdure muurá ámuha menéejuri tsane cámehbáú íñéiyá móóáj píñévu. 22 Ahdícyane muurá páneere íñá Píivyéébeke ámuha metáumeíñe ámúhakey ájcúibyee ímiáánetúré ámuha ímí mecáhcújtsóhajchíjyú.

Jetsóó íhtsútu
(Mc 11.27-33; Rc 20.1-8)

23 Átsihdyúu idyé tsiíñe duurúvájá pañevú díbye úwáábónáa páñétúejte llúúvájte avyéjútémá túkevétsojte dííbye éllevu itsááne néehí:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

24-25 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsóhíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébeé, mityá míamúnaáree nééjuri téené wákimyéi méénuhíjcyáábej? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke maañújcúhajchíi botsíi ámúhakey ó neé múúbé íhtsúturí ténehji o méénuhíjcyáne. Áánélliihyée tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébé nééjuri tsótsóhíjcyáábe’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: “¿Áábekéráhjáa íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” 26 Áánetu ‘míamúnaáree nééjuri’ menéhajchíi meke diitye míamúnaa téené hallútú méénúiyáhi. Muurá pamévaré cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píivyéébé íhjuú uubálle múnáajpi diibye Jóááuvu íjcyane. 27 Ehdúu íñéjcatsíñeri íñúhnévéne íllure nééme dííbyeke:

—Maáhuú, tsá muha mewáájacutúne.

Áánélliihyée neebe diityéke:

—Aanéjiva idyé ámúhakey ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

Tsáápí hájchimútsidítú íjcyáne uwááboju

²⁸ Átsihdyúu tsiíñe Jetsóó diityéké néehí:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunú tsiíñe ámúhakye o úúballeíñe? Tsaapíhjáa íllímútsidítúyú amíáábeke néehí: “Llíhij, cána íhyajchíí méúmihe wákímyeíttej.” ²⁹ Áronáacáhjáa neebe: “Tsá o ímíletúne.” Áronemáhjáa bóónétu wákímyeítteébe. ³⁰ Átsihdyúhjáa bóneébeke neebe téhdure. Áanéllíihyéhjáa neebe: “Juújuj Llíhij, tehdújuco. Óvíi ó wákímyeíttehi.” Áronáacáhjáa tsá díbye wákímyeítteetúne. ³¹ Aanée ¿caabyé diityétsidítúyú cáhcujtsó cááníkyeé? Áanéllíihyée néeme díbyeke:

—Tujkénúejpíhjáa cáhcujtsóhi.

Átsihvúu neebe diityéke:

—Ímiááneturé ámúhakye o nées muurá múhdurá ícyahíjcyáné walléémuma méiiñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé ímityúmé íjcyarómé ímíjpyéteé ámúhájane Píivyéébé avyéjúejtéréjuco íjcyaki. ³² Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa ámúhakye úwáábohíjcyará ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píivyéébé icyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwáávéroki. Áronáacáa tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatú díbyeke. Áánetúu ihdyu muurá diitye ímiáané ímityúmé íjcyarómé díbyé uwáábó icyáhcújtsóne ímíjpyetéhi. Áanáacáa ¿muhdú íveeki tsá ámuha teene melléébójúcoorómé meímíjpyetétúne?

*Úmihé tehmé múnaa múhdurá dáríívemeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mc 12.1-12; Rc 20.9-19)*

³³ Cáhawáá melleebúcunu tsiíñe ámúhakye o úúballéne: Tsaapíhjáa íúmihe óóva íbájtsone mijcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímbájchoobe téene néevá dótsúhcúmeítsii. Áhduréhjáa jáhwu méénuube cáámé cóhnaúvú téjé pañétú tépalli téhmemeíjya. Ápallívúhjáa tsaatéke ityéhmeétsóne aahívetéébé tsííñe íiñújí. ³⁴ Aabéhjáa tsúúca tene néevane iwáájácútsihvu wallóó íúnú múnáake diityémá dítye iwállóoro ténetu díbye éhné íjcyadúne. ³⁵ Áronáacáhjáa íllure méénúpejtsómé diityéke. Tsáápiikyéhjáa néwayúúnevu aamúme. Áánetúhjáa tsíjpiikye dsíjívetsóme. ³⁶ Áané boonétúhjáa idyé tsiíñe wálloobe pívamevákéjuco. Árómekéhjáa idyé méénúpejtsóme.

³⁷ Áané nihñévúréhjáa wálloobe íllíkyeréjuco ‘íhya hájchíwu íjcyánéllii díbyeke avyéjúúlléiyóme’ íñéénema. ³⁸ Áronáacáhjáa díbyeke íájtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyéjuco íñe cááníñúiyóne. Áanéllii metsu díbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.” ³⁹ Áhdújucóhjáa íekéévéébeke dítye tépallítúyú íwávu itsájtyéne dsíjívetsóne.

⁴⁰ Ehdúu íúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—¿Aane íñe díbye úmihé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú diityéké eenée tépallívú díbye téhmétsoíñúme ímityúné dáríívemeímyeke?

⁴¹ Áanéllíihyée néemeé:

—Íhya ihdyu diityéké ídáátsóvétuubéré ídsíjívetsóne tsíjtyekéréjuco téhmétsoíñé tépallívú botsíi teene bajtso kéémévécooca tsáneevu díbyeke ájcúímyeke.

⁴² Ehdúu dítye néerónáa neebe diityéke:

—¿Aca tsá ámuha múijyú meéévetú Píivyéébé waajácúháami? Muurá tsátsihdyu néeneé: Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhnílléne wáágóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píivyéébere ehdu meenu tehdújuco.

Ehdu muurá Píivyéébé waajácúháamitu néeneé. ⁴³ Aane ámúhakye o nées Píivyéébé avyéjú ámúhá wáabyuta íjcyájúcootúne. Muurá ihdyu tsíjtye ímí óóma íjcyámé wáabyutaréjuco teene. ⁴⁴ Muurá teeu nééwayúdú o néébedítúyú íjcyáné uwááboju cáhcújtsotúmé mújtaáhi. Áámedívú muurá o cáyobáávatécooca ílluréjuco dítye wágóóveíñe.

⁴⁵ Ehdúu Jetsóó tsíeménéhjitu úwaabóné llúúvájte avyéjujtémá paritséómú waajácújucóó diityéké dibye lléboobóne. ⁴⁶ Áánélliihyée imíllerómé dííbyeke iwáágoóné tétsihdyu. Áronáacáa nuhnévémé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyáneri íllityénema.

22

Táábávajcátsí wañéhjitu íjcyané uwááboju
(Rc 14.15-24)

¹ Áhdurée tsiíne Jetsóó úúballé muhdú Píívyéébe íavyéjú pámeemáyé ímíbájchoíne.

² Neebépeé:

—Tsáné avyéjuubéhjáa ílli táábáváné wañéhjivu míñutsó mítyane míamúnáake. ³ Ááme éllévúhjáa wálloobe íúníu múnáake ditye íñéete ditye itsájúcoóki. Aaméhjáa úúbállétérónáa tsá ditye ímíllétú itsááneé. ⁴ Áánélliihyéhjáa tsíjtyeke tsiíne iwállóomeke neébe: “Méneete táuubámyeke ditye itsááne íne ocájímú tutácóóné idyóóvaki.” ⁵ Ahdújucóóhjáa ipyééne ditye úúbállérónáa idyé tsá ditye ímíllétú itsááneé. Ícúvetúméhjáa íwákimyéháñevúré péecunúhi. Tsaatéhjáa péé íúmihénevu. Tsiytyéhjáa péé náhjihévu. ⁶ Áánetúhjáa tsijtye íllure diityédí ícúbáhrámeke dsíjívetsóhi. ⁷ Aanéhjáa íllurjúcoo diibye ávyéjúúbeke mítyane cáyobáávatétsóne. Áánélliihyéhjáa ítsodáhómuke táúhbaabe ditye diityéké ídsíjívetsóne diityé cóomí icyátsuhjácoki. ⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsijtye íúníu múnáake neébe: “Tsúúca íne hájchíwu táábáváné wañéhji májchoháñé méénúmeíjyúcoorá téénevu tsáámeke memájchótsóiyóne. Ávyeta ímílléítyúmekéhjáa o míñutsójúcoorómé íne tsá tsáátu meélllevu. Árone ihdyu óvi tehjújucó tsá ditye tsáátune, ímiáámejíí tsááiyáhi. ⁹ Ahdícyane cána étsihjívú mepééne ámuha maájtyúmidúmeke méuubállé ditye itsáákií.” ¹⁰ Ahdújucóóhjáa ditye pahúllevávú ipyééne pámeekéré íajtyúmidúmeke míñutsóné ímítyúróméhjimáye. Aaméhjáa tsúúca tsááme teeja wahpéhi.

¹¹ Ááme éllévúhjáa diibye ávyéjuube ipyééne ájtyumí tsaapi íhdícyájamáyé íwajyámuma diityéj píine íjcyáabeke. ¹² Áábekéhjáa neébe: “Muúbej, ¿acáne íveekí íne átérééjamáyé u tsáá béhjávu úcáávéne tsáátuúbe?” Ehdúhjáa ávyéjuube dííbyeke néénéllii tsá dibye íná néétune. ¹³ Áábedítúhjáa íúníu múnáake neébe: “Áánúke íjtyúháacyuma íhyójtscu mechíjchúne áachívú peete íjcyátúhullévú mépicýóhje téhulle dibye ityáá íhwáñe ííhdónema.” ¹⁴ Ehdú neéne muurá íne ímiááne páme wáabyutáréjúcooro Píívyéébé avyéjú íjcyáronévú uhjéméré úcááveéhi.

Ííñújí avyéjúúbe wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mc 12.13-17; Rc 20.20-26)

¹⁵ Ehdúu Jetsóó úwaabóné paritséómú itsárílléne pítyácójcátsí muhdú dííbyedívú íñéetsóíne. ¹⁶ Áánemáhjáa Heróodé icyánéjcúejtémá tsaatéke íhdityu wallóomé dííbye élllevu ditye íñéete muhdúhjáa dííbyedítú ipítyácójcátsííne. Aamée itsááne dííbyeke nééhií: —Ávyéjúúbej, muha méwaajácú ímiáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe muurá ú úwáábohíjcyá ímiááne keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéelejjító tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúroneri ícúvétuubére. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíihye. ¹⁷ Aabe ihdyu cána múúhake diíne díicyánéjcutuj: ¿A tehjújucó avyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyané maáhdóiyónej, mítyá tsáhaáj?

¹⁸ Ehdúu íllure dííbyeke imújtátsóro ditye díllone iwáájácúne neebe diityéke:

—Ávyeta mía bañú múnáa ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú meíjcyame ¿íveekí íllure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? ¹⁹ Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj.

Ahdújucóo ditye tsájjivu úújsetsóné dííbyeke. ²⁰ Áájítúu húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu?

²¹ Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré íñe tééjitu.

Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácu híjcyá dííbyé wáábyuta íjcyanévu.

²² Ehdúu Jetsóo diityéké néeneri iúllévenúne ílluréjuco ditye péene tétsihdyu.

Dsǰǰivémé muhdú tsiíñe bóhíine tsaate díllone

(Mc 12.18-27; Rc 20.27-40)

²³ Ááné boonée téjcoojíré tsadotséómú tsáá dííbye éllevu medsǰǰivémé tsiíñe mebohíine cáhcújtsotúme.

²⁴ Aamée néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsǰǰivéhajchíí íñahbérejuco díílleke táábávaíñe dííbyeréjuco itsíímáva dííllédívú íñáhbeúvúu tsíímáváiyoone.

²⁵ Aanée íjcyámé múúhadítúyú 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábávárólléjtane dsǰǰivé tehdu tsíímávátuubére. Áállekéé bóneebéréjuco táábaváne. ²⁶ Ároobée idyé dsǰǰivé téhdure tsíímávátuube díílléjtane. Aanée ehdu pámeere 7-meva tsaapíllekére táábávarómé dsǰǰivé díílléjtane. ²⁷ Aanée nihñévúre díílleréjuco dsǰǰivéne. ²⁸ Aane cána múúhakyé díñe ¿cáabyé taabá ímichi dille íjcyaiñe tsiíñe ditye bóhíicoóca?

²⁹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Íllure ámuha mémujtá Píívyéébe íhtsútuube íjcyáábé waajácúháámítu tene úwaabóné ámuha mewáájácútúnéllíhye. ³⁰ Muurá dsǰǰivémé tsiíñe bóhíijyu páneere cápáyóóveé tsíhdyuréjuco. Tsáhájucó muurá míamúnaa táábávácatsíityúne. Muurá pámeere téijyu íjcyáá níjkyéji múnaaduréjuco. ³¹ ¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú Píívyéébe waajácuháami? Muurá téhaamítú nééneé: ³² “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Piivyéébe ó íjcyáhi.” Ehdú muurá Píívyéébe néénetu méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééítyuró diityé Piivyéébe íjcyane.

³³ Ehdúu Jetsóo diityéké néeneri ullévenúmé muhdú dííbyé tujkéveju íjcyáneri.

Ímichi páñétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mc 12.28-34)

³⁴ Aanée paritséómú iwáájácúne iijéjuco píhcyaavéné dííbyedívu. ³⁵⁻³⁶ Áámedítúyú tsaapi taúhbájú uwááboobe Jetsóoke imújtátsóro néehíí:

—Ávyéjuúbej, ¿aca teene Píívyéébe taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

³⁷ Áánélliihyée neébe:

—“Múu wajyú Dípiivyéébe Díavyéjuube íjcyáábeke ávyeta díííbúutúre páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi.” ³⁸ Eene muurá ímichi páñétúene Píívyéébe taúhbajúúnetu.

³⁹ Áánetu tsiíñe néehíí: “Pamévakeré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” ⁴⁰ Éneecu ímichi páñétúeneécú Píívyéébe Moitséeúvuj téeveri pícyóóné taúhbajúúnetu. Áneecu néhdu meíjcyáhajchíí tsúuca méijcyá dííbyé ihjyú uubálle múnaápe úwáábohíjcyádu. Ehdúu Jetsóo néé dííbyeke.

Muubá Críjto íjcyane

(Mc 12.35-37; Rc 20.41-44)

⁴¹⁻⁴² Aamée diitye paritséómúí péétúmeke tsiíñe neébe:

—¿Aca mújtsiménémúhaabé Críjto íjcyáiyóné ámuha méijtsúcunúhi?

Áánéllihyée néémeé:

—Dabíiúvúj tsiménémúhaabéiyó muurá dííbye.

⁴³ Áánéllihyée neébe:

—¿Aanéé idyé muhdú ívane dííbye Dabíiúvú íjtsiménémúhaabe íjcyáííbyeke dílló íavyéjúúbedi? Muuráhjáa ihdyu Píívyéébé Apííchóré dííbyeke tükévéjtsóneri neebe dííbyedítu:

⁴⁴ Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúí díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

⁴⁵ Ehdúu muurá Dabíiúvú néé Críjtodítu íavyéjuube díbye íjcyane. Aane muhdú íjcyáiyóobe dííbyeúvúj tsiménémúhaabe.

⁴⁶ Ehdúu Jetsóó díityéké nééne íáñújcútúnéllí tsáhájucó tsiíne dítye díllójúcootúne.

23

Paritséómuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne (Mc 12.38-40; Rc 11.37-54; 20.45-47)

¹ Áijyúu idyé pámeere tétsii muha méijcyámeke Jetsóó néehí: ² —Muurá taúhbájú uwáábojtémá paritséómú íjtsúcunúmeí Píívyéébé Moitséeúvuj tééveri méénúné taúhbájú uwáábojte íjcyane. ³ Ímiáánéhde tehdujúco dítye úwáábohíjcyáne. Aane melléébóne mécahcújtso. Árónáa ihdyu eene múhduhjírú dítye ícyahíjcyánetu tsá múu íívatúne. Muurá ímí úwaabójúcoorómé tsá tehdu íjcyatúne. ⁴ Aame míamúnáama tsíñéhjí taúhbajúúné ípívyétsohíjcyá díitye páñetu íjcyarómé teene úráávyénejííva awáá muhdú dítye úráávyeki. ⁵ Muurá páneere íná imyéénune méénuhíjcyámé míamúnáa díityéké imítýajtsókíye. Aame muurá eene Píívyéébé ihjyu ícyáátúnúné waajácúhaamínevu pícyámeíhíjcyá íñéjuwáánetu ímicóónetu. Áhdure eene tsíjtyé wajyámúúné ehniíñevu íwajyámúúné ícyáméjtsójacobájívu úcámeíhíjcyáme. ⁶ Aame muurá wañéhjíné pañe imíllé íboohówátsíhíjvúré imájchone. Áhdure píhcyáávejááné pañe íjcyácooca imíllémé ímítjívúré íacuuvéne. ⁷ Téhdure imíllémé míamúnáa díityéké íavyéjúúlléne patsíhíjvúré uwáábojtédí díllone.

⁸ Áánetu ámuha tahñéjté méijcyame tsá múu tehdu néétune. Tsá múu íjyácunútú míamúnáa ámúhake uwáábojtédí díllóiyóneri. Muurá ámuha tsahdúré tsané nahbémú méijcyamé uwááboobe apáábyéré oo Críjtoó. ⁹ Ahdícyane tsá ámuha múúbaké mecááníváityú ííñújiri. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe apáábyéré ámúhá Caáni. ¹⁰ Áhdure tsá múu díllótsámeityú ávyéjútédí. Muurá oo apáábyéré ámúhá avyéjuube. ¹¹ Muurá ihdyu tsíjtyeke íicuvémé ímiááné íjcyá íhtsutúmé íboohówajte. ¹² Aame ídáátsóméhjíúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjúúteéhi. Áánetu íiye íhtsutúmé ávyéjute íjcyane némeíhíjcyámé íllure núcójpívetsáméíhi.

¹³ Aane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñé bañú múnáa pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuha taúhbájú uwáábojtémá paritséómú méijcyámeke. Muurá níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuejte íjcyáiyómeke íllure ámuha mémávárichohíjcyá múhdurá ténejcu ámuha meúráávyénéllíhye. Áánéllí tsá ámuha dííbye avyéjuejte méijcyáitúne. ¹⁴ Ááneréi íjcyáiyónáa ¿íveekí ámuha pííbájyujte walléemudítu médotuhíjcyá ihjyáháñe? Ááne ehdu ámuha meméénuhíjcyánéhjí núcójpí ulléjítóné úniúúnevu ámuha méijcyáne Píívyéébema cááménécobájíúvú méihjývuhíjcyá wáájácúratúne. Ehdu ámuha medáíívémeíhíjcyané déjúcotu muurá ávyétá íhnáhó ámuha méícúbáhráméíhi.

¹⁵ Téhdure íveekí ámuha pahúllevá múnáake úwáábomére mépehíjcyá ámúhá uwááboju múhdurá nééne dítye úráávyeki. Muurá imítýumeke ehniíñevúré ámuha métútávátsohíjcyá

múhdurá meúwáábóneri. Áánélli diityé hallúrí ápíchó cújúwá pañévu ditye wágóóovéíñé ímichi ámuha lííñé íjcyane.

¹⁶ Máídáátsoju ámuha éhne múúne hállúvatúme tsiéllevu tsátyéjcatsíiyódú menéeme tsá mewáájácúmeityú muhdú Píívyéébeke meúráávyéiyóne. Aame ámuha ménehíjcyá duurúvaja mémerívá tsane ámuha meméenuíñé menéerone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu tééja pañéene óórótu méénúmeíñe mémeri tsane ámuha meméenuíñé menéerone ámuha meméénútúhajchíí ímityúné ámuhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. ¹⁷ Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene tééja pañéene óórótu méénúmeíñéhjij, mityá teeja duurúvaja ímichi tééja tájpi pañéénéhjí íjcyajaj? ¹⁸ Áhdure ámuha ménehíjcyá Píívyéébe ícúvé cóvájtsómeíñé wáiji mémerívá tsane ámuha meméenuíñé menéerone ámuha meméénúturóné muhdú néétune. Áánetúvá ihdyu dííbyé ícúve mémeri ámuha tsane meméenuíñé menéerone ámuha meméénútúhajchíí ímityúné ámuhá hallúrí íjcyane ámuha ménehíjcyáhi. ¹⁹ Aame ímiááné ámuha méijcyá éhne múúne hállúvatúme íjcyadu wáájácúmeityúme. ¿Aca keená ímichi máavyéjúúlléiyáhi? ¿A teene Píívyéébe ícúve, mityá teene wáiji ímichi téíji hallúvú tene cóvátsómeíhíjcyajij? ²⁰ Muurá téíji mémeri tsane imyéénuíñé tsaate néene dómajcó páneeréjuco múhduná téíjiene íjcyánéhjimájucó. ²¹ Áhdure idyé duurúvaja mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó páneeréjuco tééjaene íjcyánéhjí Píívyéébe mémemájucó ímichi dííbyé wáábyuta tene íjcyánéllíihye. ²² Áhdure níjkyéji mémeri tsane imyéénuíñé ditye néene dómajcó Píívyéébejúco dííbyé avyéjú tene íjcyánéllíihye.

²³ ¡Ahdícyane máídáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá tehjújuco ámuha Píívyéébeke meíicúveróné ámuha bájtsori. Árónáa ámuha mécoévahíjcyá teenéjuco awáá taúhbájutu pañétúetsíí íjcyane Píívyéébeke ámuha meúráávyéene tsaímíyé meíjcyame tsíjtyeke mepíáábóiyóne. Ehdu ámuha tsanéhjíjuco meméénúiyóné tsá meméénuhíjcyatúne. ²⁴ Aame muurá ámuha éhne múúne hállúvatúme tsiéllevu tsátyéjcatsíiyódú wáájácúmeityúme. Muurá éetébáwu íjcyáróóbeke ámuha ádó pañétú ámuha mewáágoómé ¿íveekí caméélloke wáágóotúme dííbyemáyé ámuha máádohíjcyáhi?

²⁵ ¡Máídáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuhá líiyíhllóné, ámuhá bohtámú, ámuha méníyuhíjcyará imíwu. Árónáa ténéhjí pañévu ámuha mépícyohíjcyá ímityúné naníyí ámuha meúcuhíjcyánéhji. ²⁶ Aame ámuha ímiááné hállúvatúme íjcyadu menéeme tujkénú méímibáávyé ámuhá íbuwááné íjtsaméí ímiáámeréjuco ámuha meíjcyane ámuhadítyú íbóhówaúcunúki.

²⁷ ¡Árónáa ihdyu máídáátsoju ámuhakye tene pájtyeíñej! Muurá ámuha pánehjídú ímiáámédú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néerone pánehjídú hállu imíwu meíítedu. ²⁸ Ehdu ámuha meícyahíjcyá míamúnáama pánehjídú ímiáámeúvúdú tsanééré ímityúné íjtsaméí ámuhá pañe íjcyame.

²⁹ ¡Áameke ámuhakye máídáátsoju tene pájtyeíñej! Íveekí ámuha éíjyuúvúu ditye dsíjívétsohíjcyámé Píívyéébe ihjyú uuballe múnáaúvú níjkyéné méícyáávétsóhíjcyá ímiáámeváa diityeúvú íjcyánéllíihye. ³⁰ Áane ámuha ménehíjcyáhi: “Éíjyuúvúu méíhdé múnáaúvú íjcyáijyu meíjcyaca muurá tsá medsíjívétsoítyuró Píívyéébe ihjyú uuballe múnáake.” ³¹ Ehdu ámuha menéeneri muurá ámuháyé meúúbállémeí diityeúvukée dsíjívétsohíjcyámeúvúj tsíménémúhaabe ámuha meíjcyane. ³² Ahdícyane wa ihdyu oke meméénú ámuha meímíllédú ámuhá íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádú diityéduré ámuha menéemeé.

³³ Ávyeta muurá ámuha ííñimyémúeméjte. ¿Aca ámuha méijtsúcunú cúújúwatu ámuha mepállójcóiyóne? ³⁴ Áánéllii icyooca ó pícyóóroó ámúhama tsíjtyeke Píívyéébé ihjyú uwáábojte pane wáájacúmeke ámúhá uwáábojte íjcyáímyeke. Árómeke muurá ámuha méúráávyehíjcyáá pátsárljcyomére pacóómiváriye. Áámedítyú muurá tsaatéké ámuha méwátsíhcyuú pihcyáávejáané pañévu. Ááne tsááteke ámuha médsíjívétsoó páwachékevu mewátyétyéhcúneri. ³⁵ Ehdú ámuha menéénéllii ámuha pámé hallúríyé teene éjyúúvúu ímiá uwáábojtéké ditye dsíjívétsohíjcyanéhi. Muuráhjáa Abéé ímiáábé íjcyáábéke íñahbére dsíjívetsóhi. Ááne boonée tsijtye Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáake ámúhá ihdeéjte dsíjívetsóhi. Átsihdyúu nihñéré dsíjívetsómé Berekía hajchi Tsacaríake duurúvájama Píívyéébé ícúvé cóvátsómehíjcyané waijji ráhoúcunútsihvu. ³⁶ Aane ímiáané ámúhake o nées ehdu éjyú múnááuvú dáriívémeíhijcyané muurá ámúhá hallúrí íñe icyooca ámuha meíjcyámé hallúri.

Jerotsarée múnáake Jetsóó kímoovéne
(Rc 13.34-35)

³⁷ Ahdícyane ámuúha Jerotsarée múnáaj, ¿íveekí ámuha mélliihyánúpétsohíjcyá Píívyéébé ihjyú uwáábojtéke? ¿íveekí ámuha diityéké néwayúúnevu mááamuhíjcyáhi? Muurá imílléroobe ámúhake iújcune éhne múúne cáraca ítsíimeke íhñúwáacyú lliiñévu újcuđu. Áronáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne? ³⁸ Ááne déjúcotu muurá ámúha cóómí apajyuréjuco íjcyáiñe. ³⁹ Ahdícyane ámúhake o nées téhdure oke ámuha maájtyumíjucóóityúné tsiíne o tsááiñévújuco. Téijyú muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyú áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj.”

24

Duurúvaja wágóóovéíñe Jetsóó nééneé
(Mc 13.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aabée Jetsóó duurúvájá pañétú muha meíjchívyénáa múúha tsúúlleríjyúco péébeke muha mépiúvá téjahji imíwu méénúmeíñe muha meííteki. ² Aamée muha meííteke neébe:

—¿A ámuha méíte imíwu duurúvaja méénúmeíñe? Muurá ímiáánetúre ámúhake o nées ehdu néeroja wácávyáhcámeíñe.

Jetsóó tsááiñe ihde pájtyeíñehji
(Mc 13.3-23; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúu muha oríívó bajúvú mepétsihvu ácúúvéébeke áábánéwu muha menééhi:

—Cána múúhake duubáalle múijyú tene pájtyeíñe eene múúhake u nehíjcyanéhi. ¿Aca íínetú muha méwaajacúu ííñuji níjkévaíñeréjuco u tsááiñe píhíjucóóne?

⁴ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Éhdú néeme tsáama wajácútsi méíjcyaco ámuha maállítsámeityu állíu múnáadívu.

⁵ Muurá o tsááiñe tsúuca píhícooca íjcyáímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáa diibyéjuco Crijóto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe. ⁶ Áhdure íjcyáiñe méenujcatsí pahúllevare. Áronáa méíllityedíñe. Muurá tsáhái téijyú o bóhówáávetyúne. Áronáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi. ⁷ Muurá tsáne ííñuji múnáa méénújcatsí tsiíñe ííñuji múnáama. Áijyú íjcyáiñe ájyabáánema cheméháñe. Áhdure pahúllevaré ííñuji vááúmeíhi. ⁸ Ehdú déjúcóóovéíñe ícúbáhraméi ííñujri.

⁹ Áijyú muurá ámuha tahñéjte meíjcyané hallútú cáhcújtsotúmé ámúhake itsarílléne ámúhadi ícúbáhraáhi. Aame ámúhadítyú tsaatéké dsíjívétsoóhi. ¹⁰ Áijyú muurá mítyame

amúhadítýú oke cáhcújtsorómé tsáhájucó oke cáhcújtsóityúne. Aame amúhakyé itsárílléne amúhadívú méénútsoó tsíjtyeke. ¹¹ Áhdure idyé téjyju mítyame állíu múnaa díllóméí Píívyéébe ihjý uubálle múnáadi. Áámedívú mítyame állítsáméíhi. ¹² Ehdu páhduvaré ímityúné íjcyánetu mítyame tsáhájucó wájýúcatsítýúne. ¹³ Áánetu ehdu néérónéhjí pañe Píívyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyéteéhi. ¹⁴ Muurá teene dílbyé avyéjutu íjcyáné uwááboju ímiáájú pámeekérei ííñújiri íjcyáné míamúanáake waajácútsáméíhi. Ájyju ihdyu botsíi ó tsaá páneere ílluréjucó iníjkévaki.

¹⁵⁻¹⁶ Muurá duurúvájatu tsátsii íné ímityúné úújéítyútsihvu tsane ímityúné úújeténé Píívyéébeke ávyéta tsaríyé pájtyeéhi. Áhdícyane teene ámuha maájtyúmícooca méwáácunúcoó cámehábuúnevu Jodéa ííñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu ímiááné tene pájtyeíñé muurá Daniéré tsúúcajátújucó nééne Píívyéébe ihjý uubálle múnáajpi íjcyaaábe. Aane éévehíjcyámé íhya waajácújucóó íná íjcyaiñe. ¹⁷ Áhdícyane téjyju áachi íjcyame íúcaavéjucóhdí ímíjcoóhó pañévu tsíeméné újucuki. ¹⁸ Áhdure íúmihé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí íhjávu íwajyámu éllévu. ¹⁹ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téjyju walléémú éévájtema tsíjtye ñohñóríyéi ítsííméwuúmu íjcyámeke! ²⁰ Áánéllii ihdyu Píívyéébema méihjýúvaco wáyeéévejcoójí ehdu tene amúhama ípájtyétuki, áhdure tsúcohíváneri úúníjyáijyju níjyáháñé lliine ámuha mewáácunútuki. ²¹ Muurá téjyju íjcyaiñé ávyetá íhnáhó ícúbáhraméi íñe ííñúji ípívyéévétsihdyu mújyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucó mújyú tehdu néené ícúbáhraméi íjcyáityúne. ²² Aane muurá Píívyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ícúu tsiíne oke wállóóiibe íhñéjte wájyuri.

²³ Aane tsúúca tene pííhícooca íjcyaimyé tsaate íllure íállíne ‘tsúúca Críjto tsájucóohí’ nééimye. Áámeke tsáma wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíne. ²⁴ Muurá íjcyaimyé állíu múnaa íiye Críjtodi díllómeímye. Áhdure muurá díllómeímye Píívyéébe ihjý uubálle múnáadi. Aame píivyéteé méénuráítyúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá mújtátsoímýé míamúanáake Píívyéébedítýu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoíyómé ímiááné dílbyéjtéjucó íjcyarómeke. ²⁵ Aane íne amúhakyé ó úúballé íhdéjucó ehdu tene pájtyeíñé ámuha metéíbúwááveki. ²⁶ Áhdícyane tsaate amúhakyé ‘éje, áádi éhllé Críjtoó’ néhajchíí mépehdí téhullévu. Áhdure dítye amúhakyé ‘áádi éhjá pañe Críjtoó’ néhajchíí mécáhcújtsodí éhduhjí dítye amúhakyé néérone. ²⁷ Muurá ihdyu éhne múúne chíjchi ááméjutu níjkéniíñévújucó rórihjácodú amúhakyé ábájínéjcuíñé Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsiíne o bóhówááveíne. ²⁸ Áábedívú muurá óhdivu táuráávyé múnaa píhcyááveé éhne múúne tsíeméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédu.

*Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhjí
(Mc 13.24-37; Rc 21.25-33; 17.26-30, 34-36)*

²⁹ Ehdu ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjucó áábatéíne. Áhdure péjcoejpi tsáhájucó ájchúityúne. Ájyju míicuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóówari íhstútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyaaáhi. ³⁰ Ájyju tsúúca Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe páneere táihstútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. Ááneri muurá oke cáhcújtsotúmé ííñújiri íjcyame íllityéne taáhi. ³¹ Aabe téjyju níjkyéji múnáake ó táúhbaá dítye kéévánécoba íllíjchu írojróco pámeere múhdumé ííñújiri íjcyáné míamúnaa tahñéjte óhdivu ípíhcyááveki.

³² Cáhawáá méjtsúcunu hígyéérahej. Muurá itsóúúvéne tsiíne tehe béhíjvánevu méwaaajácú píjcyaba pííhíjucóone. ³³ Áhdu nééne íne amúhakyé o nénehjí pájtyénetu ámuha méwaaajácúu tsiíne o tsááíne éévé tsúúca úújeténe. ³⁴ Muurá ímiááneturé amúhakyé o

née ehdu nénehji pájtyeíñe íñei íññújiri míamúnaa íjcyápíñáaaca. ³⁵ Muurá íñe íññújima páneere íévéhóowari íjcyanéhji wágóóóveéhi. Áánetu íñe ámúhake o néhijcyané tsá múijyu wágóóóvéityúne.

³⁶ Áronáa ihdyu o tsááiñe éévé tsá múha wáájácutúne. Níjkyéji múnaa íjcyarómé tsá wáájácutúne. Téhdure pañetu Píívyéébé Hajchi o íjcyároobe tsá o wáájácutúne. Apáábyéré ihdyu Llihíyó waajácú múijyú tsiíñe oke iwállooíñe.

³⁷ Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyané míamúnáake tene pájtyeduré pajtyeíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááiñe. ³⁸ Muuráhjáa téijyu íjcyame íññuji cáájávéíñe ihde ‘íñéjuú’ íñéene ícyahíjcyá ímíllédú wañéhjineri táábávajcátsiyi. Ehdúu ícyahíjcyámé tsúuca Píívyéébe íññuji cáájávetsóíñéllii Noéé íhmíne pañevú úcáávetsihvújuco. ³⁹ Aamée ehdu ícyahíjcyáneriyé túhuuvémé wáájácutúmeityúnáa tsúuca páneere íññuji cáájávénetu tsáhájucó ditye píívyetétú muhdú ipájtyeténe. Áhdure ívane muurá míamúnaa ímíllénéhjiriyé íjcyánáa Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe tsiíñe o tsááne ábájínéjcuú diityéke. ⁴⁰ Téijyu muurá múityétsi wákímyeíhíjcyámútsidítýú tsáápiikye wáájácutúrátúné o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi. ⁴¹ Áhdure tsaatépi cáátsohíjcyámúpidítýú tsáápílleke o újcúnetu tsíjpille coévaá tétsihvúre.

⁴² Áánéllii tsáma téibúwá méíjcyaco tééne íjtsúcunúre. Muurá tsá mewáájácutú múijyú o tsááiñe ámúhá avyéjuube o íjcyáabe. ⁴³ Muurá tsaapi ihjya cúwátuube téhmé péjcovéiyá naní múnaa tépejco dílbye éhnénéhji nániíñe iwáájácutúca. Aabe muurá tsá náníchóityuró íhñénehjívú. ⁴⁴ Ahdu tsáma téibúwá méíjcyaco naní múnáake tsaapi téhméiyódu. Muurá ámuha meíjtsótúnáa ó tsaá Míamúnáájpídívúu o ípívyééveebe.

Tsaatétsi wákímyeíñetu íjcyané uwááboju (Rc 12.41-48)

⁴⁵ Muurá tsaapi tsaimiyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe íhyájkímú tehmeébedívú. Aabe diityéké ímí íicuvé tééne tájpi ditye íjcyáíñéhjitu. ⁴⁶ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáabeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁷ Aane ímiááne ámúhake o née ímiáábé íjcyáabeke íavyéjuube íhñevú téhmetsóne. ⁴⁸ Áánetu íjcyáabe tsaapi ímityuube íavyéjuube ‘íhcúí óómítyúné’ íñéene íwákímyeí íbúwá íjcyátuube. ⁴⁹ Ehdu néebe muurá íllure íhyájkímuke imyéénúne ímíllédú wañéhjineriyé pehíjcyá tsíjtyéhjima lílyícyáveebére. ⁵⁰ Aabe ehdu ícyahíjcyánáa muurá íavyéjuube óómiibye tuvááová dílbyeke díbye íjtsótúnáaaca. ⁵¹ Áabeke muurá ílluréjuco díbye íhnáhó ícúbahráné ímityúmé bañú múnaa pánehjídú ímiáámeúvúdú íjcyámeke imyéénudu díbye ityáá íhwáñe íhdónema. Ahdu muurá pajtyeíñe míamúnáama tsiíñe o tsáácoóca.

25

Bádsíjcadítýú íjcyané uwááboju

¹ Muurá idyé níjkyéjiri íjcyáabe Píívyéébé avyéjú tsaatéhjáa 10-meva bádsíjca tsáápíllé taji íjcyáíbyeke peetéma téhmehíjcyádu. ² Diityédítýúhjáa 5-meva ímuhdúrejte. Áánetúhjáa téhduméré 5-meva ímíajte. ³ Aaméhjáa diitye ímuhdúrejte tsá tsájtyetú ícyuujúwájpacyóné ipyéeté ipañénuíñe. ⁴ Áánetúhjáa ihdyu ímíajte tsajtyé ícyuujúwájpacyóné. ⁵ Aaméhjáa wájtspítýúúbeke tépejco ityéhmehíjcyáróne ícyúwávénéllii ílluréjuco cúwane. ⁶ Áronáacáhjáa tsúuca pécójpíne tsaate kéévánécoba nééhií: “¡Tsúuca tsaabe ámuha metéhmehíjcyáabe! ¡Wa mécáhdahíroj!” ⁷ Ahdújucóhjáa ditye íajkyéne íhcúí íjcyátsíivyéjucóóné ipyééteháñema. ⁸ Áánacáhjáa diitye ímuhdúrejte cuujúwájpacyó tsúuca óuuvéhi. Áánélliihyéhjáa diitye ímíajtéke neeróme: “Cána óvíjyucó múúhake ámúhá cuujúwájpacyotu tsánéhwuúvú

maájcu. Tsúuca múúhadívú múúhá cuujúwajpácyó óuuvéhi.” ⁹ Áronáacáhjáa néeme diityéke: “Tsáhaá. Muurá ehdu meméénúhajchíí méhdivu óúúveíñé tsaméhjidívújuco. Wa ihdyu tsiíñe máahdótej.” ¹⁰ Ahdújucóhjáa ditye ahdóvúi pééné hallúrí tsúúca wájtstíibema ditye úcaavéné teeja dibye wáñehjívátéjyá pañévu. Áámé hallúvúhjáa ílluréjuco dibye tééjía lleehówá wátajcóné múha iúcaavéjucóótuki. ¹¹ Áané boonéréjucóhjáa diitye ímuhdúrejte iwájtstíne lléehowa dibye ipááyúcuuro wátótóhcoméré nééneé: “¡Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej, múúhakyé paayúcu!” ¹² Áronáacáhjáa neebe diityéke: “Tsá o wáájacutú ámúhakyé.”

¹³ Ehdúu iúúbálléne múúhakyé Jetsóó néehíi:

—Téhdú ámúhakyé tene ipájtyétu tsáma ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne oke méítsohíjcyaco. Tsá muurá mewáájacutú mújyú tsiíñe o tsááiñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéveébe.

*Dsíídsítu íjcyané uwááboju
(Rc 19.11-27)*

¹⁴ Téhdure níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjú wákímyeí tsané avyéjuube tsííñe iíñújí iááhíveté íwákímyeí múnáadívú dsíídsíike téhmétsoíñúdu. ¹⁵ Tsáápihdívúhjáa pícyoíñuube 5,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 2,000-jíva, tsíjpihdívúhjáa 1,000-jíva. Ehdúhjáa diityéké íjtsúcunúdunehjí iwájtúne peebe diityédítu. ¹⁶ Áané hallúríhjáa díibye 5,000-jívámá íjcyaaabe náhjihe meenu téenema. Ááneríhjáa llíyaatétsoobe dííbyema tsiíñe éhnííñevu 5,000-jíva. ¹⁷ Áhduréhjáa idyé tsíjpi 2,000-jívámá íjcyaaabe náhjihe imyéénúneri llíyaatétsó tsiíñe éhnííñevu téhdunéré 2,000-jíva. ¹⁸ Áánetúhjáa tsíjpi 1,000-jívaré dibye ájcuíñuube íllure cuuú teene dsíídsi wákímyeíchótuúbe.

¹⁹ Áanáacáhjáa diityé avyéjuube tsúuca wajtsí diityédívu. Aabéhjáa ímíbajchóvá díityémá teene diityékée ityéhmétsoíñúne dsíídsi muhdú ditye téhmene. ²⁰ Tujkénúhjáa ímíbajchoobe 5,000-jívávúu iájcúúbema. Aabéhjáa néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 5,000-jívávú u ájcune muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhnííñevu téhdunéré 5,000-jíva o llíyaatétsóne.” ²¹ Áánéllíihyéhjáa neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímíáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllíi ícyooa éhnííñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe. ²² Áábé boonétúhjáa tsíjpi 2,000-jívávúu ityéhmétsóóbema idyé ímíbajchoóbe. Aabéhjáa idyé néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, okée éhne 2,000-jívávú u téhmétsoíñúné muurá íñeé. Áánetújuco íñe tsiíñe éhnííñevu téhdunéré 2,000-jíva o llíyaatétsóne.” ²³ Áánéllíihyéhjáa idyé neebe íavyéjuube dííbyeke: “Tehdújuco, ávyeta ímíáábé uu ímí tehdújuco u wákímyeíbye. Muurá múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllíi ícyooa éhnííñevu íjcyane díhyójtí pañévú ó íhvéjtsoó u téhmeki. Ahdícyane óví ílluréjuco u ávyéjuuténe.”

²⁴ Ehdúhjáa tsaatétsima ímíbajchótsihdyu íínebe ípyée 1,000-jívávúré iájcúúbedívu. Aabéhjáa íllure néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ópée ó waajacú múhdurá u néébe uure u wákímyeíñé hallúvú dsíídsíjike u ékéévehíjcyatúne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o llíyaatétsóne dsíídsíjí ímíátsíí páneere úhdivúré ú újcúiyáhi. ²⁵ Áánéllíihyée íllure ó cuuú dídíídsíike. Aane íñe dídíídsi.” ²⁶ Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “¡Ávyeta ímítyuube uu óvéhe múnáajpi táwákímyeí múnáadítu! ¿A éhdurée ú meenu teene tadsíídsíike ‘o wákímyeítuuroobe dsíídsíjike o ékéévehíjcyané’ u néénema? ²⁷ Aanéhdée ihdyu ditye dsíídsíike téhmehíjcyájáúbá pañévúré ú pícyoóiyá tene oóma íllíyaatéki. Aacáa muurá ícyooa ó wajtsíiyá éhnííñevuúvújuco tene llíyaaténáaaca.” ²⁸ Ehdúhjáa dííbyeke íñétsihdyu

neebe tsaatéké tétsihyi íjcyámeke: “Áábyedítýú eene 1,000-jíva íjcyane dsídsí medójtúcúne maájcú áádíkye eene 10,000-jíva ídsídsí íjcyáábeke. ²⁹ Muurá múúne ihñe lííyaatétsómeke éhñíñevu tsííñe máajcú ditye illíyaatétsoki. Áánetu ihñe pevénére pícyohíjcyámedítýú ílluréjuco medójtucúné páneere diityédí íjcyaróne. ³⁰ Ahdícyane áádíkye íñéubará óóma wákímyeítýúúbeke méwaagóote peete íjcyátúhullévú díbye ityáá íhwáñe íhhdónema.”

Pámeere míamúnáama ímibájchoju íjcyáíñe

³¹ Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe múijyú tsííñe o tsáácooca ó tsaá íhtsútuubéréjuco avyéjuube o íjcyaaabe tahñéjté níjkyéji múnáama. Áijyu táavyéjú ijyáwá hallúrí ó ácuúcúnuúhi. ³² Áábedívú óhdivu páneere íñújíri íjcyáné míamúnáa pícyáávémedítýú ó dówajcároó tsaatéké íhdyúétsihvúré éhne múúne obééjámudítýú cáávarámuke ítyehméébé dówajcárodú. ³³ Aame diitye obééjámudi o díllome óóma íjcyááhi. Áánetu cáávarámudi o díllome tsiélléré íjcyááhi. ³⁴ Áijyu eene óóma íjcyámé avyéjuube o íjcyaaabe diityéké ó neéhi: “Muuráhjáa Líhíyó ámúhakye íñúji ípívyéjtsótúné íhdéjuco ityújkevééllémeke wábyujtsódújuco íñe ámuha óóma táavyéjuri. ³⁵ Muuráhjáa o ájyabáávatéébeke ámuha oke mémáchótsohíjcyáhi. O ádóiyóneríi o íjcyáábeke ámuha oke méíchohíjcyáhi. Wáájácúrátuubéé úlleebéré o péhíjcyáábeke ámuha oke mecúwátsohíjcyá ámúhá jaaháñevu. ³⁶ O wájyamúúvátúúbekéé ámuha oke máajcú wájyamúvu. O chéméébekéé ámuha oke méúújehíjcyáhi. Cúvéhóójari o íjcyáábeke ámuha oke méúújehíjcyáhi.” ³⁷ Ehdu o néénéllii muurá diitye ímíájté óóma íjcyame oke neéhi: “Ávyéjuúbej, ¿acáa múijyú u ájyabáávatéébeke uke muha mémájchotsóhi? ¿Múijyúhjáa ádópiyi u íjcyáábeke uke muha méjchóhi? ³⁸ ¿Áhdurée múijyú múha uke wáájácútuube u úlléébeke uke muha mecúwátsohíjcyá múúhá jaaháñevu? ¿Múijyúhjáa u wájyamúúvátúúbeke uke muha máajcú wájyamúvu? ³⁹ ¿Acáa múijyú u chéméébeke uke muha méúújehíjcyáhi? Áhdure ¿acáa múijyú cúvéhóójari u íjcyáábeke uke muha méúújehíjcyáhi?” ⁴⁰ Ehdu muurá oke ditye néénéllii ó neé diityéke: “Muuráhjáa íhdyu ehdu ámuha tahñéjteke ítéccunútúmeré panévaturé mepíáábohíjcyáneri ookéjuco ámuha méíccúvehíjcyáne.” Ehdu ó neé óóma íjcyámeke.

⁴¹ Áánetu óhdityu tsiélléré íjcyámeke ó neéhi: “Méíine óhdityu ámúhá imítýú níjcaúvú ámuha méwágóóóveímye. Muurá ámuha méwágóóóveé íhyájkímuma Naavéné wágóóóvéíñe cuujúwá pañévú múijyú ámuha méjchívyéítýúhullévú. ⁴² Muuráhjáa tsá ámuha oke memáchótsohíjcyatú o ájyabáávatéébeke. Tsáháa ámuha oke méíchohíjcyatú ádópiyi o íjcyáábeke. ⁴³ Áhdurée wáájácúrátuube o úlléébeke tsá ámuha oke mecúwátsohíjcyatú ámúhá jaaháñevu. O wájyamúúvátúúbekéé tsá ámuha oke maájcutú wájyamúvu. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú o chéméébeke. Tsáháa ámuha oke méúújehíjcyatú cúvéhóójari o íjcyáábeke.” ⁴⁴ Ehdu o néénéllii muurá oke neeímye: “Ávyéjuúbej, áronáacáa tsá múijyú uke muha maájtyúmitú u ájyabáávatéébé ádópiyi u íjcyáábeke. Tsáháa múijyú úlleebéré u péhíjcyáábeke uke muha maájtyúmitúne. Áhdurée tsá múijyú muha maájtyúmitú wájyamúúvátuube u íjcyáábeke. Áhdurée tsá muha mewáájacutú u chémene. Áhdurée tsá muha mewáájacutú cúvéhóójari u íjcyane. Aanéjívaríi muhdú uke muha mepíáábohíjcyáhi.” ⁴⁵ Ehdu oke ditye néénéllii ó neéhi: “Muuráhjáa tahñéjteke ámuha mepíáábohíjcyátúneri téhdure ookéjuco ámuha mééhdívallehíjcyáne.” Ehdu ó neé óhdityu tsiélléré íjcyámeke. ⁴⁶ Aame ílluréjuco wágóóóveíñe múijyú níjkéváityúné ícúbáhrámeííhullévú. Áánetu íhdyu ímíáámé pájtyéteé muhdú íjcyáityúmeréjuco íñe ímíjyaú íjcyáki.

26

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mc 14.1-2; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Ehdúu Jetsóó iñééne boone tsiíñe múúhake nééhií:

—Muurá míjcyoojícúturejuco pajtyeté wañéhjí lléevaíñe.

² Áané pañe muurá Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ékéévétsoó tsaatéke. Aame oke dsíjívétsoó páwachékevu iwátyétyéhçúneri.

³ Aanéhjáa ímiááne téjyú teene wañéhjí tujkéveri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa jávú píhçyaavémé tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame.

⁴ Aaméhjáa pítyácójcatsí muhdú dííbyé hallúvú iállíñe dííbyeke iékééveíñé idsíjívétsoki.

⁵ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Tsáhái íñe wañéhjí pañe tehdu meméénúityú míamúnáake meííbórínúyónéllíihye.

Pácúúcuypácyori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múríjçhóne
(Mc 14.3-9; Ja 12.1-8)

⁶ Áijyúu muha Betáániarí Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeííbyé jari. ⁷ Áanáacáa tsáápille tsáá Jetsóó éllevu pácúúcuypácyó mítyane áhdómeíjpacýoma. Ájpacýórii múríjçholle íhñíwau majçhóri íjcyáábeke. ⁸ Aanée múúhake tsaríwu pájtyénéllii muha menééhií:

—¿Íveekíami aalle ícúbahra pácúúcuypácyorij? ⁹ Muurá téjpacýo menáhjíhénúne dsíídsiri mépiáábóiyá ídáátsóméhjike.

¹⁰ Ehdúu muha menéjcatsíñe illéébóne múúhake neébe:

—¿Íveekí ámuha méihjyúvá áámyédityu? Muurá ihdyu tehdujuco dille méénune.

¹¹ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámúhadítyú pééityúne. Áánetu tsá múhajçhótá ámúhama o íjcyáityúne. ¹² Áánéllii oke téjpacýóri múríjçholle oke ditye cúúúíñe ihde tájpi íímíbachóne. ¹³ Aane ímiááneturé ámúhake o néé íñe tajtyéeveri míamúnáa pájtyetéíñe uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idyé teene úúballéne pámeere ííñújiri íjcyáne míamúnáa waajácuúhi. Ehdúu Jetsóó néé múúhake.

Jóóda Ijcaríóóté Jetsóodívú ékéévétsoíñe
(Mc 14.10-11; Rc 22.3-6)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téjyú Jóóda Ijcaríóóté tsaapi muuha 12-meva meíjcyáméejpi íjcyároobe múijyúrá llúúvájte avyéjute éllevu ipyééne neeté diityéke:

—¿Aca múhduná íñe oke ámuha mááhdóiyá ámúhake Jetsóodívú o wáájácútsóne?

Ehdúhjáa díbye néénéllii áhdómé 30-jíva. ¹⁶ Aanéhjáa diityémá ipítyácójcatsíñe tsúúca íímíbachójcatsíñéllii ítsámeíhíjcyaaabe muhdú dííbyedívú iékéévétsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májçhone
(Mc 14.12-25; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

¹⁷ Aanée teene pajtyeté wañéhjí óorítyúne pááa májçhómeíhíjcyáne wanéhjí tújkévajçóójí muha Jetsóoke menééhií:

—¿Kiávú ú imíllé wañéhjí májçhó muha meméénune?

¹⁸ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Cáhawáá mepe Jerotsaréevu éhne tsúúca wájácú ámuha menéébe jávu. Áábeke méneeco tsúúca muhdú o íjcyáíñe éévé píhíjçúçónéllii dííbye jávú ámúhama íñe wañéhjí o pájtyeíñe.

¹⁹ Áhdújucóo tsaate múúhadítyú ipyééne teene majcho dííbye jávú méénune.

²⁰ Áané íijyúnúvúu tsúúca muha mémajçhó dííbyema. ²¹ Átsihvúu neebe múúhake:

—Ímiááneturé ámúhake o néé íjcyaaabe tsaapi ámúhadítyú óhdivu méénútsóííbye.

²² Ehdúu dibye múúhakye nééne ávyétá kimóhcó múúhakye pajtyéhi. Áánélliihyée muha pámeere menéé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé íñe ehdu uke muha méméénuúhi, a oó?

²³ Áánélliihyée múúhakye neébe:

—Íñe tsají pañévúré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi. ²⁴ Ehdu ímiááné oke pajtyéíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu néhdújuco. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñé ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáítyuróne.

²⁵ Ehdúu dibye néénéllii diibye Jóóda eenéhjáa dííbyedívú méénuútsóiihye neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a oo tehdu uke ó méénuúij? Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Éée, uu muurá ehdu oke ú méénuúhi.

²⁶ Ehdúu íñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáa idyóhdáhínunévú múúhakye iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²⁷ Áhdurée idyé ado iékéévéne téhdújtsoobe. Áánevéu múúhakye iájcúne neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane maádo. ²⁸ Aane úúballé íñe muhdú ámuha meícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Ahdícyane tátyujpácyó wágóóóveé páme wájuryíyé múhdumé teene cáhcujtsómé imítyú iábájíívemeíki. ²⁹ Aane ámúhakye o neé ícyoocátú tsiíñe ámúhama o ádjúccóóityúné óóvajpácyó mújyú Llihíyó avyéjuríyéjuco meíjcyácooca tsiíñe maádóíñévújuco. Ehdúu Jetsóó neé múúhakye.

*Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeíñe
(Mc 14.26-31; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

³⁰ Aamée teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú muha memájtsívátsihdyu mepéé oríívó bajúvu. ³¹ Átsihvúu múúhakye neébe:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñé pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívetsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñé pahúllevávu.” Ehdu muurá nééne Píívyéébé waajácúháámitu. ³² Árónáa ihdyu o dsíjíveebe tsiíñe o bóhíine ó peé ámúhá ihde Gariréavu.

³³ Áánélliihyée Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóityúne.

³⁴ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Árónáa ímiááneturé uke o neé ípyejcójucó oke u úráávyeróné u tóónuíñé cáracái májtsívátúné ihde 3-íjyúva.

³⁵ Áánélliihyée Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeítyúne. Óvíjyucó ihdyu néhi oke ditye dsíjívetsóné tééné hallútu. Ehdúu pámeere muha méneerá dííbyeke.

*Píívyéébema Jetsóó íhgyuváne
(Mc 14.32-42; Rc 22.39-46)*

³⁶ Aamée tétsihdyu muha mepééme méúújeté ‘Getsemaní’ némeítsihvu. Átsihvúu Jetsóó neé múúhakye:

—Íchiíyéi meíjcyá Píívyéébema o íhgyúvatéki.

³⁷ Aabée múúhadítyú tsajtyé Péédorómá Tsebedéó hájchimútsikye. ³⁸ Áámedívúhjáa ávyétá íhnáhóré kímóóvémeíbyé neé diityéke:

—Muhdú íhya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúréi oke metéhmej. Árónáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁹ Ehdúhjáa iñéene peebe diityédityú éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píivyéébema ihjyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániij, muhdú u néhajchíí óvjiyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Wa ihdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

⁴⁰ Ehdúhjáa íhjiyúvátsihdyu oómiibye wajtsí cuwáarí íjcyámedívu. Aabéhjáa néé Pééedoróke: —¿Aca tsá eene ámuha cuwa maáábúcutú oke metéhmeke? ⁴¹ Imíchi bo meíjcyáne cúwávetúme Píivyéébema méihjiyúvahíjcyá ámúhakye díbye ipíáábo ímítyunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiáané ámuha meímíllerá tsaímíyé meíjcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnahootú tehdu meíjcyáiyóne.

⁴² Ehdúhjáa diityéké iñéene tsiíñe oómiibye bîwáhullévúre. Áanemáhjáa idyé tsiíñe Píivyéébema ihjyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániij, muhdú u néhajchíí óvjiyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa ihdyu óví muhdú u ímillédú óoma ú meenúhi.

⁴³ Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe tsáábe wajtsí bîwáhdúré cuwáarí íjcyámedívu. Ávyetáhjáa tsá cuwa ditye áábúcutúne. ⁴⁴ Áamedíhjiyáa ícúvétuube tsiíñe oomí bîwáhullévúre. Áanemáhjáa idyé tsiíñe Píivyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu íhjiyuvádu. ⁴⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe diityé éllevu itsáane neebe diityéke:

—Áyu ícyooca ihdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévébedívú tsaapi ímítyúmeke ékéévetsóíñe éévé tsúuca úújetéhi. ⁴⁶ Ahdícyane ílluréjuco metsu. Muurá tsúuca tsaabe óhdivu méénútsóíibye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mc 14.43-50; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa Jetsóo néenáa tsúuca tsaatémá Jóoda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjujtémá túkevéjtsojte wállóónéllii tsáámeé. Aamée tsáá ímyéénujcátsiháñe nñitsúmuma cávaájcoháñema. ⁴⁸ Ácoocáhjáa íhdéjuco Jóoda néene diityéke:

—Cáábyeké o chóhchócuube díbyejúcoói.

Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁹ Ehdúhjáa diityéké ipítyajcódújuco díbye Jetsóo éllevu itsáane díbyeke nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿a áanu uúj? Ehdúu néébere chohchócu díbyeke. ⁵⁰ Áánélliihyée Jetsóo néé díbyeke:

—Muúbej, ¿aca íveekí ehdu oke ú meenúhi? Áronáacáa tsúuca díbyeke íékéévéébe tsajtyéme.

⁵¹ Ááneréjucoo tsaapi múúhadítyú íniñtsúwari wállórihjiyúcné llúúvájte avyéjuúbé únú múnáájpi núúmího. ⁵² Áánélliihyée díbyeke Jetsóo nééhií:

—Pícyo téhbabýa pañévú dññtsúwa. Muurá nñtsúmuri méénújcatsímíyé téwáhjiríyé dsíjiveéhi. ⁵³ ¿Aca tsá u wáájacutú o ímílleca ícyoocaré Llihíyoke o táúmeíyóné níjkyéji múnáa oke ipájtyetetsoki? ⁵⁴ Muurá íllu oke ditye méénútúhajchíí ¿muhdíkyé pajtyéiyóné tsúúcajátújucoo Píivyéébe néhijcyané díbyé waajácúháámitu cáátuváne?

⁵⁵ Ehdúu díbyeke iñétsihdyu neebe díbyeke ékéévemeke:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímítyúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdú ámuha metsáa taéllevu nñtsúmuma cávaájcoháñema? Áánerá íhyajchótá ámúháj pñne o íjcyaaabe duurúváj pañévú ámúhakye ó úwáábohíjcyáhi. Áróóbeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne.

⁵⁶ Áronáa ihdyu tehjújuco ámuha meméénune Píivyéébé ihjyú uubálle múnáape tsúúcajátújuco néhijcyané díbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ipájtyeki. Ehdúu Jetsóo néenáa ílluréjuco muha mewááne tétsihdyu díbyéjtane.

*Túkevjtsojité úmíwari Jetsóó íjcyane**(Mc 14.53-65; Rc 22.54-55, 63-71; Ja 18.12-14, 19-24)*

⁵⁷ Aamée awáá tsajtyéjucóó dííbyeke llúúvájte avyéjuube Caipáa jávú tééjari páñétúejte avyéjunte íjcyáme éllevu. ⁵⁸ Áanáacáhjáa Pééodoro dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté páñétúejpi llúúvájte avyéjúúbé já llahájtsivújuco. Aabéhjáa tétsihyi tééjá tehme múnááj pínévú úújeté tétsihdyu ííte muhdú ditye Jetsóoke méénuíñe.

⁵⁹ Áanáacáhjáa diitye avyéjunte íjtsámeí muhdú dííbyé hallúvú iállíñe dííbyeke ídsíjívétsoíñe. ⁶⁰ Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállíyóne. Mítyaméróhjáa diitye dííbyé hallúvú állihíjcyáme. ⁶¹ Áánéj pínévúhjáa tsaatétsí úúballé dííbyé hallúvú íllúu dibye nééneé:

“Muurá Píívyéébe duurúvaja o wácávyáhcoja ó piivyété tsiíñe 3 coojívatúré o pánéévetsóne.”

⁶² Ehdúhjáa dityétsí úúballénelíi llúúvájte avyéjuube neé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí tsá íná u néétu aatyétsí díhyallúvú úúballénetu?

⁶³ Áronáacáhjáa cúúvéhulléré dííbye. Áanéllihyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—Ímíá Píívyéébe mémeri uke o neé ímíáánetúré múúhakye u úúballéki: ¿A ímíááné dííbyéjuco uu Críjto Píívyéébe Hajchij?

⁶⁴ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Éée, dííbyéjuco oó. Aane cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébe úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca ó bóhówááveé ojtsó pañétu.

⁶⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénelíi dííbye llúúvájte avyéjuube íwajyámú dówaríjcyámeíbyéré néehíi:

—Áánu ¿íveekí Píívyéébedi uuhívatéhi? Ahdícyane ínéllihyécó tsijtye éhnííñevu dííbyé hallúvú úúballéiyáhi. Muurá íñe ámuha melléébóneríyé uuhívatéébe Píívyéébedi.

⁶⁶ ¿Áábeke muhdú ámuha méjtsúcunúhi?

Áanéllihyéhjáa néémeé:

—Muurá ímíááné ímityúné ihjyúvaábe. Áanéllíi ílluréjuco dibye dsíjíveíñe.

⁶⁷ Ehdúhjáa íñéene dííbyeke méénuméré íhyúmi úníchihcyúhi. ⁶⁸ Aanéhjáa tsaate dííbyeke imyéénúne néehíi:

—Ehdu idyé Críjto u íjcyaaabe cána waajácú caabyé uke méénune.

*Pééodoro tóónúmeíñe**(Mc 14.66-72; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-27)*

⁶⁹ Áanáacáhjáa Pééodoro lláhájtsiri ácuúcunúhíjcyáábe éllevu tsáápille tééja múnáá únú múnáalle ipyéene neé dííbyeke:

—Úpée idyé éhne Jetsóoma ú ícyahíjcyá Gariréa múnáájpiíma.

⁷⁰ Áronáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame lléébónáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjii óoma ú ihjyúváhi.

⁷¹ Ehdúhjáa ityóónútsihdyu lláhájtsí lleehówá íjcyáhullévú péébeke idyé tsíjpille íajtyúmíne tétsihyi íjcyámeke néehíi:

—Áánúu muurá idyé ícyahíjcyá Natsarée múnáájpi Jetsóoma.

⁷² Áanéllihyéhjáa idyé tsiíñe tóónuube néehíi:

—Éje, tsá o wáájácúú dííbyeke. Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne.

⁷³ Áané íllúhwúúréhjáa tsijtye dííbyeke néehíi:

—Áánerá ímíááné dííbyéjuco uu Jetsóó mamyémúejpi. Muurá díhgyúture muha méwaajácú dííbyéjuco u íjcyane.

⁷⁴ Ehdúhjáa ditye nénéllii tsiíñe ityóónúne llíhcyámeíbyéré néehíí:

—¡ímiááneturé tsá o wáájacutú muubá Jetsóó íjcyáábeke! ¡Muurá Píívyéébe waajácú o állityúne!

Ehdúhjáa dibye néerónaa tsúuca cáraca májtsiváhi. ⁷⁵ Áánetúhjáa botsíi ítsááveebe Jetsóópe dííbyeke néene ímiááne dííbyé uráávyé múnáajpi íjcyaróné dibye tóónuñé cáracámúí májtsivatúné ihde 3-ijyúva. Aabéhjáa áachívú icyájtúcuíñúne íllurjúco tááne ávyetá ihnáhó ímiááne ityóónune ítsááveneri.

27

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mc 15.1; Rc 23.1-2; Ja 18.28-32)

¹ Ááne tsitsíívevúhjáa pámeere llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojte pítyácójcatsí ímíñeúvú muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe. ² Áábekéhjáa idyóhjinúúbeke tsajtyémé téené íiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu dibye muhdú íñéé dííbyedítu.

Jóóda Ijcaríóóté dsíjivéne

³ Áánetúhjáa diibye Jóóda tsúuca dííbyedívú imyéénutsójúcóónéllii botsíi ítsaavé íveekí ímityúné imyéénune. Áánemáhhjaa diitye llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojte íjcyáme éllevu peebe dityéé áhdone dsíidsi 30-jíva íjcyane íóómíchoki. ⁴ Aabéhjáa neeté diityéke:

—Íveekí ímityúné ó meenú íñé ímityúné méénútúúbedívú o llííhyánútsóíñeri.

Árónáacáhjáa néeme dííbyeke:

—Máhdúníhyaáj, muhdú idyé muha méméenuú ihdyu díhyallúrí íjcyane.

⁵ Ehdúhjáa dííbyeke ditye néénéllii teene dsíidsi íllurjúco dibye duurúvájáj píñévu wácháacárone. Átsihdyúhjáa tsátsihvu ípyééne íllurjúco dibye íkyéjtúhityu íóhbáyúmeíñeri dsíjivéne.

⁶ Aanéhjáa teene dsíidsi llúúvájte avyéjúté iújcúne néehíí:

—Tsá íñe dsíidsi Píívyéébé wáábyuta mepícyohíjcyáne pañévu mepícyóóityú dsíjívétso áhdó tene íjcyánéllííhye.

⁷ Áánemáhhjaa bóónétu íjtsámeímyé téenema íáhdóíñé tsátsii íiñújí ‘Llíyihllóné nijcyó múnáajpí íiñújí’ némeítsíí tétsihdyu tsííñé íiñújí múnáa dsíjívémeke icyúúuhíjcyaki.

⁸ Téénéllii muurá ícyoocápí tétsíí mémé ‘Tújpácyo hájtsi’. ⁹⁻¹⁰ Ehdúu pajtyéné Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpíhjáa Jeremía íllu néhdújuco: “Ujcúmé íjraéémú dsíidsi dííbyeke idsíjívétsóne áhdó 30-jíva. Áánema áhdómé tsátsii íiñújí ‘Llíyihllóné nijcyó múnáajpí íiñújí’ némeítsíí.” Ehdúhjáa muurá íhdétújuco Jeremía téenetu nééneé.

Pirááto úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mc 15.2-5; Rc 23.3-5; Ja 18.33-38)

¹¹ Aanéhjáa tsúuca Jetsóoke tsajtyéjucóómé téené íiñújí ávyéjuube Pirááto éllevu. Aabéhjáa népejtsó dííbyeke:

—¿A uu jodíómú avyéjuúbe? Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

¹² Aanéhjáa tétsihvu idyé diitye llúúvájte avyéjútémá túkevjtsojte tsiíñe állíjyucóó dííbyé hallúvu. Árónáacáhjáa tsá dibye íñeúbá néétu diityéke. ¹³ Áánéllíihyéhjáa Pirááto néé dííbyeke:

—¿A ú lléébora aatye ímityúné úhdityu íhjuváne?

¹⁴ Árónáacáhjáa tsá dibye áñújcutúne. Áijyúhjáa diibye ávyéjuube Pirááto dííbyeke íñá néétuube íllurjúco úllévenúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mc 15.6-20; Rc 23.13-25; Ja 18.39–19.16)

¹⁵ Aabéhjáa diibye Piráátó paíjyuva teene pajtyété wañéhjí pañe ichívyétsohíjcyá cúvéhóójari íjcyámedítýú tsáápí hallúvú ditye íhjuvúábekéjucu. ¹⁶ Aanéhjáa téjyju ‘Barabáa’ némeíbyé cúvéhóójari ávyeta ímítýuube íjcyáábeke pámeere wáájácuúbe. ¹⁷ Aanéhjáa tétsihvu dóbéévemeke diibye Piráátó néehí:

—¿Cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi? ¿A Barabáake, mityá Jetsóoke díbyere ‘Críjtoó’ némeíbyekej?

¹⁸ Ehdúhjáa diityéké dílloobe íllure Jetsóodi íñómítúáaváne ditye ehdu díbyeke dáriivéné iwáájácúnema.

¹⁹ Aabéhjáa íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábeke tsaate úúballé mewa íllu nééneé: “Állíuube ihdyu tsáma Jetsóoke ímítýúné méénudí íñé imítýú méénúúbekéjívva díbyé hallúrí tene íjcyátuki. Ípyejcóné ávyétá apííchó ó tuwá díbyé íhdéhacáneecu.” Ehdúhjáa mewa nééne úúballémé díbyeke.

²⁰ Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjútémá túkevítsojte pámeere tétsihvu píhcyáávemeke néé ditye Barabáa hallúvúré íhjuvú díbye íjchívyeki. Áánetúhjáa néeme Jetsóó hallúvú ditye íñéé díbye dsíjívéíñe. ²¹ Áámekéjhjáa tsiíñe neebe Piráátó:

—¿Aanéhaca ímiáané cáábyeké o ácádsíjcaáyóné ámuha méimílléhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Muha méimíllé Barabáakéré u íjchívyetsóne.

²² Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Ácooca muhdú ó méénuú Jetsóoke Críjto íjcyáábeke?

Áánélliihyéhjáa pámeere néehí:

—¿Díbyedívú ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu!

²³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íñá ímítýúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiíñe éhniíñevúré kéévánécoba néémeé:

—¿Muúbe wátyétyehcútsó díbyedívú!

²⁴ Ehdúhjáa ditye nééneéllii tsáhájucu díbye ímíbájchotú Jetsóó icyánéjcu. Aabéhjáa apííchówuúréjucu ditye íbóribáávénéllii nújpacyo ityáúmeíjpacyori pámeere íténáa íhyótsicu níjtyámeíbyéré néehí:

—Árone néhi tsá táhallúrí tene íjcyáitýú eene íñé imítýú méénútúúbeke ámuha medsíjívétsoíñe. Ámúhá hallúríyei teéne.

²⁵ Áánélliihyéhjáa nééme díbyeke:

—¿Óvi néhi ihdyu pámeere múúháj tsiiménémúháábemájucu múúhá hallúrí teene díbyeke muha medsíjívetsóne!

²⁶ Ehdúhjáa ditye nééneéllii tsúúca íjchívyétsoobe Piráátó Barabáakére. Áánemájhjáa Jetsóodívú iwátsíhcyútsóne diityédívuréjucu díbye íhvejtsóné diityéréjucu iwátyétyéhcu páwachékevu.

²⁷ Áábekéjhjáa díbyé já pañévú tsodáhómú íááhívétsoóbedívú píhcyaaavéhi. ²⁸ Aaméhjáa díbyé wajyámúúné ityácóríjcone uacó tújpájacoba nééneé wajyámuvu. ²⁹ Áhduréhjáa tsuhjíuuhónetu imyéénúné cháhíiwavu íávohjácóóbeke éjejcállómé úméheívu. Áánemájhjáa díbyé lliíñévú imíhmóúbáne iúúhívaténemáyé wáñejcómé:

—¿Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme: Áánu muurá jodíómú avyéjuúbe.

³⁰ Áhduréhjáa dííbyé hallúvú iúnityójcóne dííbyedi íjcyai úméhéiyi íllaáyohíjcyámé íhñíwáutu. ³¹ Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé níjcáutu teeja wájjámúcoba dííbyedítýú ityácóriúúne páñétúeja íwajjámuvúréjuco ditye úacóne. Áánemáhjáa tsajtyémé páwachékevu iwátyétyéhccúíhullévuréjuco.

Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mc 15.21-32; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)

³² Aaméhjáa péeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóodívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhccúíwachékevu.

³³ Aaméhjáa úújeté tsátsihvu heeberéómú ihjýurí ‘Niwáupáají’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu. ³⁴ Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé bíinojpácýó paapáwu néénetu iúménújpácýotu. Aanéhjáa ípíhjáccúróne tsá díbye ádotúne.

³⁵ Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúmé téwachékevu. Áánemáhjáa tsodáhómú néhcójcatsí caatyé éhjáhí dííbyé wajjámúúné íjcyaiñé iwátújcatsíki. Ehdúu pajtyéné tsaapíhjáa Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi íllu néhdújuco: “Táwajjámúúné caatyé éhjáhí íjcyaiñé íñéhcójcatsíñe wátújcatsímeye.” Ehdúhjáa muurá neebe Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi.

³⁶ Aaméhjáa tétsihvuré díitye tsodáhómú íahcúbáne téhmehíjcyá dííbyeke. ³⁷ Áábé nííwáú caamééhullétúhjáa téwachéketu picyóómé tsíeménetu icyáátunúné íllu nééneé: “Áánu Jetsóó jodíómú avyéjuube.”

³⁸ Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítyúmútsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcuvatú íjcyáwachékeécutu. ³⁹ Aanéhjáa dííbyeke úújéjémé dííbyedi iúúhívaténe ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. ⁴⁰ Áábekéhjáa néémeé:

—Ehdíívaabée eene ú nehíjcyá duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíñe u pájáávétsoíñe. Áyu cána bo pájtyetétsaméi eene éwachékevu uke ditye wátyétyéhccúnetu ímiááné díibyéjuco Píívyéébé Hajchi u íjcyáhajchííjyu.

⁴¹ Téhduréhjáa idyé llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevjtsojtee, íjcyame iúúhívaténemáyé néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée ímiááné pátyetétsohíjcyáabe. Árónáa tsáháhaca díbye píívyetétú íiye ípájtyetétssámeíñe.

⁴² Aabe cána bo óví ímiááné mee íjraéémú avyéjuube íjcyáhajchíí éwachéketu ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhccútsóne dííbyeéjteréjuco meíjcyaki. ⁴³ Muurá Píívyéébedívú cátsípáávehíjcyáabe. Aabe cána bo óví dííbyeke pájtyetétso ímiááné díbye némeíhijcyádú dííbyé Hajchi díbye íjcyáhajchííjyu.

⁴⁴ Áhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyéhccumútsí uuhívaté dííbyedi.

Jetsóó dsíjívéne

(Mc 15.33-41; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)

⁴⁵ Téijyúhjáa cójípínétú íjyunúné cuuvé tujkévevújuco. ⁴⁶ Áijyúhjáa Jetsóó ávyetá íhnáhó wáníjcyámeííbyé néehíi:

—Eriíj, Eriíj, ¿rama tsabataáni? —Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame ehdu díbye wáníjcyámeíñé illéébóne néehíi:

—Éje, aadi Eriádi wáníjcyámeí Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpiúvudi.

⁴⁸ Áánéllíihyéhjáa tsaapi íccúí ídsííneíñúne wájjámubádú néene bíínójpácýó kiwátyetu íeéníyojéné úméhéi níjcáutu ípícyoonévú cújuuvé díbye ííhároki. ⁴⁹ Árónáacáhjáa tsíjtye néé dííbyeke:

—Óvíjyacóone, dáácudíñe. Bo óví Eriá pájtyetétsová dííbyeke.

⁵⁰ Áanáacáhjáa tsiine ávyetá ihnáho iwáníjcyámeitsihdyu illuréjuco dibye dsíjivéne. ⁵¹ Áané tujkéverihjyáa duurúvájá pañétú pañétúetsíí watájcó wájjámúwácoba dóchéreevé cáámetu baavújuco panéjcuávú wajítahnécú. Áhduréhjáa téjyju ííñuji vááúmeíñeri néwáyúcobané wáhcabáhi. ⁵² Áhduréhjáa níjkyene wáhcábánetu cahcújtso múnaápe dsíjivehíjcyámé tsiine bóhíime ijchívyécunúhi. ⁵³ Aaméhjáa Jetsóó bóhíiné boone Píívyéébe cóómí Jerotsaréevu péémeke mítyame ájtyumíhi.

⁵⁴ Áánetúhjáa eene dílbyeke téhmehíjcyané tsodáhómú íavyéjúúbemáyé ávyetá mityané íllityé téjyju ííñuji vááúmeíñema tsíñehji pájtyene íájtyúmíneri. Áánemáhjáa néémeé:

—¡A ihdyúha ímíáané Píívyéébé Hajchi áanuú!

⁵⁵ Áíjyúhjáa tsaate walléemú kémuélléturé íítehíjcyá dílbyeke ditye dsíjívetsóné dílbyemáa Gariréa ííñújitu tsáame dílbyeke íícúvehíjcyáme. ⁵⁶ Áámemáhjáa íjcyámé Maaría Madarénaa, Jacóóboma Jotsémútsí tsíjju Maaríaa, Tsebedéó hájchimútsíj tsíjjuu, éhdume.

Jetsóó ítémeho ditye cúúne
(Mc 15.42-47; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁵⁷ Áané íjyúnúvúhjáa Jotséé Arimatéa cóómí múnáajpi íhtsútuube íjcyabe Jetsóoke úráávvehíjcyabe péé Pirááto éllevu. ⁵⁸ Aabéhjáa táumeí dílbyeke dílbyeúvú ítémeho icyúúuki. Áánéllíihyéhjáa neebe ítsodáhómuke ditye íájcuiki. ⁵⁹⁻⁶⁰ Aabéhjáa tééhouvuke íbíjínúne cuuú behéjuréhjáa íhllíi néewájitu íbóhdótsóhéjú pañévu. Áánemáhjáa néewáyúcobávú téheju iwátájcóíñúne péjúcoóbe. ⁶¹ Áané boonéhjáa tétsíiyé téhejú úníuri Maaría Madarénamúpi tsíjpille Maaríama ácuúcunúhijcyáhi.

Jetsóó níjkye ditye téhmene

⁶² Áané tsíjcyóóíhjáa teene pajtyeté wañéhjí lléevá tujkénujcoójí díitye llúúvájte avyéjujtémá parítséomú péé Pirááto éllevu. ⁶³ Aaméhjáa néé dílbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha méítsaavé téallíújaúpe 3 coojívatu tsiine íbóhííñé nééneé.

⁶⁴ Áánéllíi cána cóhpejtsótsó ímíñeúvú dílbyé níjkyévuj. Ááne ímíñeúvú tehmétsó téhajchótá 3 coojívá dílbyé mamyému pejco íllure íñáníjyéne míamúnáake ‘tsúúca muurá Jetsóó éhneé ditye dsíjívétsoobe tsiine bohííhi’ íñéneri éhníñevu meke íállíúúnútuiki.

⁶⁵ Áánéllíihyéhjáa Piráátó néé díityéke:

—Aané wa ihdyu aatyé tsodáhómuma mepéene mécohpejtsó ámuha meímillédu.

⁶⁶ Áhdújucóhjáa ditye tsaatémá ípyéene teeu néewayu icyóhpéjtsóutu cáátunúne múha teene idyómájcótuki. Áánemáhjáa díitye tsodáhómuke téhmétsoíñúme.

28

Jetsóó dsíjiveebe tsiine bóhíine
(Mc 16.1-8; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aanéhjáa wáyeéévéjcoójí tsíjyú tsííñé tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí cúúvéneturé Maaría Madarénamúpi tsíjpille Maaríama úújeté teene níjkyeé. ² Áanáacáhjáa ííñuji ihnáho vááumeí níjkyéji múnáajpi nítyéné tujkéveri. Aabéhjáa teene níjkyé watájcó néewáyúcoba icyávihiyícyúne tééú hallúvú ácuuvéhi. ³ Áábé wájjámúhjáa ávyeta tsítsíwu néébe ámítsaráhcó éhne múúne chijchi rórihcyódu. ⁴ Áábedíhjáa díitye tsodáhómú téníjkye téhmehíjcyarómé ávyetá ihnáho íllityéne íjcyáíñú múu dsíjívédu. ⁵ Aabéhjáa néé díityépi Maaríamúpike:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuhipi meúújévaróné Jetsóoke éhneé páwachékevu ditye wátyétyéhcúneri dsíjívéébeke. ⁶ Áronáa tsáhájucó dibye níkyéhéjú pañe íjcyájúcootúne.

Tsúúca tsiíne bohíjúcoobe ípyée iñehijcyádújuco. Cáhawáá idyé méuujévá íñe dityée dííbyeke pícyohéjú íévehéjuréjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane íícúí mepééne méuubállé dííbyé mamýmuke tsúúca díbye tsiíne íbohííne diityé ihde péjucóóné Gariréavu téhullévú diityémá íájtyúmíjcatsíki. Ééneréne ihdyu ó imíllé ámúhpíke o úúballéne.

⁸ Ahdújucóhjáa íícúí dityépí dsínéríyé pééne múúha éllevu múúhake iúúbálleki. Aamúpíhjáa íllityéróne mítyane ímíjyuuvéhi. ⁹ Áámúpidívúhjáa Jetsóó íbohówáávéne diityépíke díllóhi. Áánéllíhyéhjáa íícúí dííbyéj tuháácyuvu waamúpí dííbyeke idyúúruváne. ¹⁰ Áámúpíkéhjáa neébe:

—Méíllityédííne. Wa ihdyu íícúí mepééne méúúballété tsijtye tahñéjteke ditye ípyéé Gariréavu téhullévú muha maájtyúmíjcatsíki.

Múhdurá tsodáhómú úúballéne

¹¹ Aamúpíhjáa pééne tujkéveri tsodáhómú dííbyé níjkye téhmehíjcyámedítýú tsaate péé ímunáá coomívu. Aaméhjáa úúballété llúúvájte avyéjútéké muhdú tene pájtyene.

¹² Ááné lliíñétúhjáa túkevétsojtémá iúcújcatsííne pítyácójcatsímýé muhdú iñééíne Jetsóópe bóhíjúcóóityúné iñehíjcyáneri iñéétsámeítýuki. ¹³ Aaméhjáa mítyane diitye tsodáhómuke íáhdóne nééhií:

—Tsáma ménehíjcyaco “pejcohjané muha mecúwaíñúné hallúrí ímamyémúré újcujé Jetsóó ítémeho.” ¹⁴ Aane néhi méííñújí ávyéjuube iwáájácúne ámúhadívú cáyobáávatéhajchíí muha ámúhá hallúvú méihjyúvaá díbye muhdú ámúhake imyéénútuki.

¹⁵ Ahdújucóhjáa diitye tsodáhómú ditye áhdónéllí íllure íállíne néhijcyané ímamyémúré Jetsóó ítémeho újcujéne. Aane muurá ícyoocápí ehdu tsaate tamúnaa jodíómú úúbállehíjcyáhi.

Muhdú ditye wákímyeííne ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mc 16.14-18; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)

¹⁶ Aanée muha 11-mevaréjuco dííbyé mamýmú meíjcyame mepéé Gariréa ííñújí caméhbaúvú múúhakeyé díbye néhbaúvu. ¹⁷ Aamée muha tétsihvu dííbyedívú meúújetémé méduurúvú dííbyeke tsaate múúhadítýú díbye bóhííne cáhcújtsótúrónááca. ¹⁸ Áronáacáa múúhake neébe:

—Muurá Píívyéébe oke pícyóó páneere ííñují, níjkyejí, íjcyané avyéjuube o íjcyaki. ¹⁹ Ahdícyane óví ámuha pahúllevá íñújííne múnáadívú métsújaúcú táuwaáboju. Aane cáhcujtsómeke téené uubállé métsótsohíjcyaco Méécááni mémerii, Íapíícho mémerii, tamyémeri, íjcyane. ²⁰ Áámeke ihdyu ímííneúvú méúwááboco tátýaúhbaju néhdu ditye íjcyaki. Aabe muurá ámúhamáyé ó íjcyáa pájyuvaré ííñují níjkévanévújuco. Áyu tehdújuco.

MÁÁCOÓ

Mááco Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne
(Mt 3.1-12; Rc 3.1-9, 15-17; Ja 1.19-28)

¹ Íllúu tujkéváné Píívyéébé Hajchi Jetsocríjtó mepájtyetéiñe méénúné uwááboju.

² Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíhjáa Itsaiaúvú caatúnú íwaajácúháámitu tsúúcajátújuco tsojtsó múnáajpi Jóáadítýu íllúu:

Ó pícyoó díihde tsáápiikye díbye iúúbálle míamúnáake dítye ímíbáávyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki. ³ Aane méllééboó ínéubará píívyétúné iíñújiri íjcyaaabe keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáávyé ímítýú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íajtyumívaki.”

Ehdúhjáa Itsaia íwaajácúháámitu caatúnú Jóáadítýu.

⁴ Ahdújucóhjáa díbye ínéubará píívyétúné iíñújiri úwáábohíjcyané míamúnáake dítye ímítýúné íjcyahíjcyané íhvéjtsóne ímiánejcúveréjuco íbúwááve díityé ímítýú íábájívémeíki, áané uubállé dítye itsójtótsámeíki. ⁵ Pahúllevátúhjáa Jodéa iíñúji múnáadítýú píhcyáávehíjcyámé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéébúacunúki. Téhduréhjáa Jerotsarée múnáadítýú mítyame píhcyáávehíjcyáhi. Áamedítýúhjáa ímítýúné imyéénuhíjcyané úúbállémeke tsótsóhíjcyaaabe Joodáatu.

⁶ Aanéhjáa díibye Jóáa camééllómú íhjínetu méénúmeíñe wajyámúúnema íjcyáábéj pínetú ócájmííhé chiúcunúhi. Aabéhjáa tséréémuke dohíjcyáhi. Téhduréhjáa ímúhojpácýó ádohíjcyaaabe. ⁷ Aabéhjáa úwááboobe nehíjcyáhi:

—Muurá íjcyaaabe tsijpi táhboone úwáábóibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyáábeke íjtyúhápáájíubaré o tácoriúcu dííbyedívú o pííhívéítýúroóbe. ⁸ Muurá ámúhake nújpácýori ó tsótsóhíjcyáhi. Áánetu ihdyu díibye ámúhá pañevú pícyoó Píívyéébé Apíícho.

Jóáadítýu Jetsóó tsójtótsámeíñe
(Mt 3.13-17; Rc 3.21-22)

⁹ Téijyúhjáa Jetsóó péé Gariréa iíñújiri íjcyacóómí Natsarétu díibye Jóáa éllevu Joodáatu dííbyeke díbye itsójtótsoki. ¹⁰ Aabéhjáa tsúuca díbye tsójtótsihdyu íjchívyeebe íténáa cáámetu Píívyéébé Apíícho níityé dííbyedívú íjuuúdu nééneé. ¹¹ Áanáacáhjáa idyé cáámetu Píívyéébe néehíí:

—Uu Hájchíwúuke o wájýúúbedi mítyane ó imíjyúúhíí.

Jetsóoke Naavéné máváríjchóne
(Mt 4.1-11; Rc 4.1-13)

¹² Ehdúhjáa díbye tsójtótsámeíñe boonétú Píívyéébé Apíícho dííbyeke tsajtyé ínéubá píívyétúné iíñújívu. ¹³ Áhulléhjáa íjcyaaabe 40 coojívá apáámyéré iyámé íjcyáhulle. Áábekéhjáa téhullévú Naavéné máváríjchóóbeke níjkyéji múnaa píáábohíjcyáhi.

Jetsóó úwáábótújkenúne
(Mc 4.12-17; Rc 4.14-15)

¹⁴⁻¹⁵ Aanéhjáa téijyu tsojtsó múnáajpi Jóáake dítye cúvéhojánúné boonétú Jetsóó péé Gariréavu. Áhullé múnáakéhjáa Píívyéébé avyéjuvu muhdú meúcaávéíñe úwááboobe néehíí:

—Tsúúca Píivýéébe íavyéjúeje íjcyáímyeke újcúúñe éévé úújetéhi. Ahdícýane ílluréjuco meíhvéjtsó ímityúné ámuha meícyahíjcyáne. Ááne ámuhá íjtsaméí ímiánejcúvuréjuco mecápáyóóvéne mécahcújtsó íñe mepájtyetéíñe uwaáboju. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

4-meva ímamyémú íjcyáímyeke Jetsóó újcune
(Mt 4.18-22; Rc 5.1-11)

¹⁶ Aabéhjáa Gariréa unéú úníuri péébe úújeté Tsimóomútsí íñahbe Aderéema amómeke tsínuhíjcyámútsidívu. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—Ámuhtsij, ookéréjuco méuráávye. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajtétsí ámuhtsi meíjcyámútsikye ó pícyoó míamúnáakeréjuco Píivýéébedívu ámuhtsi meíbúwáávetsóíñe wákimyéivu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néenélii teenémáyé íjtsínuuháñe íhvéjtsóne peemútsí dííbyemáyéjuco.

¹⁹ Áámútsimáhjáa péébe éhnííñewuúvú úújeté Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboo, Jóááa, íjcyamútsí íhmííne pañe íjtsínuuháñe pájáábohíjcyamútsidívu. ²⁰ Áámútsikyéhjáa idyé díbye píúvánélii íhmííne pañe cááni Tsebedéoma ípiáábojte íjcyamedítýú peemútsí dííbyemáyéjuco.

Tsáápi pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Rc 4.31-37)

²¹ Éhdúmekéhjáa íújcúmema Jetsóó úújeté Capenaóovu. Aabéhjáa téhulle wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañévú úwaabóhi. ²² Ááneríhjáa mítyane ullévenúme ávyetá tujkévé ávyéjuube múúne íhjúvájító díbye íhjúvánéri. Tsáháhjáa díbye íhjúvatú taúhbájú uwaábojte íhjúvahíjcyádu. ²³⁻²⁴ Áíjyúhjáa tééjá pañe tsaapi naavéné ípañe íjcyaaabe kévádijcyó íllu dííbyeke:

—Jsetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabej! ¿Íveekí múúhake u pátsárijcyóváhi? ¿Mítýa múúhake u waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivýéébé Hajchi u íjcyane.

²⁵ Áánéliihyééhjáa neebe dííbyeke:

—¿Cúúvéhulléré díicya! ¡Díjchivye áadí pañétu!

²⁶ Ááneréjucóhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré íjchivyéné dííbye pañétú ávyetá íhnáhó dííbyeke íáméjcatsíchónema. ²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénúneri pámeere íllityéne néehíí:

—¿Múhdutúami aabye ehdu meénuj? Ávyetáha ímiááne tsíhdyure dííbye uwaáboju. Muhdú naavémú íjcyarómé íjchívyé díbye néénetu.

²⁸ Ehdúhjáa díbye méénúne uubállé tsújaavé pámeere Gariréa íiñújiri.

Tsimóo Péédoró báábeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.14-15; Rc 4.38-39)

²⁹ Átsíhdyúhjáa pihcyáávéjá pañétú péeme tsaméhjí Jacóóboo, Jóááa, íjcyame Tsimóoma Aderémútsi jávu. ³⁰ Áíjyúhjáa Tsimóo baabe áíivyeri chémene úúballémé Jetsóoke.

³¹ Áánéliihyééhjáa díílle éllevu ípyééne íhyójtsitu díbye íjyócujáróle tsúúca íbóhííne díityéké májchotsóhi.

Mítýameke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.16-17; Rc 4.40-41)

³² Aanéhjáa tsúúca meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé dííbye éllevu naavémú ípañe íjcyáméhjima tsíñéhjiri chéméméhjike díbye íbóhítsoki. ³³⁻³⁴ Mítýaméhjáa técoomí múnáa tééjavu tsáamedítýú páhduváré nénéhji chémeri íjcyámeke bóhíitsohíjcyaaabe. Áhduréhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyaaabe. Aaméhjáa díitye naavémú muubá

dibye íjcyane nééíyónáa tsá dibye diityéké íhvéjtsotú ditye íhhyúvaki. Waajácúméhjáa dííbyeke.

Jetsóó úwaabó pahúllevaré Gariréa iiñújí pañe
(Rc 4.42-44)

³⁵ Áané tsitsíívenúhjáa pejcójuco técoomíyú dibye péene tsátsihvu Píivyéébema íhhyúvaki.

³⁶ Áábekéhjáa Tsimóó íñahbéjtema néhcotéhi. ³⁷ Aaméhjáa íájtyúmííbeke nééhií:

—Míamúnaa uke néhcohíjcyáhi.

³⁸ Áanélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa metsu éhcóomijívú mepéé técoomíji múnáake idyé o úwááboki. Muuráhjáa ímichi téenélii o tsááhií.

³⁹ Aabéhjáa pihcyáávejáané pañévú pahúllevá múnáa Gariréa iiñújiri íjcyámeke úwáábohíjcyá tsaate pañe naavémú íjcyámeke wáágóobére.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 8.1-4; Rc 5.12-16)

⁴⁰ Áábé lliiñévúhjáa íjpi chájááveebe imímóúúveténe néé dííbyeke:

—¿Aca muhdúiyó teene oke u bóhiitsóne?

⁴¹ Áanélliihyéhjáa dííbyeke idyócéraúacunúne dííbyedi ídáátsóvéne neébe:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

⁴² Ehdúhjáa dibye néenemáyé tsúúca bóhiíbe. ⁴³ Áábekéhjáa neébe:

—Dúúballedí tsaate juuváyí uke pájtyémeke íñe muhdú u bóhiíne.

⁴⁴ Tsapéhdúré llúúváábe éllevu péene dííbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu íñe u ímíjpyeténé hallúvú Píivyéébeke tsíeméneri ú ícúveé téenetu míamúnaa iwáájácu tsúúca u bóhíjucóone.

⁴⁵ Ehdúhjáa dibye bóíjcyúrónáa pámeekéré juuváyí ipájtyedúmeke úúbáleebe muhdú íbóhiíne. Aaméhjáa mítyane Jetsóodívú pihcyáávehíjcyánélii tsáhájucó dibye píivyététú múhdutú cóomí pañévú iúcaávéiyóne. Áanélliihyéhjáa pehíjcyaaabe ímichi ditye íjcyátútsihjíriye. Áróne pañéhjáa pahúllevátú dííbyedívú pihcyáávehíjcyáme.

2

Íjpi vááúmeityúúbeke Jetsóó bóhiitsóne
(Mt 9.1-8; Rc 5.17-26)

¹ Ehdúhjáa tsúcájá tsiéllé íjcyátsihdyu tsiíñe óomiibye Capenaóovu. Áané uubálléhjáa idyé ícúíwuúré tsúúca waajácúmé técoomí múnáa. ² Aaméhjáa dííbyedívú pihcyaaavémé dibye íjcyaja wáhpécunúmeke úwááboóbe. ³ Áanáacáhjáa 4-meva tsivá íjpi vááúmeityúúbeke dííbye éllevu. ⁴ Árónáacáhjáa tsá ditye píivyététú iúújetétsóné mítyane míamúnaa íjcyánéliihye. Áanélliihyéhjáa cáámetu dibye íjcyátsíi tujkévetu idyóhejúróné botsíi dííbyeke níityétsóme. ⁵ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Llíhij, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítyú ó ábájíívéjucóóhií.

⁶⁻⁷ Ehdúhjáa dibye néenetu tétsihyi íjcyame taúhbájú uwáábojte néjcatsíhi:

—¿Aca íveekí aabye ehdu ihjyúvá Píivyéébe ímí dííbyedívú íjtsúcunúnejíivari? Muurá ihdyu apáábyéré Píivyéébe piivyété míamúnáadítyú íimítyú iwáágoóné diityédí ídáátsóvéne. ⁸ Ehdúhjáa Jetsóodítyú ditye néjcatsíñe iwáájácúne neebe diityéke:

—¿Íveekí ímityúné óhdityu ámuha méíjtsámeíhi? ⁹ ¿Aca muhdú ámuha oke méíjtsúcunúhi? Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé ímityuháñe diityémá o ímíbajchóne. Áanéllii ó piivyété ánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úúma o ímíbajchóhi.”

Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dííhbotámá dipye dihjyávu.” ¹⁰ Ahdícyane cáhawáá óví ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe muhdú o méénune.

¹¹ Ehdúhjáa iñétsihdyu neebe dííbyeke: Líhij, dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

¹² Ehdúhjáa dííbyeke Jetsóó néénemáyé tsúúca ímíjpyeténe ííhbotámá péjúcoobe pámeere ííténáaaca. Ááneríhjáa mítyane iúllévenúne Píívyéébeke idyúúrúváne néémeé:

—Ávyeta tsá mújyú ehdíívane maájtyúmitúne.

Revíkye Jetsóó újcune
(Mt 9.9-13; Rc 5.27-32)

¹³ Áané boonétúhjáa tsiíne Jetsóó péé únéú úníúvú ímamyémuma. Áhullévúhjáa idyé dííbyedívú píhcyáávemeke úwááboobe. ¹⁴ Átsihdyúhjáa péébe úújeté Apéó hajchi Revíí ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsike íáhdótsohíjcyátsihyi ácuúacunúúbedívu. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyej.

Ahdújucóhjáa díbye péene dííbyemáyéjuco.

¹⁵ Áábe jávúhjáa Jetsóó téijyu majchó ímamyémuma. Áámemáhjáa téhdure tsijtye majchó téenere ávyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnaa. Áhduréhjáa íjcyámé tsijtye ímityúmé díityéma. Mítyaméhjáa dííbyema pehíjcyáhi. ¹⁶ Ehdúhjáa díbye díityémá májchone ííténe taúhbájú uwáábojtémá paritséómú néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí eene ámúhá uwááboobe majchó aatye ímityúméhjima?

¹⁷ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé díityéke:

—Tsá muurá taabóóbé bóhime tsaímíyé íjcyámeke táábotúne. Muurá ihdyu chéméméhjikéré tááboobe. Ahdícyane tsáháa ímíáámé wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ihdyu ímityúme wáábyú o tsáá díityéké o ímíbaávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco dítye ííbúwááveki. Ehdúhjáa Jetsóó néé paritséómuke.

Jetsóó mamyému majcho áwatyúne
(Mt 9.14-17; Rc 5.33-39)

¹⁸ Tsáijyúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáá mamyému diitye paritséómú mamyému Píívyéébema íihjyúva majcho áwahíjcyáhi. Aanéhjáa Jetsóó éllevu ipyééne tsaate dííbyeke néehíí:

—¿Aca íveekí dímamyému majcho áwátúnáa Jóáá mamyému paritséómú mamyému tsáijyu áwahíjcyáhi?

¹⁹ Áánéllíhyéhjáa díityéké neébe:

—¿Aca tsaapi táábáváné wañéhjívú tsááme ikímóóvéne majcho áwáiyáhi? Muurá teene wañéhjí aabájaabe díityémá íjcyánáa tsá dítye áwáítyuró majcho. Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáítyuró díityémá o íjcyané hajchóta. ²⁰ Muurá ihdyu íjcyáiñé díityédítýú o pééíne. Áijyu ihdyu óví muhdú íñéhajchíí tsáijyu awámye.

²¹ Tsá muurá tene ímityú tsúúcaaja wájyamu béhbátu mepájaabóne. Muurá teeja meníjtyúcooca éhnííñevu íllure táváajcároba. ²² Áhdure idyé tsá tene ímityú béjpácyo bíínojpácyó mepícyoone tsúúcaau mííhéneuh cahpáyú pañévu. Muurá béjpácyo íuhtsaráúúvéhulle táváajcá tsúúcaau. Áijyu wágóoovéné tsanéécújuco bíínojpácyoma cahpáyu. Áánéllí béjpácyo mépañénú bééú pañévúré muhdú tsanéécú íjcyátuki. Ehdu nééne tsá tene ímityú íhdééne uwááboju béhné uwáábójú pañévú meúacóne. Ehdúhjáa Jetsóó néehíí.

Wáyeévejcóójí Jetsóó mamyému méénune
(Mt 12.1-8; Rc 6.1-5)

²³ Aabéhjáa tsáijyu ímamyémuma pajtyé úmihéj p̄inétú wáyeéévejcóoji. Áijyúhjáa ímamyémú bajtsóháñetu ujcú imájchoki. ²⁴ Áánéllihyéhjáa paritséomú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí aatye dímmayémú meenú íjcyooji wáyeéévejcóoji meméénúútyuróne?

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íájyabáávaténéllii íñahbéjtema Dabíúvú téeméné méénune Píívyéébé waajácuháámitu cáátuváne? ²⁶ Muuráhjáa Abiatáa llúúvájte avyéjuube íjcyáijyu duurúvájá pañévú iúcaávéne imájchóítyuróné Píívyéébé ñcúvé páaa tééjá pañévú pícyámelhijcyáné majchómé apáámyéree llúúvájte máchohíjcyáne.

²⁷ Áhduréhjáa neébe:

—Muurá wáyeéévejcóoji íjcyá míamúnaa ímí téjcooji íjcyaki. ²⁸ Áánéllii Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji.

3

Tsáapi hójtsi Jetsóo ímíjpyetésóne (Mt 12.9-14; Rc 6.6-11)

¹ Átsihdyúhjáa Jetsóo ímamyémuma tsiíñe úcaavé pihcyáávéjé pañévu. Áájá pañéhjáa tsaapi múhdurá íhyójtsi néébeé. ² Aanéhjáa téijyu wáyeéévejcóoji íjcyánéllii tsaate dííbyedívuré íítehíjcyá ‘áádíkye éhne ímíjpyetésóííbye’ íñéene téenej téeveri dííbyedívú íñéetsóroki. ³ Áánáacáhjáa dííbyeke neébe:

—Muúbej, cána dichaj.

⁴ Áhdújucóhjáa díbye pééneé. Áábedítyúhjáa neebe pámeere tétsii íjcyámeke:

—Ámuúhaj, ¿a tehdújuco tsaatéke mepíáábóiyóné íjcyooji wáyeéévejcóojij, mityá tsáhaáj? ¿A mepájtyetésóiyá tsaate dsijíveri íjcyámeke téjcooji íjcyaróne, mityá méíhvéjtsóiyá ditye idsíjívé wáyeéévejcóoji íjcyánélliiíhyej?

Ehdúhjáa Jetsóo díllone tsá ditye añújcutúne. ⁵ Aanéhjáa dííbyeke tsaríwu pajtyeráhi. Áronáacáhjáa idyé idátsó íjtsúcunúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsotúne. Átsihdyúhjáa neebe dííbye múhdurá íhyójtsi néébeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyójtsíí.

Áhdújucóhjáa díbye cujúúvénemáyé téhojtsi ímíjpyeténe. ⁶ Ehdúhjáa Jetsóo méénune paritséomú ííténe tétsihdyu pééme Heróode hájkímuma pítyácójcatsí muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

Mítiane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéne

⁷ Áronáacáhjáa tétsihdyu ímamyémuma peebe únéú úníúvu. Áábekéhjáa mítiane míamúnaa úraavyé Gariréa íñújji múnaa. ⁸ Aabéhjáa méénuráítyúronéhjí mítiane méénúné uubállé tsújaavé pahúllevávu. Áánéllihyéhjáa mítiyame tsáácunú pahúllevátú Jodéa íñújítuu, téené íñújiri íjcyacóomí Jerotsaréetuu, Idoméa íñújítuu, Joodáa tsiñéjcutuu, Tííroo, Tsidóoo, íjcyané íñújícútuuu, íjcyane dííbyeke íájtyúmiki. ⁹ Ehdúhjáa mítiane míamúnaa Jetsóodívú píhcyaaavéjúcóónéllii neebe ímamyémuke ditye m̄ine ímíbájcho témí pañévú iúcaáveki. ¹⁰ Mítianéhjáa díbye chéméméhjike bóhíítsohíjcyánéllii ávyetáréjuco ditye dííbyedívú píhcyáávehíjcyáne. Aaméhjáa imíllehíjcyá dííbyeke idyómajcóné íbóhííki.

¹¹ Áijyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyame dííbyé lliíñévú mímóúúvéme pañétú kéévánécoba néemeé:

—¿Uu muurá Píívyéébé Hajchi!

¹² Áánéllihyéhjáa dítyéké neebe ditye tsiíñe tehdu ííhjúvátuki.

12-meváké Jetsóó meménú ímamyémú ditye íjcyaki
(Mt 10.1-4; Rc 6.12-16)

¹³ Átsihdyúhjáa peebe cáméhbaúvú íjtsúcunúdúmema. ¹⁴ Áámedítyúhjáa meménuube 12-meváké dííbyé uwááboju úwááboméré péhíjcyáímyeke. ¹⁵ Áámekéhjáa ájcuube íhnháhootu ditye chéméméhjike íbóhíitsohíjcyaki, naavémú tsaaté pañe íjcyámeke ditye iwáágóohíjcyaki. ¹⁶⁻¹⁹ Aaméhjáa ílluúme: diibyéhjáa Jetsóó Tsimóoke Pééedoródívú méménuúbee, Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáamútsikyéhjáa dííbyere chíjchí hájchimútsídívú méménumútsii, Aderéee, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, Apéoo hájchí Jacóóboo, Tadéoo, cananíjtámúejpi Tsimóoo, diibyéhjáa Jetsóodívú méénútsíiibe Jóoda Ijcyarióótee, éhdume.

Jetsóoke Naavéné píáábohíjcyané tsaate nééneé
(Mt 12.22-32; Rc 11.14-23; 12.10)

²⁰ Áámemáhjáa Jetsóó tsúúca oomí ípyée íjcyahíjcyajávu. Áanáacáhjáa tsúúca mítyane míamúnaa píhcyaaavé tétsihvu. Áámedítyéjucóhjáa túhuuvémé tsá imájchóíyónéhji éllevu íjcyatúne. ²¹ Aanéhjáa iwáájácúne dííbye hájkímú tsáa dííbyeke tétsihdyu itsájtyérokí. Íjtsúcunúméhjáa díbye méívaténe.

²² Téhduréhjáa mítyame tétsihyi taúhbájú uwáábojte Jerotsarétu tsáame néé dííbyedítyu:
—Áádí pañe mía naavémú avyéjuube Betsebóo. Téénelíi muurá eene díbye píáábóneri tsaaté pañétú naavémuke waagóohíjcyaaábe.

²³ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó diityéké nééhií:

—¿Aca múhdutú díbye Naavéné iye waagóoméiyáhi? ²⁴ Muurá tsané avyéjujte tsajíjtóré íjtsámeityúmé páhdváré idyáíívéjcatsíhajchíí íllure wáchájánújcatsí íavyéjutu. ²⁵ Áhdure tsáa múnaa tsajíjtóré íjtsámeityúmé páhdváré idyáíívéjcatsíhajchíí ílluréjuco ihjyátú wáchájánújcatsíñe. ²⁶ Ahdu ííwane muurá Naavéné ihyájkímukéré iwáágóoca íllure pírujtsóiyá diityéjúcoolyó íavyéjúejte íjcyáíyómeke. Tehdu imyéenuca íllure íavyéjú újovéjtsóíyoóbe.

²⁷ Tsá muurá tsaapi íhtsútúúbé tsíeméné dííbyé já pañétú múha tsájtyéítyuró dííbyeke tétsihdyu bóáyotúmére. Muurá ihdyu dííbyeke tujkénú íbóáyoca botsíi tsajtyéiyómé dííbyé tsíeméne. Áronáa tsáhábá muurá díbye ihñe múhdivú íhvéjtsóítyuróne. Ahdu ííwane tsá Naavéné oke píáábóítyuró dííbye hájkímuke o wáámíuki.

²⁸ Ímíááneturé ámúhake o néé panévare ímityúné míamúnaa méénuhíjcyáronéhjí Píívyéébe abájííveíñe diityedí ídáátsóvéneema. Áhdure ímityúné óhdityu ditye íhjúvahíjcyáronéhjí abájííveííbye. ²⁹ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ímityúné íhjúvahíjcyámedi tsá díbye mújyú ídáátsóvéityúne. Aane tsá mújyú diityémá ímíbaávyéityúne. ³⁰ Ehdúhjáa diityéké neebe dííbyé pañe naavéné íjcyane ditye néénelííhye.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Rc 8.19-21)

³¹ Áanáacáhjáa tétsihvu tsíju dííbyé nahbémuma wajtsí áachí éhnejcúvu. Aaméhjáa tsaatéké néé ditye dííbyeke íñéé díbye íúújéva diityéke. ³² Ahdújucohjáa tsaate dííbyé úníuri íjcyame nééne dííbyeke:

—Díítsííju díñahbémuma ukévá nehcome éhtsíhyi áachi.

³³ Áronáacáahjáa neebe diityéke:

—¿Aca caatyé tátsííjuú, táñahbémuu, táñaallémuu, íjcyame?

³⁴ Ehdúhjáa íñéene úníuri ájújcatyémeke ííténe neébe:

—Áánerá téhdure ámuha wahárómú táñahbémú táñaallémú méijcyá íñe múhdumé tahñéjté ámuha méijcyame. ³⁵ Muurá Píivýéébeke cáhcujtsómé díbye ímillédú íjcyame ímiááné tahñéjté táñahbémú, táñaallémú, wahárómu. Ehdúhjáa Jetsóó diityéke néehíí.

4

Tsaapi bájtsónetu íjcyáné uwááboju (Mt 13.1-9; Rc 8.4-8)

¹ Aabéhjáa tsiíñe únéú úniúvú úwáábóóbedívú idyé mítyane míamúnaa píhcyáávénéllíí mííne pañévú iúcaávéne téemí pañéturéjuco díbye úwaabóné diityéke. ²⁻³ Átsihvúhjáa mítyane tsíeménéhjítu úwááboobe néehíí:

—Ámuúhaj, cáhawáá melleebúcunuj:

Tsaapíhjyáa íwajcyóhá trígoúúhá bájtsóobe íllure wávárajcóhi. ⁴ Aanéhjáa díbye wávárajcónetu tsáuhji juuváj pñévéú dójcone coomímú méhdojéhi. ⁵ Áané tsiúhjíhjáa dojcó néwayúúné raahóvú íñu imíchi íjcyátútsihvu. Áuhjíhjáa ícúíwuúré íñé tétsii íñu mítyane íjcyátúnéllííhye. ⁶ Áróhiibájíhjáa chemé núhbá allóócori hállúháñeríyé tébajkyéjé íjcyánéllííhye. ⁷ Áané tsiúhjíhjáa dojcó tsuhjí pañévu. Áané hallúvúhjáa teene tsuhjí wááménéneri íñeróné dúhcúvaténé tsáhájucó néévatúne. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó tsátsii imíwu íñuují nétsihvu. Aanéhjáa tsaímíyé píivýene imíwu neeváhi. Tsáhiibájíhjáa uhjénéré neeváhi. Áánetúhjáa tsíhiibájí kémú neeváhi. Áané tsíhíibájíhjáa éhnííñevu mítyane neeváhi.

⁹ Ehdúhjáa tsaapi bájtsone iúúbállétsihdyu neebe diityéke:

—Ehdu teéne. Aane ihdyu óví lléébome icyáhcujsóne tehdu íjcyáhi.

Jetsóó úwáábó túhujtsóne (Mt 13.10-17; Rc 8.9-10)

¹⁰ Aanéhjáa bóónétu iye íjcyátsihvu ímamyémuma tsijtye tétsii íjcyame dilló muhdú nééiyóné teene tsaapi bájtsónetu díbye úwaabóne. ¹¹ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámuhadívú Píivýéébe bóhówátsohíjcyá ámuha mewáájácu muhdú dííbyé avyéjú íjcyane. Áánetu eene tsíeménéhjítu ó úwáábohíjcyá oke cáhcújtsotúmedívú tene íbóhówáávétuki. ¹² Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé ícyahíjcyá lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé ícyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu. Áámé imítyuháñé muurá tsá ímíbaávýeityúne. Ehdu néénéllíí ó úwáábohíjcyá tsíeménéhjítu.

Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóó bóhówajtsóne (Mt 13.18-23; Rc 8.11-15)

¹³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsá ámuha mewáájácutú tsaapi bájtsónetu o úwaabóné íñá nééiyóne? ¿Aca múhdutúrá ámuha méwaajácuú tsiíñe téhdure nénéhjítu ámuhakye o úwaabóne?

¹⁴ Muurá eene tsaapíhjyáa trígoúúhá wávárajcódú néene íñe tsaapi ímiáájú úwááboobéré pehíjcyáhi. ¹⁵ Aane tsaate ímí lléébójúcoorómeke Naavéné téénetu mútátsohíjcyáhi. Aane muurá nééiyóné eene juuváj pñévéúhjáa dójcoúhjé coomímú méhdojéne. ¹⁶⁻¹⁷ Áánetu teene illéébone tsúúca ímí úraavyéjúcoorómé páhduvárez néené mávaríjchojúúné íjcyanéhjé íáábucújúcoótúnetu ílluréjuco teene íhvejtsóne. Aane nééiyóné eene néwayúúnéhjáa íjcyátsihvu dójcoúhjé imíwu íñeróné núhbá allóócori chémene. Ehdu muurá patyéhíjcyané ímí cáhcújtsótúmema. ¹⁸⁻¹⁹ Áánetu ímiá uwááboju tsúúca ímí llééborómé mítyane íjé avyéjuríyé itsúúráméíñéllíí ílluréjuco ténejcu ábájíívehíjcyáne. Aane nééiyóné muurá eene tsuhjí pañévúhjáa dójcoúhjé íñeróné íllure dúhcúvaténé néévájúcootúne. ²⁰ Áánetu ihdyu íjcyámé tsaate téené uwááboju illéébone cáhcujtsómé ímí tehdújuco úráávýehíjcyáme.

Aame muurá eene ímíwúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí ííñedu. Áamedítýú muurá ijcyámé tsaate eenéhjáa uhjénéré nééváhiibájídú néemeé. Áánetu ijcyámé tsijtye eenéhjáa kéémú nééváhiibájídú néemeé. Áánetu ijcyámé tsaate eenéhjáa ávyétá mityáné nééváhiibájídú néeme ímiáánéjuco ímiáájú icyáhcujsóné ímí úráávyehíjcyáme. Ehdúhjáa Jetsóó néé diityéke.

Peetétú íjcyáné uwááboju
(Rc 8.16-18)

²¹ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—¿A múúne peete mepéététsóne mepicyóó tsíeméné lliíñevu? Tsáhaá. Muurá ihdyu mepéététsóne cáamevu mepicyóó tene íájchúcunúki. ²² Ehdu nééne muurá Píívyéébé uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meícyahíjcyáne. Muurá íñe teevétari meméénuhíjcyaróné tsá wáájácúratúné íjcyáityúne. Muurá páneere waajácúmeííhi. ²³ Aane ihdyu óví lléébome icyáhcujsóné tehdu ijcyáhi.

²⁴ Téhduréhjáa tsiiñe neébe:

—Ímíñeúvú tsáma méíjtsoco íñe ímiá uwááboju tsúúca ámuha mewáájacújucóóne. Muurá teene ámuha mewáájacújúcoorómé múhdurá medáríívémelhajchíí Píívyéébe tsáhájucó amúhadi íícúvetyúne. Áánetu tsúúca iwáájacúné ímí úráávyémeke éhniíñevu waajácútsóíiíbye. ²⁵ Muurá ímiáájú ímíllémedívú bóhówajtsóíiíbye éhniíñevu ditye ímíñeúvú iwáájacúki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówajtsóityúne. Ááne tsáijyu múu áyánéwu ditye wáájacuróné dojtúcúíiíbye diityédityu.

Tríigo bájtsómeíñetu íjcyáné uwááboju

²⁶ Téhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá tsaapi bajtsó tríigoúúhá íwajcyóha. ²⁷ Aane íbúwajíí díbye íjcyánáa keemévehíjcyá pajcóójívaré díbye wáájacútúné hallúri. ²⁸ Ehdu muurá ííñújiri ímí bajtsóháñe píívyene íkyéémévéne tsúúca wajcó íñeévá ípívyééveíñéjuco. Aane tsúúca neeváhi. ²⁹ Aane kéémécooca ílluréjuco áábájaabe újcune. Ehdu muurá pajtyeíñe Píívyéébé avyéjúejtéma. Muurá diityéké díbye újcúíñe éévé úújetécooca újcúíiíbye diityéke.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju
(Mt 13.31-32; Rc 13.18-19)

³⁰ Téhduréhjáa tsiiñe neebe Jetsóó diityéke:

—¿Aca íñetú íñe tsiiñe amúhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju? ³¹ Muurá dííbyé avyéjú éhne múúne ‘mojtáátsa’ némeíñe uméhé neeváú kémúútúróúwu mebájtsou mityáhécoba kéémévédu. Muurá pahévá neváúúné lliíñévúré tééhé neeváú ávyétá ayáúwu. ³² Áróúwu muurá mebájtsou ííñene keemévé mityáhécoba pahévare bajtsóhééné ehniíñevu. Ááhé wájacáváné hallúvú muurá wahpéjté píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Jetsóó íúwaabóné tsíeménéhjítu úúballéne
(Mt 13.34-35)

³³ Ehdúhjáa Jetsóó míamúnáake íúwaabóné tsíeménéhjítu úúballéhíjcyá muhdú dítye lléébóiyódu. ³⁴ Tsáháhjáa díbye pevénéré úwáábohíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímamyémuke ímíñeúvú waajácútsóhíjcyaaabe íñá tene nééiyóne.

Kííjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Rc 8.22-25)

³⁵ Ááne íijyúnúvúhjáa neebe ímamyémuke:

—Métsu éhnejúeúvú mepéekíí.

³⁶ Ahdújucóhjáa tétsihíyé tsijtye íjcyánáa ditye pééne tsíñejcúeúvú mǎneri. Áamemájucóhjáa idyé tsaate ihmíneneri pééneé. ³⁷⁻³⁸ Aaméhjáa pǎnééuri íjcyánáa ávyétá ihnáhó kíjyébári mítyane nújpacyo nóhjine úcaavé diityé mǎné pañévu. Aanéhjáa ípamáávéiyóneri íllityéne diitye ímamyémú idyéjuri cúwahíjcyáábeke iákyéjtsóne néehí:

—¿Ávyéjuúbej, tsúuca mémájcánúhi! ¿A tsá íñe meke u pájtyetétsóityúne?

³⁹ Áánéllihyéhjáa iájkyéne úhbaabe kíjyébama nohji íjcyane. Neebéhjápeé:

—¿Iijyévéne, dihvéte!

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáilhañéréjuco. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ayájú ihnáhorá ámuha meíllityéne? Tsáháhaca bo ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcuútsotúne.

⁴¹ Ehdúhjáa diityéké dibye néérónáa íllure íllityémé néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íjcyáábeke muhdú kíjyébama nújpacyo lleéboj?

5

Tsáápi pañe naavéné íjcyane (Mt 8.28-34; Rc 8.26-39)

¹ Aaméhjáa tsúuca úújeté tsíñejcúeúvú Gadáára iiñújivu. ² Aanéhjáa ditye cátsúúvénemáyé Jetsóo íjchívyéhi. Áabe éllévúhjáa tsaapi níjkyénéj pǎne ícyahíjcyaaabe tsáa ípañe naavéné íjcyaaabe. ³ Aabéhjáa ávyéta tsíjpa néébeke tsá múha píívyetétú íekeevéne. Úwááñehíhjáa íjcyároneri tsá múha dííbyeke chíjchúíturóne. ⁴ Tsáijyúhjáa tsúuca dííbyeke chíjchújúcohíjcyarómé íjtyúháácýuma íhyójtscu. Áronéhjáa távúdócohíjcyaaabe. Tsáháhjáa múha dííbyeke muhdú méénúíturóne. ⁵ Aabéhjáa cójihajchótá pécohajchótá íhjúcunúúbéré pehíjcyá níjkyénéj pǎne. Áané tsaíjyúhjáa cámevájuneru pehíjcyaaabe néwayúúnetu wápújúhcámeíbyére. ⁶ Aabéhjáa tsíhyulléturé Jetsóoke iájtyúmííbe éllévu dsínéríyé ipyééne mímóúúveté dííbyé lliíñévu. ⁷ Áánemáhjáa kéévánécoba neebe dííbyeke:

—¿Íná óhdityu ú ímíllé íhtsútuube Píívyéébe Hajchi Jetsóo u íjcyaaabe? Uke Píívyéébe mémeri o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

⁸ Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétú néé Jetsóoke dibyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénéllííhye.

⁹ Áábekéhjáa Jetsóo néehí:

—¿Aca muubá dimyéme? Áánéllihyéhjáa neébe:

Tamyémé Píváánéepi mítyame muha meíjcyanéllííhye.

¹⁰ Aanéhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke dibye diityéké iwáágóotu tsíhyullévú téené iiñújitu. ¹¹ Áihjúhjáa tétsihyi jéémú meenímú majchóri. ¹² Áánéllihyéhjáa dííbyeke néémeé:

—Múúhake ihdyu wallo aatye méénímú pañévuréjuco.

¹³ Ahdújucóhjáa dibye wállóónéllí dííbyé pañétú íjchívyéne méénímú pañévuréjuco ditye újcámeíñe. Aaméhjáa ditye méívatétsómé 2,000-meváubáhjáa íjcyame cámevájutu únéu pañévu cáhtsíníbámé májcanúhi.

¹⁴ Ááneríhjáa diityé tehmejté íllityéne íícúí tétsí múnáake úúballéhi. Áánéllihyéhjáa téhullévú péécunúmé iájtyúmi muhdú tene pájtyene. ¹⁵ Aaméhjáa úújeté dííbye eenéé ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe tsúuca íwajyámúúnema íjcyaaabe pevétsíhjiduréjuco ácuúcunúúbedívu. Ááneríhjáa íllityéme. ¹⁶ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame úúballé diityéké muhdú tene pájtyene. ¹⁷ Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnéllí nééme Jetsóoke dibye téené iiñújitu ipyéé tsíéllévuréjuco.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa Jetsóó ipyéé mǎné pañévú úcáávéebeke diibye eenéé ípañe naavémú ícyahíjcyaaabe néé díbyemáyéjuco ipyéékií. ¹⁹ Árónáacáhjáa neebe díbyeke:

—Tsá u pééityú óómaá. Dihyájkímú pañévúré péene duubállé diityéké muhdú Píívyéébe úhdi ídáátsóvéne uke ímíjpyetétsóne.

²⁰ Ahdújucóhjáa dibye ihyájkímú pañévú ipyééne úúballéné páneere muhdú Jetsóó díbyeke bóhítsóné Decááporí iññújiri íjcyácoomíji múnáake. Ááneríhjáa ávyetaré ulléventúme.

Tsaatépíke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 9.18-26; Rc 8.40-50)

²¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma biwánejcúvúré úújetenáa idyé tsúúca míamúnaa píhcyaaavé díbyedívú únéú úniúvu. ²² Átsihvúhjáa 'Jáiro' némeíbyé wajtsí pihcyáávéjé avyéjuube íjcyaaabe. ²³ Aabéhjáa díbyé lliñévú ícyánoovévane nééhií:

—Ájyúwa ávyeta dsíjiveríjyuco íjcyánéllii uke o néé u dócárájcoté dille óóma íbóhíki.

²⁴ Ahdújucóhjáa Jetsóó díbyema péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta rááutúne. ²⁵ Áámé pañéhjáa tsáápille 12 pijcyábájuco díílleke ichémé tujpácýó íhvetépityúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa bañúháñé taabójtedívú ityáábótsámeíñé áhdohíjcyá íhñénehjívú 'pírúhpírújuco'. Áróné pañéhjáa íllure ávyetélle. ²⁷ Aalléhjáa muubá Jetsóó íjcyane iwáájácúne míamúnáa raahótú díbye éllevu ipyééne díbyé wajyámú dómajcó 'muurá díbyé wajyámú íjcyaróné o dómájcohajchíí ó bóhíhi' iñéénema. ²⁸ Ehdúhjáa íjtsámeíñe dómájcolle díbyé wajyámu. ²⁹ Áánetúhjáa ímiááné tsúúca bóhílle tsaímíyéjuco líñémuúacunúmeíñe. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó waajácú tsaate bóhíne díbyé wajyámú idyómajcóneri. Áánélliihyéhjáa iyévóóvéne néébe diityéke:

—¿Caatyé ámuha táwajyámutu oke médómajcóhi?

³¹ Áánélliihyéhjáa ímamyémú nééhií:

—¿Aca muhdú míamúnaa wahdyúré néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

³² Ehdúhjáa ditye néérónáa pahúlleva ííteebe íajtyúmi caatyé díbyeke dómajcóne. ³³ Áánélliihyéhjáa eenéé díbyeke dómájcolle íllityéneri úúvéacunúlléré díbyé lliñévú ímímóúúveténe úúballé díbyé wajyámú idyómajcóne. ³⁴ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Wáhaj, ímí Píívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca ú bohíhií. Ahdícyane wa dipye tsaímíyéjucoj.

³⁵ Ehdúhjáa Jetsóó díílleke néénáa tsaate pihcyáávéjé avyéjuube Jáiro jatu tsáame úúballévá díbyeke ídsíwu dsíjivéjucoóne. Nééméhjáa díbyeke:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjivéhi. Aane íñélliihyécó ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

³⁶ Ehdúhjáa ditye nééneri ícúvétuube Jetsóó néé Jáiroke:

—Kímóóvedíñe. Píívyéébekéré cahcújtso.

³⁷ Ehdúhjáa iñééne tsá dibye ímíletú pámeere díbyema pééneé. Apáámyéréhjáa péé díbyema Péédooroo, Jacóóboo, díbyé nahbe Jóááa, éhdume. ³⁸ Aaméhjáa pééme úújeté mítyane míamúnaa tééjé pañe táhíjcyámedívu. ³⁹ Áámekéhjáa Jetsóó neetéhi:

—¿íneríami ámuha metaj? Áánerá tsá dille dsíjivetúne. Muurá íllure cúwalle.

⁴⁰ Ehdúhjáa dibye nééneri íllure goocóme. Áámekéhjáa tééjé pañétú íjchívyétsóne íiyéjuco dibye úcaavéné díílléwúúvúj caanímútsii, diitye 3-meva ímamyémuu, íjcyámema.

⁴¹ Aanéhjáa díílléwúúvúke íhyójttsitu íékéévéne neébe:

—Taríta cómi, 'Wáhaj, dájkyeé' nééiyóne.

⁴² Ehdúhjáa dibye néénemáyé ehne múu cuwátú maájkyevádú ibóhíine tsúuca úlille 12 pijcyábáhhjáa ijcyalle. Ááneríhjáa míamúnaa ávyetaré ullévenúhi. ⁴³ Áámekéhhjáa Jetsóó bóijcyú muucá ditye teene iúúbállétuki. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso díílleke.

6

Jetsóó Natsaréeri úwaabóne (Mt 13.53-58; Rc 4.16-30)

¹ Átsihdyúhjáa ímamyémuma óómiibye ípyée ipíívyéné iíñújivu. ² Aabéhhjáa wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañévu úwaabóne mítyame illéébóneri dííbyedi iúllévenúne néehíí:

—¿Kíatúami aabye ehdíívaíñé panévaré wáájacúnej? ¿Aca múhdutú piivyéteebe méénuráítyúronéhhí imyéénune? ³ Áánerá úmehewáané wákimyéi múnáajpi diibye Maaríá hajchi. Áábé nahbémújuco muurá Jacóóboo, Jotséee, Jóódaá, Tsimóoo, éhdume. Téhdure muurá íñaallémú ijcyá íchihyi méjpiíne. Ehdúhjáa dííbyedítyú íñééne tsá ditye áveyjúúllétú dííbyeke. ⁴ Áánéllihyéhhjáa neebe diityéke:

—Íhdyújuco tsáma Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáróóbeke dííbyé iíñúji múnaa íhyájkímú íjcyarómé tsá áveyjúúllétú tsíjtye múnaa íjcyarómé áveyjúúlléébeke.

⁵ Ehdúhjáa tétsíi múnaa dííbyeke cáhcújtsótúnéllii tsá dibye tétsihvu mítyane méénuráítyúronéhhí méénutúne. Apááñéréhhjáa chéméméhhjike idyócarájcóneri bóhíitsohhjycyaábe. ⁶ Ílluréhhjáa ullévenúúbé ditye dííbyeke cáhcújtsótúneri. Áánéllihyéhhjáa técoomí úníuri íjcyájáhhji múnáakéréjuco dibye úwááboobéré péhhjycyáne.

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wállóone (Mt 10.5-15; Rc 9.1-6)

⁷ Aabéhhjáa tsáijyu ímamyémú 12-meva íjcyámeke uwáábovu wallóo míityétsícyutsáké pahúllevávu. Áámé pañévúhhjáa pícyoobe itsíjpá dííbye mémeri tsaaté pañe naavémú íjcyámeke ditye iwáágoóhhjcyaki. ⁸⁻⁹ Áámekéhhjáa neebe ditye itsájtyétu ícyahpáyuu, imájchoo, idsíídsii, íjcyane. Apááñéréhhjáa neebe ditye ipyée íhyallúejáhhji íwajyámúnee, íjtyúhápaajínee, ícyuujúii, íjcyánema. ¹⁰ Áámekéhhjáa neébe:

—Tsátsihvu ámuha tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tsiéllevu ámuha mepéétúné hajchóta. ¹¹ Aane tsátsíi múnaa ámuhá uwáábó cátuhtsóhajchíi múu ámuháj tuhááñeri íjcyáne ííñú píchóújcámei diityédívu, ‘tsá múuhá hallúri tene íjcyatú ámuhakye muha meúwáábóiyóné ámuha mecátuhtsóné’ nééiyóne. Ááne múu péé tsiéllevúréjuco. Muurá múhdumé ámuhá uwáábó cátuhtsómé ávyetá íhnáhó ícúbáhráméii muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímíbájhómeícyooca éhnée Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnaa ícúbáhrámeíñé ehniíñevu.

¹² Ehdúhjáa ímamyémuke téíbúwájtsoobe uwáábovu iwállóomeke. Aaméhhjáa úwáábohíjcyá míamúnáake ditye ímityúné ícyahíjcyáne íhvéjtsóne íjtsaméi icyápáyóóve ímiánejcúvuréjuco. ¹³ Téhduréhhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke waagóohíjcyáme. Chéméméhhjikehhjáa dúúrúbájpácyori íhñíwaúúné ditye pípájchóneri bóhíhíjcyáme.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéne (Mt 14.1-12; Rc 9.7-9)

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyáne uubállé ávyéjuube Heróodé iwáájacúne néehíí:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée dsíjíveebéubá tsiíñe bohííhií. Muurá téénéllii piivyéteebe méénuráítyúronéhhí imyéénune.

¹⁵ Áánetúhhjáa tsíjtye néehíí:

—Tsáhaá, muurá íhdyu Eríá diibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpíi éjyuuwúvú ícyahíjcyaaábe.

Áánetúhjáa tsijtye néehí:

—Áánerá ihdyu béebére diibye Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi éíjyuúvúu ícyahíjcyáméejpi.

¹⁶ Ehdúhjáa ditye néenélii tsiíne Heróóde néehí:

—Tsáha bóhoj, muurá ihdyu diibyējuco tsojtsó múnáajpi Jóáa éhnée ihñíwaúvú o kípíyuúcutsoobéha tsiíne bóhíibe.

¹⁷⁻¹⁸ Diibyéhjáa muurá Heróóde táábavá ítyónüllekéré íñahbe Perípe taaba Herodíake. Aanéhjáa ímityúne íjcyane Jóáávu dííbyeke néhíjcyáne hallútú cuvéhoojánútsoobe úwáñehííñeri ichíjchútsóóbedívu.

¹⁹ Téhduréhjáa diille Herodía dííbyeúvuke téené hallútú íñehnílléne imíllé idsíjívetsóne.

²⁰ Áronáacáhjáa tsá dille píívyetétú muhdú dííbyeke idsíjívetsóiyóné diibyéhjáa Heróóde Píívyéébeéjpi díbye íjcyáne íllityéne díílleke téhmehíjcyáneíllíhye. Áanéllíhyéhjáa díbyeúvú ihjyúvanéhjí tsáryóné pañe lleebúacunúhíjcyáabe. ²¹ Áronáacáhjáa diille Herodía tsúuca dííbyedívú líihyánútsoóhi. Diibyéhjáa Heróóde ítsímávajcójí úújeténé wáñehjínúhi. Ááne éllévúhjáa píhjúcuube ípiáábojtee, ítsodáhómú avyéjutee, Gariréa íñújí íhtsútujtee, éhdúmeke. ²² Ááméj píínévúhjáa dííllé ajoyúwá bádsíjcaja wáhtsine imíwu íjtsúcunúúbé díibye Heróóde. Áhduréhjáa dííbyeke náhbénúné avyéjute ímí íjtsúcunúhi. Áanéllíhyéhjáa díílleke neébe:

—Íná u ímilléne oke táuméí ávyeta ímíáané állítyuube uke o ájcuki.

²³ Ehdúhjáa Heróóde néé díílleke ímíáánetúré íná dille táúmeíñevu íájcuíñe. Neebéhjáa ávyeta íavyéjú íjcyáronetu tsahtúnéécú díílleke íájcuíñé teene dille táúmeíhájchíjju.

²⁴ Áanéllíhyéhjáa tsíjju éllevu ipyééne neetélle:

—¿Aca Wa íná íñe ó táúmeíyáhi?

Áanéllíhyéhjáa neelle díílleke:

—Táuméí tsojtsó múnáajpi Jóáá níwau ikípíyuúcuúvú uke díbye íájcuci.

²⁵ Áhdújucóhjáa dille dííbye éllevu ipyééne neétene:

—Ó imíllé bohtájiri oke u ájcune tsojtsó múnáajpi Jóáá níwauvu.

²⁶ Ehdúhjáa dille néene dííbyeke kímóhcó pajtyérahí. Áronáacáhjáa eene dííbyeke náhbénúné avyéjute lléébónáa díílleke íállítyúne íñeenélii tsá díbye ‘tsáhaá’ neétune.

²⁷ Áanéllíhyéhjáa íicúí ítsodáhómudítýú tsáápiikye wálloobe cuvéhóójá pañe íjcyáabeke íhñíwau ikípíyuúcuúne díbye ítsívaki. ²⁸ Áhdújucóhjáa díbye ipyééne ikípíyuúcuúne bohtájiri ítsívaúvú ájcuvané díílleke. Aaúhjáa tsajtyéllé tsíjju éllevu. ²⁹ Ehdúhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáávu dsíjívéhi. Ááne uubálléhjáa ímamyémú illéébóne újcuje dííbyeúvuke icyúúuki.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne

(Mt 14.13-21; Rc 9.10-17; Ja 6.1-14)

³⁰ Áanáacáhjáa Jetsóó mamýémú úwáábomére ípyéhíjcyátsihdyu tsúuca óómimye tsiíne píhcyaavé dííbyedívu. Aaméhjáa úúballé dííbyeke páneere muhdú téhulle imyéenuhíjcyanéhi. ³¹ Áámekéhjáa neébe:

—Cána metsu múha íjcyátúhullévú mepéé mewáyééveki. Ehdúhjáa neebe ímamyémuke ‘rááho neétune’ míamúnaa tsaate péenetu tsíjtyerējuco dííbyedívú píhcyáávehíjcyáneíllíhye. Áámedíyhjáa íjcyame tsá ímájchóiyónéhjí éllevu íjcyatúne. ³² Áanéllíhyéhjáa péeme míñneri múha íjcyátútsíí tujkévetu. ³³ Árómekéhjáa mítyame ájtyumí kíavú ditye pééneé. Áhullévújucóhjáa íicúí ditye pacóómivátúre péécunúné íjchityu. Aaméhjáa díityé íhdéré úújeté kíavú ditye pétsihvu. ³⁴ Aaméhjáa tétsihíjjuco íjcyámedívú Jetsóó úújeténe. Áámedíyhjáa ídáátsóvebe éhne múúne ítyehméébema íjcyatúme obééjámú íjcyadu ídátsó

diityéké ííténéllíihye. Áámekéhjáa imyéenuhíjcyádú úwaabójúcoobe mítyane panévatúre.
³⁵ Aanéhjáa cúvéhréjuco néénéllíi ímamyémú néé dííbyeke:

—Muhdú cúvéhréjuco teene íchii múubará íjcyátútsihyi meíjcyánaáaca. ³⁶ Ílluréjuco wallo aatyéké íchííj píihírí íjcyájáhji múnáadítyú tsíeménéuba iújcune ditye imájchoki.

³⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ámuháyé bo mémajchótsó diityékej.

Árónáacáhjáa néémeé:

—¿Aca íhya tsiiñe maáhdone pámehdívúré úújetéiyáhi?

³⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca múhduná majcho méhdií? Cána méuvánuj.

Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—Íjcyánéha 5-hova páahóónema míityétsi amóóbemútsi.

³⁹ Áánéllíihyéhjáa neebe míamúnáake ditye iáhcúba páhadsíji. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa ditye áhcubáne. Tsáhadsíji múnááhjáa 100-mevátsa. Áánetúhjáa tsíhyadsíji múnáa 50-mevátsa. ⁴¹ Aanéhjáa páahóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke cáamevu icyárúúvénema. Ááne boonétúhjáa idyóhdáhínúne neebe ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére. ⁴² Aanéhjáa imájchónetu pámeere oové tsaímíye. ⁴³ Áánetúhjáa cóevané 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. ⁴⁴ Aaméhjáa diitye eenée tétsihvu májchome 5,000-meva.

Nújpácyó hallúrí Jetsóó úllene
(Mt 14.22-27; Ja 6.16-21)

⁴⁵ Átsihdyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke ditye dííbyé ihde únéú tsiñéjcvu miiñeri ipyéene iúújeté Betsáidávú díbye míamúnáake pityájcóné hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa dityéké ipityájcóne peebe cámeéhbaúvú Píívyéébema íhhyúvaki. ⁴⁷ Áánaacáhjáa diitye ímamyémú péeme píñeéúvújuco íjyunúne. ⁴⁸ Áámekéhjáa díbye ííténáa kííjyeba nóhjí wájojcómé íhtsútúnetu bóhdámeíhijcyáhi. Ááme déjutúhjáa pejcójuco díbye pééne nújpácyó hallúrí úlleebéré diityéké pájtyeíñúíbyédu. ⁴⁹ Áábekéhjáa iájtyúmíne íllityémé wáníjcyámeí naavénekéré iwáábyúnema. ⁵⁰ Árónáacáhjáa neebe diityéke:

—ÍMéíllityédíñe, oóre!

⁵¹ Aabéhjáa diityé pañévú úcáávénemáyé kííjyeba íhveténeri ullévenúme.

⁵² Tsáháikyéhjáa ditye ímí dííbyeke cáhcújtsotú díbyéé ihde majcho mítyámedívú úújetétsórónáaáca.

Chéméméhjike Jetsóó bóhútsóné Genetsarée íiñújiri
(Mt 14.34-36)

⁵³⁻⁵⁴ Aaméhjáa tsíñejcúeúvú Genetsarée íiñújivu úújetémeke tétsíi múnáa iájtyúmíne waajácú diityémá Jetsóó íjcyane. ⁵⁵ Áánemáhjáa úbálléjcatsímíyé tsúúca díbye téené íiñújivu wájtsine. Áánéllíihyéhjáa pahúllevátú chéméméhjike tsivámé dííbye éllevu. ⁵⁶ Aabéhjáa patsíhjívaríyé íjcyámeke úwááboobéré pehíjcyá cómíñeri íjcyámeke, ííyéétsihjíri íjcyájáhji múnáake, íúmíhénéri íjcyámeke. Átsíhji múnááhjáa idyé chéméméhjike pícyohíjcyá díbye pájtyeítsihjívu. Áánemáhjáa nehíjcyámé dííbyeke díbye diityéké íwajyámúubávúré idyómájcótso ditye íbóhíki. Ahdújucóhjáa dííbyeke íwajyámú dómajcóméjuco bóhíhíjcyáne.

7

Ímichi íñá míamúnáake tútávajtsóne
(Mt 15.1-20)

¹ Aanéhjáa Jetsóodívú tsáijyu paritséómuma taúhbájú uwáábojte Jerotsaréetu tsááme pihcyaavéhi. ² Aaméhjáa iténáa dííbyé mamýémudítýú tsaate íhyójsine nítýámeítýúmé majchóhi. Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúmé íhdé múnáaúvú méénuhíjcyádú ditye méénutúne. ³ Diityéhjáa Píívyéébedívú íímíbájchómeíñéjuco imájchóíñé ihde íhyójsine nítýameíhíjcyáne. Tsáháhjáa ditye mājchóítýuró nítýámeítýúmé téené uwááboju iúráavyénéllíihye. ⁴ Tsíeménéhjáa íñáhjíhénújétsihdyu wájtsime íñíjtyámeítýúhahjí tsá máchohíjcyatúne. Imájchoháñé imyéénuhíjcyanéhjáhjáa nítýuhíjcyáme. Áhduréhjáa icyúwaháñé nítýuhíjcyáme. Áánetúhjáa íjcyané mítýane tsíñehjí ditye méénuhíjcyané ityútávájtsameíñé íímíjpyetéki. ⁵ Aanéhjáa iúraavyépiñéllíi diitye paritséómuma taúhbájú uwáábojte néé Jetsóoke:

—¿Aca íveekí dímamýémú tsá nítýameíhíjcyatú imájchóíñé ihde íhdé múnáaúvú uwááboju néhduú?

⁶ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuha pánehjídú ímiáámeúvúdú bañú múnáa ámuha meíjcyame. Ímiáánéhacáa Itsaíaúvú Píívyéébé íhjúu uubáalle múnáajpi ámuhadítýú nééhií:

Íjtye oke ávyéjútsohíjcyará hállúejuríye. Tsá ávyeta íííbúuri oke ditye ávyéjútsohíjcyatúne.

⁷ Íllure íállíñe oke duurúvahíjcyáme. Aame iiye ípívyéjtsóné uwáábojúúné úráavyehíjcyá pánehjídú tátyaúhbajúúné iúráavyeúvúdu.

Ehdúu muurá Itsaíaúvú caatúnú ámuhadítýu. ⁸ Aame ámuha tsá meíícúvehíjcyatú ímichi keená Píívyéébé taúhbaju íjcyáneri eene íhdityuré iújcúné íjtsaméi míamúnáa úwáábohíjcyáneríyé ámuha meíícúvehíjcyanéllíihye. Muurá eene líiyihllóne nítýú állíuré íjcyane ditye úwaabóné ámuha méúráavyehíjcyáhi. Téhdure tsíñehjí állíuré ditye méénune ámuha méúráavyehíjcyáhi.

⁹ Téhduréhjáa tsiíñe neebe Jetsóo diityéke:

—Ámuha míamúnáadítýuré tsááné uwáábó meúráavyéne ¿íveekí tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehíjcyatúne? ¹⁰ Íllúu muurá Píívyéébe néé Moitséeúvuj tééveri: “Ámúháj caanímuke múu iwájýúne avyéjuulléhi. Áánetu cáánímuke tútávátsohíjcyámé ihdyu óvi dsíjívéhi.” ¹¹ Ehdu dííbyé taúhbaju néérónáa muurá ámuha méúwáábócatsíhíjcyá tsaatévá cáánímútsikye nééiyóne: “Tsá o píívyetétú ámuhtsikye o píaabóne. Ámuhtsikye o píaabóiyódú íivane Píívyéébekéréjuco o íícúvehíjcyáne.” ¹² Aanévá ehdu íhjúváróóbé hallurí tsá íñá íjcyatú diityétsikye díbye píaabótúrónáaáca. ¹³ Ehdu muurá ámúhá íjtsaméítýuré tsááné uwáábó ámuha méúráavyéne tsá Píívyéébé taúhbájuri meíícúvehíjcyatúne. Áánetu íjcyané mítýane tsiíñe állíunéhjí ámuha meméénuhíjcyáne.

¹⁴ Ehdúhjáa íñétsihdyu tsiíñe neebe diityéke:

—Ímíñeúvú melleebúcunu ámúhake íñá o nééne ámuha mewáájácuki. ¹⁵ Muurá panévare míamúnáa mājchoróné tsá diityé íííbúwá íjtsaméi tútávájtsotúne. Áánetu ihdyu diityé íbuwááné déjúcoturé néhniyyu tsááne diityéké tútávájtsóhi. ¹⁶ Aane ihdyu óvi lléébome icyáhjújtsóne tehdu íjcyáhi.

¹⁷ Ehdúhjáa diityéké íñéene peebe ímamýémuma tsájaávu. Átsihvúhjáa dííbyeke díllómé íñá nééiyóné ehdu díbye úwaabóne. ¹⁸ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu ámuha meíjcyarómé tsá mewáájácútu íñá tene nééiyóne? Muurá panévare memáchohíjcyanéhjí tsá meke tútávájtsotúne. ¹⁹ Tehdu teene mājchótú ímítýúné íjtsaméi tsááneíívari. Muurá pevénéré méjpiítýu pajtyéne. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabó panévare mājchoháñé dooháñema ímí nééne maáwáítýuróne. ²⁰⁻²² Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe neebe:

—Muurá ihdyu míamúnáá íbúwá déjúcotu illuune ímítyúné íjtsaméí tsááne diityéké tútávajtsóhi: ihdícyáméhjimáyé ditye dómácócatsíhijcyáne, ditye dsíjívétsócatsíhijcyáne, ditye nánihijcyáne, tsíjtye éhneri ditye úmúúpívyehíjcyane, ditye állícyatsíhijcyáne, panévá oove íjcyatúné ditye óóvehíjcyáne, ditye nómiútáávahíjcyáne, ditye tsíjtyedi íhjúvuhíjcyáne, ditye mítyákímyeíhijcyáne, ditye múhdurá ítsámeíhijcyáne. ²³ Énehji ihdyu míamúnáá íbúwá déjúcotu tsááne diityéké tútávajtsóhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Tsúñé iñúji múnáalle Jetsóoke cáhcujtsóne
(Mt 15.21-28)

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé peebe diityémá Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyú íjcyáné iñújivu. Aaméhjáa tsáaavu úújeténáa tsá dibye ímílléturó múha wáájacúné kiá dibye íjcyane. Áronáacáhjáa tsá dibye téévehíjcyatúne. ²⁵ Áánélliihyéhjáa ícúiyé waajácúmé tétsihvu dibye wájtsine. Aanéhjáa tsúuca tsáápille tsáa dííbye éllevu ídsí pañe naavéné íjcyalle. ²⁶ Aalléhjáa mímóuuvévá dííbyé lliñévú Tsiropenítsiá iñúji múnáalle tsíjtye múnáalléré íjcyárolle. Áánemáhjáa Jetsóoke neelle dibye iwáágóo naavéneke ídsí pañetu. ²⁷ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Tujkénúí tahájkímuke ó píááboóhi. Tsá muurá tsaapi ítsíímedítyú majcho idyójtúcúne oohímyeke ájcúityuróne.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neelle dííbyeke:

—Ihdyúhde tehdújúcoóro, Ávyéjuúbej. Áronáa muurá múúne oohímyé íjcyarómé majchó tsime imájchotu dójcoótsówaahyéji.

²⁹ Áánélliihyéhjáa neebe díílleke:

—Tehdújuco, muúllej. Ahdícyane wa dipye dihjyávuj. Tsúuca muurá ícyooca dáájyuwa bohíjucóó. Tsáhájucó dííllé pañe naavéné íjcyatúne.

³⁰ Ahdújucóhjáa péelle úújeténé ídsídivu pevétsihjiduréjuco icyúwá pañe tódsíucunúllédívu. Tsáhájucóhjáa naavéné dííllé pañe íjcyájucóotúne.

Lléébótuube ihjúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetétsóne

³¹ Aanéhjáa tétsihdyu Tíírótu Jetsóó ímamyémuma péé Tsidóovu. Átsihdyúhjáa Gariréa unéuvuréjuco péeme pajtyé Decááporí iñújitu. ³² Aaméhjáa tsúuca tétsihyíjyuco íjcyánáa tsaate tsivá dííbye éllevu lléébótuube ihjúvátúúbeke dibye ímíbájchoki. ³³ Áábekéhjáa díityédítyú tsátsihvu ítsájtyéébeke íhyójtsíwari íñúhejúúcú íbóríjcyóne íúúniyi dííbyé nííjwa pípájchoóbe. ³⁴ Áánemáhjáa cáámevu icyárúúvéne tsíjpanécoba íállíjchúne dííbyeke neébe:

—¡Epáata! ‘Díñúhejúúcú díímíbaávyéne lleébo’ neéiyóne.

³⁵ Ahdújucóhjáa dibye tsúuca llééboobe tsaímíyéjuco íhjuváne. ³⁶ Aanéhjáa ájtyúmímeke bóíjcyuube ditye tsíjtyeke íúúbállétuki. Áronáacáhjáa úúballéme. ³⁷ Ááneríhjáa ávyetá íhnáhó íúllévenúne neémeé:

—Panévárehaca ihdyu ímíáané píivyéteebe. Íñúhejúúné lléébótúmekéha píivyéteebe ílléébótsóne. Áhduréha íhjúvátúmeke píivyéteebe íhjúvatsóne.

8

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 15.32-39)

¹ Aanéhjáa idyé mítyane míamúnáa Jetsóodívú píhcyáávémedi tsá íná íjcyatú ditye májchóiyóne.

² Áánélliihyéhjáa neebe ímamyémuke:

—Mítiane ó ídáátsové íjtye míamúnaa tsúuca 3 coojívájucó mééma íjcyame imájchoma íjcyájúcóótúneri. ³ Muurá májchótúmeke ihjyáhañevú o wállóhajchíí juuvávyuré chéméiyómé ájyáhañeri. Muurá tsaatétsáhjí tsihyullé múnaa.

⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllíi ímamyémú nées dííbyeke:

—Árónáa ¿kiátú meújucúnetu diityéké mémájchótsóiyá múubará íjcyátútsihyi meíjcyame?

⁵ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca múhduná méhdi majcho?

Áanéllíihyéhjáa néémeé:

—Íjcyané 7-hova páahóone.

⁶ Áanéllíihyéhjáa neebe míamúnaa íahcúbaki. Áánemájhjáa teene páahóóné iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa idyóhdáhínunévú ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu diityéke. ⁷ Téhduréhjáa amómé íjcyá áyanéwu diityédi. Áané hallúvúhjáa téhdure ityéhdújtsóne neebe ditye iwájtuki. ⁸ Áánetúhjáa pámeere óóvénetu coéváné 7-rujtsívá úvérujtsííne wáhpe. ⁹⁻¹⁰ Aanéhjáa diitye 4,000-meváubájhjáa íjcyámeke imájchótsóné boone diityéké ipítýájcoíñúne péjucóómé mñneri ímamyémuma Damanóótá iññújívurájucó.

Jetsóoke paritséómú nées díbye méénúráityuróné imyéénuki
(Mt 16.1-4; Rc 12.54-56)

¹¹ Áijyúhjáa idyé paritséómú péé Jetsóo éllewu dííbyema ityájhájcatsíki. Aaméhjáa dííbyeke imújtátsóro nées íévéhoowávú méénúráityuróné díbye imyéénuki. ¹² Aanéhjáa múhdurá dííbyeke pájtyénéllíi neébe:

—¿Íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune? Tehdu oke ámuha menéénéllíi o méénúíyónejíivari.

¹³ Ehdúhjáa diityéké iñéene tsiííne ímamyémuma péjúcoobe únéú tsiñéjcuvu.

Paritséómú uwáábójutu Jetsóo ímamyémuke téíbúwajtsóne
(Mt 16.5-12)

¹⁴ Téijyúhjáa ímamyémú ábájíivé majcho itsájtyeiyóne. Áámedíhjáa tsáhoore ípaaáho.

¹⁵ Áánaacáhjáa Jetsóo diityéké néehíi:

—Téíibúwá tsáma méíjcyaco. Méíicúvedí eene pááá ooríchó Heróódema paritséómu éhne íjcyáneri.

¹⁶ Ehdúhjáa díbye néénéllíi ímamyémú néjcatsíhi:

—Majchóne metsívátúnéllíihyéubá ehdu meke neébe.

¹⁷ Ehdúhjáa majchóré ditye íjtsúcunúne iwáájácúne neébe:

—¿Aca muhdú íivane majcho mééma íjcyatúné ámuha ménéjcatsíhi? Ihdyúubá ávyétá muhdurá ámuhá íbuúúné néeme íhyajchótá tsá ámuha mewáájacúpityú táuwáábo.

¹⁸ Áánerá ámuhá hálluúnema ámuhá núhejúúnema ámuha meíjcyaróméubá tsá maátyúmihíjcyatú ínehjí o méénuhíjcyáne. ¿Íveekí tsá ámuha melléébohíjcyatú o úwaabóne? ¿Mityá tsá ámuha meítsaavéjúcootú majchóo muhdú o méénune? ¹⁹ Muurájhjáa 5-hovaré páahóóné íjcyaróné ó úújetétsó 5,000-meva íjcyarómedívu. Áánetúu cóéváné ¿múhdúrujtsívá wáhpé éhne mépihjúcúhi?

Áanéllíihyéhjáa néémeé:

—12-rujtsíva wáhpée muurá mépihjúcúhi.

²⁰ Áhduréhjáa neébe:

—Ácooca éhnée 7-hova páahóóné íjcyaróné 4,000-mevádívú o úújetétsóijyu ¿múhdúrujtsívá téene pájtyé mépihjúcúhi?

Áanéllíihyéhjáa idyé néémeé:

—Téhdunéréé 7-rujtsíva wáhpé mépihjúcúhi.

²¹ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neébe:

—¿A ícyooca tsúúca ámuha méwaajácú ñná nééiyóne pááá ooríchetu o íhjuváne?

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíjpyetése

²² Átsihdyúhjáa úújetémé Betsáidávu. Áanáacáhjáa dííbye éllevu tsaate hállúvátúúbeke itsíváne neé díbye ímíbájcho dííbyeke. ²³ Áanélliihyéhjáa dííbyeke íhyójsitu iékéévéne técoomítyú tsátsihvu itsájtyéébeke íhyálluúúcu iúúniyi pípájchoóbe. Áánemáhjáa idyócarájcóne díllóobe dííbyeke muhdújucó díbye ítene. ²⁴ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Muhdú ó íité míamúnaa úllécunúné úmehéénédu.

²⁵ Áanélliihyéhjáa tsiíne Jetsóó dííbye hálluúúcu dócarájcónetu botsíi tsaímíyjuco díbye ítene. ²⁶ Áábekéhjáa íhjavú iwállóone neebe técoomí múnáake díbye iúúbállétuki.

Péedoro neé mépájtyetéébe Jetsóó íjcyane

(Mt 16.13-20; Rc 9.18-21)

²⁷ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémuma péé ‘Tsetsaréa Pirípo’ némeí cóomí úniúúcuri íjcyáme wáábyu. Áijyúhjáa juuvávyú diityéké díllóobe muubá díbye íjcyane dííbyedítú míamúnaa néhijcyáne.

²⁸ Áanélliihyéhjáa neémeé:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíbe u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éíjyuúvú ícyahíjcyámé Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáadítú Eriá tsiíne bóhíbe u íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa dítye néénéllii diityékeréjuco díbye díllone:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menéhií?

Áanélliihyéhjáa Péedoro neéhií:

—Muurá uu Críjto míamúnáake u pájtyetésoóbe.

³⁰ Ehdúhjáa Péedoro dííbyeke néénetu bóíjcyuube dítye muucá iúúbállétuki.

Ídsííveíñé Jetsóó úúballéne

(Mt 16.21-28; Rc 9.21-27)

³¹ Téijyúhjáa ímamyémuke úúbáleebe Jetsóó Míamúnáájpídívú ípívyéévebe muhdú íícúbáhrámeííne. Úúbáleebéhjáa muhdú túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame dííbyeke íavyejúúllétúne dsííívétsoobe 3 coojívatú tsiíne íbóhííne.

³² Ehdúhjáa díbye néénéllii Péedoro dííbyeke íhdyúétsihvu idyówajcaróóbeke neé ehdu díbye íhjuvátuki. ³³ Áanélliihyéhjáa dííbyedítú iyévóóvéne tsijtye ímamyémuke íitebére dííbyeke uhbáhi. Neebéhjapéé:

—¿Díhne óhdityu Náve Naavénej! Muurá tsá u wáájacutú muhdú óhdityu Píívyéébe íjtsámeííne. Míamúnáá íjtsaméiyé dípañe.

³⁴ Ehdúhjáa dííbyeke iñéené boonétú pámeere tétsihyi íjcyámeke neébe:

—Tsaate oke iúraavyéné ímillémé múu ímillédú ícyahíjcyánetu íhveténe oke úraavyé wájyúmeítyúmé téené déjúcotu íícúbáhrámeiyóné pañe. ³⁵ Muurá ímilléduré ícyahíjcyámé tsá pájtyetétyúne. Áánetu íhdyu ímillédú ícyahíjcyané íhvéjtsóne ookeréjuco úraavyémé pájtyetééhi. ³⁶ ¿Aca íínetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu mewágóóóvénáa mítyane meéhneváne? ³⁷ ¿Mityá íjcyané tsane mépájtyetéiyóné ehniíñevu tsaímíyé meíjcyáiyóne?

³⁸ Muurá oke iúraavyéné núcojpíllémeke téhdure ó nucójpíllé Míamúnáájpídívú o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsijtyeke iúúbálléiyóné núcojpíllémeke téhdure ó núcojpíllé níjkyéji múnáama tahñéjté ujcúvavu o tsáacoóca.

9

¹ Ténduréhjáa tsiíñe neebe diityéke:

Muurá ímiááné ámuhadítú tsáhái tsaate dsíjívéityú Píivyéébé avyéjú ihsútú ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-13; Rc 9.28-36)

² Átsihdyúhjáa 6 coojívatu peebe camémbaúvú apáámyemáyé Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmema. Áámedívúhjáa tsíhdyúrééveébe. ³ Íwajyámúhjáa ávyeta tsítsíj íjcyaja ajchúcunúhi. Tsáháubá múha téhdu ímí nítýútyuró wáyyamu. ⁴ Áánacáhjáa Eriama Moitséemútsí tétsihvu diityédívú bóhówáávémútsima Jetsóó ihjyúváhi. ⁵ Ááneríhjáa Pééodoro iúllévenúne néé dííbyeke:

—¿Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchihyj! Ahdícýane métsu méméénu 3-wava nújuwááné ámuhá aha dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eriá éhwaa, éhdune.

⁶ Ehdúhjáa iíllityéné pañe iñééne tsá Pééodoro wáájacutúne. Áhduréhjáa íñahbéjtétsí íllityéhi. ⁷ Áánacáhjáa ojtso diityédívú níityéné pañétú Píivyéébe néehíi:

—Áánu Hájchíwu mítyane o wájuúbeke tsáma méllééboco. ⁸ Áánéllihyéhjáa íiteromé íinéubará íjcyatúne. Ténduréhjáa Moitséemútsí Eriama tsáhájuco íjcyatúne. Apáábyeréjucóhjáa Jetsóó tétsihyi.

⁹ Átsihdyúhjáa ditye oómíñáa Jetsóó bóijcyú ditye muucá teene iúúbállétu Míamúnáajpidívúu ípívyéévebe ídsíjívétsihdyu tsiíñe bóhítúné hajchóta. ¹⁰ Ahdújucóhjáa tsá ditye muucá úúbállétu teéne. Aaméhjáa ihdyu tsamééré díllócatsíhijcyá muhdú dsíjívéebe tsiíñe bóhííñe. ¹¹ Átsihdyúhjáa nééme dííbyeke:

—¿Ácooca muhdú íivane taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Eriá tsiíñe íjcyaiñé míamúnáake pájtyetétsóiibye bóhówáávéíñe íhdéwu?

¹² Áánéllihyéhjáa neébe:

—Ééé, ímiáánéjucóhdée tene némeíñe Eriá bóhówáávéíñe míamúnáake pájtyetétsóííbye úmíwari díbye diityéké íhdénu dííbyema. ¿Muhdútá nééne óhdityu Míamúnáajpidívúu o ípívyéévébedítýú Píivyéébé waajácúháámituj? Muurá nééne míamúnáa oke íavyejuúllétúne óhdi ícúbáhraíñe. ¹³ Aanée muurá ímiááné íjcyájucóóroobe tsojtsó múnáajpi Jóáa eenée Eriá díbye íjcyane ditye nehíjcyáabe. Áróóbekée míamúnáa íéhdíiválléne íllure ícúbáhrahíjcyáhi. Áánemáa díbye néérone tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ehdúu Píivyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco dííbyeke tene pájtyene. Ehdúhjáa neebe Jetsóó 3-meva ímamyémuke.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mt 17.14-21; Rc 9.37-43)

¹⁴ Aaméhjáa tsúuca ímunáajtemá tsijtye mítyame íjcyámedívú wajtsíhi. Áánacáhjáa taúhbájú uwáábojtémá diitye ímamyémú táhjácatsíhijcyáhi. ¹⁵ Aaméhjáa dííbyeke íajtyúmíne íicúu dííbye éllevu ipyééne dííbyeke duurúváhi. ¹⁶ Áámekéhjáa neébe:

—¿íínerí ámuha métáhjácatsíhijcyá támamyémuma?

¹⁷ Ehdúhjáa díbye neerónáa tsaapi néé diityéj pñétú dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, áánu hájchíwúú pañe naavéné íjcyáabe íhnyúvátúúbeke ó tsivá díllevu óóma u ímíbájchoki. ¹⁸ Muhdú íhya dííbyeke díbye méénúcooca baavu áákityéébé íhnyútú uráhtsaba íjchívyécooca íhwáñe íhdóne cópenúhíjcyáabe. Áánéllii íñe íjtye dímamyémuke ó neerá dityévá óóma dííbye pañétú iwáágoóroki. Árónáa tsá ditye píivyététúne.

¹⁹ Áánéllihyéhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—¡Juhúú, múhdúré míamúnaáami ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane iñe ¿múhajchótá ámuhá muhdúré o áábúcuéne ámuhake o úwáábohíjcyáá ámuha mecáhcújtsoki?

Ehdúhjáa diityéké iñéérone neébe:

—Áyu cána bo íllevu metsívá dííbyekej.

²⁰ Ahdújucóhjáa dííbyéwúuke ditye tsájtyene dííbye éllevu. Áánacáhjáa naavéné Jetsóoke íajtyúmíne dííbyeke ávyeta wáírohjácoobe áákityé baavújuco. Aabéhjáa baari cávíhyíñúmeíbyeke íhjuútu uráhtsaba íjchívyéhi. ²¹ Aanéhjáa Jetsóó néé cááníkyeé:

—¿Aca múhajchótájjuco illu díbye íjcyane?

Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Tsííménédítyuré ehdu dííbye. ²² Tsájyju muurá cúújúwá pañévú díbye íjcaáyoobe tsúuca dsíjivehíjcyáiyáhi. Áané tsaíjyú téhi pañévú dííbyeke wááhíjcyáabe. Aane cána ihdyu u píívyetéhajchíí múuhadi dídáátsóvéne múuhake piááboj.

²³ Áánéllíhyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—¿A o píívyetéhajchííjyju? Ú eene ihdyu ímiáané oke u cáhcújtsóhajchíí tehdújuco uke o piááboíñe. Tehdu iná óhdivu túhúúnejívari.

²⁴ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Uke muurá o cáhcujtsóhi. Áánélli oke piáábó éhniíñevu uke o cáhcújtsoki.

²⁵ Aanéhjáa mítyane míamúnaa píhcyáávénáa Jetsóó naavéneke úhbaabe néehíí:

—¡Nave Naavénej, eene muhdú áadíwúuke u dárííveebe íhjuvátuube lléébótúbé pañétú uke o néé u íjchívyeki! ¡Aabe dohmíjyúcohdí dííbyé pañévú!

²⁶ Áánéllíhyéhjáa naavéné wáníjcyámeíbyéré dííbyeke tsiíñe ávyetá ihnáho iwáíróhcóne íjchívyéhi. Áané boonéhjáa coévaabe dsíjiveebédu. Aanéhjáa mítyame íjtsúcunú tsúuca díbye dsíjivejúcóne. ²⁷ Áronáacáhjáa Jetsóó íhyójsitu íjyócujáróobe tsaímíyējuco.

²⁸ Áané boonéhjáa tsájaavu aahíveebe ímamyémuma. Átsihvúhjáa tsamééré íjcyátsihvu néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí muhdú nétsihdyu tsá muha mepíívyetétú meíjchívyetsóné naavéneke eene u íjchívyetsódu?

²⁹ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu téeméjpiikye mewáágóo májchotúme Píívyéébeke piáábó métáúmeíhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Ídsíjiveíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne

(Mt 17.22-23; Rc 9.43-45)

³⁰ Átsihdyúhjáa péeme pajtyé Gariréa iñújitu. Áijyúhjáa tsá Jetsóó ímíllétú múha wáájacúné ditye téeneri pájtyene. ³¹ Imílleebéhjáa apáámyekérei ímamyémuke íúwaabóne. Téijyúhjáa úúbáleebe Míamúnáájpídívúu ípívyéévéébedívú tsaapi ímítyúmeke ekéévetsóóbeke ditye dsíjivétsoobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe.

³² Ehdúhjáa díbye diityéké úúballéné tsá ditye wáájacutú muhdú nééíñe ehdu díbye nééneé. Aanéhjáa dííbyeke ímíñeúvú idíllóiyóné nuhnévehíjcyáme.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé íhtsútuube diityédítýú íjcyáiyóne

(Mt 18.1-5; Rc 9.46-48)

³³ Átsihdyúhjáa Capenaóovu péeme úújeté tsájaávu. Átsihvúhjáa Jetsóó diityéké néehíí:

—¿Íínerí ehne ámuha táhjácatsímyéré métsahíjcyá juuváyi?

³⁴ Áronáacáhjáa tsá ditye áñújcutú caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneríhjáa ityáhjácatsíñéllíhye. ³⁵ Áánéllíhyéhjáa íacúúvéne neebe diityéke:

—Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímíleebe óví tsíjtyeke íícuvéhi.

³⁶ Ehdúhjáa diityéké iñéene tsííménéwúuke icyájaabúcúne neébe:

—Éje, áanu muurá tsíímene ídátsohreé.

³⁷ Ahdu muurá táuráavye múnaa ídátso néemeke íícúvehíjcyámé ookéjuco íícuvéne. Aane tsá idyé ookére. Téhdure okée wállóobekéjuco ditye íícuvéne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Meke tútávajtsotúme meke píaabóne

(Mt 10.42; Rc 9.49-50)

³⁸ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáápiikye muha máájtyumí tsaate pañe naavémú íjcyámeke dimyémeri wáágóohíjcyáábeke. Áábeke muha mébóíjcyuíñú tsíjpiiye íjcyaaabe íveekí tehdu méénúnéllíihye.

³⁹ Árónáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—¿íveekí ámuha mébóíjcyúhi? Muurá eene tamyémeri méénúráítyúronéhjí méénuhíjcyáméubá tsá óhdityu ímityúné íhjuváiityuróne. ⁴⁰ Muurá meke píaabómé tsá meke tútávajtsotúne. ⁴¹ Ahdícyane tsaate ámuha tahñéjté meíjcyámeke nújpacyo díívanévu tamyémeri íjchome muurá téene áhdó ííne ímíjyaú íjcyáahi.

Tsaatéké ímityunévu méíbúwajtsóné ápíchó nééneé

(Mt 18.6-9; Rc 17.1-2)

⁴² Áánetu botsíi oke cáhcujtsómé ídátso tsííméwuúmúdúréi néemedítýú tsaatéké ímityunévu íbúwátsohíjcyámekéubá múu apáhajchíí íjkyééháñetu néwayúcobáné íóhbáñúmeke wájojcó móóá pañévu ditye ícúbáhrámeííyóné íhdétu. ⁴³⁻⁴⁴ Ahdícyane ámúhá hojtsíneri ímityúné ámuha meméénuhíjcyáhajchíí múu kípiyújcúmeí téhojtsíji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsánejcúéhójtisima íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyáá tsahójtisícuma ámuha méíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáítyúne. ⁴⁵⁻⁴⁶ Téhdure ámúháj tuhááñeri ímityúne éllevu ámuha mepéhíjcyáhajchíí múu kípiyújcúmeí téjtuháji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsajtúháácuma íjcyájúcoóturómé ámuha mepájtyetéhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyáá tsajtúháácuma ámuha méíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáítyúne. ⁴⁷⁻⁴⁸ Áhdure idyé ámúhá hálluúúneri ámuha maájtyumíne ímityúné meméénuhíjcyáhajchíí méwaagóoméí téuhji. Muurá ímí ámuha méíjcyáá tsánejcúéuma íjcyájúcoóturómé Píívyéébé avyéjuri ámuha méíjcyáhajchííjyu. Áánetu ídátso ámuha méíjcyáá tsauúcuma ámuha méíjcyarómé múijyú áabatéítyúnéj cuujúwá pañévu mewágóóóvéhajchííjyu. Árónáa ihdyu téewá pañe íjcyame tsá muhdú íjcyáítyúne.

⁴⁹ Muurá pámeere téewá pañe íjcyámedi téewaj cúvá búúúveéhi. Áánetu Píívyéébeke íícúvehíjcyámeke ímíjpyetétsóiibye éhne múúne cánáama heeco ímíjpyetétsódu. ⁵⁰ Muurá cánáama íímúnélli meke píaabóhi. Áánetu íímútuca tsá íínetú tene píáábóítyuróne. Ahdu teene Píívyéébé uwááboju cánáamadu. Aane ihdyu óví ámúhá pañévu ámuha méujcú tsáímíyé ámuha menáhbévájcatsíki. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

10

Táábávajcatsímé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne

(Mt 19.1-12; Rc 16.18)

¹ Aabéhjáa Jetsóó Capenaóotu péé diitye ímamyémuma Jodéá iĩñújivu Joodáá tsiñéjcuvu. Áhullévúhjáa idyé míamúnaa dííbyedívú píhcyáávémeke imyéenuhíjcyádú úwááboóbe. ² Ájyúhjáa paritséomú dííbye éllevu itsááne dííbyeke imújtátsóro dilló tsáápilleke ihdícyané hallútúré ájyu wáágoóné tehdújuco néhajchíjyu. ³ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdútáájá Moitséeúvú nehíjcyá téenetuj?

⁴ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Muuráájáa nehíjcyáábeúvú dííllekévá téené waajácúhaamívú maájcuéne meíhvéjtsóiyóne.

⁵ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráájáa ihdyu eene ámuha meíjcyadu ditye cáhcujtsópityúnéllii ehdu nehíjcyaaabe tehdure ípívyejtsó wajpii, wallee, íjcyane muhdú tene íjcyáidyújuco. ⁷⁻⁸ Áánélliihyéé muurá neebe wajpi ityáábávácooca ííneíñé cáánímútsidítú díílle máyéjuco íjcyá tsaheécoréjuco tsáápiye íjcyáiyódu. ⁹ Aamútsí míityétsi íjcyáromútsí tsaheécoréjuco íjcyáíñé Píívyéébéé ípívyejtsódújuco. Áánéllii tsá tsaate ityáábávájcatsícyooca dówáávéityuróne.

¹⁰ Ehdúhjáa iñéené boonétú tsáaavu ímamyémuma úújetéébeke tsiíñe dillómé teéne.

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá tsaapi méwakyé ííhvéjtsóne tsíjípillekérejuco ityáábáváhajchíí ímityúné meenú mewa ímíubááne íjcyánaa tsíjípille máyéjuco íjcyáneri. ¹² Áhdure idyé walle ájyúke ííhvéjtsóne tsíjipiikyéréjuco ityáájváhajchíí ímityúné meenú ájyu ímíubááne íjcyánaa tsíjipiimáyéjuco íjcyáneri.

Tsíméké Jetsóó llúúvanúne (Mt 19.13-15; Rc 18.15-17)

¹³ Téijyúhjáa tsaate íítsíimeke tsivá dííbye éllevu díbye diityé hallúvú píááboju Píívyéébeke ityáúmeíki. Áronáacáhjáa ímamyémú néé íínevú ditye íítsíimeke tsívane.

¹⁴ Ehdúhjáa ímamyémú nééne tsáí íjtsúcunúne neebe diityéke:

—Óvi ihdyu tsívame. ¿íveekí ámuha mécátuhtsóhi? Muurá diitye tsíime íjcyadu néémé wáábyuta Píívyéébé avyéju. ¹⁵ Aane ímíáánetúré ámúhakyé o néé éhne múúne teetsi tsíimene ímí meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyéjúeje íjcyatúne.

¹⁶ Ehdúhjáa iñééne tsíméké cájáábiñuubéré píáábó táúmeí diityé hallúvu.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuváne (Mt 19.16-30; Rc 18.18-30)

¹⁷ Átsihdyúhjáa díbye pééiyónáa tsaapi dííbye éllevu dsíneríyé itsááne dííbyé lliíñévú ímímóúúvéne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ímíáábé u íjcyaaabe cána oke díñe muhdú ó íjcyáiyóné múijyú o dsíjívéjúcúóóityúne bóhí o újcuki.

¹⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí ímíáábedi oke ú dillóhi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímíáábe.

¹⁹ Aane muurá tsúúca ú waajácú dííbyé taúhbajúúné illu nééneé: Tsá múu ihdícyámema dómacójcatsítyúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyéjuullé díícyáanimútsikyé.

²⁰ Ehdúhjáa Jetsóó nééneéllii neébe:

—Uwááboóbej, tehdújuco muurá ihdyu o ícyahíjcyané táayáabedítúre.

²¹ Ehdúhjáa díbye nééne Jetsóó ímí íjtsúcunúne néé dííbyeke:

—Árónáa ijcyánéi tsane. Dítsieméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjike. Áijyu ihdyu ú ávyéjúúteé nijkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébé avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²² Ehdúhjáa Jetsóó nééne kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane díbye éhnévánéllíihye.

²³ Aabéhjáa kímóóveebéré pééneri Jetsóó iúllévenúne néé ímamyémuke:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi.

²⁴ Ehdúhjáa díbye nééneri ímamyémú úllévenúnéllii tsiíñe neébe:

—Ámuúha Llihíúmuj, íhnáhóóné ímiááné ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyóné dítye téeneriyé tsúúrámehíjcyánéllíihye. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló ánéétóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú díitye ehnéva múnaa Píívyéébé avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne tsamééré néjcatsíhi:

—¿Aca ihdyu múhdutúra pájtyetéiyóme?

²⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéébe píivyeté díityéké ipájtyetétsóné íiná dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁸ Áánéllíihyéhjáa Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne uukéréjuco meúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Muurá ímiáánéturé ámúhake o néé tsaate íjcyátsíhji, íñahbémuu, íñaallémuu, cáánímutsii, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébé wákiméi méénume íñé imíjyaú íjcyaiñé íñe íñújiri. Aame muurá ájtyúmíí tsíjtyeke díityémá íñahbéváimeye íñahbé múdú íñaallémúdú cáánímutsídyú ítsímédú nééme téhdure ookéréjuco úráávyémeke. Aame téené déjúcotu ícúbáhrámeíhíjcyaaáhi. Árónáa ihdyu nihnévúré újcuímyé múijyú ídsíjívécóóítyúne bóhí tsíjiréjuco íñúji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúri íjcyaki. ³¹ Muurá íñe ícyooca íhtsútúme íjcyame ídátsó téijyu waagóojte íjcyaaáhi. Ááné lliíñévú íñe ícyooca ídaatsómé ávyéjúúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

*Ídsíjívéíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-18; Rc 18.31-34)*

³² Aaméhjáa Jerotsarévu pééme dííbye déjuri pehíjcyá íllityécunúme. Áámekéhjáa tsátsihvu imíjyojcaróne tsiíñe úúbáleebe muhdú técoomívú dííbyeke tene pájtyeíñe.

³³ Neebéhjáa díityéke:

—Mepéé íñe Jerotsarévu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú tsaapi llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojtéké óhdivu ékéévétsoóhi. Aame oke íékéévéébeke jodíómú íjcyátúme hójtsí pañévú íhvéjtsó oke dítye ídsíjívétsoki. ³⁴ Aame óhdi iúúhívaténe oke úníchíhcyuméré iwápáájcoóbeke dsíjívétsoóhi. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

*Jacóóbomútsí Jóááma Jetsóoke táúmeíñe
(Mt 20.20-28)*

³⁵ Áábekéhjáa tsáijyu Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi néehíi:

—Uwááboóbej, muhtsi méimíllé tsane uke metáúmeíñe.

³⁶ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Íiná ámuhtsi méimílléhi?

³⁷ Áánéllíihyéhjáa neemútsi:

—Muhtsi méimíllé u ávyéjuutécooca díúniúvú múhtsikye u ácujcároné úúma muhtsi maávyéjuutéki.

³⁸ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyeta tsá ámuhtsi mewáájácutú ñná metáúmeíñe. ¿Aca ámuhtsi méicúbáhrámeíyá muhdú o ícúbáhrámeídyu?

³⁹ Áanélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, muhtsi méicúbáhrámeíyáhi.

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéhde ámuhtsi méicúbáhráméíhi. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuhtsikye táúniúvú oore o pícyoóíturóne. Muurá ihdyu Llihíyóré táúniúvú pícyoó caatyéké iwábyújtsómeke. Éhduréhjáa añújuube Jetsóo diityétsikye.

⁴¹ Aanéhjáa íñahbéjté 10-meva íjcyame illéébóne cayóbáávaté diityétsidívu.

⁴² Áronáacáhjáa Jetsóo diityéké néehí:

Ámuha muurá méwaajácú íñújiri íjcyané avyéjujte íhnáhó ityáúhbájcatsíñe táhjácatsíhijcyáne. ⁴³⁻⁴⁴ Áanetu ihdyu ámuha tahñéjté meíjcyame tsá múu tehdu néétune. Ámúhadítýú íhtsútuube íjcyane ímíllebe múu pamévakéré píaabóhi. ⁴⁵ Muuráhjáa íñe Míamúnáájpidívu o ípívyévebe tsá o tsáátu íhtsútuube ávyéjuube o íjcyáábeke míamúnaa oke íícúveki. Ópée o tsáa diityéké o píaabóné diityé wájuryi o dsíjive múhdumé teene cáhcujtsómé ipájtyeteki.

*Hállúvátúúbeke Jetsóo ímíjpyetétsóne
(Mt 20.29-34; Rc 18.35-43)*

⁴⁶ Aabéhjáa Jericóori íjcyátsihdyu diitye ímamyémuma tsiéllévúréjuco péemema mítyame péehí. Áanáacáhjáa ditye pééjú úníuri Timéo hajchi Batiméo hállúvátuube ácuúcunúúbé táúmeíhijcyá píáábo. ⁴⁷ Aabéhjáa tétsihvu diibye Natsarée múnáajpi Jetsóo píñhine iwáájácúne kéévánécoba néehí:

—¡Jetsóo Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii tsaate néé cúuvéhulléré díbye íjcyaki. Áronáacáhjáa éhniíñevúré tsiíñe neébe:

—¡Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁹ Áanélliihyéhjáa Jetsóo tétsihvu íjyócúúvéne néehí:

—Méne díbye itsáa taéllévu.

Ahdújucóhjáa díbyeke ditye nééneé:

—Uke píúvaábe. Wa dichaj.

⁵⁰ Ahdújucóhjáa ícúu íwajyámú hállújeja ityácóríívéne díbye cátsíñiiviyéné díbye éllévu.

⁵¹ Áábekéhjáa neébe:

¿Ñná ú imílléhi?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

⁵² Áanélliihyéhjáa Jetsóo néé díbyeke:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúúca ú hálluváhi.

Ahdícyane wa ílluréjuco dipyej. Ehdúhjáa Jetsóo díbyeke néénemáyé ítéjúcoóbe. Aabéhjáa díbyemájuco pééneé.

11

*Jerotsarée pañévú Jetsóo úcaavéne
(Mt 21.1-11; Rc 19.28-40; Ja 12.12-19)*

¹ Aaméhjáa úújeté Jerotsaréej piihíri Bepajéema Betáaniá coomícyú úníuri oríivo bájú íjcyátsihvu. ² Átsihdyúhjáa Jetsóó mítyétsikye ímamyémudítýú ípiihié coomívú iwállóómútsikye nééhií:

—Écoomi ípiihié cóomityu óóma méujcúté íayáne ííjúwuúke. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. ³ Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne néénéllíi muhtsi méujcúváhi. Ícúiyévané ihdyu óómíchóííbye.”

⁴ Ahdújucóhjáa péémutsi úújeténé dííbyedívú juuvá úníutu tsaaté já llahájtí míjco lleehówá úmíwatu dóhjíváábedívú.

⁵ Áábekéhjáa dityétsí tsíñaáyórónáa tsaate néjucóó:

—¿Aca ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyó kiávú metsájtyeki?

⁶ Áánéllíihyéhjáa neemútsí dibyée úwaabódu. Áánéllíihyéhjáa íhvejtsómé dityétsí itsájtyeki. ⁷ Áábekéhjáa dityétsí úújetétsóóbé hallu wájamúúnevu ditye íhbóné hallúvú Jetsóó íñeríívyéne péehíí. ⁸ Áábé úmíwáhjáa mítyame míamúnaa juuva íhbó wájamúúnema wájyuhóónevu. ⁹ Aaméhjáa dííbyema péeme tsuullerii, idyéjurii, íjcyame wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj, maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¹⁰ ¡Ñóóooj, máávyejújtso áánúke Dabííúvúj tsíiménémúhaabe ímíá ávyéjuube íjcyáábeke! ¡Maímijyu Píívyéébe mééma íjcyanej! Ehdúhjáa iwáñéjcoéne nehíjcyáme.

¹¹ Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu úcááveebe duurúvájávú íááhívéne tééj já pañe panévare íítéíñúne péjucóó Betáaniávú cúvéhréjuco tene néénéllíihye.

Higyéerahe Jetsóó pítyuutsóne (Mt 21.18-19)

¹² Ááné tsiíyúhjáa Betáaniátú ditye óómíñaá Jetsóó ajoyááavatéhi. ¹³ Aabéhjáa tsíhyullétúré ájtyumí higyéerahe juuvá úníutu íjcyahé imíwu háámívahe. Ááhe éllévúhjáa míjyóóveebe ‘néévahéubáhaja’ íñéénema. Áronáacáhjáa tsá téijyu tehe néevatú íñéeváiyó rááhori íjcyátúnéllíihye. ¹⁴ Ááné hallútúhjáa ílluréjuco dibye teehe pítyúútsoobe nééneé:

—Óvíárohe tsáma tsiíñe u néévahíjcyádú ú neevá níhñécunu ílluréjuco u chéméihye. Ehdúhjáa dibye néene ímamyémú lleebóhi.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne (Mt 21.12-17; Rc 19.45-48; Ja 2.13-22)

¹⁵ Átsihdyúhjáa úújetémé Jerotsaréevu. Áijyúhjáa Jetsóó duurúvájá pañétú boáyó tééj já pañévú náhjihénújcatsímyeke. Dsíídsikéhjáa cápáyócohíjcyámé metsáwáané wájójcoóbe. Áhduréhjáa íjúúmuke náhjihénuhíjcyámé acúvewáané wájójcoóbe. ¹⁶ Áánemáhjáa neebe múha tééj já pañévú íñáhjihénújcoótuki. ¹⁷ Átsihdyúhjáa neebe díityéke:

—Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Íjya tahjya tééj já lliíñévú míamúnaa óóma íhjyúvahíjcyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáa jaríyéjuco medíllone? ¹⁸ Ehdúhjáa Jetsóó méénúné uubállé llúúvájte avyéjujtemá taúhbájú uwáábójte iwáájácúne imíllera dííbyeke ídsíjívetsóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé míamúnáadi ditye ímí dííbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíihye. ¹⁹ Ááné íjyúnúvúhjáa tépejcojuco Jetsóó péene técoomítyú ímamyémuma tsiéllévuréjuco.

Higyéerahe chémene (Mt 21.20-22)

²⁰ Aaméhjáa tsíjyu cúúvénetúré dibyée pítyúútsohe higyéerahe íjcyátsihdyu pájtyénáa ímamyémú ájtyumí tehe tsucájaaháñé tébajkyéjímájucó chémene. ²¹ Átsihvúhjáa Pééodoro ítsaavé tétsihdyúu ditye pájtyénáa Jetsóó teehe úhbane. Áánemáhjáa neébe:

—Éje Uwááboóbej, éhnée u pítyúútsohéha íhye tsúúca cheméhi.

²² Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ehdu ámuha meméénuhíjcyá ímíñeúvú mécahcújtsó Píívyéébeke. ²³ Muurá amúhadítýú tsaate ímiááné ímí cáhcujtsómé éhbau cámehbáú nééiyá téhbau ííne móóáj pñnévu. Ahdújucó muurá téhbau ííneiyóne. ²⁴ Ahdícýane muurá páneere Píívyéébeke ámuha metáúmeíñé piáábojúvú amúhake ájcyúibe ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchíjyu. ²⁵ Árónáa ihdyu múu tujkénú ímbáchójcatsí tsaatémá ímityú ámuha medáríívécatsíhajchíjyu. Ájyu ihdyu amúháj Caani níjkyéjiri íjcyaaabe amúhadi ídáátsóvéne íllurjúco ábájííveíñé ámuha ímityúné meméénune. ²⁶ Áánetu ímityúné amúhake méénúmedi ámuha meídáátsóvétúhajchíí téhdure tsá dibye amúhadi ídáátsóvéityúne. Ehdúhjáa Jetsóó neé ímamyémuke.

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Rc 20.1-8)

²⁷ Aaméhjáa Jerotsaréeri íjcyánáa duurúvájá pañe íjcyáábedívú llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame píhcyaaavéhi. ²⁸ Aaméhjáa neé dííbyeke:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi?

²⁹⁻³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Áhdure ¿acáa múha nééjuri Jóáa tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píívyéébeé, mityá míamúnaáree nééjuri téené wákimyéí méénuhíjcyaaabe? Áyu cána oke máañújcuj. Ámuha oke máañújcúhajchíí botsíi amúhake ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

³¹ Áánélliihyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píívyéébeé nééjuri tsótsohíjcyaaabe’ menéhajchíí meke nééiyóobe: “Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsotúne?” ³² Áánetu ‘míamúnaáree nééjuri’ menéhajchíí meke míamúnaa téené hallútú méénúiyáhi. Muurá pamévare cáhcujtsó ímiáánéjucóo Píívyéébe íhjuú uuballe múnáajpi Jóáa íjcyane. ³³ Ehdúhjáa néeneri ínúhnévéne néémeé:

—Maáhuúj, tsá muha mewáájácutúne.

Áánélliihyéhjáa Jetsóó neéhií:

—Aanéjííva idyé amúhake ó neé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

12

Úmíhé tehme múnaa múhdurá dáríívemeíñetu íjcyáné uwááboju

(Mt 21.33-46; Rc 20.9-19)

¹ Ájyúhjáa Jetsóó tsíménéhjítu úwááboobe neéhií:

—Tsaapíhjáa íumíhe tsanééré óova íbájtsohe mójcónúhi. Áánemáhjáa tsátsii ímbájchoobe téene néévá dótsúhcúmeítsíi. Áhduréhjáa tépallíj pñnévú méénuube jáhwu cáámé cóhnaúvú tééj páñétú tépalli téhmémeíjya. Ehdúhjáa imyéénúne tsaatéké tépallívú ityéhmétsoíñúne aahívetéébe tsííñé ííñúji. ² Aanéhjáa tsúúca tépalli néévane iwáájácútsihvu wálloobe íúnú múnáajpiikye dííbyema ditye iwáallóoro dííbye éhné íjcyadúne. ³ Ahdújucóhjáa péeróobeke ditye íllure méénúpéjtsónetu dibye óómiñe íeveébe. ⁴ Áánélliihyéhjáa tsíjpiikyéréjucó dibye wáallóroobeke téhdure néwayúúneri íhñíwáutu ityúúvátsoóbedi íllure uuhívatéme. ⁵ Áróné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wáallóobeke íllurjúco ditye dsíjívétsopejtsóne.

Áronáacáhjáa tsiine walloobe pivámevákéjuco. Áamekéhjáa idyé imyéénúpéjtsóne tsaatéke dsíjívetsóme.

⁶ Áané boonéhjáa illi apáábyeréjuco cóevané mítyane dibye wájuúbe. Áabekéréjucóhjáa dibye walloone 'ihya hájchíwu íjcyánéllii díbyeke avyéjúúlléiyóme' inéénema. ⁷ Aabéhjáa bóhditéébeke íjtyúmíne néjcatsímye: "Aabye muurá illíyéjuco íne cááníñúiyóne. Áanéllii metsu díbyeke medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki." ⁸ Ehdúhjáa inéjcatsíne idsíjívetsóobeke waagóomé íhyóvé pañévu.

⁹ Ehdúhjáa Jetsóo diityéké iúúbállétsihdyu néehí:

—¿Aane íne diibye úmíhé aabájaabe itsáácooca muhdú méénuú eené tépallívú dibye téhmétsoíñúme ímityú dáríívemeímyeke? Muurá diityéké dsíjívetsóoibye téené hallútu. Áane tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívu.

¹⁰⁻¹¹ ¿A tsá ámuha mújyú meévetú Píivyéébé waajácúháami? Muurá téhaamítú nééneé: Tsaúu néewayu jááháñé wákimyéi múnaa inéhnílléne wáágóórou pícyámei ímichi tééutu jaa éjkéiu. Muurá ihdyu Píivyéébere ehdu meenuú tehdújuco.

¹² Ehdúhjáa diitye llúúvájte avyéjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyámeke Jetsóo lléboóbóné hallútú imíllerómé díbyeke tétsihdyu iwáágoóne. Áronáacáhjáa nuhnévémé Píivyéébé ihjyú uuballe múnáajpi dibye íjcyane míamúnaa néhíjcyámedi íllityénema. Aaméhjáa illuréjuco pééneé.

*Íñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóne
(Mt 22.15-22; Rc 20.20-26)*

¹³ Áané boonétúhjáa paritséomú wallójcatsí Heróodé icyánéjcuéjtemá díbye éllevu ditye inééte muhdú díbyedítú ipítýácócatsíhijcyáne. Ehdúhjáa íjtsámeímyé dibye muhdú áñújcúnetu díbyedívú inéétsóroki. ¹⁴ Aaméhjáa neeté díbyeke:

—Uwááboobej, muha muurá méwaajácú ímíáábé u íjcyane állíútuúbe. Aabe ú uwáábohíjcyá kéjijtó Píivyéébe míamúnáadívú ímí íjtsúcunújijtó tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúroneri ícúvétuubere. Árómeke muurá pámeekéré tsahdúré ú íjtsúcunú muhdú ditye íjcyane u túhúúllétúnéllíhye. Aabe cána múúhakye díne dícyánéjcutuj. ¿A tehdújuco avyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

¹⁵ Ehdúhjáa díbyeke dillómé illure imújtátsóroki. Aanéhjáa iwáájácúne neebe diityéke:

—¿íveekí illure oke ámuha memújtátsóro mémávárijchóhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj.

¹⁶ Áhdújucóhjáa ditye tsájíhcobávú ájcune díbyeke. Áájítúhjáa húmi náávee, memee, íjcyane ííténe neebe diityéke:

—¿Aca múhúmi náávé íñéé? Áhdure ¿mumémé íne tééjitu?

Áanéllíhyéhjáa néémeé:

—Ávyéjuube Tséetsá húmi nááve. Áabe méméré eene tééjitu.

¹⁷ Áanéllíhyéhjáa neebe diityéke:

—Áné wa ihdyu diibye Tséetsáke mááhdohíjcyá díbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píivyéébeke máacuhíjcyá díbyé wáabyuta íjcyanévu.

Ehdúhjáa Jetsóo diityéké nééneri illure ullévenúme.

*Dsíjívémé muhdú tsiine bóhíne tsaate díllone
(Mt 22.23-33; Rc 20.27-40)*

¹⁸ Téjyúréhjáa idyé tsadotséomú péé díbye éllevu medsíjívémé tsiine mebóhíne cáhcújtsótúme.

¹⁹ Aaméhjáa nées díbyeke:

—Ávyéjuubej, Moitséeúvúhjáa muurá nées tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí ñahbérejuco dílleke táábávaíñé díbyeréjuco itsíímáva dílledívú ñáhbeúvúu tsíímávaíyóne.

²⁰ Aanée ijcyámé 7-meva tsané nahbému. Áámé amíaabée ityáábávárólléjtane dsíjívé tsíímávátuubére. ²¹ Áané boonée bóneebe dílleke táábávároobe idyé dsíjívé dílledívú téhdure tsíímávátuubére. Áábé bonéebekée idyé téhdure pajtyéne. ²² Ehdúu pámeere tsané nahbému 7-meva ijcyame dílleke ityáábáválledívú tsíímávátumé dsíjívéhíjcyáhi. Aanée nihñévúré dílleréjuco dsíjívéne. ²³ Aane cána múúhakye diñe ímichi ¿cáabyé taaba dille ijcyáiñé tsiíñe ditye bóhíicooca?

²⁴ Ehdúhjáa ditye néenélii Jetsóó néehíi:

—Íllure ámuha mémujtá Píivyéébe íhtsútuube ijcyáábé waajácúháámitu muhdú tene úwaabóné ámuha mewáajácútúnéliihye. ²⁵ Muurá dsíjívémé tsiíñe bóhíicooca páneere tsíhduréjuco cápáyóóveíñe. Tsáhájucó téjyú míamúnaa táábávácatsíhijcyané ijcyáityúne. Muurá téjyú pámeere ijcyáa níjkyéji múnaáduréjuco. ²⁶ ¿Aca tsá mújyú ámuha meéévetú Píivyéébe waajácuháámi? Íllúu muurá Píivyéébe Moitséeke nées úmehéwu péétécunúne pañétú díbyema íhhyúvácooca: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, ijcyámé Píivyéébe ó ijcyáhi.” ²⁷ Ehdúu Píivyéébe néenetu muurá méwaajácú ditye ijcyane. Muurá ditye ijcyátuca tsá díbye nééityuró diityé Piivyéébe ijcyane. Aanéjñíva íllure ámuha mémujtáhi.

Páñétúejúúcu taúhbajúúcu

(Mt 22.34-40)

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó tsadotséómuma táhjájcatsíñé tsaapi taúhbájú uwááboobe lleebúacunúhi. Aabéhjáa ímí diityéké Jetsóó añúcu híjcyánélii nées díbyeke:

—¿Aca teene Píivyéébe taúhbajúúnetu keená ímichi páñétúene?

²⁹ Áánéliihyéhjáa neébe:

—Ímichi muurá páñétúene taúhbajúúnetu néehíi: “Ámuúha ijraéemuj, muurá Máavyéjuube Mépiivyéébe apáabyéré íhtsútuube ijcyáhi. ³⁰ Áánélii múu díbyeke Dípiivyéébe Díavyéjuube ijcyáabeke wajyú ávyeta dííbúutúré páneere muhdú u ijcyáneri díjtsaméiyi.” Ehdu néene ímichi páñétúene teene taúhbajúúnetu. ³¹ Áánetu tsiíñe néehíi: “Pamévakéré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” Íñeecu muurá ímichi páñétúenécú taúhbajúúnetu.

³² Ehdúhjáa Jetsóó néenélii diibye taúhbájú uwááboobe nées díbyeke:

—Ávyéjuubej, tehdújuco u néene ímiáané tsáápiye Píivyéébe ijcyane apáabyéré íhtsútuube ijcyáabe. ³³ Áabeke ímiáané mewájyúiyá ávyeta méíbúutúre páneere muhdú meíjcyáneri méjtsaméiyi. Áhdure tsíjtyeke mewájyúiyá muhdú mewájyúmeídyu. Ehdu muurá meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé íñe díbyeke meíicuvéné panévare díbyé úmíwávú mecóvátsohíjcyané ehniíñevu.

³⁴ Ehdúhjáa díbye tsáimíyé añújcúnélii Jetsóó nées díbyeke:

—Tsúúca muurá Píivyéébe avyéjuejpíjyúcooíyó uú.

Ehdúhjáa díbyeke Jetsóó néené Boone tsáhájucó múha díbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Rc 20.41-44)

³⁵ Téjyúhjáa duurúvájá pañe ijcyámeke úwááboobe íhdityuré néehíi:

—¿Aca íveekí taúhbájú uwáábojte nehíjcyá Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe Críjto íjcyáiñe?

³⁶ Ááneráhjáa Píivyéébe Apííchóré díbyeúvuke túkévéjtsóneri neébe:

Ávyéjuube nées Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúu díicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

³⁷ Ehdúhjáa muurá neebe Dabíiúvú Críjtodítýú Íavyéjuube dibye íjcyane. Aanéjii ¿muhdú íivane Dabíiúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáiyooobe Críjtoó?

Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné ímí diityéké pájtyénéllii lleebúcunúme.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Rc 11.37-54; 20.45-47)

³⁸ Téhduréhjáa tsíiíne úwááboobe neéhií:

—Ámuúhaj, téiibúwá tsáma méíjcyaco. Tsá múu íivatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké íavyejúúllekiyé cááméjacobájí úcámeíhíjcyánetu. ³⁹ Muurá pihcyáávejáané pañévú iúcaávécooca imíllémé íboohówátsihíjívúré íacuuvéne. Áhdure teene pihcyááveháñe májchó májchómeícyooca imíllémé ímítsihíjívúré imájchone.

⁴⁰ Aame pílbájyujte walléemudítýú dótuhíjcyá diityé jaaháñe. Ehdu muurá imyéénúné núcójpí cááménécóbaúvú ihjýúvahíjcyarómé Píívyéébema. Árome muurá téené déjúcotu ícúbáhráméíhi. Ehdúhjáa Jetsóó neéhií.

Ídátso neélle pílbájyulle dsíídsike pícyoóne

(Rc 21.1-4)

⁴¹ Téijyúhjáa duurúvájá pañe Píívyéébé wáábyuta dsíídsike ditye pícyohíjcyábá úníuri dibye ácuúcunúnáa téhbá pañévú picyoómé teene dsíídsi. Dsíídsiváméhjáa mítyanéhjí picyoóhií. ⁴² Áanáacáhjáa pílbájyulle ídátso picyoó mjíhíhwuúcúre. ⁴³ Aanéhjáa ííténe ímamyémuke neébe:

—Áámye muurá pílbájyulle ídátso neérolle picyoó pámé ehniíñevúre. ⁴⁴ Muurá aatye picyoó mítyane idsíídsivánetu áyánéwuúji. Áánetu pícyoolle páneere téene tájpi íjcyáiyóne.

13

Duurúvaja wágóóóveíñe Jetsóó neéneé

(Mt 24.1-2; Rc 21.5-6)

¹ Aaméhjáa duurúvájá pañétú íjchívyénáa Jetsóoke ímamyémudítýú tsaapi neéhií:

—Uwááboobej, aca ííne ímíjyaú eene duurúvaja néwayúúnetu méénúmeíhi.

² Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿A ímíwu ú ítéhí? Ároja muurá wácávyáhcaméíhi.

Jetsóó tsááiñe ihde pájtyeíñehjí

(Mt 24.3-28; Rc 21.7-24; 17.22-24)

³ Átsihdyúhjáa péeme tééjáj píihírí oríívo bájú íjcyátsihvu. ⁴ Átsihvúhjáa Jetsóó ácuúcunúúbeke Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, Aderéee, íjcyame neéhií:

—Cána múúhake duubállé múijyú tene pájtyeíñe eene múúhake u néhíjcyanéhjí. ¿Aca íínetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

⁵ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu neéme tsáma wajácútsi méíjcyaco ámuha állíu múnáadívú maállítsámeityuki.

⁶ Muurá o tsááiñe tsúúca píhícooca íjcyáímyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame neé diibyéjuco Críjto íjcyane. Aane mítyame cáhcújtsoó bañúháñe.

⁷ Áhdure téijyú íjcyáiñe méénujcátsí pahúllévare. Ááneri méíllityedíñe. Ehdu pájtyeíñe páneere ílluréjuco níjkéváiñe ihde. ⁸ Muurá tsané íiñúji múnáa méénujcátsí tsííñe íiñúji múnáama. Áijyú íiñúji vááúméí pahúllévare. Áhdure ájyaba íjcyáahi. Ehdu déjúcoóveíñe ícúbáhráméí íiñújiri.

⁹ Áánéllíi téiibúwá méíjcyaco. Muurá oke ámuha mecáhcújtsóné hallútú pihcyáávejáané pañévú ámuúhake imyéénúmeke tsajtyeímye ávyéjúté éllevu. Aame muurá ámuha

méúwááboó diityéke. ¹⁰ Muurá iñe pajtyéteju pámeekérei íñújiri íjcyané míamúnáake úwáábóméiíhi. Ájyju ihdyu ó tsaá páneere ílluréjuco iníjkévaki. ¹¹ Ahdícyane ávyéjyjté éllevu ditye ámúhakye icyúvéhoojánu tsájtyécooca tsá múu íjtsámeityú muhdú íhhyúváiñeri. Muurá ihdyu Píivyéébere Íapííchoj téeveri ámúhakye túkévéjtsóneri ámuha méihjyúváahi. ¹² Áhdure téjyju tsané nahbémú íjcyarómé ímityúné dáríívécátsiíhi. Aame tsamééré tsíjtyedívú táúhbájcátsiíhi. Muurá ítsiime íjcyarómedívú cáánumu táúhbaá tsijtye dityéke idsíjívétsoki. Áhdure idyé ítsiime íjcyarómé cáánimudívú táúhbaáhi. ¹³ Áhdure cáhcújtsotúmé ámúhakye tsarílléé tahñéjité ámuha meíjcyámeke. Aane ehdu néerónéhjí pañe Píivyéébeke íhvéjtsotúmé tsaímíyé nihñéétsihvuré íjcyame ihdyu pájtyéteéhi.

¹⁴ Áhdure muurá duurúvájatu tsátsii íñé imítyúné úújéityútsihvu ímityúné úújeténé Píivyéébeke ávyéta tsarí pájtyeéhi. Aane ihdyu ámuha maájtyúmícooca méwáácunúco cámeéhaúnevu Jodéa íñúji múnaa ámuha meíjcyame. Ehdúu muurá tene pájtyeíñé tsúúcajatójuco Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpi Daniéré néeneé. Aane éevéhíjcyámé íhya ihdyu waajácújucoó íñá íjcyaiñe. ¹⁵ Ahdícyane téjyju áachi íjcyame íucaavéjúcohdí ímíjcoó pañévú tsíeméné iújcuki. ¹⁶ Áhdure íumíhé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí ihjyávú íwajyámu éllevu. ¹⁷ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñé téjyju walléemú éevájtema tsijtye ñohñójtéréi ítsíméwuúmú íjcyámeke! ¹⁸ Áánéllii Píivyéébema méihjyúvaco tsúcohíváneri úúníjyáijyju tene ipájtyétu níjyáháñé lliiñe ámuha mewáácunútki. ¹⁹ Muurá téjyju íjcyaiñé ávyetá íhnáhó ícúbáhraméi íñe íñúji ípívyéévétsihdyu mújyú ícyahíjcyatúne. Áané boonétú ihdyu tsáhájucó mújyú téhdu néené ícúbáhraméi íjcyáityúne. ²⁰ Aane muurá Píivyéébe oke wállóótuca pámeere dsíjívéiyáhi. Áánéllii ícúu tsiíñe oke wállóóibye íhñéjte wájyuri.

²¹ Aane tsúuca tene píhícooca íjcyaimyé tsaate íllure íállíñe ‘tsúuca Críjto tsájucóóhií’ nééimye. Áámeke wajácútsi meíjcyáne mécáhcújtsodíñe. ²² Muurá íjcyaimyé állíu múnaa iiye Críjtodi díllóméimye. Áhdure díllóméimye Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáadi. Aame piivyéteé méénuráityúronéhjí imyéénune. Ááneri muurá míamúnáake mújtátsoimyé Píivyéébedítyu. Tsáijyju múúne téhdure mújtátsoiyómé ímiááné dílbyeéjtéjuco íjcyarómeke. ²³ Aane iñe tsúuca ámúhakye ó úúballé íhdétújuco ámuha metéíbúwááveki.

Jetsóó tsáácooca pájtyeíñéhjí
(Mt 24.29-35, 42-44; Rc 21.25-36)

²⁴ Ehdu ícúbáhraméi pájtyéné boone cóójíejpi nuhba ílluréjuco áabatéiñe. Áhdure péjcoejpi tsáhájucó ajchúityúne. ²⁵ Ájyju míicuru dójcoó cáámetu. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtáraba íjcyáahi. ²⁶ Ájyju tsúuca Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe páneere táihstútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. ²⁷ Aabe ó táúhbaá níjkyéji múnáake ditye ípíhjúcu óhdivu tahñéjteke pahúllevaré íñújiri, níjkyéjiri, íjcyámeke.

²⁸ Cáhawáá méjtsúcunu higyéerahej. Muurá itsóúúvéne tsiíñe tehe béhjívánetu méwaajácú píjcyaba píhíjucóone. ²⁹ Ahdu néene iñe ícyooca ámúhakye o nénehji pájtyénetu tsúuca ámuha méwaajácúu tsiíñe o tsááiñe éévé úújetéjucóone. ³⁰ Aane ímiááné ámúhakye o néé ehdu nénehji pájtyeíñé íñújiri míamúnáa íjcyapíñáaáca. ³¹ Muurá iñe íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áánetu iñe ámúhakye o néhíjcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

³² Áronáa ihdyu tsiíñe o tsááiñe éévé tsá múha wáájacutúne. Níjkyéji múnaa íjcyarómé tsá wáájacutúne. Téhdure pañetu Píivyéébe Hajchi o íjcyaróobe tsá o wáájacutúne. Apáabyéré ihdyu Llihíyó waajácú mújyú tsiíñe oke iwállóoíñe.

³³ Ahdícyane tsáma téibúwá téené íjtsúcunúre meíjcyáne méihjyúvahíjcyaco Píivyéébema. Muurá tsá mewáájacutú mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁴ Muurá tsaapi tsiíñe íñúji íááhíveté

íuníu múnáake pícyoíñú ihjávú tsáné wákimyéivu ditye téeneri íjcyá dibye téhulle íjcyáné hajchóta. Áamedívú muurá tsáápiikye ityéhmétsoíñúróobeke tsá dibye néetu mújyú itsááiñe. Ahdu tsá ámuhakye o néetu mújyú tsiíñe o tsááiñe. ³⁵ Ahdícyane téñbúwá meíjcyáne téene íjtsóré meíjcyaco. Muurá ávyeta tsá mewáájácutú mújyú ámuhá avyéjuube o íjcyaaabe o tsááiñe. Tsáijyu múúne tsájcoojí o tsáá cuuvé pañe, mityá cúúvénetúrej, mityá pécójpínej, mityá cóójí pañévuj. Ávyeta tsá mewáájácutúne. ³⁶ Áánéllii múu téñbúwá téene íjtsóré íjcyá ámuhakye o túvaaóvátu pevétaré ñná méénutúmé cuwáriyé ámuha meíjcyámeke. ³⁷ Ehdu íñe ámuhakye o nées pámeere tahñéjté ámuha íjcyámeke. Ahdícyane tsáma téene íjtsóré meíjcyaco. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

14

Jetsóoke iékééveíñé ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5; Rc 22.1-2; Ja 11.45-53)

¹ Áijyúhjáa pajtyété wañéhjí óorítýúne pááá máchoméíhjcyáné wañéhjí míjcyoojícúutúrjúco lléeváíñáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú iállíñe Jetsóoke iékééveíñé idsíjívetsoki. ² Áronemáhjáa néjcatsímýe teene wañéhjí pañéi tehdu imyéénútu míamúnáake ííborínúíyónéllíhýe.

Pácúúcújpácyori tsáápille Jetsóoke íhñíwau múrijchóne
(Mt 26.6-13; Ja 12.1-8)

³ Áijyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Betáaniári Tsimóó dííbyere ‘Ahlláriho’ némeíbyé jari. Aaméhjáa téējari majchóri íjcyánáa tsáápille tsáá mityane áhdoméíñé pacúúcújpácyoma. Aalléhjáa téjpacýorí dííbyé nííwau múrijchóhi. ⁴ Aanéhjáa ímamyémuke tsaríwu pájtyénéllii néjcatsímýe:

—¿íveekíami aalle ícúbahra pácúúcújpácyori tsáné pijcyábá mewákímýeíñe áhdodúné áhdoméíjpácyorij? ⁵ Muurá téjpacýo menáhjihénúne dsíídsiri mépíaabóiyá ídáátsóméhjike.

⁶ Ehdúhjáa dííledítýú ditye néérónáa Jetsóó nées diityéke:

—Óvi íjcyalle. ¿íveekí ehdu ámuha méihjyúváhi? Muurá tehjújuco dille méénune.

⁷ Muurá diitye ídáátsojte tsá kiávú ámuhadítýú pééityúne. Áánetu tsá múhajchótá ámuháma o íjcyáityúne. ⁸ Áánéllii muurá oke téjpacýorí múrijcholle oke ditye cúúúíñé ihde tájpi íímíbjachóne. ⁹ Aane ímiááné ámuhakye o nées íñe tajtyéeveri míamúnaa pájtyetéíñé uwááboju úwáábohíjcyámé muurá idýe teene úúballéné pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnaa waajácuúhi. Ehdúhjáa Jetsóó nées ímamyémuke.

Jóóda Ijcaríóoté Jetsóodívú ékéévetsóíñe
(Mt 26.14-16; Rc 22.3-6)

¹⁰ Áijyúhjáa Jóóda Ijcaríóoté dííbyé mamýémú 12-meva íjcyáméejpi íjcyároobe mújyúrá llúúvájte avyéjúté éllevu ipyééne diityéke neeté dííbyedívú iékéévétsoíñe. ¹¹ Ááneríhjýáa mityane íímíjyúúvéne imíllémé dííbyeke íáhdone. Ehdúhjáa tsúuca diityémá ipítyácójcatsíñe ílluréjuco dibye íjtsámeíñé muhdú dííbyedívú iékéévétsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Rc 22.7-23; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-25)

¹² Aanéhjáa teene pajtyété wañéhjí óorítýúne pááá ditye máchohíjcyáné wañéhjí obééjáuúmuke tsájaatsá múnaa dsíjívétsohíjcyáné wañéhjí tújkévajcójí Jetsóoke ímamyémú néehíí:

—¿Aca kiávú ú imíllé wañéhjí májchó muha meméénune?

¹³ Áánélliihýhjáa tsaatésikye neébe:

—Cáhawáá Jerotsaréevu mepej. Ácoomíyí ámuhtsi tsaapi líyííhyori nújpañújéébeke maájtyúmíibema mépeéhi. ¹⁴ Aabe tsájá pañévú úcáávéébe déjutu meúcáávéne tééja múnáájpikye méneéco: “Uwááboobéne múhtsikye néé kiáváhjané íchii mójchoho íjcyane tééhó pañévú dibye múúhama pajtyété wañéhji májchó májchóihyo.” ¹⁵ Ájyju ámuhtsikye úújétsóiibe tsaho imíwu córííhócoba néeho cáámééíjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméenuco mééma majcho. Ehdúhjáa neebe diityétsikye.

¹⁶ Ahdújucóhjáa dityétsí péene técoomívu. Aamútsíhjáa ímiááné muhdú dibye néhdújuco iúújeténe tééhó pañévú méénune teene majcho.

¹⁷ Áané iijyúnúvúhjáa Jetsóó tétsihyíjyuco pámeemáyé ímamyémuma. ¹⁸ Aanéhjáa tsúuca imájchótsihvu neebe diityéke:

—Ímiááneturé ámuhakye o néé íjcyabe tsaapi ámuhadítyú óhdivu méénútsóiíbye.

¹⁹ Aanéhjáa kímóhcó diityéké pájtyénéllii pámeere néé dííbyeke:

—¿Aca caabyé ehdu uke muha méméenuúhi, a oó?

²⁰ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Íñe tsají pañévuré muhtsi dííbyema memájchoobe ehdu oke méénuúhi. ²¹ Ehdu ímiááné oke pajtyéíñe Míamúnáájpídívú o ípívyéévéébeke tsúucajátújucoo Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco. Áronáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ehdu oke méénuúbeke. Tsáháa ihdyu dibye íjcyáítyuróne.

²² Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemáhjáa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho.

²³ Ahduréhjáa ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánevúhjáa dibye ájcune adóme.

²⁴ Áámekéhjáa neébe:

—Íñe tátyujpácyo náávé íjcyane úúballé muhdú míamúnaa ícyahíjcyané pityájcoju o dsíjíveneri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe múhdumé oke cáhcujtsómé ipájtyeteki. ²⁵ Aane ímiááneturé ámuhakye o néé ícyoocatú tsiiñe ámuháma bíínojpácyó o ádójúcóóityúné Píívyéébé avyéjuri meíjcyácooca tsiiñe maadóíñévújuco.

*Péédoro tóónúmeíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 26.30-35; Rc 22.31-34; Ja 13.36-38)*

²⁶ Aaméhjáa teene pajtyété wañéhjí majtsíjyú imájtsívátsihdyu péé oríívó bajúvu.

²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó néé diitye ímamyémuke:

—Ípyejco muurá ámuha pámeere ílluréjuco óhdityu metsújááveíñe pahúllevávu. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Obééjámú tehmeébeke o dsíjívétsóné boone ílluréjuco ditye mújtaíñe pahúllevávu.” Ehdu muurá néene Píívyéébé waajácúháámitu. ²⁸ Áronáa ihdyu o dsíjívéebe tsiiñe o bóhííne ó péé ámuhá ihde Gariréavu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néénéllii Péédoro nééhií:

—Íhya ihdyu íjtye uke íhvéjtsóóhi. Áánetu ihdyu tsá uke o íhvéjtsóóityúne.

³⁰ Áanélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Ímiááneturé uke o néé muurá ípyejcójucó tahñéébé u íjcyaróné u tóónuíñe 3-ijyúvá cáracái míjyúcú májtsívátúné ihde.

³¹ Áronáacáhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá tsá o tóónúmeítyúne. Óvíjyucó néhi ihdyu oke ditye dsíjívétsóné téené hallútu. Ehdúhjáa pámeere neerá dííbyeke.

*Píívyéébema Jetsóó íhgyuváne
(Mt 26.36-46; Rc 22.39-46)*

³² Aaméhjáa úujeté ‘Getsemaní’ némeitsihvu. Átsihvúhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Íchiíyéi meijcyá Píivyéébema o ihjyúvatéki.

³³ Áanemáhjáa tsajtyéébé Péédooroo, Jacóóboo, Jóááá, éhdúmekére. Áamedívúhjáa ávyetá ihnáhó kímóóvémeíbye. ³⁴ Áanemáhjáa neébe:

—Muhdú ihya o dsíjívéiúvúduréjuco oke táííbuwa. Ahdícyane cána íchihdyúrei oke metéhmej. Áronáa ihdyu mécúwadíñe.

³⁵ Ehdúhjáa iñéene peebe éhniíñéwuúvu. Átsihvúhjáa imímóúúvéne Píivyéébema ihjyúvaabe muhdú tene néhajchíí ícúbáhrámeityuki. ³⁶ Íllúhjáa ihjyúvaábe:

—Ayúju Táácáaniij, tsá muurá íiná u túhúúllétúne. Ahdícyane muhdú u néhajchíí óvjiyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Áronáa idyé tsá o ímillédú u méénúityúne. Óví ihdyu muhdú u ímillédú óóma ú meenúhi.

³⁷ Ehdúhjáa Píivyéébema íhhyúvátsihdyu óomiibye cuwáí íjcyámedívú iwájtsíne néé Péédooróke:

—¿Aca eene ú cuwáhi, Tsímoj? ¿íveekí tsá cuwa u áábúcutú oke u téhmeki?

³⁸ Imíchi bo meijcyáne cúwávetúmé Píivyéébema méihhyúvahíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityuki. Muurá ímiáané ámuha méimíllerá tsaímíyé meijcyane. Áronáa tsá ámuha meíhnáhootú tehdu meijcyáiyóne.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké iñéene bíwáhullévúré ipyééne tsiiñe Píivyéébema ihjyúvaabe piéhdúré tujkénúu íhhyuvádúre. ⁴⁰ Átsihdyúhjáa tsiiñe péébe úujeté téhdure cuwáí íjcyámedívú. Ávyetáhjáa mítyane cuwa diityéké íjcyame tsá dííbyema íhhyúváiyónéhji éllevu íjcyatúne. ⁴¹ Aabéhjáa diityédí íúlléjéróne tsiiñe Píivyéébema ihjyúvatéhi. Átsihdyúhjáa ihdyu óomiibye diityéké nééhií:

—Áyu, ícyooca ihdyu ílluréjuco mecúwáiyóne. Áronáa Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívú tsaapi ímityúmeke ékéévetsóíñe éévé tsúúca úujetéhi. ⁴² Ahdícyane ílluréjuco metsu mepéekí. Muurá tsúúca tsaabe óhdivu méénútsóíbye.

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Rc 22.47-53; Ja 18.2-11)

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsúúca tsaatémá Jóóda wajtsí tétsihvu llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, túkevétsojtee, íjcyame wállóónéllíi tsáámeé. Aaméhjáa tsáá ímyéénujcatsiháñe níitsúmuma, cávaájcoháñema. ⁴⁴ Ácoocáhjáa íhdéjuco diityéké Jóóda nééneé:

—Cáábyeké o chóhchócuube diibyéjúcoói. Áábeke meékéévéne métsajtyéco. ⁴⁵ Ehdúhjáa diityéké ípityajcódújuco Jetsóo éllevu ipyééne díbye néétene:

—‘Uwááboóbej, ¿a áanu úuj?’ nééberéhjáa chohchócú dííbyeke. ⁴⁶ Ááneréjucóhjáa ditye íékéévéébeke tsájtyene.

⁴⁷ Áronáacáhjáa tsaapi dííbyé mamýmudítýú ínítsúwari wállóríhjúcú llúúvájte avyéjutee únú múnáájpi núúmiho. ⁴⁸ Áámekéhjáa Jetsóó nééhií:

—¿Aca muhdú íivane éhne múúne ímityúné méénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáa taéllevu níitsúmuma cávaájcoháñema? ⁴⁹ Áánerá íhyajchótá ámúháj pñe o íjcyaaabe duurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujuco ámuha meméénune Píivyéébé ihjyú uubáalle múnaápe tsúúcajátújuco néhijcyané dííbyé waajácúháámitu néhdújuco tene ípájtyeki.

⁵⁰ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa ímamyémú ílluréjuco wurúvájá pañe o úwáábohíjcyáábeke keená ámuha oke meékéévehíjcyáne. Áronáa ihdyu tehdujuco ámuha meméénune Píivyééáane dííbyéjtane.

Tsáápiikye ditye ékéévéroobe pállójcóne

51 Áanáacáhjáa tsaapi ováhtsá íeveho íjcyabe wájyamubávú idyóvíívyéne pehíjcyá diityé déjutu. 52 Áábekéhjáa ditye ékévérónáa tehba diityé hójtsí pañévú iwááoíñúne waabe pevéhoréjuco.

Túkevjtsojté úmíwari Jetsóó íjcyane
(Mt 26.57-68; Rc 22.66-71; Ja 18.12-14, 19-24)

53 Aanéjháa tsúuca Jetsóoke tsajtyémé llúúvájte avyéjúube éllevu. Áanáacáhjáa tsijtye llúúvájte avyéjutee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame píhcyaaavéjucóó tétsihvu.

54 Áijyúhjáa Pééodoro dííbyeke úráávyeebe pehíjcyá diityé kemúellére. Aabéhjáa úújeté lláhajtsívúré tétsihyi tééjá tehméjte íjcyuujúwatu píhmiíhíjcyáme életu ipíhmiki.

55 Áanáacáhjáa avyéjute ítsámeíhíjcyá muhdú Jetsóó hallúvú iállíñe dííbyeke ídsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú muhdú dííbyé hallúvú iállííyóne.

56 Ávyetáhjáa mítyame dííbyé hallúvú páhduváré álliyómé báñúmeíhíjcyáhi.

57-58 Áronáacáhjáa tsaate téhdure dííbyé hallúvú iállíñe néehíí:

—Áánu muurá nehíjcyá míamúnaáváa méénuja duurúvaja iwácávyáhóne tsííjyaréjuco imyéénuíñe míamúnaa méénútuja. Aajává pánéévétsóíibe 3 coojívatúre. Ehdu ihjyúvahíjcyáabe.

59 Ehdúhjáa ditye néérone tsá cáhcújtsómeítyúne.

60 Áronáacáhjáa llúúvájte avyéjuube diityéj píínétú íjyócuúvéne nées Jetsóoke:

—¿íveekí tsá u añújcutú aatye díhyallúvú ímítyunéhjí úúballéne?

61 Áronáacáhjáa tsá ñná díibye neétune. Áanéllíhyéhjáa tsiíñe neebe dííbyeke:

—¿A ímiáané díibyéjuco uu Críjto ímiáábé Píívyéébé Hajchi?

62 Áanéllíhyéhjáa neébe:

—Éée, díibyéjuco oó. Aane méwaajácú íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyane. Aabe muurá tsiíñe o tsáácooca o bóhówááveé ojsó pañe.

63 Ehdúhjáa Jetsóó nééne avyéta tsarí pajtyé díibye llúúvájte avyéjúubeke. Áanéllíhyéhjáa íwajyamúúné dówaríjcyámeíbyéré néehíí:

—Ávyeta tsáhájucó meímíletú tsijtye éhniíñevu dííbyé hallúvú tsiíñe úúballéne. 64 Muurá íñe ámuha melléébóneríyé ¿íveekí uuhívatéébé Píívyéébedi? Aane ¿muhdú ámuha méjtsúcunúhi?

Áanéllíhyéhjáa pámeere nées ílluréjuco díbye dsíjíveíñe.

65 Ehdúhjáa ditye nééneíllí tsaate dííbyé hallúvú úníchíhcyuméré íhyúmi íbíjínúúbeke imyéénuíne néehíí:

—Áyu cána waajácú caabyé uke méénune.

Téhduréhjáa duurúvájá tehméjte dííbyeke wábáajcóhi.

Pééodoro tóónúmeíñe
(Mt 26.69-75; Rc 22.56-62; Ja 18.15-18, 25-29)

66 Aanéjháa Pééodoro lláhajtsírí íjcyánáa llúúvájte avyéjúúbé úníu múnáadítyú tsáápille tsááhií. 67 Aalléhjáa dííbyeke píhmírí íjcyáábeke íítehíjcyáróne néehíí:

—Úpée idyé éhne ú ícyahíjcyá Jetsóoma Natsarée múnáájpiíma.

68 Áronáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu o wáájácúúbedíjíí óoma ú ihjyúváhi. Ehdúhjáa íñéene lláhajtsí mójcó lleehówavu íjyócuúvetéébe.

Áanáacáhjáa tsúuca cáraca májtsiváhi. 69 Aabéhjáa tétsihvu úújetéébeke tsiíñe ííténe tétsihyi íjcyámeke neéle:

—Áánu muurá idyé tsaapi Jetsóó mamýmúejpi.

⁷⁰ Áronáacáhjáa idyé tsiíñe tóonuúbe. Áané illúhwuúréhjáa idyé tsíjtyeréjuco nééne dííbyeke:

—Áánerá ímiáané diibyéjuco uu Jetsóó mamýmúejpi. Muurá eene Gariréa múnaa íhjuvádú u íhjuváne túré méwaajácú diibyéjuco u íjcyane.

⁷¹ Ehdúhjáa ditye néénelii tsiíñe ityóónúne líhcyámeíbyéré nééhií:

—Éje, ímiáánetúré tsá o wáájácú dííbyeke eene ámuha óoma dííbyedi meíhjuvávábeke.

⁷² Ehdúhjáa díbye néénaa tsiíñe cáraca májtsivá míjyúcújuco. Áánetúhjáa ítsááveebe Jetsóópe dííbyeke illu nééneé: “Muurá 3-íjyúvá ú tóónúméí tahñéébé u íjcyaróné cáracái míjyúcú májtsívátúné ihde.” Ehdúhjáa Jetsóó nééne ítsáávéne ílluréjuco díbye tááne ávyetá íhnáho.

15

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Rc 23.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Áané tsítsíínevúhjáa llúúvájte avyéjutee, túkevjtsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame tsiíñe dóbevéhi. Aaméhjáa Jetsóoke dóhjíuri tsajtyé ávyéjuube Pirááto éllevu. ² Aabéhjáa díllópejtsó dííbyeke:

—¿A ímiáané uu jodíómú avyéjuube?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjuco oó.

³ Áanáacáhjáa llúúvájte avyéjute dííbyé hallúvú mítyane ímityúné úúballéhi.

⁴ Áánélliihyéhjáa Piráátó tsiíñe dííbyeke nééhií:

—¿Aca íveekí eene tsá u áñújcutú aatyé díhyallúvú ímityunéhjí úúballéne?

⁵ Ehdúhjáa díbye Jetsóoke néérónáa tsá díbye áñújcutúne. Ááneríhjáa iúllévenúne tsáhájucó díbye íná néétune.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-31; Rc 23.13-25; Ja 18.38-19.16)

⁶ Teenéhjáa pajtyeté wañéhjí pañe paíjyuvaré avyéjuube Piráátó tsáápiikye ichívýetsohíjcyá cívéhóójari íjcyamedítýú dííbyé hallúvú míamúnaa íhjuvávábekéjuco.

⁷ Aanéhjáa téjyuu íjcyaaabe dsíjívétso múnáajpi ‘Barabáa’ némeíbyé cívéhóójá pañe tsíjtye dsíjívétso múnáama. ⁸ Áanáacáhjáa tsúúca tétsihvu míamúnaa píhcyaaavémé imyéenuhíjcyádú táúmeíjyucóó Piráátóke díbye íjchívýetso tsáápiikye diityédítýu.

⁹ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Íhya ámuha méimíllé ámuha jodíómú avyéjúúbeke o ácádsíjcaáyóne.

¹⁰ Ehdúhjáa neebe diityéké íllure íñómíutááváne llúúvájte avyéjute ehdu dííbyeke dáriivéné iwáájácúnema. ¹¹ Áronáacáhjáa diitye llúúvájte avyéjute néé tétsihyi íjcyámeke ditye Barabáa hallúvúré íhjuvúva dííbyekéré díbye íjchívýetso cívéhóójatu.

¹² Áánélliihyéhjáa diibyee Piráátó néé diityéke:

—¿Ácooca eene jodíómú avyéjuube díbye íjcyane ámuha menéhíjcyáábeke muhdú méméenuúhi?

¹³ Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Dííbyedívú ihdyu páwachékevu wátyétyehcútso.

¹⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca íná ímityúné méénuúbe?

Áronáacáhjáa tsiíñe kéévánécoba néémeé:

—¡Muúbe, wátyétyehcútsó dííbyedívu!

15 Áanélliihyéhjáa awáá ijchívyétsoobe cúvéhóójatu Barabáakéré diityémá ímí iijcyane ímíllénema. Áánemáhjáa Jetsóodívú iwápáájcótsóne íhvéjtsoobe diityédívú diityéréjuco iwátyétyéhcu páwachékevu.

16 Áábekéhjáa tsodáhómú dííbyé já llahájtsívu itsájtyéébedívú píhcyaavéhi. 17 Aaméhjáa dííbyeke uácó wájyamu duujínuúdú nééjavu. Áhduréhjáa tsuhjúuuhónetu imyéénúné chahíiwavu ávohjácomé dííbyeke. 18 Áánemáhjáa wáñejcóme:

—¡Ñóóooj, áánu jodíómú avyéjuúbe!

19 Ehdúhjáa íñééne dííbyeke úníhíhcyuméré íllaáyohíjcyá úméhéiyi íhñíwáutu. Áánemáhjáa dííbyé lliñévéú ímíhómóúbáne ávyéjútsohíjcyámé íllure dííbyedi iúúhívaténema. 20 Ehdúhjáa dííbyedi iúúhívaténé boone tácoríúúcúme teeja duujínuúdú nééjáa. Áánemáhjáa uácómé páñétúeja dííbyé wájyamuvúréjuco. Átsihdyúhjáa tsajtyémé dííbyeke páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Rc 23.26-43; Ja 19.17-27)*

21 Aanéhjáa téhullévu péeme cábuuvé tsirééne múnáajpi Arejááadorómá Róópómútsíj caani Tsimóó íúmihétú tsáábedívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

22 Aaméhjáa úújeté tsátsii ‘Niwáupáájí’ nééiyóné ‘Góógota’ némeítsihvu. 23 Átsihvúhjáa Jetsóoke íjchorómé ‘mííraá’ némeíñé duurúbájpácýoma bíínojpácýó iúménúnetu. Áronéhjáa tsá díbye ádotúne.

24-25 Áábekéhjáa tsúúca wátyétyehcúme páwachékevu ááméjutúréi nuhba íjcyánaáaca. Áané boonéhjáa tsodáhómú nehócócatsí caatyé dííbyé wájyamúúné újcuíñe. 26 Aanéhjáa dííbyé nííwáú caamééhullétú téwachéketu pícyóómé tsíeménetu icyáátunúné íllu néééne: “Áánu jodíómú avyéjuúbe.” 27 Téhduréhjáa téijyu tsaatétsí ímítyúmútsikye wátyétyehcúme dííbyé úníutu panéjcvatú íjcyáwachékéécutu. 28 Ehdúhjáa ímítyúmútsima dííbyeke wátyétyehcúme Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: “Ímítyúmé raahóri dsíjívéiíbye ímítyúúbedi ditye dííloóbe.”

29 Aanéhjáa dííbyeke úújejemé dííbyedi iúúhívaténemáyé ‘wamíwamí’ nehíjcyáhi. Áánemáhjáa néémeé:

—Ehdíívaabéváa eene duurúvaja u wácávyáhcoja 3 coojívatúré tsiíñe ú pájáávétsóiyáhi.

30 Áyu cána bo pájtyetétsaméij.

31 Téhduréhjáa llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte dííbyedi iúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyekée muurá ímíáané pátyetétsohíjcyáabe. Áronáacáha tsá díbye píívyetétú iíye ípájtyetétsámeíñe. 32 Aabe cána óví ímíáané dííbyéjuco Críjto mee íjraéémú avyéjuube íjcyáhajchíí eene éwachékevúne ditye wátyétyehcúné ityábáhcyúmeíñe pájtyeté botsíi dííbyeke mecáhcújtsoki.

Téhduréhjáa dííbyé úníutu ditye wátyétyéhcumútsí uuhívaté dííbyedi.

*Jetsóo dsíjívéne
(Mt 27.45-56; Rc 23.44-49; Ja 19.28-30)*

33 Téijyúhjáa cójípínétú íjyunúné cuuvé tujkévevújuco. 34 Áánáacáhjáa Jetsóo ávyétá íhnáhó íllu wáníjcyámeíhi:

—Eróij, Eróij, ¿rama tsabatááni? Tápiivyéébej, Tápiivyéébej, ¿íveekíami oke ú íhvejtsoj? Ehdúhjáa nééiyóné ehdu neébe.

35 Aanéhjáa tétsihyi íjcyámedítýú tsaate illéébóne nééhií:

—Éje, aadi Eríadi wáníjcyámeí Píívyéébe íhjúyú uubáalle múnáájpiúvudi.

³⁶ Áánelliihyéhjáa tsaapi íicúí wáýámubádú nééne bíínójpácýó kiwátyetu iééníyojéné úméhéí níjcautu ipícyoonévú cújuuvé díbye ííhároki. Áánemáhjáa neébe:

—Bo óví Ería níityétsová dííbyeke.

³⁷ Áánacáhjáa tsiíñe ávyétá ihnáho iwáníjcyámeísihdyu ílluréjuco díbye dsíjívéne. ³⁸ Áané tujkéverihjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wáýámúwácoba dóchéreev é cáámetu baavu panéjcuavú wájitahnécu. ³⁹ Aanéhjáa tsodáhómú avyéjuube tétsihyí íjcyabe ájtyumí muhdú díbye iwáníjcyámeíñe dsíjívéne. Áánetúhjáa neébe:

—Á ihdyúha ímiááné áánu Píívyéébé Hajchi.

⁴⁰ Aanéhjáa tsaate walléemú dííbyeke ditye dsíjívetsóné tsíhyullétúré íítehíjcyáhi. Áámemáhjáa ijcyámé Maaría Madarénaa, tsííñe Maaría Jacóóboma Jotséemútsíj tsííjuu, Tsaroméee, éhdume. ⁴¹ Diityéhjáa muurá Gariréari díbye íjcyácooca dííbyeke píáábohíjcyámé téhullétú dííbyema tsáá Jerotsaréevu. Áámemáhjáa téhdure ijcyámé tsijtye walléemú dííbyemáa tsáámeé.

Jetsóó íitémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Rc 23.50-56; Ja 19.38-42)

⁴²⁻⁴³ Aanéhjáa wáyeéévejcóójí ditye ímíbájkímyeíhíjcyajcóójí pejco íhtsútuube Jotséé Arimatéa cóomi múnáajpi péé Pirááto éllevu, téhdure Jetsóoke cáhcújtsoobe Píívyéébé avyéjú ítsohíjcyáabe. Aabéhjáa díbye Piráátóke táumeí dííbyeuvú íitémeho icyúúuki.

⁴⁴ Ááneríhjáa íllure Piráátó ullévenú ‘a ímiááné íhya dsíjívéjúcoóbe’ íñéénema. Áánemáhjáa tsodáhómú avyéjúúbeke ipíúváne díllóobe ímiááné díbye dsíjívéjúcójí íwáájácuki.

⁴⁵ Aabéhjáa úúballé ímiááné tsúúca díbye dsíjívéne. Áánelliihyéhjáa Piráátó néé díbye Jotsééke díbye íjcyúne icyúúuki. ⁴⁶ Ahdújucóhjáa díbye téwachéketu tééhoúvuke íñítyétsóne bííjinúné imíwu néené wáýámuba íáhdóbari. Áánemáhjáa néewájitu bóhdómeíñe níkyéhéjú pañévú icyúúune wátájcoobe nééwayúvu. ⁴⁷ Aanéhjáa Maaría Madarénamúpí tsíjpile Maaría Jotséemútsíj tsíjímá ájtyumí díbye cúúune.

16

Jetsóó dsíjíveebe tsiíñe bóhíne

(Mt 28.1-10; Rc 24.1-12; Ja 20.1-10)

¹ Aaméhjáa wáyeéévejcóójí pejco díille Maaría Madarénaa, Jacóóbój tsíju Maaríaa, Tsaroméee, éhdume ahdó pácúúcjpcyóné Jetsóó íitémeho itsójtsoóteki. ² Áánemáhjáa tsíjyuu tsííñe tsemáánaréjuco tújkévajcóójí pejcojúco dííbye níjkyévú pééme úújeté tétsihvu tsúúca nuhba ájchúnáaaca. ³ Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca múha íñe mééma téhejú watájcó nééwayu íñétsóóhi?

⁴ Áronáacáhjáa íitécunúme téhejú úmíwari teu íjcyájúcootúne. ⁵ Aaméhjáa téhejú pañévú úcaavémé ájtyumí tsaapi ováhtsá ímiánéjcuri ácuúcunúúbeke. Áábé wáýámúhjáa cááméjácoba nééja ávyéta tsítsi. Áábedíhjáa íllityéme. ⁶ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ó waajácú ámuha menéhcone Natsarée múnáajpi Jetsóoke éhné páwachékevu ditye wátyétyéhcuúbeke. Áronáa tsá díbye íchii íjcyájúcootúne. Tsúúca bohíjúcoóbe. Cáhawáá méuujévá íchii díbye íjcyatsíí pevétsíyéjuco íjcyane. ⁷ Ahdícyane méúúballété Péedorómá tsijtye dííbye mamýmuke tsúúca tsiíñe díbye bóhíjucóone. Méneeco díbye péjucóóné Gariréavu díityé ihde téhullévú díityemá íátyúmíjcatsí díityékée íñéhíjcyádújuco.

⁸ Ehdúhjáa díbye néénemáyé wájucóomé íllityéneri úúvécunúmére. Aaméhjáa tsá muuca úúballéto mítyane íllityénelíihye.

*Maaríá Madarénadívú Jetsóó bóhówaavéne
(Ja 20.11-18)*

⁹ Aanéhjáa ibóhijcójí cúúvénetúré Jetsóó bóhówaavé Maaríá Madarénadívú dííllé pañétúu 7-meváké naavémuke iwáágóóllédívu. ¹⁰ Aalléhjáa úúbáalleté dííbyé mamyémú dííbyeke kímóóvehíjcyámeke. ¹¹ Áronáacáhjáa tsá díílleke ditye cáhcújtsotúne.

*Ímamyémudítýú mútyétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
(Rc 24.13-35)*

¹² Aanéhjáa dííllédívú ibóhówáávéne boonétú tsiíñe bóhówááveebe tsíhdyuréjuco mútyétsi ímamyémudítýú juuváyí péhíjcyámútsidívú. ¹³ Aamútsíhjýáa idyé tsíjtye íñahbéjteke úúbálleroné tsá ditye cáhcújtsotúne.

*Muhdú ditye wákímyeíñe ímamyémuke Jetsóó nééneé
(Mt 28.16-20; Rc 24.36-49; Ja 20.19-23)*

¹⁴ Átsihdyúhjáa bóhówááveebe pámehdívuréjuco ímamyémudívú 11-meváréjuco íjcyame majchorí íjcyamedívu. Áamekéhjáa uhbáichoobe ímiááné bóhííbeke iájtyumíné tsíjtye úúbálleroné ditye cáhcútsohíjcyátúné hallútu. ¹⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ahdícyane óvíi ámuha pámeekéré ííñújiri íjcyané míamúnáake méúwaabó ditye pájtyetéíñe uwááboju. ¹⁶ Aane lléébome ímiááné icyáhcújtsóné uubállé tsójtsótsámeímyé ihdyu pájtyéteéhi. Áánetu cáhcújtsotúmé wágóóóveéhi. ¹⁷ Aane oke cáhcujtsómé tamyémeri waagóó tsaaté pañe naavémú íjcyámeke. Téhdure tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri ihjyúvaímye. ¹⁸ Téhdure ííñimyémuke ditye ékééverómé tsá íiná méénúityú diityéke. Téhdure námijtya ádorómé tsá dsíjívéityúne. Aame chéméméhjike bóhíítsohíjcyááhi.

*Níjkyejívú Jetsóó pééneé
(Rc 24.50-53)*

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke nééneé boonétú tsúúca Píívyéébe dííbyeke ujcú níjkyejívú díbye iávyéjuuté dííbyema. ²⁰ Áábe déjuvúhjáa ímamyémú úwáábohíjcyá pahúllevaré teene dííbyé uwááboju. Aaméhjáa dííbyere píáábóneri méénúráityúronéhjí méénuhíjcyá dííbyé uwááboju iwáájácúmeíki. Áyu tehdujuco

RÓOCAÁ

Róoca Jetsóodítýú cáátúnuháami

Íhju tújkeváne

1-2 Tsúuca muurá tsaate uwáábojte muhdúhjáa Jetsóó méjpiine úllejéné páñetu ájtyumímé tééné uubállé caatúnuhjýcá ímí tehdújuco. ³ Aane ícyooca ó imíllé ooréjuco tééné uubállé o cáátunúné uke o wájuube Téóópiró éllevu, diityékée o dílohíjcyánéj piínévú téhdure páneere ímí ídyjúcotu tsúuca o wáájácúnélliíhye. ⁴ Aane ó imíllé tééné uubállé ditye méénune u lléébohíjcyáné ímíñeúvú u wáájacúne.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa tsímávámeíñe

⁵ Jodéa iñnújǎ avyéjuubéhjáa Heróódé íjcyáijyu íjcyaaabe tsaapi llúúváábe Tsacariá Abiámuúbe. Áábé táába méméhjáa Eritsabéé Aróój tsiiménémúháábéelle íjcyalle. ⁶ Áámútsikyéhjáa Píívyéébe ímí íjtsúcunú dííbye taúhbaru néhdújuco dityétsí íjcyánélliíhye. Aamútsíhjýáa tsá íñetú néétsámeítýú míamúnáadívu. ⁷ Áronáacáhjáa ihdyu tsá dityétsí tsímávatú mewa Eritsabéé ajchíbá íjcyánélliíhye. Áané pañévúhjáa idyé tsúuca kéémemútsíjyuco diityétsi.

⁸ Aanéhjáa tsáijyu diíbye Tsacariá íjcyáha múnáake dómajcóné llúúvájte Píívyéébe úmíwávú pácúucu péététsohíjcyáne. ⁹ Aanéhjáa imyéenuhjýcádú nehcomé caabyé diitye llúúvájtedítýú páñétúétsihvu úcááveíñe. Aanéhjáa diíbye Tsacariáke dómajcóné díbye úcááveíñé páñétúétsihvu duurúvájá pañévú teene imyéwu cúvaane díbye ipyéétsoki. ¹⁰ Aanéhjáa díbye péététsóné tujkéveri tsaate áachi íjcyame Píívyéébema ihjýváhi. ¹¹ Áanáacáhjáa díbyedívú níjkyéjǎ múnáajpi bóhówaavé teene ditye péététsohíjcyáné wáíjǎ íjcyátsihvu. ¹² Áábekéhjáa íajtyúmíne mítyane íllityéébe. ¹³ Áronáacáhjáa neebe diíbye Tsacariáke:

—Díhllityédíñe. Tsúuca muurá Píívyéébe uke lleebó díbyema u íhjúvahíjcyáne. Áhdícyane muurá dítyáaba Eritsabéé tsímávaá wájpíikye. Áábeke ú memenuú Jóáadivu. ¹⁴ Ááneri muurá mítyane ú ímíjyúúveéhi. Áhdure tsijtye ímíjyúúveéhi. ¹⁵ Aabe daachi Píívyéébedívú íhtsútuube íjcyaaabe tsá bíínojpácýó ádóityúne. Áhdure tsííñé avyéjpacýóné tsá díbye ádóityúne. Muurá tsíjǎ íbúwá pañérei íjcyaróóbé pañe tsúuca Píívyéébe Apííchó íjcyáahi. ¹⁶ Aabe mítyámeke íjraéemudítýú Ávyéjuube Píívyéébe icyánejcúvú íbúwáávétsoóhi. ¹⁷ Muurá tsaatéke ítsímémáyé cáánímuke díbye ímíbáavyetsómé tsaímíyéjuco íjcyaiñe. Áhdure lléébohíjcyátúrómeke ímíbáavyétsóííbye. Ehdu muurá Ávyéjuube Jetsóó ihde míamúnáake ímíbjchóííbye ditye ímí dííbyeke iwáátsúcúpéjtso Eriáúvumáa ícyahíjcyáné Píívyéébe Apííchóré dííbyeke túkévéjtsóneri.

¹⁸ Ehdúhjáa níjkyéjǎ múnáajpi néénélli diíbye Tsacariá néé dííbyeke:

—¿Aca múhdutú tehdu óoma íjcyaiñe? Muurá tsúuca kéémemútsíjyuco muhpsi átyáábama.

¹⁹ Áánélliíhyéhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá Píívyéébe oke wallóo íúnú múnáajpi Gaabriéé o íjcyáábeke díllevu uke ímiá uubállé o méénuki. ²⁰ Áhdícyane ícyoocátú tsáhájucó u píívyetéítýú u íhjúváne dááchikye tsíjǎ tsímávanévújuco íveekí uke o úúballéné u cáhcújtsótúnélliíhye. Ehdu úúma pajtyéíñe íéévé úújetéijyu.

²¹ Ehdúhjáa néeneri Tsacariá duurúvájá pañe íjcyáábeke míamúnaa áachítýú ityéhmérone múhduréjucó íjtsámeíñé ícúí díbye tsáátúnélliíhye. ²² Aabéhjáa íjchivyédú

ímiááné tsáhájucó píívyetétú íhjuváne. Íhyótsiríyécóhjáa díbye úbáhcyohíjcyáné díityémá íhjuúvaróne. Aanéhjáa íjtsúcunúmé tsíeméné dííbyedívú bóhówaavéné tééjá pañévu.

²³ Aabéhjáa dííbyeke tene dómájcodújcoojívá tééjá pañe iwákímyeíñe péjucóó ihjyávu.

²⁴ Áané boonétúhjáa ímiááné tsúúca mewa Eritsabéé eeváhi. Aalléhjáa ihjyátú tsá úlléjúcootú tsáhojtsí nuhbáva. ²⁵ Aalléhjáa nehíjcyáhi:

—Íhya óhdi míamúnaa íhjuúvahíjcyánetu íhveté íñe íllu óóma Píívyéébe meenúhi.

Jetsóó tsíímáváméíñe níjkyéji múnáajpi úúballéne

²⁶ Aanéhjáa tsúúca 6 nuhbávájucó dílle íjcyánáa idyé Píívyéébe tsiíñe wallóó níjkyéji múnáajpi Gaabriéke Gariréari íjcyacóómí Natsaréevu díbye iúújeté wájpiikyéi úújéttulle Maaríake. ²⁷ Dííllekehjáa Jotséé áábajáa ityáábáva Dabííúvúj tsiíménémúhaabe íjcyáabe.

²⁸ Aabéhjáa níjkyéji múnáajpi díílle éllevu ipyééne néé díílleke:

—Maímijyu ihdyu u íjcyanej. Muurá Píívyéébe uke tujkéveellé tsijtye walléémú ehniíñevu.

²⁹ Ehdúhjáa díbye nééneri íllure iúllévenúne íjtsámeíllé ñná nééiyóné ehdu díbye nééneri.

³⁰ Áronáacáhjáa neebe díílleke:

—Díhllityedíñe. Muurá Píívyéébe uke tujkéveelléhi. ³¹ Ahdícyane ú éévaáhi. Aane u tsíímáváabeke ú meménuú Jetsóodívu. ³² Aabe íhtsútuube íjcyáa Páñétúejpi Píívyéébe Hajchi íjcyáabe. Áabeke Píívyéébe ávyéjújtsóó dííbye íhdé múnáajpi Dabííúvuke íavyéjutsódu.

³³ Aabe íjraémú avyéjuube íjcyáa múijyú cápáyóóvéítyuúbe.

³⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllii díille Maaríá néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú ó éévaá wájpiima o íjcyáallejíivari?

³⁵ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébere Íapííchoj téeveri ehdu úúma méénuúhi. Áanéllii díibye u tsíímávaabe dííbyé Hajchíyé íjcyáahi. ³⁶ Téhdure muurá díílle Eritsabéé tsíímávaá tsáápiikye tsúúca kéémelléjúco íjcyárolle. Tsúúca muurá 6 nuhbávájucó dílle éévane ajchíba íjcyárolle. ³⁷ Tsá muurá ñná Píívyéébedívú túhuutúne. Páneere piivyéteébe.

³⁸ Áanélliihyéhjáa Maaríá néehíi:

—Muurá dííbyeke ó íícúvehíjcyáhi. Aabe ihdyu óví eene oke u néhdu óóma meenúhi. Ehdúhjáa dílle nétsihdyu ílluréjúco níjkyéji múnáajpi pééneé.

Maaríá Eritsabéke ááhívéne

³⁹ Átsihdyúhjáa íícúiyé múhdúj coojívatúra díille Maaríá péé Jodéa íiñújiri íjcyáné caméhbáuri íjcyácomívu. ⁴⁰ Aalléhjáa Tsacaríake íááhívéne dííbyé taaba Eritsabéke duurúváhi. ⁴¹ Áané tujkéveríhjáa díille Eritsabéke íjtsíiméné vááúmeí íhbáú pañe. Áanáacáhjáa Píívyéébe Apííchó tsúúca dííllé pañe. ⁴² Aalléhjáa kéévánécoba néé Maaríake:

—Muurá tsijtye walléémú ehniíñevu uke Píívyéébe tujkéveelléhi. Aabe u tsíímáváabeke ímí pícyoó panévátüre. ⁴³ Aalle ¿muhdú ídátsohívalleke oke ú aahívevá Táavyéjuube Táapájtyetéébe íjcyáíbyéj tsíiju u íjcyalle? ⁴⁴ Muurá oke u dúúruváváné tujkéveri tápañe tsíimene vááúmeí ímíjyúúvénej pééve. ⁴⁵ Ahdícyane ihdyu maímijyu u íjcyane eene uke Píívyéébe tujkévéélléné u cáhcujtsódú íjcyalle. Muurá ímiááné méénúibye úúma muhdú uke íñéhdú.

⁴⁶ Ehdúhjáa Eritsabéé néénéllii Maaríá néehíi:

Ávyetaré táííbúuri ó duurúvá Píívyéébeke. ⁴⁷ Aabe Táapájtyetétsoobe mítyane oke ímíjyúúvetsó táííbuu. ⁴⁸ Muurá íñe dííbyé íícúve múnáalle ídátso o néérólleke oke ítsááveébe. Ahdícyane ícyocátú pámeere míamúnaa óhdi ímíjyuvéhi. ⁴⁹ Muurá

Píivýéébe ímiáábé íhtsútuube íjcyaaabe tajtyééveri meenu ímí tehdújuco. ⁵⁰ Aabe pámeere míamúnáadítú múhdumé díbyeke ávyéjúúllémeke píaabó diityédí ídáátsóvéne. ⁵¹ Muurá ávyétá íhtsútú nénehji imyéénúneri mítyájkímyeímyeke núcójpívétsoobe. ⁵² Áhdure íhtsútujte ávyéjútédítú íavyéjú idyójtúne ávyéjuutétsoobe ídáátsóméhjikéréjuco. ⁵³ Muurá ímiááneriyé tsúúrameíhíjcyámedívú éhnííñevu bóhówájtssoobe teene. Áanetu íhtsutúmé ehnéva múnaa téeneriyé tsúúrameíhíjcyámeke tsá díbye ímiáánevu ájcutúne. ⁵⁴⁻⁵⁵ Muurá ihñéjté ijraémú meíjcyámeke ídaatsólléne íhvéjtsótuubéré meke píáábohíjcyá mújyú níjkéváityúne éhnéhjáa méidé múnáajpi Aavaráaúvuke pámeere íjtsíménémúháábema íñéhdújuco. Ehdúhjáa neelle Maaría.

⁵⁶ Aalléhjáa pápihchúú nuhbává Eritsabéema íjcyátsihdyu oomí ihjyávu.

Tsojtsó múnáajpi Jóááke tsíju tsímaváne.

⁵⁷ Aanéhjáa Eritsabéé tsúuca itsímáváiñe éévé úújetédú tsímavá wájpiíkye. ⁵⁸ Áijyúhjáa díille hájkímuma tsijtye téeneri ímíjyúúvéne duurúvá dille tsímaváne Píivýéébere díilleke píaabóné iwáájácúnema. ⁵⁹ Aaméhjáa tsúuca íhyojtsítú pápihchúúj coojívájucó íjcyáábéwúuke íñaméhó níjcáúemíhéhé kíhdyahíróhi. Áánemáhjáa imíllerómé dííbyéwúuke imyémenúne cáani Tsacaríá déjuri. ⁶⁰ Áronáacáhjáa tsíju néehí:

—Tsáhaá, Jóáa dííbye méme.

⁶¹ Áánéllíhyéhjáa nééme díilleke:

—Áronáa tsá teene dídyohjíba múnáa mémé íjcyatúne.

⁶² Ehdúhjáa íñéene cáaníkye úbahcyómé díbye imyémenú keená ímíllenévu.

⁶³ Áánéllíhyéhjáa cáani Tsacaríá tsíméné ityáúmeíñetu caatúnú 'Jóáa dííbye mémé íjcyáahi' íñéeneé. Ááneríhjáa pámeere ullévenúhi. ⁶⁴ Áijyúhjáa tsúuca íhjúvaabe Píivýéébeke duurúváhi. ⁶⁵ Ááneríhjáa teene Jodéa íñújí caméhbaúne múnaa iúllévenúne úbálléjcatsíhi. ⁶⁶ Áánemáhjáa Jóáadítu néemeé:

—¿Aca íhya íñé íhtsútuubéi dííbyéwu? Muurá Píivýéébe ímí dííbyeke íjtsúcunúhi.

Píivýéébeke Tsacaríá dúúruváne

⁶⁷ Aanéhjáa téijyu diibye cáani Tsacaríá Píivýéébe Apííchó ípañe íjcyaaabe dííbyeke dúúruvaabe néehí:

⁶⁸ Maímijyu ihdyu mee ijraémú ávyéjuube Píivýéébe íjcyanej. Muurá meke píááboobe mepájtyetéki. ⁶⁹⁻⁷⁰ Muurá íicúve múnáajpi Dabíiúvúj tsíménémúháábedítú pícýoíibye tsaapi íhtsútuube meke pájtyetétsoóíbyeke tsúúcajátújucóo íhjú uubálle múnáaj tééveri íñéhdú. ⁷¹ Aabe meke pájtyetétsoó mémunáadítu. ⁷² Muuráhjáa méíhdé múnáaúvudi ídáátsóvéne diityéké íhvéjtsótuube píaabó muhdú diityéké íñéhdújuco. ⁷³⁻⁷⁵ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáajpi Aavaráaúvuke ímiáánetúre neebe meke mémunáadítú ipájtyetétsoíñe ínerí íllityétúmé dííbyekéréjuco meíicúve mújyú níjkéváityúne.

⁷⁶⁻⁷⁷ Ehdúhjáa íhjúvátshdyu diibye íllíwúuke neébe:

Ahdícýane uu hájchíwu ú íjcyaa íhtsútuube Píivýéébe íhjú uubálle múnáajpi. Aabe dííbyééjteke ú ímíbaávyétsoó Ávyéjúúbé ihde ditye iwáájácu tsúuca diityé ímítyuháñe Píivýéébe diityédí ídáátsóvéne ábájíveíñe ditye ipájtyetéki. ⁷⁸ Muurá meke ídaatsólléne cáámetu wállóoíibye tsáápiíkye meéllevu mepájtyetéíñe mééma méénúíbyeke. ⁷⁹ Aabe muurá waajácútsoó ímiájíjtóvú eene iwágóóóváyójjtóre

úraávyehíjcyámé ídátsó cúúvétsii múu íjcyadu wáájácúratúmé ícyahíjcyámeke. Ehdu muurá ímiájíjtóvú meke waajácútsóiibye tsaímíyé meíjcyaki.

Ehdúhjáa neebe Tsacaríá.

⁸⁰ Aanéhjáa diibye tsíimene tsaímíyé píivyeebe ijcyá Píivyéébe ímillédu. Aabéhjáa ícyahíjcyá ínéubará píivyéetúné íiñújiri imúnaa ijraéémú dííbyeke ímíñéúvú wáájácútsihvújuco.

2

Jetsóoke Maaríá tsíimaváne (Mt 1.18-25)

¹ Áánétúhjáa Maaríá tsúúca tsíimáváiñé píihínáa pañétúejpi ávyéjuube Tséétsa Aogójtó táuhbá pámeere imyémeháñé icyáátúnútsámeíki. ² Téijyúhjáa Tsííríá íiñújí avyéjuube Tsiréénio íjcyánáa méénútujkénúmé teene páme méméré cáátúnúmeíñe. ³ Áánéllihyéhjáa pámeere pehíjcyá ímichi íiñújí comíñevu imyémeháñé icyáátúnútsoki.

⁴⁻⁵ Aanéhjáa Jotséé diille mewa Maaríá éévállema péé Gariréá íiñújí Natsaréetu Jodéa íiñújiri íjcyacóomí Beréevu Dabíiúvúu tsíimávámeítsihvu imyéme icyáátúnútsó dííbyeúvúj tsíiménémúhaabe íjcyánéllíihye. ⁶ Aanéhjáa tétsii dítyétsí íjcyánáa tsúúca Maaríá tsíimáváiñe éévé úújetéhi. ⁷ Aalléhjáa tujkénúejpi íjcyáábeke ítsíimáváne wáájámubááneri íbííjínúúbeke tódsíjcaró jéémú éébutáwá pañévú kíá dítyétsí íjcyáíyotsíí íjcyátúnéllíihye.

Jéémú tehme múnaa Jetsóoke ááhivéne

⁸⁻⁹ Áánáacáhjáa técoomí úníuri tsaate obééjámuke téhmehíjcyámedívú tépejco níjkyéji múnáajpi bóhówáávébedítýú Píivyéébé ámítsaráhcó díityéké ájchúacunúneri mítyane íllityéme. ¹⁰ Áronáacáhjáa neebe díityéke:

—Méíllityédíñe. Muurá ímiá uubállema o tsáá ámuha éllevu pámeere mítyane ímíjyúúvéíñe uubállema. ¹¹ Muurá tsúúca ámuhá avyéjuube ámuhákye pájtyetétsóííbyeke tsáápille tsíimavá Dabíiúvú coomívu. ¹² Aabe wáájámubááneri bííjínúmeíbyé jéémú éébutáwá pañe íjcyáábeke ámuha maájtyúmínetúré méwaaajúcuú díibyéjuco íjcyane.

¹³ Áánáacáhjáa diibye níjkyéji múnáajpí úníúvú tsijtye mítyame dííbyé nahbéjté bóhówaavéhi. Aaméhjáa Píivyéébeke dúúruvámé nééhií:

¹⁴ Maímijyu Píivyéébe níjkyéjiri íjcyáábej. Muurá íiñújiri íjcyáné míamúnaa díbye ímillédu íjcyame tsaímíyéjuco íjcyáiñe íná díityé hallurí íjcyájúcootúme.

¹⁵ Aaméhjáa níjkyéji múnaa tsúúca pééné boone díitye jéémú tehméjté néjcatsíhi:

—Cána bo metsu mepéé Beréevu Píivyéébe meke úúballéné maájtyúmíki.

¹⁶ Ehdúhjáa íñééne íicúí téhullévú pééme ímiááné ájtyúmíté diille Maaríaa, Jotséee, diibye tsíiménévu jéémú éébutáwá pañe íjcyáábee, íjcyámeke. ¹⁷ Aaméhjáa dííbyeke íájtyúmíne úúballé níjkyéji múnáajpí dííbyéwúdítyú nééneé. ¹⁸ Ááneríhjáa ullévenúme. ¹⁹ Aanéhjáa Maaríake íñé imíjyaú pájtyelle téeneri ítsámeíhijcyáhi. ²⁰ Átsihdyúhjáa díitye jéémú tehméjté oomí Píivyéébeke ávyéjútjoméré díityéké tene némeídyújuco tene íjcyánéllíihye.

Jetsóoke dítye mémenúne

²¹ Aanéhjáa 8 coojívá íjcyáábéwúuke íñamého níjcaúemííhé kíhdyahíróme. Átsihvúhjáa dííbyeke meménúmé Jetsóodívú níjkyéji múnáajpíhjáa Maaríake dílléi éévátúné íhdéjuco néhduú.

²² Téijyúhjáa diille Maaríá ímíbájchoméíñe éévé úújeténeíllíi pééme Jerotsaréevu Moítsééúvuj tééveríhjáa Píivyéébe nééné taúhbaju néhdu imyéénuki. Áhduréhjáa téijyu Jetsóoke Píivyéébe hójtsí pañévú pícyoomútsi. ²³ Ehdúhjáa meenúmé Píivyéébe taúhbaju

íllu néhdújuco: “Tujkénú pamévaré wájpikye tsíímávaabe Píívyéébé wáábyutáábé íjcyáahi.”
²⁴ Aamútsíhjáa tsajtyé Maaríá ímíbájhómeííñé hallúvú Píívyéébeke íícúveííñé míityétsi wahpéjtsikye dííbyé taúhbaju íllu néhdújuco: “Múu toómehémútsíúbake íjúúumútsíúbake tsivá ímíbájhómeííñé íícúve.”

²⁵ Téijyúhjáa Jerotsaréeri ímiáábé íjcyabe Tsimeóó tsaímíyé Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyabe ítsohíjcyá íjraéémuke ímíbáávyétsóíbye tsááiíñe. ²⁶ Áábé pañéhjáa Píívyéébé Apííchó íjcyane úúballé dííbyeke díbyéi dsíjívétúnáa Píívyéébe wálooííñé meke pájtyetétsóííbyeke. ²⁷ Aabéhjáa Píívyéébé Apííchóré tükévjtsóneri péé duurúvájávu. Áánacáhjáa Jetsóówúuma tsííjumútsí úcaavé tééj pañévú Píívyéébé taúhbaju néhdújuco dííbyéwúuke imyéénuki. ²⁸ Áhullévúhjáa dííbye Tsimeóó dííbyéwúuke ííhbúcúne Píívyéébeke dúúruvaabe nééhií:

²⁹ Ayúju Píívyéébeéj, tsúuca íñe oke ú ájtyúmitsó okée u néénevu díícúve múnáajpi o íjcyáábeke. Áhdícyane óví ílluréjuco o dsíjívéne. ³⁰⁻³¹ Tsúuca ó ájtyumí múúhakyé pájtyetétsóííbyeke pámeere míamúnáadívú u bóhówáávetsóóbeke. ³² Aabe peetédu néébe téhdure íjraéémú íjcyátúróné míamúnáake ímiájítóvú waajácútsoóhi. Áhdure íhñéjté íjraéémuke ávyéjútsoííbye.

³³ Ehdúhjáa Tsimeóó íhjúváneeri tsííjumútsí ullévenúhi. ³⁴ Téhduréhjáa díityétsí hallúvú píáábó táúmeííbyé ímí dítyétsí íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe Maaríake:

—Áánúdityu íjcyane muurá mítyame memúnáa íjraéémudítýú éhniíñevu tútávááveéhi. Aame íllure dííbyeke ehdiívalleé ávyéjútletúme. Áronáa íjcyáímyé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. ³⁵ Ehdú dííbyeke tene pájtyécooca waajácúmeííñe muhdú míamúnáa tsáápiítsá íjtsaméi íjcyane. Áijyu teene páneere u íitene uke tsííjyuke ávyetá kimóhcó pájtyeé díííbúutu. Ehdúhjáa neebe Tsimeóó Maaríake.

³⁶⁻³⁷ Áhduréhjáa íjcyalle tsáápille kéémelle Atséé dohjíba múnáajpi Panoéeúvú ajoyúwá Áánaá. Aalléhjáa bádsíjcaja íjcyácooca ityájíváábema íjcyá 7 pijcyábáre. Aanéhjáa tsúuca 84 pijcyábájucó ipíibajyúúvatétsihdyu íjcyalle tsá íínehíjcyatú duurúvájatu. Páijyuvárehjáa Píívyéébeke dúúruválléré íhjúvahíjcyá dííbyema. Tsáijyúhjáa áwahíjcyalle majcho dííbyema ííhjúvacoóca. Aalléhjáa Píívyéébere tükévjtsóneri íhdéjuco íná pájtyeííñé úúballéhíjcyalle tétsihvu itsááne duurúvú Píívyéébeke. ³⁸ Áané boonéhjáa úúbállele Jetsóó Mepájtyetétsoobe íjcyájucóóné pámeere Jerotsaréé múnáa ípájtyetéííñe ítsohíjcyámeke.

Natsaréevu dítye óómiñe

³⁹ Ehdúhjáa Píívyéébé taúhbaju néhdu Jetsóój tsííjumútsí imyéénúné boone oomí Gariréa ííñújívú íhcyóómi Natsaréevu. ⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóó Píívyéébé píáábójú pañe tsaímíyé píívyeebe panévaré waajácúhi.

Duurúvájá pañe Jetsóó íjcyane

⁴¹⁻⁴² Aabéhjáa tsúuca 12 pijcyábá íjcyáábema tsííjumútsí péé Jerotsaréevu pájtyeté wañéhjívú ténevá pijcyábádú ipyéhíjcyádújuco. ⁴³ Aanéhjáa téené pájtyétavu díityétsídítýú coévaabe Jerotsaréevu dítyétsí wáajácútúné hallúri. ⁴⁴ Íjtsúcunúmútsíhjáa díbye péjucóóné tsaatéma. Áánemáhjáa tsájcoojíjuco ipyéérone néhcóromútsí dííbyeke ímúnáa pañe. Téhduréhjáa tsijtye iwáajácúme pañe néhcóromútsi. ⁴⁵ Áronemáhjáa tsiíñe óómimútsí Jerotsaréevu dííbye néhcovu.

⁴⁶ Aamútsíhjáa ájtyumí 3 coojívatu duurúvájá pañe taúhbájú uwáábojtéj píine ácuúcunúúbé dítye íhjúvájcatsííñé lléébúcunúhíjcyáábeke. Aabéhjáa téhdure díllóhíjcyá ícyánéjcutu díityéke. ⁴⁷ Ááneríhjáa ávyeta ullévenúme muhdú kémúúbejívá wáajácúneri.

Téhduréhjáa dííbyeke ditye díllone dibye áñúcu híjcyáneri ullévenúme. ⁴⁸ Áhduréhjáa tsíjyumútsí dííbyeke iájtyúmíne ullévenúhi. Áábekéhjáa tsíjju nééhií:

—Llíhij, ¿aca íveeki ehdu múhtsikye ú dáriivéhi? Muurá muhtsi díícyáánidyu néébema uke ménéhcohíjcyá tsíñehjíréjuco íjtsámeímútsíye.

⁴⁹ Áánéllíhyéhjáa neebe díityétsikye:

—¿Aca muhdú íivane oke ámuhtsi ménéhcohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuhtsi mewáájácutú Llíhíyó wákimyéiyi o íjcyáidyújuco o íjcyane?

⁵⁰ Ehdúhjáa díityétsikye dibye néene tsá dityétsí wáájácutú ñná íñééiyóné ehdu dibye nééneé.

⁵¹ Aabéhjáa botsíi díityétsima oomí Natsaréevu. Aabéhjáa ícyahíjcyá tsaímíyé díityétsima muhdú dityétsí ímillédu. Aanéhjáa ímíwu tsíjju íjtsúcunúneri ítsámeíhíjcyáhi.

⁵² Aabéhjáa tsúúca kééméveebe mítyanéjuco wáájacúúbeke ímí Píívyéébe íjtsúcunúúbeke téhdure míamúnaa ímí íjtsúcunúhi.

3

Tsojtsó múnáajpi Jóáa úwaabóne (Mt 3.1-12; Mc 1.1-8; Ja 1.19-28)

¹ Téijyúhjáa 15 pijcyábájuco Tibéerio páñétúejpi ávyéjuube íjcyánáa Póótsio Piráátó Jodéa íiñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa Heróódé Gariréa íiñújí avyéjuúbe. Áánetúhjáa íñahbe Perípe Itoréaa, Taraconítee, íjcyané íñújíicú avyéjuúbe. Áánetúhjáa Ritsaníá Abiríniá íiñújí avyéjuúbe. ² Áánetúhjáa Anáama Caipáamútsí páñétúejtési llúúvájte avyéjujtési. Téijyúhjáa Tsacariá hajchi Jóáa íñéubará píívyétúné íiñújíjiri íjcyáábeke Píívyéébe néé dibye úwááboki. ³ Áhdújucóhjáa dibye úwááboobéré péhíjcyané patsíhjívá múnáakéré Joodáa úníuri íjcyané íñújííne múnáake. Nehíjcyaabéhjáa ditye ímítyuháñé ííhvéjtsóne Píívyéébe ícyánejcúvuréjuco íbúwáávéne itsójtsótsámeí Píívyéébe díityédí ídáátsóvéne díityé ímítyú ílluréjuco íábájíveki. ⁴ Ehdúhjáa Jóáa úwáábohíjcyá Píívyéébe íhjúu uuballe múnáajpi Itsaíaúvú íllu néhdújuco:

Méllééboó íñéubará píívyétúné íiñújíjiri íjcyaa keeváwu íllu úwaabóne: “Méímibáavyé ímítyú ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyéjuco ámuha meíjcyámeke Ávyéjuube íájtyumívakí. ⁵ Méímibáavyé ámuhá íjtsaméí éhne múúne juuva nehniwu nénéhjiri pééroju meímibájchoju ímí tsatújkevérejuco íjcyadu. ⁶ Muurá Píívyéébe wáalloo meke pájtyetésiíbyeke pámeere míamúnaa íájtyúmiki.”

⁷ Ehdúhjáa Jóáa úwáábohíjcyánéllí tsaate peecúteré dííbyedívú itsójtsótsámeí tsáameke neébe:

—ÍÁvyeta mía ííñimyémúeméjté ámuúha! ¿Múha ámúhake néé peecúteré ámuha metsójtsótsámeíñeri mepállójcoiyóné Píívyéébe meke méímítyuháñé hallútú ícúbáhraíñé méúmíwari íjcyánetu? ⁸ Tujkénúí méuujétsó ímiáané Píívyéébe ícyánejcúvuréjuco ámuha meíbúwaavéné mewáájácu ímiáané tehdújuco ámuha meíjcyane. Tsá ámuha menémeítyuró Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe ámuha meíjcyanéllí ñná ámúhake pájtyéityúne. Muurá íñe néwayúúné íjcyáronetu Píívyéébe ípívyéjtsóiyá tsíjtye Aavaráaúvúj tsíménémúháábeke. ⁹ Aabe muurá téhmehíjcyá ímítyúmeke iwáágooíñé éhne múúne tsaapi íbájtsotu ímiñe néévátuhéjji úwáájiri íllóne cóvajtsódu.

¹⁰ Ehdúhjáa dibye nééneéllí tsaate néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha meíjcyáiyáhi?

¹¹ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Wájamúúvámé ájcúiyá tsájaavu tsaate wájamúúvátúmeke. Áhdure majchómá íjcyame ájcúiyá imájchoma íjcyátúmeke. Ehdúhjáa neebe diityéke.

¹² Téduréhjáa tsaate ávyéjúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámé itsójsótsámeí dííbye éllevu ipyééne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú muha méíjcyáiyá ímí Píívyéébema meíjcyaki?

¹³ Áánéliihyéhjáa neébe:

—Tsá ííñújí avyéjúúbé taúhbaju nééné ehníñevu ámuha maáhdótsohíjcyáítyuró míamúnáake.

¹⁴ Áhduréhjáa tsaate tsodáhómú néé dííbyeke:

—¿Ácooca muha muhdú méíjcyáiyáhi?

Áánéliihyéhjáa idyé neébe:

—Tsá tsaaté éhné peecútéré ámuha medótúcu híjcyáítyuróne. Áhdure tsá tsaaté hallúvú ámuha maállítyuróne. Áhdure ámúhake múhduná ditye ámúhá wákimyéí áhdone múu ímí íjtsúcunú tehdújuco.

¹⁵ Ehdúhjáa diityéké Jóáa nénéllí dííbyedítúyú míamúnáa íjtsámeí tsáijyu múu diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóibye díbye íjcyane. ¹⁶ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu ámúhake ó tsótsohíjcyá nújpácyori. Áánetu íjcyabe tsijpi táhboone úwáábóibye táehníñevu íhtsútuube íjcyáabeke íjtyúhápáájíubaré o tácoriúcu dííbyedívú o pííhívéítyúroóbe. Díbye ihdyu ímiáané cáhcújtsómé pañévú pícyoó Píívyéébe Apíícho. Áánetu cáhcújtsótúmeke cújúwá pañévú waagóóibye. ¹⁷ Muurá dówajcárováiibye ímítyúmedítúyú ímiáámeke éhne múúne bñvá pañétú tríigo meújcune maááhívetsódu. Muurá ímiáámeke iújcúne ímítyúmeke waagóóibye cújúwá múijyú áabatéítyúwá pañévú éhne múúne tríigo néévá meújcúné boone téhiibájí bñvámá mecóvajtsódu.

¹⁸ Ehdúhjáa Jóáa ímiáájú úwáábohíjcyá míamúnáake. ¹⁹ Aabéhjáa ávyéjuube Heróódeke néé íveekí ímíñejí íñahbe Perípé táábake díbye táábaváne. Téduréhjáa neebe díbye tsíñehjí ímityúné méénuhíjcyáne. ²⁰ Ehdúhjáa Jóáa úwábóné illéébóiyótsihvu íllure dííbyedívú tééné hallútú cuvéhoojánútsoóbe. Ááneríhjáa éhníñevúré ímityúné méénuúbe.

Jetsóó tsójsótsámeíñe
(Mt 3.13-17; Mc 1.9-11)

²¹ Aanéhjáa Jóáa míamúnáake tsótsohíjcyáábedívú téhdure Jetsóó tsójsótsámeíhi. Aabéhjáa Jetsóó Píívyéébema íhjúvánáa cáámetu dííbyé Apííchó íjuuúdu bóhówaavéné niityé dííbyedívú. ²² Áánaacáhjáa Píívyéébe néé cáámetu:

—Uu Hájchíwúuke o wájúúbedi mítyane ó imíjyúúhií.

Jetsóó íhdé múnáávu
(Mt 1.1-17)

²³ Aanéhjáa Jetsóó 30 pijcyábá íjcyabe botsíi tujkénú íwákimyéi. Aabéhjáa tene némeíhijcyádú Jotséé hajchí. Áánetúhjáa Jotséé Eríí hajchí. ²⁴ Áánetúhjáa Eríí Matáá hajchí. Áánetúhjáa Matáá Revíí hajchí. Áánetúhjáa Revíí Méékí hajchí. Áánetúhjáa Méékí Jááná hajchí. Áánetúhjáa Jáána tsijpi Jotséé hajchí. ²⁵ Áánetúhjáa Jotséé Matatía hajchí. Áánetúhjáa Matatía Amóó hajchí. Áánetúhjáa Amóó Naóó hajchí. Áánetúhjáa Naóó Éerí hajchí. Áánetúhjáa Éerí Nagái hajchí. ²⁶ Áánetúhjáa Nagái Máá hajchí. Áánetúhjáa Máá tsijpi Matatía hajchí. Áánetúhjáa Matatía Tsemeíí hajchí. Áánetúhjáa Tsemeíí Jotséé hajchí. Áánetúhjáa Jotséé Jodáá hajchí. ²⁷ Áánetúhjáa Jodáá Joanáá hajchí. Áánetúhjáa Joanáá Réétsá hajchí. Áánetúhjáa Réétsa Tsorobabéé hajchí. Áánetúhjáa Tsorobabéé Tsaratiéé hajchí. Áánetúhjáa Tsaratiéé Néerí hajchí. ²⁸ Áánetúhjáa Néerí Méékí hajchí.

Áánetúhjáa Mééki Áádi hajchi. Áánetúhjáa Áádi Cotsáa hajchi. Áánetúhjáa Cotsáa Emodáa hajchi. Áánetúhjáa Emodáa Ééré hajchi. ²⁹ Áánetúhjáa Éére Jotsoée hajchi. Áánetúhjáa Jotsoée Erietsée hajchi. Áánetúhjáa Erietsée Joríi hajchi. Áánetúhjáa Joríi Matáa hajchi. Áánetúhjáa Matáa Revíi hajchi. ³⁰ Áánetúhjáa Revíi Tsimeóo hajchi. Áánetúhjáa Tsimeóo Jodáa hajchi. Áánetúhjáa Jodáa Jotsée hajchi. Áánetúhjáa Jotsée Jonáa hajchi. Áánetúhjáa Jonáa Eriakíi hajchi. ³¹ Áánetúhjáa Eriakíi Meréa hajchi. Áánetúhjáa Meréa Maináa hajchi. Áánetúhjáa Maináa Matátá hajchi. Áánetúhjáa Matátá Natáa hajchi. ³² Áánetúhjáa Natáa Dabíi hajchi. Áánetúhjáa Dabíi Itsaíi hajchi. Áánetúhjáa Itsaíi Obée hajchi. Áánetúhjáa Obée Bóo hajchi. Áánetúhjáa Bóo Tsamóo hajchi. Áánetúhjáa Tsamóo Naatsóo hajchi. ³³ Áánetúhjáa Naatsóo Aminadáa hajchi. Áánetúhjáa Aminadáa Aráa hajchi. Áánetúhjáa Aráa Ejróo hajchi. Áánetúhjáa Ejróo Páaré hajchi. Áánetúhjáa Páare Jodáa hajchi. ³⁴ Áánetúhjáa Jodáa Jacóóbó hajchi. Áánetúhjáa Jacóóbó Itsáa hajchi. Áánetúhjáa Itsáa Aavaráa hajchi. Áánetúhjáa Aavaráa Tarée hajchi. Áánetúhjáa Tarée Nacóo hajchi. ³⁵ Áánetúhjáa Nacóo Tseróo hajchi. Áánetúhjáa Tseróo Ragáo hajchi. Áánetúhjáa Ragáo Perééké hajchi. Áánetúhjáa Perééké Hebée hajchi. Áánetúhjáa Hebée Tsáára hajchi. ³⁶ Áánetúhjáa Tsáara Caináa hajchi. Áánetúhjáa Caináa Apatsáa hajchi. Áánetúhjáa Apatsáa Tsée hajchi. Áánetúhjáa Tsée Noée hajchi. Áánetúhjáa Noée Ramée hajchi. ³⁷ Áánetúhjáa Ramée Matotsarée hajchi. Áánetúhjáa Matotsarée Enóo hajchi. Áánetúhjáa Enóo Jarée hajchi. Áánetúhjáa Jarée Mararée hajchi. Áánetúhjáa Mararée Caináa hajchi. ³⁸ Áánetúhjáa Caináa Enóo hajchi. Áánetúhjáa Enóo Tséeté hajchi. Áánetúhjáa Tséete Adáa hajchi. Aabéjháa diibye Adáake Píivyeébe ípívyéjtsó tujkénú ííñúbatúre.

4

Jetsóoke Naavéné máváríjchóne (Mt 4.1-11; Mc 1.12-13)

¹ Aanéhjáa Jetsóo pañe Píivyeébe Apíichó íjcyabe Joodáatu óomíi byeke téenere tsajtyé ííneúbá píivytúné ííñújvu. ² Áhullévúhjáa Naavéné máváríjchó díi byeke. Áijyúhjáa 40 coojívájucu májchótuube téhulle íjcyabe ajyábáavatéhi. ³ Áábekéjháa diibye Naavéné néehíi:

—Bo ímiáané Píivyeébe Hajchi u íjcyáhajchíi íu nééwáyutu pááaho dípívyéjtsóne majchoj.

⁴ Áánéliihyéhjáa Jetsóo néé díi byeke:

—Muurá Píivyeébe waajácúháámitu nééneé: “Tsá apááñéré majchó tájpi meíjcyatúne.”

⁵ Ehdúhjáa Jetsóo néené boonétú díi byeke tsajtyéébe caméhaúvu. Átsihdyúhjáa úújétsoobe páneere ííñújí avyéjuvu. ⁶⁻⁷ Áánemájháa neebe díi byeke:

—Íñe páneevúre uke ó ájcuú u mí móúúvéne oke u dúúrúváhajchíi jyu. Muurá tahñe páneere íñe ímíwu nééne íhtsútunéhjí íjcyane. Áánevu muurá o ímíllémeke ó ájcúiyáhi.

⁸ Áánéliihyéhjáa idyé neebe Jetsóo díi byeke:

—Muurá Píivyeébe waajácúháámitu nééneé: “Máavyéjuube Mépiivyeébekéré medúúrúváabeke méíicúvéiyáhi.”

⁹ Ááne boonétúhjáa idyé díi byeke tsajtyéébe Jerotsarévu. Áánemájháa duurúvájá hallúvú cáamevu itsájtyéébeke neébe:

—Áyu cána ímiáané Píivyeébe Hajchi u íjcyáhajchíi íchihdyu cátsiñíivyé baavújuco. ¹⁰⁻¹¹ Muurá díi byé waajácúháámitu nééneé:

Píivyeébe wálloó níjkyéji múnáake uke ditye ityéhme íñá uke ipájtyétuki. Aabe tsá ííneúbatú u wápújúúvéityúne.

¹² Ehdúhjáa Naavéné Jetsóoke néénéllii neébe:

—Téhdure muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tsá Máavyéjuube Píívyéébeke memávárijchóityúne.”

¹³ Aanéhjáa tsiíne imávárijchóiyóné ipíívyetéjúcóótúnéllii illuréjuco dibye íhvéjtsóíñúné dííbyeke.

Jetsóó úwáábótujkénúné Gariréa iiñúji múnáadítu
(Mt 4.12-17; Mc 1.14-15)

¹⁴ Átsihdyúhjáa óómiibye Jetsóó Gariréa iiñújivu Píívyéébé Apííchó dííbyé pañe íjcyáabe. Áijyúhjáa dibye méénúné uubállé tsújaavé páneere tééné iiñújiri. ¹⁵ Aabéhjáa tééné iiñújiri íjcyáné pihcyáávejááneri úwááboobéré péhíjcyáábeke duurúvahíjcyáme.

Jetsóó Natsaréri úwaabóne
(Mt 13.53-58; Mc 6.1-6)

¹⁶⁻¹⁷ Átsihdyúhjáa peebe Natsaréevu ípyéé ipíívyécoomívu. Aabéhjáa imyéénuhíjcyádú wáyeéévejcóójí pihcyáávéjá pañevú eevé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaíaúvú waajácúhaamívú ditye ájcuháami. Íllúhjáa dibye éévet sí néehíi:

¹⁸ Píívyéébé Apííchó óóma íjcyáhi. Aabe oke picyóó imiájíjtó wáajácútúmeke o úúbálleki. Muurá ídátsó ícyahíjcyámé imityúnéhjí pañe éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu ícubáhrajte. Áánetu diityéké ó íjchívyétsoóhi. ¹⁹ Áámeke ó úúbálleé Píívyéébe diityémá ditye pájtyetéíne méénune.

²⁰ Ehdúhjáa nétsii iéévéne boone téhaamívú tééjá wákimyéi múnáájpikye iájcúne ácúúveébe. Áábedívúhjáa pámeere tééjá pañe íjcyame ullévenúhi. ²¹ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ehdúu Píívyéébe íwaajácúháámitu nééne éévé tsúúca úújetéhi. Aane muurá tsúúca ámuha melleebó o éévene.

²² Ehdúhjáa Jetsóó diityéké nééne pámeere ímí ijtsúcunúhi. Aaméhjáa iúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áánu Jotséé hajchi íjcyatúne?

²³ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Behtyu ámuha oke méneéhi: “Taabóóbé u íjcyabe bo uure tááboméij.” Ehdu muurá ámuha méneé illu ámuha oke menéíyóne: “Capenaóó cóómiyi méénuráítyúronéhjí u méénuhíjcyádú cána meenu ícyoomíyí awáá úpée u píívyécóómiyi.”

²⁴ Átsihdyúhjáa tsiíne neébe:

—Cáhawáa imiááneturé amúhake o néekíi: Tsá muurá cáabyekéikyé Píívyéébé ihjyú uubálle múnáadítuú iiiñúji múnaa áveyjúúllétyuróne. ²⁵ Muuráhjáa ijraémú pañe mítyame píibájyujte walléemú íjcyará Eriáúvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyácoóca. Téijyúu áyaba tééné iiñújiri 3 pijcyábáj pínévú daari íjcyánaaáca. ²⁶ Áronáacáa tsá Píívyéébe wállóotú Eriáúvuke diityé éllevu dibyee diityéké nééne ditye lléebóityuróné iwáájácúnema. Áánemáa wállóobe Tsidóó iiñújiri íjcyacóómí Tsaréétari íjcyáné pi-ibájyúlle éllévuré dííbyeke. ²⁷ Téhdurée íjcyámé mítyame íjpi chajááveri chémeme Eritséóuvú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáijyu. Árómedítuú tsá tsáápíuba bóhítsámeityúne. Apáábyerée Tsíiriá iiñúji múnáajpi Naamáa bóhítsámeí Eritséodívú ípyéé ícyáhcujsódújuco íjcyáabe.

²⁸ Ehdúhjáa Jetsóó néénetu cayóbáavatémé pámeere pihcyáávéjá pañe íjcyame.

²⁹ Áánemáhjáa dííbyeke íjchívyetsómé técoomi íjcyáné caméhbáutu dííbyeke iwááóroki.

³⁰ Áronáacáhjáa múijyúrá péjúcoóbe.

Tsáapí pañétú naavéneke Jetsóó wáágoóne
(Mc 1.21-28)

³¹ Aabéhjáa péé Gariréa iinújiri íjcyacóomí Capenaóovu. Átsíi múnáakéhjáa úwááboobe wáyeévejcóoji. ³² Aaméhjáa ullévenúhijcyá muhdícyánéjcurí tujkévéwu díbye úwáábóneri.

³³ Ájyúhjáa íjcyaaabe tsaapi tétsiyyi pihcyáávéj páne naavéné ípáne íjcyaaabe.

³⁴ Aabéhjáa kéévánécoba néehíi:

—¡Jetso Jetsóoj, Natsarée múnáajpi u íjcyaaabej! ¿Íveekí múúhakyé ú pátsárijcyóváhi? ¿Mityá múúhakyé ú waagóovaj? Muurá uke ó waajácú ímiáábé Píivyéébé Hajchi u íjcyane.

³⁵ Ehdúhjáa naavéné dííbyé pañétú íhjúvánéllii Jetsóó néé dííbyeke:

—¡Cúúvéhulléré díícyá! ¡Díjchivye áadí pañétu!

Ahdújucóhjáa díbye íjchivyéne diityéj pñnévú íjcaáyóóbedítú dííbyeke tútávájsótuubére. ³⁶ Áaneríhjáa pámeere iúllévénúne néjcatsíhi:

—¿Aca múhdutú díbye néhdújuco naavémú íchívyehíjcyané tsaaté pañétu?

³⁷ Ehdúhjáa díbye méénuhíjcyané uubállé tsújaavé pámeere téené iinújiri múnáadívu.

Péedoró báábeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.14-15; Mc 1.29-31)

³⁸ Aanéhjáa pihcyáávéj páñétú íjchivyédu Jetsóó péé ímamyémuma Tsimóo jávu. Áanáacáhjáa dííbyé baabe áívyeri chéménéllii dííbyeke néeme díbye íbóhítsoki.

³⁹ Ahdújucóhjáa díbye teene cheme úhbánetu díílleke tene pájtyene. Aalléhjáa íbóhíne diityéké májchotsóhi.

Mítyámeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.16-17; Mc 1.32-34)

⁴⁰ Ájyúhjáa meíjyunúrónáa tsívahíjcyámé páhduváré nééne chémeri chéméméhjíke dííbye éllevu. Áámekéhjáa idyócarájcóneri bóhítsohíjcyaaabe. ⁴¹ Aanéhjáa tsaaté pañétú díbye naavémuke íchívyetsómé nehíjcyáhi:

—Uu muurá Píivyéébé Hajchi.

Waajácúméhjáa ímiáané diibyéjuco Pájtyetétsoobe díbye íjcyane. Áámekéhjáa neebe tsiíne dítye tehdu íhjúvájúccóotuki.

Jetsóó úwáabóné pahúllévare Gariréa iinújiri páne
(Mc 1.35-39)

⁴² Aanéhjáa tsítsíívevu Jetsóó péé técoomítú tsiéllevu múubará íjcyátúhullévu. Áronáacáhjáa míamúnáa néhcoméré péeme úújeté dííbyedívu. Aaméhjáa wájjurá dííbyeke díbyei ípyéetu diityédítu. ⁴³ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—Áronáa ó imíllé téhdure tsícyoomíji múnáake o úúballéné Píivyéébé avyéjutu íjcyané úwááboju. Muuráhjáa ténéllii Píivyéébe oke wallóohíi.

⁴⁴ Ahdújucóhjáa díbye úwááboobéré péhijcyané Gariréa iinújiri pihcyáávejáané páne.

5

Mítyane amómeke dítye újcune
(Mt 4.18-22; Mc 1.16-20)

¹ Tsáijyúhjáa Jetsóó Genetsarée unéu úníuri íjcyánáa mítyane míamúnáa dííbyedívú píhcyaavé Píivyéébé úwááboju illéébúccunúne ímíllénema. ² Áanáacáhjáa ájtyúmíibe míneecu íevemíicú tééu úníuri cátsuhjúccunúmíicú témíicú aabájajtéhjáa ítsínúcoohóné íníjtyu íjchívyéné boonémíicu. ³⁻⁴ Aanéhjáa Tsimóo éhmí pañévú iúcaávéne neebe dítye áyanéwu dííbyeke pñnéhívú icyátújcaáyoki. Aabéhjáa téémí pañétú diityéké iúwáábótsihdyu néé Tsimóoke:

—Áyu cána illuréjuco ípañétsí métsínúútej.

⁵ Áánélliihyéhjáa Tsimóó néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ávyetáne pécohajchótá muha metsínuurómé tsá meújcutú tsáapíúbake. Áronáa ihdyu u néénélli tsiine muha métsínuúhi.

⁶ Ahdújucóhjáa tsínuume mítyane újcune amómeke. Ávyetáhjáa tsínucóóhó illuréjuco móhtobané diityé padúúcuri. ⁷ Áánélliihyéhjáa íhyójsíneri bómihcómé íñahbéjté íhdyúemiri íjcyámeke ditye ípíáábotéki. Ahdújucóhjáa péemema ditye íjchívyetsóne. Aanéhjáa ávyeta ihmínéécú buúúvetu. ⁸ Ááneríhjáa díibye Tsimóó Pééodoro iúllévenúne Jetsóó lliiñévú imímóúúvéne nééhií:

—Ávyéjuúbej, imítyuube o íjcyaaabe tsá díúniuri o íjcyáityuróne.

⁹ Ehdúhjáa neebe ávyetá mítyané amómeke iújcúneri iúllévenúnema. ¹⁰ Téhduréhjáa íñahbéjtétsí Tsebedéó hájchimútsí Jacóóboma Jóáámutsi ullévenú téeneri. Áronáacáhjáa Jetsóó néé Tsimóoke:

—Tsájurévedíñe. Muurá íñe amómé lliiñája múnáajpi u ícyahíjcyaaabe ícyoocátú míamúnáakéréjuco Píívyéébé icyánejcúvú u íbúwáávétsoíñe.

¹¹ Áánélliihyéhjáa icyátsúúvétsihvuré páneere íhvéjtsóne Jetsóomáyéjuco ditye pééneé.

Íjpi chájáávéébeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.1-4; Mc 1.40-45)

¹² Aabéhjáa Jetsóó tsácoomíyí íjcyánáa tsaapi íjpi chájááveebe tsáábe dííbyeke íajtyúmííbé lliiñévú imímóúúvéne nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdúiyó teene oke u bóhítsóne?

¹³ Áánélliihyéhjáa Jetsóó dííbyeke dócárájcoobéré nééhií:

—Mu ihdyu tehdújucoj.

Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca bóhííbe. ¹⁴ Áábekéhjáa boíjcyuube díbye muuca iúúbállétu muhdú íbóhííne. Neebéhjáa dííbyeke:

Tsapéhduré llúúváabe éllevu pééne dííbyedívú dúhjétsámeityeco. Ááne Moitséeúvúu néhdu Píívyéébeke tsíeméneri ú íícúvéé téenetu míamúnáa iwáájácu u bóhíjucóóne.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néérónáa tsúúca pámeere téené uubállé waajácúhi. Áánélliihyéhjáa mítyane míamúnáa píhcyáávehíjcyá dííbyé uwáábovu díbye diityéké íbóhíítsó ditye chéménéhjitú. ¹⁶ Áronáacáhjáa diityédityú múha íjcyátúhullévú péhíjcyaaabe Píívyéébema íhjíyúvaki.

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóó bóhítsóne
(Mt 9.1-8; Mc 2.1-12)

¹⁷ Aabéhjáa Jetsóó tsájyú uwáábohíjcyánáa íjcyámé tétsihyi paritséómuma taúhbájú uwáábojte Gariréaa, Jodéaa, íjcyané íñújícútu pahúllevátú tsáámeé. Áhduréhjáa íjcyámé tsaate Jerotsaréetu tsáámeé. Aaméhjáa íiténáa Jetsóó Píívyéébé íhnáhoori bóhíítsóhíjcyá chéméméhjike. ¹⁸ Áánáacáhjáa tsaate tsivá ííbotarí íjpi vááúmeítyúúbeke. Áábekéhjáa imíllerómé Jetsóó tsájá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyene. ¹⁹ Áronáacáhjáa tsá ditye píívyetétú múhdutú iúcáávéiyóné mítyane míamúnáa íjcyánélliihye. Áánélliihyéhjáa cáámevu íñeríívyéne dííbyé tujkévetu idyóhejúróhéjutu niityétsómé dííbyeke míamúnááj píínévu. ²⁰ Aaméhjáa ímí cáhcujtsóné iwáájácúne neebe Jetsóó dííbyeke:

—Muúbej, tsúúca úhdi o ídáátsóvéne díimítyú ó ábájívéhi.

²¹ Ehdúhjáa Jetsóó nééne taúhbájú uwáábojtémá paritséómú illéébóne néjcatsíhi:

—¿Muubáami aabye íveekí ímityúné ihjyúvá Píívyéébe ímí íjtsúcunúnejíivari? Tsá muurá míamúnáá ímityuháñé mewáágóóítyuróne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe piivyété teene iwáágoóne.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsíñé Jetsóo iwáájácúne néé diityéke.

—¿Aca íveekí ehdu ámuha méíjtsámeíhi? ²³ Áánerá ó piivyété míamúnáadi o ídáátsóvéne diityé ímityuháñé diityémá o ímíbajchóne. Áánéllíi ó piivyété áánúke o nééneé: “Úhdi o ídáátsóvéne díimítyú úuma ó ímíbajchóhi.” Áhdure ó piivyété o nééneé: “Dímíjpyeténe dipye.” ²⁴ Áhdícyane cáhawáá óvíi ámuha máájtyumí Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe muhdú o méénune.

Ehdúhjáa íñéene diibye íjpi vááúmeítyúúbeke neébe:

—Dímíjpyeténe eene dííhbotámá dipye dihjyávu.

²⁵ Ehdúhjáa Jetsóo néenemáyé diityéj píinétú íjyóócúúvéne péjúcoobe ihjyávú Píívyéébeke dúúruvaabére. ²⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame iúllévenúne téhdure duurúvá Píívyéébeke. Aaméhjáa itsájúréevéne néehíi:

—¿Aca muhdú aabye meke ullévenútsóhi?

Revíikye Jetsóo újcune

(Mt 9.9-13; Mc 2.13-17)

²⁷ Átsihdyúhjáa péébe Jetsóo ájtyúmité Revíikye ííñújí avyéjúúbé wáábyuta dsíídsíke íáhdótsóhíjcyátsihyi ácuúcunúúbeke. Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, ookéréjuco duráávyé.

²⁸ Áhdújucóhjáa dibye páneere imyéenuhíjcyané ííhvéjtsóne dííbyemáyéjuco pééneé.

²⁹ Aabéhjáa Jetsóoma wáñehjívaté ihjyávu. Áánevéhjáa dibye míñútsómé mítyame tsáá tsijtye ííñújí avyéjúúbé wáábyuta íjcyáne dsíídsí áhdótso múnaa. Áhduréhjáa tsíjtyehjí íjcyá tétsihyi diityéma. ³⁰ Áánéllíihyéhjáa paritséómú taúhbájú uwáábojtémá néé dííbyé mamyémuke:

—¿Aca íveekí ámuha ménahbévá aatye ímíáámemájíivari?

³¹ Áánéllíihyéhjáa Jetsóo néehíi:

—Tsá muurá taabóobé bóhíime tsaímíyé néémeke táábotúne. Muurá ihdyu chémémekéré tááboóbe. ³² Áhdícyane tsáháa ímíááme wáábyú o tsáátune. Muuráhjáa ímityúme wáábyú o tsáá diityéké o ímíbáávyétso Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ditye ííbúwááveki.

Jetsóo mamyémú majcho áwatyúne

(Mt 9.14-17; Mc 2.18-22)

³³ Ehdúhjáa Jetsóo néenéllíi nééme dííbyeke:

—¿Aca íveekí Jóáá mamyémuu, paritséómú mamyémuu, íjcyame tsáijyu majcho áwahíjcyá Píívyéébema íihjyúvácoóca? Áronáa muurá díímamyémú tsá tehdu méénuhíjcyatúne.

³⁴ Áánéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca tsaatésí táábávájcatsíñé wañéhjívu tsáámeke ámuha majchótú mááwáchóiyáhi? Ehdu nééne támamyémú tsá majcho áwáítyuró diityémá o íjcyané hajchóta. ³⁵ Muurá ihdyu íjcyáíñé diityédítyú o pééíñé. Áijyu ihdyu óvíi muhdú íñéhajchíí awámye.

³⁶ Ehdúhjáa íñéené boone diityéké úwááboobe néehíi:

—Tsá muurá tene ímityú béhbátu tsúúcáaja wájyamu mepájaabóne. Muurá íllure éhnííñevu táváajcároba. ³⁷ Áhdure tsá tene ímityú béjpacyo bíínojpácyo mepícyoone tsúúcáau mííhénéu cahpáyú pañévu. Muurá béjpacyo iúhtsaráúúvéneri táváajcá tsúúcáau. Áijyu muurá wágoóovéné tsanéécújuco bíínojpácyo, cahpáyuu, íjcyane. ³⁸ Áánéllíi béjpacyo

mépañénú bééú pañévúre. ³⁹ Muurá tsúúcaajpácýóré iádóne ímillémé tsá áadóityuró béjpacýo bíinojpacýo tsúúcaajpácýóré ímí diityédívú néénéllíhýe. Ehdúhjáa neebe Jetsóo dityéke.

6

Wáyeévejcóóji Jetsóo mamýmú majcho újcune
(Mt 12.1-8; Mc 2.23-28)

¹ Aabéhjáa tsáijyu wáyeévejcóóji ímamyémuma úmihéj pñétú pájtyénáa bajtsóháñetu ujcúmé imájchoki. ² Aanéhjáa paritséómú ííténe néesé diityéke:

—¿Aca íveekí ehdu ámuha mémeenú íjcyooji wáyeévejcóóji meméénúityuróne?

³ Áanéllíhýéhjáa Jetsóo néesé diityéke:

—¿Aca tsá ámuha meéévehíjcyatú tsáijyúu íajyabáávaténéllí íñahbéjtema Dabíúvú téeméné méénune Píívyéébé waajácúháámitu cáátuváne? ⁴ Muuráhjáa duurúvájá pañévú úúcaávéne imájchóityuróné Píívyéébé ícúvé pááa majchómé apáámyéré llúúvájte máchohíjcyáne.

⁵ Áhduréhjáa neebe diityéke:

—Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébé wáábyuta téhdure téjcooji wáyeévejcóóji.

Tsáapi hójtsí Jetsóo ímíjpyetése
(Mt 12.9-14; Mc 3.1-6)

⁶ Tsáijyúhjáa téenere wáyeévejcóóji pihcyáávéjá pañévú Jetsóo úwaabóhi. Áanáacáhjáa tsaapi tsánejcúehójtsí íhyójsi múhdurá néesé tétsihýi. ⁷ Áanéllíhýéhjáa taúhbájú uwáábojtémá paritséómú Jetsóodívúré íítehíjcyá dílbyeke téjcooji díbye bóhítsóhajchíí téénej tééveri ímítyuube díbye íjcyane íñééroki. ⁸ Ehdúhjáa ditye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóo néesé dílbye múhdurá íhyójsi néesébeke:

—Muúbej, cána dichaj.

Ahdújucóhjáa díbye péene dílbye éllevu. ⁹ Áábedítyúhjáa neebe diityéke:

—Ámúhake ó dílloó tsane: ¿Aca tsá íjcyooji wáyeévejcóóji mepíáábóityuró tsaatéke tsíeméné pájtyémeke, mityá méíhvéjtsóiyá ditye ídsíjívekij?

¹⁰ Ehdúhjáa íñéene diityéké ííteebéré néesé dílbyeke:

—Muúbej, cána íllevu cujúúvé díhyótsíj.

Ahdújucóhjáa díbye cujúúvénemáyé téhojtsí ímíjpyeténe. ¹¹ Ehdúhjáa Jetsóo méénune dílbyeke múnáátsohíjcyámé ííténe ávyetá íhnáhó cayóbáávatéhi. Áánemáhjáa pítýácójcatsímýe muhdú dílbyeke imyéénuíñe.

12-meváké Jetsóo meménú ímamyémú ditye íjcyaki
(Mt 10.1-4; Mc 3.13-19)

¹² Téijyúhjáa Jetsóo cámeéhbaúvú péébe Píívyéébema íhýúvápéjcovéhi. ¹³ Áané tsítsíívenúhjáa pihjyúcuube dílbyema péhíjcyámeke. Áamedítyúhjáa újcuube 12-meváké páñétúejte ímamyémú íjcyame úwáábóméré péhíjcyáímyeke. ¹⁴⁻¹⁶ Aaméhjáa ílluúme: Tsimóóhjáa íjcyáábeke téhdure Péédoródívú díbye méménuúbee, íñahbe Aderéee, Jacóóboo, Jóááá, Perípee, Batoroméee, Matéoo, Tomáaa, tsijpi Jacóóbó Apéó hajchii, cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, tsijpi Jóóda íjcarióóté bóónétúhjáa dílbyedívú méénútsóíbyee, éhdume.

Jetsóo mítyámeke úwaabóne
(Mt 4.23-25)

17 Aaméhjáa teene caméhbáutu tsáame wajtsí ityujkévétsihvu. Áijyúhjáa mítyane míamúnaa Jetsóó uwáábó illéébúacunú tsáácunú pahúllevátú teene Jodéa iinújitu Jerot-sarétuu, Tírótuú, Tsidóotuu, íjcyane. Aaméhjáa tsivá chéméméhjike dibye ibóhíitsoki. 18 Áamedítyúhjáa tsaaté pañe naavémú íjcyámeke dibye wáágóóné boone tsáimiyéjuco ditye ícyahíjcyáne. 19 Pamévárehjáa chéméméhjí imíllehíjcyará dííbyeke idyómajcóné tsaatéhjáa dííbyeke idyómajcóneriyé bóhíhíjcyáné iájtyúmínéllíhye.

*Muhdú néené míamúnaa ímí íjcyane
(Mt 5.1-12)*

20 Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuke ííténe néehíí:

—Maímijyu ihdyu ámuha idáátsóméhjiúvú menéeme meíjcyanej. Muurá tehdu néémé wáábyuta Píívyéébe avyéju.

21 Maímijyu ámuha meíjcyane dibye ímillédú ámuha meíjcyáíyóneri metsúúrámehíjcyáme. Muurá ámúhake píááboobe tehdu ámuha meíjcyaki. Maímijyu ámuha meíjcyane kímóhcó nénehjí ámúhake pátyehíjcyáme. Píívyéébe muurá ámúhake ímíjyúúvetsóhi.

22 Muurá íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeéjté ámuha meíjcyáné déjúcotu oke cáhcújtsotúme ámúhake tsarílleéhi. Aame tsá ámúhake lléébóityúne. Ámúhake átérééjtédí idíllóne nehníwu ihjyúvahíjcyáimyé ámúhadítyu. Árome ihdyu maímijyu ámuha meíjcyanej. 23 Muuráhjáa téhdure éjyúúvú díityé ihde múnááúvú Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáadi ícúbáhráhíjcyáhi. Ahdu ámúhake ditye dáríívéróné pañe óví ámuha íllure méimíjyúúhíí. Muurá ámuha meícúbáhráméíñe áhdó íñe imíjyaú Píívyéébe ámúhake pícyoóhi.

24 Áánetu ihdyu íhtsutúme ehnéva múnaa tééneriyé tsúúrámehíjcyámeke máídáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá tééneri ditye ímíjyúúveróné níjkévaá díityéma.

25 Ehdu íñe imíjyaú panévaturé ícyahíjcyámeke máídáátsoju tene pájtyeíñej. Muurá ídátso díityémá níjkévaíñe íñe imíjyaú ditye ícyahíjcyaróne. Muurá ímíjyuuri íjcyarómema níjkévaíñe kímóóvevúréjuco.

26 Áhdure ditye ávyejúúllehíjcyámeke máídáátsoju tene pájtyeíñej. Ehdúu muurá díityé ihde múnááúvú iye Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáadi díllómeímyeke tsaate ávyéjútsohíjcyáhi.

*Meke múnáájtsórómeke mewájyune Jetsóó úwaabóne
(Mt 5.38-48; 7.12)*

27 Áhdícyane ámuha oke melléébúacunúmeke o néé ámuha mewájyu ámúhake múnáájtsórómeke. Áhdure ámúhake tsaríllérómeke múu píaabóhi. 28 Téhdure múu ámúhadítyú ímityúne íhjúvvarómema tsáimíyé íhjúvváhi. Téhdure ámúhake áábohíjcyarómé hallúvú múu táúmeí píáábó Píívyéébeke. 29 Áhdure tsaate ámúhake méénúhajchíí tsá múu píámeítyúne. Téhdure ámúhá wajyámú díívane ditye ámúhadítyú újcúhajchíí múu íhvejtsó tsíijya ditye itsájtyeki. 30 Áhdure ámúhake tsíeméne táúmeímyeke múu ajcúhi. Áhdure tsaate ámúha éhne náníhajchíí tsá múu díllotúne. 31 Áhdure pamévamáyé ámuha ímí meíjcyane meímíllehajchíí múu ícyánéjcutu ímiááméré íjcyáhi.

32 Muurá ámúhake wájyúmekéré ámuha mewájyúhajchíí tsá ímiá wájyú tene íjcyatúne. Muurá ímityúne míamúnaa íjcyarómé téhdure díityéké wájyúmemáyé wájyújcatsíhi. 33 Téhdure ámúhama ímiáámé íjcyámemáyé ámuha ímiáámé meíjcyáhajchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tehdu meenúhi. 34 Áhdure ámúhake tsíeménevu ajcúmekéré tééne cápayóóveré ámuha maájchíí tsá tene ímityúne. Muurá ímityúme íjcyarómé tsaatéke tsíeménevu ajcú ditye píámeíkíye. Ahdu tsá múu néétune. 35 Ámúhake

múu néhníllérómeke iwáýjúne panévatúré ditye píhtónéhjitu píaabó ditye ámúhake píámeítyúrónáaaca. Ehdu ámuha mepíáábóhajchíi íhtsútuube Píívyéébej tsíímé ámuha meíjcyame íiné imíjyaú méíjcyáahi. Muurá Píívyéébe ímityúmé íjcyárómeke íídaatsólléne píáábohíjcyáhi. ³⁶ Ahdícyane óví ámuha pamévakéré meídaatsólléne mepíáábohíjcyá Méécááni Píívyéébe méénuhíjcyádu.

Tsijtye múhdurá íjcyáneri meíhjuúvályuróne
(Mt 7.1-5)

³⁷ Tsá múu íhjuúvatú tsijtye múhdurá néémedi Píívyéébe ámúhake íñéetu téhdure ímityúmé ámuha meíjcyane. Tsá múu tsijtyedi ícúbáhratú Píívyéébe ámúhadi ícúbáhrátuki. Téhdure ámúhake ímityúné tsaate méénuróné múu íhvejsó íná díityéké méénutúmeré téhdure Píívyéébe ámúhake íná imyéénútuki. ³⁸ Múu píaabó múhdurá néérómeke téhdure Píívyéébe ámúhake píááboki. Muurá ímiáámeke píááboobe. Aabe muurá ámuha muhdú tsijtyeke mepíáábohíjcyádúré ámúhake píááboóhi.

³⁹ Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe nééhií:

—¿Aca tsaapi hállúvátuube tsijpi téhdure néébeke tsajtyéiyá tsiéllevu? ¿Aca tsá tsamútsíyé áákityéítyuró wáhyéju dííváné pañévu? ⁴⁰ Tsá muurá tsaapi mamye dííbyeke úwáábohíjcyáábé ehnííñevu wáájacútúne. Muurá ihdyu páneeréi iníjkévacooca botsíi díbye wáájacúdú wáájacuúbe.

⁴¹ ¿Aca íveekí ámuha méíjyacunúhijcyá ámúhá nahbémú hálluúúné pañe wááhyéwuúné íjcyáneri ámúhá hálluúúné pañe úménebááné íjcyane wáájacúmeítyúme? ⁴² Muurá úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyame tsá ámúhá nahbémuke ámuha menééítyuróne: “Cána muha ámúhake mebohdo eene wááhyene ámúhá hálluúúné pañe íjcyane.” ¿Ávyeta bañú múnaa ámuha meíjcyame pánehjídú ímiáámeúvúdú ámuúha! Tujkénú méwaagóoméi eene úménebááné ámúhá hálluúúné pañe íjcyane botsíi ímí ámuha maájtyumímé mebohdo teene wááhyene ámúhá nahbémú hálluúúné pañe íjcyane. Ehdu nééne tsá múu tsaate wahdííváné ímityúwu méénúneri íjyacunútú tsáijyu múu ehnííñevu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáme.

Muhdú meíjcyánetu méwaajácúmeí muhdíívamé meíjcyane
(Mt 7.17-20; 12.34-35)

⁴³ Tsá muurá oove néévahíjcyáné uméhé néévályuró átéréene oove íjcyatúne. Áhdure oove íjcyatúné néévahíjcyáné uméhé tsá múijyú néévályuró oove íjcyane. ⁴⁴ Muurá íñéevatúré méwaajácú uméhéené kéeméhéhjí íjcyane. Tsá muurá múijyú tsúhjívahe néévályuró híigoó. Áhdure tsá múijyú wacyónejke néévályuró baáco. ⁴⁵ Ahdu íívane muurá ímiáámé ííbúwá pañe ímiá íjtsaméi íjcyanéjuco ditye íhjuváne. Áánetu ímityúmé íhjuvává ííbúwá pañe ímityúné íjtsaméi íjcyanéjuco. Muurá muhdú ííbuúúné íjtsaméi íjcyadújuco ditye íhjuváne.

Míityétsi ánúmeíñetu íjcyáné uwááboju
(Mt 7.24-27)

⁴⁶ ¿íveekí ámuha oke Ávyéjúúbedi médíllóhíjcyá ámúhake o nééne ámuha mel-
léébóne tehdu meíjcyámejívvari? ⁴⁷ Cáhawáá ámúhake o úúballe muhdú tahñéjté oke lléébome íjcyane. ⁴⁸ Muurá tsaapi ánúmeíbyé cóhpéj nétsihdyu ávyéta pañe ítséhdíhyejújiri íapíhajcúné wáduhcúhi. Aaja tsá nújpabya wááoítyuró ávyéta cóhpé teja méénúmeíñéllíhye. Ehdu muurá tahñéjté oke lléébome íjcyáhi. ⁴⁹ Áánetu o nééne cáhcújtsotúmé íjcyá éhne múúne tsaapi ímíñéúvú íhjá apíhajcúné wádúhcútuja dííbyedívú nújpabya wááóné boone díbye ídátsó íjcyadu.

7

Tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáájpike Jetsóó bóhítsóne
(Mt 8.5-13)

¹ Ehdúhjáa míamúnáama Jetsóó íhhyúvátsihdyu péé ímamyémuma Capenaóovu. ² Ácoomíyíhjáa romáánómú tsodáhómú avyéjúúbé únú múnáajpi díbye wájýú néébe ávyeta chémeebe dsijíveríjyucu. ³ Áanáacáhjáa diibye íavyéjuube tsúúca waajácú Jetsóó técoomíyí íjcyane. Áanéllihyéhjáa tsaatéké túkevétsojtédítýú wálloobe dííbye éllevu díbye íbóhíitso íúnú múnáájpiíkye. ⁴ Ahdújucóhjáa ditye ipyééne néétene:

Ímiáábé diibye tsodáhómú avyéjuube. Áábeke íhya ihdyu tehdújuco u píááboíñe. ⁵ Muurá ímí meke wájýuube íjraéémú meíjcyámeke. Muuráhjáa díbye nééjuri mépíhcyááveja méénúmeíhi.

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Jetsóó péé diityémá téhullévu. Aaméhjáa pííhíjucóónáa tsiíñe tsodáhómú avyéjuube wallóó tsíjtyekéréjuco íñahbévajtédítýú ditye íñééte dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, tsáhaváne ávyeta dííbye jávú u úújetétyú ídátsó díbye néénéllihye.

⁷ Téénéllihyévané tsá díbye páñetu úúma íhhyúvatétúne. Áanéllihyévané ihdyu íchihdyuré ú neé dííbyé únú múnáajpi íbóhíiki. ⁸ Muurévá téhdure tsijtye íavyéjute dííbyeke nééne méénuhíjcyáabe. Áhdurévá ítsodáhómuke díbye táuhbánéjuco ditye méénuhíjcyáne. Téhdurévá íúnú múnáajpi díbye néhdújuco méénuhíjcyáne.

⁹ Ehdúhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube nééne ditye úúbálleneri Jetsóó ullévenúhi. Áánemáhjáa pámeekéré tétsihyi íjcyámeke ííténe neébe:

—Muurá tamúnaa íjraéémú íjcyáromédítýú tsá tsáápiuba ehdu oke cáhcújtsotú eene romáánómuube íjcyároobe cáhcujtsódu. Ehdúhjáa neebe Jetsóó.

¹⁰ Aanéhjáa diibye tsodáhómú avyéjuube wálloome téhullétú wájtsime ájtyumívá tsúúca diibye íúnú múnáajpi bóhíibeke.

Dsijívéébeke Jetsóó bóhítsóne

¹¹ Átsihdyúhjáa Jetsóó ímamyémuma Naíivu péébema tsijtye mítyame pééhií. ¹² Aaméhjáa técoomívú úújetémé ájtyumí tsáápille pííbájýúllé hajchi apáábyéré íjcyaaabe dsijívéébeke cúúutémeke. ¹³ Áámedíhjáa Jetsóó ídáátsóvéne díílleke nééhií:

—Kímóóvedíñe.

¹⁴ Ehdúhjáa íñééne teene íítémeho díbye ékééveténéllii teehe íhbumé íjyócuuvéhi. Aabéhjáa néé tééhoúvuke:

—Líhi, dácuúve.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca íácúúvéne ihhyúvaabe diityéma. Aanéhjáa Jetsóó tsííjuke néé dille itsájtye dííbyeke ihjýávu. ¹⁶ Ááneríhjáa pámeere tétsihyi íjcyame itsájúréevéne Píívyéébeke dúúruvámé nééhií:

—Ícyooca ihdyu Píívyéébé ihjýú uubálle múnáajpi íhtsútuube mééma íjcyáhi. Téhduréhjáa néémeé:

—Muurá íñe Píívyéébe píaabó ihñéjteke.

¹⁷ Áané uubálléhjáa páneere Jodéa íiñúji múnáadi tsújaavéhi. Aanéhjáa téhdure tsííñé íñújíine múnáa waajácúhi.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa Jetsóó éllevu wálloomútsi
(Mt 11.2-19)

¹⁸ Ehdúhjáa díbye méénuhíjcyáné tsojtsó múnáajpi Jóáake ímamyémú úúballéhi. ¹⁹ Áanéllihyéhjáa diityédítýú mítyétsikye wálloobe dityétsí idílloté dííbyeke diibyéjuco éhneváa míamúnáake pájtyetétsóibye tsááibye íjcyáhajchíí iwáájácuki, áánetu diibyéjuco íjcyátúhajchíí tsíjpiikyéi ityéhmeki. ²⁰⁻²¹ Aamútsíhjáa Jetsóodívú úújeténáa

bóhíitsohíjcyaaabe mítyámeke páhduváre néene chémeháñeri chéméméhjike. Naavémúhjáa tsaaté pañe íjcyámeke waagóohíjcyaaabe. Áhduréhjáa hállúvátuméhjike ímípyetétsohíjcyaaabe. Áábekéhjáa neemútsi:

—Tsojtsó múnáajpi Jóáa múhtsikye wallóo diéllevu uke muhtsi medillo ¿ava di-ibyéjuco uu Pájtyetétsoobe éhnevaa íññujívú tsááiíbye? ¿Mityá tsáhái diibye u íjcyatúne? ²² Áánéllihyéhjáa Jetsóo néé diityétsikye:

—Wa meóomíñe méuubállé dííbyeke muhdú o úwááboobe méénúráityúronéhjí o méénune ámuhtsi maájtyumíne. Páneere méúúbálleco hállúvátuméhjí hálluvájucóone, úllétuméhjí úlléjucóone, íjpi chájááaveméhjí bóhíine, lléébótuméhjí tsúúca lléébone, dsíjivémé tsiíne bóhíine. Áhdure méúúbálleco ídáátsóméhjike pajtyéteju tsúúca úwááboméíñe. ²³ Maímijyu ihdyu oke cáhcujtsómé íjcyanej.

²⁴ Ehdúhjáa Jetsóo néé Jóáa wállóómútsikye. Aamútsíhjyáa óomíñé boone diibye Jóáadityu neébe:

—¿Acáa Jóáa íñéubará píívyétúné íññújiri íjcyáábedívú ámuha mepíhcyáávehíjcyácooca muhdú ámuha méjtsúcunú dííbyeke? ¿A ámuháa méjtsúcunú éhne múúne úmehe kíjyébári vaaúmeídyú páhduváre dííbyé íjtsaméi nééneé? ²⁵ ¿A tsaímíyee úcámeíhíjcyaaabe? Muuráhjáa tehdu iújcámeícyá tsá íhdícyátsihyi díbye íjcyáítyuróne. Muuráhjáa ávyéjúté jaaháñe pañeíyo diibye. ¿Aanee muubá ímiááné dííbye? ²⁶ ¿Mityá Píívyéébe íhjyú uuballe múnáajpí dííbyej? Ímiááné dííbyéjuco. Áronáacáa tsíjtyé ehniíñevu diibye. ²⁷ Dííbyedítyú muurá Píívyéébe waajácúháamitu nééneé:

Ó pícyoo díihde tsáápiikye díbye iúúballe míamúnáake ditye ímíbbáavyéne ímí uke iwáátsúcúpéjtsoki.

²⁸ Aane ímiááneturé tsá dííbyedu tsijtye néétune. Áronáa níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe avyéjútédítyú ídáátsoobe íjcyároobe avyéjúúlléméíi diibye Jóáa ehniíñevu.

²⁹ Ehdúhjáa Jetsóo néénetu ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnáama tsijtye múhdumé Jóáádivu tsójtsótsámeímyé waajácú ímiáábé Píívyéébe íjcyaaabe tehdujuco méénune. ³⁰ Áánetúhjáa paritséomuma taúhbájú uwáábojte Jóáádivu tsótsójtsámeítyúme íllure ehdííwállehíjcyá téhdure Píívyéébe diityémá méénúiyóne.

³¹ Áámekéhjáa Jetsóo néehíi:

—¿Aca muutédivú íñe ícyoocá múnáake ó meménúiyáhi? Íhya tsíime divuj. ³² Muurá múúne lláhájtsiri ícume úhbácatsíhíjcyádú ámuha páhduváre médáríívémeíhíjcyáhi. Muurá múúne íllu úhbácatsíhíjcyáme: “Chíiyóro mellíjchúrónáa tsá ámuha meímíletú mewáhtsine téeneri. Áhdure máatyóba májtsí memájtsivárónáa tsá ámuha meímíletú mekímoovéne.” Ehdú múúne tsíime úhbácatsíhíjcyámé íjcyadu muurá ámuúha. ³³ Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóáa tsá májchópityúne. Áhdurée tsá díbye bíínoj pácyó ádohíjcyatúne. Áábedítyúu ámuha ménehíjcyá mééííbye íjcyáábé pañe naavéné íjcyánéllí ehdu díbye nééneé. ³⁴ Áábé boonétúu ó bóhówaavé Míamúnáajpidívú o ípívyééveébe. Aabe panévare o májchoobe téhdure ó adó bíínoj pácyo. Áánetu idyé ílluréjuco óhdityu ámuha menéhíjcyané oova majchópíwu adópíwu o nééneé. Áhdure ámuha óhdityu ménehíjcyá oova ávyéjúúbé wáabyuta íjcyáne dsíídsí ahdótso múnáa ímityúme íjcyámedívú o náhbévahíjcyáne. ³⁵ Áronáa muurá Píívyéébeéjté íjcyámedítyú bóhówaavéné díbye diityémá méénuhíjcyáne. Ehdúhjáa Jetsóo néé paritséomuma taúhbájú uwáábojteke.

Jetsóo paritséomúúbema májchone

³⁶ Aanéhjáa tsaapi paritséomúejpi Tsimóo Jetsóoke míñutsó díbye íhjyávú dííbyema ímájchoki. Áhdújucóhjáa péébema dityétsí májchone. ³⁷ Áánacáhjáa tsáápille

téoomíyí ímítyulle íjcyalle Jetsóó tééjari íjcyane iwáájácúne péé tééjavu imyéwu cúváané pacúúcújpácyoma. ³⁸ Aalléhjáa dííbyé lliñévu icyánoovéváne tááhií. Aanéhjáa imáátyori dííbyéj tuháácúyú ipípajchóné íhñiwácoríyé ipáácúyúné boone téjtuhácyú ichóhchóne teene pacúúcújpácyoríyéjuco dille múrijchóne. ³⁹ Ehdúhjáa dille Jetsóoke méénune diibye eené dííbyeke ihjyávu tsájtyeebe ííténe íllu íjtsámeíhi: “Muurá ímiáané Píívyéébé ihjyú uuballe múnáajpi áánu íjcyaca waajácúiyá aalle muhdíívallé íjcyalle dííbyeke ehdu méénune. Muurá ávyeta múhdurá díílle.” ⁴⁰ Ehdúhjáa díbye íjtsámeíñé iwáájácúne Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsímo uke ó neé tsane.

Áanéllíhyéhjáa neébe:

—Bo ihdyu oke díñe, Ávyéjuúbej.

⁴¹ Áanéllíhyéhjáa neébe:

—Tsaatésihjyáa dsídsi táúmeí tsáápiíkye. Áámútsidítúhjáa tsaapi ujcú 500-jíva. Áánetúhjáa tsijpi ujcú 50-jíváre. ⁴² Aanéhjáa íáhdóiyóné dítyétsí píívyetétúnéllí ílluréjuco díbye íhvejtsóné teene dítyétsídsi ídáátsóvéne. ¿Aane caabyé dítyétsidítúyú éhñííñevu dííbyeke wáyyune ú íjtsúcunúhi?

⁴³ Áanéllíhyéhjáa neébe Tsimóo:

—Íhya diibye eenéhjáa éhñííñevu dsídsike táúmeiibey.

Áanéllíhyéhjáa Jetsóó nééhií:

—Tehdújuco.

⁴⁴ Ehdúhjáa neébere díílleke ííténe néé Tsimóoke:

—Éje, muurá íñe uke o ááhívéváróóbema tsá nújpacýóubaré u pícyootú tájtyúhaacyu o níjtyámeíki. Áánáa muurá íñe áámye oke tájtyúhaacyu imáátyori ipípajchóné paacyú íhñiwácori. ⁴⁵ Áhdure keená oke u dúúruváné u chóhchone. Áánáa muurá áámye oke idyúúruváné chóhchohíjcyá tájtyúhaacyu.

⁴⁶ Áhdure tsá oke táhñiwau dúúrúbájpácýóúbari u múrijchotúne. Áánáa muurá oke múrijcholle pacúúcújpácyori tájtyúhaacyu. ⁴⁷ Aane uke o néé mítyane dííllé ímítyú íjcyaróné dííllé hallúrí íjcyájúcootúné mítyane oke iwáyyune dille úújétsónéllíhye. Muurá wahdíváné ímítyú tsaaté hallúrí íjcyane dítyédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri tsá mítyane dítye ímíjyúúvétyuróne. Áánetu ávyetá íhstútú néené ímítyú dítyé hallúrí íjcyaróné dítyédí meídáátsóvéne meíhvéjtsóneri muurá mítyane ímíjyuuvéme. Aame meke wáyyú mítyane.

⁴⁸ Ehdúhjáa íñétsihdyu neébe díílleke:

—Ímítyúné u méénuhíjcyanéhjí tsáhájucó díhyallúrí íjcyájúcootúne.

⁴⁹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllí tétsihyí tsijtye diibye Tsimóo miñútso múnaa íjcyame nééhií:

—¿Aca muubá aabye íjcyaaabe píívyeté míamúnáadítyú ímítyuháñé iwáágoóne?

⁵⁰ Áronáacáhjáa tsiíñe neébe díílleke:

—Oke u cáhcujtsódú íjcyalle tsúúca u pájtyetéllé hallúrí tsáhájucó íná íjcyatúne. Áhdícyane wa dípye tsaímíyéjucoj.

8

Jetsóoke píáábóné walléemu

¹ Ehdúhjáa imyéénúné boonétú idyé pehíjcyaaabe Jetsóó ímamyémuma tsícyoomíjiri patsíhjívárí íjcyájáhjí múnáake íúwáábo muhdú Píívyéébé avyéjú íjcyane. ² Áábekéhjáa téhdure tsaate walléemú nahbénú panévari chémehíjcyámeke díbye bóhítsóme. Áámemáhjáa Maaría Madaréná dííllé pañétúu 7-meváké naavémuke díbye wáágóolle.

³ Téhduréhjáa diityé pañe Heróóde piááboobe Chóótsá taaba Jóáánaá, Tsotsáánaa, Ijcyamúpi. Téhduréhjáa ijcyámé tsíjtyehji panévatu majchó díívanetu dííbyeke piáábohíjcyáme.

Tsaapi bájtsónetu Ijcyané uwááboju
(Mt 13.1-9; Mc 4.1-9)

⁴ Áhduréhjáa mítyane míamúnaa tétsihi Ijcyacoomíjitu Jetsóodívú píhcyáávemeke tsaapi bájtsónetu úwááboobe illu úúballéhi: ⁵ —Tsaapíhjáa íwajcyóhá tríígoúhá bájtsóobe illure wávarajcóhi. Aanéhjáa díbye wávarajcónetu tsáuhji dojcó juuváj píñévu. Áuhjéhjáa míamúnaa tádírhcoíñuhíjcyáuhjí coomímú méhdojéhi. ⁶ Áané tsiúhjíhjáa néwayúúné raahóvú dójcoúhjí ííñeróné chemé tétsii pípátúnéllíhíhe. ⁷ Áané tsiúhjíhjáa tsuhji Ijcyátsihvu dójcoúhjí hallúvú tene wááménéneri ííñeróné duhcúvatéhi. ⁸ Áánetúhjáa ihdyu tsáuhji dojcó imíwu ííñuji nétsihvu. Aanéhjáa imíwu píívyene neevá mítyane. Ehdúhjáa iúúballétsihdyu kéévánécoba neebe diityéke:

—Aane ihdyu óví lléébone icyáhjútsóne tehdu ijcyáhi.

Jetsóo úwáábó túhútsohíjcyáne
(Mt 13.10-17; Mc 4.10-12)

⁹ Aanéhjáa ímamyémú dilló dííbyeke muhdú nééiyóné ehdu díbye úúballéne. ¹⁰ Áanéllíhyéhjáa neebe diityéke:

—Ehdu ó úúballéhíjcyá Píívyéébe ámúhake iwáájácútso muhdú íavyéjú Ijcyanévu. Aane oke cáhcútsótúmedívú tsá bóhówáávetúne. Muurá o úwaabóné lléébójúcoorómé icyahíjcyá teene lléébótúmeúvúdu. Áhdure teene ájtyumíjúcoorómé icyahíjcyá ájtyúmítúmeúvúdu.

Tsaapi bájtsónetu iúwaabóné Jetsóo bóhówajtsóne
(Mt 13.18-23; Mc 4.13-20)

¹¹⁻¹² Aane illu nééiyóné ehdu ó úwáábohíjcyáhi: Muurá tríígoúuhádú nééne Píívyéébe uwááboju tsaate ímí lléébone diityé íbuúúné pañévú úcáávéiyóné Naavéné ditye ípájtyetétu diityédívú mútátsohíjcyáhi. Aane nééiyóné eene juuváj píñévúhjáa dójcoúhjí coomímú méhdone. ¹³ Áánetu tsijtye teene uwááboju illéébone ímí íjtsúcunújúcoorómé páhduváré nééne mávaríjchojúúné íáábucújúcótúne ílluréjuco téenetu íhveténé ímí icyáhjútsótúnéllíhíhe. Aane nééiyóné eene néwayúúnéj píñévúhjáa dójcoúhjí. ¹⁴ Áánetu tsijtye uwáábó lléébójúcoorómé muhdú íjcyáneríyé itsúúrámehíjcyánéllí teene ábájívehíjcyáhi. Aame mítyane íéhnéváiyóneríyé Ijcyame tsá úraavyéjúcootú téené uwááboju illéébójúcooróne. Aane nééiyóné eene tsuhji Ijcyátsihvúhjáa dójcoúhjí. ¹⁵ Áánetu ijcyámé tsijtye teene uwáábó illéébone ímí tehdujúco íííbúuri íjtsúcunúne tsáímíyé úraavyéme. Aane nééiyóné eene imíwuúhjáa ííñuji nétsihvu dójcoúhjí.

Peetétú Ijcyané uwááboju
(Mc 4.21-25)

¹⁶ Átsihdyúhjáa tsiíne neebe diityéke:
—Tsá muurá peete mepéétetsóné tsíeménevu maávohjácóityuróne. Tsá cuwáíhcyú lííñévú mepícyóóityuróne. Muurá ihdyu cáámevu mepícyóó tene íájchúcnú já pañe téénej téeveri meíjcyaki. ¹⁷ Ahdu muurá Píívyéébe uwááboju bóhówajtsó páneere muhdú meíjcyane. Muurá páneere téévéneúvú méénúmeíhíjcyaróné tsá wáájácúratúné Ijcyáityúne. Muurá páneere waajácúméíhi.

¹⁸ Áhdícyane ímíñeúvú méíjtsoco íñe ímíá uwááboju ámuha tsúúca mewáájacúne. Muurá teene ímíllémedívú éhníñevu bóhówajtsóíibye ditye ímíñeúvú iwáájacuki. Áánetu teene ímíllétúmedívú tsá díbye bóhówajtsóityúne. Muurá áyanévu ditye wáájácúroné illure dojtúcuíibye diityédítyu. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabóhi.

Jetsóoke tsíju dííbyé nahbémuma újcutéróne
(Mt 12.46-50; Mc 3.31-35)

¹⁹ Téijyúhjáa dííbyé nahbémuma tsíju wajtsí tétsihvu. Aaméhjáa tsá píívyetétú dííbyedívú iúújeténé mítyane míamúnaa íjcyánéllíihye. ²⁰ Aanéhjáa tsaate dííbyeke nééhií:

—Éhtsíhyi áachi díítsíjuma díñahbémú íjcyame imíllé uke íájtyumíne.

²¹ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá téhdure íñe Píívyéébé uwááboju illéébone ímí tehdújuco úraavyémé waháromú, táñahbémú, táñaallému.

Kííjyébama nohji Jetsóó íhvetétsóne
(Mt 8.23-27; Mc 4.35-41)

²² Tsáijyúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Métsu mepájtye éhnéjcuéúvu.

Ahdújucóhjáa ditye míñneri pééneé. ²³ Aaméhjáa péhíjcyánaa cúwaábe. Áanáacáhjáa kííjyébári mítyane nújpacyo nóhjne úcaavé diityé míñné pañévu ápiíchówu diityéké pámaúcuíñédu. ²⁴ Áanéllíihyéhjáa dííbyeke íákyéjtsóne néémeé:

—¿Ávyéjuúbej, Ávyéjuúbej! Éje, tsúúca mémájcánuúhi. Áanéllíihyéhjáa íacúúvéne teene kííjyébama nohji íjcyane úhbaabe tene íhvetéki.

Ahdújucóhjáa tene íhveténé dáíhañéréjuco. ²⁵ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca ihdyu tsáhái eene ámuha Píívyéébeke ímí mecáhcújtsotúne?

Ehdúhjáa díbye nééneri iúllévenúne néémeé:

—¿Muubáami áánu íjcyáábeke kííjyébama nohji lleéboj?

Tsáapí pañe naavémú íjcyane
(Mt 8.23-34; Mc 5.1-20)

²⁶ Aaméhjáa Gariréa iiñújitu pééme úújeté Gadáará iiñújivu. ²⁷ Átsihvúhjáa Jetsóó íjchívyénáa tsaapi dííbye éllevu tsáá técoomí múnáajpi naavémú ípañe íjcyáábe. Dííbyéhjáa íévebe wájyamúúvátuube ícyahíjcyá níjkyénéj pñnére. ²⁸ Aabéhjáa Jetsóó lliiñévu ímímóúúvéne dííbyeke néé kéévánécoba:

—Jétso Jetsóoj, ¿aca íñá ú imíllé óhdityu íhñtsútuube Píívyéébé Hajchi u íjcyáábe? Uke o néé óhdi u ícúbáhrátuki.

²⁹ Ehdúhjáa naavéné néé míamúnáájpi pañétú Jetsóoke díbyéhjáa dííbyeke ‘díjchivye áadí pañétu’ néénéllíihye. Ávyetáhjáa tsáijyu meívatétsohíjcyaaabe naavéné dííbyeke. Áábekéhjáa tsaate íhyójtscuma íjtyúhaacyu úwáñehíñneri chíjchuróné távárícyohíjcyaaabe. Áábekéhjáa díbye naavéné úúpíyíñuube pehíjcyá íñéubará píívyétúné iiñújiri. ³⁰ Aanéhjáa Jetsóó néé naavéneke:

—¿Aca muubá dimyéme?

Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Tamyémé Píváánéejpi.

Ehdúhjáa neebe mítyame dííbyé pañe íjcyánéllíihye. ³¹ Aaméhjáa diitye naavémú néé Jetsóoke díbye iwáágóótu ditye ícúbáhrámeíyóhullévu. ³²⁻³³ Áijyúhjáa tétsihyi jéemú meenímú majchóri. Áanéllíihyéhjáa naavémú néé Jetsóó iwáallo diityéké diityé pañévuréjuco. Ahdújucóhjáa díbye wáloome díbye míamúnáájpi pañétú íjchívyéne újcámeíñé méenímú pañévuréjuco. Ááneríhjáa úúpíyivyémé téwajútú únéu pañévu cáhpíyubámé májcanúhi.

³⁴ Ááneríhjáa diityé tehmejté íllityéne wáame úúbáalleté técoomí múnáake. Áhduréhjáa técoomítyú kémuéllé íjcyájáhji múnáake úúballéme. ³⁵ Áanéllíihyéhjáa míamúnaa téhullévu péécunú íájtyúmi muhdú tene pájtyene. Aaméhjáa úújetémé ájtyumí dííbyeke eené

naavémú dííbyé pañétú íjchívyéébeke íwajyámúúnemájucó íjcyabe tsaímíyējuco Jetsóó lliñe ácuúcunúúbeke. Ááneríhjáa íllityéme. ³⁶ Áámekéhjáa tsaate tétsihyi íjcyame úúballépejtsó muhdú tene pájtyene. ³⁷ Ááneríhjáa íllityéne néeme Jetsóoke díbye ipyéé tétsihdyu diityé iñújitu. Ahdújucóhjáa díbye ímamyémuma óómiñe biwánejcúvúre. ³⁸ Áábekéhjáa diibye eenéé dííbyé pañétú naavémú íjchívyeebe néé dííbyema ipyéékií.

³⁹ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—Tsáhaá, dihjáavúré pééne duubállé páneere muhdú Píívyéébe uke bóhiitsóne.

Ahdújucóhjáa péébe úúballéné íhcyóómi múnáake páneere muhdú Jetsóó dííbyeke bóhiitsóne.

Tsaatépíke Jetsóó bóhiitsóne

(Mt 9.18-26; Mc 5.21-43)

⁴⁰ Aanéhjáa Jetsóó tsíñejcúéuri ímamyémuma iúlléjétsihdyu wájtsííbeke tsaímíyé míamúnaa waatsúcúpejtsó dííbyeke témehíjcyadúme. ⁴¹ Áánáacáhjáa ‘Jáiro’ némeííbyé tsáá tétsihvu pihcyáávújá avyéjuube íjcyáabe. Aabéhjáa imímóúúvéne néé Jetsóoke díbye ipyéé dííbye jávú apáálléré ídsi 12 pijcyábá íjcyalle dsíjiveríjyucó íjcyánélliíhye. ⁴² Aanéhjáa téhullévú péébeke mítyane míamúnaa úraavyé ávyeta ráautúne. ⁴³ Áámécóbá pañéhjáa tsáápille péé 12 pijcyábájucó ichémé tujpácýó íhvetépítýúneri ícúbáhrámeíhíjcyalle. Aalléhjáa ihñénéhjí pírujtsójucóó bañúháñe taabójteke íahdohíjcyáneri. ⁴⁴ Aalléhjáa idyéju éhnejcutu Jetsóodívú ipííhívéne dííbyé wajyámú dómajcóhi. Áané tujkéveríhjáa tsúúca ichémé díílleke íhvetéhi. ⁴⁵ Aanéhjáa Jetsóó iwáájácúne néehíí:

—¿Múha ámuha oke médómajcóhi?

Áronáacáhjáa néeme dííbyeke idyómájcotúne. Aanéhjáa Péédorómá tsijtye íñahbéjté néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú wahdyuré míamúnaa néétúnáa ú dilló múha uke dómajcóne?

⁴⁶ Áánélliíhyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ó waajácú tsaate bóhiine íllure oke idyómájcóneri.

⁴⁷ Aanéhjáa Jetsóó wáájacújucóónélli íllityécunúlléré dííbyé lliñévú mímóúúvetéllé pámeere lléébónáa úúballé muhdú néénélli dííbyé wajyámú idyómájcóne tsúúca íbóhiíne.

⁴⁸ Áánélliíhyéhjáa neebe díílleke:

—Árone Wa ímí Píívyéébeke u cáhcujsódújuco íjcyalle íñe tsúúca u bóhiíne. Ahdícyane wa dipye tsaímíyējucoj.

⁴⁹ Ehdúhjáa díbye díílleke néénáa tsaate diibye pihcyáávújá avyéjuube Jáiro jatu tsáame dííbyeke neeváhi:

—Tsúúca dáájyuwa dsíjívéhi. Aane íñélliíhyécó bañú ú tsájtyeé aabye uwáábóóbeke.

⁵⁰ Aanéhjáa Jetsóó illéébóne néé Jáíróke:

—Kímóóvedíñe. Cáhawáa ihdyu Píívyéébeke cahcújtsó dáájyuwa úúma íbóhiíki.

⁵¹ Aanéhjáa tsúúca dííbye jávú ditye úújeténáa Jetsóó tsá ímíletú mítyame úcaavéné dííbyema tééjá pañévu. Apáámyéréhjáa Péédoroo, Jóááa, Jacóóboo, diityétsí díílléwúúvúj caanímútsii, éhdume úcaavéné ímíllébe. ⁵² Áánáacáhjáa pámeere tétsihyi íjcyame tahíjcyá díílléúvuke. Áámekéhjáa neébe:

—Métahdí dsíjívéllekéjívári. Muurá ihdyu íllure cúwalle.

⁵³ Ehdúhjáa Jetsóó néeneri uuhívatémé dííbyedi tsúúca ímiááné dille dsíjívénélliíhye.

⁵⁴ Áronáacáhjáa díílléúvú hójtsitu íékéévéne kéévánécoba neébe:

—Wáhaj, dájkyeé.

⁵⁵ Ahdújucóhjáa ibóhíine dille ácuuvéne. Átsihdyúhjáa neebe ditye imájchótso dílleke.
⁵⁶ Ááneríhjáa diityétsí cáánímutsi mítyane úllévenúmútsikye neebe dityétsí muucá iúúbállétu teéne.

9

Ímamyémuke uwáábovu Jetsóó wáalloone
(Mt 10.5-15; Mc 6.7-13)

¹ Áhduréhjáa tsáijyu Jetsóó pihjyúcú ímamyémú 12-meva íjcyámeke. Áámé pañévúhjáa pícyoobe itsíjpá dílbye mémeri tsaaté pañétú páhduvaré néeme naavémuke ditye iwáágóohíjcyaki, chéméméhjike ditye ibóhíitsohíjcyaki. ² Áánemáhjáa wallójúcoobe muhdú Píívyéébé avyéjú íjcyane úwáábotémé téhdure chéméméhjike ibóhíitsohíjcyaki. ³ Áámekéhjáa neébe:

—Métsajtyédí ámúhá cuujúii, ámúhá cahpáyuu, ámúhá májchoo, ámúhá dsíídsii, éhdune. Tsájaare ámúhá hallúejamáyé mépeeco. ⁴ Aame tsaaté javu meúújetéjaríyé méíjcyaco tétsihyi ámuha meíjcyané hajchóta. ⁵ Aane tsátsíi múnaa ámúhadi íícúvétúhajchíi diityédí íícúvetúmé ámúháj tuháañeri íjcyané ííñú mepíchóújcámeícyó ‘tsá múúhá hallúrí tene íjcyatú ámúhake muha meúwáábóiyóné ámuha meéhdíwállehíjcyané’ nééiyóne. Ááne ílluréjuco mépeeco tétsihdyu.

⁶ Ehdúhjáa úwááboobe ímamyémuke. Ahdújucóhjáa ipyééne ditye ímiáájú úwaabóné patsíhjívá múnáake. Aaméhjáa bóhíitsohíjcyá chéméméhjike.

Tsojtsó múnáajpi Jóáa dsíjívéne
(Mt 14.1-12; Mc 6.14-29)

⁷ Ehdúhjáa Jetsóó méénuhíjcyané ávyéjuube Heróódé iwáájácúne páhduvaré íjtsámeí dílbyedítyú ‘tsojtsó múnáajpi Jóáa tsiíne bóhíibe’ tsaate nehíjcyanéllíihye. ⁸ Áánetúhjáa tsijtye nehíjcyá éjyuúvúu íjcyame Píívyéébé ihjyú uuballe múnaa dsíjívemedítyú tsaapi bóhíibe díbye íjcyane. Tsaatéhjáa íjtsúcunú Eriá díbye íjcyane. ⁹ Áánetúhjáa Heróódé néehíi:

—Ááneráhjáa Jóáádivu ó táuhbá ditye íhñíwau ikípíyuúcuki. Aanéjii ¿muubáami tsáma díbye eene ehdu méénuhíjcyaaábej?

Ehdúhjáa íñéene Heróódé imíllé Jetsóoke íajtyúmíiyóne.

Majcho mítyámedívú Jetsóó úújetétsóne
(Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Ja 6.1-14)

¹⁰ Aanéhjáa ímamyémú Jetsóodívú iwáajtsíne úúballé páneere muhdú téhulle imyéénuhíjcyanéhji. Átsihdyúhjáa Jetsóó péé diityémá múha íjcyatútsihvu Betsáidáj píihívu. ¹¹ Aanéhjáa kiávú ditye pééne iwáájácúne tsijtye úraavyé diityéke. Áámekéhjáa úwááboobe Píívyéébé avyéjutu. Áámedítyúhjáa bóhíitsoobe chéméméhjike.

¹² Aanéhjáa tsúuca meíjyunúnéllii ímamyémú néé dílbyeke:

—Ílluréjuco wallo íjtyéke íchíj píihírí íjcyájáhji múnáadítyú tsíeménéuba ditye íñéhcone imájchóne iwáyéééveki. Muurá íñe íñéubará íjcyatútsihyi meé.

¹³ Áronáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ámuháyé bo mémajchótso diityékej.

Áánéllíihyéhjáa néeme dílbyeke:

—Áronáa méhdi 5-hovaré páahóónema mítyétsiye amóóbemútsi. Íhya ihdyu tsiíne kémúúneúvú maáhdoca úújetéiyóné pámehdívúre.

¹⁴ Ehdúhjáa ditye néerónáa neébe:

—Méne ditye páhadsíji íáhcúba 50-mevátsa. Áijyúhjáa diitye 5,000-meváubáhhjáa wa-
jpíímúré íjcyaróme.

¹⁵ Áámekéhhjáa ditye néhdújuco ditye áhcubáné páhadsíji. ¹⁶ Áánáacáhhjáa Jetsóó teene
páahóónema amóóbemútsikye iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke cáámevu icyárúúvéne.
Átsihdyúhjáa idyóhdáhhínunévú ájcuube ímamyémuke ditye iwájtu pámeekére. ¹⁷ Aanéhhjáa
pámeere imájchónetu oovéhi. Áánetúhhjáa cóeváné ujcúmé 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhppe.

Péédoro néé mépájtyetéébé Jetsóó íjcyane
(Mt 16.13-19; Mc 8.27-29)

¹⁸ Áhduréhhjáa tsáijyu Jetsóó ímamyémudítýú tsátsihvu ipyééne Píívyéébema ihjyúváhi.
Áijyúhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muubá o íjcyane míamúnaa óhdityu nehíjcyáhi?

¹⁹ Áánélliihyéhhjáa nééme dííbyeke:

—Tsaate nehíjcyá tsojtsó múnáajpi Jóáa u íjcyane. Áánetu tsijtye nehíjcyá éjyúúvúu
íjcyame Píívyéébé ihjyú uubálle múnáaúvudítýú Eriá tsiíñe bóhhíbe u íjcyane.

²⁰ Átsihdyúhjáa diityékeréjuco díbye nééneé:

—¿Ácooca ámuha muubá o íjcyane menééhií?

Áánélliihyéhhjáa Péédoro nééhií:

—Muurá, uu, Críjto Píívyéébe uke wáalloobe míamúnáake u pájtyetétsoóbe.

Ídsíjiveíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 16.21-28; Mc 8.31-9.1)

²¹ Ehdúhhjáa Péédoro néénetu bóijcyuube ditye muucá iúúbállétuki. ²² Átsihdyúhjáa
ídsíjiveíñe úúballébe nééhií:

—Míamúnáajpidívúu o ípívyéévebe muurá ó ícúbáhráméií mítyane. Muurá
túkevétsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame oke ehdiíváallehi. Aame
muurá oke dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiíñe ó bóhhíhi.

²³ Ehdúhhjáa ímamyémuke íñééné boonétú neebe pámeekére:

—Áhdícyane tsaate oke iúraavyéné ímillémé óvíi ímillédú íicyahíjcyánetu íhveténe
oke úraavyé wájyúmeítýúmé tééné déjúcotu ícúbáhrámeíyóné pañe. ²⁴ Muurá ííñújiri
ímillédú íjcyáneríyé tsúúráméímyé tsá pájtyetéítýúne. Áánetu ihdyu teene íhvéjtsóne oke
iúráavyéíñeríyéjuco tsúúráméímyé pájtyeteéhi. ²⁵ ¿Aca íínetú meke píáábóiyóné tsáijyu múu
mewágóóóvnáa mítyane meéhneváne? ²⁶ Muurá oke iúraavyéné núcojpillémeke téhdure ó
núcojpilléé Míamúnáajpidívúu o ípívyééveébe. Áhdure táuwááboju tsíjtyeke iúwáábóiyóné
núcojpillémeke téhdure ó núcojpilléé Llihíyó avyéjuri níjkyéji múnáama tahñéjte éllevu
o tsáácooca. ²⁷ Muurá ímiáané ámúhadítýú tsáhái tsaate dsíjívéítýú Píívyéébé avyéjú
bóhówaavéné ájtyúmitúme.

Jetsóó tsíhdyúreevéne
(Mt 17.1-8; Mc 9.2-8)

²⁸ Átsihdyúhjáa 8 coojívatu Jetsóó péé caméhhbaúvú Píívyéébema íhjyúvaki. Aabéhhjáa
nahbévá Péédoro, Jacóóboo, Jóáaá, éhdúmedívu. ²⁹ Aabéhhjáa Píívyéébema íhjyúvánáa
dííbye húmí tsíhdyúreevéhi. Áhduréhhjáa íwajyámú tsítsínújjá ajchúcnúhi. ³⁰ Áánáacáhhjáa
Moítsémútsí Eriáma bóhówáávemútsí ihjyúvá dííbyema. ³¹ Aamútsíhhjáa téhdure
cádiúcunúmútsí ihjyúvá dííbyema muhdú Jerotsaréevu ícúbáhrámeíñe díbye dsíjívéíñeri.
³² Aanéhhjáa Péédoro íñahbéjtétsima íhtsútúnetu cuwáháñema íjcyame ájtyumíhi. ³³ Aanéhhjáa

tsúuca Jetsóodítú kiávú diityétsí Moitséemútsí Eriama péíñúné boone Péédoro néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, maímijyu ihdyu mee íchij. Ahdícyané métsu meméenu 3-wava nújuwáané dihñéwaa, Moitsée éhwaa, Eria éhwaa, éhdune.

Ehdúhjáa Péédoro iñéene tsá wáájacutú íveekí ehdu iñéeneé. ³⁴ Áanáacáhjáa ojtso diityédívú nútyéné pañe ijcyáneri ílityéme. ³⁵ Aaméhjáa téené pañe ijcyánáa Píívyéébe néehíí:

—Áánu muurá Hájchíwu mítyane o wájyuúbe. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco.

³⁶ Ehdúhjáa Píívyéébe íhjúvánáa ìtécunúme Jetsóo iiyéjuco ijcyáabeke. Aaméhjáa tsá muucá úúbáletú teéne.

Tsáápíwúú pañétú naavéneke Jetsóo wáágoóne
(Mt 17.14-21; Mc 9.14-29)

³⁷ Áané boonéhjáa tsíjcyooji téhbaútú ditye óómíñáa téhbaú déjúcotu mítyane míamúnaa Jetsóoke téhmehíjcyámé dííbyeke waatsúcúpejtsóhi. ³⁸ Áamedítúhjáa tsaapi néé kéévánécoba dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána ihdyu óvíjyuco áánu hájchíwu apáábyéré íjcyáabeke duhjévaj. ³⁹ Muhdú íhya naavéné dííbyé pañe íjcyaaabe dííbyedi ícúbáhráhíjcyáhi. Idáátsówu tsáijyu díbye wákyééhcoobe íhjúcunúcooca íhjútu uráhtsaba íchívyehíjcyáhi. ⁴⁰ Áánéllii dímamyémuke ó neerá ditye óoma dííbyé pañétú iwáágoó dííbyeke. Áronáa tsá ditye píívyetétú iwáágoóne.

⁴¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé diitye ímamyémuke:

—¡Juhúú, muutérahana ihdyu ámuuha Píívyéébeke cáhcujtsópityúme! Aane íñe ¿múhahjótá ámúhá muhdúrá o áábúcúne ámúhake o úwááboóhi? Ehdúhjáa diityéké iñéérone neebe dííbyeke:

—Áyu cána íllevu tsiva dááchikyej.

⁴² Ahdújucóhjáa dííbye élleву díbye tsájtyéébeke tsiíñe naavéné wákyéehcóne. Áánélliihyéhjáa Jetsóo néé díbye íjchívyé dííbyé pañétú. Ahdújucóhjáa díbye íjchívyéné boone tsúuca ímíjpyetéébe cááníma péé pevétsihjíduréjuco. ⁴³ Áijyúhjáa pámeere tétsihyi íjcyame ullévenú Píívyéébe íhtsútú íájtyúmíneri.

Ídsíjveíñe tsiíñe Jetsóo úúballéne
(Mt 17.22-23; Mc 9.30-32)

⁴⁴ Áanáacáhjáa Jetsóo tsiíñe néé ímamyémuke:

—Ímíñeúvú mélleebúcunúco ámúhake o nééneé. Muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéevéebédívú tsaapi óhdivu ékéévétsoó ímítyúmeke.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye nééne ímamyémú tsá wáájacutú íná nééiyóné ehdu díbye nééneé. Tsáháhjáa tene ímíllémeítú ditye wáájacúiyóne. Aaméhjáa nuhnévehíjcyá teene dííbyeke idíllóiyóne.

Jetsóoke ímamyémú dilló caabyé ìhtsútuube diityédítú íjcyáiyóne
(Mt 18.1-5; Mc 9.33-37)

⁴⁶ Téijyúhjáa táhjácatsímýe caabyé diityédítú íhtsútuube íjcyáiyóneri. ⁴⁷⁻⁴⁸ Aanéhjáa iwáájacúne Jetsóo tsíiménéwúuke íjcyúne diityéké néehíí:

—Muurá íjtye tsíiméwuúmú ídátso néémeke íícuvémé ookéjuco íícuvéne. Téhdure okée wállóobekéjuco ditye íícuvéne. Ahdícyané caabyé ámúhadítú idáátsóóbeúvú néébe muurá íhtsútuúbe. Ehdúhjáa Jetsóo néé ímamyémuke.

*Meke tútávájtótúmé meke píaabóne
(Mc 9.38-41)*

⁴⁹ Áhduréhjáa tsáijyu Jóáa néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, muha máájtyumí tsaapi dimyémeri naavémuke wáágóohíjcyáné tsaaté pañétu. Áábeke muha menéé díbye tehdu imyéénújúcoótu íveekí tsíjpiye íjcyaaabe tehdu méénúnéllíihye.

⁵⁰ Áronáacáhjáa Jetsóó nééhií:

—¿íveekí ámuha mébóijcyúhi? Muurá meke píaabómé tsá meke tútávájtótúne.

Jacóóbomútsikye Jóáama Jetsóó úwaabóne

⁵¹ Aanéhjáa tsúuca níjkyejívú díbye pééíne éévé píhíjúcoónáa peebe ímamyémuma Jerotsaréevu. ⁵² Áijyúhjáa tsaatéké wálloobe íumíwari dítye íñéhco tsátsii dítye cúwatéitsii. Áhdújúcoóhjáa pééme Tsamáaría íñújiri íjcyáné jaaháñé néhcoróne. ⁵³ Áronáacáhjáa tétsii múnaa tsá ímíletú dítye tétsii cúwane Jerotsaréevu dítye péénéllíihye. ⁵⁴ Áánéllíihyéhjáa Jacóóbomútsi Jóáama Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuúbej, éhnéhjáa Píívyéébé ihjyú uubálle múnáajpi Eriáúvú cúújuwa táúmeídyú metsu metáúmeí Píívyéébeke díbye cúújuwa díityé hallúvú híjcaáyo cáámetu dítye íáíivyeki.

⁵⁵ Áánéllíihyéhjáa díityétsidívú ííténe neébe:

—¿Aca íveekí eene ámuhtsi múhdurá méjítsámeíhi? ⁵⁶ Tsáháa Míamúnáájpidívú o ípívyééveebe o tsáátu míamúnáake o tútávájtsoke. Ópée o tsáá díityéké o pájtyetétsoki. Ehdúhjáa díityéké íñétsihdyu pééme tsícyoomíwuúvu.

*Jetsóoke úraavyéne ímílleróme
(Mt 8.19-22)*

⁵⁷ Aaméhjáa péhíjcyánáa tsaapi juuvávyú Jetsóoke nééhií:

—Ávyéjuubej, ó imíllé úumaye o péhíjcyáné kiávú u péhullévújuco. ⁵⁸ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá iyámé íjcyarómé óowamu íhyéjúnema téhejújí pañe icyúwaki. Áhdure wahpéjte íjcyá icyúwáítsíhíma. Áánetu íñe Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe tsá tahjyáúbamáyé o íjcyatúne.

⁵⁹ Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe tsáápiíkye:

—Muúbej, óókéréjuco duráávyé.

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, óví ihdyu múijyú líhíyó óhdivu dsíjívé botsíi uukéréjuco o úráávyeki.

⁶⁰ Áánéllíihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Óvi ihdyu tsamééré ímiájító wáájácutúmé cúúújcatsí ídsíjívécoóca. Áánetu ú úwááboó Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwáábojúréjuco.

⁶¹ Áánetúhjáa idyé tsijpi néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, téhdure ó imíllé uukéréjuco o úraavyéne. Áánéllíi tujkénú tahájkímuke ó pítyájcóteéhi.

⁶² Áánéllíihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Muurá múúne caajáhcyú tükévjtsoobe tsá kiá íítetú caajáhó tsatújkeve pééiyóné ityútávájtsoíyónéllíihye. Ehdú neéne tsúuca Píívyéébé avyéjújte íjcyarómé tsíñéhjiríyé íjcyame tsá dííbyé avyéjújte íjcyatúne. Ehdúhjáa díityéké Jetsóó úwaabóhi.

10

70-meváké uwáábovu Jetsóó wálloóne

1 Áané boonétúhjáa 70-meváké iújcúmeke wálloobe mítyétsícyutsáké pacóómivávú dííbye ihde ditye iúwáábo míamúnáake.

2 Áamekéhjáa neébe:

—Ímiáánéjuco ávyétá mityámé míamúnaa Píívyéébé avyéjúeje ditye íjcyáiyóné uwááboju úwááboméiyóme. Áronáa téené wákimyéi múnáa uwáábojte áyáhreé. Áanéllii ihdyu múu táúmeí páné aabájaabéré íjcyaaabe Píívyéébeke díbye mítyámeke uwáábojtéké ipícyo ditye iúwáábo míamúnáake dííbye avyéjúeje ditye íjcyáíñé uwááboju. 3 Ahdícyane íñe ámúhake ó wallóo oohímye éllevu obééjáuúumuke mewállóoyódú muhdú ámúhake dáríívéímye éllevu. 4 Aame tsá ámuha metsájtyéityú ámúhá cahpámyuu, ámúha dsíídsii, ámúhá túhápaajínee, éhdune. Áhdure tsá ámuha juuvávú tsaatémá tsíñéhjiri meíhjúváiityúne. Tsapéhdúré méúlleco. 5 Aame ámuha tsájaavu meúújetécooca múu tééja múnáake néehii: “A ámuha méijcyaraj. Óvíi Píívyéébe ámúhake píaabó ímí ámuha méijcyaki.” 6 Aane tééja múnáa ámúhake ímí wáátsúcúpéjtsóhajchíí Píívyéébe ímí píááboó diityéke. Áanetu ditye ámúhake catúhtsópéjtsóhajchíí múu ihvejtsó diityéké ñná néetumére. 7 Áanetu ámúhake ímí wáátsúcúpéjtsómé jari múu íjcyáhi. Tsá múu tsííjyatuu, tsííjyatuu, péétúne. Aane óvíi diityéké ámuha me píááábóne áhdó diityéré ámúhake ájcúne tájpi ámuha méijcyáhi. Muurá wákimyéi múnáajpi íwákimyéi áhdó ujcúhi. 8 Aane ámuha tsácoomívú meúújetécóomi múnáa ímí ámúhake iwáátsúcúne májchotsóné mémájchoco panévare ámúhake ditye ájcune. 9 Aame mébóhítsoco técoomí múnáadityú chéméméhjike. Áhdure méúúballeco tsúuca Píívyéébe avyéjúeje ditye íjcyáiyóne. 10 Áanetu tsácoomí múnáa ámúhake wáátsúcútúhajchíí múu ulléjjtónéj píñévu íjcyáne néehii: “Íñe ámúhá cóomi ííñú múúháj tuhááñeri íjcyane ámúhadívú muha mépíchóújcámeí ámúhá hallúrí ímityúné íjcyané uuballe. 11 Aame ihdyu óvíi muhdú ámuha méijcyáhi. Muurá Píívyéébé avyéjúeje ámúhá méijcyájúcóoyáhi.” Ehdú méneeco diityéke. 12 Aane ámúhake o néé ehdu ámúhake dáríívémeke muurá Píívyéébe ávyétá íhnáhó ícúbáhraá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané íimíbájchócooca Tsodóoma múnáadi ícúbáhráíñe ehnííñevu.

Lléébópityúné míamúnaa (Mt 11.20-24)

13 ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñe Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáake! Muurá íñe méénuráityúronéhjí o méénuhíjcyánée Tííroó, Tsidóoo, íjcyácoomícyuvu o méénuca tsúuca ímityú íhvéjtsóne ímiánejcúvuréjuco ditye íbúwáávéiyóne. Áánemáa muurá íatéréejahjívú iújcámeíñe ballíjyuri ávúhcúiyómé teene íhvéjtsóné uuballe. 14 Áanéllii muurá ditye ícúbáhrámeíñe ehnííñevu ícúbáhrámeímye diitye Coratsíi, Betsáidaa, íjcyácoomícyu múnáa muhdú míamúnaa ícyahíjcyané Píívyéébe nihñéetsihvúré ímíbájchócooca. 15 Ahdu muurá téhdure Capenaóo múnáake pajtyeíñe múhdumé ‘mityámityá’ tsíñáávehíjcyámeke. ¿jtsúcunúmeubá íhtsútúúvéiyóne? Áánerá íllure wágóóveímye.

16 Ahdícyane múhdumé ámúhake lléébome muurá ookéjuco lléébone. Áanetu ámúhake lléébotúmé téhdure oke tsá lléébotúne. Aane oke illéébotúneri téhdure okée wállóóbeke tsá ditye lléébotúne. Ehdúhjáa Jetsóo diityéké tükévejtsóhi.

70-meva iúwáábójétsihdyu óómiñe

17 Aanéhjáa diitye 70-meváké díbye uwáábovu wálloome mítyane imíjyúú iúwáábójétsihdyu iwájtsíneri. Aaméhjáa díbyeke néehii:

—Ávyéjuúbej, muurá naavémú múúhake lléébóhíjcyá tsaaté pañe íjcyámeke dímyémeri muha méijchívyétsócooca.

18 Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Éée, tehdújuco teene tsúúca pañétúejpi Naavéné íjcyároobe táhjátsámeíñélliihye. Muurá ó ájtyumí éhne múúne chijchi rórihcyódú díbye íévéhóowatu áákityéne. 19 Muurá ámúhá pañévú ó picyóó tatsíjpa tamyémeri ámuha diibye mémunáajpi Naavéneke metáhjaki. Áánéllii tsá ñná ámúhakye tútávájtsóityúne. Téhdure íñimiyémuma óóvimu íjcyarómé tsá ámúhakye tútávájtsóityúne. 20 Áronáa ihdyu mémítýájkímeyéidí tééneri eene naavémú ámúhakye ávyejúúlléneri. Múu imítýájkímeyéiyódú íivane Píivýéébekeeré mítýajtsó tsúúca ámúha mémeháñé dííbyé waajácúháámitu cáátúvánélliihye. Ehdúhjáa diityéké neébe.

Jetsóó Cáánikye dúúruváne
(Mt 11.25-27; 13.16-17)

21 Aanéhjáa Cááni Píivýéébé Apííchó Jetsóoke ímíjyuuvu ájcuube dííbyeke dúúruváabe neéhií:

—Ayúju Táacááni Píivýéébeéj, níjkyejii, íñujii, íjcyáné aabájaabe u íjcyáabej, uke téhdújtsoobéré ó duurúvá ímiáájú ídáátsojtédívú u bóhówátsohíjcyáné hallúvu. Áanetu tehdújuco tsá waajácu múnaa íjcyane ítsúcunúmeíhíjcyámedívú u bóhówájtsotú teene. Ahdícyane ihdyu, Lli, óví ehdu teene muhdú u tújkevéléllu.

22 Ehdúhjáa Cáánikye idyúúruvátsihdyu neébe:

—Muurá ihdyu Llihíyó oke picyóó tajtyéeveri míamúnáake iwáájácútso muhdú diityédítýú íjtsámeíñe. Tsá muurá múha wáájácútú dííbyé Hajchi o íjcyáábé íjtsaméi. Apáábyéré diibye Llihíyó waajácú muhdú o íjcyane. Áhdure idyé apáábyéré ó waajácú muhdú díbye íjcyane. Áhdure teene tsaatédívú o bóhówájtsóméré waajácúhi.

23 Ehdúhjáa íñétsihdyu ímamyémuke ííténe neébe:

—Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyane o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumíme. 24 Muuráhjáa éíjyuúvú Píivýéébé ihjýú uuballe múnáama íhtsutúme avyéjuchte oke ítsohíjcyará íñe ícyooca muhdú o méénuhíjcyáné ámuha maájtyumídú íájtyúmíroki. Áhduréhjáa imíllerómé o íhjúváne ílléebone. Áronáacáa tsáhái téijyu o bóhówáávetúne. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

Tsamáaría múnáajpi píáábóné uwááboju

25 Tsáijyúhjáa tsaapi taúhbájú uwááboobe dííbyeke imújtátsóro neéhií:

—Uwááboóbej, ¿aca muhdú ó íjcyáiyá múijyú o dsíjivéjúcúóóityúne bóhí o újcuki?

26 Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúta néene taúhbajuj?

27 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá nééneé: “Múu wajyú Dípiivýéébé Díavyéjuube íjcyáabeke ávyeta díííbúuturé páneere muhdú u íjcyáneri dííjtsaméiyi. Áhdure múu pamévakeré wajyú muhdú u wájýúmeídyu.”

28 Ehdúhjáa díbye néénéllii Jetsóó néé dííbyeke:

—Éée, tehdújuco. Ahdícyane óví ehdu u íjcyá múijyú u dsíjivéjúcúóóityúne bóhí u újcuki.

29 Áánélliihyéhjáa ityáhjátsámeítýu tsiíñe neebe dííbyeke:

—¿Aanéhaca caatyéké ó wájýúiyáhi?

30 Áánélliihyéhjáa idyé Jetsóó néé dííbyeke:

—Tsaapí Jerotsaréetu Jericóovu péébeke naní múnaa imyéénúne dííbye éhnénéhjí dojtú pírunne íwajyámúúnemájuco. Áánemáa péjucúómé díbye tétsíyé dsíjiveri íjcyánaáaca.

³¹ Áánáacáa llúuváabe tééjuri péébe úújeté dííbyedívu. Áróóbedí íícúvétuube pajtyéíñúhi. ³² Áhdurée duurúvájá pañe wákímyeíhíjcyaaabe péébe dííbyeke ájtyúmíroobe pajtye tsapéhúré dííbyedi íícúvétuube. ³³ Áánetúu Tsamáaría múnáajpi péébe dííbyeke íájtyúmíbedi mítyane ídáátsovéhi. ³⁴ Aabée ihdyu dííbyeke ditye túúvátsonéhjí ityáábóne bííjinúhi. Áábekée ííjudi tsajtyéébe tsaaté javu tépejco ityéhmeke. ³⁵ Ááné tsitsíívenúu tééja múnáájpikeye íáhdóne neébe: Áánúke téhmeco. Aane néhi tsííñe tsíeméné dííbyema u áhdóhajchíí o óómídyu uke o óómíchoóhi. Ehdúu méénuube Tsamáaría múnáajpi. ³⁶ ¿Aané caabyé diityédítýú tsíjpiye íjcyároobe naní múnáa ícúbáhraíñúúbeke wajyúhi?

³⁷ Áánéllíhyéhjáa neebe Jetsóoke:

—Íhya eenée dííbyedi ídáátsovéne píááboóbe.

Áánéllíhyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Áhdícyane óvíi tehdu ú meenúhi.

Máátámúpike Jetsóo ááhívéne

³⁸ Ááné boonétúhjáa idyé Jetsóo ímamyémuma péébe úújeté tsácoomíwuúvu. Átsihyíhjáa íjcyalle Mááta tsaímíyé diityéké ihjyávú waatsúcúpejtsóhi. ³⁹ Ájyúhjáa dííllé naalle Maaría Jetsóo lííñévu ácuuvé díbye úwaabóné illéébúacunúki. ⁴⁰ Áánáacáhjáa díille Mááta tsíñehjí imyéenúneri íjcyalle Jetsóoke neéhií:

—Ávyéjuúbej, ¿íveekí aalle táñaaalle íñe o méénúnéhjítu tsá oke píáábotúne? Díñe bo okéi dílle píáábokij.

⁴¹ Áánéllíhyéhjáa Jetsóo neé díílleke:

—¿Aca íveekí eene tsíñehjí u méénúneríyé ú íjyáacunú táuwaáabori íícúvétulle? ⁴² Muurá ihdyu tehdujuco Maaría méénune tsá múha dííllédívú cátúhtsóítýuróne. Ehdúhjáa Jetsóo neé Máátákeé.

11

Píívyéébema meíhjuváné Jetsóo úwaabóne

(Mt 6.9-15; 7.7-11)

¹ Aabéhjáa tsáijyu Píívyéébema íhjuvánétu níjkévánáa tsaapi ímamyémudítýú neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake duwaábó muhdú múúne Píívyéébema meíhjuváné éhnehjáa Jóaa ímamyémuke úwaabódu.

² Áánéllíhyéhjáa neébe:

—Íllu múu íhjuváihi:

Múúháj Caáni níjkyéjiri u íjcyáabej, uke muha máavyéjutsó dúúrúvamére. Aabe ihdyu díavyéjuvu múúhake dúúcúne u ímíllédú múúhake túkevítso ííñújiri muha meíjcyámeke muhdú níjkyéjiri u méénuhíjcyádu. ³ Aabe óvíi múúhake majchóvú ú ácu híjcyá páijyuvaré tééne tájpi muha meíjcyaki. ⁴ Áhdure muha ímityúné meméénuhíjcyáné múúhadi dídáátsovéne dáabajíívé múúhake ímityúné méénuhíjcyámedi muha meídáátsovéne teene maábájíívéhíjcyádu. Áhdure múúhake íhvéjtsótuubéré píáábohíjcyá mávaríjchojúúnevu muha metáhjátsámeítýuki.

⁵⁻⁶ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu tsííñe neébe:

—Muurá tsaapi ámuha menáhbévahíjcyaaabe tsáijyu pécójpíne ámúhadítýú tsáápiikye neetéiyáhi: “Muúbej, cána okéi óvi daacu ámuha májchotu táñahbévaabe tahjyávú wájtšíbeke o májchótsoki. Ávyeta tsá íínéúbamá o íjcyatúne.” ⁷ Ehdú díbye neénéllíi ícyuwájá pañétú neéíyoobe dííbyeke: “Tsáhájucó o píívyetétú uke o ájcune. Tsúúca

muha mécuwáhi. Tsúúcajáne llééhowa wátájcámeíhi.” ⁸ Ehdu muurá ámúhadítú tsaapi ínahbéváábeke íñéérone ájcúiyá dibye táúmeíñevu éhniíñevúré dibye ipátsárijcyótuki. ⁹ Ahdícyane ihdyu múu táúmeí Píívyéébeke téene tájpi ámuha meijcyane ámúhake dibye iájcuki. Métsúúraméí ímí ámuha meijcyáiyóneri ámúhake dibye ipíááboki. Áhdure métauméí ámúhake dibye ityúkévéjtsoki. ¹⁰ Muurá téene tájpi ijcyane táúmeímyeke ájcuúbe. Ímí ijcyáiyóneri tsúúrameímyeke píááboóbe. Dííbyeke túkevétsoju táúmeímyeke túkevétsoóbe.

¹¹ ¿Aca ijcyámé tsaate ámúhadítú ijtsiiméné majcho táúmeícyooca nééwayúvúré ájcúiyóme? ¿A amóóbeke tetsi táúmeíñáa ájcúiyómé íñiimyédivúre? ¹² Áhdure ¿aca íhyúu táúmeítsike ájcúiyómé óóvihódívúre? ¹³ Muurá ámuha míamúnaa ímityúmé meijcyarómé méimíllé ámúháj tsíimeke ímiáánevúré maájcune. Aanéjii awáa muurá ámúháj Caani níjkyéjiri ijcyaaabe Ípííchó picyóó dííbyeke teene táúmeímyé pañévu. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó ímamyémuke.

Jetsóoke Naavéné píaabóné tsaate nééneé
(Mt 12.22-30; Mc 3.20-27)

¹⁴ Íjcyaabéhjáa tsaapi naavéné ípañe ijcyaaabe íhjuvátuúbe. Aanéhjáa naavéneke dííbyé pañétú Jetsóó wáagóóné boone tsúúca íhjuváábe. Áaneríhjáa míamúnaa ullévenúhi. ¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóodítú tsaate néehíi:

—Aadi muurá naavémuke waagóohíjcyá tsaaté pañétú diitye naavémú avyéjuube Betsebóó píáábóneríye.

¹⁶ Áhduréhjáa tsijtye dííbyeke íllure mávárijchómé nehíjcyá dibye méénúráityuróné íévéhoowávú imyéénuki. ¹⁷ Áronáacáhjáa diityé ijtsaméi iwáájácúne neébe:

—Muurá tsané avyéjujte tsajíjtóré ijtsámeityúmé ímityúné idyáíivéjcatsíñe ílluréjuco íhvejtsóné íavyéju. Áhdure muurá tsáa múnaa ímityú idyáíivéjcatsíñe ílluréjuco wáchájánújcatsíñe. ¹⁸ Ahdu ívane muurá Naavéné íhyájkímukéré íwáágóoca íllure íavyéjú újónévtsóiyáhi. Ehdu íñe ámúhake o néé naavémú avyéjuubévá Betsebóó oke píáábóneríyé diityéké o wáagóohíjcyáné ámuha óhdityu menéénéllíihye. ¹⁹ Áánetúhaca ¿múúbé píááborí ámúhá mamyé mú waagóohíjcyá diitye naavémuke? Áyu cána oke menej. Tsá muurá ámuha menééityuró Betsebóó píáábori ditye wáagóohíjcyáne. Íllure ámuha mémujtá ehdu meíhjuváneeri. ²⁰ Muurá ihdyu Píívyéébe oke píáábóneri ó waagóohíjcyá naavémuke tsaaté pañétú téenetu ámuha méwáájácu tsúúca dííbyé avyéjú íñíjiri ámúhama ijcyájúcooróne.

²¹ Muurá íhtsútúúbé jatu tsá íiná múha tsájtyéityuróne. ²² Áronáa dííbyé ehniíñevu ijcyaaabe dííbyedítú dójtúiyá páneere dííbyé méénujcátsiháñe. Ááne dííbyé tsíeméné íimíllédú méénúiyóóbe.

²³ Ehdu nééne muurá oke ipíaabóné ímíllétúmé táwákimyéí íllure imíllé óhdivu ityútávajtsóne. Aame tahñéjté ijcyáiyómeke íllure óhdityu mútátsohíjcyáhi.

Ípyé íjchívyémé pañévu tsiíñe naavéné óómiñe
(Mt 12.43-45)

²⁴ Átsihdyúhjáa idyé tsiíñe Jetsóó néehíi: Muurá múúne naavéné míamúnáájpi pañétú íjchívyeebe pehíjcyá ijcyáitsíí nehcoobére. Aabe íjcyáiyotsíí iájtyúmitúnéllíi íllu ijtsámeíhi: “Tsiíñe ó óómií bíwáábé pañévúré ópée o íjchívyéébé pañévu.” ²⁵ Ahdújuco muurá óómiibye ájtyumíváné diibye ípyé íjchívyéébeke imíwu peevéébé éhne múu jaa líjyahdu néébeke. ²⁶ Áánéllíi múúne nahbévaabe tsijtye 7-meváké éhniíñevu ímityúmeke diityémá tsiíñe íucááve dííbyé pañévu. Áábeke muurá íhdée ícúbáhráné ehniíñevu ícúbáhraábe.

Ínerí meímíjuuvéne

²⁷ Ehdúhjáa Jetsóó néénáa tsáápille míamúnááj pínétú kéévánécoba nééhií:

—¡Maímíju ihdyu diille ukée itsíimáváábeke píivyétsolle íjcyanej!

²⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, tehdújuco. Áhdure ¡maímíju Píivyéébe uwááboju cáhcujtsómé íjcyanej!

Míamúnaa Jetsóoke néé dibye méénúráityuróné imyéénuki.

(Mt 12.38-42; Mc 8.12)

²⁹ Téijyúhjáa mítyane míamúnaa píhcyaavé Jetsóodívu. Áamekéhjáa úwááboobe nééhií:

—Ámuha muurá icyooca íjcyané míamúnaa ímityúme. Aame ¿íveekí ámuha méimíllé méénúráityuróné o méénune ámuha oke mecáhcújtsómejívari? Óví ihdyu Píivyéébe ihjyú uubáalle múnáajpíi Jonáake pájtyedu néene oke pájtyénetu ámuha méwaajácú díibyjuco míamúnáake o pájtyetétsoobe o íjcyane. ³⁰ Muuráhjáa dííbyeke muhdú tene pájtyénetu Níinibé múnáa waajácú ímiáánéjuco Píivyéébe dííbyeke wáalloóne. Ahdu muurá Míamúnáájpidívú o ípívyéévébeke tene pájtyénetu míamúnaa waajácú dityée ímíjpyeténe ípájtyeté Píivyéébe oke wáalloóne. ³¹ Aane muurá Píivyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané ímíbájhócooca tsáápille tsííñé íiñúji múnáalle ámúhadívú néétsoó ámuha mecáhcútsohíjcyátunévu. Muuráhjáa tsíhyullétú tsaalle Tsaromóó uwáábó illééboki. Aallée muurá ímí cáhcujtsóhi. Áánáa ¿íveekí dííbyeúvú ehniíñevu o íjcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne? ³² Téhdure muurá Níinibé múnáaúvú ámúhadívú néétsoóhi. Muuráhjáa Jonáa diityéké úwaabóné icyáhcújtsóne ímíjpyetéme. Áánáa ¿íveekí dííbyeúvú ehniíñevu o íjcyaaabe o úwaabóné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne?

Méhálluúúcu peetédu nééneé

(Mt 5.15; 6.22-23)

³³ Tsá muurá peete tsíeménevu maávohjácóityuróne. Muurá ihdyu cáamevu íboohówátsihvu mépicyóó tene íájchúcunúki. ³⁴ Ahdu muurá ámúhá hálluúúné peetédu nééneri ímiáánéré ámuha meíiteneri metsúúrameíhajchíí tééneturé ámuha mébóhówaúcúnuúhi. Áánetu ímityúnéré ámuha meíiteneri metsúúrameíhajchíí téhdure tééneturé ámuha mébóhówaúcúnuúhi. ³⁵ Áánélli téíbúwá méíjcyaco ímiáájú ámuha tsúuca mewáajácúné múhdurá meúráávyétuki. ³⁶ Muurá ténejcu wáajácúmé ímityúné méénújúcootúmé ííne ímíjyaúréjucó íjcyane éhne múúne peete ájchúcunúnej tééveri meíjcyadu.

Paritséomuma taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 20.45-47)

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóó úwáabóné boone paritséomuube dííbyeke tsajtyé ihjávú imájchótsoki. ³⁸ Aabéhjáa íhyójsi níjtyámeityuube mājchóneri díibye paritséomuube ullévenúhi. ³⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Ámuha muurá ámúhaj pi hállúre méimíbáchómeíhijcyáhi. Árónáa ámúhá íjtsaméi ímityúne. ⁴⁰ ¡Tsá muurá ámuha mewáajácúmeityúne! ¿Aca tsá ámuha mewáajácúcutú téhdure méijtsaméi metéhmémeíyóné méjpi menítyámeíhijcyádúre? Muuráhjáa ímiáámé meíjcy Píivyéébe meke ípívyejtsóhi. ⁴¹ Áánélli múu íjpií, íjtsaméii, íjcyane tehmé ímí íjcyaki.

⁴² ¡Máidáátsoju ámuha paritséomuke tene pájtyeíñej! Muurá tehdújúcooro Píivyéébeke ámuha meíicúvehíjcyané ámúha bájtsoháñeri. Árónáa ¿íveekí tsá ámuha meíjtsámeityú dííbyeke mewájyúíyóneri? Áhdure ¿íveekí tsá ámuha míamúnáama ímíñeúvú meíjcyatúne? Tsá muurá tsáneeríyé dííbyeke meúráávyéne tsííñe meíhvéjtsóityuróne.

⁴³ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! Muurá ámuha méimíllé pi-hcyáávejáané pañe íboohówátsihjíríyé mejjcyane. Áhdure ámuha méimíllé míamúnaa ámúhake ávyejúúlléne.

⁴⁴ ¡Áámeke ámúhake taúhbájú uwáábojtémá máidáátsoju tene pájtyeíñej! Muurá ímityúmé ámuha mejjcyarómeke míamúnaa íítehíjcyá pánehjídú ímiáámeúvúdú éhne múúne níjkyéné pañe nehníwu néerone pánehjídú hallu ímíwu meíítedu.

⁴⁵ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllí taúhbájú uwáábojtédítýú tsaapi néé dííbyeke:
—Uwááboobej, ehdu aatyéké u néeneri múúhadívú ú wáájatsóhi.

⁴⁶ Áánéllíhyéhjáa neébe:

—¡Téhdure ámúhake idátsó pajtyeíñej! Muurá ámuha íllure métúhútsohíjcyá míamúnáake ámúhá íjtsaméityúré ámuha meújúné uwáábori. Muurá ámuha mejjcyarómé tsá tehdu mejjcyatú eene ámuha meúwáábohíjcyádu.

⁴⁷ ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! ¿Íveekí ámuha éjjuúvúu Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake ámúhá íhdé múnáaúvú dsíjívétsohíjcyámé níjkyénetu díityéúvu náávé ménícyohíjcyáhi? ⁴⁸ Ehdu ámuha meméénúnetu muurá méwaaajácú ámúhá íhdé múnáaúvúu ícyahíjcyajjítóré ámuha meúraavyéne.

⁴⁹ Muurá Píívyéébe néehí: “Ó pícyoó o tükévéjtsóneri íhdétújuco iwáájacúné úúbálléímyeke. Téhdure ó pícyoó uwáábojtéke. Áamedítýú muurá tsaatédí ícúbáhraímye. Tsíjtyeke dsíjívétsoímye.” Ehdúu Píívyéébe néehí. ⁵⁰ Aane muurá téhdure ícyooca íjcyané míamúnáake dómájcoó ííñujíi ípívyéévétsihdyu ícyoocávú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáake tsaate dsíjívétsohíjcyané díbye díityémá ímíbájchoíñe. ⁵¹ Muuráhjáa Abéke íñahbére dsíjívétsóné boone tsíjtyeke ámúhá íhdé múnáaúvú dsíjívetsóhi. Muuráhjáa Tsacaríake dsíjívetsómé duurúvájama Píívyéébé ícúvé cóvátsómeíhíjcyané waijí ráhoúcunútsihvu. Aane ámúhake o néé íñe ícyooca íjcyané míamúnáake téhdure téené ímíbájchó dómájcoíñe.

⁵² ¡Ahdícyane máidáátsoju ámúhake tene pájtyeíñej! Muurá ímiáájú míamúnaa wáájácúiyóné ¿íveekí ámuha métúhútsohíjcyá tsíhdyuréjuco meúwáábóneri? Dítye teene ícyáhjútsóne úráávyéiyóné ámuha métúhútsohíjcyáhi. Aane muurá ámuha mejjcyarómé tsá ímíñeúvú teene meúraávyetúne.

⁵³⁻⁵⁴ Ehdúhjáa Jetsóó íhjyuváné taúhbájú uwáábojtémá parítséómuke tsaríwu pajtyéhi. Aaméhjáa dííbyeke panévatu dílló tsane díbye múhdurá áñújcúhahjíchí dííbyedítýú ímityúné íhjyúvároki.

12

Ímamyémuke Jetsóó téíbúwajtsóne

¹ Téijyúhjáa ávyetá mityáné míamúnaa píhcyavémé wájóócátsíñáa Jetsóó néé ímamyémuke:

—Téíbúwá méijcyaco aatye parítséómú bañú múnáa ímiáámeúvúdú íjcyámeke.

² Muurá téévéneúvú méénúmeiyóné tsá tétsihvuré níjkéváityúne. Muurá pámeere íñá méénuhíjcyané bóhówááveéhi. ³ Múha wáájácútúnáa ámuha míjcóhó pañévú meíhjyúvaróné waajácúmííhi.

Píívyéébedi múu íllityéhi (Mt 10.26-31)

⁴ Ámuúha táñahbému, tsá múu íllityétú míamúnáadi apááñéré méjpi dsíjívétsóiyómedi.

⁵ Áánetu íhdyu múu íllityé Píívyéébedi múijyú ámuha mejjchívyéítyuwa cúújúwá pañévú ámúhake wáágóóiyóóbedi.

⁶ Muurá 5-meva coomímú mǐjǐhwuúcúré áhdómeíyómeke téhmeébe. ⁷ Aabe muurá téhdure waajácú ámuhá níwájǐné múhdújivá íjcyane. Áánélli tsá múu ǐnerí ǐllityétúne. Muurá diitye coomímú ehniíñevu ámuha méwajyúmeíhi.

Jetsóoke meúraavyéné metóónútyuróne
(Mt 10.32-33; 12.32; 10.19-20)

⁸ Muurá Míamúnáájpidívúu o ǐpívyéévéébeke iúraavyéné tóónútúmeke ó bóhówájtsóo níjkyéji múnáadívu. ⁹ Áánetu ǐllure tóónuhíjcyámeke tsá o bóhówájtsóityúne.

¹⁰ Muurá ǐne Míamúnáájpidívúu o ǐpívyéévéébedityú ǐmityúné ǐhjúvárómedi Píívyéébe ǐdáátsóvéne teene ábájǐvéhi. Áánetu ihdyu dííbyé Apííchotu ǐmityúné ǐhjúvámémedi tsá díbye mújyú ǐdáátsóvéityúne.

¹¹ Ehdúhjáa ǐnétsihdyu neébe:

—Tsaate ámuhákye pihcyáávejáané tehmejtema ámuhá ǐiñúǐ avyéjúté éllevu tsájtyecooca tsá múu ǐjyácunútú muhdú ǐhjúváiñeri. ¹² Muurá ihdyu Píívyéébe Apííchóre ámuhákye túkévétsoó ámuha meíhjúvaki. Ehdúhjáa Jetsóo néé ǐmamyémuke.

Tsá múu ǐjyácunútú mítyane ǐéhnéváyóneri

¹³ Téjyúhjáa tsaapi míamúnááj piínévú néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, táñáhbeke diñe díbye oke idyówajcáro múhtsí wáábyuta múhtsǐj caani pícyohíjcyánetu.

¹⁴ Áronáacáhjáa Jetsóo néé dííbyeke:

—¿Aca múha oke pícyóó téeméné ǐmibájchoobe o ǐjcyaaabe ámuhtsikye o dówajcároki?

¹⁵ Tsá múu mítyane ǐéhnéváyóneri úmúúpívyetúne. Tsá muurá mítyane meéhnéváne tájpi tsaímíyé meíjcyáityuróne.

¹⁶ Ehdúhjáa dííbyeke ǐnééné boonétú pámeekéré iúwaabóné úúbáleebe ehnéva múnáájpidítyu. ǐllúhjáa neébe:

—ǐjcyaabé tsaapi ehnéva múnáajpi. ¹⁷ Áábe bájtsoháñéé mítyane néévánetu ǐllu ǐjtsámeííbye: “¿Aca kíávú ǐne ó aahívétsoó tabájtsó áyáneǐǐvari?” ¹⁸ Áronemáa neébe: “Óubá éhne teene ááhívétsámeíhíjcyaja o wácávyáhcóne ehniíñevu mítyájácoba o áméjtsójá pañévú ó pícyóóhi. ¹⁹ Ááne ǐllu ó ǐjtsáméííhi: ǐcyooca ihdyu tsá ǐná óhdityu píhtotúne. Áánélli pevétaréjuco ǐbúwájǐ o ǐjcyaiñé óhdityu o májchoíñé, o ádoíñé, píhtójúccóótúnéllíhye.”

²⁰ Ehdúu díbye ǐtsámeíhíjcyarónáa Píívyéébe néé dííbyeke: “Tsá mía u wáájácúmeítyúne. Muurá ǐpyeico tsúuca ú dsíjǐveéhi. ¿Ácooca eene u éhnévahíjcyánécoba muhdúíhyaja?”

²¹ Ehdu muurá pajtyéíne ihdyunéré éhnévahíjcyámema. Aame Píívyéébedívú ǐdátsóhree.

Ihñéjteke Píívyéébe téhmene
(Mt 6.25-34)

²² Ehdúhjáa diityéké ǐnétsihdyu Jetsóo néé ǐmamyémuke:

—Tsá múu apááñeríyé ǐjtsámeítyú ǐne tájpi ǐjcyáneri. ²³ Tsá apááñéré majchoo, wájyamuu, ǐjcyáne tájpi meíjcyatúne. ²⁴ Cáhawáá méjtsúcunu muhdú wahpéjé ǐjcyane. Tsá muurá dítye mújyú wákímyeítyú téene tájpi ǐjcyaki. Pane tsá dítye ǐmájchó pícyootúne. Árome ǐjcyá Píívyéébe tájpi. Aanéǐǐ muurá diityé ehniíñevu ámuha míamúnáa méwajyúmeíhi. Áámeke tsá ámuhákye díbye ǐnetú píhtótsóityúne. ²⁵ ¿Aca ǐjcyaaabe tsaapi ámuhadítyú ehniíñevu ǐcyáámenúné ǐmíllebe ǐye cáámenútsámeííyoóbe? Tsáhaá. ²⁶ Muurá tsane túhúúturóné tsá ámuha meméénútyuróne. Aanéǐǐ tsá múu ǐjtsámeítyú tsane ǐmyéénútyóné ámuháyé mepíívyetéíyónejǐvari.

²⁷ Téhdure cáhawáá méjtsúcunu wajcóháñé múhdutú ǐye tsaímíyé píívyehíjcyané pevétaré ǐjcyaróne. Muuráhjáa ávyéjuube Tsaromóóuvú tsijtye ávyéjúté ehniíñevu

Íjcyáróóbé avyéjú wajyámu ímí tsá úújetétú teene wajcóháñe ímivu. ²⁸ Ehdu muurá Píívyéébe tsaímíyé téhmehíjcyá wajcóháñe wahájchotaré ímí íjcyane íllúhwuúré tsúúca chéme. Aabéjii awáá muurá ámúhake éhniíñevu tsaímíyé téhmehíjcyáhi. Ehdu teéne, ámuúha cáhcujtsópítyúné míamúnaaj. ²⁹ Ehdu nééne tsá múu áábímyeítyú tééne tájpi ámuha meíjcyane tsáijyu ámúhadítyú píhtórónáaaca. ³⁰ Muurá ihdyu Píívyéébeke cáhcújtsotúme áábímyeí píhtócooca. Áronáa muurá ámúháj Caani Píívyéébe waajácú ñná ámúhadítyú píhtone. ³¹ Áanéllii múu ámuha mepíhtóróneri íícúvetúme tsúúráméí múhdutú tsaímíyé Píívyéébeke iúráavyéne díbyé avyéjuvu iúcaávéiyóneri. Áijyu ihdyu tsá ámúhake díbye íinetú píhtótsóityúne.

*Ímí níjkyéjiri meíjcyane Jetsóó úwaabóne
(Mt 6.19-21)*

³² Muurá ámuha tahñéjté ídátsó éhne múúne obééjámú áyáméwu íjcyadu. Árome tsá múu íñnerí áábímyeítyúne. Muurá ámúháj Caani Píívyéébe imíllé ámúhake iújcune íavyéjuvu. ³³ Áanéllii múu ámúhá tsíeméne íñáhíhénúne píaabó ídáátsóméhjike. Muurá íñe íñújiri múhájchotá íjcyáityúné ámuha meéhnévane tsaímíyé meícyahíjcyádú nééne íjcyá níjkyéjiri múijyú muhdú íjcyáityúme ámuha meíjcyáíñe. Téhulle muurá meíjcyane tsá tútáváávéityúne. Muurá íñújiri naní múnaa ámúhake tútávátsohíjcyádú nééne tsáhájucu téhulle íjcyáityúne. ³⁴ Muurá kénejcú éhniíñevu ímí ámúhake pájtyénéjcuriyéjuco ámuha meíjiveíñe.

Jetsóó tsááiñe metéhmene

³⁵ Ahdícyane ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne oke météhmeco éhne múúne ávyéjuube tsaatétsí táábávájcatsíñe wañéhjiri íjcyáábeke iúnú múnaa téhmehíjcyádu. ³⁶ Muurá múúne téhmehíjcyámé díbye llééhówatu díllóvácooca íícúí ipááyúcúki. ³⁷ Ehdu muurá íavyéjúube íjtsoré íjcyámedívú díbye wájtsime íñe imíjyaú íjcyá díbyema. Muurá iwájtsidu tsaímíyé díityéké imájchótsómema nahbévájcatsíbye. ³⁸ Maímijyu ihdyu dítye íjcyane tsáijyu múu pécójpíñéuba mityá cóójíháñe pañevú tsáároobe tsaímíyé díbyeke téhmehíjcyámeke díbye ájtyumíváme. ³⁹ Muurá tsája múnáajpi múijyú naní múnáajpi tsááiñe iwáájácuca cúwátuube ihjya téhméj pañevú tsá díbye úcaávéityuró íñániki. ⁴⁰ Ahdícyane meíjcyátsíívyéne méitsohíjcyaco o tsááiñe. Muurá ámuha meíjtsámeityúnáa Míamúnáajpidívú o ípívyéévebe tsiíñe ó tsaáhi.

*Tsaatétsí wákímyeíñetu íjcyané uwááboju
(Mt 24.45-51)*

⁴¹ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii Péédoro néé díbye:

—Ávyéjuubej, ¿a múúhakeré ú úwáábohíjcyaj, mityá pámeekérej?

⁴² Áronáacáhjáa tsiíñe neébe:

—Muurá tsaapi tsaímíyé íavyéjúúbema wákímyeíbyeke pícyoobe ihyájkímú tehmeébedívu. Aabe muurá díityéké ímí íícuvé íñe tájpi dítye íjcyáíñéhjitu. ⁴³ Ahdícyane maímijyu díbye íjcyane íwákímyeíyi íjcyáábeke íavyéjuube ájtyumívaábe. ⁴⁴ Muurá ímíááné ámúhake o néé ímíáábé íjcyáábeke íavyéjuube íñevú téhmetsóne. ⁴⁵ Áánetu íjcyaa tsaapi ímítyuube íavyéjuube ‘íícúí óómíityúné’ íñééne íwákímyeí íbúwá íjcyátuube. Ehdu néébe muurá íllure ihyájkímuke imyéénúne ímíllédú wañéhjineriyé pehíjcyá lílyícyávebére. ⁴⁶ Aabe muurá ehdu ícyahíjcyánáa íavyéjuube óómíbye tuvááová díbyeke díbye íjtsótúnáaaca. Áabeke ílluréjuco díbye ícúbahráné tsaate íwákímyeí múnaa ímítyúmeke imyéénudu.

⁴⁷ Ehdu muurá íavyéjuube íúnú múnáake ícúbahrá dibye ímillédú dííbyé wákimyéí imyéénúiyóné wáájácúromé tehdu méénútúhajchííjyu. ⁴⁸ Áánetu iwáájácútúné hallúríyé ímityúné méénúmeke ihtsútáre ícúbáhraábe. Muurá mepíáábómedi méijyácunú ímí ditye íjcyáíyóneri. Áhdure tsíeménevu meníwáávémedi méijyácunú ímí ditye téhméíyóneri.

Jetsóó hallútú míamúnaa tsarílléjcatsíñe
(Mt 10.34-36)

⁴⁹ Muuráhjáa ííñujívú o tsáa táhallútú míamúnaa itsarílléjcatsíki. Aane ihdyu múhdutúiyó téené pañéjuco meé. ⁵⁰ Muurá o ícúbáhrámeíñé nájcautu ó dsíjívéeíhi. Aane ávyeta múhduúvúrá ó íjtsúcunúhi. ⁵¹ ¿Aca ámuha méijtsúcunú tsaímíyé míamúnaa íjcyá o tsááne ííñujívu? Muuráhjáa ihdyu o tsáa míamúnaa tsajíjtóré íjtsámeítyúmé táhallútú itsarílléjcatsíki. ⁵² Aane muurá icyoocátú tsané múnáa íjcyarómé tsarílléjcatsíí táhallútu. Muurá tsaatédítúyú ímunáajte oke cáhcújtsóhajchíí tsaatésí cáhcújtsótumútsí tsarílléé díityéke. Áánetu díityétsíyé cáhcújtsóhajchíí ímunáajte tsarílléé díityétsikye. ⁵³ Muurá cááni tsarílléé íllíkye oke dibye cáhcújtsóné hallútu. Áhdure ílli tsarílléé cááníkyyéé. Áhdure ídsi tsarílléé tsííjyuke. Áhdure tsáápille íaajáké tsaríllééhi. Ehdu muurá panéjcuávú míamúnaa tsarílléjcatsíí táhallútu.

Íná pájtyeíñé úúballenéhji
(Mt 16.1-4; Mc 8.11-13)

⁵⁴ Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó néé díityéke:

—Muurá ámuha nuhba áabatéhíjcyánéjcutu ojtso bóhówáávécocáa menéé maálléíñe. Áhdújuco tene állene. ⁵⁵ Áhdure tsíñejcútú kííjyeba tsáácooca ámuha menéé píjcyaba íjcyáíñe. Áhdújuco tene íjcyane. ⁵⁶ Ehdu muurá ímíáámeúvúdú ámuha méwaaajácú muhdú néijyu muhdíívané cóójí íjcyáíñe. Árome ¿íveekí tsá ámuha mewáájácútu oké iwáalloone Píívyéébe páhdúváré nénehji imyéénúneri ámuhákye úúballéjúcohíjcyaróne?

Meke múnáájtsórómeke mewájyune
(Mt 5.25-26)

⁵⁷ ¿íveekí tsá ámuha méijtsámeítyú ímíáámé ámuha méijcyáíyóneri? ⁵⁸ Tsaate múu ámuhádítyú ímítyunéhjí ditye ímíbájchóhullévú tsíjtyeke tsájtyéhajchíí ímíñeúvú cánaájánújcatsí téhullévúí íúújetétúné ihde ávyéjujtedívú ámuha mecúvéhoojánútsójcatsítuyuki. ⁵⁹ Tsá muurá cúvéhóójatu ámuha méíjchívyéítyuró páneere ámuha maáhdótúhajchííjyu.

13

Ímityúné méicyahíjcyané méihvejtsóne

¹ Téijyúhjáa tsaate Jetsóó éllevu ipyééne úúballé Píívyéébeke íícúvéné iyámeke ditye dsíjívétsohíjcyáhajtsívú Piráátó tsaate Gariréa múnáadívu llííhyanútsómé tujpácúyó iyámé tujpácúyoma mújtane.

² Áámekehjáa neébe:

—¿Aca ámuha méijtsúcunú ehdu díityéké tene pájtyene tsíjtyé ehnííñevu ímityúmé ditye íjcyánéllííhye? ³ Muurá téhdure ámuha pámeere méícúbáhráméíí díityédúré ímityúné ámuha méicyahíjcyané méihvejtsóne Píívyéébe icyánejcúvú méíbúwáávétúhajchííjyu. ⁴ Ácooca ¿muhdú ámuha méijtsúcunú Jerotsarée múnáadítyúu 18-meváké ‘Tsiroée’ némeíñe nupáhyéjú úníuri íjcyaja cáámé cóhnaúvú nééja áámune? ¿A dítyéé éhnííñevu ímityúmé íjcyánéllíí aamúné díityéke? ⁵ Muurá téhdure ámuha pámeere méícúbáhráméíí

diityédúré ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvú meíbúwáávétúhajchíjyu.

Higyéerahe néévátúnetu Jetsóó úwaabóne

⁶ Ehdúhjáa Jetsóó íñétsihdyu tsiíne diityéke úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjáa íúmihé pañétú higyéerahe íbájtsohe néévápítyuhe úújéjehíjcyaráhi.

⁷ Áronemáhjáa téené tehmeébeke neébe: “Tsúuca 3 pijcyábájucó ihye tsá néévápítyúne. Áánéllí illurjúco dihlo. Báñú úmihé pañétú teéhe.” ⁸ Áronáacáhjáa tépallí tehmeébe néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, cána óví íñé pijcyábá méjtsoráhi. Óví ó wápíjcoó tehe íñéevaki.” ⁹ Tsáijyu múu tehdu meméénúneri néévahe. Tehe néévátúhajchíí botsíi illurjúco meíllóíñe.”

Wáyeévejcóójí tsáápílleke Jetsóó bóhítsóne

¹⁰ Áhduréhjáa tsáijyu wáyeévejcóójí úwááboobe pihcyáávéjá pañe íjcyámeke.

¹¹ Áánáacáhjáa tétsihyí tsáápílle naavéné ípañe íjcyalle 18 píjcyájucó íbájui ipátúúvétúneri chémehíjcyalle. ¹² Áállekéhjáa Jetsóó ipíúváne nééhií:

—Tsúuca ú bohíjucóóhi, muúllej.

¹³ Ehdúhjáa néébere díílleke dócárájcónetu ímiááné tsúuca íbájui pátúúvelle íjyócuuvé tsatújkevéjucó. Aalléhjáa duurúvá Píívyéébeke. ¹⁴ Aanéhjáa pihcyáávéjá tehmeébeke tsári pajtyé íveekí wáyeévejcóójí díbye díílleke bóhítsóne. Aabéhjáa tétsii íjcyámeke nééhií:

—Muurá íjcyáné 6 coojívá wákimyéíjcyoojí. Ájcoojí ámuha métsááiyá dííbye éllevu díbye ámuhakye íbóhítsoki. Tsá wáyeévejcóójí ámuha dííbye éllevu metsááityuróne.

¹⁵ Ehdúhjáa díbye néénéllí Jetsóó néé dííbyeke:

—Bañú múnáajpi u íjcyaaabe pánehjídú ímiáábeúvúdú uú. ¿Aca tsá wáyeévejcóójí íjcyaróné ámuha jéémú dóhjívámeke ámuha meíjchotéityuró téhí pañétu? ¹⁶ Ehdu nééne muurá áámye téhdure Aavaráaúvúj tsiiménémúháábéelle íjcyalle ídátso chémehíjcyá 18 píjcyájucó naavéné ípañe íjcyaabéré díílleke tehdu méénúneri. Áálleke ¿aca tsá mepíáábóityuró wáyeévejcóójí íjcyaróne?

¹⁷ Ehdúhjáa díbye nééneri pámeere dííbyeke múnáátsohíjcyámé núcójpívéhi. Áánetúhjáa ihdyu tsijtye mítyane ímíjyuuvé díbye díílleke píáábóneri.

Mojtáátsá neeváúwúutu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.31-32; Mc 4.30-32)

¹⁸ Téhduréhjáa Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca íñetú íñe tsiíne ámuhakye ó úwááboó Píívyéébé avyéju? ¹⁹ Muurá dííbyé avyéjú éhne múúne mojtáátsá neeváú kémúútúróúwu mebájtso mítyáhécoba kéémevédu. Aahe muurá wájcávané hallúvú wahpéjéte píhtobáhi. Ahdu muurá teene Píívyéébé avyéju.

Pááá ooríchotu íjcyáné uwááboju

(Mt 13.33)

²⁰ Téhduréhjáa neébe:

—¿Aca íñetú íñe tsiíne Píívyéébé avyéjú ó úwáábóiyáhi? ²¹ Muurá tsáápílle haríínállíjyutu pááa imyéénúcooca áyánéwu téené ooríchotu pícyooróné páneerjúco óórichódú teene Píívyéébé avyéju.

Ímiájito

(Mt 7.13-14, 21-23)

²² Aanéhjáa Jetsóó Jerotsaréevu péébe juuváyí íjcyácoomíji múnáake úwááboobéré pehíjcyáhi. Áhduréhjáa patsíhjívári íjcyájáhji múnáake úwááboóbe. ²³ Áábekéhjáa tsaate nééhií:

—Ávyéjuúbej, ¿a uhjéméré pájtyéteéhi?

²⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Íhnáho íuráavyé néerojító múu úraavyé Píívyéébé avyéjuvu ámuha meúújetéíjito. Muurá mítyame imíllerá iúcaavéné téenevu. Árome tsá úcáávéityúne. ²⁵ Muurá téibúwájí néétume áachi íimíllédú íjcyámé hallúvú avyéjuube ihjyá lleehówá wátaahácoóhi. Áané boone llééhowa wátótóhcoméré neéhi: “Ávyéjuúbej, múúhake paayúcu.” Áronáa nééíbye: “Tsá amúhake o wáájacutúne.” ²⁶ Áánéllii neeímyé dííbyeke: “Áánerá úuma tsaméhjí mémáchohíjcyáhi. Áhdure muurá múúhá comíñeri úwááboobéré ú pehíjcyáhi.” ²⁷ Ehdú ditye nééronáa nééíbye: “Muuráhané amúhake o néé amúhake o wáájacutúne. Áhdícyané méíne óhdityu ímityúmé ámuha meíjcyame.” ²⁸ Ehdú Píívyéébe waagóo dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Aame kémuélléturé ííteé Píívyéébé avyéjuri dííbyé ihjyú uubálla múnaa Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámeke. Ájyú ílluréjuco ditye tááíñe íhwáñe íhdónema. ²⁹ Ehdú waagóojtéréjuco íjcyánáa pahúllévátú tsijtye ímí Píívyéébeke cáhcujtsómé dííbyedívú píhcyááveé dííbyema íjcyá íavyéjuri. ³⁰ Ájyú muurá íñe ícyooa idáátsóméhjíúvú néeme avyéjúúteéhi. Áánetu íhtsutúmé ícyooa íjcyarómé téijyú idáátsónuúhi. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabóhi.

Jerotsarée múnáake Jetsóo kímoovéne (Mt 23.37-39)

³¹ Téijyúhjáa paritséomú tétsihvu wájtsime néé dííbyeke:

—Dípye íchihdyu tsiéllévu. Muurá Heróódé imíllé uke idsíjívetsóne.

³² Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Mepééne dííbyeke avyéta muubérá íjcyáábeke mene: “Óvíikyéva ihdyu níjkévaabe naavémuke tsaaté pañétú iwáágóone chéméméhjíke íbóhítsohíjcyánetu.” ³³ Tsá muurá Píívyéébé ihjyú uubálla múnáajpi dsíjívéityuró Jerotsarée tsiéllévure. Óvíi ihdyu múhajchótá ó íjcyáhi.

³⁴ Ámuúha Jerotsarée múnáaj, ihdyújuco tsáma ¿íveekí ámuha íllure mel-ííhyánúpétsohíjcyáné íhjíyú uubálla múnáake Píívyéébe amúha éllevu wállóórómeke? Úwáábojtéké díbye amúha éllevu wállóórómedi ¿íveekí íllure ámuha méícúbáhráhíjcyá néwayúúnevu maámúneri? Muurá ó imíllerá amúhake o újcune éhne múúne cáraca ítsííméwuúmuke íhñúwáacyú lliñévú újcuđu. Áronáa ¿íveekí tsá ámuha meímíllehíjcyatúne? ³⁵ Áané déjúcotu muurá amúha cóomí ápajyuréjuco cóevaíñe. Áhdure amúhake o néé oke ámuha maájtyumíjucóóityúné múijyú tsiíñe o tsááíñévújuco. Téijyú muurá ámuha oke maájtyúmíne méneéhi: “Maímijyú áanu Píívyéébe mémeri tsááneej.”

14

Íjpi óorííbyeke wáyeéévejcóójí Jetsóo bóhítsóne

¹ Tsáijyúhjáa idyé wáyeéévejcóójí Jetsóo péé paritséomú avyéjuúbe jávú dííbyema ímájchoki. ² Áábekéhjáa diitye paritséomú hállúváábohíjcyá tétsihyi íjpi óoríñeri chémeebe íjcyánéllii ‘áádíkye éhne íjcyoojii bóhítsóíbye’ íñéénema. ³ Aaméhjáa taúhbájú uwáábojtémá íjcyámeke neébe:

—¿A wáyeéévejcóójí tsaapi chéméébeke mébóhítsóiyáhi, mityá tsáhaáj?

⁴ Ehdúhjáa díbye nééronáa tsá ditye íná néétune. Aanéhjáa awáá tsúúca díbye íjpi óorííbyeke íbóhítsóne neebe ílluréjuco díbye ípyéekí. ⁵ Átsihdyúhjáa neebe diitye paritséomuke:

—¿Aca ámuhá ocájí ámúha íjjuuba wáyeévejcóójí wáhyéjú pañévu áakityéébeke tsá ámuha meújcúityuróne?

⁶ Ehdúhjáa díbye néene tsá ditye píivyetétú muhdú iáñujcúne.

Táábávajcátsí wañéhjivu ditye míñutsóne

⁷ Áhduréhjáa tsáijyu wañéhjivu tsaate míñutsómé imíllé íboohówátsihjívuré iácuuvéne. Aanéhjáa Jetsóo múhdurá íjtsúcunúne diityéké úwááboobe néehíi:

⁸⁻⁹ —Tsaate múu ámuhakye ityáábávajcatsíñé wañéhjivu míñútsócooca tsá íhdére ácuúvetú íboohówátsihvu tsáijyu múúne tsijtye ámuhá ehniíñevu ávyejúúmé wájtsímekéréjuco ditye tétsihvu ácuúvcóné boone íatéréétsihvuréjuco ámuha maácuúvéneri menúvcójpívétuki. ¹⁰ Áánéllii múu tsaate íwañéhjivu ámuhakye míñútsócooca úújeté íhdícyátsihvuré diitye wañéhji múnaa ámuhakye íájtyúmícooca íboohówátsihvu iácuvcároki. Áijyu íhdyu tsá íñerí ámuha menúvcójpívétsámeítyúne. ¹¹ Muurá iiye íhtsutúmé ávyéjuyte íjcyane némeíhicyámé núvcójpívétsámeííhi. Áanetu ídáátsóméhjiúvú tsaííbuwáre íjcyame ávyéjúúteéhi.

¹² Ehdúhjáa diityéké íúwáábótsihdyu neebe dííbyeké íwañéhjivu míñútsóóbeke:

—Tsá múu majchóvú míñútsotú íhtsutúméhjikéré uke ditye píámeííne u ímílléneíliihyére. Téhdure tsá múu míñútsotú díhyákímudúnéré múhdumé tsijtye úúma náhbévahíjcyámekére. ¹³⁻¹⁴ Múu téhdure míñútsó ídáátsóméhjike íjpíityu tsátsihji íjcyátúróméhjima hállúvátúméhjike ámuhakye ditye píámeíiyóné íjtsámeítyúmére. Muurá Píivyéébere ámuhakye áhdoó díbye ímillédú ámuha meíjcyame medsíjívémé tsiíne mebóhícoóca.

Wañéhjitu íjcyané úwááboju
(Mt 22.1-10)

¹⁵ Ehdúhjáa Jetsóo néenéllii tsaapi néé dííbyeke:

—Maímijyu íhdyu diitye Píivyéébé avyéjuvu úcaavémé íjcyanej.

¹⁶ Ehdúhjáa díbye néenéllii Jetsóo tsaapi wañéhjivaténetu úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íwañéhjivaténevu míñútsó mítyámeke. ¹⁷ Áame éllévuhjáa íúnú múnáájpikye díbye wáalloobe neeté diityéke: “Tsúúcajavané majcho baabáhi. Waávané mepéene mémajchótej.” ¹⁸ Áronáacáhjáa tsá ditye ímíllétú ipyéeneé. Tsaapíhjáa íllure néé dííbyeke: “Ohné tsaatédítyú íiíñújí o áhdone ó imíllé o úújeténe. Áanéllii tsá oke díbye téhméityúne.” ¹⁹ Áánetúhjáa tsijpi néehíi: “10-meváké ócájímuke o áhdómeke ícyooca ó imíllé o wáájaculléné muhdú ditye wákímyeíñe. Áanéllii tsá oke díbye íjtsójúvcóóityúne.”

²⁰ Áánetúhjáa tsijpi néehíi. “Botsíi o táábávaabe muhdú ó peéhi. Tsáhái o péétune.”

²¹ Éhduréhjáa ditye népejtsóné íóómíñe úúbáleebe íavyéjúúbeke. Aanéhjáa dííbyeke tsarí pájtyeebe néé díibye íúnú múnáájpíikye: “Ané cána míñútsóté ídáátsóméhjikéréjuco íjpi ímítyuméhjí ímíñeúvú íúllene píivyetétúméhjima hállúvátúméhjike.” ²² Áhdújucóhjáa ímíñútsójétsihdyu tsáábe néene dííbyeke: “Ayúju ávyéjuubej, tsúúca ó míñútsójéhi. Áronáa íñe jaa tsáhái wáhpétúne.” ²³ Áanélliihýchjáa íavyéjuube néehíi: “Ané cána tsíjtyekéi míñútsótej. ²⁴ Tsáhájucó tujkénúu o míñútsorómé májchováityúne.” Ehdúhjáa Jetsóo úwábóhi.

Íhtsutúróné pañe Jetsóoke meúraavyéne
(Mt 10.37-38)

²⁵⁻²⁶ Aanéhjáa mítyane míamúnáa dííbyeke úráávyehíjcyámeke neébe:

—Muurá oke úráávyerómé oke iwávyúné ehniíñevu méwámyuma íhyájkímukéré wávyúhájchíi tsá ditye ímiáané tahñéjté íjcyatúne. Áhdure iiye éhniíñevu iwávyúmeíhájchíi

tsá ditye tahñéjté ijcyatúne. ²⁷ Áhdure oke iúráávyéné déjúcotu ñcúbáhrámeíyóné ímíletúmé tsá tahñéjté ijcyatúne. ²⁸ ¿Aca ámuha jaa meméenu tsá tujkénú meéévéityuró múhduná ámuha dsíidsí ijcyane tene úújetéhajchíí botsíi ámuha meméénuki? ²⁹ Muurá dsíidsi úújetétúnáa ámuha meméénuróné meníjkévátúneri tsijtye uuhívatéiyá ámúhadi. ³⁰ Muurá nééiyóme: “Éje, íjtyéméihjyáa íñe ánúmeíyómé tsá pánéévétstotúne.” ³¹ Áhdure ¿aca tsané avyéjúúbé tsodáhómú 10,000-mevaré ijcyame tsíjpi tsodáhómú 20,000-meva íjcyámema imyéénújcatsí tsá tujkénú íjtsámeítyuró téhdúmema diityéké ityáhjáítyuróne? ³² Muurá téhdúmema íhñáhóóítyurónéllii tsíhyullérei ditye íjcyánáa wállójcatsíyómé diityé éllevu ditye íñééte imyéénújcatsíjyúccótuki. ³³ Ehdu néene muurá tsaate ímillédú íicyahíjcyané íhvéjtsotúmé tsá tahñéjté ijcyatúne.

Cánáamatu íjcyané uwááboju
(Mt 5.13; Mc 9.50)

³⁴ Muurá cánáama íímuma íjcyánéllii meke píaabóhi. Áanetu íímútuca tsá íñnetú tene meke píaabóítyuróne. ³⁵ Pane mebájtso ííñuji meúménúyónéúbatu tsá meke tene píaabóítyuróne. Áanéllii tehdu néene ílluréjuco mewáágóone. Aane ihdyu óví ámúhadítyú lléébone icyáhjútsóne tehdu íjcyáhi. Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

15

Obééjá mújtánetu íjcyané uwááboju
(Mt 18.10-14)

¹ Téijyúhjáa ííñújí avyéjúúbé wáabyuta dsíidsike áhdótsohíjcyámema tsijtye ímityúmé píhcyaavé dííbyedívú dííbyé uwáábó illéébúccunúki. ² Áamedítyúhjáa paritséómuma taúhbájú uwáábojte néehíí:

—¿Aca íveekí aadi ímityúmedívú nahbéváhi?

³⁻⁴ Ehdúhjáa dííbyedítyú ditye íhjúvánéllii obééjá mújtánetu íúwaabóné neébe:

—¿Aca ámuha jéémú obééjámú 100-meva íjcyámedítyú tsaapi mújtaca tsá ámuha 99-mevaréjuco íjcyámeke íúmihéj píñnévú mepícyóóne dííbyeke menéhcóítyuróne? Muurá ámuha ménéhcóiyáhi. ⁵⁻⁶ Áabeke muurá ámuha maájtyúmícooca mítyane meímíjyúúvéne ááhívu ámuha mewájttsídu mépihjúccúiyá ámuha menáhbévahíjcyámeke ditye téhdure ímíjyúúve mújtároóbeke ámuha maájtyúmíneri. ⁷ Ahdu muurá Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe mítyane ímíjyúúvé tsaapi ímityúné pañnévú mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi. Muurá ímí íjcyámedi ímíjyúúvéne ehñíñevu ímíjyúúvebe mújtároobe tsiíñe ímíjpyetéébedi.

Dsíidsíjii wágóóóvénetu íjcyané uwááboju

⁸ Téhduréhjáa dsíidsíjii diityéké íúwaabóné neébe:

—¿Aca tsáápíledi 10-jíva dsíidsi íjcyánetu tsajii wágóóóveca tsá dille choocówu peetéj tééveri líjyaalléré néhcóítyuróne? Muurá néhcóíyolle. ⁹ Aajii muurá íájtyúmíneri ímíjyúúvéne íñáállévahíjcyámeke píhjúccúiyolle ditye téhdure ímíjyúúveki. ¹⁰ Ehdu muurá ímityúné ícyahíjcyaaabe teene íhvéjtsóne Píívyéébe ícyánejcúvuréjuco íbúwáávéébedi níjkyéjii múnaa mítyane ímíjyúúvéhi.

Tsaapi cáánídityu mújtánetu uwááboju

¹¹ Téhduréhjáa tsiíñe úwááboobe néehíí:

—Íjcyamútsíhjáa míityétsi tsáápí hájchimútsi. ¹² Áámútsidítyúhjáa bóneebe néé cááníkyeé: “Líhíj, u dsíjívéné boone métsíméné múhtsidívréjuco cóéváíñetu ó imíllé apáhajchíí ícyoocájucó oke tsáneevu u ájcune.” Áhdújucóhjáa díbye íñá néétuubéré ájcune diityétsikye tsahdúnéécú. ¹³ Átsihdyúhjáa wahájchotaré tétsii díbye bóneebe

íjcyáróne páneere ihñe nahjihenúhi. Ááne dsíidsimáhjáa peebe cááníidityu tsíhyullévú tsííñe iññújivu. Áhullévúhjáa teene idsíidsí íllure ícúbáhraabe ímityúné ícyahíjcyáneri. ¹⁴ Aanéhjáa tsúuca páneere idsíidsí átéréénéhjiri dibye pírujtsónáa téené iññújiri tsá majcho íjcyatúne. Ájyúhjáa ídátso pevéeberéjucó ícyahíjcyáné íñe tájpi íjcyájucóótuúbe. ¹⁵ Áánéllihyéhjáa téené iññúji múnáajpikye táumeíbyé wákiméi. Aabéhjáa díbyeke téhmetsó ímyeenímudívu. ¹⁶ Aabéhjáa diityéké téhmehíjcyáábeke múha majchóvú ájcútuube ájyaba wájyújucóótúnéllii imíllerá diityé éébuta imájchone. ¹⁷ Átsihvúhjáa ikímóóvémeíñe íllu íjtsámeíbye: “Ehdíivajúné tsáma áyaturómé llihyó wákimyéi múnáadityú majcho píhtótúnáa ¿íveekí íchihvu ó dsíjiveehíubá ájyábari? ¹⁸ Tsáhaá, oo éhne llihyó éllevu o oómíñe díbyeke ó neéhi: Llíhij, ¿íveekíhyana ihdyu Píivyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyaróóbedívú ímíñejíivari? ¹⁹ Ahdícyane tsáhájucó díjtsiméné o íjcyáityúne. Díwákimyéi múnáajpíyájucó o íjcyáíñe.” ²⁰ Ehdúhjáa íjtsámeídyújucó dibye oómiñe cááni éllevu. Aabéhjáa téhullévú péébeke tsíhyullétúré cááni íajtyúmíbedi mítyane ídáátsóvéne íicúí icyáhdahiróne ámabúcutéhi. ²¹ Átsihvúhjáa ípyéé íjtsámeídyújucó dibye cááníkye neéneé:

“Llíhij, ¿íveekíhyana ihdyu Píivyéébe ímíllénejíí ímityúné ó meenúhi, áhdure u íjcyaróóbedívú ímíñejíivari? Ahdícyane tsáhájucó díjtsiméné o íjcyáityúne.” ²² Ehdúhjáa dibye neérónáa cááni neé íúnú múnáake: “Íicúí áánúke íwajyámúúnema ítyúhápaajívú meújcóne hójtsíwápaajívú maájcu dibye ipícyámeíki. ²³ Átsihdyu íujcávaabe ócájíwúuke médsíjívétsó díbyeke mewáñehjínuki. ²⁴ Muurá íñe ‘tsúúcajáubáhjáa dsíjiveébe’ o nehíjcyánáa ídátso kíatú bóhdívaabe méhdivu.” Ahdújucóhjáa ditye wáñehjívátene.

²⁵ Ájyúhjáa íñahbe ámíaaabe úmíhé pañétú oómiíbye lleebúacunúvá wáñehjí ihjyári íjcyane. ²⁶ Ááneríhjáa íúllévenúne kémuéllétúré íúnú múnáajpikye ipíuváne dílloobe íveekí ditye wáñehjívátene. ²⁷ Áánéllihyéhjáa neébe: “Muurá díñahbe wajtsíhi. Áánéllihyéne díicyááni llihyánutsó íujcávaabe ócájíwúudívú dibyévané íná pájtyétuube kíatú bóhdívánéllii díbyeke íwáñehjínuki.” ²⁸ Aanéhjáa ávyéta tsári pajtyé díbyeke. Aabéhjáa íhnáhó cáyobáávatéébe tsá áyánéwu ímíllétú íááhívéne íhjávu. Áánéllihyéhjáa cááni díbye éllevu ípyééne cánáajanú dibye íááhíveki. ²⁹ Áronáacáhjáa neébe cááníkyeé: “Llíhij, muurá íñe múhdúné píjcyábá úuma ó wákímyeí uke táhjállétuubére. Áróobeke tsá mújyú oke u ájcutú obééjáj hájchíúbadívúré ehdu o wáñehjíváté o náhbévahíjcyámema. ³⁰ Aabe eene dááchikye ímiáábekéjíí ú wáñehjínú íujcáváábeke jeemúdítyú u dsíjívétsóóbé hallúrí ímityúné wal-léemudi dídsíidsí pírujtsójéébeke.”

³¹ Áánéllihyéhjáa cááni neéhií: “Ímiáánéjucó, Lli, oóma tsatsíyé u ícyahíjcyáne. Aane muurá páneere tátsíméné dihñe. ³² Áánetu ihdyu tehjújucó mewáñehjínúné díñáhbeke ídátso kíahjí múhduháñe ícyahíjcyátsihdyu ‘tsúúcajáubá dsíjiveébe’ o nehíjcyánáa méhdivu bóhdíváábeke.” Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóhi.

16

Íavyéjúúbema tsaapi ímityúné wákímyéíñetu íjcyáne uwááboju

¹ Téhduréhjáa ímamyémuke úwááboobe neéhií:

—Íjcyaabéhjáa íhtsútuube ehneva múnáajpi. Áábé únú múnáajpíhjáa ímityuube íjcyáábé hallúvú tsaate úúballé diibye íavyéjúúbeke dibye ímityú téhmehíjcyáné díbyé tsíméne.

² Áánéllihyéhjáa íavyéjuube ipíúváábeke neéhií: “¿íveekí ímityúné míamúnaa díhyallúvú úúballéhi? Ahdícyane oke ímíñeúvú duubállé múhdú tátsíméné u téhmehíjcyáne. Átsihdyu

tsáhájucó óóma u wákímyeítyúne.” ³ Ehdúhjáa íavyéjuube nénetu illu íjtsámeíbye: “Aane ¿muhdú íñe ó íjcyáa oke táavyéjuube wáágóóobe? Tsá muurá o píivyetétú tsííñe wákímyeí o méénune. Pane núcójpítso teene tsíjtyeke píáábó o táúmeíñe tájpi o íjcyáiyóne.” ⁴ Ehdúhjáa íjtsámeíyóne neébe: “Tsúúca ó waajácú muhdú o méenuíñe. Oo éhne ó píááboó táavyéjúúbedítyúu íñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke néhi dibye oke wáágóócooca diityéréjuco oke píááboki.” ⁵ Ehdúhjáa íjtsámeíñe píúvaabe tsáápiitsadí diityéké eenée íavyéjúúbedítyú íñáhjíhenúné áhdohíjcyátúmeke. Áanemáhjáa o méenuíñe. Oo éhne ó píááboó táavyéjúúbedítyúu íñ tujkénú tsáabeke neébe: “¿Acáa múhduná táavyéjúúbedítyú u náhjíhenúné tsáhái u áhdotúne?” ⁶ Áanéllihyéhjáa neébe: “100-hoojávaa oriívó duurúbajpacyóné ó ujcúhi.” Áanéllihyéhjáa neébe: “Éée, íñe muurá u cáatunúné téhdunéjuco. Áronáa cána íícúu béháámitúrējuco picyo 50-hoojavarējuco u áhdotúne.” ⁷ Áané boonétúhjáa idyé tsijpi tsáabeke neébe: “¿Ácooca uu múhduná tsáhái u áhdotú ávyéjúúbeke?” Áanéllihyéhjáa neébe: “100-babyávaa tríigo ó ujcúhi.” Áanéllihyéhjáa neébe: “Éée, íñe muurá u cáatunúné téhdunéjuco. Áronáa cána íícúu béháámitúrējuco caatúnú 80-babyavarējuco u áhdotúne.” ⁸ Ehdúhjáa ávyéjúúbé únú múnáajpi ímityúné meenuíhi. Aanéhjáa bóónétu íavyéjuube iwáájácúneri ullévenú díbyedi ayájú tujkévé ehdu imyéenuíñe dibye íjtsámeíñeri. Ehdu muurá íñe ímiájíjtó úráávyémé ehniíñevu ténejcu wáájácútúmé tujkévéené íjtsámeíñe tsíjtyema íñáhbévajcatsíki.

⁹ Aane ihdyu ámúhake o née íñe ííñújiri ámuha meéhnévámé tsíjtyeke mepíáábo néhi ámuha medsíjívécooca Píivyéébe ámúhake iúcúpéjtsó múijyú muhdú íjcyáityúmé díbyema ámuha meíjcyáíhullévu.

¹⁰ Muurá wahdííváné wákímyeívu tsaatéke mepícyoome ímí wákímyeíhajchíí méwaajácú téhdure éhniíñevu íjcyáné wákímyeí ímí ditye méénúiyóne. Áanetu teene átéréené wákímyeí múhdurá méénuhíjcyámé muurá éhniíñevu íjcyane téhdure dáriívéiyáhi. ¹¹ Aane muurá íñe ííñújiri ámuha meéhnéváneri ímiáánéré ámuha meméénútúhajchíí téhdure Píivyéébe wákímyeí múhdurá ámuha médáriívéhi. ¹² Téhdure tsíjtye éhné ímíñeúvú ámuha metéhmétúhajchíí muurá ámúhá wáabyuta íjcyaróné tsá múha ámúhadívú íhvéjtsóítyuróne.

¹³ Muurá tsá mítyétsima tsaapi ímí wákímyeítyuróne. Muurá tsáápiikye éhniíñevu iwájyúúbedíyé íícúvéne tsá tsíjpihdi dibye íícúvéityuróne. Áanéllíi tsá tene ímityú Píivyéébeke meúraavyémé metsúúrameíñe medsíídsíváyóneri.

¹⁴ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabóné paritséómú illéébone íllure uuhívaté díbyedi téeneri it-súúrameíhíjcyánéllíihye. ¹⁵ Áamekéhjáa neébe:

—Bañú múnaa ámuha meíjcyámeke míamúnaa itsúcunúhijcyá ímiáámédu. Áronáa Píivyéébe waajácú ámúhá íjtsaméi. Muurá míamúnaa mítyájkímyeíñe tsarílleébe.

Píivyéébe taúhbaju wáágóóovéityúne

¹⁶ Muuráhjáa Jóaa bóhówáávétúné hajchótá Píivyéébe taúhbaju íhjúu uuballe múnáaúvú úwáábohíjcyánéréi míamúnaa úráávyehíjcyáhi. Áané boonétú ihdyu diibye Jóáaúvuréjuco úwaabóné ímiáájú Píivyéébe míamúnáake íavyéjuvu újcúné uwááboju. Áanéllíihyée mítyame tsúúrameíhijcyá téenevu iúcáávéíñeri.

¹⁷ Muurá ííñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wáágóóovéehi. Áanetu Píivyéébe uwááboju tsá múijyú wáágóóovéityúne. Muurá muhdú tene néhdújuco tene pájtyeíñe.

*Táábávajcatsímyé wáágóójcatsítyuróné Jetsóó úwaabóne
(Mt 19.1-12; Mc 10.1-12)*

18 Muurá tsaapi méwakyé ìhvéjtsóne tsíjpíllekéréjuco táábávaabe ímityúné meenú íveekí mewa ímíubáané íjcyánáa tsíjpílle máyéjuco íjcyáneri. Áhdure tsaapi wáágóolleke táábávaabe ímityúné meenú íveekí ájyu ímíubáané íjcyánáa dííllema íjcyáneri.

Ehnéva múnáajpi ìtérónáa Ráátsaro ícúbáhrámeíñe

19 Téhduréhjáa tsiíñe Jetsóó úwááboobe néehíí:

—Íjcyaabéhjáa tsaapi ìhtsútuube ehnéva múnáajpi tsanééré ímíá wajyámuunévú úcámeíhíjcyaaabe. Áábekéhjáa ìná píhtótuube paíjyuvaré wáñehjívatéhíjcyáhi.

20 Áánáacáhjáa Ráátsaro áhllávatéébé ácuúcunúhíjcyá dííbyé já lleehówá úmíwari.

21 Aabéhjáa ídátso úmúúpívyehíjcyá díbye májchónetu baavu dójcwáahyéjé ímájchóiyóneri.

Áábedívúhjáa oohímé ipíhcyáávéne píhjahíjcyá dííbye áhllaháñe. 22 Aabéhjáa ílluréjuco dsíjívéne. Áábe ìbuúhjáa níjkyéjé múnáa tsajtyé Píívyéébe éllevu Aavaráá íjcyáhullévu. Ááné boonétúhjáa dííbyeréjuco ìhtsútuube ehnéva múnáajpi dsíjívéébeke tsaimíyé cuuúme.

23 Áábe ìbuúhjáa úújeté Píívyéébeke cáhcújtsotúme ícúbáhrámeíhullévú cúújúwá pañévu. Áhulléhjáa ícúbáhrámeíbyé ájtyumí Aavaráake Ráátsaro dííbyemájucó íjcyáábeke.

24 Áábedíhjáa wáníjcyámeíbyé néehíí: “Múúhá íhdé múnáajpi Aavaráaj, óhdi ihdyu dídáátsóvéne aabye Ráátsaróké díñe oke díbye íhyójtsíwáubaré nújpcyotu imúriúcúneri táhníjwa ipípajchóvaki. Ávyeta íñe cúújúwá allóócó tsáhájucó o áábúcutúne.”

25 Áánéllíhyéhjáa Aavaráá néé dííbyeke: “Cáhawáá, Lli, dítsáávé ìné imíjyaúhjáa u íjcyane u dsíjívétúné íhde. Áánetúu muurá áánu Ráátsaro ídátso ícúbáhrámeíhíjcyaaabe íñe ícyooca ìné imíjyaúrójucó íjcyane. Áánetu ihdyu ú ícúbáhrámeíhi. 26 Aabe piáábó u táúmeíyónáa íjcyané íñe múúhadítúyú ámuha meráhoúcunútsihdyu íéverááhó ápíchó nééne kiátú mepájtyéne meúújéjcatsíyónejíivari. Muurá íñejcúrí íjcyame tsá píívyetétú énejcúvú ipájtyene. Áhdure énejcúrí íjcyame tsá píívyetétú íñejcúvú ipájtyene.”

27 Ehdúhjáa Aavaráá néénéllí neébe: “Uu muurá Aavaráá múúhá íhdé múnáajpi u íjcyaaabe ihdyu óvíjyucó aabye Ráátsaróké wallo ííñújívú llihíyoke pámeere tahájkímuma díbye úwáábotéki. 28 Íjcyámé 5-meva táñahbému. Áámeke ó imíllé díbye wáájácútsoténe íllúhaca ícúbáhrámeí íjcyánáa íveekí ímityúné o ícyahíjcyané níjcaúvú o úújetéébé o ícúbáhrámeídyú dítye ìcúbáhrámeítyuki.”

29 Ehdúhjáa díbye néérónáa Aavaráá néé dííbyeke: “Árónáa muurá íjcyané díityedí Píívyéébé waajácúháámí íñe ícúbáhrámeítyu úúbálleháámí dííbyé ihjyú uubálle múnáape Moitséémú cáátúnuháámí. Téhaami óví íéévéne cáhcújtsómé ipájtyetéki.”

30 Ehdúhjáa Aavaráá néérónáa neébe: “Ihdyúhde ímíáané íjcyájúcooróné díityémá uwááboju. Árónáa ihdyu mee dsíjívé múnáadítyú tsiíñe bóhíbe díityéké úwáábotéébeke botsí cáhcújtsóiyóme. Aaca ihdyu ímíáané ímityúné ícyahíjcyané ìhvéjtsóne íbúwáávéiyómé ímíánejcúvuréjuco.”

31 Áánéllíhyéhjáa Aavaráá néehíí: “Árónáa muurá Píívyéébé ihjyú uubálle múnáape Moitséémú cáátúnúné uwááboju ícyáhújtsótúhajchíí téhdure tsá dítye cáhcújtsóityuró dsíjívémedítúyú tsaapi tsiíñe íbóhówáávéne úwááboróne.”

17

Tsaatéké ímityunévú meíbúwajtsóné ápíchó nééneé
(Mt 18.6-7, 21-22; Mc 9.42)

1 Áhduréhjáa tsiíñe ímamyémuke neébe:

—Tsá ííñújiri mávaríjchojúúné píhtóityú míamúnáake tútávájtsóíñe. Árónáa ihdyu máidáátsoju tene pájtyeíñe ímichi ténehjívú díityéké íbúwátsohíjcyámeke.

2 Muurá botsíi oke cáhcujtsómé ídátsó tsíimédúréi néemedítýú tsaatéké ímityunévú íbúwátsohíjcyámekéubá múu íjkyééháñetu nEWáyúcobáné íóhbáñúmeke wájocó móóá pañévú ápíchó díityé úmíwa néené íhdétu. 3 Áánéllii téíibúwá meíjcyáne ámúhá nahbe ímityúné méénúúbeke mébóíjcyuco. Aabe teene íhvéjtsóne ímíánejcúvú tsiíñe íbúwáávéhajchíí ílluréjuco máábájííveco ímityúnéé díbye méénune dííbyedi meídaátsóvéne. 4 Tsáíjyu múúne 7-íjyúvá tsájcooji méénúíyoobe ímityúne. Áhdúíjyúvá díbye ámúhadívú ídátsójkímeyéhajchíí múu ídáátsové dííbyedi.

Píívyéébeke mecáhcújtsóneri páneere meméénune

5 Áábekéhjáa ímamyémú néehíí:

—Múúhakye píáábó éhnííñevu muha mecáhcújtsó Píívyéébeke.

6 Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá mojtáátsá neeváúwúudúné áyánéwu ímí Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsoca eehe úmehe ámuha ménééiyá étsihdyu tehe ityábáavyéne móóáj píñetú íjyócuúvetéki. Áhdújuco muurá tehe íjyócuúvetéiyóné tétsihdyu.

Muhdú tsaaté wákímyéi múnaa íjcyane

7 ¿Aca ámúhá únú múnájpi úmíhé pañe caajári tsáíjyu ócájimu téhméúbari íjcyátsihdyu ááhívéébeke ámuha mémáchótsópéjtsóiyáhi? Tsáhaá. 8 Muurá íllure ámuha ménépéjtsóiyá dííbyeke: “Majchóréjuco meénu. Aane u níjkevádú ú pícyoó tujkénú muha memájchoki. Áané boonétúí ú májchoóhi.” Éhdure muurá ámuha ménééiyáhi. 9 Áhdure ¿aca ámuha dííbyeke météhdújtsóiyá ámuha metáuhbánéré díbye méénúné hallúvu? Tsáhaá. 10 Ehdú téhdure Píívyéébe ámúhakye pícyoóné wákímyéi ámuha meníjkévácooca tsá múu íjyáacunútú díbye ámúhakye téhdújtsóiyóneri. Íllure múu néehíí: “Tsá muurá ímíá íicúve múnaa muha méíjcyatú múúhakye díbye táuhbánéré muha meméénúnéllííhye.” Éhdure múu néehíí. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Íjpi chájáávémeke Jetsóo bóhítsóne

11 Aabéhjáa Jerotsaréevu péébe pajtyé Tsamááriámá Gariréa íñújícutu. 12-13 Aabéhjáa tsácoomíwuúvú úújetenáa dííbye éllevu 10-meva tsáá íjpi chájaavéme. Ároméhjáa kémuéllévuré iwájtsíne dííbyedi wáníjcyámeímyé kéévánécoba néehíí:

—jétsoj, Jetsóoj, múúhadi dídaatsóve!

14 Áánélliihyéhjáa díityéké ííteebéré néehíí:

—Tsúúca muurá ámuha mébohíjucóóhií.

Aame cáhawáá llúúvájtedívú méúújétsámeítyej. Áhdújucóhjáa dítye péene tsáimiyéjuco néemeé. 15-16 Áámedítýúhjáa Tsamáaría íñújí múnájpi oomí Píívyéébeke dúúrúvaabére. Aabéhjáa Jetsóo líiñévú ímímóúúvéne dííbyeke téhdujtsóhi. 17-18 Áábekéhjáa Jetsóo néehíí:

—¿Aca tsá pámeere ámuha mébohíitúne? Muurá íñe tsííñé íñújí múnájpi u íjcyároobe ú oomí Píívyéébeke u téhdújtsoki. Áánetu ¿kiá tsíjtye?

19 Ehdúhjáa íñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Wa díjyócuúvéne dípyej. Tsúúca ú bohíí Píívyéébeke u cáhcujtsódú íjcyáabe.

Píívyéébe avyéjú bóhówáaveíñe

(Mt 24.23-28, 36-41)

20 Aanéhjáa Jetsóoke paritséomú dílló múíjyú Píívyéébe avyéjú bóhówáaveíñe. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdu Píívyéébe avyéjú bóhówáaveróné ámuha maájtyúmííyónejíívari. 21 Áánéllii tsá múha nééítýuróne: “Íñe Píívyéébe avyéju.” Muurá íhdyu íjcyájúcooróné ámúhama.

²² Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe ímamyémuke:

—Muurá ámuha méjyácúnuú Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke ámuha maájtyumíjúcóóiyóneri. Ehdu ámuha meíjtsámeiyónáa tsáhái ámúhadívú o bóhówáávéityúne. ²³ Muurá ámúhakye tsaate neéhi: “Tsúúca Mópájtyetétsoobe tsájucóóhií.” Áronáa tsá múu cáhcújtsotúne. ²⁴ Muurá chijchi rórihcyóné maájtyumídú pámeere ájtyúmíí Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe o tsáábeke. ²⁵ Áronáa ihdyu ihnáhoóiñé icyooca íjcyáné míamúnaa óhdi ícúbahráne. Tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. ²⁶ Muuráhjáa Noéé íjcyáijyu íjcyáné míamúnaa íjcyaduré íjcyáimyé o tsááiñe íjtsotúme. Ánána tsúúca ó tsaá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe. ²⁷ Muuráhjáa téjyju íjcyáné míamúnaa íimilléduré ícyahíjcyá majchóháñeri, adóháñeri, táábávajcátsiyi. Ánácáa ihdyu Noéé tsúúca ihmííne pañévú úcáávénaa ííñuji páneere caajávájucóóhií. Ánerí pámeere cáhcújtsotúmé óuuvé imájcanúneri. ²⁸ Áhdurée muurá pajtyéné Róo íjcyáijyu íjcyámeke Tsodóoma múnáake. Muuráhjáa téhdure íimillédú ícyahíjcyámé majchóháñeri, adóháñeri, náhjíheri, úmihéneri, ánuméiyi. ²⁹ Áanéllihyée muurá Píívyéébe dííbyeke néé dibye íjchívyé técoomítyu. Áhdújucóo díbye íjchíívyéné boone Píívyéébe cúújuwa íjcaáyóneri técoomi áiivyéne. ³⁰ Ahdu muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó tuvááóvaá míamúnáake íimilléduré íjcyámeke tsiíne o tsáijyu.

³¹ Áijyu ihjyátú tsiéllé íjcyame tsá ihñénéhji éllevu péjúcóóityúne. Áhdure íumihéerí íjcyame tsá ihjyávú péjúcóóityúne. ³² Cáhawáá méjtsúcunu muhdúhjáa diibye Róo táábake tene pájtyene idyájú dille révoúcunúné déjúcotu. ³³ Muurá ííñújiri íimillédú íjcyáneriyé tsúúráméíhijcyámé tsá pájtyetéityúne. Ánetu ihdyu teene íhvéjtsóne ookéréjuco úraavyémé pájtyéteéhi.

³⁴ Muurá tsiíne o tsáácooca míityétsi cúwámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi coévaáhi. ³⁵ Áhdure tsaatépí cáátsómúpidítýú tsáápilleke o újcúnetu tsijpille coévaáhi. ³⁶ Téhdure tsaatétsi íumihé pañe íjcyámútsidítýú tsáápiikye o újcúnetu tsijpi tétsihvúré coévaáhi.

³⁷ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllí ímamyémú néehíi:

—¿Aame kiávú úújéteéhi?

Áanéllihyéhjáa neébe:

—Muurá éhne múúne tsíeméjpi dsíjívéébedívú áñumu píhcyaavédú tahñéjté óhdivu píhcyááveéhi.

18

Ímityúnéhjí ímibájcho múnáájpidítýú íjcyáné uwááboju

¹ Áhduréhjáa Jetsóo tsiíne ímamyémuke úwááboobe úúballé ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyáábedítýú téneri diityéké itsápíjtsó Píívyéébema íhjúvahíjcyánetu ditye íóochévétuki. ² Íllúhjáa neébe:

—Íjcyaabée tsácoomíyí ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube Píívyéébeke áveyejuúllétuúbe. Aabéhjáa tsá ímí píáábohíjcyatú míamúnáake. ³ Áábekée técoomíyí íjcyalle pííbájyulle néé tsaatémá ímityúné dille dááíívéjcatsíñé dibye ímíbájcho dííllema. ⁴ Ehdúu múhajchótájucó dille dííbyeke píáábó táúmeiyóneri tsá dibye íícúvehíjcyatúne. Áánéj píínévúhjáa íllu íjtsámeíbye: “Píívyéébeke o áveyejuúllétúnéllí tsáháturo míamúnáake o píáábóiyóné oke ávyetúne. ⁵ Áronáa aalle pííbájyulle íjyévé éhniíñevúré oke pátsárijcyónéllí óvíjyuco díílleke o píááboíñé oke dille ipátsárijcyójucóótuki.”

⁶ Ehdúhjáa íúúballéne neébe:

—Ehdúu pínénvúi piááboobe ímityúnéhjí ímibájchoobe ímityuube íjcyároóbe. ⁷ Aanéjii ¿aca tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébe ihñéjeteke piááboíñé dííbyeke piáábó táumeíhíjcyámeke? ¿Mityá ámuha méijtsúcunú ditye piáábó táumeíñeri díbye íícúvetúne? ⁸ Tsáhaá. Muurá piáábóiibye diityéké teenémáye. ¿Aca íhya míamúnaa ímí cáhcújtsómedívú ó wájtssi Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe tsiíñe ííñujívú o tsáácoóca? Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Tsaatétsi Píívyéébema íhjuúvānetu íjcyáné uwááboju

⁹⁻¹⁰ Téhduréhjáa tsaate ímiáámedi idíllómeíñe tsíjtyeke éhdiivállehíjcyámeke úwááboobe úúballé tsaatétsi Píívyéébema íhjuúvānetu. Íllúhjáa neébe:

—Tsáijyúu míityétsi péé duurúvajávú píívyéébema íhjuúvaki. Tsaapí paritseómuúbe. Áánetúu tsijpi ííñújí avyējuúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaábe. ¹¹ Aanée paritseómuube Píívyéébema íhjuúvaabe néehíi: “Ayúju Tápiivyéébej, uke ó téhdujtsó ímiáábé o íjcyáné hallúvu. Tsá muurá tsíjtyedu ímityuube o íjcyatú naní múnáajpi. Tsá múijyú íhdícyámema o dómácójcatsityúne. Pane tsá aabye ííñújí avyējuúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaabe ímityuube íjcyadu o néétune. ¹² Muurá tsáné tsemáánari míjcyoojícú májchótuube úuma ó íhjuúvahíjcyáhi. Téhdure muurá 10-jiva o dsíídsívānetu tsájíhcoba ó dówacárohíjcyá uke o íícuvéne.” Ehdúu Píívyéébema íhjuúvaabe paritseómuúbe. ¹³ Áánetúu díbye ííñújí avyējuúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaabe tsá cáamevu icyarúuvéne Píívyéébema íhjuúvatúne. Íllurée kímóóvémeííbyé íjpiújitu íllaáyómeíñe néehíi: “Ayúju Tápiivyéébej, óhdi ihdyu dídáátsóvéne dáabajívé táimítyu. Muurá ímityuube ó íjcyáhi.” Ehdúu íhjuúvaabe Píívyéébema ííñújí avyējuúbé wáabyuta dsíídsike áhdótsohíjcyaaabe. ¹⁴ Aane muurá dííbyeke tsúuca Píívyéébe ímibájchóóbé hallúrí tsáhájucó ímityú íjcyatúne. Áánetu tsíjpiikye tsá díbye ímibájchotúne. Ehdú muurá iye íhtsutúmé íjcyane némeíhíjcyámé núcójpívétsáméíhi. Áánetu ihdyu ídáátsóméhjíúvú néeme ávyējuúteéhi. Ehdúhjáa Jetsóo úwaabóhi.

Tsiíméké Jetsóo llúúvānūne
(Mt 19.13-15; Mc 10.13-16)

¹⁵ Aanéhjáa dííbye éllevu ítsíimeke tsivámé díbye Píívyéébeke piáábó ityáúmeí díityé hallúvu. Áronáacáhjáa ímamyémú diityéké néé íínevú ditye ítsíimeke tsívane. ¹⁶ Áronáacáhjáa Jetsóo diitye tsiíméké ípíúvāne néé ímamyémuke:

—Óvi ihdyu tsiváme. ¿íveekí ámuha mécātuhtsóhi? Muurá diitye tsiime íjcyadu néémé wáabyuta Píívyéébe avyēju. ¹⁷ Aane ímiááneturé ámúhake o néé éhne múúne teetsi tsiímene meke cáhcujtsódú Píívyéébeke cáhcújtsotúmé tsá dííbyé avyējuéjte íjcyatúne.

Ováhtsá Jetsóoma íhjuuvāne
(Mt 19.16-20; Mc 10.17-31)

¹⁸ Aanéhjáa tsáijyú tsáné avyējuube Jetsóoke néehíi:

—Uwááboóbej, ímiáábé ú íjcyaaabe cána oke díñe ¿muhdú ó íjcyáiyóné múijyú o dsíjívéjúcóóityúne bóhí o újcuki?

¹⁹ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—¿Aca íveekí eene oke ú dílló ímiáábedi? Muurá ihdyu apáábyéré Píívyéébe ímiáábe. ²⁰ Muurá ú waajacú dííbyé taúhbajúúné nééneé: “Tsá múu íhdícyámema dómácójcatsityúne. Tsá múu míamúnáake dsíjívétsotúne. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Múu avyējuullé díícyáánimútsikye.”

²¹ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllíi neébe:

—Muuráhjáa ihdyu táayáábedityuré tehdújucó o ícyahíjcyáne.

²² Áanéllihyéhjáa Jetsóó néehíi:

—Árónáa ijcyanéi tsane u méénúiyóne. Cáhawáá dítsieméné náhjihénúne piáábó ídáátsóméhjikej. Áijyu ihdyu ú avyéjúúteé níjkyéjiri íjcyaaabe Píívyéébe avyéjuvu. Aane cáhawáá ehdu méénúne ookéréjuco duráávyej.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néene kimóhcó pajtyé dííbyeke mítyane dibye éhnévánéllíihye.

²⁴ Áábekéhjáa ííténe Jetsóó néehíi:

—Muurá mítyane éhnevámé íhtsútúnetu Píívyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi. ²⁵ ¿Aca muhdú caméélló anéetóhéjutu pajtyéiyáhi? Áhdure ¿aca muhdú diitye éhnéva múnaa Píívyéébe avyéjuvu úcáávéiyáhi?

²⁶ Ehdúhjáa dibye néénéllíi tétsihyi íjcyame néehíi:

—¿Aca ihdyu múhdutúrá pájtyetéiyóme?

²⁷ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhde míamúnaa tsá píívyetétú iiye ipájtyetétsámeíñe. Árónáa Píívyéébe piivyeté diityéké ipájtyetétsóné íiná dííbyedívú túhúútúnéllíihye.

²⁸ Áanéllihyéhjáa Péédoro néehíi:

—Ávyéjuúbej, muuráhjáa páneere muha meíhvéjtsóne ukéréjuco méúraavyéne.

²⁹⁻³⁰ Áanéllihyéhjáa Jetsóó néehíi:

—Ímiááneturé ámúhakye o nées páneere íjcyátsíhjíma imúnáake cáánimuu, íñahbémuu, méwamyuu, ítsíimee, íjcyámeke tsánejcúvú íhvéjtsóne Píívyéébe wákiméi méénume muurá íiné imíjyaú íjcyaa ííñújiri. Aame újcuú mújyú ídsíjívéjucóóityúne bóhí tsiíjiréjuco ííñuji Píívyéébe ípívyéjtsójí hallúrí íjcyaki.

Ídsíjívéíñe tsiíñe Jetsóó úúballéne
(Mt 20.17-19; Mc 10.32-34)

³¹ Ehdúhjáa íñétsihdyu Jetsóó ímamyémuke ihdyúétsihvu idyóbeúcuumeke néehíi:

—Mepéé íñe Jerotsaréevu. Ácoomívú muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedítýú tsúúcajátújuco Píívyéébe ihjyú uubálle múnaa néhijcyané oke pájtyeéhi. ³²⁻³³ Muurá oke llúúvájte avyéjútémá taúhbájú uwáábojte íhvéjtsóo jodíómú íjcyátúmé hójtsí pañévu. Aame óhdi iúúhívaténe oke úníchíhcyuméré iwápáájcoóbeke ílluréjuco dsíjívétsoíñe. Ároobe tsiíñe ó bóhí 3 coojívatu.

³⁴ Ehdúhjáa Jetsóó ímamyémuke néene tsá ditye áyánéwu wáájacutú íínerí dibye íhjyuváne.

Hállúvátúúbeke Jetsóó ímíbajchóne
(Mt 20.29-34; Mc 10.46-52)

³⁵ Aabéhjáa ímamyémuma péébe Jericóój píhíríjyuco íjcyánáa juuvá úníuri hállúvátuube ácuúacunúúbe táúmei piáábo. ³⁶ Aabéhjáa mítyane téeneri míamúnaa pájtyénéllíi dilló íínerí ditye úllene. ³⁷ Áanéllihyéhjáa úúballémé Natsarée múnáajpi Jetsóoma ipyééneé.

³⁸ Áanéllihyéhjáa dííbyedi wáníjcyámeíbye néehíi:

—jétsoj, Jetsóoj, Dabíiúvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaabe, óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

³⁹ Ehdúhjáa dibye néénéllíi tsuullerí pééme dííbyeke uhbá cúúvéhulléré dibye íjcyaki. Árónáacáhjáa éhníínevúré tsiíñe neébe:

—jDabíiúvúj tsíménémúhaabe u íjcyaaabe óvíjyuco ihdyu óhdi dídaatsóve!

⁴⁰ Áanéllihyéhjáa Jetsóó íjyócuúvéne nées ditye itsíva dííbyeke. Áhdújucóhjáa ditye tsívaábeke dibye nééneé:

—¿Íiná ú imílléhi?

⁴¹ Áanéllihyéhjáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ó imíllé o hálluváne.

⁴² Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tehdújuco. Oke u cáhcujtsódú íjcyaaabe tsúúca ú hallúváhi.

⁴³ Ehdúhjáa Jetsóó néénemáyé itéjúcoóbe. Aabéhjáa díbyemáyéjuco pééne Píívyéébeke dúúrúvaabére. Aanéhjáa tsijtye íajtyúmíne téhdure duurúvá Píívyéébeke.

19

Tsakyéoke Jetsóó ááhivéne

¹ Aanéhjáa Jetsóó ímamyémuma úújeté Jericóovu. ² Ácoomíyíhjáa ehnéva múnáajpi Tsakyéó ííñújí avyéjuúbé wáábyuta dsíídsike áhdótsohíjcyámé avyéjuube íjcyaaabe. ³ Aabéhjáa imíllerá Jetsóoke íajtyumíne. Áronáacáhjáa tsá díbye píívyetétú díbye íajtyumíne míamúnááj píine íjcyaaabeke báhrí íñééneíllíhye. ⁴ Áánélliihyéhjáa íícúí díbye pééíhullévú dsínériyé ipyééne néríivyebe uméheri díbye íajtyúmiki. ⁵ Áánáacáhjáa Jetsóó tétsihdyu pájtyeebe tééhé níjcáuri íjcyaaabeke íajtyúmíne nééhií:

—Tsákej, Tsakyéoj, íícúí niitye úuma o péékií. Muurá ó imíllé dihjyáí o cúwane.

⁶ Áánélliihyéhjáa íícúí íñítyéne tsajtyéébé ihjávú díbye. ⁷ Ááneríhjáa míamúnáa ihjávú Jetsóodi íveekí ímítyuube íjcyaaabe jávú díbye péeneri. ⁸ Áánélliihyéhjáa díbye Tsakyéó íjyóocúúvéne néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, tátsíeménetu tsahdúnéécú ó dówajcároó ídáátsóméhjike. Áánetu tsaatékée o állíne pevetsíiyé o áhdótsohíjcyané ó oómichoó éhníínevújuco.

⁹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé díbyeke:

—Tehdújuco, muurá Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe u íjcyáábedívú tsúúca uwááboju wajtsíhi. ¹⁰ Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe o tsáá ímítyúné pañévú mújtámeke o pájtyetétsoki.

Dsíídsitu íjcyané uwááboju (Mt 25.14-30)

¹¹ Ehdúhjáa Jetsóó úwaabó míamúnáake. Aaméhjáa Jerotsaréevu pííhínáa míamúnáa íjtsámeí tsúúca Píívyéébé avyéjú bóhówáaveíñe.

¹²⁻¹³ Áámekéhjáa úwááboobe nééhií:

—Tsaapíhjáa íhtsútúméejpi íjcyaaabe tsícyoomívú ipyééíñé ihde 10-meváké íúníu múnáadítýú ipíhjúcúmeke dsíídsídívú iwájtúne nééhií: “Ééneri méwákímyeícyó téhulle o íjcyané hajchóta.” Ehdúhjáa dítyéké ípítýájcoíñúne técoomívú memévateébé íhcyóómí avyéjuube íjcyaki. ¹⁴ Áronáacáhjáa díbyé cóomi múnáa tsá ímíllétú dítyé avyéjuube díbye íjcyane. Áánélliihyéhjáa tsaatéké wallóomé díbye déjutu dítye íñéé íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyane múha ímíllétúne.

¹⁵ Áronáacáhjáa tsúúca meménúmé pañétúejpi íhcyóómí avyéjuube díbye íjcyaki. Átsihdyúhjáa oómíibye teene íhcyóómívu. Aabéhjáa iwájtúdu píhjúcú íúníu múnáake dsíídsídívúu iwájtúíñúmeke múhduná dítye lílyaatétsóné iwáájácuki. ¹⁶ Áábekéhjáa ímí wákímyeíbyé nétujkénúhi: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí ó lílyaatétsóhi.”

¹⁷ Áánélliihyéhjáa íavyéjuube néé díbyeke: “Tehdújuco. Muurá eene múhdurá néérone ímí ú tehméhi. Áánéllii uke ó pícyoó 10 coomívá avyéjuube u íjcyá ímíáábé u íjcyanéllíhye.”

¹⁸ Áhduréhjáa tsijpi nééhií: “Ávyéjuúbej, éhnée óhdivu u pícyoíñúne dsíídsí téhdure ó lílyaatétsóhi.” ¹⁹ Áánélliihyéhjáa idyé neebe díbyeke: “Tehdújuco. Áánéllii téhdure ímíáábé u íjcyaaabeke ó pícyoó 5 coomívá avyéjuube u íjcyaki.”

20 Áánetúhjáa tsijpi néehíi: “Ávyéjuúbej, iñe didsídsí éhnée óhdivu u pícyoíñúné o pícyohíjcyáne. 21 Ópée ó waajácú ímítyuube u íjcyabe díwákímyeí hallúvujíí dsíídsíjike ú ékéévehíjcyáne. Muuráhjáa íhtsútúnetu o lííyaatésóné ímíátsíí ú újcuíyáhi. Aanée o wáajácúne íllure ó pícyóó didsíídsike.” 22-23 Áánéllíihyéhjáa íavyéjuube néé dííbyeke: “Aanée idyé ímítyuube o íjcyane wájácú u néébe ¿íveekí tsá u pícyootú dsíídsi téhmémeíhíjcyájá pañévú tétsihvu ditye wákímyeíchóné óóma lííyaatéíyoki? ¿íveekí ímítyuube uú?” 24 Ehdúhjáa dííbyeke íñétsihdyu tétsihyi íjcyámeke neébe: “Áánúdityu eene dsíídsi medójtúcúne maájcu eeneé ihñe páme ehniíñevúré lííyaatésóóbeke.” 25 Áánéllíihyéhjáa nééme dííbyeke: “Ávyéjuúbej, árónáa tsúúca mítyanéjuco dííbye dsíídsi.” 26 Áánéllíihyéhjáa neébe: “Ehdu múúne mémeenúhi. Muurá ihñe lííyaatésómeke ehniíñevu tsiíñe máajcu ditye illíyaatésoki. Áánetu pevénéré pícyohíjcyámedítýú médojtúcúhi. 27 Téhdure eene avyéjuube o íjcyane íimíllétúne oke múnáátsohíjcyámeke íllevu metsíváne o ííténáa médsíjívétso.”

Jerotsarée pañévú Jetsóó úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Ja 12.12-19)

28 Ehdúhjáa diityéké iúwáábóné boone Jetsóó péé ímamyémuma Jerotsaréevu. 29-30 Aaméhjáa úújeté Bepajéema Betáániá coomícyú úníuri oríívo bájú íjcyátsihvu. Átsihdyúhjáa mítyétsikye ímamyémudítýú ípíihíré coomívú iwáállóómútsikye neébe:

—Cána écoomi ípíihíré cóomityu óóma méujcúté íayáne íjjuwúukej. Múikyé dííbyedi úllétuube dóhjíváábeke metsíñaáyóne métsívaco. 31 Aane tsaate ámuhtsikye ‘ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyó’ néhajchíí méneéco: “Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíihye.”

32 Ahdújucóhjáa péémutsi díbye néhdújuco úújeténé dííbyedívu. 33 Áábekéhjáa dityétsi tsíñaáyórónáa áábájajte néehíi:

—¿ívéébeke ámuhtsi métsíñaáyóhi?

34 Áánéllíihyéhjáa neemútsi:

—Ávyéjuubéne múhtsikye néénéllíihye.

35 Aamútsíhjáa tsajtyéjucóó dííbyeke. Áábé hallúhjáa wájamúúnevu íhíbóne Jetsóoke néríjcyáróme. 36 Áíjyúhjáa díbye péijyu juuva míamúnaa íhbó íwajyámuunévu. 37-38 Aaméhjáa dííbyeke úraavyémé tsúúca oríívo bájúvú pííhíime méénúráítyuróné díbye méénuhíjcyáne hallúvú Píívyéébeke dúúruvámé kéévánécoba wáñécohíjcyá:

—¡Ñóóooj! Átsihdyúhjáa nehíjcyáme:

—¡Maímijyu áánu Píívyéébe mémeri tsááneéj! ¡Ahdícyane metsu ímíjyuuri Píívyéébeke maávyéjújtsoki!

39 Ehdúhjáa ditye néénáa tsaate paritséómú diityé pañe íjcyame néé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, aatye díuráavye múnáake duhba ditye cúúvéhulléré íjcyaki.

40 Árónáacáhjáa neébe:

—Muurá ditye dáíívyérónáa néwayúúneréjuco íhjúcunúiyóne.

41 Aabéhjáa tsúúca Jerotsaréej pííhívú ímamyémuma úújetéébé tétsihdyu técoomi ííténe kímoovéhi. 42 Áánemáhjáa neébe:

—Múhdutú ihdyu ámuha Jerotsarée múnaa méwaajácúiyá Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóné íjcyájúcooróne. Árónáa tsá tene ámúhadívú bóhówáávéityú ámuha mecáhcújtsótúnéllíihye. 43 Muurá ámúhakye ímityúné pájtyeéhi. Ámúhá munáa ámúhá cóomí ímícaávéne ámúhakye méenuúhi. 44 Aame ámúhakye ídsíjívétsóne páneere ámúhá jaaháñe wácávyáhcoó Píívyéébe ámúhakye píaabójúcooróné ámuha metáhjállehíjcyáne déjúcotu. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóó bóayóne
(Mt 21.12-17; Mc 11.15-19; Ja 2.13-22)

⁴⁵⁻⁴⁶ Aabéhjáa duurúvájá pañévú iúcaávéne náhjihénújcatsímyeke téjá pañétu ibóayóne néehíi:

—Muurá Píivyéébe waajácúháamitu nééneé: “Íjya tahjya tééj á lliiñévú míamúnaa óoma íhjuvájycyáijya.” Aaja ¿íveekí ámuha naní múnáá jaríyējuco medíllone?

⁴⁷ Aanéhjáa paíjyuvaré tééj á pañévú dibye úwaabóné tsarillehíjcyámé llúúvájte avyėjujtee, taúhbájú uwáábojtee, tsijtye avyėjujtee, íjcyame. Aaméhjáa ítsámeíhijcyá ííne hallútú dílbyeke idsíjívetsóiyóne. ⁴⁸ Áronáacáhjáa tsá ííne hallútú ditye dílbyeke méénúityuró mítyaméhjáa ímí dílbyé uwáábó íjtsúcunúnéllíhye.

20

Jetsóó íhtsútu

(Mt 21.23-27; Mc 11.27-33)

¹⁻² Aabéhjáa Jetsóó duurúvájá pañévú pajtyéteju úwáabónáa llúúvájte avyėjujtee, taúhbájú uwáábojtee, túkevėjtsójtee, íjcyame ítsááne dílbyeke néehíi:

—¿Aca múúbé íhtsúturí u íjcyaaabe eene ehdu nénehji ú méénuhíjcyáhi? Cána múúhakyé duubállej.

³ Áánéllíhyéhjáa neebe diityéke:

—Áyu cána téhdure ámuhákye ó díllone oke máañújcuj. ⁴ ¿Acáa múha néėjuri Jóááuvu tsótsohíjcyá cáhcújtsómeke? ¿A Píivyéébépeé, mityá míamúnaárée néėjuri?

⁵ Áánéllíhyéhjáa tsamééré néjcatsíhi:

—Muurá ‘Píivyéébé néėjuri tsótsohíjcyáabe’ menéhajchíi meke nééíyoóbe: “Áábekéráhjáa ¿íveekí tsá ámuha mecáhcújtsótúne?” ⁶ Áánetu ‘míamúnaárée néėjuri’ menéhajchíi meke diitye míamúnaa téené hallútú dsíjívetsóiyá néwayúúnevu iáámúneri. Muurá pamévare cáhcujtsó ímíáánéjucóo Píivyéébe íhjuvájte uubálle múnáajpi dílbye Jóáa íjcyane. ⁷ Ehdúhjáa nééneri íñúhnévne nééme iwáájacutúne. ⁸ Áánéllíhyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Aanéjíva idyé ámuhákye ó úubálleé múúbé íhtsúturí o méénuhíjcyáne.

Úmíhé tehmé múnaa múhdurá dárívémeíñetu íjcyáne uwáábo

(Mt 21.33-44; Mc 12.1-11)

⁹ Téhduréhjáa tsííne úwááboobe néehíi:

—Tsaapíhjáa íúmíhe bajtsó tsanééré óóvaá. Ápallívúhjáa tsaatéke ityéhmétsoíñúne peebe tsiéllévu tsúúcaja téhulle íjcyáíhullévu. ¹⁰ Áhullétúhjáa tsúúca tépalli néévane iwáájacútsihvu wáalloobe íúnú múnáájpikeye dílbyema ditye iwáallóoro téénetu dílbye éhné íjcyadúne. Ahdújucóhjáa péeróóbeke ditye méénúpéjtsónetu dibye óómiñe íéveébe. ¹¹ Áánéllíhyéhjáa tsíjpiikye dibye wáallóoróóbeke téhdure íúhbáne méénúpejtsóme. Aabéhjáa idyé oomí íéveebere. ¹² Ároné pañéhjáa tsíjpiikye dibye wáallóóbeke téhdure ditye túúvátsónetu íllurējuco dibye wááneé.

¹³ Áánéhjáa dílbye úmíhé aabájaabe néehíi: “¿Aane muhdúí íñe teéne? Áyu cána hájchíwu mítyane o wájýuróóbekéréjuco o wállóokij. Dílbyeke íhya avyėjúúlléiyóme.” ¹⁴ Ehdúhjáa íñééne íllíkyerējuco dibye wállóóbeke íajtyúmíne néjcatsímye: “Aabye muurá íllíyējuco íñe cááníñúiyóne. Áánéllí metsu dílbyekéréjuco medsíjívétso mehnéréjuco tene íjcyaki.”

¹⁵ Ahdújucóhjáa tétsihdyu kémuéllévu ítsájtyéébeke ditye dsíjívetsóne. Ehdúhjáa Jetsóó íúubálletsihdyu néehíi:

—¿Aane íñe diibye tépallí aabájaabe itsáácooca muhdú méenuú diityéké eenée íumihévú dibye téhmétsoíñúmé ímityúné dáríívémeímyeke? ¹⁶ Muurá diityéké téené hallútú idsíjívétsóne tsíjtyekéréjuco dibye téhmétsoíñé tépallívu.

Ehdúhjáa Jetsóó néenélii tétsihyi íjcyame néehíí:

—Óví ihdyu Píívyéébe múúhakye tehme tehdu muha meíjcyátuki.

¹⁷ Áanéllihyéhjáa Jetsóó diityédívú ííténe néehíí:

—¿Aca muhdú nééiyóné Píívyéébe waajácúháamitu illu néehíí:

Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéi múnaa íñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu?

¹⁸ Aane muurá teeu nééwayúdú o néébe uwááboju cáhcújtsotúme mújtaáhi. Áamedívú o cáyobáávatécooca ílluréjuco ditye wágóóvéíñe.

Ííñújí avyéjúúbe wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóne

(Mt 21.45-46; 22.15-22; Mc 12.12-17)

¹⁹ Ehdúhjáa Jetsóó taúhbájú uwáábojtémá llúúvájte avyéjútéké múu lléboobódú úwaabóné iwáájácúne imíllerómé téijyuré dííbyeke íekeeve. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

²⁰ Aaméhjáa ímiáámédú tsaatéké dííbye éllewu wallóo ditye dííbyeke avyéjúúbedítýú díllone dibye múhdurá áñújcúhajchíí téené hallútú dííbye éllewu itsájtyéroki. ²¹ Aaméhjáa neeté dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha muurá méwaajácú tehdújuco u uwáábohíjcyané keená Píívyéébe míamúnáadívú tújkevéllejító tsijtye múhdurá úhdivu íjtsúcunúroneri íícúvétuubére.

²² Aabe cána múúhakye díñe díicyánécutuj: ¿A tehdújuco avyéjuube romáánómuube íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdótsohíjcyané maáhdóiyóne, mityá tsáhaáj?

²³⁻²⁴ Ehdúhjáa ímityúné íjtsámeíñemáyé ditye néene Jetsóó iwáájácúne néé diityéke:

—¿íveekí ehdu ámuha oke médáríívéhi? Áyu cána oke méuujétsó dsíídsíjívuj. Áhdújucóhjáa ditye úújétsoji ííténe neébe: ¿Aca múhúmi náávé eéne? Áhdure ¿mumémé eene tééjitu? Áanéllihyéhjáa néemeé:

—Tséétsá húmi nááve. Áábe méméré íñe tééjitu. ²⁵ Áanéllihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Ané wa ihdyu diibye Tséétsáke mááhdohíjcyá dííbye éhnéjuco íjcyanévu. Áánetu ihdyu Píívyéébeke máácu híjcyá dííbyé wáabyuta íjcyanévu.

²⁶ Ehdúhjáa dííbyeke dárííverómé tsá píívyetétú dííbyedívú íñéétsóiyóne. Aaméhjáa ehdu dibye nééneri iúllévenúne tsá íñá íhjuvájúcootúne.

Dsíjívémé muhdú tsiíñe bóhíine tsaate díllone

(Mt 22.23-33; Mc 12.18-27)

²⁷ Áané boonéhjáa tsadotséomudítýú tsaate péé dííbye éllewu medsíjívémé tsiíñe mebóhíine cáhcújtsotúme.

²⁸ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, Moitséeúvúhjáa muurá néé tsaapi méwadívú tsíímávátuube dsíjívéhajchíí íñahbérejuco díílleke táábávaíñe dííbyeréjuco itsíímáva dííllédívú íñáhbeúvúu tsíímáváyóne.

²⁹ Aanée íjcyámé 7-meva tsané nahbému. Áamedítýúu ámíabe ityáábávárólléjtane dsíjívé tehdu tsíímávátuúbe. ³⁰ Áané boonée bóneebe díílleke táábávároobe téhdure dsíjívé tsíímávátuubére. ³¹ Áané boonée tsijtye bónejte díílleke táábávárómé téhdure dsíjívé tsíímávátúme. ³² Ááne nihñévúrée díílleréjuco dsíjívéne. ³³ Aane cána múúhakye díñe ¿cáabyé taabá ímichi dille íjcyaiñe tsiíñe ditye bóhíícoóca?

³⁴ Áanéllihyéhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá ihdyu ííñújiri íjcyame táábávácatsíhi. ³⁵ Áanetu ímiáámé dsíjívémé tsiíñe bóhíime níjkyéjiri íjcyácooca tsáhájuco táábávájcatsítýúne. Tsihdyuréjuco ditye íjcyaiñe. ³⁶ Aame tsáhájuco dsíjívéityú Píivyéébej tsíímé íjcyame níjkyéji múnááduréjuco néémeé. ³⁷ Muurá ímiááné dsíjívémé tsiíñe bóhíhi. Muuráhjáa Moitséeúvú teene úúballé úméhéwu péétécunúné pañétú Píivyéébe dííbyeke íllu nééneé: “Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyámé Píivyéébé ó íjcyáhi.” ³⁸ Ehdúu Píivyéébe néénetu méwaajácú ditye íjcyane. Muurá ditye íjcyátuca tsá díbye nééityuró diityé Píivyéébé íjcyane. Muurá dííbyedívú tsá múha dsíjívétú tétsíhí dáilhañe.

³⁹ Ehdúhjáa diityéké díbye néénélli tsaate taúhbájú uwáábojtédítýú néehíi:

—Uwááboóbej, tehdújuco u nééneé.

⁴⁰ Aaméhjáa tsáhájuco dííbyeke tsiíñe díllotúne.

Muubá Críjto íjcyane

(Mt 22.41-46; Mc 12.35-37)

⁴¹ Áijyúhjáa idyé Jetsóó néé diityéke:

—¿Aca muhdú íívane ámuha ménehíjcyá Críjto Dabíiúvúj tsiíménémúhaabe íjcyaiñe?

⁴²⁻⁴³ Áaneráhjáa dííbyeúvú íjcyároobe dííbyedítýú néé íwaajácuháámitu:

Ávyéjuubée néé Táavyéjúúbeke: “Cána táúniúvúi diicya dímunáake o táhjáné hajchóta.”

⁴⁴ Ehdúhjáa muurá Dabíiúvú dííbyeke Ávyéjúúbedi díllóhi. Aane ¿muhdú dííbyeúvúj tsiíménémúhaabe íjcyáiibe Críjtoó? Ehdúhjáa Jetsóó néehíi.

Taúhbájú uwáábojtéké Jetsóó núcójpívetsóne

(Mt 23.1-36; Mc 12.38-40; Rc 11.37-54)

⁴⁵ Aabéhjáa pámeere lléébónáa néé ímamyémuke:

—Téibúwá tsáma méíjcyaco. ⁴⁶ Tsá múu íívatú eene aatye taúhbájú uwáábojte míamúnaa diityéké íavyejúúllekiyé cááméjacobájivu úcámeíhíjcyánetu. Muurá pihcyáávejáané pañe imíllémé íboohówátsíhíjívúré íacuuvéne. Áhdure wañéhji pañe imíllémé ímítsíhíjívúré imájchone. ⁴⁷ Aame pííbájujyte walléemudítýú dótuíjcyá diityé jaaháñe. Áané nucójpí muurá cááménécóbaúvú ihjyúvahíjcyarómé Píivyéébema. Ehdú muurá dáríívémeímyeke Píivyéébe ícúbáhraáhi. Ehdúhjáa Jetsóó néé ímamyémuke.

21

Pííbájuulle dsíídsike pícyóone

(Mc 12.41-44)

¹ Aabéhjáa duurúvájá pañe íjcyánáa míamúnaa pícyóocunú dsíídsike Píivyéébé wáábyuta. Ehnéva múnááhjáa mítyanéhjí pícyóohíi. ² Áanáacáhjáa pííbájuulle ídátso pícyóo míjíhwuúcúre. ³ Aanéhjáa ííténe neébe:

—Ámuúhaj, muurá áámye pííbájuulle ídátso néérolle pícyóo páme ehniíñevúre. ⁴ Muurá tsijtye dsíídsívarómé pícyóo uhjénéhjire. Áanetu pícyoolle páneere téene tájpi íjcyáiýone.

Duurúvaja wágóóoveíñé Jetsóó nééneé

(Mt 24.1-2; Mc 13.1-2)

⁵ Téijyúhjáa tsaate ímamyémudítýú ihjyúvúvú duurúvaja imíwu néwayúúnetu méénúmeíñeri, ditye bóhbánuhíjcyánéhjitu imíwu teja ícyáávétsámeíñéhjiri.

⁶ Áanéllíihyéhjáa Jetsóó néehíi:

—Ároja muurá wácávyáhcáméíhi.

Jetsóó tsááiñé ihde pájtyeíñéhji

(Mt 24.3-28; Mc 13.3-23)

⁷ Ehdúhjáa dibye néénéllii dílbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, ¿aca mújyú pajtyeíñe eene múúhakye u néhíjcyanéhi? ¿Aca íinetú muha méwaajácuú tsúúca tehdu tene pájtyeíñe?

⁸ Áanélliihyéhjáa neébe:

—Ehdu nééme tsáma wajácútsi méjcyaco ámuha maállítsámeityuki. Muurá o tsááiñe tsúúca píhícooca íjcyaimyé mítyame óhdi díllómeímye. Aame nehíjcyáa díibyējuco Críjto íjcyane. Árómeke mecáhcújtsodíñe. ⁹ Téhdure pahúllevaré méénujcátsí íjcyané uubállé ámuha mellééboóhi. Áróneri méíllityedíñe. Pane méjtsúcunúdí téjyú tsúúca o bóhówááveíñe. Tsáhái téjyú o bóhówááveítyúne. Árónáa ihdyu ehdu nénehji tujkénú pájtyeéhi.

¹⁰ Muurá tsané iñúji múnaa tsííñe iñúji múnáama méénujcátsíhi. ¹¹ Áhdure ávyetá íhnáhó íñúji vááúméíhi. Ájyú íjcyáiñe áyabááne, cheméháñe, pahúllevare. Áhdure íévéhóowávú apííhó nénehji bóhówááveéhi.

¹² Ehdu nénehji pájtyeíñe ihde cáhcújtsotúme ámúhakye ícúbáhrámeke tsájtyeé píhcyáávejááne pañevú muhdú ámuha meícyahíjcyané ámúhakye idíllóki. Áhdure ámúhakye íñúji avyéjuté éllevu itsájtye meke cuvéhóojánuímye. Ehdu muurá ámúhakye míamúnaa dáríveé oke ámuha meuráavyéné déjúcotu. ¹³ Áané hóowari ámuha táuwaáboju díityéké méúwááboóhi. ¹⁴ Árónáa ihdyu tsá ámuha méjyácunúityú muhdú ámuha díityémá meíhjúváíñeri. ¹⁵ Muurá ihdyu ámúhakye ó ájcuú muhdú ámuha díityéké meúwáábóíñe tujkévéjvu. Ájyú ámúhakye múnáátsohíjcyámé íllure ámuha maállíñe néhíjcyámé ámúhadívú táhjátsáméíhi. ¹⁶ Muurá ámúháj caanímú, ámúhá nahbémú, ámúhá hájkímú, tsijtye ámuha menáhbévahíjcyároméhjí ámúhakye téjyú ímityúné dáríveéhi. Muurá tsaatéké ámúhadítyú dsíjívétsoímye. ¹⁷ Ehdu muurá oke cáhcújtsotúme ámúhakye tsaríllé oke ámuha mecáhcújtsóné hallútu. ¹⁸ Árónáa tsá ámúhá níwáujíñe íjcyáronetu tsájíubaré wágóóovéityúne. ¹⁹ Áhdícyane ihdyu ámuha panévaré maábúcuéhajchíí mépájtyeéhi.

²⁰ Áhdure tsííñe iñújíñe múnaa Jerotsaréé mícaavéné ámuha mewáájácúcooca múu néé tsúúca técoomi wágóóovéíñe. ²¹ Ájyú méwáácunúcoo caméhbaúnevu Jodéa iñúji múnaa ámuha méjcyame. Áhdure técoomí múnaa óví néhi wáácunú tsiéllevu. Aane íumíhé pañe íjcyame íoomíjyúcohdí técoomívu. ²² Ehdu íjcyáiñe ícúbáhraméí míamúnáama dítye ímityúné dárívémeíhíjcyané déjúcotu Píívyéébe waajácuháámitu tene némeídyújuco. ²³ ¡Máidáátsoju tsáma tene pájtyeíñe téjyú walléemú éévájtema tsijtye ñohñójtéréí ítsííméwuúmú íjcyámeke! Muurá ávyetá kimóhcó néené ícúbáhraméí pájtyeé téjyú íñújiri íjcyané míamúnáadívú Píívyéébe cáyobáávatécooca. ²⁴ Tsaatéké muurá dsíjívétsoímyé méénujcátsí pañe. Áanetu tsíjtyeke tsájtyeímye tsííñehjí iñújínévu. Áané boone jodíómú íjcyátúné míamúnáaréjuco teene Jerotsaréé cáavácuíñe Píívyéébe díityedívú técoomi íhvéjtsóné hajchótá tétsihyi íjcyaki.

Jetsóo tsáacooca pájtyeíñehji
(Mt 24.29-35, 42-44; Mc 13.24-37)

²⁵ Aane ehdu nénehji pájtyené boone nuhba cóójéjpii, péjcojpii, míicuruu, íjcyane múhduréjucó íjcyáiñe. Téhdure ávyetá íhnáhó móañe nóhjíneri cáhcújtsotúme íllítyeéhi.

²⁶ Éhdúcóbaúvú nénehji íñújiri íjcyácooca muurá míamúnaa íllityéneri ílluréjuco wájácúrátuúveíñe. Ehdu páneere íévéhóowari íhtsútunéhjí íjcyane mujtárába íjcyáahi.

²⁷ Ájyú ihdyu Míamúnáájpidívú o ípívyéévebe páneere táíhtsútú táavyéjuma ojtsó pañétú ó bóhówááveéhi. ²⁸ Ehdu tene pájtyeíñe múu íllure ímíjyuuvéhi. Muurá téené boone

tsúuca ámuha máállíjchuú múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. Áijyu ihdyu tsaímiyéjuco ámuha meíjcyaiñe.

²⁹ Téhduréhjáa tsiíñe diityéké neébe:

—Cáhawáá méijtsúcunu higyééráhema tsiíñe uméhééné muhdú íjcyane. ³⁰ Muurá téhehji béhjívácooca tsúuca méwaajácú píjcyaba pííhine. ³¹ Ahdu ííñújiri tenehji íjcyácooca méwaajácucu tsúuca Píívyéébé avyējú bóhówáávéíñe éévé úújeténe.

³² Aane ímiááné amúhake o néé ehdu nénehji pájtyeíñe íñeí ííñújiri páhdure míamúnaa íjcyápíñáaaca. ³³ Muurá ííñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí wágóóóveéhi. Áanetu íñe amúhake o néhijcyané tsá mújyú wágóóóvéityúne.

³⁴ Áánellii tsáma téíñbúwá méíjcyaco tsiíñe o tsáábe amúhake o túvaaóvátu líiyiicyáveháñeri, tsiíñéhjiri, ámuha meíjcyámeke. ³⁵ Muurá íimillédúré íjcyámeke ó ábájínéjcuú éhne múúne iyáábeke dahpe ábájinejcuú. ³⁶ Áánellii múu téíñbúwá íjcyáne Píívyéébema páijyuvaré ihjyúvá tenehji amúhake imújtátsótuki. Áijyu ihdyu ámuha meúújéteé óhdivu Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébedívú íínerí núcójpívetúme.

³⁷ Ehdúhjáa Jerotsaréeri íjcyaae Jetsóó duurúvájá pañévú úwáábohíjcyáhi. Aabéhjáa meíjyunúdu pehíjcyá oríívo bájú íjcyátsihvu tétsii icyúwaki. ³⁸ Aanéhjáa páijyuvaré cúúvéneturé míamúnaa pehíjcyá duurúvájávú dííbyé uwáábó illéébúacunúki.

22

Jetsóoke iékééveíñe ditye pítyácójcatsíñe
(Mt 26.1-5, 14-16; Mc 14.1-2, 10-11; Ja 11.45-53)

¹⁻² Téijyúhjáa pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchoméíhíjcyané wañéhjí lleevárijyucó íjcyánaa llúúvájte avyējujtémá taúhbájú uwáábojte íjtsámeí muhdú Jetsóoke idsíjívétsoíñe. Áronáacáhjáa íllityémé míamúnáadi.

³ Áánaacáhjáa Jóoda íjcaríóóté pañévú tsúuca Naavéné úcaavé tsaapi Jetsóó mamýmúejpi íjcyáábé pañévu. ⁴ Aabéhjáa péé diitye llúúvájte avyējujtémá duurúvájá tehméjte éllevu diityémá ípítyácójcatsí muhdú dííbyedívú iékéévéetsoíñe. ⁵ Ááneríhjáa íimíjyúúvéne ímíllémé dííbyeke íáhdone. ⁶ Áánelliihyéhjáa íjtsámeíjyúcoobe mítyane míamúnaa íjcyátútsihvu dííbyedívú iékéévéetsoíñe.

Ímamyémuma Jetsóó májchone
(Mt 26.17-29; Mc 14.12-25; Ja 13.21-30; 1Co 11.23-26)

⁷ Aanéhjáa tsúuca teene pajtyété wañéhjí óórityúne pááá máchoméíhíjcyané wañéhjí pañe tsájaatsá múnaa obééjake dsíjívétsohíjcyané wañéhjí lleevájucóóhí. ⁸ Áijyúhjáa Péédorómá Jóáámútsikye Jetsóó néehí:

—Mééma mémeenúté wañéhji májchó memájchoki.

⁹ Áánelliihyéhjáa neemútsí dííbyeke:

—¿Aane kiávú ú ímíllé muhtsi meméénune?

¹⁰⁻¹¹ Áánelliihyéhjáa neébe:

—Ámuhtsi Jerotsaréevu mepéémutsi tsaapi líiyííhyori nújpáñújéébedívú meúújetéébema mepééne tééja múnáájpike méneéhi: “Múúhá uwááboobéne múhtsikye néé kiává íchii tsaho májcoho íjcyane tééhó pañévú díbye múúhama pajtyété wañéhji májchó májchóihyo.” ¹² Áánellii amútsikye úújétsóíibye córííhócoba néého tsúuca ímíbájchoméíhyó cáámééjiri íjcyahóvu. Ááhó pañévú méméénuco.

¹³ Ahdújucóhjáa péémutsi díbye néhdújuco íúújeténe tééhó pañévú méénune majcho.

¹⁴ Aanéhjáa tsúuca ditye májchóíñe éévé úújetédú majchójúcoobe ímamyémuma.

¹⁵ Átsihvúhjáa diityéké neébe:

—Ímí ó ijtsúcunú iñe pajtyeté wañehji májchó ámúhama o májchone nihñéréjuco. Tsúúca muurá ámúhadívú ó dsíjiveéhi. ¹⁶ Aane tsáhájucó tsiñe ámúhama o wañehjívátéityú iñe pajtyeté wañehji. Áronáa ihdyu páneere muhdú óhdityu úúballémeihijcyané oke pájtyéné boone tsaméhjí Píívyéébé avyéjuriyéjuco meíjcyame mewañehjívátéiñe.

¹⁷ Ehdúhjáa iñétsihdyu ado iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemájháa neébe:

—Áju, iñe pámeere maádo. ¹⁸ Muurá tsáhájucó tsiñe ámúhama o ádoityú iñe óóvajpácýó Píívyéébé avyéjuri tsaméhjí meíjcyáiñévújuco.

¹⁹ Átsihdyúhjáa idyé pááaho iékéévéne téhdújtsoobe Píívyéébeke. Áánemájháa idyóhdáhínunévú diityéké iwájtúne neébe:

—Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pájyuvaré méméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeiñé ámuha meítsaavéne.

²⁰ Téhduréhjáa teene adóvú diityéké iájcúne neébe:

—Íñe tátyujpácýo náávé íjcyane úúballé muhdú ámuha meícyahíjcyané pityájoju tádsíjiveri tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe ámuha mepájtyetéki. ²¹ Aane muurá íchihyi mééma majchóri diibye óhdivu méénútsóíibye. ²² Muurájháa ihdyu tsúúcajátújuco óhdityu tene némeídyújuco oke tene pájtyeíñe Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébeke. Áronáa ihdyu máídáátsoju tene pájtyeíñe eene óhdivu méénútsóóbeke.

²³ Ehdúhjáa Jetsóó néénéllii díllójcatsímýe caabyé diityédítýú dííbyedívú méénútsóíñe.

Jetsóó mamyémú táhjájcatsí caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri

²⁴ Átsihdyúhjáa táhjájcatsímýe caabyé diityédítýú íhtsútuube íjcyáiyóneri.

²⁵ Áronáacáhjáa Jetsóó néé diityéke:

—Muurá íñújiri ávyéjute imíllé ityáuhbáné téénetu diityéké míamúnaa íhtsútujtédí idíllóki. Ááne itsúcunúhijcyámé téhdújuco imyéénune. ²⁶ Tsá múu tehdu néétune. Muurá ihdyu idáátsóóbeévú neébe tsaímíyé tsíjtyeke íícúvehíjcyaaabe íhtsútuube ijcyá pámé túkevjtsoóbe. ²⁷ ¿Aca caabyé íhtsútuube ávyéjuúbe? ¿A eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsaapi majchótú íícúveébe? ¿Mityá eene dííbyeke íícúveébej? Muurá míamúnaa ijtsúcunú eene tsaímíyé ácuúcunúúbeke tsíjtye íícúveébe íhtsútuube íjcyane. Áánetu ihdyu eene íícúvehíjcyaabédú o neébe ámúhama o ijcyá ámúhake o píááboki.

²⁸ Muurá ávyetá imítýú nénehji oke pátyehíjcyárónáa ímí ámuha óóma méijcyá oke íhvéjtsótúme. ²⁹ Áánéllii ámúhake o pícyóó Llihíyóo oke pícyohdu avyéjute ámuha meíjcyaki. ³⁰ Áámema muurá íñé imíjyaú ámúhama ménahbévjácatsíí táavyéjuri. Aame ámuha íjraéémú 12-hava íjcyámedítýú cáhcújtsótúmema méímíbjáchoó muhdú ditye ícyahíjcyáne.

Jetsóó úúballé Péédoro tóónúmeiñe

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Ja 13.36-38)

³¹ Ehdúhjáa iñétsihdyu Jetsóó Tsimóoke nééhií:

—Tsímoj, Naavéné Píívyéébeke táúmeí ámúhadítýú iñéhco caabyé ímiáábé íjcyáábeke éhne múúne tríígotu íímí menéhcodu. ³² Áronáa tsúúca díhyallúvú o táúmeí píáábó oke u íhvéjtsótuki. Aabe ihdyu óvíi díñahbémuke ú píáabó téhdure ditye ímí oke íúráávyeki.

³³ Áánélliihyéhjáa neébe dííbyeke:

—Téhdújuco, Ávyéjuúbej, ímiááné tsá uke o íhvéjtsóityúne. Muura uke ditye cúvéhoojánúcooca óómájucó ditye meke cúvéhoojánúñe. Áhdure uke ditye dsíjívétsoócooca óómájucó ditye meke dsíjívétsoíñe.

³⁴ Áánélliihyéhjáa Jetsóó néé dííbyeke:

—Árónáa muurá, Tsimó, ípyejcójucó oke u úráávyeróné u tóónuñné cáracái májtsívátúné ihde 3-ijyúva.

Jetsóó ícúbáhrámeíñe p'íhijucóone

³⁵ Átsihdyúhjáa tsiíñe neebe diityéke:

—Éíjyúu muurá ámúhake uwáábovu o wállóocooca o néesé ámúha dsíídsima tsípaajííí ámúháj túhápaajíne ámuha metsájtyétuki. ¿A téijyúu tsáneetu ámuha méviióhi?

Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Tsáháa muha íínetú mevííotúne.

³⁶ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa ícyooca métsajtyécó ámúha dsíídsii, ámúhá nñtsúmuu, íjcyane. Áánetu nñtsuwáávatúme óví hállúeja íwajyámú íñáhjíhénúne íññtsúwá ujcúhi.

³⁷⁻³⁸ Áánélliihyéhjáa neémeé:

—Ávyéjuúbej, íjcyawáácú míwáácú múúhadi. Áánélliihyéhjáa neébe: Íhya téhdúwáácújuco. Muurá tsúúca oke pajtyeíñe tsúúcajátújucoo Píívyéébe waajácúháámítu íllu óhdityu tene néhdújuco: “Muurá ímítýmé raahórí itsájtyéébeke téhdure ímítýúubedi díllóimye.” Ehdúhjáa óhdityu tene némeídyújuco muurá oke tene pájtyeíñe.

Píívyéébema Jetsóó íhjuváne

(Mt 26.36-46; Mc 14.32-42)

³⁹ Ehdúhjáa ímamyémuke íñétsihdyu ípyéhijcyádú oríívo bájú íjcyátsihvu péébema téhdure péémeé. ⁴⁰ Átsihvúhjáa íúújetédú neebe diityéke:

—Píívyéébema méihjyúvaco ámuha mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeítuki.

⁴¹⁻⁴² Ehdúhjáa íñéene ííneebe diityédítýú éhne múúne nééwayu maáámune úújeténé hajchóta. Átsihvúhjáa ímímóúúvene Píívyéébema íhjuváne neéhií:

—Ayúju Táácáániíj, muhdú u néhajchíí óvíjyacóóné o ícúbáhrámeíñe. Árónáa idyé tsá o ímillédú u méénútyúne. Wa íhdyu muhdú u ímillédú óoma meénuj.

⁴³ Áábédívúhjáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dííbyeke ípíááboki. ⁴⁴ Aabéhjáa íhnáhó téeneri ávyevécunúúbé Píívyéébema íhjuváne tówaane waapé tújpacýoma.

⁴⁵ Átsihdyúhjáa ímamyému éllevu péébe úújeté dííbyeke íkímóóvéne pávyeenúme cuwárí íjcyámedívu. ⁴⁶ Áámekéhjáa neébe:

—¿Muhdúami ííwane ámuha mécuwaj? Maájkyéne méihjyúvá Píívyéébema mávaríjchojúúnevu ámuha metáhjátsámeítuki.

Jetsóoke dítye ékevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Ja 18.2-11)

⁴⁷ Ehdúhjáa díbye neénáa tsúúca mítyame míamúnáa wajtsí tétsihvu. Áámekéhjáa Jóoda tsuullé tsaapi dííbyé mamýémúejpi íjcyáabe. Aabéhjáa dííbyedívú iwájtsíne chohchócú dííbyeke. ⁴⁸ Áánélliihyéhjáa neébe:

—¿Aca muhdú eene, Joda, oke u chóhchóneri óhdivu ú méénutsó Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébedívu?

⁴⁹ Aanéhjáa íííténe ímamyémú neé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, métsu aatyéké meméenu ménñtsúmuri.

⁵⁰ Árónáacáhjáa tsúúca tsaapi diityédítýú llúúvájte avyéjuúbé únú múnáájpi núúmiho ímiánéjcuého wállóríhjúcúhi. ⁵¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóó neé dííbyeke:

—Óvi íjcyáabe. Óvi íhdyu muhdú oke meenúme.

Ehdúhjáa neébere cámahjáco dííbyé núúmiho. ⁵² Átsihdyúhjáa llúúvájte avyéjujtee, duurúvájá tehmejttee, túkevjtsojtee, íjcyámeke neébe:

—¿Aca muhdú éhne múúne ímityúné meénuhíjcyáábe éllevu ditye tsáhdu ámuha metsáá taéllevu nñtsúmuma, cávaájcoháñema? ⁵³ Áánerá íhyajchótá ámúhama duurúvájá pañe o íjcyáábeke keená muhdú ámuha oke meméénuhíjcyáne. Áronáa ihdyu ícyooca tsúúca ámúhaj téeveri Naavéné kyéhéjkímeyíhi. Ehdúhjáa neebe Jetsóo.

Péedoro tóónúmeñe

(Mt 26.57-58, 69-75; Mc 14.53-54, 66-72; Ja 18.12-18, 25-27)

⁵⁴ Áábekéhjáa tsúúca iékéévéébeke llúúvájte avyéjúube jávú ditye tsájtyéébeke Péedoro úráávyebe pehíjcyá diityé kemúellére. ⁵⁵ Áijyúhjáa lláhajtsívú tsaate icyújuwááñúnetu píhmiíhíjcyáme életu téhdure píhmiíbe. ⁵⁶ Áánáacáhjáa tétsí wákimyeí múnáalle píhmírí íjcyáábedítú néehíí:

—Áánúu muurá téhdure Jetsóoma ícyahíjcyáhi.

⁵⁷ Áronáacáhjáa íllure ityóónúne neébe:

—Tehdu, muulle, o wáájácúnejíí dííbyeke.

⁵⁸ Ááné boonéwuúréhjáa idyé tsijpi dííbyeke néehíí:

—Uu éhne téhdure diityéjpi.

Áronáacáhjáa neébe.

—Tsáha muúbej, tehdu diityéjpi o íjcyáábejíívari.

⁵⁹ Ááné boonéhjáa idyé tsíjpiiyéjucó nééneé:

—Ímiááné muurá áánu diibyéjucó Jetsóomáa ícyahíjcyaaabe Gariréa múnáajpi.

⁶⁰ Áánélliihyéhjáa idyé neébe:

—Tehdu, muube, o wáájácúúbedíjíí óóma ú ihjyúváhi.

Ehdúhjáa díbye néénáa tsúúca cáraca májtsiváhi. ⁶¹ Áánélliihyéhjáa Jetsóo dííbyeke révoúcunúhi. Áánetúhjáa ítsááveebe díbyé nééneé: “¿Muurá ípyejco cáracái májtsivátúné ihde 3-íjyúvá ú tóónuú oke u úráávyeróne?” ⁶² Aabéhjáa tétsihdyu áachívú ipyééne ávyetá íhnáhó tááhií.

Jetsóodi ditye úúhívaténe

(Mt 26.67-68; Mc 14.65)

⁶³ Áánáacáhjáa Jetsóoke téhmeme dííbyedi iúúhívaténe meenúhi. ⁶⁴ Dííbyé hálluúúcúhjáa iwátájcóóbeke iwábáájcóne néémeé:

—¿Cána waajácú múha uke méénunej?

⁶⁵ Áánemáhjáa éhniíñevúré uuhívatémé dííbyedi.

Túkevjtsojté úmíwari Jetsóo íjcyane

(Mt 26.59-66; Mc 14.53-65; Ja 18.19-24)

⁶⁶⁻⁶⁷ Ááné tsítsívevúhjáa túkevjtsojtee, llúúvájte avyéjutee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame ípityácócatsíhíjcyátsihvu dííbyeke itsájtyéébeke néehíí:

—¿A ímiááné diibyéjucó uu míamúnáake pájtyetétsoóbe? Cáná múúhake duubállej.

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá diibyéjucó o íjcyane ámúhake o néérone tsá ámuha mecáhcújtsóityúne. ⁶⁸ Pane ámúhake o díllone ámuha maáñújcúne oke maácádsíjcaáyokíjííva oke médillóhi. ⁶⁹ Aane cáhawáá óvíi ícyoocátú Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe íhtsútuube Píívyéébé úníuri o íjcyáhi.

⁷⁰ Ehdúhjáa díbye néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu ímiááné Píívyéébé Hajchi uú?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé, diibyéjucó oó.

⁷¹ Ehdúhjáa díbye néénéllii néjcatsímye:

—Ínélliihyécó tsijtye éhniíñevu dííbyé hallúvú úúbálléiyáhi. Muurá íñe melléébóneriyé ímityúné ihjyúvaábe.

23

Pirááto éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene
(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Ja 18.28-38)

¹ Aanéhjáa páméhcobaré Jetsóoke tsajtyé tééné iñújí ávyéjuube Pirááto éllevu.

² Átsihvúhjáa dííbyé úmíwávú dííbyedívú iñéetsóro néémeé:

—Áánu míamúnáake íbórínuubéré pehíjcyáhi. Nehíjcyaaabe meeva íveekí ávyéjuube Tséétsa romáánómuubéré íjcyáábé wáabyuta dsíídsike ditye áhdotsóné maáhdohíjcyáne. Téhdure nehíjcyaaabe míamúnáakévá ipájtyetétsoíñe. Áhdure nehíjcyaaabe muuhává jodíómú avyéjuube íjcyane.

³ Áánélliihyéhjáa Piráátó néé dííbyeke:

—¿Ava ímíáané uu jodíómú avyéjuúbej?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Éée, diibyéjuco oó.

⁴ Áánélliihyéhjáa Piráátó néé llúúvájte avyéjujtemá pámeere tétsii tsijtye íjcyámeke:

—Áánerá tsá díbye íñé ímityúné méénúturóne.

⁵ Áronáacáhjáa tsíjpánécoba néémeé:

—Áánerá pámeere Jodéa iñújí múnáake íbórínuubéré pehíjcyá múhdurá iúwáábóneri. Muuráhjáa Gariréa iñújí múnáadítú tujkenuube íñe téénema ílléjuco tsááneé.

Heróode éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

⁶ Ehdúhjáa ditye néénéllii Piráátó dilló diityéké ímíáané Gariréa múnáajpi díbye íjcyáhajchíi iwáájacuki. ⁷ Aanéhjáa téhulle múnáajpíjuco díbye íjcyane ditye néénéllii wálloobe dííbyeke tééné iñújí avyéjuube Heróode éllevu. Téijyúhjáa téhulle Jerotsaréeri dííbye. ⁸ Aabéhjáa mítyane ímíjyuuvé Jetsóoke íájtyumíneri. Tsúúcajájucóhjáa díbye ímílleróné dííbyeke íájtyumíne dííbyedítú ditye íhjúvahíjcyáne illéébónema. Imílléroobéhjáa íájtyumíne díbye méénúraíturóné méénune. ⁹ Áánemáhjáa mítyane panévare dílloobe dííbyeke. Áronáacáhjáa tsá díbye añújcutúne. ¹⁰ Áijyúhjáa idyé tétsihyi llúúvájte avyéjujtemá taúhbájú uwáábojte íjcyame ímityúné dííbyé hallúvú úúbálléhi. ¹¹ Áábedíhjáa diíbye Heróodé ítsodáhómuma iúúhívaténemáyé ujcó ávyéta ímí nééné wajyámuunévú avyéjuube múúne úcáávené wajyámuunévú. Áábekéhjáa tsiíñe wálloobe Pirááto éllevu. ¹² Téijyúhjáa diíbye Piráátoma Heróodemútsí wajyújcatsí íhdée néhíllécatsíhíjcyáromútsi.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe
(Mt 27.15-26; Mc 15.6-15; Ja 18.39-19.16)

¹³ Aanéhjáa Piráátó pihjúcú pámeere míamúnáake llúúvájte avyéjujtemá tsijtye avyéjujteke. ¹⁴ Áámekehjáa neébe:

—Ámuha íñe áánúke taéllevu métsivá díbyevá míamúnáake ímityú dáríívehíjcyáne ámuha menéénema. Áábeke muurá íñe ámuha meíténeriyé ó dílloráhi. Áronáa tsá díbye ímityuube íjcyatúne. ¹⁵ Muurá Heróodé íjcyároobe tsá wáájacutú íñé ímityú díbye méénune. Áánéllii muurá íñe óómíchoobe tsiíñe meéllevu dííbyeke. Aabe íñé hallútú dsíjívéiyónejíivari. ¹⁶ Áánéllii íllure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaayoóhi.

17 Ehdúhjáa Piráátó néé paíjyuvaré tsáápiikye cúvéhóójari íjcyámedítýú pajtyété wañéhjí pañe íichívyétsohíjcyánéllíhýe.

18 Áronáacáhjáa pámeere néé kéévánécoba:

—¡Tsá muha meímíletú Jetsóoke maácádsíjcaáyóne! ¡Barabáakéré muha meímíllé meíjchívyetsóne!

19 Ácoocáhjáa diibye Barabáake cuvéhoojánúmé ávyéjuktéké dibye ímityúné dáríivehíjcyáné hallútu, téhdure dibye míamúnáake dsíjívétsohíjcyáné hallútu.
20-21 Aanéhjáa Piráátó Jetsóoke iácádsíjcaáyóne ímílléne tsiíñe diityémá íhýúvárónáa éhniíñevúré néémeé:

—¡Wa ihdyu wátyétyehcútsó páwachékevu dííbyekej!

22 Áanéllíihýéhjáa tsiíñe neébe:

—¿Aca íñe ímityúné méénuúbe? Keenéiyó o wáájacúné dibye ímityúné méénune tééné hallútú ídsíjívéiyóne. Áanéllí ihdyu íllure dííbyedívú o méénútsóne ó ácádsíjcaáyóhi.

23 Áronáacáhjáa mítyane imíllémé dííbyedívú dibye wátyétyéhcútsóne.
24-25 Áanéllíihýéhjáa awáá diibye Piráátó ílluréjuco dííbyeke íhvejtsóné diityé hójtsí pañévú ditye ímíllédú imyéénuki. Áánemáhjáa Barabáakéréjuco dibye íjchívyetsóné ímityuube íjcyánéllí ditye cuvéhoojánúróbéke.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Ja 19.17-27)*

26 Aaméhjáa Jetsóoke páwachékevu iwátyétyéhcúíhullévú tsájtyeme cábuuvé Tsiréene múnáajpi Tsimóó íúmíhétú óómíbyedívu. Áábekéhjáa íhbutómé Jetsóoke iwátyétyéhcúíwachékevu.

27 Áijyúhjáa mítyane míamúnáa Jetsóoke úraavyéhi. Mítyaméhjáa walléemú dííbyeke táamere péehí. 28 Áámekéhjáa ííténe neébe:

—Ámuúha Jerotsarée walléemuj, oke mékímóóvedíñe. Ámuháyé ihdyu mékímóóveméi. Pane ámuháj tsíimekére ihdyu mékimóóve. 29 Muurá ícúbáhraméi íjcyácooca ajchímú íjcyáné walléemú ímíjyúúveé ítsíímávátúneri. 30 Muurá teene ícúbáhraméi íjcyácooca muhdú imyéénu míamúnáa neé muhdícyanéjcuri diityé hallúvú caméhbaúné úhnóbáiyóné apáhajchíi ídsíjívé apíchó diityéké tene pájtyéiyóné íhdétu. 31 Muurá íñe íñe ímityú o méénútúróóbedi óhdi ícúbahráme. Aaméjji mityáubá ámúhake ditye méénuíñe awáá múhdurá ámuha menéémeke.

32 Téhduréhjáa téjyú mítyétsi ímityúmútsikye tsajtyémé tsájyú dííbyema ídsíjívétsoki.
33 Aanéhjáa tsúuca ‘Níwáupáaji’ némeítsihvu íúújetétsóóbeke wátyétyehcúmé páwachékevu. Áábé úníutúhjáa panéjcuvatú íjcyáwachékéécutu wátyétyehcúmé diityétsi ímityúmútsikye.

34 Áijyúhjáa neebe Jetsóo:

—Íjtyédi, Lli, dídaatsóve. Muurá tsá ditye wáájacutú íñá imyéénune. Áanáacáhjáa tsodáhómú néhcójcatsi caatyé dííbyé wajyámúúné újcuíñe. 35 Aanéhjáa mítyane míamúnáa íítehíjcyánáa ávyéjuchte dííbyedi íúúhívaténe néjcatsíhi:

—Tsíjtyeke muurá pátyetétsohíjcyáabe. Aabe cána óví pájtyetétsámei ímiáané diibyéjuco Críjto míamúnáake pájtyetétsóíbyeke Píivyéébe pícyoobe íjcyáhajchíjyú.

36 Áhduréhjáa idyé tsodáhómú dííbyedi íúúhívaténemáyé bíínójpácýó kiwátyetu dííbyeke íjchoráhi. 37 Aaméhjáa néé dííbyeke:

—Áyu cána bo pájtyetétsámei ímiáané diibyéjuco jodíómú avyéjuube u íjcyáhajchíjyú.

38 Áánemáhjáa dííbyé níwáú caamééhullétú téwachéketu pícyóomé gríéégomuu, romáánómuu, jodíómuu, éhdúmé íhýúrí íllu icyáátunúne: “Áánu jodíómú avyéjuube.”

³⁹ Áhduréhjáa dííbye úníutu ímítumútsí íjcyámútsidítú tsaapi iúúhívaténemáyé néé dííbyeke:

—Áyu cána bo ímiááné diibyéjuco míamúnáake u pájtyetétsóibye u íjcyáhajchíí meke pájtyetétsoj.

⁴⁰ Áánéllihyéhjáa íñahbéébé néé dííbyeke:

—¿Aca tsá eene u ílityú Píivyéébeke? ¿A tsá u wáájacutú máhallúrí ímityúné íjcyane?

⁴¹ Muurá ihdyu tehdújuco meícúbáhrámeíñé ímityúné meméénuhíjcyáné déjúcotu. Áánetu muurá áánú hallúrí tsá íñé imítú íjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa íñahbéébeke íñétsihdyu neebe Jetsóoke:

—Oke ihdyu dítsáaveco díavyéjuri u íjcyácoóca.

⁴³ Áánéllihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Tehdújuco. Muurá ímiááné uke o néé óoma u íjcyáíñé táavyéjuri.

Jetsóo dsíjívéne

(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Ja 19.28-30)

⁴⁴ Téijyúhjáa cójípñétú íñúji íjyunú cuuvé tujkévevújuco. ⁴⁵ Tsáhájucóhjáa nuha ájchutúne. Áijyúhjáa duurúvájá pañétú pañétúétsíí watájcó wájamúwácoba dóchéreevé tsahdúnéécú apáhajchíí wajítahnécú. ⁴⁶ Áánáacáhjáa Jetsóo ávyetá íhnáhó íllu wáníjcyáméhi:

—Llíhij, Llíhíjoj, oke duúcu. Ehdúhjáa íñéene dsíjíveébe.

⁴⁷ Aanéhjáa tétsihvu ditye téhmétsoobe tsodáhómú avyéjuube teene íajtyúmíne Píivyéébeke dúúrúvaabe néehíí:

—Ímiáánéjucóha ihdyu áanu tsá íñé imítú méénuhíjcyatúne.

⁴⁸ Téhduréhjáa tsijtye tétsihyi íjcyame téeneri itsájuréévéne ílluréjuco pééneé.

⁴⁹ Áánetúhjáa dííbyeke náhbévahíjcyámema Gariréatúu dííbyema tsáame walléemú kémuélléturé íítehíjcyáhi.

Jetsóo ítémeho ditye cúúune

(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Ja 19.38-42)

⁵⁰ Téijyúhjáa íjcyaaabe ímiáábé Jodéa íñújiri íjcyacóomí Arimatéa múnáajpi Jotséé pítyácojcatsi múnááejpi íjcyaaabe. ⁵¹ Aabéhjáa ítsohíjcyá Píivyéébe avyéjuri íjcyáíñe. Áánéllihyéhjáa tsá díbye úcáávetú íñahbéjté pítyácojcatsi múnáa Jetsóoke dsíjívétsóné pañévu. ⁵² Aabéhjáa Piráátoke táumeí dííbyeúvú ítémeho icyúúuki. ⁵³ Aabéhjáa téwachéketu íñítyétsóné wájamúbari íbíjínúne cuúú nééwájitu béhéjure bóhdoméihyéjú pañévu tsaatékei ditye cúúútúhéjú pañévu. ⁵⁴ Dityéhjáa wáyeéévéjcoójí ihde ímíbájkíméihíjcyajcoójí cúúuúbe.

⁵⁵ Aanéhjáa diitye Gariréatúu dííbyema tsáané walléemú íténáa cúúuúbe. ⁵⁶ Aaméhjáa ihjyáhañévu ípyééne pácúúcújpacyóné iújcúne wáyeéevéhí teene wáyeéévejcoójí Píivyéébe taúhbaju néhdújuco.

24

Jetsóo dsíjíveebe tsiíñe bóhúne.

(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Ja 20.1-10)

¹⁻² Aanéhjáa tsíijyu cúúvéneturé tsiíñe tsemáánaréjuco déjúcoóvejcoójí tsiíñe péeme ítéacunú níkyéhéjú watájcó nééwayu tsítsíyéjuco íjcyane. ³ Aaméhjáa téhejú pañévu iúcáávéne ííterá pevétsíyéjuco Jetsóo ítémeho íjcyájúcootúne. ⁴ Ááneríhjyáa íllityéne

wájácúráúuuvémé ájtyumí míityétsi tsitsíwu íwajyámúúné néémutsi íjyócuuvévámútsikye.
⁵ Áámútsidíhgyáa iíllityéne cáhnóbámeke neemútsi:

—¿Aca ñná ámuha níkyehéjú ménehcó tehdu íchii íjcyácóobekéjǵivari? ⁶ Tsúúca bóhíibe. Cahawáá méitsáávé Gariréaríi ámuháma íjcyácooca muhdú ámuhákye díbye néhijcyáne.

⁷ Muuráhjáa nehíjcyaaabe Míamúnáájpidívú ípívyéévéébedívú tsaapi ímítyúmeke ájcume díbyeke páwachékevu dsíjívétsóroobe 3 coojívatu tsiíñe íbóhííñe.

⁸ Ehdúhjáa dítyétsí néénetu ítsaavémé ímiáánéé tehdu díbye néhijcyáne. ⁹ Aaméhjáa íóomíñe úúbáletté 11-meváréjuco dííbyé mamyé mú íjcyámeke. Áhduréhjáa tsíjtyéhjike dííbyekée náhbévahíjcyámeke úúballéme.

¹⁰⁻¹² Aanéhjáa tsá dííbyé mamyé mú cáhcújtsoótúne. Íjtsúcunúméhjáa íllure dítye állíñe. Áánetúhjáa Pééodoro dsíneríyé níkyehéjúvú ípyééne téhejú pañévú íucáávéne íté ímiááné dííbyekée dítye bíjínúné wajyámubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. Ááneríhgyáa íúllévenúne ílluréjuco díbye óomíñe. Ílluméhjáa díityéké úúballé díbye tsúúca bóhíine: Maaría Madarénaa, Jóáánaa, tsííñe Maaría Jacóóbój tsíjjuu, tsíjtyehjii, éhdume.

*Ímamyémudítýú tsaatétsidívú Jetsóó bóhówaavéne
 (Mc 16.12-13)*

¹³ Aanéhjáa téjyuré Jetsóó bóhíjcoójí dííbyemáa ícyahíjcyámedítýú tsaatétsí péé Jerotsaréetu Emaóovu 11 kiróómetro técoomítýú íjcyácoomívu. ¹⁴ Aamútsíhgyáa juuváyí íhgyúvamútsíyé pehíjcyá muhdú dííbyeke tene pájtyéneri. ¹⁵ Áánaacáhjáa díityétsidívú bóhówááveebe díityétsimájucó pééneé. ¹⁶ Aanéhjáa Píívyéébe díityétsikye íhyálluúúné pívyééjtsomútsí tsá wáájacutú dííbyeke. ¹⁷ Áámútsikyéhjáa neébe:

—¿Aca íñerí íhgyúvamútsíyé ámuhtsi metsáhíjcyamútsí muhdú kehdóvémuútsíúvu?
¹⁸ Áánéllíhyéhjáa ‘Créopa’ némeíbyé néé dííbyeke:

—Áánerá pámeere waajácú ñná Jerotsaréeri pájtyene. Aane muhdú úhduubéréjuco tsá u wáájacutúne.

¹⁹ Áánéllíhyéhjáa Jetsóó néé díityétsikye:

—¿Aca ñná pájtyéhi?

Áánéllíhyéhjáa neemútsí:

—Muurá dsíjívetsómé Natsarée múnáájpi Jetsóoke íhtsútuube Píívyéébe íhgyú uubálla múnáájpi íjcyaaabe panévare méénuhíjcyáábeke. Áábekée Píívyéébe wájyúúbeke téhdure tsaate míamúnáa ímí íjtsúcunúhi. ²⁰ Áábekée llúúvájte avyéjútémá tsííñe avyéjútje íhvejtsó dítye ídsíjívétso páwachékevu iwátyétyéhcúneri. ²¹ Muháa méíjtsúcunúrá díibyéjuco muha íjraéémuke pájtyetétsóíbye íjcyane. Aane íñe tsúúca 3 coojívájucó mee díbyéé dsíjívétsihdyu. ²²⁻²³ Áronáacáne walléémú cúúvénetúré níkyehéjú úújejémé múúhake néé dííbyé ítéme hóvané téhejú pañe íjcyájucóótúne. Áámedívuváne níjkyéji múnáajtétsí bóhówáávemútsí díityéké néé tsúúca díbye bóhíine. Ááneríñe muha méullévenúhi. ²⁴ Ááné boonétuné idyé tsíjtye téheju úújéjerómeváne ímiááné tsá ájtyúmitúne.

²⁵ Áánéllíhyéhjáa neebe díityétsikye:

—¿Aca íhdyu eene tsá ámuhtsi mewáájacúpityúne! ¿Aca muhdúikyé ámuhtsi mécáhcújtsoó muhdúhjáa tene pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúné Píívyéébe íhgyú uubálla múnáa néhijcyáne? ²⁶ ¿Aca ámuha méíjtsúcunú míamúnáake pájtyetétsóíbye ícúbáhrámeítyuubéré avyéjuutéiyóne?

²⁷ Ehdúhjáa díityétsikye íñéne úúbáleebe ímíñeúvú páneere muhdúhjáa dííbyeke tene pájtyeíñe tsúúcajátújuco Píívyéébe waajácúháámitu dííbyé íhgyú uubálla

múnaa cáatúnuhíjcyáne. Moitsééhjáa cáatúnúhaamíjí pañétú muhdú tene néene úúbállétujkénuube diityétsikye.

²⁸ Áanáacáhjáa tsúuca úújetémé Emaóovu ípyée ipyécoomívu. Átsihvúhjáa Jetsóó pítyajcú diityétsikye pééiibyédu. ²⁹ Áronáacáhjáa dííbyeke neemútsi:

—Múhtsimáyéi cuwa ípyejcoj. Muurá cuvéhréjuco teene. Áhdújucóhjáa díbye cóevané diityétsima. ³⁰ Aabéhjáa diityétsima májchoobe pááaho iékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáhjáa tsahdúnéécú idyóhdahíróne ájcuube diityétsikye. ³¹ Áánetúhjáa botsíi wájácúméíívyemútsi éhne múu cuwátú ájkyevádu. Aamútsíhjáa bótsíi dííbyeke wájácúrónáa tsúuca kiávú peíñuube diityétsidítyu. ³² Áané boonéhjáa néjcatsímútsi:

—¡Áyúú, ehdúhacáne íivane juuváyí díbye meke Píívyéébé waajácúháámitu íjcyanéhjí úúballéné íiné imíjyaú méííbúutu meke pajtyéhi!

³³ Aamútsíhjáa teenémáyé tsiíne oomí Jerotsaréevu páñétúejte dííbyé mamyémuma tsijtye íjcyáme éllevu. ³⁴ Áámútsikyéhjáa népejtsóme:

—Ávyéjuubéha Jetsóó ímiáané tsúuca bohíjucóohíí. Tsimóodívuva bóhówaáveébe.

³⁵ Áánélliihyéhjáa úúbállemútsi muhdú téhdure diityétsidívú díbye bóhówaavéné juuvávyu. Áhduréhjáa úúbállemútsi díbye pááaho idyóhdahíróne diityétsikye ájcúnetu botsíi dííbyeke iwáájacúne.

*Ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Ja 20.19-23)*

³⁶ Aaméhjáa téené úbállejcátsiyi íjcyánáa Jetsóó tsiíne diityédívú íbóhówaávéne néé diityéke:

—Ámuúhaj, o tsájucóohíí. Maímijyu ihdyu ámuha meíjcyanej.

³⁷ Ááneríhjáa itsájuréévéne íllityémé naavénekeré iwáábyúnema. ³⁸ Áronáacáhjáa neebe diityéke:

—¿Íveekí ámuha múhdurá meíjtsámeííne méíllityé oke cáhcújtsotúme?. ³⁹ Éje, cáhawáá oke meííte táhójtsícuma tájtyúhaácuyj. Muurá díibyéjuco oo Jetsóo. Cáhawáá oke médomájcoj. Muurá naavéné tsá íjpiíma íjcyatúne.

⁴⁰ Ehdúhjáa ínééne úújétsóobe diityéké dityée dííbyeke wátyétyéhacunéhjí íhyójtsícutu, íjtyúháácuytu, íjcyanévu. ⁴¹ Ááneríhjáa ímíjyúúverómé tsá cáhcújtsotúne. Áámekehjáa neébe.

—¿A íjcyané majcho ámúhadi o májchokij?.

⁴² Áánélliihyéhjáa ajcúmé amóóbevííu wáhjámeíñema ímúhójpacyóvu. ⁴³ Aanéhjáa dítye ííteneríyé idyóóné hallúvú ádoobe teene ímúhójpacyo. ⁴⁴ Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Éhnée ámúhake o néhijcyané muurá ííne tsúuca oke pajtyéhi. Ehdúu oke tene pájtyeííne muurá Píívyéébé íhjúu uubálle múnáajpi Moitséé caatúnúhi. Áhduréhjáa tsijtye dííbye íhjúu uubálle múnaa caatúnúhi. Áhdure Tsááamóháámitu caatúvane.

⁴⁵ Ehdúhjáa díbye néénetu botsíi waajácúmé ímiáané téhdújuco Píívyéébé waajácúháámitu tene nééneé. ⁴⁶⁻⁴⁷ Átsihdyúhjáa idyé neébe:

—Muuráhjáa óhdityu nééne míamúnáake o pájtyetétsoobe o ícúbáhrámeííne o dsíjíveebe 3 coojívatu tsiíne o bóhííbe mémeri táuwaáboju Jerotsaréetu tújkevane páné ínújííne múnáake úwááboméííne, dítye ímítyú ííhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco ííbúwááve díityé ímítyú íábájíívémeíki. ⁴⁸ Áané uwááboju pahúllevávú ámuha métsújaúcuúhi. ⁴⁹ Áánéllii ámúha éllevu ó wálloó Llihíyóo Íapííchovu ámúhake íájcuííne nééneé. Aane íchihdyu Jerotsaréeturéi météhmeco ámúhá pañévú tene íúcááveki.

Jetsóó níjkyejíwú pééneé
(Mc 16.19-20)

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa diityéké ipítýájcótsihdyu técoomítýú diityémá peebe Betáániávu. Átsihvúhjáa íhyójtsicu ííhbúcúne diityé hallúvú piáábo ityáúmeíñe diityédítýú péjúcoobe níjkyejívu. ⁵² Áané boonéhjáa tsiíñe Jerotsaréevu oomímyé ímíjyuuri dííbyeke dúúrúvamére. ⁵³ Aaméhjáa pájyuvaré duurúvájá pañévú duurúvahíjcyá Píívyéébeke. Áyu tehdújuco.

JÓÁÁÁ

Jóaa Jetsóodítýú cáátúnuháámi

Míamúnáájpídívú Píivýéébe ípívyeevéne

¹ Íjcyadúréhjáa ihdyu Críjto ícyahíjcyá ipíivýema íjcyátuube muhdú Píivýéébe íjcyane bóhówájtsoóbe. ² Aabéhjáa dííbyere Píivýéébe íjcyaaabe ícyahíjcyá páné ihdéene íjcyaiñéi íjcyátúnáaaca. ³ Aabéhjáa ípívyejtsó páneere íñe múhduná íjcyane. Tsáháhjáa iná iiye ípívyéévetúne. ⁴ Áánéllii dííbyedi íjcyané mújyú dsíjívéityúne bóhi. Áhdure íjcyané ímiá uwááboju dííbyedi pámeere míamúnaa téene tájpi íjcyáiyóne. ⁵ Aane peetédu néene muurá bóhówaúcunú ííñújí hallúrí míamúnaa teene wáájácutúmé éhne múúne cúúvétsii íjcyadu néemedívu. Aame tsá píivýetétú teene íhvetétsóiyóne.

⁶⁻⁷ Aanée íjcyaaabe tsaapi 'Jóaaá' némeíbye. Áábekéhjáa Píivýéébe picyóó Jetsocríjtó uwááboju peetédu néene díbye míamúnáake iúúballe dítye icyáhjújtsoki. ⁸ Áronáacáa tsá díbye Jóaa Jetsocríjtó íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbye uuballe múnáajpíyé dííbye. ⁹ Aane Jetsocríjtodi ímiáájú íjcyane tsá álliu íjcyatúne. Áánevéu míamúnáake iwáájácutso tsaabe ííñújívu.

¹⁰ Aamée míamúnaa ííñújiri íjcyame díbye páneere ípívyéjtsóóbeke tsá wáájácutúne. ¹¹ Aabée imúnáállii tsáároóbeke tsá dítye wáátsúcúpéjtsotúne. ¹² Áronáacáa íjcyámé tsaate ímí dííbyeke iwáátsúcúpéjtsóóbeke cáhcujtsóme. Aame ihdyu ímiááné Píivýéébej tsíime. ¹³ Áronáa tsá íñe míamúnaa metsíímávahíjcyádú meke díbye tsíímávatúne. Muurá ihdyu meke díbye ímíbajchómé méijcyá dííbyej tsíime.

¹⁴ Muuráhjáa Críjto apáábyéré Píivýéébe Hajchi ímiáábé íjcyaaabe Míamúnáájpídívú ípíivýéévéne méjpiine úlléjeebe míamúnáake wajyúhi. Áábé ámítsaráhcóo muurá máájtyumíhi. ¹⁵ Aabée bóhówáávéébedítýú tsojtsó múnáajpi Jóaa néehíi:

—Áánúdítyu éhne ámúhakye ó nehíjcyá táehníñevu íhtsútuube íjcyaaabe íjcyaiñe. Muuráhjáa ihdyu íjcyadúré ícyahíjcyaaabe ipíivýema íjcyátuube ói o íjcyátúné ihdéjuco.

¹⁶ Áábej téeveri Píivýéébe meke píáábohíjcyáhi. ¹⁷ Muuráhjáa Moitséeúvuj téeveri méenuube ítyaúhbaju téenetu míamúnaa iwáájácu muhdú dííbyema íjcyáiyóne. Áánetú Jetsocríjtoj téeveri meke iwáájyúne ímiáájuvu ájcuúbe. ¹⁸ Aane muurá tsá múha ájtyúmitú Píivýéébeke. Apáábyéré Ílli ájtyumí dííbyeke. Aabée múúhakye waajácutsó dííbyedívu. Ehdúu Jóaa Jetsóodítýú néehíi.

Jetsocríjtoke tsojtsó múnáajpi Jóaa bóhówajtsóne (Mt 3.11-12; Mc 1.7-8; Rc 3.15-17)

¹⁹ Téijyúhjáa avyéjute Jerotsaréetu wallóo llúúvájtema ípiáábojtéké tsojtsó múnáajpi Jóaa éllevu dítye idílló dííbyeke muubá díbye íjcyane. ²⁰ Áánélliihyée úúbáleebe muubá íjcyane. Neebépeé:

—Tsá Críjto o íjcyatúne.

²¹ Áánélliihyée néemeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú, mityá Eriá uu Píivýéébe ihjyú uuballe múnáajpíi u íjcyaaabej?

Áánélliihyée neébe:

—Tsáhaá.

Áánélliihyée tsíiñe néemeé:

—Áánéllii dííbyéjuco uu éhneváa Píivýéébe ihjyú uuballe múnáajpi tsááiíbye.

Áánélliihyée neébe:

—Tsá diibye o íjcyatúne.

²² Áánélliihyée néémeé:

—¿Aca ihdyu múúberá uú? Muurá muha méimíllé meúúballéné múúhakyéne wállóomeke muubá u íjcyane. Bo ihdyu múúhake duubálle muubá u íjcyane.

²³ Áánélliihyée botsíi Jóaa nééhií:

—Oo muurá éhne íinéubará píívyétúné iínújiri kéévánécóbaúvú o úwááboobe ó nehíjcyáhi: “Méimibáávyé ímityúné ámuha meícyahíjcyánetu tsaímíyējuco ámuha meíjcyámeke Ávyējuube íajtyumívakí.” Ehdúhjáa o úwááboíñé muurá tsúúcajátújuco Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía úúballéne.

²⁴⁻²⁵ Ehdúu dibye néénéllii diitye eenée paritséomú dííbye éllevu wállóome néé dííbyeke:

—Aanéhaca ¿múha nééjuri íveekí ú tsótsohíjcyá idyé Críjto u íjcyáábejǰíva, pane Píívyéébe ihjyú uubálle múnáadítúyú Eriáuba u íjcyáábejǰívari?

²⁶⁻²⁷ Áánélliihyée Jóaa nééhií:

—Muurá ihdyu ímiááné nújpacýori ó tsótsohíjcyá míamúnáake. Áánetu táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe tsúúca ámúhama íjcyáróóbeke ámuha mewáájácútuube óhdityu cáamááveé éhnííñevu iúwááboki. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájǰíubaré o tácoríúúútyuróne.

²⁸ Ehdúu pajtyéné Betáábarávú Joodáá ehnejcuvu diibye Jóaa tsótsohíjcyáhullévu.

Jetsóo obééjádú néébeé

²⁹ Áané tsijcyóóǰíi diibye tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóo dííbye éllevu péébeke íajtyúmíne nééhií:

—Éje ámuúhaj, áanu muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wallóo dibye míamúnáa ímityuháñé íímíbjchoki. ³⁰ Áánúdítyúu muurá éhne ámuúhake ó nehíjcyáhi: “Táhboone íjcyáiibye táehnííñevu íhtsútuube íjcyaaabe óikyée o íjcyatúné íhdéjuco ícyahíjcyaaabe.”

³¹ Téhdurée idyé tujkénú tsá o wáájácúú diibyējuco meítsohíjcyaaabe dibye íjcyane. Aanée ihdyu ímiááné dííbyé ihde ó tsótsohíjcyá mee íjraéémudítúyú cáhcújtsómeke.

³² Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Téhdurée dííbyeke o tsójtsóijyu ó ájtyumí Píívyéébe Apííchó íjuuúú cáámetu dííbyedívú níityene. ³³ Aanée téhdure tsá o wáájácúútyuró diibyējuco meítsohíjcyaaabe íjcyane. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe o tsótsohíjcyáiñévú oke pícyoobe oke nééhií: “Tsáápiikye u tsójtsóóbedívú níjkyéjitu Táapííchó níityene u ájtyúmínetu ú waajácúú diibyējuco míamúnáa pañévú Táapííchó pícyóoiibye íjcyane.” ³⁴ Ahdújucóo ímiááné dííbyeke o tsójtsóijyu o ájtyumíne. Áánéllii o néé diibyējuco Píívyéébe Hajchi dibye íjcyane. Ehdúu neebe tsojtsó múnáajpi Jóaaá.

Jetsóo úúútyukénú ímamyémú íjcyáímyeke

³⁵ Áané tsijcyóóǰíi tétsihyíyé muhtsi imámyemútsima dibye íjcyánáa téeneri Jetsóo tsiíñe pajtyéhi. ³⁶ Áánélliihyée tsiíñe neébe:

—Éje, aadi muurá obééjádú néébe Jetsóoke Píívyéébe wállóobe.

³⁷ Ehdúu Jóaa dííbyedítúyú néénéllii muhtsi dííbyemáyējuco mepééneé. ³⁸ Áanáacáa idyájú révoúcunúúbé múhtsikye nééhií:

—¿Íiná ámuhtsi ménehcóhi?

Áánélliihyée muhtsi menééhií:

—Uwááboóbej, ¿aca kiá ú ícyahíjcyáhi?

³⁹ Áánélliihyée neebe múhtsikye:

—Cáhawáá óoma mepe ámuhtsi mewáájácu kiá o ícyahíjcyáne.

Ahdújucóo muhtsi cúvéhréjucó neénáa dííbyema mepéémutsi téhullévú méííjyunúhi.

⁴⁰ Muhtsii Jóááadityu Jetsóomáyéjucó mepééne Tsimóo Péédoró nahbe Aderéema.

⁴¹ Aanée diibye Aderée íñahbe Tsimóoke neetéhi:

—Muúbe muhtsi máájtyumíjucóo Críjto míamúnáake pájtyetétsóóbeke.

⁴² Ehdúu íñééne tsajtyéébé dííbyeke Jetsóo éllevu. Áábekée Jetsóo népejtsóhi:

—Uu éhne Tsimóo Jonáa hajchi. Áronáa téhdure dimyémé íjcyaa Péédoro ‘nééwayu’ nééiyóne. Ehdúu neebe Jetsóo Tsimóoke.

Tsjtyétsikye Jetsóo újcune

⁴³ Áané tsijcyóójí Jetsóo imíllé ipyééne Gariréa íñújivu. Aabée téhullévú péébe Betsáidá múnáajpi Perípeke íajtyúmííbeke néehí:

—Muúbe ookéréjucó duráávyé.

⁴⁴ Téhdurée diityétsí Aderéema Péédorómútsí técoomí múnáajtsi. ⁴⁵ Áijyúree idyé diibye Perípe Natanaée éllevu ipyééne neetéhi:

—Muúbej, muha muurá máájtyumíjucóo éhnehjáa Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi Moitséeúvú dííbyé taúhbaju icyáátúnuhíjcyáhaamíjitu dííbyedítýú cáátúnuhíjcyáábeke. Téhduréhjáa muurá tsíjtyehjí Píivyéébé ihjyú uubáalle múnáa caatúnú dííbyedítýu. Aabe Jetsóo Natsarée múnáajpi íjcyaaabe Jotsée hajchi.

⁴⁶ Ehdúhjáa Perípe Natanaéeke neénéllii neébe:

—¿A ímiááne? ¿Aca íhya Natsaréri íjcyámé tsaate ímiááne?

Áanélliihyéhjáa Perípe néehí:

—Cáhawáá majó u ájtyúmi dííbyeke.

⁴⁷ Aamútsí péémutsi úújeténáa Natanaéeke Jetsóo íajtyúmíne néehí:

—Áánújucó páñtúejpi íjraéemuube ímiáábé íjcyáabe.

⁴⁸ Áanélliihyée Natanaée néé dííbyeke:

—¿Aca kiátú eene oke ú waajácúhi?

Áanélliihyée Jetsóo néehí:

—Muuráhjané ihdyu úhdivu Perípe úújetétúné ihdéjucó uke o ájtyumíne higyéeráhé déjúcori u íjcyáábeke.

⁴⁹ Áanélliihyée Natanaée néehí:

—Uwááboóbej, uu éhne Píivyéébé Hajchi muuha íjraémú avyéjuube u íjcyáabe.

⁵⁰ Áanélliihyée neebe dííbyeke:

—Higyéeráhé déjúcoríñe u íjcyane uke o neénélliihyéré oke ú cáhcujtsóhi. Mityái éhniíñevu uke o úllévenútsoíñej.

⁵¹ Ehdúu íñétsihdyu neebe dííbyeke:

—Muurá ímiááne ámuéhakye o néé Míamúnáájpídívúu o ípívyéévéébe éllevu cáámetu níjkyéji múnáa íñítyéne tsiíñe nérívyémeke ámuha maájtyúmííñe. Ehdúu Jetsóo néehí.

2

Canáa cóomiya taabává wañéhjí íjcyane

¹ Áané boonée 3 coojívatú Gariréa íñújiri íjcyacóomí Canáa múnáajpi ityáábáváné wañéhjí meenu técoomívu. Áánevhjáa Jetsóoj tsíjjúké ditye míñútsolle tétsihyi. ² Áhdurée Jetsóoke míñútsómé muuha ímamyémuma. ³ Áijyúu teene wañéhjí ádo bíinojpácýó óúúvénéllii Jetsóoke tsíju néehí:

—Éje, tsúuca bíinojpácýó diityédívú óuuvéhi.

⁴ Áronáacáa neebe díílleke:

—¿Aanéha, Wa, muhdú íivane oke ú úúballéhi? Tsáhái muurá iiná o méénúíñe éévé úújetétúne.

⁵ Áároneríi íícúvétulle tétsíi wákimyéi múnáake nééhií:

—Ámúhake dibe néhdu méméénuco.

⁶ Áijyúu ijcyané tétsihi 6-hova néwayúúnetu méénúmeíñe lliyíhyóóné téhóji pañévúu tamúnaa íímíbájchómeííñe nujpácyóóné pícyohíjcyahóhji. ⁷ Áánáacáa tsúúca neebe tétsíi wákimyéi múnáake:

—Cána eene líiyihyóóné nújpatyu méwahpétsoj.

Ahdújucóo ditye wáhpetsóne. ⁸ Átsihdyúu neebe diityéke:

—Áyu cána áyánéwu meújcúne bañéjúúbeke meíjchoj.

Ahdújucóo iújcúne ditye íjchone. ⁹ Aanée adúcuube imyéwu nújpacyóo íjcyaróné bíínójpacyóvú díbye ípívyéévetsojpacyo. Aanée tsá díbye wáájacutú kiátú ditye téjpacyo újcune. Apáámyéree tétsíi wákimyéi múnáa waajácú ípyée íñújpáñújénéllíihye. ¹⁰ Aanée bañéjuube wañéhji múnáájpike ípíúváne nééhií:

—¿Acáne, muube, muhdú íivane ímiájpacyóhacáne íjcyánáa peiyé átérééjpacyotu meke ú íjchóhi? Áánerá múúne tujkénú ímiájpacyó meíjchone óuuvédú botsíi íhdícyájpacyotúrējuco meíjchone. Ehdúu neebe íbañéjuube wañéhji múnáájpiíkye.

¹¹ Ehdúu Jetsóo méénúráityuróné méénútujkénú Gariréari íjcyacóomí Canáavu. Ááneríi waajácútsoobe íavyéjú íhtsutúné íjcyane. Áánetúu muha ímamyémú mécáhcujtsó ímiááné diíbyējuco Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane.

¹² Ááné pajtyétavúu Capenaóovu muha díbyema mepéémema téhdure pééme tsíjjuu, íñahbémuu, íjcyame. Ácoomíyíi tsúcájá muha méíjcyáhi.

*Duurúvájá pañétú náhjíhe múnáake Jetsóo íjchívyetsóne
(Mt 21.12-13; Mc 11.15-18; Rc 19.45-46)*

¹³ Aanée pajtyeté wañéhjí lléeváíñéllíi muha mepéé díbyema Jerotsaréevu. ¹⁴ Áijyúu duurúvájá pañévú míamúnaa nahjíhénuhíjcyá ócájímuke, obééjámuke, íjúúmuke. Áánetúu tsijtye dsíídsike cápáyócócatsíhijcyáhi. ¹⁵ Aanée Jetsóo múhdurá íjtsúcunúne watsíhcyyúúhó imyéénúneri diityéké boáyó téjájá pañétú páneere íñahjíhemájuco. Dsíídsíkée cápáyócócatsíhíjcyámedívú teene wácháájcoóbe. Áánemáa diityé metsáwááné wájójcoóbe. ¹⁶ Áánetúu íjúúmú nahjíhe múnáake neébe:

—Íméíjchívyetso íñe páneere íjyá pañétu! ¿íveekí Táacááni ja ámuha méípívyetso náhjíhejavuréjuco?

¹⁷ Ehdúu díbye néénetu muha méítsaavé Píívyéébé waajácúháámitu tene tsátsihdyu nééneé: “Díhja o wájýúneri ó dsíjívéiyáhi.”

¹⁸ Ááné boonétúu tsaate néé díbyeke:

—¿Aca múha nééjuri ehdu ú meenúhi? Cáná méénúráityuróné meenu muha mewáájácu múíhtsúturi u íjcyabe ehdu u méénuhíjcyáne.

¹⁹ Áánéllíihyée neébe.

—Cáhawáá íjya duurúvaja méwácavyáhcó 3 coojívatúré tsiíñe o pánéévétsoki.

²⁰ Áánéllíihyée nééme díbyeke:

—¿Aca muhdú 46 píjcyábáa ditye wákímyeíjyá ú pánéévétsoó 3 coojívatu? Tsáháubá éhajchótatu u pánéévétsoítyuróne.

²¹ Áronáacáa íhdyu Jetsóo íhjúvájá díbyeke ditye dsíjívétsoíñéré íñééiyóne. Íjpíyée meménuube duurúvájávu. ²² Ehdúu díbye nééne muha méítsaavé ídsíjívétsihdyu díbye

bóhícoóca. Áijyúu muha mecáhcujsó ehdúhjáa dííbyema tene pájtyeíñé tsúúcajátújuco Píívyéébé waajácúháámitu cáátúnúmeíñé ímiáánéjuco díbye múúhake néhijcyáne.

Míamúnáá íjtsaméi tsá Jetsóó túhúúllétúne

²³ Aabée Jerotsaréeri pajtyété wañéhjí pañe méénúráityúronéhjí méénúnetu mítyame cáhcujsó ímiááné díibyéjuco Crijóto íjcyane. ²⁴ Áronáacáa waajácuube ímiááneturé dííbyeke dítye cáhcujsotúné díityé íjtsaméi ityúhúúllétúnéllíhye. ²⁵ Tsáháa múha dííbyeke muhdú míamúnáa íjtsameíñé úúballéityuróne.

3

Jetsóoma Nicodéémó íhjuváne

¹ Íjcyaabée tsaapi paritséomuube Nicodéémó íhtsútuube íjcyáabe. ² Aabée tsápejco Jetsóó éllevu itsááne néé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muha méwaajácú múúhá uwáábovúu Píívyéébe uke wáalloóne. Aabe úúma íjcyánéllii muurá ú méénuhíjcyá méénúráityúronéhjí múha méénúityuróne.

³ Áánéllíhyée Jetsóó néehí:

—Ímiááneturé uke o néé béhnétu u tsíímávámeityúhajchíi tsá Píívyéébé avyéjújepi u íjcyáityúne.

⁴ Áánéllíhyée neebe dííbyeke: ¿Aca múhdutú keeméjuco meíjcyaaabe tsiíñe méétsíjújú ííbúwá pañévú méúcaávéiyá dille meke itsíímáva bíwáhdúré tsíímene meíjcyaki?

⁵ Áánéllíhyée Jetsóó néehí:

—Ímiááné uke o néé Píívyéébé Apííchoj téeveri ímíbaavyémé béhnétu tsíímávámeityúmé tsá dííbyé avyéjújete íjcyáityúne. ⁶ Muurá míamúnáa tsíímávámé pañe díityé íjtsaméiyé íjcyáhi. Áánetu Píívyéébé Apííchó íjtsaméi cápáyoacómé tenejcuriyéjuco íjtsameíñe. ⁷ Ahdícyane tsájúrévedí tsiíñe metsíímávámeíñé uke o néeneri. ⁸ Muurá íñe uke o nééne kíjyebádu. Tsá muurá ámuha mewáájácútú kiátú kíjyeba tsááne kiávú péhijcyáne. Tehdu muurá Píívyéébé Apííchó maájtyúmituróné meke ímíbjchóhi.

⁹ Áánéllíhyée Nicodéémó néehí:

—¿Muhdúami íhya tsáama teénej?

¹⁰ Áánéllíhyée Jetsóó néé dííbyeke:

—¿Aca muhdú íjraéémú uwááboobe u íjcyaaabe tsá u wáájácútú uke o nééneé? ¹¹ Muurá ímiááné o ájtyumíné ímí o wáájacúné íñe ámúhake ó úúballéhi. Árone ¿íveekí tsá ámuha mecáhcujsotúne? ¹² Muurá ííñújiri íjcyánéhjitu ámúhake ó úwáábohíjcyá ámuha ímíñeúvú mewáájácúroki. Áronáa íllure ámúhake túhútsohíjcyáne. Aanéjji awáá muhdú ámuha méwaajácúu Píívyéébé icyánéjcutu ámúhama o íhjuváne.

¹³ Tsá muurá múha úújetú díbye íjcyáhulle. Apáábyéré ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe téhulle múnáájpi o íjcyánéllii ó waajácú téhulle. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa íñéubará píívyétúné ííñújiri íjcyácooca Moitséeúvú pícyóó úméhéi níjcautu ííñimyéké úwááñeityu íñíjcyóóbeke pañétúejpi íhdome dííbyeke ííténe ídsíjívétuki. Ahdu muurá oke Míamúnáájpidívúu o ípívyéévéébeke páwachéketu pícyooímyé oke cáhcujsómé mújyú ídsíjívéjúcúoóityúne bóhí íújcuki.

Míamúnáake mítyane Píívyéébe wájyune

¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mítyane míamúnáake iwájyúnéllii Ílli apáábyéré íjcyáabeke walóo ííñújívú díbye ídsíjive díityé wájyuri dítye iwágóóóvétu teene cáhcujsómé mújyú

idsíjivéjúcóóityúne bóhí iújcuki. ¹⁷ Tsáháa Píivýéébe oke wáallootú míamúnáake ícúbáhraki. Muuráhjáa ihdyu oke wáalloobe tajtyéeveri diityéké ipájtyetetsoki.

¹⁸ Aane oke Píivýéébe Hájchikye cáhcújtsómé hallurí tsá iná íjcyatúne. Áanetu apáábyéré dííbyé Hajchi o íjcyáabeke cáhcújtsótúmeke ícúbáhráíbye. ¹⁹ Ehdú pajtyéíñe peetedúu o néébe ííñujívú o tsááne cáhcújtsótúme ímityúne méénuhíjcyámeke. ²⁰ Muurá ímityúne méénuhíjcyámé íllure oke tsaríllé ímiáájuvu diityéké o wáájácútsóiyónáaaca. Aame tsá ímíllétú óhdivu ipííhíne diityé ímityú o bóhówajcáróné ímíllétúnema. ²¹ Áanetu ihdyu ímí íjcyane ímílléméjucu taéllevu tsááne téenetu tsijtye iwáájácu ímiááne Píivýéébe ímíllédú ditye íjcyane.

Tsojtsó múnáajpi Jóaa Jetsóo íjcyatúne tsiíñe nééneé

²² Ehdúu Jetsóo nééneé boonétú muha mepéé Jodéa ííñujívu. Áhullée muha meíjcyánáa díbye úwaabóné cáhcujtsóméjucu tsójtsómeíhijcyáne. ²³ Áané tujkéveríhjáa idyé tsojtsó múnáajpi Jóaa téhdure uwáábohíjcyá Enóori Tsaríí cóómíj píihírí íjcyácóómiyi. Áábedívúhjáa míamúnaa píhcyáávemedítyú dííbyé uwáábó cáhcújtsómeke tsótsohíjcyaaabe tétsihdyu íjcyáhityu. ²⁴ Téijyúu tsáhái dííbye ditye cuvéhojánutúne.

²⁵ Aanéhjáa tsáijyu dííbyé mamýémudítyú tsaate tsíjtyema táhjácatsíhijcyá muhdú meímíjpyeténeri. ²⁶ Áanáacáhjáa dííbye Jóáake ímamyémú néehíí:

—Uwááboóbej, éhnée Joodáa ehnejcuri maájtyúmíbedítyú múúhake u úúbállehíjcyaaabéha téhdure tsótsohíjcyáabe éllevu mítyame pehíjcyáhi.

²⁷ Áanéllíihyéhjáa neebe diityéke:

—Muurá ihdyu Píivýéébe dííbye pícyóóné wákimyéíjyuco díbye méénune. ²⁸ Áanetúu oke pícyoobe dííbyé ihde míamúnáake o úwáábohíjcyaki. Áanéllíihyé muurá ámúhake ó nehíjcyá Críjto o íjcyatúne. ²⁹ Muurá múúne taabává wañéhjí pañe dííbye taabáva múnáajpi méwama íñé ímíjyaú íjcyáhi. Áaneri muurá diityétsikye náhbenúme ímíjyuuvéhi. Ahdu ó ímíjyuuvé mítyane tsúuca Críjto míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyáneri. ³⁰ Dííbye ihdyu táehnííñevu ávyéjúúteéhi. Áanetu ihdyu ídáátsoobéré ó íjcyáhi.

Píivýéébedítyú tsáábeé

³¹ Muuráhjáa Píivýéébedítyú díbye tsáanéllíi tsá múha dííbyé íhtsútuvu úújetétúne. Áanetu ihdyu íjéjpiyé o íjcyánéllíi ó ihjyúvahíjcyá míamúnaa íhjuvádúre. ³² Áanetu ihdyu dííbye Píivýéébeke iwáájácúnéllíi dííbyé uwááboju míamúnáake úúbálleroné tsá ditye cahcútsohíjcyatúne. ³³ Áronáa íjcyámé tsaate dííbyeke cáhcujtsóme. Aame bóhówátsohíjcyá ímiááne dííbyé ihju állíu íjcyatúne. ³⁴ Muuráhjáa Píivýéébe wáalloobe úúbállehíjcyá dííbyé uwááboju dííbyé pañe Íapííchó íjcyánéllíihye. ³⁵ Aabée dííbye Ílíkye iwájyúnéllíi dííbyé hójtsí pañevú íhvejtsó páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. ³⁶ Aabe Píivýéébe Hájchikye cáhcujtsómé újcuú múijyú idsíjivéjúcóóityúne bóhi. Áanetu dííbyeke cáhcújtsótúmeke Píivýéébe ícúbahrámé tsá téene bóhí újcúityúne. Ehdúhjáa neebe tsojtsó múnáajpi Jóáa.

4

Tsamáaría múnáállema Jetsóo íhjuváne

¹ Aanée dííbye Jóaa ehnííñevu Jetsóoke míamúnaa úráavyehíjcyámedítyú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhijcyáhi. ² Áronáacáa ihdyu tsá díbye pañetu tsótsohíjcyatúne. Múúhayée ímamyémú métsótsohíjcyáhi. Aanéhjáa tsúuca parítséómú waajácúhi. ³ Áanetúu muha méoomí Jodéa ííñujítu bíwáhullévúre Gariréa ííñujívu.

4-5 Aamée muha Tsamááriá iinújitu mepájtyeme méúújeté téené iinújiri ijcyacóomí Tsiacáá úniúvú Jacóoboúvúhjáa illi Jotséeke ájcútsihvu. ⁶ Átsihyíi núpahyéjú 'Jacóóbó nupahyéju' némeihyéjú úniúvú Jetsóó wáyéeevé juuváyí muha metsááneri pávyeenúúbe. Téijyúu tsúuca cójijpiinéélléjuco meé. ⁷⁻⁸ Áanáacáa muha mepéé técoomívú majchó áhdovu. Áané hallúríhjáa teene Tsamááriá múnáalle téhejútú nújpañúvállékévaa Jetsóó néehí:

—Muülle, oke dijcho.

⁹ Áanélliihyévaa neelle:

—¿Aca muhdú íivane oke nújpacyo ú táumeí Tsamááriá múnáalle o íjcyáalleke jodíomuube u íjcyáabe? Muurá jodíomú tsá íhjúvatú Tsamááriá múnáama.

¹⁰ Áanélliihyévaa neebe dílleke:

—Muurá Píivyéebema múhtsikye u wáájacuca téhdure oke ú táumeíyá piáábó íñe uke nújpacyo o táumeídyu. Aaca uke ó ájcúiyá bohí nujpácovov.

¹¹ Áanélliihyévaa neelle díbyeke:

—¿Aca kiátú u úcújpacyóvú oke ú ájcúiyá teene bohí nujpácovov wáabyáúúbamáyé u íjcyáabejívári? ¹² Muurá íñe núpahyéjú pañéwu méíhdé múnáajpi Jacóoboúvú méhdivu pícyoiñuhéju. Téhejútúhjáa muurá ítsímema iádóhéjutu téhdure íjyéémuke íchohíjcyáabe. Aane ¿aca díbyeúvú ehniñevu uú?

¹³ Áanélliihyévaa neébe:

—Áronáa téhejútú ádorómé tsiíñe adópívyenuhi. ¹⁴ Áanetu óhdi íjcyané nujpácyo ádome tsá múijyú adópívyenuityúne. Muurá o ájcúné nujpácyo óuuvératu díityé pañe íjcyajpácyo díityéké ímíjpyetétsómé újcuú múijyú ídsíjivéjúcúóóityúne bóhi.

¹⁵ Áanélliihyévaa neelle díbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané cána oke daacu téjpacyótú múijyú o adópívyenujúcúóótuki, pane íñe núpahyéjúvú tsiíñe o tsájúcúóótuki.

¹⁶ Áanélliihyévaa neébe:

—Ané dítyájikéi duucúte.

¹⁷ Áanélliihyévaa neelle:

—Tehdu o tájívállejí kiá íjcyáabeke ó újcúteéhi.

Áanélliihyévaa idyé neebe dílleke:

—Tehdújuco u néerone. ¹⁸ Áronáa muurá 5-mevákéjuco u tájíváne. Muurá ícyooca tsíjpiimáyéjuco u íjcyáabe idyé tsá ímiá taji íjcyatúne. Áanéllii ímiáané u néé u tájívátúne.

¹⁹ Ehdúvaa Jetsóó dílleke néenélii neelle díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úubá mía Píivyéébé ihjúu uubáalle múnáajpi. ²⁰ Muuráhjáa múúha íhdé múnáaúvú éhbáu cámehbáutu Píivyéébeke dúúrúvahíjcyátsihdyu muha téhdure méduurúvahíjcyá díbyeke. Aane ámuha jodíomú ¿íveekí ménehíjcyá apááñéveva Jerotsarétu díbyeke medúúrúváiyóne?

²¹ Áanélliihyévaa neebe dílleke:

—Muurá íhdícyátsihdyúrējuco ámuha díbyeke medúúrúváíñe éévé tsúuca úújetéhi. Áanéllii tsáhájucó ámuha apátsihdyuré eene u nétsihdyuu, Jerotsarétuu, íjcyane Méécááni Píivyéébeke medúúrúváityúne. Aane cáhawáa oke cahcújtsoj. ²² Muurá ámuha Tsamááriá múnáa ímíñeúvú mewáájácútuúbeke méduurúvahíjcyáhi. Áanetu ihdyu muuha jodíomú ímí mewáájácútuúbeke méduurúvahíjcyá ímiáané múúhaj tééveri míamúnaa pájtyetéíñe muha mewáájácúnéliíhye. ²³ Aane muurá ímiáané Méécááni Píivyéébeke dúúrúvahíjcyámé ícyooca díbyeke duurúvaa ííbúuri. Tehdu díbyeke medúúrúváne

imílleébe. ²⁴ Tsá muurá dibye íjpiíma íjcyatúne. Áábeke ihdyu óvíi múhdumé dúúruvámé duurúvahíjcyá íííbúuri.

²⁵ Ehdúvaa Jetsóó néénéllii neéle:

—Tehdújuco, muurá ímiááné ó waajácú Críjto tsááiñe míamúnáake ipájtyetétsoki. Aabe ihdyu óvíi ítsáácooca múúhake ímíñeúvú waajácútsóhi.

²⁶ Áánélliihyée neebe dílleke:

—Muurá diibyjuco Críjto o íjcyaaabe íñe úúma o íhjuváne.

²⁷ Ehdúu dílleke dibye néénáa tsúuca muha méwajtsíhi. Aamée muha méullévenú dibye díllema íhjuváne. Aanée tsá muha tsáápíuba medíllotú íñerí dityétsí íhjuvájcatsíñe. ²⁸⁻²⁹ Átsihdyúu dílle Tsamááriá múnáalle tétsihvúré íliyíhyó iwááoíñúne dsíinériyé ímunáácoomívú ipyéénemáhjáa neetéhi:

—Ámuúhaj, éhtsíhyi muubáhjáubá íjcyaaabe oke neé páneere muhdú o ícyahíjcyané kiátúhjáubá iwáájacúne. Tsáijyu múu Críjto díbye. ¡Cáhawáá metsu meúújetékij!

³⁰ Áánélliihyéhjáa tsáácunúme múúha élleu. ³¹ Áijyúu díbyeke muha méneerá dibyéi imájchoki.

³² Áronáacáa neébe:

—Tsáhái o májchotúne. Íjcyané muurá ihdyu tamájchó ámuha mewáájacutúne.

³³ Áánélliihyée muha ménéjcatsíhi:

—Tsaatéubáhjané tsúuca díbyeke májchotsóhi.

³⁴ Áánélliihyée neebe múúhake:

—Muurá ihdyu teenéjuco tamájchodú neéne okée wálloobe Píivyéébé wákimyéi o méénune muhdú dibye ímillédú tene oóma ínjkévaki. ³⁵ Áánáa muhdú ámuha ménehíjcyá 4 nuhbávatúu bajtsóháñe maááhívétsoíñe. Cáhawáá meíté teene bajtsóháñe múúne kéemedu neéme míamúnáa ídátso wágóóóvíyóné ímiájító diityéké pájtyetétsóiyóné meúúbállétuca. ³⁶ Muurá teene bajtsóháñe ááhívétsohíjcyamédú neéme úwáábomé péhijcyámé újcuú téene áhdo. Áhdure ditye úwaabóné cáhcujtsómé újcuú téene áhdó múijyú idsíjívéjúcúóítyúne bóhi. Ááneri bajtsó múnáama íñeévá ááhívétsohíjcyamédú neéme uwáábojte tsaméhjí ímíjyúúveéhi. ³⁷ Muurá tsaate neéhií: “Tsaate bájtsóne neévá múúne tsíjtyeréjuco ááhívetsóne.” ³⁸ Aanée muurá ámúhake ó wallóó tehdu éhne múúne tsaate bájtsóne neévá tsíjtyeréjuco ááhívétsonédú neéme élleu, tsúúcajáa tsaate úwaabójúcooróné cáhcújtsótúme élleu ámuha tsíñe meúwaabóné botsíi tsaímíyéjuco ditye icyáhcújtsoki. Ehdúu Jetsóó neé múúhake.

³⁹ Mítyamée téijyu teene Tsamááriátú tsááme cáhcujtsó Jetsóoke eenéhjáa dílle ‘páneere muhdú o ícyahíjcyané oke neébe’ néénélliihye. ⁴⁰ Aamée neé díbyeke diityémái dibye íjcyaki. Áánélliihyée muha técoomíyí méijcyá míjcyoojícú. ⁴¹ Áijyúu éhnííñevu mítyame cáhcujtsó díbyeke dibye úwaabóné ílléébónema. ⁴² Aamée neé dílle ímunáálleke:

—Tsá apááñeré múúhake u neénetu muha mecáhcújtsotúne. Muurá tsúuca muha páñetu mélleebó dibye úwaabóne. Áánetu ímiááné muha mecáhcujtsó diibyjuco Críjto íjcyane míamúnáake Pájtyetétsoóbe.

Tsáne ávyéjúúbé hájchikye Jetsóó bóhíitsóne

⁴³ Átsihdyúu téhdune míjcyoojícútu muha mepéé Tsamááriá íñújitu Gariréa íñújivu. ⁴⁴ Aanée muha mepéhíjcyánáa Jetsóó neé Píivyéébé íhjuú uuballe múnáájpikiye ímúnáa ávyéjúúlléityúne. ⁴⁵ Áronáacáa Gariréa íñúji múnáa ímí díbyeke waatsúcúpejtsó Jerotsaréeríi pájtyeté wañéhjiri ditye úlléjénáa dibye méénuráítyúronéhjí méénune íájtyúmíneélliihye.

⁴⁶ Átsihdyúu muha tsiine méoomí Canáavu tétsihvúu nújpacyo bíinójpacyóvú dibye ípíivyéévetsóoomívu. Áanáacáhjáa tsaapi ávyéjúúbé hajchi Capenaóori íjcyabe cheméhi. ⁴⁷ Aanéhjáa tsúuca Jodéa iinújitu muha metsáame teene Gariréa iinújiryu meijcyane diibye ávyéjuube iwáájácúne tsáa Jetsóo éllevu. Aabée neé díbyeke díbyema ihjyávu ipyééne dibye íllíkye íbóhítso ávyeta dsijíveríjyuco íjcyáábeke. ⁴⁸ Áanéllihyée neebe díbyeke:

—Ámuha muurá tsá oke mecáhcújtsóityuró méénuráityúronéhjí o méénuhíjcyátuca.

⁴⁹ Áronáacáa neébe:

—Ávyéjúubej, áronáa ihdyu hájchíwu dsijívétúné hajchótá íícúí óoma tahjyávu pééne bohítso.

⁵⁰ Áanéllihyée neebe díbyeke:

—Tehdújuco, tsúuca muurá ícyooca bohíjucoobe daáchi.

Ahdícyane wa dipyej. Ahdújucóo dibye óómiñe díbyeke icyáhcújtsónema. ⁵¹ Aabéhjáa ihjyávu úújetéébeke íúníu múnaa népejtsóhi:

—Tsúuca daachi bohíjucóohí.

⁵² Áanéllihyéhjáa dílloobe mújyú dibye bóhíine. Áanéllihyéhjáa neémeé:

—Íjyújyú révoóvéébedi díbyeke pajtyéné áívyee.

⁵³ Ehdúhjáa ditye úúbállénetu ítsááveebe ávyetáa tééne éeveri Jetsóo díbyeke nééne tsúuca ílli bóhíjucóóne. Áanéllihyée téhdure pámeere ihyájkímú cáhcujtsó Jetsóoke.

⁵⁴ Ehdúu Jetsóo méénuráityuróné meenú Jodéa iinújitu muha Gariréa iinújivu meóómimye tétsihyi meijcyánaáca. Téénemáa botsíi tétsihvu míjyúcúréi méénuube méénuráityuróne.

5

Íjpi vááúmeítyúúbeke Jetsóo bóhítso

¹ Áané boonétúu muha tsiine díbyema Jerotsaréevu méuubámyenú wañéhjivu.

² Áanáacáa técoomíyí tsátsii ‘Obééjámú lleehówa’ némeítsíi úníuri nújpacyo páábáwu heeberéomú ihjyúrí ‘Betéjda’ némeííba. ³ Áábá hallúrí 5-wava nújúwáwuúné íjcyáwáhjí pañétú hállúvátuméhjí, úllétuméhjí, íjpi vááúmeítyuméhjí, téhmehíjcyá teeba nóhjííñe.

⁴ Tsáijyúhjáa níjkyeji múnáajpi iinútyéne téébáwu nóhjihíjcyáhi. Aanéhjáa dibye nóhjiné boone tujkénuré éniivyéméjuco ímípyetéhíjcyáne. ⁵ Téijyúu íjcyabe diityé pañe ávyetáhjáa 38 pijcyábájuco chémehíjcyáabe. ⁶ Aabée tódsiúcunúúbeke Jetsóo ííténe waajácú téhajchótájuco dibye chémehíjcyáne. Áábekée neébe:

—Muúbe ¿muhdúami ú ijcyaj? ¿A ú imíllé u bóhíine?

⁷ Áanéllihyée neébe:

Ééero Ávyéjúubej, áronáa tsá o pívyetéhíjcyatú nújpacyo nóhjícooca íícúí tujkénú o énívyeyíyóne. Íhya ihdyu tsaate oke píááboca o énívyéne ó bohíjucóóiyáhi. Tehdu o méénúyónáa tsijtye táihdéré énívyehíjcyáhi.

⁸ Áanéllihyée Jetsóo neé díbyeke:

—Ané wa ílluréjuco eene díhbotámá dipye dihjyávuj.

⁹ Ehdúu díbyeke dibye néénemáyé tsúuca íbóhíine íhbotámá péjúcoóbe. ¹⁰ Téijyúu wáyeévejcóójí íjcyánaa dibye íhbotámá pééne ávyéjujte ííténe neé díbyeke:

—Muúbe, tsá eene díhbota íjcyooji wáyeévejcóójí u tsájtyéítyuróne.

¹¹ Áanélliyée neébe:

—Áronáacáne oke bóhítsoobe neé téénema o péékíi.

12 Áánéllihyée néémeé:

—¿Aca muubá íjcyaaabe íveekí wáyeéévejcóójí uke táuhbáhi?

13 Árónáacáa tsá dibye wáájacújúcootú caabyé dííbyeke bóhiitsóné míyanée míamúnaa íjcyámé pañe Jetsóo íjcyánéllihye. 14 Ááné boonétúu Jetsóo dííbyeke duurúvájá pañe íájtyúmíibeke néehíi:

—Muúbej, tsúuca muurá ú bohíjucóohíi. Aabe ímiááberéjuco díícyaco. Tsiiñe ímityúné meenújúcohdí éhniíñevu íjcyane uke ipájtyétuki.

15 Ehdúu Jetsóo dííbyeke nétsihdyu péébéhjáa botsíi úúballé ímíñeúvú avyéjuktéké Jetsóo dííbyeke bóhiitsóné. 16 Ááné hallútúu imíllerómé téijyuré Jetsóoke ídsíjívetsóné íveekíváhjáa wáyeéévejcóójí dííbyeke dibye bóhiitsóné hallútu. 17 Árónáacáa neebe diityéke:

—Muurá Llihíyó paíjyuvaré meke píáábohíjcyádújuco o píaabóné íhdícyáijyúre.

18 Ehdúu dibye néene éhniíñevu diityéké tsárvyetsómé imíllerá dííbyeke ídsíjívetsóné. Tsáháa apááñéré taúhbaju néhdu wáyeéévejcóójí dibye íjcyátúné hallútú ditye dííbyeke dsíjívetsóityuróne. Téhdurée Píívyéébeke icyáánívahíjcyáábé tujkévevu íjcyane dibye néhíjcyáné hallútú imíllémé dííbyeke ídsíjívetsóné.

Iye íjtsámeídyú Jetsóo méénutúne

19 Ehdúu éhniíñevúre ditye Jetsóoke pátsárvjcyónéllii neebe diityéke:

—Muurá ímiááné tsá Píívyéébé Hajchi o íjcyaaabe íná o méénúityuró oore o íjtsámeídyu. Muurá íhdyu Llihíyó méénúiyónéjuco o méénuhíjcyáne. 20 Aabe oke iwávyúnéllii waajácútsóhíjcyá páneevúre muhdú ímyéénúíñevu. Muurá tajtyéeveri éhniíñevu tsíñehji dibye méénúneri ámuha méullévénúhi. 21 Muurá Llihíyó dsíjívemeke bóhiitsódú o imíllémeke o bóhiitsoóhi. 22-23 Tsá muurá Llihíyó míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá ímíbájchóityúne. Muuráhjáa oke neebe teene o méénu pámeere oke íávyéjútso dííbyeke íávyéjútsoódure. Aane oke ávyéjútsoótumé téhdure tsá diibye okée wállóóbeke ávyéjútsoótúne.

24 Muurá ímiáánetúre ámúhake o néé íñe o néhíjcyáné lléébome okée wállóóbeke cáhcujtsómé mújyú ídsíjívéjucóóityúne bóhi újcuíñe. Áámé hallurí tsáhájucó íná íjcyáityúne. Muurá iwágóóóvéiyónetu tsúuca pajtyémé ímí Píívyéébema íicyáíñejcúvu. 25 Ahdícyane ímiááné ámúhake o néé wágóóóvéiyómé Píívyéébé Hajchi o íjcyáábé uwááboju lléébóíñe éévé tsúuca úújeténe. Aane ímiááné cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne. 26 Muurá Llihíyodítú tsáane mújyú medsíjívéjucóóityúne bóhi. Áánevuú oke ájcuube oke cáhcújtsómeke o ájcuki. 27 Muuráhjáa Míamúnáájpidívú o ípívyéévéébeke neebe míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné diityémá o ímíbájchoki. 28-29 Métsájuréévedí ehdu ámúhake o nééneri. Muurá ímiááné íéévé úújetéjyú pámeere dsíjívéhíjcyámé íhñijkyénetu íjchívyee pámeekéré o píúvácoóca. Áamedítú ímiánéjcuú úráávyehíjcyámé tsáhájucó muhdú íjcyáityúne. Áánetu ímityunéjcurée úráávyehíjcyámé ícúbáhráméíhi.

Ínetú Jetsóoke mewáájacúne

30 Muurá tsá íná oore táíjtsaméiyi o méénúityuróne. Okée wállóobe Llihíyóre oke néhdújuco míamúnaa muhdú íjcyanéjuco o néhíjcyáne. Tsá oore o ímillédú o méénuhíjcyatúne. 31 Muurá oore muubá o íjcyane o némeícyá tsá múha oke cahcújtsóityuróne. 32 Muuráhjáa tsojtsó múnáajpi Jóaa óhdityu nehíjcyá ímiáánéjuco muubá o íjcyane. 33 Áábe éllévúu muurá ámuha tsaatéké méwallóo ditye óhdityu idílló dííbyeke. Áánéllihyée úúbállebe ímiááne muubá o íjcyane. 34 Árónáacáa tsá dibye úúballénetúre o wáájacúmeítú Píívyéébedítú o tsáanéé. Árónáa íhdyu o néé

tehdújucóo óhdityu dibye néhijcyáné ámuha mecáhcújtsóne mepájtyeteki. ³⁵ Muuráhjáa ámúhake waajácútsoobe ímiá uwáábojúvú éhne múúne peetěj téeveri tsieméné maájtyumíné mewáájacúdu. Aanée dibye úwáábohíjcyáné muurá wahájchotaré ímí ámuha méjtsúcunúráhi. ³⁶ Áronáa dibyée oke bóhówátsohíjcyáné éhnííñevu páñetu ó bóhówátсамehijcyá páneere okée Llihíyó níwaavené o méénuhíjcyáneri. Téénetu muurá ámuha méwaajácújúcoorá ímiáánée oke dibye wáalloóne. ³⁷ Aabe ámuha maájtyúmítúroobe óhdityu nehíjcyá ímiáánéjucóo oke iwáalloóne. ³⁸ Áábé uwááboju tsá ámúhake úcáávehíjcyatú dííbyeke ámuha mecáhcújtsótúnéllííhye. ³⁹ Muurá ámuha mééévehíjcyará Píívyéébé waajácuháámí muhdú óhdityu néhijcyáné ámuha mújyú medsíjívéjucóóityúne bóhí meújcúroki. ⁴⁰ Áronáa tsá ámuha meímíletú oke mecáhcújtsóne óhdivu meíhvéjtsámeíñé téénevu ámúhake o ájcuki.

⁴¹ Áronáa tsá o íjyácunútú míamúnaa oke ávyéjújtsóiyóneri. ⁴² Muurá ó waajácú múhdurá ámuha menééme Píívyéébeke mewájyutúne. ⁴³ Muuráhjáa diibyéjucó Llihíyó nééjuri ííñujívú o tsáábé uwáábori tsá ámuha meíícúvehíjcyatúne. Ááne eene tsijtye íííbúwaríyé ámuha éllevu itsááne íhdityuré újcune úwáábóneríyé ámuha meíícúvehíjcyáhi. ⁴⁴ ¿Muhdú ámuha oke mecáhcújtsóiyá kiá eene ámuha tsamééré maávyéjújtsócatsíhijcyáné íjcyánaáaca? Téeneríyé ámuha meíjcyame tsá meíícúvehíjcyatú apáábyéré íjcyaae Píívyéébe ámúhake ávyéjújtsóiyóneri. ⁴⁵ Aane méjtsúcunúdí ámúhá ímityú ámúhá hallúvú Llihíyoke o úúbáalleíñe. Muuráhjáa ihdyu Moitséeúvúré tsúuca ámúhá hallúvú úúballé dííbye uwááboríi ámuha mepájtyetéíñe meítsúcunúhíjcyároobe. ⁴⁶ Muuráhjáa dibye úwaaabóné ímí ámuha mecáhcújtsoca idyé téhdure ímí oke ámuha mecáhcújtsóiyáhi. Muuráhjáa óhdityu íjcyáné uwááboju caatúnuhíjcyaaabe. ⁴⁷ Ááné uwáábóo ámuha ímí mecáhcújtsómejíí ¿muhdú mecáhcújtsóiyá ámúhake o néhijcyáne? Ehdúu neebe Jetsóo.

6

Majcho mítyamedívú Jetsóo úújetétsóne (Mt 14.13-21; Mc 6.30-44; Rc 9.10-17)

¹ Ááné boonétúu dííbyema muha mepée Gariréa unéu tsauúré ‘Tibéeria’ némeíú tsiñéjcuvu. ² Áijyúu mítyane míamúnaa múúhake úraavyé méénúraítyuróné chéméméhjike dibye bóhíitsohíjcyáné íajtyúmínéllííhye. ³⁻⁴ Téijyúu pajtyeté wañéhjí tsúuca lléeváíñáa muha caméhbaúvú mepééme téhbaú déjucóvú meúújetétsihvu ácúúveébe. ⁵ Áánemáa diitye míamúnáake íííténe neebe Perípeke:

—¿Aca kiátú íñe majcho meújcuú íjtyéke memájchótsoki?

⁶ Ehdúu neebe muhdú dííbyeke dibye íañújcuki. Waajácúroobée muhdú imájchótsoíñé diityéke. ⁷ Aanée dibye díllónéllíi Perípe néehíi:

—Muurá 200-jívamá majcho meújcuróné tsá úújetéítyuró diityédívú áyánéwuújí maájcúronáaaca.

⁸⁻⁹ Áánéllíihyée Tsimóo Péédoró nahbe Aderée néé Jetsóoke:

—Áánúwúdíhya 5-hova tsebáadatu méénúmeíñé paáhóonema míityétsi amóóbemútsi. Áronáacábá tsá tene úújetéítyuró áyamedívujíívari.

¹⁰ Áronáacáa Jetsóo néehíi:

—Méne pámeere íáhcúbaki.

Ahdújucóo muha menéénéllíi ditye áhcubáné 5,000-meváubáhhjáa íjcyame. ¹¹ Aabée teene páahóóné íékéévéne téhdujtsó Píívyéébeke. Áánemáa múúhake dibye ájcune muha mewájtú pámeekére. Áhdurée amóóbemútsikye muha mewájtune úújeté pámehdívúre.

¹² Aanée pámeere tsaimíyé óóvéne Boone múúhake neebe.

—Cóeene mepíhcyú tene iwágóóóvétuki.

¹³ Ahdújucóo pátyeevéne muha mepíhcyucúné 12-rujtsívá úvérujtsíñe wáhpe. ¹⁴ Ehdúu méénuráítyuróné Jetsóo méénune iájtyúmíne tsaate néjcatsíhi:

—Ímiáánéha diibyējuco áanu Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáajpi éhneváa ííñujívú tsááiíbye.

¹⁵ Áánemáa imíllerómé peecútéré dííbyeke páñétúejpi ávyéjúúbedívú ipícyoóne. Aanée iwáájácúne múúhadítýú iíye peebe caméhbaúvu.

Nújpácýó hallúrí Jetsóo úllene

(Mt 14.22-27; Mc 6.45-52)

¹⁶⁻¹⁷ Ááné iíjyúnúvúu muha dííbyé mamýmú mepéé míneri Capenaóovu tsíñejcúéuri íjcyácoomívu. Ájyúu tsúúca péjcohréjuco néénáa tsá Jetsóo múúhama íjcyatúne. ¹⁸ Áánáacáa mítyane nohji ávyétá ihnáhó kííjyeba íjcyáneri. ¹⁹ Aamée muha píñnéúríjyucó meíjcyame máájtyumí díbye tsááne nújpácýó hallúrí úlleebére múúhá tujkévetu. Ááneríi muha méíllityéhi. ²⁰ Áronáacáa neebe múúhake:

—Oóre, méíllityédíñe.

²¹ Áánéllihyée muha méujcú dííbyeke míñe pañévu. Aamée tsúúca muha méúújeté muháa mepétsihvu.

Jetsóoke míamúnaa néhcóne

²² Ááné tsijcyóójíhjáa múúha déjuvu ítsaavémé apáámíree míne íjcyámíri muha mepéémema Jetsóo péétune. ²³ Áánáacáhjáa tsímihji Tibéeríá cóómityu tsámihji wajtsí díbye Píívyéébeke ityéhdújtsóne áyaróné majcho mítyámedívú úújetétsótsíj píhívu. ²⁴ Aanéhjáa tétsihyi dííbyeke iájtyúmítúnéllii témíhjiiri péeme múúha déjutu Capenaóovu dííbye néhcóvu.

Medsíjívéjúcúóótyúne bóhívu meke Jetsóo ájcu

²⁵ Aamée tsúúca múúhadívú úújetémé dííbyeke néehíi:

—Uwááboóbej, ¿acáa mújyúrá u tsáá íllevu?

²⁶ Áronáacáa neebe diityéke:

—Ímiááné ámúhake o néé ámúhakee o májchótsónéllihyére oke ámuha menéhcohíjcyáne. Tsá ámuha oke menéhcohíjcyatú méénuráítyurónéhi o méénune íñá nééiyóné ámuha mewáájácuki. ²⁷ Tsá múu íjyáacunútu majchóri múhajchótá ámuha téene tájpi meíjcyáiñerííñvari. Múu táuwáabori íjyáacunú teene majchódú néene mújyú ámuha medsíjívéjúcúóótyúne bóhí meújcúíñeri. Áánevu muurá ámúhake o ájcu Llihíyó oke meménuube míamúnáájpidívú ó ípívyeevéhi.

²⁸ Áánéllihyée néeme dííbyeke:

—¿Aanéhaca muhdú muha Píívyéébe ímilléné méméénúiyáhi?

²⁹ Áánéllihyée neebe diityéke:

—Muurá imíleebe okée díbye wállóónéllii ííñujívú o tsáábeke ámuha mecáhcujsóne.

³⁰ Áánéllihyée néemeé:

—¿Aca íñá díwákimyéi? Ané cána méénuráítyuróné meenu uke muha mecáhcujtso diibyējuco míamúnáake pájtyetétsóiibye u íjcyane. ³¹ Muuréváhjáa múúhá íhdé múnáaúvú manáa májchohíjcyá íñeubará píívyétúné ííñujíri íjcyácoóca. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu néeneé: “Píívyéébe diityé éllevu majcho dójcsó nójkyéjitu.”

³² Ehdúu Jetsóoke dítye nééneéllii neebe:

—Ímiáánéjúcúo Moitséeúvú tsá diityéké ácu híjcyatú majchóvú téjyju. Muuráhjáa íhdyu Llihíyóré dócótsohíjcyá diityé éllevu teene ‘manáa’ némeíñe májcho. Aabe muurá imíllé

ámúhakye iájcune teene majchódú nééne múijyú ámuha medsjívújúcóóityúne bóhívu.
³³ Muuráhjáa teene majchódú o néébeke níjkyéjitu oke wáalloobe ííñujívú míamúnáake tééne bóhívu o ájcuki.

³⁴ Áanélliihyée nééme dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ané ihdyu múúhakye paíjyuvaré dáácuhijcyá téeméne májchotu.

³⁵ Áanélliihyée neébe:

—Oo muurá teene majchódú o néébe múijyú medsjívújúcóóityúne bóhívu ó ajcúhi. Aane ímiáané oke cáhcujtsómé tsáhájucó muhdú éhniíñevu tsaímíyé ijcyáiyóneri íjtsámeityú ehne múúne memájchóne maádóne tsiíñe maájyabáávatémé memájchóiyóneri maádóiyóneri meijtsámeidy. ³⁶ Áronáa ihdyu íñe ámúhakye o néhijcyádú ¿iveekí ámuha tsá oke mecáhcújtsotú ímiáané diibyéjucó o íjcyáábeke tsúúca ámuha oke maájtyúmiróme? ³⁷ Muurá Llihíyó nééjuri oke cáhcújtsómeke tsá o cátúhtsóityuróne. ³⁸ Tsáháa níjkyéjitu oke díbye wáallootú o ímilléné o méénuki. Muuráhjáa ihdyu o tsáa oke díbye táuhbané o méénuki. ³⁹ Aabe tsá ímilletú ópée o pájtyetétso óhdivu díbye íhvéjtsómedityú tsaate wágóoovéne. Ímilleebe páneere nihñéetsihvuré tsíhdyuréjucó ímíbaávyécooca pámeere pájtyeténe. ⁴⁰ Muurá ímilleebe okée díbye wállóobeke cáhcujtsómé múijyú ídsjívújúcóóityúne bóhí újcune. Muurá dsjívémeke ó bóhíitsoó páneere tsíhdyuréjucó ímíbaávyécooca.

⁴¹⁻⁴² Ehdúu Jetsóó majchódú néébe níjkyéjitu itsáane diityéké néénetu dííbyeke cáhcújtsotúme dííbyedityú néehí:

—Áánerá aabye Jotséé hajchi Jetsóó wájácú cáánímútsikye menéébe ¿muhdú ívane néé níjkyéjitu itsáanéé?

⁴³ Áanélliihyée neebe diityéke:

—Ayécó óhdityu ámuha meihjyuváne. ⁴⁴ Muuráhjáa Llihíyó oke wáalloobe míamúnáake óhdivu íbúwájsótuca tsá múha pájtyetétyuróne. Aane muurá oke cáhcujtsómé dsjívémeke ó bóhíitsoó páneere tsíhdyuréjucó ímíbaávyécooca. ⁴⁵ Muurá Píívyéébé ihjyú uubáalle múnáájpí waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébere diityéké úwaabóhi.” Ehdú díbye úwaabóné lléébome oke úraavyéhi.

⁴⁶ Áronáa tsá múha ájtyúmitú dííbyeke. Apáábyéré ihdyu ó ájtyumí dííbyeke dííbyedityúu o tsáanélliihye. ⁴⁷ Aane ímiáané ámúhakye o néé oke cáhcujtsómé tsúúca újcune múijyú ídsjívújúcóóityúne bóhi. ⁴⁸ Áánevu majchódú o néébe ó ajcúhi. ⁴⁹ Muuráhjáa ámúhá íhdé múnáaúvú íñeubará píívyétúné ííñujiri ijcyácooca ‘manáa’ némeíñé májchorómé dsjívéhíjcyáhi. ⁵⁰ Áánetu íñe ícyooca ó ihjyúvahíjcyá tsííñere níjkyéjiene íjcyáne májchori, teene májchome múijyú dsjívéityúne májchori. ⁵¹ Aabe ó íjcyá teené majchódú o néébe níjkyéjitu o tsáabe míamúnáake bohívu o ájcuúbe. Aane bohívu o ájcuube míamúnáa ípájtyeté ó dsjívééhi. Áanéllii táuwaáboju majchódú nééne cáhcujtsómé tsá múijyú dsjívújúcóóityúne.

⁵² Ehdúu Jetsóó néénetu tsaate múhdurá íjtsámeíñe néjcatsíhi:

—Ínáami aabye ehdu meke nehíjcyaj. ¿Aca muhdú meke íhyéécovu dóótsóiyóobe?

⁵³ Áanélliihyée neebe diityéke:

—Muurá ímiáané Míamúnáájpídívúu o ípívyéévvéébe héécó dóótume tsá újcúityú múijyú ídsjívújúcóóityúne bóhi. Téhdure tátyujpácýó ádotúme tsá újcúityú tééne bóhi. ⁵⁴ Áánetu ihdyu táhyéécó dóóme téhdure tátyujpácýó ádomé újcuú tééne bóhi. Muurá oke cáhcujtsómé dsjívémeke ó bóhíitsoó páneere tsíhdyuréjucó ímíbaávyécooca. ⁵⁵ Muurá tájpi ímiá májcho. Áhdure tátyujpácýó ímiá ádo. ⁵⁶ Áanéllii téneecu óóveme ímí óóma nahbévájcatsíhi. ⁵⁷ Muurá

Llihíyó okée wálloobe ímiáané ijcyáhi. Áábe tájpi ó icyahíjcyáhi. Áánéllii oke cáhcujtsómé tatyájpí ijcyáhi. ⁵⁸ Ehdú íñe ó nehíjcyá tsííñere májchoma níjkyéjitu o tsááneé. Aane májchome újcuú mújyú idsíjívéjúcóóityúne bohi. Tsá ‘manáa’ némeíñe májchódú tene neéte éhnee méihde múnááuvú teene májchoromé dsíjívehíjcyáne májchódu.

⁵⁹ Ehdúu Jetsóó úwaabó Capenaóovu pihcyáávvejá pañévu.

Medsíjívéjúcóóityúne bóhi meújcúne uwáábo

⁶⁰ Aanée muha meíjcyarómé mewáájácútúnéllii ménéjcatsíhi:

—Tsáháubá múha lléebóityuró muhdú tuhúwu díbye úwaabóne.

⁶¹ Ehdúu téenetu muha meíhjuváne iwáájácúne neebe múúhakey:

—¿A múhdurá ámúhakey pajtyéné o úwaabóne? ⁶² Awááréjucóbá Míamúnáájpídívúu o ípívyéveebe ámuha meííteneriyé cáamevu ópée o tsáhullévú o péeca múhduréjuco ámuha meíjcyáiyóne. ⁶³ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchoj téeveriyé méujcú mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhi. Tsá meere teene meújcúityuróne. Aane íñe ámúhakey o nehíjcyáne Píívyéébedítýú tsááne ímiáané meke ajcú téene bóhiívu. ⁶⁴ Áronáa ijcyámé tsaate ámúhadítýú teene icyáhcújtsóiyóné ímíllétúme. Ehdúu neebe Jetsóó íhdéjuco caatyé dííbyeke cáhcújtsóityúné iwáájácúnema. Áhdurée waajácuube íhdéjuco caabyé dííbyedívú méénútsoíñe. ⁶⁵ Áánélliihyée neébe:

—Ehdúu míamúnáa múhdurá néene o wáájácúne ó nehíjcyá Llihíyó óhdivu íbúwájtsótuca múha pájtyetéityuróne.

⁶⁶ Ehdúu díbye nétsihdyu múúhama péhíjcyámedítýú mítyame ílluréjuco dííbyeke ííhvéjtsóne pééneé. ⁶⁷ Áánetúu múúhakey neébe:

—¿A téhdure idyé ámuha méimíllé oke meííhvéjtsóne óhdityu mepééneé?

⁶⁸ Áánélliihyée Tsimóo Péédoro néehíi:

—Ávyéjuúbej, ¿aca múhdivú muha mecátsípáávéne uke meííhvéjtsóiyá apááñéré díuwááboju mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhiívu meke ajcúnáaáca? ⁶⁹ Muurá muha tsúuca uke mecáhcujtsóhi. Aame muha méwaajácú ímiáané díibyéjuco Píívyéébé Hajchi míamúnáake u pájtyetétsoobe Críjto u íjcyane.

⁷⁰ Áánélliihyée neebe múúhakey:

—Muuráhjáa ámúhakey ó ujcú ámúhakey o mámyénuki. Áronáa íjcyaaabe tsaapi ámúhadítýú ímítyuube ávyetá naavéné íjcyáabe.

⁷¹ Ehdúu Jetsóó néé Tsimóo hajchi Jóódáke íñéerone múúháejpi íjcyároobéhjáa dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

7

Íñahbémú Jetsóoke cáhcújtsótúne

¹ Áané boonétúu muha Jetsóoma mépehíjcyá pahúllevaré Gariréa íñújiri. Tsáháa díbye ímíllétú Jodéa íñújiri íjcyane téhulle ávyéjútée dííbyeke dsíjívétsóllehíjcyánélliihye. ²⁻³ Áronáacáa téijyu ‘nújuwáané wañéhji’ némeíñe lleevárijyucóo íjcyánéllii íñahbémú néé dííbyeke:

—Wa bo ihdyu dipye Jodéa íñújivu ukée cáhcujtsómé téhulle íjcyame íájtyúmi méénuráityúronéhji u méénuhíjcyáne. ⁴ Muurá ehdu nénehji méénuhíjcyaaabe tsá téévéneúvú méénúityuró dííbyeke pame wáájácúné ímílléhajchíijyu. Aanéjiva wa ihdyu méénuhíjcyá uke míamúnáa iwáájácuki.

⁵ Ehdúu íñahbémú Jetsóoke néé dííbyeke téhdure icyáhcújtsótúnélliihye. ⁶ Áánélliihyée neebe díityéke:

—Árónáa téhullévú o pééíñe éévéi tsá úújetétúne. Ámuha ihdyu mépiivyété ihdícyáijyuré téhullévú mepééneé. ⁷ Muurá ámuha tsamééré íji múnaa meíjcyame tsá metsárílléjcatsítyú tsahtúré ámuha menéénellíihye. Áánetu oke tsaríllémé ditye ímityúné ícyahíjcyané dityédívú o bóhówátsohíjcyané hallútu. ⁸ Áánéllii wái ámuháyé méuubámyenuj. Óví ihdyu taéévé úújeté o péékií.

⁹ Ehdúu Jetsóó íñahbémuke íñééne coévá tétsihvúré Gariréá iiñújivu.

Wañéhjiri Jetsóó íjcyane

¹⁰ Aabée bóónétúí íñahbému déjutu teene wañéhjivu péébema muha mepééhií. Árónáacáa tsá boohówáneúvu díbye úújetétúne. Wáájácúratúnée tétsii dííbye. ¹¹ Áijyúu ávyéjunte néhcohíjcyá dííbyeke. Díllohíjcyámée pamévakéré caabyé díbye íjcyane.

¹² Áábedítýúu míamúnaa ihjyúvahíjcyá páhduváre. Tsaatéé nehíjcyá ímiáábé díbye íjcyane. Árónáacáa tsijtye nehíjcyá ímityuube íjcyaaabe íllure míamúnáake állihíjcyáne.

¹³ Ehdúu dííbyedi téévénéúvúré ihjyúvahíjcyámé ávyéjuntéí íllityénema.

¹⁴ Aabée Jetsóó wañéhjí pínéévénáa duurúvájá pañévú úwaabóhi. ¹⁵ Aanée imíwu díbye úwáábóneri diitye ávyéjunte iúllévenúne néé dííbyedítýu:

—¿Aca kiátú aadi ehdíivaiñé wáájacúné waajácúháámíubáree íítehíjcyáábejíivari?

¹⁶ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsá oore táííbúwá íjtsaméityu o újcune o úwáábotúne. Muurá ihdyu okée wállóobé uwáábóré teéne. ¹⁷ Aane cáhawáá óví díbye ímillédú íjcyame waajácú kiátú tsáané uwáábó o méenuhíjcyáne. ¹⁸ Muurá tsaate íhdityuré újcune úwaabó diityéké míamúnaa íávyéjújtsokiye. Áánetu ihdyu okée wállóobeke íávyéjújtsóné ímillémé ímiááné tehdujuco úwáábohíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa Píívyéébe muhdú ámuha meíjcyáiñé taúhbajúvú ámúhakye ajcú Moitséeúvuj tééveri. Árónáa muurá tsá ámuha tsaatéubáre tene néhdu meíjcyatúne. Aame ¿ííne hallútú ámuha méimíllé oke mellíihyanúne?

²⁰ Áánélliihyée tétsii íjcyame néé dííbyeke:

—Naavénéhaca dípañe. ¿Aca múha uke imíllé illíihyanúne?

²¹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ááneráhjáa tsáneere wáyeéévejcóójí tsáápiikye o bóhítsóné múhdurá ámúhakye pájtyéhi. ²² Árónáacáa muurá Píívyéébe Moitséeúvuj tééveri méénútúróné taúhbaju ámúhá íhdé múnááúvú méenuhíjcyádújuco wápíj tsíméneke ámuha tsáijyu wáyeéévejcóójí íjcyaróné mekihdyahírótsohíjcyáne. ²³ Ehdu muurá téhdure ámuha méméenuhíjcyá tsáijyu wáyeéévejcóójí íjcyaróné teene taúhbaju ámuha mewáágóótuki. Aame ¿íveekí muhdú ámuha menééne óhdi méijyácunúhijcyá tsáápiikyéree téjcooji o bóhítsóné hallútu? ²⁴ Tsá múu peecútéré tsáápiikye ‘íllu uú’ néétune. Ímiááné múu díbye íjcyanéjuco nééneé.

Muubá íjcyane Jetsóó nééneé

²⁵ Ehdúu Jetsóó néénellii Jerotsarée múnaa néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne áábyeke ditye néhcohíjcyatú ídsíjívétsoki? ²⁶ Áróobeke ¿keená tsaatéubáre íiná nééneé? Áánélliihyéubá bo ávyéjunte íjcyarómé cáhcujtsó ímiááné diibyéjuco míamúnáake pájtyetétsóiiibye Críjto díbye íjcyane. ²⁷ Árónáacáubá tsá diibye íjcyatúne. Muurá méwaajácú kiá múnáajpí díbye íjcyane. Muurá ihdyu míamúnáake pájtyetétsóiiibye tsáácooca tsá múha wáájácúityú kiátú díbye tsááneé.

²⁸ Ehdúu Jetsóodítýú ditye íhjuvúné iwáájácúne duurúvájá pañévú iúwáábótsihvu neébe:

—¿A ámuhává éhne méwaajácú kiá múnáajpi o íjcyane? Áronáacáa tsá oore tááíbúwaríyé o tsáátune. Muuráhjáa o tsáá ímiáábé íjcyáábeke ámuha mewáájácútuube oke wállóónéllíihye. ²⁹ Áánetu ihdyu ó waajácú dííbyeke okée wállóóbeke.

³⁰ Ehdúu Jetsóo néené hallútú imíllerómé dííbyeke íékeevéne. Áronáacáa tsá ditye ékéévetú íéévéi úújetétúnéllíihye. ³¹ Áróóbekée tsijtye mítyame cáhcujtsómé néjcatsíhi:

—¿Aca íhya tsijpi itsáaca áánú ehniíñevu méénúráityúronéhjí méénúiyáhi?

Paritséomú Jetsóo éllevu ekééve múnáake wálloóne

³² Aanéhjáa díbye méénuhíjcyánéhjiri míamúnaa íhgyúvahíjcyáné paritséomú lleebóhi. Aanéhjáa múhdurá llúúvájte avyéjútémá diityéké pájtyénéllíi wallóómé duurúvájá tehmejteke dííbye éllevu ditye íékéévéébeke itsájtyeki. ³³ Aamée dííbyedívú wájtínáa pámeekéré neébe:

—Tsá ámuháma múhajchótá o íjcyáityúne. Muurá wahájchotaré o íjcyátsihdyu ó oomíjyúcoó okée wállóóbe éllevu. ³⁴ Áijyu muurá ámuha oke menéhorómé tsá maájtyúmíityú kiá o íjcyáhullévú ámuha meúújetéityúronéllíihye.

³⁵ Áánéllíihyee tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya kiávú péébeke maájtyumíjucóóityúné eene neébe? Íhya mityá íñe kiáhjí tsííñe íñúji múnáa pañe memúnaa jodíómú mújtáme éllevúréjuco díbye pééíñe. ³⁶ ¿Aca íhya tsáma muhdú nééíñe eene meke neebe dííbyeke menéhorómé díbye íjcyáhullévú meúújetéityuróne?

Píívyéébé Apííchó Jetsóoke cáhcújtsómé pañévú úcaavéne

³⁷ Aanée nihñeéjcoójiréjuco tsúúca teene wañéhjí pájtyéijcyoójí Jetsóo kéévánécoba nééhíi:

—Tsaate ádópivyémé taéllevu metsa o íjchoki. ³⁸ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne oke cáhcújtsómé íbuúúné pañévú téhiñe ípívyééveíñe íñujpácýó bohíívú ájcúnéj tehíñe.

³⁹ Ehdúu nehíjcyaaabe dííbyeke cáhcújtsómé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéné diityéké tükévétsoíñe íñeéiyóne. Áronáacáa tsáhái téijyu tene tsááíñe éévé úújetétú diibyee Jetsóo teene wállóóibye íavyéjuvúí óómítyúnéllíihye.

Pahdúváré Jetsóodítyú míamúnaa íjtsámeíñe

⁴⁰ Aanée tsaate díbye íhgyuváné illéébóne nééhíi:

—Ímiáánéha diibyéjuco aabye éhneváa Píívyéébé íhgyú uubálle múnáajpi tsááiíbye.

⁴¹ Téhdurée tsijtye nééhíi:

—Diibyéjuco muurá aabye Críjto éhneváa míamúnáake pájtyetétsóííbye.

Áronáacáa tsijtye nééhíi:

—Áronáa Gariréa íñúji múnáajpi tsá Críjto íjcyáityuróne. ⁴² Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééne Dabííúvúj tsiiménémúhaabe díbye íjcyaiñe dííbyeúvúhjáa ícyahíjcyacóómí Berée múnáajpi.

⁴³ Ehdúu míamúnaa páhdúváré íjtsámeí Jetsóodítyu. ⁴⁴ Áijyúu tsaate imíllerá dííbyeke íékeevéne. Áronáacáa tsá ditye tehdu méénutúne.

Ávyéjajte tsá Jetsóoke cáhcújtsotúne

⁴⁵ Aanée diitye duurúvájá tehmejté dííbyeke íékééve tsáárome íevejtéré oomíhi: Aaméhjáa diitye paritséomuma llúúvájte avyéjútédívú úújetémeke népejtsóme:

—¿Kiávújuco diíbyej? ¿íveekí tsá ámuha metsívatúne?

⁴⁶ Áánéllíihyéhjáa néémeé:

—¿Muhdú íiné hallútú méékééveé túútaváné íhjuvúábekéjívári? Tsá muurá múha mújyú tehdu íhjuvatúne.

⁴⁷ Áánélliihyéhjáa nééme diityéke:

—Áánélliihyéha íllure ámuha díbyedívú máállítsámeíhi. ⁴⁸ Tsá muurá avyéjute íjcyáromedítú tsaatéubáre cáhcújtsotú díbyeke. Téhdure muha meíjcyaromé tsá mecáhcújtsotúne. ⁴⁹ Apáámyéré ihdyu ímityúme Píívyéébé taúhbaju wáájácutúme íjtsúcunú díbyéjucu Críjto íjcyane.

⁵⁰⁻⁵¹ Ehdúhjáa ditye néénéllii diityéepi Nicodéémó tsápejcóo Jetsóoke ááhívéjeebe néé diityéke:

—Muurá taúhbaju néé tsá peecútéré tsáápihdívú meícúbáhrátsóityú díbye íiná méénune ímíñeúvú mewáájácutúhájhíjy.

⁵² Áánélliihyéhjáa nééme díbyeke:

—ÍÚbá bo téhdure Gariréa ííñúji múnáajpij! Cáhawáa Píívyéébé waajácuháámí dehve u wáájácu tsá muurá Gariréa ííñúji múnáadítú díbyé íhju uuballe múnáajpi íjcyaiñé némeítúne. ⁵³ Ehdúhjáa díbyeke íñééne íhjáhañévuréjucu ditye pééneé.

8

Ihdícýámema ícyahíjcyáne wáalle

¹ Áánetúu Jetsóoma muha mepéé oríivo bájú íjcyátsihvu. ² Aamée idyé tsíjcyooji tsiíñe muha méoomí duurúvajávu. Átsihvúu míamúnaa díbyedívú píhcyáávemeke íacúúvéne úwááboóbe.

³ Áánaacáa taúhbájú uwáábojtémá paritséomú tsivá ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke ityúvúááolleke. ⁴ Áállekéé Jetsóo tééjá pañe íjcyáábe éllevu itsájtyéne díbyeke néémeé:

—Uwááboóbej, áámye ájyúma íjcyárolle tsíjpiima íjcyáalleke muha métuvááóhi.

⁵ Muuráhjáa Moitséeúvú taúhbaju néé ehdu nééne walléémuke medsíjívétsoíñe néwayúúnevu maáámúneri. ¿Ácooca muhdú u néé téénetu?

⁶ Áánélliihyéé íllure icyánóóvéne íhyójtswári caatúnuube ííñúji. Ehdúu Jetsóoke nééme muhdú díbye nééne díbyé hallúvú íúúballéroki. ⁷ Aanée éhniíñevuré ditye díllónéllii icyánohjúcunútsihdyu neébe:

—Ané óvíi ihdyu ámúhadítú mújyúubá ímityúne méénuhíjcyátuube áámútujkénú dílleke.

⁸ Ehdúu íñééne tsiíñe icyánóóvéne caatúnuube ííñúji. ⁹ Aanée ehdu díbye néérónaa waajácúme ímityúme íjcyane. Aamée ílluréjucu tsáápiítsadí péécunúne. Tujkénúu kéémejte péécunúhi. Áané boonée íiyéjucu dílle cóeváné tétsihvu Jetsóo úniúvu. ¹⁰ Aanée Jetsóo icyánohjúcunútsihdyu ítéecunú íiyéjucu tétsihyi íjcyáalleke. Áállekéé neébe.

—¿Aca kiávújucu íñe díhyallúvuné úúballéme? ¿A tsá íñe uke muhdú ditye méénúityúne?

¹¹ Áánélliihyéé neéle:

—Íhya tsáhaj.

Áánélliihyéé idyé Jetsóo nééhií:

—Téhdure o íjcyároobe tsá muhdú uke o méénúityúne. Ahdícýane wa dípyej. Tsiíñe ihdyu ímityúne meenújúcohdíñe.

Ímíáájuvu míamúnáake Jetsóo wáájácutsóne

¹² Áané tsíjyúu tsiíñe míamúnáake úwááboobe nééhií:

—Muurá peetédu o neébe ííñújiri o íjcyáábej téeveri míamúnaa ímíá uwááboju waajácuú peetédu nééne bohívu diityéké ájcune. Aane oke cáhcujtsómé tsáhájucu éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu ímityúne pañe íjcyatúne.

13 Áánélliihyée paritséómú néé dííbyeke:

—¿Aca íveekí eene ehdu uure ú némeíhi? Tsá muurá múha uke cáhcújtsóítyuróne.

14 Áánélliihyée neébe:

—Áánerá ímiááné o néehíí. Muurá ó waajácú kiátúhjáa o tsáhullévú o pééiñe. Aane tsá ámuha mewáájácútuéne. 15 Muurá míamúnáá íjtsaméiyé ámuhá pañe íjcyánéllii ehdu óhdityu ámuha méíjtsámeíhi. Áánetu ihdyu tsáhái ícyooca múhdityú o néétu muhdú ditye íjcyane. 16 Muurá muhdú míamúnaa ícyahíjcyané diityémá o ímíbájchoca ó nééiyá ímiáánéjuco muhdú ditye ícyahíjcyáne. Árónáa tsá oore o méénúítyuróne. Okée wálloobe Llihíyoma muhcsi méméénúiyáhi. 17 Muurá ámuhá taúhbaju néé míítyétsi ñná pájtyene úúbállécooca mecáhcujsóne. 18 Ahdu muurá íñe ó némeíhijcyá ímiááné muubá o íjcyane. Áábeke oke Llihíyó waajácú okée wálloobe.

19 Ehdúu Jetsóó néénéllii nééme dííbyeke:

—¿Aca kiá diibye Díícyáání?

Áánélliihyée neébe:

—Oke ámuha mewáájácúmejíí méwaajácúiyá Llihíyoke. Muurá oke ámuha mewáájácúca téhdure méwaajácúiyá dííbyeke.

20 Ehdúu Jetsóó úwaabó duurúvájá pañe Píívyéébé ñcúvé dsídsi pícyámeíhíjcyátsihyi íjcyámeke. Áróobekée téijyu tsá múha ékéévetú íéévéi úújététúnélliihye.

Jetsóoke cáhcújtsotúme tsá úújetétyú dííbyedívu

21 Ááne boonétúu idyé tsiíñe neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámuhadítyú o péjúcoóhi. Áábeke ámuha oke menéhcóromé tsá maájtyúmíityúne. Ámuha médsíjiveé ámuhá imítyuháñe ímíbáávyetúmere. Áánéllii o péhullévú tsá óhdivu ámuha meúújetétyúne.

22 Ehdúu Jetsóó néénéllii tétsihyi íjcyame néjcatsíhi:

—Dsjívétsámeíiibyébáhaja. Íjcyátúnéllii neebe dííbyedívú meúújetétyúne.

23 Áánélliihyée neebe diityéke:

—Ámuha muurá míamúnaa íji múnááre. Áánetu tsá íji múnáajpi o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu níjkyéjitu o tsááhií. 24 Áánéllii ámuhákye o néé diibyéjuco míamúnáake o pájtyetétsóóbeke cáhcújtsotúme ímítyú ímíbáávyetúmeré dsíjiveíñe.

25 Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—¿Aca muubá uú?

Áánélliihyée neébe:

—Muurá tsúúca ámuhákye ó nehíjcyá muubá o íjcyane. 26 Aane téhdure múhdurá ámuha meícyahíjcyané ámuhákye ó nééiyáhi. Árónáa okée wálloobe ímiáábé íjcyánéllii oke díbye néénere ámuhákye ó nehíjcyáhi.

27 Ehdúu Jetsóó Cááni Píívyéébedítyú diityéké úúbálleroné tsá ditye wáájácútuéne.

28 Áámekée idyé neébe:

—Muurá Míamúnáájpidívúu o ipívyéévéébeke páwachékevu ámuha mewátyétyéhcúcooca botsíi méwaajácúu muubá o íjcyane. Tsá táíjtsaméityúré o újcune ámuhákye o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó oke néénere ó nehíjcyáhi. 29 Muurá diibye okée wálloobe tsá kiá óhdityu íjcyatúne. Aabe tsá oke íhvéjtsotú díbye ímilléné o méénuhíjcyánélliihye.

30 Ehdúu díbye néénetu mítyame cáhcújtsó dííbyeke.

Naavéneéjte

31 Áámekée neébe:

—Muurá iñe ámuhakye o nehijcyané ámuha mecáhcújtsóne tehdu meijcyáhajchíí imiáané tahñéjté ámuha méijcyaaíhi. ³² Aame ámuha imiá uwááboju tsúuca mewáájacúmé múhdurá ámuha meicyahijcyánetu méimíjpyéteéhi.

³³ Áanélliihyée néeme dííbyeke:

—Áánerá muha Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe meijcyámeke ¿iveekí u nées ñnetú muha méimíjpyetéiñe tehdu múhójtí pañe muha meijcyámekéjivari?

³⁴ Áanélliihyée neébe:

—Muurá imiáané imityúne méenuhijcyámé tsá imí ijcyatú ehne múúne tsíjtyé hójtsí pañe ijcyame ijcyadu. ³⁵ Muurá tsaaté hójtsiri ijcyaaabe tsá diityéejpi ijcyatúne. Áánetu ihdyu diityé hajchi diityéejpi. ³⁶ Ahdu Píivyéébé Hajchi o ijcyaaabe ámuhakye imityúnetu o imíjpyetésómé imiáané ámuha méimíjpyéteéhi. ³⁷ Imiáánéjucóhde ámuha Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe meijcyarómé méimíllehijcyá oke medsíjívetsóné iñe ámuhakye o úwaabóné ámuha mecáhcújtsóiyóné méimíllétúnema. ³⁸ Muurá ihdyu Llihíyó oke tükévjtsóneri ámuháma ó ihjyúvahijcyáhi. Ahdu muurá ámuháj caani ámuhakye tükévejtsódújuco ámuha meicyahijcyáne.

³⁹ Áanélliihyée néeme dííbyeke:

—Áánerá ihdyu múuhá ihde múnáajpi Aavaráaúvú múuháj caani.

Áanélliihyée Jetsóó nées diityéke:

—Muurá imiáané dííbyeúvúj tsiménémúhaabe ámuha meijcyaca dííbyeúvúu icyahijcyádú ámuha méijcyáiyáhi. ⁴⁰ Aaca muurá iñe Píivyéébe oke tükévjtsóneri ámuhakye o úwáábohijcyané hallútú tsá ámuha oke medsíjívetsóityuróne. Tsáháa muurá ehdu Aavaráaúvú neétune. ⁴¹ Áronáa ihdyu ámuháj caani ijcyadújuco ámuhá.

Áanélliihyée néeme dííbyeke:

—Áánerá ijcyaaabe tsáapiye múuháj caani Píivyéébeé. Tsá tsijpi múuháj caani ijcyatúne.

⁴² Áanélliihyée Jetsóó nées diityéke:

—Muurá imiáané Píivyéébe ámuháj caani ijcyaca oke ámuha méwájyúiyáhi. Muuráhjáa dííbyedítyú o tsáa oke díbye wállóonélliihye. Tsáháa táábúwaríyé o tsáátune. ⁴³ Aabe ámuhakye o úwaabóné ¿iveekí tsá ámuha melléébohijcyatúne? ⁴⁴ Muurá ihdyu ámuháj caani Naavéné ijcyánéllii díbye imíllédú ámuha méméenuhijcyáhi. Muuráhjáa ípívyevedújuco imityuube diíbye dsíjívétso múnáajpi. Áábé pañe tsá imiá íjtsaméi ijcyatúne. Apáañéré álliu dííbyé pañe ijcyáábedítyú imichi teene tsahijcyáhi. ⁴⁵⁻⁴⁶ Ahdu ámuha menéénéllii tsá méimíllétú imiáané ámuhakye o nehijcyaróné mecáhcujtsóne. Áánetu ihdyu tsá múha oke neéityuró imityuube o ijcyane. ⁴⁷ Muurá ihdyu imiáané Píivyéébeéjté ijcyame imíllé dííbyé uwááboju illéébone. Áánetu ámuha dííbyeéjté meijcyatúnéllii tsá méimíllétú teene melléébone.

Aavaráaúvú ijcyatúnacájuco Críjto icyahijcyáne

⁴⁸ Ehdúu Jetsóó neénéllii néeme dííbyeke:

—Ihdyúha imiáánéjuco muha menéhijcyané Tsamáariá iñúji múnáajpi u ijcyáábé pañe naavéné ijcyane.

⁴⁹ Áanélliihyée neébe:

—Áánerá tsá tápáñe naavéné ijcyatúne. Muurá ihdyu ñná o méénúneri Llihíyoke ó ávyéjútsohijcyáhi. Áánetu ámuha tsá oke maávyejúúllétune. ⁵⁰ Aane tsá o ijyácunútú oke ámuha maávyéjútsoiyóneri. Áronáa ihdyu Llihíyó imíllérá oke ámuha maávyéjútso. Aabe ihdyu óvíi muhdú nées oke ávyejúúllétúmeke. ⁵¹ Aane imiáané ámuhakye o nées o nehijcyané cáhcujtsómé mújyú dsíjívécóóityúne.

⁵² Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Ímiáánéhaca dípañe naavéne. Muurá eene ínehjírjúcú u íhjuváne. Ááneráhjáa Aavaráaúvuma Píívyéébé ihjú uubálle múnaa íhtsutúme íjcyároméhjí dsíjívéhíjcyáhi. Aanáa muhdú ívane u nées u néhijcyáné cáhcújtsómé mújyú dsíjívéityúne. ⁵³ ¿Aca dííbye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ehniíñevu uú? Áhdure ¿aca diitye Píívyéébé ihjú uubálle múnáaúvú ehniíñevu uú? Ááneráhjáa diitye íjcyarómé dsíjívéhi. Aanéjii tehdu múha uke cáhcújtsóiyónejíivari.

⁵⁴ Áánélliihyée neébe:

—Ihdyu tehdújuco ímiááné oore o ávyéjúttsámeíhíjcyaca tsá múha oke cáhcújtsóityuróne. Aaca idyé tsá tene ímíityuróne. Áronáa ihdyu Llihíyóré oke ávyéjútsohíjcyá eene ámuhá Píívyéébé díbye íjcyane ámuha menéhíjcyaaábe. ⁵⁵ Áróobeke tsá ímí ámuha mewáájacutúne. O ihdyu ó waajácú dííbyeke. Muurá dííbyeke o wáájacutúné o néeca ámuháduiyó oo állíu múnáajpi. Áronáa ímiááné dííbyeke o wáájacúnéllii oke díbye nééne ó cáhcútsohíjcyáhi. ⁵⁶ Muuráhjáa díbye méihdé múnáajpi Aavaráaúvú ímí íjtsúcunú o tsááiñe ímiááné iwáájacúnéllíhye. Ááneríi mítyane ímíjyúúveébe.

⁵⁷ Ehdúu Jetsóo néénéllii néémeé:

—¿Aca muhdú 50 pijcyábá u íjcyáábejii ú waajácú Aavaráaúvuke?

⁵⁸ Áánélliihyée neébe:

—Ímiáánetúré ámuhákye o nées dííbyeúvúikyée íjcyátúnáacájuco o ícyahíjcyáne.

⁵⁹ Ehdúu díbye néénéllii néwayúúné éhkebamé dííbyeke íáámúroki. Áronáacáa diityédítyú duurúvájá pañétú mújyúrá wáájacúratúné íjchívyeebe.

9

Hállúvátúúbe tsíju tsíimaváábeke Jetsóo ímíjpyetésóné

¹ Tehdurée tsátsihdyu muha Jetsóoma mepájtyenáa ájtyúmiibe hállúvátúúbekéhjáa tsíju tsíimaváábeke. ² Áábedítyúu muha menée dííbyeke:

—Uwááboobej, ¿acáa íveekí áánúke íllu tsíju tsíimaváhi? ¿A cáánímútsí ímítyú déjúcotu, mítyá dííbyé ímítyú déjúcotúrej?

³ Áánélliihyée neebe múuhakye:

—Tsáháa dííbyé ímítyú déjúcotu ehdu díbye íjcyatúne. Áhdurée tsá cáánímútsí ímítyú déjúcotu tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu dííbyeke o ítetsónej téeveri Píívyéébe íhtsútuube íjcyane iwáájacúmeí ehdu píívyeebe. ⁴ Aane ó imíllé okée wálloobe níwaavéné o íjcyané hajchótá o méénune. Muurá meíjyunúcooca tsá múha wákímyeíjyúcootúne. ⁵ Muurá peetédu o neébe ííñújiri o íjcyané hajchótá ímiáájú míamúnáadívú ó bóhówátsohíjcyáhi.

⁶ Ehdúu íñéene ííñújí hállúvú iúniñeri ííñuba ityátsájconeri díbye hállúvátúúbeke íhyálluúúcú tááboobe. ⁷ Áánemáa neebe dííbyeke:

—Díllójcámeítyé ehne ‘dítyée wálloóne’ nééiyóné ‘Tsiroée’ némeííbawúutu. Áhdújucóo díbye téébatu íllójcámeíjyéne óómiñe tsaímíyējuco ííteébe. ⁸ Áábekéhjáa wáájacuhíjcyámé íjtyúmíne néjcatsíhi:

—¿Aca tsá ehne áánu hállúvátuube ácuúcunúúbé piáábó táúmeíhíjcyatúne?

⁹ Áánélliihyéhjáa tsaate néehí:

—Díbyējuco.

Áánetúhjáa tsíjtye néehí:

—Díbyejíivari. Tsíjpiíye. Áronáa ihdyu paabējuco díbye.

Áronáacáhjáa díbyere pañetu néehí:

—Muurá diibyéjuco oó.

¹⁰ Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke.

—¿Aane múhdutú tsúúca ú ïtéhí?

¹¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó iúúniyi ííñuba ityátsájcóneri táhálluúúcú ityáábóne wallóó ‘Tsiroée’ némeííbáwúutu o íllójcámeityeki. Ahdújucóo o péébe o íllójcámeíñe tsúúca ó ïtéhí.

¹² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—¿Aane kiá diíbye?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsá o wáájácutú kiá ícyooca dibye íjcyane.

Paritséomú dilló hállúvátúúbeke múhdutú dibye íítéjucóone

¹³ Aabéhjáa tsaímiyéjuco íítéébeke tsajtyémé paritséomu éllevu. ¹⁴ Áijyúu Jetsóó dííbyeke ímíjpyetétsó wáyeéévejcoóji. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa tsiiñe dillómé dííbyeke múhdutú dibye íítéjucóone. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Okée Jetsóó ííñuba iúúrúnúneri táhálluúúcú táábone o íllójcámeíñe tsúúca ó ïtéhí.

¹⁶ Áánélliihyéhjáa paritséomudítýú tsaate néehí:

—Áánélliihyéhaca tsá dibye Píívyéébedítýú tsáátune. Keená dibye wáyeéévejcoóji ávyejúúlléne.

Áánétúhjáa tsijtye néehí:

—Árónáa ímítýuube tsá méénúítýuró méénúráítýúronéhji.

Ehdúhjáa paritséomú páhduváré Jetsóodítýú íjtsámeíhi. ¹⁷ Aaméhjáa diíbye hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe tsaímiyéjuco íítéébeke tsiiñe néehí:

—¿Aanéhaca diíbye eene uke ímíjpyetétsoobe muubá íjcyane ú íjtsúcunúhi?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ihdyu ó íjtsúcunú Píívyéébé ihjýú uubáalle múnáajpi dibye íjcyane.

¹⁸⁻¹⁹ Aanéhjáa tsaate diityédítýú tsá cáhcújtsotú diibyéjuco hállúvátuubée ícyahíjcyaaabe dibye íjcyane. Áánemáhjáa cáánímútsikye ipíúvámútsikye néémeé:

—¿Ava diibyéjuco áanu éhneváa hállúvátúúbeke ámuhtsi metsíímávaabe íñe múhdutú tsaímiyéjuco íítene?

²⁰ Áánélliihyéhjáa neemútsi:

—Éée, diibyéjuco. ²¹ Árónáa ihdyu tsá muhtsi mewáájácutú múha dííbyeke ímíjpyetétsóne. Aane tsíímenécojñí tuhúúlléehi. Cáhawáa ihdyu medílló ámúhake dibye iúúbáalle muhdú ímíjpyeténe.

²² Ehdúhjáa cáánímútsi néé diityéké diibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane néémekéhjáa pihcyáávájá pañétú iwáágooíñe ditye pítýájcámeíñe apííchori. ²³ Áánélliihyéhjáa neemútsí dííbyekéré ditye idílloki.

²⁴ Ehdúhjáa cáánímútsi néénéllii tsiiñe ipíúvábéke néémeé:

—Píívyéébekéré tehdújtso, tsá idyé Jetsóoke. Muurá muha méwaajácú ímítýuube dibye íjcyane.

²⁵ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Árónáa tsáháturo o wáájácutú ímítýuube dibye íjcyane. Apááñéré ó waajácú ímiáánée hállúvátuube o ícyahíjcyáábéke oke dibye ímíjpyetétsóne.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tsiiñe nééme dííbyeke:

—¿Acáa muhdú uke ímíjpyetétsoóbe?

²⁷ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muuráhjané tsúuca ámúhakye ó úúballéhi. ¿Íveekí ámuha méimíllé tsiíñe ámúhakye o úúballéné ámuha mecáhcújtsokííívari? ¿Mityá ámuha méimíllé dííbyeke meúraavyéne?

²⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii ílluréjuco dítye dííbyeke iúhbáne nééneé:

—Wa ihdyu uure dííbyeke duráávyej. Muurá ihdyu muha Moitséeúvú uwáábóré meúraavyéhi. ²⁹ Muurá muha méwaajácú dííbyeúvumáa Píívyéébe íhjúvahíjcyáne. Áánetu eene u néébeke tsá muha mewáájácútu kiátúhjáa tsáábe muubá íjcyane.

³⁰ Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—¿Aca muhdú ííivane tsá ámuha mewáájácútyú kiátúhjáa tsáábe oke ímíjpyetétsoóbeke? ³¹ Muurá ímityúmé Píívyéébeke piáábó táúmeiyóné tsá díbye lléébóítyuróne. Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeéjté íjcyame díbye ímillédú ícyahíjcyámej téeveri tehdíívanéhjí méénuúbe.

³² Tsá muurá múijyú mehdu nééme hállúvatúméhjike ímíjpyetétsoné mewáájácútu.

³³ Aane muurá diibye okée ímíjpyetétsoobe Píívyéébedítyú itsáátuca tsá tehdíívanéhjí méénuútyuróne.

³⁴ Ehdúhjáa díbye néénéllii nééme dííbyeke:

¿Aca muhdú eene ídaatsónéé ímítyuube u píívyeebe ú imíllé múúhakye u úwaabóne? Ehdúhjáa néémere dííbyeméikye íjchívyetsó píhcyáávéjá pañétu.

Píívyéébeke ímí cáhcújtsotúmé íjcyá hállúvatúmé íjcyadu

³⁵ Aanée tsúuca Jetsóo waajácúhi. Áábekée tsáijyu íájtyúmiíbe neébe:

—¿Aca ímiááné ú cáhcujtsó Píívyéébé Hájchikye?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Ávyéjuúbej, oke duubállé caabyé díbye íjcyane o cáhcújtso dííbyeke.

³⁷ Áánélliihyée neébe:

—Diibyéjuco muurá íñe úúma o íhjuváne. Aane tsúuca oke u ájtyumíhi.

³⁸ Áánélliihyée dííbyé lliíñévú ímímóúúvéne neébe:

—Ávyéjuúbej, uke ímiááné ó cáhcujtsóhi.

³⁹ Ááné boonéé Jetsóo néehí:

—Muuráhjáa ííñujívú o tsáá muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne diityéké o wáájácútsóvaábe. Ópée o tsáá ímiáájú wáájácútmé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu néémeke o wáájácútsoki. Áhdurée o tsáá panévare iwáájacúné ítsúcunúhíjcyámeke o néé ímiá uwááboju dítye wáájácútu.

⁴⁰ Áánélliihyée paritséómú tétsihyi íjcyame néehí:

—¿Aca muha tehdu hállúvatúmé íjcyadu?

⁴¹ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Árónáa ámuha diityédú menéeca tsá íná ámuhá hallurí íjcyáítyuróne. Áánetu ámuha páneere mewáájacúné menémeíhíjcyánéllii ámuhá hallurí íjcyáne ímityúne.

10

Obééjámú míjcotu íjcyáne uwááboju

¹ Muurá naní múnaa obééjámú míjco pañévú llééhówatu úcaávetúmé íhdícyátsihdyúré úcaavéhi. ²⁻³ Áánetu ihdyu diityé tehmeébé úcaavé lleehówatu tééwá tehmeébé pááyúcucooca. Aabe diityéké píúvácooca íjkyéetu waajácúme. Aamejuco témíjco pañétú áachívú dííbye déjutu íjchivyécunúne. ⁴ Aabe kiávú diityéké tsúúlléhullévú úraavyémé dííbyeke iwáájacúnema. ⁵ Áánetu tsíjtyere diityéké píúváhajchíí tsá dítye péétune. Íllure wááme dítye píúvárónáa diityéké iwáájacútúnéllíhye.

⁶ Ehdúu Jetsóó diityéké nééne tsá ditye wáájácutú ìná ìñééiyóné obééjámú mǐjcótú dibye ìhjuváne.

Jetsóó obééjámú tehmeébedu

⁷ Aanée ditye lléébótúnéllii tsiíñe neebe íboohówájǐtori:

—Oo muurá ìmiááné teene obééjámú mǐjcó lleehówádu. ⁸ Aabéikyée o tsáátúné ìhde naní múnáádú nééme úwáábohǐjcyá tsǐjǐtóriye. Áróme úwáábóo tsá mǐamúnaa obééjámúdú nééme cáhcútsohǐjcyatúne. ⁹ Aane ìmiááné llééhowádú o néébeke cáhcujtsómé tajtyéeveri pájtyetéhi. Aame ìñé ìmǐjyaú ijcyá éhne múúne obééjámú ìtyehmeébema ìjcyame ìjcyadu.

¹⁰ Muurá naní múnáajpi ìllure ícúbahrá obééjámuke. Áánetúu tsá o tsáátu tehdu mǐamúnáake o méénuki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétso ìdsǐjǐvéjúcúoóítyúne bóhǐ ditye iújcuki. ¹¹ Aabe ìmiááné páñétúejpi oo oke cáhcujtsómé obééjámúdú néémé tehmeébe. Muurá obééjámú tehmeébe diityé wájyuri ícúbáhrámeíhi. ¹² Áánetu áhdólliihyéré diityéké téhmehǐjcyaaabe tsá ìmǐ téhmetúne. Muurá oohǐbyé dǐvaabe diityéké idyóó tsáábedítúyú dibye wááné boone tsáápiikye dibye tábejcáronetu wáchájaavémé ìlluréjuco mújtane pahúllevávu. ¹³ Ehdu muurá diityéjtane waabe ditye áhdónélliihyéré téhméroóbe. Aabe tsá diityédí ìjyácunútú ìhñéjté ditye ìjcyátúnélliihye.

¹⁴ Áánetu ìhdyu páñétúejpi diityé tehmeébe ìjcyadu tahñéjté tehmeébe o ìjcyámema muha méwaajácújcatsíhi. ¹⁵ Ahdu téhdure Llihǐyoma muhtsi méwaajácújcatsíhi. Aabe tahñéjte wájyuri ó ícúbáhráméí ditye iwágóóóvétuki. ¹⁶ Téhdure ìjcyámé tsijtye jodíómú ìjcyáturómé tahñéjté ìjcyáímye. Áámeke ó pihjúcuú pámeere oke cáhcujtsómé tsamééréjuco ìjcyámé tehmeébe o ìjcyaki.

¹⁷ Muurá Llihǐyó oke wájyú diityé wájyuri o dsǐjǐveebe tsiíñe o bóhǐíbye. ¹⁸ Tsá muurá múha oke dsǐjǐvétsóítyuróne. Muurá ìhdyu o ìmǐllélliihyéré o ìhvéjtsámeíbyé ó dsǐjǐveéhi. Ároobe tsiíñe ó bóhǐíhi. Ehdu táúmǐwa Llihǐyóo néhdújuco.

¹⁹ Ehdúu Jetsóó néénetu páhduváré ìjtsámeímyé díbyedítu. ²⁰ Tsaatée nééhií:

—Muurá áábyé pañe naavéné ìjcyáábé ìjtsaméí mújtáábeke ¿íveekí ámuha mecáhcútsohǐjcyá állíuuháñé dibye ìhjuváne?

²¹ Áronáacáa tsijtye nééhií:

—Tsáháubá ehdu naavéné ípañe ìjcyaaabe ìhjuváiityuróne. Pane ¿aca naavéné ípañe ìjcyame hállúvátúmeke ìmǐjpyetétsoiyáhi?

Jodíómú Jetsóoke éhðiválléne

²² Áhdurée tsáijyu Jerotsaréeri muha únǐjyá pañe meǐjcyánáa duurúvaja Píívyéébe wáábyuta ìjcyaja iwáñehǐñuhǐjcyajcúóójǐ wáñehǐnúme. ²³ Áanáacáa Jetsóó patyéíñuhǐjcyá tsátsii tééjǐ lleehówá úmǐwa ‘Tsaromóo’ némeítsihyi. ²⁴ Áábedívúu ìmǐcáávéne nééméé: ¿Aanéhaca ìñe múhajchótá múúhadívú tsá u wáájácútsámeítyúne? Bo ìhdyu apáhajchǐí ìmiááné diibyéjuco Crǐjto u ìjcyáhajchǐí múúhake duubálej.

²⁵ Áánélliihyée neebe diityéke:

—Tsúúca muurá ámúhake ó nehǐjcyará diibyéjuco o ìjcyane. Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohǐjcyatúne. Téhdure muurá Llihǐyo mémeri méénúráítyuróné o méénúneri ó bóhówátsóméíhǐjcyará diibyéjuco o ìjcyane. ²⁶ Árone tsá ámuha oke mecáhcútsohǐjcyatú táobééjámúdú nééme tahñéjté ámuha meǐjcyátúnélliihye. ²⁷ Muurá ìhdyu tahñéjté oke waajácú oke icyáhjújtsónélliihye. Áámeke téhdure ó waajácúhi. Aame ìmǐ tehjújuco oke uráávyeǐjcyáne. ²⁸ Áánéllii diityéké ó ájcuú mújyú ditye dsǐjǐvéjúcúoóítyúne bóhǐvu ditye iwágóóóvétuki. Áámeke tsá múha óhdityu dójtúcútyúne. ²⁹ Muurá Llihǐyó okée diityédívú

téhmétsoobe pámé ehniíñevu íhtsútuúbe. Áábedítyú tsá múha diityéké dójtúcúityúne.
³⁰ Muurá muhcsi Llihíyoma tsáápiiyéro.

³¹ Ehdúu Jetsóó néénéllii tsiíñe éhkebamé néwayúúné dííbyeke téúhjiiri ídsíjívetsóroki.

³² Áronáacáa neebe diityéke:

—Áánerá Llihíyó oke píáábóneri ámúhama méénúráityuróné o méénuhíjcyáábeke çííñé hallútú ámuha méimíllé oke medsíjívetsóne?

³³ Áanélliihyéé néeme dííbyeke:

—Tehdu tééné hallútú uke muha medsíjívetsóíñejíivari. Muurá ihdyu íveekí míamúnáajpi u íjcyaae Píívyéébedi u díllómeíñé hallútúré uke muha medsíjívétsoóhi.

³⁴ Áanélliihyéé neebe diityéke:

—Áánerá ámúhá taúhbaju íjcyáháámitu Píívyéébe nééhií: “Ámuha méijcyá ohdu.” ³⁵ Aane muurá dííbyé uwáábó icyáhcujsóné úráávyémeke ímiáánéjuco díbye íwaajácúháámitu nééne dííbyedu ditye íjcyane. ³⁶ Aanéjii muhdú dííbyeréé oke ííñujívú wáalloobe tehdu oore dííbyé Hajchi o íjcyane o néénejíivari. Aane çíveekí ámuha méijtsúcunú ímityúné Píívyéébedítyú o íhjuváne? ³⁷ Ihdyu méénúráityúronéhjí ámúhama o méénuhíjcyané dííbyedítyú tsáátuca tehdujuco ímiááné ámuha tsá oke mecáhcújtsóityuróne. ³⁸ Aane ihdyu okée díbye wáalloone ámuha mecáhcújtsótúrónáa mecáhcújtsó o méénuhíjcyané dííbyedítyú tsááne ámuha mewáájácu Llihíyoma muhcsi tsáápihdyuré meíjcyane.

³⁹ Ehdúu Jetsóó nééné hallútú idyé imíllerómé dííbyeke íékeevéne. Áronáacáa pállójcoobe diityéke.

⁴⁰ Áábemáa tsiíñe muha mepéé Joodáá ehnejcuvu tsojtsó múnáajpíi Jóááuvu tsótsóhíjcyáhullévu. ⁴¹ Áijyúu mítyane míamúnaa dííbyedívú píhcyaavémé néjcatsíhi:

—Tsáháa muurá áánu méénuhíjcyádú Jóááuvu méénúráityúronéhjí méénuhíjcyatúne. Áronáacáhjáa ihdyu ímiáánéjuco díbyeúvú dííbyedítyú úúbálléhíjcyáne. Ehdúu néeme Jetsóodítyu. ⁴² Áábekée mítyame tétsíi múnaa cáhcujtsóhi.

11

Ráátsaro dsíjívéne

¹ Áijyúhjáa ‘Ráátsaro’ némeííbyé Betáániarí íñáállemúpima Maaríaa, Máátaá, íjcyámúpima íjcyaae cheméhi. ² Diílléé muurá Maaríá Ávyéjuube Jetsóój tuháácýú pácúúcjúpcýori imúríjchóne paacyú íhñiwácori. ³ Aamúpíhjáa wallóó tsaatéke Jetsóo éllevu díbye náhbévahíjcyaae íhnáhó chéménéllíihye.

⁴ Aamée úúballévánetu neébe:

—Árone díbye dsíjívéné tsá íñá íjcyatúne. Ihdyu Píívyéébe íhtsútuube íjcyaae íávyéjújtsámeíkíyé ehdu dííbyeke pajtyéne. Áhdure dííbyé Hajchi o íjcyaae téénej téeveri o ávyéjújtsámeíki. Ehdúu neebe Jetsóo.

⁵ Mítyanéé ívámeííbyé diityéké Máátaá, Maaríaa, Ráátsaroo, íjcyámeke. ⁶ Aabée Ráátsaro íhnáhó chémene ditye úúbállérónáa míjcyoojícúu íjcyá tétsihyi. ⁷ Átsihdyúu botsíi neebe múúhake:

—Métsu tsiíñe mepéé Jodéa ííñujívu.

⁸ Áanélliihyéé muha menéé dííbyeke:

—Uwááboóbej, muuráhjáa éíjyure téhullé múnaa uke imíllerá ídsíjívetsóné néwayúúnevu íáámúneri. Áhullévú muhdú ú imíllé mepééneé.

⁹ Áanélliihyéé neébe:

—Muurá cóoji ímí máájtyumíhi. Áánéllii cóoji úllémeke tsá iná pájtyetúne. ¹⁰ Áánetu pejco úlleme cábóhcámeíhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé múúhakyé neébe:

—Muurá ihdyu ménahbéébé Ráátsaro íllure cuwáhi. Áróobeke ó ákyéjtsóteé téhullévú meúújetédu.

¹² Áánélliihyée muha menéehí:

—Ávyéjuúbej, áánélliihyéhaca bóhíiibye ehdu idyé íllure cúwaábe.

¹³ Ehdúu muha menéé ímiá cúwáre díbye nééne meijtsúcunúnema. ¹⁴ Árónáacáa botsíi ímíñeúvú neebe múúhakyé:

—Muurá ihdyu ímiáané tsúuca Ráátsaro dsíjivéhi. ¹⁵ Árónáa íllure ó ímíjyuuvé díbye dsíjívénáa téhulle o íjcyátúneri éhnííñevu ámuha oke mécáhcújtsoki. Ahdícyane cáhawáá metsu meúújetékij.

¹⁶ Ehdúu Jetsóó múúhakyé néénéllii Tomáá díbyere ‘Jeméero’ némeííbyé néehí:

—Ané wa ihdyu metsu pámeere mepéé díbyema téhullévú medsíjíveki.

Dsíjívémeke Jetsóó bóhítsóne

¹⁷ Aanée Betáaniávú muha meúújeténáa úballémé Jetsóoke tsúuca 4 coojívájuco pájtyene Ráátsaróúvuke ditye cúúúnetu. ¹⁸ Teenée Betáania Jerotsaréetu míñéécú kiróometrój piínévu. ¹⁹ Aanéhjáa mítyame péé diityepí Máátámúpíke iñáhbenuki. ²⁰ Aanéhjáa diille Mááta tsúuca tétsihyíjyucó muha meijcyane iwáájácúne cáhdahíró Jetsóoke. Áánetúhjáa Maaría ááhívu coéváhi. ²¹ Aallée Mááta néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúuca dsíjivéhi. ²² Árónáa ihdyu ó waajácú Píívyéébe uke piááboíñe.

²³ Áánélliihyée neebe dílleke:

—Díñahbe bóhíhi.

²⁴ Áánélliihyée neéle:

—Éée, ímiáané ó waajácú díbye bóhííñe páneere tsíhdyuréjucó ímíbaávyéjyú pámeere dsíjívémé bóhícoóca.

²⁵ Áánélliihyée Jetsóó néehí:

—Muurá dsíjívémeke ó bóhítsóhi. Áánéllii pámeere oke cáhcujtsómé dsíjíverómé bóhíhi.

²⁶ Aame tsá wágóóóvéityúne. ¿A ú cáhcujtsó uke o nééneé?

²⁷ Áánélliihyée neéle:

—Éée Ávyéjuúbej, ó cáhcujtsó diibyéjucó éhneváa íñe ííñujívú tsááiiibye Crijóto Píívyéébé Hajchi u íjcyane.

Ráátsaróúvuke Jetsóó kímoovéne

²⁸ Ehdúu íñééne Mááta íñaalle Maaría éllevu ipyééne áábánéwu neetéhi:

—Muúllej, Uwááboobe éhtsíhyi íjcyaaabe uke piuváhi.

²⁹ Áánélliihyéhjáa ícúu peelle díbyeke iúújetéki. ³⁰ Téjyúu tsáhái muha meúújetétú técoomívu. Kémúélléhréikyée muuha Mááta múúhadívú úújetétsihyi. ³¹ Aanéhjáa Maaría diityepíke náhbenúmé íténáa íjchívyeiñú peecútére. Aanéhjáa íjtsúcunúmé íñáhbeúvuke íkímóóvéne dille íjchívyeiñúne. Áánemáhjáa úraavyémé dílleke.

³² Aallée múúhadívú wájtsille Jetsóó lliíñévú ímímóúúvéne néé díbyeke:

—Ávyéjuúbej, úpée u íjcyaca táñahbe dsíjívéityúroobe tsúuca dsíjivéhi.

³³ Ehdúu íñééne taálle. Téhdurée díllema péeme tááhí. Aanée Jetsóoke kímhóco pájtyéhi.

³⁴ Aabée néé diityéke:

—¿Kíatúhjáa ámuha mécuú díbyeúvuke?

Áánélliihyée néémeé:

—Cáhawáá metsu meúújeté ténijkye.

³⁵⁻³⁶ Ehdúu ditye nétsiu Jetsóó táánéllii néjcatsímye:

—Mítanée muurá wájuube dííbyeúvuke.

³⁷ Áánetúu tsaate nééhií:

—Áánerá hállúvátúméhjike íítétsohíjcyaabée žíveeki tsá múhdúubá méénutú dííbyeúvuke díbye idsíjívétuki?

Ráátsaróké Jetsóó bóhítsóne

³⁸ Aamée dííbyeúvú níjkyé hallúvú muha meúújeténáa tsiiñe Jetsóó kímoovéhi. Áijyúu teene níkyehéjú wátájcámeí mítyau nééwayúvu. ³⁹ Aanée neebe diityéke:

—Cána eeu nééwayu méíinétsoj.

Árónáacáa dííbyeúvú naalle Mááta nééhií:

—Ávyéjuúbej, árónáacáubá tsúúca toocjúcoobe. Muurá tsúúca 4 coojívájucó mee dííbyeúvúu dsíjívétsihdyu.

⁴⁰ Áánélliihyée neébe:

—Muuráhjané idyé uke o néé oke u cáhcújtsóhajchíí Píívyéébe íhtsútú u ájtyúmiíñe.

⁴¹ Ehdúu díbye néénéllii awáá íñnetsómé teeu nééwayu. Áánáacáa cáamevu icyárúúvéne Cááníma íhgyúvaabe nééhií:

—Ayúju Táácáániíj, uke ó téhdujtsó páneere uke o nééne oke u lléébohíjcyané hallúvu.

⁴² Muurá ó waajácú oke u lléébohíjcyáne. Ehdu íñe uke o néé íjtye míamúnaa icyáhcújtsó ímiáánée oke u wáalloóne.

⁴³ Ehdúu Cááníma íhgyúvátsihdyu tsíjipánécoba neébe:

—¿Rátsa Ráátsaró, díjchivye eene níkyehéjú pañétu!

⁴⁴ Ehdúu díbye néénemáyé íjchívyéjúcoobe dityéhjáa bíjínúnéhjimáye. Áánélliihyée neebe diityéke:

—Métsiñu eene íbíjínuháñe.

Jetsóoke íékéveíñé ditye pítyácójcatsíñe

(Mt 26.1-5; Mc 14.1-2; Rc 22.1-2)

⁴⁵ Ehdúu díbye méénune íajtyúmínéllii Maaríama péémedítýú mítyame cáhcujtsó dííbyeke.

⁴⁶ Áánetúu cáhcújtsotúmé paritséómu éllevu ipyééne úúbáalletéhi. ⁴⁷ Áané lliíñétúhjáa píhcyaaavémé pámeere llúúvájte avyéjútémá tsijtye pañétúejte avyéjute ipítyácójcatsí muhdú dííbyeke imyéénuíñe. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—¿Aca muhdú íñe méméénuú dííbyeke? Muurá ímiááne méénuhíjcyaaabe méénuráítyúronéhji. ⁴⁸ Muurá éhdure dííbyeke meíhvéjtsóhajchíí pámeere dííbyekéréjuco avyéjúúlleíñe. Áijyu muurá romáánómú méhdivu icyáyobáávaténe íñe méduurúvaja iwácávyáhcóne méhdi ícúbáhráiyáhi. Ehdúhjáa néjcatsímye.

⁴⁹ Áijyúu téené pijcyábari diityédítýú tsaapi piañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyaaabe Caipáa néé diityéke:

—Ávyétá muutérá mía ámuha íñéubará wáájacutúme. ⁵⁰ Muurá ihdyu tehdújuco tsáápiye dsíívéiyóné pámeere meóúúvéiyóné íhdétu.

⁵¹ Ehdúhjáa neebe Caipáa Píívyéébere íjtsámeíchóneri Jetsóó dsíjíveíñé jodíómu wájuryi. Tsáháhjáa íhdityuré íujcune ehdu díbye néétune. ⁵² Árónáacáa tsá apáámye wájuryíyé díbye dsíjívétúne. Téhdurée dsíjíveebe pámeere múhdumé Píívyéébej tsíímé íñújiri íjcyame dííbyeke cáhcujtsómé ipájtyetéki. ⁵³ Aanée téijyu pítyácójcatsímyé muhdú dííbyeke idsíjívétsoíñe.

⁵⁴ Áanélliihyée tsáhájuco dibye boohówáneúvú péhíjcyatú míamúnááj pñne. Áábemáa muha mepéé Jodéa iññújitu Eeparaívu ñnéubará píívyétúné iññújij pñhírí íjcyácoomívu. Ácoomíyí muha méícyahíjcyáhi.

⁵⁵ Áijyúu lleevárijyuco pajtyété wañéhjí muháa ténevá pijcyábádú mewañehjívatéhijcyáne. Áané ihdējucóo hállúécoomíji múnaa péécunúné Jerotsaréevu muhdú íicyahíjcyáné íímíbájchoméiki. ⁵⁶ Aaméhjáa duurúvájá pañe íjcyame Jetsóoke íajtyúmííyóneri íjcyame néjcatsíhi:

—¿Muhdú ámuha méijtsúcunúhi? ¿Aca íhya tsááiíbye, mityá tsáhaáj?

⁵⁷ Áanáacáhjáa paritséomú llúúvájte avyéjyjtémá pámeekéré néé ditye kiá Jetsóo íjcyane iwáájácúcooca íícúí diityéké iúúbáalle ditye dííbyeke iékééveki.

12

Tsáápille pácúúcuypácyori Jetsóój tuháácyú tsójtzone
(Mt 26.6-13; Mc 14.3-9)

¹ Aanée téijyu íhyojtsítú tsájcoojíturējuco teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáa Jetsóoma muha mepéé Betáaniávu dibyée bóhíitsoobe Ráátsaro íjcyácoomívu. ² Áijyúu diitye Ráátsarómú mítyane majcho meenu dííbyeke idyúúruváne. Áánevéu Mááta ájcune máchohíjcyamútsí diibye Jetsóoma. ³ Áanáacáa ‘náádoó’ némeíñé pacúúcuypácyó mítyane áhdótsámeíjpacýó itsíváne Maaríá múrijchó Jetsóój tuháácyu. Áánemáa páácyulle íhñíwacoríyé dííbyeke. Aanée pájá pañéré imyéwu cuvááhií. ⁴⁻⁵ Ájpacýó hallútúu múúhadítýú tsaapi Jetsóodívúhacáa méénútsóoiibye Tsimóo hajchi Jóoda Ijcarióóté néé múúhakyé:

—¿Aca íveekí éjpacýo tsá menáhjíhénutú 300-jíva tsané pijcyábá wákimyéi áhdodúné téene dsíídsiri ídáátsojtéké mepíáábóiyoki?

⁶ Áronáacáa tsá ímiáané ídáátsojtéké ipíáábóiyóneri íjyácunúnéllii ehdu dibye néétune. Ihdyúhacáa múúhama dsíídsike ityéhmejíjcyánetu íñániíjcyánélliihyéré imílléroobe téjpacýo náhjíhénúmeíñe. ⁷ Áábekée Jetsóo néehíí:

—Óvi ihdyu oke téjpacýorí múrijcholle. Muurá ihdyu oke ditye cúúúcooca oke itsójtsoiyónējuco dille méénune. ⁸ Tsá diitye ídáátsojte kiávú ámúhadítýú péétyúne. Áánetu tsá páijyuvaré ámúhama o íjcyáityúne.

Ráátsaróké ídsíjívétsóiyóné ditye pítyácójcatsíñe

⁹ Aanéhjáa mítyame tsúúca waajácú Betáaniarí dibye íjcyane. Áanélliihyée tsáácunúmé dííbye éllevu. Áhduréhjáa imíllémé Ráátsaróké íajtyumíné dsíjívéébekée dibye bóhíitsoóbeke. ¹⁰⁻¹¹ Téijyúhjáa llúúvájte avyéjyjte néjcatsí téhdure Ráátsaróké ídsíjívétsóiyóné íveekí dííbyeke Jetsóo bóhíitsonéllii mítyane míamúnáa dííbyekéréjúco icyáhcuíjtsóne úráavyéné hallútu.

Jerotsarée coomívú Jetsóo úcaavéne
(Mt 21.1-11; Mc 11.1-11; Rc 19.28-40)

¹²⁻¹³ Áané tsiíjyúu Jerotsaréevu muha mepéénáa técoomíyí mítyame pahúllevá múnaa teenéhjáa pajtyété wañéhjívu péemeé. Aaméhjáa Jetsóo tsááne iwáájácúne wájyuhóónema dííbyeke cáhdahírómé illu wañécohíjcyáhi:

—¿Ñóóooj, maímijyu áánu íjraéémú Píivyéébe mémeri tsááneéj! Ehdúhjáa nehíjcyámé iwañéjcnema.

¹⁴ Áijyúu bóhdiibe íayáne íjju hallurí tsúúcajátújucóhjáa Píivyéébere íwaajácúháámítu illu néhdújúco:

15 Ámuúha Tsióó cóomi múnaaj, méíllityédíñe. Ámuha éllevu ámuhá avyējuube tsáá íayáne ííjú hájchí hallúri.

16 Ehdúu dííbyedítú némeíñe tujkénú tsá muha mewáájacutú ñná tene nééiyóne. Áronáacáa bóónetu cáamevu dibye íavyējuute péenetu muha méítsaavé teenéhacáa nééiyóne ehdu dííbyedítú tene néhijcyáne.

17 Aanée tétsihyi íjcyame úúbállehíjcyá muhdúhjáa Ráátsaro dsíjívéebeke dibye bóhítsóne.

18 Aanée teene méénúráíturóné dibye méénune iwáájacúnéllii mítyame cáhdahíró dííbyeke. 19 Áamekéé ííténe paritséómú néjcatsíhi:

—Ehdíivane, ámuúhaj. Muurá mítyane míamúnaa dííbyekéréjuco úraavyéne. Aane tsá mepíívyetétú muhdú meméénune.

Griéégomu imíllé Jetsóoke íájtyumíne

20 Ájyúu Jerotsaréeri pajtyété wañéhjiri muha meíjcyámé pañe íjcyámé griéégomu.

21 Aamée Gariréa ííñújiri Betsáida íjcyacóomi múnaajpi Perípe éllevu itsááne néehíi:

—Muúbej, muha méimíllé Jetsóoke maájtyumíne.

22 Aanée Perípe Aderéke úúballéné tsamútsíjyuco úúballéné Jetsóoke. 23 Áánélliihyée neebe díityétsikye:

—Tsúúca muurá Míamúnáájpidívúu o ípívyéévebe o ávyējuutéíñe éévé úújetéhi.

24 Muurá ímiáané ámuhákye o nées tríigó neeváú mebájtsou dsíjívéeúdu íjcyátsihdyu ííñeu mítyanéjuco lííyaaténe. Ahdu ó dsíjívée mítyame Píívyéébe avyējuéjte íjcyaki. 25 Muurá muhdú íñjiri ícyahíjcyajítóré ímillémé wágóóóveéhi. Áánetu ímityúne ímyéénuhíjcyané íhvejtsómé újcuú mújyú idsíjívéjucóóítyúne bóhi. 26 Ahdícyane tsaate tahñéjte íjcyane ímílléhajchíí óví ookéréjuco úraavyéne. Muurá oke íícúvehíjcyámeke Llihíyó avyējuújtsoóhi.

Ídsíjívéeíñe Jetsóó úúballéne

27 Ehdúu íñétsihdyu neébe:

—Muhdú íhya múhduvúrá ícyooca táíbuwa. ¿Aane muhdú íñe teéne? Óubá Llihíyoke ó táúmeíyá ñná oke pájtyénetu dibye oke ípájtyetétsoki. Tsáhaá. Muuráhjáa ímichi téénéllii oke wáalloóbe. 28 Átsihdyúu neébe:

—Ayúju Llihíyoy, óví ihdyu ú bóhówájtsóméíhi. Áánélliihyée níjkyéjitu Píívyéébe néehíi:

—Tsúúca muurá ó bóhówájtsóméíhi. Áronáa éhniínevu tsiíñe ó bóhówájtsóméíhi.

29 Aanée tétsihyi íjcyame illééboone néehíi:

—Chijchi ihjyúváhi.

Áánetúu tsijtye néehíi:

—Níjkyéji múnaajpi dííbyema ihjyúváhi.

30 Áánélliihyée neebe díityéke:

—Áánerá ihdyu ámuhákye íñéérone ookéré neébe. 31 Aane tsúúca míamúnaa ímityúmé íjcyanévu néétsámeíñe éévé úújetéhi. Téhdure ííñújí avyējuube Naavéné tsúúca táhjátsáméíhi. 32 Muurá oke cáámetu wátyétyéhcúimyé pámeere óóma íjcyaki.

33 Ehdúu bóhówájtsóobe Jetsóó muhdú ditye dííbyeke dsíjívétsoíñe. 34 Áánélliihyée néeme dííbyeke:

—Áánerá muha mélléébohíjcyá Píívyéébe waajacúháámitu ditye éévehíjcyané míamúnáake pájtyetétsóiiybe Críjto muhdú íjcyáityúne. Áánaa muhdú u nées u dsíjívéeíñe Míamúnáájpidívúu u ípívyééveébe. ¿Mityá tsíjpiiyéí dííbyej?

35 Áánélliihyée neébe:

—Muurá ihdyu peetédú o néébe wahájchotáwuúré ámúhama ó íjcyaaíhi. Áánéllii ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhama o íjcyáne j tééveri péjcodu nééne ímityúné ámúhake idyómájcótuki, ámuha éhne múúne cúúvétsihyi íjcyame wáájácúmeítyúmé íjcyadu meíjcyátuki. ³⁶ Ahdícyane peetédú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane mécahcújtsó tééneréjuco ámúhadítúú íbóhówaúcunúki. Ehdúu Jetsóó diityéké íñétsihdyu péébe tsáhájucó tsiíne diityédívú bóhówáávetúne.

Jetsóoke jodíomudítúú tsaate cáhcújtsotúne

³⁷ Mítýáméj piínévú méénúráítúronéhjí díbye méénuhíjcyárónáa tsaate tsá dííbyeke cáhcútsohíjcyatúne. ³⁸ Ehdúhjáa dítye cáhcújtsóityúné Píívyéébe nééne dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi Itsaía cáátunúné nééhií:

Píívyéébeéj, ¿a íjcyámé tsaate méuwáábori íícuvémej? Muurá tsúuca ú úújetsójúcoorá diityéké dííhtsútuvu.

³⁹ Muuráhjáa ímiááné tsá dítye cáhcútsohíjcyatú dííbyeke. Íllúhjáa idyé tsiíne caatúnuube Itsaía:

⁴⁰ Píívyéébere ihdyu diityéké pívyétejtsó hállúvatúmé íjcyadu nééme ííbuúúné wáájácúmeítyúmé íajtyumíjúcooróné illéébójúcooróné ‘ehdúhaáca’ íñéétuki, aame diibyéjúcooro diityéké ímityúnetu ímíjpyetétsóíyóóbedi íícúvétuki.

⁴¹ Ehdúhjáa neebe Jetsóodítúú Itsaía Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi tsúúcajátújuco dííbyé íhtsútú íatyúmiíhíjcyánéllííhye.

⁴² Ároné pañée mítýame cáhcujtsó tamúnaa jodíomú Jetsóoke ávyéjujte íjcyáróméhjimájucó. Aamée dííbyeke icyáhcújtsoróné tsá pámehdívúré bóhówáávétsotú paritseómú diityéké píhcyáávéjá pañétú wáágóóíyóné apííchori. ⁴³ Imíllerómée ímí Píívyéébema íjcyane. Áronáacáa éhnííñevu imíllémé míamúnáamáyé ímí íjcyane.

Jetsóó uwáábó lléébotúme díllómeí ímityúmedi

⁴⁴ Ájyúu Jetsóó kéévánécoba nééhií:

—Muurá oke cáhcujtsómé tsúuca cáhcujtsó Llihíyoke okée wállóobeke. ⁴⁵ Áhdure oke ájtyumímé tsúuca ájtyumí dííbyeke. ⁴⁶ Muuráhjáa peetédú nééne ímiá uwáábójuma o tsáá ííñújívú teene cáhcujtsómé éhne múu cúúvétsii íjcyadu ímityúné pañe íjcyájúcoótuki.

⁴⁷ Aane íñe o úwaabóné illéébójúcooróné cáhcújtsótúmeke tsá o nééítyuró ímityúmé dítye íjcyane. Tsáháa o tsáátu míamúnáadi o ícúbáhraki. Ópée o tsáá diityéké o pájtyetétsoki. ⁴⁸ Áronáa ihdyu muhdú míamúnáa ícyahíjcyané ímíbájchómeícyooca íñe o úwáábohíjcyané íehdíiválléne cáhcújtsotúme tééne déjúcotu néétsáméííhi. ⁴⁹ Aane íñe ámúhake o nehíjcyanéjí tsá táíjtsaméityúré o újcune o nehíjcyatúne. Muurá ihdyu Llihíyó okée wáalloobe oke néhdújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne. ⁵⁰ Aane ímiááné dííbyé uwááboju lléébome újcuú mújyú ídsíjívéjúcoóítyúne bóhi. Ehdú ámúhake o nehíjcyá Llihíyó oke néhdújuco. Ehdúu neebe Jetsóó.

13

Ímamyémúj tuhááñé Jetsóó níjtyune

¹ Aanée teene pajtyété wañéhjí lleevárijyucó íjcyánáa tsúuca waajácuube míamúnáama ííñújiri ícyahíjcyátsihdyu Cááni éllevu íóomííñe. Aabée mítýane múúhake iwájyune úújétsóhíjcyá múúhadítúú ipyétsihvújuco.

² Áanáacáhjáa tsúuca Tsimóó hajchi Jóoda Ijcaríóóté ííbúwá pañévú Naavéné úcaavé díbye dííbyedívú méénútsóíñé íjtsaméima. ³ Aabée Jetsóó waajácú Cááni Píívyéébe éllevu tsiíne íóomííñe. Téhdurée waajácuube dííbyeke díbye pícyoone páné avyéjuubéré

dibye ijcyaki. ⁴ Aabée majchorí muha meijcyánáa hállúeja íwajyámú ityácórívéne ípáacyuméibávú ípínétú chíaaavéhi. ⁵ Áánemáa lílyíhló pañévú nújpacyo ipícyójpácoryi múúháj tuhááñé iníjtyúne páacyuube eenée ípínétú ichiáávéhbari.

⁶ Aanée Tsimóo Péedoróké dibye níjtyúyónáa neébe:

—Ávyéjuúbej, ¿aca muhdú ívane oke ú níjtyuú tájtyúhaacyu cáabyekérá uke o níjtyúyóóbeke?

⁷ Áánélliihyée neébe:

—Tehdújuco. Áronáa tsá u wáájacutú íveekí ehdu o méénune. Aane ihdyu cáhawáá óví ú waajácúhi.

⁸ Áánélliihyée neebe Pééodoro:

—Áronáa tsá oke u níjtyúityuróne. Muurá ihdyu uke ó níjtyúiyáhi.

Áronáacáa neebe dííbyeke:

—Muurá uke o níjtyútuca tsá u íjcyáityuró táavyéjúeipi.

⁹ Áánélliihyée idyé neebe Pééodoro:

—Ávyéjuúbej, aanéjíiva tsá apáañéré tájtyúhaacyu u níjtyúityúne. Téhdure oke nijtyu táhníwáuma táhójtícu.

¹⁰ Áánélliihyée Jetsóo néé dííbyeke:

—Muurá íávúhcútsihdyu íjchivyémé íjtyúhaacyuréjuco níjtyámeíñé íjpi ííñuvájúcóótúnélliihye. Ahdu muurá ícyooca ímíhyero ámuúha. Áronáa tsá pámeére.

¹¹ Ehdúu neebe múúhadítýúhacáa tsaapi dííbyedívú méénútsoíñé iwáájácúnema.

¹² Ehdúu múúháj tuhááñé iníjtyúne tsiíñe íwajyámuvu íucáávéne ácuúveebe múúháj pínévú ípyée íacuúacunúhíjcyátsihvu. Áánemáa neebe múúhakye:

—¿A ámuha méwaajácú íveekí ehdu ámúhakye o méénune? ¹³ Muurá ámuha oke médíllóhíjcyá Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyane. Aane diibyéjuco o íjcyáabeke ihdyu tehdújuco ámuha oke medíllóhíjcyáne. ¹⁴ Muurá ímiááné Uwáábóóbemáyé Ávyéjuube o íjcyároobe ámúháj tuhááñé ó nijtyúhi. Aane ihdyu óví tehdú ámuha ménítýúcatsíhijcyáhi.

¹⁵ Muurá ehdu ó meenú tehdú ámuha pamévakeré maávyejúúlleki. ¹⁶ Muurá ímiááné ámúhakye o néé tsané avyéjúúbé úníu múnáajpi tsá diibye íavyéjúúbé ehnííñevu íjcyatúne. Áhdure tsaate tsáápiikye tsiélllevu wálloobe tsá diityé ehnííñevu íjcyatúne. ¹⁷ Ehdú ámúhakye o néhijcyané ámuha melléébone tehdú meícyáhajchíí muurá íñé ímíjyaú ámuha meíjcyáhi.

¹⁸ Áronáa tsá pámeere tehdú ámuha meíjcyáityúne. Muurá ó waajácú caatyé ímiááné tahñéjté íjcyane. Áronáa ihdyu tehdújuco tene pájtyeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: “Dííbyema muhcsi memáchohíjcyároobe óhdivu méénútsoóhi.” ¹⁹ Ehdú oke tene pájtyeíñé íhdétújuco ámúhakye o úúballéné néhi tene pájtyeíjyu ámuha oke mecáhcújtso ímiááné diibyéjuco o íjcyane. ²⁰ Aane ímiááné o néé íñe ámúhakye o wálloómeke ímí iwáátsúcúpéjtsómedi íícuvémé idyé muurá ookéjuco íícuvéne, áhdure Llihíyó okée wálloóbekéjuco dítye íícuvéne.

Jetsóo úúballé dííbyedívú Jóóda méénútsoíñe

(Mt 26.20-25; Mc 14.17-21; Rc 22.21-23)

²¹ Ehdúu Jetsóo múúhakye inétsihdyu múhduúvúrá illíñémuúacunúmeíñe tsiíñe néehíí:

—Muurá ímiááné ámúhadítýú tsaapi óhdivu méénútsoóhi.

²² Aanée tsá muha mewáájacutú cáabyedítýú dibye nééneé. Áánélliihyée muha íllure méíítéjcatsíhi. ²³ Téijyúu muha memájchónáa mítyane dibye oke ívámeíbyé dííbyé úníuri ó ácuúacunúhi. ²⁴ Áábekée oke Tsimóo Pééodoro néé o díllo dííbyeke ímichi cáabyedítýú ehdu dibye nééneé. ²⁵ Ahdújucóo dííbyeke áábánéwu o nééneé:

—Ávyéjuúbej, ¿aca caabyé ímichi úhdivu méénútsoóhi?

²⁶ Áánélliihyée neébe:

—Pááaho o ééníyohóvú o ájcuúbe.

Ehdúu néébere iééníyohóvú ajcú Tsimóó hajchi Jóóda Ijcarióóteke. ²⁷ Áijyúu tsúúca dííbye pañévú Naavéné úcaavéné iwáájácúne Jetsóó nées dííbyeke:

—Wa bo íícúí ñná u méénuíñé meénuj.

²⁸ Ehdúu dibye nééne tsá muha dííbyema majchorí meíjcyámedítýú tsáápiubaré wáájácútu íveekí ehdu dibye dííbyeke nééneé. ²⁹ Tsaatée ijtsúcunú dsíídsí tehmeébé dibye íjcyánéllii ehdu dibye nééne wañéhjí wáábyuta tsíeméné dibye iáhdoki. Áhdurée ijtsúcunúme ídáátsojtéké dibye dsíídsítu ajcúiyóné ehdu dibye nééneé.

³⁰ Aanée diibye Jóóda Jetsóó pááahóvú ajcune imájchóne múúhadítýú péjucóó tépejco.

Jetsóó tauhbaju

³¹ Áábe déjuvúu Jetsóó nééhií:

—Ícyooca ihdyu Míamúnáájpidívúu o ípívyééveebe ó ávyéjuúteé Píívyéébé avyéjú iwáájácúmeíki. ³² Aane lléváhréjuco muhtsi maávyéjútsójcatsííñé Píívyéébema. ³³ Muurá ámúhakye o pícyoíñúme oke ámuha menéhcóromé tsá maájtyúmíityú áátsííméjuco ámuha meíjcyaróme. Aane ámúhá avyéjútékée o néhdu tsá ámuha ícyooca mepééityú o péhullévu. ³⁴ Ahdícyane ámúhakye ó tauhbá muhdú ámúhakye o wájjyudu ámuha mewájjyújcatsíiki. ³⁵ Muurá ímiááné ámuha mewájjyúcatsíhajchíí téénetu pámeere míamúnaa waajácúú ímiááné tahñéjté ámuha meíjcyane.

Jetsóó úúballé Pééodoro tóónúmeíñé

(Mt 26.31-35; Mc 14.27-31; Rc 22.31-34)

³⁶ Ehdúu Jetsóó néénéllii Tsimóó Pééodoro nées dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca kiávú ú peéhi?

Áánélliihyée neébe:

—Ícyooca tsáhái oóma u pééityúne. Áronáa bóónétúí oke ú úráávyeehi.

³⁷ Áánélliihyée Pééodoro nées dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí tsá ícyooca úuma o pééityúne? Muurá téhdure ó dsíjjivéiyá diwájjyuri.

³⁸ Áánélliihyée neébe:

—¿aca ímiááné u nées tawájjyuri u dsíjjivéiyóne? Muurá ímiáánetúré uke o nées ípyejco cáracái májtsívátúnáa oke u úráávyeróóné u tóónuíñé 3-íjyúva.

14

Jetsóoj téeveríyé Méécáánidívú meúújeténe

¹ Aane ihdyu íñerí maáábímyeídíñé. Llihíyoma múhtsidívú mécátsípááve. ² Muurá dibye íjcyáhulle íjcyané meíjcyáiyotsíhji. Muurá tene íjcyátuca idyé ó nééiyá tene íjcyatúne. Áronáa íjcyáne. Áánéllii o péé téhullévú ámúhá ihde o ímíbájchoki. ³ Aane o ímíbáavyetsódú ámuha tahñéjteke ó ujcúvaá tsatsíhyí meíjcyaki. ⁴ Muurá ámuha méwaajácú kiávú o pééíñé. Áhdure ámuha méwaajácú muhdú téhullévú ámuha meúújetéíñé.

⁵ Ehdúu múúhakye Jetsóó néénéllii Tomáa nééhií:

—Ávyéjuúbej, tsá muha mewáájácútu kiávú u pééíñé. Téhdure tsá muha mewáájácútu muhdú téhullévú meúújetéíñé.

⁶ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—Oo muurá téhullévú úújeténe júúvádú o néébedi ímiá uwááboju íjcyane cáhcujtsómé ujcú mújyú idsíjívjúcóóityúne bóhi. Aame tajtyéeveri úújeté Llihíyodívu. ⁷ Muurá ámuha oke mewáájácúhajchíí tsúúca téhdure méwaajácú Llihíyoke. Tsúúca muurá ámuha máájtyumí dííbyeke.

⁸ Áanélliihyée Perípé nééhií:

—Ávyéjuúbej, cána múúhake dájtyumítsó Díícyáánidívú muha téeneri meíjyácunújúcóótuki.

⁹ Áanélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca muhdú íhyajchótá ámúhama o íjcyáábeke tsá oke u wáájacúpityúne? Muurá oke ájtyumímé tsúúca ájtyumí Llihíyoke. Aanéjíí ¿muhdú Llihíyodívú ámúhake o ájtyumítsóiyóné oke u nééhií? ¹⁰ ¿Aca tsá u cáhcújtsotú dííbyema tsáápihdyuré muhtsi meíjcyane? Muurá dííbyere tajtyéeveri ámúhake úwáábohíjcyáhi. Tsá íiná óhdityuré o újcune o méénuhíjcyatúne. ¹¹ Aane ihdyu mécahcújtsó tsáápihdyuré muhtsi Llihíyoma meíjcyane. Pane eene méénúráítyúronéhjí ámuha meíténáa o méénuhíjcyánéúbatu bo oke mécahcújtsoj. ¹² Muurá ímiááné ámúhake o néé oke ímí cáhcujtsómé téhdure o méénuhíjcyádú méénúráítyúronéhjí méénuíñe. Muurá Llihíyodívú o úújetéébé téhullétú diityéké o píaabómé éhniíñevu íjcyanéjhi méénuúhi. ¹³ Aane panévare ámuha dííbyeke tamyémeri metáúmeímyeke ó píááboó téeneri dííbyé ihtsútú o bóhówájtsoki. ¹⁴ Ahdícyane panévare píáábó tamyémeri ámuha metáúmeíñetu ámúhake ó píááboóhi.

Jetsóó néé Píívyéébé Apííchó iwállooíñe

¹⁵ Aane óví ímiááné ámuha oke mewáájyúhajchíí melleebó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o nehíjcyáne. ¹⁶ Muurá Llihíyoke ó táúmíí díbye ámuha éllevu iwállo Íapííchó ámúhake tene ípíáábohíjcyane panévaturé ímí ámuha meíjcyaki. Aane tsá ámúhadítyú kíá íjcyáityúne. ¹⁷ Muurá teene ímiájíjtóvú meke waajácútsóhi. Aane tsá úcáávéityú íjéne úráávyehíjcyámé pañévú teene dítye wáájacútúnéllíhye. Áánetu ihdyu ámuha tsúúca méwaajácú ámúhama tene íjcyanéllíhye. Aane ámúhá pañévú úcááveéhi.

¹⁸ Ahdícyane tsá ámúhake o íhvéjtsóityúne. Muurá tsiíñe ámúha éllevu ó tsaáhi. ¹⁹ Aabe lléváhréjuco íjítu o péébeke tsáhájucó múha oke ájtyumíityúne. Árónáa ihdyu ámuha oke máájtyumíí o bóhíhdu ámuha mebhííñéllíhye. ²⁰ Aane cáhawáá óví ámuha méwaajácú muhdú Llihíyoma muhtsi meíjcyane, téhdure muhdú ámúhama tsame meíjcyane. ²¹ Aane ihdyu óví oke wájyume lleebó muhdú diityéké o nehíjcyáne. Ááneri úújétsóimyé ímiááné oke iwájyune. Áámedívú o wáájacútsámeímyeke muhtsi Llihíyoma méwájyúhi.

²² Ehdúu Jetsóó néénéllí tsijpi Jóóda Ijcarióóté íjcyátuube néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿aca íveekí múúhadívuré ú waajácútsáméíí tsíjtyedívú wáájacútsámeítyuúbe?

²³ Áanélliihyée neébe:

—Muurá oke wájyume o nééne lléébotómé wáájacútsáméííhi. Áámeke Llihíyó iwájyúne diityé pañévú Íapííchó pícyoó téénej téeveri ímí tsaméhjí diityémá muha menáhbévájcatsíki. ²⁴ Muurá o nééne lléébotómé tsá oke wájyutúne. Ehdú íñe ámúhake o nehíjcyáne tsá táíjtsaméí íjcyatúne. Muurá ihdyu oké wálloobe Llihíyóré ehdu ámúhake nehíjcyáhi.

²⁵ Aane íñe ámúhake ó nehíjcyá ámúhama o íjcyané hajchóta. ²⁶ Árónáa bóónétu Llihíyó Íapííchó ámúha éllevu wálloonéréjuco ámúhake píááboíñe panévaturé. Aane ámúhake túkévéjtsó muhdú ámuha meíjcyaiñé ámúhake o úwáábohíjcyánetu. Téhdure tsíñehíjvú ámúhake waajácútsóíñe.

²⁷ Aane ámúhakye o pícyoíñúmé tadyéjuvu ehdícyaróné pañe ímíñeúvú méjicyaco íñnerí íjtsámeityúme. Áronáa tsá ámúhakye o néetu míamúnaa ímíjyútsócatsíhijcyádú néené íjtsaméma ámúhakye o pícyoíñuíñe. ²⁸ Aane muurá ámúhakye ó nehíjcyá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébe idyé tsiiñe ámúha éllevu o tsááiñe. Aane ímiááné ámuha oke mewájyúhajchíí méimíjyúúveé Llihíyó táehníñevu íhtsútuube íjcyáábe éllevu o péeneri. ²⁹ Aane ámúhakye ó úúballé íhdéjuco néhi tehdu tene pájtyéijyu ámuha mecáhcújtso ímiááné o nehíjcyáne.

³⁰ Aane íñe nihñeréjuco ámúhama o íhjuváne. Tsúuca muurá íñújí avyéjuube áteréejpíyé íjcyároobe tawáábyú tsáábe píhíjucóóhíí. ³¹ Áábedívú ihdyu ó íhvéjtsáméíí Llihíyó ímillédújuco pámeere míamúnaa iwáájácu ímiááné díbyeke o wájyúnéllii díbye oke néhdújuco o íjcyáiñe.

Ahdícyane ílluréjuco metsu mepéekíí. Ehdúu neebe múúhakye Jetsóo.

15

Jetsóo néé óóvahédú íñééneé

¹ Aabée tsiiñe múúhakye úwááboobe néehíí:

—Oo muurá óóvahédu. Áánetu Llihíyó téhé tehmeébédu. ² Aabe dówacároohíjcyá tahñéjté íjcyájúcoórómedítýú táuwaáboju bóhówaúacunútuúmeke éhne múúne teehe óóvahetu néévahíjcyátúwajcájí téené tehmeébé wáágóohíjcyádu. Áánetu ihdyu ímiáánéjuco tahñéjté íjcyámedítýú táuwaábó bóhówaúacunúmeke píááboobe éhníñevu ímí ditye teene iúráavyeki. ³ Muurá tsúuca ámúhakye o úwáábohíjcyáne j téeveri ámuha méimíbaavyéhi. ⁴ Ahdícyane óóma ámuha meíjcyame óhdityu médówáávedíñe. Muurá úméhetu téwajca víúúvwéwájca tsá néévájúcootúne. Ahdu muurá óhdityu ámuha medówáávéhajchíí tsá ímiá úwááboju ámúhadítýú bóhówaúacunújucóóityúne.

⁵ Aane óóvahédú oó. Áánetu ámuha tééhéwajcánédu. Aame óhdityu ámuha medówáávetúhajchíí ímiá úwááboju ámúhadítýú bóhówaúacunúhi. Áánetu óhdityu ámuha medówáávéhajchíí tsá Píívyéébe ímillédú ámuha meíjcyáityúne. ⁶ Aame ílluréjuco ámuha mewágoóóveíñe éhne múúne teene óóvahetu néévahíjcyátúwajcájí mewáhdáhinúne mecóvajtsódu.

⁷ Muurá tahñéjté ámuha meíjcyame óhdityu dówáávetúméré ímí táuwaáboju meíjtsúacunúhajchíí tehdujuco ámuha meíjcyáiñe. Aame ámuha píáábó metáúmeíñevu ámúhakye ó ájcuúhi. ⁸ Muurá ímiá uwááboju ámúhadítýú bóhówaúacunúhajchíí ímiááné Llihíyoke ámuha máávyéjútsoóhi. Aame ámuha méjicyaá ímiááné táuráávyé múnáa. ⁹ Muurá ámúhakye mítyane ó wajyú Llihíyó oke wájyudu. Áánéllii oke méíhvéjtsodíñe. ¹⁰ Muurá tátyaúhbajúúne ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ámúhakye o píááboó íñe Llihíyó taúhbajúúne o lléébónéllii oke díbye píáábohíjcyádu.

¹¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá tsaméhjí téeneri meimíjyúúveki. ¹² Áánéllii ámúhakye ó nehíjcyá ámúhakye o wájyudu ámuha mewájyújcatsíki. ¹³ Muurá o dsíjíveneri ámúhakye ó úújétsoó mítyane ámúhakye o wájyune. Tsáhájucó muurá tsiiñe muhdú éhníñevu mewájyune meúújétsóityuróne. ¹⁴ Aane íñe ámúhakye o nehíjcyané ámuha melléébóne tehdu meícyáhajchíí ímiááné táñahbévajte ámuha méjicyáhi. ¹⁵ Áámeke tsá ámúhakye o díllotú táwákimyéi múnáadi. Muurá tsané avyéjúúbé wákimyéi múnáa tsá wáájácutú muhdú íavyéjuube íjtsámeíñe. Áánéllii ihdyu ámúhakye o néé táñahbévajte ámuha meíjcyane íñe páneere muhdú oke Llihíyó úwáábohíjcyané ámúhakye o úúballéhíjcyanélliihye. ¹⁶ Tsáháa oke ámuha menéhcoobe íñe ámúhama o íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu oore ámúhakye ó ujcú tahñéjté ámuha meíjcyámedítýú ímiá uwááboju íbóhówaúacunú mújyú

níjkéváityúne. Aame ámuha Llihíyoke tamyémeri panévá piáábó metáúmeicyooca ámúhakye piáábóíbye. ¹⁷ Áánéllii ámúhakye o néé ámuha mewáiyúycatsíki.

Jetsóoke cáhcújtsotúme dííbyeéjeteke tsárilléne

¹⁸ Aane ámuha oke mecáhcújtsóné hallútú tsaate ámúhakye tsárilléhajchíi múu ítsaavé okée itsárillédújuco ditye ámúhakye tsárilléne. ¹⁹ Muurá ditye íjcyadu ámuha meíjcyaca ámúhakye wáiyúiyóme. Áronáacáa diityédítúyú ámúhakye o újcúnéllii ámúhakye tsarílleímyé diityédú ámuha menéjúcóótúnéllíihye. ²⁰ Aane cáhawáá méijtsúcunu éhnée tsané avyéjúúbé wákimyéi múnáajpi íavyéjúúbé éhnííñevu íjcyáityuróné ámúhakye o nééneé. Aane muurá oke ícúbahradúré ámúhadi ícúbáhraímye. Muurá táuwaábó illééboca idyé ámuha meúwaabóné lléébóiyóme. ²¹ Ehdu páhduváré ámúhakye dárííveímyé tahñéjté ámuha meíjcyané hallútú okée wálloobe Píívyéébeke iwáájácútúnéllíihye.

²² Muuráhjáa diityé uwáábovu o tsáatuca tsá oke ditye tsárilléítyuróne. Aacáa tsá diityé hallúrí ímityúné íjcyáityuróne. Áronáa ícyooca diityé hallúrí teene íveekí oke cáhcújtsotúme íllure oke tsáríllehíjcyanéllíihye. ²³ Tsá idyé apáábyekéré oóke, muurá Llihíyomájucó múhtsikye ditye tsárilléne. ²⁴ Muurá diityéj pínévú méénúráityurónéhjí o méénuhíjcyátuca tsá diityé hallúrí ñná íjcyáityuróne. Áronáa ténehji múbára méénúityuróné o méénuhíjcyané ájtyumíjúcoorómé ¿íveekí íllure múhtsikye tsaríllehíjcyá Llihíyoma? ²⁵ Áronáa ihdyu tehdujuco oke ditye tsárilléné dííbyé waajácúháámitu íllu tene néhdújuco: “Íné ímityú o méénútúróobeke oke tsarílléme.”

²⁶ Árone ihdyu óvíi Píívyéébe Apííchó ámuha éllevu o wálloonéréjuco ámúhakye túkëvejtsóné táuwaábó ámuha meméénuki. ²⁷ Ahdícyane óvíi ámuha teene méméénuhíjcyá íñée táwákimyéi o tújkénútsihdyu oómaye ámuha meicyahíjcyádú íjcyame.

16

¹ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá ámuha meíjcyátsíívyéne oke meíhvéjtsótuki. ² Muurá ámúhakye waagóoímyé pihcyáávejááné pañétu. Áhdure tsaatéké ámúhadítúyú idsíjívétsone íjtsúcunúimye tehdujuco Píívyéébe ímillédú imyéénune. ³ Ehdu muurá dárííveímeíimye Llihíyoma múhtsikye iwáájácútúnéllíihye. ⁴ Aane íñe ámúhakye ó úúballé néhi tene pájtyéijyu ámuha meítsááveki. Tsáháa éjyu ámúhakye teene o úúballétú ámúhamáyéikyé o íjcyanéllíihye.

Píívyéébe Apííchó meke píaabóne

⁵ Aabe ícyooca tsúuca ámúhadítúyú o péjúcoó okée wálloóbe éllevu. Áronáa tsá tsáápíuba ámúhadítúyú oke díllotú kiávú o pééíñe. ⁶ ¿Muhdú ámuha kehóvéméhjíúvú ámúhakye o úúballéneíllíihye? ⁷ Áronáa ihdyu tehdujuco ámúhadítúyú o pééíñe. Muurá o péétuca tsá Píívyéébe Apííchó ámuha éllevu tsááityuró ámúhakye ipíááboki. Áánéllii ó peé ámuha éllevu teene o wálloóki. ⁸ Muurá téenej téeveri míamúnaa waajácúú ímityúme íjcyane. Téhdure waajácúúmyé ímíájíjtó cáhcújtsómé ímíjpyetéíñe. Téhdure waajácúúmyé teene cáhcújtsotúmema Llihíyó muhdú ditye ícyahíjcyané ímíbájchoíñe. ⁹ Muurá ímityúme tsá oke cáhcújtsotúne. Aame wágóóóveé téené déjúcotu. ¹⁰ Aame idyé waajácúú Llihíyó éllevu o péénetu ímíááné apááñéré táuwaáboju icyáhíjtsóneri míamúnaa dííbyedívú úújetéiyóne. Aabe ámúhadítúyú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. ¹¹ Téhdure waajácúúmyé Píívyéébe míamúnaa muhdú ícyahíjcyané diityémá ímíbájchóijyu dííbyeke cáhcújtsómé pájtyetéíñe tsúuca ííñújí avyéjuube Naavéneke o táhjánéllíihye.

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Áronáa tsá ámuha mewáájácúúityuróne. ¹³ Muurá ihdyu Píívyéébe Apííchó ímíááné ámuha éllevu itsáácooca ámúhakye waajácútsóo

keená ímiáané ijcyanévu. Tsá íhdityúré iújcune tene ámúhakye úwáábóityúne. Muurá ihdyu Píívyéébere nééne ámúhadívú bóhówájtsoíñe panévare muhdú pájtyeíñe. ¹⁴ Aane táuwaábojúvú ámúhakye iwáájácútsónej téeveri oke ávyéjútsoóhi. ¹⁵ Muurá Llihíyóroero oó. Áánéllii ó nehíjcyá tahñévúré dííbyé Apííchó ámúhakye wáájácútsóíñe.

Kímóóve ímíjyuuvu níjkeváne

¹⁶ Aabe muurá lléváhréjuco ámúhadítýú o péébeke tsáhájucó oke ámuha maájtyúmíityúne. Áronáa idyé llévá ámuha oke tsiiñe máájtyúmíí Llihíyo éllevu o pééíñe ihde.

¹⁷ Ehdúu Jetsóó néénéllii múúhadítýú tsaate néjcatsíhi:

—¿Aca íhya muhdú íñeéiyóné ehdu meke neébe? ¹⁸ Tétsii tsá mewáájácútuéne.

¹⁹ Aanée dííbyeke muha medíllóiyóné iwáájácúne neebe múúhakye:

—Éhnené ámúhakye ‘lléváhréjuco ámúhadítýú o pééíñe, áronáa idyé llévá ámuha oke máájtyúmíí’ o nééne muurá ámuha medíllójcatsíhi. ²⁰ Muurá ímiáané ámúhakye o néé ávyetá íhnáhó ámuha oke mekímóóveíñe. Áané tujkéveri muurá oke cáhcújtsótómé íllure ímíjyúúveéhi. Áronáa ihdyu ámuha mekímoovené ámúhama níjkévaá ímíjyuuvúréjuco. ²¹ Muurá walle itsímávájyju avyerí ícúbáhrámeíhi. Áronáa tsíimene tsúúca íjchívyéné boone tsáhájucó dille ávyevéjúcootúne. Ílluréjuco dille ímíjyuuvéné tsíiméneke iújcúneri. ²² Ahdu muurá ámúhadítýú o pééneri ámuha mekímóóveéhi. Áronáa llévá ámuha oke máájtyúmíneri meímíjyuuvéné tsá múha muhdú meénúityúne.

²³ Aane téijyju píáábó tsáhájucó oke ámuha metáúmeíityúne. Llihíyokéréjuco ámuha tamyémeri metáúmeííñe ámúhakye díbye píááboki. ²⁴ Aane muurá tsáhái ámuha metáúmeíityúne. Cáhawáá métáuméí ámúhakye díbye píáábóneri ámuha meímíjyúúveki.

Jetsocríjtó íjí imítýú tsúúca táhjane

²⁵ Áhdurée idyé tsiiñe neebe múúhakye:

—Muurá ámúhakye ó úúbállehíjcyá tsíeménéhíj téeveri. Aane cáhawáá ícyooca ímíñeúvú Llihíyodítýú ámúhakye o úúbálleki. ²⁶ Dííbyekéréjuco ihdyu ámuha metáúmeííñe píáábó tamyémeri. Tsáhájucó ámúhama o táúmeíityúne. ²⁷ Muurá mítyane ámúhakye wájyuube oke iwájyudu dííbyedítýú o tsááne ámuha mecáhcújtsóne téhdure oke mewájyúnéllíihye. ²⁸ Muuráhjáa dííbyedítýú ííñújívú o tsáábe éllevu tsúúca ó oomíjyúcoóhi.

²⁹ Ehdúu Jetsóó néénéllii muha menée dííbyeke:

—Ícyooca ihdyu botsíi ímíñeúvú múúhakye ú úúballéhi. Tsáhájucó tsíeménéhíj téeveri múúhakye u úúbálletúne. ³⁰ Aane muha méwaaajácú ímiáané páneere u wáájácúúbeke tsá múha uke úwáábóityuróne. Áánéllii muha mecáhcujtsó ímiáánéjucóhjáa Píívyéébedítýú u tsááneé.

³¹ Áánélliihyée neebe múúhakye:

—¿A ícyooca botsíi ámuha mecáhcujtsóhi? ³² Áronáa tsúúca óhdityu ámuha metsújááveéhi. Áané boone ooréjuco o cóevaíñe. Áronáa tsá oore o íjcyatúne. Muurá Llihíyoma ó íjcyáhi. ³³ Ehdu íñe ámúhakye ó nehíjcyá óhdivu ámuha mecátsípáávéne íñnerí maáábímyeítyuki. Ihdyúhde tehdújuco ííñújiri ámuha meícúbáhrámeííñe. Áronehíjívú métáhjátsámeídíñe. Muurá tsúúca tééjí imítýú ámúhama ó tahjáhi.

17

Jetsóó ímamyémú hallúvú píáábó táúmeíñe

¹ Ehdúu íñétsihdyu Jetsóó cáamevu icyarúúvéne néehíi:

—Ayúju Táácááníj, wa ícyooca oke Dááchikye dávyejútsó dííhtsútú óhdityu íbóhówaúcunúki. ² Muuráhjáa oke ú picyóó páme ávyéjuubéré o íjcyaaabe múhdúmekéhjáa

u újcúmeke o ájcu múijyú ditye dsíjivéjúcóóityúne bóhívu. ³ Aane muurá apáábyéré ímiá Piiivyéébé u íjcyáábema oke Dááchikye íñée íññujívú u wállóóbeke wáájacúmé újcuú téene bóhi.

⁴ Aabe íñe uke íjñitu ó bóhówátsohíjcyá díihstútú okée u níwaavéné o méénuneri. Aane tsúuca ó nijkéváhi. ⁵ Ahdícyane ihdyu, uu Táácááni, óví oke ú ávyéjutsó meíjcyá éhnée íññujíi íjcyatúnáa meícyahíjcyádu.

⁶ Muurá íññujíri íjcyámedítýú tahñéjté íjcyáímyeke u újcúmeke tsúuca úhdivu ó waajácutsóhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dihñéjté íjcyame íñe díuwaáboju o úwaabóné tsúuca cáhcujtsóhi. ⁷ Aame tsúuca waajácú páneere o méénuhíjcyáné úhdityuré tsááneé. ⁸ Muurá okée u níwaavéné o úwáábohíjcyáné imílléme. Aame cáhcujtsó ímiáánée oke u wállóónéllii o tsááneé.

⁹ Ahdícyane uke ó táúmeí piáábó dihñéjtéjuco íjcyame táhójtsiri íjcyámé hallúvu. Áánetu uke cáhcújtsótúmé hallúvú tsá o táúmeítýúne. ¹⁰ Muurá pámeere tahñéjté íjcyame téhdure dihñéjté íjcyámedítýú táavyéjú bóhówaúcunúhi.

¹¹ Áámedítýú tsúuca ó peé diéllevu. Áámeke ihdyu, Táácááni ímiáábé u íjcyabe, tehme díihstúturi táhójtsiri íjcyame ímí tsaméhjí tsajíjtóré íjtsámeí íñe meíjcyadu. ¹² Muurá íññujíri diityémá o íjcyabe dítsíjpari diityéké ó téhmehíjcyáhi. Aame íjcyá pámeere. Árónáa tsáápiye diityédítýú wágóoové tsúúcajátújucoo díwaajácúháámitu tene néhdújuco.

¹³ Áámeke ihdyu íññujíri diityémá o íjcyáné hajchótá ó úwáábohíjcyá ditye ímíjyu íñe o ímijyúdu. Aabe tsúuca diityédítýú ó oomíjyúcoó diéllevu. ¹⁴ Muurá díuwaáboju diityéké o úwáábómeke íjienéré úraavyémé tsaríllé téénéejpi o íjcyatúúbeke ditye úráávyénéllíihye. ¹⁵ Árónáa tsá uke o néétu diityéké diityédítýú u íñnétsoki. Íllure uke o néé Naavéné diityéké mújtátsóiyónetu u téhmeki. ¹⁶ Tsá muurá íññujíeneri o íícúvetú téénéejpi o íjcyatúnéllíihye. Áhdure tsáhájucó ditye téeneri íícúvetú tsúuca oke iúráávyénéllíihye. ¹⁷ Áámeke ihdyu díuwaábójuj téeveri éhnííñevu dímbájchó tsaímíyé uke ditye iúráávyeki. ¹⁸ Muurá ó wálloó diityéké uwaábovu íjienéré úráávyémé pañévú íñée diityé pañévú oke u wállohdu. ¹⁹ Muuráhjáa diityéké ó ímíbaávyetsó ímiájíjtó icyánejcúvú ávyeta diityédí o íjyácunúnéllíihye.

²⁰ Aane tsá uke piáábó o táúmeítýú apáámyéré óóma íjcyámé hallúvu. Téhdure ó táúmeí ditye táuwaáboju úwaabóné lléébome oke cáhcújtsóímyé hallúvu. ²¹⁻²³ Aame diityémá íñe meíjcyadu tsame íjcyame iwáájacu oke u wájuudu diityéké téhdure u wájuune. Áámema ímí menáhbévájcatsí téénetu íjí icyánéjcu úraavyémé icyáhcújtsó ímiáánée oke u wálloóne. Muurá oke u bóhówátsohíjcyáduré idyé diityéké ó bóhówátsohíjcyá ditye ímí tsame íjcyá meíjcyadu.

²⁴ Ahdícyane, Lli, uke ó táúmeí dihñéjté táhójtsiri íjcyame óóma táavyéjuri íjcyaki. Muuráhjáa íññujíi u ípívyéjtsótúné ihdéjuco oke u ávyéjútsohíjcyáné oke u wájuúnéllíihye. ²⁵ Aabe Táácááni ímiáábé u íjcyabeke muurá íjí icyánéjcu úraavyémé tsá uke wáájacutú íñe uke o wáájacúdu. Áánetu ihdyu íjtye tsúuca ímí uke waajácú okée u wállóóbeke icyáhcújtsónéllíihye. ²⁶ Áámeke tsúuca ó waajácutsó úhdivu. Áánetúréi diityéké éhnííñevu o wáájacútsoíñe pámeere pahúllevávú mewájyújcatsíki.

18

Jetsóoke ditye ékeevéne

(Mt 26.47-56; Mc 14.43-50; Rc 22.47-53)

¹ Ehdúu Jetsóo Cááníma íhjuvátsohíjcyá muha dílbyema mépajtyé ‘Tsedoró’ némeíñé téhiwánijke tsíñejcúvu. Ánejcúríi oríivo bájú íjcyáné lliíñévú muha méúújetéhi.

² Átsípye Jóoda Jetsóodívú méénútsóiihbye waajácú paíjyuváree tétsihvu muha dílbyema

meúújetéhíjcyánéllíhye. ³ Átsihvúu tsívaabe tsodáhómuma duurúvájá tehmejteke llúúvájte avyéjútémáhjáa paritséomú wállóomeke. Áámée ímyéénujcatsiháñema, ipyééteháñema, tsááhií. ⁴ Aanée Jetsóo iwáájácúne diityé éllevu ipyééne née diityéke:

—¿Muucá ámuha ménehcóhi?

⁵ Áánéllíhyée néeme dííbyeke:

—Muha Natsarée múnáájpi Jetsóoke ménehcóhi.

Áánéllíhyée neébe:

—Oo muurá dííbye. Téjyúu diityé pañe diibye Jóoda dííbyedívú méénútsóííbye. ⁶ Aanée ehdu Jetsóo diityéké néénetu idyéjuéhnejcúvú oómiyómé áákityéhi. ⁷ Áámekée tsiíñe neébe:

—¿ímiááné muucá ámuha ménehcóhi?

Áánéllíhyée néemeé:

—Éje, Jetsóoke muha ménehcó Natsarée múnáájpiíkye.

⁸ Áánéllíhyée neebe diityéke:

—Tsúúcajáne muurá ámuhakye ó née diibye o íjcyane. Aane ihdyu ámuha oke meméénúhajchíí médómájcodí íjtyékeé.

⁹ Ehdúu pajtyéné dííbyerée illu néhdújuco: “Úpée, Lli, u újcume táhójtíri íjcyamedítýú tsá tsáápíuba wágóóóvetúne.” ¹⁰ Áánáacáa Tsimóo Péédoro ínñitsúwá iwávítisuúcúne wállórhíjícú llúúvájte avyéjúúbé únú múnáajpi ‘Máacoó’ némeííbyé núúmího ímiánéjcuého. ¹¹ Áronáacáa Jetsóo née dííbyeke:

—Íveekíami ehdu ú meénuj. Pícyo dínñitsúwa. ¿Aca tsá u wáájacutú Llihíyóo néhdújuco o ícúbáhrámeíñe?

Llúúvájte avyéjúúbe éllevu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 26.57-58; Mc 14.53-54; Rc 22.54)

¹² Aamée diitye tsodáhómuu, íavyéjuúbee, duurúvájá tehmejtee, íjcyame tsúuca Jetsóoke iekéévéebeke dohjinúhi. ¹³ Áánemáa tsajtyémé dííbyeke Caipáa baabe Anáa jávu. Téjyúu téené pijcyábari diibye Caipáa pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbe. ¹⁴ Diibyeé muurá diityéké nehíjcyá pámeere óúúvéiyóné íhdétú tehjújuco tsaapi dsíjiveíñe.

Jetsóoke úráávyeróné Péédoro tóónune

(Mt 26.69-70; Mc 14.66-68; Rc 22.55-57)

¹⁵ Aanée Jetsóoke ditye tsájtyéébeke o úráávyeéebema idyé Tsimóo Péédoro péé óoma pañétúejpi llúúvájte avyéjuube oke wájácú néébema. Áánéllíhyée oke pajtyétsoobe ihjyá llahájtí míhllémeíñetu pañevu Jetsóoma o úcááveki. ¹⁶ Áánetúu diibye Péédoro coévá lléehowávuré áachí éhnejcúvu. Áánéllíhyée ó ihjyúvá lléehówá tehmellemá díbye téhdure íucááveki. Áánéllíhyée botsíi pajtyétsolle dííbyeke. ¹⁷ Aallée née dííbyeke:

—¿Aca tsá Jetsóo mamyé múejpi u íjcyatúne?

Áánéllíhyée neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

¹⁸ Téjyúu tsuucówu tene néenélii llúúvájte avyéjúúbé únú múnáama tehmejte ícyújuwááñúwatu píhmíme életu idyé píhmíbe Péédoro.

Llúúvájte avyéjuube Jetsóoke díllone

(Mt 26.59-66; Mc 14.55-64; Rc 22.66-71)

¹⁹ Áánáacáa llúúvájte avyéjuube Anáa dílló Jetsóoke íiná díbye úwáábohíjcyáne. Áhdurée díllóobe ímamyémú íná méénuhíjcyáne. ²⁰ Áánéllíhyée neebe dííbyeke:

—Muurá duurúvájá pañévú téhdure píhcyáávejááné pañévú míamúnááj píñévú ó úwáábohíjcyáhi. Tsá muurá mújyú tévéneúvú o íhjúvahíjcyatúne. ²¹ Aanéjii muhdú

oke ú dillóhi. Cáhawáá dillo táuwaáboju lléébúacunúhíjcyámeke ditye uke iñéé ìná o úwáábohíjcyáne. Muurá íchihyi íjcyámé tsaate teene lléébúacunúhíjcyáme.

²² Áánélliihyée duurúvájá tehmeébé nées dííbyeke:

—¿íveekí ehdu ú áñujcú llúúvájte avyéjúúbeke? Ehdúu néébere wábáajcáró dííbyeke.

²³ Áánélliihyée Jetsóó nééhií:

—¿Aca ó allíhi? Cána oke diñej. Muurá ímiááné o nééhií. Aanéjii ¿íveekí oke ú wábáajcóhi?

²⁴ Átsihdyúu Jetsóoke diibye Anáá wallóó dóhjíuri páñétúejpi llúúvájte avyéjuube Caipáa éllévúréjuco.

Tsiiñe Pééodoro tóónúmeiñe

(Mt 26.71-75; Mc 14.69-72; Rc 22.58-62)

²⁵ Áánáacáa tétsihíyái Pééodoro pihmírí diityéj piine íjcyáábeke néémeé:

—¿Aca tsá áadí mamýmúejpi u íjcyatúne?

Áánélliihyée ityóónúne neébe:

—Tsáhaá, tsíjpiye oó.

²⁶ Áánélliihyée llúúvájte avyéjúúbé únú múnáadítyú dibyee iñúúmího wáhdahíróóbé jééeebe nééhií:

—Ááneráhjané diityémá oríívó bájú lliiñe u íjcyáábeke ó ájtyumíhi.

²⁷ Árónáacáa tsiiñe íllure tóónúbe. Áánáacáa tsúúca cáraca májtsiváhi.

Pirááto éllévu Jetsóoke ditye tsájtyene

(Mt 27.1-2, 11-14; Mc 15.1-5; Rc 23.1-5)

²⁸ Aanée tétsihdyu Caipáa jatu tsájtyémé Jetsóoke téené iñújí avyéjuube Pirááto jávu. Áánáacáa tsúúca métsítsiivéhi. Áijyúu dííbyeke tsájtyeme tsá úcáávetú tééj páñévú téeneríváa ímityújtsámeímyé teene wañéhji májchó imájchójúccóityúrónéllíhye.

²⁹ Áánélliihyée Piráátó diityé éllévu íjchívyéne nées diityéke:

—¿Aca ìná ímityúné áánu méénune ámuha méúúballé dííbyé hallúvu?

³⁰ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Muurá dibye ímityuube íjcyátuca tsá muha metsíváityuró diéllévu.

³¹ Áánélliihyée neébe:

—Ané wa ihdyu metsájtyéébeke meméénú muhdú ámuha jodíómú taúhbaju néhduú.

Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa tsá muha metáúhbáityuró tsaate dsíjivétsovu.

³² Ehdúu pajtyéné dííbyerée Jetsóó muhdú idsíjiveiñe néhdújuco. ³³ Áábekée Piráátó ihjyá pañévú ipíúváábeke nééhií:

—¿A uu jodíómú avyéjúúbe?

³⁴ Áánélliihyée neébe dííbyeke:

—¿A uure ehdu oke u nééhií, mityá tsaate uke néhíjcyánéré oke u nées?

³⁵ Áánélliihyée Piráátó nééhií:

—Tsá muurá jodíómuube o íjcyatúne. Muurá ihdyu dimúnaaré llúúvájte avyéjútémá ¿íiné hallútútá uke tsiva taéllévuj? ¿íñétáhjáa ímityúné ú meénuj?

³⁶ Áánélliihyée neébe:

—Tsá iñújíene táavyéjú íjcyatúne. Muurá iñújí avyéjúejpi o íjcyaca támamýmú táhallútú méénúiyá oke ditye iékeévétuki.

³⁷ Áánélliihyée Piráátó nées dííbyeke:

—¿Áánélliihyéhaca ihdyu diibyejuco uu avyéjúúbe?

Áánélliihyée neébe:

—Éée, diibyējuco oo ímiáájuvúu míamúnáake o wáájácútso ííñujívú o tsíímávámeíbye. Aane ímilléméjuco táuwááboju illéébóne cáhcujtsóne.

³⁸ Áánélliihyée Piráátó néehíí:

—¿Aca íná teene ímiááju?

Ehdúu dííbyeke íñééne ihjyá pañétú íjchívyéne neebe dííbyeke tsívámeke:

—Áánerá tsá díbye ímítyuube íjcyatúne.

Jetsóoke ditye dsíjívétsoíñe

(Mt 27.15-31; Mc 15.6-20; Rc 23.13-25)

³⁹ Muurá ámuha paíjyuva pajtyeté wañéhjí pañe cúvéhóójari íjcyámedítú tsáápí hallúvú méihjyúváábeke ó ichívyétsohíjcyáhi. Aane ¿íhya ámuha méimíllé díbye ámuhá avyējuúbeke o ácádsíjcaáyóné téjyju?

⁴⁰ Ehdúu Piráátó néérónáa páméhcobaré néehíí:

—¿Tsáhaá, tsá díbyeke u ácádsíjcaáyóityúne! ¿Barabáakéré u íjchívyetsóné muha méimílléhi!

Ácoocáa díbye Barabáa ávyétá ímítyuube íjcyabe cúvéhóójari téjyju.

19

¹ Aanée ehdu ditye néénéllii awáá Piráátó íllurējuco Jetsóodívú táuhbáné ítsodáhómuke ditye dííbyeke iwátsíhcyuki. ² Aamée ánetóónetu cháhíiwa ímyéénuwávú ávohjácó dííbyeke. Áánemáa dííbyeke uácómé wájyamu duujínuúdú nééjácobávu. ³ Áánemáa dííbye úniúvú íjcyáne íllu wañécohíjcyáme:

—¿Ñóóooj, maímijyu áanu jodíómú avyējuúbej!

Ehdúu iwáñéjcone néémere wábáácohíjcyá dííbyeke.

⁴ Aanée tsiíñe Piráátó dííbyekée tsájtyéme éllevu ípyééne néehíí:

—Cáhawáa íllevu dííbyeke o íjchívyétso ámuha mewáájácu ímiááné díbye ímítyuube íjcyatúne.

⁵ Ehdúu íñééne Jetsóoke díbye píúvaabe úújeté diityé úmíwávú ánetóóné chahíiwavu ditye ávohjácónema. Téhdurée wájyamu duujínuúdú nééjavu ditye uácójama dííbye. Áábedítúu neebe Piráátó diityéke:

—Éje, áanu muuráhaja.

⁶ Áábekée llúúvájte avyéjútémá duurúvájá tehméjté íájtyúmíne kéévánécoba néehíí:

—¿Áábyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu! ¿Tsáma wátyétyéhútsoco!

Áánélliihyée neebe Piráátó diityéke:

—Wa ihdyu metsájtyéébeke ámuháyé méwátyetyéhuj. Tsá muurá ímítyuube díbye íjcyatúne.

⁷ Áánélliihyée nééme dííbyeke:

—Árónáa ihdyu múuhá taúhbaju néhdújuco díbye dsíjívéíñe íveekí Píívyéébé Hájchidi díbye díllómeíhíjcyáné déjúcotu.

⁸ Ehdúu ditye nééneri Piráátó mítyane íllityéhi. ⁹ Áánemáa tsiíñe ihjyá pañévú ítsájtyéébeke neébe:

—¿Aca kíá múnáajpí uú? Aanée tsá díbye añújcutúne. ¹⁰ Áánélliihyée neebe dííbyeke:

—¿Aca íveekí tsá oke u añújcutúne? ¿Aca tsá u wáájácutú o nééjuri páwachékevu uke ditye wátyétyéhúiyóne? Téhdure ¿a tsá u wáájácutú uke téénetu o pájtyetétsóiyóne?

¹¹ Áánélliihyée neebe Jetsóo:

—Ávyeta muurá tsá muhdú oke u méénúityuró Píívyéébe ímíllétuca. Muurá íñe diéllevu oke tsívame díehnííñevu ímityúné meenúhi.

¹² Ehdúu Jetsóó néénéllii Piráátó imíllerá dííbyeke iácádsíjcaáyóne. Áronáacáa nééme kéévánécoba dííbyeke:

—Muurá áádikye u ácádsíjcaáyóhajchíí tsá pañétúejpi avyējuube Tséétsáma ímí u íjcyáityúne. Muurá iiye ávyéjúúbedi díllómeímyé íllure ehdíívallé dííbyeke.

¹³ Ehdúu ditye néénéllii ihjyá pañétú íjchívyétsoobe Jetsóoke. Áánemáa ácúúveebe íavyéjú ijjyáwá néwayúúnetu níjcyómeíñé hallúvu. Tétsíi mémée heeberéomú ihjyúrí Gabááta.

¹⁴ Téijyúu cójijpíne péjcore teene pajtyété wañéhjí lléeváíñáaaca. Áijyúu Piráátó néé diityéke:

—¡Aabye ámúhá avyējuúbe!

¹⁵ Áronáacáa kéévánécoba néémeé:

—¡Wa ihdyu dííbyedívú wátyétyehcútsó páwachékevu dibye idsíjiveki!

Áronáacáa neebe diityéke:

—Áronáa tsáháubá ámuha jodíomú avyéjúúbedívú o wátyétyécútsóityuró páwachékevu. Ehdúu dibye néérónáa llúúvájte avyéjajte néé dííbyeke:

—¡Áronáa íjcyaaabe apáábyéré pañétúejpi múúhá avyējuube Tséétsaá!

¹⁶ Ehdúu éhnííñevúré ditye néénéllii ílluréjuco Piráátó íhvejsóné diityédívú ditye dííbyeke iwátyétyéhcu páwachékevu. Áábekée tsajtyémé iwátyétyéhcuíhullévu.

*Páwachékevu ditye Jetsóoke wátyétyehcúne
(Mt 27.32-44; Mc 15.21-32; Rc 23.26-43)*

¹⁷ Aabée Jetsóó tsajtyé dííbyeke ditye wátyétyéhcuíwachéké ‘Niwáupáájí’ némeítsíi heeberéomú ihjyúrí ‘Góógota’ némeítsihvu. ¹⁸ Áábekée tétsihvu wátyétyehcúmé téwachékevu. Áhdurée téijyu tsaatétsikye wátyétyehcúmé dííbyé úníutu panéjcuváácutu. ¹⁹ Áijyúu Piráátó néé ditye téwachéketu ipícyo íllu nééneé: “Jetsóó Natsarée múnáajpi jodíomú avyējuúbe.”

²⁰ Aanée mítyame éévehíjcyá píhíré tétsii Jerotsaréetu íjcyánélliihye. Caatúváneé heeberéomuu, gríéégomuu, romáánómuu, éhdúmé ihjyúri. ²¹ Ehdúhjáa Piráátó cáátúnúnéllii dííbye éllevu llúúvájte avyéjajte ipyééne néé dííbyeke:

—Tsáháa u cáátúnúityuró jodíomú avyējuube dibye íjcyane. Úpée ú caatúnúiyá iiye jodíomú avyéjúúbedi dibye díllómeíhijcyáne.

²² Áronáacáhjáa neébe:

—Áronáacáa tsúúca o cáátunúné óvi éhduréjuco.

²³ Aanée tsodáhómú dííbyeke iwátyétyehcúné iníjkevádú dííbyé wajyámúúné wátújcatsíhi. Áánetúu tsaja cááméjácoba tsá ditye píivyetéú muhdú iácújcatsíñe.

²⁴ Áánélliihyée néjcatsímye:

—Íjyáhcoba tsá medóváájcoityúne. Metsu menéhco muucá tene dómajcómé teeja itsájtyeki. Ehdúu pajtyéné tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébé waajácúháámítu íllu tene néhdújuco: “Táwajyámúúné wátújcatsímye. Áánetu ícyaaaméjácóbá hallúvú nehcomé muhnéjá teja íjcyaiñe.”

Ahdújucóo ímiááné tsodáhómú méénune.

²⁵ Áijyúu tétsihyi dííbyéj tsíijjuu, dííllé naálee, Créopá taaba Maaríaa, Maaría Madarénaa, éhdume. ²⁶ Téhdurée ivámeíwu oke dibye nehíjcyaaabe tsíijú úníuri o íjyócunúúbeke ííténe neebe díílleke:

—Wáhaj, aadi muurá tsaapi daáchi.

²⁷ Átsihdyúu oke neébe:

—Aalle, muube, díítsíjúu.

Áánélliihyée tahjyávuréjuco díílleke o tsájtyene.

*Jetsóó dsíjivéne**(Mt 27.45-56; Mc 15.33-41; Rc 23.44-49)*

²⁸ Aanée téjyju tsúúca páneere pájtyéíñe éévé úújeténé Jetsóó iwáájácúne néehí:

—Ó ádóiyáhi. Ehdúu neebe tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébé waajácúháámitu tene néhdújuco.

²⁹ Áanélliihyée bíinójpácýó kiwátyé lílyíhlló pañe íjcyánetu wáýámúihdsídú néene íéenyóné úméhéí nájcautu ipícýóóne cújuuvémé dííbyeke. ³⁰ Aanée ííhátshdyu neebe:

—Áyu, icyooca ihdyu páneere nijkéváhi.

Ehdúu íñétsihdyu ílluréjuco díbye dsíjivéne.

Tsodáhó Jetsóoke cáváajcárone

³¹ Áané tsiíjyúu pajtyété wañéhjí lléeváíñéllii tsá ditye ímíletú ítémehoóné téwachékéjíturé íjcyane. Áanélliihyée néeme Piráátóke díbye ityáúhba ítsodáhómuke ditye ítyájkíííñe iwáíhyáñu íícúí ditye idsíjive ditye tétsihdyu íñíityétsómeke tsiéllévúréjuco ipícýoóki. ³² Ahdújucoo díbye néenéllii tsodáhómú péeme wáíhyañúné Jetsóó úníutu panéjcvatú íjcyámútsí tájkiííñe. ³³ Áánetúu Jetsóoke ditye wáíhyañúyónáa tsáhájucó díbye bóhítúne. Áanélliihyée tsáhájucó ditye wáíhyañutú dííbyé tájkiíícyu.

³⁴ Áronáacáa tsodáhó dííbyévuke íáámíhotu cáváajcáro aamúbari. Áhejútúu tújpácýoma nújpacýo íjchívyéhi. ³⁵ Ehdúu ímiááné tene pájtyene o ájtyumíné íñe ó úúballéhi. Aane ihdyu óvíi ámuha mécáhcujsóhi. ³⁶ Ehdúu Jetsóoke tsodáhómú ítyájkííícyú tsá wáihyáyotú tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébe íwaajácúháámitu íllu néhdújuco: “Tsá dííbyeke tsátsííuba ditye wáihyáyóityúne.” ³⁷ Téhdure téhaamítú nééneé: “Ditye cáváajcáoóbeke ííteímye.”

*Jetsóó ítémeho ditye cúúune**(Mt 27.57-61; Mc 15.42-47; Rc 23.50-56)*

³⁸ Áané boonéhjáa Arimatéa cóomi múnáajpi Jotséé ávyéjuté apííchoríi teevetaríyé Jetsóoke úráávvehíjcyaaabe táúmeí Piráátóke dííbyévú ítémeho icyúúuki. Ahdújucoo díbye ájcune díbye icyúúuki. ³⁹ Téjyúhjáa dííbye éllevu Nicodéémó tsáa tsáijyúu pejco Jetsóoma íhýúvájeebe. Aabéhjáa tsivá míiraá, áároee, íjcyané pacúúcuma úméváné duurúbajpácýó 30-áámú íjcyane. ⁴⁰ Ááneríhýáa wáýámubááné imúríjchóne bííjínúmútsí dííbyévuke ditye ítémeho icyúúu méénuhíjcyádújuco. ⁴¹ Aanéhjáa dííbyévuke ditye wátyétyéhúné úníuri bajtsóháñé íjcyátsihdyu níkyehéjú behéjure tsaatékéi ditye pícyóótuhéju. ⁴² Áhejú pañévúhjáa dííbyeke cúúumútsí píhíré tétsihdyu téheju néenéllííhye. Ehdúhjáa meenúme wáyeéévécóójí ihde ditye ímíbáchómeíhíjcyajcáoójí tsiíjyju téjcooji íjcyáíñéllííhye.

20*Jetsóó dsíjiveebe bóhíne**(Mt 28.1-10; Mc 16.1-8; Rc 24.1-12)*

¹ Aanéhjáa teene wáyeéévécóójí boonétú tsiííñe tsemáánaréjuco déjúcáoóvejcóójí Maaría Madaréná péé pejcójuco Jetsóó nijkye úújetélle. Aalléhjáa úújeté téhejú watájcó néewáyúcoba íñétsámeíñevu. ² Áanélliihyéhjáa íícúí dsíínéríyé tsáalle Tsimóo Péedorómá muhtsi meíjcyámútsikye neeváhi:

—¡Ávyéjúúbeúvú ítémehóha újcujémé níkyehéjú pañétu! ¡Aane tsá mewáájácútu kiávú ditye tsájtyene! ³ Áanélliihyée muhtsi téhullévú mepéé dsíínéríye. ⁴⁻⁵ Aanée íícúí o dsííneebe Péedoró íhdéré o úújetéébé téhejú pañévú úcáávétuube íúmíwaturé ó dújuúcunú íbíjínubááneréjuco téhejú pañe íjcyane. ⁶ Áanáacáa botsíi Péedoro tadyéjutu wájtshibe tsapéhdú úcaavé pañéehéjúvu. Aabée idyé ájtyumí wáýámubááneréjuco téhejú pañe

íjcyane. ⁷ Íhdyúebárée íhñíwau bííjínúmeíba béwánúmeíba ájtyúmíibe. ⁸ Áábe déjutúu o úcááveebe teene o ájtyúmíne botsíi ó cáhcujtsó ímiáané Jetsóo bóhíine. ⁹ Aanée tsáhái tsijtye wáájacutú ehdúhjáa díbye bóhíííne tsúúcajátújuco Píívyéébe néhijcyané dííbye waajácúháámitu cáátuvané iéévehíjcyaróne. ¹⁰ Ehdúu muhtsi teene maájtyúmíne ílluréjuco meóómiíne.

*Maaríá Madarénadívú Jetsóo bóhówaavéne
(Mc 16.9-11)*

¹¹ Áánetúu Maaríá Madaréná tsiííne níkyéhejívú péélléváa táállere téhejú pañe dújúcohíjcyáhi. ¹² Aalléváa ájtyumí míityétsi níjkyéji múnáajtétsí tsítsíj íwajyámúúné néémutsi ácuúacunúne Jetsóo ítéméhó boonééhájtširi panéjcuváácuri íhñíwáú icyánéjcurii, íjtyúháácýú icyánéjcurii, ehdu. ¹³ Aamútsiváa nées díílleke:

—Muúllej, ¿íínerí ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa neelle díityétsikye:

—Ávyéjúúbé ítémehóha kiávú dítye tsájtyéneri ihdyu ó tahíjcyáhi.

¹⁴ Ehdúváa íñétsihdyu révoucunúllé ájtyumí tsaapi íjyócunúúbeke. Árónáacáváa tsá dille wáájacutú Jetsóo díbye íjcyane. ¹⁵ Aabéváa idyé nées díílleke:

—Muúllej, ¿aca muucá u néhcolle eene ú tahíjcyáhi?

Áánélliihyéváa tétsii íjcyane bajtsó tehmeébekéré iwáábyúne neéle:

—Tsáijyúne múu uure ítémeho tsítsihvu u íínétsóhajchíí ihdyu oke duubállé kiávúhjané u pícyoone o tsájtyeki.

¹⁶ Árónáacáváa díllóobe imyémeri díílleke. Áánélliihyéváa dííbyedívú iwááne ‘jRabónij!’ neelle muuha heberéomú ihjyúrí ‘Ávyéjúúbej’ nééiyóne.

¹⁷ Áánélliihyéváa neebe díílleke:

—Oke dácádsíjcaáyo. Tsáhái muurá cáamevu Llihíyo éllevu o péétune. Áánéllii tahñéjte éllevu péene duubállé tsúúca o pééííne Mépiivyéébe éllevu.

¹⁸ Ahdújucóhjáa dille múúha éllevu itsááne múúhake úúballéváné dííbyeke íájtyumíne. Áhdurée úúballéle muhdú díbye díílleke nénehji.

*Ímamyémudívú Jetsóo bóhówaavéne
(Mt 28.16-20; Mc 16.14-18; Rc 24.36-49)*

¹⁹ Aanée téjcoojíré tsemáána tújkévajcójí pejco muha tsatsíhyí tsájá pañe. Aamée cóhpé muha méwátajcó llehówááne tsíjtye apííchori. Áánetúhjáa Jetsóo múhdutú iúcáávéne múúhake néehíí:

—jÁmuúhaj! ¿A ámuha méíjcyaraj?

²⁰ Ehdúu múúhake íñéene úújétsoobe íhyójtšicutúu dítye wátyétyehcúné añúííhyóhejúcuvu. Téhdurée tsaapi cáváajcáróhejívú múúhake úújétsoobe. Áánerí mítyane muha méímíjyuvé Jetsóoke maájtyúmíneri. ²¹ Átsihdyúu neebe múúhake:

—Óvíí ímí ámuha méíjcyáhi. Ókée ííñujívú ámúha éllevu Llihíyó wáallohdu idyé ámúhake ó wallóo táuwááboju wáájacútúme éllevu.

²² Ehdúu néébere múúhake íbátsúhcúne néehíí:

—Óvíí ámúhá pañévú Píívyéébe Apííchó úcaavéhi. ²³ Muurá tsaate ímityúné méénune díityémá ámuha méímíbjchómé hallúrí tsáhájucó tene íjcyáityúne. Áánetu díityémá ámuha méímíbjchótúme hallúrí íjcyáííne díityé ímityu.

Tomáá Jetsóoke íájtyúmínemáyé cáhcujtsóne

²⁴ Ehdúu Jetsóo múúhadívú bóhówáávénáa tsá Tomáá múúhama íjcyatú dííbyere ‘Jeméero’ némeííbye. ²⁵ Áábekée muha meúúballérónáa neebe múúhake:

—Dííbyé hojtsícutu añúíhyóhejúcu íjcyáneri táhójtsiwa o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityú dííbyeke. Áhdure dityéé cáváájcóhéjuri o úácótúhajchíí tsá o cáhcújtsóityúne. Ehdúu neebe Tomáá múúhake.

²⁶ Átsihdyúu 8 coojívatu tsiíñe muha tsájá pañe meíjcyánáa tsúúca múúhamájucó dííbye Tomáa. Aanée idyé cóhpé muha lléhowáané mewátájcónáa tsiíñe Jetsóó múúha éllevu iúcaávéne néé múúhake:

—¿Ámuúhaj! ¿A ámuha meíjcyaraj?

²⁷ Átsihdyúu Tomáake neébe:

—Ayúwa díhyójtsiwa duácó íñe añúíhyóhejúcu táhójtsícutu íjcyánerij. Téhdure ú uacoó íñe oke ditye cáváájcóhéjuri. Ááne tsá éhniíñevúré cáhcújtsótuube u íjcyáityúne.

²⁸ Áánélliihyéé Tomáá botsíi icyáhcújtsóne nééhií:

—¿ímiáánéjuco Tápiivyéébé uu Táavyéjuúbe!

²⁹ Áánélliihyéé Jetsóó néé dííbyeke:

—Oke u ájtyúmínemáyé botsíi ú cáhcujtsó o bóhííne. ¿Maímijyu ihdyu ditye íjcyane íjtyúmíturóné cáhcujtsóme! Ehdúu Jetsóó nééhií.

Íhyaamí pañe cáátuvané íñnetú meke píaabóne

³⁰ Aabée mítyane méénúráityúronéhjí muha ímamyémú meííténáa méénuhíjcyané tsá páneere o cáátúnutúne. ³¹ Áronáa ihdyu téenetu tsáneetsa ó caatúnú ámuha mecáhcújtsó ímiáánéé dííbyéjuco Críjto Píívyéébé Hajchi míamúnáake pájtyetétsoobe íjcyane. Áánéllii dííbyeke cáhcujtsómé tsá wágóóóvéityúne.

21

Tsiíñe ímamyémudívú Jetsóó bóhówaavéne

¹ Ááné boonétúu tsiíñe Jetsóó bóhówaavé múúhadívú ‘Tibéeria’ némeíñé unéú úníuri muha ílluume meíjcyámedívu: ² Tsimóo Péédooro, Tomáá dííbyere ‘Jemééro’ némeííbyee, Gariréa íiñújiri íjcyacóómí Canáa múnáajpi Natanaéee, Tsebedéó hájchimútsí muhtsii, tsíjtyetsíi múúháejtéstii, éhdúmedívu. ³ Áijyúu Tsimóo Péédooro ‘óí ó tsínuutéhi’ néénéllii muha menééhií:

—Métsu bo tsaméhjí mepéékií. Áhdújucóo muha mííneri mepééme tépejco metsínuurómé tsá metaávatúne. ⁴ Aanée tsúúca metsítsíívéenáa tééú úníuri íjcyáábeke muha máájtyúmíromé tsá mewáájacutú dííbyeke. ⁵ Aabée múúhake nééhií:

—¿A ámuha métaávaj?

Áánélliihyéé muha menééhií:

—Tsáhaá, keenéiyóhaja.

⁶ Áánélliihyéé neebe múúhake:

—Cáhawáá tsíñejcu metsínuj. Áhdújucóo ténejcu muha metsínuume meújcune mítyane ámómeke. Aamée ávyétá padúúcu néémeke tsá muha meíhnhóhootú meíjchíivyetsóné mííne pañévu. ⁷ Áánáacáa dííbyeke o wáájacúne Péédooróké o nééhií:

—¿Áánerá Ávyéjuube Jetsóó aábye!

Ehdúu o néénemáyé Péédooro íícúí íwajyámuvu iúcaávéne cátsíñiiivyé tééú pañévú dííbye éllevu ipyéékií. ⁸ Áánétúu ihdyu muha choocóí tsínucóóhó líicyúhcoméré mepéé 100 éévetá hajchótáubáhjáa muha íúníutu meíjcyame. ⁹ Aamée muha meíjchivyémé máájtyumí tétsihyi cúújúwatu amóóbé wáhjámeíñé úníuri pááaho íjcyane. ¹⁰ Áánáacáa Jetsóó néé múúhake:

—Ámúhaj táávatu tsaatéké metsíva.

11 Áánélliihyée Pééodoro tsínucóóhó amómema lliúcú íjchivu 153-meva íjcyámema. Árómé padúúcuríi tsá técooho móhtóbatúne. 12 Átsihdyúu neebe múúhakyé:

—Ayúwa mémajchóvaj.

Aané tsá tsáápíuba díllotú dílbyeke múha dibye íjcyane pámeerée dílbyeke muha mewáájácúnélliihye. 13 Áámekée múúhakyé amóóbeke páááhoma wájtúube.

14 Ehdúu Jetsóó tsiíne múúhadívú bóhówaavé tsúuca pápíhchúú íjyúvájucu ípyée idsíjívétsihdyu bóhíibe.

Péedorómá Jetsóó íhjuváne

15 Aanée muha memájchóné níjcautu neebe Tsimóo Péedoróke:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyú íjtye díñahbéjté oke wájyúné ehniíñevu?

Áánélliihyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyée Jetsóó néehíi:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

16 Átsihdyúu idyé tsiíne neébe:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Áánélliihyée neébe:

—Éée Ávyéjuúbej, muurá ú waajácú uke o wájyune.

Áánélliihyée idyé neébe:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

17 Átsihdyúu tsiíne neébe:

—Tsímoj, Jonáa hajchi u íjcyaaabe, ¿a ímiááné oke ú wajyúhi?

Aané Péedoróké idátsó pajtyé 3-íjyúvájucu bɪwáánéré dibye díllone. Aabée néehíi:

—Ávyéjuúbej, muurá tsá ñná u túhúllétúne. Aabe muurá ú waajácú ímiááné uke o wájyune.

Áánélliihyée idyé neebe dílbyeke:

—Ané óoma táuráávye múnáake téhmeco éhne múúne obééjámuke ditye téhmedu.

18 Muurá u óváhtsáné hajchótá uure díwajyámuunévú u újcámeíñe ú úllehíjcyá u ímílléhulléhji. Aabe u kéémécooca muurá tsíjtyeréjucu uke díwajyámuunévú iújcóóbeke tsájtyeíñe u ímíllétúróhullévu.

19 Átsihdyúu idyé neebe dílbyeke:

—Aabe wa ihdyu ehdu uke o néérónáa oke duráávyej. Ehdúu Jetsóó neé Péedoróké dibye iwáájácu muhdú dílbyeke iúráávýené níjcaúvú idsíjívéneri dibye Píívyéébé íhtsútú bóhówájtsoíñe.

Jetsóó ivámeíwu íñéébedítýú úúballéne

20 Aanée tétsihdyu Pééodoro révoúcunú Jetsóo déjutu ivámeíwuúu oke dibye neébe o péébeke. Ópée muurá dílbyé úníuri nihñéré majchóri muha meíjcyánáa o íjcyaaabe ó dílló dílbyeke caabyé múúhadítýú dílbyedívú méénútsoíñe. 21 Áábekée Pééodoro oke ííténe neé Jetsóoke:

—Ávyéjuúbej, ¿ácooca áanu muhdú íjcyáahi?

22 Áánélliihyée neébe:

—Muurá o ímílléhajchíi tsá dibye dsíjívéityú mújyú tsiíne o tsááiñévújucu. Árónáa óvíjyacóóné téeneri u íjtsámeíñe. Wa ihdyu oke duráávyej.

²³ Ehdúu Jetsóó óhdityu nééné uubállé tsújaavé cahcújtso múnáadi mújyúvájáa o dsíjívújúcoóítyúné uubáalle. Áronáacáa ihdyu tsá tehdu dibye néétune. Muuráhjáa ihdyu íllure neebe dibye ímílléhajchíí o íjcyáíñé mújyú dibye tsááiñévújuco. Áánemáa neebe téeneri Pééodoro íjtsámeíjyúcoótuki.

²⁴ Aane íñe tsaapi Jetsóo mámyé o íjcyaaabe íhyaami ó caatúnú muhdúhjáa páneere dibye méénuhíjcyanéhjí o ájtyúmiibe dibye úwáábohíjcyanéhjí o lléébone. Aane méwaajácú íhyaamítú cáátuváné ímiááné íjcyane.

²⁵ Áhdure íjcyaróné mítyane tsíñehji Jetsóope íjiri íjcyácooca méénuhíjcyanéhjí. Aane muurá páneere mecáátúnuca ííñujívú tsá waajácúhaaminé úújetéítyuróne. Áyu tehjújuco.

HÉÉCHOÓ

Uwáábojte méénúnéhjí uubálleháámi

Píivyéébé Apííchó tsááíñe némeíñe

¹ Muúbe Téóopíroj, íhdée diéllevu o cáátúnúháámí pañe ó úúballé páneere muhdúhjáa Cáání éllevu níjkyejívu ipyétsihvújuco Jetsóó úwááboobéré méénuhíjcyanehjí. ² Muuráhjáa ímamyémuke iújcúmeke Píivyéébé Apííchoj tééveri níwááveebe ñná ditye méénúíñévu. ³ Áamedívúhjáa muurá ídsijívé boone bóhówáávehíjcyaaabe 40 coojívá hajchótá ímiáánéjuco dibye bóhíine ditye iwáájácuki. Áámekéhjáa Píivyéébé avyéjutu úwáábohíjcyaaabe.

⁴ Aabéhjáa néé diityéke:

—Jerotsarétúí kiávú mépehdíñe. Météhmecóí tétsihdyu Llihíyóo ámúhakye íájcuíñe néhíjcyáne. ⁵ Ímiáánéjucoo Jóaa tsótsohíjcyané nújpacýori. Áánetu ihdyu lléváhréjuco ámúhá pañévú Píivyéébé Apííchó úcááveíñe. Ehdúhjáa neebe Jetsóó ímamyémuke.

Jetsóó níjkyejívu pééneé

⁶ Aaméhjáa tsiíñe dííbyema idyóbéévetsihvu néé dííbyeke:

—Ávyéjuúbej, ¿a ícyooca tsiíñe ú ímíbaávýétsoo méiíñújí tsíjtyé hójtsí pañe íjcyájúcoótuki?

⁷ Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tsá ámuha teene mewáájácútyuró múúcoocá Llihíyóo tehdu méénuíñe. Óví ihdyu mújyú íímílléjyú méénuube páneere dííbyé hójtsíri íjcyaaabe. ⁸ Áánetu ihdyu dííbyé Apííchó ámúhadívú níítyene ámúhá pañévú úcáávecooca ámuha téené íhnáhoori méúwááboó óhdityu íjcyané uwááboju Jerotsarée múnáakee, Jodéa íiñújí múnáakee, Tsamáaría íiñújí múnáakee, íjcyane. Aane téhdure tsújááveé pahúllevá múnáadívu.

⁹ Ehdúhjáa diityéké íñétsihdyu Jetsóó ditye íiténeríyé tsúúca cáámevu wátyóhívéhi. Aabéhjáa ojtsó pañévú tsúúca tévééveíñúúbeke tsáhájucó ditye ájtyúmitúne. ¹⁰ Aaméhjáa cáámevu dibye péhullévúré íítehíjcyarónáa mítyétsi ávyéta tsítsí íwajyámúúcú néémutsi bóhówaavé diityédívu. ¹¹ Aamútsíhjáa néé diityéke:

—Ámuúha Gariréa íiñújí múnáa, ¿aca ñná caame ámuha méíítehíjcyáhi? Muurá ámúhama ícyahíjcyaaabe Jetsóó péjucóo ámúhadítyú níjkyejívu. Aabéjuco idyé tsiíñe tsááíñe muhdúhjané ámuha meííténáa ipyéhduú. Ehdúhjáa neemútsí diityéke.

Matíake ditye újcune Jóodáúvú cápáyóóve

¹² Aaméhjáa oríívó bájú íjcyátsihyi íjcyátsihdyu oomí Jerotsaréevu. Píhíréhrée técoomítyú téhbaju múhajchótá wáyeévejcóójí meúlléiyóné jodíomú taúhbaju néené hajchóta. ¹³ Aaméhjáa técoomívú úújeté ípyée ícyahíjcyajávú cáámééjiri íjcyané mijcóhovu. Ílluméhjáa diitye: Péédooro, Jacóóboo, Jóáaa, Aderéee, Perípee, Tomáaa, Baatoroméee, Matéoo, tsijpi Apéó hajchi Jacóóboo, tsáha múnáa cananíjtámúejpi Tsimóoo, Jacóóbó nahbe Jóódaá, éhdume. ¹⁴ Aaméhjáa pajyuvaré dóbéévehíjcyá tééhó pañévú Píivyéébema íihjyúvaki. Áámemáhjáa íjcyámé Jetsóó nahbémuu, tsíjjuu, tsijtye walléemuu, íjcyame.

¹⁵ Áijyúhjáa Péédooro íñahbéjté 120-meva íjcyáméj píñévú íjyócuúvéne néé diityéke:

—Ámuúha táñahbému, tsúúca pajtyéné éhnéhjáa Píivyéébé waajácúháámitu Jóóda píáábóneri Jetsóoke ditye ékééveíñe cáátúnúmeíñe. ¹⁶ Ehdúhjáa muurá dibye dííbyedívú méénútsóíñe tsúúcajátújuco Píivyéébé Apííchó néhíjcyané Dabíúuvuj tééveri. ¹⁷ Dííbyé muurá Jóóda Jetsóó mamýémú meíjcyáméejpi tsaméhjái dííbyema mewákímyeíhíjcyaaabe. ¹⁸ Aabé ímityúné méénune ditye áhdóne dsíídsí dibye wájójcoíñúne iújcúnemma áhdómé

tsátsii ííñuji. Áané boonétúhjáa muurá iiye dsíjívétsómeíbyé áákityé apáhajchíí íhbáu áachívújuco. ¹⁹ Aanéhjáa Jerotsarée múnáa iwáájácúne dityée áhdotsíí meménú Atséédama ‘Tújpácyo Ájtsi’ nééiyóne. ²⁰ Muurá Tsááamóháámitu téénetu nééeneé:

Íávajáréjuco dííbye ja cóévájari tsáhájucó múha íjcyáityúne.

Téhdure idyé tsiíñe nééeneé:

Tsíjpiiyéjuco dííbyé wákimyéivu cápáyóóveíñe.

²¹⁻²² Ahdícyané muurá íjcyámé tsaate éhnée Jóáa Jetsóoke tsójtsoobe cáámevu pétsihvújuco meke náhbénuhíjcyáme. Áamedítýú ihdyu óvíí méujcú tsáápiikye díbyée ímíáané idsíjívétsihdyu bóhíine úúbállehíjcyáííbyeke. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

²³ Ahdújucóhjáa míityétsikye ditye pevénérei mémenúné tsáápiikye diityétsidítýú iújcuki. Tsáápihjáa Jotséé dííbyere ‘Batsabáa’ némeíbyé téhdure Jójto imyémé íjcyáabe. Áánetúhjáa tsijpi Matía. ²⁴ Áámútsí hallúvúhjáa íllu Píívyéébema ihjyúváme:

—Ayúju Ávyéjuúbe Píívyéébeéj, uu muurá pámé íbuwáánéré ú waajácúhi. ²⁵ Aabe ihdyu ú waajácú caabye u tújkevéllebe íjtyétsidítýú úcáaveíñe díhjúú uwááboobe íjcyáa Jóódáuvúú ímítýú níjcaúvú úújetéébe cápáyóóve.

²⁶ Ehdúhjáa Píívyéébema íhjúvátshdyu nehcomé diityétsidítýú cáábyeké iújcuíñe. Aanéhjáa úújeté Matíadívu. Áabéjucóhjáa úcaavéné 11-meváréjuco íjcyame Píívyéébe úwááboju úwááboméré péhíjcyáímyé pañévu.

2

Píívyéébe Apííchó níityene

¹ Aaméhjáa pámeere tsijtye cahcújtso múnáama ‘Pejtecojtée’ némeíñe wañéhjij cóójí dóbeevéhi. ² Áanáacáhjáa peecúteré éhne múúne tsíjpáné kíijyébá tsááne íhjuvádú néene tsáá cáámetu. Aanéhjáa ávyeta wádóoové pájá pañere. ³ Áronáacáhjáa tsúúca cúújúwaj péetédu ‘níwáhníwá’ tsáápítsá hallúvú bóhówaavéne. ⁴ Ehdúhjáa diityé pañévú Píívyéébe Apííchó úcaavéné diityéké íhjúvatsó tsíjtyéhjí íhjúháñeri ditye lléébótúrójúhji.

⁵ Téijyúhjáa íjcyámé tsijtye jodíómú tétsihyi Jerotsaréri Méécáanikye muhdú híjtsúcunúdu úráávvehíjcyámé panévá íñújíñetu tsáámeé. ⁶ Aaméhjáa mítyane tétsii íhjuvaba íjcyane illéébóne diityédívú píhcyaavéhi. Aaméhjáa úvánujcátsí tsaatétsáhjí ditye íhjúvájúhji íhjuváné illéébónema. ⁷ Ááneríhjáa úváhtúuuvémé néjcatsíhi:

—¿Aca tsá éhne íjtye Gariréa múnáa íjcyatúne? ⁸ ¿Aca muhdú hívane ávyeta meíhjúvájúhji íhjuváme? ⁹⁻¹⁰ Muurá íñe íchii mee panévá íñújíñe múnáa Páátiaa, Méédia, Eráaa, Metsopotáámiaa, Jodéaa, Capadótsiaa, Póotoó, Áátsiaa, Pírííjiaa, Pajpúriaa, Ejíhtoo, Tsiréené tujkéveri íjcyane Áápirícaa, éhdúné íñújíñe múnáa. Áhdure íjcyámé Róómátu tsáamedítýú tsaate pañétúejte jodíómu. Téhdure íjcyámé jodíómú íjcyaturómé diityé uwáábó úráávvehíjcyáme. ¹¹ Áhdure íjcyámé Créétama Aráabíá múnáa. Ílluume íñe mélleebó muhdú Píívyéébe íhtsútú diityéké íhjúvatsóné meíhjúvájúhji.

¹² Aaméhjáa téeneri úllévenúme idyé tsiíñe néjcatsíhi:

—¿Muhdúami íhya tsáama teénej?

¹³ Áronáacáhjáa tsaate diityédí iúúhívaténe néehíí:

—Íllure lííyícyavéme.

Péédoro íhjuváne

¹⁴ Áanéllíihyéhjáa diitye 11-mevadítýú Péédoro íjyócúúvéne kéévánécoba néé diityéke:

—Ámuúha tamúnáa íñe múhdumé Jerotsarée múnáama tsijtye íjcyamej, cáhawáá amúhama o íhjuváné ímíñeúvú mélleebúcunuj. ¹⁵ Tsá muha mellíyícyávetú eene ámuha múúhadítýú menéhdú. Muurá lííyícyáve múnáa íjcyarómé tsá ícyooca ááméjutúrei nuhba

Íjcyánáa lílyícyávetúne. Aanéjii awáa muhdú muha méllíyícyáveéhi. ¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi Joéé íñe ícyooca pájtyénetu nééhií:

¹⁷ Muurá nihñéré míamúnáa pañévu Táapííchó ó pícyoóhi. Ááméj tsiménémúháábé ííbúwá déjúcotu táuwááboju íjchívyééhi. Ováhtsámú naavédú nénehji ííténé pañe diityémá ó ihjyúvaáhi. Áánetu kéémémuma ó ihjyúvaá ityúwaháñe pañe. ¹⁸ Ehdu ó ájcuú Táapííchotu pámeere múhdumé táicúve múnáa íjcyámeke wajpíímumáyé walléémuke. Aame táuwáábó méénuúhi. ¹⁹ Áijyu caame iévéhoowávú ó úújétsoó páhduváré nénehji meúllévenúnéhji. Áánetu ííñújiri íjcyaiñe téené uubálleháñe mítyane méénucátsiháñe pañe tújpacyo wágóóovéíñe. Áhdure íjcyaiñe panévaré áíivyéne ójtso. ²⁰ Muurá cóójiejpi nuha áábáteéhi. Áánetu péjcoejpi íjcyáa tújpacyóduréjuco. Ehdu páhduváré nénehji pájtyeé Ávyéjuube Jetsóó tsááiñe ávyétá íhtsútú nééíñe úmíwari. ²¹ Aane pámeere múhdumé dííbyedi tsúúrameíhijcyámé ihdyu pájtyéteéhi.

Ehdúhjáa Joéej téeveri Píívyéébe nééhií.

²² Áhdícyane, ámuúha tamúnaa íjraéémuj, cáhawáa mélleebúcunu tsiíñe ámúhake o nééíñe: Muurá ámuháyé méwaajácú Jetsóó Natsarée múnáajpi íjcyáábej téeveri Píívyéébe panévaré méénuráítyúronéhji méénuhíjcyané ámúháj piínévu. Téénerií muurá meke úújetsójúcoóroobe ímiáané Píívyéébe dííbyeke wáalloóne. ²³ Áróóbedívú ámuha ímítyúmeke méméénutsó páwachékevu mewatyétyéhcútsóneri Píívyééberéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco néhdújuco. ²⁴ Áróóbekée muurá dííbyere Píívyéébe bóhiítsó tsúúca dsíjívéjúcóóroóbeke. Muuráhjáa tsá muhdú dsíjívé dííbyeke méénúityuróne. ²⁵ Muuráhjáa Dabííúvú dííbyedítyú nééhií:

Paíjyuváree Ávyéjuube óómaye ú ícyahíjcyáhi. Aabe muurá oke ú téhmehíjcyá ííneri o íllityétuki. ²⁶ Ááneri mítyane o ímíjyúúveebe uke ó duurúvahíjcyáhi. Áánellii o dsíjívécooca tsaímíyé úúma ó íjcyáahi. ²⁷ Muurá tsá tabóhi u íhvéjtsóityú tene iwágóóóveki. Áhdure tsá u íhvéjtsóityú díicúve múnáajpikye mítyane u wájyúúbej pi ícúbáhrámeíñe. ²⁸ Muuráhjáa oke ú waajácútsó ímiájíjtóvu. Aabe mítyane o ímíjyuuvé óóma u íjcyánéllíihye.

Ehdúhjáa Dabííúvú nées Jetsóodítyu.

²⁹ Aabéhjáa muurá díibye Dabííúvú dsíjívéébeke ditye cúúne ícyoocápi dííbyeúvú nijkye íjcyáhi, ámuúha táñahbému. ³⁰ Muuráhjáa Píívyéébe ihjyú uubálle múnáajpi íjcyáábeúvú ímiáané waajácú Píívyéébe dííbyeke nehíjcyané dííbyeúvúj tsiménémúhaabe líyaatémédítyú Críjto ávyéjuutéíñe dííbyeúvú ávyéjuutédu. ³¹ Ehdúhjáa tene pájtyeíñe íhdétújuco iwáájacúdú íjcyáábeúvú nehíjcyá Críjto ídsíjívétsihdyu bóhiibe wágóóóvéityúne. Áhduréhjáa nehíjcyáábeúvú dííbyej pi muhdú íjcyáityúne. ³² Áhdújucóo muurá dííbyeke Píívyéébe bóhiítsóne. Aane muha pámeere méwaajácúhi. ³³ Áábekée Píívyéébe ílluréjuco ávyéjujtsóne. Áábej téeveri muurá íñe ícyooca Cááni Íapííchó múuhá pañévu pícyoó dííbyekéhjáa íñéhdújuco. Aane íñe páneere ámuha maájtyumíné, melléébone, Pííyéébedítyuré tsáá Ílli Jetsóoj téeveri díbye méénune. ³⁴⁻³⁵ Íllúhjáa muurá tsiíñe Dabííúvú nééhií:

Ávyéjuubée nées táavyéjyúbeke: Íchihvu táúniúvú diicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta. Ehdúhjáa néébeúvu. Áronáacáhjáa ihdyu tsá díbye íhdityu íhjúvatúne. Muuráhjáa tsá díbye cáamevu níjkyejívú péétu Críjto péhduú.

³⁶ Aane ihdyu ámuha pámeere tamúnaa íjraéémú méwaajácúiyá Píívyéébe Mépájtyetétsoobe Críjtoke pícyoóbeke ámuha páwachékevu medsíjívétsóóbeke.

³⁷ Ehdúhjáa Pééodoro nééne diityéké múhdurá pájtyénellii pámeere diitye uwáábojteké nééhií:

—¿Aanéhaca íñe muhdúí muúha, ámuúha múúhá nahbémuj?

³⁸ Áanélliihyéhjáa Pééodoro néé diityéke:

—Ímityúné ámuha meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiáámeréjuco meíjcyá ámúhá imítyú ámúhá hallúrí íjcyájúcoótuki. Áane métsójsótsaméí Jetsocríjto mémeri Píívyéébe ámúhá pañévú ipícyo Íapíícho. ³⁹ Aane muurá íñe íhdétújucóo úúbállémeíhijcyané pámeere ámúháj tsíménémúháábema ámúhá wáábyuta. Téhdure pámeere pahúllevá múnáake Méécááni Píívyéébe wábyújtsómé wáábyuta teéne.

⁴⁰ Ehdúhjáa Pééodoro diityéké iúwáábótsihdyu nééhií:

—Ímiánejcúvuréjuco mepájtyé míamúnaa ímityúné ícyahíjcyánetu.

⁴¹ Ahdújucóhjáa múhdumé dííbyé uwáábó cáhcújtsodúmé tsójsótsámeíñe. Áijyúhjáa tsúúca cahcújtsó múnáa lííyaatémé 3,000-mevájucó. ⁴² Aaméhjáa diityé uwáábó úraavyémé tsaímíyé náhbévájcatsímíyé tsatsíhvú idyóbéévéne Píívyéébema ihjyúvahíjcyáhi. Téhduréhjáa Jetsóó dsijívé ítsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjcyáhi.

Tujkénújte Jetsóó uráávye múnaa muhdú ícyahíjcyáne

⁴³ Aanéhjáa ímí íjtsúcunúme. Áámemáhjáa uwáábojte méénúráítyúronéhjí méénuhíjcyáhi.

⁴⁴ Aaméhjáa tsaímíyé íñáhbévájcatsíñe panévatúré píáábócatsíhijcyáhi. ⁴⁵ Ihñénéhjíhjáa íñáhjíhénúne píáábohíjcyámé píhtómeke. ⁴⁶ Aaméhjáa pájyuvaré dóbéévehíjcyá duurúvájávú Píívyéébeke idyúúrúvaki. Tsaímíyéhjáa ihjyáháñeri íjcyame Jetsóó dsijívé ítsaavéné pááaho iwátújcatsíñe máchohíjcyáhi. ⁴⁷ Ehdúhjáa Píívyéébeke ditye dúúrúvahíjcyané tsijtye ímí íjtsúcunúhi. Aaméhjáa éhnííñevu lííyaaté Píívyéébé píáábori tsúúca pájtyetéme.

3

Úllehíjcyátuube úlléjucóóne

¹ Tsájcuuvéhjáa Pééodorómútsí Jóááama péé duurúvájávú Píívyéébema ditye íhjyúvahíjcyáne ééveri. ² Áijyúhjáa tsaapi tsíménédítyújuco úllétúúbeke pícyohíjcyámé tééjá lleehówavu ‘Ímíwu’ némeítsihvu díbye ityáúmeíhíjcyá dsíídsíke tééjá pañévú úcáávéméke. ³ Aabéhjáa diityétsikye táúmeí dsíídsíke tééjá pañévú úcáávémútsikye. ⁴ Áanélliihyéhjáa dííbyedívú ííténe neemútsi:

—Éje, cáhawáá múhtsikye díhtej.

⁵ Aanéhjáa íjtsúcunúúbé dityétsí tsíeménevu ájcuíñe. ⁶ Áronáacáhjáa Pééodoro néé dííbyeke:

—Tsá muhtsi medsíídsívatúne. Áronáa ihdyu uke muhtsi mépiááboóhi. Ahdícyane Natsarée múnáájpi Jetsocríjto mémeri díjyócuúvéne duhlle.

⁷ Ehdúhjáa néébere ímiánejcúéhójsitu iékéévéébeke íjyócujárónemáyé tsúúca ímíjpyetéébe. ⁸ Aabéhjáa tsaímíyéjuco úllebe cáhtsíñíbaabéré diityétsima úcaavé tééjá pañévú Píívyéébeke dúúrúvaabére. ⁹ Aanéhjáa tétsihyi íjcyame ájtyumí ímíhyéjuco úllebe Píívyéébeke dúúrúváne. ¹⁰ Aanéhjáa waajácúmé dííbyéjuco duurúvájá lleehówaríi ‘Ímíwu’ némeítsihyi ácuúcunúúbé píáábó táúmeíhíjcyaaabe díbye íjcyane. Ááneríhjáa ávyeta ullévenúmé dííbyedi.

Duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihvu Pééodoro íhjyuváne

¹¹ Aabéhjáa tsúúca ímíjpyetéébé tsá íhvéjtsotú diityétsí Pééodorómútsikye. Ááneríhjáa míamúnaa itsájúréevéne dsínécunú diityé éllevu duurúvájatu tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihyi íjcyame éllevu. ¹² Áámekéhjáa Pééodoro íájtyúmíne nééhií:

—Ámuúha tamúnaaj, ¿aca muhdú íivane ámuha meúllévenúne múhtsidyívú méiite tehdu múhtsí ihnáhooriyé muhtsi meméénúnerííivari? Áhdure ¿aca ímiájtétsí muhtsi meíjcyánéllii tehdu mémeenúhi? ¹³ Muuráhjáa téhdure méihde múnáaúvú Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, éhdume cáánivahíjcyaaabe Mépiivyéébé Ílli Jetsóoke téeneri ávyéjútsohíjcyá éhnée ámuha ávyéjuté hójtsí pañévú meíhvéjtsóobeke. Muuráhjáa Piráátó díbyeke ácádsíjcaáyóiyónáa tsá ámuha meímíletúne. ¹⁴ Diibyée ímiáábé hallúvú íhjúvátúme ámuha cáabyerá dsíjívétso múnáájpí hallúvúré méihjúvú díbye íjchívyeki. ¹⁵ Ehdúu ámuha mélliihyánutsó diibyéjuco meke bohíívú ájcuúbedívu. Áróobekée muurá Píívyéébe bóhiítsóhi. Aane muha méwaajácúhi. ¹⁶ Áábeke muhtsi mecáhcújtsónéllii muurá íñe áanu ímíjpyeté díbye mémeri díbyé ihnáhoori ámuha meíiténeríye.

¹⁷ Ahdícyane, ámuúha tamúnaaj, muurá ó waajácú ímiáánéjucóo ámuha pámeere ámuhá avyéjuté má díbyeke medsíjívetsóné ámuhá íbuúúné aabáte. ¹⁸ Áronáacáa ihdyu tehdujuco díbye ícúbáhrámeíñé tsúúcajátújucóo Píívyéébe íhjú uubálla múnáaj téeveri néhdújuco. ¹⁹ Áánéllii ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébé icyánejcúvuréjuco méíbuwáávé tenehji ámuháma íábájíívemeí ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. ²⁰ Muurá meéllevu wállóoiíbye Ílli Jetsocríjtoke tsúúcajátújucóo meke díbye pájtyetétsoíñé íñéébeke meke díbye íjcuúvaki. ²¹ Aabe muurá níjkyéjiri íjcyá páneere muhdúhjáa Píívyéébe íhjú uubálla múnáaj téeveri tsúúcajátújuco íñéhíjcyáné ímíbaávyétsóné hajchóta. ²²⁻²³ Íllúhjáa muurá Moitsééúvú néé méihde múnáaúvuke: “Ávyéjuube Píívyéébe méhdityu pícyoó tsaapi íhjú uubálla múnáajpi íjcyáííbyeke íñe oke ipícyohdu. Áábeke ihdyu tsáma méllééboco. Muurá díbyeke cáhcújtsótúme wágóóóveéhi.”

²⁴ Áhduréhjáa tsijpi Píívyéébé íhjú uubálla múnáajpi Tsamoééúvú íhjúvahíjcyá íñe ícyooca muhdú pájtyénéhjitu. Áábeúvú boonéhjáa idyé tsijtye íjcyáméhjúvú íhjúvahíjcyá téenetu. ²⁵ Ehdúhjáa muurá Píívyéébe íhjú uubálla múnáaj téeveri nehíjcyá meeke pámeekére. Muuráhjáa méihde múnáaúvuma pámeekéré meke ipíááboíñé Aavaráaúvuke íllu neébe: “Pámeere ííñújí cuwáábema íjcyáíñé píáábó díjtsííménémúháábej téeveri.” ²⁶ Muuráhjáa Píívyéébe Íllíkye wallóo tujkénú mee íjraéémuke díbye ipíáábo méimítyuháñé meíhvéjtsoki. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

4

Péédorómútsí Jóáama ávyéjuté úmíwari íjcyane

¹ Aanéhjáa Péédorómútsí Jóáama míamúnáama íhjúvahíjcyáronáa tsáácunúme llúúvájteé, duurúvájá tehméjté avyéjuúbee, tsadotséómuu, íjcyame. ² Aaméhjáa cayóbaávaté Jetsóope dsíjíveebe bóhiíhdu idyé tsijtye dsíjívémé bóhiííñé dityétsí úwáábónetu. ³ Aaméhjáa íekéévémútsikye cuvéhoojánú cuvéhéréjuco tene néénéllíihye. Aamútsíhjáa téhulléré tsítsíívéhi. ⁴ Áronáacáhjáa diityétsí uwáábó lléébúcnúhíjcyámedítýú mítyame cáhcújtsómemaúbáhjáa tsúúca úújetémé 5,000-mevájuco tsamééré wajpíímu.

⁵ Aanéhjáa awáá tsíjcyoojí píhcyaaavéjucóomé Jerotsaréevu ávyéjúttee, túkevítsojtee, taúhbájú uwáábojtee, íjcyame. ⁶ Áamemáhjáa íjcyámé llúúvájteé avyéjúttee Anáaa, Caipáaa, Jóáaa, Arejáádooroo, éhdume. Téhduréhjáa íjcyámé diityéjééjtee. ⁷ Aaméhjáa diitye ávyéjúttee néé Péédorómútsikye ditye íjchívyétsóne ítsíva diityé éllevu. Ahdújucóhjáa ditye tsájtyémútsikye ditye nééneé:

—¿Aca íñé íhtsúturí ámuhtsi méénuráítyuróné méméénuhíjcyáhi, pane mumémeríhyaja?

⁸⁻⁹ Áánélliihyéhjáa Péédoro Píívyéébé Apííchó ípañe íjcyaaabe néé diitye:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémú avyéjutej, ámuha íñe múhtsikye médilló éhnée íyáábedítýújuco úllétuube áánu muhdú ímíjpyeténé ámuha mewáájácuki. ¹⁰ Áánéllii ícyooca muhtsi ámuúhake méúúballeé teene. Muurá ihdyu Píívyéébere ímíjpyetésó dííbyeke éhnée ámuha páwachékevu Natsarée múnáajpi Jetsóoke medsíjívetsóóbeke íbóhítsóóbe mémeri. ¹¹ Muuráhjáa dííbyéjuco éhne múúne ímichi nééwáyutu jaa éjke du néébeke ámuha meéhdíiválléroobe ícyooca íjcyá páñetúejpi teene jaa ímichi páñetúétsihdyu éjke du néébeé. ¹² Tsá tsijpi íjcyatú meke pájtyetétsoóbe. Tsáháa muurá tsíjpiikye Píívyéébe méménutú míamúnáake pájtyetétsoóíbyeke.

¹³ Ehdúhjáa dítyétsí íhjuvávneri díitye ávyéjute ullévenúhi. Aaméhjáa waajácú dítyétsí ídátso nééméjétsí íjcyane tsáijyúbaré waajácúhaamíné íítehíjcyátumútsi. Áronáacáhjáa ítsaavémé Jetsóomáa dítyétsí ícyahíjcyáne. ¹⁴ Aanéhjáa dítyétsí ímíjpyetétsoobe tétsihyi íjcyánéllii tsáhájucó dítye íná néétu díityétsidítýu. ¹⁵ Áánélliihyéhjáa ílluréjuco dítye wáalloone díityétsikye tétsihdyu. Áané boonéhjáa tsamééréjuco íhjuvávajcatsíñe muhdú díityétsikye imyéénúyóneri. ¹⁶ Néjcatsímyéhjáapéé:

—¿Aanéhaca íñe muhdú méméénúiyá díityétsikye? Muurá pámeere Jerotsarée múnaa waajácú méénúráítýuróné dítyétsí méénune. Aane muhdú metóónúyónejíivari. ¹⁷ Áronáa ihdyu metsu meíllívyéébo díityétsikye dítyétsí éhniíñevu Jetsóodítýú íjcyané uwááboju pámehdívúre tsújaúcútúné ihde.

¹⁸ Ahdújucóhjáa tsiíñe ípíúvámútsikye dítye ávyeta bóijcyúné dítyétsí íúwaabójucóótuki. ¹⁹ Áronáacáhjáa neemútsí díityéke:

—Cáhawáa méíjtsaméí keená ímí Píívyéébe íjtsúcunúne. ¿A ámuúhakeyére muhtsi melléébóne dííbyeke tsá melléébóitúne? ²⁰ Tsáháubá muhtsi meíhvetéítýuró Jetsóodítýú íjcyané uwááboju meúwáábohíjcyánetu díbyée íúwáábóne méénuhíjcyanéhjí muhtsi maájtyúmínéllíihye.

²¹ Ehdúhjáa dítyétsí néénéllii íbóijcyúróné ílluréjuco dítye íhvejtsóné díityétsikye. Tsáháhjáa dítye píívyetétú muhdú díityétsikye imyéénúyóné tsáápiikyhjáa dítyétsí ímíjpyetétsonéllii mítyame Píívyéébeke ávyéjútsonéllíihye. ²² Aanéhjáa dííbye dítyétsí ímíjpyetétsoobe 40 píjcyábá ehniíñevújuco.

Cahcújtso múnaa píáábó táúmeíñe

²³ Aamútsíhjáa tsúuca dítye ácádsíjcaáyomútsí íñahbéjte éllevu ípyééne úúballé páneere muhdú llúúvájte avyéjuté má túkevétsojte díityétsikye nééneé. ²⁴ Áánélliihyéhjáa tsaméhjí íllu Píívyéébema íhjuvávahi:

—¿Ayúju múúhá Avyéjuube Píívyéébeéj, uu muurá ú íjcyá páneerée íévéhóowari íjcyánéhjíma ííñuji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyane, u ípívyéjtsóobe! ²⁵ Aabée muurá dííicúve múnáajpi Dabííúvudi Díapííchó íjcyáne j tééveri u néehíí:

¿Íveekí tsííñe íñújíne múnaa páhduvaré idyáríívéjcatsíñe ítsámeíhijcyá íínetú díityéké píáábóítýúnéhjíri? ²⁶ Muurá avyéjute pítyácócatsíhijcyá Avyéjuube Críjtoke imyéénuki.

Ehdúhjáa muurá u néé Dabííúvuj tééveri.

²⁷ Aanée muurá téenéllii ícyoomívú píhcyáávehíjcyámé Heróodee, Póótsio Pirááto, tsííñe ííñuji múnaa, muuha íjraéémú avyéjutee, íjcyame Daachi Jetsóoke imyéénu múúhakeyé pájtyetétsoóíbyeke u wállóóbeke. ²⁸ Áábekée meenúme tsúúcajátújucóhjáa ihdyu u néhdújuco. ²⁹⁻³⁰ Aame muurá u íténáa téhdure múúhakeyé méénúllehíjcyáhi. Áánéllii ihdyu óví múúhakeyé ú túkévejtso dííhtsútuuri muha meúwáábohíjcyá díuwaáboju íínerí íllityétúme. Áhdure múúhakeyé píáábó muha méénúráítýurónéhjí chéméméhjíke mebóhítsóhíjcyá Daachi Jetsóo mémeri.

³¹ Ehdúhjáa Píívyéébema íhhyúvānetu ditye nǎjkévānáa tétsii diityémá uuvécunúhi. Aanéhjáa Píívyéébé Apííchó diityé pañe íjcyame íínerí núhnévetúmé úwáábohíjcyá dííbyé íhhyu.

Pámé wáábyutáre íjcyane

³² Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama tsajíjtóré íjtsámeímyé tsá néhíjcyatú ihñénéhjí íhdyúenéhjí íjcyane. Tsáápiitsá éhnéhjáa pámé wáábyutáre íjcyáhi. ³³ Aaméhjáa diitye uwáábojte úúbállehíjcyá Ávyéjuubée Jetsóó ídsíjívetsihdyu bóhíine. Áamekéhjáa Píívyéébe mítyane píáábohíjcyáhi. ³⁴ Aaméhjáa pámeere cahcújtso múnáama ímí píáábócatsíhijcyá íínetú píhtótsójcatsítyúme. Tsaatéhjáa ííñújínema, íhhyáháñema, íjcyame ténehjí íñáhjíhénúne dsíídsí pihyúcu híjcyá uwáábojtédívu. ³⁵ Áánetújucóhjáa ditye ácu híjcyané tsaate diityédítyú píhtómeke. ³⁶ Áíjyúhjáa íjcyabe diityédítyú Revítámuube Jotséé Chííperévúhjáa ditye tsíímávaábe. Áábekéhjáa uwáábojte íúúhínúné meménú Benabédívu ‘ímíjyújtsoóbe’ nééiyóne. ³⁷ Aabéhjáa ííñújí íñáhjíhénúne áhdovu ajcú diitye uwáábojtéke.

5

Ananíamútsí mewa Tsapíírama ímityúné méénune

¹⁻² Áhduréhjáa Ananíamútsí mewa Tsapíírama ííñújí íñáhjíhénúne áhdotu tsane íújcúnéj coéénevu diitye uwáábojtéké ajcú pánéhjíjtaráhdú. Aanéhjáa mewa waajácú díbye muhdú méénune. ³ Áábekéhjáa Ananíake Péédoro néehíí:

—¿Aca íveekí Naavéné uke íbúwájtsonej péévé muhdú ú meenú díííñújí áhdo? ¿Ááne pánéhjídú ú tsívá coééne? Ú ímíllé múúhakyé u állíñe tehdújuco Píívyéébé Apííchó ímíllédú u méénune muha meíjtsúcunúroki. ⁴ ¿Aca muhná teene ííñuji? Ááneráa dihñe teéne. Ááne áhdóo dihñereíyo. Tsáháa tsane u újcúnéj coééne u tsíváítyuró pánéhjíjtaráhdú. Aanéhaca idyé múúhakyéré u állíñejíivari. Muurá téhdure Píívyéébeke ú allíhi.

⁵ Ehdúhjáa Péédoro néénemáyé Ananíá ílluréjuco dsíjíveebe áákityéné baavújuco. Ááne uubálléhjáa lléébome mítyane íllityéhi. ⁶ Ááhoúvukéhjáa ováhtsámú íbííjínúne tsajtye icyúúuki.

⁷ Ááne boonétúhjáa mewa wajtsí íiná ájyúke pájtyene wáájácútulle. ⁸ Áállekéhjáa idyé Péédoro népejtsóhi:

—¿A téhdunéjucóo ílluunéré ámuhtsi menáhjíhénúné ámuhtsí ííñújí?

Áánéllíihyéhjáa neéllé:

—Ééé, téhdunéjucópeé.

⁹ Árónáacáhjáa Péédoro néé díílleke:

—¿Íveekíhjáa ehdu ámuhtsi mémeenúhi? ¿Aca ámuhtsi méjtsúcunú Píívyéébé Apííchó wáájácúítyuróne? Éje, aatye muurá tsáá dítyájíúvuke icyúúújétsihdyu. Aame muurá ícyooca ukéréjuco cúúutéíñe.

¹⁰ Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsúúca dsíjívélle áákityé dííbyé lííñévu. Ááledívúhjáa diitye ováhtsámú wajtsí íítémehóvuréjuco. Ááleúvukéhjáa idyé itsájtyéne cuuúmé ájyú úníutu. ¹¹ Ehdúhjáa Ananíamútsíkye méwama tene pájtyéneri cahcújtso múnáa mítyane íllityéhi. Áhduréhjáa tsijtye teene iwáájácúne íllityéhi.

Méénúráítyúronéhjí méénúmeíñe

¹² Aanéhjáa diitye uwáábojte dóbéévehíjcyá duurúvájá pañévú tsátsii ‘Tsaromóo’ némeítsihvu. Aaméhjáa méénuhíjcyá mítyane méénúráítyúronéhjí míamúnááj píñévu. ¹³ Áamekéhjáa cáhcújtsotúmé diityémá náhbévahíjcyáturómé ímí íjtsúcunúhi. ¹⁴ Téíjyúhjáa

idyé tsijtye wajpíímumáyé walléémú cóbéévehíjcyá duurúvájá pañéahcujsó Píívyéébeke. Aaméhjáa éhniíñevu mítyaméjucó líyaaténe. ¹⁵ Áánetúhjáa chéméméhjike íhbotáháñeri ijchívyetsómé hulléjijtónéj pñínévú tééneríváa Péédoro pájtyéébe náávéubaré diityé hallútú pájtyéneri ditye íbóhíiki. ¹⁶ Téhduréhjáa idyé íúniúécoomíji múnaa Jerotsaréeri íjcyáábe éllevu tsívahíjcyá chéméméhjike. Áhduréhjáa tsívahíjcyámé naavémú ípañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjcyámeke díbye íbóhíitsoki.

Uwáábojtéké ditye ícúbahráne

¹⁷ Aanéhjáa pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbema tsadotséomú nomíutáává diitye uwáábojtédi. ¹⁸ Áánélliihyéhjáa diityéké cuvéhoojánúme. ¹⁹⁻²⁰ Áronáacáhjáa tépejco níjkyéji múnáajpi cuvéhoojá llehówáané ipááyúnetu íjchívyetsómeke nées ditye míamúnáake duurúvájá pañévú íuwááboté muhdú Píívyéébeke meúraavyéne. ²¹ Ahdújucóhjáa ditye cúúvéneturé tééjá pañévú ipyééne úwaabóne. Áánacáhjáa diibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íñahbénu múnáama pihjyúcú túkevjtsojtéke. Áánemáhjáa tehme múnáake wallóomé diityé éllevu cuvéhoojá pañétú ditye íújcutéki. ²² Aaméhjáa péeme úújeté íávajávuréjucó. ²³ Áánélliihyéhjáa íóomíñe néemeé:

—Muha méúújetérá cúúveja cóhpé wátájcámeíjyá tehme múnaa llehowáané téhmeíjcyámedívu. Áronáa muha llehowáané mépaayú dáíháhñeréjucó tsaatéubaré pañe íjcyájúcootúne.

²⁴ Ehdúhjáa ditye úúbálleneri diibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuúbee, duurúvájá avyéjuúbee, tsijtye llúúvájteé, íjcyame íúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Aca kíávú pééiyóme? ²⁵ Áronáacáhjáa tsaapi téhullétú tsáabe nées diityéke: Áánerá éhneíjyu ámuha mecúvéhoojánúmé éhllé duurúvájá pañe uwááboríjyucó.

²⁶ Áánélliihyéhjáa tehme múnáa avyéjuube péé tsaatéma diityé éllevu. Aaméhjáa diityéké ícúbáhratúmé tsajtyé míamúnáa néwayúúnevu diityéké áamúyóné apííchori. ²⁷⁻²⁸ Aaméhjáa diitye ávyéjujtédívú wájtstsómeke pañétúejpi llúúvájte avyéjuube néehíi:

—Ááneráhjáa muha ámúhake mébóijcyú ámuha meúwaabójúcoótu eene ámuha meíhijyúvahíjcyáábedítú íjcyané uwááboju. Áronáa ¿íveekí éhniíñevuré ámuha méúwaabóhi? ¿íveekí ámuha Jerotsaréeri dííbyé uwááboju metsújaúcúne méimíllé díbyeé dsíjívéné múuhá hallúvú mewátyanúne?

²⁹ Áánélliihyéhjáa Péédoro néehíi:

—Áronáa ihdyu Píívyéébe múuhake néhdújucó muha meméénune míamúnáa múuhake bóijcyúrónáaca. ³⁰ Muuráhjáa téhdure méíhdé múnáaúvú dííbyeke cáánivahíjcyaaabe Mépiivyéébé Jetsóoke bóhíitsó éhnée páwachékevu ámuha mewátyétyéhcutsoobe dsíjívéébeke. ³¹ Áábekée muurá díbye ávyéjuutétsoobe ícyooca íjcyá dííbyé úníuri Ávyéjuube Pájtyetétsoobe íjcyáábej tééveri mee íjraéémú ímityúné meícyahíjcyané meíhvéjtsóne ímiánejcúvuréjucó meíbúwááve ténehji máhallurí íjcyájúcoótuki. ³² Aane muurá Píívyéébé Apííchó múuhadívú bóhówajtsóné íñe muha meúúbállehíjcyáhi. Muurá ímiáané dííbyeke mecáhcújtsómé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhi.

³³ Ehdúhjáa Péédoro néene diityéké cáyobáávatétsómé imíllera diityéké ídsíjívetsóne.

³⁴ Áronáacáhjáa paritséomuube ‘Gamariée’ némeíbyé taúhbájú uwááboobe íjcyáábeke míamúnáa ávyéjuúllehíjcyaaabe diityéj pñínétú íjyócuúvéne nées dityéi íjchívyétso áachívú wahájchotáwu diitye uwáábojtéke. ³⁵ Ááné boonéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúhaj, téíibúwá tsáma méíjcyaco. Áane ímíñevúvú meíjtsámeítsihdyu aatyéké meméénucó ámuha meméénúíhahjíjyu. ³⁶ Muuráhjáa ‘Téoda’ némeíbyé ítsúcunúmeíhíjcyá íhtsútuube íjcyane. Áábemáhjáa muurá íjcyámé míamúnáa 400-meva. Áróobekéhjáa

tsaate dsíjívetsóné boone pámeere dííbyema íjcyarómé pahúllevávú tsújaavé tésíhjí daíhañéréjuco. ³⁷ Téhduréhjáa Gariréa múnáajpi Jóódáke pajtyéné míamúnáake ditye éevehíjcyáijyu. Áábemáhjáa muurá téhdure mítyame íjcyaróobeke idyé dsíjívetsóme. Áané boonéhjáa dííbyema íjcyarómé ílluréjuco wáhchájabáne. ³⁸ Áánéllii ámuéhakye o néé dityéké éhniíñevu ámuha mepátsárijcyójúcoótuki. Muurá ihdyu ímiáané míamúnáadityuré tsáané uwááboju ditye úwáábohíjcyáhajchíí diityémá nijkévaíñé muhdú ámuha diityéké meméénútúrónáaaca. ³⁹ Áánetu Píívyéébedityú tsáané uwááboju íjcyáhajchíí tsá ámuha muhdú meméénúityúne. Áánéllii téíibúwá meíjcyá.

Tsá tene ímityú Píívyéébeke ámuha ímityúne medáriivéne. ⁴⁰ Ahdújucóhjáa dííbyeke ditye lléébone. Áronáacáhjáa ihdyu diitye uwáábojtéké ipíúvameke wátsihcyúme. Áámekéhjáa iácádsíjcaáyo tsiíñe bóijcyúmé ditye iúwaabójúcoótu Jetsóodityú íjcyané uwááboju. ⁴¹ Aaméhjáa péé imíjyúwu Píívyééberéhjáa ihdyu íhvejtsódújuco Jetsóodityú íjcyané uwáábójú hallútú núcojpitso ícúbáhrámeíyónnáaaca. ⁴² Aaméhjáa íhvéjtsotúmé éhniíñevuré pajcoóijváre úwáábohíjcyá duurúvájá pañévu. Téhduréhjáa tsíjtyeke ihjyahañévuré úwáábomérehíjcyáhi.

6

Uwáábojte piáábojte íjcyáímyeke ditye mémenúne

¹ Aanéhjáa téijyu tsúuca mítyaméjuco cahcújtso múnáa lííyaaténe. Áanáacáhjáa tsaate jodíómú íjcyarómé gríéégómú ihjyúrí íhjuvámé imúnáadityú nehíjcyá dityévaa píibájyujtéke panévaturé piáábohíjcyatúne. ² Áánélliihyéhjáa diitye méjtúhatyu míityétsi íjcyame uwáábojte pámeere cahcújtso múnáake ipíhjúcúmeke néehii:

—Muurá íñe Píívyéébe uwááboju muha meúwaabómé tsá tsíñéhjiri metúhújkímyeítyuróne. ³ Áhdícyane, ámuúha múuhá nahbému, ámuhadityú tsaate ímiáámé 7-meváké menéhcóne téénevu mepícyó Píívyéébe Apííchó diityéké tükévétsohíjcyámeke. ⁴ Áánetu ihdyu muha dííbyeke piáábó metáúmeíñe dííbyé uwááboju meúwáábohíjcyáhi.

⁵ Ehdúhjáa ditye nééne ímí tehdújuco íjtsúcunúnéllii meménújucoómé Ejtéébake Píívyéébe Apííchó tükévétsoñeri ímí dííbyeke úráavyehíjcyáabeke. Áábé hallúvúhjáa meménúmé íllúúmeke: Perípee, Próocoroo, Nicanóoo, Timóoo, Paméénaa, Ajtiokíia múnáajpi Nicoráa jodíómuube íjcyátúroobee diitye uwááboju tujkénú iúráavyehíjcyátsihdyu Jetsóokéréjuco cáhcújtsoóbee, éhdúmeke. ⁶ Áámekéhjáa tsajtyémé diitye uwáábojte éllevu. Áámé hallúvúhjáa íhyójtisine ipícyóone táúmeímyé piáábo.

⁷ Ehdúhjáa Píívyéébe uwááboju Jerotsaréevu tsújaavéné mítyame cáhcujtsómé éhniíñevu lííyaatéhi. Áhduréhjáa mítyame llúúvájtedityú cáhcujtsóhi.

Ejtéébake ditye ékeevéne

⁸ Áijyúhjáa Ejtéébá méénuhíjcyá méénuráítyúronéhjí Píívyéébe piáábóñeri. ⁹ Áábemáhjáa táhjácatsíhíjcyámé tsaate pihcyáaveja ‘íicúve múnáa íjcyájúcoótúme’ némeíjya múnáama Tsiréene múnáa, Arejadriía múnáa, Tsiríitsiá íiñúji múnáa, Áátsiá íiñúji múnáa, íjcyame. ¹⁰ Ároméhjáa tsá dííbyeke táhjatú Píívyéébe Apííchóré tükévétsoñeri díbye íhjuvahníjcyánéllíihye. ¹¹ Áánélliihyéhjáa ahdómé tsaatéke ditye dííbyé hallúvú íállíñe íñéé díbyévaa Píívyéébeé, Moitséeúvuu, íjcyámútsidityú ímityúne íhjuváne. ¹² Ehdúhjáa ditye nééne tükévétsojtemá taúhbájú uwáábojtéké muhdú dáriivémé awáá díbye Ejtéébake íekéevébeke tsajtyé ávyéjuté éllevu. ¹³ Áábélliihyéhjáa nehcomé tsíjtyeke dííbyé hallúvú ditye íálliki. Aaméhjáa néé dííbyedityu:

—Áánu ímityúné ihjyúvahíjcyá duurúvájatuu, Píivýéébé taúhbájutuu, íjcyane. ¹⁴ Áhdure nehíjcyaa Natsarée múnáajpívá Jetsóó duurúvaja iwáchájánúne Moítséeúvú uwáábó cápáyoáoíñe.

¹⁵ Ehdúhjáa ditye néénéllii ávyéjútémá tsijtye tétsihyi ácuójcatyémé #técunú diibye Ejtééba húmí amítsárahcówu níjkyéji múnáajpí humídu.

7

Íhyallúvú Ejtééba íhjuváne

¹ Áábekéhjáa pañétúejpi llúuvájté avyéjuube néehíi:

—¿Ava ímiááné ehdu teénej? ² Áánélliihyéhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá amúhakye o nééne melleebúcunuj. Muuráhjáa Mépiivýéébé íhtsútuube íjcyaa bóbówaavé méihdé múnáajpi Aavaráaúvudívú Haráavú dibe péétúné ihde Metsopotáamíá iñújiri íjcyáábedívu. ³ Áábekéhjáa neebe: “Pámeere dihyájkímuke díiñújima díhvéjtsóne peeco uke o wállóóné iñújivu.” ⁴ Ahdújucóhjáa muurá dibe íiñújii Caadéatu péébe úújeténé Haráavu. Áané boonétúhjáa cááni dsíjívétsihdyu Píivýéébere tsivá díbyeke íñe ícyooca meíjcyané iñújivu. ⁵ Aanéhjáa ímiááné díbyeúvuke íajcuíñé iñéérónáa tsáhái dibe díbyeke ájcutú tééné iñújivu. Áronáacáhjáa ihdyu neebe dibe dsíjívéné boone íajcuíñé díbyej tsíménémúháábekéréjuco díbyeúvúí tsímávátúrónáaaca. ⁶ Áhduréhjáa neebe díbyeúvudítú llíyaaténéj tsíménémúhaabe tsííñé iñújiri tsijtyé hójtsi pañe íjcyane ícúbáhrámeíñe 400 píjcyá hajchóta. ⁷ Téhduréhjáa Píivýéébe néé diityédítú: “Eene kééné iñúji múnáa hójtsirí ditye íjcyámema teene ó ímíbájchoóhi. Áané boone ó íjchívyétsoó téhullétú diityéké ookéréjuco ditye íícúve íchihvu.” ⁸ Muuráhjáa Píivýéébe Aavaráaúvuma muhdú dibe íjcyáíñé pityájcoju imyéénéne néé pámeere díbyej tsíménémúhaabe ikíhdyahírótsámeiki. Ahdújucóhjáa dibe méénune illi Itsáake itsímáváabeke 8 coojívá dibe íjcyátsihvu. Áhduréhjáa diibye illi Itsáaréjuco méénune illíkye Jacóoboke. Aabéhjáa idyé Jacóóbó meenu téhdure ítsíimeke 12-nevá dohjiba múnaa mee ijraémú ihdeejtéke itsímávámeke.

⁹ Aaméhjáa diitye méihdé múnaa Jacóoboúvuj tsímé nomítáávahíjcyá íñahbe Jotséedi. Áánemáhjáa díbyedívú tsaatéke ditye náhjíhenúme tsajtyé díbyeke Ejíhtó iñújivu. Áróobekéhjáa ihdyu Píivýéébe píáábohíjcyá panévare díbyeke pátyehíjcyánéhjitu.

¹⁰ Aanéhjáa díbyeke dibe túkévéjtsónej péévéré teene Ejíhtó iñújii avyéjuube Paraóó ímí díbyeke pícyohíjcyáhi. Muuráhjáa díbyeke pícyoobe íiñújii túkévéjtsóobe íjcyaa téhdure páneere díbyé tsíméné tehmeébé dibe íjcyaki.

¹¹ Áijyúhjáa muurá mítyane míamúnaa ícúbáhrámeí ájyábari Ejíhtó iñújii, Canaáa iñújii, íjcyájíicu múnaa. Tsáháhjáa téijyu méihdé múnáaúvudi majcho íjcyatúne. ¹² Áronáacáhjáa Jacóoboúvú Ejíhtó iñújiri tsátsii majcho íjcyane iwáájácúne wallóó ítsíime méihdé múnáaúvuke ditye téhullétú tsane iújcutéki. ¹³ Áané hallúvúhjáa tsííñe péemedívú botsii Jotséé waajácútsámei diitye íñahbémudívu. Átsihdyúhjáa diibye Ejíhtó iñújii avyéjuube waajácújucóó caatyé múnáajpi dibe íjcyane. Áánélliihyéhjáa neebe dibe ípíúva pámeekéré ímúnáake. ¹⁴ Ahdújucóhjáa Jotséé píuvané cááni Jacóoboke pámeere íhyájkímú 75-meva íjcyámema. ¹⁵ Aaméhjáa téhulle ícyahíjcyámé pámeere dsíjívé 12-nevá dohjiba múnaape mee ijraémú ihdeejte íjcyane diibye cááni Jacóóbomájucó. ¹⁶ Áámeúvukéhjáa tétsihdyu icyúúrómeke tsúúcajátú tsííñe íáabyúne tsajtyémé Tsikyéevu diibyéhjáa Aavaráaúvú Hamóoúvuj tsíímedítú áhdóné níjkyénetu icyúúuki.

¹⁷ Aanéhjáa Píivýéébe Aavaráaúvuke pítyájcóne éévé tsúúca píihínáa memúnaa éhniíñevu lliyaaté mityáméjuco teene Ejíhtó iinújuvu. ¹⁸ Áijyúhjáa tsíjpiiyejuco úcaavéné téené iinújí avyéjúúbedívú Jotséeúvuke wáájácútuúbe. ¹⁹ Aabéhjáa iállíne ícúbáhráhíjcyá diityédi. Áanemáhjáa nehíjcyaaabe ditye ítsíméwuúmuke iwáámíuhíjcyá béhnere itsímáváméwuújike. ²⁰ Téijyúhjáa Moitséeúvú tsímávámeíbyeke Píivýéébe ímí ijsúcunúhi. Áábéwúukéhjáa cáánímutsi téhmehíjcyá pápihchúú nuhbáva. ²¹ Áábéwúukéhjáa tsúúca dityétsí wáágoójúcoóroóbeke Ejíhtó iinújí avyéjúúbé ajuúwá iújcúúbeke keemévetsóhi. ²² Áábekéhjáa ditye úwááboobe waajácú páneere diityé múnáape wáájácuhíjcyanéhji. Aabéhjáa ávyétá tujkéveebe iná imyéénúnetu, iihjyúváne, panévátúre.

²³ Aabéhjáa 40 pijcyábájuco íjcyaaabe íjtsámeí imúnáake iááhívetéíne. ²⁴ Aabéhjáa téhullévú péébe cábuuvé Ejíhtó múnáajpi memúnáajpidi ícúbáhráhíjcyáábedívu. Áábekéhjáa lliihyánuúbe. ²⁵ Áijyúhjáa ijsúcunúúbé memúnáaúvú tsúúca wáájacúné dílbyej téeveri Píivýéébe diityéké ditye ícúbáhrámeíhíjcyáne iichívyétsoíne. Áronáacáhjáa ihdyu tsáhái ditye wáájácútuúne. ²⁶ Áané tsijcyoóhíhjáa idyé úújetéébé tsamútsiyé memúnáajtétsí méénújcatsímútsidívu. Áámútsikyéhjáa imílléroobe idyówajcárone. Áronemáhjáa neebe diityétsikye: ¿íveekí ámuhtsi tsané múnáajtétsiyé meíjcyamútsí méméénújcatsíhi? ²⁷ Áronáacáhjáa ímichi cáábyedítú tene tujkévaabe diibye Moitséeke néehí: “¿Múha uke picyóó ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki? ²⁸ ¿Mityá oke ú lliihyánuú éhneíjyu Ejíhtó múnáajpikye u líihyanúdu?” ²⁹ Ehdúhjáa díbye néénetu ílluréjuco Moitsée wááneé. Aabéhjáa úújeté Madiáa iinújuvu. Aabéhjáa téhulle tsííne iinújiri íjcyaaabe tsímavá míityétsikye téhullétú ityáábáválledívu.

³⁰ Aanéhjáa 40 pijcyábájuco díbye ínéubará píivýétúné iinújiri íjcyánáa níjkyéji múnáajpi bóhówaavé dílbyedívú úméhéwu péétécunúné pañe ‘Tsinaí’ némeíhbaúj píihívu. ³¹⁻³² Áaneríhjáa mítyane ullévenúúbe. Áanéllihyéhjáa ímíneúvú íite díbye píihíverónáa Píivýéébe dílbyeke néehí: “Oo ámuhá Píivýéébé ó íjcyá díhdé múnáaúvú Aavaráa, Itsáa, Jacóóboo, íjcyame oke cáánivahíjcyáabe.” Áaneríhjáa íllityéne úúvécunúúbé tsáhájucó tsííne ítetúne. ³³ Áábekéhjáa tsííne neebe: “Díjtyúhápaajiné tácoríjco íne úhdivu o bóhówáávénéllíhye. ³⁴ Muurá ó waajácú tahnéjté Ejíhtori íjcyame wánícyámeíhíjcyané ícúbáhrámeíneri. Áameke díjtyéeveri o íchívyétso íne úhdivu ó bóhówaavéhi. Ahdícyane uke ó wallóó téené iinújuvu.”

³⁵ Ehdúhjáa Píivýéébe néé Moitséeke éhneíhjáa memúnáajtétsiúvú ‘¿múha uke picyóó ímityúnéhjí ímibájchoobe u íjcyaki?’ néeróóbeke. Píivýééberéhjáa ihdyu néé úméhéwu péétécunúné pañe níjkyéji múnáajpi dílbyedívú bóhówáávéébej téeveri díbye memúnáaúvuke íchívyétsoki. ³⁶ Ahdújucóhjáa méénuráityúronéhjí imyéénúnej téeveri díbye íchívyétsóné méíhdé múnáaúvuke Ejíhtó iinújitu. Aaméhjáa ínéubará píivýétúné iinújuvu péeme Tújpáñe Móoa pajtyé nújpacyo dówáávéjítori. Aabéhjáa téhulle 40 pijcyábá íjcyaaabe méénuhíjcyá méénuráityúronéhjí. ³⁷ Aabéhjáa mee imúnáadítú néehí: “Píivýéébere muurá pícyoó méhdityu íhjú uubálle múnáajpikye íne o íjcyadu nééíbyeke. Aabe ihdyu nééne méllééboco.” Ehdúhjáa néébeúvu. ³⁸ Aabéhjáa muurá ínéubará píivýétúné iinújiri méíhdé múnáaúvuma íjcyáábedívú níjkyéji múnáajpi bóhówaavé ‘Tsinaí’ némeíhbaúvú. Áábemáhjáa íhjúváne ájcuube dílbyeke Píivýéébé taúhbaju cáátúnúmeínevu díbye íajcu méíhdé múnáaúvuke.

³⁹ Aróobekéhjáa tsá ditye cáhcútsohíjcyatúne. Ílluréhjáa dílbyeke ityáhjálléne tsííne imílleromé íóomiñe Ejíhtó iinújuvu. ⁴⁰ Áanemáhjáa dílbyé nahbe Aróoke néémeé: “Méema meenu Píivýéébedu néméhjike píéhullévúre meóómícyooca meke ditye

ityúkévajtsoki. Kiávú íñe díñahbe Moitséé úujeté meké Ejihtó iññújitu ijchívyétsónema.”
⁴¹ Ahdújucóhjáa ditye nįcyone jééú ocájíwuúdu néébeke. Áábekéhjáa íícúvehįjcyámé iyámeke illíihyánúmehįidi. Áánerihįyáa mityane ímįyuuvéme iye iñįjcyóóbeke íícúvehįjcyáneri. ⁴² Áánéllihyéhjáa illuręjucó Píivýéébe diityéké ihvejtsóné ditye awáá idyúúruvahįjcyca caame íévéhóowari įjcyámehįjike. Muurá dílbyé ihjyú uubálle múnáájpi waajácúháámitu nééneé:

¿Acáa ámuha įjraéémú oke méíícúvehįjcyá iyámeke mellíihyánúmedi 40 pijcyábá íñnéubará píivýétúné iññújiri ámuha meįjcyácoóca? ⁴³ Tsáhaá. Muuráhjáa oke íícúvetúme ámuha méíícúvehįjcyá ámuháyé meméénúmehįjike. Áánemáa ámuha métsatyéhįjcyá nįjcyotáábé Moróoke ihjyáwúuma. Áhdurée ámuha métsatyéhįjcyá nįjcyotáábé míícúruwa Rejpáake Píivýéébedi ámuha medíllónema. Áánéllii ámúhakye ámúhá iññújitu o įjchívyétsómeke ó wálloó Babiróóniá iññújį ehnííñevu.

Ehdúhjáa muurá Píivýéébe ihjyú uubálle múnáájpi caatúnúhi.

⁴⁴ Aanéhjáa muurá téhulle íñnéubará píivýétúné iññújiri méihde múnáaúvudi įjcyaja iyámé mihénetu méénúmeįjyá duurúvaja dityéhjáa Píivýéébe taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwáané pícyohįjcyaja. Ehdúhjáa méénuube Moitséeúvú Píivýéébe dílbyeke néhdújucó muhdúhjáa íajtyumídu. ⁴⁵ Aajájucóhjáa dityéúvú íñnetsóné tsííñé iññújįvu Píivýéébehjáa Jotsoéeúvuma tééjį múnáake íbótoácóne dílbyeke ajcujįvu. Áájaréikyéhjáa įcyahįjcyá Dabíiúvú įjcyané hajchóta. ⁴⁶ Aanéhjáa dílbye Dabíiúvú waajácú ímí Píivýéébe dílbyeke píaabóne. Áánéllihyéhjáa imílléroobe imyéénune béhja Jacóóboúvúu téhdure cáánivahįjcyaaabe Píivýéébe wáabyuta teeja iyámé mihénetu méénúmeįjyá cápáyóóve. ⁴⁷ Áronéhjáa illíyęjucó Tsaromóóvú méénune teéja. ⁴⁸ Áronáa Píivýéébe tsá įjcyatú apááñéré duurúvaja miamúnáa méénújį pañe. Muurá ihdyu ihdícyátsihjįrįyé dílbye. Muurá illu dílbye ihjyú uubálle múnáájpi néehií:

⁴⁹ Nįjkyéjiri táavyéjį iįyáwá hallúri o įjcyaaabe ó ejęcunú páneere íññuį. Aanéjįva ¿muhdíiváne já ámuha óoma méméénuú tétsihyi o įjcyaki? ⁵⁰ Aanéjucó páneere múhdúné tsíméné įjcyane o ípívyejtsóne.

Ehdúhjáa neebe Píivýéébe ihjyú uubálle múnáájpij téeveri.

⁵¹ Áronáa ámuha ávyétá nuuhęjute meįjcyámé íbuúúné ehne Píivýéébeke wáajácútúme íbuúúnédu. Aame ámuha Píivýéébe Apíichó néené tsihdyuré méicyahįjcyá méihde múnáaúvúu įcyahįjcyádure. ⁵² ¿Acáa cáabyeké Píivýéébe ihjyú uubálle múnáadítýú méihdeejtéúvú pevénéré íitęcunúhįjcyáhi? Muuráhjáa lliihyánuhįjcyámé ímiáábé Crįjto ííñujįvú tsááiñe úubállehįjcyárómeke. Aabée muurá Crįjto tsááróóbeke ámuháyęjucó mellíihyanúne. ⁵³ Muuráhjáa tsúuca ámúhama nįjkyéjį múnáaj téeveri Píivýéébe taúhbaju įjcyájúcooróné tsá ámuha melléébohįjcyatúne.

Ejtéeba dsįjivéne

⁵⁴ Ehdúhjáa Ejtéebá néénéllii dílbyedívú cayóbáavatémé íhwáñeene íhdónema. ⁵⁵ Aanéhjáa dílbye Ejtéebá Píivýéébe Apíichó ípañe įjcyaaabe ajtyumí nįjkyéjiri Píivýéébe íavyéjuri įjcyáábé únįuri Jetsóó įjcyáábeke. ⁵⁶ Aabéhjáa néehií:

—Muurá ó ajtyumí Miamúnáájpidívú ípívýéévebe nįjkyéjiri Píivýéébe únįuri įjcyáábeke.

⁵⁷ Ehdúhjáa dílbye néérónáa illure íñúhejúné iwátájcone dílbyé tujkévetu túruuvémé ihjyúcunúme. ⁵⁸ Aaméhjáa técoomítýú tsiéllevu itsájtyéébeke áamuhįjcyá néwayúúnevu. Aaméhjáa íwajyámúné ityácóriįcámeįyahjįvú téhmetsó tsaapi ováhtsá ‘Tsáoro’ némeílbyeke.

⁵⁹ Aabéhjáa Ejtéebá ditye áámúroobéré Píívyéebema illu ihjyúváhi: “Ávyéjuúbej, tabóhí duúcu.” ⁶⁰ Átsihdyúhjáa imímóúúvéne kéévánécoba neébe: “Ávyéjuúbej, díícúvedí íñe íjtye ímityúné méénúróneri.” Ehdúhjáa íñétsihdyu dsíjiveébe. Aanéhjáa Tsáoro ímí ijsúcunú ditye dííbyeke lííhyanúne.

8

Cahcújtso múnáake Tsáoro ímityúné dárivéne

¹ Téijyúhjáa Jerotsaréeri cahcújtso múnáa ícúbáhrámeliñe tujkéváhi. Áánetúhjáa tsújaavémé Jodéa iinújiri. Tsaatéhjáa péé Tsamáaría iinújivu. Áronáacáhjáa ihdyu uwáábojte tsá kiávú péétune. ² Aanéhjáa ímí Píívyéébeke úraavyémé diibye Ejtéebaúvuke kímóóveméré cuuúhi. ³ Ááné tujkéverihjyáa diibye Tsáoro cahcújtso múnáake wajpíímumáyé walléémuke ícúbáhraabéré ihjyáháñetu tsajtyé icyúvéhoojánuki.

Tsamáaría iinújiri imiáájú uwááboméñe

⁴ Áronáacáhjáa Jerotsaréetu pehíjcyámé pahúllevaré úwááboméne. ⁵ Áánetúhjáa Peripé Tsamáaría iinújiri íjcyáoomívú ipyééne téhdure úúbállehíjcyá diibyéjuco Crijóto Mépájtjetétsoobe íjcyane. ⁶ Áábedívúhjáa mítyane míamúnáa píhcyaavémé lleebúcunúhijcyá dibye úwaabóne. Aaméhjáa ítehíjcyá méénuráityúronéhjí dibye méénune. ⁷ Tsaaté pañétúhjáa naavémuke dibye wáágoomé ihjyúcunúmeré diityé pañétú ichívyehíjcyáhi. Áhduréhjáa íjpi vááúmeityúméhjima úllétúméhjike ímípyetétsohíjcyáabe. ⁸ Áánerihjyáa técoomí múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁹ Áijyúhjáa íjcyáabe tétsihyi ‘Tsimóo’ némeíbyé apííchoóbe. Aabéhjáa álliibyéré pehíjcyá teene Tsamáaría múnáake. Nehíjcyaabéhjáa pane iwáájacúne. ¹⁰⁻¹¹ Áábedityúhjáa ícyátújtsiméné illure diityéké dibye íapííchori álliñéhjí icyáhcújtsóne nehíjcyáhi:

—Áánúhaca ihdyu Píívyéébe íhnáhoóma. ¹² Áánetúhjáa ihdyu Peripé Píívyéébe avyéjuto íjcyané uwááboju Jetsocrijtodityújuco pájtyene úwaabóné cáhcujtsómé tsójtsótsámeí wajpíímuu, walléémuu, íjcyame. ¹³ Áhduréhjáa diibye apííchoobe Tsimóo íjcyároobe icyáhcújtsóne ílluréjuco tsójtsótsámeíñe. Aabéhjáa Perípema íjcyáabe ullévenúhijcyá méénuráityúronéhjí dibye méénúneri.

¹⁴ Aanéhjáa diitye Tsamáaría iinúji múnáa tsúúca Píívyéébeke cáhcujtsóné uwáábojte Jerotsaréeri íjcyame iwáájacúne wallóo diityé éllevu Péedorómútsikye Jóáamaá. ¹⁵ Aamútsíhjáa téhullévú ipyééne diityé hallúvú piáábó táumeí Píívyéébeke dííbyé Apííchó diityé pañévú iúcaáveki. ¹⁶ Tsáháikyéhjáa diityé pañévú tene úcaávetú ditye Jetsóo mémeri tsójtsótsámeíjyúcoórónáaaca. ¹⁷ Áánéllihyéhjáa diityé hallúvú íhyójtsicu ipícyóóne dityétsí Píívyéébeke piáábó táumeíñe tujkéveri botsí dííbyé Apííchó úcaavé diityé pañévú.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsí méénune diibye Tsimóo íajtyúmíne néé diityétsikye íáhdóiyóné dsíídsídívu. ¹⁹ Neebéhjápeé:

—Cána oke maájcu éénevu ooréjuco tsaaté hallúvú táhójtsicu o pícyóóné tujkéveri Píívyéébe Apííchó diityé pañévú iúcaáveki.

²⁰ Áánéllihyéhjáa Pééodoro néé dííbyeke:

—¿íveekí múhdurá dííjtsameí? Muurá teene díídsíídsímáyé ú wágóóóvéiyáhi. Úubá ú ijsúcunú Píívyéébe téénevu meke ájcune maáhdóiyóné dííbyeke. ²¹ Muurá tsá díwáábyuta tene íjcyatú Píívyéébe uke tújkevééllétúnéllíihye. ²² Ahdícyane eene ímityúné u íjtsámeíñe dííhvéjtsóne dííbyeke piáábó táumeí. Tsáijyu múúne úhdi ídáátsóvéne ábájííveebe ímityúné u íjtsámeíñe. ²³ Muurá ó waajácú ímityúné dípañe íjcyane éhne múúne iyáábé nijpáyú nehniwu néhdu nééneé.

²⁴ Ehdúhjáa Pééodoro diibye Tsimóoke néénéllii neebe dííbyeke:

—Ané táhallúvú Píívyéébeke piáábó métáuméi eene oke u néhdu tene oke ipájtyétuki.

²⁵ Ehdúhjáa Píívyéébe ihjyu Tsamáaría iiñújiri patsihjivá múnáake iúwáábótsihdyu óómimútsí Jerotsaréevu.

Perípemútsí Etiopía múnáajpima

²⁶ Átsihdyúhjáa níjkyéji múnáajpi diibye Perípeke nééhií:

—Dípye Jerotsaréetu Gáátsávu pééju íinéubará píívyétúné iiñújitu pájtyéjuri.

²⁷ Ahdújucóhjáa téhullévú péébe cábuuvéné Etiopía múnáajpi eonóocodívú téené iiñújí avyéjuulle ‘Cadáátse’ némeille dsíídsí tehmeébedívu. ²⁸ Aabéhjáa Píívyéébeke Jerotsaréevu idyúúrúvájétsihdyu íjchíémiri íiñújivu óómiibye éevebéré p ehíjcyá Píívyéébe ihjyu uubáalle múnáajpi Itsaiaúvú waajácuháámí.

²⁹ Áanáacáhjáa Píívyéébe Apííchóre diibye Perípeke nééhií:

—Éhmi íjchíemi duhjáete. ³⁰ Ahdújucóhjáa péébe lléébúacunúne díbye éévene. Áábekéhjáa neébe:

—¿A ú waajácú íná nééiyóné u éevehíjcyáne?

³¹ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Tsáhaá. Múhdutú ó waajácuú múha oke úwáábónejíivari.

Ehdúhjáa ínééne píívaabe dííbyeke íjchíémí pañévu. ³² Aanéhjáa Píívyéébe ihjyu cáátúnúmeíne díbye éevehíjcyáne illu nééhií:

Obéjake múúne illíihyánu dítye tsajtyedu tsajtyémé dííbyeke. Aabe pevétsihjídú íjcyáabeke dsíjívetsómé éhne múúne obééjáwu pevétsihjídú íjcyáabeke dítye nítsudu. ³³ Áábeke idátsó meenúme. Aabe íiñújiri tsá íjcyájúcootúne. Aane íne ¿múha téijyú múnáadítýú úbálléiyá muhdúhjáa téijyú míamúnaa ícyahíjcyáne?

Ehdúhjáa nééne éevehíjcyáabe.

³⁴ Átsihdyúhjáa neebe Perípeke:

—Cána oke ímíneúvú duubáalle múhdityúhjáa ehdu Píívyéébe ihjyu uubáalle múnáajpi nééneé. ¿A íhdityu, mityá tsíjpihdítýupeé?

³⁵ Áánélliihyéhjáa teene díbye éevehíjcyánetu úwááboobe dííbyeke ímiáájú Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju. ³⁶ Aamútsíhjyáa péhíjcyamútsí úújeté tsátsii nújpacyo íjcyátsihvu. Átsihvúhjáa diibye eonóócó néé Perípeke:

—¿Éje, íchíihya nújpacyo! ¿Aca tsá oke apáhajchíí u tsójsóítýuróne?

³⁷ Áánélliihyéhjáa Perípe néé dííbyeke:

—Íhdyu tehdújuco ímiááne u cáhcújtsóhajchííjyu. Áánélliihyéhjáa neébe:

—Muurá ímiááne ó cáhcujtsó Jetsocríjtó Píívyéébe Hajchí íjcyáabeke.

³⁸ Áánélliihyéhjáa Perípe néé díbye íjchíemi idyáíivyétsoki. Áámitúhjáa ínúítýéne peemútsí teene nújpacýó pañévú Perípe dííbyeke itsójsoki. ³⁹ Átsihdyúhjáa dítyétsí íjchívyénáa Píívyéébe Apííchóre tsajtyéjucó Perípeke. Áábekéhjáa tsáhájucó eonóócó ájtyúmitúne. Átsihdyúhjáa íiyéjuco díbye péhíjcyáne tsáimijyúúre. ⁴⁰ Áanáacáhjáa diibye Perípe Átsóótó cóomijyjuco. Aabéhjáa pacóómívaríyé úwááboobéré péhíjcyáabe úújeté Tsetsaréavu.

9

Tsáoro Jetsóoke cáhcujtsóne
(Hch 22.6-16; 26.12-18)

¹ Ááne tujkéveríhjyáa Tsáoro líihyánúllehíjcyá cahcújtsó múnáake. Aabéhjáa péé llúuvájté avyéjúube éllevu waajácuháámí ityáúmeíki. ² Aanéhjáa díbye ájcúháámima peebe Damájcori íjcyáne pihcyáávejááne avyéjuté éllevu néhcoobéré Críjtodítýú íjcyáne

uwááboju úráavyehíjcyámeke Jerotsarévu itsájtye wajpíimúmayé walléemuke. ³ Aabéhjáa téhullévú juuváyí péébe tsúuca técoomívú pííhíronáa dííbyedívú peete cádiivyé cáámetu. ⁴ Aanéjháa dííbyeke baavu íjcaáyóobeke Jetsóo díbye ájtyúmítuubéré néehíi:

—¿Tsáoj, Tsááoroj! ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj?

⁵ Áanélliihyéhjáa neébe:

—¿Múha uu Ávyéjuúbej?

Áanélliihyéhjáa neébe:

—Oo Jetsóo oke u pátsáricyohíjcyaaábe. Áronáa muurá uure ú tútávátsámeíhijcyá éhne múúne ócáji naatsóu íñúbíjcóne iiye tútávájtámeídyu.

⁶ Ááneríhjáa Tsáoro íllityéébé úúvécunúúbére néehíi:

—Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca ñná ú imíllé o méénune?

Áanélliihyéhjáa Jetsóo díbye ájtyúmítuubéré néehíi:

—Wa ihdyu dípye kiávúhjané u péhullévu. Téhullévú uke neeímyé ñná u méénúñe.

⁷ Ááneríhjáa dííbyema pééme mítyane íllityé dítye ájtyúmítuubéré dííbyema íhjuváne.

⁸ Aabéhjáa baatu íjyócuúvétsihdyu tsáhájucó hállúvatúne. Áábekéhjáa patóhcoríyájucó dítye úújetétsóné teene Damájcovu. ⁹ Aabéhjáa téhulle pápíhchúúj coojívá hállúvátuube íjcyaaabe tsá majchóubáre, adóubáre, méénutúne.

¹⁰ Ájyúhjáa tétsii tsaapi cahcújtso múnáajpi Ananía íjcyáábedívú Jetsóo naavédú nééne íbóhówajcárótsihvu dílló dííbyeke. Áanélliihyéhjáa neébe:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

¹¹ Áanélliihyéhjáa neébe dííbyeke:

—Cáhawáa ‘Ímiánéjcu’ némeíñe ulléjjítóvú pééne Jóoda ja dílló Táátsó múnáajpi ‘Tsáoro’ némeíbyekej. Muurá tééjari íjcyaaabe píáábó táúmeíhijcyá Píívyéébeke. ¹² Aabe téhdure naavédú nééne ííténé pañe ájtyumí dííbyé hállúvú díhyójtscu u pícyoone díbye tsiíñe íhállúvaki.

¹³ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllii Ananía néehíi:

—Ávyéjuúbej, mítyame oke úúbállehíjcyá díbyevá Jerotsaréeri díuwaáboju cáhcújtso meke ímityúné méénuhíjcyáne. ¹⁴ Aabe muurá eene íllevu tsáa llúúvájte avyéjute nééjuri cahcújtso múnáake itsájtyeki.

¹⁵ Áronáacáhjáa Jetsóo néehíi:

—Wa ihdyu dípye dííbye éllévuj. Muurá téhdure óhdityu íjcyané uwááboju úwááboobéré pehíjcyaa tsiíñe íñújjíne múnáake íavyéjutéhjimájucó. Áhdure ámuha ímúnaa íjraéemuke úwáábóíbye. ¹⁶ Áábeke ó waajácútsóo muhdú díbye téené déjúcotu ícúbáhrámeíñe.

¹⁷ Ehdúhjáa Jetsóo néénéllii péjúcoobe Ananía díbye Tsáoro íjcyájavu. Aabéhjáa tééjari pañévú íúcaávéne dííbyé hállúvú íhyójtscu ipícyóóne néé dííbyeke:

—Muúbej, Ávyéjuube Jetsóo éhneváa juuváyí u tsáánaa úhdivu bóhówáávebe oke wallóo díllévu uva tsiíñe u hállúvábé pañévú Píívyéébé Apííchó íúcaáveki.

¹⁸ Ehdúhjáa Ananía néénemáyé íhyálluúcu pañétú amóóbé miihédú nééne áákityéné boone hállúvájucóobe. Aabéhjáa ílluréjucó tsójtso tsámeíñe. ¹⁹ Átsihdyúhjáa bótíi ímájchóne tsíjpanúube. Aabéhjáa teene Damájcori íjcyané cahcújtso múnáama múhdúj coojívára íjcyáhi.

Tsáoro Damájcovu úwáábótujkénúne

²⁰ Átsihdyúhjáa tsúuca úwáábótujkénuube díitye píhcyáávejáané pañévu. Aabéhjáa nehíjcyá ímiáané Jetsóo Píívyéébé Hajchi íjcyane. ²¹ Ááneríhjáa pámeere íúllévenúne néjcatsíhi:

—¿Acáa tsá áánu éhne cahcújtso múnáake ímityúné dáriívehíjcyatú Jerotsaréeri? Di-ibyéjuco muurá íñe íllevu tsááne llúúvájte avyéjujté éllevu tsaatéké itsájtyeki.

²² Ehdúhjáa ditye néjcatsiyónáa éhniínevúré iúwáábóné pañe nehíjcyaaabe ímiááne di-ibyéjuco Jetsóó Críjto íjcyane. Ááneríhjáa íllure tsájúréévétsoobe imúnaa jodíómuke teene Damájciori íjcyámeke.

Tsáoro pállójcone

²³ Átsihdyúhjáa diitye imúnaa íjcyarómé pítyácójcatsí dííbyeke illííhyánúroki. ²⁴ Áánemáhjáa pécóhajchótá cójíhajchótá téhmehíjcyarómé técoomí llehówááne dííbyeke illííhyánuki. Áronáacáhjáa waajácújúcoobe teéne. ²⁵ Áábekéhjáa cahcújtso múnaa úvérújtí pañévú iúácóóbeke pejco niityétsó técoomí míhletátú áachívújuco. Ehdúhjáa pállójcoobe Tsáoro ditye llííhyánúiyónetu.

Tsáoro Jerotsaréeri

²⁶ Aabéhjáa Jerotsaréevu úújetéébé imíllerá íñáhbévájcatsíñe técoomíyí íjcyáne cahcújtso múnáama. Áróóbedíhjáa íllure íllityéme. Tsáháikyéhjáa ditye wáájacutú dibye téhdure cáhcujtsójucóóné Jetsóoke. ²⁷ Áábekéhjáa Benabéé uwáábojté éllevu itsájtyéébedívú waajácútsó diityéké ímíñeúvu. Úúbálleebéhjáa diityéké muhdú Jetsóó juuváj píñévú dííbyedívú bóhówáávébema íihjyúvátsihdyu péébe dííbyedyú íjcyáne uwááboju Damájco múnáake íínerí íllityétuube úúbállehíjcyáne. ²⁸ Aabéhjáa Jerotsaréeri íjcyaaabe diityémá úwááboobéré pehíjcyá tsijtye imúnaa cáhcújtsótúmeke íínerí íllityétuúbe. ²⁹ Aanéhjáa tsaate imúnaa íjcyarómé gríéégómú ihjyúriyéjuco íhjuvámé dííbyema ityáhjájcatsíñe lli-ihyánúllehíjcyá dííbyeke. ³⁰ Aanéhjáa íñahbéjté cahcújtso múnaa iwáájácúne tsajtyé dííbyeke Tsetsaréavu. Átsihdyúhjáa wallóomé dííbyeke Táátsóvuú.

³¹ Áijyúhjáa Jodéaa, Gariréaa, Tsamááriaa, íjcyáne íñújíínerí íjcyáne cahcújtso múnaa tsaímiyéjuco íjcyane Píívyéébé Apííchóré diityéké píáábóneri. Aaméhjáa éhniíñevu llííyaatéhi.

Enéa ímíjpyeténe

³² Téhduréhjáa Pééodoro pahúllevaré ááhíveebéré pehíjcyaaabe úújeté Ríídári íjcyáne cahcújtso múnáadívu. ³³ Aabéhjáa téhulle ájtyúmité ‘Enéa’ némeííbyeke 8 píjcyábájucóo íjpi vaaúmeítyúneri chémehíjcyáábeke. ³⁴ Áábekéhjáa neébe:

—Muúbej, tsúúca Jetsocríjtó uke bóhítsóhi. Ahdícycane dácúúvéne ílluréjuco dicyúwá díímibájcho.

Ahdújucóhjáa dibye téjyúré ácuuvéne. ³⁵ Aanéhjáa Ríídaá, Tsaróoo, íjcyácoomícyu múnaa íajtyúmíne muhdúhjáa íicyahíjcyanéhjí íihvéjtsóne Jetsóokéréjuco cáhcujtsóne.

Dóóca bóhíine ídsíjívétsihdyu

³⁶ Téjyúhjáa íjcyalle cahcújtso múnáalle Jóópéri Tabítá gríéégómú ihjyúrí ‘Dóócaá’ némeílle. Aalléhjáa ávyetá ímiáállé íjcyalle píáábohíjcyá ídáátsóméhjike. ³⁷ Aalléhjáa téjyú chémelle dsíjívéhi. Áálleúvukéhjáa íñíjtyúne pícyóomé cáámééjiri íjcyáne míjcóhó pañévú. ³⁸ Áijyúhjáa diibye Pééodoro íjcyacóomí Ríída píhíré teene Jóópétuú. Aanéhjáa cahcújtso múnaa dibye kíá íjcyane iwáájácúne wallóo míityétsikye dííbye éllevu. Aamútsíhjáa neeté dííbyeke:

—Uuva ú peé íícúí múúha éllevu.

³⁹ Ahdújucóhjáa dibye péene diityétsimájucóo técoomívu. Aabéhjáa úújetéébeke tsajtyémé teene míjcóhó pañévú kíá tééhoúvú íjcyáhullévu. Áánáacáhjáa tétsihyi pííbájyujte walléémú máátyóri íjcyame úújétsópejtsó dííbyeke dílleúvúhjáa dsícohíjcyáne wajyámuunévu. ⁴⁰ Ááne

boonétúhjáa pámeekéré áachívú iijchívyétsóne Píívyéébema ihjyúvaabe imímóúúvénema. Aabéhjáa díílleúvudívú íiteebéré néehíí:

—Tabítaj, múúhama dacúúve.

Ehdúhjáa dibye néenemáyé iitéjúcoólle. Aalléhjáa dííbyeke iájtyúmíne tsúúca ácuuvéhi. ⁴¹ Áállekéhjáa íhyójtscutu iékéévéne íjyócujcároóbe. Áánemáhjáa cahcújtso múnáama pííbájyujtéke ípíúváne úújétsoobe tsúúca bóhííllédívu. ⁴² Aanéhjáa teene Jóópé múnáa mítyame iwáájácúne cáhcujtsó Jetsóoke. ⁴³ Átsihdyúhjáa Péédoro coéváhíi tsúcájá técoomívú ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeíbyé Tsimóo jávu.

10

Péedorómútsí Conéerioma

¹ Íjcyaabéhjáa Tsetsaréari ‘Conéerio’ némeíbyé tsáha múnáa ‘Itariáno’ némeíñé tsodáhómú avyéjuube íjcyáabe. ² Aabéhjáa paíjyuvaré Píívyéébeke píáábó ityáúmeíñe ícyahíjcyá muhdú dibye ímillédu. Pámeemáyéhjáa íhyájkímuma duurúvahíjcyámé dííbyeke. Áhduréhjáa jodíómuke píáábohíjcyaaabe panévaturé. ³ Aabéhjáa tsájcuuve naavédú néene ííténé pañe ájtyumí níjkyéji múnáajpi dííbye éllevu tsááneé. ⁴ Aabéhjáa dííbyeke díllónéllíi íllityécunúúbéré dííbyedívú íiteebéré néehíí:

—¿Muhdúhaja, Ávyéjuúbej?

Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú píáábó dííbyeke u táúmeíhíjcyáne. Áhdure ímí íjtsúcunúúbé ídáátsóméhjíke u píáábohíjcyáne. ⁵ Ahdícyane Jóópévu tsaatéke walló ditye íújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ némeíbyeke. ⁶ Téhulle muurá dííbye tsijpi Tsimóo ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeíbye ja únéú úníuri íjcyájari. Dííbye uke neé íná u méénuíñe.

⁷ Ehdúhjáa níjkyéji múnáajpi Conéerioke íñéene péené boone píúvaabe mítyétsi ínúú múnáajtéstikye. Áhduréhjáa píúvaabe tsaapi tsodáhó ímí Píívyéébeke úráavyehíjcyáabeke ityújkevéélléébeke. ⁸ Áámekéhjáa ímíñeúvú íúúbálléne wálloobe teene Jóópévu.

⁹ Aaméhjáa péhíjcyámé tsíjyu tsúúca técoomíj píhíríjyuco íjcyánáa Péédoro nériivyé já hallúvú Píívyéébema íhíjyúva cójípínejuco íjcyáíñááca. ¹⁰ Téjyúhjáa mítyane ajyábáavatéébe. Áábemáhjáa ditye majcho méénúné hajchótá tétsii íjcyáábedívú naavédú néene bóhówaavéhi. ¹¹ Ááné pañéhjáa ájtyúmíbe cáámetu wájyamúbácobádú néene téjtyóhítu dóhíjváne dííbyedívú níityene. ¹² Áhbácóbá pañéhjáa pañévámé pamévá jodíómú dóótúné iyáme. ¹³ Áámedívúhjáa dibye úllévenúrónáa Píívyéébe dííbyeke néehíí:

—Aatyédítýú bo tsaatéke llííhyánúmeke tsájtyéne didyoy.

¹⁴ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, tehdúí mújyú ehdííváméhjíke o dóónejíí doorátujtéke.

¹⁵ Áronáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Íveekí doorátujtedívú ú meménú ímíáámé íjcyámeke?

¹⁶ Ehdúhjáa dííbyeke Píívyéébe neé pápíhchúújyúva. Ááné boonéhjáa tsiíñe píéhullévúré pééne cáámevu. ¹⁷ Ááneríhjáa dibye ítsáméíhíjcyánáa tsúúca llééhowávú wajtsíjucóomé Conéerio walló múnáa dibye íjcyaja díllomére péhíjcyáme. ¹⁸ Aaméhjáa dílló tééjari dibye íjcyáhajchíjyu.

¹⁹ Aabéhjáa tééne íjtsaméiyíyéi íjcyánáa tsiíñe Píívyéébe Apííchó neé dííbyeke:

—Pápihchúúmeva uke nehcohi. ²⁰ Díityémá peeco íná néétuubére. Muurá oore ó wallóo díityéké díllevu.

²¹ Ahdújucóhjáa dibye díityé éllevu ipyééne nééneé:

—¿A oke ámuha ménehcóhi? ¿Aca muhdú néénéllii ímichi ámuha metsáá taéllevu?

²² Áánélliihyéhjáa nééme dííbyeke:

—Ihdyu muha metsáá tsodáhómú avyéjuube Conéerio ímiáábé Píívyéébe ímillédú icyahíjcyáabeke ámuha múnaa jodíómú ímí ítsúcunúhíjcyaaabe nééjuri. Dííbyekéváa níjkyéji múnáajpi néé dííbye jávú u pééne dííbyema u íhjúvaki.

²³ Ehdúhjáa ditye néénéllii Pééodoro diityéké néé dityéi icyúwa tépejco tétsii. Átsihdyúhjáa botsíi tsíjcyooji diityémá péébeke tsaate cahcújtso múnaa nahbénúhi.

²⁴ Aaméhjáa tsíjyu úújeté Tsetsaréavu eené Conéerio ihyájkímuma íñahbévajtéké ipíúvámema dííbyeke téhmehíjcyátsihvu. ²⁵ Aanéhjáa Pééodoro dííbye jávú ááhívéiyóné íhdéré íjchívyeíñúne dííbyé úmíwávú mímóúúvetéébé dííbyeke idyúúrúvaki. ²⁶ Árónáacáhjáa Pééodoro dííbyeke nééhií:

—Díjyocúúve. Muurá úhdure oo míamúnáajpi.

²⁷ Ehdúhjáa dííbyema íhjúvaabéré tééjá pañévú úcááveebe úújeté mítyane míamúnaa tétsihvu pihcyáávémedívu. ²⁸ Áámekéhjáa neébe:

—Amuúhaj, muurá ámuha méwaajácú tsá mújyú jodíómuube tsííñé íñúji múnáajpiima íñahbévájcatsíñe dííbyé já pañévú úcáávéityuróne. Árónáa Píívyéébe oke néé tsaatéké átéréejtédí o díllótuki. ²⁹ Ahdújuco muurá íñe o tsááne ‘tsíjyu’ néétuubéré oke ámuha mepíúvánéllíihye. Aane icyooca ó imíllé o wáájacúné muhdú néénéllii ímichi ámuha oke mepíúváne.

³⁰ Áánélliihyéhjáa Conéerio néé dííbyeke:

—Ícyoocáa cuuve íchihyi tahjyarí májchótuube Píívyéébema o íhjúvahíjcyáábedívú tsaapi óhdivu bóhówaavé ávyeta íwajyámú áchaúcunúúbe. Áánetu tsúúca mee pñnéehójsíj coojívájucó. ³¹ Aabée oke nééhií: “Píívyéébe muurá lleebó dííbyema u íhjúvahíjcyáne. Téhdure ímí íjtsúcunúúbé ídáátsóméhjike u píáábohíjcyáne. ³² Áánéllii walló tsaatéké Jóópévu ditye iújcuté Tsimóoke dííbyere ‘Pééodoro’ némeííbyeke. Téhulle muurá dííbye tsijpi Tsimóó ‘mííhéné ímibájchoóbe’ némeííbye ja únéú úníuri íjcyájari. Aabe ihdyu óví ítsáácooca úúma íhjúvahi.” ³³ Ehdúu oke díbye néénéllii diéllevu ó wallóo uke ditye iújcutéki. Aabe ihdyu tehdújuco u tsááne ímí tsame meíjcyá Píívyéébema. Aane icyooca muha méimíllé Píívyéébe uke níwaavéné múúhake u úúballéne.

Pééodoro Conéeríomuke úwaabóne

³⁴ Áánélliihyéhjáa Pééodoro nééhií:

—Ícyooca ihdyu ímiááné ó waajácú Píívyéébe pámeekéré tsahdúré wájyune. ³⁵ Muurá tsííñé íñújíne múnáadítú múhdumé díbye ímillédú íjcyámeke ímí íjtsúcunúúbe. ³⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco dííbyere Píívyéébe muuha íjraémú íhdéejtévúke néhíjcyáne tsaimíyé dííbyema meíjcyáíñé uwááboju mééma íjcyáíñé páme Avyéjuubéré íjcyaaabe Jetsocríjtoj tééveri. ³⁷ Aane muurá ámuha páneere méwaajácú muhdúhjáa múúhá íñújí Gariréatu tene tújkeváne éhné Jóááuvu iúwáábóne tsótsóhíjcyáne boonétu. ³⁸ Muuráhjáa Jetsóo Natsarée múnáajpi íjcyáábé pañévú Píívyéébe Ípííchó picyóo díbye téené íhnáhoori íbóhíitsohíjcyá naavéné túkevájtsójú pañe íjcyame ícúbáhrámeíhíjcyámeke. Ehdúu muurá ímiáánéjuco díbye méénuhíjcyáne Píívyéébe dííbyema íjcyánéllíihye. ³⁹ Aane muurá muha méwaajácú páneere muhdúhjáa díbye méénuhíjcyáne Jodéa íñújirii, Jerotsarérii, íjcyane. Áané boonétúu dííbyeke lliihyanúmé páwachékevu. ⁴⁰ Áróobekée Píívyéébe 3 coojívatú tsiíñe íbóhíitsoóbeke bóhówajcáro múúhadívu. ⁴¹ Árónáacáa tsá pamévadívuré díbye bóhówáávetúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe múúhake dííbyé uubállé muha meméénúmyeke méménúmedívuré bóhówááveébe. Áábemáa muurá muha

mémajchóhi. ⁴² Áijyúu múúhakyé níwááveíñuube muha meúwáábo ímiáájú pámeekéré míamúnáake. Áhdurée neebe muha meúúballe Píívyéébé dííbyeke néhdújuco pámeere dsíjívéjúcóóróméhjima muhdú ditye ícyahíjcyáné díbye ímbájchoíñe. ⁴³ Téhduréhjáa muurá tsúúcajátújuco Píívyéébé ihjyú uuballe múnaa néhijcyáné dííbyeke cáhcújtsómé imítyuháñé ábájíívemeíñe. Ehdúhjáa neebe Péédoro.

Jodíómú íjcyátúmé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavéne

⁴⁴ Aabéhjáa íuwaábó pínéévénaa tsúúca Píívyéébé Apííchó úcaavé pámeere múhdumé díbye úwaabóné cáhcújtsómé pañévu. ⁴⁵ Ááneríhjáa ímúnaa dííbyemáa péeme ullévenú jodíómú íjcyátúromé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaáveneri. ⁴⁶ Aaméhjáa lleebúacunú Píívyéébeke ditye dúúruváné tsíjtyéhjí ihjyúháñé iwáájácútúrójúhjiri. ⁴⁷ Áamekéhjáa neebe Péédoro:

—Tsúúca muurá diityé pañe íjcyáné Píívyéébé Apííchó íñe mépañe íjcyadu. Áánéllii tsúúca píivyétémé itsójtsótsámeíñe.

⁴⁸ Ehdúhjáa íñéene neebe íllurjúco ditye itsójtsótsámeí dííbyedívú Jetsocríto mémeri. Áábekéhjáa néeme díbyei diityémá íjcyá tsuucájááneúvu.

11

Muhdú tene pájtyene Péédoro úúballéne

¹ Aanéhjáa Jodéari íjcyáné uwaábojtémá tsíjtye cahcújtso múnaa waajácújucoó jodíómú íjcyátúromé tsúúca Píívyéébé uwaáboju cáhcujtsóne. ² Áánáacáhjáa Péédoro oomíjyucóó Jerotsaréevu. Áábedítúhjáa tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé íhdéené taúhbaju úraavyémé ihjyúvahíjcyáhi. ³ Aaméhjáa néé dííbyeke:

—¿Acáa íveekí memúnaa jodíómú íjcyátúmeke ááhíveebéré u péébe diityémá ú máchohíjcyáhi?

⁴ Áánélliihyéhjáa úúballeebe páneere ídyéjúcotu muhdúhjáa dííbyema tene pájtyene.

⁵ Neebéhjápeé:

—Muuráhjáa ihdyu Jóópéri o íjcyaaabe Píívyéébema o íhjúvahíjcyánáa óhdivu naavédú néene bóhówáávéne pañe ó ájtyumí wájyamúbácobádú néene téjtyóhjítu dóhjíváné cáámetu óhdivu níityene. ⁶ Áánevu o ullévenúrone botsíi ímíñeúvú o ííteebe ó ájtyumí téené pañe paméva iyámé doorátujte íjcyane. ⁷ Áámedívú o íítehíjcyarónáa Píívyéébe oke néehíi: “Aatyédítú bo tsaatéké lííhyanúmeke tsájtyéne didyoj.” ⁸ Áronáacáa o néehíi: “Tsáha, Ávyéjuubej, tehdúí mújyú ehdííváméhjike o dóónejíi doorátujtése.” ⁹ Áánélliihyé oke neébe: “¿íveekí doorátujtédívú ú mémenúne ímiáámé íjcyámeke?” ¹⁰ Ehdúu oke pápíhchúújyúvá díbye néené boone píéhullévúré péene cáámevu. ¹¹ Áané tújkéveríhjáa tsúúca o íjcyajávú wajtsíjucóomé pápíhchúúmeva Tsetsaréatu ditye taéllevu walloóme. ¹² Áámemájucóo o péene Píívyéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri íñá néétuubére. Áábemájucóo ídyé íjtye 6-meva óoma úújeténé oke píúváabe jávu. ¹³ Aabée múúhakyé úúballé níjkyéji múnáajpíváa ídyé dííbyedívú ihjyávú íbóhówáávéne dííbyeke néeneé: “Jóópévu tsaatéké wallo ditye íjcuté Tsimóoke dííbyere ‘Péédoro’ néemeíbyeke. ¹⁴ Dííbye ihdyu uke neé muhdú ámuha díhyájkímuma mewágóóóvéyónetu mepájtyetéíñe.” Ehdúu múúhakyé úúballébe. ¹⁵ Áané boonétúu diityéké o úwáábómé pañévú Píívyéébé Apííchó úcaavé éhnée mépañévú íucaavédu. ¹⁶ Téijyúu ó ítsaavé éhnée Ávyéjuube Jetsóo íllu néeneé: “Ímiáánéjucóo Jóáa tsótsóhíjcyáné nújpacýori. Áánetu ihdyu ámúhá pañévú Píívyéébé Apííchó úcaáveéhi.” Ehdúu Jetsóo néene ó ítsaavé téenetu. ¹⁷ Muuráhjáa dííbyeke ditye

cáhcújtsónéllii Píívyéébe Apííchó diityé pañévú úcaavé éhnée mépañévú iúcaavédu. Ehdúu Píívyéébe ímíllédú méénune tehdu muhdú o méénúíyónejjivari.

¹⁸ Ehdúhjáa Péédoro Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáake néénéllii tsáhájucó ñná ditye néétú dííbyeke. Aaméhjáa Píívyéébeke dúúruvámé néehíi:

—Píívyéébehaca téhdure jodíómú íjcyátúrómeke wajyúhi. Muurá eene muhdúhjáa íicyahíjcyané íhvéjtsóne ímiánejcúvú pajtyémé mújyú idsíjívéjúcóóítyúne bóhí iújcuki. Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnaa.

Ajtiokíari íjcyané cahcújtso múnaa

¹⁹ Muuráhjáa Ejtéebaúvuke ditye dsíjívétsóné boone téhdure tsijtye cahcújtso múnáake ímityúné dáriivéme. Áánetúhjáa tsaate wáá Peníitsiávuu, ‘Chíipere’ némeíñé caapáhovuu, Ajtiokíavuu, íjcyane. Aaméhjáa téhulle úwáábohíjcyá Críjtodítyú íjcyané úwááboju apáámyekéré ímúnaa jodíómuke. Tsáháhjáa tsijtyeke ditye úwáábohíjcyatúne.

²⁰ Áronáacáhjáa tsijtye Chíiperétú tsáané cahcújtso múnáama Tsirééne múnaa Ajtiokíavuu wájtsime úwaabóvá jodíómú íjcyátúrómeke. ²¹ Áámekéhjáa Píívyéébe píaabómé muhdú íicyahíjcyané íhvéjtsóne dííbyekéréjucó cáhcújtsóne.

²² Aanéhjáa Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnaa iwáájácúne wallóó Benabéeke téhullévu. ²³ Aabéhjáa téhullévú úújetéébe waajácú muhdú ímiáané Píívyéébe diityéké píaabóne. Ááneríhjáa mítyane ímíjyúúvebe diityéké túkévétsohíjcyá ditye ímiñéúvú Jetsóoke iúráávyeki. ²⁴ Ehdúhjáa diityéké neebe ímí Píívyéébe cáhcújtsóóbeke dííbyé Apííchó túkévétsohíjcyaaabe. Aabéhjáa úwáábóneri tsijtye cáhcújtsóhi.

²⁵ Átsihdyúhjáa Táátsóvu peebe Tsáoró néhcovu. Áábekéhjáa téhullétú iújcújéebema tsiíñe óómimútsí Ajtiokíavuu. ²⁶ Aamútsíhjáa tétsí cahcújtso múnáama tsané píjcyábá íjcyamútsí úwáábohíjcyá diityéke. Áijyúhjáa botsíi cahcújtso múnáake dillómé ‘Crijtiánómudi’ Críjtó uráávye múnáake.

²⁷ Áánacáhjáa úwáábojtedítyú tsaate Píívyéébe ihjyú uuballe múnaa íjcyame péé Jerotsaréetu Ajtiokíavuu. ²⁸ Áamedítyúhjáa ‘Agáábo’ némeíbyé diityéj pñnévú íjyóúúvéne néé ájyaba íjcyaiñé íñújri Píívyéébe Apííchó túkévéjtsóneri iwáájácúne. Ahdújucóhjáa tene íjcyane Cáráóódio ávyéjuube íjcyáijyu. ²⁹ Áánélliihyéhjáa Ajtiokíari íjcyané cahcújtso múnaa íjtsámei muhdú tsáápiitsa ipíááboíñé Jodéari íjcyané cahcújtso múnáake. ³⁰ Ahdújucóhjáa ditye méénune. Áánemáhjáa diityétsí Benabéemútsikye Tsáorómá wallóómé téhulle íjcyané cahcújtso múnaa túkevéjtsójté éllevu.

12

Jacóóboké illíhyánúne Péédoróké ditye cúvéhoojánúne

¹ Áijyúhjáa ávyéjuube Heróódé ímityúné dáriivé tsaate cahcújtso múnáake. ² Diibyéhjáa muurá nééjuri Jóáá nahbe Jacóóboké lliihyanúmé icyávájóneri. ³ Aanéhjáa ímí pajtyé ímúnaa jodíómú Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Átsihdyúhjáa neebe Péédorókeréjucó ditye iékééveki. Ehdúhjáa meenúme pajtyété wañéjhi pañe óórityúne pááá máchoméhíjcyáijyu. ⁴ Áábekéhjáa icyúvéhoojánúúbedívú téhmétsoobe tsodáhómú 16-meva íjcyámeke ditye ityéhme pñnéhójsímevátsáhjidi. Áánemáhjáa íjtsámeíbyé téené pajtyétavúu íjchívyétsóóbedívú iúújétsóíñé tsijtyeke ditye muhdú íñéekíi. ⁵ Áábé hallúvúhjáa cahcújtso múnaa píáábó táúmeíhijcyá Píívyéébeke.

Píívyéébe Péédoróké cúvéhóójatu íjchívyetsóne

⁶ Aanéhjáa tsitsíivevu diibye Heróódé dííbyedívú tsijtyeke úújétsóíyo péjco cúwaabe panéjcváácutu úwááñéhityu tsodáhomútsidítyú dóhjívaabe. Áánetúhjáa tsijtye

imyéenuhíjcyádú téhmé péjcové tééjá lleehówa. ⁷ Áronáacáhjáa níjkyéji múnáajpi dííbyedívú úújetéébedítúyú peete cádiúcunú páneere teene cúvéhóójá pañe. Aabéhjáa dííbyeke cávíhyiñú ‘muúbe, dájkyeé’ néébere. Ehdúhjáa díbye néenemáyé úwáañehi córíiveiñú dííbyé hótšíjkejícutu. ⁸ Áábekéhjáa neebe díbye íwajyámúúné íímíbájkímyeíñe íjtyúhápaajínevu iújcámeíki. Ahdújucóhjáa ímíbájkímyeíbyeke neebe:

—Ayúwa díwajyámú hállúejávú dávoóveíñúne dichá tadyéjurij.

⁹ Ahdújucóhjáa díbye déjutu péébe íjtsúcunú ímiáané íjcyátúneúvúdu. Íjtsúcunúúbéhjáa naavédú néenere ííténé pañe íájtyumíne. ¹⁰ Áronáacáhjáa tsúuca pajtyémútsí tujkénúetsíii, hallúvúetsíii, téhmehíjcyámútsikye. Átsihdyúhjáa úújetémútsí ulléjijtóvréjuco meíjchívyéné lleehówá úwáñewáánetu méénúmeíwavu. Aawáhjáa iye diityétsima páyúúvénetu íjchívyemútsí tsamútsí peerá teene ulléjijtóri díbye níjkyéji múnáajpiíma. Aabéhjáa tétsihdyu ílluréjuco dííbyedítúyú pééneé.

¹¹ Átsihvúhjáa botsíi ímiáané íjcyane iwáájácúne neebe:

—¿Aca muhdú íñe ímiáané Píívyéébe níjkyéji múnáajpikye taéllevu wallóo oke díbye ipájtyetétso Heróóde hótší pañetu? Áhdure oke pájtyetétsoobe tamúnaa íjcyarómé oke íímíllédú méénúíyónetu.

¹² Ehdúhjáa néeneri íjtsámeíbyéré péé Jóaa díbyere ‘Máacoó’ némeíbyéj tsiiju Maaría jávu. Áíjyúhjáa tééjavu cahcújtso múnáa ipíhcyáávéne Píívyéébema íhgyúvahíjcyáhi.

¹³ Áanáacáhjáa llééhówatu áachí éhnéjcutu díllóhíjcyaaabe diityéke. Áánéllihyéhjáa bádsíjcaja ‘Róódeé’ némeíllé íjchívyeíñúne úújeté múha íjcyane iwáájácuki. ¹⁴ Aalléhjáa Péedorój ké illéébóne mítyane ímíjyuuvéhi. Áánemáhjáa díbyekéi pááyúcutulléré íícúu tsiíñe ióómíñe úúbálleté diityéke. ¹⁵ Áronáacáhjáa díílleke népejtsóme:

—Ílluréubá ú meívatéhi. Tsáháubá díbye íjcyatúne. Níjkyéji múnáajpíyéubá dííbyé uubállema tsáabeke ú nééhií.

¹⁶ Áanáacáhjáa Péedoro éhniíñevúré díllóhíjcyá llééhówatu. Áábekéhjáa botsíi ipááyúcutúbedi mítyane ullévenúme. ¹⁷ Áámekéhjáa íhyójtšíryé neebe díbye cúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa úúbállebe diityéké muhdú Píívyéébe díbyeke cúvéhóójatu íjchívyetsóne. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Aane tsáma méúúbálleco Jacóóboke tsijtye cahcújtso múnáama.

Ehdúhjáa íñéene tsiéllévuréjuco díbye péene diityédítu.

¹⁸ Aanéhjáa tsitsíivevu tsodáhómú eené díbyeke téhmehíjcyámé úvánujcátsí múhdutú kiávú díbye pééneri. ¹⁹ Ááme éllévúhjáa díbye Heróóde wallóo tsaatéké díbye teene cúvehóójá iúújeté díbyeke. Aaméhjáa ájtyúmítúnéllii ímíñeúvú diitye téhmé múnáake idíllórone ílluréjuco díbye llííhyánutsóné diityédívu. Áánemáhjáa teene Jodéa íiñújitu peebe Tsetsaréavu.

Heróóde dsíjivéne

²⁰ Aabéhjáa tsaríllehíjcyá Tííróma Tsidóo coomícyu múnáake. Ároméhjáa dííbyé íiñújítúre majcho iúcu híjcyánéllii imíllé díbye diityémá ímíjyuuvéne. Áánéllihyéhjáa tsaméhjí ímíñeúvú ipítýácójcatsíñe péé dííbyé piááboobe Bárájo éllévu. Áábekéhjáa néeme díbye Heróódeke íñéé díbye diityémá ímíjyúúveki. Aanéhjáa ímí íjtsúcunúnéllii neetéébé díbyeke díbye diityémá ímíjyúúveki. ²¹ Áánéllihyéhjáa diityéké éévebe kéjcoojí diityémá íhgyúvaíñe. Ájcoojíhjáa úújetédú íavyéjú wajyámuvu iúcaávéne íavyéjú íjyáwá hallúvú ácuúvebe diityémá íhgyúvaki. ²² Ááneréjucóhjáa tsaate kéévánécoba nééneé:

—Aabye muurá eene íhgyúvaabéubá tsá míamúnáajpi íjcyatúne. ¡Píívyééberéubá díbye!

²³ Ehdúhjáa díbye néenemáyé níjkyéji múnáajpi Heróódeke baavu íjcaáyóóbeke chémetsóhi.

Aabéhjáa illuréjuco dsíjivéné iúúvaténeri. Ehdúhjáa dííbyeke pajtyéné íveekí Píívyéébeke ávyéjütsotúmé míamúnaa dííbyekéré ávyéjütsóné ímí díbye íjtsúcunúné déjúcotu.

²⁴ Ájyúhjáa Píívyéébé uwááboju éhniíñevu tsújaavé pahúllevá múnáadívu.

²⁵ Áánetúhjáa Benabéemútsí Tsáorómá oomíjyucóó Ajtiokííavu tétsíí cahcújtso múnáa Jerotsaréeri íjcyáné cahcújtso múnáake piáábóne dsíídsidívú diityéké íajcújétsihdyu. Aamútsíhjáa tsajtyé Jóáake dííbyere ‘Máácoó’ némeíbyeke.

13

Benabéemútsí Tsáorómá uwáábótújkenúne

¹ Ájyúhjáa Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnáama íjcyámé Píívyéébé ihjyú uwáábojte illuúme: Diibye Benabéee, Tsimóó dííbyere ‘Cúúvéébeé’ némeíbyee, Tsiréene múnáajpi Róótsioo, Manaéé Gariréa iíñújí avyéjuube íjcyaabéhjáa Heróódema tsajtyú píívyéébee, Tsáoroo, éhdume. Áamedítúhjáa tsaate uwáábohíjcyá Jetsóoke cáhcújtsótúmeke. Áánetúhjáa tsijtye úwáábohíjcyá tsúuca dííbyeke cáhcújtsómeke. ² Aaméhjáa tsájcooji májchotúmé Píívyéébeke dúúrúvámeke dííbyé Apííchó néehíí:

—Óoma mémeménú Benabéemútsikye Tsáorómá tsúúcajätújucóo diityétsidyítúú o íjtsámeíñé wákimyéí diityétsí imyéénuki.

³ Ahdújucóhjáa diityétsí hallúvú íhyótsine ipícyóóne ditye táúmeíñé piáábó Píívyéébeke. Átsihdyúhjáa ipítýajcómútsikye illuréjuco ditye wáalloóne.

Benabéemútsí Chííperéri úwaabóne

⁴ Aamútsíhjáa Píívyéébé Apííchó tükévéjtsóneri péé Tsereóótsiávu. Átsihdyúhjáa tsahíyí peemútsí ‘Chíípere’ némeíñé caapáhovu. ⁵ Aamútsíhjáa ‘Tsaramína’ némeí mujcóvú úújetémútsí úwaabójucóó Píívyéébé ihjyú imúnaa jodíómú pihcyáávejáané pañévu. Áámútsímáhjáa ípiááboobe Jóáa péé dííbyere ‘Máácoó’ némeíbye.

⁶ Aaméhjáa teene caapáhorí péhíjcyámé Páápó coomívú úújetémé tétsii ájtyumí tsaapi imúnáajpi Bajetsóoke apííchoobe íjcyáábeke. Diibyéhjáa illure íállíñe nehíjcyá Píívyéébé icyánéjcü uubállé imyéénuhíjcyáne. ⁷ Aabéhjáa ícyahíjcyá ávyéjuube Tsééjio Páorómá ímí dííbyema íñáhbévácatsíhíjcyánéllíhíhíe. Diibyéhjáa ávyéjuube píuvá Benabéemútsikye Píívyéébé uwááboju illéébúccunúné íimíllenéllíhíhíe. ⁸ Aamútsíhjáa dííbyeke úwáábórónáa diibye apííchoobe dííbyere ‘Erííma’ némeíbyé tsá ímíllétú díbye cáhcújtsóné Píívyéébé ihjyú. Áánemáhjáa illure téénetu bóíjcyuube dííbyeke. ⁹ Áánéllíhíhíéhjáa Tsáoro dííbyere Páávoró íjcyáábé pañe Píívyéébé Apííchó íjcyaaabe dííbyedívú ííténe néehíí:

—Muúbej, uu muurá állíu múnáajpi Naavénéj tsíméné u íjcyaaabe átéréejpi.

¹⁰ Aabe ¿mújyúikyé ú íhveteé eene Ávyéjúúbedítúyú íjcyáné uwááboju ímíáájú u tútávátsohíjcyánetu? ¹¹ Ahdícyane ícyooa Píívyéébere nééjuri tsáhájucó u hállúvátúyúne. Ehdúhjáa díbye néénemáyé tsáhájucó díbye állúvatúne. Áánemáhjáa tsaatéké neebe ditye itsájtye dííbyeke. ¹² Aanéhjáa ávyéjuube Tsééjio Páoro íajtyúmíne illuréjuco cáhcújtsóné Píívyéébeke.

Páávorómútsi Ajtiokííari

¹³ Átsihdyúhjáa Páávoró íñáhbénujtéstima Páápótu péé tsahíyí Pajpííríá ííñújiri íjcyacóómí Pééjévuú. Áámútsidítúhjáa tétsihdyu Jóáa oomí Jerotsaréevu. ¹⁴ Áané boonéhjáa íiyéjuco péémútsi úújeté Ajtiokííavu Pítsíídiá ííñújiri íjcyácoomívu. Aamútsíhjáa téhulle wáyeeévejcóójí íjcyamútsí péé imúnáa pihcyáávejávu. ¹⁵ Áánáacáhjáa tééjá avyéjüjte Píívyéébé ihjyú íéévene ínjkevadú néé tsaatéké ditye idílló dityétsí íhjúváiíhajchííjyú. Áánéllíhíhíéhjáa néeme diityétsikye:

—¿Ava tsá ámuhtsidi tsané túkevétsoju íjcyatú múúhake ámuhtsi menééiyóne? Tenéva íjcyáhajchíí múúhake mene.

¹⁶ Áanéllíihyéhjáa diibye Páávoró íjyóúúvéne íhyójtširi néé ditye cúúvéhulléré íjcyaki. Átsihdyúhjáa neebe diityéke:

—Ámuúha tamúnaa íjraéémuj, cáhawaá ímííneúvú melleebúcunu ámuúhake o nééííne ííne múhdumé Píívyéébeke ámuha maávyejúúllémeke. ¹⁷ Muuráhjáa méíhdé múnáaúvú Píívyéébé idyé íjcyaaabe íhñéjté Ejíhtó ííñújiri íjcyámeke llíyaatétsó diityékée íñéhdújuco. Áamekéhjáa muurá íhñáhoori íjchívyétsoobe téené ííñújitu. ¹⁸ Aaméhjáa múhdurá ícyahíjcyaronéhjí íáábúcúne diityéké píáábohíjcyaaabe panévaturé 40 píjcyá hajchótá ditye ííneúbará píívyétúné ííñújiri íjcyácoóca. ¹⁹ Áané boonéhjáa Canaáa ííñújivuréjuco péémeke idyé dibye píáábónej tééveriyé táhjahíjcyámé 7 coomíva múnáa téené ííñújiri íjcyámeke. Diityékéhjáa íbóáyóné boone íiyéjuco ditye cáávácuhíjcyané diityé ííñújííne. Ehdúhjáa muurá méénuhíjcyámé Píívyéébé píááboríye. ²⁰ Áamekéhjáa túkévétsóhíjcyaaabe ímítyúnéhjí ímíbájcho múnáaj tééveri 450 píjcyá hajchótá íhjú uubálle múnáajpi Tsamoéeréjuco íjcyájcoojívu. ²¹ Aaméhjáa idyé táúmeí Píívyéébeke dibye imyéménu tsáápiikye diityé avyéjuube íjcyáííbyeke dibye diityéké ityúkévétsoke. Ahdújucóhjáa dibye mémenúné ‘Bejamí’ némeííne dohjíba múnáajpi Tsíí hajchí Tsaóoke dibye íjcyá avyéjuube 40 píjcyá hajchóta. ²² Áábekéhjáa íjchívyétsóné boone Dabíikyéréjuco dibye tsííne pícyoone diityé avyéjuube dibye íjcyaki. Dííbyedítyúhjáa muurá neébe: “Ópée o tújkevéeílléébeke ó ájtyumí Itsaíí hajchí Dabíikye.” ²³ Diibyééhjáa muurá Dabííj tsííménémúháábedítyú Píívyéébe meménú Jetsóoke mee íjraéémuma pámé Pájtyetétsoobe íjcyáábeke tsúúcajátújucóhjáa íñéhdújuco. ²⁴ Áábé íhdéhjáa Jóáa úwáábohíjcyá memúnáa íjraéémuke. Aabéhjáa nehíjcyá ímítyú ícyahíjcyánéhjí íhvéjtsóné ditye ímíánejcúvuréjuco ípájtyéne ílluréjuco itsójtótsáméki. ²⁵ Aabéhjáa teene íuwaábó níjkévaríjyucó íjcyaaabe néehíí: “Tsá muurá o íjcyatú eene ámuha méítsúcunúhíjcyáabe. Táhboonétúí ihdyu úwáábóííbye. Áábeke muurá tsá íjtyúhápáájíubaré o tácoríúcuítyuróne.”

²⁶ Ehdúhjáa íñétsihdyu Páávoró néehíí:

—Ámuúha, Aavaráaúvúj tsííménémúháábema múhdumé tsíjtye múnáa Píívyéébeke cáhcujtsómej, muurá pajtyeté úwááboju méwáábyuta. ²⁷ Muuráhjáa Jerotsaréeri íjcyame memúnáa íavyéjútémáyé tsá wáájácutú diibyéjuco Mepájtyetétsoobe Jetsóo íjcyane ténevá wáyeéévéjcoojívadúné Píívyéébé íhjú uubálle múnáa úwááboju dííbyedítyú íhjuváné éévehíjcyaróme. Aamée muurá íllure ícúbahrá dííbyedi tsúúcajátújuco tene dííbyedítyú némeídyújuco. ²⁸ Tsáháturóhjáa ííne ímítyúné dibye méénutú téené hallútú ditye dííbyeke llííhyánúiyóne. Áronáacáhjáa néeme Piráátóke dibye íllííhyánútso dííbyedívu. ²⁹ Ehdúhjáa dííbyedítyú tene cáátúnúmeídyújuco ditye méénune dííbyeke. Áábeúvú íítemehóhjáa tsíjtyeréjuco páwachéketu ííítyétsóné cúúune. ³⁰ Áróobekée muurá Píívyéébere bóhítsóhi. ³¹ Aabéhjáa píváíjyúvú bóhówáávehíjcyá Gariréatúhjáa Jerotsaréevu dííbyema péhíjcyámedívu. Aame muurá ííne úúbállehíjcyá míamúnáake dííbyedítyu.

³² Aane ííne ámuúhake muha méúúbállehíjcyá ímíá úwááboju tsúúcajátújucóhjáa méíhdé múnáaúvuke úúbálle méíhíjcyáne. ³³ Muuráhjáa meke diityéúvúj tsííménémúháábeke íñéhdújuco Píívyéébe bóhítsóné Jetsóoke. Muurá Tsáámóháámitu nééneé: “Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke ó bóhítsóhi.” ³⁴ Ehdúhjáa Píívyéébe néé dííbyeke íbóhítsoííne dííbyej pí ícúbáhrámeítyuki. Áhdure idyé tsííne neébe: “Ámuúhake ó píááboó panévaturé Dabííúvukée o néhdújuco.” ³⁵ Téhdure idyé tsííne Tsáámóháámitu nééneé: “U íjcyátúcoocájííva néhi dííícúve múnáajpi íjcyáábej pí toócuúhi.” ³⁶ Aanéhjáa muurá diibye Dabííúvuke

Píivyéébe iñéhdújuco ímí íicúvehíjcyáné míamúnáake dibye íjcyáijyu íjcyámeke. Aabéhjáa muurá dsíjívéébeke cááníúvú úníutu ditye cúúúúbej pi ícúbáhrámeíhi. ³⁷ Áánetúu Jetsóoke Píivyéébe bóhítsóóbej pi tsá ícúbáhrámeítýúne. ³⁸ Aane ihdyu ámuha tamúnaa méwaajácúiyá diibyée dsíjívénej téeveri tsúúca pámeere míamúnáa imítýuháñé Píivyéébe ábájíívéné uwááboju. ³⁹ Aane muurá íñe múhdumé díbyeke cáhcújtsómé imítýuháñé tsúúca ábájíívémeíhi. Áánetu teene cáhcújtsotúmé Píivyéébéhjáa Moitséeúvuj téeveri méénúné taúhbajúre úráávvehíjcyámé imítýuháñé tsá ábájíívémeítýúne. ⁴⁰ Ahdícyane téibúwá méíjcyaco. Ámúhake pajtyedíñé éhnéhjáa Píivyéébé ihjyú uubálle múnaa íllu nééneé:

⁴¹ Amúuhaj, múúnedi íllure úúhívatéhijcyámej, wa ihdyu méwágóóovecoj. Muurá íhtsútuube Píivyéébe o íjcyabe panévare o méénune tsaate ámúhake úúballéjúcooróné tsá ámuha mecáhcútsohíjcyatúne.

⁴² Ehdúhjáa Páávoró píhcyáávájá pañévú úwáábóné tsujáávevu tsaate díbyeke néé tsiíñe dibye wáyeéévejcóójí itsááne iúwááboki. ⁴³ Áánemáhjáa diityétsima nahbévahíjcyámé Píivyéébeke ímí úráávvehíjcyámé jodíómuu, tsijtye jodíómú íjcyátúmedítýuu, íjcyame. Áámekéhjáa tükévétsohíjcyamútsí Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju dityétsí úwaabóné ímí dityéké búuvémé diityétsikye náhbévámeke. Aamútsíhjyáa nehíjcyá diityéké Píivyéébé píáábori ímí ditye iúráávve díbyeke.

⁴⁴ Átsihdyúhjáa tsííñé tsemáánaréjuco déjúcóóvéneri wáyeéévejcóójí íllúhwu pácoomí múnaaré dóbéeverá Píivyéébé uwááboju illéébúacunúki. ⁴⁵ Ááneríhjyáa avyéjuchte mítýane iñómíutááváne Páávoródítýú ihjyúvá díbyé uwáábó icyátúhtsónema. ⁴⁶ Áámekéhjáa núhnévétumútsíyé diibyete Páávorómá Benabéemútsí néehíi:

—Muurá ihdyu tehdújúcooro íñe Píivyéébé uwááboju Jetsóodítýú íjcyane mee jodíómudítýú úwááboméi tujkénújúcooróné tsá ámuha meímíletú mecáhcújtsóne meímíbaavyéné mújyú medsíjívéjúcóóítýúne bóhí ámuha meújcuki. Áánéllii muhtsi mepéé jodíómú íjcyátúme éllevu diityékeréjuco muhtsi meúwááboki. ⁴⁷ Muurá Píivyéébe íhgyú uubálle múnáaj téeveri néehíi:

Ukéé ó picyóó peetédu u néébedítýú pajtyeté uwááboju itsújááve pámeere ííñújiri íjcyáné míamúnáadívu.

⁴⁸ Ehdúhjáa dityétsí nééneri jodíómú íjcyatúmé ímíjyuuvéhi. Aaméhjáa nehíjcyá Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju ímíááne íjcyane. Áánemáhjáa cáhcújtsómé eené múhdumé mújyú ídsíjívéítýúne bóhí iújcúíñejcúvuréjuco pájtyeme. ⁴⁹ Ehdúhjáa téené ííñújiri úwááboméíñé Ávyéjúúbedítýú íjcyáné uwááboju. ⁵⁰ Áronáacáhjáa píhcyáávájá túkevjtsojtémá íhtsutúmé íjcyáné walléemú néé técoomí avyéjuktéké diityémá tsaméhjí íjchívyétso diityétsikye tétsihdyu. Ahdújucóhjáa ditye íjchívyetsóné diityétsikye téené ííñújitu páhduvare idyáíívémútsikye. ⁵¹ Áánélliihyéhjáa ílluréjuco dityétsí diityédívú íjtyúhááñe ííñú ípíchóújcóne péene Icóónióvu. ⁵² Áronáacáhjáa ihdyu tétsii múnaa múhdumé tsúúca Jetsóoke cáhcújtsómé pañe Píivyéébé Apííchó íjcyame mítýane ímíjyuuvéhi.

14

Páávorómútsí Benabéema Icóóníori

¹ Aamútsíhjyáa Páávorómútsí Benabéema teene Icóóníori íjcyáné píhcyáávájá pañévú úwáábohíjcyáné mítýame cáhcújtsó ímúnaa jodíómu. Áhduréhjáa tsijtye múnaa íjcyarómé cáhcújtsóhi. ² Áronáacáhjáa tsaate jodíómú cáhcújtsotúmé bóijcyú jodíómú íjcyátúmeke ditye icyáhcújtsótuki. Aaméhjáa ditye néhdújuco tsárlílehíjcyáné cáhcújtsó múnáake. ³ Ároné pañéhjáa tsúúcajái tétsii íjcyamútsí úwáábohíjcyá Píivyéébedívú icyátsípáávéne íínerí núhnévétumútsi. Áámútsikyéhjáa píááboobe díbyé íhnáhoori dityétsí

meénúráityúronéhji imyéénuki. ⁴ Áánáacáhjáa técoomí múnáa illuréjuco dówaavéne. Tsaatéhjáa pajtyé uwáábojté icyánejcúvu. Áánetúhjáa tsijtye coévá cáhcújtsótúmema. ⁵ Áánéllihyéhjáa jodíómuu, tsijtye jodíómú íjcyátúmee, íjcyame íavyéjujtémá pítyácójcatsí diityétsikye páhduváré idyáíívémuútsikye néwayúúnevu iáámuíñe. ⁶ Aanéhjáa iwáájácúne úmívamútsí Ricaóóniá iíñújivu. Aamútsíhjáa úwáábohíjcyá tééne iíñújiri Ríítaraa, Déébeé, íjcyácoomícyuri. ⁷ Téhduréhjáa úwáábohíjcyamútsí hállúcuri íjcyámeke.

Páávoróké néwayúúnevu ditye áámune

⁸ Aanéhjáa Ríítaráí íjcyaaabe tsaapi itsíímávámeítsihdyújuco úllétuúbe. ⁹ Aabéhjáa lleebúacunúhijcyá Páávoró úwaabóne. Áábekéhjáa Páávoró íajtyúmíne waajácú dibye ímiááné cáhcujtsóné Píívyéébe dííbyeke ímíjpyetétsoíñe. ¹⁰ Áánéllihyéhjáa neebe dííbyeke:

—Díjyocúúve. Ahdújucóhjáa íjyocúúvénemáyé dibye úllene. ¹¹ Ááneríhjáa teene Ricaóóniá iíñúji múnáa iúllévenúne néé íhjúrí:

—¡Píívyéebemútsíhya íñe méhdivu niityé míamúnáajtétsidívú ípívyéévéne!

¹² Ehdúhjáa íñéene Benabéeke meménúmé ‘Jóópíte’ némeíñe mícúruúwake icyáánivahíjcyáabe déjutu. Áánetúhjáa Páávoróké meménúmé tsijpi ‘Meecóório’ némeíñe mícúruúwa déjutu ímichi dibye íhjúvahíjcyánéllíhíe. ¹³ Áíjyúhjáa díibye ‘Jóópíte’ némeíñe mícúruúwake cáánivahíjcyaaabe llúúváábé duurúvaja técoomí lleehówá únúríye. Aabéhjáa tsivá ócájimútsikye wajcóháñetu íicyáávetsómútsikye. Áámútsikyéhjáa tsaméhjí ímíllera illííhyanúné téeneri Páávorómútsikye íícúveki. ¹⁴ Aanéhjáa iwáájácúne íwajyámúúné dóváríjcyómeímútsí tsári ehdu ditye meénúiyóné diityétsikye pájtyénéllíhíe.

¹⁵ Áánemáhjáa íícúí diityé éllevu ipyééne neemútsi:

—¿Aca íveeki ámuha ehdu mémeenúhi? Áánerá ámuhadúré muhtsi míamúnáajtétsi. Aamútsí muurá íñe ámuha éllevu muhtsi metsáá ámuhákye meúwáábo ehdu nénehji ámuha meúráávyehíjcyáné meíhvéjtsóne Píívyéébekéréjuco ámuha meúráávye páneeréé íévéhóowari íjcyánéhjima ííñúji tééjí hallúrí íjcyáméhjimájuco nújpacýo pañe íjcyámeke ípívyéjtsóobeke. Díibye ihdyu meke bohíívú ajcúhi. ¹⁶ Dííbyeréé muurá éjyúúvú míamúnáake íhvejtsómé ícyahíjcyá íimíllédu. ¹⁷ Árónáacáa ííhnáhoovu diityéké úújétsoobe panévatúré diityéké ípíáábóneri. Dííbyere muurá mééma níjyáhañe állétsóneri mebájtsoháñe tsáímíyé píívyene meóóvéne méicyahíjcyá tsáímijyúúre.

¹⁸ Ehdúhjáa dityétsí néérónáa ímílléromé diityétsikye íícúvéne ócájimútsikye icyóvájtsóneri. Árónemáhjáa íhvejtsóme.

¹⁹ Áánáacáhjáa tétsihvu wajtsímé tsijtye jodíómú Ajtiokííaa, Icóónioo, íjcyácoomícyutu tsáameé. Aaméhjáa diityétsí hallúvú diityéké állívánéllíi Páávoróké aamúme néwayúúnevu. Áábekéhjáa ‘tsúúca dsíjiveébe’ íñéene lliúcuíñúmé técoomítyú íwávuú. ²⁰ Áábé hallúvúhjáa tétsíí cahcújtso múnáa mícáaverónáa iácúúvéne tsííñe peebe diityémá técoomívu. Ááné tsíjyúhjáa Déébévuréjuco dityétsí pééneé.

²¹ Aamútsíhjáa téhulle úwaabóné mítyame cáhcujtsóhi. Átsihdyúhjáa óómimútsí úwáábomútsíyé Ríítaraa, Icóónioo, Ajtiokííaa, éhdú coomívari íjcyáné cahcújtso múnáake.

²² Diityékéhjáa tsápítsohíjcyamútsí ditye ímíñeúvú iúráávye Jetsóoke icyáhcuíjtsóne. Áhduréhjáa nehíjcyamútsí diityéké ímiáánéjuco mítyane meícúbáhrámeíñe níjcáutu meúcaavéné Píívyéébe avyéjuvu. ²³ Téjyúhjáa meménuhíjcyamútsí pacóómívarí íjcyáné cahcújtso múnáa túkevétsojte íjcyáímíyee. Ááné boonéhjáa tsaméhjí májchotúme Píívyéébema íhjúvúvá dííbyeréjuco diityéké ítyúkévétsojki.

Páávorómútsí Ajtiokííavu óómiñe

²⁴ Aamútsíhjáa Pitsíidiá iñújitu péemutsi úújeté Pajpíiriá iñújivu. ²⁵ Aamútsíhjáa Pééjéri úwáábohíjcyátsihdyu idyé péé Atáariá coomívu. ²⁶ Átsihdyúhjáa íwákimyéi iníjkévátsihdyu tshíiyiyéjuco dityétsí óómiñe Ajtiokííavu, tétsihdyúu teene Píívyéébe wákimyéivu diityétsikye ditye wállótsihvu. ²⁷ Aamútsíhjáa cahcújtso múnáake úúballé muhdú Píívyéébe diityétsikye panévatúré píáábohíjcyáne. Áhduréhjáa úúballémútsí díbye píáábóneri jodíómú íjcyáturómé cáhcujtsóné Jetsóodítýú íjcyáne uwááboju. ²⁸ Áámémáhjáa tsúcájá íjcyamútsi.

15

Jerotsaréevu ditye dóbeevéne

¹ Áijyúhjáa tsaate Jodéa iñújitu teene Ajtiokííavu péeme tétsí cahcújtso múnáake úwáábohíjcyá Moitséeúvú uwááboju néhdu kíhdyahírótsámeityúme pájtyetétyúne.

² Ááneríhjáa diityémá Páávorómútsí táhjájcatsíhi. Ááne boonétúhjáa tsamээрéjuco cahcújtso múnáa íhjúvájcatsíñe dityétsí Jerotsaréevu tsaatémá ipyééne idyé íhjúva téneri técoomí cahcújtso múnáa túkevjtsojtémá uwáábojte íjcyámema.

³ Aaméhjáa péeme pajtyé Penítsiámá Tsamáariá iñújícútu. Aaméhjáa úúballé imúnáake jodíómú íjcyatúme Píívyéébeke cáhcujtsóné muhdú íicyahíjcyanéhí íhvéjtsónema. Ááneríhjáa tétsí cahcújtso múnáa mítyane ímíjyuuvéhi.

⁴ Aaméhjáa Jerotsaréevu úújetémeke tétsí cahcújtso múnáa tsaímíyé waatsúcúpejtsóhi. Áámekéhjáa úúballémé páneere muhdú Píívyéébe diityéké píáábohíjcyáne panévatúre.

⁵ Áijyúhjáa tsaate paritséomudítýú tsúúca Críjtóke cáhcújtsorómé néehí:

—Múu eene jodíómú íjcyatúme cáhcújtsómedívú ikíhdyahírótsóne táuhbá ditye Moitséeúvú uwááboju iúráávyeki.

⁶ Áánéllíihyéhjáa pámeere uwáábojtémá túkevjtsojte dóbeevé téneri íhjúvaki.

⁷ Aaméhjáa mítyane téneri táhjájcatsíñe níjcáutu Pééodoro íjyócuúvéne néehí:

—Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwajácú tsúúcajátújucóhjáa oke Píívyéébe ámúhadítýú imyéménúúbeke pícyoone o úúballéhíjcyá ímiáájú pajtyéteju jodíómú íjcyáturómeke ditye téhdure icyáhjútsoki. ⁸ Aabée muurá Píívyéébe iná túhúúllétuube téhdure diityé pañévú picyóó Íapííchó mépañévúu ipícyohdu. Ááneríi úújétsóobe téhdure diityéké iwájyune. ⁹ Áámekée ímíbájchoobe Críjtóke ditye cáhcújtsónéllíi muhdúhjáa meke ímíbajchódu. ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe diityéké ímíbajchó Críjtóke ditye cáhcújtsónéllíihye. Áámeke jíveekí ámuha méimíllé íllure metúhujtsóné méíhdé múnáaúvúu íjcyarómé ímí úráávyehíjcyánejíva ditye iúráávyé Moitséeúvú uwááboju, pane meíjcyarómé tene néhdu meíjcyáiyónejívari? ¹¹ Aame muurá tsaméhjí diityémá tsúúca mépájtyetéjucóó apááñéré Críjtóo méhdi ídáátsóvéne mééma méénune mecáhcújtsónéllíihye. Tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetétúne.

¹² Ehdúhjáa Pééodoro néénéllíi cúúvéhulléréjuco ditye lléébúacuné Páávorómútsí úúballéné muhdúhjáa Píívyéébe méénuráityúronéhjí diityétsij téeveri méénuhíjcyáne jodíómú íjcyáturómé pañe. ¹³⁻¹⁴ Aamútsíhjáa íhveténé Boone Jacóóboréjuco nééneé:

—Ámuúha táñahbémuj, cáhawáa idyé táicyanéjcutu ámúhake o nées péiyené Tsimóo Pééodoro meke úúballéjucóóné muhdúhjáa Píívyéébe téhdure jodíómú íjcyáturómedívú íwááboju úújetétsóné múhdumé teene cáhcujtsómé dííbyeéjté íjcyaki. ¹⁵ Muuráhjáa dííbyé íhjúu uuballe múnáa cáátunúné íllu néehí:

¹⁶⁻¹⁷ Bóónétu tsiíñe ó tsaá Dabííúvú avyéjúu tútávaavéné dííbyéj tsíménémúháábemáyéjuco o ímíbájcho téénetu pámeere míamúnáa iwáájácúne Píívyéébe icyánejcúvuréjuco

ííbúwááve múhdumé dííbyé wáábyutájté íjcyame. ¹⁸ Ehdu neebe Píívyéébe tsúúcajátújucóo íjtsámeíñe.

Ehdúhjáa Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa caatúnúhi.

¹⁹ Áánéllii ámuhákye o nées tsáháubá menééítyuró jodíómú íjcyaturómé Píívyéébeke úráávyémeke ditye Moitséeúvú uwááboju iúráávyé diityéké téeneri metúhújtsótuki.

²⁰ Áronáa ihdyu illure mécaatúnuú diityémá ditye illuune imyéénújucóótuki: Tsá ditye dóóityú níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjima dómácójcatsítýúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye dóóityú tújpacyo.

²¹ Muuráhjáa tsúúcajátújuco pacóómiváriyé tsaate úwáábohíjcyáné téenetu Moitséeúvú uwááboju néhdújuco. Aanéjuco muurá ténevá wáyeéévéjcoojívádú éévémeíhijcyáné pihcyáávejááné pañévu.

²² Ehdúhjáa Jacóóbó néénéllii pámeere tétsíi cahcújtso múnaa, uwáábojtee, túkevéjtsojtee, íjcyame nées tsaatéké íhdityu iwállóoíñe Ajtiokííavu Páávorómútsima. Áánemáhjáa meménúmé Tsíírámútsikye Jódáama dííbyere ‘Batsabáa’ némeíbyema ityújkevééllémútsikye.

²³ Áámútsimáhjáa waajácuháámí iwállóháámí pañe néemeé:

“Muha íille pámeere cahcújtso múnaa meíjcyame ámuha éllevu íhju méwallóó jodíómú ámuha meíjcyatúmé Tsííríá íiñújiri íjcyacóómí Ajtiokííari ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure hállúcu múnaa éllevu. Áhdure idyé Tsiríítsiá íiñúji múnaa wáábyuta téhaami. ²⁴ Aame muha méwaajácújucóó muha mewállóotúméré ámuha éllevu ipyééne illure ámuhákye máváríchohíjcyáne. Ámuhákyévá muurá nehíjcyámé Moitséeúvú uwááboju néhdu ámuha mekíhdyahírótsámeíki. ²⁵ Áánéllii muha ímíñeúvú meíjtsámeíñe múúhadítýú meméménúmútsikye méwallóó ámuha éllevu muha maávyejúúllehíjcyamútsí Páávorómútsima. ²⁶ Diityétsíi muurá Páávorómútsí ápíchó nééronéhjívú pájámeíhijcyá Máavyéjuube Jetsocríjtoke iwájyúnéllíihye. ²⁷ Áámútsima muha méwallóó ámuha éllevu Tsíírámútsikye Jódáamaá. Aamútsí ihdyu óvíi ímíñeúvú ámuhákye nées muhdú téhaami pañe íjcyáné túkevéjtsoju nééneé. ²⁸ Aane mítyane ámuhákye muha metúhújtsótu apáhdyuré Píívyéébé Apííchó múúhakyé túkévéjtsóneri ámuhákye muha menééhií: ²⁹ Tsá múu dóótu níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke. Áhdure tsá múu dóótu dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke. Tsá múu tsíjtyéhjima dómácójcatsítýúne. Áhdure tsá múu tújpacyo dóótune. Aane tehdu ámuha meíjcyáhajchíí ímí tehújuco ámuha meíjcyaiñe. Ayu wái meíjcyaj.” Ehdúhjáa íñéhaami wallóómé Ajtiokííari íjcyáné cahcújtso múnaa éllevu.

³⁰ Aanéhjáa tsúuca técoomívú iúújeténe ipíhjuúcúmeke ájcumútsí téhaamívu.

³¹ Áhaamíhjáa íéévéne mítyane ímíjyuuvéme. ³² Áané boonétúhjáa diityéké úwáábomútsí Píívyéébé ihjyú diityéké téeneri éhnííñevu itsápíjtsoki. Piivyétemútsíhjyáa iúwaabóne.

³³ Aamútsíhjyáa tsúcájáhréjuco diityémá íjcyátsihdyu úúballé diityéké illuréjuco íóómiíñe. Áánélliihíyhjáa pítyajcómé dityétsíi tsáimíyé íóómiki. ³⁴ Áronáacáhjáa Tsííra tétsihvúré cóévánáa Jódáa íiyéjuco óómiíñe. ³⁵ Áhduréhjáa Páávorómútsí cóévá tétsihvúré Ajtiokííavu. Aamútsíhjyáa tétsíi múnaama úwáábohíjcyá Píívyéébé uwááboju.

Páávoró tsiíñe uwáábovu pééneé

³⁶ Átsihdyúhjáa píwájcoojívájucóo pájtyénetu Páávoró Benabééke nééhií:

—Cána majo ááhívemútsíyé mepéé éhnée Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju úwáábomútsíyé mepéhíjcyá coomíjiri íjcyáné cahcújtso múnaake mewáájácu muhdújuco ditye úraavyéne.

³⁷ Áijyúhjáa Benabéé ímíllerá tsiíñe Jóáa pééne diityétsima dííbyere ‘Máácoó’ némeíbye.

³⁸ Áronáacáhjáa Páávoró tsá ímíletú díbye pééne diityétsima díbyéhjáa Pajpííríá coomívú diityétsidítýú cóévánéllíihye. ³⁹ Áané hallútúhjáa ítsípájucatsíñe illuréjuco dityétsíi

dówaavéne. Áané boonéhjáa Benabéé diibye Máácóke iújcúúbema péé tsaííyí Chííperévu. ⁴⁰ Áánetúhjáa Páávoró Tsíírakeréjuco újcune dííbyema ipyéékií. Áámútsí hallúvúhjáa tétsíí cahcújtso múnaa Píívyéébeke piáábó táúmeí ímí dityétsí ipyéékií. ⁴¹ Aamútsíhjáa pehíjcyá Tsííríamá Tsíríítsiá iñújícúri íjcyáné cahcújtso múnáake tsápijtsomútsíye.

16

Páávorómútsikye Tsííráma Timotéó náhbenúne

¹ Aamútsíhjáa Páávorómútsí Tsííráma úújeté Déébeé, Ríítaraa, íjcyácoomícyuvu. Átsííhjáa ájtyúmímútsí tsaapi cahcújtso múnáajpi Timotéoke. Dííbyéj tsiíjújháa jodíómulle íjcyalle idyé cahcújtso múnáalle. Áánetúhjáa cááni gríéégómuube. ² Áábedítúhjáa Timotéodítú tétsíí cahcújtso múnaa nehíjcyá ímiáábé dibye íjcyane. ³ Áábekéhjáa Páávoró imíllé itsájtyene dibye iñáhbénu dííbyeke. Áronáacáhjáa pámeere waajácú cááni gríéégómuube íjcyánéllí dibye kíhdyahírótsámeítúne. Áánéllíhyéhjáa tujkénúí dííbyedívú kíhdyahírótsóobe imúnaa jodíómú méenuhíjcyádú téené hallútú diityémá ímityúné íjcyátuki. ⁴ Aaméhjáa ipyééhíjcyátsíhji múnáake úúbállehíjcyá muhdú Jerotsaréeri íjcyáné uwáábojte túkevjtsojtémá diityéké úwáábohíjcyáné muhdú cahcújtso múnaa íjcyáiyóne. ⁵ Aanéhjáa illéébóne Píívyéébeke cáhcujtsómé lííyaaté éhniíñevu mítyaméjuco.

Naavédú nééne pañe Matsedóóniá múnáajpi Páávoródívú bóhówaavéne

⁶ Aaméhjáa Píívyéébe ihjyu Áátsiá iñújí úwáábóiyónáa dííbyé Apííchóré diityéké túkevjtsonej péévé tsá ditye úwáábotú téené iñújí múnáake. Áánéllíhyéhjáa Pírííjíámá Garáátsiá iñújícúturé pajtyéme. ⁷ Aaméhjáa Míítsiá iñújí watsíívyevu úújetémé imíllérá ipyééne Bitííniá iñújívuvu. Arónáacáhjáa téenere Píívyéébe Apííchó Jetsóope diityéké ájcune túkevjtsonej péévé idyé tsá ditye téhullévú péétune. ⁸ Áánéllíhyéhjáa tsapéhdú Míítsiá iñújítu pájtyeme úújeté ‘Tóróóáá’ némeí mujcóvíjuco. ⁹ Átsihvúhjáa Páávoródívú pejco naavédú nééne bóhówáávéne pañe Matsedóóniá iñújí múnáajpi dííbyeke nééhií: “Muúbej, Matsedóóniá iñújívuvu metsááne múúhakyéréjuco méuwaábo.” ¹⁰ Ehdúu nééne dííbyedívú bóhówáávéne boonétú muha mepéé téhullévú Píívyéébere múúhake wállóhullévú muha méuwaáboki.

Páávorómú Pírípori

¹¹ Aamée Tóróóatu muha tsaííyí mepéé tsapéhdú Tsamotaráátsiá caapáhovújuco. Áané tsiíjyúu muha méúújeté Néááporívu. ¹² Átsihdyúu muha mecóhbaavémé méúújeté romáánómúhjáa Matsedóóniá iñújí pañévú íhcyóómi ípívyéjtsocóómí Pírípovu téené iñújí avyéjú coomívu. Ácoomííkyéé tsúcájá muha méícyahíjcyáhi. ¹³ Aamée muha wáyeévejcóójí mepéé Píívyéébema ditye íhjúvuhíjcyátsíhvu téhí úniúvu. Átsihvúu muha méúwaabó walléémuke múúhadívú píhcyáávemeke. ¹⁴ Áámé pañé íjcyalle Tiatíírá cóómi múnáalle Ríídiá ímiá wajyámúúné duujínúúdú néjáhjí nahjíhe múnáalle. Aalléhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébeke úráavyehíjcyárolle botsíí dííbyere piáábóneri cáhcujtsó Jetsóodítú íjcyáné uwááboju Páávoró úwáabóne. ¹⁵ Aallée ílluréjuco tsójtsótsámeíñé pámeemáyé íhyájkímuma. Áané boonétúu múúhake neéle:

—Áyu cána tahjyávú mepe ímiááné Píívyéébeke o cáhcujtsóné ámuha menéhajchííjyu. Ehdúu múúhake iñééne íhjúvúvú itsájtyémeke tétsihvúréi coévátsolle.

¹⁶ Áhdurée tsáijyu Píívyéébema ditye íhjúvuhíjcyáhullévú muha mepééme méúújeté bádsíjcájadívú naavénéhjáa ípañe íjcyáábej téeveríyé iñá pájtyeíñé wáájacuhíjcyálledívu. Aalléhjáa tsaaté hójtsí pañe íjcyalle mítyane dsíísike úcuhíjcyá diityémá téené hallúvu. ¹⁷ Aallée múúha déjutu tsáalle nehíjcyáhi:

—Íjtye muurá íhtsútuube Píívyéébé wákimyéi múnaa ámúhake pajtyéteju úwáábohíjcyáhi.

18 Ehdúu múúhake nehíjcyalle píváijyúvájucu. Áánéj taíchoríi Páávoró ílluréjuco úhbane dííllé pañe íjcyaaabe naavéneke. Íllúu neébe:

—Uke o neé Jetsocríjto mémeri áállé pañétú u íjchívyeki.

Ahdújucóo díbye íjchivyéné teenémáyé dííllédítu.

19 Áánélliihyéé íavyéjute ííné hallúvucó idsiídsivájucóóítyúné maatyóbá diityétsí Páávorómútsikye íékéévéne tsajtyé técoomí avyéjute élleu. 20-21 Áámútsikyéé diityédívú iúújetétsóne neémeé:

Íjtyetsi jodíomútsí ¿íveekí méhcóomí pañe páhduvaré nénehji úwáábohíjcyá tehdu mee romáánómú teene mecáhcújtsóíyónejíivari?

22 Ááneréjucóo pámeere neéne ímíááné tehdu dityétsí méénuhíjcyáne. Áánélliihyéé awáá ávyéjute diityéké táuhbá ditye íwajyámúúné ityácóríjcomútsikye iwápáájcoli. 23 Ahdújucóo ditye diityétsikye imyéénúne icyúvéhoojánúmútsidívú téhmetsóné tééjá tehmeébeke.

24 Áánélliihyéhjáa tsíhyooja pañe íjcyáhóójá pañévú iúácómútsikye úméhewávú íhdótsoobe ítyújkejíinetu.

25 Aamútsíhjáa téhoojá pañe íjcyamútsí Píívyéébema ihjyúvahíjcyá pécójpíinéjuco meíjcyarónáaaca. Téhduréhjáa dííbyeke idyúúruváne dityétsí májtsiváne tsijtye teene cúvéhóójari íjcyame lleebúcunúhíjcyáhi. 26 Áronáacáhjáa peecútéré tétsii úúvécunúneri lléhowááné páhyúbáné tujkéveri pámeere tééjari íjcyámedítu úwáñehííñé cóhríbáhi.

27 Áánáacáhjáa tééjá tehmeébé icyúwátsihdyu ájkyeebe ítéccunú páneere lléhowááné páyújcatyéne. Aanéhjáa íjtsúcunúúbé tsúúca ditye úmíváne. Áánélliihyéhjáa ícyávaájco újcuube illííhyánúmeíki. 28 Áronáacáhjáa Páávoró neéhií:

—Ehdu bo méénúmeídíñej, íjtyérero muúha.

29 Áánélliihyéhjáa peete ipíúváne íccúí diityétsi élleu peebe íllityécunúúbére. Áánemáhjáa mímóúúvetéébé diityétsí lliíñévu. 30 Áánemáhjáa ílluréjuco díbye íjchívyétsómútsikye neéneé:

—¿Aca muhdú ó pájtyetéiyáhi?

31 Áánélliihyéhjáa dííbyeke neemútsi:

—Ávyéjuube Jetsocríjtoke pámeere dihyájkímuma mécahcújtsó ámuha mépájtyetéki.

32 Ehdúhjáa dííbyeke íñétsihdyu úwáábomútsí dííbyeke pámeere ihyájkímumájucu.

33 Aabéhjáa tépejco nijtyú diityétsikye ditye túúvátsonéhji. Áánemáhjáa ílluréjuco díbye diityétsidívú tsójtsótsámeíñé diitye ihyájkímumájucu. 34 Átsihdyúhjáa diityétsikye ihjyávú itsájtyémútsikye májchotsóme. Aaméhjáa mítyane ímíjyuuvé Píívyéébeke tsúúca icyáhcújtsóneri.

35 Áané tsitsíívevúhjáa técoomí avyéjute wallóo tehmeé múnáake ditye íñéete dííbye cúúvéjá tehmeébeke ílluréjuco díbye íjchívyétso diityétsikye. 36 Ahdújucóhjáa ditye dííbyeke neéténéllii neebe Páávoróke:

—Ávyéjútévá neé ámútsikye o íjchívyétsoki. Ahdícyane wa ílluréjuco mepej.

37 Áronáacáhjáa Páávoró neé diityéke:

—Muurá íñe mútsikye íná neétuméré míamúnááj píínévú iwápáájcomútsikye cuvéjaanú romáánómúejtétí téhdure muhcsi meíjcyáne waajácúháámima meíjcyámútsikye. Aame ¿íveekí imíllé mútsikye íjchívyetsóné teevétariye? Aane tsá muhcsi áyanéwu meímíllétúne. Óvíi ihdyu iye itsááne mútsikye íjchívyetsóvame.

³⁸ Ehdúhjáa dityétsí néene úubálletémé ávyéjútéke. Ááneríhjáa mítyane íllityémé romáánómúejtési íjcyáné waajácúháámima dityétsí íjcyáneri. ³⁹ Áánéllihyéhjáa dityétsi éllevu ipyéene ídátsojkiymeímyé diityétsidívu. Áánemáhjáa choocóréjuco ditye wáalloone técoomítyu. ⁴⁰ Aamútsíhjáa teene cúuvéjatu íjchívyemútsí Ríídiá javu úújetémútsí cahcújtso múnáake itsápítsohíjcyátsihdyu ílluréjuco pééneé.

17

Tetsaróonicári ditye úborívaténe

¹ Aaméhjáa Páávoroo, Tsííraá, Timotéoo, éhdume péhíjcyámé pajtyé Ajpíporii, Aporóoniaa, íjcyácoomícyutu. Átsihdyúhjáa péeme Tetsaróonicávú úújetétsihyi íjcyaja imúnaa jodíómú pihcyááveja. ² Áájá pañévúhjáa wáyeeévejcóójí Páávoroo imyéénuhíjcyádú úwaabóhi. Ehdúhjáa ténevá wáyeeévéjcoojívádú úwáábohíjcyaaabe pápihchúújyúva. ³ Úúbállehíjcyaabéhjáa diityéké Pííyeebé ihjyú uubáalle múnááhjáa cáátúnuhíjcyáné néhdújuco Críjto íícúbáhrámeítsihdyu dsíjíveebe tsiiñe bóhíne. Téhduréhjáa nehíjcyaaabe diityéke:

—Muurá diibyéjuco Jetsóo Mepájtyetétsoobe íjcyáábedítyú ámúhake o úúbállehíjcyáne.

⁴ Ehdúhjáa Páávoroo néenélii tsaate imúnáadítyú tsúuca cáhcujtsómé diityémá nahbévahíjcyáhi. Téhduréhjáa mítyame gríeégómudítyú cáhcujtsó ímiáámé íjcyame tsúúcajátújuco Píívyeebeke úráavyehíjcyáme. Áhduréhjáa diityédítyú walléemú avyéjúméhjíúvú néeme cáhcujtsóhi. ⁵ Ááneríhjáa tééjá túkevjtsojte cáhcújtsotúmé íñómíutááváne juváñeri átéréejte óvéhe múnáa péhíjcyámeke íújcúmema técoomí múnáake ííborínútsihdyu Jatsóo jávú péé Páávorómútsi néhcovu diityétsikye itsájtye técoomí avyéjúté éllevu. ⁶⁻⁷ Aaméhjáa diityétsikye íájtyúmítúnélii diibye Jatsóokéréjuco tsijtye cahcújtso múnáama tsájtyene diityé éllevu. Áamekéhjáa diityédívú íúújetétsóne néemeé:

—Éhne míamúnáake tútávátsohíjcyamútsíhya Páávorómútsi Tsíírama wájtsímútsikye áánu Jatsóo ihjyávú tsaímíyé iwáátsúcúpéjtsóne tsaméhjíjuco ihjyuváné ímityúné mee romáánómú avyéjúúbé taúhbajúúnetu. Nehíjcyámé tsijpívá ávyéjuube íjcyane Jetsóo.

⁸ Ehdúhjáa ditye néene técoomí avyéjútémá tsijtye tétsii íjcyámeke múhdurá pajtyéhi.

⁹ Áronáacáhjáa diitye Jatsóómú múu áhdómeídyú meenu ditye íácádsíjcaáyo diityéke. Áhdújucóhjáa ditye ácádsíjcaáyo.

Páávorómú Beréari íjcyane

¹⁰ Áijyúhjáa tépejco cahcújtso múnáa íjchívyetsó Páávoroo, Tsííraá, íjcyámútsikye diityétsí ipyéé Beréavu. Áamútsíhjáa téhullévú íúújetédú péé imúnáa pihcyáávejávu. ¹¹ Tsáháhjáa tétsii múnáa Tetsaróonicá múnáadú néétune. Ímíhyéhjáa lleebúcunúhíjcyámé dityétsí úwaabóne. Aaméhjáa néhcohíjcyá Píívyeebé ihjyú uubáalle múnáape cáátúnuhíjcyánéhjí pañe iwáájácu ímiááne tehdújuco dityétsí úwáábohíjcyáhajchíjyú. ¹² Áámedítyúhjáa mítyame cáhcujtsó jodíómuu, gríeégómuu, íjcyame wajpíímumáyé avyéjúméhjíúvú néené walléemu. ¹³ Aanéhjáa tsúuca Tetsaróonicári íjcyame jodíómú waajácú Páávoroo Beréari úwáábohíjcyáné Píívyeebé ihjyú. Áánéllihyéhjáa téhullévú ipyéene tsiiñe ííborínutémé diityéke. ¹⁴ Áánéllihyéhjáa íícúí wallóomé Páávoróké dibye ipyéé móóá úníúvú tétsihvuré Beréavu Timotéomútsi Tsíírama cóévánaáca. ¹⁵ Áábekéhjáa pícyohjémé Atéénavu. Aaméhjáa óómímyekee neebe ditye íñeé íícúí dityétsí ipyéé dííbye éllevu.

Páávoroo Atéénari

¹⁶ Áamútsikyéhjáa téhmebe íítehíjcyá mítyane técoomíyí ditye dúúruvahíjcyáné níjcyotájteke. ¹⁷ Aanéhjáa múhdurá íjtsúcunúnélii téeneri ihjyúvahíjcyaaabe imúnáama

tsijtye Píivyeébeke dúúruvahíjcyámema pihcyáávéjá pañévu. Ihdícyátsihjívúhjáa icyábúúvémema ihjyúvahíjcyaaabe tééneri. ¹⁸ Áábemáhjáa ‘epicóóreo’ némeíñé uwááboju úráavyehíjcyámema tsijtye ‘ejtóico’ némeíñé uwááboju úráavyehíjcyámé ihjyúvahíjcyáhi. Áamedítýúhjáa tsaate néjcatsíhi:

¿Muhdúami tsáma áanu íhjuwábá meke nehíjcyaj?

Áánetúhjáa tsijtye nééhií:

—Tsííñé piivyeébé mú ihjyú uubálle múnáajpíubá dííbye. Ehdúhjáa nehíjcyámé Páávorodítýú díbyée Jetsóó dsíjívéebe bóhíbedítýú íjcyané uwááboju úúbállehíjcyánéllíhye. ¹⁹ Áábekéhjáa tsajtyémé ipítýácócatsíhíjcyátsihvu ‘Areóópago’ némeítsihvu. Áánemáhjáa dííbyeke néémeé:

—¿Aca tsá múúhake u wáájácútsóítýuró ímíñéúvú béhné uwáábójuma u tsáánevu? ²⁰ Muurá múúhake u néhíjcyané tsáhái tsáijyúubaré muha melléébotúne. Áánéllí muha méimíllé mewáájacúné ímíñéúvú íiná nééiyóné múúhake u néhíjcyáne.

²¹ Ehdúhjáa dííbyeke nééme Atééna múnáama tsííñé ííñúji múnáa íjcyame. Aaméhjáa íínerí íjcyatúme páijyuvaré úbállécatsíhíjcyá páhduvaré néené uwáábó illéébone.

²² Áámekéhjáa Páávoró nééhií:

—Ámuúha Atééna múnáaj, muurá ó waajácú ámuha panévare tsíñehji mecáání vahíjcyáne. ²³ Muuráhjáa ámuha medúúruvahíjcyátsihjírí o péhíjcyaaabe ó ájtyumí íicúvé wáíjí hallútú íllu nééne cáátúnúmeíñé: “Mewáájacútúné Píivyeébé wáábyuta.” Aane muurá dííbyedítýú ámúhake ó úwáábohíjcyá eene dííbyeke wáájacútúmeré ámuha medúúruvahíjcyáábedítýu.

²⁴ Dííbye ihdyu Píivyeébe páneeré múhdúné tsíeméné ípívyéjtsóobe. Dííbyée muurá ípívyejtsó ííñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhji. Áánéllí páneere íjcyá dííbye tájpiye. Aabe tehdu apátsíyé íjcyáiyónejí miamúnáa méénúné duurúvájá pañe. Muurá ihdyu ihdícyátsihjíríyé dííbye. ²⁵ Aabe tsá mutájpí íjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyedítýúré tsááne bóhíma méijcyáhi. Áhdure panévare íñe múhduná tééne tájpi méicyahíjcyané dííbyedítýúré tsááhií.

²⁶ Muuráhjáa tsáápihdítýúré íñe múhdumé ííñújiri méijcyámeke líiyaatétsoobe. Áánemáa íhdétújuco díbye éévecúné kíahjí méijcyáíñé múijyúhaja. ²⁷ Ehdúu méénuube dííbyedi méítsámeíhíjcyané níjcáutu íhtsútúnetu mewáájacu méhdítýu kíá íjcyátúróbéke. ²⁸ Muurá dííbyedítýúré tsááne bóhíma méijcyá éhnéhjáa tsaate íllu néhduú: “Muha méijcyá Píivyeébej tsíime.” ²⁹ Aane tsúuca dííbyej tsíímé méijcyame tsá méijtsúcunúítýuró eene panévatúré miamúnáa óórótuú, nééwayutuu, dsíídsítuu, nícyohíjcyánehjidú Píivyeébe nééneé. ³⁰ Muuráhjáa ihdyu éijyuúvú pevénéré ítéccunúhíjcyaaabe miamúnáa iwáájacútúné hallurí ehdu méénuhícyáne. Árónáa ícyooca pámeere miamúnáake neebe ímityúné méicyahíjcyané méihvéjtsoki. ³¹ Muurá muhdú méicyahíjcyané iwáájacúdú mééma ímíbájchóiibye ípyée ímyéménuube Jetsóoj tééveri. Aanée muurá meke waajácútsóobe dííbyeke íbóhítsóneri.

³² Ehdúhjáa Páávoró dsíjívémé tsííñe bóhíínetu íhjuváneeri íllure tsaate uuhívaté dííbyedi. Áánetúhjáa tsaate nééhií:

—Muha ihdyu méimíllé tsíijy tsííñe téénetu u íhjuváne melléébúccunúne.

³³⁻³⁴ Áámedítýúhjáa tsúuca tsaaté múnáa cáhcujtsómé dííbyema nahbévahíjcyáhi. Áámemáhjáa íjcyaaabe Dionítsio teene ‘Areóópago’ némeítsihvu dóbéévehíjcyáméejpi. Áhduréhjáa ‘Dáámari’ némeíllema tsíjtyehji íjcyá díityéma.

18

Páávoró Coríitori

¹ Aanéhjáa Páávoró teene Atéénatu péébe úújeté Coríitovu. ² Átsihdyúhjáa aahívetéébé imúnáajpi Akíirake Póótó iinúji múnáajpiikye. Téjyúhjáa téhdure botsíi wajtsíibé Itáariá iinújitu mewa Pírítisírama, Ávyéjuubeváa Cáráóodio pámeere Róómári Íjcyané jodíómú Íjchívyeíñé néénetu tsáámutsi. ³ Aanéhjáa Páávoró diityétsimáyéjuco Íjcyane diityétsikye íwákimyéityu ipíáábo téeméné wákimyéí imyéénuhíjcyanéllíihye. Aaméhjáa méénuhíjcyá cuwájaanedú nééné nujúwááne. ⁴ Ájyúhjáa ténevá wáyeééwájcoojíwádú pehíjcyaaabe imúnaa jodíómú pihcyáávejávu. Aabéhjáa úwáábohíjcyá Jetsóodítýú Íjcyané úwááboju imúnáama tsijtye imúnaa Íjcyáturómeke ditye icyáhcuíjtsoki.

⁵ Áánacáhjáa tsúúca Tsíírámutsi Timotéoma wajtsí Matsedóóniá iinújitu. Ájyúhjáa Páávoró tsanéeriyé uwáábori Íjcyaaabe nehíjcyá imúnáake diibyéjuco Jetsóó dityéé téhmehíjcyaaabe Críjto Mepájtyetétsoobe Íjcyane. ⁶ Ehdúhjáa dibye néérónáa dííbyedítýú nehniwu ihjyúváme. Áánéllíihyéhjáa ílluréjuco dibye diityédítýú ipyéé íwajyámú wátsóújcoobéré nééneé:

—Árone tsáma ámuhá hallúriyéjuco teene ámuha medsíjívécococa meícúbáhrámeíñe. Tsá táhallurí tene Íjcyatúne. Ahdícyane jodíómú Íjcyáturóme éllévuréjuco o pééíñe diityékeréjuco o úwááboki.

⁷ Ehdúhjáa íñéene ílluréjuco dibye tééjatu Íjchivyéne. Átsihdyúhjáa péébe úújeté Jójto jávú teenéhjáa pihcyáávejá úníuríyé Íjcyaaabe tsúúcajátújuco Píívyéébeke dúúrúvahíjcyáábe jávu. ⁸ Ájyúhjáa teene pihcyáávejá avyéjuube ‘Críjpoó’ némeííbyé cáhcujtsó Jetsóodítýú Íjcyané uwááboju pámeere ihyájkímuma. Aaméhjáa tsójtsótsámeíhi. Áhduréhjáa tsijtye Coríító cóómi múnáadítýú cáhcujtsómé tsójtsótsámeíhi. ⁹ Átsihdyúhjáa Páávoródívú tsápejco Jetsóó naavédú nééné pañe íbóhówáávéne néé dííbyeke:

—Imíchi díícyáne éhnííñevu dúwááboco íínerí íllityétuubére. ¹⁰ Íjcyámé mítyame ícyoomíyí tahñéjté Íjcyáimye. Áánéllíi ehdu uke o nééhií. Áábeke o Íjcyátúcoocájííva múha uke muhdú méénuúhi. ¹¹ Ahdújucóhjáa tsané pijcyábáj pñéwú tétsii Coríitori Íjcyaaabe diityéké úwáábohíjcyané Píívyéébé ihjyú.

¹² Ájyúhjáa Acááyá iinújí avyéjuube Garióó Íjcyánáa tsaate imúnaa jodíómú cáhcújtsotúmé ipítýácójcatsíñe Páávoróké ékeevéhi. Áábekéhjáa tsajtyémé diibye ávyéjúúbe éllévu dibye ímítyunéhjí ímíbáchohíjcyátsihvu. ¹³ Áánemáhjáa dííbyé hallúvú úúballémé dííbyeke. Nééméhjápeé:

—Áánu métaúhbaju nééné tsíjítóriyé míamúnáake úwááboobéré pehíjcyá dityévá Píívyéébeke idyúúrúvaki.

¹⁴ Ehdúhjáa Páávoró hallúvú ditye úúballénéllíi dibye ihjyúváiyóné íhdéré diibye ávyéjuube Garióó diityéké nééhií:

—Íhdyúhde tehdújúcooíyó dííbyema o ímíbájhóiyóné dibye ímítyuné méénuca. ¹⁵ Áánetu ámuhá taúhbaju nééné tsíjítóriyé dibye tsáápihdítýú Íjcyané uwááboju úwáábohíjcyáhajchíí wa ihdyu ámuháyé chooco méímíbáchojcatsij. Tsá o ímííletú átéréenéhjí o ímíbajchóne.

¹⁶ Ehdúhjáa íñéene ílluréjuco dibye diityéké wáalloone tétsihdyu. ¹⁷ Árónaacáhjáa pihcyáávejá avyéjuube Tsójtenéké tsaate gríéégomu íékéévéébeke wápáajcó diibye ávyéjúúbe úmíwávu. Áróneríhjáa tsá dibye íícúvetúne.

Páávoró Ajtiokííavu íóómítsihdyu tsiíñe uwáábovu pééneé

¹⁸ Aanéhjáa Coríitori tsúcájá Páávoró ícyahíjcyáhi. Aabéhjáa tétsihvu ‘Tséékeréa’ némeí mujcóvú béerómeí tsanéhjáa ímiááneturé imyéénuíñe íñéené uubáalle. Ehdúhjáa méénuméííbyé Tsííríá iinújívú ipyéétúné íhde. Átsihdyúhjáa botsíi tétsíí cahcújtsó múnáake

ipítýájcóne peebe Akííramútsima tsaííyí teene Tsííriá iíñújivu. ¹⁹ Aaméhjáa Éépetsóvú úújeté tétsihvu Akííramútsí mewa Piritsíírama cóéváítsihvu. Átsihvúhjáa Páávoró imúnaa jodíómú pihcyáávejavú péébe úwaabó tééjavu píhcyáávemeke. ²⁰ Áábekéhjáa neerómé dibye tsuucájááneúvú dítyémá iíjcyaki. Áronáacáhjáa tsá dibye ímíletúne. ²¹ Áánemáhjáa diityéké pítyájcoobe néehíi:

—Áronáa ó imíllé o péene Jerotsaréevu. Aabe óví Píívyéébe ímílléhajchíi tsiíne ámúhake ó uujévahi.

Ehdúhjáa iíneéne péjúcoobe tsaííyí teene Éépetsótu. Áánetúhjáa Akííramútsí dííbyedítyú cóévá tétsihvu. ²² Aabéhjáa Tsetsaréavu úújetéébé tétsihdyu botsíi péé Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Átsihdyúhjáa peebe Ajtiokííavu. ²³ Átsihyíhjáa tsúcájá iíjcyátsihdyu idyé tsiíne pehíjcyabe Garáátsiámá Pírííjía iíñújicuri íjcyané cahcújtso múnáake tsápíjtsoobéré técomívadu.

Éépetsóri Apóóro úwaabóne

²⁴ Áijyúhjáa Arejadriíá cóomi múnáajpi jodíómuube Apóóro teene Éépetsóvú wajtsíhi. Aabéhjáa ímiá uwááboobe íjcyabe mítyane waajácú Píívyéébé ihjyu. ²⁵⁻²⁶ Aabéhjáa uwáábohíjcyá muhdú Jetsóoke meúráávyejíjtó tsaate dííbyeke úwaabóne. Úwáábohíjcyaabéhjáa apááñéré Jóáape tsótsohíjcyánetu íjcyané uwáábó iwáájacúné imúnáa pihcyáávéjá pañévú íínerí núhnévétuubére. Aanéhjáa dibye níjkevádú Akííramútsí dííbyeke ihjyávú itsájtyéne botsíi ímíneúvú úwaabó muhdúhjáa Píívyéébe Jetsóoj téeveri méema méénune. ²⁷ Aabéhjáa imíllé Acááyá iíñújivu ipyééneé. Aanéhjáa cahcújtso múnáa ímí íjtsúcunúnéllii caatúnú waajácuháámí téhullé cahcújtso múnáa éllevu dítye tsaimíyé iwáátsúcúpéjtso dííbyeke. Aabéhjáa téhullévú úújetéébé Píívyéébere tükévéjtsóneri píáábohíjcyá mítyane cahcújtso múnáake. ²⁸ Aabéhjáa imúnaa jodíómuke nehíjcyá diibyéjuco Jetsóo Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyane Píívyéébé waajácúháámitúu tene néhdújuco. Ehdúhjáa dibye néenéllii tsáhájucó dítye iná néétune.

19

Páávoró Éépetsóri

¹ Aabéhjáa Coríitori íjcyánáa Páávoró íjchí iíñújiri péhíjcyabe úújeté Éépetsóvu. Átsihyíhjáa íjcyámé tsaate Píívyéébé cahcújtso múnáa Jóááúvú uwáábó úráávyehíjcyáme.

² Áámekéhjáa neébe:

—¿A ámuhápe Píívyéébeke mecáhcújtsótujkénúijyu tsúúca dííbyé Apííchó ámúhá pañévú úcaavéhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Tehdu muha mewáájácúnejííva dííbyé Apííchó íjcyane.

³ Áánélliihyéhjáa neébe diityéke:

—¿Acáa ííneé uwáábórá ámuha mecáhcújtsóne métsójtsótsámeíhi?

Áánélliihyéhjáa néémeé:

—Mu ihdyúu éhne Jóááuvu tsótsohíjcyané uwáábo.

⁴ Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ímiáánéjucóhdée diibye Jóáa tsótsohíjcyané ímityúné iícyahíjcyanéhjí íhvéjtsómeke. Áronáacáa ihdyu diityéké nehíjcyabe dííbyé boone Mepájtyetétsoobe Jetsóo uwáábóíbyeke dítye icyáhcújtsoki.

⁵ Áánélliihyéhjáa botsíi Jetsóoke icyáhcújtsóne tsiíne tsójtsótsámeímyé dííbye mémeri.

⁶ Áámé hallúvúhjáa Páávoró tsáápiitsá hallúvú íhyójtí ipícyóóne Píívyéébema íhjuváne

tujkéveri dííbyé Apííchó diityé pañévu úcaavéhi. Aaméhjáa tsíjyúhjiri illéébótúrójúhjiri Píívyéébeke duurúvahíjcyáhi. Áhduréhjáa téenere tükévéjtsóneri úúbállehíjcyámé díbyéé diityédívu íuwááboju bóhówajtsóne. ⁷ Aaméhjáa diitye Píívyéébé Apííchó diityé pañévu úcaavémé 12-meva.

⁸ Aanéhjáa Páávoró pápihchúú nuhbává imúnaa jodíómú pihcyáávéjá pañévu úwáábohíjcyá íínerí núhnévétuubére. Aabéhjáa míamúnáake téíbúwátsohíjcyá Píívyéébé avyéjú icyánejcúvu. ⁹ Áronáacáhjáa tsaate tsá ímíletú icyáhcujsóne. Aaméhjáa nehniwu ihjyúvahíjcyá teene Jetsóodítýú íjcyané uwáábotu pámé úmíwávúre. Áánéllíhyéhjáa Páávoró diityédítýú péé pámeemáyé cahcújtso múnáama ‘Tirááno’ némeííbyé uwáábojávú. ¹⁰ Aabéhjáa tééjavúréjuco diityéké úwáábohíjcyané míñéécú pijcyába. Aanéhjáa tsúúca pámeere Áátsiá íiñúji múnáa lleebójucóó Jetsóodítýú íjcyané uwááboju díbye úwáábohíjcyáne. Áhduréhjáa tsijtye jodíómú íjcyáturómé tsúúca lleebóhi. ¹¹ Áijyúhjía dííbyej tééveri Píívyéébe méénuhíjcyá mítyane méénúráítýúronéhji. ¹² Ávyetáhjáa dííbyé míñúbajánema íwajyámúúné chéméméhji éllevu dítye tsájtyéróneri tsúúca bóhihíjcyáme. Tsaaté pañéhjáa naavémú íjcyároméhji íchívyehíjcyáhi.

¹³ Áijyúhjía tsaate téhullé múnáa jodíómú naavémuke tsaaté pañétú íchívyétsohíjcyámé ímíllérá Jetsóo mémeríyéjuco íjchívyetsóne. Aaméhjáa néjcatsíhi:

—Méneé tsaaté pañétú dítye íjchívye éhne Páávoró úwáábohíjcyaaabe Jetsóo mémeri.

¹⁴ Ehdúhjía ímíllérómé imyéénune jodíómuube Etsééba llúúvájte avyéjúúbej tsíímé 7-meva íjcyame. ¹⁵ Aaméhjáa tehdu méénúronáa tsáápi pañétú díibye naavéné néehíi:

—Muurá ó waajácú Jetsóoke. Áhdure ó waajácú muubá Páávoró íjcyane. Áánetu ¿muutá ámuúha?

¹⁶ Ehdúhjía néébere díibye míamúnáajpi naavéné ípañe íjcyaaabe diityéké méénúnetu ílluréjuco dítye wááne tééjá pañétú íévejtéhjíréjuco wájyamúúvatúmé díbye túúvátsonéhjima. ¹⁷ Aanéhjáa pámeere Éépetsó múnáa jodíómumáyé tsijtye jodíómú íjcyátúmé iwáájácúneri mítyane íllítýéne Jetsóoke avyéjujtsóhi.

¹⁸ Áhduréhjáa tsaate cáhcujsóójucóómedítýú úúbállehíjcyá íhdéhjáa ímityúné íicyahíjcyanéhi. ¹⁹ Áánetúhjía apííchojte ténéhji waajácúhaaminé ílluréjuco cóvajtsoné pámeere íiténeríye. Ááne pañéhjáa íjtsúcunúmé dsíidsi wágóoovéné 50 míi. ²⁰ Ehdúhjía téijyu Jetsóodítýú íjcyané uwááboju tsújaavé pámehdívúre.

²¹ Ááne boonétúhjía Páávoró íjtsámeí Matsedóóniámá Acááyá íñújjícú íááhívetétsihdyu botsíi Jerotsaréevu ipyééíñe. Áhduréhjáa nehíjcyaaabe teene Jerotsaréetu ipyééíñe Róómávúú. ²² Áánéllíhyéhjáa íhde wálloobe ípiáábojtétsikye Matsedóóniávú Timotéoma Erájtómútsikye. Áánetúikyéhjáa tsúcájá coévaabe Áátsiá íiñújívú.

Éépetsóri dítye ííborívaténe

²³ Aabéhjáa Jetsóodítýú íjcyané uwááboju úwáábohíjcyané hallútú cáhcújtsotúmé páhduvaré dáriívehíjcyá cahcújtso múnáake. ²⁴ Tsaapíhjýáa ‘Deméétrí’ némeííbyedítýú tujkévané. Díibyeéhjáa nícyohíjcyá úwáñewáánetu ‘Díána’ némeííñe níjcyota píívyééledi ídíllone idyúúrúvahíjcyája nááve. Ááne hallúvúhjía mítyane dsíidsívahíjcyámé pámeere íwákímyéi múnáama. ²⁵ Aabéhjáa pámeere múhdumé téeménéhji wákímyeíhíjcyámeke ípíhjúúcuéne néehíi:

—Muurá ámuha méwaajácú íñe mewákímyeímyé tsaímíyé meícyahíjcyané íínetú píhtótúme. ²⁶ Aane ¿íveekí Páávoró nehíjcyá íñe menícyohíjcyámé píívyéébe íjcyatúne? Ehdu íñéeneri muurá mítyámekéjuco díbye tsíñejcúvúre íbúwajtsóne. Aane muurá tsá apátsíyé íchii Éépetsóri díbye tehdu méénutúne. Muuráhjáubá páneeréjuco Áátsiá íiñújiri ehdu díbye méénune. ²⁷ Aane múhdurá teene méémaá. Muurá mewákímyeí téene

tájpíjyuco meícyahíjcyáné méhdivu wágóóóvéiyáhi. Áhdure diille íhtsútulle píivýélleke Áátsiá múnáama pámeere íiñújiri íjcyáné míamúnaa dúúrúvahíjcyáalle ja tsáhájyuco bóhówaúacunújucóóítyuróne.

²⁸ Ehdúhjáa díbye néénéllii tsijtye icyáyobáávaténe íllu wáñejcóhi:

—íÑóóooj, ehdíívájullé tsáma íhtsútulle Epéétsiómú piivýéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne néémeé.

²⁹ Áijyúhjáa ihdyu kiávú técoomíyí míamúnaa iibórinújcatsíhi. Áanáacáhjáa Matsedóóniá múnáajtétsí Gááyóma Arijtáacomútsí Páávoróké náhbenuhíjcyámútsikye lliúcuíñúmé ditye píhcyáávehíjcyájá pañévu. ³⁰ Áájá pañévúhjáa Páávoró ipyééne diityémá íhgyúvatéiyónáa tsá cahcújtso múnáa dííbyeke íhvéjtsotúne. ³¹ Áhduréhjáa tsaate Áátsiá íiñúji múnáa ávyéjyte dííbyeke wáájacúmé néé tsaatéke ditye íñéé dííbyeke téhullévú díbye ipyéétuki. ³² Áanáacáhjáa ihdyu míamúnaa iibóriba teene píhcyááveri íjcyame. Aanéhjáa mítyame tsá wáájacutú íñélliihyé ímichi ipíhcyaaavéne. ³³ Áanáacáhjáa tsaate jodíómú imúnáajpi Arejáadoróké cátuycú díbye diityé úmíwávú ipyééne íhgyúvaki. Áhdújucóhjáa íhgyúva díbye íhyójtisiri diityéké néerone cúúvéhulléréjyuco ditye íjcyaki. ³⁴ Áronáacáhjáa ‘dáj’ néétune tsiíñe íllu wáñécohíjcyáme:

—íÑóóooj, ehdíívájullé tsáma íhtsútulle Epéétsiómú piivýéllé Diánaj! Ehdúhjáa iwáñejcóne nehíjcyámé míñéecu hóorá hajchótá jodíómuube díbye íjcyane iwáájacúnema.

³⁵ Áámekéhjáa técoomí avyéjuube idyáívyétsómeke nééhií:

—Ámuúha tamúnáa íñe Éépetsóri meíjcyamej, pámeere muurá waajácú éhnée cáámetu áákityéné neewáyú píivýélle Diánadi medíllóné duurúvaja méhójtí pañe íjcyane. ³⁶ Aane tehdu múha tóónúiyónejívari. Áanéllii ílluréjyuco metáchúúréévéne cúúvéhulléréjyuco meíjcyá. Aame íñá mémeenújúcohdí ímíñéúvú íjtsámeítyúme. ³⁷ Muurá íjtyétsikye íllevu ámuha metsívamútsí tsá íñé imítyúné méénutúne. Áhdure tsá dityétsí méduurúvaja tútávájtsotúne. Aamútsí muurá tsá íñá imítyúné íhgyúvatú mépiivýéllédítyu. ³⁸ Áhdícyane Deméétrio íwákimyéi múnáama tsaatédítyú imítyúné íjyácunúhajchíí óvíi péé ténéhjí ímibájcho múnáa élleve teene ímímbájchoki. Muurá téénéllii íjcyáné ténéhjí ímibájchotsíhji. ³⁹ Áánetu ávyétá íhnáhó nééne íjcyáhajchíí múu íhvejtsó pañétúéhullévú tene ímímbáavyeki. ⁴⁰ Muurá ícyooca ápíchó nééne máhallurí téénetu menéétsámeítyóne. Tsá muurá íñá menééítyuró íñe ícyooca pájtyene pañétúejte meke díllóca. ⁴¹ Ehdúhjáa íñééne ílluréjyuco díbye diityéké tsújaúcúne.

20

Páávoró Matsedóóniámá Gréétsiá íñújicúvú pééneé

¹ Aaméhjáa íibórinújcatsíñetu íhvetédú Páávoró cahcújtso múnáake ipíhgyúcúne túkëvejtsóhi. Átsihdyúhjáa diityéké ipítyájcóne Matsedóóniá íiñújivurájyuco díbye pééneé.

² Aabéhjáa téhullé cahcújtso múnáake ááhíveebe diityéké tsápítsohíjcyáhi. Átsihdyúhjáa péébe Gréétsiá íiñújivu iúújetétsihyi íjcyá pápíhchúú nuhbáva. ³ Aabéhjáa tsahíyí Tsííriá íiñújivu pééiyónáa tsaate imúnáa dííbyedítyú imítyúné pítyájcámeíñe iwáájacúne íjtsámeíbyé Matsedóóniá íiñújivuré tsiíñe íóómiíñe íjchityu. ⁴⁻⁵ Áábemáa o pééíñáa múhtsikye náhbenuímyé múhtsí íhdéjyuco Tóroóavu ipyééne téhullétú múhtsikye téhmeténé ílluúme: Beréa múnáajpi Tsóópatee, Tetsaróonicá múnáajtétsí Arijtáacomútsí Tsegóódomaa, Déébe múnáajpi Gááyoo, Timotéoo, Áátsiá íiñúji múnáajtétsí Tííkicyómútsí Tóroópimómaa, éhdume. ⁶ Áánetúikyéé muhtsi mecóévamútsí oórítyúne pááá májchoméíhíjcyáné wañéhjí pajtyétavu botsíi Pírípótu tsahíyí mepéémutsi méúújeté tsáhojtsíj coojívatú diityédívú Tóroóavu. Átsihyí muha méijcyá tsané tsemáána.

Páávoró Tóroóá múnáake ááhivéne

⁷ Aamée muha tsemáaná déjúcóóvejcoóji medóbéévéne pááa mémajchó Jetsóó dsijívé meítsaavéne. Áijyúu Páávoró úwaabó ávyeta pécojpinévújuco tsíjy muha mepéjúcoóíñéllíhye. ⁸ Téjyúu muha médóbeeve cáámééhó pañévú peetéháñej tééveri. ⁹ Áánáacáa ováhtsáwu ‘Éóótico’ némeíbyé ácuúacunúhijcyá páhoowa nétsihyi. Aabéhjáa icyúwaiñúné hallúrí baavu áakityéébé dsijívéhi. ¹⁰ Áánéllíhyée Páávoró íicúí iñíityéne dííbyeke iámabúcuéne néehíí:

—Méíllityédíne. Muurá ihdyu bóhííroóbe.

¹¹ Átsihdyúu tsiíñe cáámevu néríívyéébema muha pááa mémajchó Jetsóó dsijívé meítsaavéne. Ááné boonétúu idyé tsiíñe íuwaábó cámahjácoobe tsítsijnécu. Átsihdyúu ílluréjuco muha mepééneé. ¹² Áánetúu tétsíi múnáa ihjyáhañévuréjuco péémema dííbye ováhtsáwu pééneri mítyane ímíjyuuvéme.

Tóroóatu Miréétovu ditye pééneé

¹³ Aamée muha mepéjúcoónáa Páávoró múúhadítyú coévá tétsihvúré Tóroóavu íjchityúré ipyéé Atsóovu. Áánetúu muha íhde cúújúwámíri mepééme méúújeté técoomívú tétsihdyu dííbyeke muha meújcuki. ¹⁴ Aamée muha técoomítyú dííbyeke meújcúíñútsihdyu mepééme méúújeté Mitiréénevu. ¹⁵ Átsihdyúu muha mepééme tsíjy ‘Kííoó’ némeíñe caapáhó tujkévetu mepájtyeme tsíjcyooji méúújeté ‘Tsáámoó’ némeíñe caapáhó mujcóvu. Ámujcótúu muha mepájtyeme mécúwaté Trojíírióvu. Ááné tsíjyúu botsíi muha méúújeté Miréétovu. ¹⁶ Ehdúu muha mepéhíjcyánáa Páávoró íjtsámeí Jerotsaréeri muha Pejtecojtéé wañéhíj mepájtyeíñe. Áánéllíhyeíkyée tsá díbye ímíllétú muha Áátsiá íiñújíri íjcyacóómí Éépetsóvú mepééne íicúí muha téhullétú meóómíityúronéllíhye.

Páávoró íhjuváné Éépetsó cahcújtso múnáá túkevjtsojtéma

¹⁷ Aabée Miréétori íjcyabe píuvá Éépetsórí íjcyáné cahcújtso múnáá túkevjtsojtéke. ¹⁸ Áámekée neébe:

—Ámuha muurá méwaajácú muhdúhjáa Áátsiá íiñújívu o wátsítujkénúijy o ícyahíjcyáne.

¹⁹ Muuráhjáa tamúnáa jodíómú íjcyarómé oke páhduváré dáriívéneri támeíbyéré Píívyéébé wákimyéí ó méénuhíjcyá íñá néétuubére. ²⁰ Áronáacáa tsá o íhvetétú ámúhake píááboíñe patsíhíjvávúré úwááboobéré o péhíjcyánetu. ²¹ Aabée ámúhake pámeekéré tamúnáa íjcyátúróméhjima ó nehíjcyá ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne Máavyéjuube Jetsocríjtoke mecáhújtso ímí Píívyéébema ámuha meíjcyaki. ²² Aabe íñe ícyooca tsiíñe o péé Jerotsaréevu Píívyéébé Apííchó oke túkevjtsoneri muhdú táúmíwa íjcyane wáajácútuúbe. ²³ Muurá pahúlleva o péhíjcyá coomíjivu téenere Píívyéébé Apííchó tsúúca oke waajácútsójúcoorá Jerotsaréevu oke ditye cúvéhoojáuube o ícúbáhrámeíñe. ²⁴ Áróneri tsá o áábímyeítyúne. Apááñéré ihdyu o ímíllérá Píívyéébé meke iwájyúne mééma mepájtyetéíñe méénúné uwáábojívú Jetsóó oke níwáaveíñúné o níjkeváne.

²⁵ Ahdícyane ámúhake o neé íñe múhdúméj pinévú Píívyéébé avyéjutu íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyámé ámuha oke maájtyumíjúcóóityúne. ²⁶ Téhdure ámúhake o neé ámuha mewágóóóvéhajchíí tsá táhallúrí tene íjcyáityúne. ²⁷ Muurá tsúúca páneere ámúhadívú ó bóhówajtsójúcoorá muhdú Píívyéébé íjtsaméí íjcyane. ²⁸ Ahdícyane tsáma téibúwá méíjcyaco ámuha uwáábojte meíjcyame. Ímíñeúvú météhmeco cahcújtso múnáake Íllí Jetsóó tujpácýo wágóóóvénej tééveri díbye újcúmeke. Muuráhjáa díityédívú ámúhake níwááveebe Ípííchoj tééveri díityé túkevjtsojte ámuha meíjcyaki. ²⁹ Áronáa ó waajácú íchihdyu o pééne boone tsaate múhdurá íuwaábóneri íllure díityéké tútávajtsóíñe éhne múúne oohíbyé obééjamuke tútávajtsódu. ³⁰ Áhdure íjcyáímyé tsaate ámúhadítyuré

ímiá uwááboju tsijjitoriyé átéréenéhjí úwááboímye. Ááneri illure cahcújtso múnáake mújtátsoímye. ³¹ Áánéllii tsáma téiibúwá méijcyaco éhnée pápihchúú pijcyábá hajchótá támaatyóú o wáágóóne ámuúhakye o úwáábohíjcyáné meítsáávénema.

³² Ahdícyane ámuha Píívyéébeéjté méijcyame óví dílbye tájpiyéjuco ámuha méijcyane meke iwájyúne díbye ácuhiíjcyáné uwáábójú pañe íhtsutúmeréjuco. ³³ Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáháa muurá o íjyácunútú oke tsaate dsíídsidívú áhdoobe éhnéva múnáajpi o íjcyaaabe ímiá wajyámuma o íjcyáíyóneri. ³⁴ Muuráhjáa ámuháyé wájácú menééne oore tsáávaneréi ó wákímyeíhijcyá óoma íjcyámema muha mepíhtone meújcuki. ³⁵ Aabée muurá ámuúhakye panévatúré ó úwáábohíjcyá muhdú mewákímyeíiyóné ídáátsóméhjike mepíáábo éhnéhjáa Ávyéjuube Jetsóó illu néhijcyáné o ítsáávénema: “Muurá tsaatéké tsiéménevu ájcume ímíjyúúvéiyá dítye ájcume ímíjyúúvéne éhnííñevu.”

³⁶ Ehdúu díityéké íñétsihdyu Páávoró Píívyéébema íihjyúva mímóúúvéneéllii muha téhdure mémímóuuvéhi. ³⁷ Áábekée pámeere ikímóóvéne áamábiñúhi. ³⁸ Aamée múúhakye pícyohjé cúújúwamívú díbye ‘tsáhájucóubá tsiíñe oke ámuha maájtyúmíityúne’ nééneri kímóóvemére.

21

Jerotsaréevu Páávoró pééneé

¹ Aamée muha tétsihdyu mepéé tsapéhdú ‘Cooó’ némeíñé caapáhovu. Ááné tsiíjyúu muha méúújeté ‘Róódaá’ némeíñé caapáhovu. Átsihdyúu botsíi muha méúújeté Páátarávu. ² Átsihvúu muha tsíímívuréjuco mepájtyene Peníitsiá íiñújivu péémívu. Áámííyécúo muha mepééneé. ³ Aamée muha ‘Chíipere’ némeíñé caapáhó náníñéjcuri meííteíñétsihdyu mepéhíjcyámé méúújeté Tsííríá íiñújivu. Aaméikyée muha Tííró mujcójuvu mécátsúúveté tétsihvu tsane píichuta íjchívyeki. ⁴ Átsihyíi muha tsaate cahcújtso múnáake maájtyúmítememái méijcyá tsáné tsemáána. Aamée Páávoróké néé díbye Jerotsaréevu ípyéétu Píívyéébé Apííchórehjáa díityéké túkévéjtsóneri. ⁵ Aamée muha técoomíyí téhajchótá méijcyánetu mepéémeke pícyohjémé pámeere mújcojúvu. Áámemáa muha pámeere memíhmóúbáne Píívyéébema méihjyúváhi. ⁶ Átsihdyúu muha ílluréjuco díityéké mepítyájcóne meúcaavéné cúújúwamí pañévu. Ááné tujkéveríjyucóo dítye óómiñe íhjáhañévu.

⁷ Aamée muha Tíírótu nihñéréjuco tsahíyí mepééme mécátsúúveté Toremaidávu. Átsihyíi íjcyáné cahcújtso múnáadívú muha méúújetémema méijcyá tsájcoóji. ⁸ Ááné tsiíjyúu muha mepééme méúújeté Tsetsaréavu. Aamée muha mepéé Perípe jávú cahcújtso múnáa túkévéjtsójtéhjáa 7-meva íjcyámedítyú uwáábori úllehíjcyáabe jávu. ⁹ Áábej tsíímée píñéehójtímeva walléemú tájívátumé íjcyame úúbállehíjcyá Píívyéébere díityéké ájcúné íjtsaméiyi íiná pájtyeíñé iwáájacúne. ¹⁰ Aamée muha tétsihyi tsúcájáhréjuco meícyahíjcyánáa Píívyéébé íhjúu uubáalle múnáajpi Agáábó wajtsí tétsihvu Jodéatu tsáábeé. ¹¹ Aabée múúhakye ááhíveebe Páávoró ocájímííhé íújcúmííheri íhyójtscuu, íjtyúhaácyyu, íjcyane ichíácómeíñe néehíi:

—Píívyéébé Apííchó muurá nehíjcyá ílluva dítye íñe ocájímííhé aabájáábeke Jerotsaréevu ichíjchúúbeke íhvéjtsóíñe tsííñe íiñúji múnáa hójtsí pañévu.

¹² Ehdúu díbye nééneéllii muha teene Tsetsaréa múnáama méneerá Páávoróké díbye ípyéétu téhullévu. ¹³ Áronáacáa múúhakye neébe:

—¿Íinerí ámuha mekímoovéné ídátso oke pajtyéhi? Tehdu apááñéré oke ditye chíjchúíñejíivari. Óví néhi ihdyu oke illíhyánúhájchíí lliihyánúmé Ávyéjuube Jetsóoke o cáhcújtsóné hallútu.

¹⁴ Ehdúu múúhakyé díbye néénéllii muha dííbyeke menééhií:

—Óvíikyéhde muhdú Píívyéébe ímillédú ú ijcyáhi.

¹⁵ Átsihdyúu muha ílluréjuco meímíbájkímyeíñe mepéene Jerotsaréevu. ¹⁶ Áámemáa múúhama tsaate cahcújtso múnaa péé Tsetsaréatu. Aamée muha méúújeté Chííperé múnáajpi tsúúcajátújucóhjáa Píívyéébeke cáhcújtsoobe Natsóo jávu.

Páávoró Jacóóboke ááhivéne

¹⁷ Átsihdyúu muha Jerotsaréevu méúújetémeke tétsíí cahcújtso múnaa tsaímíyé waatsúcupejtsóhi. ¹⁸ Ááné tsiíjyúu muha Páávorómá máaahíveté Jacóóboke. Áánáacáa tétsihyi pámeere cahcújtso múnáa túkevétsojte. ¹⁹ Áámedívúu muha méúújetémeke Páávoró úúballé ímíñeúvú muhdúhjáa Píívyéébe jodíómú íjcyátúrómé pañéví dííbyej tééveri méénuhíjcyanéhi. ²⁰ Áánélliihyéé duurúvámé Píívyéébeke ávyéjútsoomé. Áánemáa néeme dííbyeke:

—Ehdíivane, muúbej. Muurá múhdúné míamúnáajpíjyúcooró memúnaa jodíómudítýú cáhcújtsójúcoorómé úraavyepí Píívyéébé Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhbjajúúne. ²¹ Aame nehíjcyá úhdityu uuva u úwáábohíjcyané téénetu múu bóijcyúdú pámeekéré jodíómú tsííñe iínújiri íjcyámeke ditye téeneri íícuvéjúcóótuki. Áhdurévú ú nehíjcyá ditye íhdéuvúu íicyahíjcyajító íhvéjtsóne ítsíimeke ikíhdyahírotsójúcóótuki. ²² Aane íñe ¿muhdíí tééne? Muurá íñe tsúúca íchihyi u íjcyane iwáájácúcooca píhcyááveímye. ²³ Áánéllii ú méénuú uke muha menéhdú. Íjcyámé íchihyi múúhadítýú pínéehójtímeva wajpíímú ípyéé ímíáánetúré imyéénuíñe íñeénei méénutúme. ²⁴ Áámema tsaméhjí meúcújcatsíñe méímíbájhótsaméi duurúvájá lluváábedívú memúnaa méénuhíjcyádu. Ááné boonétú ú áhdoó díityémá ditye íbyééromeíki. Áijyu úhdityu íhjúvahíjcyarómé neé álliuré íjcyáneri íhjúvahíjcyáne. Áhdure neeímyé Píívyéébé Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhbjajúúne téhdure u úraavyéne. ²⁵ Áánetúu ihdyu tsúúca muha mécaatúnú jodíómú íjcyátúrómé Jetsóoke cáhcújtsómé ílluune imyéénuútuki: Tsá ditye níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke dóóityúne; tsá ditye tújpacyo dóóityúne; tsá ditye dóóityú dótsohcáorii, majcánurii, dsíjívéné iyámeke; tsá ditye tsíjtyéhjíma dómácójcatsítýúne. Ehdúu néeme Páávoróke.

Páávoróké ditye ékeevéné duurúvájá pañévu

²⁶ Ahdújucóo díbye díityémá pínéehójtímevámá iúcújcatsíñe pééneé. Aaméhjáa úcaavé duurúvájá pañéví iúúballe tééjá tehmeébeke múhdúj coojívatú ímíbájhómeíñe iníjkévaíñe botsíi páñétúétsihvu Píívyéébeke íícúvéíñe iyáábeke itsájtyeki.

²⁷ Aanéhjáa tsané tsemáánatu iníjkévaíñe ditye nééne tsúúca níjkévaríjyucóo íjcyánáa Áátsiá iínújitu tsáané jodíómú ájtyumí dííbyeke duurúvájá pañe íjcyáábeke. Áábekéhjáa pámeere tétsii íjcyámema páhduváré idyáíivétsihdyu ékeevéme. ²⁸ Áánemáhjáa kéévánécoba néémeé:

—¿Ámuúha íjraéémuj, metsááne múúhakyé mépíaabóva! Áánu muurá éhne pahúllevaré úwááboobéré péhíjcyaaabe ímityúné íhjúvahíjcyá méiínújí múnáadítýu. Áhdure Píívyéébé Moitséeúvuj tééveri ájcúné taúhbaju nééne tsíjítóríyé úwáábohíjcyaaabe. Téhdure ímityúné íhjúvahíjcyaaabe duurúvájatu. Ááneréi íjcyáíyónáa muurá íñe íjtye gríéégómuke tééjá pañéví iúácóneri tútávájtsóobe tééjá pañe íñe ímityúné úújéítyúrotsíi.

²⁹ Ehdúhjáa néeme Jerotsaréeríi Éépetsó múnáajpi jodíómuube íjcyátuube Tróópimómá dííbyeke íájtyúmíneíllíhye. Aanéhjáa íjtsúcunúmé Páávoró dííbyeke úacóné tééjá pañévu.

³⁰ Ááneríhjáa técoomí múnáa íbóriíbaavémé péé teeja duurúvajávu. Aaméhjáa Páávoróké iékéévéébeke lliúcuíñú áachívu. Áánemáhjáa wátajcómé tééjá llehówááne. ³¹ Aaméhjáa dííbyeke lííhyanújúcóóiyónáa tsúuca úúballe úújeté técoomí tsodáhómú avyéjúúbedívu. ³² Áánélliihyéhjáa pámeekéré ítsodáhómuke íavyéjútémá ipíhjúcúmema dsínécunúmé téhullévu. Áámekéhjáa íáptyúmíne íhvetémé dííbyeke iwápáácohíjcyánetu. ³³ Átsihdyúhjáa díitye tsodáhómú avyéjuubéréjuco iékéévéébedívu táuhbáné ditye ichíjchu úwáñehííñeri. Áánemáhjáa tétsii íjcyámeke dílloobe muubá díbye íjcyane, áhdure íné hallútú ditye ehdu dííbyeke méénune. ³⁴ Ááneréjucóhjáa páhduváre mítyane ditye íhjúvúné pañe tsá díbye lléébotú muhdú ditye nééneé. Áánélliihyéhjáa ítsodáhómuke neebe ditye itsájtye dííbyeke. ³⁵⁻³⁶ Áhdújucóhjáa ditye íhcyóómivu itsájtyéébeke tsájá niityéwaahyóvú iúújetétsótsihdyu ílluréjuco íhbúcuíñúné míamúnáa íjyévé ‘áádikye mélliihyánu’ néémere úráávyénélliihye.

Páávoró íhyallúvú íhjuváne

³⁷ Áábekéhjáa ditye íhjá pañévu ááhívétsóiyónáa neebe díityé avyéjúúbeke:

—¿A tsá o íhjúválturóne?

Áánélliihyéhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca eene ú piivyété griéégómú íhjúrí u íhjuváne? ³⁸ ¿Aca tsá Ejíhto múnáajpi u íjcyatú éhnée ímityúmeke u újcúmema ínéubará píivyétúné ííñújivu u pééne ímityúné múúhá ííñújí avyéjúúbedítýú u itsámeíhíjcyaaábe?

³⁹ Áánélliihyéhjáa Páávoró néé dííbyeke:

—Muurá íhdyu oo jodíómuubéré Tsiríítsiá ííñújiri íjcyacóómí Táátsó múnáajpi. Áhdícyane íhdyu cána óvíjyucó oke daacu tsáraahóvú o íhjúva míamúnáama.

⁴⁰ Áhdújucóhjáa dííbye ávyéjuube íhvétsoobe niityéwááhyó hallútú díityéké íhyójsiri nééne ditye cúúvéhulléré íjcyaki. Aaméhjáa dáíívyénemáyé íhjúvaabe heeberéómú íhjúri.

22

¹ Neebéhjápeé:

—Ámuúha tamúnaaj, cáhawáá ímíñeúvú mélleebúcunu ámuúhake táicyánéjcu o úúballéne.

² Áhdúhjáa díbye heeberéómú íhjúrí íhjúvúnéllii ímíñeúvú lleebúcunúmé dííbyeke.

³ Áámekéhjáa neébe:

—Oo muurá jodíómuube Tsiríítsiá ííñújívu Táátsó coomívú oke ditye tsíímávaábe. Ároobée íhdyu ó keemévé íchihvuré Jerotsaréevu. Áábekée oke Gamariéé úwáábohíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa úráávyehíjcyané taúhbaju. Aabée ó imíllehíjcyará múhdutú tsáímíyé Píívyéébeke o íícúvéébeke o cáhcújtsóiyóné táííbúuri. Áhdu muurá ícyooca ámuúha. ⁴ Ároobée táwaajácútubáané íñe ímiáájú cahcújtso múnáahjáa íjcyámeke o dsíjívétso ímityúné ó dáríívehíjcyá dityévaa téénetu íhvetéroki. Opée ó tsatyéhíjcyá wajpíímumáyé walléemuke ditye icyúvéhoojánuki. ⁵ Aane muurá llúúvájte avyéjúúbema duurúvájá túkevétsojte waajácú okée waajácúhaamínema iwálloone Damájcori íjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aabée téhullévú tsúuca o péé oovaa o dóhjinújémeke íchihvu Jerotsaréevu ditye íícúbáhraki.

Páávoró úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcujsóné (Hch 9.1-19; 26.12-18)

⁶ Aanée Damájcovu oke ditye wálloobe juuváyí o péhíjcyarónáa cójípííne técoomíj píihívuréjuco péécutéré óhdivu ávyetá íhnáhó nééne péété cádiivyéné cáámetu. ⁷ Aanée oke íjcaáyó baavújuco. Áábekée oke Jetsóo o ájtyúmítuube néehíí: “Tsáo Tsááoró, ¿íveekíami

oke ú pátsáricyohíjcyaj?” ⁸ Áánélliihyée o néehíi: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánélliihyée oke neébe: “Oo Jetsóo Natsarée múnáajpi oke u pátsáricyohíjcyaaábe.” ⁹ Aanée téjyu óóma íjcyame teene peete iájtyúmíneri illityéhi. Áromée ihdyu tsá lléébotú dibye óóma íhjuváne. ¹⁰ Aanée awáá ehdu oke dibye néénélli o néé dííbyeke: “Ávyéjuúbej, ¿aanéhaca ñná ú imíllé o méénune?” Áánélliihyée oke neébe: “Wa ihdyu dipye Damájcovuj. Téhullévui uke neeímyé ñná u méénuíñe.” ¹¹ Aabée teene peete muhdú oke táhálluúúcú cúúvetétsoobe o hálluvájúccóótúúbeke óóma íjcyaméréjuco oke úújetétsóné téhullévu.

¹² Ájyúu ‘Ananía’ némeíbyé tsáá taéllevu Píívyéébée Moitséeúvuj téeveri ájcúné taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyaaábeke ímí míamúnaa íjtsúcunúúbe. ¹³ Aabée itsááne oke néehíi: “Muúbej, tsúuca ú hallúvá tsiíñe.” Ehdúu oke dibye néénemáyé íñé imíjyaú ó ítétjucóóhií. ¹⁴ Átsihdyúu oke neébe: “Muuráhjáa tsúúcajátújuco méihdé múnáaúvú cáánivahíjcyaaabe Píívyéébe uke mémenúné ímiáábé Jetsóoke u ájtyúmíibe íhjuváné u lléébóne dibye ímillédú u íjcyaki. ¹⁵ Áánélli ícyooca pámeekéré dííbyedítú íjcyáné uwááboju ú úúbálléhíjcyaaáhi. ¹⁶ Ahdícyane íñerí íjtsámeítuube dííbyedívuréjuco catoróóvéne dííbye mémeri táuméí Píívyéébeke páneere díimítú díbye iábájííveki. Ááne tsójtsótsaméi.” Ehdúu oke neebe Ananía.

Páávoru úúballé Píívyéébe dííbyeke wálloone jodíómú íjcyátúme éllevu

¹⁷ Aabée Jerotsaréevu tsiíñe o óomiíbye duurúvájá pañévú o úcáávéne Píívyéébema o íhjuvavahíjcyánáa óhdivu bóhówaavéné naavédú nééneé. ¹⁸ Áané pañée Jetsóoke o ájtyúmíibe oke néehíi: “Ícúu dipye tsiéllévu íchihdyu Jerotsarétu. Muurá tsá ditye ícúvéityú táuwááboju u úúbálléróneri.” ¹⁹ Áánélliihyée dííbyeke o néehíi. “Ávyéjuúbej, áanerá oke waajácúmé ópée dícyahcújtso múnáake pihcyáávejáané pañévú o wápáájcómeke o cúvéhoojánuhíjcyaaabe o íjcyane. ²⁰ Áhdurée muurá díwákimyéi múnáajpi Ejtéébá díuwááboju méénuhíjcyaaábeke ditye dsíjívétsóijyu díityémá o íjcyáábema tsaméhíjjuco muha tehdu dííbyeke meméénune. Téjyúu muurá ó téhmehíjcyá díitye dííbyeke llííhyánúmé wajyámúúne.” ²¹ Ehdúu o néérónáa tsiíñe oke neébe: “Árónáa ú peé íchihdyu tsíhullévú jodíómú íjcyátúrómé pañévú uke o wállóónéllííhye.” Ehdúhjáa úúbálleebe Páávoru.

Páávoru tsodáhómú avyéjuúbe hójtsí pañe

²² Aanéhjáa dííbyeke illéébúccunúhíjcyáróne kéévánécoba néémeé: ¿Tsáhájucó aabye íjcyáíturóne! ¿Ílluréjuco méllííhyánu! ²³ Ehdúhjáa néemere íwajyámúúné cáámevu wájójcoméré téhdure bállíijyu wájójcóhi. ²⁴ Áánélliihyéhjáa dííbye tsodáhómú avyéjuube néé ítsodáhómuke ditye iááhívétso pañéejávú dííbyeke. Áánemáhjáa neebe ditye iwátsíhcyúúbeke idílló íñé hallútú dííbyedítú ditye íjyáccunúhíjcyáne. ²⁵ Ahdújucóhjáa ditye iwátsíhcyu dóhjínuube tsaapi tsodáhómú avyéjuube tétsihyi íjcyáábeke nééneé:

—¿Aca ihdyu múúne eene ámuha romáánómuube íjcyáné waajácúháámíma íjcyáróóbeke ñná néétume méwátsihcyúhi?

²⁶ Ehdúhjáa Páávoru nééne tsodáhómú avyéjuube pajtyétsó pañétúéjpihdívu. Neebéhjápeé:

—Tsáma téíbúwá díícyaco áabye muhdú u méénúíhahjíjyu. Muuráhjáhaca ihdyu romáánómuube íjcyáné waajácúháámíma dííbye.

²⁷ Áánélliihyéhjáa pañétúejpi ipyééne néé dííbyeke:

—¿Ava úhdi íjcyáné romáánómuube u íjcyáné waajácuháámíj?

Áánélliihyéhjáa neébe:

—Ééé.

²⁸ Áánélliihyéhjáa neebe avyéjuube dííbyeke:

—Téhdurée muurá mítyane ó ahdó romáánómuube o íjcyáíñé waajácuháámi.

Áanélliihyéhjáa Páávoró nééhií:

—Árónáa ihdyu llihyómútsidi téhdure tene íjcyánéllii ó néé pañétúejpi o íjcyane.

²⁹ Ehdúhjáa dibye néénéllii íhvejtsómé dííbyeke. Áhduréhjáa ávyéjuube íllityé romáánómuube íjcyáné waajácuháámima íjcyáábeke ehdu imyéénúneri.

Jodíómú túkevjtsojté úmíwari Páávoró íjcyane

³⁰ Áané tsiíjyúhjáa imíleebe iwáájacúné ímichi íñé hallútú imúnaa jodíómú díibye Páávoródítýú íjyácunúne dííbyé hallúvú páhduvaré úúbállehíjcyáne. Áánemáhjáa neebe ditye dííbyedítýú íjcyáné uwáñehííñé itsíñúúne ipíhjúcu pámeekéré ávyéjútéké llúúvájte avyéjútéma. Áámé úmíwávúhjáa dííbyeke íjyócujáróobe.

23

¹ Aabéhjáa Páávoró diityédívú ííteebéré nééhií:

—Ámuúha tamúnaaj, muurá íjcyoojívújuco Píívyéébé húmíj pñnévú tsáháturo ímityúné o méénutúne.

² Ehdúhjáa dibye néénéllii llúúvájte avyéjuube Ananíá táuhbá tsaatéké ditye iwábáájco dííbyeke. ³ Árónáacáhjáa neebe dííbyeke:

—¿Aca taúhbaju néé muhdú o íjcyane óóma u ímíbjchoki? ¿A tsá u wáájacutú teene taúhbaju nééné tsiíjtoríyé óhdivu u táuhbáné oke ditye imyéénuki? Uke téhdure Píívyéébe méénuú bañú múnáajpi u íjcyáábeke.

⁴ Áanélliihyéhjáa tsaate nééhií:

—¿Aca muhdú eene íllure ú uuhívaté Píívyéébere pícyoobe llúúvájte avyéjuube pañétúejpi íjcyáábedi?

⁵ Áanélliihyéhjáa neebe:

—Árónáa tsá o wáájacutú dibye pañétúejpi llúúvájte avyéjuube íjcyane. Muurá Píívyéébé waajácuháámitu nééneé: “Tsá múu ímityúné íhjúvatú ávyéjútédítýu.” Ehdúhjáa neebe Páávoró.

⁶ Botsíikyéhjáa waajácuube tsadotséómuma paritséómúejte diitye ávyéjute íjcyane. Áanélliihyéhjáa neebe kéévánécoba:

—Ámuúha tamúnaa, oo muurá paritséómú uwáábóo úráávyehíjcyáábé hajchi. Aabée téhdure téené uwááboju ó úráávyehíjcyáhi. Áabeke íñe oke ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé tsiíñe bóhiine o cáhcújtsónéllíhye.

⁷ Ehdúhjáa dibye néénéllii diitye ávyéjute tsaamééré itsípájúcatsíñe ílluréjuco pájúvanújcatsíñe. ⁸ Diityéhjáa muurá tsadotséómú nehíjcyá dsíjívémé bóhjúcootúne. Áhduréhjáa itsúcunúhijcyámé níjkyéji múnáama panévare apííchoháñé íjcyatúne. Áánetúhjáa ihdyu paritséómú cáhcújtsó ténehji íjcyane. ⁹ Aaméhjáa íhjúbari íjcyánáa diitye paritséómudítýú tsaate taúhbájú uwáábojte nééhií:

—Muurá tsá áánu íñá ímityúné méénutúne. Áábema tsáijyu múu ímíáané níjkyéji múnáajpi íhjúvánáa ¿íveekí Píívyéébeke múhdurá médáráívéiyáhi?

¹⁰ Ehdúhjáa ditye táhjájcatsíñeri tsodáhómú avyéjuube íllityéne íjtsúcunú ditye Páávoróké méénuíñe. Áanélliihyéhjáa tsiíñe neebe ítsodáhómuke ditye itsájtye bíwáhhullévúré íhcyóómivu dííbyeke.

¹¹ Ápejcohjáa Jetsóo dííbyedívú íbóhówáávéne nééhií:

—Ímichi díícyáne íñeri áábímyeítyubéré íñe táuwááboju íchii Jerotsaréeri u úwáábohíjcyádúré idyé dúwááboco Róómárií. Ehdúhjáa Jetsóo néé Páávoróke.

Páávoróké imílleromé illíhyanúne

12 Áané tsitsíívevúhjáa imúnaa jodíómú pítýácójcatsíyá ímiááneturé dííbyeke ídsíjívétsoíñe. Áánemáhjáa néjcatsímyé íñéubará imájchóityúné dííbyeke illííhyánútúné hajchóta. 13-14 Ehdúhjáa dííbyedítýú pítýácójcatsímyé 40-mevá ehniíñevu íjcyame. Aaméhjáa llúúvájte avyéjútémá ítyúkevétsojté éllevu ipyééne neeté diityéke:

—Muha ímiááne Píívyéébe lléébónáa mepítýácójcatsí íñéubará memájchóityúné Páávoróké muha mellííhyánútúné hajchóta. 15 Áánéllíi méneco tsodáhómú avyéjúúbeke díbye péjcore ámuha éllevu itsíva dííbyeke. Áronáa ihdyu méneco dííbyedítýú íjcyané ihjyu ámuha medíilo dííbyeke mepíuváne. Áijyu muha tsúúca máarúcóónuú ámuhadívú díbye úújetétúné íhdéré muha mellííhyánuki.

16 Ehdúhjáa ditye pítýácójcatsíñe Páávoró beebe iwáájácúne íícúí tsodáhómu coomívú ipyééne úúbáletté díbye ííñáhníkye. 17 Áánéllíihyéhjáa tsáápiikye tsodáhómú avyéjúúbeke ípíúváabeke neebe Páávoró:

—Áánu ováhtsáwúuke tsajtye páñétúejpi ámuhá avyéjúúbe éllevu díbyévá íñáhjáubá iúúbálle dííbyeke.

18 Ahdújucóhjáa dííbyeke díbye tsajtyene avyéjúúbe éllevu. Aabéhjáa neeté dííbyeke:

—Ávyéjúúbej, éhne cúúvéjari íjcyaaabe Páávoró oke néénéllíi ó tsivá áánu ováhtsáwúuke díéllevu díbyévá íhya íñá uke iúúbálleki.

19 Áánéllíihyéhjáa íhdyúétsihvu itsájtyéébeke neébe:

—¿Íñá ú imíllé oke u úúballéne?

20 Áánéllíihyéhjáa neébe:

—Tamúnaáne jodíómú pítýácójcatsí ukévá íñééíñe péjcore u tsajtye Páávoróké diityé avyéjúté éllevu dityévá idíilo dííbyeke íñá dííbyedítýú íjcyané ihjyu. 21 Áróneri tsá u íícúvéityúne. Íjcyámé 40-mevá ehniíñevu dííbyekévá illííhyánu árucóónuúmye. Aame néjcatsí ímiááneva imyéénuíñe Píívyéébe lléébónáa ipítýácójcatsíñe. Aamévá dííbyeke illííhyánútúné hajchótá tsá íñéubará májchóityúne. Aame ícyooca tehme muhdú diityéké u nééneréjuco.

22 Ehdúhjáa díbye tsodáhómú avyéjúúbeke úúbálléné boone ipítýájcoóbeke neebe díbye muucá iúúbállétu teéne.

Ávyéjuube Pééerí éllevu Páávoróké ditye wáalloone

23 Átsihdyúhjáa diibye avyéjuube míityétsikye ítsodáhómú avyéjútédítýú ípíúváne néé dityétsí iújcu 200-meváké tsodáhómuke ullerí pééímyeke, 70-meváké íjímudi pééímyeke, 200-meváké cávaájcoháñema pééímyeke, ditye ipyéé Tsetsaréavu tépejcojuco. 24 Áhduréhjáa neebe ditye tsáapi íjjuke íímíbájcho dííbyedi Páávoróké itsájtye avyéjuube Pééerí éllevu. 25 Áamemáhjáa waajácuháámí wáalloobe íllu íñéhaámí:

26 “Ávyéjuube Pééeríj, oo íñe Cáráóodio Ríítsia o íjcyaaabe úúma ó ihjyúváhi. 27 Áánukée tsúúca imúnaa jodíómú íékéévéébeke llííhyánújúcoóroóbeke tátsodáhómuma diityédítýú ó dojtúcú romáánómuube íjcyané waajácuháámíma díbye íjcyane o wáájácúnema.

28 Áánemáa ó tsajtyé dííbyeke diityé avyéjúté éllevu íñe déjúcotú dííbyé hallúvú ditye páhduváré úúbállehíjcyané o wáájácuki. 29 Aabée ó waajácú apááñéré ítyaúhbajúúné hallútú ditye ehdu dííbyeke dáríívehíjcyáne. Aane tsá íñá íjcyáturó ditye téené hallútú icyúvéhoojánúúbeke dsíjívétsoiyóne. 30 Áábeke íñe díéllevu ó wallóo imúnaa íjcyarómé dííbyeke illííhyánuíñe pítýácójcatsíñe o wáájácúnema. Áámeke o néé ditye páñetu díéllevu ipyééne díhyúmíri íñeé íñe hallútú dííbyedítýú íjyácunúhíjcyáne. Ahdícyane wái díícyaj.”

31 Ehdúhjáa néhaamímá tsodáhómú pejco tsajtyé Páávoróké Ajtíípatírí coomívú íavyéjuube néhdújuco. 32 Áané tsitsíívevúhjáa tsaate tsodáhómú ulleríyee péeme ílluréjuco

óomiñe ihcyóomivu. Áanetúhjáa tsijtye íjímudíi péemeréjuco còhbaavéné Páávoróma. ³³ Aaméhjáa Tsetsaréavu ávyéjúúbedívú dííbyeke iúújetétsóne ajcú teene waajácúhaamívú dííbyeke. ³⁴⁻³⁵ Áhaamíhjáa ávyéjuube iéévéne níjcautu dilló Páávoróké kiá múnáajpí dibye íjcyane. Aanéhjáa Tsiríútsiá iñúji múnáajpi dibye íjcyane iwáájácúne neébe:

—Cána óvíi ímichíi díhyallúvú páhduváré úúbállehíjcyámé wajtsí mewáájácu muhdú úúma tene íjcyane.

Áanemáhjáa neebe ditye ipícyo dííbyeke ávyéjuube Heróódeúvu jávu.

24

Ávyéjuube Pééri úmíwávú Páávoró íhjuváne

¹ Átsihdyúhjáa tsáhojtsíj coojívatu pañétúejpi llúúvájte avyéjuube Ananíá tsáá Tsetsaréavu túkevétsojtéma. Áamemáhjáa téhdure Téétoro tsáá ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjuváne. Aaméhjáa diibye ávyéjúúbedívú iwáajtsíne úúballévá ímityúné Páávoró hallúvu. ² Áábekéhjáa diityé éllevu ditye tsájtyéébé hallúvú Téétoro úúballéjucóó ávyéjuube Péeríkyeé. Neebéhjápeé:

—Ávyéjuubej, mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyaaabe pane u wáájácúúbé túkevétsojújú pañe muha tsaímíyé meícyahíjcyánélliíhye. ³ Muurá muha páhduube dítyúkevétsojújú pañe méijcyáhi. Áánélli mítyane uke muha météhdujtsó múúhá avyéjuube u íjcyáábeke. ⁴ Aane mítyane uke o túhújtsótu uke o néé okéi u lléébúacunú múhachótáwuú úúma o íhjuváne. ⁵ Muurá muha méwaajácú áánu ávyeta panévá iñújíneri íjcyané jodíómuke íbórínuubéré péhijcyáne. Aabe natsarénómuube Jetsóoke úráávyehíjcyámedityú ímichi pañétúejpi. ⁶ Muuráhjáa duurúvaja dibye tútávájtsóiyónáa muha meékéévébema méimíllerá teene meímíbjchóné muhdú múúhá taúhbaju néhduú. ⁷ Áronáacáa tsodáhómú avyéjuube Ríítsia múúhá hójtsí pañétú dojtúcú dííbyeke. ⁸ Áanemáa neebe dííbyé hallúvú úúbállehíjcyámé itsáa diéllevu. Ahdújuco íñe muha metsáane diéllevu dííbyé hallúvú muha meúúbállehíjcyáméjuco. Aane cáhawáá óvíi pañetu ú dilló dííbyeke u wáájácu muhdú néené déjúcotu muha meúúbállehíjcyané dííbyé hallúvu. Ehdúhjáa neebe Téétoro Péeríkyeé.

⁹ Téhduréhjáa tétsihyi íjcyame tsijtye jodíómú nehíjcyá ímíáánéjuco ehdu tene íjcyane. ¹⁰ Áánélliíhyéhjáa ávyéjuube Pééri úbahcyó Páávoróké dííbyeréjuco íhjuvaki. Ahdújucóhjáa dibye nééneé:

—Muurá ó waajácú múhdúné pijcyábájucó íñe iñújiri ímityúnéhjí ímíbjchoobe u íjcyane. Áánélli mítyane ó ímíjyuuvé táicyánéjcu o úúbálleneri. ¹¹ Aane ihdyu cáhawáá óvíi apáañéré ú waajácú Jerotsaréevú Píívyéébeke o dúúrúvájétsihdyu botsíi ¹² coojívaré méijcyane. ¹² Tsáháa múha oke ájtyúmitú tsaatémá o táhjajcatsímyeke o íbórínuhíjcyané duurúvájá pañévu, pihcyáávejáané pañévu, tsiéllehíjvu. ¹³ Aane muurá íjtye ávyeta tsá wáájácutú íñe hallútú táhallúvú iúúbállehíjcyáne. ¹⁴ Áanetu cáhawáá uke o úúballe apáañéré táihde múnáaúvú cáánívahíjcyaaabe Píívyéébeke o íícúvéébeke o úraavyéne. Dííbyeke ihdyu ó úráávyehíjcyá behíjtori eene múhdurá ditye óhdivu ítsúcunúhíjcyájitori. Aabe idyé ó cáhcujtsó dííbyé íhjuvú uuballe múnáa waajácúhaamínetu dííbyé taúhbaju cáátúnúmeíñéhjima tsíñehji íjcyane. ¹⁵ Muurá ditye cáhcujtsódúré dííbyeke o cáhcujtsóobe ó waajácú ímíáméhjima ímityúroméhjí dsíjívémé bóhííñe. ¹⁶ Áánélli ó imíllehíjcyará tsaímíyé Píívyéébema o íjcyane. Áhdure idyé ó imíllehíjcyará tsaímíyé míamúnáama o náhbévájcatsíñe.

¹⁷ Aabée muurá múhdúne píjcyá lliíñe tsiélléhjí o péhíjcyátsihdyu o tsáa táíiñúji múnáake o píaabóvaabe idyé dííbyeke o íícúve iyámeke o cóvájtsóneri. ¹⁸ Éhdurée nénéhjiri duurúvájá

pañe o íjcyáábeke Áátsiá iññújiri íjcyame tamúnaa oke ájtyumí dityée méénuhíjcyádújuco tééjá lluuváábedívú o ímíbájchoméíbye. Áánáacáa tsá tétsihyi tsijtye ijcyáturóne. Aabée tsáháturo téijyu muucá o íbórínutúne. ¹⁹ Aane bo óví eene táhallúvú úúballéhíjcyámé íllevu itsááne úúballévá ímiááne ímityúné táhallúrí íjcyáhajchííjyu. ²⁰ Óvíkyéhde aatyéré úúballé ííne ímityúnéhjáa tamúnáa avyējútémá o méénune íájtyumíne. ²¹ Ááneráhjáa apááñéré diityémá o íjcyabe pámeere lléébónáa o nééhií: “Oke íñe ámuha médíllóhíjcyá dsíjívémé bóhíne o cáhcújtsónéllíihye.”

²² Ehdúhjáa Páávoró néénéllíi avyējuube Pééri ílluréjuco téené ihjyu íhvejtsóné ímíhéhjáa díbye úráavyenécú iwáájácúnéllíihye. Áánemáhjáa neebe diityéke:

—¿A ehdúhaca teene? Ané óví tsodáhómú avyējuube Rítsia tsáá botsíi ámúhama meímíbájchoki.

²³ Ehdúhjáa diityéké iñétsihdyu neebe tsáapi tsodáhómú avyējuúbeke díbyeí tétsihvúré ipícyo dííbye. Áánemáhjáa neebe díbye íhvéjtsó imúnaa dííbyeke íááhívehíjcyaki.

²⁴ Átsihdyúhjáa tsúcájá íjcyánetu Pééri tsiíñe tsáá dííbye éllewu mewa Drotsíírama jodíómulle téhdure íjcyállema. Aabéhjáa píuvá dííbye Páávoróké díbye diityétsima íhjúva muhdú Jetsocríjtoke mecáhcújtsónetu. ²⁵ Áánéllíihyéhjáa íhjúvaabe muhdú tsaímíyé meíjcyá ímityúnéjcutu metéhmémeíñetu. Áhduréhjáa íhjúvaabe nihñéétsihvúré Píívyéébe muhdú míamúnaa ícyahíjcyáne ímíbájchóíñetu. Ááneríhjáa avyējuube íllityéne dííbyeke nééhií:

—Wa ílluréjuco dípyej. Néhiyáca idyé tsiíñe uke ó píúvaá múhtsima u íhjúva téénetu.

²⁶ Aanéhjáa dííbye Pééri íjyáacunúhíjcyá dsíídsídívú Páávoró áhdóiyóneri ílluréjuco dííbyeke íjchívyétsoki. Téénéllíihyéhjáa wáájácúroobéré píúvahíjcyá dííbyema íhjúvaki.

²⁷ Ehdúhjáa pajtyéné míñécú pijcyábá hajchóta. Átsihdyúhjáa Pééri ílluréjuco íhvejtsóné avyējuube íjcyane. Áábé cápayóóvehjáa Póótsio Péjtórjúco úcaavéne. Aanéhjáa Pééri jodíómuma ímí íjcyane ímílléne pícyoíñú cúúvejávúré dííbye Páávoróke.

25

Páávoró Péjto úmíwari

¹ Aanéhjáa dííbye Péjtórjúco téené iññújí avyējuúbedívú úcaávebe pápíhchúúj coojívatu péé Tsetsaréatu Jerotsaréevu. ² Áábekéhjáa téhullévú túkevétsojtémá llúúvájte avyējuute úúballépejtsó ímityúné Páávoró hallúvu. ³ Áánemáhjáa néeme díbye ípíúva dííbye Jerotsaréevu. Aaméhjáa pítyácójcatsíyá juuva íarucóónúne dííbyeke íllíihyánúpéjtsóíñe. ⁴⁻⁵ Ehdúhjáa dííbye avyējuúbeke dítye néérónáa neebe diityéke:

—Bo néhi caatyé ámúhadítú avyējuute íjcyame óóma Tsetsaréavu mepe ámuha téhullévú meúúballe dííbyé hallúvú ímiááne ímityúné díbye méénuhajchííjyu. Muurá téhulle dííbye cúúvejari. Áhullévú lléváhrjúco tsiíñe o pééhiñe. Ehdúhjáa neebe Péjtoó.

⁶ Aabéhjáa teene Jerotsaréeri íjcyá íhyotsítú pápíhchúúj coojívaubáhjápeé, íhjáa mityá pahójtsícúj coojívaj. Átsihdyúhjáa péjúcoobe Tsetsaréavu. Ááne tsiíjyúhjáa teene idíllóitsihvu íacúúvéne píuvájúcoobe dííbye Páávoróke. ⁷ Áábekéhjáa dítye wájtsítsóóbedívú Jerotsaréetu péené jodíómú ípíhcyáavéne dííbyé hallúvú úúballéjucóó ímityunéhji. Ároméhjáa íllure báñúmeíhi. ⁸ Aabéhjáa Páávoró ícyánéjcutu nééhií:

—Tsáháturo tsáma íñá ímityúné o méénutú tamúnaa jodíómú taúhbájutu, téhdure dítyé duurúvájatu. Téhdure tsáháturo páñétúejpi romáánómú avyējuúbedítú ímityúné o íhjúvatúne.

⁹ Ehdúhjáa Páávoró néérónáa Péjto dííbye múnaa jodíómuma ímí íjcyane ímílléne néé dííbyeke:

—¿Aanéhaca ú imíllé Jerotsaréevu meímíbjachóné eene ñná díhyallúvú ditye úúbálléhíjcyáne?

¹⁰ Áanéllíihyéhjáa neébe:

—Áronáá muurá tétsihyíjyucó oo ehdu nénéhjí ámuha romáánómú meímíbachohíjcyáitsí amúhá avyéjuube méménútsihyi. Aane muurá ú waajácurá ñné imítyúné o méénúturóné tamúnaa jodíómuma. ¹¹ Muurá ihdyu ímiááné imítyúné o méénuca ó pájámeíyá oke ditye illíihyánuki. Keená ‘tsáhaá’ o nééiyóne. Áanetu ñne táhallúvú ditye úúbálléhíjcyáronéhjí ímiááné íjcyátúhajchíí tsá oke múha íhvéjtsóityú diityé hójtsí pañévu. Áanéllíi ó imíllé amúhá avyéjuube páñétúejpíyé óoma teene ímíbjachóne.

¹² Ehdújáa Páávoró néénéllíi Péjto pámeekéré ípítyácócatsíhíjcyámeke ípíjyúcúmema idíllójcatsíñe néé dííbyeke:

—Ehdu idyé muuha romáánómú avyéjuube páñétúejpíyé úuma ímíbjachóné u ímilléné ané óví dííbye éllévúréjyucó u pééneé. Ehdúhjáa Pejto néé Páávoróke.

Páávoró avyéjuube Agríipá úmíwari

¹³ Átsihdyúhjáa idyé múhdúj coojívatúrá tsijpi avyéjuube Agríipá péé mewa Bereníitsema Tsetsaréavu Péjtoke ááhívetémútsi. ¹⁴ Aamútsíhijyáa téhulle íjcyámútsikye diibye Péjto úúballé Páávoró tétsihyi íjcyane. Neebéhjápeé:

—Íjcyaaabe íchihyi tsaapi cúvéhóójari Péeríi pícyoíñuúbe. ¹⁵ Áábé hallúvúu jodíómú túkevjtsojtémá llúúvájte avyéjuute imítyúné oke úúbállété Jerotsaréeri o íjcyáábeke oováa dííbyedívú o méénútsoki. ¹⁶ Árómekée o nééhií: “Tehdu muha romáánómú peecúteré muucá medsíjívétsóiyónejíí tsaate tsíjtyé hallúvú úúbállémema ditye díllócatsítyúhajchííjyu.” ¹⁷ Ehdúu o néérónáa ditye óhdivu píhcyaaavéjúcóónéllíi awáá tsíjcyoojii o díllóitsihvu o íjcyáne ó píuvá dííbyeke. ¹⁸ Áábe éllévúu tsááme ímítyunéhjí dííbyé hallúvú úúbálléhíjcyáme. Aanée ó íjtsúcunú ímiááné díbye ímítyúné méénuhíjcyané dííbyé hallúvú ditye úúballeíñe. Áronáacáa tsá tehdu tene néétune. ¹⁹ Apááñéree nehíjcyámé Jetsóó dsíjívéjúcóóbeke díbye ‘íjcyáabe’ íñéene úráavyehíjcyáne. ²⁰ Ehdúu nénehjí o ímíbjachóityúrónéllíi ó neerá dííbyeke díbye ímílléhajchíí Jerotsaréevu muha dííbyema teene meímíbjachotéki. ²¹ Áronáacáa ímíllebe páñétúejpimáyé Agójtoma teene ímíbjachóne. Áanéllíihyée dííbyeke o néé díbyéi cúúvéjaríyé íjcyá dííbye éllévu o wállóótúné hajchóta.

²² Ehdúhjáa Péjto Agríipake úúbállénéllíi neebe dííbyeke:

—Aane ihdyu ó lleebúcunúiyá téhdure díbye íhjuváne.

Áanéllíihyéhjáa Péjto nééhií:

—Cáhawáá óví péjcore tsaabe díbye íhjuváné u lléebúcunúki.

²³ Ehdúhjáa Péjto dííbyeke néénéllíi tsíjcyoojii tsiíñe tsaamútsí Agrípamútsí méwama. Ávyéta ímíhijyáa íicyáávéne aahívemútsí dííbyé já pañévu tsodáhómú avyéjujtémá tsijtye técoomí ihtsútujtéma. Áanáacáhjáa Péjto píuvájucóó diibye Páávoróke. ²⁴ Áánemáhjáa neebe diityéke:

—Ayúju, ámuúha, pámeere ñne múhdumé avyéjuube Agríipama meíjcyamej. Áánújuco íchii dííbyé hallúvú ímítyúné Jerotsaréé múnáama Tsetsaréa múnáa oke úúbálléhíjcyáabe. Áánúdityu nehíjcyámé dííbyekévá illíihyánúiyóne. ²⁵ Arónáa íjcyánejíí ñné déjúcotu díbye dsíjívéiyóne. Áábeke ó wállóo páñétúejpi Agójto éllévu dííbyema teene díbye ímíbjachó dííbyerée ímíllénéllíihye. ²⁶ Áábedítýú diibye páñétúejpikye o cáátúnúiyóné o ítsámeíhíjcyárónáa ñne ámuha metsáánéllíi amúhadívú ó íjchívyetsóhi. Áábeke cáhawáá óví aabye avyéjuube Agríipá dílló muhdú díbye úúballéné bótší mecáátunúné páñétúejpi avyéjúúbe éllévu mewállóoki. ²⁷ Muurá tsá tene ímítyú tsaapi cúúvéjari íjcyáábeke peecúteré

mewálloone pañétúejpi éllevu ímichi íiné déjúcotú dííbyeke mewálloone úúballetúmére. Ehdúhjáa Pejto néé diityéke.

26

Agríipá úmíwávú Páávoró úúballé muhdú íicyahíjcyáne

¹ Aanéhjáa Páávoróké diibye ávyéjuube Agríipá nééhií:

—Cána dihjúváj.

Ahdújucóhjáa díbye íhjuváne. ² Neebéhjapéé:

—Ávyéjuube Agríipáj, mítyane ó ímíjuuvé muhdú tamúnaa jodíómú íjcyarómé táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhíjcyánetu ícyooca díúmiwávú o íhjúváne. ³ Muurá ú waajácú muhdú muha meícyahíjcyánéhjí hallútú metáhjácatsíhíjcyáne. Aane cáhawáá ímíñeúvú lleebúcunu úúma o íhjuváne.

Muhdú Páávoró ícyahíjcyáne Jetsóoke icyáhcuíjtsótúne ihde

⁴ Muurá waajácúme muhdúhjáa diityémá o píivyene Jerotsaréeri múúhá iñújiri. ⁵ Téhdure waajácúme táováhtsadítyuré parítséomuube o íjcyabe íñe muha meúráávyehíjcyajító o úraavyéne. Aane téhdure ímílléhajchíí úúbálléiyóme. ⁶ Áábeke íñe oke íchihvu tsivámé Píívyéébéé dsíjívemeke íbóhíitsoíñé méíhdé múnáúvuke néhíjcyáne o cáhcújtsónéllii teene oke idíllóki. ⁷ Muurá 12-nevá dohjíba múnaa muha meíjcyame Píívyéébeke paíjyuvaré méíccúvehíjcyá díbyéé nééne muha maájtyúmiki. Ehdú nééne hallútú íñe tamúnaa táhallúvú ímítyunéhjí úúbálléhíjcyáhi, Ávyéjuúbej. ⁸ ¿Ácooca ámuha tsá mecáhcújtsotú Píívyéébe dsíjívemeke bóhiitsóne?

Muhdú íhdéuvu Páávoró Críjtó uráávye múnáake pátsáricyohíjcyáne

⁹ Ópée muurá idyé o íjcyároobe Natsarée múnáajpi Jetsóodítyú ímítyúné o íjtsámeíñé o ítsúcunúhíjcyá tehdújuco o méénune. ¹⁰ Ehdúu ó méénuhíjcyá Jerotsaréeri. Muuráhjáa llúúvájte avyéjujte oke néhdújuco cúvejáánuubéré o péhíjcyáne cahcújtsó múnáake. Téhdurée tsaméhíjjuco muha mepítyácójcatsíñe tsaatéké medsíjívétsohíjcyáne. ¹¹ Ehdúu diityéké ícúbáhraabéré o pehíjcyá pihcyáávejááne pañévú dityéváa teene ímíá uwáábojúhacáa íjcyane icyáhcuíjtsóné íhvéjtsóroki. Áámekée tsári o íjtsúcunúne pátsáricyooobéré o pehíjcyá pahúllevaré tsííñe iñújínéri íjcyarócoomíjiri.

Páávoró tsiíñe úúballé muhdú Jetsóoke icyáhcuíjtsóne (Hch 9.1-19; 22.6-16)

¹² Aabée idyé téénevúré o peerá Damájcovu llúúvájte avyéjujte oke wállóónéllíihye. ¹³ Áronáacáa juuvávúyú cójijpíine núhba ajchú ehniíñevu íámítsaráhcó íjcyane peete óhdivu cádiivyéne pámeere oke náhbénúmema múúhake ajchúcunúhi. ¹⁴ Aamée muha máákityé baavújuco. Áánacáa oke tsaapi muuha heberéómú ihjúrí nééhií: “Tsáo Tsááoroj, ¿íveekíami oke ú pátsáricyohíjcyaj? Muurá uure ú tútávátsámeíhíjcyá éhne múúne ócáji naatsóu iñúbjícóne iiye tútávájsámeídyu.” ¹⁵ Áánéllíihyée o néé dííbyeke: “¿Aca múha uu, Ávyéjuúbej?” Áánéllíihyée oke neébe: “Oo Jetsóo oke u pátsáricyohíjcyaaábe. ¹⁶ Ahdícyane ílluréjuco díjyocúúve. Muurá íñe ícyooca úhdivu ó bóhówaavé óhdityu íjcyáne uwááboju u méénuki, áhdure bóónétu tsiíñe úhdivu o bóhówájtsóné uwááboju u méénuki. ¹⁷ Aabe íjcyá uke ó llííñeé díímúnaa jodíómuma tsííñe iñúji múnaa uke imyéénútuki. ¹⁸ Áánéllii uke ó wallóo dityé éllevu diityéké u wáájácútso Naavéné hójtsí pañe íicyahíjcyánetu ditye íjchívye Píívyéébé icyánejcúvuréjuco diityé ímítyuháñe ílluréjuco ábájíívemeímyé ímíáámeréjuco íjcyá dííbyeéjte.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

Páávoró naavédú nééne íítene cáhcújtsóne

¹⁹ Ahdícyane tsáháa naavédú néene óhdivu bóhówaavéné cáhcújtsótuube o íjcyatúne, Ávyéjuubej. Muuráhjáa téené pañe o íitene ó cáhcujtsóhi. ²⁰ Aabée muurá Damájco múnáadítyú ó úwáábótujkénúhi. Átsihdyúu úwááboobéré o péé Jerotsaréetújuco páneeríyé Jodéa iñújiri. Aabée jodíómú íjcyátúrómeke ó nehíjcyá ditye ímityúné íicyahíjcyané ííhvéjtsóne Píívyéebekéréjuco iúráávyeki. Áhdurée ó nehíjcyá téené uwááboju néhdújuco íjcyáneri ditye iwáájácútso tsíjtyeke ímiáané tsíhdyuréjuco íjcyane. ²¹ Éhdurée néené hallútú tamúnaa íjcyarómé oke duurúvájá pañévú iékévéebeke imíllerá illííhyanúne. ²² Ároobe íñe íjcyoojívújuco Píívyéébe oke piáábóneri ímí dílbyeke o úráávyeebe o úwáábohíjcyané dílbyé ihju pámeekéré ídáatsojtémáyé íhtsútujtéke. Aabe tsáháturo tsáma o nehíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvuma Píívyéébe íhju uuballe múnaa íñá íjcyaiñé úubállehíjcyané tsíjítóriye. ²³ Muuráhjáa nehíjcyámé Críjto ícúbáhrámeítsihdyu dsíjívéebe íbóhíneri meke pámeekéré tsííñe iñújíne múnáama úújétsoíñe tsúuca méema pajtyeté íjcyájucóone. Áhduréhjáa nehíjcyámé dílbye tujkénúejpi íjcyaiñé dsíjívetu bóhíbe.

Páávoró imíllerá Agríipá cáhcujtsóné Jetsóoke

²⁴ Ehdúhjáa Páávoró íhjuvvarónáa Péjto kéévánécoba néehíí:

—Ímuúbe, mítyane u wáájácúneríubá ílluréjuco u méívaténe!

²⁵ Áronáacáhjáa neébe:

—Tsá o méívatétúne, Ávyéjuubej. Ímiáané o néehíí. ²⁶ Muurá áanu ávyéjuube Agríipá ténehji páneere ímí waajácúhi. Áanéllí dílbyé húmiríyé íínerí núhnévétuube ó íhjuvva ténehji teevétariyé méénúmeíhíjcyatúnéllííhye. ²⁷ Ahdícyane, Ávyéjuube Agríipaj, ¿a ú cáhcujtsó éhnéhjáa Píívyéébe íhjuvva uuballe múnaa nehíjcyanéhji? Muurá ó waajácú u cáhcujtsóne.

²⁸ Áanéllííhyéhjáa neébe:

—Úubá ú imíllé áyanéwuúré u úwááboróné o cáhcújtsóne Críjtoéjpiyéjuco o íjcyáiyóne.

²⁹ Áanéllííhyéhjáa neébe:

—Muurá mítyane o úwaabóné u cáhcújtsóiyóduré idyé áyanéwu o úwaabóné ú cáhcújtsóiyáhi. Áanéllí muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhíjcyá o úwaabóné ámuha mecáhcújtso íñe múhdumé oke ámuha melléebúacunúhíjcyámé o íjcyadu ámuha meíjcyaki. Tsá idyé íñe úwáñehííñema o íjcyadu ámuha meíjcyáiyóné o néétune.

³⁰⁻³¹ Ehdúhjáa Páávoró néené boonétú pámeere tétsihyi íjcyame tsíéllévu ipyééne tsamééréjuco néjcatsíñe:

—Tsáháturo muurá dílbye ímiáané íñá ímityúné méénutú téené déjúcotu ídsíjívéiyóne. Aabe tsá cúvéhóójari íjcyáítyuróne.

³² Áhduréhjáa Agríipá Péjtóke néehíí:

—Muuráhjáa íhdyu tsúuca íjchívyéiyooobe páñétúejpi máavyéjúúbemáyé teene íímíbjachóné íímíllétuca.

27

Páávoróké ditye Róómávu wálloóne

¹ Aanée tsúuca múúhake Itáaríávú iwáallóóíñeri íhjuvvaajcatsímye. Áanáacáa Páávoródívú tsíjtye cúuvéjari íjcyámema ajcújucóomé tsodáhómú avyéjuube Jóoríóké tsáha múnaa ‘Agójto’ némeíñe tsodáhómúéjpikeye. ² Aamée muha méújcámeíjyucóo Adaramíítíój cuujúwami Áátsiá iñújí mujcójjuunévú pééímí pañévu. Áámemáa múúhama Arijtáácó péé Matsedóóniá iñújí múnáajpi Tetsaróónicárí ícyahíjcyáabe. ³ Aamée tsíjcyoojii muha méúújeté Tsidóovu. Átsihvúu dílbye tsodáhómú avyéjuube Jóorío Páávorodí ídáátsóvéne íhvejtsó dílbye íñahbéva múnáake íááhíveki. ⁴ Átsihdyúu muha tsíñejcúemóvu mepéemeke

kíjyeba wááome ‘Chíipere’ némeíñé caapáhó ímiánéjcutu mépajtyéhi. ⁵ Aamée muha Pajpíriámá Tsiríítsiá iñújíicú tujkévetu mépajtyeme méúújeté Míírávu Ríítsiá iñújí coomívu.

⁶ Átsihyíi diibye tsodáhómú avyéjuube ájtyúmité tsiimi cúújúwami Arejadriíáemi Itááriá iñújivu péemií. Áamíríyécúo muha mepéene téhullévu. ⁷ Aamée muha pívájcoojívájucó mepéhijcyámé íhtsútúnetu Níídó cóomí tujkévetu mépajtyeme tsapéhdúré mepééiyónáa kíjyeba múúhakye tsiéllévúré wááome muha ‘Créetaá’ némeíñé caapáhó hallú éhnéjcutúrjúco mepéeme mépajtyé ‘Tsaamóo’ némeítsíi tujkévetu. ⁸ Átsihdyúu íhtsútúnetu muha mepéhijcyámé méúújeté tsátsii ‘Ímiá Mujcójúúne’ némeítsihvu Ráátseá cóomíj píhívújuco.

⁹⁻¹⁰ Ehdúu muha choocówu mépéhijcyáhi. Áijyúu ápíchóhrjúco teene muha meúlléiyóné tsúúcajáa níjyárjúco íjcyáíñé píhíjúcúóonéllíhye. Áánéllíhyée Páávoró diityéké ityéíbúwajtsóné neeráhi:

—Ámuúha Ávyéjutej, ó waajácú mepéene ápíchó nééíñe. Muurá tsá apáámíré cúújúwami wágóóóvéityuróne. Téhdure muurá méwágóóóvéiyáhi.

¹¹ Ehdúu Páávoró néerone tsá tsodáhómú avyéjuube cáhcújtsótúne. Téemí aabájajtsikyéréé téemí avyéjúúbema cáhcújtsóobe. ¹² Áijyúu muha meíjcyamújcó tsá ímityú tétsii muha úúníjya mépajtyéiyónáaaca. Áánéllíhyée muha méjtsámeí mepéjúco tétsihdyu muha meíhnáhóhájchíi méúújeté Peníítsé mujcóvu Créetaá caapáhó pañe nuhba áabatéhíjcyánéjcutúraahócuri íjcyácoomívú tétsii muha mépajtye úúníjyaá.

Kíjyébama níjyaba mítyáne móóari

¹³ Áanáacáa tsíñejcutú áyanéwu kíjyeba muha mepééhullévu íójcónéllii íjtsúcunúmé múu péhdu tene nééneé. Áánéllíhyée tsúúca muha mepéjúcúo Créetaá caapáhó únúéllériye. ¹⁴ Ároné illúhwuúréé múúhakye ávyéta tsíjpa néené kíjyebá waaó tsiéllévúre. ¹⁵ Aamée muha metúkévéjtsómeíyónáa meíoovéjúcúóonéllii awáá muha meíhvéjtsómeímyeke waaóne. ¹⁶ Aamée ‘Cáráoda’ némeíñé caapáhó bóunáalletu muha mépajtyé imíchi kíjyeba íjcyátúnéjcuri. Átsihvúu míínéwu muha metsátyehíjcyami méujcú múúhá pañévu íhtsútúnetu. ¹⁷ Aamíi iñerijcyaróné boone ímunáami cóhpéj chijchúmé wábyaúúneri. Áánemáa níityétsómé téemí ihcyúháñé muháa ‘Tsííteé’ némeíñé newáyuuhávú mecátsóhóóvetéiyóné apíichori. Áámekée kíjyebárjúco múúhakye tsájtyene. ¹⁸ Áané tsijcyóójíi téhdure ápíchó tene néénéllii ílluréjuco ditye téemí píichutáháñé wáojcóné téhi pañévu. ¹⁹ Átsihdyúu pápihchúúj coojívatu pañetu téemí éhnéjirjúco idyé ditye wáojcóné. ²⁰ Áijyúu tsúúca pívájcoojívájucó tsá muha cóójiejpi núhbama míícúruwáubakéré maájtyúmitúne. Áanáacáa kíjyeba éhnííñévúré ávyéta íhtsúturéjuco íjcyánéllii tsáhájucó muha meíjtsámeítyú mépajtyetéíñe.

²¹ Aamée májchotúmerjúco muha meícyahíjcyánáa Páávoró íjyóocúúvéne nééhií:

—Ámuúhaj, ópée tsáma ámuúhakye o nééne ámuha mecáhcújtsoca tsá meke metsíváityuró Créetatu. Aacáa muurá tsá íllu meícúbáhrámeíityuróne. ²² Áronáa ihdyu imíchi méjcyaco. Tsá néhi tsaatébáre méhdityu muhdú íjcyáityú méjcuujúwami wágóóóvéronáaaca. ²³⁻²⁴ Muuráhjané ípyejco o íícúvehíjcyaaabe Píívyéébe níjkyéji múnáájpijkye wáloobe óhdivu íbóhówáávéne oke nééhií: “Tsáma díhllityedíñe. Muurá ihdyu tehdújuco pañétúejpi romáánómú avyéjúúbedívú u úújetéíñe. Áánéllii díjtyééveri Píívyéébe ámuúhakye pámeekéré pájtyetétsoó cúújúwámiri ámuha mepéhíjcyámeke.” Ehdúne oke ípyejco níjkyéji múnáajpi nééhií. ²⁵ Ahdícyane imíchi méjcyaca. Muurá ó waajácú oke díbye néhdújuco mééma tene pájtyeíñe. ²⁶ Aane muurá mépámaavémé tsáne caapáhó tohívú méwáhtóbaáhi. Ehdúu neebe Páávoró.

²⁷ Áijyúu tsúuca míñéécú tsemáánájucó muha meúllene. Áámekée tsápejco kíjyeba múúhake tsatyéhijcyá ‘Áádria’ némeíñe móóaríyájucó tsánejcútú tsíñejcúvújucó. Áánáacáa pécójpíine téemí wákimyéi múnaa tsúuca waajácú muha íñujívú mepíihine. ²⁸ Áánélliihyée eevémé tétsíj pañé iwáájácuki. Aanée tétsíj pañé 36 ééveta. Átsihdyúu éhniíñewuúvú muha mepétsii tsiíñe eevémé 27 éévetáréjucó. ²⁹ Átsihvúrójucóo ditye téemí dohjíwajcyóné nítyetsóné téemí déjúcotu 4-wajcyová íjcyane muha néwayúúnetu mewápújúúvétuki. Aanée muha méijyácunúhijcyá metsítsiivéjúcúóíyóneri. ³⁰ Áánáacáhjáa téemí wákimyéi múnaa tsuulléene téemí dohjíwajcyóné múu nítyetsódú imyéénuj tééveri míínéwu téhí pañévú nítyétsójúcoorá téemiri iúmívaki. ³¹ Áánélliihyée Páávoró tsodáhómú avyéjúúbeke nééhií:

—Muurá áátye méhdityu úmíváhajchíí tsáhájucó mepájtyetéityúne.

³² Áánélliihyée diitye tsodáhómú teemi míínéwúú dohji wátsahjyúcú apáhajchíí téhí pañévújucó.

³³ Aanée tsúuca metsítsiívénáa Páávoró nééhií:

—Tsúuca íñe míñéécú tsemáánájucó mee majchóubaré, cuwáubaré, méénutúme.

³⁴ Áánéllii metsu tsíeménéuba memájcho téene tsíjpari meíjcyaki. Muurá tsá muhdú meíjcyáityúne.

³⁵ Ehdúu néébere pááaho iékéévéne Píívyéébeke téhdujtsó pámeere ííténáaáca. Ááné boonétúu idyóuháyóné májchoóbe. ³⁶ Áánélliihyée dííbye éllétu muha mémajchó díbye múúhake nééneri muha meímíjyúúvénema. ³⁷ Aamée pámeere teene cúújúwámí pañe muha meíjcyame 276-meva. ³⁸ Aamée muha memájchóné boonétúu tsiíñe wájójcómé téemí pííchutátúu tsáneetsa icyóeváné temi ivájíhconúki.

Cúújúwami wápújuuvéne

³⁹ Áijyúu tsítsiívevu téemí wákimyéi múnaa tsá wáájácútú kééné íñujírí muha meíjcyane. Árónáacáa muha máájtyumí tsátsii pádujca nétsihyi néwayúúhá íjcyane. Átsihvúu imíllerómé íhnháhóhajchíí icyátsuhjácóné teemi. ⁴⁰ Átsihvúu muha mepéé téemí dohjíwajcyóné wátsahcyúme. Áánemáa ítyúkevétsojíné chíjchuta icyácóroácóne tsuulléewa wájýamuwa picyóóme. Átsihdyúu muha mepéjúcúo teene néwááyúúhá tujkévetu. ⁴¹ Aamée muha tsátsii panéjcuvatú íhnháhó nóhjítsihdyu mepájtyerónáa cúújúwámí tújuwa úújeté néwáyúúhatu apáhajchíí wáduhnécu. Aamíí ávyéta cóhpé úújetémí nohji wáváajcóhi.

⁴² Áijyúu tsodáhómú imíllerá illíihyanúné cúúvéja múnáake ditye íjchíñe iúmívátuki. ⁴³⁻⁴⁴ Árónáacáa Páávoróké diityé avyéjuube ipájtyetétsóné ímílléne tsá ímíllétú ditye tehdu méénune. Áánélliihyée neebe múhdumé íjchíñe píívyetédúmé íjchi íñujívú diityé déjutu tsijtye úméhewáánéúbá hallúrí ipyéékií. Ehdúu muha mepájtyetéhi.

28

Páávoró ‘Máátaá’ némeíñe caapáhorí

¹ Aamée muha téijyu botsíi méwaaajácú téjtohí mémé Mááta íjcyane. ² Áámekée múúhake tétsii múnaa ímí iwáátsúcúpéjtsómeke píuvá icyújuwááñúne éllevu muha mepíhmi níjyabáa téijyu állene tsúcó néénéllíihye. ³ Áánáacáa Páávoró áyánéwu icyóóvane cóvájtsóné pañétú íñimye cájtúcuube dííbyeke íhdó íhyójtítu. ⁴ Aabée tétsihdyuré dííbye hójtsitu wávíyúcuunúbeke tétsii múnaa ííténe néjcatsíhi:

—Aanéubá ímiáané áanu dsíjívétso múnáajpi. Muurá eene nújpacýotu pájtyetéróóbeke tsiíñe Píívyéébe ehdu meenuhi.

⁵ Ehdúu ditye néérónáa diibye ííñimyéké wáchíyoácoobe apáhajchíí cúujúwá pañévújuco. Áané boonée pevétsihjídú diibye tsíhdyúwu néétuúbe. ⁶ Aanée íjtsorómé ‘dííbyeke tene óóríñeri dsíjívéíbye’ íñéénema. Aanée ítsohíjcyáróne néeme tsaapi Píívyéébedu néébe dibye íjcyane.

⁷ Áijyúu teene caapáhó avyéjuube Póóbirió ihjya tétsihdyu píhíre nééjavu tsaímíyé múúhakye iwáátsúcúmeke panévatúré íícúvehíjcyá pápíhchúúj coojíva. ⁸ Áábéj caaníí téijyu tsiíñáávema námedíjcyori chémeebe cuwájá pañe íjcyáábe éllevu Páávoró ípyééne Píívyéébema íihjyúvátsihdyu dííbyé hallúvú íhyójtsicu pícyóóneri tsúúca bóhííbe. ⁹ Aanée pámeere téjtohíyí íjcyame chémehíjcyaméhjí iwáájácúne diibye Páávoró éllevu tsáamekéjuco dibye bóhíitsohíjcyáne. ¹⁰ Aamée múúhakye idyúúrúváne panévavu ajcú juuvá wáábyuta tsiíñe muha tsaíhíyí mepééíñéllíhíye.

Páávoró Róómávú úújeténe

¹¹ Aamée muha pápíhchúú nuhbává teene caapáhori méijcyáhi. Átsihdyúu muha tsiíñe mepéé tsami Arejadriíáemi tétsihyi úúníjyaba pájtyémíri. Áámitúu imyémé kíjtyúmeí míñéécú Píívyéébedi ditye díllóhíjcyánéécú nááve. Tsáne mémée ‘Cájtoó’. Tsiíñe mémée ‘Póóroó’. ¹² Aamée muha Tsiiracóótsá mujcójuvu mecátsúúvetémé tétsii méijcyá pápíhchúúj coojíva. ¹³ Átsihdyúu muha tsané únúélleri mepéhíjcyámé meúújeté Rééjío mujcóvu. Áané tsijcyóójíí tsaímíyé kíjyeba múúhakye muha mepéhullévú wááome tsíijyu meúújeté Poteóorí coomívu. ¹⁴ Átsihvúu muha tsaate cahcújtso múnáadvú meúújetémé múúhakye wajyú tsané tsemáánái muha diityémá méijcyaki. Ahdújucóo muha téhajchótá méijcyátsihdyu botsíi mepééne Róómávúu. ¹⁵ Áánáacáhjáa teene Róómári íjcyané cahcújtso múnaa tsúúca waajácú muha meúújetéíñe. Áánéllíhíyéhjáa múúhakye cáhdahírómedítyú tsaaté múnaa úújeté ‘Áápió Nahjíhetsíí’ némeítsihvu. Áánetúhjáa tsíjtye múnaa úújeté ‘Pápíhchúúwava Nújuwááne’ némeítsihvu. Áámekée Páávoró ‘bohíbohíúvú’ íítécunúne téhdujtsó Píívyéébeke mítyane. ¹⁶ Áánáacáa tsúúca tsodáhómú avyéjuube úújetétsó cúúvéja múnáake tehme múnáa avyéjúúbedívu. Áámedítyúu Páávoróké idyówajcáróóbeke pícyóómé íhdyúétsihvúré ítyehméébé tsodáhoma.

Páávoró Róómari úwaabóne

¹⁷ Átsihdyúu pápíhchúúj coojívatu Páávoró píuvájucóo teene Róómari íjcyame imúnaa jodíómú píhcyáávejááne túkevétsojtéke. Aamée píhcyáávémeke neébe:

—Ámuúha tamúnaaj, tsáhaturóo muurá íná ímityúné o méénutú memúnáama. Áhdurée tsá ímityúné o íjtsámeítyuró méíhdé múnáaúvúu muhdú ícyahíjcyánéhjítu. Áróóbekée oke Jerotsaréevu íékéévéébeke ácádsíjcaáyómé romáánómú hójtsí pañévu.

¹⁸ Aamée oke idíllóróne imíllerá íácádsíjcaáyóné íná ímityúné o méénutúúbeke oke ditye lííhyanúyónéllíhíye. ¹⁹ Áronáacáa memúnáa tsá ímíletúne. Áánéllíhíyée awáá o née diityéké páñétúejpíyéjuco óoma teene íímíbajchoki. Tsáháa íná diityé hallúvú o úúballe dííbyere óoma ímíbajchóné o ímíletúne. ²⁰ Ehdú néénéllíí ámúhakye ó píuvá ámúhama o íhjyúva ímíñeúvu. Muurá mee íjraéémú méwaajácú mepée metéhmeíjcyané Mepájtyetétsoobe tsááiñe. Aabée muurá tsúúca tsááne o cáhcújtsóné déjúcotu íñe ícyooca oo dóhjíutu.

²¹ Ehdúu Páávoró néénéllíí dííbyeke néémeé:

—Áánerá keenéiyó Jodéatu waajácúháámíri díuubállé múúhadívú wájtsine. Keená memúnáa téhullétú tsáárome ímityúné díhyallúvú úúballehíjcyáne. ²² Áronáa ihdyu muha méimíllerá múúhakye u úúballéné muhdú u íjtsámeíñe. Muurá muha méwaajácú pahúllevá múnaa béhjíto uráávyméíñetu ímityúné íhjyúvahíjcyáne.

²³ Ehdúu iñééne dííbyeke eevémé kéjcoojí dííbye éllevu itsááiñe. Ahdújucóo téjyu ditye tsááne dííbye éllevu mítyame. Áamemáa pajcoójiívaré ihjyúvahíjcyaaabe Píívyéébé avyéjutu. Aabée diityéké íbúwátsohíjcyá tenejcúvú éhnehjáa Moitséeúvúma Píívyéébé ihjyú uubálle múnaa Jetsóodítýú cáátúnuhíjcyáné uwááboj tééveri. ²⁴ Ehdúu dibye úwáábohíjcyáné ímí tsaatéké pájtyeme cáhcujtsóhi. Áánetúu tsijtye tsá cáhcújtsotúne. ²⁵ Aamée téénetu ipájúvanútsójcatsíñe péémekéréjuco tsiíñe dibye nééneé:

—Ímiáánéjucóhjáa muurá Píívyéébé Apííchó méihdé múnáaúvuke íhjú uubálle múnáajpi Itsaíaúvuj tééveri nééneé:

²⁶ Aatyé éllevu pééne diñe íllu diityékej: Muurá uwáábó lléébójúcoorómé tsá cáhcújtsóityúne. Áhdure íajtyumíjúcooróné tsá ditye wáájácúityúne. ²⁷ Diityé íjtsaméí ímí néétúnéllii tsá ditye ímíñeúvú lléébohíjcyatúne. Aame ícyahíjcyá wáájácúmeityúmé ehne múúne hállúvatúmé íjcyadu. Aaméjii tehdu óhdi íjyácunúmekéjii ó ímíjpyetétsóiyáhi.

Ehdúhjáa muurá Píívyéébé Apííchó néé méihdé múnáaúvuke. ²⁸ Aane íñe ámúhakyé ó úúballé Píívyéébé mééma pajtyété méénúné uwááboju téhdure jodíómú íjcyátúrómé wáábyuta íjcyane. Aane llééboímye. ²⁹ Ehdúu Páávoró diityéké nééneé hállútú tsamééréjuco úhbájcatsímýéré pééneé.

³⁰ Aabéikyée tétsihyi ícyahíjcyá míñéécú pijcyábá tsaaté já íáhdójari. Átsihyíi íjcyaaabe tsaimíyé waatsúcúpétsohíjcyá íaahíve múnáake. ³¹ Áámekée úwáábohíjcyaaabe Píívyéébé avyéjú Jetsóodítýú íjcyáné uwááboju múha ñná néjúcoótuúbe. Áyu tehdújuco.

ROMÁÁNO **Róómáari íjcyáme éllevu Páávororo cáátúnuháámí**

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtoj téeveri mepájtyetéeíne mééma dibye méénúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe íne íhyaami ó caatúnú Jetsocríjtoj ícúve múnáajpi o íjcyáabe.

² Mekée ipájtyetétsoíne tsúúcajátújuco Píívyéébe íhjuú uubáalle múnáaj téeveri cáátunúné íwaajácúháámítu. ³ Aanéhjáa Ílli Jetsocríjtoj Máavyéjuube tsíjju icyánéjcutu míamúnáajpi Dabíiúvúj tsiiménémúhaabe íjcyáábej téeveri méenuúbe. ⁴ Aabée dsíjiveebe tsiíne bóhínetu méwaajácú ímiááne Píívyéébe Hajchi íhtsútuube dibye íjcyane Cáání icyánéjcutu.

⁵ Áábej téeverí meke ímíbájchoobe méhdi ídáátsóvéne. Áánemáa meke pícyoobe dííbyé uwááboju úwáábomé mepéhíjcyane panévá íhjuú múnáake díityédítú cáhcujtsómé teene íuráavyeki. ⁶ Aane muurá tsúúca ámuha tsaate dííbyeéjté méijcyá Róómá múnáadítú Píívyéébe ámúhake tújkevéélléméjuco. ⁷ Ááme éllevu íne íhyaami ó caatúnú ámúhake íwájúnéllí dibye újcué éllevu. Aabe íhdyu Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri óví ámúhake panévatu píaabó ímí ámuha méijcyaki.

Róómávu Páávororo ípyééíneri íjtsámeíne

⁸ Muurá ímí Píívyéébeke ámuha meúraávyéné uubállé tsúúca pahúllevá múnáaré waajácúhi. Áánéllí ámúhá hallúvú mítyane ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj téeveri. ⁹ Áábeke ó ícúvehíjcyá Íllídítu íjcyané uwááboju o úwáábóneri. Aabe waajácú ímiááne ámúhá hallúvú dííbyeke píaabó o táúmeíhíjcyáne. ¹⁰ Áhdure o táúmeíhíjcyá dibye ímíllécooca ámúhake o ááhívetéki. ¹¹ Mítyane ó íjyácunú ámúhake o ááhívéíyóneri íne dííbyeke meúraávyéjtoj éhníínevu ámúhake o úwáábo ímí ámuha meúraávyeki. ¹² Ehdu o íjtsámeí tsáméhí panéjcuávú mepíáábójcatsí ímí dííbyeke mecáhcújtsoki.

¹³ Aane, ámuha, táñahbémuke o úúballé mítyane ámúhake o ááhívetéíyóneri o íjyácunúhíjcyároobéi ámúhake o ááhívetétúne. Ó ímíllé ámúhadítú tsíjtyeke Píívyéébedívú o wáájácútsóné muhdú pahúllevá múnáa pañe o méénuhíjcyádu. ¹⁴ Muurá táhallurí teene dibyee Jetsocríjtoj téeveri mééma mepájtyetéeíne méénunévú pamévakeré o wáájácútsóiyóné íhtsútujtémáyé ídáátsojtéke. ¹⁵ Áánéllí mítyane ó ímíllé ámuha Róómá múnáake o úúballéné dibyee mééma mepájtyetéeíne méénune.

Ímiáájú meúraavyéné menúcojpíllétúne

¹⁶ Aabe tsá o núcojpíllétú Críjtodítú ímiáájú íjcyane o úwaabóné íhtsutúné Píívyéébe mewájyuri méénune íjcyanéllíhye. Aane pámeere cáhcujtsómé pájtyéteé jodíómuu, jodíómú íjcyáturómee, íjcyame. ¹⁷ Ááne uwááboju meke waajácútsó muhdú ímiááne Píívyéébeke mecáhcújtsómeke dibye ímiáámedíjjuco díllone. Muurá dííbye waajácúháámítu nééneé: “Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllome pájtyéteéhi.”

Míamúnaa ímityúné íjcyane

¹⁸ Muurá ímityúné ícyahíjcyámedívú icyááyóbáne díityédí ícúbáhráíbye ímiáájú ímíllétúmé téeneríyé tsúúrámeíhíjcyané hallútu. ¹⁹ Muurá waajácútsó Píívyéébeke dííbyere ímiááne íjcyane bóhówátsohíjcyánetu. ²⁰ Muurá dííbyeke maájtyúmítúrónáa méwaajácú dibye íjcyane páneeré múhdúné tsíeméné dibye ípívyéjtsónetu. Aane

ímiáané tsá tene téévéturó mújyú níjkéváítyuube dibye íjcyane íhtsútuúbe. Áánéllii ímillédú ícyahíjcyámé tsá nééítyuró díbyeke iwáájacútúne. ²¹ Iwáájacútúóóroóbeke tsá ditye ávyejúúllehíjcyatúne. Tsá ditye téhdútsohíjcyatú dibye diityéké panévatúré píáábohíjcyárónááca. Tehdu imyéénúyótsihvu ítsámeihíjcyámé átéréénéhjiri. Aame ídátso teene ímítýú pañe ícyahíjcyá ímíaaane wáájacútúme éhne múu cúúvétsii íjcyadu. ²² Aame ídátso bañúháñe némeihíjcyá waajácu múnaa íjcyane átéréejte ínéubará wáájacútúme íjcyame. ²³ Muurá Píívyéébe mújyú muhdú íjcyáítyúúbedi ícúvetúme míamúnáama páhduvé néené iyámé 'tsucátsúca' íjcyáítyúme nááv íñíjcyone díllóhíjcyá Píívyéébedi. Ánehjírre duurúvahíjcyámé ímiáábeke idyúúrúváyótsihvu.

²⁴ Áánéllii diityéké ílluréjuco dibye íhvejtsoné ditye awáá ímillédú íjcyaki. Aame méenuhíjcyá panévaré núcójpítso nénehji. ²⁵ Ehdu méenuhíjcyámé ímiáájú díbye uwááboju icyáhjútsóyótsihvu állíuháñéré icyáhjútsónéllíihye. Aame díbyeke dúúrúvatúme kéenerá díbyee ípívyéjtsonéhjírre duurúvahíjcyáhi.

²⁶ Áánéllii diityéké íhvéjtsoobe ditye awáá ímillédú nucójpítso wu íjcyaki. Muurá tsamééré walléemú dómácócatsíhíjcyáhi. ²⁷ Téhdure tsamééré wajpíímú dómácócatsíhíjcyá nucójpítso wu wálléemuma íjcyáiyóné ímíllétúnema. Áané níjcaúvú muurá ícúbáhrámeíhíjcyáme.

²⁸ Muurá Píívyéébedi ditye ícúvéjúcúótúnéllii awáá íhvéjtsoobe diityéké ímítýúneréjuco ditye imyéénu imyéénútyuróne. ²⁹ Ahdújuco muurá páhduvé néené ímítýuháñe ditye méenuhíjcyáne. Mítýane íéhnéváyóneri íjyáacunúhíjcyáme. Ihdícyáméhjíma dómácócatsíhíjcyáme. Nomítáávahíjcyáme. Dsíjívétso múnaa íjcyame téhdure állíu múnaa. Caayóbáme. Átéérénehjiri ihjýúvahíjcyáme. ³⁰ Píívyéébeke íéhdíwálléne tsíjtyedítýú nehníwu íhjýúvahíjcyáme. Uuhívatépíwu néeme itsúcunúmeíhíjcyá íhtsutúme íjcyane. Ímítýúnéré imyéénúyóneri íjcyame tsá cáánímuke icyáhjútsóiyóné ímíllétúne. ³¹ Wáájacúmeítýúme imyéénútyúnéré íhjýúvahíjcyáhi. Muucá iwájýútúnéllii tsá ditye múhdí ídáátsóvehíjcyatúne. ³² Waajácurómé ehdu néemeke Píívyéébe wáágóoíñe. Áronáa éhníñevúre tehdu dáríívemeíhíjcyáme. Ááneréi íjcyárónáa tsíjtye ímítýúné íjcyane duurúvahíjcyáme.

2

Míamúnáa íjcyanéjuco Píívyéébe néené

¹ Aane ámuha diityédúré menéeme jíveekí múhdurá ditye íjcyáneri méihjýúvahíjcyáhi? Tsá ámuha menééítyuró diityédú ámuha menéétune. Muurá tsíjtye ímítýúné íjcyáneri ámuha méihjýúvahíjcyámé hallúrí téhdure íjcyané ímítýúné diityédúré ámuha menéénéllíihye. ² Muurá méwaajácú múhdurá ícyahíjcyámema teene Píívyéébe ímíbájchoíñe. ³ Ámuháubá méjtsúcunú ímítýúné tsíjtye íjcyáneri ámuha téhdure menéeme méihjýúvahíjcyámé mepállójcoíñe Píívyéébe pámeemáyé muhdú ditye ícyahíjcyané ímíbájchócooca. ⁴ Muurá múhajchótájucó dibye ámúhá ímítýúcoba áábúcuíhíjcyané ámúhakye iwájýúne teene ámuha méihvéjtsoné ímiánejcúvuréjuco mepájtyéroki. ⁵ Áronáa jíveekí tsá ámuha méihvejtópityú teene? Áánéllii íllure ámúhá hallúvú líyájkímyeíñe Píívyéébe icyáyobáávatécooca míamúnáama teene ímíbájchócooca ámuha téené déjúcotu meícúbáhrámeíñe. ⁶ Téjyú pámeere méújcuú muhdú meícyahíjcyáne áhdo. ⁷ Muurá díbye avyéjú mújyú níjkéváítyúneri tsúúrameíhíjcyámé dibye ímillédú íjcyámeke ájcuúibye mújyú ditye dsíjívécúóótyúne bóhívu. ⁸ Áánetu teene ímíllétúme ímítýujjítóré úráávyeíhíjcyámeke icyááyóbáne waagóoíibye ditye ícúbáhrámeíhíjcyáme. ⁹ Muurá

jodíómuma tsijtye jodíómú íjcyátúrómedítýú pámeere múhdumé ímityúné ícyahíjcyámé ícúbáhráméíhi. ¹⁰ Áánetu diityédítýú ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ávyéjuutétsóiibye tsáimiyéjuco dííbyema ditye íjcyaki.

¹¹ Muurá tsahdúré meke wájyuube pámeekéré míamúnáake. Tsá dibye tsaatéké múhdurá íjtsúcunútúne. ¹² Áronáa dííbyé taúhbajúu Moitséeúvudi íjcyane muhdú nééne wáájácúturómé ímityúné méénuhíjcyámeke waagóóiibye. Muurá teene taúhbaju muhdú nééne wáájácúturómé waajácurá íjtsaméiyi keená ímityúné íjcyane imyéénúítýuróne. Áánetu teene wáájácúturómé ímityúné ícyahíjcyámeke awáá téené déjúcotu waagóóiibye. ¹³ Muurá teene wáájácúturómé tene néhdu íjcyátúmeke tsá ímíáámedi dibye díllotúne. Tene néhdu íjcyámekéré díllóobe ímíáámedi. ¹⁴ Muurá tsaate jodíómú íjcyatúmé teene wáájácúturómé íííbúwaríyé tehdújuco ímí ícyahíjcyáne. ¹⁵ Íííbúwaríyé muurá waajácúmé muhdú múu ímí íjcyane. Áhdure waajácúmé ímityúné íjcyane. ¹⁶ Muurá Píívyéébe Jetsocríjtoj téeveri míamúnaa muhdú ícyahíjcyáné ímíbájchoó muhdú ámúhakye o úwáábóne o néhijcyádu.

Píívyéébé taúhbaju jodíómú úraavyéne

¹⁷ Áronáa ¿íveekí ámuha jodíómú Píívyéébeéjté meíjcyámedi dííbyé taúhbaju íjcyájúcóóneúvuri mémítýákímeyéihijcyáhi? ¹⁸ Aame ímíááné ámuha méwaajácurá kéjijtó meúráávyéiyóné dibye ímilléne. Muurá dííbyé taúhbájutu keená ímíáánee, ímityúnee, íjcyane tsúúca ámuha méwaajácúhi. ¹⁹ Áánéllii ámuha méitsúcunúmeíhijcyá téjijto wáájácúturómé éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu néémé túkevéjtsojte ámuha meíjcyane. ²⁰ Ámuha méijtsúcunúmeí dííbyé icyánéjcu wáájácúturómé tsímédúréi néémé uwáábojte ámuha meíjcyane dííbyé taúhbaju ámuha mewáájácújúcóóneúvuri. ²¹ Muurá ámuha méúwáábohíjcyá tsíjtyeke. Áronáa ¿íveekí tsá ámuha meícyahíjcyatú ámuha méúwáábohíjcyádu? Muurá ámuha méúwáábohíjcyá menáníváítýuróne. Áronáa ¿íveekí ámuha ménánihíjcyáhi? ²² Áhdure ámuha méúwáábohíjcyá ihdícyáméhjima medómácójcatsíítýuróne. Áronáa ¿íveekí ámuha méméénuhíjcyá teéne? Áhdure ámuha ménehíjcyá níjcyotájteke mecááníváítýuróne. Áronáa ¿íveekí téhdure íivane ámuha diityé duurúvajaáné pañétú tsíeméné méékéévehijcyáhi? ²³ Muurá ámuha dííbyé taúhbaju mewáájácúneri memítýákímeyéihijcyarómé tsá tene néhdu meíjcyatúne. Ááneri ámuha tsá maávyejúúllétú Píívyéébeke. ²⁴ Téénetu muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ámuha jodíómú meíjcyarómé ímítýú meícyahíjcyánetu jodíómú íjcyatúmé néhni ihjýúvahíjcyá Píívyéébedítýu.”

²⁵ Muurá dííbyeéjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíyómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyatúhajchíí tsá íínetú meke tene píáábotúne. Aame ihdícyamédúré meíjcyáhi. ²⁶ Muurá jodíómú íjcyatúmé kíhdyahírótsámeítyurómé dííbyé taúhbaju néhdu íjcyámeke díllóobe ihñéjtedi tsíjtyere íjcyarómeke. ²⁷ Áánetu mee jodíómú meíjcyarómé ménéétsáméíí diityédívú ímichi mééma teene taúhbaju íjcyaróné ímí meúráávyétúnélliihye. ²⁸ Muurá Píívyéébeéjté meíjcyáné uubállé mékíhdyahírótsámeíjýúcoorómé dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyatúhajchíí tsá dííbyeéjté meíjcyatúne. ²⁹ Muurá ihdyu dííbyeke ímí cáhcujtsómé dibye ímillédú íjcyame ímíááné dííbyeéjte. Áámeke ímí íjtsúcunúúbé tsáijyu múúne míamúnaa ímítýú íjtsúcunúrómeke. Tehdu Píívyéébe hállúejpi meke íténejíivari. Muurá ihdyu ímichi íítebe méííbúuri muhdú meícyahíjcyáne.

3

¹ ¿Aca meke píaabóné jodíómú meijcyane? ¿A téhdure meke píaabóné mekihdyahirótsámeíñe? ² Ímiáánéhde meke píaabóné íñée íuwáábojúvú ímichi meke dibye níwááveíñúmedítú tene bóhówaúcunúnéllíhye. ³ Áronáa ijcyámé tsaate dííbyeke ímí úráávyetúme. ¿A ehdu tsaate múhdurá dííbyeke úráávyénéllí tsáhájucó dibye ímiáábé íjcyáítúne? ⁴ Tsáhaá, muurá ihdyu ímiáábé dííbye. Áanetu mee míamúnaa állíu múnaa. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Píívyéébe u íhjuváné tsá állíu íjcyatúne. Áábedítú tsá múha nééítúuró ímítúuube u íjcyane.

⁵ Muurá ímítúúmé meijcyárómeke Píívyéébe wájuúnetu méwaajácú ímiáábé dibye íjcyane. Áronáa tsaate nehíjcyá ímítúuube dibye íjcyane, ¿íveekívá méimítú hallútú méhdi ícúbáhráhíjcyabe téénetu ímiáábé dibye íjcyane bóhówaúcunúnáaáca? ¿A téénéllí ímítúuube dííbye? ⁶ Tsáhaá. Muurá ímítúuube íjcyaca tsá dibye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchóítúuróne.

⁷ Áhdurévá állíu múnaa meijcyánetu ímiáábé dibye íjcyane bóhówaúcunúnáa ¿íveekí meke díllóhíjcyabe ímítúúmedi? ⁸ Áanéllíhyéubá ímítúúmeréjucó meijcyáiyóné méimítú mééma ínjkéva ímiáánevu. Ehdu muurá nehíjcyáme. Áhdurévá ímítúné o úwaabóné nehíjcyámé óhdítú. Áronáa állíuré teene ehdu óhdítú dítúyehé néhíjcyáne. Muurá ihdyu ímiááné tehdu méénuhíjcyámé wágóóóveéhi.

Míamúnaa ímítúné íjcyane

⁹ ¿Aanéhaca muhdú teéne? ¿A mee jodíómú ímiáámé tsijtye jodíómú íjcyátúme ehnííñevu? Tsáhaá. Muurá méwaajácú pámeere míamúnaa ímítúúmé meijcyane. ¹⁰ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé:

Tsá tsaatéubaré míamúnáadítú ímiáámé íjcyatúne. ¹¹ Tsá múha ímíllétú Píívyéébeke icyáhcujsóne. ¹² Pámeere muurá dííbyedi ícúvetúme ímítúné pañe íjcyame tsá wáajácúmeítúne. Áanéllí tsá tsaatéubaré ímiáámé íjcyatúne. ¹³ Muurá dííbye íjtsaméí nehníwu éhne múúne níkyehéjú nehníwu cúvahdu. Aame allíúwu néeme íhjuváné meke tútávajtsó éhne múúne ííñimyé namíjtyá meke tútávajtsódu. ¹⁴ Tsanééré ímítúné ímíllémé íhjuváne. ¹⁵ Aame ímí íjtsúcunú míamúnáake múu dsíjívetsóne. ¹⁶ Ehdu idyáííwéjcatsíñeri íllure kímvétsócatsíhíjcyáme. ¹⁷ Aame tsá wáajácútsú ímí íjcyáiyóné. ¹⁸ Áhdure tsá dítúyehé íllítú Píívyéébeke.

Ehdu néene Píívyéébe waajácúháámitu míamúnáadítú.

¹⁹ Muurá méwaajácúrá muhdú dibye ímíllédú meijcyáiyóné taúhbajúu dibye mééma méénúnetu. Áronáa tene néhdu meijcyámejí tsá menééítúuró ímiáámé meijcyane. Áanéllí pámeere míamúnaa ímítúúmé méijcyá Píívyéébedívu. ²⁰ Muurá dííbye taúhbajú meúraavyémé ímiáámé meijcyane meijtsúcunúmeíyómeke tsá dibye díllótú ímiáámedi tene néhdu meijcyátúnéllíhye. Íllure téénej tééveri méwaajácú ímítúúmé meijcyane.

Jetsocríjtoke mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténe

²¹ Tsá Píívyéébe ímiáámedi meke díllótú ítyaúhbajú meúraávyérómeke. Muurá dííbye waajácúháámitu íhju uubálle múnaa meke úúballé íínetú meke ímiáámedi dibye díllone. ²² Muurá ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjívéné mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi. Áronáa idyé tsá apáámyekéré méeke. Muurá ihdyu pámeere míamúnaa múhdumé dííbyeke ímiááné cáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi tsaatéké múhdurá íjtsúcunútuúbe. ²³ Muurá pámeere míamúnaa ímítúné meméénume tsá Píívyéébe ímíllédú meijcyatúne. ²⁴ Áronáacáa meke mítyane íídaatsólléne Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi díllóobe múhdumé dííbyeke

mecáhcújtsómeke. ²⁵ Muuráhjáa Críjtodívú pájaabe dííbyé tujpácyó wágóóóvéneri méimítyú ímímbáávye pámeere dííbyeke mecáhcujtsómé mewágóóóvélyónetu mepájtyeteki. Téhdurée téeneri ímíbjáchoobe méíhdé múnááúvú dííbyeke úráávyehíjcyámé ímítyuháñé éíjyúvú íáábúcu híjcyáne. ²⁶ Ehdu néénetu méwaajácú Píívyéébe íjcyadúré ímíáábé íjcyane. Áánéllíi ímíáámedi díllóobe ímí Jetsóoke cáhcújtsómeke.

²⁷ Aane íñe ¿íveekí mémítyájkímyeíyáhi? ¿Aca meere meímímbáávyémeke Píívyéébe ímíáámedi díllóhi? Tsáhaá. Muurá ihdyu Jetsóoke mecáhcújtsónetúré meke ímíáámedi díllóobe. ²⁸ Tsá teene dííbyé taúhbaju meúráávyéromeke díbye ímíáámedi díllóityuróne.

²⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómuke pájtyetétsóííbye? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyátúrómeke pájtyetétsóííbye. ³⁰ Muurá tsáápiye Píívyéébeé. Tsá tsijpi íjcyatúne. Aabe dílló ímíáámedi dííbyeke ímíááné cáhcújtsómeke pamévakeré mee jodíómuma jodíómú íjcyátúrómeke. ³¹ Áronáa idyé tsá dííbyé taúhbaju mewáágóótú díbyée mééma mepájtyetéíñe Jetsóoj tééveri méénune mecáhcújtsóné hallúhcuri. Muurá ihdyu téénej tééveri éhñíñevu ímí méúraavyé teéne.

4

Aavaráadítyú íjcyáne uwááboju

¹ Cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa nétsihdyu méíhdé múnáajpi Aavaráaúvuke ímíáábedi Píívyéébe díllone. ² Tsáhaa díbye ímí íjcyánéllíi ímíáábedi díbye díllotúne. Tehdúu tene néeca muurá téeneri mítyájkímyeíyóobe. Áronáacáa ihdyu Píívyéébere píáábónéllíi tsá díbye mítyájkímyeítyúne. ³ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Aavaráa Píívyéébeke ímí cáhcújtsónéllíi ímíáábedi dííbyeke díllóobe.” Ehdu néene Píívyéébeé waajácúháámitu. ⁴ Aane muurá tsaatéké díityé wákímyeí áhdó maájcone tsá pevénére maájcutú meímíllénema. Muurá ihdyu díityé wákímyeí áhdóré máajcúhi. ⁵ Ahdu muurá Píívyéébe tsá meke ímíáámedi díllotú meere íñá ímíááné íjcyane meméénúnéllíihye. Ímíáámedi meke díllóobe apááñéré méimítyutúu meke díbye ímíjpyetétsóné mecáhcújtsómeke. ⁶ Ehdúhjáa muurá díbye méénune Dabííúvú iwáájácúne néé íñe ímí méénútúrómeke díbye ímíáámedi díllome ímí íjcyane. ⁷⁻⁸ Illúhjáa muurá neébe:

Maímijyu dítye íjcyane Píívyéébe díityedí ídáátsóvéne ímítyú díityedítyú wáágóómé hallúrí íñá íjcyájúcootúme.

⁹ ¿Aanéhaca íñe apáámyéré mee jodíómú ímí méíjcyááhi? Tsáhaá. Muurá téhdure jodíómú íjcyáturómé ímí íjcyááhi. Aavaráaúvúhjáa muurá ímí Píívyéébeke cáhcújtsónéllíi dííbyeke ímíáábedi díllóobe. ¹⁰ ¿Aanéhacáa mújyútú ímíáábedi díllóobe dííbyeke? ¿A díbyée dííbyeéjpi íjcyáne uubállé kíhdyahírótsámeíñé boonétu? Tsáhaá. Teenéikyée díbye méénúmeítyúné íhdéjuco díbye ímíáábedi díllone díbye ímí cáhcújtsónéllíihye. ¹¹ Áané uubállée bóónétúí kíhdyahírótsámeííbye. Áánéllíi díibye ídyéjúcóejpi kíhdyahírótsámeítyurómé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímíáámedi díbye díllómedítyu. ¹² Téhdure kíhdyahírótsámeímyé ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítyú ídyéjúcóejpi díibye Aavaráaúvú díbyéhjáa ímí cáhcujtsódú dítye cáhcújtsónéllíihye.

Aavaráa Píívyéébeke cáhcujtsóne

¹³ Píívyéébhjáa muurá dííbyeke néé pámeere dííbyej tsíménémúúháábema díityéké íññújívú íájcuíñé ímí díbye dííbyeke cáhcújtsónéllíihye. Tsáhaa Píívyéébeé taúhbaju néhdu íjcyánéllíi díbye téené píáábó újcutúne. ¹⁴ Muurá dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyáne j tééveriyé meke díbye píááboca bañúháñé Críjto dsíjívéné mécáhcújtsóiyáhi. ¹⁵ Muurá íllure teene taúhbaju méhdivu neetsó méimítyuvu. Teene íjcyátuca tsá íñá méhdivu néétsóityuróne.

16 Áánéllii Aavaráakéhjáa iájcuíñé Píívyéébe néené piáábó téhdure méújcuú íñe múhdumé dííbyeúvúj tsíménémúhaabe meíjcyame Píívyéébeke mecáhcujtsóme. Tsá ínehjí meméénúnetu meújcuítýú teéne. Muurá pámeere múhdumé dííbyeúvúu Píívyéébeke ímí cáhcujtsódú cáhcujtsómé újcuú téené piáábo. Áánéllii diibye Aavaráaúvú idyéjúcóejpi Píívyéébeke mecáhcújtsómedítýu. 17 Téénetúhjáa muurá Píívyéébe néé íwaajácúháámitu: “Uke ó meménú mítyame míamúnááj caanídyú u néébe ímichi diityé déjúcóejpi u íjcyaki.” Ehdúhjáa neebe dííbyedítýú panévaturé íhtsútuube íjcyabe dsíjívémeke bóhítsóóbeke díbye cáhcújtsóobe. Áhduréhjáa cáhcújtsóobe dííbyedítýú míamúnáake illíyaatétsoíñé díbye nééne tenéi pánéévétúrónááca.

18 Ávyetáhjáa múha cáhcújtsóítýuróné cáhcújtsóobe Aavaráa Píívyéébeke. Árodújucóhjáa díbye íjcyane pámeere múhdumé Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú idyéjúcóejpi. Téénetúhjáa idyé neebe dííbyeke: “Úhdityu líiyaaténé míamúnáa mítyame íjcyáahi.” 19 Ehdúhjáa díbye nééne cáhcújtsóobe ‘muhtsi metsímávácóóíñejí’ néétuubéré keeméjuco 100 pijcyábá íjcyaróóbeúvu. Téhduréhjáa mewa Tsáára tsúuca itsímáváyotsíhjí pájtyerónáa cáhcújtsóobe dityétsí tsímávaiñé Píívyéébe nééneé. 20 Ávyetáhjáa ímiáané dííbyema tene pánééveíñé iwáajácúne íhdére téené hallúvú dííbyeke téhdújtsóobe dúúrúvaabére. 21 Muuráhjáa ímiáané waajacuube Píívyéébe íhtsútuube íjcyabe íñéhdú méénuíñe. 22 Ehdúhjáa ímí díbye cáhcújtsónéllii Píívyéébe dííbyeke ímiáábedi díllóhi.

23 Áronáacáa tsá apáábyeúvúré ímí cáhcújtsónéllii díbye dííbyeke ímiáábedi díllone cáátúvatúne. 24 Téhdurée caatúvané Máavyéjuubée Jetsóoke bóhítsóóbeke mecáhcújtsómeke idyé díbye ímiáámedi díllóíñe. 25 Muuráhjáa Jetsóo dsíjívé mewájuryi méimítýú iwáágóoki. Áábekée Píívyéébe bóhítsó dííbyej téeveri ímiáámedi meke idíllóki.

5

Píívyéébe ímiáámedi meke díllone

1 Muurá ímiáané Píívyéébeke mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi. Tsáhájucó múhdurá meke díbye íjtsúcunútú Máavyéjuubée Jetsocríjtó tsúuca méimítýú mééma ímíbájchónéllíihye. 2 Muurá teene mecáhcújtsónej téeveri Píívyéébe meke piáabó tsaímíyé dííbyema meíjcyaki. Áánéllii méwaajácú dííbyeéjté meíjcyámeke díbye ávyéjújtsóneri méimíjyúuvéíñe. 3 Téhdure méimíjyúuvéiyá meícúbáhrámeiyóneri. Muurá ténehji panévare máaabúcuíhíjcyá ímiááméré meíjcyaki. 4 Áánetu méwaajácú ímí Píívyéébeke meuráávyémema íñéhdújuco díbye méénuíñe. 5 Ááneri tsá menúcójpívétsámeítýú díbye meke báñútyúnéllíihye. Muurá méwaajácú díbye meke wájurye Íapííchó méíbuúúné pañévú díbye pícyóónej téeveri.

6 Muuráhjáa méimítýú déjúcotu mewágóóóvéiyónetu tsá meere mepájtyetésámeítýuróne. Áronáacáa Críjto dsíjívé pámeere ímityúmé meíjcyáme wájuryi meke ipájtyetétsoki. 7 Tsá muurá múha ímílléítýuró tsíjtye wájuryi ídsíjívéne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ímiáábé íjcyáabeke ipájtyetétso dsíjívéiyóme? 8 Áronáacáa muurá Píívyéébe Críjtoke wallóo díbye ídsíjívé ímityúmé meíjcyarómeke ipájtyetétsoki. Ááneríi meke úújétsoobe mítyane meke iwájurye. 9 Áánéllii meke díllóobe ímiáámedi díbyeé mewájuryi dsíjívénej téeveri. Aame dííbyej téeveriyé mepájtyeté díbye meke ícúbáhráiyónetu. 10 Muuráhjáa Píívyéébema tsá meíjcyáítýuró ímityúmé meíjcyánéllíihye. Áronáacáa Ílli Jetsocríjtó mewájuryi dsíjívéneri méimíbaavyéjucóo dííbyema. Aame méwaajácú mepájtyetéíñe díbye mépañe íjcyánéllíihye. 11 Ááneri méimíjyúú Críjtóo mééma ímíbájchónej téeveri ímí Píívyéébema meíjcyáneri.

Adáá tútávajtsóné Críjto ímbajchóne

¹² Muuráhjáa tsáápihdítýuré ímityúné ííñujívú ípívyeevéne tsówayúcú pámeere míamúnáake. Átsihdyúu íjcyane íñe médsíjivehíjcyá ímityúmé meíjcyánéllíhíhe. ¹³⁻¹⁴ Muuráhjáa Píívyéébe taúhbajúi íjcyátúnáa tsúuca míamúnáa ímityúmé ícyahíjcyá Adááuvudítýú Moitséeúvudívújuco íjcyáné míamúnáa. Áróme hallúríhjáa tsá íñá íjcyatú dítýé muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímilléne wáájácútúnéllíhíhe. Árónaacáhjáa dsíjivehíjcyámé Adááuvúu méénudu néene ímityú méénúturóme. Aanée muurá ímichi dílbyedítýú íjcyane pámeere míamúnáake tútávajtsódú íívane téhdure Críjto dsíjíveneri pámeere míamúnáa ímíjpyetéjucóó múhdumé teene cáhcujtsóme.

¹⁵ Muuráhjáa díibye Adááuvú Píívyéébe dílbyeke bóijcyúné lléébótúné déjúcotu íñe pámeere míamúnáa médsíjivehíjcyáhi. Áánéllíhíhjáa ihdyu Píívyéébe meke ídaatsólléne Ílli Jetsocríjtoj tééveri meenú mepájtyetéíñe. Aane tsá ínehjí meméénúneri mepájtyetéítyuróne. Apááñéré dílbyeke mecáhcújtsóneri mepájtyetéhi. ¹⁶ Aanée dílbyeúvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere ímityúmeréjuco meíjcyame méwágóóóvéiyáhi. Árónaacáa Píívyéébe mééma ímbajchóhi. Áánéllí apááñéré ímiáané dílbyeke mecáhcújtsómeke dílloobe ímiáámedi ímityúmé meíjcyarómeke. ¹⁷ Muurá méwaajácú tsáápiiyéé ímityúné méénúné déjúcotu pámeere meímítyuuvémé mewágóóóvéiyóne. Téhdure méwaajácú Píívyéébe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámedi meke díllome dílbyé avyėjuri meíjcyaiñé mújyú dsíjívéítyúmeréjuco. ¹⁸ Tsúucájáa mééma ímbaavyéne tsaapi ímiáábe íjcyáábej tééveri Adááuvú ímityúné méénúné déjúcotu pámeere wágóóóvéiyóne.

¹⁹ Muuráhjáa tsáápi lleebótú níjcauvú íñe ímityúmé meé. Áhdurée idyé tsáápiye ímiáábe íjcyáábej tééveri Píívyéébe dílló ímiáámedi dílbyeke cáhcújtsómeke.

²⁰ Muuráhjáa díbye teene muhdú meíjcyáiyóné taúhbaju pícyóónej tééveri éhniíñevu méwaajácú ímiáané ímityúmé meíjcyane. Aane ehdu menéerómeke díbye ídaatsóllénetu méwaajácú mítyane meke díbye wájyune. ²¹ Aanée ímiáané ímityúmé meíjcyané déjúcotu pámeere méwágóóóvéiyáhi. Árónaacáa Píívyéébe mítyane meke iwájýúnéllí ímiáámedi díllome tsúuca méujcú medsíjívéjucóóítyúne bóhí Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri.

6

Críjtokéréjuco meúraavyéne

¹ ¿A ehdu Píívyéébe meke mítyane wájýúnéllí tsá meíhvetéítyú ímityúné meícyahíjcyánetu díbye meke éhniíñevu íúújétsó muhdú meke iwájýune? Tsáhaá. ² Tsúuca muurá téénetu meíjchívyé ímiáámeréjuco meíjcyaki. Áhdícyane tsáhájucó tsiíñe meméénúítyuró teene ímityúné téénéjete meíjcyájucóótúnéllíhíhe. ³ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútú mepée Jetsocríjtoéjteréjuco meíjcyané uubállé metsójtsótsámeíñe? ⁴ Muurá tééneri méúújétsó ímityúnéjcutu dsíjívemédú meíjcyane. Téhdure tééneri ménaavénú Críjtóo dsíjívéébeke Píívyéébe íhñáhoori bóhíitsoobe tsíhdyuréjuco íjcyadu ícyooca tsíhdyuréjuco meíjcyane.

⁵ Muuráhjáa Críjto dsíjívédú íívane ímityunéhjí meíhvéjtsóhajchíí idyé díbýé bóhíhdu íívane tsaímíyéjuco meíjcyaiñé Píívyéébema. ⁶⁻⁷ Muurá méwaajácú ímityúné meícyahíjcyané tsúuca Críjto méhdítýu wáagoóné páwachékevu idsíjíveneri. Áánéllí téénetu meíjchívyémé tsáhájucó téené pañe meíjcyatú éhne múúne tsaapi tsaaté hójtsí pañe íjcyadu. ⁸ Aanée méhdítýu Críjto idsíjíveneri wáagoónéllí méwaajácú díbye íjcyadu meíjcyaiñe. ⁹ Muurá méwaajácú ípyéé idsíjívénetu bóhíbe mújyú tsiíñe dsíjívéjucóóítyúne. ¹⁰ Tsáneerée dsíjiveebe páneere méímítyú iwáágóoki. Aabe ícyooca íjcyá Píívyéébema

tsaímíyējuco. ¹¹ Ahdu dibye íjcyadu meíjcyá dsíjívemédú ímítyúné icyánéjcutu. Ááne ímiáámerējuco meíjcyá dibye ímillédú tsúúca dííbyeéjté ámuha meíjcyame.

¹² Ahdícyane panévare ímityúné ámuha meméénúyóneri méúmúúpivyéjúcohdííne. Óvíyacóóné tenehji ámuha meméenuhíjcyáne. Métáhjátsámeíjyúcohdí téenevu.

¹³ Píívyéébedívurējuco méíhvéjtsaméí ámúhake dibye ityúkévjtso tsaímíyé ámuha meíjcyaki. ¹⁴ Tsá téenevu metáhjátsámeítyuró Jetsóoke mecáhcujsóme. Muuráhjáa méhdi ídáátsóvéne dsíjíveebe téenej téeveri meke ímíbájcho téenevu metáhjátsámeíjyúcoótuki. Aame meíjcyá Píívyéébé piáábó pañe. Tsáhájucó teene íhdééné taúhbájú pañe meíjcyájúcootúne.

Ímítyúnetu meíjchivyéne

¹⁵ ¿A ehdu tene néenélii éhniíñevuré méméénúiyá ímityúne? Tsáhaá. Íllurējuco metsu téenetu méíhvetéki. ¹⁶ Muurá ámuha méwajácú tsané avyéjúúbema íjcyame dibye ímillédú íjcyane. Ahdu muurá ímityúné pañe meíjcyame téené níjcaúvú íllure méwagóoovéhi. Áánetu íhdyu Píívyéébe ímillédú meícyane ímí mééma níjkéváhi. ¹⁷ Ahdu ícyooca meíjcyá tsúúcajáa téenetu meíjchivyémé dííbyé uwáábójú pañerējuco. Áané hallúvú íhdyu mítyane ó téhdujtsó dííbyeke. ¹⁸ Aane tsúúcajáa téenetu meíjchivyémé ícyooca ímiáánerējuco meúraavyéne. ¹⁹ Áánélii teene ímíñeúvú méuráávyé íhdée ímityúné íjcyaróné ámuha meúraávyehíjcyádu. Áijyu íhdyu ámuha meíjcyá ímiááné Píívyéébeéjterējuco. Ehdu íñe ámúhake o néé ímíñeúvú ámuha mewáájácuki.

²⁰ Muuráhjáa ámuha ímityúné pañe meíjcyácooca tsá meímíletú ímiájíjtó meúraavyéne. ²¹ Ehdúu éijyu múhdurá núcójpsó meícyahíjcyané déjúcotu muurá méwagóoóóvéiyáhi. ²² Áronáa tsúúca téenetu meíjchivyémé Píívyéébeéjté meíjcyame ímiáámerējuco meíjcyáiyóne. ²³ Muurá ímityúné méenuhíjcyámé ídátsó wágóoóveé téené déjúcotu. Áánetu Píívyéébeke ímí úráávyémeke ájcuíbye múijyú ditye dsíjívéjúcoóóityúne bóhívu Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri.

7

Táábávajcátsityu íjcyáné uwáábo

¹ Ámuúha táñahbému, ámuha muurá méwajácú tsaaté túkevjtsojú pañe meíjcyane meíjcyané hajchóta. Áánetu medsíjívéné boone tsáhájucó téené pañe meíjcyatúne. ² Muurá walle ityájívacooca íjcyá ájyú túkevjtsojú pañe. Aane dibye dííllédívú dsíjívéhajchíí tsáhájucó téené pañe dille íjcyájúcootúne. ³ Áijyu íhdyu tsá muhdú tene néetu dille tsíjpiikyéréjúco tájíváiyóne. Áánetu ájyu dsíjívétúnáa tsíjpiikye dille tájíváhajchíí ávyeta ímityúné méenulle íveekí ájyu ímíubááné íjcyánáa tsíjpiima íjcyáneri.

⁴ Ahdu ámuha táñahbému tsáhájucó meíjcyatú taúhbájú pañe eene walle ájyu dsíjívéné boone dííbyé túkevjtsojú pañe íjcyájúcoótulle íjcyadu. Muurá meíjcyá Críjtóo ídsíjívénetu bóhíbé uráávyé múnáaréjúco. Muuráhjáa mééma ímíbájchoobe Píívyéébe ímillédú meíjcyaki. ⁵ Íhdéuvúu muurá meímíllédú meíjcyame ímityúné méméenuhíjcyáhi. Áánetúu teene Píívyéébé taúhbaju meke bóíjcyúrónáa éhniíñevuré méméenuhíjcyá ímityúné téené déjúcotu mewagóoóóvéiyóne. ⁶ Áronáa tsáhájucó téené pañe meíjcyatúne. Aame ícyooca ímiááné meímílléne tsaímíyé Píívyéébeke méúraávyehíjcyá tsíhdyuréjúco méíjtsaméí mecápáyoovéme. Tsáhájucó taúhbaju néenéliihyéré dibye ímillédú meíjcyatúne.

Ímityúné méhdityu íjcyane

⁷ ¿Áánélliihyéhaca teene taúhbaju ímityúne? Tsáhaá. Teene muurá ihdyu meke waajácútsó keená ímityúné íjcyanévu. Muuráhjáa tene íjcyátuca tsá o wáajácúityuró ímityúneri meúmúúpivyéné ímityúné íjcyane. Muurá illu nééneé: “Tsá múu úmúúpívyetú ímityúneri.” ⁸ Téhdurée tene íjcyátuca tsá o wáajácúityuró kénehjí ímityúné íjcyane. Aane o wáajácújúcóoroobe éhniíñevúré ó imíllehíjcyá ténehjírre o méénune. ⁹ Ópée teene taúhbaju o wáajácúitúné hajchótá ó itsúcunúhijcyá ímí o íjcyane. Áronáacáhjáa ihdyu múhdurá ó dáríívemeíhijcyáhi. Áané níjcaúvúhjáa o wágóóóvéiyóné tsúuca ó waajácúhi. ¹⁰ Píívyéébé teene ítyaúhbaju mééma meenu tsaímíyé dííbyema meíjcyároki. Áronáacáhjáa tehdu o íjcyátúné déjúcotu ó wágóóóvéiyáhi. ¹¹ Ópée ó íjtsúcunú ímí tehjújuco o ícyahíjcyáne. Áronáacáa téénej téeveri ó waajácú ímityúné o ícyahíjcyáné déjúcotu illure o wágóóóvéiyóné.

¹² Áronáa tsá ímityúné teene taúhbaju íjcyatúne. Muurá ímí tehjújuco teene ímiáájú íjcyane. ¹³ Aane ¿íveekí o wágóóóvéiyonévú oke tene wáajácútsónáa ó nehíjcyá ímiáájú tene íjcyane? ¿Mityá ímityuube o íjcyanévu tene oke wáajácútsótuca tsá o wágóóóvéityuróné? Áanerá ihdyu ó wágóóóvéiyá tahllííñe táimíyú déjúcotu. Muurá teene taúhbaju ímiáájú íjcyaróné méhdivu bóhówajtsó méimítyu.

¹⁴ Aane méwaajácú teene Píívyéébedityúré tsááneé. Áronáa óhdityúré íjcyane ímityúné pañe ó ícyahíjcyáhi. ¹⁵ Aabe tsá o wáajácúmeityú muhdú o íjcyane. Ímiáánéré o méénune o ímíllérónáa ímityúnéré ó méénuhíjcyá o méénúityuróné. ¹⁶ Aane ímityúné o méénuhíjcyánetu ó waajácú ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyaca ímí o íjcyáiyóné. ¹⁷ Áronáa teene ímityúné tápañe íjcyanéré oke íbúwájtsóneri ó méénuhíjcyá teene. ¹⁸ Aane ó waajácú ímiááné ímityuube o íjcyane. Ó imíllehíjcyará ímiáánéré o méénune. Áronáa tsá o méénuhíjcyatúne. ¹⁹ Áane ímityúné o méénúityurónéré íveekíhjáubá ó méénúhijcyáhi. ²⁰ Áronáa ihdyu téenere tápañe íjcyane oke íbúwájtsóneri teene ó méénuhíjcyáhi.

²¹ Illu muurá ó ícyahíjcyáhi: Ímiáánéré o méénúiyócooca ímityúnéré óhdivu dsíinévahíjcyáhi. ²² Ó imíllehíjcyará Píívyéébé taúhbaju néhdu o íjcyane. ²³ Áronáa ímityúné íjtsaméi tápañe íjcyane oke tútávátsohíjcyáhi.

²⁴ ¡Aabe máidáátsoju ehdííváiibe o íjcyanej! ¿Aanéhaca íñe múha oke pájtyetétsoó ehdu o ícyahíjcyáné níjcaúvú o wágóóóvéiyónetu? ²⁵ Muurá íjcyaaabe Píívyéébe apáabyéré tsúuca téenetu Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri oke pájtyetétsoóbe. Áánéllii mítyane ó téhdútsohíjcyá dííbyeke. Aabe ihdyu óvíi ícyooca ó íjcyá díbye ímillédu. Áronáa táimíyú tápañe íjcyane oke pátsáricyohíjcyáhi.

8

Píívyéébé Apííchó meke túkévéjtsóne

¹ Muurá Críjtoéjté ímillédú íjcyájúcootúme Píívyéébé Apííchó túkévéjtsó pañeréjuco íjcyámé hallúrí tsá íná íjcyatúne. ² Aane muurá Jetsocríjtoéjpi o íjcyáne j téeveri Píívyéébé Apííchó tsúuca tápañe íjcyánéllii tsáhájucó ímityúné pañe o íjcyatúne. Aabe tsáhájucó o wágóóóvéityúne. ³ Muuráhjáa ítyaúhbaju meúraávyerómé mepájtyetétítyurónéllii Íllíkye wálloobe mehdu néébe dsíjívénej téeveri méhdityu méimíyú iwáágóoki. ⁴ Ehdúu mééma méénuube muhdú teene taúhbaju néhdu meíjcyaki. Aame tsáhájucó meímillédú meíjcyatú Píívyéébé Apííchoréjuco meke túkévéjtsóné pañe meíjcyánéllíhye.

⁵ Muurá ímillédúré íjcyame téeneríyé tsúúrameíhijcyáhi. Áanetu ihdyu Píívyéébé Apííchó túkévéjtsóné pañe íjcyame tsúúrameí díbye ímillédú íjcyáiyóneri. ⁶⁻⁷ Muurá meímillédú meícyahíjcyáneríyé metsúúrameímyé illuréjuco metútávaavéne. Áaneríyé muurá tsúúrameímyé tsá ímíllétú Píívyéébema ímí íjcyáiyóné. Aame tsá ávyejúúllétú dííbye taúhbaju. Áanetu díbye ímillédú meíjcyáiyóneri metsúúrameímyé tsaímíyé dííbyema

meijcyáhi. ⁸ Muurá ímillédúré icyahíjcyámé téeneriyé itsúúrámeíñéllii tsá Píivyéébe ímillédú íjcyatúne.

⁹ Aane óví ímiááné Píivyéébé Apííchó túkevéjtsó pañe ámuha meijcyáhajchíí tsáhájucó íhdée ámuha meicyahíjcyádú meijcyatúne. Muurá Íapííchovu Críjto meke ájcune ípañe íjcyatúme tsá dííbyeéjité íjcyatúne. ¹⁰ Muurá médsíjiveé méimítyú déjúcotu Críjtoéjité meijcyaróme. Áronáa tsá muhdú meijcyáityú tsúuca Píivyéébe meke ímiáámedi díllónélliihye. ¹¹ Aane ímiááné mépañe Íapííchó íjcyáhajchíí muurá téhdure meke bóhíítsóibyey Jetsóokée íbóhíítsódu.

¹² Ahdícyane tsáhájucó meímillédú meijcyáityúne, ámuúha táñahbému. ¹³ Muurá tehdu meicyahíjcyáné meíhvéjtsótúhajchíí méwágóóóveéhi. Áanetu Píivyéébé Apííchó píáabori teene metáhjáhajchíí mépájtyéteéhi.

¹⁴ Muurá íñe múhdumé téené túkevéjtsó pañe meijcyame ímiááné dííbyej tsíímé meijcyáhi. ¹⁵ Aane teene mépañe íjcyame dííbyeke mecáánivámé ménehíjcyáhi: “Lihíyo múúháj Caánij.” Áanéllii tsá dííbyedi menúhnévéityuróne. ¹⁶ Ehdú Píivyéébé Apííchó mépañe íjcyáneri méwajácú ímiááné dííbyej tsíímé meijcyane. ¹⁷ Aane tsúuca dííbyej tsíímé meijcyame Críjtóo ícúbáhrámeídyú meícúbáhrámeímyé dííbyema máávyejúúteé Cáání dííbyeke néené avyéjuri. ¹⁸ Muurá ímiááné meícúbáhrámeíhijcyámé íñe imíjyaúrjúcú meijcyáíñe Píivyéébé avyéjuri. ¹⁹ Páneere muurá díbyeé ípívyejtsóné téhmehíjcyá mújyú díbye íhñéjteke avyéjútsoíñe. ²⁰ Muuráhjáa páneere díbye ípívyejtsóné tútávaavé díbye ímillédúre. ²¹ Áronáa ihdyu ímíbáávyeíñeí ítsíime meijcyámeke díbye tsíhdyuréjucó ímíjpyetétsóijyu. ²² Muurá páneere díbyeé ípívyejtsóné tsá ímí néétune. Aane téhmehíjcyá mújyú ímíbáávyeíñe éhne múúne walle ítsíimáváné boone ímíbáávyeíñe téhmehíjcyádu. ²³ Áronáa tsá apááñéré teene ícúbáhrámeítyúne. Téhdure mee tsúuca Píivyéébeéjité meijcyámé pañe Íapííchó íjcyarómé meícúbáhrámeíhijcyáhi. Aame téhdure météhmehíjcyá ítsíímedíi meke idíllómeke díbye tsíhdyuréjucó ímíbájchoíñe. ²⁴ Ehdú méúmiwa néene mecáhjújtsóhajchíí mééma pánééveíñe téhdújucó. Muurá tsane meítsohíjcyáné tsúuca maájtyúmícooca ílluréjucó meíhveténé meíjtsóhíjcyánetu. ²⁵ Áanetu meítsohíjcyáné maájtyúmítúné hajchótá tsá meíhvetétú meíjtsónetu.

²⁶ Muurá meíhnáhóótúnéllii Píivyéébé Apííchó meke píáábohíjcyá panévare maáábúcuki. Muurá meere píáábó dííbyeke muhdú metáúmeítyúrónéllii téenere wáájácúratúné mépañétú ihjyúvahíjcyáhi. ²⁷ Aane Píivyéébe páme íjtsaméiyé wájacú néébe waajácú íná dííbye Apííchó mépañe íjcyane taúmeíñe. Muurá taúmeíhijcyáné íhñéjité meijcyámé hallúvú díbye ímillédú meijcyaki.

Ihñéjteke Píivyéébe píaabóne

²⁸ Muurá méwajácú panévare meke pájtyénej téeveri Píivyéébe meke píaabóné ímiááné dííbyeke mewájyúmeke tsúúcajátújucóo ípítyájcámeídyú meke iújcúmeke. ²⁹ Muuráhjáa tsúúcajátújucó díbye meke wáajacúné íhñéjité meijcyame Íllídyu menééímye. Aame cahcújtso múnaa meijcyámedítyú dííbye Ílli ímichi ídyéjúcójpi. ³⁰ Ehdúu tsúúcajátújucó meke iwáajácúmeke díbye ímiáámedi díllone dííbye avyéjúeje meijcyaki.

³¹ Áanéllii Píivyéébe mééma íjcyá meke ípíááboki. Aanéjíí ¿múha muhdú meke méénúiyáhi? ³² Muuráhjáa Íllíkye wájyútuubéré íhvejtsó mewájyuri díbye ídsíjiveki. Aabéjíí muhdú tsá meke panévaturé píáábóityúne. ³³ ¿Mityá íjcyámé tsaate díbyeé meke újcume mewágóóóvéiyóné néemeé? Muuráhjáa tsúuca díbye ímiáámedi meke díllómé hallúrí tsáhájucó íná íjcyatúne. ³⁴ Aanéjíí ¿múha nééjuri méwágóóóvéiyáhi?

Muuráhjáa Críjto mewájuryi idsíjívéne bóhiibe icyooca íavyéjuri Píivyéébé úníuri íjcyabe máhallúvú táúmeíhijcyá piáábo. ³⁵ Áánéllii díbye meke wájuryumeke tsá ñná dííbyedítú dówajcáróityuróne. Muurá meícúbáhrámeíyonéhji, mávaríjchoháñe, ájyabááne, mewájamúúvátunéhji, ápíchó nééronéhji, téhdure dsíjívé íjcyaróne tsá meke dówajcáróityuró dííbyedítú. ³⁶ Muurá Píivyéébé waajácúháámitu nééneé:

Dihñéjté muha meíjcyané hallútú múúhake dsíjívétsohíjcyáiyómé ehne múúne obééjámuke ditye dsíjívetsódu.

³⁷ Ehdu ápíchó nééronéhji métáhjahíjcyá Jetsocríjtó meke wájuryúbej téeveri. ³⁸⁻³⁹ Aane muurá ó waajácú Píivyéébe meke wájuryumeke ñná dííbyedítú meke dówajcáróityuróne. Muurá dsíjívé íjcyaróne, bóhiime íññújí hallúrí meíjcyaróne, níjkyéji múnaa íjcyaróme, naavémú íjcyaróme, íññújiri íhtsútujte ávyéjute íjcyaróme, icyooca téené pañe meíjcyarónehji, bóónétu meke pájtyeíñéhji, téhdure caame íévéhóowari íjcyarónehjima íññújiri íjcyarónehji tsá meke dííbyedítú dówajcáróityuró Máavyéjuubée Jetsocríjtoj téeveri díbye meke iwájuryune úújétsómeke.

9

Píivyéébe ijraéémuke ihñéjtedívú mémenúne

¹ Aane Críjtoéjpi o íjcyanéllii ámuha cáhcújtsótúmeke o néé ímiááne mítyane ámúhadi o ídáátsovéne ímityúné ámuhá hallúrí íjcyaneri. ² Tápañe Píivyéébé Apííchó íjcyane waajácú teene múhduúvúrá o íjtsúcunúne ídátsó o íjcyane. ³ Muurá ámuha tamúnaa ámuhá imítúyú déjúcotu mewágóóóvéíyonéllii ámúhake o wájuryúne oore Críjtodítúyú ó wágóóóvéiyá ehdu o méénúneri ámuha mepájtyetéca. ⁴ Muurá Píivyéébe meke tsúuca ítsíimedi díllorómé tsá dííbyeke melléébohíjcyatú Ijraééj tsíiménémúhaabe meíjcyaróme. Áronáa ihdyu méwáabyutaró dííbyé avyéju. Áánélliiyhjáa muurá méénuube muhdú meíjcyáíñe pityájcójuma taúhbaju. Áhduréhjáa neebe dííbyeke medúúrúvahíjcyámeke tsaimíyé meke ipícyooíñe. ⁵ Muuráhjáa méíhdé múnáaúvúj tsíiménémúhaabe Críjto míamúnáajpi tsííjú icyanéjcutu. Aabe páné avyéjuube íjcyá Píivyéébe múijyú níjkéváityúné dúúrúvameíhíjcyáabe.

⁶ Áronáa Píivyéébé mééma imyéénuíñe nééne tsá tsaate méhdityu cáhcújtsotú díityéjúcooro Ijraééj tsíiménémúhaabe meíjcyarómedítú. ¿Íhya mityá pamévaré dííbyeéjté meíjcyatúnéllii tsá ditye cáhcútsóhíjcyatúne? Muurá itsúcunúhíjcyámé ípyée íñéhdú díbye méénutúné tsúuca díbye méénújúcooróne. ⁷ Muuráhjáa tsá pámeekéré Aavaráaúvúj tsíiménémúháabeke díbye wábyújtsotú díityéj téeveri míamúnaa pájtyetéíñe imyéénuíñe. Íllúhjáa muurá neebe dííbyeke: “Daachi Itsáadítúyú llíyaatémé íjcyá páñétúejte díjtsíiménémúhaabe.” ⁸ Ehdu néénetu méwaajácú ímiááne díbye Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe íjcyarómé pámeere Píivyéébeéjté íjcyatúne. Muurá ihdyu ípyée íñéhdú díbye dííbyeke ájcuube Itsáaúvudítúyú llíyaatémé páñétúejte dííbyej tsíiménémúhaabe. ⁹ Íllúhjáa muurá neebe dííbyeke: “Ámúhtsikye o nééne éévé úújetéijyu dítyáaba tsíimávaá wájpíikye.”

¹⁰ Ehdúhjáa muurá Píivyéébe díityétsikye néhdújuco tene páneevéné díityétsima. Aanéhjáa díityétsi hajchi méíhdé múnáajpi Itsáadívú mewa Rebécá tsíimavá míityétsikye tsajjúre. ¹¹⁻¹² Aanéhjáa dílléi díityétsikye tsíimávátúné íhdéjuco Píivyéébe nééne díílleke: “Ámíáábé ehniíñevu bónebe avyéjuúhi.” Ehdúhjáa neebe díityétsikye muhdú díityétsi íjcyáíñe díityétsimái tene pánéévétúrónáa íhjáa ipítýájcámeídyújuco. ¹³ Téénetúréhjáa muurá idyé illu neebe tsiíñe íwaajácúháámitu: “Jacóóboke ó wajúyú Etsaóoke o wájuryúne ehniíñevu.”

¹⁴ ¿Áanélliihyéhaca ímítyuube diibye Píívyéébeé? Tsáhaá, tsá ímítyuube dibye íjcyatúne. ¹⁵ Íllúhjáa muurá téhdure neebe Moitséeúvuke: “O ímíllémedi o ídáátsovémeke o píááboóhi.” ¹⁶ Tsá muurá méhdityu tene íjcyatú Píívyéébe méhdi ídáátsovéne. Muurá ihdyu iye ityújkevééllémedijyuco dibye ídáátsovéne. ¹⁷ Muuráhjáa Ejíhtó avyéjuube Paraóóuvuke idyé neébe: “Oorée uke ávyéjúúbedívú ó pícyoó uke pájtyénéhjitu pámeere ííñújiri íjcyané míamúnaa iwáájácu ímiááné íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúhjáa Paraóóuvuke neebe Píívyéébeé. ¹⁸ Aabe ímiááné ityújkevééllémedi ídáátsovéne píaabóhi. Áánetu tsaate illéébone ímíllétúmeke pícyoobe ditye ímillédú íjcyaki.

¹⁹ Áronáacábá tsaate nééiyáhi: “Dííbyere meke pícyohdújuco meíjcyámeke ¿íveeki nehíjcyaaabe ímityúmé meíjcyane?” Áronáa tsá mee míamúnaa Píívyéébe iwáájacúdú méénune múhdurá meíjtsúcunúityuróne. ²⁰ ¿Aca muutá mee dííbyema metáhjájcatsíki? ¿Aca núpájkííhlló nééiyá téihllóo níjcyómeke íveeki múhdurá ditye níjcyone? ²¹ Muurá núpájkityu nícyohíjcyámé píivyété páhduvaré ímillédú íñíjcyone. Píivyétémé ímiááné wáábyuta íñíjcyone. Áhdure píivyétémé átérééné wáábyuta íñíjcyone.

²² Muurá Píívyéébe ímilléduré aabúcu híjcyá dibye wáágóoímyé múhdurá ícyahíjcyanéhi. Ehdu aabúcu híjcyaaabe díityéj tééveri iúújétsó íhtsútu, ícyayóbaa, íjcyane. ²³ Áánetu tsúúca dibye méhdi ídáátsovémé meíjcyá dííbyé avyéjúeje tsúúcajátújuco meke dibye újcume. Ehdu méénuube mejtééveri íavyéjú íhtsútú iúújétsoki. ²⁴ Muuráhjáa ihdyu dííbyere meke ujcú íavyéjúeje meíjcyáímye jodíómudítyuu, jodíómú íjcyatúmedítyuu, íjcyane. ²⁵ Íllúhjáa muurá dibye nééne Otséa caatúnúhi:

Tahñéjté íjcyatúné míamúnaa ídátsó ícúvératúmé ícyahíjcyámeke ó újcuú tahñéjteréjuco ditye íjcyaki.

²⁶ Téhdure tsiíñe nééneé:

Tahñéjté íjcyatúrómeke áátsíímedítyéjuco o díllóíñe ímiáábé Píívyéébe o íjcyaaabe.

²⁷⁻²⁸ Áánetúhjáa Itsaía néé mee íjraéémudítyu: “Píívyéébe ícúiyéjuco muhdú míamúnaa ííñújiri ícyahíjcyané ímíbájchócooca íjraééj tsíménémúhaabe ávyétá mityámé íjcyarómedítyú uhjéméré pájtyéteéhi.” ²⁹ Áhduréhjáa tsiíñe neébe:

Páné íhdéene íjcyané avyéjuube íjcyaaabe Píívyéébe méhdi ídáátsovétuca tsúúca meke waagóoíyá tsaaté coévaratu éhné Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake imyéénudu.

Jodíómú tsá cáhcújtsotú Jetsóoj tééveri mepájtyeténe

³⁰ Aane ¿aca muhdú íñe teéne? Muurá jodíómú íjcyatúrómeke tsúúca Píívyéébe dílló ímiáámedi éíjyúu ténéhji éllevu íjcyatúmé botsí dííbye cáhcújtsórómeke. ³¹ Áánetu mee íjraéémú métsúúrámeíhíjcyará dííbyé taúhbaju meúraavyémeke dibye meke ímiáámedi díllóiyóneri. Áronáa tsá meke dibye díllotú ímiáámedi. ³² Aane ¿íveeki tsá meke dibye díllotú ímiáámedi? Muurá méjtsúcunúhíjcyá teene taúhbaju meúráavyénetu dibye meke ímiáámedi díllóiyóne. Áronáa tsá tene néhdu meíjcyatúne. Áhdure Jetsóope mééma méénune mecáhcújtsótúnéllí tsá dibye meke díllotú ímiáámedi. Íllure mébáñúmeíhíjcyá éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeíúdú néébeke mecáhcújtsótúnéllíhye. ³³ Íllu muurá Píívyéébe néé íwaajácúháámitu:

Tsíóo múnáa pañévú ó pícyoó tsáápiikye éhne múúne nééwáyutu mecábóhcámeímyé maáákityéúdú néébeke. Áábeke cáhcújtsómé tsá ííneri báñúmeítyúne. Ehdúhjáa Píívyéébe néehíí.

10

1 Ámuúha táñahbému, ó imíllé memúnaa jodíómú pájtyeténe. Áánéllí ávyétá ihnáhó piáábó diityé hallúvú ó táúmeihijcyá Píívyéébeke. 2 Ímiááné imíllerómé dííbyeke iúraavyéne. Áronáa tsá ímí ditye úráavyetúne. 3 Tsá ditye cáhcújtsotú Críjtóo mewájuryi dsíjivéné mecáhcújtsómeke ímiáámedi dibye díllone. Imíllerómé iye ímí ijcyáiyóné diityéké ímiáámedi dibye idíllóki. 4 Áronáa tsá dííbyé taúhbaju meúraávyémeke dibye ímiáámedi díllotúne. Muuráhjáa ihdyu Críjto mewájuryi dsíjivéné mecáhcújtsómeke díllóobe ímiáámedi.

5 Áronáacáhjáa ihdyu Moitséeúvú néé ímiááné Píívyéébé taúhbaju néhdu ijcyámeke dibye ímiáámedi díllóiyóné ditye ipájtyeteki. Áronáa tsá múha ávyeta tene néhdu ijcyáityuróne. 6 Áánéllihyée Críjtoj tééveri mepájtyetéiñe dibye méénune mecáhcújtsómeke ihdyu díllóobe ímiáámedi. Aane tsá múu íjtsámeityú Críjtoke níjkyéjé pañe iñéhcotéiyóné dibye meke ipiááboki. 7 Áhdure tsá múu íjtsámeityú níjkyéné pañe dííbyeke iñéhcotéiyóné dibye meke ipiáábo tehdu téhulle ijcyácóobekéjivari. Muurá tsúúca mééma dííbye. 8 Íllu muurá téénetu nééneé: “Tsúúca ámuháma ijcyájúcooróné pajtyeté teene ámuha mecáhcújtsóne tsíjtyeke meúúbálléiyóne.” Aane muurá muha mecáhcujtsómé iñe méúwáabohijcyáhi. 9 Muuráhjáa Jetsocríjtó dsíjivéébeke Píívyéébe bóhiitsoné méíbúuri mecáhcujtsómé dííbyeke maávyejúúlléne teene tsíjtyeke meúúbálléhajchíí mepájtyetéehi. 10 Muurá ímiááné méíbúuri mecáhcujtsóné tsíjtyeke meúúbálléhajchíí ímiáámedi meke dibye díllome mepájtyetéehi.

11 Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Dííbyeke cáhcujtsómé tsá iñnerí bañúmeityúne.” 12 Áhdicyane pámeere tsiíñe míamúnáama mee jodíómú Jetsocríjtoke mecáhcujtsómé mepájtyetéehi. Muurá tsáápiye páme ávyéjuubéré ijcyabe piáabohijcyá pámeekéré dííbyedi tsúúrameímyeke. 13 Íllu muurá nééneé: “Dííbyedi tsúúrameímyé pájtyetéehi.” 14 Áronáa ¿aca múhdutú dííbyedi tsúúrameíyómé dííbyeke cáhcújtsómejivari? Áhdure ¿múhdutú cáhcújtsóiyómé dííbyeke wáajácúmejivari? ¿Kiatú waajácúiyómé teene dííbyedityú ijcyané uwááboju múha diityéké úúbállémejivari? 15 Áhdure ¿múhdutú tsaate diityéké úúbálléiyá múha diityéké téénevu pícyóomejivari? Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Maímijyu diitye ímiáájú úúbállehijcyámej.”

16 Ehdú Píívyéébé waajácúháámitu tene nééronáa muurá tsá pamévare téeneri íicúvehijcyatúne. Muuráhjáa Itsaiaúvú néehí: “Píívyéébeéj, ¿a ijcyámé tsaate méuwaábori íicúvehijcyámej?” 17 Aane muurá Jetsocríjtodityú ijcyané uwááboju melléébone ímíñeúvú mewáajácúcooca tsúúca mecáhcujtsóhi.

18 ¿A téené uwááboju tsáhái múijyú mee ijraémú melléébotúne? Áánerá tsúúca melléébohijcyaráhi. Muurá tsiíñe Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: Tsúúca pahúllevávú ííñújiri tsújaavéné Críjtodityú ijcyané uwááboju.

19 Ehdú Píívyéébé waajácúháámitu nééronéubá ¿mityá tsá mewáajácúcutúne? Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe néé íllu Moitséeúvuj tééveri:

Tsiíñe míamúnáakéréjuco o pájtyetétsoneri ámuha menómíutááváne diityédívú mécyabáávateé átéréjte ditye ijcyane ámuha meítsúcunúhijcyarómedívu.

20 Áhduréhjáa idyé tsiíñe dííbyeúvuj tééveri neébe:

Oke wáajácúcutúne míamúnaa táibúwá ijcyaturómé tsúúca tahñéjte ijcyáhi.

21 Áhduréhjáa mee ijraémudityú Isaiaúvuj tééveri neébe: “Ó nehijcyará aatye lléébópitýúné míamúnáake ditye ookéréjuco iúraávyeki.”

11

Tsaate ijraéémú pájtyeténe

¹ ¿Aanéhaca ehdu menéénellii meke íhvéjtssoobe Píívyéébeé? Tsáhaá. Muuráhjáa oo ámúha múnáajpi Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe ímichi Bejamíí dohjíba múnáajpi o íjcyáábeke újcuúbe. ² Tehdu meke íhvéjtsóíyóóbejíí tsúúcajátújucóhjáa ihñéjté meíjcyaiñé iñéémeke. ³ Muuráhjáa Eriáúvú nééhií: “Píívyéébeéj, díhjú uubálle múnáake idsíjívétsóne díicúvé waíjíné wácávyáhcohíjcyáme. Áánetu íñe apáábyeréjuco o íjcyáábeke téhdure oke dsíjívétsóllehíjcyáme.” ⁴ Ehdúhjáa díbye Píívyéébeke néérónáa neébe: “Árónáa muurá íjcyámé 7,000-meva tahñéjté íjcyame ‘Baáa’ némeíñé níjcyotáábeke cáánívahíjcyatúme.” Ehdúhjáa Píívyéébe neé Eriáúvuke. ⁵ Aane muurá íjcyámé tsaate méhdityu díbyéé ídáátsóvéne újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyáme. ⁶ Muuráhjáa meke iwájýúnéllii meke pájtyetétsóobe. Tsáháa ínehjí meméénúnéllii mepájtyetéúne. Muurá meere mepájtyetétsómeícyá tsá díbye meke wájýúneri mepájtyetéítyuróne.

⁷ Muurá mee ijraéémú mepájtyetéíyóneri meíjýacúnúromé tsáhái mepájtyetéúne. Árónáa íjcyájucóomé tsaate díbye újcume tsúúca pájtyetéme. ⁸ Áánetu dííbyé waajácúháámitu dííbyeke lléébohíjcyátúmedítýú nééneé: “Píívyéébere díityé íjtsaméí mújtatsó dítye íájtyumíjúcooróné iwáájácútuki. Áhdure illéébójúcooróné dítye icyáhcuíjtsótuki. Aame muurá téhdupíyé ícyoóca.” ⁹ Áhduréhjáa Dabííúvú nééhií:

Óvi dítye náhbévácatsíhíjcyané wañéhjíné dahpédú nééne díityéké mújtatsó ímí Píívyéébema dítye íjcyátu díityémá ímítýú tene ínjkévaki. ¹⁰ Óvi íjcyámé éhne múúne hállúvatúme íjcyadu ímítýuháñé díityéké mújtatsómé ímíbáávyétuki. Ehdúhjáa neebe Dabííúvu.

Jodíómú íjcyáturómé pájtyeténe

¹¹ ¿Anéhaca íñe ávyéta mújtaréjuco mee jodíómú Píívyéébedítýú meméénune? Tsáhaá. Muurá ihdyu dííbyere Píívyéébe neéjuri ehdu mééma teene jodíómú íjcyatúme téené hóowari pájtyeténetu meííváne botsíi téeneri metsúúrámeíki. ¹² Ehdu Píívyéébeke mel- léébotúme ímítýú meíjcyaróné píaabó tsíjtyeke jodíómú íjcyátúmeke. Aanéjíí awáá muurá dííbyeke meúráávyécooca éhniíñevu píááboíñé pamévakére.

¹³ Aane ícyooca díitye jodíómú íjcyátúromeke o nééhií: Ámúha éllévúu oke Píívyéébe wallóo ámúhakye dííbyé uwáábojúvú o wáájácútsoki. Áané wákímyeí o méénune ímí ó íjtsúcunúhi. ¹⁴ Aane tsáíjyu múu íñe ámúhakye o úwáábóneri ímí ámuha meíjcyane tsaate tamúnáadítýú ííténe ámuhádú ímíjpyeté ípájtyetéki. ¹⁵ Muuráhjáa múúhakye múu íhvejtsódú Píívyéébe méénúné hóowari tsíjtye múnaa ámuha meíjcyarómé méímíbaavyé tsáimiyéjuco dííbyema ámuha meíjcyaki. Aanéjíí muurá muha dííbyema meímíbáávyécooca mébóhííteé tsúúcajáa dsíjívemédú muha menéérome. ¹⁶ Muurá tsáoobíráutu pááaho meméénuho ímí néhajchíí páneere ímíhyeé. Áhdure úmehe bájkyé ímí néhajchíí páheere ímíhyeé. Áhdúu muurá méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú Píívyéébeéjpi íjcyánéllii téhdure mee dííbyedítýú mellíyaatémé méíjcyá Píívyéébeéjté íñe múhdumé dííbyeke mecáhcuíjtsóme.

¹⁷ Muuráhjáa páñétúehe oríívóhé wajcánédú muuha jodíómú menééromédítýú tsaatéké waagóoobe díityéjúcooro páñétúehte ihñéjté muha meíjcyarómédítýu. Áámé cápayoóvéé ámúhakye díbye újcume ámuha méíjcyá éhne múúne bájú oríívóhe wájca ímíááhetu mecámahjácódu. Áánéllii muurá ámuha téhdure Píívyéébeéjté íñe muha meíjcyadu. ¹⁸ Árónáa ihdyu méíjtsúcunúmeídí muha páñétúehte meíjcyarómé ehniíñevu ámuha meíjcyane. Muurá múúhadítýú ámuha mééjécunú éhne úmehe tébajkyéjítu éjécunúdu ímichi tujkénúehte muha meíjcyánéllíhye.

19 Íhya mityá ámuha menéehí: Diityéjúcooro páñétúejte íjcyáromeke íhvéjtsóne meekéréjuco díbye újcune diityé cápayóóve. 20 Ihdyúhdée tehdújuco múúhake díbye íhvéjtsóné muha mecáhcújtsótúnéllíhí. Áámé cápayóóvéé ámuhake újcuube ímí díbyeke ámuha mecáhcújtsónéllíhí. Aame téibúwá meíjcyá. Mémityájkímyeídí téeneri. 21 Muuráhjáa páñétúejte ihñéjté muha meíjcyáromeke ídáátsóvétuubéré múúhake íhvéjtsóhi. Aabe téhdure ámuhádi ídáátsóvéyónejí ímityú ámuha díbyema meíjcyáhajchíjyu. 22 Muurá Píivyéébe ímiáábé díbyema ímí meíjcyámema. Áánetu ímityú meíjcyámeke múhdurá íjtsúcunúbe. Áánéllí ímiááméré meíjcyaco tsúúcajáa ámuhake díbye újcume. Ímí ámuha meíjcyátúhajchíí tsáhájucó ámuhádi díbye ícúvéityúne. 23 Muurá tamúnaa ímbáavyéhajchíí diityéké újcúíbye. Muurá píivyéteebe tsiíne diityéké újcune. 24 Muuráhjáa ámuha tsííne míamúnaa meíjcyáromeke díbye újcume ámuha meíjcyá éhne múúne bájú oríívóhe wájca ímiááhetu cámaavédu. Aanéjí muurá tamúnaa ímichi awáá ihñéjte íjcyámeke tsiíne újcúíbye.

Nihñéré ijraémú pájtyeténe

25 Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámuhake o úúballéné muhdúhjáa mepájtyetéíne Píivyéébe wáájacúratúné Críjtoj tééveri méénune. Áronée tamúnaa tsá cáhcújtsotú téené hóowari ámuha tsííne múnaa díbyeke cáhcújtsómé mepájtyetéki. Ááneri ihdyu mémityájkímyeídíne. 26 Muurá téhdure tamúnáadi ídáátsóvéne píáábóibyee dítye ípájtyetéki. Muurá díbye waajacúháámitu nééneé: Tsióo múnaa ijraémudityú íjcyáibyee tsaapi diityéké pájtyetésoóbe. Aabe waagóo diityé ímityu. 27 Ehdu diityéké ó ímbájchoó ópée o nehíjcyádújuco. Ehdu nééne Píivyéébe waajacúháámitu.

28 Aane tamúnaa jodíómú tsaríllé Críjtóo mepájtyetéíne méénúné uwááboju téénej tééveri ámuha jodíómú meíjcyátúromeke téhdure Píivyéébe ípiááboki. Áronáa ihdyu tsá díbye íhvéjtsóturó múúhake. Muurá mítyane múúhake wájyuube múúhá íhdé múnáaúvukée ihñéjtedívú imyéménúnéllíhí. 29 Aabe íñéhdú imyéménúnéllí tsá íhñéjteke íhvéjtsotúne. Téhdure meke ípiáabóné tsá díbye dójtúcutúne. 30 Áábekée muurá tsá ámuha melléébohíjcyatúne. Ahdu muurá ícyooca tamúnaa téénej tééveri díbye ámuhádi ídáátsóvéne ípiááboki. 31 Áané boone téhdure ámuhádi ídáátsovédú diityédí ídáátsóvéne píáábóibyee dítye icyáhcújtsoki. 32 Muurá díbyere Píivyéébe meke pamévá míamúnáake íhvéjtsó díbyema múhdurá meíjcyá pámehdíyé méhdi ídáátsóvéne tsahdúre meke ípiááboki.

33 Aabe íhtsútuube íjcyaaabe panévare wáájacuube muhdú meke túkévétsóhíjcyané mewáájacúíyonévú tsá méíjtsaméí úújetétúne. 34 ¿Mityá íjcyámé tsaate díbye íjtsaméivu úújetémej? ¿A íjcyámé tsaate díbyeke úwaabóiyóme? 35 ¿A íjcyámé tsaate tsíeménevu dítye díbyeke ájcúnéllí téené píaméí díbye píáábohíjcyáme? 36 Muuráhjáa ihdyu páneere díbyere Píivyéébe ípívyéjtsóné díbye tájpiyé íjcyáhi. Áané avyéjuube díbye. Ahdícyane metsu díbyeke maávyéjútso pájyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

12

Píivyéébe túkevítsojú pañe meíjcyane

1 Ahdícyane, ámuúha táñahbému, Píivyéébe mítyane meke ídaatsólléllí ámuhake o néé díbyedívú ámuha meíhvéjtsáméíne díbye túkevítsojú pañéréjuco ámuha meíjcyame díbyeke meúráávyee muhdú díbye ímíllédu. Ehdu muurá ámuha meíjcyáneri díbyeke

méduurúváiyáhi. ² Tsá múu íjcyájúcootú íñe íjñiri míamúnaa múhdurá ícyahíjcyádu. Mécápayóóvé ámuhá íjtsameí ámuha mewáájácu tsaímíyé meíjcyáiyóné Píívyéébe ímilléne.

³ Muuráhjáa meke ídaatsóllédú íjcyaaabe oke picyóó ámuhá uwááboobe o íjcyaki. Aabe ámuhakye o nées ámuha meíjtsúcunúmeítyu panévare ámuha mewáájacúne. Múu ímíñeúvú íjcyáne íjtsameí dííbyeke icyáhcuíjtsóneri. ⁴ Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyane tsá tsáne wáábyutaré íjcyatúne. ⁵ Ahdu Críjtoéjté pívameva meíjcyarómé tsáápihdyuré menéeme mépiáábócatsíhijcyáhi.

⁶ Áamekéee Píívyéébere ímillédú meke ájcúneri mépiivyété páhduvare nénehji meméénune. Áánéllii tehdu nénehji méméenuhíjcyá ímíñeúvú meíjtsameíñema. Muurá tsaate íiná pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúné úúbállehíjcyámé tehdujuco úúbállehíjcyané dííbyeke icyáhcuíjtsódú íjcyame. ⁷ Áhdure tsíjtyeke ípiaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú píaabóhi. Áhdure íúwaabóné píívyetémé múu ímíñeúvú úwaabóhi. ⁸ Áhdure múhdurá néemeke ímíjpyetétsóné píívyetémé múu ímíñeúvú meenúhi. Tsáneetu píhtómeke ípiaabóné píívyetémé múu píaabó pájúvatúmere. Tsaatéké ityúkévejtsóné píívyetémé múu ímíñeúvú túkévejtsóhi. Ídáátsómeke ípiaabóné píívyetémé múu píaabó ímíjyuuri.

Muhdú Críjtoéjté íjcyáiyóne

⁹⁻¹⁰ Ámuhakye o nées ámuha mewáájycatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájyújcatsídyu. Ááne máavyéjúullejcatsí panévature. Ímítyúneri íícúvetúme ímiáánéré méuraávyé ímí ámuha meíjcyaki.

¹¹ Óvéheetúme ímíñeúvú meméénú Píívyéébeke ámuha meíícúvéne wákimyéi.

¹² Aame múu ímíjyúú ímí ámuhá úmíwa néénéllíhíye. Íícúbáhrámeíyóné múu íáábúcuéne óóchévetúme pájyuvare íhjúvahíjcyá Píívyéébema.

¹³ Áhdure tsíjtye dííbyeéjté íjcyameke mépiáábohíjcyá ditye píhtónéhjitu. Ámuhakye ááhívémeke múu tsaímíyé waatsúcúhi.

¹⁴ Tsaate ámuhakye tsaríllérómeke tsá múu tsaríllétúne. Íllure múu díityé hallúvú píáábó táúmeí Píívyéébeke.

¹⁵ Áánetu ímíjyúúmema múu téhdure ímíjyúúhií. Kímóóveri íjcyámema múu kímoovéhi.

¹⁶ Mépiáábojcatsí ímíñeúvú pájúvatúmere. Tsá múu iiye íéllevu ávyéjuuháñe ípíúváne ‘mityáhmítýá’ néétune. Múu pamévamáyé tsahturé nahbéváhi. Tsá múu íjtsúcunúmeítyú páme ehnííñevu iwáájacúne.

¹⁷ Tsaate ámuhakye ímityúné meénúmeke tsá múu píámeítyúne. Múu ímiáánéré meenú ímí ditye ámuhakye íjtsúcunúki. ¹⁸ Tsaímíyé meíjcyá pamévamáyé úhbájcatsítýume. ¹⁹ Ámuhá táñahbémuj, tsaate ímityúné ámuhakye meénúhajchíí tsá múu íjyácunútú díityéké íáhdó íújcúíñeri. Múu íhvejtsó Píívyéébere muhdú iwáájacúdú díityémá ímíbájchoki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ooréi ó ícúbáhraá ímityúné ámuhakye meénúmeke. Ehdu o nées Píívyéébe o íjcyaaabe.” ²⁰ Áhdure idyé tsiíñe nééneé: “Ámuhakye múnáájtsórómeke mépiáábó panévature. Ditye ájyabáavatéhajchíí múu májchotsóhi. Ditye íadóíyóneri íjcyáhajchíí múu íjchóhi. Ehdu ámuha díityéké tsaímíyé meíícúvéhajchíí muurá ílluréjuco ditye núcójpíveíñe ámuhakye íñehníllehíjcyáneri.” Ehdu muurá meke úwaabóné Píívyéébe waajácúháámitu. ²¹ Áhdícyane ímityunévú métáhjátsameídíñe. Múu ímiááméré íjcyáiyóneríyé tsúúrameí ímityúné ámuhakye idyómájcótuki.

13

¹ Múu avyējuullé pámeere méiiñújí avyējujtéke. Muurá Píivýéébere diityéké pícyoome ijcyá patsíhjívári. ² Aame néene lléébotúmé muurá tsá Píivýéébeke avyējuúllétúne. Aane ehdu néemeke téené hallútú ícúbáhraímyé diitye avyējujte. ³ Árómedi ímí meíjcyame tsá meíllityétúne. Áanetu ímityúné méénuhíjcyámé diityéké illíhi. Aane ámúhá hallúrí ímityúné íjcyátu ímiááméré meíjcyá muhdú diityé taúhbajúúné néhduú. Ájyu ímí ámuha meíjcyaaáhi. ⁴ Muurá Píivýéébere pícyóó diityéké téenevu diityé túkevítso pañe ímí meíjcyaki. Áánéllii ímityúné méénuhíjcyámé diityéké illíhi. Muurá tsá pevénéré ditye úvanúíturó ímityúné méénúmeke. ⁵ Áánéllii múu avyējuullé diityéke. Tsá múu ditye ámúhakye ícúbáhraíyóné apíichoríyé avyējuúllétúne. Múu avyējuullé diityéké muhdú Píivýéébeke maávyejúúllédú dííbyeré diityéké pícyóónéllíhíhí. ⁶ Ááne ñná néétuméré mááhdohíjcyá méiiñújí avyējuúbé wáábyuta ditye áhdótsohíjcyáné Píivýéébere diityéké pícyóómé túkevítso pañe meíjcyánéllíhíhí.

⁷ Múu pamévakeré ajcú diityé wáábyuta íjcyanévu. Áhdure ámúhakye piáábó táúmeímyeke mépiáábo. Méiiñújí avyējujte meke áhdotsóné múu diityéké íávyejúúlléne áhdóhi.

⁸ Tsá múu tsaatédítúyú ñáhjíhenúné áhdótúmé íjcyatúne. Múu áhdójucóóhí. Muurá Píivýéébé taúhbaju néhdu meíjcyame tsíjtyeke méwajyúhi. Imíleebe muurá pamévamáyé mewájyújcatsíñe. ⁹ Muurá dííbyé taúhbajúúné néehí: “Tsá múu íhdícyáméhjíma dómácójcatsítúne. Tsá múu dsíjívétso tó míamúnáake. Tsá múu nánívatúne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu ímityúneri úmúúpívyetúne.” Ehdu Píivýéébé taúhbajúúné néhdu meíjcyá tsiíñe íllu néé dííbyé taúhbaju: “Pamévakeré múu wajyú muhdú u wájyúmeídyu.” ¹⁰ Muurá ímiááné pamévake mewájyume tsá mújyú ímityúné meméénúíturóne. Aane tehdu meíjcyame meíjcyá dííbyé taúhbaju néhduú.

¹¹ Áánéllii metsu meíjcyá téíibúwá muhdú díbye ímillédu. Tsúúca muurá piíhíne mepájtyetémé tsíhdyuréjuco meímíbaávyeíñe. ¹² Muurá ímityúné meícyahíjcyáné tsúúca níjkévaríjyuco. Áánéllii óvíjyacóóné tehdu meícyahíjcyáne. Métsu metsúúráméi muhdú ímí meíjcyáíyóneri téenetúréjuco mebóhówaúcunúki. ¹³ Métsu panévaturé ímiááméré meíjcyá ímityúnetu menéétsámeítuyuki. Óvíjyacóóné mewáñehjívaténé pañe mellíyícyávehíjcyáne. Áhdure óvíjyacóóné íhdícyáméhjíma medómácócatsíhíjcyáne. Óvíjyacóóné menéhnílléjcatsíñe menómítáávahíjcyáne. ¹⁴ Métsu Ávyéjuube Jetsocríjtodívuréjuco meíhvéjtsáméi díbye meke túkévejtsoómé ímí meíjcyaki. Óvíjyacóóné meímillédú meíjcyane.

14

Tsá meíhjúváturó ménahbémudi

¹ Tsaate Píivýéébeke cáhcújtsorómé ímí dííbyé uwááboju wáájácútúmema tsá múu táhjájcatsítúyú téeneri. Tsaímíyé múu nahbévájcatsí diityéma. ² Muurá íjcyámé tsaate pamévakeré dóoméé. Áanetu íjcyámé tsíjtye Píivýéébé uwááboju ímí wáájácútúmé pamévakeré idyóóiyóné múhdurá íjtsúcunúne pevéne májchóré májchome. ³ Aane panévare dóome tsá múu múhdurá íjtsúcunútú tsíjtye ténehjí dóótune. Áhdure panévare dóótume tsá múu íhjúvatú panévare dóómedi. Muurá idyé diityéké Píivýéébe wajyú téhdure íhñéjté íjcyámeke. ⁴ ¿Aca muutá mee muhdú Píivýéébeke tsíjtye úráávýeneri meíhjúvaki? Óví íhdyu dííbyere néé ditye muhdú íjcyane. Tsáíjyu múúne ímí íjcyáme, ¿mityá tsáhaáj? Muurá íhdyu dííbyere piivýeté diityéké ípiáabóné ditye ímí íjcyá muhdú íjcyáíyódu.

⁵ Muurá ijcyámé tsaate kéjcoojí dííbyeke idyúúrvahíjcyáné éhniíñevu ímí íjtsúcunúme. Áánetu ijcyámé tsaate pajcoóóivávé idyúúruváné ímí íjtsúcunúme. Aane ihdyu óví ímíllejcoóójí dííbyeke dúúrvahíjcyámé téjcooji duurúváhi. ⁶ Áhdure panévareé dóóme óvi dóóhií. Áánetu panévareé dóótume óvi tsá dóótune. Muurá pevéne májchó íjcyároné hallúvú Píívyéébeke téhdujtsóme. Áhdure tsijtye téhdujtsó dó hallúvu. Ááneri muurá pámeere tsahdúré ávyéjutsó dííbyeke.

⁷ Tsá muurá meere meímillédú meíjcyatúne. Muurá Píívyéébere meke picyóó dííbyeke mebóhówájtsoki. Aame médsíjívé díbye ímílléijyu. ⁸ Muurá mebóhíiné hajchótá méijcyá dííbyé hójtsiri. Aame medsíjívécocca téhdure tsá kiávú dííbyedítú mepéétune. Muurá dííbyemáyé méijcyá dííbyeéjté meíjcyánéllíihye. ⁹ Téénéllíihyée muurá Críjto dsíjívéebe tsiíne bohííhií. Aabe muurá téhdure dsíjívétúméi dííbyé cahcújtso múnaa íjcyámé avyéjuube. Áhdure dííbyé cahcújtso múnaape íjcyame tsúuca dsíjívéjúcóómé avyéjuube dííbye.

¹⁰ Aanéjii tsá múu ámuhá nahbémú cahcújtso múnaa múhdurá íjcyáneri íhjuúvatúne. Tsá múu díityé píivyéetetu néétune. Muurá pámeere mépíhcyááveé Críjtodívú díbye meke ínéé ímiááné muhdú meícyahíjcyáne. ¹¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámítu nééneé:

Píívyéébe o íjcyáábeke pámeere míamúnaa iwáájácúne táúmíwávú ímíhmóúbáne oke durúvááhi.

¹² Aane muurá pámeere méúúbállé dííbyeke muhdú meícyahíjcyáné meke díbye díllóijyu.

Tsá ménahbémuke metútávájtsóityúne

¹³ Áánéllii tsá múu tsaate múhdurá íjcyáneri íhjuúvatúne. Métsu ímiááméré meíjcyá ménahbémú Píívyéébeke cáhcújtsónetu díityéké metútávájtsótuki. ¹⁴ Muurá Críjtoéjpi o íjcyaaabe ó waajácú panévareé medóórone muhdú néétune. Áronáa tsaate panévareé medóóne ímityúné íjtsúcunúme óvi tsá dóótune. ¹⁵ Aane teene dóótúmeke ámuha medóóneri métútávájtsóhajchíi muurá tsá ámuha díityéké mewájyutúne. Áánéllii múu téhíbúwá íjcyá ámuha tsaatéke memújtátsótu téhdurée díityé wájyuri Críjto dsíjívémeke. ¹⁶ Aame tsáma ménéétsámeídí tehjújcooro néérone ámuhadívú ímityú ítsúcunúhíjcyámedívu. ¹⁷ Muurá Píívyéébé avyéjújete meíjcyame tsá apáañéré méjpi téene tájpi íjcyáneri metsúúrameítyuróne. Téhdure métsúúrameíyá díbye Íapííchó mépañévú pícyóónej téeveri ímíjyuuri tsáímíyé meíjcyáíyóneri. ¹⁸ Ehdu muurá Jetsocríjtoke meúraavyéné Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. Téhdure míamúnaa ímí íjtsúcunúhi.

¹⁹ Ahdícyane metsu dííbyeéjté meíjcyame mepíáábójcatsíyóneri metsúúrameí tsáímíyé meíjcyame dííbyeke meúraávyeki. ²⁰ Áánéllii médohdí ámuhá nahbémú dóótunéhjí Píívyéébeke dítye úráávyénetu ámuha díityéké metútávájtsótuki. Tsáháturo dooháñé ímityúné íjcyatúne. Áronáa tsaate ménahbémú ímityúné íjtsúcunúne médohdí dítye íténáa díityéké ámuha metútávájtsótuki. ²¹ Áánéllii tsá dítye dóótunéhjí medóóítyuróne. Áhdure tsá maadóítyuró ávyéjpacýóné díityéké metútávájtsótuki. Panévareé ímityúné dítye íjtsúcunúnehjí tsá meméénútyuró Píívyéébeke dítye úráávyénetu díityéké metútávájtsóiyónéllíihye. ²² Áánetu tsane ámuha meméénune ímí tehjújuco ámuha meíjtsúcunúne múu meenúhi. Áronáa ihdyu tsá múu téeneri tsíjtyeke pátsárijcyotúne. Muurá íiné ímíjyaú méijcyá ímityúnetu menéétsámeítyúme. ²³ Muurá tsaate ímityúné íjtsúcunúroné idyóhajchíi tsúuca ímityúné meenúhi. Panévareé ímityúné meíjtsúcunúroné meméénúhajchíi muurá tsúuca ímityúné mémeenúhi.

15

Tsítjyke mepíaabóne

¹ Aane tsúuca ímí Píivýéébeke mecáhcujsómé metsu mepíáábo eene dííbyeke cáhcújtsorómé múhdurá ítsúcunúhíjcyámeke dítye ímíñeúvú iwáájácuki. Tsá meere ímí meíjcyáíyóneri metsúúrameítyuróne. ² Áánéllii metsu mepíáábo tsítjyke dítye éhniíñevu ímí Píivýéébeke iúráávyeke. ³ Tsáháa muurá Críjto íjyácunútú iye tsaímíyé íjcyáíyóneri. Muuráhjáa dííbyeke pajtyéné Píivýéébe waajácúháámitu illu tene néhdújuco: “Úhdi úúhívatémé óhdíjyuco úúhívatéhíjcyáne.” ⁴ Ehdúhjáa páneere Píivýéébe caatúnútsohíjcyá meke tene úwáábónej téeveri óóchévetúmé meítsohíjcyá íiné imíjyaú dííbyema meíjcyáiñe. ⁵ Muurá piivýéteebe meke ipíaabóné mávaríjchojúúné maáábúcuki. Aabe ihdyu óvíi ámúhake píaabó ámuha ímí meíjcyá panévaturé muhdú díbye ímillédú Críjtóo ícyahíjcyádu. ⁶ Aame máávyejújtsó dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caaníkye.

Jodíómú íjcyátúrómeke ímiáájú úwááboméñe

⁷ Ímíñeúvú múu nahbévájcatsí muhdúhjáa Críjto meke náhbevádú téeneri Píivýéébeke maávýéjújtsoki. ⁸ Muuráhjáa múuhá íhdé múnáaúvuke Píivýéébe néhdújuco Críjto tsááne muuha jodíómuke ipíááboki. Áánetu méwaajácú muhdú íñéhdú ímiááne díbye méénune. ⁹ Áhdurée tsaabe ámuha jodíómú meíjcyáturómedi ídáátsóvéne díbye ámúhake pájtyetésóné hallúvú dííbyeke ámuha medúúrúvaki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke o ávyéjújtsóné dúúrúvaabéré ó mátsívahíjcyá jodíómú íjcyátúróme pañetu.

¹⁰ Áhdure tsiíñe nééneé:

Pámeere jodíómuma jodíómú íjcyáturómé méimijyúúvé tsamééré Píivýéébeéjté ámuha meíjcyame.

¹¹ Téhdure tsítsihdyu nééneé:

Pámeere panévá íñújñe múnaa máávyejújtsó Píivýéébeke.

¹² Téhduréhjáa Itsaía dííbyere Píivýéébe túkévéjtsóneri illu caatúnúhi:

Itsaíj tsiiménémúháábedítýú íjcyáiibe tsaapi téhdure jodíómú íjcyátúróme avyéjuube íjcyáabe. Áábedívú cátsípááveímye. Ehdúhjáa Itsaía caatúnúhi.

¹³ Áhdícyane óvíi Píivýéébeke ámuha mecáhcujsómeke ímíjyúúvétsoobe tsaímíyé ámuha meíjcyaki, dííbyé Apííchó ámúhá pañe íjcyáne téeveri ímí dííbyema meíjcyáiñe ámuha meíjtsoki.

¹⁴ Muurá ó waajácú dííbyé icyánéjcu tsúuca ámuha táñahbémú mewáájácúnéllii mepíáábócatsíhíjcyáne. Aame ímí tehújuco ámuha meúwáábócatsíhíjcyáne. ¹⁵ Aane íñe íhyaami ámuha élleu o caatúnúháámí pañe ámúhake o néé ámuha maábájñévetu muhdú Píivýéébeke meúraavyéne. Illu íñe ámúhake ó úwáábohíjcyá iwáábyudú múhdurá o néeróobeke Píivýéébe oke níwaavénéjuco. ¹⁶ Okée muurá níwáávebe ámúhake jodíómú íjcyátúrómeke o úwáábo Jetsocríjto téeveri mepájtyetéíñe mééma díbye méénúne úwááboju. Aane táwákimyéi íjcyáabe ámúhake ó úwáábohíjcyá Píivýéébema ámuha meímíjpyeteki. Muurá dííbyé Apííchoj téeveri ámuha meímíbaávýeemeke ímí íjtsúcunúííbye.

¹⁷ Aane íñe Jetsocríjtoéjpi o íjcyáabe Píivýéébeke o ícúvéneri ó imíjyúúhí. ¹⁸ Muurá tajtyéeveri méénuhíjcyáabe méénuráítyúronéhjí téenetu ámuha jodíómú íjcyáturómé mecáhcujtso dííbyeke. ¹⁹ Ehdú ó méénuhíjcyá panévare dííbyé Apííchó piááboríye. Aane tsúuca pahúllevaré ó úwáábohíjcyá Críjtóo mééma mepájtyetéíñe méénune Jerotsaréetu Iríricó íñújivújuco. ²⁰ Aane ó imíllé o úwaabóné dííbyeke waajácútúmeke. Áánéllii tsá o úwaabójúcootú tsúuca tsaate úwáábohíjcyátsíhji múnáake. ²¹ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé:

Múijyú dííbyé uubállé lléébohíjcyatúmé dííbyedítýú íjcyáné uwááboju illéébone cáhcújtsoóhi.

Róómávu ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

²² Ehdu íñe tsaate múijyúikyé Críjto dítyú íjcyáné uwááboju lléébótúmedi o íjívénéllii tsá o píivyetéhíjcyatú ámúhakye o ááhíveténé mítyane o ímíllérónááca. ²³ Árone íñe múhdúne píjcyájucó ámúhakye o ájtyúmííyóneri o íjyácunúhíjcyaaabe tsúúca ó níjkévá íllé íñújíñe múnáake o úwáábónetu. ²⁴ Aabe Ejpááñá íñújíñe o péécooca ámúhakye o aahíveíñuúhi. Átsihdyu o péébeke óvíi ámuha oke panévaturé mépíaabó ímí o úújetéki. ²⁵⁻²⁶ Áronáa tujkénúí ó úlléjeé Jerotsaréeri téhulle ménahbémú íjcyámeke Matsedóóniámá Acááyá íñújíñe íjcyáné cáhcújtso múnáa píáábóne dsíídsídívú o ájcutéébe. ²⁷ Imíllémé ícyánéjcutu ípíaabóné téhulle íjcyáné cáhcújtso múnáake. Muuráhjáa ímichi díitye jodíómudítýú teene pajtyeté uwááboju tsújaavéné díityédívú úújetéhi. Áánéllii tehdújuco díityéké dítye panévaturé píáábóiyóne. ²⁸ Ahdícyane óvíi teene dsíídsi Jerotsaréevu o pícyóhéné boonétú Ejpááñavu o péébe ámúhakye o aahíveíñuúhi. ²⁹ Muurá ó waajácú ámúhadívú o úújetécooca meímíjyúúveíñe mítyane Críjto meke píáábohíjcyáneri.

³⁰⁻³¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbémuj, muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoéjté meíjcyame méwajyújcatsí Píivyéébe Apííchó meke píáábóneríye. Áánéllii ámúhakye o néé táhallúvú dííbyeke ámuha píáábó métaúmeí oke díbye ityéhme cáhcújtsótúné míamúnáa ímityúmé íjcyame oke ityútávájtsótu téhulle Jodéa íñújíñe íjcyame. Áhdure métauméí díitye Jerotsaréeri íjcyáné cáhcújtso múnáa hallúvú ímí dítye íjtsúcunú díityé éllevu dsíídsike o tsájtyene. ³² Aane óvíi Píivyéébe ímílléhajchíí ámúhadívú o úújetécooca ímí ménahbévájcatsíhi. ³³ Ahdícyane óvíi ámúhakye píááboobe íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Ehdu teéne.

16

Páávoró pítyajcóne

¹ Téhdure ménaalle Péébe Tséékeréa cóómíyi íjcyáné cáhcújtso múnáake píáábohíjcyalle ámúhakye aahívéteéhi. ² Áálleke ímíñeúvú méwaatsúcucu Máavyéjuube Jetsóo mémeri muhdú dííbyé cáhcújtso múnáa meíjcyame mewájyújcatsídyu. Ááne mépíááboco ímíñeúvú panévaturé íñe tájpi dílle íjcyáíñetu. Muurá tsaatéke ípíáábóné tsanéjcuvu téhdure oke píáábohíjcyalle.

³ Téhdure ámúhakye o néé Pírítíírama Akííramútsikye ámuha meúúballe díityétsikye o dúúruváne. Díityétsí oke píáábohíjcyá Jetsocríjtó uwááboju o úwáábónetu. ⁴ Áhdurée oke pájtyetétsomútsí apíchó néénetu. Áánéllii ó téhdujtsó díityétsikye. Téhdure tsijtye jodíómú íjcyatúmé cáhcújtso múnáa téhdujtsó díityétsikye. ⁵ Téhdure díityétsi jávú díityétsima píhcyáávehíjcyáné cáhcújtso múnáake ó duurúváhi. Téhdure táñahbévaabe Epéénetóké ó duurúváhi. Díibyée muurá Acááyá íñújíñe múnáadítyú cáhcújtsótujkénú Críjtoke. ⁶ Téhdure Maariáke ó duurúvá éhnée mítyane ámúhama wákímyeíhíjcyáalleke. ⁷ Téhdure ó duurúvá tamúnáajtétsí Adoróónicómá Joníamútsikye, díityétsímáa cúvéhóójari muha meíjcyámútsikye. Díityétsíhjáa táíhdéjuco cáhcujtsóné Críjtoke. Áámútsikye uwáábojte ímí íjtsúcunúhi.

⁸ Áhdure Píivyéébeéjpi tsijpi táñahbévaabe Áápiríake ó duurúváhi. ⁹ Téhdure Obáánoke ó duurúvá Jetsocríjtó uwááboju muha meúwáábohíjcyánetu múúhakye náhbénuhíjcyáábeke. Téhdure mítyane o ívámeíbyeke Etáákikye ó duurúváhi. ¹⁰ Téhdure Apééré ímí Críjtoke úráávyehíjcyáábeke ó duurúváhi. Téhdure Arijtóóboró hájkímuke ó duurúváhi. ¹¹ Téhdure

tamúnáajpi Herodióoke ó duurúváhi. Natsítso hájkímú Píivyéébeéjté ijcyámeke idyé ó duurúváhi. ¹²Téhdure ó duurúvá Tripéenamúpíke Tripóótsama téenere Píivyéébé uwááboju méénuhíjcyámúpíke. Téhdure ménaalle Péétsida téené wákimyéí méénuhíjcyáalleke ó duurúváhi. ¹³Téhdure ó duurúvá Róópóke Ávyéjuube Jetsocríjtoéjpi ijcyáábeke. Tsííjuke idyé ó duurúvá ávyeta waháródú o íjtsúcunúlleke. ¹⁴Téhdure ó duurúvá Atsíicritoo, Peregóótee, Hééremaa, Paatoróóbaa, Hééremee, éhdúmema pámeere tsijtye ijcyámeke. ¹⁵Téhdure ó duurúvá Piróórogoo, Jóóriaa, Neréoke íñáállemaa, Oríipaa, éhdúmema tsijtye cahcújtso múnnaa íjcyámeke.

¹⁶Téhdure pámeere ílle íjcyáné cahcújtso múnnaa ámúhakeye duurúváhi. Ahdícyane óvíi téhdure ámuha mewáájycatsíñe méduurúvájcatsíhi.

¹⁷Ámuúha táñahbémuuj, téñbúwá meíjcyá eene múhdurá íjtsaméí nééme ímí Píivyéébeke ámuha meúráávyénetu ámúhakeye tútávájtsóíyómeke. Muurá íñe ámuha mewáájácúné uwááboju tsíñejcúvúré úwáábohíjcyáme. Áánéllii tsá múu tehdu néémedívú píñhítúne.

¹⁸Tsá muurá tehdu nééme Máavyéjuube Jetsocríjtoke íicúvetúne. Muurá iiye tsaímíyé íjcyáíyóneríyé tsúúráméíhijcyáme. Aame pánehjídú ílhjyúváneri íllure mútátsohíjcyá ímí wáájácútúmeke. ¹⁹Árónáa tsúúca mítyame waajácú ímí Píivyéébeke ámuha meúraavyéne. Ááneri ó imíjyúú mítyane. Ahdícyane óvíi ámuha mébóhówaúcunú ímiáánéré ámuha meméénúnetu, tsá ímítyúnetu. ²⁰Muurá Píivyéébe ámúhá pañévú picyóó ámuha tsaímíyé meíjcyáíñe íjtsaméí. Aabe ámúhama táhjaá Naavéneke ámúhakeye díbye imújtátsótuki. Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakeye píaabóhi.

²¹Téhdure ámúhakeye ó úúballé táwákimyéityu oke píáábohíjcyaaabe Timotéó ámúhakeye dúúruváne. Téhdure tsijtye tamúnnaa ámúhakeye duurúvá Róótsioo, Jatsóoo, Tsotsíipatee, éhdume.

²²Téhdure pañetu íhyaami cáátúnuube Téétsio ámúhakeye duurúváhi.

²³Téhdure Gááyo ámúhakeye duurúvá dííbyé jari o íjcyáábe. Tééjavu muurá cahcújtso múnnaa dóbéévehíjcyáhi. Téhdure ícyoomí dsíídsí tehmeébé Erájtoma ménahbe Wáátómutsi ámúhakeye duurúváhi. ²⁴Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakeye píaabóhi. Ehdu teéne.

Píivyéébeke medúúruváne

²⁵Ahdícyane metsu medúúruva Píivyéébeke. Díibye ihdyu píivyété ámúhakeye ityúkévejtsóné ímí ámuha meúráávye Ílli Jetsocríjtó uwááboju ámúhakeye o úwaabóne. Ehdúhjáa muurá mee míamúnáake ipájtyetétsoíñe tsúúcajátújuco íñéikyé ípíivyéjtsótúnáa díbye pítyájcámeíñe tsá íhdé múnáaúvú wáájácútúne. ²⁶Árone tsúúca dííbyé ihjyú uubáalle múnáahjáa néhdújuco panévá íñújííne múnáake úwáábómeíñe dítye icyáhácújtso dííbyere Píivyéébe múijyú muhdú íjcyáítyuube néhdújuco.

²⁷Ahdícyane metsu medúúruva dííbyeke Ílli Jetsocríjtoj tééveri múijyú níjkéváityúné íhtsútuube íjcyaaabe pane wáájácúúbeke. Áyu tehdujuco.

1 CORÍNTIO

Tujkénú Coríntori íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítyú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aane íñe íhyaami muhsti mécaatúnú ménahbe Tsójténemá elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáakée Píívyéébe Jetsocríjtoj téeveri ímíbájchóme éllevu. Áhdure idyé múhdumé pahúllevá múnaa pámé avyéjuubéré íjcyáábédí íjyácunúhíjcyámé wáábyuta téhaámi. ³ Aane óvíi Méécááni Píívyéébema Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí ámúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Críjtoj téeveri Píívyéébe píaabóne

⁴ Paíjyuvaré ó téhdútsohíjcyá Píívyéébeke Jetsocríjtoj téeveri ámúhakye díbye píáábohíjcyáné hallúvu. ⁵ Muurá dííbyema ímí ámuha meíjcyáne j téeveriyé Píívyéébe ámúhakye píaabómé ámuha mépiivyété meúwaabóné keená ímiááné íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúne. ⁶ Muuráhjáa dííbyedítyú íjcyáné uwááboju ámúhakye o úwaabóné ámúhadítyú bóhówaúcunúhi. ⁷ Áánéllii díbye tsááiñe ámuha metéhméné hajchótá méíjcyá Píívyéébe píáábójú pañe. ⁸ Áámeke ámúhakye téhméiibye éhnííñevu ímí ámuha dííbyeke meúraavyémé íñetú menéétsámeítyu Máavyéjuube Jetsocríjto tsáácoóca. ⁹ Muurá Píívyéébe ímiááné meenu íñéhdúu. Aabée tsúúca meke ujcú Ílli Jetsocríjto Máavyéjuube íjcyáábema dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

Cahcújtso múnaa páhduvaré íjtsámeíñe

¹⁰ Ámuúha táñahbému j, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámúhakye ó bóijcyú ámuha metáhjacatsíhíjcyánetu. Óvíjyacóóné páhduvaré ámuha meítsámeíhíjcyáne. Tsajíjtoré meíjtsámeíñe ímíñeúvú ménahbévajcátsi. ¹¹ Ehdu ámúhakye o néé ámuhává meúhbácatsíhíjcyáné oke Coroémudítyú tsaate úúbállénéllíhíhí. ¹² Ámuhává tsaate ménehíjcyá Páávoróéjté meíjcyane. Áánetúvá tsijtye nehíjcyá Apóóroéjté íjcyane. Tsijtyevá nehíjcyá Péedoróéjté íjcyane. Tsijtyevá nehíjcyá Críjtoéjté íjcyane. ¹³ ¿Acáa ehdu Críjto pívámeva dówájcameíhi? Pane ¿acáa ó íhvéjtsámeí ámuha wájyuri páwachékevu oke dítye íwátyétyéhucúki? ¿Acáa tamyémeri ámuha métsójtso tsámeíhi? ¹⁴ Muuráhjáa tsá tsaatéúbake ámúhadítyú o tsójtso Críjpoma Gááyómútsikye o tsójtsoné boóne. Áánéllii ó téhdújtso Píívyéébeke. ¹⁵ Aane tsá múha néétyuró támamyémú íjcyame tamyémeri itsójtso tsámeíñe. ¹⁶ Áhduréhacáa idyé ó tsojtsó Ejtéépanáké imúnáama. Átsihdyúu tsáhájucó muucá o tsójtsojúcootúne. ¿Íhíjyáa mityá ó tsójtso rá? Tsáhájucó o ítsáávetúne. ¹⁷ Tsáháa Críjto oke pícyootú o tsótsóhíjcyaki. Muuráhjáa ihdyu oke pícyoobe mépée mepájtyetéíñe díbye méénune úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe tsá o úwáábohíjcyatú tájtsaméityuré o újcúné waajácuri. Muurá tehdu o méénuca díbyée páwachékevu dsíjívéné tsá íñetú meke píáábóityuróne.

Píívyéébe Críjtoj téeveri úújetsóné íhtsútuube íjcyane

¹⁸ Muurá wágóóóvéímyedívú álliuré teene meké ipájtyetétso páwachékevu Críjto dsíjívéné uwááboju. Áánetu ihdyu mecáhcujsómé mepájtyetéímyedívú tsá tene álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébe íhtsútú teene. ¹⁹ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Waajácu múnáa iye ipájtyetétsómeíyóneri tsúúrámeihíjcyámedítýú ó waagóó téené íjtsaméi. Ehdu ditye íjtsámeiyóné óhdivu atéréenere. Ehdu muurá Píivyéébe waajácúháámitu nééneé.

²⁰ Aanéhaca íñe ¿íñetú diitye waajácu múnáake píaabóné ditye panévare íjtsámeíñe? Áhdure ¿íñetú píaabóné ditye páhduvare úwáábócatsíhijcyáne? Muurá mee míamúnáadívú ímiáané íjcyaróné Píivyéébedívú atéréene. ²¹ Aabe muurá íñá túhúúllébejñi waajácú ehdu míamúnáa iye páhduvare íjtsámeiyómé pájtyetéítyuróne. Áanéllihyee muurá pícyoobe íñe míamúnáa állíuri díllóhíjcyané uwááboju cáhcujtsómé téenej téeveri ipájtyeteki.

²² Muurá tamúnáa jodíómú imíllé íévéhoowávú Píivyéébe méénúráítyuróné méénune íajtyumíné botsíi icyáhcutso téené uwááboju. Áanetu gríéégomu íjtsúcunú iye íjtsaméiyi panévare iwáájacúne. ²³ Áronáa ihdyu muha ímiáané íjcyane méúwáábohíjcyá dityee páwachékevu wátyétyéhcuube Críjtodítýú íjcyané uwááboju. Árone tamúnáa ítsúcunúhijcyá íllure téeneri muha diityéké memávárichohíjcyáne. Téhdure jodíómú íjcyatúmé nehíjcyá állíuré íjcyane íñetú meke píáábotúne. ²⁴ Áronáa tsúuca tsaatéké diityédítýú Píivyéébe újcume waajácú dibyee íhtsútuube pane wáájacuube íjcyane Críjtoj téeveri úújetsóne. ²⁵ Aabe Píivyéébe íjtsaméi míamúnáa állíuri díllóhíjcyáronévú tsá diitye íjtsaméi úújetétúne. Áhdure dííbyeke íhtsúuvúdu ditye íjtsúcunúróóbé íhtsútuvu tsá múha úújetétúne. ²⁶ Cáhawáa méíjtsúcunu, ámuúha táñahbémej. Muuráhjáa meke dibye újcúme pañe tsá mítyame íhtsútúmé íjcyatúne. Ujhéméré muurá diityédítýú cáhcujtsóhi. ²⁷ Aane muurá míamúnáa meke éhdíiválléhíjcyáromeke újcuube mejtéeveri diitye íhtsútúmé waajácu múnáake íñúcójpívétsoki. ²⁸ Muurá meke ditye éhdíivállérómeke újcuube meke dibye íhtsútújtsóné líiñévú diitye íhtsútúmé íjcyarómé ílluréjuco ídáátsonúki. ²⁹ Téhdurée tsá íñerí memítýájkímeyéítyuróne. ³⁰ Muurá ihdyu dííbyere Píivyéébe meke ujcú Jetsocríjtoéjté meíjcyaki. Áanéllihyee dííbyeke pícyoobe meke dibye ímiá tujkévejúvú íajcuki. Áhdurée dííbyej téeveriyé ímiáámedi meke idíllómeke ímíbájchoobe mepájtyeteki. ³¹ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: “Ímítýájkímeyéíñe ímillémé múu mítyajtsó Píivyéébekere.”

2

Críjtodítýú íjcyané uwááboju

¹ Ámuúha táñahbémej, muuráhjáa íñe Críjtodítýú íjcyané uwááboju ámúhake o úwáábócooca tsá o íhjúvahíjcyatú íhtsútúnécóbaúvu. ² Téhdurée ámúháj pñe o íjcyabe tsá tsíñéhjiri o wátyánúmeihíjcyatúne. Apáañerée ó imílléhíjcyá ámúhake o úwaabóné dityee páwachékevu wátyétyéhcutúbedítýú íjcyané uwááboju. ³ Ároobee tsá ámúhadívú o úújetétú ‘mítýáhmítýa’. Ídátsóhrée muurá ó úújeté ámúhadívú íllityécunúúbere. ⁴ Aabee tsá ámúhake íhnáhó o úwáábotú muhdú míamúnáa íhdityuré újcúné íjtsaméiyi úwáábohíjcyádu. Píivyéébedítýurée tsáané íjtsaméiyi ámúhake o úwáábónéllí dííbye Apííchó ámúhadívú bóhówátsohíjcyá ámuha mecáhcújtsoki. ⁵ Aane íñe ámuha mecáhcujtsó Píivyéébe íhnáhorí ámúhake píáábóneri. Tsá míamúnáa íjtsaméi ámúhake píáábóneri ámuha mecáhcújtsotúne.

Píivyéébedívú Íapííchó meke wáájacutsoné

⁶ Muurá Píivyéébeke cáhcújtsómeke muha méúwáábohíjcyá ítyuhútsíhji. Áronáa tsá íñíjiri íjcyané míamúnáa íavyéjútémá wágóóóvéímyé íjtsaméi muha méúwáábohíjcyatúne. ⁷ Muha méúwáábohíjcyá muhdúhjáa Píivyéébe pane iwáájacúdu

Íjcyaaabe míamúnáake ipájtyetétsoíñé tsúúcajátújuco ííñují ípívyéjtsótúné ihdéjuco pítýájcámeíñe. ⁸ Ehdúhjáa dííbyé pítýájcoju néene muurá tsá tsáápiubáre wáájacutú íñe ííñujíri íjcyané avyéjútédítýu. Muuráhjáa iwáájacuca tsá ditye Jetsocríjtoke páwachékevu wátýétyéhcuítýuró avyéjuube íhtsútuube íjcyáábeke. ⁹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Tsá múha wáájacutú muhdíivané Píívyéébe méénune dííbyeke ávyejúúllémé wáábyuta.

Áánéllii tsá múha úúbálléítýuró muhdíivané tene íjcyane.

¹⁰ Áronévú tsúúca meke dííbyere Píívyéébe waajácútsó mépañévú Íapííchó ipícyóónej téeveri. Muurá páneere dííbyé íjtsaméi Íapííchó waajácúhi.

¹¹ Muurá mee míamúnaa tsá mewáájacutú tsíjtyé íjtsaméi. Meere tsáápiitsa méwaajácú muhdú meíjtsámeíñe. Ahdu Píívyéébé íjtsaméi apáañéré Íapííchó waajácúhi.

¹² Aanée mépañévú pícyoobe meke ídaatsólléne téenej téeveri mewáájacu muhdú díbye mééma méénune. Tsáháa tsííñé apííchó díbye mépañévú pícyootúne. ¹³ Aane íñe muha méúúbálléhíjcyá tsúúca dííbyé icyánéjcuéjte muha meíjcyámeke dííbyé Apííchó túkévetsódújuco. Tsá míamúnáa íjtsaméi muha méúúbálléhíjcyatúne.

¹⁴ Muurá Píívyéébé icyánéjcuéjte íjcyatúme tsá cáhcújtsotú díbye Íapííchoj téeveri meke túkévetsóné ténejcuéjte íjcyatúnéllíihye. Áánéllii íjtsúcunúme álliúré tene íjcyane.

¹⁵ Muurá ihdyu Píívyéébé Apííchó mépañe íjcyaméré méwaajácú dííbyé icyánéjcu. Áánetu dííbyé Apííchó ípañe íjcyatúme tsá wáájacutú ténejcu. ¹⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “¿A íjcyámé tsaate Píívyéébé íjtsaméivu úújetéme? ¿A íjcyámé tsaate dííbyeke úwáábóiyóme?” Aane muurá ihdyu dííbyejté muha meíjcyame méwaajácú Críjtó íjtsaméi.

3

Píívyéébé wákimyéi méénúmeíñe

¹ Ámuúha táñahbému, muurá Píívyéébeke úraavyémé dííbyé Apííchó túkévetsóné pañe íjcyámeke o úwáábohíjcyádúu tsá ámuúhake o úwáábotú dííbyeke ámuha ímí meúráávýetúnéllíihye. ² Áánélliihyée muurá ítyuhúútútsíhíjré ámuúhake o úwáábohíjcyá éhne múúne tsííméneke tsíiju majchótú ájcútulle ímujpáñetúréi ñóhñótsohíjcyádu. Aamée ámuha tsá téijyu mepíívyetétú uwáábó meújcune teetsi tsíímene majchói méénútútsi íjcyadu. Aame ámuha téhduréi icyoocápi. ³ Téénéllii muurá ámuha méúhbácatsíhíjcyáhi. Áhdure ámuha ménomíutáávácatsíhíjcyáhi. Ehdu múhdurá ámuha meítsámeíhíjcyánéllii muurá ámuha meíjcyá Píívyéébeke wáájacutúme íjcyadu. ⁴ Muurá ámuha tsaate ménehíjcyá oo Páávoróejté meíjcyane. Áánetu tsíjtye nehíjcyá Apóóroejté íjcyane. Ehdu ámuha múhdurá médáríívemeíhíjcyá ihdícyame íjcyadu.

⁵ Aane ¿muubá oo Páávoró? Áhdure ¿muubá dííbye Apóóro? Áánerá Píívyéébé íicúve múnáajtétsíyé muhtsi meíjcyamútsi téénevúu múhtsikye díbye pícyoone méméénuhíjcyáhi. Aanée muurá múhtsi wákimyéíjyucó íjcyane Ávyéjuube Jetsóodítýú íjcyané uwááboju muhtsi meúwaabóné tsúúca ámuha mécáhcujtsóhi. ⁶ Ópée muurá ímichi o úwáábohíjcyá éhne múúne tsíeméné mebájtso. Aanée dííbye Apóóro éhnííñevu tsííñe úwáábohíjcyá éhne múúne teene bajtso íchémétu memúríchóhíjcyádu. Aane muurá dííbyere Píívyéébe píáábóneri cáhcujtsómé dííbyé uwááboju eene mebájtso dííbyere píívyétsohíjcyádu. ⁷ Aane ímichi o úwáábohíjcyároobe tsá múúbé íhtsútuubé o íjcyatúne. Téhdure dííbye eenée táuwaábó cámahjácoobe tsá múúbé íhtsútuubé íjcyatúne. Muurá ihdyu Píívyéébe apáábyéré íhtsútuube íjcyáábé píááboríyé cáhcútsóhíjcyámé dííbyé uwááboju. ⁸ Muurá eene bajtso múúne memúríjchódú táuwaábó cámahjácóóbema muhtsi tsahdúré tsané tujkévevu. Áronáa ihdyu múhtsikye Píívyéébe múhtsi tujkévevu áhdoó muhdú muhtsi

mewákímyeíhijcyádu. ⁹ Muurá ámuha úmihédu, téhdure jahdu. Áané aabáaabédú néébe Píívyéébeé. Áábé wákímyeí múnáajtétsi muhtsi meíjcyamútsi ámuhákye méúwáábohíjcyá téneecúdú ámuha menéémeke. ¹⁰ Muuráhjáa meke iwáájúnéllii oke pícyoobe páñétúejpi jááháñé wákímyeí múnáajpídyú o néébe dííbyé uwááboju o úwáábohíjcyá éhne múúne já apíhájúné mewádúhcútujkénúdú nééneé. Aane muurá bóone tsíjtyeréjuco teeja wákímyeídyú nééne tsíjtyeréjuco táuwáábó éhnííñevu úwáábohíjcyámé ihdyu óvíi téíibúwá úwaabóhi. ¹¹ Muurá íjcyaaabe tsáápiye éhne múúne jaa ímichi teene apíhájúnétu éjkedu néébe Jetsocríjto. Aane tsá múha nééítyuró tsijpi íjcyane. ¹² Áánéllii múu ímíñeúvú dííbyé wákímyeí meenú éhne múúne tsaapi jaa cóhpénéhjítu óórótu, imíwu nééne newáyúúnetu, tsítsííné uwáñewáánetu méénudu. Áánetu muurá tsijtye méénúiyá ‘tsucátsúca’ íjcyatúné úméhewáánee, úméhecóónee, ajií, éhdúnetu. Ahdu tsá múu íjcyatú átéréénéhjítu jaa méénuubédu. Múu íjcyá cóhpénéhjítu méénuubédu. ¹³ Muurá jaa ímichi apíhájúnétu éjkedu néébedítúyú íjcyané uwááboju muhdú meméénuhíjcyané waajácúméí Píívyéébe teene mééma ímíbájchócoóca. Ímíá wákímyeí meméénuhíjcyané coévaá éhne múúne cúújúwari átéréene áíívyéné boone ícyohpéneréjuco cóevádu. ¹⁴ Muurá ímí téené wákímyeí meméénuhíjcyámé iáhdó méújcuúhi. ¹⁵ Áánetu múhdurá meméénuhíjcyámé tsá iáhdó meújcúityúne. Arónáa ihdyu mépájtyéteé tsúúca dííbyeéjtéjuco meíjcyame éhne múúne tsaapi ihjya áíívyérónáa pájtyetédu.

¹⁶ ¿Aca tsá ámuha mewáájácútu Píívyéébeéjté meíjcyame dííbyé duurúvjadú menéémé pañe dííbyé Apííchó íjcyane? ¹⁷ Muurá meke tsúúca díbye ímíbajchómé metútáváávéhajchíí ílluréjuco meke díbye íñé ííñújitu wáágóoíñe.

¹⁸ Áánéllii tsá múu állímyeítúne. Tsaate ííñújíene iwáájácúhájchíí múu íjcyá ídaatsóméré íná wáájácútu méúvúdú ímíá waajácu múnaa ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá íjíene mewáájácúné Píívyéébedívú átéréene. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Waajácu múnáake Píívyéébe téeneríyé túhúúvetsómé íllure báníúmeíhi.” ²⁰ Téhdure tsiíñe nééneé: “Waajácu múnáa íjtsaméí Píívyéébe waajácú átéréene íjcyane íínetú díityéké píáábotúne.” Ehdu nééne Píívyéébeé waajácúháámitu. ²¹ Áánéllii tsá míamúnáajpi méhdure néébeke íhtsútúúbedi medíllóne meúráávyéítyuróne. Téhdure tsá dííbyedi memítýájkímyeítyuróne. Muurá páneere ííñújiri íjcyane méwáábyuta. ²² Muurá meke píáábohíjcyaaabe ííñújiri meíjcyané hajchóta. Téhdure meke píáábohíjcyaaabe medsíjivémé ímí meíjcyaki. Aane íñe oo Páávoroo, Apóóroo, Péédoroo, íjcyámeke múúhakyé pícyoobe ámuhákye muha mepíááboki. ²³ Aane tsúúca meíjcyá Críjto Píívyéébeéjpi íjcyáábeéjte.

4

Uwáábojte úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha méwaajácú ídátsó ámuháduré muha menéérome Críjtó wákímyeí múnaa meíjcyane. Muuráhjáa múúhakyé pícyoobe Píívyéébeé muhdú meke píááboíñé pítyájcámeíñé uwááboju muha meméénuki. ² Áánéllii téené wákímyeí máhallúrí íjcyane ímíñeúvú méméénúiyáhi. ³ Tsá muurá muhdú óhdivu tene néétu ámuha tsíjtyema muhdú o ícyahíjcyané oke menééiyóne. Tsá muurá o némeítyuró muhdú o ícyahíjcyáne. ⁴ Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácú muhdú o íjcyane. Arónáa ihdyu ó waajácú táhallúrí ímityúné íjcyatúne. Ároobe tsá o némeítyú ímíáábé o íjcyane. ⁵ Ahdícyane tsá múu Críjtó wákímyeí muhdú tsaate méénune múhdurá díityédívú íjtsúcunútúne. Óvíi ihdyu páñetu tsaabe muhdú dííbyé wákímyeí meméénuhíjcyané meke íñéekíí. Áijyu ihdyu muhdú mewákímyeíñé meke téhdújtsóíibye Píívyéébeé.

⁶ Aane iñe muhdú muhcsi Apóóroma meícyahíjcyané ámuhákye ó úúballé tehdu ámuha meíjcyá tsíñehji íjtsámeityúme. Tsá múu tsaatékéré ímí íjtsúcunúne tsíjtyeke éhdiiválletúne. ⁷ ¿Aca múha meke picyóó tsíjtyé ehníñevu meíjcyaki? Áhdure ¿aca ñná méhdi Píívyéébé piáábori meújcutúne? Áánerá Píívyéébé piááboriyé meíjcyáhi. Ááneri tsá memítyájkímyeíityuro méihnáhoriyé meíjcyáneríjívarí.

⁸ Ámuháubá méijtsúcunúmeí Píívyéébé icyánéjcutu ñné imíjyaúrējucó ámuha meíjcyane íinetú víiotúme. Ááne muurá tsáhájucó múúhadi ámuha meíicúvetúne. Ímiááneiyó ihdyu ámuha ténejcutú meíhstútuuvéné ímí tsaméhji meíjcyaki. ⁹ Píívyéébéubáhjáa muurá ihdyu muuha uwáábojtéké picyóó ávyeta ídáátsojte muha meíjcyaki. Aame muha meíjcyá ídaatsóné éhne múúne ditye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Áámedi múúhadi míamúnáama níjkyéji múnaa ullévenúhijcyáhi. ¹⁰ Muurá iñe Críjtoke meúráávyénéjcutu ámuha múúhadítyú ménehíjcyá átéréejte ñná wáájácutúme muha meíjcyane. Ááne ámuháyé méijtsúcunúmeí íhstutúme ámuha meíjcyame ímí tehdujucó dííbyeke meúraavyéne. Aane muurá míamúnaa múúhake ávyejúúllétúme ámuhákyéré ávyejúúlléneri ámuha memítyájkímyeíhijcyáhi. ¹¹ Muurá ihdyu muha ídátsó múúhá ajoyábama meíjyunúhíjcyámedi ídaatsóné tsájaare múúhá wajyámu. Áámedi míamúnaa ícúbáhráhíjcyá múúhá íjcyátsííúbamáyé muha meíjcyátúmedi. ¹² Muurá muha meúwáábóné tsanéjcuvu méwákímyeíhijcyá téene tájpi muha meíjcyaki. Áámeke míamúnaa páhduváré idyáráívemedítyú nehniwu ihjyúvaróné muha maáábúcuúne ímíjyuuríyé méihjyúvahíjcyá díityéma. ¹³ Ehdu múúhake ditye dáríívérónáa ímiááméré muha meícyahíjcyáhi. Áróne pañe icyoocápi múúhadítyú nehíjcyámé átéréejte muha meíjcyame íllure míamúnáake metútávátsohíjcyáne.

¹⁴ Tsá ámuhákye o núcójpívétso ehdu o néetune. Íllure ámuhákye ó úwaabó áátsimédú ámuha menéemeke o wájyúnema. ¹⁵ Muurá mítyame ámuhákye Críjtodítyú íjcyané uwááboju úwáábórómedítyú ó íjcyá ámuháj caanídyú o néébe ímichíi táuwaábori ámuha dííbyeke mecáhcújtsótujkénúnéllíhíy. ¹⁶ Áánéllíi ímíñeúvú o íjcyadu meíjcyá.

¹⁷ Muurá tájtsiménédú néébe Timotéó ímiáábé íjcyáábeke ó wallóó ámuhá éllevu. Aabe óvíi ámuhákye úúballé muhdú Críjtoke o úráávyeebe o úwáábohíjcyané o ááhívehíjcyátsíhí cahcújtso múnáake. ¹⁸ Árónaa ¿iveekí ámuhadítyú tsaate múhdurá dáríívemeímyé mítyákímyeíhijcyáhi? ¿Íhya mítyá íjtsúcunúme ámuhákye tsíñe o úújéityúne? ¹⁹ Muurá Píívyéébe ímílléhajhíi lléváhréjucó ámuhákye o ááhívetéíñe. Áíjyu ó waajácuú ñná ditye méénuhíjcyané eene 'mítyáhmítyá' íhjúvahíjcyáme. Tsá imyéénutúnéré ditye íhjúváityuróne. ²⁰ Muurá tsá Píívyéébé avyéjuejte meíjcyatú pevénéré meíhjúváneri. Apáámyéré ihdyu dííbyé íhstúhuri íjcyame téénéejte íjcyáhi. ²¹ Áhdícyane ¿muhdú ámuha méimíllé ámuhákye ellévú o úújetécooca o túkévejtso? ¿A chooco ímíjyuúri? ¿Mítyá íhnáhóónécoba múu úhbadu?

5

Ímityúné tsaapi méénune

¹ Muurá ó waajácújucóó tsaapívá ámuhadítyú tsíjjudúllema ícyahíjcyáne. Teene ihdyu tsáma ávyeta ímityúne. Muurá Píívyéébeke wáájácutúrómedívú idyé teene ávyetá ímityúne. ² Ááneréi íjcyáronáa ámuha memítyákímyeíhijcyá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáneri íllure múu kímoovéme. Muurá tehdiíváné ímityú méénúmeke ámuha meíjchívyétsóiyá ámuháj píñétu. Tsáhájucó ámuháma ditye píhcyáávéityuróne. ³ Aane ámuháma o íjcyátúroobe tsúuca ó waajácú muhdú meméenuíñé dííbyeke. ⁴⁻⁵ Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri nepíhcyáávéne meíjchívyetso dííbyeke. Aane téhdure ámuhákye ó nahbénuú tájtsaméiyi.

Áábeke méihvéjtsó Naavéné hójtsí pañévurējuco díbye ícúbáhrámeíñé nįjcaúvú idsįjįve Máavyējuube Jetsocrįjtó tsiíñe tsáácooca díbye ipájtyeteki.

⁶ Aane tsá tene ímityú Píívyéébeéjté ámuha meįjcyáneri memityájkímeyeíñé múhdurá ámúhama tene pájtyenáaaca. Muurá hariínallįjyú metátsájcóné pañévú áyánéwu téené ooríchothu mepįcyooróné páneerējuco óóríchóne. Ahdu néene muurá tsaapi ímityúné méénúúbeke iná menéétúhajchíí pámeekéréjuco díbye tútávajtsóne. ⁷ Áánéllii íllurējuco dílbyeke meįjchįvyetso teene pááá ooríchódú néébeke ámuha meímíbáavyeki. Muuráhjáa Crįjto Píívyéébe obéėjáwuúdu néébe ipájámeíñe ícúbáhrámeí mewáįyuri mepájtyeteki. ⁸ Áánéllii metsu ímiááméré meįjcyáne meúráávytse tsaímįyé dílbyeke. Ovįjyacóóné átéréené įjtsaméí méhdityu bóhówaúcunúhįjcyáne. Métsu ténejcu meihvéjtsóne dílbyé ihjyú ímiá májchódú néénerējuco menųjtsoki.

⁹ Muuráhjáa ihde ámuha éllevu o wállóháámí pañe tsúúca ámúhakye ó úwaabó ámuha menáhbevájúcóótu ihdícyámema dómácócatsihįjcyámedívu. ¹⁰ Árónáacáa tsá ámúhakye o bóįjcyutú ámuha meihjyuvájúcóótu diitye ímityúmema mityane iéhnéváįyóneri tsúúrámehįjcyámee, naní múnaa, nįjcyotájteke dúúrúvahįjcyámee, ihdícyáméhįjma dómácócatsihįjcyámee, éhdúmema. Muurá ihdyu ehdu néeróměj pñe mépiivyté meįjcyane tsají hallúriyé diityémá meįjcyánéllihye. ¹¹ Muuráhjáa ihdyu ámúhakye o néé eene ‘cahcųjtsó múnaa muúha’ néérome ihdícyáméhįjma idyómácócatsįyónee, éhniíñevúré iéhnévarónee, nįjcyotájteke icyáánívarónee, tsįjtyedi iihjyúvarónee, illįyįcyáverónee, inánįyónee, éhdune méénuhįjcyámedívu ámuha menáhbevájúcóóityuróne. Áhdure tsá ámuha diityémá memájchóityuróne. ¹²⁻¹³ Muurá tsá o ícúvetú cahcųjtsó múnaa įjcyatúme muhdú icyahįjcyáneri. Óví ihdyu Píívyéébere diityémá teene ímíbajchóhi. Árónáa ihdyu ámuha cahcųjtsó múnaa méítéiyá ámúhadityú múhdurá dáríívemeihįjcyámeke ámuha meįjchįvyetso ámúháj pñnetu.

6

Cahcųjtsó múnaa ímityúné ímíbáchócatsįyóne

¹ Įįveekí ímityúné ámuha medáríívějcatsįcyooca mépehįjcyá cahcųjtsó múnaa įjcyátúné ímíbájchojté éllevu? Įįveekí tsá ámuha tsamééré cahcųjtsó múnaa meímíbáchócatsihįjcyatú ténehji? ² Įmityá tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébe cahcųjtsó múnaa meįjcyame dílbyeke cahcųjtsótúmema muhdú ditye icyahįjcyáné meímíbájchoíñe? Aanéįjį muurá ámuha mépiivyté ámúhama pájtyenéhįj ámuháyé meímíbáchócatsíñe. ³ Áhdure muurá nįjkyéįi múnaa įjcyárómema muhdú ditye icyahįjcyáné méímíbájchoóhi. Aanéįjį muurá mépiivyté tsamééré cahcųjtsó múnaa meímíbáchócatsíñe. ⁴ Áánáa įįveekí ámuha mépehįjcyá cahcųjtsó múnaa įjcyátúné ímíbájchojté éllevu ímityúné ámuha medáríívějcatsįcyooca? ⁵ Ehdu iné ámúhakye o néé ámuha téneri menúcóįpívéne tehdu meméénųjúcóótuki. Įaca tsá ámuha elle meįjcyáné cahcųjtsó múnáadityú tsaatéuba įjcyatú teene ámúhama ímíbájchóiyóme? ⁶ Įįveekí ámuha páhduvaré medáríívějcatsíñe cahcųjtsó múnaa įjcyátúme éllevu mépehįjcyá ditye ámúhama teene ímíbájchoki?

⁷ Ehdu ámuha medáríívějcatsíñetu íllurējuco ámuha metútáváavehįjcyáné ímí Píívyéébeke ámuha meúráávyérónetu. Įįveekí tsá ámuha maáábúcuhįjcyatú ámúhakye tsaate iúhbarónee, inánįyónee, dáríívéne? ⁸ Tehdu ámuha meįjcyáįyótsihvu įįveekí diityéké ámuha mépiámeihįjcyáhi? Ehdu ámuha meméénųneri tsané nahbémú ámuha meįjcyarómé íllure métútávátsócatsihįjcyáhi.

⁹⁻¹⁰ ĮA tsá ámuha mewáájacutú ímityúmé Píívyéébe avyējuvu úcáávéityúne? Áhdicyane tsáma mébánųmeídíñe. Muurá ihdícyáméhįjma dómácócatsihįjcyáme, nįjcyotájteke

cáání vahíjcyáme, tsamééré wajpíímú dómácócatsíhijcyáme, tsamééré walléémú dómácócatsíhijcyáme, naní múnaa, mítyane iéhnéváyóneri íjyácunúhijcyáme, líiyíicyáve múnaa, tsíjtyedi ícúbáhráhíjcyáme, tsíjtyedítýú nehniwu íhjúvahíjcyáme, éhdume muurá tsá Píívyéébe avyéjújte íjcyatúne. ¹¹ Ehdúu muurá tsaate ámúhadítýú ícyahíjcyáhi. Árómekée Píívyéébe Jetsóoj téeveri újcúmeke tsúúca dííbyé Apííchó ímíbájchómé hallúrí tsáhájucó ìná íjcyatúne.

Méjpi metéhméiyóne

¹² Muurá tsaate néehíí: “Mépiivyété panévare meímílléné meméénune.” Ihdyúhde tehdújúcooro. Áronáa tsá panévare ímí néétune. Áánéllíi tsá ténehjívú metáhjátsámeítýuróne. ¹³ Muurá ímíáané majcho íjcyá téene tájpi meíjcyaki. Áronáa idyé tsá panévare majcho ímí néétune. Muurá íjcyáíñé téene tájpi meíjcyájúcoóityúne. Tsáháa Píívyéébe meke ípívyéjtsotú meímíllédú ihdícyáméhjíma medómácójcatsíki. Mekée ípívyéjtsóobe ihñéjité meíjcyame dííbyé túkevéjtsójú pañe meíjcyaki. ¹⁴ Muurá Píívyéébe ípíívyetédú íjcyaaabe íhnáhoori meke bóhíitsoó tsúúca medsíjívérómeke Jetsóokée íbóhíitsoódu.

¹⁵ Aane ¿aca ímíyóné tsúúca Críjtoéjité meíjcyame nahtsíwamééwake medómajcóné? Tsáhaá. ¹⁶ Muurá tsaapi dííllema íjcyáhajchíí tsahéécoréjucó dityétsí íjcyane. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Tсахéécoréjucó dityétsí íjcyáíñé tsáápiye íjcyáiyódu.” ¹⁷ Ahdu muurá Jetsocríjtoke mecáhcujsómé meíjcyá dííbyeéjteréjucó.

¹⁸ Ahdícyane óvíjyacóóné ihdícyámema ámuha medómácócatsíhijcyáne. Ílluréjucó meíhvété téenetu. Muurá íjcyané tsane ímityúné meméénuróné méjpi dómájcotúne. Áánetu íñe méjpiíyí ihdícyáméhjíma medómácójcatsíñé tsáma ávyeta ímityúne. Muurá tehdu meméénúneri meere métútávájtsámeíhi. ¹⁹ ¿A tsá ámuha mewáájacutú Píívyéébeéjité meíjcyámé pañe tsúúca dííbyé Apííchó íjcyane? Aane tsúúca ámúhá pañe íjcyame tsáhájucó ámuha meímíllédú medáíívemeítýuróne. ²⁰ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéíñe meenu Íllíkye ditye dsíjívétsóneri. Áánéllíi metsu dííbyeke maávyejúúlléne tsáímíyéjucó meíjcyaki.

7

Metáábávájcatsícyooca meíjcyane

¹ Aane ícyooca ámúhake ó úúballé éhnée taéllevu ámuha mewállóháámí pañe oke medíllone. Ímíáané ímí tehdújúcooro teene tsaapi táábávátuube íjcyane. ² Áronáa ihdícyáméhjíma medómácójcatsíñé ávyeta ímityúné íjcyánéllíi téhdure ímí teene metáábávájcatsíñe. ³ Aane ityáábávállema ihdyu múu ímí íjcyáhi. Áhdure idyé walle ityájíváábema múu ímí íjcyáhi. ⁴ Aane tsúúca ájyúma íjcyalle tsáhájucó ímíllédú íjcyatú dííbyé wáábyutálléréjucó íjcyánéllíihye. Téhdure dííbye ájyu tsáhájucó ímíllédú íjcyatú tsúúca díille mewá wáábyutááberéjucó íjcyánéllíihye. ⁵ Aamútsí idyómácócatsíhijcyané tsá íhvéjtsóítýuró Naavéné téenej téeveri díityétsikye tsíñejcúvuréjucó íbúwájtsóneri ityútávájtsótuki. Áronáa ihdyu tsáijyu íhnáhó Píívyéébe íhjúvácooca muhdú íñéhajchíí wahájchotáwu íhvéjtsóíyomútsí teene.

⁶ Ehdu íñe ámúhake tsánejcúvú o néé okée ámuha teene medíllónéllíihye. Áronáa tsá ámúhake o táúhbatú ámuha metáábávájcatsíki. ⁷ Táicyánéjcutu ihdyu ímí ó íjtsúcunú pámeere ohdu táábavatúmé, tájívátúmé, íjcyáiyóne. Áronáacáhjáa ihdyu Píívyéébe páhduvare meke ípívyéjtsónéllíi tsaate píivyété íye íjcyane. Áánetu tsíjtye tsá píívyetétú íye íjcyane.

8 Áánéllii íyéejte íjcyámema pámeere pííbájujteké o nées táábávájcatsítýúmeréjuco íjcyáiyóné íñe o íjcyadu. 9 Áronáa ihdyu iiye íjcyane ipíívyetétúhajchíí múu apáhajchíí táábávájcatsí téeneri íícúbáhrámeítýuki.

10 Áánetu tsúúca tájívámé walléemú tsá múu íhvéjtsotú ájyúmuke. Ehdu Píívyéébé taúhbaju néehíí. Tsá oore ámúhakye o néétune. 11 Áronáa tsáijyu múúne tsáápille ájyúke íhvéjtsóhajchíí tsáhájucó múu tájívájúcootúne. Tsá tene ímityú tsíjpiikyéréjuco dille tájíváne. Áánetu tsiíñe ityájíváné ímílléhajchíí óví tsiíñe óómille ájyú éllévúre. Téhdure idyé wajpi ityáábáválleke tsá múu íhvéjtsotúne.

12 Aane ícyooca Píívyéébé taúhbaju néétune oore táicyánéjcutu ámúhakye o nées tsaapi cahcújtso múnáajpi taaba cáhcújtsótúrolle ímí dííbyema íjcyáhajchíí tsá díbye díílleke íhvéjtsóítýuróne. 13 Áhdure tsáápille cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótúroobe ímí dííllema íjcyáhajchíí tsá dille dííbyeke íhvéjtsóítýuróne. 14 Muurá ímíbaávyéíyoobe dille ímí íjcyáneri. Áhdure idyé cáhcújtsóóbé taaba ímíbaávyéiyá díbye ímí íjcyáneri. Aane muurá ímí íjcyáromútsí íhvétsócatsíhajchíí tsáijyu múúne ítsíime ílluréjuco tútávaavéne. 15 Aane ihdyu cáhcújtsóllé taji cáhcújtsótuube díílleke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Téhdure idyé cáhcújtsótulle cahcújtso múnáajpi ájyu íjcyáábeke íhvejtsóné ímílléhajchíí óvi íhvejtsóhi. Aane tsá Píívyéébeke cáhcújtsómé hallúrí íjcyatúne. Muurá ímílleebe tsáímíyé metáábávájcatsímyema meíjcyane. 16 Muurá tsá mewáájácutú cáhcújtsóllé taji dille íjcyadu cáhcújtsóíhajchííjyu. Áhdure tsá mewáájácutú cáhcújtsóóbé taaba díbye cáhcújtsódú cáhcújtsóíhajchííjyu.

17 Áronáa ihdyu óví muhdú pamévárez meíjcyá Píívyéébé ímíllédú meke pícyohdu. Áánéllii óvi tehjújuco tsaate íyéejteré íjcyane. Téhdure idyé óvi tehjújuco tsaate mewáamyuma íjcyane. Ehdu pámeere cahcújtso múnáake ó nehíjcyá dítye tehdu íjcyaki. 18 Muurá kíhdyahírótsámeímyeke Píívyéébe ujjúhi. Áhdure tehdu meénúmeítýurómeke díbye újcume ihdyu óvi éhduréjuco. 19 Muurá tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítýúne. Áhdure tsá muhdú tene néétu tehdu meméénúmeítýóne. Muurá ihdyu apááñéré muhdú dííbyé taúhbajúúné néhdu meíjcyane ímílleébe. 20 Áánéllii Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré múu íjcyáhi. 21 Tsaaté hójtsí pañe íjcyame dííbyeke cáhcújtsómé tsá múu íjyáacunútú díityédítýú íjchívyéíyóneri. Áronáa ihdyu múu ipíívyetéhajchíí díityédítýú íjchívyéhi. 22 Muurá tsíjtyé hójtsí pañe íjcyámema tsíjtyé hójtsí pañe íjcyátúrómeke Píívyéébe újcume tsahduré íjcyá dííbyeéjte. Aame tsaméhjí íjcyá Críjtó íícúve múnaa. 23 Muuráhjáa tsúúca Píívyéébe mééma meenú mepájtyetéíñe. Áánéllii tsá múu míamúnáa íjtsaméí cáhcújtsójúcootúne. 24 Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áhdícyane tsá múu íñerí íjyáacunútúne. Óvi ihdyu Píívyéébekée mecáhcújtsótujkénújyu muhdú meíjcyaduré meíjcyame dííbyeke méúraavyéhi.

25 Ehdu íñe ámúhakye ó úúballé éhnée ámuha oke muhdú táábavatúme íjcyáiyóné medíllone. Ténejcutú Píívyéébe tsá muhdú meke néétune. Áronáa ihdyu oke díbye píáábóneri o wáájacúné o nées dítye táábávájcatsítýúné téhdure ímí nééneé. Ehdu ímí dííbyeke o úráávyeebe ámúhakye o néehíí. 26 Aane ó íjtsúacunú ímí tehjújuco dítye íyéejteré íjcyáiyóné íñe Críjtoke meúraávyenéjcu íhnáhó néénéllíihye. 27 Áronáa ihdyu tsúúca táábavámé tsá múu íhvéjtsotú mewakye. Áánetu iiye íjcyame tsá múu íjtsámeítýú ityáábaváiyóneri. 28 Aane tsaate ityáábaváhajchíí ihdyu óvi táábaváhi. Téhdure tsáápille ityájíváhajchíí óvi tájíváhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. Áronáa ihdyu íhnáhóóné táábavámeke ííñújí icyánéjcutene dómajcóne. Áánéllii ámúhakye o nées ámuha ténehjívú metáhjátsámeítýuki.

²⁹ Ahdícyané, ámuúha táñahbému, muurá lléváhréjuco tsiíñe Crijóto tsááiñe. Áánéllii ihdyu méwámyuma íjcyámeke o nées ditye íhnáhóóróné pañe íyéejte wákímyeíyódú Píívyéébé wákímyeí imyéénuki. ³⁰ Téhdure ámuúhake tsaatéké kímóóve pájtyérónáa tsá múu kehóvéméhjíúvú néétune. Téhdure wáñehjívatéhíjcyámé tsáhájucó téeneri íjcyáityúne. Áhdure tsíeméné áhdome tsá téeneri íjívéityúne. Ténehjí íjcyárónáa méíhvéjtsodí Píívyéébé wákímyeí. ³¹ Tsá múu ííñújiri muhdú íjcyáíyóneriyé itsúúráméíñe íhvéjtsotú dííbyé wákímyeí. Muurá íñe íjí hallúrí íjcyáné tsíeméné imíwu meíjtsúcunúróne níjkévaáhi.

³² Áánéllii ó imíllé ámuha téeneri meíjyácunúhíjcyánetu meíhveténe. Muurá íyéejte ííneri íjcyatúme ímí Píívyéébeke íícúvéíñeriyé íjtsáméhi. ³³⁻³⁴ Téhdure muurá walléemú tájívátúme íjyácunú tsáimíyé dííbyeke íícúvéíyóneri. Aame ímíáané ténejcúrí íjívémé tsá tsíñéhjíri íjtsáméityúne. Áánetu tájívámé íjyácunú muhdú ájyúma íjcyáíñe wákímyeí imyéénúíñeriyé. Téhdure wajpíímú méwámyuma íjcyame íjyácunú íjí wákímyeíyíyé muhdú díityéke ípícyóóíñeri.

³⁵ Ehdu íñe ámuúhake o nées ámuha wájyuri ímí Píívyéébeke ámuha meíícúveki. Tsá idyé ávyeta ámuúhake taabávatu o bóijcyúné ehdu o néétune. Ámuúhake ihdyu o nées tsáimíyé ámuha Píívyéébeke meíícúvéne wákímyeí meméénuki.

³⁶ Áhdure idyé tsaate tsúuca ityáábávájcatsííñe éévevu úújetémé iíyee íjcyane ípíívyetétúhajchíí óvi táábávájcatsíhi. Tsá tene ímityúné íjcyatúne. ³⁷ Aane tsaate ípíívyetéhajchíí óvi íyéejtéré íjcyáhi. ³⁸ Áhdure ditye táábávájcatsíhajchíí ímí teéne. Téhdure ditye táábávájcatsíyúhajchíí awáá éhnííñevu ímí teéne.

³⁹ Muurá tájíváalle íjcyá ájyú wáábyutáalle. Árónáa tsáijyu múúne ájyu dííllédívú dsíjívéhajchíí píivyéetelle ímílléhajchíí tsíjpiikyéréjuco ityájíváne. Árónáa ihdyu tsá dílle tájíváíturó ihdícyáábeke cahcújtso múnáajpi íjcyátúúbeke. ⁴⁰ Árónáa ó íjtsúcunú iíyee íjcyalle ííne imíjyaú íjcyáiyóne. Ehdu íñe ámuúhake o nées Píívyéébé Apííchó oke túkévéjtsóneri.

8

Níjcyotájte íícúve

¹ Aane ícyooca ámuúhake ó úúballé éhnée oke ámuha níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke medóónetu medíllone. Muurá tsúuca ténejcu méwaaajácúhi. Árónáa jíveekí panévare mewáajacújúcúóóneúvuri mémítyákímyeíhíjcyáhi? Árone tsá íínetú meke píáábotúne. Apááñeré ihdyu mewájyújcatsíñe meke píaaabóhi. ² Muurá panévare iwáajacúné íjtsúcunúmeíyómé tsá ímíáané wáajácúcutúne. ³ Muurá ihdyu Píívyéébe waajacú caatyé dííbyeke wájyune.

⁴ Aane níjcyotájteke íícúvémeíñe iyámeke tsaate dóóne muurá tsá muhdú nééturóne. Atéreenéré íjcyane míamúnaa cáánívahíjcyaróné tsá díityéke íínetú píáábotúne. Muurá ihdyu íjcyaaabe tsáápiíyee Píívyéébeé. ⁵ Muurá caame íévéhóowarii, ííñújirii, íjcyanéhjí icyáánívahíjcyánéllii itsúcunúhíjcyámé mítyame Píívyéébedu nénehjí íjcyane. ⁶ Árónáa ihdyu íjcyaaabe tsáápiíyee apáabyéré Méécááni Píívyéébe páneeréee ípívyéjtsóobe. Muuráhjáa meke ípívyéjtsóobe dííbyeke maávýéjújtsoki. Áhdure tsáápiíyee Ávyéjuube Jetsocríjtoj téeveri páneere íjcyáábe tájpiyé méijcyáhi.

⁷ Árone muurá tsaate cahcújtso múnaa íjcyájúcoorómé tsá ímí wáajácúcutúne. Muurá itsúcunúhíjcyámé ímíáané níjcyotájte íbóhíma íjcyámeke íícúvehíjcyáne. Áánéllii ténehjí íícúvémeíñe iyámeke idyóóiyóné múhdurá itsúcunúhíjcyáme. ⁸ Muurá teene medóórone tsá Píívyéébedívú muhdú néétune. ⁹ Árónáa ihdyu tsá múu dóótu eene dííbyeke ímí wáajácúcutúme teene medóóne múhdurá itsúcunúhíjcyámeke ityútávájtsótuki. ¹⁰ Muurá

tsaate ténehji dóóneri tsijtye teene dóótume iúmúúpívyéne diityé életu idyóóneri íjtsaméi tútávájsóiyáhi. ¹¹ Ehdu muurá ámuhá nahbémú ténejcu ímí wáájácútúmeke ámuha teene medóóneri métútávájsóiyá ímí Píívyéébeke ditye úráávyéíyónetu téhdurée diityé wájuryi Críjto dsíjívemeke. ¹² Aane diityé íjtsaméi metútávájsóneri ímityúné meméénune tsá Críjto ímí méhdivu íjtsúcunútúne. ¹³ Áánéllii diityéké o tútávájsótu tsá mújyú téeménéhji o dóóityúne.

9

Uwáábojte íáhdó újcune

¹ Muuráhjáa Píívyéébe oke picyóo uwááboobe o íjcyaki. Aabée Máavyéjuube Jetsóoke o ájtyúmííbé uwááboju ámuhákye o úwaabóné ámuha mecáhcuíjtsónetu muurá méwaajácú ímiááné ténejcú uwááboobe o íjcyane. ² Áronáacáubá tsaate tsá cáhcújtsotú uwááboobe o íjcyane. Áanetu ihdyu ámuha mecáhcuíjtsó ópée o úwáábóneri Ávyéjuube Críjtoke ámuha mecáhcuíjtsónéllíhye.

³⁻⁴ Aane eene múhdurá óhdityu ítsáméihíjcyámeke o néé uwááboobe o íjcyáábeke oke ditye íícúvéiyóné panévátúre. ⁵ Muurá téhdure o táábávállema úwááboobéré ó pehíjcyáiyá eene tsijtye uwáábojte Péédooroo, Jetsóo nahbémuu, íjcyame péhíjcyádu. Áábeke muurá idyé ámuha oke méíícúvéiyá diityéké ámuha meíícúvehíjcyádu. ⁶ Áronáa ¿íveeki muhtsi Benabéema múhtsiye mewákímyeíñe tájpi méúwáábohíjcyáhi? ⁷ ¿Aca múúne tsodáhó iiye íáhdóne tájpi íjcyáhi? ¿Aca óova bájtsome tsá íñéevá lléénetúne? ¿Aca obééjámuke éénume tsá diityé mujpañeipácýo ádotúne? ⁸⁻⁹ Ehdu ámuhákye o nééne méijtsúcunúdí míamúnáa íjtsaméi tene íjcyane. Muuráhjáa Píívyéébe Moitsééúvuj tééveri íwaajácuháámítu néehii: “Tríígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájikye tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye imájchótuki.” ¹⁰ Ehdúu Píívyéébe néé dííbyé wákímyeí méénume tééne áhdó újcúiyóne íñééiyóne. Tsáháa apáámyéré iyámedítýú díbye néétune. Muurá tsaate úmihe bájtsone kéémene tsíjtyeréjuco ááhívetsoóne. Áronáa téhdure teenée bájtsómedívú tsane coévá tsahdúre ditye iújcuki. ¹¹ Ahdu muurá Píívyéébé icyánéjcu ámuhákye muha meúwáábohíjcyámeke ¿aca tsá ámuha múúhakyé mepíáábóityuró tsíeménetu tééne tájpi muha meíjcyaki? ¹² Áánerá tsijtye uwáábojte ámuha mepíáábóne tájpi ícyahíjcyáhi. Téhdure muurá múúhakyé ámuha mépiáábóiyáhi. Áronáa ihdyu muha tsá tééneri meíjyácunútúne. Tsáijyu múu míamúnaa teene múhdurá íjtsúcunúne tsá ímílléityuró icyáhcuíjtsóné muha meúwaabóne. ¹³ Muurá ámuha méwaajácú duurúvájá pañe wákímyeímyé tééjá wáabyuta ditye tsátyehíjcyánetu iújcúne tájpi ícyahíjcyáne. Téhdure muurá Píívyéébeke ditye iyámedi íícúvehíjcyánetu iújcune dohíjcyáme. ¹⁴ Ahdu íívane muurá Píívyéébe néé uwáábojte íjcyáiñe cahcújtsó múnaa diityéké píáábóne tájpi. ¹⁵ Ehdu íñe ámuhákye o néé pevénéré ámuha mewáájácuki. Tsá píáábó ámuhákye o táúmeítýúne. Aabe ihdyu óvíi o dsíjívéhajchíí ó dsíjívé ámuha oke mepíáábótuubére. Muurá ímí ó íjtsúcunú oore o wákímyeíñe tájpi o íjcyaaabe o úwáábohíjcyáne.

¹⁶ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke pícyóóné wákímyeí o méénúneri tsá o mítyájkímyeíityuróne. Aane muurá tsíjtyeke o úwáábótúhajchíí ídátsó oke pajtyeiyóne. ¹⁷ Íhya ihdyu oore táíjtsaméiyi tééne wákímyeí o méénuca tééneri ó mítyájkímyeíiyáhi. Áronáa tsá oore o ímílléne tééne wákímyeí o méénutúne. Píívyééberée oke picyóo téénevu. ¹⁸ Áánéllii ó ímíjyúú tééne uwááboju pevénéré áhdótsótuube o úwáábóneri. Tsá o íjyácunútú tééne áhdó oke ditye píáábóne tájpi o íjcyáiyóneri.

¹⁹ Aabe múíícúve múnáajpi o íjcyáítyúroobe pamévá ícúve múnáajpi ó íjcyá téénej tééveri tsijtye Críjtoke icyáhcuíjtsoki. ²⁰ Muurá íhdééné taúhbaju o úraavyéjúcóótúroobe tamúnaa

jodíómú muhdú ícyahíjcyádú idyé ó ícyahíjcyá diityémá o íjcyácooca téénej tééveri ímíñeúvú diityéké o úwáábo Críjtoke ditye icyáhçújtsoki. ²¹ Áánetu Píívyéébeke wáájácútúmema o íjcyácooca téhdure ditye íjcyadu ó íjcyáhi. Ároobe ihdyu tsá múhdurá ditye íjcyáné pañévú o úcáávetú Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánéllíhíhe. Ehdú diityé pañe ó ícyahíjcyá téénej tééveri diityéké o úwáábo Críjtodítýú íjcyáné uwááboju. ²² Áhdure Píívyéébeke cáhcujtsójucoorómé ímí ténejcu wáájácútúmema o íjcyácooca ó íjcyá muhdú ditye íjcyadu téénej tééveri diityéké ímíñeúvú o wáájácútso ténejcu ditye ímí iúráávyeki. Ehdú ihdyu pamévamáyé ímíáábéré ó nahbévahíjcyá téénej tééveri diityéké o píaabómé ipájtyeteki. ²³ Aabe pamévakéré ó úwáábohíjcyá tsaméhjí diityémá ímí meíjcyame meímíjyuúki.

²⁴ Muurá táhjacátsiyi dsíínémedítýú tsáápiiye táhjaabe tééne áhdó ujçúhi. Ahdu íívane ímíñeúvú méuráávyé Píívyéébeke íáhdó ámuha meújçuki. ²⁵ Áhdure muurá ñcu íáhdoma íjcyanéúvú úcááveímýé tééne ihde pííñúmeímýé tsá ñná dómájcotú diityéké tútávájtsóiyóne. Ehdú muurá pííñúmeímýé tééne áhdó ímíwu néérone múhajchótá íjcyáityúné iúçuki. Áánetu ihdyu mépííñúmeíhijcyá mújyú muhdú íjcyáityúné meújçuki. ²⁶ Áánéllí tsá pevénéré Píívyéébeke o úráávyehíjcyatú éhne múúne tsaate kiávú ipyééne wáájácútúmé dsíínehíjcyádu. Aabe tsá ténejçurí o báníúmeítyú éhne múúne méénúçatsíbyé báníháñé pevétshíjré cátyétyehçúdu. ²⁷ Áánéllí muurá Píívyéébedívú o íhvéjtsámeíbyé ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Aabe ó téhmémeíhijcyá keená oke ténejçútú mújtátsóiyónetu ímichi awáá ténejcu o úwáábohíjcyaaabe o báníúmeítyuki.

10

Níjcyotájteke Píívyéébedi medíllóityuróne

¹ Ámuúha táñahbémuç, cáhawáá méjçtsúçunu muhdúhjáa méíhdé múnáaúvuke Píívyéébe ojçsórí túkévçjtsómé Tújpañe Móóá pájtyene. ² Ehdúhjáa díbye diityéké píaabómé íhvéjtsámeí Moitséé hójçsí pañévú díbye diityéké ityúkévçjtsoki. ³ Aaméhjáa ihdyu ícyahíjcyá Píívyéébere diityéké píáábóne tájpi. ⁴ Díbyeréhjáa muurá diityéké ácu híjcyá majçhóvuu, adóvuu, íjcyane méénúráityuróné diityémá imyéénúneri. Áámamáhjáa téjyújuco nééwayúdú néébe Críjto íjcyaaabe diityéké túkévçtsohíjcyáne. ⁵ Ehdúhjáa panévaturé ímíhyéjucooro Píívyéébe diityéké túkévçtsórónáa ímunáajte ímityúné dáríívemeíhijcyáhi. Ááné déjúcotúhjáa mítyame dsíjívé íñeúbará píívyétúné ííñújçvu.

⁶ Ahdu meke tene ipájtyétu tsá ímityúnéhjiri meúmúúpívyéityúne. ⁷ Tsá dityéé méénuhíjcyádú níjcyotájteke mecááníváityúne. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Níjcyotájteke idyúúrúváne wañéhjíné pañe imájçhóné hallúvú ádohíjcyáme.” ⁸ Ahdícyane tsá medómácóçatsítyú ihdícyáméhjima dityéhjáa méénuhíjcyádu. Tééne déjúcotúhjáa muurá tsajçóójíré diityédítýú dsíjívémé 23,000-meva. ⁹ Áánéllí tsá Píívyéébeke mepáçsáríjcyóityú ímityúné meméénune díbye íáábúcu híjcyaa tsaatéhjáa diityédítýú méénuhíjcyádu. Tehdúhjáa muurá méénúmeke tééne déjúcotu ííñimýémú íhdome dsíjívéhíjcyáhi. ¹⁰ Aanéjí tsá múu diityé díívame ímityúné íhjúvatú Píívyéébedítýu. Tehdúhjáa néémeke muurá tééne déjúcotu díbyere Píívyéébe wálloobe ‘Dsíjívé’ némeíbyé níjçyéjçi múnáajçi dsíjívçtsóhi.

¹¹ Ehdúhjáa nénehjçi éjçyúúvú méíhdé múnáake pátyehíjcyáné muurá Píívyéébe waajácúháámitu caatúvá íñe ícyooca meíjçyámema ííñuçi níjçévaríjçyaco íjcyame teene meéévéne tehdu medáríívemeítyuki. ¹² Áánéllí ímí Píívyéébeke iúraavyéné íçtsúçunúme téííbúwá méíjçyaco ámuha ímityúneri memúçtátuki. ¹³ Muurá eene ámuha ímityúneri meúmúúpívyehíjcyáné mávaríjçhojúúné tsá apáámyekéré ámúhakye dómájçotúne. Muurá ihdyu pámeekéré patyéhíjcyáne. Áronáa mecáçsípáávé Píívyéébedívu. Díbye íjcyátúcoocájí;

tsá néhi ávyetá ihnáhó néené mávaríjchoju meke dómájcóityúne. Diibye ihdyu tehdíiváné mávaríjchoju meke dómájcóijyu meke píááboó maábúccuki.

¹⁴ Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánéllii tsáhájucó nájcyotájteke ámuha medúúrúváityúne. ¹⁵ Ehdu íñe ámuúhake o néé ámuúhá íjtsaméima ámuha meíjcyámeke. Aane cáhawáá ihdyu ímíñeúvú meíjtsaméi ámuha mewáájácuki. ¹⁶ Muuráhjáa Píívyéébe mééma mepájtyetéiñe méénune meítsáávéne májchó meméénúcooca maádome météhdútsohíjcyá teene dííbyeke. Aame méduurúvahíjcyá mewáájyuríi Críjtó tujpácýó páwachákevu wágóoovéne. Téhdure pááaho memájchóneri méduurúvahíjcyá mewáájyuríi díbye ícúbáhrámeíñe meítsaavéne. ¹⁷ Muurá mítyame meíjcyarómé tsahóóré pááaho memájchome ímí ménahbévájcatsíhi. Ahdu muurá tsáápiye Críjto íjcyáábeéjté mítyame meíjcyarómé meíjcyá tsáápihdyúre.

¹⁸ Muuráhjáa tamúnaa íjraéémú Píívyéébe ícúvé dóhíjcyámé tsame íjcyá tééneéjte. ¹⁹⁻²⁰ Muurá dííbyeke wáájácutúme naavémukéré dooháñevu ícúvehíjcyá ímíubááné dítye ícúvéíyoobe Píívyéébe íjcyánaáaca. Áánéllii ámuúhake o néé tehdú ámuha naavémuke meíicúvétuki. Tsá ámuúhake o néhíjcyatú nájcyotájte meke píaabóne. ²¹ Ahdícyane tsá tene ímityú tsúúca Píívyéébe maádóneri, memájchóneri, menáhbévácatsíhíjcyámé Naavéneke ícúvehíjcyámema menáhbeváne.

²² ¿Íveekí Píívyéébeke mepátsaríjcyóiyá ehdu medaríívémeíñeri? ¿Aca dííbyé ehnííñevu meé?

Críjtoéjté wáájycatsíyóne

²³ Muurá ímíááné panévaré meímilléné méméénúiyáhi. Áronáa tsá panévaré ímí néétune. Tsá páneere meke píáábotú Píívyéébeke meúráávyénéjcutu. ²⁴ Áánéllii tsá múu tsúúrámeítyú íyie tsaímíyé íjcyáiyóneri. Téhdure múu íjtsáméi tsíjtyeke ípíáábóiyóneri pámeere ímí meíjcyaki.

²⁵ Ahdure dítye dooháñe náhjíhénuhíjcyánetu múu cúúvéhulléré íáhdone dóó tsáijyu múu ícúvé íjcyane ámuha medóóne múhdurá meíjtsúcunúiyónéllíihye. ²⁶ Muurá ííñújiri páneere múhdúné tsíméné íjcyane Píívyéébe éhne díbyé ípívyejtsóne.

²⁷ Áánéllii múu cahcújtso múnaa íjcyaturómé ámuúhake majchóvú píúvájchíí cúúvéhulléré majchó ínehjí dítye pícyoone ámuha múhdurá meíjtsúcunútuki. ²⁸ Áánetu tsaate idyóótune ‘íñe nájcyotájte ícúve’ néhajchíí tsá múu dóótu díityéké ámuha múhdurá meíjtsáméíchótuki. ²⁹ Ehdu o néé ihdyu ámuha medóórone ímityú meíjtsúcunútúrónáa díityéké múhdurá ámuha meíjtsáméíchóiyónéllíihye.

Áronáa tsáijyu múu ámuha téénetu ménééiyáhi: “¿Aca muhdú íivane mewáájacúdú meméénune tsíjtye múhdurá íjtsúcunúiyáhi? ³⁰ Muurá íñá memájchóné hallúvú météhdútsohíjcyá Píívyéébeke díbye ímillédu. Aanéjii ¿íveekí tsíjtye íhjyúváiyá ímityúné íjcyánerííívari?” ³¹ Ihdyúhde tehdújúcoóro. Áronáa ihdyu múu panévaré íñá ímyéénúneri, ímájchóneri, íadóneri, bóhówajtsó Píívyéébeke. ³² Ánéhjiri ihdyu tsá múu tútávájtsotú jodíómuu, jodíómú íjcyaturómee, íjcyámeke pámeere cáhcújtsótúróméhjimájucó. ³³ Muurá ihdyu ó ímíllé pamévamáyé ímí o íjcyane dítye téhdure ípájtyeteki. Tsá oore ímí o íjcyáiyóneri o íjyáacunútúne.

11

¹ Ahdu múu íjcyá muhdúhjáa Críjto ícyahíjcyáné o wáájáne dííbyeke o úraavyédu.

Muhdú walléemú píhcyáávé pañe íjcyáiyóne

² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, mítyane ámuúhake o duurúvá Píívyéébe ícyánéjcu ámuúhake o úwaabóné ímí ámuha meúráávyéne oke meítsáávehíjcyánéllíihye. ³ Aane

ó imíllé ámuhákye o úúballéné Píívyéébe Críjto túkevýtsoobe íjcyane. Áánetu Críjto wajpíímú túkevýtsoobe. Áánetu diitye wajpíímú méwámyú túkevýtsojte eene Críjto túkevýtsoobe Píívyéébe íjcyadu. ⁴ Aame wajpíímú íhñíwaúúné iwátájcómeíñe Píívyéébe uwááboju úwáábóhajchíí núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu imyéénúmeíñe ditye Píívyéébema íhgyúváhajchíí núcójpítsó teéne. ⁵ Áánetu walléémú íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé úwáábóhajchíí téhdure núcójpítsó teéne. Téhdure tehdu méénúmeítyúmé Píívyéébema íhgyúváhajchíí núcójpítsó teene ibyééromeíñe ditye íjcyáiyódu. ⁶ Aane iwátájcómeíñe ímíllétúmé óvíi íllure bééromeíhi. Áánetu tehdu imyéénúmeítyóné núcójpítsó íjtsúcunúhajchíí óvíi wátájcómeímye. ⁷ Áánetu wajpíímú tsá Píívyéébe pihcyáávé pañe wátájcómeítyuró dííbye náávé íjcyame dííbyeke íávyejúúlléébeke íbóhówátsohíjcyánéllíihye. Áhdure walle ájyúke íávyejúúlléne bóhówajtsóhi. ⁸ Tsáháa muurá wájpiikye Píívyéébe ípívyéjtsotú wállehdítýú tsátsii iújcúnetu. Muuráhjáa ihdyu wálleekeré ípívyéjtsóobe wájpihdítýú tsátsii iújcúnetu. ⁹ Tsáháa muurá wálleekeré tujkénú ípívyéjtsólleke díbye náhbénutú wájpihdívu. Muuráhjáa ihdyu wájpiikyéré tujkénú ípívyéjtsóóbeke náhbénuube wállehdívu. ¹⁰ Áánéllii múu walléémú wátácámeíhijcyá íhñíwaúúné ájyúmuke íávyejúúlléné uubállé níjkyéji múnaa ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ípívyéjtsó wajpi wálleema iúcújcátsíñe ímí ípiáábójcátsíki. ¹² Muuráhjáa ímiááné wájpihdítýuré walle ípívyeevéhi. Árónáa ihdyu ícyooca dííbyere Píívyéébe méénune wállehdítýuréjuco míamúnaa ípívyeevéne.

¹³ Aane ¿muhdú ámuha méíjtsúcunú diitye walléémú dobéévé pañe íhñíwaúúné wátájcómeítyúmé Píívyéébema íhgyuváne? ¿A tehdujuco teénej? ¿Mityá tsáhaáj? ¹⁴ Muuráhjáa ihdyu mepíívyedújuco íjcyane wajpi íhñíwácoma íjcyáiyóné múhdurá núcójpítsóhree. ¹⁵ Áánetu ihdyu wállehdítýú uuvéné íhñíwácoma dille íjcyane íhñíwáú wátájcódú tene néénéllíihye. ¹⁶ Aane íñe páneere ámuhákye o nééne tsaate múhdurá íjtsúcunúhajchíí óvíi muhdú néé téénetu. Árónáa ehdu muha méúwáábohíjcyá pahúllevaré íjcyané cahcújtso múáake.

Jetsóope mépajtyeté méénúne májchó múhdurá dáríívemeíñe

¹⁷ Áánetu íjcyané tsane ámuha meméénuhíjcyané múhdurá ámuhadívú o íjtsúcunúne. ¿íveekí ámuha medóbéévéne pañe múhdurá médáríívécátsíhijcyá ímiááméré íjcyatúme? ¹⁸ Muurá oke úúballémé ámuhává metáhjácatsíhijcyané medóbéévécoóca. Ímiáánéubá tehdu ámuha méícyahíjcyáhi. ¹⁹ Árónáacáubá ¿mityá tsánejcútú tehdujuco teene, téénetu mewáájácu caatyé ímiááné Críjtoke cáhcujtsóne? ²⁰ Muurévá ámuha Ávyéjuubée Jetsó mewáájyuri mééma méénune méítsáávéne májchó memájchoromé tsá ímí meméénuhíjcyatúne. ²¹ Ámuhává muurá tsaatéjtane memájchome ídátsó ájyábari íjcyánáa múhdumé ámuha teene mekéwáñehdúmé ílluréjuco mellíyícyávehíjcyáne. ²² ¿Aca íveekí ehdu ámuha meméénuhíjcyáhi? ¿A tsá ámuhá jaaháñevuré ámuha memájchóityuróne? Muurá ehdu ámuha meméénúneri tsá maávyejúúllétú Píívyéébeéjté ámuha méíjcyame medóbevéne. Íllure ámuha ménúcópívétsohíjcyá ídáátsojtéke. ¿A ehdu ámuha méícyahíjcyámeke ó duurúváiyáhi? Tsáhaá.

Jetsóo mewáájyuri méénune méítsáávéne májcho (Mt 26.26-29; Mc 14.22-25; Rc 22.14-20)

²³ Páñetúhjáa Ávyéjuube Jetsóo úwaabóné íñe ámuhákye o úúballéhi. Jóódáhjáa dííbyedívú ékéévétsoípyéjco pááaho iújcúne téhdújtsóobe Píívyéébeke. ²⁴ Átsihdyúhjáa teehe idyóhdahíróne neebe ímamyémuke: “Íñe tájpi náávé íjcyane memájcho. Ehdu pajjyuvaré meméénuhíjcyaco ámuha mepájtyeté o ícúbáhrámeíñe ámuha méítsaavéne.”

25 Átsihdyúhjáa idyé ado iékéévéne neébe: “Íñe tátyujpácýó ícúbáhrámeíñej téeveri Píívyéébema tsíhdyuréjuco ámuha meíjcyáiñe uubálle. Aane ámuha meítsaavéné tehdu meméénuhíjcyaco.” 26 Ahdícyane óvíi ámuha tehdu meméénúneri mébóhówátsohíjcyá dibyee míamúnáa wájyuri dsíjívéné mújyú tsiíñe dibye tsááiñévújuco.

Jetsóoke meítsaávéne májchori menáhbévájcatsíñe

27 Aane muurá Ávyéjuubée mewájyuri méénune meítsaávéne májchó tsaate múhdurá néeme meéletu májchome ímityúné meenúhi. Tehdu méénune tsá ávyejúúletú dibyee ícúbáhrámeíñe ítyujpácýó wáágoóne. 28 Áánellii múu tujkénú teene imyéénútúné ihde ímíñeúvú íjtsámei muhdú íjcyane. 29 Muurá peecúteré teene meméénuhajchíi máhallúvuré ímityúné mémeenúhi. 30 Ehdu nééné níjcaúvú muurá eene ámúhadítýú chémeme dúhcúméhjíúvú néemedítýú tsaate dsíjívéhíjcyáhi. 31 Áánetu ihdyu ímiááméré ímíñeúvú meíjtsámeíñe teene meméénuhajchíi tsá Píívyéébe íñe hallútú méhdi ícúbáhráitýúne. 32 Muurá ihdyu tsáijyu meke íhvétsohíjcyaaabe meícúbáhrámei téenetu meíllíjkívyéne ímiáámeréjuco meíjcyá cáhcújtsótúmema mewágóóvétuki.

33 Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áánellii múu téhméjcatsí pámeeréi píhcyáávécoca ámuha ímíñeúvú memájcho teene Ávyéjuubée mewájyuri méénune ámuha meítsaávéne májcho. 34 Áánetu tsaate íajyabáávatéhajchíi óvíi ihjyávú majchóhi. Tsá ditye teene dómájcoítýuró Píívyéébe diityéké tééné hallútú ícúbáhrátuki. Áánetu eene tsíñehjí ámuha meméénuhíjcyané óvíi ámúhakye o ááhívetéijyu méímíbjchóhi.

12

Píívyéébé Apííchó piááboríyé meméénuhíjcyanéhi

1 Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhakye o úúballéné ímíñeúvú ámuha mewáájacu muhdú Píívyéébé Apííchó meke piáábónej téeveríyé ínehjí meméénune mepíívyeténe.

2 Muurá ámuha méwaajácú dííbyekée ámuha mecáhcújtsótúcooca níjcyotájtekéré medúúrúvahíjcyané íbóhíima íjcyátúmeke. 3 Aane ámúhakye o néé tsá muurá tsaate Píívyéébé Apííchó túkevítSORI nééítýuróne: “Jetsóo nehníjyau.” Áhdure tsá múha Ávyéjúúbedi Jetsóoke díllóítýuró Píívyéébé Apííchó diityéké túkévéjtsótuca.

4 Muurá ihdyu Píívyéébere meke piáábónej téeveri mépiivyété páhduvaré nénehjí meméénune. Áronáa ihdyu Íapííchoj téeveríyé meke piááboobe ténehjí meméénuki. 5 Muurá dííbyé wákimyéi páhduvaré nénehjí meméénúroneri tsaapííkyéré méíícuvéhi. 6 Muurá dííbyere Píívyéébe tehdu méema meenú ihñéjté meíjcyámema. 7 Aane muurá dííbyé Apííchóre meke piáábóneri mépiivyété tehdu nénehjí meméénune mejtéeveri téhdure tsijtye cahcújtso múnáake dibye ípiááboki. 8 Muurá tsaate téenere piáábónej téeveri piivyété tsíjtyeke ityúkévejtsoné. Áané piááboríyé tsijtye piivyété ímí íúwaabóne. 9 Áhdure muurá tsaate téenere piáábónej téeveri ímí Píívyéébeke cáhcujtsóhi. Áané piááboríyé tsijtye piivyété chéméméhjíke íbóhíitsoné. 10 Tsaate piivyété méénúráítýuróné imyéénune. Tsijtye piivyété íná pájtyeíñe íhdéjuco iwáájacúné íúúballéne. Tsijtye piivyété iwáájacúné caatyé pañé ímiááné Píívyéébé Apííchó íjcyane, caatyé pañé Naavéné apííchóre íjcyane. Tsijtye piivyété tsíjtyé ihjyu ílléébótúrójuri ílhjyuváne. Tsijtye piivyété tsijtye íhgyuvané ílléébóturóné íhñéjyvu ípájtyetsóné. 11 Ehdu muurá Píívyéébé Apííchó piáábónej téeveríyé mépiivyété páhduvaré nénehjí meméénune.

Pámeere Críjtoéjté tsáápíhdyuré íjcyane

¹² Muurá méjpi pívátsihjívá íjcyané dobéévé méjicyá tsáápiíye. Ahdu téhdure Crítoéjé mityame páhduváre menéérome méjicyá tsáápihdyúre. ¹³⁻¹⁴ Muurá pamévaré jodíómuu, griéégomuu, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume pámeere méjicyá dííbyeéjé. Muuráhjáa Píívyéébé Apííchó mépañévú úcaavémé méjicyá tsané múnáaréjuco. Aame Críjtoma tsáápihdyúré méjicyá Cáání Apííchó mépañe íjcyáne jééveri íñe méjpi pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiíye méjicyadu. ¹⁵ Muurá méjtúha íhhyúvaca tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné hójtsi íjcyatúnéllíihye. ¹⁶ Téhdure ménúúmiho tsá nééítyuró méjpiene íjcyatúné máhálluu íjcyatúnéllíihye. Áronáa muurá páneere méjpiene. ¹⁷ Muurá páneere méjpi hálluúré íjcyaca ¿íñnerí melléébóiyáhi? Téhdure páneere ménúúhejúré íjcyaca ¿íñnerí máarahjúcuíyá tsíeménej cúva? ¹⁸ Ehdúhjáa tene múhdurá nééíyónéllíi ihdyu Píívyéébe méjpi ípívyejtsó muhdú íjtsúcunúdu ténéhjima. ¹⁹ Muurá tsáneere méjpi íjcyaca múhduréiyó teéne. ²⁰ Aane muurá pívátsihjívá íjcyáróné dobéévé tsáápiíye.

²¹ Áánéllíi máhálluuúcu íhhyúvaca tsá nééítyuró méhójtsicu íñnetú píáábotúne. Áhdure méhniwau tsá nééítyuró méjtúhaacyu íñnetú píáábotúne. ²² Muurá méjpiítyu ihtsúvúdu méjtsúcunúrotsíhjí ímichi éhniíñevu meke píaabóhi. ²³ Áánéllíi tétsihjí múhdurá néérotsíhjí tsáimíyé météhmémeí múha meke íájtyúmituki. ²⁴ Áánetu muurá ímí méjtsúcunúrotsíhjí tsá pahdu mewátájcómeítyúne. Píívyéébé ípívyejtsó méjpiítyu múhdurá néérotsíhjí tsáimíyé metéhmeki. ²⁵ Ehdúhjáa ípívyejtsó méjpi patsíhjíváre ímí meke píáábónetu tsátsii múhdurá méjtsúcunútu. ²⁶ Muurá tsátsíyé metútáváávérónáa páneeréjuco méjpiíyi avye búuvéne. Áánetu tsátsii metútáváávétúcooca pájpiíye íñe imíjyau mellííne muúcuúmeíhi.

²⁷ Ahdu muurá tsáápiitsa Crítoéjé méjcyame méjicyá tsáápiíye íjcyadu. ²⁸ Áánéllíi dííbyé cahcújtsó múnáa méjcyámeke Píívyéébe pícyóó íñá mewákímyeíñnehjívú. Tsaatéke muurá pícyoobe Jetsocríjtodítyú íjcyané uwááboju úwáábomére dítye ípyéhíjcyaki. Áánetu tsíjtyeke pícyoobe íhdéjuco íñá pájtyeíñe iwáájacúné úúbálléímyeke. Tsíjtyéhjike pícyoobe dííbyé ihjyú uwáábojte dítye íjcyaki. Téhdure tsíjtyeke pícyoobe méénúráítyúronéhjí méénúímyeke, chéméméhjike bóhíítsóímyeke, ídáátsóméhjike píáábóímyeke, túkevjtsojte íjcyáímyeke, tsííñe míamúnáa ihjyú illéébótúrójuri íhhyúváímyeke. Ehdú muurá páhduváre nééne wákímyeíháñevu pícyoobe Píívyéébe íhñéjé méjcyámeke. ²⁹ ¿Aca pámeere dííbyeéjé méjcyame Jetsocríjtodítyú íjcyané uwááboju úwáábomére mépehíjcyáhi? Áhdure ¿aca pámeere íñá pájtyeíñe mewáájacúné méúúbálléhíjcyáhi? ¿Aca pámeere mee uwáábojte? ¿Aca pámeere méénúráítyúronéhjí méméénuhíjcyáhi? ³⁰ ¿Aca pámeere chéméméhjike mébóhíítsóhíjcyáhi? ¿Aca pámeere méihhyúvahíjcyá tsííñe múnáa ihjyú melléébótúrójuri? ¿Aca pámeere mépiivyéte téjúhjiri tsaate íhhyuvané mepájtyetsóne? Tsáhaá. ³¹ Áhdícyane cáhawáa métsúúraméi keená éhniíñevu ímí ámuha méjtsúcunúneri Píívyéébe ámúhakye íájcu. Aane ó imíllé ámúhakye o úwaabóné muhdú éhniíñevu ímí méjcyáiyóne.

13

Mewájyúcatsíñe

¹ Muurá tsííñe míamúnáa, níjkyéji múnáa, íjcyámé ihjyúrí o íhhyúvároobe muuca o wájyútúhajchíí atéréepíyé o íjcyaaabe pevénéré ó íhhyúvahíjcyá éhne múúne cúúmúbama chehkéú íhhyuvádu. ² Téhdure íñá pájtyeíñe íhdéjuco o wáájacúné o úúbálléhíjcyaaabe páné íhdéene o wáájacúroobe tsíjtyeke o wájyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. Áhdure Píívyéébeke ímí o cáhcújtsónéllíi cámehábné tsíllelvu o íñétsóroobe tsíjtyeke

o wáyyútúhajchíí tsá ímiáábé o íjcyatúne. ³ Áhdure ídáátsóméhjike tátsíeméneri o píáábohíjcyaaabe Críjtodítýú íjcyáné uwááboju o úwáábohíjcyáné hallútú oke ditye cówájsóroobe tsíjtyeke o wáyyútúhajchíí tsá íínetú oke tene píáábotúne.

⁴ Muurá ihdyu pamévakeré meídaatsólléne mewáyyume máaabúcú múhdurá nééronéhji. Aame tsá íínerí menómíutááváityuróne. Tsá ávyéjuuháñé mellííñéityuróne. Tsá ‘mityáhmítýá’ menééityuróne. ⁵ Tsá átéréenéhjí meíhyyúváiityuróne. Tsá méhlliihyéré tsane meméénúityuróne. Tsá mecááyóbáiityuróne. Tsá tsiélleréjuco meíjtsúcunúityuró tsaate meke ímityúné méénune. ⁶ Áhdure tsaate ímityúné méénúneri tsá meímíjyúúvéityuróne. Ímiááneríyé meímíjyúúvéiyáhi. ⁷ Muurá ímiááné pamévake mewáyyume múhdurá tsaate íjcyámeke mépíaabó ditye ímíjpyetéki.

⁸ Ehdu mewáyyúcatsíñé tsá mújyú mééma níjkéváiityúne. Áánetu eene ñná pájtyeíñé íhdéjuco mewáájacúné meúúbállehíjcyáné mééma níjkévaáhi. Téhdure dííbyé píááboríyé tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhyyúvahíjcyáné níjkévaáhi. Áhdure dííbyé píááboríyé mewáájacuhíjcyáné tsáhájucó íjcyáiityúne. ⁹ Muurá Píívyéébé icyánéjcu tsátsíhwuútsaré mewáájacúné meúúbállehíjcyáhi. ¹⁰ Áronáa ihdyu íjcyaiñéi páneere mewáájacúne. Ájyju tsáhájucó tsátsíhjítsaré mewáájacúityúne.

¹¹ Muuráhjáa tsíímene o íjcyácooca ó ihyyúvahíjcyá tsíímene íhyyuvádu. Aabée ihdyúhacáa múhdurá néerone ó itsúcunúhijcyá tehjújuco. Aanée o kéémeebe tsáhájucó tehdu o néjúcootú tsúúca o wájacúúvénellíihye. ¹² Ahdu muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsaré méwaajacú Píívyéébé icyánéjcu éhne múúne mícúmí pañe tsíeméne náávé meítene mewáájacúdu. Áronáa ihdyu íjcyaiñéi éhniíñevu ténejcu mewáájacúne. Muurá íñe ícyooca tsátsíhwuútsaré o wáájacúné téjyju botsíi ó waajacúú ímíñeúvú muhdú Píívyéébe oke wáájacúdu.

¹³ Aane muurá dííbyeke mecáhjújtsóne mewáyyújcatsímyé meítsohíjcyáné tsá mújyú níjkéváiityúne. Áánetu ímichi páñétúene teene mewáyyújcatsíñe.

14

Tsíjtyé ihyyúrí tsaate íhyyuváné píívyeténe

¹ Ahdícyane múu tsúúrameí pamévamáyé ámuha mewáyyújcatsímyeke Píívyéébé Apííchó túkévajtsómé panévare ámuha meméénúiyóneri. Múu tsúúrameí íhdétújuco dibye ámúhadívú bóhówajtsóné ámuha mewáájacúné meúúbálléiyóneri. ² Muurá tsaate tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri íhyyuvámé Píívyéébe máyé ihyyúvái téjyuri. Aane tsá múha lléébóityuró ñná ditye nééne Píívyéébé Apííchóré díityéké túkévajtsóneri ditye íhyyúvánéllíihye. ³ Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbállehíjcyámé cahcújtsó múnáake tsápijtsó éhniíñevu ímí dííbyema ditye íjcyaki. ⁴ Muurá tsíjtyé ihjyu illéébótúrójuri tsaate íhyyúvámekéré píaabóné Píívyéébeke ditye úráavyénéjcutu. Áánetu ihdyu dibye íuwááboju bóhówajtsóné úúbállehíjcyámé éhniíñevu tsíjtyeke píaabóhi.

⁵ Aane ihdyu ímí ó íjtsúcunú tsíjtyé ihjyu ámuha melléébótúrójuri meíhyyúváiíyóne. Áronáa éhniíñevu ó imíllé ámuha meúúballéné Píívyéébe íuwááboju ámúhadívú bóhówajtsóne. Teene ihdyu éhniíñevu píaabó cahcújtsó múnáake. Áánetu tsíjtyé ihyyúrí ámuha meíhyyúvaróné tsaate díityé ihyyúvái pájtyétsótúhajchíí tsá díityéké tene píáábotúne. ⁶ Ámuúha táñahbému, muurá ámúhakye o ááhíveebe tehdu tsíjtyé ihyyúrí ámúhama o íhyyúvahíjchíí tsá ámúhakye tene píáábóityú ámuha melléébótúnéllíihye. Áánetu ihdyu Píívyéébe óhdivu bóhówajtsóné ámuha melléébójuri o úúbálléhajchíí ámúhakye píááboíñe.

⁷ Cáhawáá méijtsúcunuj, muurá míamúnaa íjcyátoroné cúúmúbama chiíyóro ímíñeúvú mellíjchúcooca melleebó imíwu tsanéécú íhjuváne. Áánetu múhdurá mellíjchúhajchíí tsá ímí melleébotúne. ⁸ Áhdure méénujcátsí íjcyácooca ímíñeúvú rojrocó líjchúmeítyúhajchíí tsá múha íjcyátsíívyetúne. ⁹ Ahdu muurá tsaatémá ditye lléébótújuri meíhjuvánhajchíí tsá ditye lléébotúne. Pevénéré méihjuvává éhne múu pevetsíma íhjuvádu. ¹⁰ Muurá ííñújiri míamúnaa páhduvaré íhjuvámé tsá wáájácúratúné íhjuvatúne. Muurá ihdyu ditye íhjuváne waajácúmeíhi. ¹¹ Muurá tsaate óóma tehdu o lléébótújuri íhjuvaca tsá íínetú oke tene píáábóityuróne. Áámedítýú ó nééiyá tsíjtye múnaaré ditye íjcyane. Áhdure óhdityu nééiyómé tsíjtye múnáajpíyé o íjcyane. ¹² Aane Píívyéébé Apííchó ámuúhake túkévéjtsóneri páhduvaré nénéhji ámuha meméénúyóneri meíjyácunúhijcyámé múu íjyácunú ámuúhake díbye píáábóneri cahcújtso múnáake ámuha metúkévéjtsóyóneri.

¹³ Áánetu tsíjtyé íhjuví ííhjuváne píívyetémé múu Píívyéébeke píáábó táúmeí díbye túkévéjtsóneri teene ipájtyétso tsíjtye illééboki. ¹⁴ Muurá tsá oore táíjtsameíyi tsíjtyé íhju o lléébótúrójuri Píívyéébema o íhjuvánhijcyatúne. Dííbyé Apííchóré ihdyu tápañétú íhjuvánhijcyáhi. Áánellii o íjcyároobe tsá o wáájácuhijcyatú o íhjuváne. ¹⁵ Aane íñe ¿kééjuri méihjuváváyá Píívyéébema? Méihjuváváyá tsajúúcuri melléébótúrójurii, melléébójurii, íjcyane. Áhdure dííbyeke medúúruváne mémátsíváváyá tsajúúcuri. ¹⁶ Muurá tsíjtye lléébótújuri dííbyeke medúúrúvánhajchíí tsá múha meke náhbénúityú illéébótúnellíihye. ¹⁷ Ímí tehjúúcooro Píívyéébema tééjuri meíhjuvaróné tsá tsíjtyeke píáábotú dííbyeke ditye úráávyénetu. ¹⁸ Áronáa ihdyu ímí tehjúuco teene melléébótúrójuri dííbyema meíhjuváne. Muurá ámuhá ehníñevu ó íhjuvánhijcyá Píívyéébema oore o íjcyácooca. Áánellii ó téhdujtsó dííbyeke. ¹⁹ Áronáa ihdyu tsame cahcújtso múnaa mepíhcyáávécooca ó imíllé pámeere lléébójuri báhríñewuúré o íhjuvaróné diityéké píaabóne. Tsá muurá diityéké tene píáábóityuró cááménécóbaúvú tsíjtyé íhjuví o íhjuváne ditye lléébójurííívari.

²⁰ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímíájító ámuha meúraavyémé tsímédú néétune. Ímíñeúvú múu íjtsameí kéemejte íjtsameídyu. Áánetu ihdyu ímítyúné icyánéjcutu múu íjcyá diitye tsímé íná wáájacutúme íjcyadu. ²¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Tahñéjté jodíómuma ó íhjuvává tsíjtye múnáaj téeveri diityé íhjuví. Áronáa tsá oke ditye cáhcújtsóityúne. Ehdu íñe o néé Píívyéébe o íjcyáabe.” ²²⁻²³ Aane muurá tsíjtyé íhju melléébótúrójuri Píívyéébé Apííchó meke íhjuvátsoneri cáhcújtsótúmeke méúújtsó íhtsútuube Píívyéébe íjcyane ditye iwáájácuki. Áronáa muurá medóbeevémé téjúhji meíhjuváne illéébóne méhdityu nééiyómé íllure meméívaténe. Áánetu ihdyu cahcújtso múnáa wáabyuta méhdivu íuwááboju bóhówájtsoobe diityéké meúúbálleki. Tsá cáhcújtsótúme wáabyuta tene íjcyatúne. ²⁴ Áronáa tsáijyu múúne tsáame meúwaabóné illééboki. Aame muurá teene illéébóne waajácúiyá ímíááné ímityúmé íjcyane. ²⁵ Aane múhduúvúra íjtsúcunúne botsíi Píívyéébe mééma íjcyane iwáájácúne dííbyeke duurúváyómé ímíhmóúbánema.

Muhdú pihcyáávé pañe meíjcyáiyóne

²⁶ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, ámuha mepíhcyáávécooca Píívyéébeke ámuha medúúrúváne májtsí méénuhijcyámee, tsaatédívú díbye íuwááboju bóhówájtsoné úúbállehijcyámee, tsíjtyé íhju illéébótúrójuri íhjuvánhijcyámee, ditye íhjuváne melléébojívú pátyétsohijcyámee, éhdume múu ímíñeúvú meenu cahcújtso múnáake tene ipíááboki. ²⁷ Aane tsaate tsíjtyé íhju illéébótúrójuri ííhjuváne píívyetéhajchíí óví míítyétsiye íhjuváhi. Téhdure ímílléhajchíí tsíjpi píívyeté ííhjuváne. Áronáa ihdyu tsá múu tsané tujkéveri íhjuvatúne. Tsáápiitsadí múu íhjuvává llééboobe ipájtyétsoki.

28 Áanetu dibye íjcyátúhajchíí tsá múu ámuha mepíhcyáávéne pañe tééjuri íhjúvatúne. Iiye múu íjcyácooca Píívyéébemáyé tééjuri íhjúváhi. 29 Áhdure dibye íuwaáboju tsaatédívú bóhówajtsómé múu tsané dobéévé pañe míityétsíuba, 3-meváuba, úwaabó tsijtye illéébúacunúki. 30 Árónáa tsáijyu múúne Píívyéébe lléébúacunúmedívú téhdure íuwaáboju bóhówajtsóhajchíí ovíi tujkénú úwáaboobe íhveté diityéréjuco íuwaáboki. 31 Ehdu múu Píívyéébe íuwaáboju ámúhadívú bóhówajtsóné tsáápiitsadí ímíñeúvú úwaabó tsijtye illéébóne dííbyedívú icyátsípááveki. 32 Dííbyé uwááboju múu imyéénune píívyetémé ímíñeúvú meenúhi. 33 Tsá dibye ímíletú múhdurá dííbyé uwááboju medárívéne.

Ímíllebe tsaímíyé pámeere metúkévetsójcatsíñe. 34 Aane ihdyu óvíi ámuha mepíhcyáávécoca Píívyéébé taúhbaju néhdu walléemú ímiááméré íjcyáne cúúvéhulléré uwáábó lleebúacunúhi. Tsá ehdu nétsihjívú ditye íhjúváityuróne. 35 Tsane idíllone ímílléhajchíí óvíi íhjúháñevúré díllómé ájyúmuke. Tsá tene ímityú Píívyéébé pihcyáávé pañe walle íhjúváiyóne.

36 ¿Mityá tsá ehdu tene néétune? Cáhawáá méijtsúcunuj, tsáhái muurá ámuha pahdu dibye íuwaáboju méhdivu bóhówátsohíjcyané mewáájacutúne. 37 Aane cáhawáá óvíi tsaate dibye íuwaáboju diityédívú bóhówátsohíjcyámé pañe dííbyé Apííchó íjcyáhajchíí waajácú dííbyé taúhbaju néhdújuco o néhíjcyáne. 38 Áanetu tehjújuco néérone ditye múhdurá íjtsúcunúhajchíí muhdú idyé méméénuúhi.

39 Ehdu teéne, ámuúha táñahbému. Áhdícyane óvíi ámuha méúwáábohíjcyá Píívyéébe íuwaáboju méhdivu bóhówajtsóne. Tsá múu tsaate tsíjtyé íhjú illéébótúrójuri íhjúvánetu diityéké bóíjcyutúne. 40 Ímiááméré múu íjcyáne panévare ímíñeúvú meenúhi.

15

Críjto dsíjíveebe bóhíne

1 Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé muhdúhjáa pajtyéteju ámúhake o úwaabóné ámuha mecáhcujtsóne. Aane muurá ímí ámuha méúraavyéhi. 2 Aame tsúúca ámuha mépájtyeté ímiááné ámuha mecáhcújtsóhajchííjyu. Áanetu ámuha ímí mecáhcújtsótúhajchíí íllure ámuha mébáñúméíhi.

3 Muuráhjáa Píívyéébé waajácúháamitu tene néhdújuco méimítyú iwáágóo Críjto dsíjívénetu íjcyané uwááboju oke ditye úwaabódújuco ámúhake o úwáábohíjcyáne.

4 Muuráhjáa tene néhdújuco dsíjívéébeke ditye cúúuube pápihchúúj coojívatu bóhíne.

5 Aane íñe ó úwáábohíjcyá muhdúhjáa Péedoródívú íbóhówáávéne boone tsijtye ímamyémudívú dibye bóhówaavéne. 6 Áané boonétúhjáa muurá bóhówáávebe íhñéjté 500-mevá ehníñevu íjcyámedívu. Áámedítyúu tsúúca tsaatétsáhjí dsíjívénetu muurá íjcyáméi mítyame. 7 Áhduréhjáa muurá bóhówáávebe Jacóóbodívu. Áané boonétúhjáa bóhówáávebe pámehdívúréjuco.

8 Áané boonécóbaúvutúu téhdure óhdivu dibye bóhówaavéne ó íjtsúcunú ehne múúne walle itsímáváyotsíhjí pájtyelle tsímavádu. 9 Áanéllii tsá o íjtsúcunúmeityuró dííbyedítyú íjcyané uwááboju úwááboméré péhíjcyáméepi o íjcyane. Muurá ímiááné tsá o íjcyáityuró tenejcu uwáaboobe cahcújtso múnáaké o ícúbáhrahíjcyanéllíihye. 10 Árónáacáhjáa ihdyu Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyaaabe óhdi ídáátsóvéne oke ímíbajchóhi. Aabe ihdyu óvíi tehjújuco o íjcyane dííbyé icyánéjcu uwáaboobe. Áanéllii muurá ímiááné tsijtye uwáabojt éhníñevu ó méénuhíjcyá téené wákimyéi. Tsá idyé oóre. Dííbyere ihdyu Píívyéébe méénuhíjcyá tajtyéeveri. 11 Árónáa tsá muhdú tene néétu tsaate éhníñevu téené wákimyéi méénune. Aane ihdyu ímí tehjújuco ámúhake muha méúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujtsóne.

Dsijívémé bóhííñe

¹² Muuráhjáa Críjto dsijíveebe bóhíine muha meúwáábohíjcyané ámuha mecáhcujsóhi. Áronáa ¿íveekí tsaate ámúhadítú nehíjcyá dsijívémé bóhíjúcóóityúne? ¹³ Muuráhjáa ímiááné tehdu tene néeca Críjto dsijíveebe tsáhájucó bóhííturóne. ¹⁴⁻¹⁵ Aaca muurá ténejcú uwáábojte muha méjcyáiyá állíu múnaa díbyée bóhíitúnéré muha meúúbállehíjcyánéllíihye. Aaca téhdure téené uwááboju mecáhcujsóné tsá íinetu meke píáábóityuróne. ¹⁶ Muuráhjáa tehdu tene néeca Críjtoke ditye cúúube tsá bóhíjúcóóityuróne. ¹⁷ Aacáa muurá íjcyáiyóné máhallúrí méimítuyháñe. ¹⁸ Aamée díbyeke ímí mecáhcujsorómé medsjívémé ávyetá wágoóóveréjuco meméénúiyóne. ¹⁹ Muurá díbyeke mecáhcujsóné apááñéré ííñújí hallúrí méjcyánetu meke píááboca tsíjtyéhjí ehnííñevu ávyetá idáátsó méjcyáiyáhi.

²⁰ Áronáacáa ímiááné Críjto idsijívétsihdyu bohíí medsjívémé mebóhííñe méema déjucóónuúbe. ²¹⁻²² Muuráhjáa tsáápiye Adáa ímityúné méénúné déjúcotu médsijívehíjcyáhi. Ahdúu íivane tsáápiye Críjto ímiáábé íjcyabe méénúnéj téeveri medsjívémé mebóhííhi. ²³ Áronáa tsá ihdícyáiyu mebóhííityúne. Díbyéi tsiíñe tsáácooca mebóhíí díbyeéjté méjcyame. ²⁴⁻²⁵ Ájyu páme avyéjuubéré íjcyáa díbyeke múnáátsohíjcyámeke ityáhjáné hajchóta. Áané boone páneere Cáani Píívyéébé hójtsí pañévú íhvéjtsóibye díbyeréjuco páné avyéjuube íjcyaki. Téjyu páneere nijkévaáhi. ²⁶ Dsijívé meke múnáátsohíjcyané tsáhájucó íjcyáityúne. ²⁷ Muuráhjáa díbyere Píívyéébe picyóó Críjtoke páné avyéjuubéré díbye íjcyaki. Ehdu muurá néene díbyé waajácúháámitu. Tsá tene néetu Cáani díbyé túkevítsojú pañe íjcyane. ²⁸ Muurá ícyooca páneere Críjtó túkevítsojú pañe íjcyároobe téjyu íjcyáa Cáani Píívyéébé túkevítsojú pañeréjuco. Muurá Píívyéébe ávyeta páné avyéjuubéré ímichi díbye tájpi páneere íjcyáabe. Áanéllíi téjyu páneere díbyé túkevítsojú pañeréjuco íjcyáíñe.

²⁹ Áanetu íjcyané tsane. Ehdu idyé medsjívémé mebóhíjúcóóityúné nehíjcyámé ¿íveekí tsójtsómehíjcyá ímúnaa dsijívémé mémeri ‘ditye ípájtyeteki’ néémere muhdú idyé medsjívémé mebóhíjúcóóityúnáa íinetú díityéké tene ípiááboki? ³⁰ Aane idyé ehdu tétsíhjí daíhañeréjuco medsjívéíñáa ¿íñe muha úwááboméré mépehíjcyá tsáiyu tsaate múúhake téené hallútú dsijívétsóhajchíí muha mepájtyetékíjívvari? ³¹⁻³² Áanéllíihyéacáa bañúháñe téené hallútú Éépetsó cóómi múnaa ápíchó éhne múúne meke dóóné iyámédú néémema ó táhjácatsíhíjcyáhi. Aanéjívva, ané metsu ímiááné tehdu tene nehajchíí méjcyané hajchótá mewáñehjívaténé pañe panévare meóóvehíjcyá tétsíhjí daíhañeréjuco medsjívéíñéllíihye. Áronáa muurá ímiááné medsjívémé mebóhíine o úwáábohíjcyané hallútú oke ditye dsijívétsóllehíjcyároobe ó ícyahíjcyáhi. Ároneri íllure ó ímíjyúúvehíjcyá eene ámuha Jetsocríjtoke meúráávyéneri o ímíjyúdu.

³³ Ahdícyane máállítsámeídí múhdurá ítsámehíjcyámedívu. Ámúhake mújtátsodímé ímí ámuha méjcyáiyómeke. Muurá tsaate néehíí: “Átéreejtédívú menáhbevámé íllure meke mújtatsóhi.” ³⁴ Ahdú ámuha méjcyáiyónéllíi ímíñeúvú méuráávyé ímiááju. Óvíjyacóóné ímítunéjcu. Muurá íjcyáméubá tsaate ámúhadítú Píívyéébeke wáajácútu. Ehdu ámúhake o néé núcójpítsooróné pañe ámuha ténetu mewájácúúveki.

Muhdú dsijívémé bóhííñe

³⁵ Áronáacáubá tsaate ámúhadítú neehí: ¿Aca íhya muhdííváj píhjí má medsjívétsihdyu mebóhííhi? ³⁶ ¿Aca muhdú ámuha méjtsúcunúhi? Íllu muurá teene: Muurá tsíeméné pañévau mebájtso tsíhdyuréjuco icyápáyóóvétsihdyu ííñe botsíi páneevé úmehéréjuco. ³⁷ Tsá muurá apáhajchíí teeu mebájtsonemáyé pahéjuco íjcyáityuróne. Tsáiyu muurá tríígó

pañéváuma tsíñéhjǐ pañévahúúné mebájtsócooca tsáhái téúhǐtu ipáhé bóhówáávetúne. ³⁸ Píívyéébere ihdyu íimillédú píívyetsóné tsaímíyé keemévé íínéhé neeváúhjáa íjcyahéjuco. ³⁹ Tsá muurá panévávé tsahdúré néétune. Muurá úmehééné tsíhdyure. Áánetu mee míamúnaa tsíhdyure. Áhdure iyámé tsá tsahdúré néétune. Muurá baari úlléné iyámé tsíhdyure. Wahpéjté tsíhdyure. Amómé tsíhdyure. ⁴⁰ Téhdure caame íévéhóówari íjcyanéhjǐ, ííñújiri íjcyanéhjǐ, tsíhdyúre. ⁴¹ Muurá cóójǐejpi núhba ájchú péjcoéjpima mǐcúru ájchúné tsíhdyúre. Áhdure mǐcúruj péété tsá tsahdúré néétune.

⁴²⁻⁴³ Ahdu muurá idyé tsíhdyuréjuco meíjcyane medsíjívétsihdyu mebóhíime. Muurá medsíjívémeke ditye cúúume mechájááverómé tsiíñe mebóhíicooca tsíhdyuréjuco néjpiima meíjcyame tsáhájucó mújyú muhdú meíjcyájúcóóityúne. Muurá íñe ícyooca meíjcyáne jpi átéréenére. ⁴⁴ Aane muurá ííñújiri meíjcyáné jpiima meíjcyame téhdure méjcyáá tsíhdyuréjuco néene jpi mújyú medsíjívéjúcóóityúné jpiíma.

⁴⁵ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu néeneé: “Tujkénúejpíi Adáake Píívyéébe ípívyétsóóbé pañévú picyóó míamúnaa dibye íjcyáíñe bóhi.” Áábé boonétúu Críjto bóhówáávebe ihdyu meke ajcú mújyú muhdú meíjcyájúcóóityúne bóhíívu. ⁴⁶ Áronáa tujkénúí méjcyá íñe ícyooca meíjcyáné jpiíma. Áané boonétú botsíi méjcyáá tsíhdyuréjuco né jpi mújyú medsíjívéjúcóóityúné jpiíma. ⁴⁷⁻⁴⁸ Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe meenú ííñúbatu Adáake ííñújǐejpi íjcyáábeke. Áanéllíi tééjǐ hallúrí meíjcyame méjpiíháñema mee dibyée ípívyéjtsóobédújuco. Áánetúhjáa ihdyu Ávyéjuube Críjto tsáá níjkyéjitu. Áanéllíi dííbyema meíjcyácooca tsíhdyuréjuco meíjcyáíñe dibye íjcyadújuco.

⁴⁹ Muuráhjáa Píívyéébe ííñúbatu méénuube íjpiíma íjcyadújuco mee méjpiímaá. Áhdure idyé níjkyéjiri íjcyaaabe Críjtoduréjuco meíjcyáíñe dííbyema meíjcyácoóca.

⁵⁰ Ámuúha táñahbé muj, muurá íñe ícyooca meíjcyáné jpiíháñema tsá meíjcyáityú Píívyéébé avyéjuri. Muurá íñe dsíjívéíñé jpiíháñe tsá múhdutú dsíjívétúné íjcyáityuróne. ⁵¹ Cáhawáá ámúhakye o úbálle múha mewáájacutúne. Tsá muurá pámeere míamúnaa dsíjívéityúne. Muurá dsíjívétúmé jpiíháñe cápáyóóveé tsíhdyuréjuco néené jpiíháñevu. ⁵² Muurá ávyeta íícúíwuúré tsáneere metámihjyácóné hallúrí méjpiíháñe cápáyóóveé páneere tsíhdyuréjuco íimíbaávye nihñéré rojrócó llíjchúmeícyoóca. Tene muurá íhjuvácóoca cahcújtso múnaape dsíjívéhíjcyámé tsiíñe bóhíime tsáhájucó dsíjívéityúne. Áané tujkéveri téjyú íjcyame dsíjívétúmé jpiíháñe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. ⁵³ Muurá íñe ícyooca medsíjívéhíjcyané jpiíháñe téjyú cápáyóóveé dsíjívéityúné jpiíháñevuréjuco. Áijyú ihdyu botsíi méjcyáá Píívyéébé avyéjuri. ⁵⁴⁻⁵⁵ Ehdu muurá íñe medsíjívéhíjcyáné jpiíháñe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe Píívyéébé waajácúháámitu íllu tene nehjújuco: “¿Aanéhaca kiávújucó teene dsíjívé meke wáágóóiyóne? Tsúuca táhjátsámeíñe tsáhájucó íjcyatúne.” Ehdu Píívyéébé waajácúháámitu néeneé. ⁵⁶ Muurá ímityúmé meíjcyáné déjúcotu médsíjívéhíjcyáhi. Aané méhdivu Píívyéébé taúhbaju bohówajtsó ímityúmé meíjcyane. ⁵⁷ Áronáacáa ihdyu tehjújuco Píívyéébe méhdi ídáátsóvéne Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri ímityúné mééma táhjane mewágóóóvétuki.

⁵⁸ Ahdícyane, ámuúha táñahbé muj, méíhvéjtsodí Píívyéébé icyánéjucú ámuha meúraavyéne. Óóchévetúmeré méméenuhíjcyá Máavyéjuube Jetsocríjtoj wákimyéi. Muurá méwaajácú dííbyé wákimyéi méméénume mebáñúmeíityúne.

16

Cahcújtso múnáa wáabyuta dsíidsǐ píhcyúmeíñe

¹ Áánetu dsíidsike cahcújtso múnáállii ámuha mepíhcyuhíjcyáné múu ímíñeúvú meenú ñínee Garáatsiá iññújiri íjcyáné cahcújtso múnáake o néhduú. ² Ténevá tsemáánádú múu wáyeeévejcóójí idyóbéevécooca ámúhá wákimyéí hallúvú ámuha meújcyúnetu tsánéhwu dówacárohíjcyá ámúhadívú o úújetécooca botsíi ámuha mepíhcyútuki. ³ Aane o úújetécooca tsaatéké ámuha metújkevéllemeke méwálloó Jerotsaréri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu ámuha mewállóóné waajácúhaamínema ditye teene itsájtyeki. ⁴ Áámema téhdure muhdú o néhajchíí o peéhi.

Muhdú ipyééíñe Páávoró íjtsámeíñe

⁵ Áronáa ihdyu tujkénúí o peé Matsedóóniá iññújivu. Átsihdyu botsíi ámúhake o aahívetééhi. ⁶ Aabe tsáijyu múúne ámúhama úúníjyá hajchótá o íjcyá tsúcájáhreé. Átsihdyu óvíí kiávú o péébeke ámuha oke mépíaabóhi. ⁷ Tsá o ímíllétú ámúhake íícúíye o ááhíveíñúne. Ó imíllé tsuucájááneúvúí ámúhama o íjcyane Píívyéébe ímílléhajchííjyu. ⁸⁻⁹ Aabe íchihvuré Éépetsóvú Pejtecojtéé wañéhjí o pájtyeé téené pañe íchíi múnáake o úwááboki. Tsáijyu múúne tsaate díityédítýú o úwaabóné cáhcujtsó tsijtye oke téené hallútú tsáíllérónááaca.

¹⁰ Áánetu Timotéó íñe o íjcyadu Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyaaabe ámúhadívú úújetéhajchíí ímíñeúvú méwaatsúcúpéjtsoco díbye ímí íjtsúcunúki. ¹¹ Áábeke ihdyu métsíménéélledíñe. Ímíñeúvú dííbyeke mépíááboco elle iúlléjéne oke díbye iúújévaki. Muurá dííbyeke o ítsohíjcyá tsijtye ménahbémuma oke ditye iúújévaki.

¹² Téhdurée ménahbe Apóóroke o neerá díbye ámúhake íááhíveté tsijtye menáhbémuma. Áronáa tsá díbye péétune. Óvíí múíjyú íimíllécooca ámúhake aahívetéébe.

Páávoró pítyajcóné

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé ténejcútú ámuha íhtsutúmé meíjcyame ímítyunévú metáhjátsámeítyuki. ¹⁴ Múu ñiná imyéénune ímíñeúvú meenú pamévakeré iwájýúnema.

¹⁵ Ámuúha táñahbémuj, muurá ámuha méwaajácú Ejtéépanaké éhnée Acááyá iññúji múnáadítyú íhyájkímuma tujkénú Píívyéébé icyánejcúvú pájtyéébeke. Aabe muurá díitye íhyájkímuma ímí píáábohíjcyá téhulle íjcyane ménahbémuke. ¹⁶ Áámeke múu avyéjuulléhi. Áhdure tsijtye Píívyéébé wákimyéí méénuhíjcyámeke múu avyéjuulléhi.

¹⁷ Muuráhjáa díibye Ejtéépanaa, Potonáátoo, Acáícoo, éhdume tsaímíyé oke píaabó ílle ámuha meíjcyaca oke mepíáábóíyónetu. ¹⁸ Aame oke tsápítsohíjcyá ámúhakeé itsápijtsódu. Aane ímí o íjtsúcunú tehjújuco. Tehdu néemeke múu avyéjuulléhi.

¹⁹ Áhdure ámúhake o úúballé Áátsiá iññújiri íjcyáné cahcújtso múnáa ámúhake dúúruváne. Téhdure Akííramútsí Piritsíírama ámúhake duurúváhi. Áhdure díityétsi jávú píhcyáávehíjcyámé ámúhake duurúváhi. ²⁰ Pámeere íchíi múnáa ménahbémú ámúhake duurúváhi. Téhdure tsamééré méduurúvajcátsi.

²¹ Aane íñe ámúhake o pítyajcóné páñetu oo Páávoró o caatúnúhi.

²² Aabe o néé Ávyéjuube Jetsocríjtoke wájýútúmé hallúrí tsúuca ímityúné íjcyane. Aabe ihdyu óvi tsájucóó Máavyéjuube.

²³⁻²⁴ Muurá mítyane ámúhake o wájýú dííbyeéjté ámuha meíjcyámeke. Ahdícyane ihdyu óvíí dííbyeréjuco ámúhake píaabóne. Áyu tehjújuco.

2 CORÍNTIO

Hállúvúeháámí Coríntori Íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o íjcyáábekée oke Píívyéébe picyóó Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. Aane íñe ícyooca muhcsi íhyaami mécaatúnú ménahbe Timotéoma elle Coríntori ámuha meíjcyáné cahcújtso múnáa éllevu. Téhdure pámeere Acááyá iññújiri íjcyáné cahcújtso múnáa wáábyuta téhaami. ² Ahdícýane óvíi Píívyéébe Ílli Jetsocríjtoma ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

³ Áánéllii metsu Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píívyéébeke medúúrúvaki. Muurá meke ídaatsólléne íjcyabe pájyuvaré meke bóhíitsohíjcyáhi. ⁴ Muurá meícúbáhrámeíñetu meke íbóhíjtsóne píáábohíjcyabe téhdure tsíjtyeke mepíáábo muhdú meke díbye píaabódu. ⁵ Ehdú Críjtoéjté meíjcyame díbye ícúbáhrámeíhijcyádújuco meícúbáhrámeíhijcyáne. Áámeke dííbyej téeveri Píívyéébe meke ímíjyuuvu ácu híjcyáhi. ⁶ Muurá muhcsi meícúbáhrámeíyómútsikye ímíjyuuvu ácu híjcyabe téhdure ámúhake muhcsi meúwáábóneri mebóhíjtsómé tehdííváné ícúbáhrámeí ámuha maáábúcúne mepájtyeteki. ⁷ Muurá muhcsi méwaajácú ámuha ímí Píívyéébeke meúráávyehíjcyáné panévaré ámúhake pájtyeróné pañe. Muhcsi meícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñéllii téhdure ámúhake bóhíitsohíjcyabe múhtsikye íbóhíitsohíjcyádu.

⁸ Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámúhake o úúballéné muhcsi Áátsiá iññújiri meícúbáhrámeíñe. Ávyetáa muhcsi meícúbáhrámeí múha áábúcúityuróne. Tsáhájucóo muhcsi meíjtsúcunútú mepájtyetéíñe. ⁹ Idátsóhrée muhcsi éhne múúne dítye dsíjívétsoímyé íjcyadu. Ehdúu múhtsima pájtyené Píívyéébedívú muhcsi mecátsípááve panévatúré íhtsútuube íjcyabe dsíjívérómeke bóhíitsoóbedívú. ¹⁰ Aabée ihdyu múhtsikye pájtyetétsó téijy muhcsi medsíjívéiyónetu. Áánéllii dííbyedívú muhcsi mecátsípáávehíjcyá éhniíñevu íjcyarónéhjitu díbye múhtsikye ípájtyetétsoki. ¹¹ Aane óvíi ámuha píáabó métáúmeí díbye éhniíñevu múhtsikye píaabóné tsijtye íajtyúmine dííbyeke ityéhdújtsoki.

Corító cóomivú Páávoró péétune

¹² Muurá muhcsi méwaajácú ímí tehdújuco muhcsi meíjcyane míamúnááj pñe ímichi ámúhama. Píívyéébere múhtsikye píáábóneri ímí muhcsi méicyahíjcyáhi. Tsá múhtsiye tehdú meíjcyatúne. Ááneri mítyane muhcsi méimíjyúúhií. ¹³ Aane íñe ámúhake muhcsi mecáátúnuhíjcyáné tsá túhú íhjúvatúne. Cáhawáá óvíi ámuha méwaajácú téhaamíjí meéévénema. ¹⁴ Muurá ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha múhtsidi meímíjyúúveíñé ténejcúvúu ámúhake muhcsi mewáájácútsónélliihye. Áhdure ámuha méwaajácú ámúhadi muhcsi meímíjyúúveíñé múhtsí uwáábóo ámuha mel- léébónélliihye.

¹⁵⁻¹⁶ Aanée ámúhadívú ímí o íjtsúcunúnéllii tujkénú ó imíllérá Matsedóóniá iññújuvu o péébe ámúhake o ááhíveíñúne. Aabée téhullétú o óómiíbye ó imíllérá tsiíñe ámúhadítýú o pájtyene Jodéá iññújuvu o péébeke ámuha oke mepíááboki. Áronáacáa tsá tehdú tene néétune. ¹⁷ ¿A téénetúu ámuha méíjtsúcunú pánehjídú o pítyácámeíhijcyáne? ¿A ámuha méíjtsúcunú cahcújtso múnáa íjcyatúme pánehjídú imyéénúityúné íhjúvahíjcyádú o

ihjyúvahíjcyáne? ¹⁸ Tsáhaá, muurá Píívyéébe múhtsikye waajácú tehdu muhtsi menéétune. Áánéllii muurá muhtsi menéhdújuco meméénune. ¹⁹ Muurá Críjto Píívyéébé Hajchi íjcyaaabe tsá mújyú íjtsaméi cápáyóóvéíturóne. Muurá muhdú íñéhdújuco dibye méénune. Áábedítú íjcyáne uwááboju íñe muha méúwáábohíjcyá oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, éhdume. ²⁰ Áábej tééveri muurá páneere Píívyéébe mééma meenu muhdúhjáa íñéhdújuco. Áánéllii dííbyeke medúúrúváne météhdútsohíjcyáhi. ²¹ Téhdure dííbyere Críjtoj tééveri dibye meke ímíbajchómé méijcyá dííbyeéjté íhtsutúme. ²² Aabe meke ítsíímedi idíllómé pañévú Íapííhó pícyóóneri ímíááné méwaaajácú meke íñéhíjcyanévé dibye ájcuíñe. ²³ Aabe waajácú íñélliihyéikyé elle Coríitori ámuha méijcyámeke o ááhívetétúne. Ímíáánéé ó imíllará ámúhake o ááhíveténe. Árónáacáa tsáhái o péétu ámúhake uhdúré o túkévjtsoitéiyónélliihye. Áánélliihyéé tsáhái ámúhake o ááhívetétú ámúhake o kímóvéjtsóiyónélliihye. ²⁴ Árónáa tsá ámúhake o táúhbáíturó íñe mecáhcújtsónejcúvu. Muurá tsúúca ámuha ténejcu méwaaajácújucóóhíí.

2

¹ Apááñéré ó imíllé ámúhake o tsápijtsóneri o píaabóné ámuha meímíjyuúki. ² Muuráhjáa diityédíjyuco ámúhadi o ímíjyúúvéiyómeke o kímóvéjtsoca ¿múhdí ó ímíjyúúvéiyáhi? ³ Áánélliihyéé muurá ámuha éllevu íhde o cáátúnúháámí pañe ámúhake o úwaabó ámuha meímíbaávyé ellévú o péécooca oke ámuha meímíjyúúvéjtsóiyótsihvu íllure oke mekímóvéjtsótuki. Muurá ó waajácú oke ámuha meímíjyúúvéjtsoca tsaméhíjyuco meímíjyúúvéiyóne. ⁴ Muuráhjáa tujkénú ámúha éllevu o wáalloháámí ó caatúnú múhdurá ámuha meícyahíjcyáne kímóhcó oke pájtyéneri táábere. Árónáacáa tsá ámúhake o kímóvéjtsó o cáátúnutúne. Mítyanéé ámúhake o wájyúnéllii ámúhake o caatúnú ámuha meímíbaávyeki.

Ímityúné méénúmedi meídáátsovéne

⁵ Áánetu eene ímityúné imyéénúneri oke kímóvéjtsóobéubá awáá éhnííñevu ámúhake kímóvejtsóhi. ¿Mityá tsá ámúhake dibye kímóvéjtsótej? ⁶ Áábeke téhdunéjuco ámuha tééné hallútú meúwaabóne. ⁷ Ílluréjuco dííbyedi meídáátsovéne máábajíívé teéne. Ááne mecánaajánú dibye íjtsaméi icyátóróóvéne ímíbaávyé ávyetá tútavááveréjuco Píívyéébedítú dibye imyéénútuki. ⁸ Áánéllii ámúhake o néé ámuha tsiíñe ímí dííbyema menáhbévaki. ⁹ Ehdúu ámuha méijcyane o wáajácúne éjyú tééné uwáábó o cáátúnúháámí ámúha éllevu o wallóo ámúhake o nééne ámuha mecáhcújtsóhajchíí o wáajácuki. ¹⁰ Muurá ímityúné méénúmedi ámuha meídáátsovéne teene maábajíívéné ímí o íjtsúcunúhi. Áánéllii téhdure táicyánéjcutu ámuha meídáátsovémedi o ídáátsovehíjcyá Críjto mémeri. ¹¹ Ehdu mépíáábócatsí Naavéné meke imújtátsótuki. Muurá tujkévebe meke imújtátsoki.

Tóroóá cóómíyí íjcyaaabe Páávoroo múhdurá íjtsámeíñe

¹² Tóroóavúu muurá o újjetéébé tétsii múnáake Críjtodítú íjcyáne uwááboju o úwááboca mítyame cáhcújtsóiyá Píívyéébé píááboríye. ¹³ Árónáacáa técoomíyí ménahbe Tííto íjcyatúné múhdúvúrá o íjtsúcunúnéllii o péé diityédítú Matsedóóniá ííñújvú dííbye néhcovu.

Críjtoma íhtsutúme méijcyane

¹⁴ Árónáa ihdyu Píívyéébeke ó téhdútsohíjcyá Críjtoj tééveri panévare metáhjahíjcyáne hallúvu. Muurá mejtééveri íuwaáboju pahúllevávú tsújaúcuhíjcyaaabe éhne múúne pácúúcuj cúvá pahúllevávú tsújaavédu. ¹⁵ Ahdu Críjtoj tééveri meímíbaávyémeke Píívyéébe ímí íjtsúcunúme dííbyé uwááboju métsújaúcuhíjcyá pámehdívúré pájtyetéímyema

wágóóóvéímyedívu. ¹⁶ Áané uwááboju muurá wágóóóveímyé ijtsúcunú éhne múúne meke dsíjívetsóiyóné meíjtsúcunúdu. Áanetu pájtyetéímyedívú ííne imíjyaú teene bohíívú díityéké ájcune. Aanéhaca ííne ¿caatyé úwáábóiyá téené uwááboju? ¹⁷ Muurá tsá teene muha meúwáábohíjcyatú tsaate méenuhíjcyádú muha medsíídsívakíye. Áhdure tsá tsíhdyuhjír é muha meúwáábohíjcyatúne. Muurá tene néhdújuco muha meúwáábohíjcyané Píívyéébé múúhake níwáávéne wákímyeí Jetsocríjtó múúhake píáábónej téeveri dííbyeke muha meíícuvénéjuco.

3

Béhné pítjyájoju

¹ ¿Aanéubá ámuha méijtsúcunú íllure muhtsi memítyájkímyeí ehdu ámúhake menéhíjcyáne? ¿Áhduréubá ámuha méijtsúcunú tsaate méenuhíjcyádú uwáábojtétsí muhtsi meíjcyané waajácúháámívu ámúhake muhtsi meúújétsóííne? ¿Panéubá ámuha méijtsúcunú téeméháámí ámúhake muhtsi metáúmeííne? ² Áánerá ihdyu ámuháyé teene waajácúháámí tujkévéejte múhtsí uwááboríi tsíhdyuréjuco ámuha mecápáyoovéme. Áámeke ámúhake pámeere íítténe waajácú ímíááné tehdújuco ámúhake muhtsi meúwaabóne. ³ Aame ámuha Críjtóo múúhaj téeveri cáátúnúné waajácúhaamídu. Árónáa ihdyu tsá ámuha mecáátúvatú caátúnújpácyori. Áhdure tsá ámuha mecáátúvatú éhnéhjáa néwáyuwáácutu cáátúvanédu. Muurá ihdyu íhtsútuube Píívyéébé Apííchóré ámuhá pañévu úcaavéné ámúhake ímíjpyetétsómeke tsíjtye íítténetu waajácú dííbyeéjté ámuha meíjcyane, waajácúháámí cáátuvané íéévéne iwáájácúiyódu.

⁴ Ehdu ííne ámúhake o nééne ímíááné tsá álliu íjcyatúne. Muurá Píívyéébere Críjtoj téeveri múhtsikye píáábohíjcyánéllíi ó waajácú ímíááné tehdújuco o néhíjcyáne. ⁵ Tsá múhtsí waajácúríyé muhtsi meúwáábohíjcyatúne. Píívyéébere ihdyu múhtsikye tükévéjtsóneri muhtsi meúwáábohíjcyáhi. ⁶ Áhdure dííbyere múhtsikye píáábohíjcyá ííne muhdú meíjcyáííne béhné pítjyájoju muhtsi tsíjtyeke meúwááboki. Muurá dííbyé Apííchó mépañé íjcyáne téeveriyé mepájtyetéhi. Tsá íhdééne taúhbaju meúraávyéneri mepájtyetétúne. Muurá teene meúraávyerómé íllure méwágóóóvéiyáhi. Áanetu ihdyu Píívyéébé Apííchó meke ajcú medsíjívéjúcóóítyúne bóhíívu.

⁷ Muuráhjáa teene tujkénú Píívyéébe pícyóóné taúhbaju meke pájtyetétsóítyuróné néwáyuwáácutu cáátuvané tamúnaa íjraéémudívú wajtsí dííbyé íhtsútuma Moitséeúvuj téeveri. Áané ámítsaráhcóhjáa dííbyeúvú húmírí íjcyánéllíi tsá imúnaa íítehíjcyatú dííbyeke. Aanéikyéhjáa chooco dííbyedítýú áábanúhi. ⁸⁻⁹ Ehdúhjáa muurá meke pájtyetétsóítyuróné taúhbaju tujkénú Píívyéébe pícyoone ííne imíjyaú bóhówaavéhi. Aanéjíi mityáubá awáá mepájtyetéííne uwááboju dííbyé Apííchó mépañétú bóhówájtsoíínej. Áané pítjyájoju ííne ícyooca mééma díbye méénune muurá meke ímíjpyetétsóhi. ¹⁰⁻¹¹ Áánevu tujkénú díbye méénúné taúhbaju ímí néérone tsá úújetétúne. Áanetu ííne ícyooca mepájtyetéííne pítjyájojú díbye méénune awáá éhnííínevu meke píaabóné tsá múíjyú níjkéváítyúne.

¹² Aane muha mewáájácúnéllíi meúwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme. ¹³ Tsá muha meméenuhíjcyatú éhnéhjáa Moitséeúvú dítye íájtyúmítu Píívyéébé ámítsaráhcó íhyúmírí íjcyane áábanútúné hajchótá wájyamubávú wátácáméíhíjcyádu. ¹⁴ Téijyúhjáa íjcyané míamúnaa tsá wáájacúpityúne. Áhdure ícyooca íjcyané míamúnaa teene íhdééne pítjyájoju éévéjúcoorómé tsá wáájacútúne. Aame íjcyá éhne múúne tsane tsíménevu maávohjácóné íjcyadu wáájacúmeítyúme. Muurá ihdyu apááñéré Críjtóo mééma méénune mecáhcújtsóneri méwaajácúiyáhi. ¹⁵ Aane ícyoocapí tsaate tééneré Moitséeúvú

caátúnuhíjcyanehjírē icyáhcújtsóne itsúcunúhijcyá ipájtyetēiñe. Tsá ditye wáájácúpityú Píívyéébe muhdú mepájtyetēiñe Jetsóoj téeveri méénune. ¹⁶⁻¹⁷ Árome muurá dííbyé icyánejcúvuréjuco pájtyémeke piááboobe Íapííchoj téeveri ditye iwáájácu muhdú ipájtyetēiñe. ¹⁸ Muurá Píívyéébeéjté meíjcyame tsúuca dííbyé icyánejcú méwaajácúhi. Aame mícumídú menéemedítyú dííbye ímí bóhówaúcunúhijcyámé icyóhodu méíjcyáá Críjtodu Íapííchoj téeveri meke dibye ímíjpyetésóme.

4

¹ Aane téenetu íjcyané uwááboju ímiáájú ñe muhsti méúwáábohíjcyáhi. Áanetu tsá muhsti meóóchévéityuro mekéé ídaatsólléne Píívyéébe múhtsikye pícyóóné wákimyéityu. ² Áánéllii muurá páneere núcójpítsó nénehji muhsti meíhvéjtsóne dííbyé uwááboju méúwáábohíjcyá muhdú tene néhdújuco. Tsá muhsti tsíjijtóríyē meúwáábotúne. Aane Píívyéébe waajácú muhsti maállityúne. Aane téhdure míamúnaa waajácúiyáhi. ³ Aane ñe meke pájtyetesoíñe muhsti meúwáábohíjcyané tsá bóhówáávetú wágóóóvéímyedívu. ⁴ Íjij caani Naavéné diityéké túhútsóhíjcyá ditye icyáhcújtsótu Píívyéébere íjcyaae Críjtodítyú íjcyané uwááboju. ⁵ Muurá tsá múhtsidítyú muhsti meúwáábohíjcyatúne. Muhsti méúwáábohíjcyá Jetsocríjtó Máavyéjuube íjcyáábedítyu. Áábeke muhsti mewáájúnéllii méíjcyá ámúhá ícúve múnáajtétsi. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébe néhdújuco peete íjcyane. Áábere muurá ñe ícyooca mépañévú téenedu néene íuwááboju pícyóó téenej téeveri dííbyé ámítsaráhcó Jetsocríjtodítyú bóhówaúcunúné mewáájácuki.

Mecáhcújtsóné meke túkévejtsohi

⁷ Aane muurá Píívyéébe ámítsaráhcó núpájkíhllódú menéerómé pañe tsúuca íjcyanetu ámuha méwaajácú dííbyé íhnáhooríyē muhsti meúwáábohíjcyáne. Tsá múhtsí íhnáhoori muhsti meúwáábohíjcyatúne. ⁸ Muurá múhtsikye tsíñehji páhduvárē dáríívéronévú tsá muhsti metáhjátsámeityúne. Tsáijyu múhtsikye íhnáhó tene íjtsámeíchórónáa tsá muhsti íínerí maáábímyeíhíjcyatúne. ⁹ Tsáijyu muurá múhtsikye ditye méénúrónáa tsá muhsti meíhvétsóhíjcyatú téené uwááboju. Ehdu múhtsidi ditye ícúbáhráromúhtsikye Píívyéébe piáábohíjcyáhi. ¹⁰⁻¹¹ Muurá paíjyuva kiávú muhsti mepéhullévú múhtsikye dsíjívétsohíjcyarómé Jetsóokée imyéénudu. Ehdu muhsti dsíjívetu mepátyetéhíjcyá dííbyeke muhsti meícúvéné wákimyéí meméénúné déjúcotu Jetsóo múhtsikye panévaturé téhmene iwáájácúmeíki. ¹² Ávyeta múu dsíjívénetu muhsti méúwáábohíjcyá teene ámuha mecáhcújtsóne múijyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí ámuha meújcuki.

¹³ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “O cáhcújtsónetu ñe ó ihjyúvahíjcyáhi.” Ahdu idyē muhsti mecáhcújtsónéllii ñe ámúhakye ménehíjcyá íínerí núhnévétumútsí ímiááné panévatu Píívyéébe meke piáabóné muhsti mewáájácúnélliihye. ¹⁴ Muurá muhsti méwaajácú muhdúhjáa Ávyéjuube Jetsóoke íbóhítsódú medsíjívémeke íbóhítsóne dibye meke tsájtyeíñe íúniúvu. ¹⁵ Aane muhsti mewáájácúnéllii méícúbáhrámeíhíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtso mítyame meíjcyame dííbyeke metéhdújtso dibye meke piáábohíjcyané hallúvu.

¹⁶ Áánéllii tsá múijyú meíhtsunúityuro téené wákimyéí meméénúnetu. Muurá ídátsó menéerome Píívyéébeke meúraávyénéjcutu íhtsutúme meíjcyámeke téjcoojívádú meke piáábohíjcyáabe. ¹⁷⁻¹⁸ Aane ñe ícyooca páhduvárē nénehjiri meícúbáhrámeíhíjcyaróné tsá múhájchótá íjcyáityúne. Áanetu ihdyu ténéhjiri meícúbáhrámeíyómé nihñévuré Píívyéébema meíjcyame tsá múijyú muhdú meíjcyáityúne. Áánéllii meere tsáimíyē

meijcyáiyóneri tsá meijyácunúityuróne. Apááñeriyé meijyácunúiyá múijyú níjkéváityúné Píivyéébé avyéjuvu meúújetéiyóneri.

5

¹ Muurá méwaajácú méjpi jahdu néjpiima múhajchótá meijcyáityúne. Aane wágóóóvéne boone ihdyu Píivyéébe mééma tsíhdyuréjuco méénúnéj piima méijcyáá níjkyéjiri múijyú muhdú íjcyáityúme. ² Ááneri íñe métsúúrámeihijcyá téenáj piivu nepájtyéiyóneri ídátsó meícúbáhrámeihijcyánetu mewáyéééveki. ³ Muurá téhulle tsá méjpiíma íjcyatúme meijcyáityúne. ⁴ Múhdutúiyó íñe ícyooca meijcyáne j píiyé cápáyóvéne múijyú medsíjívécóóityúnéj piivu. Tsáháityuro ihdyu medsíjívécóoca múhajchótá méjpiíma íjcyatúme meijcyáityuróne. ⁵ Áronáa ihdyu Píivyéébere méénudújuco méjpiíhañe tsíhdyuréjuco cápáyóóveíñe. Aanée mewáájácu mépañévu pícyoobe Íapíícho.

⁶ Aane ehdu méúmiwa íjcyane tsúuca méwaajácúhi. Áronáa íñe ícyooca meijcyáne j piimáyéi meijcyáne hajchótá tsáhái Ávyéjuube Jetsóó úníuri meijcyatúne. ⁷ Aane ímiáané íñéhdújuco Píivyéébe mééma méénune muurá maájtyúmituróné mecáhcujsóhi. ⁸⁻⁹ Aame medsíjívétúné hajchótá métsúúrámeihijcyá muhdú dibye ímillédú meijcyáiyóneri medsíjívécóoca tsaimíyé dííbyema meijcyaki. Áánéllii tsá meíllityéityú dsíjiveri. Aame ihdyu medsíjívécóóiyá Ávyéjuube Jetsóomáyéjuco meijcyaki. ¹⁰ Muurá dííbyedívú pámeere míamúnaa mépíhcyááveé dibye meke idílló muhdúhjáa medsíjívétúné hajchótá ííñújiri meicyahijcyáne. Áijyu meke áhdóibye muhdúhjáa meicyahijcyáne. Ímiáámée ícyahijcyámé tééne áhdó íñé imíjyaú íjcyáhi. Áánetúu ímityúné méénuhijcyámé tééne áhdó ícúbáhráméíhi.

Píivyéébema ímí meijcyane

¹¹ Áánéllii muhtsi Píivyéébeke maávyéjúúllédú íjcyamútsí méimíllé tsijtye cáhcujsóné dííbyeke. Aane waajácuube ímiáané tehdu muhtsi meméénuhijcyáne. Áhdure cáhawáá óví ámuha méwaajácúhi. ¹² Ehdu ámúhake muhtsi menéeneri tsá memítyájkímyeityúne. Íllure ámúhadívú muhtsi mébóhówátsohijcyá múhtsidi ámuha meímíjyúúveki, teene ámuha mewáájácúne eene íííbúuri icyáhcujsóturóné míamúnaa íítérokíyé iúwáábóneri mítyákímyeíhijcyámedívú téhdure ámuha mebóhówájtsohi. ¹³ Ehdu íñe ámúhake muhtsi menééne méjtsúcunúdí muhtsi meméivatémútsí meíhjuvahi. Ehdu muhtsi meúwáábónej téeveri éhniíñevu Píivyéébeke máávyéjujtsó ámúhake tene ipiááboki. ¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Críjto pámeekéré meke iwájyúne idsíjívétsihdyu bóhíne mewáájácúne dííbyedívú méíhvéjtsámei dibye meke ityúkévétso meímillédú meijcyájúcóótuki. Aame dííbyeke mecáhcujsómé medsíjívécóóityúne bóhíma meijcyame ímityúnehjívú dsíjívemédú méijcyáhi. ¹⁶ Aame tsá meijyácunúityuró tsaate muhdú íjcyáne eene cáhcújtsotúme ténehjiré ítehijcyádu. Ehdúikyé Críjtoke o cáhcújtsótúné ihde tájtsaméi néébe dííbyeke ó itsúcunúhijcyá ihdícyabédúre. Áronáa ícyooca tsáhájucó tehdu o íjtsúcunújúcootúne. ¹⁷ Muurá íñe tsúuca dííbyejté meijcyame íhdée múhdurá meicyahijcyánetu tsíhdyuréjuco mecápááyóóvémedityú ímiáájuréjuco bóhówaúcunúhijcyáne.

¹⁸ Ehdúu muurá Píivyéébere meke ímíbaávetsó Críjtoj téeveri tsaimíyé dííbyema meijcyaki. Áámekée meke níwááveebe tsíjtyeke meúwaabómé téhdure ímíbaávyeke. ¹⁹ Muuráhjáa Críjtoj téeveri Píivyéébe méimítyú ímíhajchó ímí dííbyema meijcyaki. Aabée múhtsikye níwaavé tééne uwáábovu. ²⁰ Aamútsí íñe Críjto mémeri dííbyé uwáábójuma muhtsi méúllehijcyá múhtsj téeveri ámúhama dibye íhjuvaki. Aane dííbyere Críjto mémeri

ámúhakyé muhtsi menéé ámuha meímíáávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. ²¹ Muuráhjáa Críjto ávyétá ímiáábé íjcyabe mújyú ímityúné méénútúróóbeke Píívyéébe ímityúúbedi dilló meímityú déjúcotu dííbyeéjté meíjcyámeke ímiáámedíyējuco idíllóki.

6

¹ Áánéllii íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsí ámúhakyé menéé ámuha mebáñúmeítyu dííbyé píááboju mééma íjcyane ámuha mewáájacújúcúóome. ² Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Míamúnáakée o pájtyetésóíñeri o íjyácunúnáa píáábó oke ámuha metáúmeíñéllii ámúhakyé ó píaabóhi.

Ehdu néénetu méwaajácú ícyooca tsúúca mepájtyetéíñe mééma íjcyane.

³ Áánéllii muurá íñe muhtsi dííbyé wákimyéí meméénuhíjcyamútsí météhmémeíhijcyá múhdurá muhtsi medáríívemeíñeri tsíjtyeke metútávájtsótuki. ⁴ Muhtsi méimíllehíjcyá Píívyéébé íicúve múnáajtétsí muhtsi meíjcyamútsí ímiáámútsíyé meíjcyane. Muurá muhtsi íñá néétumútsí máaabúcu híjcyá panévaríyé meícúbáhrámeíyonéhji. ⁵ Muurá tsáijyu muhtsi cuwáháñeri, ájyáháñeri, meícúbáhrámeíhijcyá ‘wayée’ néétune mewákímyeícyoóca. Áámútsikye tsáijyu múhtsikye ícúbáhráne iwátsíhcyúmútsikye cuvéhoojánuhíjcyáme. ⁶⁻⁷ Áronéhji muhtsi máaabúcu híjcyá Jetsocríjtodítyú íjcyané uwááboju muhtsi mewáájacúnej téeveri Píívyéébe ímillédú muhtsi meícyahíjcyánéllíihye. Aamútsí tsíjtyeke muhtsi mépíáábohíjcyá dííbyé Apííchó múhtsí pañe íjcyanej téeveri. Ehdu muhtsi dííbyé wákimyéí meméénumútsí dííbyé íhnáhoori meícyahíjcyá tsaímíyе. Áánéllii tsáijyu tsaate múhtsí hallúvú ímityúné íhgyúvaróné tsá pánéévehíjcyatúne. ⁸ Áronáa ihdyu tsaate múhtsikye ímí íjtsúncunúne duurúvahíjcyáhi. Áánetu tsijtye múhtsidi úúhívatémé nehíjcyá állíu múnáajtétsí muhtsi meíjcyane. ⁹ Ááne múhtsikye wáájacurómé tsá múhtsidi íicúvehíjcyatúne. Muurá tsáijyu ávyétá íhnáhó múhtsidi ditye ícúbáhráromútsí tsá muhtsi medsíjívéhíjcyatúne. Ároné pañe muhtsi meícyahíjcyá ídátsó múhtsikye ditye dsíjívétsóllehíjcyáromútsi. ¹⁰ Ídátsó muhtsi meíjcyáromútsí mítyámeke mépíáábohíjcyá Píívyéébé avyéjújte ditye íjcyá íhtsutúme. Ááneri muhtsi méimíjyuhíjcyá íñeúbamá íjcyátúromútsí tsáijyu kímóhcó múhtsikye tene pájtyérónáaaca.

¹¹ Ámuúha Corííto múnáa múhtsí nahbémuj, ámúhakyé muhtsi mewáájyúne méúúballé muhdú muhtsi meíjcyane tóónútumútsi. ¹² Tsáháturo múhtsí icyánéjcutu ímityúné ámúhadítyú muhtsi meíjtsámeítyuró tsáijyu múúne ámúhá icyánéjcutu múhdurá ámuha múhtsikye meíjtsúncunúrónáaaca. ¹³ Áronáa ihdyu ámúhakyé muhtsi mewáájyúne méúwáábohíjcyá éhne múúne ítsíimeke cááni iwáájyúne úwaabódú ámuha téhdure múhtsikye mewáájyuki.

Píívyéébe jádú menéémeé

¹⁴ Aane tsá menáhbéváítyuró cahcújtso múnáa íjcyátúmema tsahtúré díityémá meíjtsaméí néétúnéllíihye. Cáhawáá meíjtsúncunuj, tsá muurá pejco cóójíma tsahtúré néétune. Ahdu íívane tsá tene ímityú ímiáájú meúraavyémé ímityúmema menáhbéváne.

¹⁵ ¿Aca Críjto Naavéné íjtsaméí tsahtúre? Aanéhjííva tsá tene ímityú Críjtoéjté íjcyame Naavéné icyánéjcutémá náhbéváiyóne. ¹⁶ Áhdure ¿aca ímíyóné ímiá Píívyéébeéjté meíjcyame dííbye jáhdú menééme menáhbéváne níjcyotájté íbóhíima íjcyátúmeke dúúrúvahíjcyámema? Muurá íllu méhdityu neébe:

Tahñéjté íjcyámé Píívyéébé o íjcyabe tsá kíá dityédítyú o íjcyatúne.

¹⁷⁻¹⁸ Téhdure tsiíñe neébe:

Médowáávé ímityúné míamúnáadítu. Ááne mémeenújúcohdí ímityúné ditye méénuhíjcyádú ímí ámúhake o íjtsúcunú ámuha tahñéjtéj Caani o íjcyáábe. Ehdú o néé Píívyéébe panévatúré íhtsútuube o íjcyáábe.

7

¹ Ehdú íñe Píívyéébe nehíjcyá meke iújcuíñe, ámuúha táñahbému. Áánéllii ílluréjuco metsu meíhveté panévaré ímityúné méjpiíyí, méjtsaméiyii, meméénuhíjcyánéhjitu. Ááne metsu meíhvéjtsámei dííbyedívu.

Corúto cóomiya íjcyame cahcújtso múnaa ímíjpyeténe

² Ahdícyane óvíjyucó múhtsima méímibáávyé tsaímíyé méjcyaki. Muuráhjáa tsáháturo íñerí ámúhake muhtsi metútávajtsotúne. Áhdurée tsáháturo ámúhake muhtsi maállíñé hallurí ámúhá tsíeméné meékéévetúne. ³ Tsá íñe ehdu ámúhake o néétu ímityúme ámuha méjcyánéllíhye. Éíjyúu ámúhake o néhdu mítyane ámúhake o wájyúnéllii ó nehíjcyá ímí tsaméhjí méjcyá mújyú medsíjívétsihvújuco. ⁴ Aane ó waajácú ámuha tehdujuco méjcyane. Áánéllii mítyane ó ímíjyúu ámúhadi panévaríyé o ícúbáhrámeíyoobe téenevu o cátóroóvéne.

⁵ Muuráhjáa Matsedóóniá iñújivu muhtsi meúújetémútsí ávyetá íhnáhó meícúbáhrámeíñeri muhtsi mítyane méíllityéhi. ⁶ Áronáacáa Píívyéébe imyéénuhíjcyádú píáábónej péévé Tíito múhtsidívú 'bohíbohíúvú' úújeténeri muhtsi méímíjyuuvéhi. ⁷ Áronáacáa tsá apááñéré díbye múhtsidívú úújeténeri muhtsi méímíjyúúvetúne. Ímichí muhtsi méímíjyuuvé muhdú ámuha méjcyane díbye múhtsikye úúbálléneri. Múhtsikyéé úúbáleebe ámuhává ímityú meícyahíjcyánetu tsúuca meíhvetémé méjyácunúhíjcyané ámúhake muhtsi maááhívetéíyóneri. Áhdurévá ámuha ímí o íjcyáíyóneri méjyácunúhíjcyáhi. Ehdú díbye múhtsikye úúbálléneri mítyane muhtsi méímíjyuuvéhi.

⁸ Áronáacáa tsánejcúvú ámúhadi ó ídáátsové éhnée tujkénú ámúha éllevu o wállóháámí pañe íhnáhó ámúhake o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyéneri. Áronée óvíjyucó múhajchótáwuúrá ámúhake tene kímóvejtsóné ámuha méímíjpyetéki. ⁹ Áánéllii ó ímíjyúú téeneri. Áronáa tsá ámúhake kímóhcó tene pájtyéneri o ímíjyúúne o néétune. Ó ímíjyúú ámúhake kímóhcó tene pájtyétsihdyu ímí tsíhdyuréjuco ámuha méjcyáneri. Aane ámuha maáábúcuhíjcyané ímí Píívyéébe íjtsúcunúhi. Aanee tsá téeneri ámúhake o tútávajtsotúne. Muuráhjáa íllure ámúhake téeneri ó píaabóhi. ¹⁰ Muurá tsáijyu dííbyere Píívyéébe meke íhvejtsó tsané kímóóvé meke ípájtye téénetu meíllíjkívyéne ímityú meícyahíjcyané meíhvéjtsóne dííbyé icyánejcúvuréjuco mepájtye mewágóóóvétuki. Áánéllii tsá múu kímóóve íjcyácooca íñá íjtsámeítyú dííbyedítu. Áánetu íhdyu cáhcújtsotúme ehdu nénehjí díityéké pájtyéneri kímóóverómé wágóóóvéhi. ¹¹ Muuráhjáa Píívyéébe ímillédú ámúhake íhnáhó o úwaabóné kímóhcó ámúhake pájtyeróné ámuha máaabúcuhi. Aanee ímiáánéjuco múhdurá ámuha meícyahíjcyané ámúhake wáajácútsóné tsarí ámúhake pájtyeróneri ámuha meíllityéne méímíllérá ámúhama teene o ímíbájchoténe. Áronáacáa ámuha tsamééréjuco eenée ímityúné méénúúbeke íhnáhó meúwáábóneri méímíbájchónéllii tsáhájucó ámúhá hallurí tene íjcyatúne. ¹² Ehdú ámúhake ó caatúnú Píívyéébedívú o bóhówájtsó ímiááné ámuha múhtsikye mewájyune. Tsáháa apáámútsikyéré ímityúné dáríívéjcatsímútsikyé tene ípíáábo o cáatúnutúne. ¹³ Aane muurá muhdúhjáa ámúhake muhtsi menéhdújuco ámuha méjcyánetu muhtsi méwaajácú ímiááné múhtsikye ámuha mewájyune.

Ááneri mítyane muhtsi méimíjyuuvéhi. Áhdurée Tíito ámuhávaá panévaturé dííbyeke meícúvénéllii imíjyúwu múhtsidívú wájtsíneri éhniíñevu muhtsi méimíjyúúhií. ¹⁴ Áábekée muhdú ámuha meíjcyane o úúballéné ímí íjtsúcunúúbe. Tehdu tene íjcyátújítori múijyú o íhjuváváyónejíivari. Muuráhjáa o néhdújuco ámuha dííbyeke meícúvéné tehdujuco. ¹⁵ Áánéllii mítyane éhniíñevu ámuhákye wájyuube ámuhávaá díbye nénehji mecáhcújtsóne ímí dííbyeke meícúvehíjcyánélliihye. ¹⁶ Téhdure mítyane ó imíjyuuvé ímí ámuháma menáhbévájcatsííne o wáájácúneri.

8

Píáábojcatsi

¹ Téhdure ó imíllé ámuha táñahbémuke o úúballéné muhdú Matsedóóniá iñújiri íjcyané cahcújtso múnaa ícúbáhrámeímyeke Píívyéébe píáábohíjcyané diityédí ídáátsóvénema. ² Aame muurá tsaimíyé íjcyame mítyane píáábohíjcyá tsijtye ménahbémuke. ³ Aane ó waajácú imiáané ditye píáábohíjcyané íjcyátúrónetu diityéké ipíaabóné ímíllénélliihye. ⁴ Aamée múhtsikye néé téhdure Jerotsaréeri íjcyané cahcújtso múnaake ditye píáábóne dsíídsí muhtsi diityé éllevu metsájtjeki. ⁵ Ávyetáa tsá muhtsi meíjtsúcunútú ditye tsijtyeke píááboíñe. Áronáacáhjáa ihdyu muhtsi meúwaabóné illéébóne Píívyéébe ímillédú ícyahíjcyámé dííbyedívuréjuco íhvéjtsámeíñema. ⁶ Ehdúu Matsedóóniá iñújiri íjcyané cahcújtso múnaa méénune imíwu muhtsi meíjtsúcunúne Tíítóke menéé ámuhádiyú tsiíñe díbye dsíídsike iújcuté íhdée imyéénudu. ⁷ Muurá ámuha tehdujuco meméenuhíjcyané íñe Píívyéébeke meúráávnyenéjcu. Aame ámuha ímí téjijtóríjyuco meúwáábohíjcyámé múhtsikye méwajyúhi. Áhdícyane óvíi ámuha meméenuhíjcyadú dsíídsídi mépíáábójcatsíhi.

⁸ Áronáa ihdyu tsá ámuhákye o táúhbatúne. Íllure ámuhákye ó waajácútsó muhdú ménahbémú píáábócatsíhijcyané tehdu ámuha tsíjtyeke mepíáábónetu mewáájácu imiáané ámuha diityéké mewájyune. ⁹ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyároobe mewájyuri íhdícyaabédú ícúbáhrámeíñe téénej téeveri tsaimíyé dííbyema maávyéjuutéki.

¹⁰ Áánéllii ó imíllé ámuhákye o úwaabóné éhniíñevu ámuha meúráávye dsíídsídi mepíáábócatsíhijcyané muhdúhjáa éhne pijcyábari ámuha metújkenúdu. Áronáa tsá múu ímíllétúróné pañe píáábotúne. Múu píaabó imiáané ipíaabóné ímíllénema. ¹¹ Áhdícyane óvíi ámuha tsaimíyé mépíáábójcatsí muhdúhjáa tujkénú ámuha meméénudu.

¹²⁻¹³ Áronáa tsá ámuhákye o néétu ámuha mepíáábóne bóónétu ílluréjuco mepíhtóveki. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú múhduná meíjcyátsodúneri tsaatéké mepíaabóne. Tsá meke díbye éhniíñevu táúmeítyúne. ¹⁴ Muurá ámuha mepíhtótúijyú tsijtyeke mépíáábohíjcyá tsáijyú téhdure ámuha mepíhtónetu ditye ámuhákye ipíáábo tsahtúré ímí ámuha meíjcyaki. ¹⁵ Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: “Mítyane újcúmema áyánéwu újcúrómedívú tsahtúré úújeténe.” Ehdú nééne Píívyéébe waajácúháámitu.

Tíítóke tsatésí náhbenúne

¹⁶⁻¹⁷ Muurá íñe ámuhádi o íjyácunúdúré Píívyéébe túkévéjtsóneri Tíito ámuhákye ipíáábóiyóneri íjyácunúhi. Áánéllii muurá ávyeta imíllébe ámuhá éllevu o wáalloóne. Aabe cáhawáá óvíi ámuhákye aahívetéhi. Áánéllii mítyane ó téhdújtsó Píívyéébeke.

¹⁸ Áábema ó wallóó tsijpi dííbyeke náhbénúíbyeke dííbyedítyú cahcújtso múnaa ímí díbye úwaabóné nehíjcyáábeke. ¹⁹⁻²⁰ Áábeke téhdure meménúmé mepíáábójcatsíne dsíídsí Jerotsaréevu muhtsi metsájtjécooca díbye múhtsikye íñáhbénu tsaimíyé muha teene metsájtjé miamúnaa íjtsúcunútu muhtsi menániyóne. Aane ímí muha meúújetétsóneri Píívyéébeke

muha maávyéjútsoki. Áhdure diityéké muha mepiáábóiyóneri meíjyáacunúhijcyané téenetu ditye iwáájácuki. ²¹ Áánéllii muha méimíllé tsaímíyé teene metsájtyene ímí Píívyéébe múúhakye íjtsúcunúki. Árónáa tsá apáábyéré diibye ímí múúhakye íjtsúcunú ímí muha metsájtyéityúne. Téhdure muha méimíllé míamúnaa ímí múúhakye íjtsúcunúne.

²² Aane íñe Tíítómútsima ó wallóó ménahbe panévaré Píívyéébé icyanéjcu wákimyéí tsaímíyé méénuhíjcyáábeke. Aabe téhdure waajácú ímí ámuha meíjcyane. ²³ Aane tsáijyu múúne tsaate muubá Tííto íjcyane díllóhajchíí múu nées tápiááboobe díbye íjcyane. Áhdure tsíjtyétsikye ditye díllóhajchíí múu nées Críjtoke ímí úráavyehíjcyámútsikye íllé cahcújtso múnaa wállóone. ²⁴ Ahdícyane óvíi ámuha diityéké mewájyúne mééícvé ímí ámúhakye muhtsi meíjtsúcunúmedi idyé tsíjtye cahcújtso múnaa ímíjyúúve teene iwáájácúnema.

9

Cahcújtso múnáa wáabyuta dsíidsi pihcyúmeíñe

¹ Áánetu dsíidsike mepihcyúneri mepiáábócatsíhíjcyanéjcutu tsáhájucó ámúhakye íná ó nééítyuróne. ² Árónáa ó waajácú ímiááné ámuha Acááyá íñújí cahcújtso múnaa méimíllehíjcyaróné mepiáabóné tsíjtye cahcújtso múnáake éhne píjcyábatújuco. Ááneri mítyane o ímíjyúúvéne Matsedóóniá íñújí cahcújtso múnáake ó úúballéhi. Aane diityéké ímíwu pájtyeme éhniíñevu ímí piáábócatsíhíjcyáhi. ³ Aane o nééne íñe icyooca ó wallóó ménahbémuke ditye ámúhakye íñéé apáhajchíí ámuha mepihcyújúco dsíidsi bañúháñe ámúhadítyú diityéké o úúballéhíjcyátuki. ⁴ Tsáijyu múúne tsájíubaréi ámuha meújcutúnáa ellévú o péébema muurá tsaate diitye Matsedóóniá íñújí múnáadítyú péhajchíí tsaméhíjjuco menúcójpíveíñe téeneri. ⁵ Áané íhdétú ó ímíllé ménahbémú Tíítomu ámúhakye ááhíveténé ámúhakye ditye piáábóneri ámuha meúújetétsójúco múhdúneríhjáa ámuha diityéké mepiááboíñe menéhíjcyáne. Ahdícyane óvíi ámuha meúújetétsó ímiááné ámuha mepiáabóné méimíllénema. Tsá idyé muha menéené íjyeveríyé ámuha meméénúítyuróne.

⁶ Cáhawáá méijtsúcunuj, íllu muurá tsaate néehii: Áyánéwu bájtsome áyánéwu ujcúhi. Áánetu mítyane bájtsome mítyane ujcúhi. ⁷ Ahdícyane íhdyu óvíi tsáápiitsa mepiáábohíjcyá ímiááné mepiáabóné méimíllénema. Tsá méimíllétúné pañe mepiááboítyuróne. Áhdure tsá tsíjtye meke nééneliihyéré mepiááboítyuróne. Muurá Píívyéébe ímí íjtsúcunú ímiááneturé méimílléne mepiáábómeke. ⁸ Aabe íhdyu íhtsútuube íjcyaaabe óvíi meke panévatúré piáabó íná méhdityu ípihtótu téhdure tsíjtyeke mepiááboki. ⁹ Muurá dííbyé waajácúháámítu nééneé:

Ídáátsojtéké piáábómedítyú tsá mújyú tene ábájíívémeítyúne.

¹⁰ Aane muurá íñe dííbyere panévaré bajtsóháñe píívyétsóne tájpi meícyahíjcyaaabe ámúhakye piááboó ámúhá wákimyéityu. ¹¹ Ehdu ámúhakye éhniíñevu panévatúré piáábóíbye tsíjtyeke ámuha mepiáábohíjcyaki. Aane ámúhakye muha meúwaabódújuco ámuha ménahbémuke mepiáábónéllii téhdújtsoímíyé dííbyeke. ¹² Tsá pevénéré diityéké ámuha mepiáábotú ditye píhtónetu. Muurá ámuha mepiáábóné hallúvú idyé téhdújtsoímíyé Píívyéébeke. ¹³ Aane diityéké ámuha mepiáábóneri méwaajácútsó ímiááné Críjtodítyú íjcyané uwááboju ámuha mecáhcujsóne. Áánéllii Píívyéébeke íavyéjútsoone duurúvahíjcyáímíyé pamévakéré ímí ámuha mepiáábohíjcyanéllííhye. ¹⁴ Aame ámúhakye iwájyúne ámúhá hallúvú piáábó táúmíí ámúhaj téeveri díbye diityéké piáábohíjcyanéllííhye. ¹⁵ Ahdícyane metsu metéhdújtso Píívyéébeke ávyetáa méíjtsaméí píruúvé íjcyané piáábó Jetsocríjtoj téeveri díbye mééma méénúné hallúvu.

10

Páávoró míamúnáake túkévejsóne

¹ Ehdu íñe ámuhákye ó úwáábohíjcyá ímíñeúvú Críjtóo meke ñdaatsólléne úwáábohíjcyádu. Áronáa muurá ó waajácú óhdityu ámuha múhdurá meíhjúvahíjcyáne. Muurévá ámuha ménéhíjcyá ámuháma o íjcyácooca ñná ámuhákye o néétuube tsiélléturé waajácuháámí o cáátúné pañe núhnévétuube íhnáhó ámuhákye o úwáábohíjcyáne. ² Aane ámuhákye o ááhívetécooca tsá o ímíllétú ámuha óhdityu menééne cáhcújtsótúmé íjcyadu o íjcyane. Ehdu íhjúvámema íhnáhó téeneri ó íhjúvááhi. ³ Muurá ihdyu oo míamúnáajpi. Áronáa tsá ehdu nénehji tatsíjpariyé o méénúityuróne. ⁴ Muurá Naavéné icyánéjcyú ó táhjahíjcyá íhtsútuube Píívyéébe íhnáhooríye. ⁵ Muurá míamúnaa Píívyéébeke íéhdíívallédúré íívame imítýájkímeyéíñe óhdityu íhjúváronéhjí ó táhjahíjcyáhi. Áameke ó úwáábohíjcyá Críjtdítýú íjcyáné uwááboju dítye icyáhjútsóne íímíbbáavyeki. ⁶ Ahdícyane tsúuca dííbyeke ámuha mecáhcujsójúccóórómédítýú tsaate díbye ímíllédú íjcyátúmeke íhnáhó ó úwááboóhi.

⁷ Muurá ámuha méjtsúcunú átéréejpi o íjcyane. Áronáa táíjtsaméí tsá ámuha mewáájácútuúne. Muurá Críjtoéjpi o íjcyaaabe dííbye mémeri ó úwáábohíjcyá tsíjtye dííbyeéjté méénuhíjcyádu. ⁸ Aabe mítyájkímeyéítyuubéré dííbyeke meúraávyénéjcutu ámuhákye ó túkévétsóhíjcyá ñnerí núccójpívétuubére. Ááneri tsá ámuhákye o tútávájtsótúne. ⁹ Ehdu ámuhákye waajácúháámí pañe o nééne méjtsúcunúdí o méénúityúné o íhjúváne. ¹⁰ Muurá ó waajácú tsaate óhdityu néhíjcyáné atéréejpívá o íjcyaaabe ámuhádvú o úújetécooca ñná ámuhákye o nééítyuube waajácúháámíríyá ámuháma o íhjúvahíjcyáne. ¹¹ Áánéllíi ámuhá éllevu o péécooca íhnáhó ámuhákye ó úwááboó muhdú waajácúháámí pañe o néhíjcyádu. Áíjyu botsíi waajácúímyé óhdityu íhjúvahíjcyáme.

¹² Áronáa tsá o némeítýú ímíáábé o íjcyane eene tsaate íhjúvahíjcyádu. Muurá pámé ehnííñevu ímíáámé íjcyane íjtsúcunúmeíyómé íllure báñúmeíhíjcyáhi. ¹³ Áánéllíi tsá múíjyú tehdu o íjcyátúneri o mítyájkímeyéítyuróne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere oke néhdújuco íñe dííbyé íhjúy o úwáábohíjcyáne. Aabée elle Coríítóri ó úllejé dííbyere oke túkévéjtsóneri. ¹⁴ Aane ímichíi ámuhákye Críjtdítýú íjcyáné uwááboju o úúbállétujkénúnéllíi ámuhákye ó nehíjcyá ámuhá túkévéjtsóobe o íjcyane. ¹⁵ Áronáa tsá o néétu apáábyéré ámuhá túkévéjtsóobe o íjcyane téhdure tsíjtye ámuhákye úwáábohíjcyámé íjcyánaaáca. Apááñéré ó ímíllé ámuha ímíñeúvú mecáhcujsóné Píívyéébe uwááboju díbye nééne hajchótá ámuháma o íjcyaaabe o úwaabóne. ¹⁶ Aabe bóónétu téhdure tsícyoomíji múnáakéréjuco o úwáábotéíñe pajtyété uwááboju. Áronáa ihdyu ó úwáábooteé tsáíjyúubái tsaate úwáábohíjcyátútsíji múnáakéréjuco tsíjtyé wákímyéí o cáávácútuki.

¹⁷ Áané wákímyéiyi tsaate imítýájkímeyéíñe ímíllémé ihdyu óvíi dííbyekéré mítyátsohíjcyáhi. ¹⁸ Áronáa ihdyu tsáímíyé tééne wákímyéí méénume tsá íiye némeítýuró ímíáámé íjcyane. Muurá ihdyu Píívyéébere díityéké bóhówajtsó ímí dítye íjcyane.

11

Múhdurá tsaate úwaabóne

¹ Ehdu íñe ámuhákye o nééne ihdyu óvíjyuco ehdícyároné pañe melleebúcunu. ² Muurá ávyeta ámuhádi ó íjyácunúhíjcyá muhdú Píívyéébe méhdi íjyácunúdu. Áábekée oke Críjto níwaavé ámuhákye o túkévéjtsó díbye ímíllédú ámuha meíjcyá éhne múúne wájpiikyéi úújéttúné badsíjcaja ájyu íjcyáíbye ímíllédú íjcyadu. ³ Áánéllíi ámuhádi mítyane ó íjyácunú Naavéné ámuhákye Críjtdítýú mújtátsóiyóneri éhnéhjáa Éébaake ííñímyéj tééveri ímyéénudu. ⁴ Muurá Jetsocríjtdítýú íjcyáné uwááboju ámuhákye o úwáábóné úníutu

tsíhdyuréjuco ámuhakye tsaate úwááboróné ímí ámuha melleebúcunúhijcyáhi. Áhdure ámuha méimílehijcyá melléebúcunúné Naavéné apííchotu ámuhakye ditye úwaabóné tsúuca Píívyéébé Apííchó ámuhá pañe íjcyaróme. ⁵ Muurá tsá táehníñevu ditye íjcyatú eene ímí ditye úwaabóné ámuha meíjtsúcunúróme. ⁶ Ihdyúhde ímiááné tsá eene ditye imíwu ‘cátó’ néétune úwaabódú o úwáábóturóne. Áronáa muurá ámuha méwaajácú ímiáánéjuco íjcyane ámuhakye o úwáábohijcyáné panévare ámuháma o méénuhijcyánetu.

⁷ ¿Mityá ámuháa meíjtsúcunú átéréepi o íjcyánéllii ámuhakye áhdótsótuube pajtyéteju o úwáábóneri ímityúné o méénune? ⁸ Muuráhjáa ihdyu tsijtye cahcújtso múnaa oke píáábóne tájpi o íjcyaaabe ámuhakye o úwáábohijcyá áhdótsótuúbe. ⁹ Aanée óhdivu óúúvérónáa tsá ámuhakye íínerí o pátsaríjcyotúne. Tehdu muucá íínerí o pátsaríjcyoíñejívari. Áróobekée Matsedóóniá iññújitu tsáané nahbémú tsiíne oke píaabóhi. ¹⁰ Ehdu íñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyáné uwááboju tápañe íjcyaaabe muhdú o ícyahíjcyáné o úúballeé Acááyá iññúji múnaake. ¹¹ ¿Aanéhaca íñe ámuhakye o wájýútúne íjcyaaabe ehdu ámuhakye o nehíjcyáhi? Muurá Píívyéébe waajácú mítyane ámuhakye o wájýune.

¹² Aabe o méénuhijcyádú éhñíñevu o úwáábo o áhdótsótuubére. Áánetu eene o úwaabódú iúwaabóné nehíjcyarómé tsá pevénéré úwáábóityuróne. ¹³ Muurá állíu múnaa íjcyame Píívyéébé uwáábojtédí idíllómeíñe pánehjídú méénuhijcyá ímiáámé Críjtó wákimyéi múnaa méénuhijcyádu. ¹⁴ Aane ehdu némehji tsá píhtotúne. Muurá dííbyere Naavéné ímiá uwáábóóbedi idíllómeíñe méhdivu bóhówáavehíjcyáhi. ¹⁵ Áanéllii muurá dííbyé ñcúve múnaa ímiá uwáábojte méénuhijcyádú méénuhijcyáhi. Árone ídátsó diityémá ñijkévaáhi.

Páávoró ícúbáhrámeíñe

¹⁶ Áánetu tsiíñe ámuhakye o néé ámuha óhdityu menéetu mééídyu o íhjúvahíjcyáne. Ehdu ámuha óhdityu meíjtsámeíyóné pañe ihdyu óvíjyuco ámuháma o íhjúvahíjcyáné eene tsijtye múhdurá iúwáábóroneri mítyákímyeíhijcyádú téhdure o mítyájkímyeíki. ¹⁷ Áronáa tsáháturo tene ímityú Píívyéébeéjpi o íjcyaaabe o mítyájkímyeíñe. Áronáa íñe muhdú o mítyájkímyeí mééídyu o íhjúváné pañe. ¹⁸ Ínéturó mityá íjienéré imyéénúroneri tsaate mítyákímyeíhijcyáhi. Aanéjii muhdú tsá o mítyájkímyeítyú awáá Píívyéébé wákimyéi o méénuúbe. ¹⁹ Áánetu idyéjuva ámuha panévare mewáájacúmé ¿íveekí máállítsámeíhijcyá iwáájacutúnéré íhjúvahíjcyámedívu? ²⁰ Ditye muurá ámuhádi páhduvare ícúbáhraroné ámuha máaabúcuhihijcyáhi. Muurá ámuhakye iúníu múnaádú íjtsúcunúmeke ityáúhbáne ámuhá tsíeméné ihñeriyéjuco ditye díllohíjcyáne. Ááne ámuhakye méénuhijcyámé iávyejúúllétúnema. ²¹ Áhdúwu muucá o méénutúné muhdú núcójpítsó o íjtsúcunúhi. Óubá o íhtsúhi. Ároobe ihdyu téhdure mééídyu o íhjúváné pañe o mítyájkímyeí eene múhdurá imyéénúroneri ditye mítyákímyeíhijcyádu. ²² Muurá mítyákímyeíhijcyámé heeberéomú Píívyéébeéjté Aavaráaúvúj tsíiménémúhaabe íjcyáneri. Áronáa muurá téhdure oo diityé múnáajpi. ²³ Áhdure mítyákímyeíhijcyámé Críjtó ñcúve múnaa íjcyáneri. Muurá téhdure dííbyé ñcúve múnáajpi o íjcyaaabe diityé ehñíñevu téené déjúcotu o ícúbáhrámeíhijcyáhi. Muurá oke iwátsíhcyurónee, icyúvéhoojánurónee, dáríívehíjcyáme. Ánéhjitú píváijyúvájúco o pájtyeténé dsijívetu. ²⁴ Muuráhjáa oke 39-neva wátsíhcyúmé tamúnaa íjcyarómé imyéénuhijcyádújuco. Aane tsáhojtsíjyúvájúco tehdu oke ditye méénune. ²⁵ Áhdure pápíhchúúijyúvájúco oke ditye úméhéiyi wápáajcóne. Áánetu tsáijyúréi néwayúúnevu oke aamúme. Áhdurée pápíhchúúijyúvájúwami óóma páamáavebe tsáijyú nújpácýó pañe o íjcyá tsájcoójii, tsápejcoo, íjcyane. ²⁶ Ehdúu úlleebéré o péhíjcyáábeke patyéhijcyáné pahúllevávú nújpácýój píñévu, cómiñévu, múubará íjcyátútsíhvu, íjcyane. Aabe tsáijyú apíchó nééroméhíj píñe o ícyahíjcyá naní múnaa,

tsíjtye múnaa, tamúnaa, íjcyáméj pñine. Téhdure ó ícyahíjcyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé ménahbé mudi díllómeímyéhjij pñine. ²⁷ Ehdúu nénéhjiri o ícúbáhrámeíbyé ídátsó o májchóiyónéhjiri, o ádíyónéhjiri, ó ícyahíjcyáhi. Áhdurée tsáijyu cúwátuube tsuucóri ó ícúbáhrámeí o wájamúúvátuúbe.

²⁸ Aabée tsánejcúvú muhdíivané tsíjtye cahcújtso múnaa íjcyáneri o íjtsámeíñé oke múhduúvúrá patyéhijcyáhi. ²⁹ Muurá tsaate ímityúné íjcyáneri ó ídáátsóvehíjcyáhi. Áhdure ditye ténejcúvú mútátsójcatsíñeri o ídáátsóvéronáa tsátsii tsári oke patyéhijcyáne. ³⁰ Aabe muurá o mítyájkímyeíñé o ímílleca ó mítyájkímyeíiyá ídátsó o néeróóbej téeveri Píívyéébe bóhówájtsoámeíñeri. ³¹ Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtóy Caaníkyé múijyú níjkéváityúné medúúrúvahíjcyaaabe waajácú ímiáánéjuco o néhijcyáne. ³² Muuráhjáa tsáijyu Damájcori o íjcyácooca ávyéjuube Aréétá tsíjpiikye pícyoobe téhmetsó tsaatéké técoomí llehówaanévú okéváa ditye iékééveki. ³³ Áronáacáa técoomí mijcótú cáámetu páheju néénetu oke tsaate úvérújtsiyi niityétsó áachívújuco. Ehdúu téijyu ó pállojcohi.

12

Píívyéébe Páávoróké úújetsóne

¹ Aane tsá íinetú oke tene píáábóityuró o mítyájkímyeíñé. Áronáa ámúhakye ó úúbállé ínáhjáa nééiyóné Píívyéébe oke úújetsóné naavédú néené pañe. ²⁻³ Muuráhjáa ihdyu oke tsajtyéébe páñétúéhullévú níjkyejívú díbyeéjpi o íjcyáábeke. Aane muurá tsúuca tétsihdyu 14 pijcyábájuco pájtyene. Áronáa ihdyu tsá o wáájácutú páneerée tájpiíma o péhajchíijyu, íhjyáa mítyá apááñéré táíbbuu péehí. Tsá o wáájácutúne. Apáábyéré ihdyu Píívyéébe waajácúhi. Áronáacáa ihdyu ímiááné ó úllejéhi. ⁴ Aabée muurá téhulle tsáimiyéjuco meíjcyáítsihyi o íjcyaaabe ó lleebúacunúhijcyá tsaate íhjuváne tsáijyúubaré melléébohíjcyátúnéhjiri. Áánetúu oke bóijcyúmé muucá o úúbállétuki. ⁵ Ááneri o mítyájkímyeíiyóné muurá tsá o ímíllétúne. Apááñeriyé ihdyu ó mítyájkímyeíiyá íñe ídátsó o néeróóbej téeveri Píívyéébe bóhówájtsoámeíñeri. ⁶ Áronáa tsá pevénéré o mítyájkímyeíityuróne. Ó mítyájkímyeíiyá ímiáánéjuco o méénuhíjcyáneri. Áronáa tsá o ímíllétú oore o bóhówájtsoámeíñe. Óví ihdyu o úwaabóné illéébónetu míamúnaa waajácú muhdú o ícyahíjcyáne. ⁷ Muuráhjáa téeneri o mítyájkímyeíiyóné íhdétú Píívyéébere íhvétsoobe Naavéné oke tútávájtsoobe ó ícúbáhrámeí ehne múúne metójááveneri meícúbáhrámeídyu. ⁸ Áánéllihyé Píívyéébeke 3-ijyúvá ó táumeiyá díbye oke íbóhíítsóroki. ⁹ Áronáacáa oke neébe: “Óví uke o píáábóneri ú aabúcúhi. Muurá ehdu ídátsó íjcyámej téeveri ó bóhówájtsoámeí íhtsútuube o íjcyane.” Ehdúu oke díbye néénéllii íñe ídátsó o néeroobe ó imíjyuhíjcyá tajtyéeveri díbye míamúnáake íhnáhoovu íúújétsoki. ¹⁰ Aabe íñe ícyooca panévariyé o ícúbáhrámeíyoobe ó imíjyúúhi. Muurá Críjtóke o cáhcújtsoné hallútú óhdi míamúnaa ícúbáhráábeke nehníwu úbhahíjcyáhi. Aabe panévaturé ó píhtóhi. Ehdu panévari o ícúbáhrámeíñeri o íhtsunúroobe Críjtodívú ó cátsípáávehíjcyá o íhtsútúúveki.

Corító cahcújtso múnáadi Páávoró íjycunúne

¹¹ Ároobée ihdyu ímiááné mééídyu o íhjuváne pañe ó mítyájkímyeíhi. Ámuháa oke mítyájtsoótumé tsíjtyéhjikeré maávyéjútsohíjcyánéllii oore ó bóhówájtsoámeíhi. Árome ámuha maávyéjútsoorómé íñe oke ámuha meéhdíwállehíjcyáábé ehniíñevu tsá íjcyátúne. ¹² Muuráhjáa ámuháj pñine uwáábori o íjcyaaabe panévariyé o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcu híjcyáhi. Áijyúu páhduvaré nénehji méénuráítyúronéhjí o méénúneri ó bóhówájtsoámeí ímiááné Píívyéébe uwááboobe o íjcyane. ¹³ Ároobée tsá ámúhakye tsíeméné

o táumeíñeri o íjyévéjtsotú tsíjtyekée o méénudu. Aanéubá ámuha méjtsúcunú ámúhakyée o éhdiválléne ñná o táumeítyúne. Árone ihdyu óvíjyacoóne.

¹⁴ Aabe ícyooca tsiíne ó íjcyátsíivyé tsúúca pápíhchúújyúvájucó ámúhakyé o ááhívetéki. Aabe tsá ñnerí ámúhakyé o íjyévéjtsóityúne. Tehdu ámúhakyé dsíídsíke néhcotéébé o pééíñejívari. Íllure ihdyu ámúhakyé o píáábo ó peé éhne múúne tééne tájpi ítsime íjcyáíñe cáánímutsi méénudu. Tsá muurá ítsime wákímyeítyuró cáánímutsi tééne tájpi íjcyáíñe. ¹⁵ Aane ihdyu óví o ícúbáhrámeíyóné pañe ámúhakyé o píaabó ímityúné pañévú ámuha memújtátuki. Mityane muurá ámúhakyé o wajyú ihya ihdyu oke ámuha mewájyútúrónáaaca.

¹⁶ Muurá ó waajácú tsaate ámuha óhdityu menéhijcyáné íllurévá o állíñe ñnerí ámúhakyé o íjyévéjtsotúné o néhíjcyároobe ñné hallúvúrá o dsíídsívahíjcyáne. ¹⁷ ¿Acáa íllure ámúhakyé o állíñe ó wallóo tsaatéké ámuha éllevu? ¹⁸ ¿Mityá téjyúu ámúhakyé álliibe Tíítoó? Áanerá tshdúré muhcsi dííbyema méjyácunúhijcyá ámúhakyé mepíáábóíyóneri. Áanélliihyée dííbyeke o néé tsijpi ménáhbema dityétsí ámúhakyé iááhívetéki.

¹⁹ Ámuháubá méjtsúcunú ámuha oke mewájyukíyé ehdu ámúhakyé o néhijcyáne. Muurá Píívyéébe waajácú Críjto mémeri ámúhakyé muha mepíáábo ehdu ámúhakyé o néhijcyáne. Aane muurá ámúhakyé táñahbémuke éhniíñevu ó píááboó dííbyeke ámuha ímí meúráávyeki. ²⁰ Muurá tsá ímí oke tene pájtyétyuró ámúhakyé o ááhívetéébé múhdurá ámuha méjcyánáa o úújeténe. Áhdure tsá ámúhakyé ímí tene pátyétyuró tééne hallútú ámúhakyé o nééneé. Áanéllii ó ijyácunúhijcyá ámuha meúhbájcatsítyúróneri, ámuha menómíutáávájcatsítyúróneri. Áhdure ó ijyácunúhijcyá iibe tsaate ímí íjcyáíyóneri tsúúráméítyúróneri, ámuha maállíúúnújcatsítyúróneri, ámuha memítyájkímyeítyúróneri. Tehdu ámuha medáríívécatsíñe níjcaúvú ámuha mewáchájánújcatsítyónéllii ihdyu ámúhadi ó ijyácunúhijcyáhi. ²¹ Aane tsáijyu múúne ténehji ámuha meíhvejtsótúnáa ámúhakyé o ááhívetéhajchíí muurá Píívyéébé úmíwávú kímóhcó oke tene pájtyéneri ó núcójpíveéhi. Muurá ámuha ímíñejíí ihdícyáméhjima medómácócatsíhijcyáné tsá meíhvejtsópityúne. Áhdure tsíñehji panévare ímityúné ámuha méméénuhíjcyáhi.

13

Páávoró pítyajcóné

¹ Muurá pápíhchúújyúvájucó ámúhakyé o ááhívetéíñe. Áijyu eene ímityú ícyahíjcyámé hallúvú míityétsíuba, pápíhchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tehjújúcooí teéne. ² Muuráhjáa éijyu ámúhakyé o ááhívéjeebe tsúúca íhnáhó ámúhakyé o úwaabó pámeere ímityúné méénuhíjcyámeke. Aane íñe tsiíne piéhdúré tsíhyullétú ámúhakyé o úwaabóhi. Aabe ícyooca ámúhakyé o ááhívetéébé tsaate páhdure néémedi tsáhájucó o íícúvéityúne. ³ Áijyu ámuha méwaajácúú muhdú tajtyéeveri Críjto íhjúvuhíjcyáné ámuha mewáájácúyóneri méjyácunúhijcyáne. Díbye tajtyéeveri nééne álliu íjcyátúnéllii ímíllebe muhdú dííbyé íhtsútú íjcyane ámuha mewáájacúne. ⁴ Dííbyekée ímíáané páwachékevu dsíjívetsómé átérééjpidi idíllónema. Áróobekée Píívyéébe íhnáhoori bóhíitsoobe ijcyá ícyooca íhtsútuubéréjucó. Aane dííbyekée pájtyedu ívane tsáijyu ó ícúbáhrámeíhijcyáhi. Árónáa dííbyedívú o cátsípáávehíjcyánéllii oke píáábohíjcyaaabe téhdure ámúhakyé o píááboki.

⁵ Aane cáhawáa ihdyu ámuháyé ímíñeúvú méjtsaméij. ¿A ímíáané tsúúca ímí ámuha mécáhcujtsó Píívyéébeke? ¿A ámuha méwaajácúrá Jetsocríjto páijyuvaré ámúhama íjcyane? ¿Mityá íllure ámuha maállíñe ménehíjcyá dííbyeéjté ámuha méjcyanej? ⁶ Árónáa ihya mityá ícyooca tsúúca ámuha méwaajácú ímíáané dííbyeéjpi o íjcyane eene álliu múnáájpidi

oke ámuha medílohíjcyáme. ⁷ Muurá Píívyéébeke piáábó ó táúmeíhijcyá ámúhá hallúvú ímityúné ámuha meíjcyátuki. Aane tsá teene o méénuhíjcyatú míamúnaa ímí oke íjtsúcunúki. Muurá oke ditye múhdurá íjtsúcunúroobe ó imíllehíjcyá ámuha ímiááméré meíjcyane. ⁸ Aabe tsá mújyú állíuri o íhjúvatúne. Ímiááneríyé ó íhjúváhi. ⁹ Áánéllii íllure ó imíjyuhíjcyá oke ditye éhdívválléroóbe. Ehdu oke ditye íjtsúcunúroobe ámúhakye ó piáábohíjcyá ímí ámuha Píívyéébeke mecáhcújtsoki. Ámúhá hallúvú piáábó ó táúmeíhijcyá ímí dííbyeke ámuha mecáhcújtsoki. ¹⁰ Ehdu íñe ó caatúnú ámuha meímíbáávye ámúhakye o ááhívetécooca íhnáhó ámúhakye o úwáábótuki. Píívyéébé muurá íhnáhoovu oke ajcú dííbyeke meúráávyénéjcutu ámúhakye o piááboki. Tsáháa téénevu oke díbye ajcutú ámúhakye o tútávájtsoki.

¹¹ Aane óvíi ámuha táñahbémú ímí meíjcyame métsúúrameí Píívyéébema ámuha tsaímíyé meíjcyáíyóneri. Aane óvíi dííbyeréjuco ámúhakye iwájyudu íjcyabe piáabóné tsaímíyé ámuha meíjcyaki. ¹² Áánéllii ámúhakye o néé ámuha ímiááméré meíjcyáne medúúrúvájcatsíki. ¹³ Téhdure pámeere ílle íjcyame ménahbémú ámúhakye duurúváhi.

Ahdícyane ihdyu óvíi Píívyéébe pámeekéré iwájyudu íjcyabe Jetsocríjtoj tééveri Íapííchó mépañévú ipícyóóneri meke tehméhi. Áyu tehdújuco.

GÁÁRATA

Garáátsiári íjcyáme éllevu Páávoru cáátúnuháámí

Duurúvaju

1 Oo Páávoru o íjcyáábekée Píívyéébe oke picyóó uwáábóóbedívú Jetsocríjtoke íbóhíitsóóbej tééveri. Tsáháa míamúnaa oke pícyootú téénevu. 2 Aabe íñe ílle óóma íjcyámema íhyaami ó caatúnú elle Garáátsiá íñújiri ámuha cahcújtso múnaa meíjcyáme éllevu. 3 Áámeke óvíi ámúhake Méécááni Píívyéébe píaabó Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri íbúwajíi ámuha meíjcyaki. 4 Muuráhjáa díbye ímillédújuco mewájjyuri Jetsocríjtó dsíjivéné íjji ímítýú meke mújtatsójúcoóronetu meke ipájtyetétsoki. 5 Áánéllii metsu dííbyeke maávyéjútso mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Tsá tsiíñe íjcyatú meke pájtyetétsóiyóné uwááboju

6 Áronáa múhdurá oke pajtyéné Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónetu tsíhdyuréjuco meíjtsámeíñe. Ááneráhjáa tsúuca ámuha ímí mecáhcujtsó meké iwájjyúne Críjtoj tééveri mééma díbye méénune. Áané mutsíenéréjuco ámuha tsíjjjótójjiríyé meúwáábócatsíhijcyáne. 7 Áánerá tsá tsiíñe íjcyatú meke pájtyetétsóiyóné uwááboju. Íllure ámúhake tsaate íállíñe tsíjjjótójjiríyé íúwáábóneri máváríchohíjcyá Críjtodítýú íjcyáné uwáábójutu ámúhake ímújtátsóroki. 8 Ehdu úwáábohíjcyámé hallúri apíchó teéne. Muurá o íjcyároobe tsíjjjótójjiríyé o úwááboca téhdure Píívyéébe óhdi ícúbáhráiyáhi. Áhdure níjkyéji múnáajpi íjcyaróóbedi ícúbáhráiyooobe tehdu díbye méénuca. 9 Aanée tsúuca éjjyú ámúhake o úúbálleroné íñe tsiíñe ó úúballé tsaate Críjtodítýú íjcyáné uwááboju tsíjjjótójjiríyé úwáábóhajchíí Píívyéébe díityédí ícúbáhraíñe.

10 Ehdu íñe ámúhake o néene méjtsúcunúdí míamúnaa ímí oke íjtsúcunúrokíyé o íhjjyúvahíjcyáne. Píívyéébere íhdyu óhdivu tújkevéélléneríjyuco o tsúúrameíhijcyáne. Muurá míamúnáamáyé tsáimíyé o íjcyane o ímílleca tsá Críjtó ícúve múnáajpi o íjcyáityuróne.

Páávoru uwááboobe íjcyane

11 Aane íhdyu ó ímíllé ámuha táñahbémú mewáájacúné íñe dííbyé uwááboju míamúnáa íjtsaméí íjcyatúné o úwáábohíjcyáne. 12 Tsáháa múha oke úwáábotú teéne. Dííbyeré íhdyu páñetu Jetsocríjtó óhdivu bóhówajtsóné íñe ó úwáábohíjcyáhi.

13-14 Muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa tujkénú o dáríívémeíhijcyáné tamúnaa múhdurá Píívyéébeke úráavyehíjcyajjító o úráavyéjjyú. Téjjjítóo ávyéta ímí ó waajácú tsíjtye tátyujkévéejte íjcyarómé ehnííñevu. Aabée téjjyú ímiáánéhacáa Críjtó cahcújtso múnaa íjcyámedi ó ícúbáhráhíjcyá dítyévaa téenetu íhvetéroki. 15 Áronáacáhjáa íhdyu pámeeke iwájjyudu íjcyaaabe Píívyéébe tsúúcajatójuco ói o tsíímávámeítyúné íhdéjuco oke íújcuíñe wábyujtsóne. 16 Aabée oke waajácútsó Ílli Jetsocríjtodívú dííbyedítýú íjcyáné uwáábojívú ámúhake jodíómú íjcyátúrómeke o wáajácútsoki. Ááneríi tsá múúmá o íhjjyúvatúne. 17 Muuráhjáa Jerotsaréeri dííbyé uwáábo múnaa táíhdéjuco íjcyaróme éllevu tsá o péétu díityémá téeneri o íhjjyúvaki. Aráábiá íñújivúrée o péébe téhulle íñéubará píívyétútsihyi o ícyahíjcyátsíhdyu tsiíñe ó oomí Damájjcovu.

18 Átsíhdyúu botsíi Jerotsaréevu tsiíñe pápíhchúú píjcyábatu o wájtsíibe o péé Péédoró éllevu dííbyema o íhjjyúvaki. Áábemáa técoomíyí ó íjcyá 15 coojíva. 19 Ájjyúu tsá tsíjtye Jetsóo uwáábó méénuhíjcyámeke o ájtyúmitúne. Apáábyekéréé ó ájtyumí íñahbe Jacóóboke.

20-21 Átsihdyúu o péé Tsíriámá Tsiriítsiá iñújicúvu. Ehdu iñe ámuha éllevu o cáátúnúne pañe o néene Píivyéébe waajácú ímiáánéjuco íjcyane ámuhakye o úúballéne. ²² Áábekée oke tsúuca téhullé múnaa waajácúhi. Áánetúikyée tsá Jodéá iñújiri íjcyané cahcújtso múnaa oke wáajácútu. ²³ Apááñéreváa lléébohíjcyámé tsaate óhdityu néhijcyáne: “Éhnée éjyu Críjtoke mecáhcújtsóné hallútú ávyetá ícubáhrá méhdi méénuhíjcyaabévá muhdú ícyooca teene úwááboobéré pehíjcyáhi.” ²⁴ Ehdúvára tsaate óhdityu néhijcyané illéébóne mítyane Píivyéébeke duurúvahíjcyáme.

2

Páávoróké uwáábojte wáajácúne

¹ Átsihdyúu tsúuca 14 píjcyá pájtyéné boone tsiíne Jerotsaréevu o péébema Benabéemútsi Tíitóma péehí. ² Áámútsimáa o péé téhullévú Píivyéébere oke túkévéjtsóneri. Áijyúu tsamééré técoomí cahcújtso múnaá túkévéjtsojte píhcyáávemeke ó úúballé iñe ámuha jodíómú íjcyátúromeke o úwáábohíjcyánetu muhdú oke ditye iñéekí. ³ Árónáacáa oke néeme tehjújuco o úwáábohíjcyáne. Aamée tsá iná néétu Tíito óoma íjcyaa kíhdyahírótsámeítýnetu. Tsáháa díbye kíhdyahírótsámeítýú jodíómuube íjcyátúnéllíhye. ⁴ Árónáacáa íjcyámé tsaate íllure íállíne ímiáámédú múúhakye náhbévahíjcyáme. Aamée imíllé Críjtoéjte muha meíjcyame téené taúhbaju meméénújúcótúmeke tsiíne múúhakye téénevu íbúwajtsóne. ⁵ Áróneríi tsá muha meíicúvetú Críjtodítýú íjcyané uwááboju mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténetu ámuhakye muha memújtátsótuki.

⁶ Aamée táehnííñevu íjcyarómé túkévéjtsojte tsá oke béhné uwáábó téénetu méénutúne. Árónáa tsá o íjyácunútú ditye táehnííñevu íjcyáneri. Muurá Píivyéébe tsaahdúré meke íjtsúcunúhi. ⁷⁻⁸ Aamée ímí íjtsúcunú Pééedorókée tamúnaa jodíómú uwáábóóbedívú ípícyohdu téhdure oke Píivyéébe pícyoone ámuha jodíómú íjcyátúromé uwááboobe o íjcyaki.

⁹ Aanée páñétúejte Pééodoroo, Jóoáa, Jacóóboo, íjcyame ímí íjtsúcunúne múhtsikye Benabéema mítyane dúúrúvaméré néé muhtsi téené wákimyéí meméénu jodíómú íjcyátúmé pañe téhdure tamúnáa pañe téené wákimyéí ditye méénúné tujkéveri. ¹⁰ Áánemáa múhtsikye néeme muhtsi mepíáábohíjcyá ídáátsóméhjike. Aanée ímí ó íjtsúcunúhi.

Pééedoróké Páávoró úhbane

¹¹ Árónáacáa Pééedoróké Ajtiokíjavu ó tsijpájúú díbye múhdurá íjcyané hallútu. ¹² Muuráhjáa ámuha múnaa jodíómú íjcyátúmema díbye májchórónáa tsaate múúha múnaa Jacóóbo hájkímú íhdééné taúhbaju úráávyehíjcyámé técoomívú wájtsímedítýú waabe dítyedí íllityénema. ¹³ Áábedítýúú ííváne tsijtye tamúnaa tsúuca cahcújtso múnaa íjcyarómé téhdure wááhií. Áhdurée táñahbéébé Benabée dítyedítýú ííváne wááhií. ¹⁴ Ehdúu tsúuca cahcújtso múnaa íjcyarómé dáríívemeíñé hallútú Pééedoróké pámeere píhcyááve múnáaj píñévú o néehíí: “Muúbej, uu muurá jodíómuube u íjcyároobée tsúuca ú íhvejtsó íhdééné taúhbaju u úráávyehíjcyáne. Aabe ¿íveekí téénevu ú táúhbahíjcyá memúnaa íjcyátúmeke teene u úráávyécóóbejívari?” Ehdúu o néé Pééedoróke.

Mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténe

¹⁵⁻¹⁶ Muurá muha jodíómú páñétúejte Píivyéébeéjte meíjcyame tsúuca méwaajácú Moitsééúvuj téeveríi múúhá íhdé múnáaúvuke díbye ájcúné taúhbaju muha meúráávyeróné múúhakye pájtyetétsóityuróne. Apááñéré ihdyu Jetsocríjtóo mewájyuri dsíjívéné pamévare mecáhcújtsómeke ímiáámedi díllóobe.

¹⁷ Aane dílbyej téeveri Píivyéébema meímíbaávyéíyóneri metsúúrameíhíjcyámé méwaajácú ímiááné ímityúmé meíjcyane. ¿Áánéllíhíyéhaca Críjto nééjuríyé ímityúmé

méicyahíjcyáhi? Tsáhaá. Tsá tehdu tene néétune. ¹⁸⁻¹⁹ Muurá teene taúhbaju o úráávyéroobe tsá Píívyéébema ímí o íjcyáítyuróne. Áánéllii ténejcútú ó ijcyá dsíjívéebedú teene o úraavyéjúcóótúnéllíihye. Aabe ihdyu icyooca ó tsúúrameíhijcyá muhdú Críjtoj téeveri tsaímíyé Píívyéébema o íjcyáíyóneri. Muurá o íhvejtsójúcooróné tsiíñe o úráávyéhajchíí oore ó tútávajtsáméíhi. ²⁰ Áánéllii tsá o ímillédú o íjcyájúcootúne. Ícyooca ó ijcyá Píívyéébé Hajchíi tawájuryi dsíjívéebeke o cáhcújtsoobe oke túkévjtsóné pañe. ²¹ Aane tsá mújyú o íhvéjtsóítyuró mekéé ídaatsólléne mééma dibye méénune. Muuráhjáa teene taúhbaju néhdu meíjcyáne j téeveríyé ímíáámedi meke dibye dílloca Críjto dsíjívéné tsá íinetú meke píáábóityuróne.

3

Críjto meke pájtyetétsóne

¹ ¿Áyu ámuúha Gáaratá cahcújtso múnaaj! ¿Múamí ámuúhake tútávajtsómé tsáhájucu ímí ámuha meúraávyetú Jetsocríjtoó mewájuryi páwachékevu dsíjívéné mecáhcújtsóneríyé mepájtyeténé ámuúhake o úwaabóne? Ááneráhjáa tsúúca ámuha ímí méúraavyé téené uwaáboju. ² ¿Acáa tsá Píívyéébé Apííchó ámuhá pañévú úcaávetú teene ámuha mecáhcújtsójyú? ¿Mityá ítyaúhbajúree ámuha meúraávyénéllii ámuhá pañévú úcaavéne? Áyu cána oke menej. ³ ¿Íveekí ayájú allíurá ámuha menéeme múhdurá médárívémeí tsúúcajáa Píívyéébé Apííchó túkevjtso pañe ámuha meíjcyame? ¿Aca ámuha méjtsúcunú ámuhá íhnáhooríyé tsaímíyé dííbyema ámuha meíjcyáíyóne? ⁴ ¿Muhdú bañúháñé ámuha téené hallútú meícúbáhrámeíhijcyáné íveekí méíhvejtsóhi? ⁵ ¿Mityá ámuha méjtsúcunú Píívyéébé taúhbaju néhdu meíjcyánéllii dibye mééma méénúraítyúronéhjí méénuhíjcyáne? Muurá ihdyu Críjtoke mecáhcújtsómé pañévú Ípííchó ipícyóónej téeveríyé mééma méénuhíjcyaaabe ténehji.

⁶ Muuráhjáa Aavaráaúvú ímí dííbyeke cáhcújtsónéllii ímíáábedi díllóobe dííbyeke. ⁷ Áánéllii ímí Píívyéébeke mecáhcujtsómé dííbyévúj tsiíménémúhaabe méíjcyáhi. ⁸ Tsúúcajátújucóhjáa muurá mee pámeere ámuha jodíómú meíjcyátúrómema tsaímíyé dííbyema meíjcyáíñé Aavaráaúvuke dibye íllu nééneé: “Ímí oke u cáhcújtsónéllii dijtyéeveri pámeere ííñújiri íjcyámeke ó píááboóhi.” Ehdúhjáa neebe Aavaráaúvuke. ⁹ Aane muurá téhdure Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke píááboobe dííbyeké ipíaabódu.

¹⁰ Áánetu eene taúhbaju iúráávyéneríyé ipájtyetéiyóné ítsúcunúhíjcyámé hallúrí ápíchó teéne. Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Píívyéébé taúhbaju múhdurá úráávyehíjcyámé hallúrí ápíchó teéne.” ¹¹ Aane muurá méwaajácú teene taúhbaju néhdu íjcyáíyóneri tsúúrameíyómé tehdu íjcyátúmeke Píívyéébe ímíáámedi díllóityúne. Íllu tsiíñe nééne dííbyé waajácúháámitu: “Píívyéébeke ímí cáhcújtsómeke ímíáámedi dibye díllome pájtyeteéhi.” ¹² Áronáa teene taúhbájuto Píívyéébé Moitséeúvuj téeveri meke íajcúnetu neeráhi: “Páneere taúhbajúúné néhdu tsaímíyé íjcyame ihdyu pájtyetéiyáhi.”

¹³ Áronáacáa tehdu meíjcyátúné déjúcotu méhdi dibye ícúbáhráiyóné íhdétú tsúúca Críjto meke iwájuryúne pájtyetétsóhi. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé: “Ímityúmé átéréejtéké cáámetu úmáhájcutu picyóóme.” ¹⁴ Ahdújucóhjáa muurá Píívyéébe Críjtoj téeveri pámeekéré píaabóné jodíómú íjcyátúróméhjíma Aavaráaúvukéé íñéhdújuco. Áhdure Críjto pámeere dííbyeke cáhcújtsómeke ájcuú Ípííchotu ípyéé íñéhdújuco.

Píívyéébe Aavaráaúvuke pítyajcóne

¹⁵ Aane cáhawáá ámuha táñahbémuke o néé muhdú maállítyu meméénune. Muurá tsaatémá tsané wákimyéí meméénu téené waajácúháámitu memémé mecáátúnúné boone

tsáhájucó múha tsíhdyuréjucó meíjtsaméí cápáyoácóítyuróne. ¹⁶ Ahdúhjáa muurá Píívyéébe Aavaráaúvuke néé dííbyej tsíiménémúháábedítýú tsáápiikye ipícyooíñé míamúnáake pájtyetésóííbyeke. Tsáháhjáa dibye íwaajácúháámitu néétu pívámevaké ipícyooíñé. Neebéhjáa tsáápiikyéré ipícyooíñé Jetsocríjtoke. ¹⁷ Muuráhjáa dííbyeúvuke Píívyéébe ipítýajcóné boone 430 pijcyábatu ítyaúhbajúvú jodíómuke ajcú Moitséeúvuj tééveri. Áronáacáa tsá téené hallúhcuri dibyée Aavaráaúvuke pítýajcóné wáajácúratúné íjcyatúne. ¹⁸ Muuráhjáa teene taúhbaju meuráávyeneríyé mepájtyetécá álliúreíyó teene dííbyeúvukée Píívyéébe pítýajcóné. Áronáacáa muurá dííbyeke íñéhdújuco dibye méénune.

¹⁹ ¿Aanéé íveenévurá ájcuube teene taúhbajúvú meke tene ipájtyetésokííjívarí? Muuráhjáa ihdyu teene níjkyéji múnáaj tééveri pícyoobe mewáájácu múhdurá meícyahíjcyané Jetsocríjtóí bóhówáávétúné hajchóta. ²⁰ Áronáacáa tsá tehdu Píívyéébe Aavaráaúvuke tsíjtyej tééveri pítýajcotúne. Muuráhjáa ihdyu ávyeta dííbyere dííbyeúvuma ihjyúváhi.

Píívyéébe taúhbaju

²¹ ¿Áanéllíihyéhaca Moitséeúvuj tééveríi dibye meke ítyaúhbajúvú ájcune tútávajtsó dibyée mééma imyééenuíñé nééneé? Tsáhaá. Muuráhjáa tene néhdu meíjcyáneríyé mepájtyetécá ímiáámedi meke díllóíyoobe teene meuráávyémeke. Aacáa tsá mepájtyetéíñé tsíjítóriyéjuco dibye méénúítyuróne. ²² Áronáa muurá dííbyé waajácúháámitu nééne ímítýúné pañe meíjcyame Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke dibye pájtyetétsoíñé.

²³⁻²⁴ Muuráhjáa ímiááné ehne múúne tsíiméké metúkëvejtsódú taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyá Jetsocríjtóí méhdivu bóhówáávétúné ihde. Aabée méhdivu bóhówáávéebeke mecáhcújtsómeke bótsíi Píívyéébe ímiáámedi díllóhi. ²⁵ Aame ícyooca tsáhájucó taúhbájú túkevéjtsó pañe meíjcyájúcootúne. ²⁶ Ícyooca méijcyá Píívyéébej tsíimeréjuco pámeere Críjtoke mecáhcujtsóme. ²⁷ Muuráhjáa ímiááné dííbyeéjté meíjcyáné uubállé metsójtsótsámeímyé méijcyá dííbyeduréjuco. ²⁸ Áanéllíi tsá menééítyuró tsíjtyere jodíómú íjcyane. Téhdure tsá menééítyuró tsíjtyere gríéégómú íjcyane. Áhdure tsá menééítyú tsaate ímí íjcyánáa tsaate tsíjtyé hójtsí pañe íjcyane. Muurá ihdyu pámeere tsííñé míamúnaa íjcyároméhjima wajpíímuma waalléémú méijcyá tsamééré Críjtoéjte. ²⁹ Ehdu pamévare dííbyeéjté meíjcyame méijcyá Aavaráaúvúj tsíiménémúhaábe. Áanéllíi téhdure mewáábyuta teene dííbyekée Píívyéébe íajcuíñé nééneé.

4

¹ Cáhawáa méjtsúcunuj, muurá tsaapi tsíimene cááni dsíjívéné boone dííbyé tsíeméné aabájaabe íjcyáíibye íáyáné hajchótá ihdícyaabédú íjcyá tsaaté hójtsí pañe. ² Aabe íbúwajíí ícyahíjcyá cáánívúú diítyéké téénevu níwaavémé dibye kéémécooca dííbyeke ájcúíibye. ³ Ahdúu muurá éjyú meícyahíjcyá taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe Críjtóí méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Aamée méítsúcunúhijcyá teene meuráávyeneríyé mepájtyetéiyóne. ⁴ Áronáacáa Píívyéébe Íllíkye meéllevu wállóóíñé éévé úújeténeíllíi bóhówááveebe wállé ííbúwá déjucóvú íípívyéévéneema. Áábekée dille tsíimávaabe keemévé tééneré Moitséeúvuj tééveríi dibye ájcúné taúhbájú pañe. ⁵ Ehdúu Jetsocríjtó méhdivu íbóhówáávéne meke ímíjpyetésó taúhbajúu meuráávyerómé ímítýúmé meíjcyámeke bótsíi Píívyéébe ítsíímedi idíllóki. ⁶ Aane ímiááné dííbyej tsíimé meíjcyane méhdityu íbóhówaúcunú mépañévú pícyoobe Ípííhó Íllíj tééveri. Áánere muurá meke túkévéjtsóneri dííbyeke mecáánivámé ménehíjcyáhi: “Llíhíyo múúháj Caánij.” ⁷ Aane ícyooca dííbyej tsíimé meíjcyámé hallurí tsáhájucó íiná íjcyatúne. Áanéllíi meke ájcúíibye íavyéjuvu Jetsocríjtoke mecáhcújtsónéj tééveri.

Cahcújtso múnáadi Páávoru íjyáacunúne

⁸ Muuráhjáa ihdyu éjyju ámuha Píivýéébeke mewáájácútúnélli ihdícyanéhjí mecáániváné méíícúvehíjcyáhi. ⁹ Áánetu ícyooca tsúúca ámúhakey dibye wáájacumé ámuha méijcyá dííbyeéjte. Áronáa ¿íveekí ámuha méimíllé tsiíñe íhdéené taúhbaju meúraavyéne? ¿Mityá ámuha méimíllé tsiíñe téené pañe méijcyane? ¹⁰ Muurá ámuhaí méijtsúcunúpi eene ténevá pijcyábádú, ténuhbavadú, kéjcoojíjí ámuha Píivýéébeke medúúrúvahíjcyánetu ámúhakey dibye ímiáámedi díllóiyóne. ¹¹ Ehdu ámuha múhdurá medáríívemeíñetu ámúhadítýú o néé bañúháñéubáhjáa ámúhakey o úwáábohíjcyáne.

¹² Áronáa ihdyu ámuha táñahbémuke o néé íhdée ámuha meícyahíjcyané meúraavyéjúcóotuki. O íjcyadúréjuco méijcyane. Muuráhjáa tujkénú ámúhakey o úwáábócooca tsá oke ámuha metsáríllétú tsíjijtóréjuco o úwáábórónáaaca. ¹³ Muuráhjáa téijyju ámúhakey ímiáájú ó úwáábohíjcyá táhálluúúneri o chéméroóbe. ¹⁴ Áróobekée muurá ámuha oke éhdiívalletúmeré tsaímíyé mewáátsúcúpéjtsóóbeke méíícúvehíjcyá muhdú Jetsocríjtomútsikye níjkyéji múnáájpiima ámuha meíícúvéiyódu. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ámuha mepíivyetécá táhálluúúcu oke mecápáyoácóiyá ámúhá hálluúúnetúrjúco. Áameke ¿íñá ámúhakey pájtyeme íveekí tsáhájuco óhdi ámuha meíícúvetúne? ¹⁶ ¿Ámuháubá méijtsúcunú ámúhakey o tsárílléne ehdu o néhíjcyáne? Muurá ihdyu ímiááné tehdújuco ámúhakey o néhíjcyáne.

¹⁷ Muurá eene ámúhakey íñé imíjyaú úwáábohíjcyámé tsá ímiá uwáábó meénuhíjcyatúne. Íllure muurá ámúhakey óhdityu imújtátsóro úwáábohíjcyámé díityé uwááboréjuco ámuha meúraávyeki. ¹⁸ Áronáa ihdyu tehdújúcooíyó ímiá uwáábó ámúhakey imyéenu ámúhadi dítye tsúúrámeíñe. Tsá idyé ámúhama o íjcyanéllíihyére ámúhadi dítye tsúúrámeíhíjcyáítýuróne. ¹⁹ Aane ámuha áatsíímédú menéeme tsiíñe múhdurá medáríívemeíñe ídátsó oke pájtyé éhne múúne walle itsíímáváne ávyeri ícúbáhrámeídyu. Aabe ámúhadi ó íjyáacunúhíjcyá Críjtokéréjuco ámuha mecáhíjtsóne dibye íjcyadu méijcyáíyóneri. ²⁰ Múhdúvúrá ó íjtsúcunú ehdu ámuha meícyahíjcyáne. Áánélli ihdyu múhdutúiyó ícyoocaré ámúhama o íjcyane ímíñeúvú ámúhakey o úwááboki.

Agáama Tsáarámúpidítýú íjcyané uwááboju

²¹ Muurá ámuha méijtsúcunú Moitséeúvuj téeveríi Píivýéébe meke ájcúné taúhbaju néhdu méijcyáneeri mepájtyeténe. ¿Aca tsá ámuha mewáájácútú muhdú dííbyé waajácúháámitu tene cáátuváne? ²² Muurá téhaamítú néene Aavaráaúvúhjáa míityétsikye tsíímáváne. Páñétúelle méwadívúhjáa tsíímávaabe tsáápiikye. Áánetúhjáa tsíjpiikye tsíímávaabe íúnú múnáálledívu. ²³ Aanéhjáa íúnú múnáálle Agáadívú dibye tsíímávaabe ihdícyaabéré íñe méijcyadu. Áánetúhjáa páñétúélledívú dibye tsíímávaabe díibyéjuco Píivýéébéhjáa díityétsikye íajcuíñe néhíjcyáabe. ²⁴ Ehdúhjáa tsíímávamúpi Píivýéébe míamúnáake míjijtócuri túkévéjtsoíñe. Díilléhjáa muurá Agááj tsííménémúhaabe tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco Moitséeúvukée Tsinaíí caméhaúvú Píivýéébe ítyaúhbajúvú ájcúné pañe íjcyame ícyahíjcyáne. ²⁵ Áánélli muurá téhbau Aráabíá ííñújiri íjcyahbáú memévá díílleúvu déjutu. Muurá Jerotsaréeri íjcyame taúhbájú pañe ícyahíjcyá díílleúvúj tsííménémúhaabée tsíjtyé hójtsí pañe ícyahíjcyádújuco. ²⁶ Áánetu ihdyu níjkyéjiri íjcyané Jerotsarée múnáa méijcyame tsáhájuco téené pañe méijcyatúne. ²⁷ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu néene Tsáarádityu:

Ajchíbá u íjcyárolle kímóóvétulléré ímíjyuuri díicya. Muurá úi ú tsíímávaáhi. Aame díítsíime ávyetá mityámé lílyááteé díúnú múnáálle tsíímé lílyaaténé éhniíñevu. Ehdu néene Píivýéébe waajácúháámitu.

28 Ámuúha táñahbému, Píivýéébhjáa néhdújuco Itsáake cáánimutsi tsíimaváne. Áhduréhjáa dibye néhdújuco íñe tsúúca dííbyej tsíimé meíjcyane. 29 Árómeke íñe tsaate meke muhdú dáriívehíjcyá íhdéené taúhbaju iúráavyéneri éhnehjáa Píivýéébere píáábóneri Aavaráa pañétúelledívú tsíimáváábeke iúníu múnáalledívú dibye tsíimávaabe tsárillehíjcyádu. 30 Téénetu muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééneé: “Díúniú múnáalleke dijchívyetso dihjyátú illímájuco. Tsá pañétúelle dítyáabadívú u tsíimáváábé wáabyuta íjcyane dííbye éhne íjcyatúne.” Ehdú nééne Píivýéébe waajácúháámitu. 31 Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá meíjcyatú iúníu múnáalledívúu Aavaráaúvú tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu. Muurá ihdyu meíjcyá pañétúellée Tsáarádivu dibye tsíimáváábéj tsíiménémúhaabe íjcyadu tsúúca pañétúejpi Píivýéébe Hájchikye mecáhcújtsónéllíhye.

5

Jetsocríjtokéré meúraavyéne

1 Muuráhjáa Jetsocríjtó tsúúca meke ijchívyetsó taúhbaju meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyánetu. Áánéllí metsu dííbyekéréjuco meúraávye ímíñeúvu. Óvíjyacóóné ámuha tééneri metsúúrameíhijcyané meke pájtyetésóiyóneríjívarí.

2 Aane cáhawáa ímíñeúvú melléébó ámúhake o nééneé. Muurá ámuha mekíhdyahírótsámeíñetu ímiáámedi Píivýéébe ámúhake díllóiyóné ámuha meíjtsúcunúne tehdu meméénúmeíhájchíí tsá Críjto ámúhake pájtyetésóityúne. 3 Áronáa ihdyu o néé tehdu imyéénúmeíñe ímí Píivýéébema íjcyáiyóneri tsúúrameíhijcyámé óvíí ávyeta muhdú teene taúhbaju néhdú íjcyáhi. 4 Áronáa illure ámuha tééneri mémújtátsámeí Píivýéébe meke iwájyúne Críjtoj tééveri mepájtyetéíñe méénúnetu. 5 Muurá ihdyu ímiáámedi meke dílloobe Ípííchó meke túkévéjtsóneri Jetsocríjtoke mecáhcújtsómeke. 6 Áánéllí mekíhdyahírótsámeítyúné tsá muhdú néétune. Áhdure mekíhdyahírótsámeítyóné tsá meke píáábotúne. Apááñéré ihdyu ímiááné Jetsocríjtoke mewájyúne mecáhcújtsóné meke píaabóhi.

7 Aanée muurá tsúúca tehdujúco ámuha meúraavyéne. ¿Ááné mutsíhdyúhjáa íveekí tsáhájuco ámuha téené uwááboju ímí mecáhcújtsotú múha nééjuri? 8 Áánéráhjáa tsúúca Píivýéébe ámúhake ijchívyetsó ténejcútú Jetsocríjtoj tééveri. Aane tsá dííbyedítyú tene íjcyatú eene píéénéré ámuha meúraavyéne. 9 Muuráhjáubá ihdyu ámúhadítyú tsáápihdítyuré íjcyane ehdu ámúhake dáriivé éhne múúne haríínallíjyú metátsajcóné pañévu íooríchotu áyánéwu mepícyooróné páneeríyéjuco mújtadu. 10 Áronáa ó waajácú Píivýéébe tsííñe ámúhake píááboíñé ámuha meíhveté taúhbaju néhdú ámuha meíjcyáneri mepájtyetéiyóné ámuha meíjtsámeíhijcyánetu. Áánetu ihdyu íhnáhooíñé dibye ícúbahráné ámúhake mútátsohíjcyámedi.

11 Muurá téhdure óhdityu nehíjcyámé oova mekíhdyahírótsámeíñeríyé ímí Píivýéébema meíjcyane o úwáábohíjcyáne. Áronáa teene o úwááboca tsá oke dítye tsárillehítyuróne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveríyé mepájtyeténé o úwáábohíjcyánéllí oke tsárillehíjcyáme. 12 Aame ihdyu óvíí illuréjuco ámúhadítyú dówaavéné tééneri ámúhake pátsáricyohíjcyáme.

13 Muuráhjáa tsúúca Píivýéébe ámúhake ijchívyetsó téénetu. Aame ámuha tsáimiyéjuco meíjcyame tsá ímityúné meméénújúcóóityúne. Ímíñeúvú pamévamáyé mewájyújcatsíñe mepíáábojcatsí. 14 Muurá tsane dííbyé taúhbaju nééhíí: “Pamévakéré múu wájyú muhdú u wájyúmeídyu.” Ehdú muurá pamévakéré mewájyúhájchíí tsúúca mémeenú páneere dííbyé taúhbajúúné muhdú meíjcyáiyóné meke nehíjcyáne. 15 Áánetu tehdu ámuha mewájyújcatsíñe mepíáábojcatsííyótsihvu illure ámuha meícúbáhrájcatsíhájchíí muurá illure ámuha métútávátsójcátsíhi.

Píivyéébé Apíícho meke túkévéjtsóne

¹⁶ Áánéllii ámuhákye o néé Píivyéébé Apííchó túkévéjtsó pañéréjuco ámuha meíjcyá ímítyunéhjí ámuha meméénújúcóótuki. ¹⁷ Tsá dííbyé Apííchó ímíllétú meímillédú meíjcyane. Téhdure ténéhji méhdivu cátuhtsó teene meke túkévéjtsóné pañe meíjcyáiyóne. Ehdu panéjcvávú téneecu cátuhtsójcatsíñéllii éhniíñevu métsúúraméí Píivyéébé Apííchó túkévéjtsó pañe ámuha meíjcyáiyóneri. Óvíjyacóóné ámuha meímillédú meíjcyane. ¹⁸ Aane ímiááné ámuha dííbyé Apííchó túkévéjtsó pañe meíjcyáhajchíí tsáhájucó ámuha íhdééné taúhbájú túkévéjtsó pañe meíjcyájúcootúne.

¹⁹ Muurá ímilléduré ícyahíjcyámé tsá téévetúne. Panévare muurá ímítyunéhjí méénume íhdícyáméhjima dómácócatsíhijcyáhi. ²⁰ Aame níjcyotájtekeré duurúvahíjcyáhi. Nomíuuváwu nééme tsané úhbajcatsiyíé íjcyame itsáílléjcatsíñe waabyénúcatsíhijcyáhi. Iiye ímí íjcyáiyóné ímílléme. Ehdu idyáííwéjcatsíñe ílluréjuco ditye dóhwábahíjcyané íhdyúeháhjíréjuco. ²¹ Aame nomíutááváwu nééme dsíjívétso múnaa, líiyicyáve múnaa, íjcyame majchó ávyétá mityáne. Áhdure tsíñehji panévare ímityúné méénuhíjcyáme. Aane éjyúu ámuhákye o néhdu tsá múu tehdíívanéhjí méénutúne. Muurá tehdu nénehji méénume tsá Píivyéébé avyéjúejte íjcyatúne.

²²⁻²³ Áánetu ihdyu Píivyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meíjcyame méwajjújcatsíhi, méimíjyúúhíí, tsíñehji meke pájtyeróné máaabúcuhi, tsáimíyé pamévamáyé meíjcyáhi, tsíjtyeke mépiáabóhi, panévare óóchevéllétúme mémeenúhi, ídaatsómé meíjcyáhi, tsá ímítyunéhjíwú metáhjátsámeítyúne. Ehdu Píivyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meíjcyame tsá íhdééné taúhbaju nééné tsíjítoríyé meíjcyatúne. ²⁴ Muurá Críjtoke mecáhcujsómé ímityúné icyánéjcutu meíjcyá dsíjívemédú ténéhji éllevu meíjcyájúcóótúnéllíihye. ²⁵ Aame meíjcyá Píivyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe. Áánéllii metsu meíhvéjtsámeí tééneréjuco meke túkévéjtsóné pañe meíjcyaki.

²⁶ Tsáhájucó ávyéjuuháñé mellííñéítyuróne. Tsá íínerí menómíutááváítyuróne. Tsá ímityúné medáííwéjcatsíítyuróne.

6

Mepíáábójcatsíñe

¹ Aane tsaate ámuhádítyú ímityúné pañévú mújtáhajchíí mépiáábó ditye tsiíñe íimíjpyetéki. Áronáa ihdyu ímíñeúvú chooco méuwaábó diityéke. Áane téíibúwá meíjcyá ámuháyéjuco tehdu meíjcyátuki. ² Ehdu mépiáábójcatsí múhdurá ámuha meícyahíjcyánéhjítu Críjto ímillédú ámuha meíjcyaki.

³ Muurá iiye íhtsutúme íjcyane íjtsúcunúmeímyé tsíjtyeke ípiáábóiyónéhjí éllevu íjcyatúme állímyeíhi. ⁴ Cáhawáá ihdyu ámuha tsáápiitsa métsúúraméí Críjtoke ámuha meúraavyémé tsáimíyé meíjcyáiyóneri. Áronáa ihdyu tsá múu íjtsúcunúmeítyú tsíjtyé éhniíñevu ímí íjcyane. ⁵ Muurá íjcyanéi pámeere ímityúné meméénuhíjcyané meméénújúcóóítyuróne.

⁶ Áhdure ámuhákye o néé íñe Píivyéébé ihjyu ámuhákye úwáábohíjcyámeke ámuha mepíáábo panévaturé íñe tájpi ditye íjcyáíñetu.

⁷ Aame tsá múu állímyeítyúne. Méíjtsámeídí Píivyéébe wáájácúityúné ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muurá ímityúné méénuhíjcyámeke tééne áhdovu ájcuííbye. ⁸ Aame ílluréjuco wágóóovéíñe ímillédú ícyahíjcyáme. Áánetu Píivyéébé Apííchó meke túkévéjtsóné pañe meícyahíjcyámé méújcuú mújyú medsíjívéjúcóóítyúne bóhi. ⁹ Áánéllii metsu óóchevéllétúme ímiáánéré meméénuhíjcyaki. Ehdu muurá ímiáámé meíjcyáhajchíí tééne

áhdó tsaímíyējuco meíjcyaiíñe. ¹⁰ Áánéllii metsu pamévamáyé ímiááméré meíjcyaki. Tsá Críjtoke mecáhcujsómé tsané nahbémú meíjcyame ímityúné medáríívéjcatsíityuróne.

Páávaro pítajcóné

¹¹ Aane íñe ámúhake o pítajcóné oorējuco páñetu o cáátunúne. ¹² Muurá eene tsaate Críjtoke úraavyémé téené hallútú diityéké tsijtye ímityú íjtsúcunúiyónélliihyéré ámúhake táúhahíjcyá ámuha mekíhdyahírótsámeiki. ¹³ Árome muurá tsá panévaré teene taúhbaju nénehji méenuhíjcyatúne. Muurá íllure ímityájkímyeí ámúhake téénevu táúhahíjcyáme. ¹⁴ Áánetu ihdyu tsá o ímíletú íñerí o mítyájkímyeíiyóne. Apááñéré ihdyu ímí ó íjtsúcunú mewájyurí Críjto páwachékevu dsíjívéebeke o cáhcújtsónéllii táimityú táhallurí íjcyájúcootúne. Aabe téené pañe o íjcyájúcoótúnéllii ténejcútú ó íjcyá dsíjívéebedu. ¹⁵ Ahdícyane tsá muhdú tene néétu mekíhdyahírótsámeítyúne. Áhdure mekíhdyahírótsámeíyóné tsá íñetú meke píáábotúne. Áánetu ihdyu Críjtoke mecáhcujsómé tsíhdyuréjuco mecápáyoovéné meke píaabóhi. ¹⁶ Aane óví Píívyéébe meke íídaatsóllédú íjcyabe pámeere pahúllevaré ihñéjté íjcyámema ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcy muhdú ámúhake o úwáábohíjcyádu.

¹⁷ Óvíjyacóóné ámuha oke múhdurá medáríívehíjcyáne. Muurá íñe Máavyéjuube Jetsocríjtoke o cáhcújtsóné hallútú oke ditye méenuhíjcyáné matyáwááné tájpiíyi íjcyánetu méwaajácú dííbyé wákímyeí múnáajpi o íjcyabe ímiááné ámúhake o néhíjcyáne.

¹⁸ Ahdícyane óví dííbyerējuco ámúhake pámeekéré panévatu píaabóne. Áyu tehdújuco.

EPÉÉTSIO

Éépetsóri íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo íñe Páávoró íhyaami ó caatúnú elle ámuha Éépetsóri meíjcyame Jetsocríjtoke meúraávyéme éllevu Píívyééberée dííbyedítú íjcyáné uwááboju o úwáábóíñévú oke pícyoóbe. ² Áámeke óvíi ámúhakye píáábohíjcyamútsí íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Críjtoke mecáhcújtsóne áhdo

³ Ahdícyane ihdyu óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píívyéébeke méduurúváhi. Muurá ímí Máavyéjuube Jetsocríjtoma meíjcyámeke tsáimíyé níjkyéjitu panévaturé píáábohíjcyaaábe. ⁴ Tsúúcajátújucóhjáa ííñujíí ípívyéjtsótúné íhdéjuco díbye wábyujtsóné Jetsocríjtoj tééveri meke újccúmeke ímíbájchoíñé méimítúyú máhallúrí íjcyájúccóótu dííbyejéte meíjcyame íínetú menéetsámeítuyuki. ⁵ Mítýanéhjáa meke íwájýúnéllii íjtsámeííbyé dííbyej tééveri meke ipájtyetétsómeke ítsíímedíyéjuco idíllóíñe. Ahdújuco díbye meke tsíímvámé dííbyejéte meíjcyane díbyéhjáa méhdityu íjtsámeídyújuco. ⁶ Áánéllii páijyuvaré dííbyeke méduurúvahíjcyá ávyetáa méhdi ídáátsóvéne díbye meke píáábónéllííhýe. Mekée muurá píááboobe Íllíkye mítýane díbye wájýúúbeéjéte meíjcyaki. ⁷ Muuráhjáa ávyetáa íhnáho meke íwájýúnéllii díbye dsíjívénéj tééveri méimítýuháñé mééma ímíbájchoobe mepájtyetéki. ⁸ Ááneríi meke úújétsóobe mítýane meke íwájýune. Áánemáa meke ájcuube panévare mewáájácúíñé tujkévejúvu. ⁹ Téhdurée meke waajácútsóobe tsúúcajátújuco muhdú meke ipájtyetétsóíñé ítsámeíhijcyáné tsúúca mééma ípánéévétsónévu. ¹⁰ Aane ehdu ípityájcó páneere pájtyéné boone Críjtoke pícyoóíibye pámeere níjkyéjima ííñújiri íjcyámé avyéjuube díbye íjcyaki.

¹¹ Dííbyej tééveríhýaá muurá tsúúcajátújuco díbye meke újcune íavyéjúejte meíjcyaki. ¹² Ehdúhjáa méénuube muhdú íjtsúcunúdu íñé tujkénú muha Críjtoke mecáhcújtsómema ámuha bóónétu mecáhcujtsómé pámeere dííbyeke maávyéjújtsó dúúrúvamére. ¹³ Muurá Críjtodítúyú pajtyéteju íjcyane ámuha mecáhcújtsómé pañe tsúúca Píívyéébe Apííchó íjcyame ímíááné ámuha méijcyá dííbyejéte díbyée néhdújuco. ¹⁴ Aane muurá dííbyé Apííchó tsúúca mépañe íjcyánetu méwaajácú ímíááné meke díbye múijyú íñéijyu pícyoóíñé íavyéjuvu tsáimiyéjuco dííbyema meíjcyaki. Ahdícyane metsu dííbyeke medúúrúvahíjcyá avyéjújtsómére.

Cahcújtsó múnáá hallúvú Páávoró Píívyéébeke tújkéveju táúmeíñe

¹⁵ Muurá ó waajácú tehdujuco ámuha Máavyéjuube Jetsóoke mecáhcujtsómé ímí pamévamáyé cahcújtsó múnáama mewájýúccatsíhijcyáne. ¹⁶ Áánéllii páijyuvaré ámuhá hallúvú Píívyéébeke ó téhdútsóhíjcyáhi. ¹⁷ Téhdure ó táúmeíhijcyá dííbyeke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani íjcyáábeke díbye ámúhakye íájcu ítyujkévé íjtsaméityu díbyée Jetsóoj tééveri méhdivu úújétsámeíñé ímíñeúvú ámuha mewáájácuki. ¹⁸ Aane óvíi ámúhakye tújkévejúvú ájcuube dííbyé avyéjúejté ámuha meíjcyáímyeke díbye újcúme úmíwa ííñé ímíjyaú néene ámuha ímíñeúvú mewáájácuki. ¹⁹ Áhdure idyé óvíi ámúhakye waajácútsóobe muhdívané ííhtsútú íjcyáne tájpi íñe dííbyeke mecáhcujtsómé meícyahíjcyánevu. ²⁰ Áánevu muurá meke úújétsóobe Críjto dsíjívéébeke tsííñe íbóhítsóne íúniúvú níjkyejívú itsájtyéébeke íavyéjújtsóneri. ²¹ Áábekée pícyoobe íñe múhdumé avyéjujete níjkyéjirii, ííñújirii, íjcyámé avyéjuube páñétúejpi díbye íjcyaki. Áábedívú muurá tsá múha úújetétú íñe ícyooca íjcyáné

avyéjuytédyu. Áhdure bóone íjcyáromedyú tsá múha úújetéityú dííbyedívu. ²² Áánélliihyé muurá dííbyé hójtsí pañévú pícyoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné íjcyane. Áhdurée dííbyeke pícyoobe múhdumé dííbyé cahcújtso múnaa íjcyámé túkevjtsoobe díbye íjcyaki. ²³ Muurá dííbyé cahcújtso múnaa méijcyá tsané múnaa dííbyema. Aabe páneere ejécunú íñe múhdúné tsíeméné íjcyane.

2

Píivyéébe meke pájtyetéstóne

¹ Muuráhjáa dííbyere Píivyéébe ámúhake pájtyetéstó Críjtoj téeveri ámúhá imítuyháñé déjúcotu ámuha mewágóóóvéiyómeke. ² Muuráhjáa íhde ámuha ímityúné méícyahíjcyá íñe íji éhné Naavéné túkevjtsoju Píivyéébedítyú míamúnáake múhdurá ítsámeíchohíjcyánéréi ámuha meúráávyénéllíihye. ³ Ehdúu ímiááné méícyahíjcyá ímityúmé eene ícyooca tsaate íjcyadu. Mepée meímíllejítóré meúráávyehíjcyá méhdityúré íjchívyéné allíujúúne. Áané déjúcotúu muurá máhallúrí íjcyájúcooróné Píivyéébe méhdi ícúbáhráiyóné eene ícyooca tsíjtyé hallúrí tene íjcyadu. ⁴ Áronáacáa ihdyu mítyane meke iwájyúnéllii méhdi ídáátsóvéne meke pájtyetéstó Críjtoj téeveri mewágóóóvétu dííbyedúréjuco méijcyaki. ⁵ Ehdúu Píivyéébe méhdi ídáátsóvéne meke píaabó mepájtyetéki. ⁶ Muuráhjáa Críjtoke íbóhíítsóneri meke ávyejújtsoobe dííbyema méijcyá níjkyéjiri íavyéjuri. ⁷ Ehdúu mééma méénuube Críjtoj téeveri bóónétu íjcyáné míamúnáake iwáájácútsó ímiááné meke iwájyune. ⁸ Aane íñe tsúuca mepájtyeténé tsá meere meíhnáhorí meméénutúne. Píivyéébere ihdyu meke ídáátsóllénéllii pájtyetéstó Íllíkye mecáhcújtsónej téeveri. ⁹ Tsá mepájtyetétú ínehjí meméénúnéllíihye. Áánéllii tsá téeneri memítýájkímeíítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa Píivyéébe Jetsocríjtoj téeveri méijtsaméí cápáyoácó ímiááneréjuco meméénuhíjcyaki. Ehdúhjáa tsúúcajátújuco meke íímíbájchoíñe íjtsámeídyújuco díbye méénune.

Críjtoke cáhcujtsómé ímí íjcyane

¹¹ Aane cáhawáá méijtsúcunu muhdúhjáa ámuha méícyahíjcyáne. Muuráhjáa tamúnaa jodíómú íhdícyámedíyé ámúhake díllóhíjcyáhi. Áánemáa iiye díllómeíhíjcyámé ímiáámé Píivyéébeéjité íjcyane íjpiíye ikíhdyahírótsámeíñéllíihye. ¹² Téijyúikyée muurá ímiááné tsá ámuha mewáájácútu Mepájtyetéstó Críjtoke. Áánélliihyé tsá ámuha Píivyéébeéjité méijcyatúne. Ídátsóhrée ámuha waagóojte méijcyame tsá mewáájácútu muhdúhjáa Críjtoj téeveri meke díbye ípájtyetéstóíñe pítyájcámeíñe. ¹³ Áronáa ihdyu ícyooca Jetsocríjtóo mewáajyuri dsíjívéébema ámuha méijcyánéllii tsúuca ámuha méijcyá Píivyéébema. ¹⁴ Áhdure muurá dííbyej téeveríyé ícyooca muuha jodíómuma ámuha méijcyá tsaímíyéjuco íhde múhdurá medáíívécatsíhíjcyaróme. Aame ícyooca ámuha jodíómú méijcyátúrómema méijcyá tsamééréjuco. ¹⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuj téeveri Píivyéébe ájcúné taúhbajúúné hallútú jodíómú íjcyátúmema tamúnaa jodíómú tsáíllécatsíhíjcyanéhjí Críjto ídsíjíveneri níjkévatsóhi. Ehdúu mééma méénuube íñe pamévá míamúnaa méijcyarómé dííbyeke mecáhcújtsómé tsame dííbyeéjité méijcyame ímiáámeréjuco méijcyaki. ¹⁶ Muuráhjáa múhdurá medáíívécatsíhíjcyanéhjí Críjto mééma níjkévatsó páwachékevu ídsíjíveneri. Ehdúu ímíbájchoobe pamévá míamúnaa méijcyarómé tsamééréjuco méijcyame tsaímíyé Píivyéébema méijcyaki.

¹⁷ Ehdúu Críjto ítsááne muuha jodíómuke waajácútsó muhdú tsaímíyé Píivyéébema muha méijcyaiñe tsúuca dííbyeke muha mewáájácújúcúóóromeke. Áhdurée ámuha jodíómú méijcyatúmé awáá dííbyeke mewáájácújúcúóóromeke muurá waajácútsóobe. ¹⁸ Áánéllii dííbyej téeveri Méécááni Píivyéébema tsaméhjí menáhbévájcatsí dííbyé Apííchó mééma íjcyane

meke piáábóneri. ¹⁹ Áánéllii tsáhájucu ámuha tsíjtye múnaa meíjcyájúcootúne. Muurá icyooca meíjcyá tsané múnaaréjucu Píívyéébé avyējúejte tsúúca dííbyeéjte meíjcyame. ²⁰ Muuráhjáa muha Jetsóó mamýmú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama uwáábó medéjucóónúné pañévú tsúúca ámuha méúcaavéhi. Aane muurá ímichi pañétúejpi Jetsocríjtó dííbye tájpi meíjcyaaabe éhne múúne jaa ímichi ápihajcúné hallúrí íjcyadu néébeé. ²¹ Aame íñe icyooca éhniíñevu dííbyema méllíyaatéhijcyá ímiááméré Píívyéébema meíjcyaki. ²² Aane muurá Críjtoma meíjcyame jahdu menéémé pañe Píívyéébe ijcyá Ípííchoj téeveri.

3

Jodíómú íjcyátúme uwááboobe Páávoró

¹ Áané hallútú íñe oo Páávoró o íjcyáábeke cuvéhoojánúme ámuha jodíómú meíjcyátúmeke Críjtodítýú íjcyané uwááboju o úwáábohíjcyané hallútu. ² Tsúúca íhya ámuha méwaajácú Píívyéébé meke ídaatsólléne oke níwaavéné ámuha jodíómú meíjcyátúrómeke téenevu o wáájácútsoki. ³ Muuráhjáa ihdyu dííbyere óhdivu bóhówajtsó amúhake téhdure Críjtoj téeveri ipiááboíñe wáájácúratúné ipítýajcámeíñe. Aanée muurá tsúúca amúhake o úúballé áyánéwu éhnée íhde amúha éllevu o cáátúnúháámí pañe. ⁴ Téhaamí ámuha meéévenetu íhya tsúúca méwaajácú ímiáánéjucóo oke díbye téenevu wáájácútsóne. ⁵ Tsáháa muurá teene éjyju múnáauvudívú díbye bóhówajcárotúne. Aanée íñe icyooca tsúúca bóhówajcároobe Ípííchoj téeveri íhgyú uubálle múnáama dííbyeéjte muha meíjcyame Jetsóó mamýmú meíjcyamedívu. ⁶ Ahdícyane ámuha jodíómú meíjcyáturómé tsúúca meíjcyá Píívyéébé avyējúejte muha meíjcyadu Jetsocríjtodítýú ímiáájú úwáábómeíñe ámuha mecáhcujsódú íjcyame. Aame icyooca meíjcyá tsamééréjucu Píívyéébé Críjtoj téeveri íajcuíñe néene meújcuímye.

⁷ Ehdu néene íñe úwááboobéré ó pehíjcyá o méénúítýuróné Píívyéébé téenevu oke pícyoonéjucu. Aane ihdyu ó méénuhíjcyá dííbyé piááboríye. ⁸ Aabe oo pámeere múhdumé Píívyéébeéjte meíjcyamedítýú ídáátsoóbe. Áróobekée oke ityújkevéeélléne níwááveebe Críjtodi íñe imíjyaú meíjcyané uwááboju íjcyanévu ámuha jodíómú íjcyátúrómeke o wáájácútsoki. ⁹ Ahdújucu muurá o bóhówátsohíjcyané pámehdívúré teene wáájácúratúné Píívyéébe páneere ípívyéjtsóobe tsúúcajátújucu pítyajcámeíñe. ¹⁰ Aane muurá Píívyéébe meke úcu híjcyá pamévare dííbyeke mecáhcujsómé tsamééréjucu meíjcyá téenetu níjkyéjiri íjcyané íhtsútujte iwáájácu muhdívané dííbyé tujkéveju íjcyane. ¹¹ Ehdúhjáa imyéénuíñe pítyajcámeíbyé tsúúcajájucu. Ahdújucóo muurá díbye teene méénune Máavyéjuube Jetsocríjtoj téeveri. ¹² Ahdícyane dííbyej téeveri tsúúca Píívyéébema menáhbévájcatsí íñerí íllityétúme ímiáánéjucu Críjtoke mecáhcujsónéllííhye. ¹³ Áánéllii amúhake o néé ámuha meíhvéjtsótu íñe téené déjúcotu amúhállii o ícúbáhrámeíhíjcyané uwááboju. Íllure méímijyúúvé téeneri múhdurá íjtsúcunútúme.

Críjto meke wájyune

¹⁴ Ehdu Méécááni Píívyéébé tujkéveju mééma íjcyanéllii dííbyé úmíwávú o mímóúúvéne o íhgyúvahíjcyá dííbyema dúúrúvaabére. ¹⁵ Áábé cahcújtso múnaa meíjcyame muurá tsúúca meíjcyá dííbyé dohjiba múnaa tsaate tsúúca níjkyéjiríjyucu íjcyámema íñe íñújiri meíjcyame. ¹⁶ Áánéllii ó táúmeíhíjcyá dííbyeke Ípííchoj téeveri díbye amúhá pañévú ipícyo íhnháho amúhake tene ítsípájtso. ¹⁷ Ahdure ó táúmeíhíjcyá Críjto éhniíñevu amúhake ipiáábo ímí dííbyeke ámuha meúráávyeki. ¹⁸ Aame óví ámuha tsíjtye cahcújtso múnáama méwajyújcatsí ímíñeúvú ámuha mewáájácu ávyeta muhdú ímiááné Críjto meke wájyune

meijtsaméi pirúúvé ijcyane. ¹⁹ Aane ámuhá hallúvú ó táumeihijcyá piáábó Píivyéébe ímiáábé ijcyáabeke muhdú dibye ijcyadu ámuha meijcyaki.

²⁰ Áánéllii ihdyu metsu díbyeke medúúrúva ávyéjútsomére. Muurá meke piááboobe díbyeke metáumeíñe ehniñevu meijtsámeityúronemájucu. Ehdu muurá meke piáábohijcyaaabe Íapííchó méema ijcyáne j téeveri. ²¹ Aane ihdyu óvíi díbyeke méduurúvahijcyá díbyé cahcújtso múnaa meijcyame pajyuvaré mújyú níjkéváityúné ípyéé ipítýájcámeidyújuco Jetsocríjtoj téeveri mepájtyetéiñe dibye méénúnéllíihye. Ehdu teéne.

4

Píivyéébeéjté meijcyane Íapííchoj téeveri

¹ Aane muurá Máavyéjuube Jetsocríjtodityú ijcyané uwááboju úwááboobéré o péhijcyané hallútú íñe cúvéhóójari oo icyoóca. Aabe ámuhakye o nées tsúúca Píivyéébe ámuhakye újcume ímíñeúvú ámuha meijcyane muhdú meijcyáiyódu. ² Áhdure idyé ámuhakye o nées tsaííbuwáre idáátsóméhjiúvú ámuha meijcyáne mewájujycatsí pamévamáye. Aame ímityúné ámuháma ijcyaróné máaabúcuhiijcyá ímí ámuha meijcyaki. ³ Ááne métsúúraméi tsané múnaaréjuco ámuha meijcyame díbyé Apíííchó piáábori tsaímíyé ámuha meijcyáiyóneri. ⁴ Muurá íñe tsané múnaaréjuco meijcyámema ijcyané tsáneere Píivyéébe Apíííchó meke ityúkévéjtsoki. Áánéllii téhdure ijcyané tsáneere díbyé avyéjú mewáábyuta. ⁵ Aabe tsáápiie Máavyéjuube apáábyéré ijcyáabeke mecáhcujsóhi. Áábe mémeriyé muurá métsójtso méihijcyáhi. ⁶ Áánéllii diibye tsáápiie Mépiivyéébe ijcyá apáábyekéré pámeere mecáánivahijcyaaabe. Áábé hójtsiri pámeere meijcyá díbye tájpiye. Aabe kiá méhdityu íjcyátúnéllii panévaré mejtéeveri méénuhijcyáhi.

⁷ Áronáa ihdyu tsáápiitsa mépiivyété muhdú nénehji meméénune Píivyéébé Críjtoj téeveri meke ájcune. ⁸ Muurá díbyé waajácúháámítu nééneé:

Naavénekée ityáhjáne díbyé hójtsí pañe icyahijcyámeke íjchívyétsóne peebe cáamevu.

Aame ihñéjteréjuco ijcyame dibye nééjuriyé piivyété páhdúvaré nénehji imyéénune.

⁹ ¿Aanéhaca íñá nééiyóné teene dibyee cáamevu pééneé? Téénetu muurá méwaajácú íhtsútuubée ijcyároobe íñujívú íñíityéne idáátsonúne. ¹⁰ Áronáacáa bóónétu tsiíñe peebe cáamevu níjkyejívú páñétúétsihvu ávyéjuube íjcyáki. ¹¹ Áábe tájpi muurá páneere ijcyaaabe meke ihñéjteke ájcúné waajácúriyé mépiivyété páhdúvaré nénehji meméénune. Muurá tsaate piivyété díbyé ihju úwááboméré ipyéhijcyáne. Áhdure tsijtye piivyété iwáájacúné muhdú méúmíwa ijcyane. Tsijtye piivyété tsúúca Píivyéébeke cáhcújtsómeke ímíñeúvú muhdú múúne téjijto meúraavyéné íúwaabóne. ¹²⁻¹³ Ehdu muurá Críjto meke piáábohijcyá ihñéjté meijcyame díbyé wákimyéi ímí meméénu ehniñevu díbyé cahcújtso múnaa íllíyaaté pámeere díbyeke mecáhcujsómé mewáájácú muhdúhjáa Píivyéébe Hajchi ijcyane dibyee ijcyadu meijcyaki. ¹⁴ Áijyu ihdyu muurá tsá múha meke mújtátsóityú íhdityuré íjccúné uwáábori muhdú tsíméké memújtátsóiyódu. ¹⁵ Aane ihdyu cáhawáá metsu ímiááméré meijcyáne ímíñeúvú meúraávyé teene ímiááju. Áijyu ímiááné Críjto métúkevjtsoobe ijcyáabeéjté meijcyame ehniñevu méímíbaávyéhi. ¹⁶ Áábe tájpi pámeere díbyééjté meijcyame mewájujycatsíñe panévatúré mepiáábójcatsímyé muurá ehniñevu mellíyaatémé ímí Píivyéébeke meúraavyéhi.

Críjtoke meúraavyéne

¹⁷ Áánéllii ámuhakye o nées Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri Píivyéébeke wáájacutúme icyahijcyádú ámuha meijcyájucóótuki. Muurá ímityúné diityé íjtsaméi ijcyanéllii ímillédú icyahijcyáme. ¹⁸ Tsá ditye wáájacutú muhdú ímí íjcyáiyóné Píivyéébe íjtsaméi diityé pañe

Íjcyátúnéllíihye. Aame tsá Íjcyáityú dííbyema ímiánéjcu iwáájácúiyóné ímíllétúnéllíihye.

¹⁹ Muurá éhniíñevuré ‘nucójpí’ néétune méénuhíjcyá panévare ímityúne. ²⁰⁻²¹ Áronáacáa ihdyu tsá ámuha teene mewáájatú Críjto ímiá uwááboju ámúhakye úwáábocoóca.

²² Ahdícyane ámúhakye o néé ámuha meíhvétso ímiájítóo ámuha mewáájácútúné hajchótá ímityúné Íjcyaróné ímiááneúvúdú ámuha meítsúcunúhijcyáné tsáijyu múu ámúhadi Íjcyáhréi nééneé. ²³⁻²⁴ Ámúhá íjtsaméi mecápáyóóvéne ímiánejcúvuréjuco mepájtyé muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímíllénejcúvú tsaímiyéjuco ámuha meíjcyánetu mebóhówaúcunúki.

²⁵ Óvíjyacóóné ámuha maállícyatsíhijcyáne. Múu ímiáánéré ihjyúvá pamévamáyé íñahbémuma. Tsamééré meíjcyame tsá metútávátsójcatsítyuróne.

²⁶ Tsá múu tsaatédívú icyáyobáávatéhajchíi pañetétsójcatsítyúne. Ícúu múu ímíbáchójcatsíhi. Tsá múu tsiélleréjuco íjtsúcunútú teéne. ²⁷ Tsá múu Naavénédivú táhjátsámeítyúne.

²⁸ Áhdure tsáijyu múúne tsaate ámúhadítyú nánihíjcyámé ílluréjuco méihvété téénetu. Mewákímyeíñe tsíjtye vííóméhjike mépiáábo.

²⁹ Áhdure tsá múu ihjyúvatú ímityúneri. Ímiááneriyé múu ihjyúvá éhniíñevu tsíjtyeke tene ipiáábo Píívyéébeke ditye úráávyénetu. ³⁰ Ahdícyane óvíjyacóóné múhdurá medáíívémeíhijcyáné Píívyéébe Apííchó mépañe Íjcyane mekímóvéjtsótuki. Muurá teene mépañévú díbye pícyóonej tééveri méwaajácú ímiááné dííbyeéjteréjuco meíjcyámeke díbye újcúvaíñe.

³¹ Ahdícyane ílluréjuco méihvété ímityúné ámuha medáíívéjcatsíñe páhdúvare nehniwu meúhbácatsíhijcyánetu. ³² Ááne ímiááméré meíjcyáne ténehji méímíbáchojcatsí muhdúhjáa Píívyéébe ámúhadi ídáátsóvéne Críjtoj tééveri ámúhakye ímíbajchódu.

5

Píívyéébeéjté meíjcyáiyóne

¹ Muurá ámuha ímiááné tsúúca Píívyéébej tsíímé meíjcyámeke wájyuúbe. Áánéllii métsúúraméi dííbyedi díbye Íjcyadu ámuha meíjcyaki. ² Ááne mewájyujcatsí muhdú Críjto meke wájyudu. Muuráhjáa meke iwájyúnéllii meke ipájtyetétso íhvétjsámeíbyeke dsíjívetsómé éhne múu obééjake dsíjívetsódu. Ááneríi Píívyéébe mítyane ímíjyuuvéhi.

³ Ahdícyane tsúúca dííbyeéjté ámuha meíjcyame tsáhájucó múu íjtsámeítyú íhdícyámema idyómácójcatsítyóneri. Óvíjyacóóné panévare ímityúné ámuha meméénune. ⁴ Áhdure tsá múu átéréenéhjí úbálléjcatsítyúne. Múu Píívyéébeke ityéhdújtsóneriyé ihjyúváhi.

⁵ Muurá íhdícyáméhjíma dómácócatsíhijcyámé tsá Píívyéébe avyéjújte Íjcyatúne. Áhdure tsíñéhjí ímityuháñe méénuhíjcyámema panévare ímityúneri úmúúpívyehíjcyámé tsá dííbyé avyéjújte Íjcyatúne. Aane muurá tsúúca ámuha méwaajácúhi. Ténéhjíríyé muurá Íjcyame tsá dííbyeke icyááníváiyóne éllevu Íjcyatúne. ⁶ Ahdícyane maállítsámeídí múhdurá icyahíjcyámé átéréenéhjí úwáábohíjcyámedívu. Muurá ehdu ditye icyahíjcyáné hallútu Píívyéébe ícúbáhraá ávyetá íhnáhó diityedí dííbyeke ditye lléébohíjcyátúné hallútu.

⁷ Áánéllii tsá múu tehdu néémema náhbévatúne.

⁸ Muuráhjáa íhde ámuha tehdu ímityúné pañe méícyahíjcyá ímiáájú ámuha mewáájácútúnéllíihye. Áronáa icyooca tsúúca ámuha méwaajácújucoó Ávyéjuube Críjtoéjté ámuha meíjcyame. Aame ihdyu óví ámuha méijcyá ímiáámeréjuco. ⁹ Muurá téjito mewáájácúme ímiáámeréjuco meíjcyame tsíjtyeke mépiáabóhi. ¹⁰ Áánéllii ihdyu métsúúraméi Máavyéjuube Críjtoke ámuha meímíjyújtsóiyóneri. ¹¹ Aame ihdyu tsá múu náhbénutú ímiáájú wáájácúme ímityúné méénuhíjcyáne. Íllure múu úwaabó

keená ímiáájú íjcyane ditye iwáájácuki. ¹² Ehdu muurá teevétari wáájácúratúné ditye méenuhíjcyáneri meíhjúváiyóné nucójpítsóhi. ¹³ Aane muurá íñe Jetsocríjtó uwááboju diityédívú bóhówajtsó páneere ímityúné ditye méenuhíjcyáne. ¹⁴ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé:

Muhdú éhne múu dsíjívémé íjcyadu wáájácúmeítyuube u íjcyabe cána wájácúúvéne ímíñeúvú díjtsaméí Críjto uke iwáájácútso ímiájíjtóvu. Ehdu néene Píívyéébé waajácúháámitu.

¹⁵ Aane cána metéíbúwáávéne ímíñeúvú méíjtsaméí muhdú ámuha meícyahíjcyáneri. Tsá múu ímiánéjcu wáájácúcutúme ícyahíjcyádú íjcyatúne. Múu ímíñeúvú íjcyá tsúúca ímiánéjcu ámuha mewáájácúme. ¹⁶ Muurá ihnáhóóné Píívyéébeke meúraavyéné panévare múhdurá néenéllíihye. Ároné pañe múu tsúúrameíhijcyá tenejcuríye. ¹⁷ Tsá múu ávyeta pevé ííbuwáre íjcyatú wáájácúmeítyúme. Múu tsúúrameí muhdú meíjcyáiyóné Píívyéébe ímílléneri tehdu ámuha meíjcyaki. ¹⁸ Tsá múu llíyícyávetúne. Muurá tehdu meíjcyáhajchíí ílluréjuco metútávááveíñe. Áánéllíí ámúhá pañevú dííbye Apííchó meújcu ámúhakye tene ityúkévéjtsoki. ¹⁹ Ááne múu ámúhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi dííbyeke dúúruvaméré ihjúvájcatsí tenejcuri. ²⁰ Áhdure idyé múu dííbyeke paíjyuváre téhdútsohíjcyá panévá hallúvú Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri.

Métáábama mewáájycatsíñe

²¹ Múu Píívyéébeke ámuha maávyejúúllédú panéjcvávú avyéjúúlléjcatsíhi.

²² Áhdícyane óvíí ámúhá taabámú ámuha ájyúmuke avyéjuullé Máavyéjuube Jetsocríjtoke íavyejúúllédu. ²³ Muurá ájyu méwá túkevétsoobe Mepájtyetétsoobe Críjto ihñéjté meíjcyámé túkevétsoobe íjcyadu. ²⁴ Áabeke ihñéjté meíjcyame maávyejúúlléne mecáhcujsódú óvíí walléemú téhdure ájyúmuke íavyejúúlléne cáhcujsóhi.

²⁵ Áhdure idyé wajpíímú ícyánéjcutu múu méwámyuke íavyejúúlléne wajyú Críjtóo meke ihñéjteke mítyane iwáájúnéllíí wáájyúmeítyuubéré dsíjívédu. ²⁶ Muuráhjáa dsíjívéebe mewáajyuri dííbye uwááboju mecáhcujsónej tééveri meke íímíbájchoki. ²⁷ Aame tsúúca méímíbaavyé ííne ímítyú méhdi íjcyájúcootúme ímiááméré dííbyema meíjcyaki. ²⁸ Áhdícyane múu ímíñeúvú wajyú méwakye muhdú ámuha mewáájyúmeídyu. Muurá ímí meíjcyane meímíllebe métáábake méwajyúhi. ²⁹⁻³⁰ Tsá muurá méjpi meere meícúbáhráítyuróne. Muurá mewáájyúmeíñéllíí ímí météhmémeí panévaturé muhdú Críjto ihñéjté meíjcyámeke téhmehíjcyádu. ³¹ Muurá Píívyéébé waajácúháámitu néene wajpi cáánímútsidítyú ííne ítyáábavállema tsahécoréjuco íjcyaiñe. ³² Ehdu ámúhakye o néené pañe íjcyáné muhdú Críjto ihñéjtema íjcyáné uwááboju. ³³ Áhdícyane tsiíñe ámúhakye o néé ámúhá taabámuke ámuha mewáajyu muhdú ámuha mewáájyúmeídyu. Áhdure idyé diitye ámúhá taabámú óvíí ícyánéjcutu ámúhakye íavyejúúlléne wajyúhi.

6

¹ Áhdure tsiíme múu lleebó cáánímuke. Ehdu Píívyéébeéjté meíjcyane ímílleébe. ²⁻³ Muurá dííbye taúhbaju néehíí: “Ámúháj caánímuke mewáájyúne máavyéjuulle cáámene ííñújíí hallúrí ámuha meíjcyaki.” Ehdu muurá ítyaúhbaju néhdu íjcyámeke píááboóbe.

⁴ Áánéllíí cáánimu tsá múu uhbádúré úwáábotú íítsíimeke. Muurá tehdu néené uwáábó diityéké ímítyúnejcúvúré íjtsámeíchóiyáhi. Áánéllíí múu ímíñeúvú choocóré úwaabó diityéké Píívyéébé ícyánéjcu dííbyeke ditye ícyáhcujsóki.

⁵ Áhdure idyé tsíjtyé hójtsí pañe íjcyame múu diityéké íavyejúúlléne ditye táuhbáné meenú Críjtoke íícúvéiyódu. ⁶ Tsá múu íavyéjyte íitécoocaré ímí wákímyeítyú ditye ámúhakye ímí íjtsúcunúrokíye. Múu ditye ámúhama íjcyátúrónáa tsaímíyé wákímyeí

ímiááné Críjtó ïcúve múnaa ámuha meíjcyaki. Ehdu meíjcyane imílleebe Píívyéébeé.
 7 Áánéllii múu ímiááméré meenu íwákimyéí Máavyéjuube Jetsocríjtoke ïícuvénéjuco.
 8 Muurá tsaaté hójtsí pañe íjcyámema tehdu íjcyátúrómeké tsahtúré áhdóiibye muhdú ditye íjcyadújuco.

9 Áánéllii múu íavyéjute ícyánéjcutu ímíñeúvú picyóó ícúbáhratúmeré íúníu múnáake. Cáhawáá méjtsúacunuj, muurá páme Ávyéjuube Píívyéébe níjkyéjiri íjcyaaabe tsá tsaatéké éhnííñevu ímí íjtsúacunútúne. Muurá tsahtúré meke wájyuube pámeekére.

Ímityunéhjì metáhjane

10 Ámuúha táñahbému, ícyooca ihdyu méitsutúúvé Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri dííbyé ihnáhoóri. 11 Aame Píívyéébe ámúhake tújkévejsódú ímíñeúvú météhmeméí Naavéné ámúhake mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. 12 Tsá muurá míamúnáama memúnáátsócatsíhíjcyatúne. Muurá ihdyu mémúnáátsócatsíhijcyá diibye Naavéne ájkímú íjpiíma íjcyátúné míamúnáa ímityúmé íjcyame Píívyéébeke wáájácútúmeke íimillédú dáríívehíjcyámema. 13 Áánéllii ámúhake o néé muhdú Píívyéébe ámúhake túkévejsódú ímíñeúvú ámuha meíjcyatehdíívanéhjì ámuha maáábúcuéne íhtsutúme meíjcyaki.

14 Ahdícyane imíchi meíjcyáne ímiáájú ímíñeúvú ámúhá pañévú mepícyó éhne múúne cóhpene ócájmííhé méhdityu chíúcunúdu. Ááne ímiááméré meíjcyá ímityunévú ámuha metáhjátsámeityu éhne múúne méénujcatsi múnaa ityáhjátsámeityu túémííhóvú pícyámeídyu. 15 Ímíñeúvú meíjcyátsíívyéne méúwáábohíjcyá tsaímíyé meíjcyáne úwááboju éhne múúne tsodáhó íjtyúhápaajínevu íujcámeíñe íjcyátsíiivyédu. 16 Aame ímíñeúvú mécahcújtsó ámúhá watájcódú nééne téénej tééveri ámúhake Naavéné mújtátsóiyóné ámuha metáhjaki. 17 Aane íñe tsúuca pajtyeté mééma íjcyane tsáma méíhvéjtsodí éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji píaabódú nééne ímityunéhjitu meke téhmehíjcyáne. Áhdure Píívyéébe ihjyu ménítsúwádú nééne Ípííchoj tééveri mééma íjcyane ímíñeúvú meújcu ámúhá pañévu. 18 Aane ámúhá pañe íjcyáne tééveri óóchevéllétúme dííbyema páijyuvaré méihjyúvahíjcyá. Métáuméí dííbyeke píáábó ímí ámuha meíjcyaki. Áhdure métáuméí pahúllevaré dííbyejté íjcyámé hallúvú dibye diityéké ípíááboki. 19 Téhdure táhallúvú métáuméí dibye oke ityúkévétso muhdú mepájtyeténé úwáábojívú pamévakéré o wáájácútsoki. 20 Muuráhjáa tééné wákimyéivu oke Píívyéébe pícyoobe íñe tééné déjúcotu ícyooca oo cúvéhóójari. Áronáa ihdyu táhallúvú métáuméí píáábó núhnévétuubéré o úwáábohíjcyá ímíñeúvú muhdú tene néhdújuco.

Páávoró pítyajcóne

21 Aane cáhawáá ihdyu óvíi ménahbe Tííkico tééné wákimyéityu oke píáábohíjcyaaabe ímíñeúvú ámúhake táuubállé meenuhi. Diibye waajácú páneere muhdú o íjcyaaabe ïná o méénuhíjcyáne. 22 Áánéllii dííbyeke ámúha éllevu ó wallóo dibye ámúhake iúúballe muhdú muhtsi meícyahíjcyáne ámuha mewáájácúne metsájpínúki.

23 Ahdícyane óvíi Méécáani Píívyéébe Máavyéjuube Jetsocríjtoma ámúhake píaabó ímí ámuha dííbyeke mecáhcujtsómé mewáájycatsíñe íbúwají meíjcyá íñerí íjtsámeíjyúcootúme. 24 Áameke ihdyu óvíi ámúhake píáábohíjcyaaabe múhdumé ímiááné ámuha Máavyéjuube Jetsocríjtoke mewáájyúmeke. Áyu tehdújuco.

PIRIPÉÉTSE

Pirípori íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoroo, Timotéoo, íjcyamútsí Jetsocríjtó ìcúve múnáajtétsí íhyaami ámuha éllevu muhtsi mécaatúnú elle Pirípori dííbyé cahcújtso múnaa Píívyéébeéjté ámuha meíjcyáme éllevu, áhdure ámuhá uwáábojtémá túkevèjtsojté éllevu. ² Áámeke ihdyu óvíi ámúhakye píáábohíjcyamútsí íbúwajíi ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú Páávoró píáábó taúmeíñe

³⁻⁵ Muurá pajjuváré ámúhakye o ítsáávécoca ímíjyuuri Píívyéébeke téhdújtsoobéré ámuhá hallúvú ó táúmeíhijcyá píáábó ímiáájú mecáhcújtsoné wákimyéityu ícyoocápí oke ámuha mepíáábohíjcyánéllííhye. ⁶ Aane muurá ó waajácú Píívyéébe ámúhakye tsaímíyé píáábohíjcyané ímí dííbyeke ámuha meúráávye mújyú tsiíñe Máavyéjuube Jetsocríjtó tsááiñévújucu. ⁷ Ehdu íñe ámúhadítýú o nées oke ipíáábódúré Píívyéébe ámúhakye píáábohíjcyámeke o wájýúnema. Muuráhjáa íhde oke ipíáábohíjcyadúré íñe cuvéhóójari o íjcyáróóbeke oke píáábohíjcyaaabe tsíjtyeke o úúbállehíjcyá dííbyé ihjyu tóónútuubére. ⁸ Muurá Píívyéébe waajácú ímiááné ámúhakye o wájýune muhdú Jetsocríjtó meke wájýudu. ⁹⁻¹⁰ Aabe ámuhá hallúvú ó táúmeíhijcyá píáábó ámuha mewájýúcatsíñe mewáájácu muhdú dííbyeke tsaímíyé meúráávýéiyóne. Ááme ímiáámeréjucu ámuha meíjcyame íínerí menéétsámeítýu Jetsocríjtó tsiíñe tsáácoóca. ¹¹ Ehdu dííbyere Jetsocríjtó píáábori tsaímíyé ámuha meíjcyame Píívyéébeke máávýéjútsohíjcyááhi.

Críjtokeré ìícúvéiyóné Páávoró íjtsaméi

¹² Ámuúha táñahbému, ó imíllé ámuha mewáájácúné íñe páneere múhdurá oke pátyehíjcyáronéhjí íllure oke píaabóné éhnííñevu ímiáájú pajtyéteju Críjtodítýú íjcyane o úwáábohíjcyaki. ¹³ Áábeke tsúúca oke pámeere páñétúejpi avyéjúúbé já tehmejté íjcyámema tsíjtyehjí íjcyame waajácújucóó Críjtóejpí o íjcyané hallútú cuvéhóójari o íjcyane. ¹⁴ Aabe teene cuvéhóójari o íjcyároobe ímí o úwáábohíjcyané tsaate ménahbému iwáájácúne téhdure úwáábohíjcyá íínerí núhnévetúme.

¹⁵ Áronáa íjcyámé tsaate tsijtye ímí méénuhíjcyáneríyé íñómíutááváne íhnáhó úwáábohíjcyáme. Áánetu ihdyu tsijtye úwáábohíjcyá ímiááné tehdújucu. ¹⁶⁻¹⁷ Ímí úwáábohíjcyámé oke iwájýúne íñe tééné déjúcotu cuvéhóójari o íjcyane iwáájácúnéllííhye. Áánetu tsijtye úwáábohíjcyá íllure oke éhnííñevu ityútávájtsó íñe cuvéhóójari o íjcyáábeke. Tsá ditye ímiá uwáábó méénuhíjcyatúne. ¹⁸ ¿Aanéhaca idyé muhdú o méénúiyónejíívari? Áronáa eene ímityúné íjtsáméíñe ímiáájú Críjtodítýú íjcyane ditye úwááboróné tsúúca míamúnaa lléébúacunúhíjcyánéllíi ó imíjyuhíjcyáhi. ¹⁹ Áhdure ó imíjyuhíjcyá íñe panévaré ímítyunéhjí oke pátyehíjcyaroné tsaímíyé óóma níjkévaíñé o wáájácúnema. Ehdu óóma tene níjkévaíñé ó waajácú ámuha táhallúvú píáábó metáúmeíhijcyánéllíi Jetsocríjtó oke píááboíñe Ípííchoj téeveri. ²⁰ Aabe ihdyu ó imíllehíjcyá tsáneetu o núcójpívétsámeítýuróné íiná táhallúrí íjcyátuube panévaríyé Jetsocríjtoke o bóhówátsohíjcyá díbye íhtsútuube íjcyane pajjuva o bóhówátsohíjcyádu. Áábeke tééné hallútú oke ditye dsíjívétsóhajchíi óvi ó dsíjívéhi. ²¹ Muurá íñe o bóhíbe dííbyeke o úraavyéné o ímillédúré idyé ó imíllé o dsíjívéné tsaímíyéjucu awáá dííbyema o íjcyaki. ²² Áronáa ihdyu ó imílléhíi o íjcyane éhnííñevu

díbyedítyú íjcyané uwááboju tsíjtyeke o úwááboki. Ahdícyane tsá o wáájacutú muhdú o íjcyáiñe. ²³ Muurá íhtsútú óhdivu teene muhdú o íjcyáiyóne. Tsánejcútú ímí tehdújúcooro teene illuréjuco o dsíjivéné tsaímíyējuco Críjtoma o íjcyaki. ²⁴ Áronáa idyé ímí óhdivu teene ói o íjcyane éhniíñevu ámúhake o píááboki. ²⁵ Aane tsúuca ó waajácú ói o íjcyáiñe ámúhake o píáábo ámuha ímíñeúvú Críjtoke mecáhcújtsóneri meímíjyuúki. ²⁶ Ehdu muurá ámúhake éhniíñevu ó ímíjyúúvétsoó tsiiñe ámuha éllevu o péjyju díbyere Jetsocríjtó oke píáábóneri téené hallúvú ámuha maávyéjútso díbyeke.

²⁷ Ahdícyane ihdyu ámúhake o néé ámuha tsaímíyé meíjcyá muhdú díbyé uwááboju meke úwáábohíjcyádu. Áánelli ó imíllé ámuha éllevu o péétúroobe o wáájacúné tsaímíyé ámuha meíjcyané uubáalle. Áronáa idyé tsá ámuháma o íjcyánellihiyére ímiáámé ámuha meíjcyáítyuróne. Ó imíllé ámuha tsaméhjí ímíñeúvú téené uwááboju mecáhcújtsóne ímí meíjcyane. ²⁸ Aame tsá múu illityétú ámúhake múnáátsohíjcyámedi. Muurá eene Críjtoéjté ámuha meíjcyámeke ehdu dítye dáríívehíjcyánetu méwaajácú dítye wágóóóveíñe. Áánetu tsúuca méwaajácú Píívyéébé píáábori ámuha mepájtyeténe. ²⁹ Aane tehdújúcooro ímí ámuha díbyeke mecáhcújtsóne díbyedívú mecátsípáávehíjcyáne. Áronáa íjcyané téhdure téené déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíñe. ³⁰ Aane ihdyu óvíi ámuha máaabúcuhijcyá páneere ámúhake pájtyenéhjí muhdúhjáa o áábúcuhijcyádu. Ááneríyéi muurá íñe ícyoocápi o íjcyane ámuha méwaajácúhi.

2

Muhdú Ávyéjuube Jetsocríjto íjcyane

¹ Ahdícyane ímiááné oke ámuha meídaatsólléne mewájyúhajchíi óvíi oke ámuha éhniíñevu meímíjyúúvetsó ímí tsajíjtóré ámuha meíjtsámeímyé mewájyújcatsíñe mepíáábócatsíhíjcyáneri. ² Óvíi Críjto ámúhake wájyúneri ámuha meímíjyúúvéme pañe díbyé Apííchó íjcyane ámúhake tsápítsohíjcyáhajchíi ámuha oke meímíjyúúvetsó ímiááméré meíjcyáneri. ³ Aame ihdyu tsá múu tsaate tehdíivane méénúne ímiyíyé idyé méénutú illure téeneri ímítyájkímyeíki. Tsáííbuwáre múu íjcyáne píáábócatsí panéjcuávú íávyéjúúlléjcatsíñema. ⁴ Tsá múu iíyee tsaímíyé íjcyáiyóneri tsúúrámeítyúne. Téhdure múu tsúúrámeí muhdú tsíjtyeke ípíáábóiyóneri.

⁵ Múu íjtsámeí muhdú Jetsocríjtó íjtsámeídyu. ⁶ Muuráhjáa Píívyéébere íjcyároobe tsá ávyeta tehdú íñeéíyóneri íjyácunútúne. ⁷ Muuráhjáa íhtsútuube íjcyároobe míamúnáajpídyú itsíímávámeíñe íhdícyaabédurējuco íjcyane meke ípíááboki. ⁸ Aabée íhtsútuuháñe lííñétuube íná néétuubéré ídátso íhvéjtsámeíbyeke nucójpítso wátyétyehcúmé páwachékevu éhne múu átéréejpi ímítyúúbeke méénudu. ⁹⁻¹¹ Ehdúhjáa méénuube ‘tsíjy’ néétuubéré muhdú Píívyéébe díbyeke néhdújuco. Áánellihiyé díbyeke Píívyéébe íávyéjuutétsóóbeke meménú páme éhniíñevúré díbye íjcyaki, díbyé úmíwávú páhduube níjkyéjiri íjcyámema ííñújiri íjcyame naavémuháñemáyé ímíhmóúbáne íávyéjútsoóbeke iwáájácu ímiááné avyéjuube díbye íjcyane téeneri Méécááni Píívyéébeke íávyéjútso.

Cahcújtsó múnaa peetédu nééneé

¹² Ahdícyane, ámuhá táñahbému, éhnée ámuháma o íjcyaaabe ámúhake o nééne ámuha melléébohíjcyádú idyé oke melléébo íñe tsíhyulle ámuhadítyú o íjcyároobe ámúhake o néhíjcyáne. Ááne muhdú Píívyéébe ímillédú meíjcyá teenējuco ámuha mepájtyetéíñe íjcyáneri. ¹³ Muurá ihdyu díbyere ámúhake ácuhijcyá ímiá íjtsaméivu muhdú díbye ímillédú ámuha meíjcyaki.

14 Aane ihdyu méméenuhíjcyá íjyevéletúmé úhbájcatsítýúméré. 15 Áijyu ihdyu ámuha Píívyéébeéjté meíjcyame ímiá uwááboju úwáábomé mépéhíjcyámé mébóhówaúccúnuú ímítýuné míamúnááj píínétú éhne múúne mícúru cúúvétsihdyu pééécunúdu. 16 Ehdu ámuha meméénúhajchíí mítyane ámuhádi ó ímíjyúúvéé Críjto tsáácooca ópée dííbyema bañúháñé o wákímyeíhíjcyátúneri. 17 Aane mítyane tééneri o ímíjyúúnéllii ámuhákye o néé téhdure ámuha meímíjyuúki. Áánéllii eene ámuha mecáhcújtsóné hallúvú ihdyu ó dsíjívéiyá éhnííñevu ímí ámuha mecáhcújtsó dííbyeke. 18 Aane ihdyu metsu tsaméhjí meímíjyuúki.

Timotéoma Epaporodítomútsikye Páávoró úwáábovu wáalloóne

19 Aane óví Ávyéjuube Jetsóó ímílléhajchíí Timotéoke ó wáalloó ámuhákye díbye iúújeté muhdú ícyooca ámuha meíjcyane oke díbye úúballéváneri éhnííñevu o ímíjyúúveki. 20 Muurá apáábyéré dííbyé íjtsaméí táíjtsaméídyú néénéllii íjyáccunúúbé ámuhákye píáábóiyóneri. 21 Áánetu tsíjtyehjí íjyáccunúhíjcyá iíye ímí íjcyáíyóneri. Tsá dítye íjyáccunúú Jetsocríjto ímillédú íjcyáíyóneri. 22 Áánetu muurá ámuha méwajácú díbye ávyetá mítyané oke píáábohíjcyané ímiáájú Críjtodítýú íjcyané wákímyéityu éhne múú cááníkye íjcyadu. 23 Aane óví íñe ícyooca o íjcyane muhdú óóma péé o wáallo dííbyeke ámuhákye díbye iúújetéki. 24 Árónáa ó íjtsúccunú tsáijyu múúne Píívyéébé píáábori lléváhréjuco oore ámuhákye o úújeténe.

25 Téhdure ó íjtsúccunú ménahbe Epaporodítóke ámuhá élleву o wáallooíñé téhdure mítyane panévatúré oke píáábohíjcyáábeke éhnée ámuha oke me píááábónema taéllevu mewáalloóbeke. 26 Aabe téhdure mítyane ímíllé ámuhákye íajtyumíné díbyée chéméné uubállé ámuha méwáájácuné múhdurá dííbyeke íjtsámeíchónélliihíye. 27 Ímiáánée muurá dsíjívéroóbe. Árónáacáa ihdyu Píívyéébe dííbyema múhtsidi ídáátsóvéne bóhítsó dííbyeke íñée muhdú ícyooca kímóhcó o íjcyánáa díbye dsíjívéné oke éhnííñevu ávyénéjccúyónélliihíye. 28 Áábeke ámuhá élleву ó wáalloó ámuha meímíjyúúvéne tujkéveri o állíjchu eene dííbyedi ámuha mekímóóvehíjcyané múhdurá oke íjyáccunúhíjcyánetu. 29 Áábeke ihdyu óví ámuha ímíjyuuri méwaaatsúccúpejtsó Ávyéjyúúbeéjté meíjcyáméejpi ménahbe íjcyáábeke. Áhdure tsíjtye dííbyedu néméhjike idyé múú wajyúhi. 30 Muuráhjáa ávyeta wájyúmeítyuubéré ámuháa oke me píááábóiyóné Críjto wákímyeí imyéénúneri íllúhwu dsíjíveráhi.

3

Muhdú Críjtoéjté téhmémeíyóne

1 Ámuúha táñahbémuuj, tsáháturo muhdú tene óhdivu néétu tsiiñe bíwáánéré ámuhákye o úwaaabóné ámuhákye tene píááabóíñélliihíye. Áhdícyane múú ímíjyúú Ávyéjyúúbeéjté ámuha meíjcyame. 2 Aame ihdyu tsáma téííbúwá meíjcyaco oohímyédú nééme ímítýumé íjcyame eene kíhdyahírótsámeítyúmé pájtyetéityuné úwáábohíjcyámeke. 3 Árónáa tsá téénetu Píívyéébeéjté meíjcyatúne. Muurá ihdyu dííbyé Apííchó meke túkévéjtsóné píáábori díbye ímillédú dííbyeke maávyéjútsohíjcyámé ímiááné dííbyeéjté meíjcyá Jetsocríjtóo mééma méénunéjuco. Áánéllii dííbyeke ímíjyuuri méduurúvahíjcyáhi. Muurá tsá meere ííná meméénúneri me pájtyetétsámeíityuróne. 4 Muurá tehdu tene nééca oore ó pájtyetétsámeíiyáhi. Aaca muurá tsá múha óhdivu úújetéityuróne. 5 Muuráhjáa idyé oke waháro tsíímávátsihdyu íhyojsítú pápíhchúúj coojívatu óhdivu kíhdyahírotsómé íjraééj tsííménémúhaabe heeberéomuube o íjcyaaabe páñétúeju múúhá íhjúrí o íhjúvúváabedívu. Díityeéjtétsíí llihíyomútsi. Aabe muurá oo Bejamíí dohjíba múnáajpi. Áhdure parítséómuube oo muuháa jodíómú taúhbaju o úráávyehíjcyáabe. 6 Aabée ó íjyáccunúhíjcyá Jetsóoéjtéhacáa íjcyámeke o ícúbáhráiyóneri. Áábekée muurá tsá múha oke ííná nééityuró taúhbajúu

néhdújuco o íjcyánéllíihye. ⁷ Ehdúu o dáríívemeihíjcyanéhjí ó íjtsúcunúhijcyá íhtsutúné o méénuhíjcyáne. Árone ícyooca Críjtoéjpiyéjuco o íjcyánéllii óhdivu atéréenéréjuco ínéúbatú meke píáábóityúne. ⁸ Áhdurée panévare tsíñehjí íjcyaróné dííbyé hallúhcuri ó íhvejsó dibye páné ehniíñevu íhtsútuube íjcyane o wáájácúnéllíihye. Ehdúu muurá panévare o ímílléronéhjí ó íhvejsó éhne múúne tsíeméné atéréene meihvejsódú Táavyéjuube Jetsocríjtokeréjuco o íícúveki. ⁹ Ehdúu ó meenú tsaímíyéjuco dííbyema o íjcyaki. Tsáháa muurá Píívyéébe oke ímiáábedi díllóityuró taúhbaju néhdu o íjcyaróóbeke. Muurá ihdyu apááñéré Críjtoke o cáhcújtsónej téeveriyé oke díllóobe ímiáábedi. Aabe apáámyéré dííbyeke cáhcújtsómeke pájtyetétsoóhi. ¹⁰ Áánéllii ó imíllé Críjtoke o wáájácúné tsúúcajáa dsíjívéjúcóóroóbeke Píívyéébe bóhíítsóné ihnáhó téhdure óóma íjcyaki. Muuráhjáa dibye ímíllédújuco ícúbáhrámeíñe dibye dsíjívéne. Ahdu idyé ó imíllé o ícúbáhrámeíñe dibyee dsíjívédú íívane téhdure Píívyéébe ímíllédú o íjcyane o ímíllénéllíihye. ¹¹ Ááne éhne múu dsíjíveebe tsiíñe bóhíibe íjcyadu o néébe ímiááberéjuco o íjcyaki.

Tsaímíyé meíjcyáiyóneri metsúúrameíñe

¹² Áronáa idyé tsá amúhake o néetu panévaturé tsaímíyéjuco ímiáábé o íjcyane. Muurá ihdyu ehniíñevu ó tsúúrameihijcyá múhdutú ávyeta tsaímíyé Jetsocríjtó ímíllédú o íjcyáiyóneri. Tehdúu dííbyema o íjcyane oke újcuúbe. ¹³⁻¹⁴ Ámuúha tañahbému, tsáhái muurá ávyeta ímiáábé o íjcyatúne. Áánéllii íhdée múhdurá o ícyahíjcyané o íhvéjtsóne ícyooca ó tsúúrameihijcyá muhdú dibye ímíllédú o íjcyáiyóneri botsíi téene áhdó o újcu íñe múhdumé ímí dííbyema ícyahíjcyámeke téene áhdóllii níjkyejívú Píívyéébe píúvácoóca. ¹⁵ Áánéllii íñe múhdumé tsúúca ímí Críjtoke ámuha mecáhcújtsómeke o néé amúhake ímí tene íbúúúve íñe amúhake o néhijcyáne. Áánetu tsátsii tsíhdyure ámuha meíjtsúcunúhajchíi óvíi Píívyéébe amúhake waajácutsó téenevu. ¹⁶ Áánéllii amúhake o néé ímíñeúvú ámuha meíjtsámeíñe meúráávye muhdú tene íjcyane tsúúca ámuha mewáájacúdu.

¹⁷ Ahdícyane, ámuúha tañahbému, íñe muhdú o íjcyadu meíjcyane. Áhdure tsíjtye óhdityúu iwáájáne ímí úráávyeihíjcyámé íjcyadu meíjcyane. ¹⁸ Áánetu amúhake o néhijcyádú íjcyáméi muurá mítyame Críjtóo páwachékevu dsíjívéneri mepájtyeténé uwááboju íllure tsárlílehíjcyáme. Aane íñe ídátsó táábere tsiíñe amúhake ó úúballéhi. ¹⁹ Aame muurá ímityúné ícyahíjcyámé téené déjúcotu íllure wágóóóveéhi. Muurá Píívyéébeke ítsáávetúme muhdú tsaímíyé ííñújiri ímíllédú íjcyáiyóneriyé tsúúrameihijcyáhi. Ááneri íllure mítyákímyeíhijcyámé múu núcópíveihíjcyánaáca. ²⁰ Áánetu ihdyu mee níjkyéjietéréjuco meíjcyane íñe météhmehíjcyá Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó meke újcuváííbyeke. ²¹ Aabe muurá íñe idátsó meícyahíjcyáne pi meke cápáyoácómé meíjcyáa dííbyeduréjuco dsíjívéityúnéj píiháñema. Ehdu meke ímíbájchóii bye panévare ipíívyetédú íjcyaaabe.

4

Múu imíjyúú pájyuvare

¹ Ámuúha, tañahbému mítyane amúhake o wájúmeke o ájtyumíiyóneri o íjyácunúhijcyámej, amúhadi ihdyu mítyane ó ímíjyuhíjcyá táwákímyéi áhdódú néene ímí ámuha táuwaábó mecáhcútsóhíjcyanéllíihye. Áámeke ihdyu amúhake o néé tsaímíyé ámuha meúráávye Máavyéjuube Jetsocríjtoke.

² Téhdure Ebóódíamúpike Tsíitíkyémá o néé dityépi ímiáámúpiréjuco íjcyane tsárlíléjcatsítyumúpi. Tsá ehdu meíjcyáityuró Jetsocríjtoéjté meíjcyane. ³ Aane íñe uke o néé táwákímyéityu oke u náhbenuhíjcyaaabe díityépike u píááboki. Muurá mítyane oke téhdure píáábohíjcyamúpi ímiáájú Críjtó uwáábójutu. Téhdure Creméetema tsíjtye oke téené

wákimyéityu piáábohíjcyáhi. Ááme mémeháñé tsúúca ijcyá mújyú medsíjivéjúcóóítyúne bóhí újcúímye mémeháñé cáátúváne waajácúháámítu.

⁴ Áánéllii ámúhake o néé ámuha paíjyuvaré meímíjy tsúúca ávyéjúúbeéjte ámuha meíjcyame. Áánéllii tsáma méimíjyuhíjcyá. ⁵ Muurá piíhíjucóóné tsiíñe Máavyéjuube tsááiñe. Áámeke ihdyu óví ámúhake pamévare waajácú ímiáámé ámuha meíjcyame pamévakéré mepiáábohíjcyámeke.

⁶ Aame ihdyu tsá múu ímityúné íjtsámeítyú tsíeméné ámúhake pájtyécoóca. Múu paíjyuvaré Píívyéébeke úúbállehíjcyá muhdú íjcyane. Áhdure múu dííbyeke téhdútsohíjcyá panévá hallúvúre. ⁷ Ehdu ihdyu ámuha meíjcyácooca dííbyere Píívyéébe ámúhake piááboó íinerí íjtsámeíjyúcootúmé tsaímíyé ámuha meíjcyá múhdumé Críjtodívú ámuha mecátsípáávehíjcyáme. Ehdu meke Píívyéébe piáábonévú méíjtsaméí tsá úújetéítyuróne.

Ímiááneríyé meíjtsámeíñe

⁸ Ahdícyane méíjtsaméí ímiááneríyé muhdú tsíjtyema ámuha maávveyjúúlléjcatsíñe tsaímíyé meíjcyáíyóneri ámuha téénetu mebóhówaúcunúmeke ímí Píívyéébe íjtsúcunúki, ámuúha táñahbémuji. Ehdu múu nénéhjíryé íjtsámeíñe tsáhájucó atéréénéhjiri íjtsámeíjyúcootúne.

⁹ Áánéllii ménútsóhíjcyá ímíñeúvú ámúhake o úwáábohíjcyáné tehdu ámuha meíjcyaki. Muuráhjáa tsúúca ámuha mélleebó muhdú ámúhake o néhíjcyanéhji. Áhdurée tsúúca ámuha máájtyumí muhdú ténehji o méénuhíjcyáne. Ahdu méméénucó Píívyéébe ámúhama íjcyame ímí ámuha meíjcyaki.

Pirípó cahcújtso múnaa Páávoróké piáabóne

¹⁰ Muurá ávyeta ó téhdútsó Píívyéébeke íñe ícyooca tsiíñe ámuha oke mepiáábóneri mítyane o ímíjyúúvénema. Aabe tsá o néétu íveekí ámuha oke meítsáávehíjcyatúne. Muurá ímiááné oke ámuha mepiáabóné meímíllérónáa tsá ámuha mepíívyetéhíjcyatúne. ¹¹ Áronáa idyé tsá ámuha oke maájcyúne tájpi o íjcyáiyóné o ímílléne ehdu ámúhake o néétune. Muurá óhdi íjcyane tsúúca téhdunéjucó. ¹² Aabe ó piivyété o íjcyane éhnévátúroobe. Áhdure idyé o piivyétéiyá o íjcyane ehnéva múnáajpi. Téhdure ó piivyété íbúwajíi íná májchótúroobe o íjcyane óóma tene íjcyácooca o ícyahíjcyádúre. ¹³ Aabe ó piivyété panévare o táhjane Jetsocríjtó oke piáábóne tsíjpari. ¹⁴ Áábeke ihdyu tehdujucó ámuha oke mepiáabóné íñe ídátso múhdurá o íjcyáábedi ámuha meídáátsóvénema.

¹⁵ Aame ímiááné apáámyéré ámuha Pirípori íjcyané cahcújtso múnaa tsúúcajátújucó meíjtsámeíñe muhdú oke ámuha mepiáábóíñeri. Muuráhjáa éhne tujkénuré Críjtodítyú íjcyané uwááboju ámúhake o úwáábótsihdyu Matsedóóniá íñújítu tsiéllévúréjucó o péébeke apáámyéré ámuha oke mépiáabó Píívyéébe íhjúvúvú ámúhake o úwábóné tsaímíyé ámúhake búúúvénéllííhye. ¹⁶ Téhdurée Tetsaróónicárí o íjcyácooca ámuha taéllévu méwálohíjcyá oke mepiáabóne. ¹⁷ Áronáa idyé tsá ámuha oke maájcyúyóneri o íjyáacunúnéllíí ehdu ámuha meméénuhíjcyatúne. Muurá ihdyu ó ímíllé ehdu ámuha meméénúneri éhniíñevu tsaímíyé Píívyéébema meíjcyane. ¹⁸ Muurá ámuha oke maácu híjcyanéhjí mítyanéjucó éhnée Eaporodítoma ámuha mewállóónema. Aane ímí Píívyéébe íjtsúcunú éhne múúne ávyéta ímyé cúvááné pacúúcú meíjtsúcunúdu. ¹⁹ Áámeke ámúhake ájcuíbye íná ámúhadítyú píhtonévú íhtsutúné íavyéjú íjcyabe Jetsocríjtoéjté ámuha meíjcyanéllííhye. ²⁰ Aane ihdyu óví dííbyeke méduurúvahíjcyá paíjyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Páávoró pítyajcóne

²¹ Ahdícyane Jetsocríjtó uráávyé múnáa elle íjcyámeke méuubállé mítyane diityéké muha ílle meíjcyame medúúruváne. ²² Áhdure ávyéjuube Tséétsá úníu múnáa ámúhakyé durúváhi.

²³ Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhakyé píaabóhi. Áyu tehdújuco.

COROTSÉÉTSE

Coróótsari íjcyáme éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró Jetsocríjtodítýú ímiáájú pajtyéteju íjcyáné uwááboobe Píívyééberée ihdyu oke ityújkevéllédú íjcyabe tééné wákimyéivu pícyoóbe. ² Aabe íñe íhyaami o cáátúnuháámí muhtsi ménahbe Timotéoma méwallóó ámuha elle Coróótsari meíjcyame Críjtoke meúraavyémé múuhá nahbému éllevu. Áámeke óvíi Méécááni Píívyéébe ámúhakyé píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáá hallúvú píaabó Páávoró táúmeíñe

³ Pajjyuvaré Píívyéébe Jetsocríjtó Caaníkyé muhtsi météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú dííbyema muhtsi meíhgyúvácoóca. ⁴ Muuráhjáa múhtsikye úúballémé ímí Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujtsonéllíi tsaimíyé mewáájúcatsíhíjcyáné pámeemáyé Píívyéébeéjité íjcyámema. Áánéllíi muhtsi météhdútsohíjcyá dííbyeke. ⁵ Ehdúvá ímí ámuha meícyahíjcyá íñe ímíjyaú meíjcyaiñe Píívyéébe méwáábyuta níjkyejívú méénune ámuha mewáájácúnema. Muuréváhjáa Jetsocríjtodítýú pajtyéteju íjcyáné uwááboju ámuha melléébótsihdyújuco teene ámuha meítsohíjcyáne. ⁶ Áané uwááboju muurá tsúúca tsújaavé pahúllevávú ííñújiri. Aane mítyame icyáhcujtso ímí úráavyehíjcyá éhnée ámuha tujkénú meíjcyadu. Muuráhjáa Píívyéébe mítyane meke wájyune ámuha mewáájácúne ímí mecáhcujtsohi. ⁷ Téénevúu muurá Epáápara muhtsi wájyú menéébe ímichi ámúhakyé úwaabóhi. Aabe ímí Críjtoke úráavyeebe múhtsikye píáábohíjcyá ámuha múhtsikye mepíáábóiyóne. ⁸ Aabée múúhakyé úúballé ímí ámuha mewáájúcatsíñe.

⁹ Áánée muha mewáájácútsihdyu pajjyuvaré ámúhá hallúvú píaabó Píívyéébeke métáúmeíhíjcyá díbye ámúhakyé ímíñeúvú iwáájácútso íjtsaméivu. ¹⁰ Áhdurée idye muha métáúmeíhíjcyá ámúhakyé díbye íájcu dííbyé icyánéjcu ámuha meíjtsóíñe waajácuvu ímí dííbyeke ámuha mewáájácúne muhdú díbye ímíllédú meíjcyámedítýú ímiááneréjuco íbóhówaúcunúki. ¹¹ Ehdú nééné píaabó muha métáúmeíhíjcyá ámúhá hallúvú Píívyéébeke díbye íhnháhoori ámúhakyé tsípajtsómé panévá ímítyuháñe ámuha maáábúcuhijcyaki. ¹² Aame díbye ámúhakyé ímíbájchóné hallúvú ímíjyuri ámuha dííbyeke metéhdújtsohi. ¹³ Muuráhjáa dííbyere Píívyéébe meke íjchívyetsó Naavéné hójtsí pañétú éhne múu cúúvétsihyi íjcyadu meícyahíjcyámeke. Áánemáa meke pícyoobe mítyane iwájyube Íllí avyéjувúréjuco. ¹⁴ Díbyée muurá dsíjívénej tééveri mééma ímíbájchoobe méímítyuháñe méhdi ídáátsóvéneema.

Jetsocríjtó dsíjívénej tééveri ímí Píívyéébema meíjcyane

¹⁵ Muuráhjáa Píívyéébeke maájtyúmituube Íllí Jetsocríjtoj tééveri méhdivu bóhówaavé pañe píívyéébére íjcyáabe. ¹⁶ Dííbyéhjáa muurá Jetsocríjtoj tééveri ípívyéjtsoobe páneere múhdúné tsíeméné ííñújiri íjcyánéhjíma íévéhóowari íjcyánéhjí maájtyumínee, maájtyúmitúnee, íjcyane. Téhduréhjáa ípívyéjtsoobe níjkyéji múnáama naavémuke pámeere íavyéjútéma. Ehdúhjáa panévare ípívyéjtsoobe Íllí tééveri ténéhjiri díbye íavyéjútámeíki. ¹⁷ Aabéhjáa ihdyu Críjto icyahíjcyá tsúúcajátújuco íjcyaduré íñeubáreíkyé íjcyátúné íhdéjuco. Áabe tájpi muurá íñe páneere múhdúné tsíeméné íjcyane íjcyáhi. ¹⁸ Aabe muurá dííbyé cahcújtso múnáa meíjcyámé túkevjtsoobe íñe méhniwau meke túkévétsohíjcyádú néébeé. Muuráhjáa dsíjívéebe tsiíñe bohíí téhdure medsíjívémé mebohííñe tújkénuúbe.

Áábekée Píivýéébe picyóó páné avyējuubéré dibye ijcyaki. ¹⁹ Ehdúu Píivýéébe imíllé ibóhówájsámeíñé Críjtoj tééveri. ²⁰ Muuráhjáa páwachékevu ítyujpácýó waagóoobe páneere íñe múhdúné tsíeméné ííñújiri íjcyánema íévéhóowari íjcyanéhjí ímíbáávyeki, téhdure tsaímíyé míamúnaa Píivýéébe íjcyaki. Aanée Píivýéébe ímí íjtsúcunúhi.

²¹ Muuráhjáa íhde ámuha Píivýéébeke mémúnáátsohíjcyá ímityúné ámuha meméenuhíjcyánéllíhye. Árómeke tsúúca ámúhake ímíbájchómeke újcuube tsaímíyéjuco ámuha dííbyema meíjcyá Críjtóo míamúnáájpídívú ípíivýéévéne dsíjívénéj tééveri. ²² Ehdúu méénuube íñe ímityú máhallurí íjcyájúcootúmé tsaímíyéjuco menéémeke íujcuki. ²³ Áánéllíi ámúhake o nées íñevú táhjátsámeítýúmé tsaímíyé ámuha meúráávyé muhdú mepájtyetéíñé uwááboju tsúúca ámuha mewáájacúne. Áané uwááboju muurá íñe úwááboobéré o péhijcyané tsúúca ííñújiri pahúllevávú tsújaavéhi.

Cahcújtso múnáa piááboobe Páávoró

²⁴ Áánéllíi ó imíjyúú ámúhake o piáábóné wákimyéí o méénúneri o ícúbáhrámeíyoóbe. Ehdúu muurá Críjto mewájyuri ícúbáhrámeídyújuco o ícúbáhrámeíhijcyáne. ²⁵ Muuráhjáa Píivýéébe oke níwaavénéjuco íñe cahcújtso múnáake o piáábohíjcyáne. Aabe ámúhake o úwáábohíjcyá tene íjcyadújuco. ²⁶ Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye pítyájcámeíñé tsá múha wáájacuhíjcyatúne. Méíhdé múnáaúvúhjáa íjcyarómé tsá wáájacutú teéne. Áánevu íñe ícyooa tsúúca meke waajácútsoobe íhñéjté meíjcyámeke. ²⁷ Aane Críjto mééma íjcyáneri tsúúca méwaajácú tsaímíyé Píivýéébe avyėjuri meíjcyaiñe. Eene muurá wáájacúratúné íjcyanévu imíllebe téhdure ámúhake iwáájacutsoné jodíómú ámuha meíjcyátúrómeke.

²⁸ Aane íñe muha méúwáábohíjcyá pámeekéré panévatúré tükévjtóméré ditye Críjtoj tééveri éhnííñevu iwáájacúne ímíááméré Píivýéébe íjcyaki. ²⁹ Áánéllíi muurá íñe ávyetá íhnáhó o úwáábohíjcyá ícúbáhrámeíbyéré Críjto oke piáábóneri.

2

¹ Aane ó imíllé ámuha Raoditséá cóomi múnáa tsijtye oke wáájacútúrómemá mewáájacúné ávyetá íhnáhó ámúhá hallúvú piáábó o táúmeíhijcyané Píivýéébeke ímíñeúvú ámuha Críjtoke meúráávyeki. ² Aabe ó imíllé ámuha tsaímíyé mewájyújcatsíñe ímíñeúvú mewáájacúné muhdúhjáa Píivýéébe mééma Críjtoj tééveri wáájacúratúné méénuhíjcyáne. ³ Dííbyedi ihdyu páneere ímíá tujkéveju íjcyáhi. ⁴ Ehdú íñe ámúhake o téíbúwátsohíjcyá tsaate ámúhake íállíñeri ímújtátsótuki. ⁵ Muurá tsá ámúhama elle o íjcyáturóne. Árónáa ámúhama o íjcyá tájtsaméiyi. Áánéllíi ó imíjyúú ímí ámuha Críjtoke mecáhcujsómé tsaímíyé meíjcyáneri.

⁶ Aame muhdúhjáa ámuha tujkénú dííbyeke mecáhcujsóijyu meíjcyadu tsaíhdúré ímíñeúvú meíjcyá dííbyema. ⁷ Ahdícyane ímíñeúvú mecáhcujsóóbedívú meíhvéjtsámeíñe paíjyuvaré Píivýéébeke météhdútsóhíjcyá muhdúhjáa ámúhake o úwaabódu.

Críjtoke cáhcújsómé tsíhdyuréjuco íjcyane

⁸ Téíbúwá tsáma meíjcyaco tsaate íjtsaméityuré íujcúné uwáábori ámúhake ímújtátsótuki. Muurá míamúnáa íjtsaméityuré tsáane méénuhíjcyáme. Tsá Críjtodítýú tsáané íjtsaméiyi ditye úwáábohíjcyatúne.

⁹ Muurá muhdú Píivýéébe íjcyane méwaajácú Críjto míamúnáájpídívú ípíivýéévéébej tééveri. ¹⁰ Aabe muurá pámeere níjkyéji múnáa naavémuu, íjcyámé éhnííñevu íhstútuúbe. Áánéllíi dííbyema meíjcyámema téhdure íjcyabe Píivýéébeé. ¹¹ Aabe tsúúca ámúhake íjchívyetsó ímityúnetu Críjto ámúhama íjcyanéllíhye. Tsá idyé mekíhdyahírótsámeíñeri meímíbáávyetúne. Muurá ihdyu Críjtoj tééveriyé meke ímíbájchoóbe. ¹² Muuráhjáa

metsójsótsámeíñeri ménaavénú dsíjívéebekeé ditye cúúune. Ááneríi méúújetsó íhdeé múhdurá meícyahíjcyáné tsúúca meíhvejtsóne. Aame ícyooca tsíhdyuréjuco mee Píívyéébeé íhnháhoori bóhíítsóóbeke mecáhjútsónema. ¹³ Muuráhjáa éíjyu ámuha éhne múu dsíjívemédú meícyahíjcyá ámuha ímityúné meícyahíjcyáné meíhvéjtsótúnéllííhye. Áronáa ícyooca tsúúca Píívyéébe ámúhake ímíjpyetétso téénetu Críjtoj tééveri ámúhadi ídáátsóvéne. ¹⁴ Muuráhjáa dííbyé taúhbaju néhdu meíjcyátúné déjúcotu méhdi ícúbáhráíyoóbe. Áronáacáa mééma ímíbájchoobe Ílli Críjtoke ditye páwachékevu wátyétyéhcuube dsíjívénej tééveri. Ehdúu mééma ímíbájchoobe mewágóóóvéíyónetu meke ípájtyetétso. ¹⁵ Muuráhjáa páwachékevu ditye wátyétyéhcuube Críjto ídsíjívéneri tsúúca tahjá Naavéneke íhyákímumájucó. Áánetu méwaajácú tsúúca ditye táhjátsámeíñe.

Níjkyéjéneri metsúúrameíñe

¹⁶ Ahdícyane méíícúvedí tsaate ámuha memáchohíjcyánéhjitu íhjuváne. Áhdure méíícúvedí eene béébe nuha íjchívyécooca ditye wáñehjívatéhíjcyáne ámuha méíícúvétúneri ditye ámúhadi íhjuvahíjcyáne. Áhdure méíícúvedí kéjcoojí Píívyéébeke idyúúrvahíjcyáne ditye íhjuvahíjcyáne. ¹⁷ Ehduhjíkyé muurá meméénúneri Píívyéébeke méúráávyehíjcyáhi. Ááneríhjáa ménaavenuhíjcyá Críjtoke díbye méhdivu bóhówáávétúné hajchóta. Áronáa ícyooca tsáhájucó tehdu meméénújúcootú tsúúca díbye mééma íjcyáneíllííhye. ¹⁸ Ahdícyane tsáma máállítsámeídí eene níjkyéji múnáakévá ámuha medúúrvátúhajchíí ámuha mewágóóóveíñe tsaate ímíááneúvúdu úwáábohíjcyámedívu. Muurá iwáájácutúnéré bañúháñe méenuhíjcyámé naavéváa díityédívú bóhówáávéné pañe íajtyumíne. Ehdú imyéénúne pánehjídú ícyahíjcyámé ídáátsóméhjíúvu. Áronáa mítyákímyehíjcyámé íyee íjtsámeíñe imyéénúneri. ¹⁹ Ááne díibyéjuco Críjto ítyúkevjtsoobe íjcyáíyóóbedi tsá ditye ícúvehíjcyatúne. Muurá dííbye tájpyé méijcyá dííbyeéjté meícyame. Aame méúráávyehíjcyá Píívyéébeke muhdú díbye ímíllédú dííbyé píááboríye.

²⁰ Muuráhjáa mewájyuri díbye dsíjívéné ámuha mecáhjútsóneri tsúúca métahjá míamúnáa íjtsaméí állíuré íjcyane. Aame ámuha ténejcu mewáájacújúcoótúnéllí méijcyá ténejcútú éhne múu dsíjívemédu. Áronáa jíveekí Píívyéébeke wáájácutúme íjcyadu ámuha íjjenévú métahjátsámeíhíjcyáhi? ²¹ jíveekí majchóháñetu ámuha mébóícyúcatsíhíjcyáhi? Óvíjyacóóné ehdu ámuha meíllívyéébócatsíhíjcyáne. ²² Muurá ténéhjítu ámuha mebóícyúcatsíhíjcyaroné íjcyá memájchoki. Muurá míamúnáa íjtsaméityúré tsááne ámúhake úwáábohíjcyáme. ²³ Aane pánehjídú meke báñuhíjcyá ímíááne ímí Píívyéébeke ditye úráávyéúvúdu. Muurá itsúcunúhíjcyámé ícúbáhrámeíñe ídáátsóméhjíúvú íjcyáne tehjújuco Píívyéébeke íavyéjútsohíjcyáne. Áronáa tsá díityéké tene píáábotú ditye ímíbáávyeki.

3

¹ Ahdícyane Críjtóo dsíjívéebe tsiíñe bóhíínej tééveri ímityúmé ámuha meícyahíjcyánetu tsúúca meíjchivyémé métsúúraméí níjkyéjéne íjcyáne dííbyeke ámuha méíícuvémé dííbyema Cáání úniúvú maávyéjuutéki. ² Ááneíllí tééneríyé métsúúraméí. Óvíjyacóóné ííñújéne. ³ Tsúúca muurá ámuha Críjtoke mecáhjútsómé Píívyéébeéjteréjuco meíjcyame ténejcúrí meíícuvéjúcoótúnéllí ámuha ténejcútú méijcyá dsíjívemédu. ⁴ Aabe muurá tsiíñe tsáácooca dííbyema tsáímíyé méíjcyáá íavyéjuri.

Tsíhdyuréjuco meíjcyane

⁵ Áhdícyane ílluréjuco méihvéjtsó páneere ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Óvíjyacóóné ihdícyáméhjima ámuha medómácócatsíhijcyáne. Áhdure tsíñehji ámuhákye tútávájsóiyóneri ámuha meúmúúpívyehíjcyanéhjí ílluréjuco méihvéjtsó. Áhdure mítyane ámuha meéhnéváiyóneri meítsámeihijcyáne méihvéjtsó. Muurá níjcyotájteke medúúruváne ímityúné íjcyáne tujkévéenéré teéne. ⁶ Ehdu nénehji lléébotúmé méénuhíjcyámedi ihnáhooíñé Píívyéébe ícúbahráne. ⁷ Tehdúu muurá nénehji téhdure ámuha meméénuhíjcyáhi. ⁸ Árone ílluréjuco méihvéjtsó ámuha mecááyóbahíjcyáne, ímityúné ámuha medáríívécatsíhijcyáne, néhni ámuha menéáyócatsíhijcyáne, núcójpítsó nénehji ámuha meíhjúvahíjcyáne. Énehji panévárez ílluréjuco méihvéjtsó. ⁹ Ténéhjitu tsúúca ámuha tsíñejcúriyéjuco meíjcyame tsáhájucó múu álliúúnújcatsítyúne. ¹⁰ Métsúúraméi éhniíñevu ámuha meímíjpyetéiyóneri ímíñeúvú ámuha Píívyéébeke mewáájácu dííbyeđu ímíáámeréjuco ámuha meíjcyaki. Muurá ímíááné tsúúca ámuha tsíhdyuréjuco. ¹¹ Tsá dííbyeéjté meíjcyatú jodíómú meíjcyánéllíihye. Muurá ihdyu pamévárez dííbyeéjté íjcyá jodíómú íjcyáturómé kíhdyahírótsámeityuróme, tsííñé íñújííne múnaa íjcyaróme, íñéubará wáájácúturóme, tsaaté únú múnaa íjcyaróme, tsaatéúbámáyé wákímyeityuróme. Muurá pámeere Críjtoke mecáhcujsómé tsahdúré dííbyeéjté meíjcyáhi.

¹² Muuráhjáa Píívyéébere ámuhákye ujcú mítyane ámuhákye iwájýúnéllíi dííbyeéjté ámuha meíjcyaki. Aame múu ímíánejcúvú íjtsaméi icyápáyóóvéne wajýújcatsíhi, píáábójcatsíhi, ídáátóméhjíúvú íjcyáhi, ímíááméré pamévamáyé íjcyáhi, ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí aabúcuhi. ¹³ Ááne múu tsáíjyu múhdurá ámuháma pájtyéronéhjí ímíbáchójcatsí íídaatsólléjcatsíñe Críjtóo méhdi íídaátóvéne meke ímíbajchódu. ¹⁴ Áhdure múu éhniíñevu wajýújcatsí tsaímíyé ámuha meíjcyá íñevú táhjátsámeityúme. ¹⁵ Áámeke ihdyu óví ámuhákye Píívyééberéjuco túkëvejtsóne. Muurá ímíllebe Críjtoj tééveri ámuhákye ípíaabóné ímí tsame meíjcyaki.

¹⁶ Ááne hallúvú múu dííbyeke ityéhdújtsóne ímíjyuuri duurúvahíjcyá ámuhá íbuúúnetu íjchívyéne májtsiyi. Aame ihdyu wájácúnejcútsi meíjcyáne meúwáábohíjcyá Críjtó uwááboju ámuhá pañe íjcyane tsápítsójcatsímyére. ¹⁷ Panévárez múu íñá imyéénunee, íhjúváne, íjcyane méénuhíjcyá muhdú ímíááné Ávyéjuube Jetsóoéjté meíjcyame meméénuíyódú téené hallúvú Méécááni Píívyéébeke dííbyej tééveri téhdújtsómére.

Muhdú cahcújtso múnaa íjcyane

¹⁸ Ámuúha walléémuj, tsúúca Ávyéjuube Críjtó uráávye múnaa ámuha meíjcyame múu avyéjuullé ámuhá tajímuke. ¹⁹ Áhdure idyé ámuha wajpímú múu wajýú ámuhá taabámuke. Tsá múu ímityúné dáríívécatsítyúne.

²⁰ Áhdure tsíime mecáhcujsó ámuháj caanímuke. Ehdu muurá ámuha meíjcyane Píívyéébe ímílléhi. ²¹ Áhdure ámuha cáánu muu tsá múu ámuháj tsíimeke úmécójtso tú ditye itýútáváávétuki.

²² Téhdure idyé tsáne avyéjútémá wákímyeímyé múu cáhcujsó díityéke. Tsá múu ditye íítérokíyé tsaímíyé wákímyeityúne. Múu Píívyéébeke íavyejúúlléne tsaímíyé wákímyeíhi. ²³ Áhdure panévárez íñá ámuhá wákímyeí íjcyane múu meenu ímíñeúvú óvéheetúmé dííbyeke ámuha meícúvénéjuco. ²⁴ Muurá tsúúca ámuha méwaajácú Máavyéjuube Jetsocríjtoke meícúvéne áhdó díbye meke újcuíñé íavyéjuvu tsaímíyéjuco dííbyema meíjcyaki. ²⁵ Áánetu ímityúné íjcyámeke téhdure ájcúíbye tééne áhdovu. Muurá Píívyéébe meke pámeekéré tsahdúré wájýuroobe áhdóo muhdú meícyahíjcyádújuco.

4

¹ Aabe níjkyéjiri íjcyaaabe Máavyéjuube meke íítehíjcyá muhdú meíjcyane. Áánéllii múu ávyéjujite íjcyame ímíñeúvú íwákimyéi múnáake pícyóó ícúbáhratúme.

² Ahdícycane múu téñbúwá íjcyáne paíjyuvaré Píívyéébeke piáábó táúmeíhíjcyá óochévetúme panévá hallúvú téhdújtsomére. ³ Téhdure múúhá hallúvú métáuméi díbye múúhakye piáábónej péévé múúhakye múha ñná néétume éhnííñevu míamúnáake muha meúwáábo Crijtóo mééma pajtyéteju méénune. Teene o úwáábohíjcyáné hallútú muurá íñe ícyoooca oo cuvéhóójari. ⁴ Áánéllii ámúhakye o nées táhallúvú piáábó ámuha Píívyéébeke metáuméi díbye oke ipiáábo míamúnáake téénevu o wáájácútsoki.

⁵ Téhdure ámúhakye o nées panévatúré ímiááméré ámuha meíjcyáne cahcújtso múnaa íjcyátúmeke tééjuvu mewáájácútsoki. ⁶ Aame ihdyu múu ímíñeúvú ihjyúvahíjcyá tsaate ámúhakye díllócooca tsaímíyé diityéké ámuha meúúbálleki.

Páávoró pítyajcóné

⁷ Ahdícycane óvíi ménahbe Tííkico ámúhakye táuubállé meenu dííbyema muhtsi Ávyéjuube Jetsocrijtó wákimyéi meméénuhíjcyaaabe. Diíbye muurá oke tsaímíyé téené wákimyéityu piáábohíjcyáhi. ⁸ Áábeke ámuha éllevu ó wallóo ámúhakye tsápíjtsoobéré iúúbálle muhdú ílle muha meíjcyane. ⁹ Áábema téhdure tsaapi ménahbe ímiáábé íjcyaaabe Onéétsimo péé ámúhadítýú tsáábeé. Aamútsí óvíi ámúhakye úúballé páneere muhdú ílle íjcyane.

¹⁰ Áánetu íñe dííbyema muhtsi cuvéhóójari meíjcyaaabe Arijtáácó ámúhakye dúúruváné ámúhakye ó úúballéhi. Áhdure Benabéé nahbe Máácó uubállé ámuha wájácú menéébe ámúhakye duurúváhi. Aabe ámúhakye ááhívetéhajchíi ímíñeúvú méewaatsúcucu.

¹¹ Téhdure idyé Jetsóo dííbyere 'Jójtoó' némeíbyé ámúhakye duurúváhi. Éhdume tamúnaa jodíómudítýú cahcújtso múnaa íjcyame oke piáábohíjcyá Píívyéébe avyéjú wákimyéi o méénúnetu. Aame oke mítyane tsápítsóhíjcyáhi. ¹² Téhdure ámúhadítýú tsáábe Epáápara Crijtó wákimyéi méénuhíjcyaaabe ámúhakye duurúváhi. Téhdure ámúhá hallúvú mítyane piáábó Píívyéébeke táúmeíhíjcyaaabe ámuha tsaímíyé dííbyeke meúráávye muhdú díbye ímillédu. ¹³ Aane ímiááné ó waajácú ámúhá hallúvú mítyane piáábó díbye táúmeíhíjcyáne. Téhdure Raoditséá cóomiya íjcyámema Hierááporíyí íjcyámé hallúvú táúmeíhíjcyaaabe. ¹⁴ Téhdure wájýú menéébe taabóóbé Róócáma Déémámutsi ámúhakye duurúváhi.

¹⁵ Áhdure táicyánéjcutu Raoditséari íjcyame ménahbémuke o dúúruváné méuubálle. Áhdure Níhpáke pámeere dííbye jávú dóbéévehíjcyáné cahcújtso múnáama o dúúruváné méuubálle.

¹⁶ Aane íhyaami ámuha éllevu o wálloháámí ámuha meéévéne boone mewáallooco diitye Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu téhdure dítye íééveki. Áhdure téhullétú ámuha éllevu dítye wálloháámi ímíñeúvú méééveco. ¹⁷ Áánetu Akíípoke mene díbye ímíñeúvú ñíjkéva Píívyéébe dííbyeke pícyóóné wákimyéi.

¹⁸ Ehdu íñe ámúhakye pámeekéré o dúúruváné ó caatúnú páñetu oóre. Áábeke ihdyu oke máábájívedí íñe cuvéhóójari o íjcyáábeke. Ahdícycane óvíi Píívyéébe ámúhakye piáabóhi. Áyu tehdújuco.

1 TETSARONITSÉÉTSE

Tujkénú Tetsaróónicárí íjcyáme éllevu Páávororo cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróónicá múnaa múúhá nahbému, íhyaami íñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávororo, Tsibáánoo, Timotéoo, íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtomútsikye Méécááni Píívyéébema meúráávyehíjcyáme éllevu. Aamútsí ihdyu óvíi ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Tetsaróónicá múnaa cáhcujtsóne

² Ímí ámuha Píívyéébeke meúráávyehíjcyánéllii paíjyuvaré muha dííbyeke météhdútsohíjcyáhi. ³ Áhdure muha méítsáávehíjcyá Jetsóoke ámuha mewájyúne mecáhcujsómé tsaímíyé dííbyé wákimyéí ámuha meméénume méitsohíjcyáné tsiíñe díbye tsááiñe. Áané hallúvú muha téhdure Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. ⁴ Muurá muha méwaajácú ámúhake táñahbému iwájyúnéllii díbye újcune. ⁵ Muuráhjáa ámúhake muha pajtyeté tsúuca mééma íjcyané uwááboju meúwáábócooca tsá pevénére meúwáábohíjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe Apííchó múúhake píaábóneri panévaré méénúráítýúronéhjí muha méméénuhíjcyá ímiáánéjuco íjcyane muha meúwáábohíjcyánélliihye. Aane muurá ámuha méwaajácú muhdúhjáa ámúhama muha meíjcyame ámúhake mepíaábohíjcyáne.

⁶ Muuráhjáa Píívyéébe Apííchóré ámúhake ímíjyuuvu ájcume tsaímíyé ámuha mecáhcujsó dííbyé uwááboju ámúhake muha meúwaabóne. Aame muurá eene muhdú muha dííbyeke meúráávyehíjcyádújuco ámuha meúráávyehíjcyáné ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe. ⁷ Ehdu néeróné pañe ámuha dííbyeke tsaímíyé meúráávyehíjcyámedítýú muurá Matsedóóniámá Acááyá íñújícú cahcújtso múnaa ámúhadítýú ííiváne tehdu úráávyehíjcyáhi. ⁸ Áané uwáábojúu muurá ámúhadítýú tsújaavéné tsá apáamyéré téené íñújícú múnaa wáajácúne. Muuráhjáa tsúuca pahúlléva múnaaré waajácúhi. Téhdurée waajácúmé ámuha ímí Píívyéébeke mecáhcujsóne. Áanéllii tsáhájucó muha muucá teene meúúballéítýuróne. ⁹⁻¹⁰ Muurá téhdure múúhake úúbállehíjcyámé éhnée ámúhake muha maááhívéjémeke tsaímíyé ámuha mewáátsúcúpejtsóne. Áhdure múúhake úúbállehíjcyámé níjcyotájtekérée ámuha mecáánívahíjcyámé ícyooca botsíi ímiáábé Píívyéébekéréjuco ámuha mecááníváabeke meíicuvémé metéhmehíjcyáné mújyú tsiíñe Ílli tsááiñe éhnée dsíjívéébeke díbye bóhíitsoóbe. Díibyee muurá tsúuca meke pajtyetétso méimítýú hallútú meícúbáhrámeíyónetu.

2

Tetsaróónicá Páávororo úwaabóne

¹ Aane muurá ámuha táñahbému méwaajácú bañúháñe ámúhake muha maááhívéjetúne. ² Muuráhjáa Pirípovu múúhake dítye ícúbáhraróné pañe íínerí íllityétúmé ámúhake muha meúwááboté Píívyéébedívú muha mecátsípáávénema. Áamedíi múúhadi tsaate úhívatéróné pañe ámúhake muha meúwaabóné muurá ámuha mecáhcujsóhi. ³ Tsáháa ímítýuné ámúhadítýú muha meíjtsámeíñe íllure ámúhake muha maállityúne. ⁴ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe páme íjtsaméíyé wáajácú néébe múúhake itýújkevééllémekéjuco níwáavéné uwááboju íñe muha meúwáábohíjcyá ámúhake díbye

ímillédújuco. Tsá muha meúwáábohíjcyatú míamúnaa múúhakyé ímí íjtsúcunúki. ⁵ Aane wájácú ámuha menéene tsáháa múúhakyé ámuha maáhdórokíyé tsaímíyé ámuúhakyé muha meúwáábohíjcyatúne. Aane Píívyéébe waajácúhi. ⁶ Áhdurée tsá muha meíjyácunútú míamúnaa múúhakyé mítyájtsóiyóneri. Muuráhjáa ihdyu ímiáané múúhakyé ámuha mémítyájtsóiyá Críjtorée múúhakyé uwáábojtédívú pícyóómeke. Áronáacáa tsá muha meíjyácunútú téeneri. ⁷⁻⁸ Muuráhjáa ihdyu ámuúhakyéré muha tsaímíyé mépiáábohíjcyá éhne múúne tsiiméké tsíju téhmedu ámuúhakyé muha mewájyúnema. Aamée ámuúhakyé muha meúwáábohíjcyá ímiáájú ápíchó nénehji múúhakyé pátyehíjcyáróné pañe. ⁹ Aane cáhawáa méitsáávé muhdúhjáa ámuúhakyé muha meúwáábo ámuúháj piine muha meíjcyame mewákímyeíhijcyané pécohajchótá cójijhajchótá téene tájpi muha meíjcyaki. Tsáháa íínerí ámuúhakyé muha meíjyévetsohíjcyatúne.

¹⁰ Áhdure muurá ámuha méwaajácú tsaímíyé ámuúhama muha meícyahíjcyánéllii íínetú muha menéetsámeityúne. Aane téhdure Píívyéébe waajácúhi. ¹¹ Áhdure ámuha méwaajácú ámuúhakyé muha meúwaabómé mecánáájánuhíjcyané éhne múúne tsiiméké cááni méénudu. ¹² Muuráhjáa ámuúhakyé muha ménehíjcyá Píívyéébema ímííneúvú ámuha meíjcyá muhdú dííbyeéjté íjcyáiyódú íavyéjuejtée ámuha meíjcyáiñevú ámuúhakyé díbye méménúmeke.

¹³ Áané hallúvú muha paíjyuvaré météhdútsohíjcyá dííbyeke. Muuráhjáa dííbye uwááboju míamúnáa íjtsaméi íjcyatúné muha ámuúhakyé meúwáábónéllii ámuha ímí mecáhcuíjtsómé tsúuca méimíjpyetéhi. ¹⁴ Áhdícyane ámuúha múúhá nahbému, muurá Críjtoke ámuha mecáhcuíjtsóné hallútú ámuha múnaaré ámuúhadi ícúbáhráhíjcyádúu idyé múúhadi Jodéari muha meícyané cahcuíjtsó múnaadi múúha múnaaré jodíómú ícúbáhráhíjcyáhi. ¹⁵ Díityéree muurá dsíjívetsó Ávyéjuube Jetsóoke íhdée múúha múnaaré idyé íjcyámeke Píívyéébe íhjúu uubálla múnaake ídsíjívetsódu. Aame tsá Píívyéébe ímillédú íjcyáítyuróne. Áanéllii pamévakéré tsarílléme. ¹⁶ Aame muurá tsá ímíllehíjcyatú jodíómú íjcyátúmeke muha meúwaabóne. Ááneri íhyallúvúré éhniíñevu ímityúné méénuhíjcyáme. Árómeke téené hallútú Píívyéébe ícúbáhraahi.

Páávoró imíllé Tetsaróonicári íjcyané cahcuíjtsó múnaake íááhíveténe

¹⁷ Ámuúha múúhá nahbému, éhnée ámuúhadítyú muha metsátsihdyu muurá tsúcájáhréjuco meé. Aame íñe ámuúhadítyú tsíhyulle muha meíjcyarómé ámuúhakyé méitsáávehíjcyáhi. Áanéllii muha méimíllera ámuúhakyé maááhíveténe tsiíñe maátyúmíjcatsíki. ¹⁸ Éíjyújucooróo o ítsámeíhíjcyaróné oore ámuúhakyé o ááhívetéiyóneri. Áronáacáa Naavéné tájtsaméi tútávajtsóhi. ¹⁹⁻²⁰ ¿Aane íñe íínevú muha mecátóroóvéne méimíjyúúveé Máavyéjuube Jetsocríjtó tsiíñe tsáácooca? Muurá ihdyu díityéjuco ámuha ámuúhadi téjyú muha méimíjyúúveímye.

3

¹ Ááamekéé ámuúhakyé muha maájtyúmííyóneri meíjyácunúhíjcyánéllii ámuúha éllevu tsúuca muha mepéjúcooráhi. Áronáacáa muhtsi mécoévá Atéénávure. ²⁻³ Átsihdyúu ménahbe Timotéó téhdure Píívyéébe ícúve múnaajpi íjcyáábekéréjuco muhtsi mewáalloone ámuúhakyé díbye Críjtodítyú íjcyané uwááboju íúwáábóneri ítsápíjtsoté éhniíñevu ímí ámuha dííbyeke mecáhcuíjtsó tsaate ámuha múhdurá meíjtsámeityu íñe ícyooca meícúbáhrámeíhíjcyánéhjitu. Muurá tsúuca ámuha méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ehdu nénéhjiri meícúbáhrámeíñe. ⁴ Muuráhjáa ámuúhama muha meíjcyácooca ménehíjcyá meícúbáhrámeíñe. Áhdújuco muurá meícúbáhrámeíhíjcyáne. ⁵ Ááneríi mítyane ámuúhadi o íjyácunúnéllii Timotéoke ó wallóo díbye ámuúhakyé íúújeté muhdújuco ámuha

Críjtoke mecáhcujsóné o wáájácuki. Ópée mítyane ó íllityé bañúháñé ámúhake muha meúwáábohíjcyámeke Naavéné ícyánejcúvú líúúyóneri.

⁶ Áronáa Timotéó ámúhadi Tetsaróonicárí úlléjeebe múhtsikye úúballévá ímíhyeva ámuha Píívyéébeke mecáhcujsóné pamévamáyé mewájuycatsíhijcyáne. Téhdure múhtsikye úúballébe ámúhadi muha meíjyáacunúhijcyádúreva idyé múúhake ámuha maájtyúmíyóneri meíjyáacunúhijcyáne. ⁷⁻⁸ Áaneri mítyane muha méímíjyuuvé panévaríyé muha meícúbáhrámeiyómé ímí tehdújuco ámuha Ávyéjuube Jetsocríjtoke meúráavyéneri. ⁹ Áané hallúvú mítyane muha Píívyéébeke météhdútsohíjcyáhi. ¹⁰ Muurá pájyuvaré muha dííbyeke píáábó métáúmeihijcyá tsiíne ámúhake muha maááhívetémé éhnííñevu ámúhake meúwáábo dííbyeke mecáhcujsónéjcutu tsátsii ímíñeúvú ámuha mewáájácúúne.

¹¹ Aane ihdyu óví Máavyéjuube Jetsocríjtoma múúhake píáábomútsí ámúhake muha maááhívetéki. ¹² Áhdure óví ámúhake píááboobe íñe ámúhake muha mewájuudu ámuha pamévamáyé mewájuycatsíki. ¹³ Aane óví ámúhake píááboobe tsaímíyé dííbyeke ámuha meúráávyé mújyú Máavyéjuube Jetsocríjtó ihñéjteke újcúvácooca íñé ímítyú ámúhá hallúrí íjcyatúmé ámuha dííbyedívú meúújetéki.

4

Píívyéébe ímillédú meíjcyane

¹ Áánéllii ámúhake múúhá nahbémuke muha menéé Máavyéjuube Jetsóo mémeri panévatúré tsaímíyé ámuha meíjcyane Píívyéébe ímillédú muhdúhjáa ámúhake muha meúwaabódu. Aane óví ámuha méúraavyé éhnííñevu.

² Muurá ámuha méwaajácú Ávyéjuube Jetsóo taúhbajúré ámúhake muha meúwáábohíjcyáne. ³ Muurá Píívyéébe ímíllé dííbyedívú ámuha meíhvéjtsámeíñe díbye ímillédú meíjcyane. Áánéllii tsá múu ihdícyámema dómácójcatsítyúne. ⁴ Múu ityáábávájcatsíñe tsaímíyé íjcyáhi. ⁵ Tsá múu Píívyéébeke wáájácúúmé dáríívécatsíhijcyádú átéréénéhjí hallútú ícúbáhrájcatsítyúne. ⁶ Tsá múu íñáhbé táábake pátsárijcyotúne. Muurá ehdu dáríívemeíhíjcyámeke tééné hallútú íhnáhoóíñe Píívyéébe ícúbahráne. Téénélliihyé muurá tsúúca ámúhake éjyú muha meúúballé teéne. ⁷ Tsáháa ímítyunéhjí meméénu díbye meke újcutúne. Mekée újcuube ténehji meíhvéjtsóne meímíjpyetéki. ⁸ Áané uwááboju tsaate éhdíívallehíjcyámé tsá míamúnáake éhdíívalletúne. Píívyéébekéré éhdíívallémé mépañévuú Ípííchó ípícyóóneri meke ímíjpyetétsóóbeke.

⁹ Áánetu íñe muhdú ámuha tsané nahbémú mewájuycatsííñetu tsáhájucó ámúhake o cáátúnúityú tsúúca Píívyéébeke túkevjtsojú pañe ámuha meíjcyame tehdújuco mewájuycatsííñéllíhye. ¹⁰ Muurá Matsedóóniá ííñúji múnaa ménahbémuma ímí tehdújuco ámuha mewájuycatsíhijcyáne. Áronáa ámúhake muha menéé éhnííñevu ámuha pamévamáyé mewájuycatsíki. ¹¹⁻¹² Aame ihdyu tsaímíyé íbúwajíí ámúhá wákimyéiyi meíjcyá íñá ámúhadítyú ípíhtótu muhdúhjáa ámúhake muha meúwaabódú tsijtye cahcújtso múnaa íjcyatúmé ámúhake íávyejúúlleki.

Ávyéjuube Jetsóo tsiíne tsááiñe

¹³ Ámuúhá múúhá nahbémuj, téhdure muha méimíllé ámúhake meúúballéné íñe tsúúca cahcújtso múnaa íjcyame dsíjívéhíjcyámé muhdú íjcyáiñe ámuha ídátso meíjtsúcunúne mekímóóvétu eene pájtyetétyúmé ídátso kímóóvehíjcyádu. ¹⁴ Muuráhjáa Jetsóo dsíjíveebe tsiíne bóhíne mecáhcujsómé méwaajácú téhdure Píívyéébe meke bóhíitsoíñe dííbyeke mecáhcujsómé medsíjívemeke.

¹⁵ Muurá tsiíne dibye tsáácooca téjyju íjcyame tsá pééityú medsíjívémé ihdéré dííbye éllevu. Ehdu Píívyéébere néene íne ámuúhake muha méúúballéhi. ¹⁶ Aabe Jetsóoma wáalloo níjkyéji múnáa avyéjúúbeke dííbyé rojrócori dibye meke ipíúva dííbyé cahcújtso múnáa meíjcyámeke. Ájyju muurá pámeere múhdumé dííbyé cahcújtso múnáa meíjcyame tsiíne mébóhíhi. ¹⁷ Átsihdyu ihdyu botsíi téjyju íjcyámema tsaméhjíjuco mepééíne cáamevu Máavyéjúúbema maátyúmíjcatsíki. Aame dííbyema meíjcyaa muhdú íjcyáityúmeréjuco. ¹⁸ Áánéllii téenevu mecátóróóvéne métsípátsócatsíhijcyá.

5

¹ Ehdu teene Ávyéjuube Jetsóo tsááiíne, ámuúha múúhá nahbémuj. Áronáa ihdyu tsá mewáájacutú múijyú dibye tsááiíne. ² Muurá tsúúca ámuha méwaajácú meíjtsótúnáa dibye tsááiíne éhne múúne naní múnáajpi pejco meke ábájínejcúdu. ³ Muurá míamúnáa nehíjcyaa íné imíjyaú íjcyáiíne. Áhdure íjtsúcunúimye múijyú íná pájtyéityúne. Áronáa ílluú néétútsihdyu íjcyáiíne ícúbáhraméi éhne múúne wállehdívú peecúteré tsíimáva ávyé wájtsidu. Áánetu muurá tsá múha pállójcóityúne. ⁴⁻⁵ Áronáa tsáhájucó ámuha meíjcyatú éhne múu cúúvétsii meíjcyadu. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú teene éhne múúne cóóji páneere íná maájtyumíne mewáájacúdu. Áánéllii tsáhájucó ámuúhake tene ábájínejcúityúne. ⁶ Ahdícyane metsu ímíááméré meíjcyá téíibúwaréjuco. Tsáhájucó tsaatédú wáájácúmeityúmé meíjcyáityú éhne múúne cúwame íjcyadu. ⁷ Muurá cúwamee, lííícyavémee, éhdume tsá wáájácúmeityú éhne múu cúúvétsii íjcyadu. ⁸ Áánetu ihdyu mee péététsihyi múu íjcyadu menéeme tsúúca teene mewáájacúme metsu ímíáámeréjuco meíjcyáne Píívyéébeke mecáhácújtso ímítyúnehjívú metáhjátsámeityu éhne múúne tsodáhó ityáhjátsámeityu cóhpéneúvú wátájcámeídyu. Ááne metsu ímííneúvú meúráávye íne mepájtyeténé uwááboju éhne múúne tsodáhoke íwatájcoji wátájcódú íivane mewágóóóvéyónetu meke pájtyetétsoíne. ⁹ Tsáháa Píívyéébe meke újcutú meícúbáhrámeíki. Muuráhjáa ihdyu íllure meke téénetu pájtyetétsoobe Máavyéjuube Jetsocríjtoj tééveri. ¹⁰ Áánélliihyé dííbyeke wáalloobe mewáájyuri dibye ídsíjíve múijyú meke dibye újcúvácooca pámeere téjyju íjcyámema medsíjívéjúcoorómé tsaméhjí dííbyema meíjcyaki. ¹¹ Áánéllii ámuha meméénuhíjcyádú éhníínevu métsípátsojcatsí tsaímíyé Píívyéébema ámuha meíjcyaki.

Cahcújtso múnáake Páávoró túkévejtso

¹² Ahdícyane ámuúha múúhá nahbémuj, ámuúhake muha menéé ámuha maávyejúúlle ámuúhá túkevétsojtéke. ¹³ Ímíááméré meíjcyáne mewáájyú díityéke. Tsá múu múnáátsójcatsítyúne.

¹⁴ Téhdure ámuúhake muha menéé tsaate wákimyéityu óvéhéemeke ámuha metáúhbaki. Téhdure panévaturé íhtsunúmeke mépiáábo. Ehdu múu píáábohíjcyá pamévakéré múhdurá ditye íjcyáronéhjí íáábúcúnema.

¹⁵ Aame ihdyu téíibúwá meíjcyaco. Tsá múu tsaate ímityúné ámuúhake méénuróné píámeityúne. Ímíááméré meíjcyáne íllure mépiáábojcatsí.

¹⁶⁻¹⁷ Páijyuvaré Píívyéébema meíhíjyúváne méímíjyuhíjcyá. ¹⁸ Météhdútsohíjcyá panévá hallúvuré dííbyeke. Muurá íne Jetsocríjtoéjté meíjcyame panévare meke pátyehíjcyánéhjí hallúvú dííbyeke metéhdútsóné ímílleébe.

¹⁹ Áábé Apííchó ámuúha paíne íjcyane ámuúhake túkévétsohíjcyáné tsáma méíhvéjtsodííne. ²⁰ Áhdure íne dííbyere tsaatédívú bóhówájtsóneri íná pájtyeííne ditye úúballéneri tsá múu

íicúvetúmé íjcyatúne. ²¹ Áronáa ihdyu múu ímíñeúvú íjtsó keená ímiáané íjcyane iúráávyeki. ²² Aame ihdyu mémeenújúcohdí ímityúne.

²³ Ahdícyane óví Píívyéébe ámúhake píaabó ííne imítyú ámúhá hallúrí íjcyájúcoótuki. Aabe ihdyu óví ámúhake tehme ámúhaj pi, ámúhá íjtsaméí, ámúhá íbuúúné, múijyú tsiíne Ávyéjuube Jetsocríjtó tsáácooca ámuha íínerí menéétsámeítyuki. ²⁴ Tsá muurá íínerí meke díbye báñúityúne. Muuráhjáa íñéhdújuco meke díbye újcune. Aabe muurá téhdure páneere mééma méénuú muhdú íñéhdú.

Páávoró pítyajcóne

²⁵ Ahdícyane ámuha múúhá nahbémú meíjcyame múúhá hallúvú Píívyéébeke píáábó paíjyuvaré métáuméí múúhake díbye ípíááboki.

²⁶ Téhdure ámúhake muha menéé ámuha tsané nahbémú meíjcyame medúúrúvájcatsíki.

²⁷ Téhdure ámúhake muha méníwaavé Ávyéjuube Jetsóo mémeri íñe íhyaamí pañe ámúhama o íhgyuváné ámuha mewáájácútso pámeekéré elle íjcyané cahcújtso múnáake.

²⁸ Ahdícyane óví dííbyeréjuco Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóne. Áyu tehdújuco.

2 TETSARONITSÉÉTSE

Hállúvúeháámí Tetsaróonicárí Íjcyáme éllevu Páávoroo cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Ámuúha Tetsaróonicá múnaa múúhá nahbémuj, íhyaami íñe tsiíñe muha mécaatúnú ámuúha éllevu oo Páávoroo, Tsibáánoo, Timotéoo, Íjcyame elle ámuha meíjcyame tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocriptomútsikye Méécááni Píívyéebema meúráavyehíjcyáme éllevu.

² Aamútsí ihdyu óvíi ámúhake píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Ímityúmema Píívyéébe ímibájchoju méénuíñe

³ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Píívyéébeke muha météhdútsohíjcyá ámúhá hallúvú ímí dííbyeke ámuha mecáhcujsómé mewájujúcatsíñéllííhye. ⁴ Mítyane muha méimíjyúú ámuha meícúbáhrámeíyóné pañe ímí dííbyeke ámuha mecáhcujsóne meúráavyéneri. Aane muha méúúbállehíjcyá tsijtye dííbyé cahcújtso múnáake. ⁵ Ehdu muurá ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáneri ámúhake waajácútsoobe ímiááné tsúúca dííbyé avyéjúeje ámuha meíjcyane. Áánéllíi ámuha meícúbáhrámeíhíjcyá ímiááameréjuco ámuha dííbyema meíjcyaki.

⁶ Árónáa ihdyu eene ámúhadi ícúbáhráhíjcyámeke téhdure ícúbáhráiíbye. ⁷ Áánetu ihdyu meícúbáhrámeíhíjcyánetu meke állíjchútsóíbye mújyú Máavyéjuube Jetsóo íhtsutúme níjkyéji múnáama cúújuwádú péétécunúnéj piine tsáácoóca. ⁸ Ehdu tsááiíbye íñe Píívyéébeke íéhdíiválléne dííbyedítýú íjcyáné uwááboju ímiááné íjcyáneri ícúvehíjcyátúmeke ícúbáhraki. ⁹ Aame ílluréjuco wágóóoveíñe mújyú níjkéváityúné ícúbáhrámeíhíhullévu. Aame tsá mújyú dííbyé avyéjú íhtsutúné íjcyane ájtyúmíityúne. ¹⁰ Ehdu muurá méénuíbye Ávyéjuube Jetsóo tsiíñe itsáácoóca. Ájyú dííbyéjté meíjcyame dííbyeke maávyéjujtsómé méduurúvaáhi. Muurá téjyú tsaméhíjí dííbyema meíjcyaa dííbyé uwááboju muha ámúhake meúwáábohíjcyáné ámuha ímí mecáhcujsónéllííhye.

¹¹ Áánéllíi paíjyuvaré muha Píívyéébeke piáábó ámúhá hallúvú métáúmeíhíjcyá ámúhakeé díbye újcume tsaímíyé dííbyema ámuha meíjcyaki. Áhdure muha métáúmeíhíjcyá dííbyeke ámuha mecáhcujsómé ímiáánéré meméénuíyóneri metsúúrámeíhíjcyáné ámúhama díbye ipánéévetsoki. ¹² Ehdu nénéhíjiri máávyéjujtsó Máavyéjuube Jetsocripto. Muurá meke ávyéjújtsóíbye Píívyéébe meke ídaatsólléne dííbye tééveri újcúmeke.

2

Naavéneéjpi méénune

¹ Ámuúha múúhá nahbémuj, muurá Máavyéjuube Jetsocripto tsááiíñe úmíwari páhduvaré nééne mávaríjchojúúné íjcyaaíhi. ² Áánéllíi ámúhake muha menéé íñe Píívyéébe uwáábódú nénehíj tsaate naavédú nééne ííténé pañe íájtyumíné úwáábóneri ámuha meíllityéne memújtátuki. Áhdure tsaate múúha mémeri íllure íállíñe icyáátúnúháámí pañe ‘tsúúca Ávyéjuube tsájucóóhií’ íñehaami ámuúha éllevu wállóhajchíí méíccúvedí tééneri. ³ Tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ihdyu ímiááné díbye tsááiíñe ihde tsaate Píívyéébe uwááboju állíuríyéjuco díllóíñe. Téjyú muurá bóhówáávéiíbye ímityuube Naavéneéjpi íjcyáabeke Píívyéébe ícúbáhráiíbye. ⁴ Aabe páhduvaré dárííveé Píívyéébeéjteke dííbyekéré dítye dúúrúváyóneri íjyáacunúnema. Muurá Píívyéébedi idíllómeíñe dííbye duurúváj pañévú úcáávéíbye.

5-6 Aane muurá ámuha méwaajácú íveekí icyooca dibyúi bóhówáávetúne. Muurá ihdyu iéevéi úújetécooca bóhówáávéiíbye. ¿A tsá ámuha meítsáávetú éhnée ámuhakye ehdu méema tene pájtyeíñé o néhijcyáne? 7 Téené pañéjúcooro muurá mee icyoóca. Áronáa ihdyu tsáhái dibye méhdivu bóhówáávetú Píívyéébere néhdújuco. Dibye ihdyu dííbyeke íhvéjtsócooca botsíi bóhówáávéiíbye. 8-12 Aabe muurá Naavéné ihnáhooríyé méénúráítyúronéhjí méénuú téeneri míamúnáake imújtátsoki. Ehdu imyéénúneri mújtátsóiibye Críjtodítýú íjcyáne uwááboju ímiáájú cáhcújtsotúmé wágóóóvéímyeke. Áanéllii Píívyéébe diityéké íhvéjtsóo ditye awáá ímillédú teene icyáhcuíjtsoki. Aame téené déjúcotu ílluréjuco wágóóóveíñé. Áronáa Ávyéjuube Jetsóo itsáácooca eene ténejcúvú diityéké íbúwátsohíjcyáábeke íámítsaráhcori ícúbáhráábeke íllure íbátsohíjácóneri dsíjívétsoóhi.

Muhdú mepájtyetéíñe

13 Áánetu ihdyu ámuhakye Píívyéébe wáájúnéllii ámuha dííbyeke ímí mecáhcújtsóné hallúvú muha dííbyeke météhdútsóhíjcyáhi. Muuráhjáa tsúúcajátújuco dibye meke újcune Íapííchó meke ímíjpyetétsónej téeveri dííbyeke mecáhcujtsómé mepájtyetéki. 14 Ahdújucoo muurá íñe ámuhakye muha meúwáábónej téeveri dibye ámuhakye újcune Máavyéjuube Jetsocríjtoma tsaméhjí dííbyé avyéjuri meíjcyaki.

15 Ehdu teéne, ámuúha múúhá nahbému. Ahdícyane tsáma máábájíívedí éhnée ámuhádi muha meúlléjécooca ámuhakye muha meúwáábohíjcyáne. Áhdure íñe waajácúháámí pañe ámuhakye muha menéhijcyáne méíhvéjtsodíñe. 16-17 Aane óvíi Máavyéjuube Jetsocríjtomútsí Méécááni Píívyéébema ámuhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyame ímiáánéré meméénuhíjcyaki, áhdure ámuha ímiáánéré meíhíjyúvahíjcyaki. Muuráhjáa mítyane meke iwáájúnéllii méhdi ídáátsóvéne meke újcuube múíjyú níjkéváityúné meímíjyú dííbyema íavyéjuri meíjcyáiñévú mecátsípáávénema.

3

Páávoró néé píááboju diityé hallúvú ditye ityáúmeíki

1 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, múúhá hallúvú téhdure Píívyéébeke píáábó métáuméi dibye múúhakye ípíáábo Jetsocríjtodítýú íjcyáne uwááboju muha pahúllevá múnáadívú metsújaucúné ditye tsaímíyé icyáhcuíjtsó ámuháa mecáhcujtsódu. 2 Áhdure métáuméi dibye múúhakye ityéhme ímityúmé múúhakye imyéénútuki. Tsá muurá pamévare dííbyé uwááboju cáhcújtsotúne. 3 Áronáa Píívyéébe ímiáábé íjcyaaabe ámuhakye píáábo tsaímíyé ámuha meíjcyaki. Áhdure idyé ámuhakye téhméiibye ímityúnéhjitu. 4 Muurá muha méwaajácú ámuhakye muha meúwáábohíjcyáne ámuha meméénuíñé ámuhakye dibye túkévéjtsóneri. 5 Aabe ihdyu óvíi ámuhakye píaabó ímíñévú ámuha mewáájácu mítyane meke dibye wáájune. Áhdure idyé óvíi ámuhakye píááboobe ímityunéhjí ámuha maáábúcu muhdúhjáa Críjto áábúcu híjcyádu.

Muhdú mewákímyeíñe

6 Ahdícyane ámuúha múúhá nahbému, Máavyéjuube Jetsocríjto mémeri ámuhakye muha menéé íñe ámuhakye muha meúwáábohíjcyádú íjcyátúmema ámuha menáhbévátu eene iwákímyeíñé ímíllehíjcyátúmema. 7 Muurá tsúúca ámuha méwaajácú muhdú muha meíjcyadu ámuha meíjcyáiyóne. Muuráhjáa elle ámuháma muha meíjcyácooca tsá wákímyeítyúmé muha meíjcyatúne. 8 Aamée tsá muha mumájchó pevénéré áhdóratúné memáchohíjcyatúne. Muuráhjáa muha méicúbáhrámeíhíjcyá wákímyeíyi cójáhajchótá pécohajchótá téene tájpi muha meíjcyaki. Ehdúu muha mewákímyeíhíjcyá íñerí ámuhakye

muha meíjyévéjtsótuki. ⁹ Muuráhjáa ihdyu ímiáánéjucu múúhake ámuha mepíáábóiyóné íñe Píívyéébé wákimyéí muha meméénúmeke. Áronáacáa ihdyu múúhaye mewákímyeíñe tájpi méicyahíjcyá tehdu ámuha meíjcyaki. ¹⁰ Muuráhjáa ámúhama muha meíjcyácooca ménehíjcyáhi: “Iwákímyeíñe ímíletúmé tsá múu májchotúne.” ¹¹ Áanáacává muurá ámuha tsaate pevétaré tsíñéhjíríyé méicyahíjcyáhi. ¹² Áánéllii ehdu ícyahíjcyámeke Máavyéjuube Jetsocríjtó taúhbaju íjcyane muha menéé ímiááméré íjcyane iwákímyeíñe tájpi íjcyaki.

¹³ Ámuúha múúhá nahbému, méóóchévedí ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyánetu. ¹⁴ Ehdu íñe ámúhake muha waajácúháámí pañe meúwaabóné tsaate lléébótúmeke méwáájaco caatyé íjcyane. Áámema ménahbéwájúcohdí ditye téeneri íñúcójpívéne iwájácúúve múhdurá idyáíívémeíhíjcyáne. ¹⁵ Áronáa ihdyu tsá múu diityéké téené hallútú múnáájtstótúne. Íllure ihdyu chooco ímíñeúvú méuwaábó ditye ímíjpyeté ménahbéwájúco íjcyámeke.

Páávaro pítyajcóne

¹⁶ Aane óví Píívyéébe ímiáábé íjcyabe ámúhake túkévejtsó íbúwajíí ámuha meíjcyaki. Aabe ihdyu óví ámúhake panévaturé píaabóhi.

¹⁷ Aane íñe ícyooca ámúhake pámeekéré o dúúruváné páñetu oore ó caatúnúhi. Ehdu muurá nihñéré ooréjucu o cáátúnuhíjcyané páneere táwaajácúhaamínetu. ¹⁸ Ahdícyane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Áyu tehdujucu.

1 TIMOTÉO

Tujkénú Timotéo éllevu Páávoru cáátúnuháami

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru o íjcyáábekée Mepájtyetétsoobe Píívyéébe picyóó Jetsocrijtodítyú íjcyané uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íhyaami diéllevu ó caatúnú ópée o úwáábóneri Píívyéébeke u cáhcújtsónéllii ávyeta tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbé Timotéo éllevu. Aane ihdyu óvíi meke ídaatsóllédú íjcyamútsí Máavyéjuube Jetsocrijtoma uke píaabó íbúwajíí u íjcyaki.

Átééréne uwáábotu Páávoru teíbúwajtsóne

³⁻⁴ Muuráhjáa Matsedóóniá iínújivu o péébe uke ó neíñú Éépetsóvú u cóéváne tétsii átéérénehjí íhdé múnáaúvúu ícyahíjcyanéhéjí úwáábohíjcyámeke u bóijcyu ditye teene íuwaabójúcóótuki. Muurá bañúháñé ténéhjiríyé meíjcyame tsá meméénúityuró Píívyéébé tsíjtyeke ímiáájuvu mewáájácútsóíñévú meke níwaavéne.

⁵ Áánéllii uke o néé diityéké u úwáábo íné íjtsaméí íbuúúneri íjcyájúcootúme tsaímíyé Píívyéébeke icyáhjújtsóne iwájýújcatsí muhdú ímiááne mewájýújcatsíhdyu. ⁶ Ehdu íjcyáiýótsihvu tsaate ínetú diityéké píáábóityúnéhjiríyé ityáhjájcatsíñe tsá tehdu íjcyatúne. ⁷ Aame muurá imíllerá Píívyéébé taúhbájú uwáábojte íjcyane. Áronáa tsá ditye wáájácútu ínélliihyéhjáa ímichi meke téénevu díbye ájcune. Úwáábohíjcyámé íevenéré iwáájácútu.

⁸ Muurá ínélliihyéhjáa meke díbye téénevu ájcune mewáájácúhájchíí tehdujúco teéne. ⁹ Tsá teene taúhbaju tsaímíyé íjcyámé wáábyuta íjcyatúne. Muurá ihdyu meúwaabóné cáhcújtsotúme ímítyunéhjí méénuhíjcyámé wáábyuta teéne. Píívyéébeke ávyejúúllétúme dsíjívétso múnáa, cáánímuke, tsíjímuke, dsíjívétsohíjcyámé wáábyuta teéne. ¹⁰ Áhdure íhdícyáméhjíma idyómácójcatsíñe, tsamééré wajpíímú walléémú dómácócátsíhíjcyámé wáábyuta teéne. Míamúnáadívú náhjihénuhíjcyáme, állíu múnáa, pánehjídú imyéénúityúné íhjúvahíjcyáme, ímiá uwááboju íllure éhdíivállehíjcyáme, éhdúme wáábyuta teéne. ¹¹ Ááne uwááboju muurá íñe ímiáájú pajtyéteju úwááboobéré ó pehíjcyá Píívyéébé oke níwaavéne.

Páávoru duurúvá Píívyéébe díbyedi ídáátsovéne

¹² Áánéllii mítyane ó téhdujtsó Máavyéjuube Jetsocrijtoke ávyetáa múhdurá o nééróobeke oke téénevu ipícyóobeke díbye tsípátsóhíjcyánéllíihye. ¹³ Díbyedíi o úúhívaténe díbyé cahcújtsó múnáadi o ícúbáhrahíjcyáróobeke oke téénevu pícyoóbe. Áronáacáa ihdyu táwaajácútabáané ehdu ó dáríívémeíhíjcyá díbyekéikyée o wáájácútnéllíihye. Áróobedíi ihdyu Píívyéébe óhdi ídáátsovéhi. ¹⁴ Aabe oke mítyane píáábóneri íñe Críjtoke o cáhcújtsóobedívú o cátsípáavéne botsíi pamévakeré ó wajýúhi.

¹⁵ Áánéllii ó íjycunúhíjcyá pámeere díbyeke cáhcújtsóíyóneri. Muuráhjáa ímiááne mewájýuri tsaabe ííñújívú ímityúme meíjcyámeke ipájtyetétsoki. Aanéhjáa muurá oo páme ehnííñévuré ávyetá ímityuúbe. ¹⁶ Áróobedíi óhdi Píívyéébe ídáátsovéne oke ímíjpyetétsó muhdú pámeere ímityúme íjcyárómeke iwájýune tajtyééveri íúújétsoki. Áánetu méwaajácú pámeere ímityúme íjcyarómé Críjtoke icyáhjújtsócooca újcuíñé mújýú ídsíjívéjúcúóóityúne bóhi. ¹⁷ Áánéllii metsu Píívyéébe apáábyéré íjcyabe mújýú muhdú íjcyáítyuube pane wáájácúúbeke maávyéjútsóhíjcyá maájtyúmítúróobeke. Ehdu teéne.

¹⁸ Ahdícyane Llihú Timotéoj, imíchi díícyáne íhnáhóóróné pañe ímíñeúvú tsaííbuwáre díícyáne dúwááboco Píívyéébé ihjyúvúu uke o níwaavéné muhdúhjáa ménahbémú dííbyere túkévéjtsóneri úhdityu néhijcyádu. ¹⁹ Muurá tsaate ímí íjcyáiyóné wáájacújúcoorómé tehdu íjcyane ímíllehíjcyátúné níjcaúvú ílluréjuco tútáváávehíjcyáne. Ááne ílluréjuco Críjtodi ditye úúhívatéhíjcyáne. ²⁰ Tehdúu Himenéomútsí Arejáadorómá dáríívemeíñéllii diityétsikye ó íhvejsó Naavéné hójtsí pañévu dityétsí iwáájácu Píívyéébeke múhdurá idyáríívehíjcyáne.

2

Muhdú Píívyéébema meíhjuváne

¹ Aane uke o nées pámeere míamúnáa hallúvú Píívyéébeke piáábó ámuha métáúmeíhíjcyane panévá hallúvúré téhdújtsomé. ² Múu táúmeíhíjcyane múhdumé méiíñújí avyéjute íjcyámé hallúvú Píívyéébe diityéké piáábónej péévé ímí ditye meke ityúkévéjtsó tsaímíyé dííbyema meíjcyane maávyejúúlléjcatsíki. ³ Ehdu meíjcyane ímí íjtsúcunúúbé Mepájtyetétsoobe Píívyéébeé. ⁴ Muurá ímíllebe pámeere míamúnáa dííbyé uwááboju icyáhcuújtsóne pájtyeténe. ⁵ Muurá tsáápiye Píívyéébe íjcyáhi. Áábemáa ímí meíjcyaníñé téhdure tsáápiye mééma ímíbajchó Jetsocríjtó míamúnáájpidívú ípívyéévéne. ⁶ Muuráhjáa wájyúmeítyuubéré dsíjivé pámeere míamúnáa ipájtyeté Píívyéébé dííbyeke néene éévé úújetétsihvu. ⁷ Áané uwáábojúu jodíómú íjcyátúrómeke uwááboobéré o péhíjcyane oke díbye pícyoobe íñe ó úwáábohíjcyá teene mecáhcuújtsómé mepájtyeténe. Ehdu íñe uke ó nehíjcyá ímíáánéjuco íjcyane Jetsocríjtó cahcújtsó múnáajpi o íjcyanéllíhíhíe.

⁸ Áanéllii uke o nées pahúllévare íjcyané cahcújtsó múnáa ímíááméré íjcyáne íínevú táhjácatsítyúmé tsaímíyé Píívyéébema íhíjyúvahíjcyane íhyójtsíne cáámevu íhíbucúnema. ⁹ Aane walléemú waajacutábáre ímíbájkímyeíyáhi. Tsá ditye mítyane áhdómeíyahjívú íjycámeíñe páhdúvare íhñíwaúúné idyáríívéne ícyáávéityuró téhdure mítyane áhdómeíñe icyáávevu. ¹⁰ Píívyéébedívúré íhvéjtsámeíñe díbye ímíllédúré íjcyáiyóme. ¹¹ Aame dííbyé uwááboju íávyejúúlléne cúúvéhulléré lleebucunúiyáhi. ¹² Tsá muurá walle úwáábóityuróne. Áhdure tsá dille wájpiikye ityáhjálléne dííbyeke túkévéjtsóityuróne. Áanéllii o nées walléemú cúúvéhulléré íjcyane píhcyáávé pañe. ¹³ Muuráhjáa Píívyéébe tujkénú Adáake ípívyéjtsóné boone Éébáke ípívyéjtsóhi. Ehdu néénéllii tsá walle wájpi túkevéjtsolle íjcyáityuróne. ¹⁴ Tsáháa muurá Adáa Naavenedívú állítsámeítyúne. Muuráhjáa ihdyu Éébáre íállítsámeíñéllii ímityúné meenuhi. ¹⁵ Ehdu néénéllii muurá walle ítsíímáváneri ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Árólleke ihdyu Píívyéébe pájtyetétsoó dííbyeke icyáhcuújtsóne dille ímíáálléré íjcyáhajhíjyú.

3

Muhdú cahcújtsó múnáa uwáábojte íjcyane

¹ Áánetu cahcújtsó múnáa uwáábojte tsaate íjcyane ímílléhajhíí tehdujuco ímíá wákímyeí íjcyane ditye ímílléne. ² Áronáa ihdyu téené wákímyeí méénume íínetú néétsámeítyúmé panévatúré ímíááméré íjcyáne úwáábóiyáhi. Aame tsáápíllekére táábáváyáhi. Áhdure tsaímíyé íaahíve múnáake waatsúcúpétsohíjcyáiyóme. ³ Aame tsá llíyícyávéityuróne. Tsá ditye tsaatémá úhbájcatsíityuróne. Tsá mítyane ídsíídsíváyóneri ditye íjycacunúityuróne. Ímíááméré íjcyáne piáábóiyá pamévakéré íídaatsóllénema. ⁴ Áhdure píivyetéiyómé méwámyuma íítsíímeke ímíñeúvú ityúkévéjtsóné ditye ímíááméré íjcyáne pamévakéré íávyejúúlleki. ⁵ Muurá íítsíímeke ityúkévéjtsóné píívyetétúmé tsá Píívyéébe cahcújtsó múnáake túkévéjtsóityuróne. ⁶ Áhdure botsíi béhnere cáhcujtsómé tsá

uwáábojte íjcyáítyuróne. Muurá béhmérei íjcyame tsáijyu múúne íllure imítýájkímyeíñeri tútávájtámeíyá muhdúhjáa Naavéné tútávájtámeídyu. ⁷ Áhdure panévaturé ímiááméré íjcyáiyá cahcújtso múnaa íjcyáturómé diityéké íavyejúúlleki. Áijyu tsá íínej téeverí Naavéné diityéké ícyánejcúvú llíucúítyuróne.

Muhdú túkevjtsojte íjcyane

⁸ Téhdure idyé túkevjtsojte ímiááméré íjcyáiyá pame diityéké íavyejúúlleki. Tsá ditye állíúúítyuróne. Áhdure tsá ditye llíyícyávéítyuróne. Tsá ditye átéréénéhjí hallúvú dsíídsíváítyuróne. ⁹ Tsá ditye íínetú néétsámeítyuróne. Aame íñe mecáhcújtsonéjcu ímíñeúvú waajácúiyáhi. ¹⁰⁻¹³ Áánéllii múu tujkénú diityéké tsáneeri waajácullé ímí ditye méénúhajchíí botsíi diityéké téené wákimyéivu ipícyoóki. Aame tsáápíllekére táábáváiyáhi. Téhdure piivyétéiyómé méwámyuma ítsíimeke ímíñeúvú ityúkëvejtsóne. Áhdure méwamyu panévaturé ímiááméré íjcyáiyá ditye diityéké íavyejúúlleki. Tsá ditye állíúúnújcatsíítyuróne. Ehdu muurá tsaimíyé téené wákimyéi múnaa íjcyámeke pame avyējuulléhi. Aame ihdyu Jetsocríjtoke icyáhcújtsóné uwááboju éhniíñevu íínerí núhnévetúmé úwaabóhi.

Muhdú néjyto meúraavyéne

¹⁴⁻¹⁵ Aane lléváhréjuco uke o ááhívetéíñe. Árónáa ihdyu tsáijyu múúne íícúí o péétúnéllii íñe uke apáhajchíí ó nehíjcyá muhdú Píivyéébeéjtté íjcyame dííbyé uwááboju íhvéjtsotúmé úráavyehíjcyámema u íjcyaiñe. ¹⁶ Muurá íñe meúraávyehíjcyajjító ímiááné íhtsutúné íjcyánéllii íllu nééneé:

Píivyéébé méhdivu bóhówaavé míamúnáajpidívú ípívyéévéneema. Aabée ímiáábé íjcyane Íapíícho bóhówátsohíjcyáhi. Áábekée níjkyéji múnaa íícúvehíjcyáábé uwááboju pámehdíyé tsújaavéné cáhcujtsóme. Átsihdyúu tsiíñe peebe íavyéjuvu níjkyéjivu. Ehdu muurá nééneé.

4

Píivyéébeke icyáhcujtsóné tsaate íhvétsoíñe

¹ Aane Píivyéébe Íapííchoj téeveri meke boohówawu nehíjcyá páneere tsíhdýuréjuco cápáyóóvéíñe ihde nihñéétsihvúré tsaate dííbyeke icyáhcújtsoróné íhvéjtsóne naavéneéjtté átéréénéhjí úwaabóneréjuco úráavyeíñe. ² Aame ílluréjuco mújtaíñe eene íjtsaméiúvú wáajácúmeítyúmé pánehjídú ímiáámeúvúdú úwáábohíjcyané icyáhcújtsónema. ³ Muurá téeméjttéjuco úwáábohíjcyané metaábávájcatsíñe ímityúné íjcyane. Áhdure tsáneetsa majchóháñe ímityúné íjcyane nehíjcyáme. Árónáacáa muurá Píivyéébe páneere majcho ípívyejtsó dííbyé cahcújtso múnaa meíjcyame tééne tájpi meíjcyané hallúvú dííbyeke metéhdútsohíjcyaki. ⁴⁻⁵ Muuráhjáa páneere tsaimíyé ípívyéjtsóobe. Áánéllii tééne tájpi meícyahíjcyánéhjitu tsáneetsa tsá múhdurá meíjtsúcunúítyuróne. Muurá panévare dííbyedívú ímí nééneéllii ténehji méoóvéiyá dííbyeke téhdújtsomére.

Muhdú uwáábojte íjcyane

⁶ Ehdu íñe uke o úwaabóné ménahbémuke ímí u úwáábóhajchíí ímiááné Jetsocríjto wákimyéi múnáajpi ú íjcyáhi. Aabe dííbyedítyú íjcyané uwááboju u cáhcujtsóné ímí u úráavyéhajchíí éhniíñevu ímí ú íjcyáhi.

⁷ Áánéllii éhniíñevu ténejcúrí pííñuméi ímíñeúvú u wáajácuki. Tsá múu íícúvetú átéréénéhjí íhdityuré íujcune tsaate úúbállehíjcyánéhjiri. ⁸ Muurá íínetú meke píáábóítyúnéllii meíhnáho méjpi mépiíñúhi. Áané éhniíñevu muurá panévaturé meke píaabóné Píivyéébe icyánéjcuri mepííñumeíñe. Muurá meke píaabóné ííñújí hallúrí

meijcyánetu. Téhdure meke píáábóné dííbyema tsaímíyējuco meijcyáíñetu. ⁹ Ehdu íñe uke ó nées ímiááné íjcyane. Aane ihdyu óví pámeere cáhcujtsóhi. ¹⁰ Muurá méwaajácú íñé imíjyaú tsaímíyé Mepájtyetétsoobe Píívyéébema meijcyáíñé dííbyeke mecáhcujtsóme. Áánéllii muurá nehniwu méhdityu míamúnaa íhjúvahíjcyámé panévaríyé meícúbáhrámeiyóné pañe téené wákimyéí méméénuhíjcyáhi.

¹¹ Aane páneere íñe uke o néhíjcyanéjhi óví ú úwaabóhi. ¹² Áronáa ihdyu uke tsíménééllédímyé ováhtsaré u íjcyáábeke. Áánéllii uke o nées cahcújtso múnáake u úújétso muhdú múúne ímiáábé Críjtó cahcújtso múnáajpi íjcyadu u íjcyáneri, u úwáábóneri, pamévakéré u wájýúneri, panévatúré ímiáábé u íjcyáneri. ¹³ Áámema íñe ílle o íjcyané hajchótá Píívyéébé waajácuháámí déhvéne dúwáábohíjcyá tsápíjtsoobere. ¹⁴ Aabe ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá Píívyéébé uke ájcúné waajácúri íñá u méénune u píívyetene. Muuráhjáa dííbyere túkévéjtsóneri cahcújtso múnáa túkévéjtsojte díhyallúvú íhyójtisine ipícyóóne dííbyeke píáábó táúmeíñé tujkéveri téénevu uke ájcuúbe.

¹⁵ Ááné wákimyéí ihdyu ímíñeúvú méénuhíjcyá pámeere iwáájácu ténejcu ímí u úraavyéne. ¹⁶ Áánéllii uke o nées u úwáábohíjcyánéjcutu panévatúré ímíñeúvú u téhmémeíñe tsaímíyé ténejcu u úráavyeki. Ehdu u íjcyáhajchíí ámuha tsaméhíjhi mepájtyeteé múhdumé dúwáábó illéébone cáhcújtsómema.

5

Muhdú cahcújtso múnáama meijcyane

¹ Aabe múu kéemeke díícyáánidyu íjtsúcunúne ímíñeúvú chooco túkévejtsohi. Tsá múu uhbádúré túkévéjtsotúne. Áhdure ováhtsámuke díñahbémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó. ² Kéémélleke díítsííjjudu díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó. Bádsíjcake díñaallémúdú díjtsúcunúne ímíñeúvú túkévéjtsó ímityúné díityédítýú íjtsámeityuubere.

³ Téhdure píibájyujtéke píáábó téene tájpi dítye íjcyáíñetu. ⁴ Áánetu íítsíímema íaachímuma íjcyámeke óví díityéré píaabó cáánímutsíi díityéké píívyétsóne áhdódú íívane. Ehdu néene Píívyéébe ímí íjtsúcunúhi. ⁵ Áánetu ímiááné iye íjcyané píibájyulle óví Píívyéébedívú icyátsípáávéne paíjyuvaré píáábó táúmeíhíjcyá díbye díílleke ipíááboki. ⁶ Áánetu íimíllédú íjcyané píibájyulle ímityúné méénuhíjcyálleke tsá múu píáábotúne. ⁷ Íllu íñe uke o néhíjcyanéjhi páneere dúwáábó cahcújtso múnáake dítye íñetú íñéétsámeityuki. ⁸ Muurá tsaate íhyájkímuke íñahbéjteke ipíáábóiyóné ímíletúmé tsá ímiá cahcújtso múnáa íjcyatúne. Ímityúmé díitye cáhcújtsótúmé ehniíñevu.

⁹⁻¹⁰ Téénéllii mepíáábohíjcyá píibájyujte walléémudítýú tsúúca 60 píjcyábájuco íjcyame ímiááméré íjcyánetu bóhówaúcunúmeke, tsáápiikyéré tájívámeke, tsaímíyée íítsíimeke píívyétsómeke, íaahíve múnáake tsaímíyé wáátsúcu híjcyámeke, cahcújtso múnáake píáábohíjcyámeke, tsaatéke kímóhcó nénehíjhi pájtyémeke píáábohíjcyámeke, ímiáánéré méénuhíjcyámeke. Éhdu ícyahíjcyané píibájyujtékeré múu píaabóhi.

¹¹ Áánetu badsíjcáíchóméhjúvú néené píibájyujtéke mepíáábodí tsáijyu múúne bañúháñé ámuha mepíáábohíjcyánáa tsííñe ityájíváne tútávaavémé Críjtoke icyáhcujtsonetu. ¹² Aame téeneri ityútáváávéhajchíí íhyallúvúré ímityúné meenú téené déjúcotu iwágóóóveíñe ípyée íñéhdú íjcyátúnéllíihye. ¹³ Muurá téeméjté jááháñeri pehíjcyá tsííjyatúrējuco óvéhe múnáa íjcyame. Aame tsíjtyedi íhjúvaméré pehíjcyá átéréenéhíjhi úbálléjcatsímýere. ¹⁴ Áánéllii o nées dítye ityájíváne ítsíímávámeke tsaímíyé ityéhme múha díityédítýú íñá íhjúvátuki. ¹⁵ Muurá tehdu néené píibájyujtédtýú tsaatétsáhíjhi Críjtoke icyáhcujtsoné ííhvéjtsóne Naavénekerējuco úraavyéne.

16 Ahdícyané ámuha cahcújtso múnáadítyú ámuha hájkímú pííbájujite íjcyáhajchíí múu íiye píaabó tsíjtyedívú tájpityúme. Áánetu ihyájkímuma íjcyátúmeke múu pámeere cahcújtso múnáa píaabóhi.

17 Áhdure múu túkevjtsojtémá uwáábojtéké avyéjuulléhi. 18 Muurá Píívyéébé waajácúháámitu nééneé: “Trígó tátsoújcori íjcyáábeke ócájikye tsá múu tsíeménevu íhju wátájcotú díbye imájchótuki.” Áhdure nééneé: “Wákimyéi múnáajpi íwákimyéi áhdó ujcúhi.” Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

19 Téhdure uke o néé tsaapi cahcújtso múnáa túkevjtsoobe tsáijyu múhdurá íjcyane tsáápiye díbyé hallúvú úúbálléhajchíí tsá múu íícúvetúne. Áánetu ihdyu míityétsíuba pápihchúúmeváuba úúbálléhajchíí múu íícuvéhi.

20 Múu pámeere cahcújtso múnáa húmíj pínévú íhnáhóónécoba úwaabó ímityúné imyéenuhíjcyané íhvejtsópityúmeke tsijtye téeneri íñúhnévéne tehdu íjcyátuki.

21 Aane íñe Píívyéébeé, Ávyéjuube Jetsocríjto, níjkyéji múnáa, íjcyámé húmíj pínévú uke o níwaavéné tsáma ímíñeúvú dúwáábohíjcyá múhdí núhnévétuubére. 22 Áronáa ihdyu tsá múu tsaatéké peecútéré méménutú cahcújtso múnáa túkevjtsojte ditye íjcyaki. Muurá peecútéré tsáijyu ímityúmé íjcyámeke u méménúhajchíí tsaate uke íjtsúcunúiyá téhdure ímityuube u íjcyane. Áánéllii uke o néé panévá ímityunéhjitu u téhmémeiki.

23 Áánetu eene díhbáu uke ávyéneri u chémehíjcyánéllii uke o néé áyánéwu bíínójpácyotu u ádo uke tene ípiááboki. Tsá múu tsanééré nújpacyo ádotúne.

24 Muurá tsaate ímityúné méénune tsá téévetú díityémái tene ímíbájchómeítyúrónáaáca. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné páneere ímíbájchómeícyooca bóhówááveéhi. 25 Muurá ímiánéhjí meméénuhíjcyané tsá téévetúne. Áhdure tsíñehji wáájácúratúné íjcyaróné bóhówááveéhi.

6

1 Áánéllii múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame ímíñeúvú díityéké panévatúré avyéjuullé ímityúné Píívyéébedítyú múha íhjuvátu muha meúwáábohíjcyánetu. 2 Ahdícyané tsaaté avyéjujite cahcújtso múnáa íjcyáhajchíí múu avyéjuulléhi. Tsá ditye cahcújtso múnáa íjcyánéllii ávyejúúletúme íjcyáítyuróne. Awáá tsame íjcyame múu ímíñeúvú píáábójcatsíhi. Muurá cahcújtso múnáa meíjcyame mewájyújcatsíñe tsaímíyé mépiáábójcatsíiyáhi. Ehdu íñe uke o néhíjcyanéhjí dúwáábohíjcyá.

Píívyéébeke meúraavyéne

3 Muurá Máavyéjuube Jetsocríjtó uwááboju ímiáájú meúraávyéné tsíjítóríyéjuco tsaate úwáábohíjcyáne. 4 Ehdu úwáábohíjcyámé atéréejte íjcyame íñeubará wáájácúturómé íllure téeneri ímityájkímyeiki. Áámé ííbúwari muurá tsaanééré atérééné íjtsaméi íjcyame táhjácatsíhijcyá ténéhjiri. Áámedítyú ímichi dóhéjúúvehíjcyané ímityunéhjí íjcyane nómutááva, úhbajcátsi, áabojcátsi, tútávátsojácátsi. 5 Aame ímiáájú wáájácútyúme méénúcatsíhijcyá íjtsaméi wáájácúmeítyúme. Aame itsúcunúhijcyá téené hallúvú medsíidsíva meúwáábohíjcyané Píívyéébé uwááboju. Tsá múu ehdu néemedívú náhbévatúne. 6 Muurá ihdyu íñe méhdi íjcyadúnéwúuma tsíñéhjiri íjtsámeítyúme tsaímíyé Píívyéébeke meúraávyéjító meúraavyémé nihñéétsihvúré íñe ímíjyaú meíjcyááhi. 7 Tsáháa muurá ehnémá ííñujívú metsíímávámeítyúne. Áhdure medsíjívécooca tsá íñá metsájtyetúne. 8 Áánéllii múu tééne tájpíjyucó memájchoma méwajyámuma, meíjcyane, ímí íjtsúcunú tehdujúco. 9 Muurá éhniíñevúré íéhnéváiyóneri tsúúrámehíjcyámé tsá áábúcutú panévá umúúpi. Aame éhniíñevu idsíidsíva atéréenéhjí wákímyehíjcyámé

ílluréjuco tútávaavémé tééné nįjcaúvú wágóóóveéhi. ¹⁰ Muurá medsíídsíváiyóneríyé meįjácunúhįjcyánetu ímichi tsááne panéváré ímityúne. Muurá tsaate Píívyéébeke cáhcujtsójucoorómé tééneríyé įjácunúhįjcyámé ílluréjuco teene įhvejtsóne. Aame ídátsó įjcyáhi.

Tsaímíyé mecáhcujsóne

¹¹ Áánetu ihdyu tsúúca Píívyéébeęjpi u įjcyaaabe tsá múu tééneri íícúvetúne. İmiáábéré díicyáne ímíñeúvú dííbyeke mecáhcuįtsóįjįtó duráávye. Ááne pamévakéré wajyu. Aabe panéváré ímityunéhįi uke pátyehįjcyáronéhįi ímiáábéré díicyáne daabúcuhiįjcyaa. Tsá múu ‘mityáhmityá’ néétune. ¹² Aabe ímichi díicyáne íínevú táhįátsámeįtyuubéré ímíñeúvú Máavyéjuube Jetsocrįjtoke cahcuįtsó múįjyú medsíįjívėjúcóóįtyúne bóhi u újcuki. Muuráhįaa téénelii Píívyéébe uke ujcúhi. Áábeke ímí u cáhcujtsóné tsúúca mityame waajácúhi. ¹³⁻¹⁴ Ahdįcyane įcyooca dííbye tájpi páneere įjcyaaabe Píívyéébe húmįj pñnévuu, éhnée Póótsio Piráátó úmıwávú įhtsútuube įjcyane úúbállémeįbyé Jetsocrįjto húmįj pñnévuu, įjcyane uke o néé íñe muhdú uke o néhįjcyádú u úwáábohįjcyaa íínetú néétsámeįtyuubéré múįjyú tsiíñe díbye tsááiñevújuco. ¹⁵ Muurá Píívyéébe páñétúeįpi įhtsútuįte ávyéjuįte įjcyáróméhįi avyéjuube įjcyaaabe Criįto tsááiñe éévé úújetécooca wálloó dííbyeke. ¹⁶ Aabe apaábyéré Píívyéébe įjcyá muhdú įjcyáįtyuúbe. Áábé ámįtsaráhcovu muurá tsá múha pńhívėįtyuróne. Áhdure tsá múha dííbyeke ájtyúmıįtyuróne. Áábeke ihdyu metsu įhtsútuube įjcyáábeke medúúrúvahįjcyaa múįjyú nįjkéváįtyúne. Ehdú teéne.

¹⁷ Ahdįcyane įcyooca uke o néé téhdure éhnéva múnáake u úwááboki. Tsá ditye ítsíméné múhahjchótá įjcyáíñevújįi icyátsípáávéne mityájkímıyeįtyuróne. Píívyéébe ímiáábé įjcyaaabe íínetú meke pńhtótsótúúbedívúré cátsípáávėįyóme. ¹⁸ Dúwaabo diityéké íéhnevádú įjcyame tsaate pńhtóméhįjike ítsíméneri įpıáábóįyóneri íįjtsámeįki. ¹⁹ Áįjyu muurá panévaturé tsaímíyé įjcyámé úmıwa ííne ímįjyaú nééme újcúiyá múįjyú idsįjívėjúcóóįtyúne bóhi.

Timotéoke Páávoró teíbúwajtsóne

²⁰ Ahdįcyane uke o néé Timotéoke Píívyéébeke uke níwáávéné wákımyéi ímíñeúvú u méénuki. Tsá múu íícúvetú átéreenéhįi įjienéré įjcyane mıámúnaa iwáájácúneri táhįácatsįhįjcyáneri. ²¹ Muurá ténehįi iúráávyéne tsaate tsáhájjuco Píívyéébeke cáhcúįtsótúne. Aabe ihdyu óví uke pıaábóhi. Áyu tehdújuco.

2 TIMOTÉO

Hállúvúeháámí Timotéo éllevu Páávoró cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Páávoró o íjcyáábekée Píivýéébe oke ityújkevéélléne picyóó Jetsocríjtoke mecáhcujsómé mújyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhí meújcúné uwááboju úwááboobéré o péhíjcyaki. ² Aabe íñe tsiíñe íhyaami diéllevu ó caatúnú ávyeta tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbeke mítyane o wájyuube Timotéo éllevu. Aane óvíi uke Máavyéjuube Jetsocríjtó Caani Píivýéébe pámeeke ídaatsóllédú íjcyaae píaabó ímí u íjcyaki.

Críjtodítýú Páávoró úwaabóne

³ Áánéllii pájyuvaré Píivýéébeke píaabó díhyallúvú ó táumeíhijcyá panévá hallúvúré téhdújtsoobére. Áábeke tsaímíyé ó ícúvehíjcyá íínerí íjtsámeítyuube méíhdé múnáaúvúu ícúvehíjcyáábeke. ⁴ Aabe ó ítsáavehíjcyá éhnée uke o pícyoíñúneri ídátso u kímoovéne. Áánéllii ó imíllé uke o ájtyumíné o ímíjyúúveki. ⁵ Muurá ó waajácú ímí Píivýéébeke u cáhcujsóné díityáállée Róóidámúpí díítsííju Eoníitsema cáhcujsódu.

⁶ Muuráhjáa díhyallúvú táhójtscu o pícyóóne dííbyeke píaabó o táumeíñé tujkéveri uke díbye píaaboobe ú piivýeté dííbyé wákimyéí u méénune. Áánéllii uke o nées ímíñeúvú teene u méénuki. ⁷ Tsáháa Píivýéébe Íapííchó mépañévú pícyootú meíllityéki. Mépañévúu pícyoobe téénej tééveri íhtsutúme meíjcyá íñevú táhjátsámeítyúme ímiááméré meíjcyame mewájyújcatsíki. ⁸ Ahdícyane núcojpillétuubéré dúwáábohíjcyá Jetsocríjtodítýú íjcyané uwááboju. Ahdure íñe tééné déjúcotu cuvéhóójari o íjcyáneri núcojpivétuubéré Píivýéébedívú cátsípáávéne téhdure tééné déjúcotu u ícúbáhrámeíyóné daabúcu. ⁹ Muuráhjáa tsúúca meke ipájtyetétsoomeke ímiáámedi díbye díllome meíjcyá dííbyeéjte. Tsáháa idyé íñá ímiááné meméénúnéllii meke díbye újcutúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ííñújí íjcyátúné íhdéjuco meke iwájyúne díbye íjtsámeíñé Críjtoj tééveri meke íújcuíñe. ¹⁰ Ahdújucoo dííbyeke iwállóóneri meke díbye úújetsóné ímiááné meke iwájyune. Aabée mééma ímíbajchó mepée mewágóóóvéiyóne. Áánemáa méhdivu bóhówajcároobe mújyú medsíjivéjúcúóóityúne bóhí meújcúíñe uwááboju.

¹¹ Aane íñe úwááboobéré ó pehíjcyá jodíómú íjcyátúmeke okée Píivýéébe níwaavédújuco. ¹² Aabe tééné déjúcotu páhduvaré nénéhjiri o ícúbáhrámeíyoobe tsá o núcojpivétú dííbyedívú o cátsípáávéne. Muurá ó waajácú oke díbye píaabóíñe tsiíñe Jetsocríjtó tsáííñévújuco.

¹³ Ahdícyane ímíñeúvú dííbyé uwááboju cáhcujsóné duráávyé muhdúhjáa uke o úwaabódu. Ááne pamévakeré wajyu Críjto meke wájyudu. ¹⁴ Aabe óvíi Píivýéébe uke ityújkevéélléne níwáávéne wákimyéí ímíñeúvú ú meenu dííbyé Apííchó mépañe íjcyane uke píaabóneri.

¹⁵ Áánetúu Áátsiá ííñújí cahcújtso múnáadítýú tsaate oke náhbénuhíjcyarómé óhdityu péémema téhdure Pijéerómútsí Hemóójenemá péehíí. Aane muurá tsúúca ú waajácúhi.

¹⁶ Áánetúu Onetsííporo píváijyúvú oke aahívejé 'bohíbohíúvú' cuvéhóójari o íjcyane núcojpillétuubére. Áábedi óvíi Píivýéébe ídáátsóvéne píaabó panévaturé pámeekéré íítsíímema. ¹⁷ Íllevúhjáa Róómávu wájtsíibe íjcyátútsihdyu oke néhcoobéré ipyéhíjcyané níjcaúvú ájtyumíté cuvéhóójari o íjcyáábeke. ¹⁸ Aane muurá uure ú waajácú muhdúhjáa

meke dibye píáábohíjcyáné Éépetsóri meíjcyámútsikye. Ahdu óví dííbyeke Píívyéébe píaabó Ávyéjuube Jetsóó itsáácooca tsáímíyé dííbyeke iújcuki.

2

Muhdú uwáábojte íjcyane

¹ Aane ovíi Píívyéébe uke píaabó íñe Críjtoke mecáhcújtsónéjcutu u íhtsútúúveki, Llihú Timotéoj. ² Aabe ihdyu muhdúhjáa mítyáméj pínévú o úwaabóné u wáájane tsíjtyeke ímíñeúvú duwáábó téhdure díityéréjuco iúwáábo tsíjtyeke.

³ Áané wákímyéiyi u ícúbáhrámeíyonéhjí ímíchi díícyáne daabúcu híjcyá díibyéjuco Jetsocríjtó wákímyéi múnáajpi u íjcyaaé. ⁴ Tsá muurá tsodáhó íimillédú íjcyatú pevéjte íjcyadu. Muurá ihdyu íavyéjuube muhdú néhdújuco dibye íjcyane. ⁵ Muurá tsáne íicuri ímíñeúvú íicutúmé tsá téene áhdó újcutúne. ⁶ Áánetu úmihéneri wákímyeímyé íbájtsó kéémécooca ujcú téene tájpi íjcyaki. ⁷ Íllu íñe uke o néhíjcyáné cáhawáá ímíñeúvú díjtsó Píívyéébe páneere úhdivu íbóhówájtsoki.

⁸ Cáhawáá díjtsúcunu muhdúhjáa Jetsocríjtó míamúnáa icyánéjcutu Dabíiúvúj tsíménémúhaabe íjcyaaé idsíjívétsihdyu tsiíñe bóhíne. Áábedítýú íjcyáné uwááboju íñe méúwáábohíjcyá pajtyéteju. ⁹ Áané hallútú muurá éhne múúne dsíjívétso múnáájpikye icyúvéhoojánúdú oke míamúnáa cuvéhoojánuube ó ícúbáhrámeíhíjcyáhi. Áronáa téené uwááboju tsúúca pahúllevávúré tsújaavéné tsá múha muhdú méénúityuróne. ¹⁰ Áanéllii o ícúbáhrámeíyonéhjí ó aabúcu híjcyá Píívyéébéé újcúmeke o úwáábo mújyú muhdú íjcyáityúmeréjuco Jetsocríjtoj tééveri ípájtyeteki.

¹¹ Íllu muurá néene ímiáánéjuco:

Críjtoke mecáhcujtsómé medsíjívécooca ííne ímíjyaú dííbyema meíjcyaaíhi. ¹² Áhdure meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcu hájchíí dííbyema máavyéjúúteéhi. Áánetu dííbyééjte meíjcyane metóónúmeíhájchíí téhdure tóónúibye ihñéjte meíjcyaróne.

¹³ Muurá múhdurá medáríívemeíyónáa íjcyaduré ímiáábé íjcyanéllii meke píáábohíjcyaaé.

Ímiá uwáábojte

¹⁴ Áanéllii ímíñeúvú duwáábó míamúnáake Ávyéjuube Jetsóó mémeri ditye átéréénéhjiri ityáhájcatsíjyúcoótuki. Muurá ténéhjiri íllure tútávátsohíjcyámé ímiá uwááboju lléébóiyómeke. ¹⁵ Áánetu ímiá uwááboobe u íjcyaaé ímíñeúvú dúwáábohíjcyá ímiá uwááboju ííneri núcójpívétuubéré Píívyéébedívú u úújeteki. ¹⁶ Átééréénéhjí ditye úbállécatsíhíjcyáneri díicúvedíñe. Muurá ténéhjiri éhniíñevu iye tútávátámeíhíjcyáme. ¹⁷ Áané uwááboju muurá míamúnáadi tsújaavéné íllure díityéké tútávátsohíjcyá éhne múúne cheme méjpiíyi líyaaténé meke tútávajtsódu. Muuráhjáa Himenéomútsikye Piréetoma téené uwááboju tútávajtsóhi. ¹⁸ Aamútsí muurá nehíjcyá meeve medsíjívémé tsiíñe mebóhíjúcoóityúne. Ááneri cahcújtso múnáake tsíñejcúvuréjuco dityétsí íbúwátsohíjcyáné tsíhdyuréjuco iúwáábóneri. ¹⁹ Áronáa méwaajácú íllu tene néeneé: “Píívyéébe waajácú ihñéjteke.” Áhdure néeneé: “Pámeere Críjtoéjte tsáhájucó ímityúné méénúityuróne.” Ehdú Píívyéébé waajácúháámítu néeneé.

²⁰ Muurá tsájá pañe tsá apááñéré ímiááné wáabyuta óórótuú, tsítsííne uwáñewáánetuu, méénúmeíñé líiyíhllóné íjcyatúne. Téhdure muurá íjcyáné átéréénéhjí wáabyuta úméhetuu, núpájkityuu, méénúmeíhllóji. ²¹ Ahdu muurá ímityunéhjí méénújúcootúme ímiáámeréjuco íjcyámej tééveri Píívyéébe meénú íwákímyéi.

²² Ahdícyane ihdyu díicúvedí ováhtsámú íbúwatu ímityúné íjtsaméí tsíñáávehíjcyáneri. Ímiáábéré díícyáne ímíñeúvú duráávyé u cáhcújtsojijto. Ááne pamévamáyé wajyújcatsi múhdumé ímiááméré íjcyáne dííbyedi tsúúrameíhíjcyámema íbúwajíí ámuha meíjcyaki. ²³ Tsá múu íicúvetú átéréénéhjiri míamúnaa táhjácatsíhíjcyáneri. Muurá ú waajácú téeménéhjí níjkeváne úhbajcatsívúréjuco. ²⁴⁻²⁵ Tsá tene ímityú Píívyéébé wákimyéí méénume úhbajcatsíñe. Pamévamáyé ímiááméré íjcyáne aabúcu híjcyáiyá ímityunéhjí íjcyaróne. Ímiááméré mítyájkímeyétyúmé chooco úwáábóiyá tsaate ímityúné íjcyámeke Píívyéébé piáábori ditye ímíjpyeténe iwáájácu ímiá uwááboju. ²⁶ Ááne ditye íjchívye Naavéné hójtsí pañétú ímillédú díbye díityéké dáríívehíjcyánetu.

3

Muhdíívané míamúnaa íjcyáíñe

¹ Áánetu wajácútsi díícyaco. Muurá nihñeétsihvúré páneere tsíhdyuréjuco cápáyóóvéíñe úmíwari míamúnaa ímityúné íjcyáahi. ² Imílleímýé tsaímíyé íjcyá mítyane ídsíídsíváiyóne. Mítyákímeyéíhíjcyáímye. Ááne nehníwu Píívyéébedítýú íhhyúváne dííbyeke meúraávyejíjtó tsá ditye ávyejúúlléityúne. Áhdure tsá ditye cáánume íjcyarómeke ávyejúúlléityúne. ³ Tsá muucá ditye wájyúityúne. Míamúnáadi nehníwu íhhyúvahíjcyáímye. Ímityúnéhjiri úmúúpívyehíjcyáímye. Íllure tsaríllehíjcyáímye páneere ímiááné íjcyane. ⁴ Íñáhbévahíjcyarómeke ímityúné dárííveímye. ‘Meíhméí’ nééme Píívyéébedi íicúvetúmére íiye tsaímíyé íjcyáiyóneri tsúúrameíhíjcyáahi. ⁵ Pánehjídú dííbyeke meúraávyejíjtó úráávyeímye. Árónáa tsá ditye ímiáánetúré cáhcújtsóityúne. Áámedi tsá múu íicúvetúne. ⁶ Muurá téeméjtéjuco míamúnáake íáhíívéne állíuré úwáábohíjcyáne. Ááneri walléémuke mútátsohíjcyámé ímityúné íjtsaméí íjcyame ténehjíré llííñémeke. ⁷ Aane díityé uwáábó úráávyerómé tsá múijyú wáájácúityú keená ímiááné íjcyane. ⁸ Tehdúhjáa muurá ápííchojtétsí Jáánémutsi Jááberémá Moitséeúvú úwaabóné ehdííválléhíjcyáhi. Ahdu nééme íjtsaméíúvú wáájácúmeítyúmé tsá íicúvehíjcyatú Píívyéébé uwááboju ímiáájú íjcyáneri. ⁹ Ároméi wájácúúvétsáméíí ímityúné imyéénuhíjcyanéúvú díityétsíhhyáa ápííchojtétsí imyéénuhíjcyanéúvú wájácúúvétsáméídyu.

Timotéoke éhnííñevu Páávoru úwaabóne

¹⁰ Áánetu ihdyu ímí tehdújuco u ícyahíjcyáné ukée o úwaabódu. Aabe muurá ú waajácú muhdú o ícyahíjcyáne, muhdú o íjtsaméíñe, muhdú Críjtoke o cáhcújtsóne, panévaré oke pájtyéronéhjí o áábúcu híjcyáne, pamévakéré o wájyuhíjcyáne, o úwáábóné déjúcotu o ícúbáhrámeíyonéhjí o áábúcu híjcyáne. ¹¹ Muurá ú waajácú muhdúhjáa Ajtiokíia múnaa, Icóónío múnaa, Ríítará múnaa, óhdi ícúbáhráronéhjí o áábúcu híjcyáne. Áhdure ú waajácú muhdúhjáa Píívyéébe oke ténéhjítu pátyetétsohíjcyáne. ¹² Aane ímiááné íhnáhóóné Jetsocríjtoke meúraavyéné meímillémé tééné déjúcotu meícúbáhrámeíñe. ¹³ Áánetu ímityúmé állíu múnaa íjcyame ávyetá tútavááveréjuco méénume míamúnáake éhnííñevúré állíhíjcyá muhdú ímityúnehjívú íállítsámehíjcyádu.

¹⁴ Áánetu ihdyu ímíñeúvú duráávyé ukée o úwaabóné tsúúca u wáájácúne. ¹⁵ Muurá ímí tehdújuco tsííménédítyúré u wáájácúné Píívyéébé uwááboju muhdú íwaajácúháámitu nééneé. Aane uke túkévéjtsóneri tsaímíyé Jetsocríjtoke u cáhcújtsoobe ú pájtyéteéhi. ¹⁶⁻¹⁷ Muuráhjáa Píívyéébé uwááboju íwaajácúháámitu íhhyú uubálle múnaa caatúnú dííbyere túkévéjtsóneri meke tene íúwáábo keená ímiáájú íjcyane, téhdure meke tene

ityúkévjtso keená álliúré íjcyánetu, áhdure meke tene iúwáábo múhdurá meícyahíjcyánetu meímíbbáavyéne ímiáámé dílbyema meíjcyame ímiánéhjiréjucu meméénuki.

4

¹ Muurá Ávyéjuube Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyaaabe tsiíne tsaá pámeere míamúnaa dsíjivéjúcóóróméhjima muhdú ícyahíjcyáné ímíbájchoki. Áánéllii dílbyee, Píívyéébeé, íjcyámútsí úmíwávú uke o nées dílbyedítú íjcyáné uwááboju pajjyuvaré u úwáábohíjcyahídícyajcóójí íjcyaróne. ² Ímíneúvú múhdurá néerónéhjí pañe óvéhéetuubéré cáhcújtsótúmeke chooco duwáábó muhdú tene néhdújucu. Áánetu cáhcújtsójúcoorómé múhdurá ícyahíjcyámeke íhnáhóónécoba duwáábó ditye ímíjpyeteki. ³ Muurá íjcyaiñé míamúnaa ímiá uwááboju íhvéjtsóne ímíllehíjcyádú átéréénéhjí uwáábojtékeréjucu néhcoíñe. ⁴ Aame úubállénéhjiríyéjucu íjcyame ílluréjucu íhvéjtsóíñe ímiá uwááboju. ⁵ Áánetu ihdyu ímiáábéré díicyáne daabúcu híjcyá ímityunéhjí uke pájtyeróne. Ááne dúwáábohíjcyá ímiáájú pajtyéteju míamúnaa icyáhcu jtsoki. Ehdu ímíneúvú méenuhíjcyá díwákimyéíjyucu íjcyane.

⁶ Muurá íñe tsúuca téeneri o ícúbáhrámeíhíjcyánetu ó wáyéeevéhi. Aabe wahájchotáréjucu o íjcyánetu o dsíjiveíñe. ⁷ Tsúuca íñe okée Píívyéébe níwáávéne wákimyéí o méénúnetu ó níjkévahi. Aabe dílbyeke o cáhcújtsóné tsá o íhvéjtsótúne. ⁸ Áánéllii Jetsocríjtó ímiáábé íjcyaaabe tsiíne itsáácooca téene áhdó oke ávyéjútsoóhi. Árónáa tsá apáábyekéré oke díbye ávyéjútsoítúne. Pámeere múhdumé ímiááméré íjcyáne tsaímíyé dílbyeke téhmehíjcyámeke téhdure ávyéjútsoííbye.

Timotéoke Páávoró túkévjtso

⁹ Aane óvíjyucu íicúí oke duhjéva. ¹⁰ Muurá oke náhbenuhíjcyarómé péjucóó óhdityu. Déema péjucóó Tetsaróónicávú íjienéré ímíllehíjcyánéllííhí. Áhdure Cretséeté péjucóó Garáátsiá íiñújivu. Áhdure Tíito péjucóó Damáátsiá íiñújivu. ¹¹⁻¹² Áánetúu Tííkicyóké ó wallóó Éépetsóvu. Apáábyeréjucu Róóca óhdivu cóeváne. Áánéllii uke o nées kiá Mááco íjcyáábeke u néhcóne óhdivu u tsíva oke díbye táwákimyéityu ípiááboki. ¹³ Aabe néhi u tsáácooca óhdivu tsíva Tóroóavúu Cáápo jávú tátstuucójama táwaajácúhaamíne o pícyoíñúne. Tsáma dábbájívedí ímichi tápañétúéhaamíjí íjcyane.

¹⁴ Áánetu uke ó úuballé Arejááodoro ímityúné oke dáriivéné éhne úwáñewáánetu panévaré méenuhíjcyáabe. Áábema ihdyu óví Píívyéébe ímíbbájchó teéne. ¹⁵ Áábeke témbúwá díicyaco. Uke mújtátsódííbye. Muurá íñe meúwáábohíjcyáné ehdíívallehíjcyáabe.

¹⁶ Aanée muurá pámeere oke náhbénurómé óhdityu péené boone ímityúnéhjí ímíbbájchojté úmíwávú o íhjúvúwáabeke tsá múha oke píáábotúne. Árómeke néhi tsá íñá pájtyéityú téené hallútu. ¹⁷ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe oke píáábóneri pajtyéteju o úwaabóné tsújaavé pámeere jodíómú íjcyátúrómédívu. Áhdurée oke pájtyetétsoobe oohímíyé oke dóóíyónetu. ¹⁸ Aabe muurá oke panévatúré téhmeé tsaímíyé íavyéjuri dílbyema níjkyéjiri o íjcyaki. Áábeke metsu maávyéjútso mújyú níjkévaitúne. Ehdu teéne.

Páávoró pítyajcóne

¹⁹ Aane óóma duuballé Píríícama Akííramútsikye o dúúruváne. Téhdure Onetsííporóké pámeere íitsíímema ó duurúváhi. ²⁰ Téhdure uke ó úuballé Coríítovúu óhdityu Eráátó cóeváne. Áánetúu Tóroópimo chéméébeke o pícyoíñú Miréétovu. ²¹ Áánéllii uke o nées íicúí úúníjyabái íjcyátúné íhde u tsáakíí. Téhdure uke ó úuballé ílletu uke ditye dúúruváne Eobóóroo, Podéétee, Ríínoó, Cáráóódíaa, íjcyame. Téhdure pámeere tsíjtyehjí ménahbémú uke

duurúváhi. ²² Ahdícyane óví Píívyéébema Ávyéjuube Jetsocríjtomútsí pámeekéré ámúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

TÍITOÓ

Tíító éllevu Páávoru cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávoru Píívyéébé ïcúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe Jetsocríjtodítýú íjcyáné uwááboju úwááboobéré ó pehíjcyá dibyée tsúúca újcúmeke ditye ímíñeúvú iwáájácu téjijto meúraavyémé múijyú medsíjivéjúcóóityúne bóhí meújcune. ² Tsá muurá Píívyéébe állíuutúne. Aabée téenevu meke íajcuíñe nées tsúúcajátújuco íñujíikyée ípívyéévétúné ihdéjuco. ³ Áané uwáábojúu mewáájácúíñe ééve úújetétsihvújuco muurá íñe meke dibye wáájácútsóné téenevu. Aane úwááboobéré ó pehíjcyá Mepájtyetétsoobée Píívyéébe oke néhdújuco. ⁴ Aabe íñe íhyaami ó caatúnú, uu, Tíító éllevu táuwaáboríi Píívyéébeke u cáhcújtsónéllii tájtsiménédú uke o íjtsúcunúúbe éllevu. Aane ihdyu óvíi pámeeke íídaatsóllédú íjcyamútsí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoma uke píaabó íbúwajíi u íjcyaki.

Cahcújtso múnáake Tíito píaabóne

⁵ Muuráhjáa uke 'Créetaá' némeíñe caapáhovu ó pícyoíñú tétsii íjcyácoomíjiri íjcyáné cahcújtso múnáake panévatúre u píaaboki. Áhdurée uke o nées diityémá túkevjtsootéké u méménuki. ⁶ Aame diitye túkevjtsojte íjcyáiyá panévatúre ímiááméré íñetú néétsámeítyúme. Tsáápíllekére táábaváiyóme. Áamej tsíímé cahcújtso múnáa íjcyáiyá cáánímudívú íñeétsótuki. ⁷ Muurá túkevjtsoobe páneere Píívyéébé icyánéjcu wákimyéi ejécunúhi. Áanéllii téené wákimyéi méénume panévatúre ímiááméré íjcyáiyáhi. Tsá ditye ávyéjuuháñe lííñeítyuróne. Tsá ditye cááyóbáítyuróne. Tsá ditye lííyícyávéítyuróne. Tsá ditye átéréénéhjí hallúvú dsíídsíváítyuróne. ⁸ Keená ímiááné íjcyane Píívyéébe ímilléneréjuco ditye méénúiyóné íñevú táhjátsámeítyúme. Aame tsáímíyé íaahíve múnáake waatsúcúiyáhi. ⁹ Tsáímíyé ímiá uwááboju tsúúca iwáájácúné úráavyéiyóme. Ááne úwáábóiyómé téenetu ímityúné íhjyúvahíjcyámeke ímí diityéké tene íbúúúveki.

¹⁰ Muurá íjcyámé mítyame tamúnaa jodíómú ímiáájú úraavyéjúcoorómé úwáábohíjcyáné míamúnaa kíhdyahírótsámeítyónetu. Ááneri íllure míamúnáake állihíjcyáme. ¹¹ Áanéllii múu diityéké bóijcyú téenetu. Múhdurá úwáábohíjcyámé téené hallúvú idsíídsívakiye. Muurá pívájavá múnáakéjuco ditye mújtatsóné ímiájíjtó ditye úráavyénetu.

¹² Aanéhjáa muurá tétsii múnáajpíyé uwááboobe néehíi: "Créeta múnáa ávyétá állíujte iyámédú néeme ovéhe múnáa íjcyame mítyane majchóhi." ¹³ Ímiáánéjucóhjáa dibye nééneé. Áanéllii uke o nées íhnáhóónécoba tétsii múnáake u úwáábo ditye ímíñeúvú Críjtoke icyáhcújtsoki. ¹⁴ Aame tsá íícuvéjúcóóityú átéréénéhjí íjtsaméítyuré íujcune ditye úúbállehíjcyáneri. Áhdure tsá ditye íícúvéityú ímiájíjtó úraavyéjúcootúmé diityéké tsíñejcúvúre túkévéjtsóneri.

¹⁵ Muurá cahcújtso múnáa ímiáánéré íjtsámeíhi. Áánetu cáhcújtsotúmé tsá múijyú ímiááné íjtsámeítyuró ímityúnéré diityé ííbúwari íjcyánéllíihye. ¹⁶ Tehdu néeme muurá bañúháñe nehíjcyá Píívyéébeke iwáájácúne. Árónáa múhdurá ditye icyahíjcyánetu méwaajácú íllure ditye állihíjcyáne. Aame ímityúmé íjcyame tsá múijyú ímiááné méénúítyuróne.

2

Ímiá uwááboju

¹ Áánetu ihdyu ímíñeúvú dihjyúvahíjcyá muhdú ímiá uwááboju néhduú. ² Ááne dúwáábohíjcyá kéémemújuco íjcyané nahbémuke ditye tsaííbuwáre íjcyáne pamévakeré íavyejúúlleki, ímityúnehjívú ditye ityáhjátsámeityuki, Críjtoke ditye ímí icyáhcuýtsoki, ímityunéhjí íjcyaróné iáábúcúne ditye pamévamáyé iwájyújcatsíki. ³ Áhdure kéémemújuco íjcyané naallémuke duwáábó pamévakeré íavyejúúlléne tsíjtyedítýú állíunéhjí ditye íhhyúvátuki. Áhdure tsá ditye líyíicyávéityuróne. Ímiááneturé bóhówaúcunúiyóme. ⁴ Aame úwáábóiyá bádsíjcake muhdú múúne walle ájyúma iwájyújcatsíñe tsaímíyé ítsíimeke téhmene. ⁵ Úwáábóiyómé ímityunévú ditye ityáhjátsámeityuki, panévatúré ímiááméré ditye íjcyaki, tsaímíyé ihjya ditye ityéhmeki, tsíjtyeke ídaatsólléne ditye ipiááboki, ájyumu túkévetsódú tsaímíyé ditye íjcyaki. Ehdú íjcyáiyómé Píívyéébé uwáábójutu múha ímityúné íhhyúvátuki.

⁶ Áhdure ováhtsámuke ímíñeúvú duwáábó ditye ímiááméré íjcyaki. ⁷ Ááne panévatúré ímiáábé diityémá diicya tehdu ditye íjcyaki. Tsá múu májchíjyuri díllotú diityéké iúwaabóne. ⁸ Tsaate úhdityu ímityúné íhhyúváneerí díicúvedí ditye téenerí iñúcójpívéne tsiíñe íhhyuvájúccóótuki.

⁹ Téhdure idyé uke o néé tsaaté hójtsí pañe íjcyámeke u úwáábo ditye ímiááméré íjcyáne íavyéjute táuhbáne imyéénuki. Tsá tene ímityú líííñetúré diityéké ditye añújcúiyóne. ¹⁰ Tsá ditye nánítyuró diityé éhne. Panévatúré ímiááméré íjcyáiyá Mepájtyetétsoobe Píívyéébé uwááboju diityédítýú íbóhówaúcunúki.

¹¹ Muuráhjáa meke ídaatsólléne iwájyúmeke waajácútssoobe muhdú mepájtyetéíñe. ¹² Áanéllíi tsúuca méwaajácú páneere íjí ímityuháñé meíhvéjtsóne tsaímíyējuco dííbyeke meúraávyeyíyoné íñevú táhjátsámeityúme. ¹³ Áhdure tsúuca méwaajácú ípyéé íñéhdú íhtsútuube Mépiivyéébé Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó íñé ímíjyaú tsááiñe metéhmehíjcyáne. ¹⁴ Diibyéé muurá dsíjívé mewájyuri mepée mewágóóóvéiyónetu meke ipájtyetétsooki. Ehdú meke ímíjpyetétsoobe dííbyeéjté meíjcyame ímiááné meímílléne ímiáánerējuco meméénuki.

¹⁵ Ehdú múu úwaabó míamúnáake tsápíjtsoobére. Áhdure múu íhnáhóónécoba úwaabó múhdurá ícyahíjcyámeke diityédíívú táhjátsámeityuubére.

3

Muhdú múúne cahcújtso múnaa íjcyane

¹ Áhdure idyé duwáábó cahcújtso múnáake ditye pámeere ííñújí avyéjuteké íavyejúúlléne muhdú ditye néhdu íjcyáne imyéénuhíjcyá ímiáánerējuco. ² Ááne ímiááméré íjcyáne mítyájkímyeityúmé míamúnáake ídaatsólléne ipiáábohíjcyaki. Aame tsá múhdityú ímityúné íhhyúváityúne.

³ Muuráhjáa tujkénú múhdurá menéénellíi tsá Píívyéébeke melléébohíjcyatúne. Ídátsohrée ímityúnéhacáa íjcyane páhduváre nénehjí pánehjídú ímíwu meíjtsúcunúné meúraávyehíjcyáhi. Ehdú ímityúnéhjí pañe meíjcyame tsíñéhjirí ménomíutáavahíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyéhjima métsaríllécatsíhíjcyáhi. ⁴ Arónáacáa Píívyéébe Mepájtyetétsoobe ímiááné pámeekéré míamúnáake iwájyune úújetsó meke ipájtyetétsoonerí. ⁵ Tsáháa íñá ímiááné meméénúnellíi meke díbye pájtyetétsoótúne. Mekée ídaatsóllénellíi pájtyetétsoobe Íapííchoj tééveri meke díbye ímíbajchómé béhné íjtsaméimáyējuco meíjcyaki. ⁶⁻⁷ Teenée Íapíícho mépañévú pícyoobe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ímiáámerējuco meíjcyame mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhí meítsohíjcyané meújcyuki.

⁸ Aane éhniíñevu dúwáábohíjcyá Píivyéébeke cáhcujtsómé keená ímiáané íjcyanére imyéénúíñeri itsúúrameíki. Ehdu íñe uke o nées pámeekéré píááboíñe. ⁹ Áánetu eene átéréenéhjí meke píáábóityúné muhdúhjáa méihdé múnáaúvú íhdéené taúhbáju úráávyehíjcyáneri ditye táhjácatsíhíjcyáneri díícúvedíñe. Íllure ténéhji meke mújtatsóhi.

¹⁰ Áánéllii múu tsaate ténéhjiri táhjácatsíhajchíi bóijcyúra míjyúúre. Aane ditye lléébótúhajchíi múu ílluréjuco íjchívyetsóné díityéké tsíjtyeke ditye imújtátsótuki. ¹¹ Muurá ehdu dáríívemeímyé tsáhájucó ímíllétú ímí íjcyane. Aame waajácurá íhyallúvúré ímityúné imyéénune.

Tíítóke Páávoró túkévejsóne

¹² Aane díéllevu Tííkicyómá Atéémamútsidítyú tsáápikeye o wáalloobe úújetécooca íícúí oke dúhjetécó Nicóóporíyí o íjcyáábeke. Técoomíyí úúníjyaba o pájtyeíñé ó wábyujtsóhi.

¹³ Áánetu ihdyu óvíi muhdú u píívyetédú ú píáabó Apóóromútsikye ímityúné múúne méénúmé hallúvú íhjúvaabe Tséénáma dítyétsí kíávú ipyéhullévú péécoóca. ¹⁴ Aane ihdyu óvíi éhnée méuwaábori cáhcujtsómé iwáájáne téhdure tsíjtyeke píáabó ímiáájú díityédítyú íbóhówaúcunúki.

Páávoró pítyajcóne

¹⁵ Ahdícyane óvíi Píivyéébe pámeekéré ámúhakey píáabóhi. Pámeere ménahbémú ílle íjcyane uke duurúváhi. Áhdure elle íjcyámeke o duurúváhi. Áyu tehdújuco.

PIREMÓO

Piremóo éllevu Páávororo cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Páávororo Crijtoko o úráavyéné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyáábema ménahbe Timotéo íjcyáábema muhtsi íhyaami diéllevu mécaatúnú Píivýéébé wákimyéí muhtsi meméenuhíjcyádú téhdure tééné wákimyéí u méénúúbeke mítyane uke muhtsi mewájuube Piremóo éllevu. ² Téhdure idyé dihjyávú píhcyáávehíjcyané cahcújtso múnáá wáábyuta téhaámi. Áhdure uwáábotu meke píáábohíjcyabe Akípoo, ménaalle Áápiaa, íjcyamútsí wáábyuta téhaámi. ³ Áámeke ihdyu óví ámúhakyé Máavyéjuube Jetsocriptomútsí Méécááni Píivýéébema píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

Piremóo ímí cáhcújtsóne

⁴⁻⁵ Muurá paíjyuvaré Píivýéébema o íhjuvácococa díhyallúvú ó téhdútsohíjcyá uuva ímí Máavyéjuube Jetsocrijtoko u cáhcújtsóne pámeekéré cahcújtso múnáake u wájuhíjcyané uubállé o lléébónéllíihye. ⁶ Áánéllíi díhyallúvú ó táumeíhíjcyá píáábó íñe Jetsocrijtoko mecáhcújtsónej téeveriyé méema píáábó íjcyane éhniíñevu u wáájácúne tsíjtyeke u úwááboki. ⁷ Muurá mítyane ó ímíjyuuvé ímí tehdújuco ménahbémuke u wájuúne panévariyé diityéké u ímíjyúúvétsohíjcyáneri.

Páávororo Onéétsimó hallúvú íhjuváne

⁸ Áábeke muurá uke ó píivýéterá o táuhbané ñná u méénúíñévú Crijtorée oke uwáábóóbedívú pícyoóbe. ⁹⁻¹⁰ Aabe íñe ídátso keeméjuco o íjcyabe dííbyeke o cáhcújtsóné déjúcotu cúvéhóójari o íjcyabe úúma ó íhjuvává Onéétsimó hallúvú táuwáábori dibye Píivýéébeke cáhcújtsónéllíi tájtsiménédú o íjtsúcunúúbé hallúvu. Áánéllíi uke o nées oke u wájuúhajchíí dííbyeke u píááboki.

¹¹ Muuráhjáa ihdyu éjyu díhyójtí pañe íjcyabe tsá íñetú uke píáábohíjcyatú átéréejpi íjcyanéllíihye. Ároobe ícyooca tsúúca ímíjpyetéhi. ¹² Áábeke íñe tsiíñe diéllevu o óómíchóóbeke ihdyu ímíñeúvú waatsúcúpéjtsoco muhdú oke u wáátsúcúiyódu. ¹³ Ó imíllérá dibyéi óómaye íjcyane íñe ímiá uwáábójú déjúcotu cúvéhóójari o íjcyané hajchótá oke dibye píááabo oke u píáábóiyódu. ¹⁴ Áronáa tsá o ímíllétú u wáájácútúnáa dibye óhdivu cóeváne. Ihdyu díicyánéjcutu u ímílléhajchíí tehdújuco óhdivu icyóéváne oke dibye píáábóiyóne. ¹⁵ Muuráhjáubáhjáa ihdyu úhdityu úmívaabe ímíbáávyéne úúmaye íjcyaki. ¹⁶ Aabe ihdyu tsiíñe díhyójtí pañévú úújetéébeke éhniíñevu ú wájuúhi. Muurá téhdure dííbyeke mítyane ó wájuúhi. Áané éhniíñevu dííbyeke wájuu tsúúca Píivýéébeke cáhcújtsoobe díñahbéduréjuco néébeke.

¹⁷ Ahdícyane tsáma ímíñeúvú dííbyeke waatsúcucú muhdú oke u wáátsúcúiyódú ímiáané díñahbéébé o íjcyáabeke u wájuúhajchííjyu. ¹⁸ Aabée uke ímityúné dáriívéhajchííjyu, dibyéé tsíméné úhdityu áhdótuube újcúhajchíí néhi páneere ookéréjuco dahdótso. ¹⁹ Aane uke o áhdoíñe o néene oo Páávororo ó caatúnúhi. Áronáa ihdyu tsá uke o néetu téhdure oke u áhdóiyóné ukée o píaabóne. ²⁰ Ehdu teéne, muúbej. Ahdícyane óví Ávyéjuube Jetsocrijtoko mecáhcújtsónéjcutu táñahbe u íjcyabe oke ú tsípajtsóhi.

²¹ Ehdu íñe diéllevu ó caatúnú panévatúré ímiáábé u íjcyane o wáájácúnéllíihye. Áánéllíi ó waajácú uke o nehíjcyané éhniíñevu panévaré tsaimíyé u méénúíñe. ²² Aane uke o nées táihde tsátsii u ímíbájchoki. Tsáijyu múúne Píivýéébeke ámuha táhallúvú píáábó metáumeíhíjcyáne j péévé ámúhadívú ó úújetéhi.

Páávoró pítyajcóne

²³ Áhdure uke ó úúballé Epáápara uke dúúruváne téhdure Jetsocríjtoke iúráávyéné déjúcotu óóma cuvéhóójari íjcyáábe. ²⁴ Áhdure uke duurúvámé Máácoó, Arijtáácoo, Déémaá, Róócaá, ehdume muha mewákímyeíhijcyáme.

²⁵ Ahdícyane óví Máavyéjuube Jetsocríjtó ámúhake píaabóhi. Áyu tehdújuco.

HEEBERÉO

Heeberéo mu éllevu cáátúnúmeiháámi

Píivyéébe Íllyj tééveri míamúnáama ihjyuváne

¹ Éjyuuúvhjáa Píivyéébe ihjyúvahíjcyá méihdé múnáaúvuma páhduváré nénehji ihjyú uubáalle múnáadívú íbóhówajcárónej tééveri. ² Áánetu ícyooca íjcyáné míamúnáama ihjyúvaabe Ílly Jetsocríjtoj tééveri. Aanéhjáa dííbyej tééveri páneere múhdúné tsíeméné ípívyéjtsóne dííbyé hójtsí pañévú pícyoobe téené avyéjuube díbye íjcyaki. ³ Aabéhjáa Cááni Píivyéébeke bóhówájtsoobe meke úujetsó muhdú díbye íjcyane. Áábedítýú dííbyé ámítaráhcó bóhówaúcunúúbé íhtsútuube íjcyáábe tájpi páneere íjcyáhi. Muuráhjáa ídsíjíveneri méimítýuháñé íímíbájchóne Cááni éllevu níjkyejívú ipyééne ílluréjuco díbye avyéjuuténe.

Níjkyéji múnáa ehniíñevu Píivyéébe Hajchi ávyejúúne

⁴ Aabe níjkyéji múnáa ehniíñevu íhtsútuube Cáániye Píivyéébe dííbyeke ávyejújtsoóbe. ⁵ Tsáháhjáa muurá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Uu Hájchíwu u íjcyáábeke uke o ávyejújtsoóhi.

Áhdurée tsá díbye dííbyedítýú néétune:

Dííbyej caani o íjcyánéllii tájtsíméné dííbye.

⁶ Áronáacáhjáa ihdyu Íllíkye apáábyéré íhtsútuube íjcyáábeke ííñujívú íbóhówajcáróbedítýú neébe:

Óví pámeere tahñéjté níjkyéji múnáa Hájchíwúuke íávyejújtsoóbeke duurúváhi.

⁷ Áánetúhjáa ihdyu díitye níjkyéji múnáadítýú neébe:

Tápiáábojte níjkyéji múnáa kíjyebádu. Áhdure cúújuwádú díitye.

⁸ Téhduréhjáa tsiíñe íllídítýu neébe:

Uu íhtsútuube Píivyéébe u íjcyáábe avyéjú tsá mújyú níjkéváítýúne. Aabe ímíáábé u íjcyáabe muhdú tene íjcyadújuco míamúnáama u méénuíñe. ⁹ Muurá ímíáábé u íjcyánéllii tsá ímítýúné u ímíllétýne. Áánéllii oo Dípiivyéébe o íjcyáabe uke páme ehniíñevu o píááboó íñné ímíjyaú u íjcyaki.

¹⁰ Téhduréhjáa tsiíñe dííbyedítýú neébe:

Uu íhtsútuube avyéjuube u íjcyáabeé ú ípívyéjtsó páneere íévéhóówari íjcyánéhjima ííñuji. ¹¹⁻¹² Áronéhjí wágóóóveé wájyamu nójcanújá wágóoovédu. Ehdu ténehji u wáágóóné boone béhnéréjuco u ípívyéjtsóíñé éhne múúne wájyamu nójcanúné boone béhjáréjuco dítye cápáyoácódu. Áronáa ihdyu díjítсамéí tsá mújyú cápáyoóvéítýúne. Áhdure tsá mújyú muhdú u íjcyáítýúne.

¹³ Téhduréhjáa tsá mújyú díbye tsáápiikye níjkyéji múnáadítýú néétune:

Íchihvíi táúniúvú díicya dímunáake úúma o táhjáné hajchóta.

¹⁴ Muurá díitye níjkyéji múnáa Píivyéébe píáábojte íjcyame tsá íjpííma íjcyatýne. Aame panévatúré píáábohíjcyá pájtyetéímyeke.

2

Tsá meíhvéjtsóítýú mepájtyetéíñe mecáhcujtsoóne

¹ Áánéllii metsu téíibúwá meíjcyáne ímíñeúvú meúraávyé íñe mepájtyetéíñe uwááboju melléébohíjcyáné téénetu memújtátuki. ² Éjyuuúvhjáa muurá díitye níjkyéji múnáaj

téeveri Píívyéébe úwáábohíjcyá ímí tehdújuco. Aanéhjáa tsaate lléébotúmé ímityúné méénuhíjcyámeke tééné hallútú ícúbáhráhíjcyaaábe. ³ ¿Aane íñe teenéjuco mepájtyetéyóneri meíícúvétúhajchíí múhdutú mepájtyeteéhi? Muuráhjáa dííbyere Ávyéjuube Jetsocríjtó úúballé tsúúca teene mééma imyéénune. Áané uwáábojúu lléébótujkénúmé méhdivu pajtyétsóhi. ⁴ Áánevu Píívyéébe meke ímíñeúvú waajácútsó páhduváré nénehji méénúráíturóné imyéénúneri. Muuráhjáa dííbyeke cáhcújtsómé pañévú Íapííchó ipícyóónej téeveri páhduváré píáábohíjcyaaabe muhdú íjtsúcunúdu.

Jetsocríjtó míamúnáajpídyú íjcyane

⁵ Áronáacáa tsá dibye néetu béhné iññújiri meíhjúvahíjcyaji ípívyéjtsoji níjkyéji múnáa hójtsí pañévú ipícyooíñe. ⁶ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

¿Aca muhdú íívamedi míamúnáadi ú iyyácunúhíjcyáhi? Áhdure ¿muhdú ííváábedi Míamúnáajpídívú ipívyéévéébedi ú iyyácunúhíjcyáhi? ⁷ Muuráhjáa dííbyeke ú picyóó wahájchotáwu dibye níjkyéji múnáa íhtsútú lliñévréjuco íjcyaki. Áróóbekée bóónétu u ávyéjútsoone ú picyóó páné avyéjuubéré dibye íjcyaki.

⁸ Ehdú Píívyéébe waajácúháámitu néene páneere Críjtó hójtsí pañe íjcyane. Áronáa tsáhái panévaré dííbyé hójtsíri íjcyatúne. Íjcyaiñéi ihdyu mújyú páneere dííbyé hójtsírívéjuco íjcyane. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Píívyéébe dííbyeke wahájchotáwu picyóó níjkyéji múnáa lliñévréjuco míamúnáa wájyuri dibye idsíjiveki. Ároobe ícyooca ílluréjuco ávyéjuuténe.

¹⁰ Dííbyej téeverí páneere Píívyéébe ípívyéjtsó téeneri íavyéjútsoameíki. Áanéllíhyé mewájyuri dííbyeke íhvéjtsoobe Mepájtyetétsóobe íjcyaaabe ícúbáhrámeíñej téeveri meímíbaávyeiki. ¹¹ Aame dííbyema tsané nahbémuréjuco meíjcyame tsaapíkyéré mécaaníváhi. Áanéllí Píívyéébe Hajchi tsáhájucó meke núcojpiiletú tsúúca íñahbémú meíjcyámeke. ¹² Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Uke ó bóhówájtsóo táñahbémudívu. Aame tsaméhjí uke muha medúúruváné mémátsívahíjcyáhi.

¹³ Téhdure nééneé:

Píívyéébedívú ó cátsípáávehíjcyáhi.

Téhdure tsííñe nééneé:

Tsúúca okée Píívyéébe náhbénúmema oó.

Ehdú néene Píívyéébe waajácúháámitu.

¹⁴ Muurá íñe míamúnáa meíjcyadúréé idyé Jetsocríjtó íjcyá íjpiíma, ítyujpácyoma. Ehdú míamúnáajpídívú ípívyéévéne dsíjiveebe mepée mewágóóóvéyónejcúvú meke íbúwátsohíjcyaaabe Naavéneke ityáhjaki. ¹⁵ Ehdú dííbyé hójtsí pañétú meke pájtyetétsóobe mewágóóóóvéyónetu. ¹⁶ Tsáháa Críjto tsáatu níjkyéji múnáake ipíááboki. Tsaabée Aavaráaúvúj tsíménémúhaabe meíjcyámeke ipíááboki. ¹⁷ Áanéllíhyé míamúnáajpídívú ípívyééveebe ímiá lluuváábé íjcyaaabe íñe muhdú meícyahíjcyané iwáájacu méhdi ídáátsóvéne máhallúvú Píívyéébeke píáábó ityáúmeíki. Aabée mewájyuri pájameííbyedi ícúbáhrámé méimítyuháñe íábájívémeíki. ¹⁸ Téhdurée dííbyeke Naavéné máváríjchóneri ícúbáhrámeíñéllí waajácuube muhdú ténehji meke dómácohíjcyáne. Aabe piivyété meke téénetu ipíaabóne.

3

Moitséé ehniñevu Jetsóó ávyéjúúne

¹ Ehdú teéne, ámuúha táñahbémuj. Áanéllí Píívyéébeéjté meíjcyame metsu ímíñeúvú meúráávye uwááboobe Jetsocríjtoke, dííbyeke meúráávvehíjcyánéjcu lluuváábé páñétúejpi

Íjcyáábeke. ² Muuráhjáa Píivýéébe dííbyeke níwáávéne wákimyéí tsaímíyé nijkévaabe Moitséeúvukéhjáa díbye ihñéjtedívú níwáávémeke díbye tsaímíyé téhmehíjcyádu. ³ Áronáa ihdyu Moitséeúvú ehniíñevu avyējúúllémeíbyé páneeré díbye ípívýéjtsónéllii éhne múúne jaa méénuube téjja ehniíñevu ávyejúúllémeídyu. ⁴ Muurá míamúnaa jaa meenúhi. Áronáacáa ihdyu páneere Píivýéébere ípívýéjtsónéllii éhniíñevu díibye avyējúúhií. ⁵⁻⁶ Ehdú muurá Críjto Moitséeúvú ehniíñevu ávyejújtsámeíhi. Muuráhjáa dííbyeúvú Píivýéébeéjté jahdu néemeke ímí téhmehíjcyáhi. Ároobée dííbyé íicúve múnáajpíye. Áánetu ihdyu Ílli Críjto dííbyeéjté avyējuúbe. Áábedítýúu muurá díibye Moitséeúvú meke úúballéhi. Aane ímiááné dííbyeéjté meíjcyame dííbyedívú mecátsípáávéne nihñéétsihvúré ímí dííbyeke meúráávyéhajchíí tsaímíyé meíjcyáahi.

Píivýéébeéjté tsaímíyé íjcyane

⁷ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu dííbyé Apííchó túkevėjtsóneri dííbyé ihjýú uubálle múnáajpi néehíí:

Píivýéébe o íjcyaaabe ámúhake o néene melléébo. ⁸ Tsá múu oke táhjáalletú éhnée ámúhá ihde múnáaúvú íñéubá píivýétúné íiñújiri íjcyácooca oke dáríívehíjcyádu. ⁹ Ehdúu téhulle íjcyame dáríívémeíhijcyá 40 píjcyá hajchótá díityémá méénuráítyúronéhjí o méénuhíjcyáné ájtyumíjúcooróme. ¹⁰ Aanée oke cáyobáávatétsoobe díityédítýú o néehíí: “Íjtsaméí tútávaavémé tsá ímíletú díityéké o túkévejtsóné illéébone.”

¹¹ Ehdúu díityédívú o cáyobáávaténe ímiááneturé o néé díityékée tsaímíyé o pícyooíñé o nehíjcyátsihvu dítye úújetétyúne.

Ehdúhjáa Píivýéébe waajácúháámitu dííbyé ihjýú uubálle múnáajpi néé dííbyé Apííchóré túkevėjtsóneri.

¹² Ahdícyane tsáma téííbúwá méíjcyaco, ámuúha táñahbému. Ámúhá íjtsaméí métútávávedí díibyejúco ímiá Píivýéébe íjcyáábeke ámuha mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki. ¹³ Múu tsápítsójcatsí teenéjúco ícyooca meíjcyarááhorí meíjcyáné hajchótá ímityúné ámúhake ímújtátsótuki. ¹⁴ Muurá tujkénutújúco nihñéétsihvúré tsaímíyé Píivýéébedívú mecátsípáávéne dííbyeke meúráávyéhajchíí íñé ímíjyaú Críjtoma méíjcyáá íavyėjuri. ¹⁵ Áánéllii máábájíívedí Píivýéébe íwaajácúháámitu íllu nééneé:

Píivýéébe o íjcyaaabe ámúhake o néene melléébo. Tsá múu oke táhjáalletú ámúhá ihde múnáaúvúu oke táhjállehíjcyádu.

¹⁶ ¿Acáa caatyé Píivýéébeke ímityú dáríívehíjcyáhi? Muuráhjáa Ejíhto múnáa hójtsí pañétú Moitséeúvú íjchívyetsómé Píivýéébeke ímityúné dáríívehíjcyáhi. ¹⁷ ¿Acáa caatyédí Píivýéébe icyááyóbáne ícúbahrá 40 píjcyá hajchótá? Díityéré muurá ímityú níjcaúvú úújetémé íñéubará píivýétúné íiñújivu dsííívehíjcyáhi. ¹⁸ ¿Acáa caatyéké neebe tsaímíyé díityéké ípícyooíñé íñéerótsihvu dítye úújetétyúne? Díityédítýúré ehdu neebe dítye dííbyeke lléébohíjcyátúné déjúcotu. ¹⁹ Áhdújúcoo muurá tsá dítye úújetétú díbyée díityéké nehíjcyátsihvu ípyée icyáhcújtsótúnéllííhye.

4

¹ Áhdure muurá ícyooca mééma íjcyájúcooróné Píivýéébe meke nehíjcyáné tsaímíyé dííbyema maávyējuutétyóne. Áánéllii téííbúwá méíjcyaco téneri mebánúmeítyu dítyéhjáa bánúmeídyu. ² Muuráhjáa díityéké íúwáábohíjcyádúré ícyooca Píivýéébe méhdivu muhdú mepájtyetéíñé uwááboju bóhówátsohíjcyáhi. Aane muurá dítyée íjcyadúré mel- léébójúcoorómé mecáhcújtsótúhajchíí tsá íínetú meke tene píáábótyúne. ³ Áánetu ihdyu ímiááné cáhcujtsómé tsaímíyé íjcyáa Píivýéébema. Muurá cáhcújtsótúmedítýú neébe:

Cáhcújtsótúmedívú o cáyobáávaténe o nées mújyú ditye úújetéityúné diityékée tsaímíyé o pícyooíñe o nétsihvu.

Ehdúhjáa cáhcújtsótúmedítýú neebe ííñujíi ípívyéjtsóijyújuco pámeere míamúnaa íñé imíjyaú dííbyema íjcyaiñe íñéijyu. ⁴ Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Páneeree Píívyéébe íwákimyéi iníjkévátsihdyu ⁷ coojívá úújetéjcoójí ílluréjuco wáyéeevéne.

⁵ Áhdure nééne cáhcújtsótúmedítýu:

Tsá mújyú ditye úújetéityú diityékée tsaímíyé o pícyooíñe o nétsihvu.

⁶ Áronáa íjcyámé tsaate pajtyété uwááboju icyáhcújtsóne ímí Píívyéébema íjcyame. Áánetúu tujkénú téené uwááboju illéébójúcooroné cáhcújtsotúmé íllure báñúmeíhi. ⁷ Áánélliihyé Píívyéébe meke íyaahóvú íájcúrááhorí Dabííúvuj téeveri íwaajácúháámitu néehí:

Píívyéébe o íjcyaaabe ámúhake o nééne melléébo. Tsá múu oke táhjálletúne.

Ehdúu Píívyéébe nées íwaajácúháámitu. ⁸ Aanée muurá méíhdé múnáaúvuke tsaímíyé ipícyooíñe íñéene Jotsoéeúvuj téeveri imyéenuca tsáhájucó Dabííúvuj téeveri mééma díbye íhyyúváityuróne. ⁹ Áánéllii muurá íjcyánéi méúmíwari tsaímíyé Píívyéébema meíjcyaiñe.

Tsáhái mééma tene pánéévetú mekéé íájcúíñe díbye nééneé. ¹⁰ Muurá ihdyu dííbyema tsaímíyé meíjcyácooca ílluréjuco mewáyéééveíñe díbyeé panévare ípívyéjtsóné níjcáutu wáyéeevédu. ¹¹ Áánéllii metsu tsaímíyé Píívyéébeke meúráávye ímí dííbyema meíjcyá méíhdé múnáaúvúhjáa báñúmeídyú mebáñúmeítyuki.

¹² Muurá dííbyé ihjyu íhtsutúné íjcyánéllii páneere míamúnáa ííbúwá íjtsaméi bóhówajtsó éhne múúne nítúwari tsíméné mewáhdahíróné pañe muhdíivané íjcyane maájtyumídu. ¹³ Dííbyerée páneere ípívyéjtsónéllii tsá íñá dííbyedívú téévetúne. Páneere muurá waajácuube. Áábé úmíwari meíjcyácooca páneere mééma ímíbájchóiiybe muhdú meícyahíjcyáne.

Jetsóo páñétúejpi llúúváabe íjcyane

¹⁴ Áábé Hajchi muurá Jetsocríjto páñétúejpi méhlluuváábé íhtsútuúbe. Aabe dííbyema íjcyaaabe máhallúvú piáábó táúmeíhijcyáhi. Áánéllii metsu ímíñeúvú dííbyeke meúráávyekei.

¹⁵ Muurá meke ídaatsólléne piáábohíjcyaaabe mávaríjchojúúnevu metáhjátsámeítyuki. Muuráhjáa téhdure íjñri íjcyácooca ténéhñri ícúbáhrámeíñéllii waajácuube muhdú meícúbáhrámeíñe. Áronáacáa ihdyu tsá díbye ímityúné méénutúne. ¹⁶ Áhdícyane cáhawáá metsu dííbyedívú mecátsípáávéne Píívyéébeke piáábó metáúmeí méhdi ídaátsóvéne meke díbye ipiááboki.

5

¹ Muurá mee míamúnáadítýú páñétúejte llúúvájte íjcyáímyeke meménuhíjcyámé ityújkevééllémeke ditye Píívyéébema tsaate hallúvú íhyyúváne dííbyeke íícúvéne iyámeke icyóvájtsó diityé imítýú íábájíívemeíki. ² Áronáa llúúváabe íjcyároobe míamúnáajpi íjcyánéllii waajácú muhdú mávaríjchó íjcyane. Áánéllii tsaate ímíñeúvú wáájácútmé mújtámeke piivyéteebe chooco íúwaabóne. ³ Aabe tujkénú íhyallúvú Píívyéébeke íícúvéne iyáábeke cóvajtsó ímítýú íábájíívemeíki. Áané boonétú tsíjtyé hallúvú méénuube diityé imítýú íábájíívemeíki. ⁴ Tsá tsaapi iye méménúmeítyuró llúúváábedívu. Píívyéébere ihdyu ityújkevééllémeke téénevu pícyóo Aróóúvukéhjáa ipícyohdu. ⁵ Áhdúu Críjtoke Píívyéébere pícyóo páñétúejpi llúúváabe díbye íjcyaki. Tsáháa iye díbye méménúmeítyúne. Áábedítýú muurá neebe íwaajácúháámitu:

Uu Hájchíwu u íjcyáabeke uke ó ávyéjtsóhi.

⁶ Téhdure tsiíñe neébe:

Uke o pícyóo níjkéváityúné íhtsútuube llúúváabe u íjcyá Mekítsedéé íjcyadu.

Ehdu Píivýéébe néé íwaajácúháámitu Críjtodítu. ⁷ Aabée Críjto íjiri íjcyácooca Cááni Píivýéébema ávyétá ihnáhó kímóóveebéré ihjyúvahíjcyá díbyée dsíjívéíñetu díbye muhdú ínehajchíí dííbyeke ipájtyetésoki. Áronemáhjáa íhvéjtsámeííbyé muhdú díbye ímillédú dííbyema tene ipájtyeki. Áánéllihyéhjáa Píivýéébe dííbyeke píaabóhi. ⁸ Aabée muurá dííbyé Hajchi íjcyaaabe pañetu ícúbáhrámeííéllii waajácú muhdú mecáhcujsóne. ⁹ Ehdúhjáa ímiáábé íjcyánéllii mepájtyetéíñe méénuube dííbyeke cáhcujsómé muhdú íjcyáityúmeréjuco dííbyema íjcyaki. ¹⁰ Áánéllihyéhjáa Píivýéébe dííbyeke picyóó íhtsútuube pañétúejpi llúúváabe díbye íjcyá Mekitsedéé íjcyadu.

Mecáhcujsóné meíhvéjtsómé úmíwa apíchó nééneé

¹¹ Íjcyaróné téénetu mítyane ámuéhakye o úwáábóiyóne. Áronáa tsáhájucó ámuéhakye o úwáábóityú téeneri ámuha meíícúvehíjcyátúnélliihye. ¹² Tsáhájucó béjte ámuha meíjcyájucóóturóne. Muurá ícyooca ámuha tsíjtyekéréjuco meúwáábóiyóne. Áronáa muhdú íivane ámuéhakye túhuutúné piéénéréi tsiiñe ó úwáábohíjcyá éhne múúne tsíimene majcho méénútutsi tsanééré mújpañe óóvedu. ¹³ Aane ehdu tsíimenedú néeme tsáhái ímíñeúvú wáájacutú muhdú ímiájíjtó meúráávyéiyóne. ¹⁴ Áánetu ihdyu kéémejte tsanééréjuco majcho méénudu néeme tsúúca waajácú ímítyúnetu keená ímiááné íjcyane.

6

¹⁻² Áánéllii metsu ímíñeúvú Píivýéébé uwááboju meúráávyé éhniíñevu ténejcu mewáájacuki. Tsá apááñeríyé meíhjyúváityuró Píivýéébema meímíbaávyé meíjtsaméi mecápáyóóvéneri, dííbyeke mecáhcujsómé ímítyunéhjí meméénúné déjúcotu mewágóóóvéiyóneri, metsójtsótsámeíñeri, cahcújtso múnáa hallúvú méhójtšine mepícyóóne dííbyeke píáábó metáúmeíñeri, medsíjívémé mebóhííñeri, díbye muhdú meícyahíjcyané mééma ímíbájchóíñeri. Éhdúneri tsá apááñeríyé tsúúca Críjtodítu íjcyané uwááboju mewáájacúneri meíhjyúváityuróne. ³ Aane óví meke píááboobe éhniíñevu tsíñehjí mewáájacuki.

⁴ Muurá dííbyé uwááboju tsúúca iwáájacúné ímí íjtsúcunúné úráávyémé pañe íjcyájucóóne dííbyé Apíícho. ⁵ Aame tsúúca waajácú dííbyé ihnáhoori béhjíréréjuco ííñuji cápáyóóvécooca muhdú meíjcyaiñe. ⁶ Áronáa ihdyu téénetu ávyéta mújtá imyéénuhajchíí tsáhájucó dítye mújyú tsiiñe ímíbaávyéityúne. Ehdu dáríívemeímyé Píivýéébé Hájchikye múu tsiiñe dsíjívetsódú meenu míamúnáake dííbyedívú íúúhívatétsóneri. ⁷ Áánetu ihdyu ímiááné dííbyeke cáhcújtsómeke ímí íjtsúcunúúbé éhne múúne tsáapi bájtsó níjyaba pípájchóneri ímíwu ííñene díbye íjtsúcunúdu. ⁸ Áánetu éhne ímí ííñuji néérótsihdyu tsanééré bíiva ííñedu ímítyú Píivýéébeke meúráávyéhajchíí cúújúwá pañevú meke waagóóíbye.

Tsaímíyé meíjcyaiñé meíjtsone

⁹ Ehdu íñe ámuéhakye ó nehíjcyáhi, ámuúha táñahbému. Áronáacábá tsá ámuha tehdu meíjcyatúne. Muurá ó waajácú ímí tehjújuco ámuha meíjcyame mepájtyetéíñe. ¹⁰ Muurá Píivýéébe ímiáábé íjcyaaabe tsá abájíívéityú tehjújuco ámuha mewákímyeíhíjcyáne. Áhdure tsá díbye abájíívéityú tsijtye cahcújtso múnáake ámuha mewájyúne mepíáábóné raahóvú tsíñehjí ímiáánéré ámuha meméénuhíjcyáne. ¹¹ Ahdícyane ó imíllé ámuha óóchévetúme meítsohíjcyané ííne ímíjyaú meíjcyaiñé méúmíwari íjcyane ámuha téeneri mebánúmeityuki. ¹² Méóóchévedí téénetu. Ihnáhóóróné pañe ímíñeúvú mécahcújtsó éjyuuúvúhjáa tsaate ímí icyáhcujsóne díbyée díityéké nehíjcyádú tsaímíyé dííbyema íjcyadu téhdure ámuha meíjcyaki.

¹³ Píivýéébéhjáa muurá íhtsútuube ijcyánéllii Aavaráaúvuke páñetu iye nées ímiááné dííbyeke ipiááboíñe. Tsáháhjáa tsaatéj tééveri dííbyeke ipiááboíñe dibye néétune. ¹⁴ Íllúhjáa neebe dííbyeke: “Uke panévaturé mítyane ó piááboóhi. Áanéllii díjtsiménémúhaabe mítyane llíyááteéhi.” ¹⁵ Ehdúhjáa muurá Píivýéébe Aavaráaúvuke néene icyáhcújtsóne óóchévétuube ítsohíjcyánéllii ímiááné íñéhdújuco dííbyema dibye méénune. ¹⁶ Muurá tsáijyu tsaate ímiáánéré íñéécooca íehníñevu íhtsútúube mémé dómajcó tsijtye icyáhcújtsoki. Ehdu dííbye mémé dómajcómé ‘óví oke muhdú méenuube o állíhajchíjyu’ íñéénema. ¹⁷ Ahdúhjáa ímiááné imyéenuíñe páñetu iye Píivýéébe nées ditye icyáhcújtsoki. Aanéhjáa imíleebe diityéké iwáájacútsóné ávyeta íñéhdú imyéenuíñe íjtsaméi cápáyoácótuube. ¹⁸ Ahdícyané muurá tsúuca méwaajácú íhtsútuube ijcyabe muhdú íñéhdú mééma méénuíñe. Tsá dibye meke állíityúne. Áanéllii dííbyedívú metájpimye tsaímíyé méijcyá ípyéé íñéhdú meke dibye ipájtyetetsoki. ¹⁹ Aane mewáajacúmé tsaímíyé dííbyeke meúraavyémé ímí méijcyá éhne múúne cújúwami dóhjívami íoovéjucóótumi ijcyadu. Áanéllii tsúuca icyooca mépiivýeté meeréjuco Píivýéébema meihjyuvané muhdú páñétúejpi llúúváabe duurúvájá pañévú páñétúetsihvu dííbyema íhjúvahíjcyádu. ²⁰ Ehdúu meeréjuco Píivýéébema meihjúvaiñe mééma Jetsóo ímbajchóhi. Aabe páñétúejpi llúúváabe ijcyá Mekitsedéé íjcyadu múijyú muhdú íjcyáítyuube.

7

Mekitsedéé íjcyadu Jetsóo páñétúejpi llúúváabe íjcyane

¹ Díibyééhjáa Mekitsedéé Tsáaré cóomí avyéjuube íjcyabe idyé llúúváabe páñétúejpíhjáa Píivýéébere pícyoóbe. Aabéhjáa tsáijyu cábuuvé Aavaráaúvúu íhtsútúróméhjike ávyéjuktéké ityáhjájetsihdyu méénujácútsiyu óómíbyedívú. Áábé hallúvúhjáa Píivýéébeke piáábó táumeííbye. ² Áábekéhjáa Aavaráaúvú ajcú tsáneevu ípyéé ityáhjáamé tsíeméné itsívánetu. Áabe mémé Mekitsedéé ‘ímiá avyéjuube’ nééiyóne. Áánetu dibyéé íjcyacóomi mémé Tsáare ‘íbúwají meijcyane’ nééiyóne. Áanéllii téhdure dííbye mémé ‘tsaímíyé meke pícyóóné avyéjuube’ nééiyóne. ³ Díibyééhjáa Mekitsedéé pevetsihdyuré bóhówaavénéllii tsá mewáajacutú dibyéé cááníma, tsíjuma, íhdé múnáama, íjcyáhajchíjyu. Tsá mewáajacutú muhdúhjáa dibye ípívyeevéne. Áhdure tsá mewáajacutú dibyéé dsíjívéhajchíjyu. Ahdúu muurá Píivýéébe Hajchi páñétúejpi llúúváabe múijyú muhdú íjcyáítyuube bóhówaavéhi.

⁴ Aane méwaajácú ímiááné Mekitsedéé íhtsútuube íjcyane. Muuráhjáa méíhdé múnáajpi Aavaráaúvú íjcyároobe dííbyeke ajcú tsáneevu méénujácútsiyí íhtsutúmé íjcyároomeke ityáhjáamé tsíeménetu. ⁵ Muuráhjáa Moitséeúvuke Píivýéébe nées Revíúvúj tsiménémúháábedítýú llúúvájte íjcyámeke imúnaa ítsíeménetu íacuhíjcyaki. Ehdúu neebe Aavaráaúvúj tsiménémúhaabe íjcyame ipiáábójcatsíki. ⁶ Muuráhjáa Mekitsedéé Revíúvúj tsiménémúhaabe íjcyátúróobeke Aavaráaúvú ajcú itsíeménetu tsáneevu. Áijyúu díibye Aavaráaúvú hallúvú táumeííbyé piáábó Píivýéébe panévaturé dííbyeke ipiááboíñe néhíjcyáábé hallúvu. ⁷ Tsáháa Aavaráaúvú Mekitsedéé hallúvú piáábó táumeítyúne. Muuráhjáa Mekitsedééré táumeí dííbyé hallúvu. Áanéllii méwaajácú Aavaráaúvú ehníñevu dibye íhtsútuube íjcyane. Muurá tsáapí hallúvú ímí dibye íjcyáíñe piáábó táumeííbyé éhníñevu avyéjúúllémeíhi. ⁸ Muurá llúúvájteke métsíeménetu maácu híjcyarómé dsíjíveéhi. Áánetúu Mekitsedéé íhtsútuube llúúváabe íjcyáábedítýú Píivýéébe waajacuháámí nées dibye ícyoocápi íjcyane. ⁹ Áanéllii méwaajácú Aavaráaúvúhjáa Revíj tsiménémúháábedítýú llúúvájte íjcyáímyemájucóo itsíeménetu Mekitsedééke

ájuncne dityée ájcúiyóúú íívane dityéi íjcyátúrónáaaca. ¹⁰ Téijyúikyéhjáa tsáhái dííbyéj tsíménémúhaabe Revíi tsímávámeítyúne.

¹¹ Aanée Revíj tsíménémúhaabe Aróodítyú llúúvájte íjcyame Píívyéébé taúhbaju meúráávyéneríyé mepájtyetéiñe ímíbájchoca muurá tsáhájucó Críjtoke Píívyéébe Mekitsedééhjáa ícyahíjcyádú íhtsútuube llúúváábedívú pícyóóítyuróne. Áronáacáhjáa ihdyu tsá dibye Aróóúvú íjcyadu néébeke pícyootúne. Tsíhdyuréjucóhjáa néébeke dibye pícyoóne. ¹²⁻¹⁴ Aabée Críjto Máavyéjuube tsá Revíiúvú dohjíba múnáajpi íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu Jodáá dohjíba múnáajpíyé íjcyáróóbeke Píívyéébe llúúváábedívú pícyoónéllii ítyaúhbaju cápáyoové tsíhdyuréjuco. Áronáacáa tsá Móitséeúvú néétu tsaate diityé dohjíba múnáadítyú llúúvájte íjcyaiñe.

¹⁵ Áánetu méwaajácú Mekitsedééhjáa íjcyadu íhtsútuube llúúváábedívú Píívyéébe Críjtoke ípícyoónéllii tsíhdyuréjuco ítyaúhbaju cápáyoácóne. ¹⁶ Tsáháa dibye llúúváábedívú mémévatú Revíi dohjíba múnáadítyú tsaate llúúvájte íjcyaiñe némeíhijcyádú dííbyedítyú tene némeíñélliihye. Muuráhjáa ihdyu memévaabe mújyú muhdú íjcyáítyuubéréjuco íhtsútuube íjcyaki. ¹⁷ Muurá Píívyéébe dííbyedítyú íwaajácúháámitu nééhií:

Uu íhtsútuube llúúváábe ú íjcyá Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuúbe.

Ehdu Píívyéébe néé dííbyedítyú. ¹⁸⁻¹⁹ Muuráhjáa íhdééné taúhbaju Píívyéébe Moitséeúvuj téeveri méénune meúráávyerómé mepájtyetéítyúrónéllii tsíhdyuréjuco mééma dibye teene cápáyoácóne. Áanélliihyée Críjtoj téeveri meke éhniíñevu píááboobe ímí dííbyema meíjcyaki.

²⁰⁻²¹ Muuráhjáa tsíjtyehji llúúvájte pevénéré memévahíjcyáhi. Áánetúu Críjtoke páñetu Píívyéébere meménú mújyú muhdú íjcyáítyúné lluuváábe dibye íjcyaki. Muurá dííbyé waajácúháámitu nééneé:

Píívyéébe ímiáánetúré nééhií: “Uke ó pícyóó Mekitsedéé íjcyadu mújyú muhdú u íjcyáítyuube llúúváábe u íjcyaki.”

Tsáháhjáa mújyú ehdu tsíjtyedítyú dibye néétune. ²² Aabée Jetsóó mééma béhné pityájcoju meenu íhdééné taúhbajúu meúráávyehíjcyané ehniíñevu tsaímíyé Píívyéébe meíjcyaki. ²³ Muuráhjáa éjyúvú mítyame llúúvájte íjcyame tsaapi dsíjívécooca tsíjpi cápáyoóvehíjcyáhi. ²⁴ Áánetu ícyooca íhtsútuube Jetsóó mújyú muhdú íjcyáítyuube llúúváábe íjcyáábeke tsá múha cápáyoóvéityúne.

²⁵⁻²⁶ Aabe piivyeté meke ipájtyetétsóné ímiáábe íjcyanélliihye. Tsá dibye ímítyuube íjcyatúne. Áanélliihyée tsá dibye mújyú ímítyúné méénutúne. Aabée Cáání élleu níjkyejívú ípyééne ílluréjuco ávyéjuuténe. Aabe ícyooca dííbyedi tsúúrameímyé hallúvú Píívyéébeke píáábó táúmeíhijcyá muhdú íjcyáítyúmeréjuco tsaímíyé dííbyema íjcyaki. ²⁷ Tsáháa míamúnaa llúúvájte méénuhíjcyádú dibye méénutúne. Diityéhjáa muurá Píívyéébé úmíwávú tujkénú cóvátsohíjcyá iyáábeke ímítyú íábájíívemeíki. Áané boonétúhjáa botsíi tsíjtyé hallúvú méénuhíjcyámé diityé ímítyú téhdure íábájíívemeíki. Ahdúu tsá Jetsóó méénutúne. Muuráhjáa ihdyu tsáneere páñetu iiye pájámeíbyé dityée iyámeke cóvátsohíjcyádú íívane pámé hallúvuréjuco. ²⁸ Muuráhjáa éjyúvú Píívyéébe Moitséeúvuke néhdújuco ditye míamúnaa ímítyúmé íjcyárómedítyú méménuhíjcyané páñétúejte llúúvájte ditye íjcyaki. Áronáacáa ihdyu Píívyéébe íñéhdújuco Ílli íné ímítyú méénutúúbeke pícyoone páñétúejpi llúúváábe dibye íjcyá mújyú cápáyoóvéityuubéréjuco.

8

¹ Aane íñe meíhjuvahíjcyánetu éhniíñevu ímí méijtsúcunú pañétúejpi Críjto mélluuváábé íjcyane. Aabe ícyooca íjcyá Cááni Píivýéébé úníuri níjkyéjiri. ² Aabe téhulle íjcyaja duurúvájá pañétú pañétúétsihdyu Cááníkye máhallúvú piáábó táumeíhijcyáhi. Tsá míamúnaa méénújari dibye íjcyatúne. Píivýéébere méénújari dííbye.

³ Muuráhjáa míamúnáadítyú pañétúejte llúúvájte íjcyame Píivýéébé úmíwávú iyámeke cówátsohíjcyá tsíjtyé imítyuháñé iábájíivémeiki. Ahdúu Críjto pañétúejpi llúúváábe íjcyánéllii meenu míamúnáama. Áronáacáa tsá dibye diityéé méénuhíjcyádú méénutúne. Muuráhjáa ihdyu iiye pájámeííbyé páme imítyuháñéré íímíbájchoki. ⁴ Muuráhjáa ííñújíejpíyé íjcyaca tsá dibye llúúváábe íjcyáítyuró tsúúcajáa Moitséeúvuj tééveri Píivýéébe pícyóóné taúhbaju néhdújuco tsaate llúúvájte dííbyeke íícúvehíjcyámé íjcyánéllíihye. ⁵ Muuráhjáa diitye lluuvájte Píivýéébeke íícúvehíjcyá pañétúeja duurúvaja níjkyéjiri íjcyajádú imyéénújá pañévu. Píivýéébéhjáa muurá Moitséeúvuke néehíi: “Ímíñeúvú tsáma méénuco éhnée ‘Tsinaií’ némeíhbaúvú pañétúeja náávevu uke o úújetsóné u ájtyumídu.” Ehdúhjáa Píivýéébe néé Moitséeúvuke. ⁶ Áronáa éhniíñevu ícyooca pañétúétsihyi Jetsóo llúúváábe íjcyaaabe máhallúvú Píivýéébeke piáábó táumeíhijcyáhi. Dííbyej tééveríhjáa muurá Píivýéébe mééma béhné pityájcoju meenu tsaimíyé dííbyema meíjcyaki.

⁷ Tujkénúhjáa dibye méénúné pityájcoju néhdu meíjcyáneríyé mepájtyetecá tsáhájucó béhné pityájcoju dibye méénúítyuróne. ⁸ Tujkénúéne pityájcojúu néhdu míamúnaa ícyahíjcyátúnéllíi béhné pityájcojúréjuco dibye méénune. Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Béhné pityájcojúréjuco o méénúíñé tahñéjtema íjraéémuu, jodáámuu, íjcyámema. ⁹ Tsáhájucó o méénúityú diityé íhdé múnáaúvukée Ejíhtó ííñújítu o íjchívyétsócooca diityémá o méénudu nééne pityájcoju. Dityéé tééne pityájcoju néhdu íjcyátúnéllíi diityéké múu íhvejtsódú ó meenuhi. Ehdú o néé Píivýéébe o íjcyaaabe. ¹⁰ Ahdícyane tsíhdyuréjuco nééne pityájcoju o méénúíñé íjraéémuma ditye ímíñeúvú tééne uwááboju íwáájácúne muhdú tene néhdu íjcyaki. Áijyu ímiááne tahñéjte íjcyámé Píivýéébe ó íjcyaaahi. ¹¹ Téijyu tsáhájucó múha óhdivu wáájácútsójcatsíityú pámeere íhtsútúróméhjímáyé ícyátújtsíiméne oke wáájácúíñéllíihye. ¹² Áámedi o ídáátsóvéne ílluréjuco diityé imítyú o ábájíiveíñe. Aane tsáhájucó mújyú o ítsáávéityúne.

¹³ Ehdúhjáa Píivýéébe béhné pityájcojúréjuco bóhówajtsóné íhdééne pityájcoju pañe meíjcyarómé mepájtyetéítyúrónéllíihye. Aane tsúúca mééma cápáyoovéhi.

9

Níjkyéjiri pañétúeja duurúvaja

¹ Teenée tujkénúéne pityájcoju túkévétsóhíjcyá ííñújíri íjcyané duurúvájá pañétú muhdú dííbyeke ditye íícúvehíjcyaki. ² Aanéhjáa teeja imyéénúcooca meénúme míhyóocu míjcohóocú ímichi tétsihvu Píivýéébeke íícúveki. Tujkénúétsíi méméhjáa ‘Ímiátsíi’. Átsihíhjáa ímíwu nééne peetéihcyú úníuri méétsáwá hallurí páaa dííbyé íícúve. ³ Ááne bóunáálleríhjáa íjcyaho wájyámuwávú wátájcamétsíi mémé ‘Pañétúétsíi Ímiátsíi’. Átsihvúhjáa apáabyéré pañétúejpi llúúváábe Píivýéébema íhjuvahíjcyáhi. ⁴ Átsihíhjáa óórótu méénúmeíñé wájíi téjijí hallúvú ditye Píivýéébeke idyúúruváne imyéwu cúvaane cówátsohíjcyáiji. Ááne úníuríhjáa cajóónaba ímíwu téenere óórótu hálluú, pañee, méénúmeíba. Áhbá pañéhjáa Píivýéébe taúhbaju cáátúnúmeíñé newáyuwáácuu, Aróóuvú cuujúí béhjívái, ‘manáa’ némeíñe páaa óóróíhlló pañe íjcyanee, éhdune. ⁵ Áhbá halluríhjáa níjkyéji múnáajtésí níjcyota ‘tétsihyi Píivýéébe íjcyane’ nééiyóne. Áámútsí

nuwáacyúhjáa wállúrijúucunúné lliñévú pañétúejpi llúúváabe iyáábé tujpácýó pícyohíjcyá míamúnáá imítýú iábájíívémeíki. Aane óví éhdunéré téeneri méihjyúváhi.

⁶ Ehdúhjáa duurúvaja imyéénújá pañévú paíjyuvaré llúúvájte tujkénúéhó pañévú iúcaávéne Píívyéébeke íícúvehíjcyáhi. ⁷ Áánetúhjáa pañétúétsihvu tsané pijcyábá lliñe tsáijyuré pañétúejpi llúúváabere úcaávehíjcyá iyáábé tujpácýoma ímítýuu, tsíjtyé ímítýuu, íjcyane iábájíívémeíki. ⁸ Ehdúu méénuhíjcyámé pamévárei Píívyéébema meihjyúvaíñé ímíbaávyétúné hajchóta. Aane méwaajácú Píívyéébé Apííchó túkevjtóri. ⁹ Muuráhjáa ihdyu Críjto mééma méénúíñe náávé iyámeke icyóvájtsóneri panévaríyé Píívyéébeke íícúvehíjcyáme. Áronáacáhjáa tsá ditye teene imyéénúneri ímíbaávyéítyuróne. ¹⁰ Muuráhjáa panévare majchóháñé, dooháñé, adoháñé, téñbúwáre méénuhíjcyámé Píívyéébe diityéké néhdújuco. Áhdurée íjpi ityútáváávécoca nítyámehíjcyámé ímíbaávyeki. Éhdúu méénuhíjcyámé imyéénuhíjcyádú Píívyéébe téené taúhbaju Críjtoj téeveri icyápáyoácótúné hajchótá ímí diityéké íjtsúcunúki.

¹¹ Aabée Críjto bóhówáavebe ícyooca pañétúejpi llúúváabe íjcyá tsaímíyé meíjcyaiñé mééma méénuúbe. Aabe ícyooca míamúnaa méénútuja tsaímíyé Píívyéébere méénúné duurúvájá pañétú máhallúvú píáábó táúmeihíjcyáhi. ¹² Tééjá pañévúu úcaávebe pañétúétsihvu. Ároobée tsá llúúvájtee méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú ócájíwuu, cáávaraa, íjcyámeke ídsíjívétsómé tujpácýoma úcaávetú téeneri Píívyéébeke íícúveki. Muuráhjáa ihdyu pañetu ítyujpácýoré waagóobe tsáijyuré páme hallúvuréjuco téeneri mepájtyeteki. ¹³ Muuráhjáa éíjyúúvú ímítýúúvémeke ócájimuu, cáávarámuu, íjcyámé tujpácýori wáchíyáhcuíjcyámé ditye ímíjpyeteki. Téhduréhjáa ócájíméewáwúuke icyóvájtsóné ballíjyú iúúrúnúneri wáchíyáhcuíjcyámé ditye íjpi ímíbaávyeki. Áronáacáhjáa tsá diityé ímítýú ímíbaávyehíjcyatúne. ¹⁴ Áánetúu ihdyu Críjto ítyujpácýori meke ímíjpyetétsó méímítýutu. Píívyéébé Apííchóo mújyú muhdú íjcyáityúné dííbyeke píáábóneri pájámeííbyé mewájyuri íñé ímítýú méénútúroóbe. Áánéllí dííbyé tujpácýó tsúúca meke ímíjpyetétsó ímítýúnéhjitu tsaímíyējuco Píívyéébeke meíícúvéébema meíjcyame mewágóóóvétuki.

¹⁵ Diíbyée muurá Jetsocríjto tsáá béhné pityájcojúrējuco mééma imyéénuki. Muuráhjáa tujkénú Píívyéébe méénúné pityájcojú pañe íjcyámé ímítýuháñé téhdure tsúúca ímíbaavyé díbye dsíjíveneri. Áánéllí ícyooca pámeere Píívyéébé tsúúca meke újcume tsaímíyējuco dííbyema meíjcyaiñé díbyée néhduú. ¹⁶ Muurá múúne medsíjívétúné ihde mécaatúnú métsíméné caatyé újcuíñé úúbálléné waajácuháámi. Aane medsíjívécoca botsíi ujcúme teene. ¹⁷ Áánetu méi medsíjívétúné hajchótá tsá múha dómájcoítyuró téené waajácuháámi mecaátúnúrónáaaca. ¹⁸ Ahdúhjáa íívane Jetsocríjtói dsíjívétúné hajchótá Píívyéébe íhdé múnáaúvuma tujkénúéné pityájcoju méénune néhdújuco ditye dííbyeke íícúvehíjcyáné iyámeke illííhyánúme tujpácýori. ¹⁹ Téíjyúhjáa Moítséeúvú Píívyéébé taúhbajúúné úúbállehíjcyáhi. Átsihdyúhjáa obééjámú íhjíné tújpáíhdsíúvú néene úmehéí níjcautu ipícyoone ócájíwuúmuke, cáávaráwuúmuke, ídsíjívétsómé tujpácýó nújpacýotu icyátáhbóné pañévú iééníyóneri wáchíyáhcuube teene taúhbaju íjcyáné waajácuháámi. Téhduréhjáa míamúnáake wáchíyáhcuúbe. ²⁰ Áánemáhjáa neebe diityéke: “Ámúhake íñe tújpacýori ó wáchíyahcú muhdú meíjcyaiñé pityájcoju Píívyéébe mééma méénúné uubáalle.” ²¹ Áhduréhjáa duurúvaja wáchíyáhcuube páneere tééjá pañe íjcyánéhjimájjuco. ²² Muuráhjáa teene Píívyéébé taúhbaju néé páneere tútávaavéné tújpacýoríyé ímíbaájchómeíhíjcyaiñe. Áánéllí tsá míamúnáá ímítýuháñé pevénéré ímíbaávyéítyuróne.

²³ Ehdúhjáa iyámeke idsíjívetsómé tujpácyori duurúvaja ímíbáchohíjcyámé tééjá pañévu úcáávehíjcy Jetsocríjtó mééma ítyujpácyori méimítyú ímíbajchómé díbyema pañétúétsihvu meúújetéíñe nááve. ²⁴ Tsáháa dibye úcáávetú míamúnaa méénúné duurúvájá pañévu méimítyú ímíbajchoki. Muuráhjáa ihdyu pañétúeja níjkyéjiri íjcyájá pañévuré úcáávebe máhallúvú Píívyéebema íhhyúvaki. ²⁵ Áronáacáa tsá dibye míamúnáajpi llúúváabe méénuhíjcyádú ténevá pijcyábádú iyámé tujpácyoma pañétúétsihvu úcáávehíjcyatú míamúnáa hallúvú Píívyéebema íhhyúvaki. ²⁶ Muuráhjáa ditye méénuhíjcyádú imyéenuca íññujñi ípívyéévetsihdyu múhdújyúvájúcooíyó dibye méimítyú hallúvú dsíjívéne. Áronáacáa iéevé úújetétsihvu íbóhówáávéne tsáneere pájámeíbye páme hallúvuréjuco. ²⁷ Téhdure mee míamúnaa tsáneere medsíjívémema Píívyéébe muhdú meícyahíjcyané ímíbajchoóhi. ²⁸ Muuráhjáa Críjto tsáijyuré pájameí páme ímítyuháñéré ímíbajchoki. Aabe tsiíñe itsáácooca tsáhájucó ténevu tsááityúne. Tsáíbye tsaímíyé díbyeke téhmehíjcyámeke itsájtyeki.

10

¹ Muuráhjáa Moitséeúvuj téeveri Píívyéébe ájcúné taúhbaju Jetsocríjtó mééma méénúíñe náávére. Áanéllíhyéé ténevá pijcyábádú iyámeke illíhyánúmedi Píívyéébeke ditye íícúvehíjcyárónáa tsá ditye ímíbáavyehíjcyatúne. ² Muuráhjáa tehdu tsáneere imyéénúneri tsúuca ímíbáavyeca tsáhájucó tsiíñe ditye tehdu méénuhíjcyáityuróne. Áacáa ditye hallúrí tsáhájucó íná íjcyáityuróne. ³ Áronáacáhjáa ténevá pijcyábádú íhyallúvú iyámeke idsíjívetsohíjcyánéllí waajácuhíjcyámé ímityúmé íjcyane. ⁴ Áronáa tsá ócájimuu, cáavarámuu, íjcyámé tujpácyó méimítyú ímíbajchóityuróne.

⁵ Muuráhjáa Críjto íññujívú itsáácooca néé Píívyéébeke:

Míamúnaa ímítyú hallúvú iyámeke illíhyánúmedi uke íícúveróné diityéké tsá ímíbáavyétsotúne. Áanéllí íñe oke míamúnáajpidívú ú ípívyéévetsó o dsíjívéneri botsí diityéké o ímíbajchoki. ⁶ Muurá ímítyuháñe ímíbáavyéro ditye iyámeke cóvátsohíjcyaróné tsá diityéké píáábotúne. ⁷ Áanéllí uke o néehíí: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óví muhdú óhdityu díwaajácúháámitu tene cáátuvádú u ímillédú ó íjcyáhi.”

Ehdúhjáa Críjto néé Píívyéébeke íññujívú itsáácooca. ⁸ Tujkénúhjáa neebe míamúnaa Píívyéébe taúhbaju néhdújúcooro iyámedi díbyeke íícúveróné diityéké ímíbáavyétsotúne. Áhduréhjáa neebe tsiíñéhjiri ditye íícúveróné diityéké ímíbáavyétsotúne. ⁹ Áané boonétúhjáa tsiíñe neebe: “Áánu oo, Tápiivyéébej. Óví muhdú u ímillédú ó íjcyáhi.” Ehdúhjáa Jetsocríjtó íñéene íhdéené pityájcoju tsíhdyuréjuco cápáyoácóne. ¹⁰ Aabée Píívyéébe ímillédújuco mewájyuri tsáneere pájameíñe páme hallúvuréjuco. Ehdúu dibye dsíjívénej téeveri Píívyéébe méimítyuháñe tsúuca ímíbajchóné tsá máhallúrí íjcyájúcootúne.

¹¹ Áánetúu éjyuvúvú íhdéené taúhbaju néhdújuco llúúvájte pájyuvaré Píívyéébeke iyámedi íícúvehíjcyáne. Áronée tsá mújyú míamúnáa ímítyuháñe ímíbajchóityuróne. ¹² Áanéllíhyéhjáa Jetsocríjtó mewájyuri tsáneere idsíjívéné boone Cááni Píívyéébe úniúvú ávyéjuutéhi. ¹³ Aabe tétsihdyu téhmehíjcyá Píívyéébe díbyema ímunáake táhjaíñe. ¹⁴ Muuráhjáa tsáneere dsíjívéebe pámeere díbyeke mecáhcujtsómé téenej téeveri Píívyééebema meímíbáavyeki. ¹⁵ Aanéhjáa éhniíñevu Píívyéébe Íapííchoj téeveri méhdivu bóhówájtsóobe néehíí:

¹⁶ Ícyooca tsíhdyuréjuco néené pityájcoju diityémá o méénúíñe ditye ímíñeúvú téené uwááboju iwáájácúne ímíáané ímílléne muhdú tene néhdu íjcyaki.

¹⁷ Áhdure tsiíñe neebe:

Diityé imítyuháñé o ábájivéné tsáhájucó mújyú o ítsáávéityúne.

Ehdu muurá Píivyéébe méhdivu bóhówajtsó Íapííchoj téeveri. ¹⁸ Áánéllii tsáhájucó dííbyeke méimítyú hallúvú tsíeménéhjiri meíícúvéityú tsúúcajáa mééma dibye teene ímímbajchóné ábájivéjúcóónéllíhíhe.

Tsaímíyé Píivyéébema meíjcyáne

¹⁹ Ámuúha táñahbému, ícyooca tsúuca mépiivyété pamévaré Píivyéébema meíhjuváné íínerí núhnévetúme Jetsocrijtóo dsíjivénej téeveri. ²⁰ Teenée nééiyóné dibye dsíjivéné tujkéveri duurúvájá pañétú tsátsii pañétúétsíí watájcó wáýjámuwa dóchéreevé wajítahnécu. Ehdúu mééma ímímbájchoobe ícúbáhrámeíñeri téenej téeveri Píivyéébema ímí meíjcyaki. ²¹ Aabe Jetsóo pañétúejpi méhlluuváábé Píivyéébeéjté meíjcyámé avyéjuube íhtsútuúbe. ²² Áánéllii metsu ímiááméré meíjcyáne ímíñeúvú dííbyeke mecáhcújtso tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa tsúuca páneere méimítyuháñé mééma ímímbájchoobe idsíjivéneri. Ehdúu meke ímímbájchoobe Píivyéébé Apííchoj téeveri. ²³ Ahdícyane óvíi ímíñeúvú méúraavyé tsaímíyé Píivyéébema meíjcyaiñé mééma dibye méénujjito. Muurá Píivyéébe páneere méénuú muhdú íñéhijyádu. ²⁴ Áánéllii metsu keená ímiááné íjcyanéréjuco meméénuhíjcyaki. Métsu ímiááné mewáýjújcatsíñe panévaturé mepíáábójcatsíki. ²⁵ Tsá tsaate méhdityu ícyahíjyádú pihcyáávevu tsáátuméréjuco meíjcyáítyuróne. Métsu metsápítsójcatsíñe paíjyuvaré mepíhcyáávehíjcyaki. Muurá méwaajácú lléváhréjuco tsiíñe Máavyéjuube Jetsocrijtó tsááiñe.

²⁶ Muurá tsúuca ímiájíjtó meúraavyéjúcoorómé meímilléduré ímityúné meméénuhíjcyámé tsá múhdutú meímbáávyéítyuróne. ²⁷ Tehdu néémeke Píivyéébe waagóoó dííbyeke icyáhcujsóné ímíllétúmeke ícúbáhráiñé cuujúwá ávyetá íhnáhó péétécunúwá pañévu. ²⁸ Muuráhjáa éíjyuúvú Moitséeúvuj téeveri dibye ájcúné taúhbaju néhdu tsaate ícyahíjyátúme hallúvú míityétsíuba, pápihchúúmeváuba, úúbálléhajchíí tsúuca dsíjívétsohíjcyámé ídáátsóvetúme. ²⁹ Aanéjííva awáá muurá éhnííñevu ícúbáhrámeímye Íllíi mewáýyuri ítyujpácyó wáágoóné icyáhcútsótúne dííbyé Apííchó meke píáábóneri úúhívatéhíjcyáme. ³⁰ Muurá Píivyéébe nééhií: “Ooréi ó ícúbáhraá ámúhá hallútú ímityúné ámúhakye méénúmeke.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tahñéjteke ímityúné méénúmema teene ó ímímbájchoóhi.” ³¹ Muurá ápíchó teene Píivyéébe mééma ímímbájchoíñe.

³² Áánéllii máábájíívedí muhdúhjáa Críjtóke ámuha mecáhcújtsótujkénúcooca ámuha meícúbáhrámeíyonéhjí maáábúcuhíjcyáne. ³³ Muuráhjáa ámúhadi tsaatedí tsijtye nehníwu íúúhívaténe míamúnááj pñénuvú ícúbáhráhíjcyáhi. Áhdurée tsíjtyeke ditye méénúneri ámuha méídáátsóvehíjcyáhi. ³⁴ Dityéé cúvéhoojánúmedi ámuha méídáátsóvehíjcyáhi. Ámúhá tsíeménee ditye dójtúcúrónáa íllure ámuha méimíjyuhíjcyá níjkyéjiri ímiátsíí ííne ímíjyaú mújyú níjkéváityúné ámuha meíjcyaiñé mewáájácúnema. ³⁵ Áánéllii Críjtóke ámuha mecáhcújtsónetu méíhvetédíñe. Muurá dííbyeke ámuha mecáhcujtsóné ímí ámúhama níjkévaáhi. ³⁶ Áánéllii múu ícúbáhrámeíyonéhjí panévaré íáábúcuéne Píivyéébe ímillédú ijcyá meke dibye néhíjyádú tsaímíyējuco dííbyema ámuha meíjcyaki. ³⁷ Muurá dííbyé waajácúháámitu Críjtodítyú nééneé:

Lléváhréjuco dibye tsiíñe tsááiñe. ³⁸ Ahdícyane dííbyeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco o íjtsúcunúme pájtyéteéhi. Áanetu dííbyeke cáhcujtsójúcoorómé tsiíñe ímítyúnejcúvú óómímyeke tsá ímí o íjtsúcunúityúne.

Ehdu nééne Píivyéébé waajácúháámitu. ³⁹ Áánéllii tsá tsiíñe ímítyúnejcúvú meóómíjyúcóóityú tsaate ímiááné cáhcújtsótúme wágóóóveímyé méénuhíjyádu. Muurá íhdyu ímiááné dííbyeke mecáhcujtsómé mepájtyéteéhi.

11

Cahcújtso

¹ Muurá ímiáané Píivyeébeke mecáhcujtsómé méwaajácú muhdú iñéhdú mééma dibye méénuíñé teenéi maájtýúmitúrónáaaca. ² Tehdúhjáa méihdé múnáaúvudítýú tsaate ímí dííbyeke cáhcújtso meke ímí ijtsúcunúúbe.

³ Ahdu muurá íñe páneere múhdúné tsíménéhjáa dibye meíiténáa ípívyéjtsóturóné mecáhcujtsó ímiááné dibye ípívyéjtsóné pevétsihdyuré íllure íhgyúváneri.

⁴ Abééhjáa muurá ímí Píivyeébeke icyáhcújtsónéllii íñahbe Caíí ehniíñevu tsáimíyé dííbyeke íícúvehíjcyáhi. Aanéhjáa ímí Píivyeébe íjtsúcunúne dííbyeke dilló ímiáábedi. Ehdúhjáa ímí Abéé cáhcújtsónéllii ícyoocápi dííbyeke méítsáávehíjcyá tehdu mecáhcújtsó meke Píivyeébe téhdure ímí íjtsúcunúki.

⁵ Áhduréhjáa Enóó ímí cáhcújtsónéllii dsíjívétúúbekéré dibye újcúúbeke tsáhájucó múha ájtýúmitúne. Áábedítýú Píivyeébe néé ímíhyeváa dibye ícyahíjcyáné dibye ímillédu. ⁶ Tsá muurá Píivyeébe ímí íjtsúcunútú dííbyeke cáhcújtsótúmeke. Áánéllii ihdyu dííbyema tsáimíyé menáhbévájcatsíñé meímilléhajchíí mecáhcujtsó ímiáané dibye íjcyane. Áijyu meke píááboobe dííbyedi metsúúráméímyeke.

⁷ Téhduréhjáa Noéé ímí cáhcujtsóhi. Áánélliihyéhjáa Píivyeébe nújpacyo icyáájávétsoíñé dííbyeke nééne cáhcújtsoobe tsáijyúubaréi tehdiívane ájtýúmitúroóbe. Áánemáhhjáa míínécoba méénuube téémíri ítsíímema ipájtýeteki. Ehdúhjáa icyáhcujtsódú íjcyaae pájtýeténáa tsijtye míamúnaa ícúbáhráméíhi. Áábekéhjáa ímí Píivyeébe íjtsúcunú dibye ímí dííbyeke cáhcújtsónélliiíhye.

⁸ Téhduréhjáa Aavaráa ímí cáhcujtsóhi. Muuráhhjáa Píivyeébe kía dííbyé íiñújí íjcyáíhullévú dííbyeke wállóónéllii iwáájácútúróhullévú peebe dííbyeke icyáhcújtsónema. ⁹ Aabéhjáa úújeté Píivyeébe dííbyeke iñéhdújucó ájcúné íiñújívú. Áronáacáhhjáa ihdyu tétsii ícyahíjcyaae éhne múúne ullé múnaa íjcyadu nújuwááneríyе. Téhduréhjáa Itsáamútsí illi Jacóóboma nújuwááneríyé ícyahíjcyá téené pityájcójú pañéré íjcyánélliiíhye. ¹⁰ Ehdúhjáa Aavaráa ícyahíjcyaae ítsohíjcyá múijyú muhdú íjcyáítyucóómí páñetu Píivyeébere méénúcoomívú íúújetéíñe.

¹¹ Téhduréhjáa mewa Tsáara ímí icyáhcújtsónéllii tsíímavá ajchíba íjcyalle kéémelléjucó íjcyárolle. Muuráhhjáa ihdyu Píivyeébe ímiáané dille tsíímaváíñé nééne icyáhcújtsónéllii tsíímavalle. ¹² Ehdúhjáa ávyeta kéémemútsíjyucó íjcyáromútsí tsáápíwúuke tsíímaváábedítýú mítyane míamúnaa lííyaaté mícúruma néwayúúhá íjcyadu eevératu.

¹³ Aaméhjáa pámeere dsíjívé Aavaráaa, Itsáaa, Jacóóboo, íjcyame Píivyeébéé diityéké nénehji ájtýúmitúmére. Áronáacáhhjáa ihdyu cáhcujtsómé ímiáané diityéké iñéhijcyádú dibye diityémá méénuíñé díbyéi méénútúrónáaaca. Aaméhjáa nehíjcyá íiñújiri ullé múnaare íjcyane. ¹⁴ Ehdúhjáa ditye néénetu méwaajácú tsííji íiñúji ditye ítsohíjcyáné tééjiri botsíí íné ímíjyaú íjcyáíji. ¹⁵ Muuráhhjáa tsáháturo muhdú tene néétu tsííñe ditye íiñújí ítsáávéne oómíiyóne. ¹⁶ Áronáacáhhjáa ihdyu ávyeta ímillémé ehniíñevu ímí ditye íjcyáíñé íiñújí Píivyeébe níjkyejívú diityémá méénuji íájtýumíne. Áánélliihyéhjáa tsá Píivyeébe núcójpítsó íjtsúcunútú diitye Píivyeébé íjcyane.

¹⁷⁻¹⁸ Tsáijyúhhjáa muurá Aavaráake illi Itsáadítýú neébe: “Daachi Itsáadítýú lííyaatéme íjcyaa páñétúejte díjtsííménémúhaábe.” Ehdúhjáa Píivyeébe iñééróóbedi Aavaráake waajácullé dibye ídsíjívétsóne icyóvájtsóóbedi dííbyeke íícúveki. Áhdújucóhhjáa dibye méénújúcooróné dííbyeke ímiáané icyáhcújtsónélliiíhye. ¹⁹ Ímiááné cáhcújtsoobe Píivyeébe

íh̄tsútuube ds̄íjívemeke tsiíñe bóh̄itsóne. Áánélliihyéh̄jáa ijtsúcunúúbé tsúúca íllíkye díbye llííhyánúúbeke Píívyéébe tsiíñe bóh̄itsoúvúdu.

²⁰ Áhduréh̄jáa Itsáá cáhcujtsó íllímutsi Jacóóboo, Etsaóoo, íjcyámútsí hallúvú píáábó Píívyéébeke díbye táúmeídyú diityétsikye díbye píááboíñe.

²¹ Áhduréh̄jáa Jacóóbó cáhcujtsó íááchimútsí Jotséé hájchimútsí hallúvú píáábó díbye táúmeídyú Píívyéébe píááboíñe. Aabéh̄jáa ídátso ds̄íjiveríjyuco íjcyaaabe icyuujúityu icyátóróóvéne Píívyéébeke duurúvahíjcyáhi.

²² Áhduréh̄jáa díbye íaachi Jotséé ímí icyáh̄cújtsónéllii íds̄íjívéíñe ih̄de néé ih̄yájkímú ijraéémuke Píívyéébe diityéké íjchívyétsoíñe Ejíhto múnáá hójtsí pañétu. Téhduréh̄jáa neebe diityéké dítye tétsih̄dyu ípyéécooca dííbyé bajcúné téené íñ̄új̄ivu íúújeíñ̄útuki.

²³ Áhduréh̄jáa Moitsééj caanímútsí ímí Píívyéébeke icyáh̄cújtsónéllii tsá íllityétú téené íñ̄új̄í avyéjuube diityéj ts̄íímé wapímúj ts̄ííméwuúmudívú ds̄íjívétsótsóneri. Aamútsíh̄jyáa díbye Moitséé ímíwu néébéwúuke íts̄íímáváábeke páátanú pápíh̄chúú nuhbává hajchóta.

²⁴ Aabéh̄jáa íkyéémévéne téhdure ímí Píívyéébeke icyáh̄cújtsónéllii tsá ímíllétú teene Ejíhtó avyéjúúbé ajyúwá hájchidi ídíllomeíñe diityémá ímí íjcyáíyónááaca. ²⁵ Imílleebéh̄jáa ih̄dyu imúnáa ijraéémú Píívyéébej̄té íjcyame ídátso ícúbáhrámeíh̄íjcyárómemáyé íjcyane. Tsáháh̄jáa díbye ímíllétú íñe íñ̄új̄íene ímityúné múhajchótá dííbyeke ímíjyúúvétsóíñeríj̄íva íjcyáíyóne. ²⁶ Waajácuubéh̄jáa imúnáama íjcyaaabe ícúbáhrámeíyónáa nih̄ñéétsih̄vúré Críjtoma tsáimiyéjyuco íjcyaiñe Ejíhtó íñ̄új̄í avyéjuri ímí íjcyáíyóné eh̄nííñevu.

²⁷ Aabéh̄jáa Píívyéébeke íajtyúmítúróobeke ímí icyáh̄cújtsóóbedívú icyátsípáávéne íjchívyé téené íñ̄új̄í avyéjuube dííbyedívú cáyobáávatéróneri íllityétuubére. ²⁸ Aanéh̄jáa ímíáané icyáh̄cújtsónéllii ih̄yájkímuke neebe dítye obééjámuke illííhyánúmé tujpácyori ih̄jyáh̄áñe llehówáané iwáchíyáh̄cu n̄jkyéj̄i múnááj̄pikye Píívyéébe wáalloobe Ejíhto múnáaj ts̄íímé ámíaj̄téke ds̄íjívétsóíñetu diityéj ts̄íímé ípáj̄tyeteki.

²⁹ Aaméh̄jáa idyé ímí icyáh̄cújtsónéllii tsáimíyé Tújpáñe Móóá pajtyé nújpacyo dówáávéj̄jtori. Áame déjutúh̄jáa dítye Ejíhto múnáa péérómé hallúvú nújpacyo wátáhaavémé májcanúhi.

³⁰ Áhduréh̄jáa ímí icyáh̄cújtsónéllii Píívyéébe néhdújyuco dítye Jericóó hallúrí pápajtsi péh̄íjcyánéj píinévú 7 cooj̄ívatu técoomí m̄jco cáh̄vyabáne. ³¹ Áhduréh̄jáa Raáa nahts̄iwamééwá íjcyárolle ímí icyáh̄cújtsónéllii tsaate diityédítýú técoomí wááj̄javu péémeke tsáimíyé ih̄jyávú waatsúcúpejtsóhi. Áánélliihyéh̄jáa muurá técoomí múnáa icyáh̄cújtsótúné n̄jcaúvú úújetémé ds̄íjívemedítýú páj̄tyetelle.

³² Áánetu íjcyarómé tsijtye téhduréh̄jáa ímí Píívyéébeke cáhcújtsómedítýú o úúbálléiyómé Jedeóoo, Baráaa, Tsajtsóoo, Jetéee, Dabíii, Tsamoéee, íjcyame. Áhduréh̄jáa tsijtye Píívyéébe ih̄jyú uubálle múnáa ímí cáhcujtsóhi. ³³ Ehdúh̄jáa ímí Píívyéébeke dítye cáhcújtsónéllii panévatúré díbye píaabómé tsaate tsijtye múnáa íñ̄új̄íne caavácuhijcyáhi. Aaméh̄jáa tsáimíyé tükévétsócatsíh̄ijcyáhi. Tsáijyúh̄jáa tsaatéke bájú oohímyé dóóíyómeke páj̄tyetétsoóbe. ³⁴ Áánetúh̄jáa tsaatéke cújúwá pañévú dítye wájój̄córómeke páj̄tyetétsoóbe. Tsaatéh̄jáa pátyetéh̄ijcyá n̄tsúmuri dítye llííhyánúíyónetu. Áhduréh̄jáa íhnáhóóturómé ímunáake táh̄jahíjcyá dííbyere Píívyéébe píáábóneri. ³⁵ Áhduréh̄jáa tsaate walléemú ímí dííbyeke cáhcújtsónéllii íts̄íime ds̄íjiverómé tsiíñe bóh̄ih̄íjcyáhi. Áánetúh̄jáa tsijtye Píívyéébeke icyáh̄cujtsóné íhvéjtsótúné hallútú ícúbáhrámeke ds̄íjívétsóh̄ijcyáme. Ehdúh̄jáa wájýúmeítyúmeré ds̄íjiveh̄ijcyá ds̄íjiverómé Píívyéébema ímí íjcyaiñe icyáh̄cújtsónélliihye. ³⁶ Áhduréh̄jáa tsijtyeke téené hallútú ícúbáhrámeke úwáñeh̄ííñeri ích̄íjchúmeke cuvéhoojánuh̄ijcyáme. ³⁷ Tsaatékeh̄jáa ds̄íjívétsóh̄ijcyámé

néwayúúnevu iáámúneri. Tsíjtyekéhjáa tsahtúnéhjí wáchérécohíjcyáme. Áánetúhjáa tsíjtyeke ditye cáhcújtsónetu íbóíjcyúróné dsíjívétsohíjcyámé nùtsúmuri. Áánetúhjáa tsaate ídátso ínéúbamá íjcyatúmé úlleméré pehíjcyá obééjámuu, cáávarámuu, íjcyámé mihénevu íbííjívánéhjíma ícúbáhrámeímyére. ³⁸ Ehdúhjáa ídátso ínéúbará píívyétúné ííñújiri, cáaméhbaúneri, pevétshíjírí, páhejújí pañe cúwaméré pehíjcyá Píívyéébeke cáhcújtsotúmé diityéké cáávájúcoótúnetu.

³⁹ Ehdúhjáa mítyame ímí Píívyéébeke cáhcújtsómeke ímí tehdújuco díbye íjtsúcunúrómé tsáhái újcutú diityéké íajcuíñé díbye nééneé. ⁴⁰ Muurá imíleebe tsáíjyú meke téénevu íajcune tsáímíyé díbyema meíjcyaki.

12

Jetsóope ícyahíjcyádú meíjcyáiyóne

¹ Aane tsúuca méwaajácú méihdé múnáaúvúhjáa íhnáhóóróné pañe tsáímíyé Píívyéébeke úráavyehíjcyáne. Ahdu metsu panévare meke mújtátsoíyonéhjí meíhvéjtsóne tsáímíyé óóchévetúmeré díbyeke meúraávyeki. ² Muuráhjáa tsúuca Jetsóo mééma ímbajchó tsáímíyé díbyema meíjcyáiñé núcojpitso páwachékevu idsíjíveneri. Áronée muurá tsá díbye núcojpitlétú bóónetu íné ímíjyaú Píívyéébema íavyéjuutéíne iwáajácúnema. Áábeke ihdyu metsu ímíñeúvú mecáhcújtsóne díbyéé ícyahíjcyádú meíjcyaki.

³ Cáhawáá méíjtsúcunu muhdúhjáa díbye míamúnáake iwájyúne ímítyúmé hójtsí pañévú íhvéjtsámeíbyedi ditye ícúbahráne. Aane múu ítsáávéne íhvéjtsotúmé tsáímíyé díbyeke úraavyéhi. ⁴ Tsáhái muurá ámuha ímítyúnéhjí meícúbáhrámeíne medsíjívétúne. ⁵ ¿A tsá ámuha meítsáávetú muhdú Píívyéébe ítsime meíjcyámeke úwaabóne? Muurá íwaajácúháámitu neébe:

Tsá múu, Lli, múhdurá íjtsúcunútú Díavyéjuube o íjcyaaabe uke o túkévejtsóne. ⁶ Muurá áátsime íjcyámeke íhnáhó ó úwaabó diityéké o wájyúnema.

Ehdu muurá Píívyéébe néehí. ⁷ Ahdícyane oví ímíááméré meíjcyáne máaabúcu híjcyá éhne múúne méétsimeke meúwaabódú meke díbye úwaabóne. ¿Mityá íjcyámé tsaate ítsimeke úwáábotúme? Pámeere muurá méétsimeke meúwaabó mewájyúnema. ⁸ Muurá Píívyéébe méétsimeke meúwaabódú meke úwáábotúhajchíí tsá díbyej tsímé meíjcyatúne. Aame meíjcyá ídátso cáánívatúmé íjcyadu. ⁹ Muurá tsímene meíjcyácooca méécáánimútsí meke úwaabóné melleebó diityétsikye mewájyúnema. Aanéjiva ¿íveekí tsá Méécááni Píívyéébeke mecáhcújtsóityú awáá muhdú meíjcyáityúmé díbyema meíjcyáiñéllí meke díbye úwáábohíjcyáne? ¹⁰ Muurá méécáánimu meke úwáábohíjcyá wahájchotaré ííñújí hallurí ímí meíjcyaki. Áánetu Píívyéébe meke úwaabóné éhníñevu meke píaabó díbye íjcyadu ímíáámé meíjcyaki. ¹¹ Muurá íhnáhó meke díbye úwaabóné ávyé meke pájtyene múhdurá téjyú méíjtsúcunúhi. Áronáa ténetu meíllíjívéne bóónetu tsáímíyéjuco meíjcyane.

Píívyéébeke éhdivállémé hallurí apíchó nééneé

¹² Áánéllí ímíchi meíjcyá tsáímíyé Píívyéébeke ámuha meúraávyeki. ¹³ Métsúúraméí tsáímíyé díbyeke ámuha meúraávyéíyóneri tsíjtye ámúhake ííténe ímíábávyé ímí tsaméhjí ámuha díbyeke meúraávyeki.

¹⁴ Aame pamévamáyé ímíááméré meíjcyá ímítyúné dáríívécatsítyúme. Muurá ímíáámé meíjcyátúhajchíí tsá mújyú Píívyéébema meíjcyáityúne. ¹⁵ Áánéllí panévare ímítyúnéhjítu météhmeméí ámúhake díbye ípíááboki. Tsá múu tsíjtyeke tútávajtsotú éhne múúne námijtya meke tútávajtsódu. ¹⁶ Íhdícyáméhjíma médómácójcatsídíñe. Tsá múu

ihvéjtsotú ímí Píívyéébema ámuha meíjcyáiyóné éhnehjáa Etsaóó ámiaabe piáábó iújcúiyóné íbonéébedívú dójtúcútsámeídyu. ¹⁷ Muurá ámuha méwaajácú díbyéhjáa újcúiyóné piáábó íñahbe újcúné boonéréjuco téénevu cáání éllevu pééeroobe ílluréjuco báñúmeíñe. Ááneríhjáa ávyétá íhnáhó támeíyoobe tsáhájucó újcutúne. Ahdu ámúhake tene ipájtyétu ímíñeúvú météhmeméi.

¹⁸ Muuráhjáa méíhdé múnáaúvuma ‘Tsinaíí’ némeíhbaúvú Píívyéébe íhjúváiyyu tétsii íjyunúnáa cúújuwa peetéacunúhi. Áhduréhjáa apííchówu kíjyébama níjyaba íjcyané tujkéveri ííñuji vaaúmeíhi. ¹⁹ Ájyúhjáa lleebómé Píívyéébe díityémá íhjúváné tujkéveri rojrócó íhjuváne. Ááneríhjáa íllityéne néeme éhniíñevu díbye íhjúvátuki. ²⁰ Íhdétújucóhjáa muurá díbye téénetu nééneé: “Tsaate íhdícyame iyáábéuba íñe cámehbáú túváámeke néwayúúneri, hójtsívari, médsíjívétsoco.” Ehdúhjáa íhdétújuco Píívyéébe néene ápíchó íjtsúcunúnéllii mítyane íllityémé téijyu díityémá díbye íhjúváni. ²¹ Díibyéhjáa Moitséeúvú íjcyároobe téijyu muhdú tene pájtyene íajtyúmíne néehíí: “Muhdú íhya o íllityéneri ó uuvécunúhi.” Ehdúhjáa díityéké tene pájtyedu néene muurá tsá ámúhake pájtyetúne.

²² Áronáa ihdyu tsá ámuha Píívyéébedi meíllityéjúcootúne. Muurá mítyame níjkyéji múnáa ámúhake náhbenúme ámuha méúújetéjucóó pañétúétsihvu Tsióó caméhbaúvú díbye cóómí Jerotsarée níjkyéjiri íjcyácoomívu. Áánéllii ámuha tsúúca mépiivyété díibyema meíhjuváne. ²³ Aame ámuha pámeere íhdéejte cahcújtso múnáaúvuma téhullétú ámuha mémeháñé tsúúca cáátuvámé ímí méijcyá Píívyéébema muhdú meícyahíjcyané pámeemáyé ímíbájchóíbyema. ²⁴ Áhdure tsúúca ámuha Jetsóoma ímí méijcyá ítyujpácýóo iwáágóóneri mééma béhné pityájcojúrjúco méénúúbema. Tsáháa díbye pevénéré ítyujpácýó iwáágóóne dsíjívétú Abéeúvúhjáa dsíjívédu. Muuráhjáa ihdyu díbye ítyujpácýó wáágóónej téeveri Píívyéébe meke ímíbajchóhi.

²⁵ Áánéllii tsá múu táhjálletú díbye meke iwájýúne úwaabóne. Éíjyuúvúhjáa muurá Moitséeúvuj téeveri díbye úwaabóné lléébohíjcyatúme ícúbáhrámeíhijcyá téené déjúcotu. Aanéjii muurá díbyere níjkyéjiri íjcyaaabe meke úwaabóné melléébótúhájchíí téhdure meke ícúbáhráiíbye. ²⁶ Muuráhjáa ‘Tsinaíí’ némeíhbaúvú díbye Moitséeúvuma díbye íhjúváiyyu ííñuji ávyétá íhnáhó vaaúmeíñetu neébe: “Tsiíñeí ávyétá íhnáhó ííñuji ó vaaúmeíchoó páneere íévéhóowari íjcyánéhjimájucó.” ²⁷ Ehdúhjáa neebe páneere ípyée ípívyéjtsóné tsíeméné níjkévaíñe. Áánetu ihdyu tsane coévaá múijyú muhdú íjcyáityúne. ²⁸ Áánevuú tsúúca meke ájcuube íavyéjuvu muhdú meíjcyáityúme díibyema meíjcyaki. Áánéllii metsu díbye ímíllédú meíjcyáne dííbyeke dúúrúvaméré metéhdújtsoki. ²⁹ Muurá íhtsútuube Mépiivyéébe íjcyaaabe ímítyúmeke waagóó éhne múúne cúújuwa tsíeméné áíúúdu.

13

Píívyéébema ímí meíjcyáiyóne

¹ Ahdícyane tsáma ámuha cahcújtso múnáa meíjcyame mewájyújcatsíñe méíhvéjtsodíñe. ² Máábájívedí tsaímíyé ámúhá aahíve múnáake ámuha mewáátsúcúpétsóhíjcyáne. Muuráhjáa ehdu íaahíve múnáake wáátsúcuhíjcyámé wáájácúratúné níjkyéji múnáake ícúvehíjcyáhi.

³ Áánéllii cúvéhóójari íjcyámeke mépiáábohíjcyá díityémá ámuha meíjcyáiyóduré meíjtsúcunúmeíñema. Áhdure múu ídáátsové ícúbáhrámeíhijcyámedi téhdure ámuha díityéduré meíjcyane meíjtsúcunúmeíñema.

⁴ Téhdure ámuha metáábávájcatsímyema múu wajyújcatsíhi. Tsá múu íhdícyáméhjima dómácójcatsítyúne. Muurá tehdu néémema Píívyéébe íhnáhooíñe teene ímíbajchóne.

⁵ Áhdure tsá múu mítyane idsíidsíváiyóneri íhjáacunútúne. Muhdú íjcyane múu ímí ijtsúcunú tehdújuco. Muurá Píívyéébe néehíí: “Oke cáhcújtsómeke tsá o íhvéjtsóityúne. Aame tsá íínerí báñúmeíityúne.” ⁶ Áánéllii muurá dííbyedívú mecátsípáávéne íínerí áábímyeítyúmé ménehíjcyáhi:

Píívyéébe tápiááboobe íjcyánéllii tsá o íllityétú míamúnaa óhdi ícúbáhráiyóneri.

⁷ Ahdícyane tsáma máábájíívedí muhdúhjáa tujkénú Píívyéébé ihjyu ámúhake úwaabómé ícúbáhrámeíyóné pañe tsaímíyé dííbyeke úráávyehíjcyáne. Ahdu tsaímíyé dííbyeke mecáhcújtsó.

⁸ Tsá muurá Jetsocríjtó mújyú tsíhdyuréjuco íjcyatúne. Íjcyaduré dííbye paíjyuváre. ⁹ Áánéllii máállítsámeídí tsíhdyuhjír é úwáábohíjcyámedívu. Muurá Píívyéébere meke iwájyúne tsípátsohíjcyá tsaímíyé dííbyeke meúráávyeki. Tsá muurá meke díbye éhniíñevu píáábóityuró tééne tájpíjyuco meíjcyáiyóné tsane majcho maáwahíjcyámeke. Ehdu méénuhíjcyarómé íllure báñúmeíhi.

¹⁰ Áánetúu ihdyu Críjto mewájyuri pájámeí ííne ímíjyaú Píívyéébema meíjcyaki. Muuráhjáa duurúvájá pañévú dííbyeke íícúvéneri tsúúrámehíjcyarómé tsá ímí dííbyema íjcyatúne. ¹¹ Muuráhjáa pañétúejpi llúúváabe iyámé tujpácyoma tééjá pañévú páñétúétsihvu úcáávehíjcyá ímítyuu, tsíjtyé ímítyuu, íjcyane íímíbáávyeki. Ehdúhjáa ímyéénúne díitye iyámeke tsiéllévu itsájtyéne cówátsohíjcyáme. ¹² Ahdúhjáa muurá Jetsóoke cóómítyu tsiéllévu itsájtyéébedi ícúbáhráne dsíjívetsómé ítyujpácyó wágóóóvéneri pámeere míamúnáa ímítyuháñé íímíbáávyeki. ¹³ Áánéllii óvíjyacóóné tsíjijtóríyé úwáábómehííne meúráávyehíjcyáne. Métsu Jetsóokéréjuco meúráávyé tsíjtye meke dííbyekéé itsárllehíjcyádú tsárlílléróné pañe. ¹⁴ Tsá ííñújiri meíjcyatú paíjyuváre muhdú íjcyáityúne. Píívyéébe ihdyu meke újcúcooca botsíi dííbyema meíjcyáa muhdú íjcyáityúmeréjuco. ¹⁵ Áánéllii metsu Jetsocríjtoj tééveri dííbyeke medúúrúváne dííbyé uwááboju tsíjtyeke meúúbálléneri dííbyeke meíícúveki. ¹⁶ Ahdícyane méíhvéjtsodí ámuha tsíeménetu tsíjtyeke mepíáábohíjcyáne. Ehdu meméénune ímí ijtsúcunúúbe.

¹⁷ Áhdure idyé múu ámúhá túkevjtsojtéké íávyejúúlléne lleebó dítye ámúhake úwaabóne. Muurá Píívyéébeke úúballeímíyé muhdú ímyéénuhíjcyáne. Áánéllii panévatúré ímíááméré meíjcyá díityéké ámuha mekímóvéjtsótuki. Ímityúné ámuha medárlívémeíhajchíí tsá íínetú ámúhake tene píáábóityúne.

¹⁸ Muurá ícyooca muha ímí tsaííbuwáre meíjcyámeke Píívyéébe ímí ijtsúcunúhi. Áánéllii múúhá hallúvú píáábó métáuméí ehdícyarónéhjí pañe ímí muha meíjcyaki. ¹⁹ Ímichi táhallúvú métáuméí íícúí ámúhadívú o úújetéki.

Díbye pítyajcóne

²⁰ Ahdícyane ovíi Píívyéébe Máavyéjuubée Jetsocríjtó obééjámú tehmeébedú néébe dsíjívéébeke tsiíne bóhíitsoobe ámúhake ímíbjchóhi. Muuráhjáa Jetsocríjtó ítyujpácyó iwáágóóneri mééma béhne pítyájcoju meenu mújyú níjkéváityúne. ²¹ Áábej tééveri ihdyu óvíi meke túkevjtsoobe muhdú díbye ímillédú meíjcyaki. Áánéllii metsu Jetsocríjtoke maávyéjútso mújyú níjkéváityúne.

²² Ámuúha táñahbémut, íllu íne íhyaamí pañe ámúhake o túkévejtsóné tsáma tsárlíyóné pañe melléébo. ²³ Téhdure ámúhake ó úúballé ménahbe Timotéó tsúúca cuvéhóójatu íjchivyéne. Aabe óhdivu íícúí wátsíhajchíí dííbyema muhcsi ámúhake máaahívéteéhi.

²⁴ Téhdure ámúhake ó úúballé Itáárlá ííñújri múnaa ámúhake dúúruváne. Téhdure idyé ámúhá túkevjtsojtemá pámeere cahcújtsó múnáake ó duurúváhi.

²⁵ Ahdícyane óvíi Píívyéébe ámúhake píaabó pámeekére. Áyu tehdújuco.

TSAJTIÁGO

Tsajtiágó cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo iñe Tsajtiágó Avyéjuube Jetsocríjtoma Píivyéebemútsí iicúve múnáajpi o íjcyaaabe ámúhake ó duurúvá 12-nevá dohjíba múnaa ijraéémú meíjcyámedítýú ámúhake ditye wáchájanúmé panévá iñújñnévú ámuha memújtámeke.

Píivyébedítýú tsááné waajácu

² Ámuúha táñahbému, páhduvé néene evélejuúne ámuháma íjcyároné pañe múu illure imíjyuhíjcyáhi. ³ Muurá méwaajácú Píivyéébeke mecáhcújtsómema íjcyané evélejuúne meke pátsárijcyoróné illure meke píaabóné éhníñevu ímí díbyeke meúraávyeki. Áneri muurá mépiivyété ímítýunéhjí meke pájtyeróné maáábucúne. ⁴ Áánéllii ímíñeúvú métémmeméí ténehji ámuha maáábucúne ímiááméré meíjcyaki. Ájy muurá ímí ámuha meíjcyáá íñe ímítýú ámúhake táhjatúmeréjuco.

⁵ Áánetu tsaate ámúhadítýú muhdú meíjcyáiyóné wáájácútmé múu Píivyéébeke táúmeí ámúhake díbye iwáájácútsoki. Díbye ihdyu ámúhake waajácútsóo panévavúré iñá néétuubére. ⁶ Áronáa ihdyu ámuha metáúmeícyooa tsá múu íjtsámeítýú díbye ámúhake píáábóítýúne. Múu cáhcujtsó díbye ámúhake píááboíñe. Muurá páhduvé ámuha meíjtsámeíhachíí ámuha méjcyá éhne múúne mooa kíjyébari nóhjne íjcyadu. ⁷ Aane ehdu néeme tsá íjtsotú Píivyéébeke ityáúmeíñe iújcuíñe. ⁸ Muurá ehdu páhduvé íjtsámeímyé tsá mújyú tsajíjtóré íjtsámeítyuróne.

⁹ Áánetu ihdyu idáátsóméhjíúvú ímiááméré íjcyané cahcújtso múnaa imíjyúúhií. Muurá tehdu néemeke Píivyéébe ímí íjtsúcunúhi. ¹⁰ Téhdure íhtsutúme éhnéva múnaa íjcyame imíjyúúiyá ídáátsónúcooca. Muurá dítye tsaimíyé íjcyá múhachótáwuúra éhne wajco íñe imíjyaú néerone wáhájchotáwuúré íjcyadu. ¹¹ Muurá núhba ájchuri íjtone illuréjuco tsóuuvéne. Ehdu muurá dítye íhtsutúme éhnéva múnaa dsíjívécooca dítyé tsíméné illuréjuco níjkeváne.

Ímítýúne úmuupívyeháñe

¹² Áánetu ihdyu maímijyú dítye eene ímítýúneri iúmúúpívyeróné áábúcu híjcyámé íjcyanej. Muurá tehdu néemeke téene áhdó Píivyéébe ajcú mújyú dítye dsíjívéjúcóóítýúne bóhñvu díbyekée wájýúmeke íájcuíñe iñéhdújuco. ¹³ Áánetu tsaate ímítýúne imyéénúíyóneri úmúúpívyehíjcyámé tsá nééítyuró Píivyéébe nééjuri téeneri iúmúúpívyehíjcyáne. Tsá muurá mújyú díbye úmúúpívyéítyuró ímítýúne imyéénúíyóneri. Áhdure tsá díbye muucá úmúúpívyétsóítýuró dítye ímítýúne imyéénuki. ¹⁴ Muurá ihdyu méhdítýuré íjcyane meere ténéhjiri meíjtsámeíñéllii méúcáávehíjcyá téené pañevu. ¹⁵ Aane ténevúréjuco meíbúwáávéne níjcaúvú muurá illuréjuco mewágóóóvyéyóne.

¹⁶ Ehdu téene, ámuúha táñahbému. Áhdícyane tsáma ténéhjívú máállítsámeídíñe. ¹⁷ Muurá ímiááne íjcyane tsáá caame íjcyaaabe Píivyéébedítýú íyévéhoowávúu peetéháñe ípívyéjtsóóbedítýu. Aabe muurá tsá mújyú íjtsaméí tsíhdyuréjuco cápáyoácóítýuróne. ¹⁸ Muuráhjáa ímílléneíllii meke ímíjpyetétsoobe múhdurá menééromeke díbyeéjté meíjcyaki.

Píivyéébeke meúraávejíto

¹⁹ Ahdícyané, ámuúha táñahbému, múu ímíñeúvú lleebúcunú tsaate ámuúhama íhjuváne. Tsá múu pecútéré íhjuvatúne. Téhdure tsá múu cááyóbatúne. ²⁰ Muurá cááyóbámé tsá Píivyéébe ímillédú íjcyatúne. ²¹ Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyané meíhvéjtsóne Píivyéébedívú meídátsójkímyeíñe dííbyé uwááboju ímíñeúvú méuráávye. Teene muurá ihdyu meke pájtyetétsó mewágoóóvéiyónetu.

²² Áronáa ihdyu tsá múu teene uwáábó ávyetá lleebúcunúré meénutúne. Tene néhdu múu íjcyáhi. Muurá tene néhdu ámuha meíjcyátúhajchíí ámuháyé máállímyeíhi. ²³ Muurá tsaate ávyetá lleebúcunúré meenu éhne múúne mícúmiri méhúmi meíítémeídyu. ²⁴ Muurá meíítémeícyoocaré méwaajácúmeí muhdíivamé meíjcyane. Áánetu meíítémeítyúcooca tsáhájucó mewáájácútu muhdíivamé meíjcyane. Ehdu muurá diitye uwáábó ávyetá lleebúcunúré meénuhíjcyáme. ²⁵ Áánetu ihdyu Píivyéébe ímityúnéhjitu meke túkévejtsóné ábájívetúmeré tsaímíyé méuráávye meke píááboobe panévatúré ímí meíjcyaki.

²⁶ Áánetu ‘tsaímíyé Píivyéébeke ó úraavyéhi’ menéérome peecútéré ímityúné meíhjuvánhíjcyáhajchíí meere máállímyeíhi. Aane tsá íínetú meke píáábotúne. ²⁷ Muurá ihdyu ímiááné Méécáánikye méúraavyémé mépíaabó úújóveke. Téhdure mépíaabó pííbájyujtéke panévatúré íná diityéké pátyehíjcyánéhjitu. Aame tsáhájucó meíícúvetú múhduná íjine ímityúné íjcyánéhjiri.

2

Tsahdúré pámeekéré meíícúvéiyóne

¹ Ámuúha táñahbému, ímiáábé Máavyéjuube Jetsocríjtoke ámuha mecáhcujsómej, tsá tsaatékéré ímí meíjtsúcunúityuróne. Tsahdúré pámeekéré meíjtsúcunúiyáhi. ² Tsáijyu muurá tsaapi ehnéva múnáajpi ímíwu néené wajyámuma oóropáájí íhyójtíwapaájí íjcyaaabe ámuha éllevu úúbámyénúúbé raahóri téhdure tsijpi ídáátsoobe átérééja íwajyámuma uubámyénúiyáhi. ³ Aane díibye ehnéva múnáajpikyéré ámuha ímí mewáátsúcúne ‘íchihvu ímítsihvu dacúúve’ menééne díibye ídáátsoóbeke ‘étsihjívúré baavu dacúúve’ menéhajchíí muurá ímityúné íjtsaméiyé ámuhá pañe. ⁴ Aane muurá ehdu íhtsútúúbekéré ímí mewáátsúcúhajchíí tsúuca ímityúné mémeenúhi.

⁵ Aane cáhawáá íñe ámuúhama o íhjuváné ímíñeúvú mélleebúcunu, ámuúha táñahbému. Muurá Píivyéébe ídáátsojtéké ujcú dííbye ditye icyáhcujsóne íavyéjuutéki. Muurá neebe dííbye wájyúmeke íavyéjútsoíñe íavyéjuvu. ⁶ Áánáa ¿íveekí ámuha diityéké meéhdíiválleneri ménúcópívétsohíjcyáhi? ¿Aca tsá ámuha mewáájácútu téhdure íhtsutúme ámuhádi ícúbáhráne ávyéjúté éllevu ámuhákye tsátyehíjcyáne? ⁷ Áhdure ¿aca tsá ámuha mewáájácútu ditye túútávátuube Mépájtyetétsoobe Críjtoke méuráávye íjcyáábedi úúhívatéhíjcyáne?

⁸ Áánetu ihdyu Píivyéébe taúhbaju íwaajácúháámitu ‘pamévakéré múu wájyú muhdú u wájyúmeídyu’ néhdu ámuha meíjcyáhajchíí ímiááné tehdújuco ámuha meméénune. ⁹ Áronáa tsaatékéré ámuha ímí meíjtsúcunúhajchíí ímityúné ámuha mémeenúhi. Ááneri ámuha ménéétsámeí Píivyéébe taúhbaju néhdu ámuha meíjcyátúneri. ¹⁰ Muurá tene néhdújuco méuráávyerómé tsane néhdu meíjcyátúhajchíí tsúuca íjcyané ímityúné máhallúri. ¹¹ Muurá Píivyéébe néehíí: “Tsá múu íhdícýámema dómácójcatsítyúne.” Téhdure tsiíñe neébe: “Tsá múu míamúnáake dsíjívétsoúne.” Aane muurá íhdícýámema medómácójcatsítyurómé tsaatéké medsíjívétsohajchíí tsúuca ímityúné mémeenú tsane Píivyéébe taúhbaju néhdu meíjcyátúnéllíhye. ¹² Áánéllii múu ímíñeúvú íjtsámeíñe ímiáánéré meenuhi. Muurá Píivyéébe mééma ténehji ímíbjchoó muhdú béhné pítájcoju néhdu. ¹³ Muurá tsíjtyedi

meídaátsóvétúmedi téhdure tsá dibye ídáátsóvéityúne. Áánetu tsíjtyedi meídaátsóvémedi téhdure ídáátsóvéiibye pámeere muhdú meícyahíjcyáné ímíbájchócoóca.

Píivýéébeke mecáhcujsóné

¹⁴ Ámuúha táñahbému, ¿a ímí tehdújuco teene ‘Píivýéébeke mecáhcujsóhi’ menéérome dibye ímillédú meíjcyatúne? ¿A ehdu meíjcyame mepájtyetéiyáhi? ¹⁵ Tsáijyu muurá tsaate ménahbému ídátsó imájchoma íjcyatúme idyé wájamúúvátúmeke ámuha ménééiyáhi: “Ámuhá wajyámuunévú tsáimíyé meújcámeíne memájcho.” ¹⁶ Ehdu diityéké íinevú ájcutúmeré ámuha menééne ¿aca íinetú diityéké píáábóiyáhi? ¹⁷ Ehdu muurá ‘Píivýéébe ó cáhcujsó’ menééromedítyú ímiáánéré meméénune bóhówaúcunútúhajchíí tsá íinetú meke tene píáábotúne.

¹⁸ Muurá tsaate meke nééiyáhi: “Ú nehíjcyá apááñéré Píivýéébeke u cáhcújtsóneri tsúúca díbyeéjpi u íjcyane. Áánetu ó nehíjcyá téhdure díbyeke o cáhcújtsóobe ímiááné o méénúneri díbyeéjpi o íjcyane.” Ehdu muurá tsaate meke nééiyáhi. Aane íne ¿muhdú meúújétsó Píivýéébeke mecáhcujsóné dibye ímillédú meíjcyátúhajchííjyu? Muurá ihdyu apááñéré ímiááné meméénúneri meúújétsó díbyeke mecáhcujsóné. ¹⁹ Aane íhya ihdyu tehdújuco ámuha mecáhcujsóné tsáápiye Píivýéébe íjcyane. Muurá idyé naavémú díbyeéjté íjcyáturómé téhdure díbyeke iwáájácúúbeke illíhi. ²⁰ Aanéjéíva ¿muhdú ámuha méjtsúcunú pevénéré díbyeke mecáhcujsómé dibye ímillédú meíjcyáturómé díbyeéjté meíjcyane? Tsá ehdu tene néétune. ²¹ Muuráhjáa méihde múnáajpi Aavarááúvuke Píivýéébe ímiáábedi dilló dibyee díbyeke icyáhcújtsóobeke íícúve illi Itsáake dsíjívetsóiyónéllíihye. ²² Aane muurá méwaajácú ímiááné Píivýéébeke díbyeúvú ímí cáhcujsóné dibyéhjáa néhdu dibye méénúnéllíihye. ²³ Muurá Píivýéébe waajácúháámitu nééne: “Aavaráá Píivýéébeke ímí cáhcújtsónéllíi ímiáábedi díbyeke díloobe.” Ehdúhjáa dibye ímí cáhcújtsónéllíi Píivýéébe nahbévaabe díbye.

²⁴ Ahdícyane íhya tsúúca ámuha méwaajácú Píivýéébe meke ímiáámedi díllone díbyeke mecáhcujsómé dibye néhdu meíjcyámeke. ²⁵ Téhduréhjáa muurá nahtsíwamééwá Raáake díllóobe ímiáálledi dílléhjáa íjraéémudítyú waajá múnáa íhcyóómivu úújetémeke técoomí múnáa dsíjívetsóiyónetu pájtyetésónéllíihye. ²⁶ Aane muurá Píivýéébeke mecáhcujsórómé dibye ímillédú meíjcyátúhajchíí tsá íinetú meke tene píáábotúne. Aame méjcyá ídátsó wáájácúmeítyúme éhne múúne medsíjívéné boone pevénéréjuco méjpi íjcyadu.

3

Meíhjuváne

¹ Ámuúha táñahbému, tsá múu uwáábojtédí iye idíllómeíne peecúteré tsíjtyeke ímityúné ditye íjcyane néétune. Muurá méwaajácú uwáábojte panévare wáájácúromé ímityúné méénúhajchíí éhníínevu íhnáhó diityémá tene ímíbájchómeíne. ² Muurá pámeere ímityúné mémeenúhi. Áánetu ihdyu tsaate tsáijyúubaré ímityúné íhjuvátúhajchíí ímiáámé dítye. Aame píivýeté panévaturé ityéhmémeíne. ³ Muurá íjímuke métsajtyé meímílléhullévú íhjuháñetu úwáñéiwuúné mepícyóóneri. ⁴ Téhdure muurá cújúwamíne témíhjí túkevétsojte kémúúturóné ítyúkevétsojínéri ímílléhullévú túkevetsó íhnáhó kíjyeba íjcyáronáaaca. ⁵ Ahdu muurá méjpiítyu méhníjwa áyárowari ímityúné mémeenú meíhjuváne. Cáhawáá méjtsúcunu muhdú cújúwari tsátsíhwuúré pééteróné líyaaténé báju áíucúne. ⁶ Ehdu muurá ímityúné meíhjuváne méttútávájsámeí teene cújúwa báju tútávájsódu. Aane tsahíjcyá cújúwá pañevú wágóóóvéiibye Naavenedítyu. ⁷ Muurá pamévá íyámedítyú ííñújiri úllemee, wahpéjtee, nújpácó pañe úllemee, íjcyámedítyú ápíchó

néerómeke ímí metéhmeme ívámeímyé tsá meke tútávájtsoúne. ⁸ Áánetu tsá múijyú méhju metéhméityuró meke dsíjívetsóné námijtyádú néene néhni meíhjuvahiycyaju. ⁹ Muurá téējuri Méécáánikye medúúrúvahiycyájuriyé idyé díbyeréé ípívyejtsómé míamúnáake méuhbáhi. ¹⁰ Ehdu míñéecu téējuri meíhjuvahiycyá ímiáánee, ímityúnee, íjcyane. Tsá tehdu tene nééityuróne, ámuúha táñahbémut. ¹¹ ¿Aca ímiá nujpácyo íjchívyétsihdyuré idyé nehniwu néjpacyo íjchívyéiyáhi? ¹² Áhdure ¿aca hígyéerahe néévaiyá atseitóona? Áhdure ¿aca óovahe néévaiyá híígoó? Áhdure muurá tsá tsahéjuturé núpáhyéjutu ímiá nujpácyo cánaámajpácyo meújcúityuróne.

Ímiá waajácu

¹³ Aane ímiááné waajácu múnaa ámuha meíjcyáhajchíi óví ímiááméré ámuha idáátsóméhjiúvú meíjcyane ámúhadítyú bóhówaúcunúhi. ¹⁴ Áánetu ámuha tsíjtye íjcyari menómítáávané ámuháyé ímí meíjcyáiyóneri metsúúrameíhajchíi tsá ímiá waajácu múnaa ámuha meíjcyatúne. Íllure ámuha máallíhi. Aame tsá íínerí ámuha memítyájkímeíityuróne. ¹⁵ Muurá ehdu nénehji tsá Píívyéébedítyú tsáátune. Íjienéré teene Naavéne éhne. ¹⁶ Muurá iiye ímí íjcyáiyóneri tsúúrameíhijcyámé tsíjtye íjcyari íñómítáávané panévare ímityúné méénuhíjcyáhi. ¹⁷ Áánetu ímiá waajácu Píívyéébedítyú tsáánema íjcyame ímityúné méénutúmé pamévamáyé ímí íjcyáhi. Aame tsá tsíjtyeke éhdiiválletúne. Áhdure tsá dítye állíuutúne. Pamévakéré ídaatsólléne píaabóme. ¹⁸ Ehdu ímí ícyahíjcyámema teene níjkévaá tsáimíye.

4

Ííñújiene

¹ Áánetu ¿aca kiátú íjcyane ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi? Muurá ihdyu ámúhadítyuré íjcyane ámuháyé ímityúnéhjiri meúmúúpívvehíjcyánéllii ámuha mémúnáátsócatsíhijcyáhi. ² Muurá ámuha tsíjtyé tsíeméné múhdutú díityédítyú meújcúityuróné nomíiú téené hallútú díityémá méméénúcatsíhijcyáhi. Aane muurá tsáijyu ámuha médsíjívétsohíjcyá díityéké téené hallútú ámúhadítyú píhtone Píívyéébeke ámuha ímíñeúvú metáúmeíhíjcyátúnéllíihye. ³ Muurá ámuha dííbyeke metáúmeíyónáa tsá díbye ámúhake ácuhiycyatú ímityúné ámuha metáúmeíñéllíihye. Muurá ámuha metáúmeíhijcyá íllure téeneri ámuha meímíjyúúveki. ⁴ Ámuúha, Píívyéébeke ímíñeúvú úraavyépítyúné míamúnaaj, ¿aca tsá ámuha mewáájácutú ímityúné ííñújiene meméénúneri íllure Píívyéébeke memúnáátsohíjcyáne? Muurá dííbyeke wájyutúmé téeneriyé tsúúrameíhijcyámé tsá ímí dííbyema íjcyatúne. ⁵ Muurá dííbyé waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe Ípííchó mépañévú pícyoone meke iwájyúne nomíuuváhi.” ⁶ Aane meke iwájyudu íjcyaaabe meke píáábohíjcyá ímityúné metáhjaki. Muurá tsiíñe dííbyé waajácuháámitu nééneé: “Píívyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmítyá’ néémedi tsá díbye íícúvetúne.” Ehdu muurá néene Píívyéébe waajácuháámitu. ⁷ Áánéllii dííbyeke maávyejúúlléne dííbyedívú meíhvéjtsaméi Naavéne ámúhadi tsúúrameíyóneri íícúvetúmére. Áijyu muurá ílluréjucu ámúhadítyú díbye íhvetéíñe. ⁸ Áhdícyane ímityúné ámuha meméénuhíjcyánéhjitu meímíbaávyéne ímíñeúvuréjucu Píívyéébema meíjcyá téhdure díbye ímí ámúhama íjcyaki. Téhdure míjijtócú ámuha meúraávvehíjcyánetu meímíbaávyéne dííbyekéréjucu méúraávye. ⁹ Aame mékímóóveméi ímityúné ámuha meméénuhíjcyáneri metsárvyénema. Óvíjyacóóné ámuha meímíjyuhíjcyáne. ¹⁰ Íllure méídátsójkimyéi Píívyéébedívú díbye ámúhake ípíááboki.

Ménahbémutítyú meíhjuváne ímityúne

¹¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu ímityúné ihjyúvatú íñahbému dítyu. Téeneri muurá íllure ámuha méehdííwállehíjcyá Píívyéébé taúhbaju. Muurá meke neebe mewájyújcatsíki. Aane mecáhcuútsóiyótsihvu ímityúné meíjcyáneri dííbyé taúhbaju méehdííwállehíjcyáhi. ¹² Muurá ihdyu ápáábyéré diibye téené taúhbajúvúu meke ájcuube nééiyá muhdú meíjcyane. Áábere ihdyu meke pájtyetétsóhi. Áhdure meke waagóóbe. Aanéjííva ámuha ¿muhdú tsijtye íjcyáneri méihjyúváiyáhi?

Tsá mewáájacutú méúmiwa

¹³ Cáhawáá ímíñeúvú melléébone méijtsaméi eene ‘técomívú mépeé tsané pijcyábá náhjihe meméénúneri medsíídsívakí’ ámuha menéhíjcyáme. ¹⁴ Muurá tsá ámuha mewáájacutú muhdú méúmiwa íjcyane. Muurá éhne cúúvénetúré íjcyáne ójtsó íícúiyé kiávú péiñúdu meé. Aame tsá mewáájacutú múhajchótá ííñújiri meíjcyáíñe. ¹⁵ Áánéllii múu íllure néehíi: “Óví Píívyéébe ímílléhajchíi teene mémeenúhi.” Éhdure múu ihjyúváhi. ¹⁶ Áronáa ¿íveekí ímíñejíí íllure ámuha metúmeíñe ménehíjcyá ámuháyé meímillédú meméénúiyóne? ¹⁷ Muurá ímiáané íjcyane imyéénúiyóné wáájacurómé teene méénútúhajchíi tsúúca ímityúné meenúmé téeneri.

5

Muhdú ehnéva múnáake tene pájtyeíñe

¹ Ahdícyane, ámuúha ehnéva múnaaj, mékímóóveméi ímityúné ámúhake pájtyeíñeri. ² Muurá ámúhá tsíeméné ámuha mewájyuhíjcyaróné nójcánuúhi. Ámúhá wajyámúúné ímiájáhjí máharúmú májchoóhi. ³ Áhdure ámúha dsíídsí ámúhadívú tútáváaveéhi. Aane múhdurá ámúhama níjkevámé ámuha méíjcyáá wáájacúratúmeréjuco éhne múúne cúújuwa tsíeméné áiúcúdu. Ehdú ámúhama níjkévaíñe nihñéétsihvúré ímityúné hallúvú bañúháñe ámuha medsíídsívahíjcyáne. ⁴ Muurá ámúhá wákimyéi múnáake ámuha ímí maáhdohíjcyátúneri dítye ihjyúvahíjcyané íhtsútuube Píívyéébe waajacúhi. ⁵⁻⁶ Áhdure waajacuube ííñújiri ííne ímíjyaú ámuha meíjcyame ñná ámúhake píhtotúmé ííne ímityú ámúhake méénútúrómeke ámuha medsíjívétsohíjcyáne. Árome ámuha méníjkévaá éhne múúne ócájímuke iújcávátso meke dítye lííhyanúdu. ¿Ehdú ámúhama tene níjkévaíñévu tsúúca méúújeteéhi!

Píívyéébema meíhjuváne

⁷ Ámuúha táñahbému, óóchévetúmeré ihdyu Jetsóoke météhmehíjcyá múijyú tsiíñe díbye tsááiñévuújuco éhne múúne úmíhé múnáajpi íbájtsó téhmehíjcyádu. Muurá óóchévetuubéré téhmehíjcyá níjya áálleneri kéémevéné iújcuki. ⁸ Ahdu múu íjcyáhi. Muurá Jetsó tsááiñe tsúúca píhíjucóóhi.

⁹ Áánéllii ímityúné médáíívéjcatsídí ámúhá hallúrí teene íjcyátuki, ámuúha táñahbému. Muurá ténehji mééma ímíbájchóii bye tsúúca meke tehméhi. ¹⁰ Áánéllii múu íjcyá íhdée Píívyéébé ihjyú uuballe múnáaúvú ícyahíjcyádu. Muuráhjáa panévari íícúbáhrámeíyonéhjí aabúcu híjcyáme. ¹¹ Aane méwaajacú ícyooca tsáimiyéjuco dítye íjcyane ípyée íáábúcu híjcyánéllii íhíe. Muurá ámuha méwaajacú muhdúhjáa Jóóvu téhdure íícúbáhrámeíyonéhjí áábúcu híjcyánéllii Píívyéébe dííbyeke ííne ímíjyaúrécú pícyoóne. Muurá ímiáané mítyane meke idáátsólleébe.

¹² Ahdícyane, ámuúha táñahbému, tsá múu níjkyejíí, ííñujíí, íjcyánema tsíñéhjí mémé dómájcotú ímiáané ámuha maállityúné menéécoóca. Tsá múu óví muhdú níjkyejíima ííñují íjcyá o állíhajchíjyú néétu téené hallútú Píívyéébe ámúhake íícúbáhrátuki. Múu ímiáané

tene íjcyáhajchíí 'ééé, tehdújuco teéne' nééhií. Áánetu ímiááné tene íjcyátúhajchíí múu 'tsáhaá' nééhií.

¹³ Aane ámuhádiyú tsaatéké ímityúné pájtyeme ícúbáhrámeíhajchíí múu ihjyúvá Píívyéébema ámuhákye díbye ipíááboki. Ááne múu ímíjyuri májtsivá dííbyeke idyúúruváne.

¹⁴ Téhdure ámuha mechémécooca múu píuvá cahcújtso múnáá túkevétsojtéké ditye ámuhákye Píívyéébe mémeri dúúrúbájpácyori ipípájchóne ámuhá hallúvú piáábó ityáúmeí ámuhákye díbye ibóhíitsoki.

¹⁵ Ájyju muurá ámuhákye bóhíitsóibyee ímiááné ámuha mecáhcujtso ne dííbyeke metáúmeíhajchííjyju. Áhdure ímityúné ámuha meméénuhíjcyané ámuhádi ídáátsóvéne ábájívéíbye.

¹⁶ Áánéllii ímityúné ámuha meméénuhíjcyané tóónutúmeré míamúnáá úmíwávú Píívyéébeke meúúbálléne dííbyeke piáábó métáuméí ámuhákye díbye ipíááboki. Muurá ímiááné ímí dííbyema íjcyame tsá báñúmeítyú íná ityáúmeíñeri.

¹⁷ Muuráhjáa éíjyúvú méhdure nééroobe Eriáúvú dííbyé ihjyú uubálle múnáajpi dííbyeke táúmeí tene íáállétuki. Ahdújucóhjáa tsá tene álletú 3 pijcyábáj pinévu.

¹⁸ Ááné boonéhjáa idyé tsiíne táúmeíbyé díbye íállétsoki. Ahdújucóhjáa tsiíne maálléneri panévare ííñéne néévane.

¹⁹⁻²⁰ Aane ámuúha táñahbému, tsaate ámuhádiyú ímiáájú iúráávyénetu mújtámeke tsijtye ímíjpyetétsóhajchíí muurá diityéké piáabómé Píívyéébe diityedí ídáátsóvéne diityé imítyuháñé íábájíve ditye iwágóóóvétuki. Áyu tehdújuco.

1 PÉÉDORO

Tujkénú Péédoro cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Péédoro Jetsocríjtóo úwááboobéré o péhíjcyáiñé wákimyéivu oke pícyoobe íñe íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú dííbyékée ámuha mecáhcújtsóné déjúcotu méiiñújitu ámúhake ditye wáchájánúme éllevu, Póotoó, Garáátsiaa, Capadótsiaa, Áátsiaa, Bitííniaa, éhdúné iñújínéri ámuha meíjcyáme éllevu. ² Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Méécááni Píívyéébe ámúhake iñéhdújuco újcune dííbyeéjté ámuha meíjcyaki. Aane muurá Íapííchoj tééveri ámúhake píáábohíjcyabe Jetsóope mewájuryi ítyujpácýó wáágóónej tééveri ámuha meímíjpyeténe díbye ímillédú meíjcyaki. Aabe ihdyu óví ámúhake panévatu píaabó íbúwajíí íñerí íjtsámeítýúmé ámuha meíjcyaki.

Ímí méúmwá nééneé

³ Muuráhjáa mítyane meke ídaatsólléne béhnétu meke tsíímávaabe Jetsocríjtóo ídsíjívéne tsiíñe bóhíínej tééveri. Áánéllí íñé imíjyaú méúmwá íjcyane méitsohíjcyáhi. Ahdícyane ihdyu metsu Jetsocríjtó Caani Píívyéébeke medúúrúváne metéhdújtsoki. ⁴ Muurá íjcyané níjkyéjiri ítsíime meíjcyámé wáábyuta mújyú muhdú íjcyáityúné díbye pícyoone meke téhmené. ⁵ Ímí dííbyeke mecáhcújtsónéllí íhnháhoori meke píáábohíjcyabe nihñéétsihvúré téhullévú meúújetécooca teene meújcuiki.

⁶ Áánéllí múu íllure imíjyúú dííbyeke ámuha mecáhcujtsómé ámuha meícúbáhrámeíyónáaáca. ⁷ Muurá téneri meke waajácúllebe ímiáané dííbyeke mecáhcújtsóhajchíí éhne múúne óoro cúújúwari ditye wáajácullédu. Muurá teene óoro meke píáabóné ehniíñevu Píívyéébeke mecáhcujtsóné meke píaabóné tsá mújyú mééma níjkéváityúne. Áánéllí dííbyeke ámuha mecáhcujtsómé íínetú menéétsámeítýuhajchíí íñé imíjyaú ámúhake ávyéjújtsóibye dúúruvaabéré tsiíñe Jetsocríjtó tsáacoóca.

⁸ Muurá Jetsocríjtoke ámuha maájtyúmitúróobeke mewájuryúúbedívú ámuha mecátsípáávéne méimíjyúúhíí. ⁹ Áábeke ámuha mecáhcújtsónéllí tsúúca ámuha mepájtyetéhi.

¹⁰ Muuráhjáa éjyúúvú Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaa ihjyúvájúcoorá muhdú díbye meke ídaatsólléne pájtyetétsóíñeri. Ároméjháa tsá pahdu wáajácútu muhdú tene íjcyáiñe. ¹¹ Áánéllíhyéhjáa díllócatsíhijcyámé caabyé Críjto íjcyabe mújyú muhdú ícúbáhrámeíñe ávyéjuutéíñe Píívyéébé Apííchó díityéké néhijcyáne. ¹² Áánéllíhyéhjáa Píívyéébe díityéké waajácútsó ditye íjcyáijyúú tene pájtyéityúne, bóónétú tene pájtyeíñe. Ááné muurá tsúúca ámúhake tsaate úúballé muhdú mepájtyetéíñe Píívyéébé Apííchó níjkyéjitu tsááne píáabónej tééveri. Aane muurá idyé níjkyéjiri múnaa téhdure imíllerá páñetu iwáajácúiyóné muhdú mepájtyetéíñe.

Ímiááméré meíjcyáiyóne

¹³ Aane ímiááméré meíjcyáne métsúúraméí tsiíñe Jetsocríjtó tsáacooca Píívyéébe ámúhake ídaatsólléne ájcúíñeri. ¹⁴ Aame tsúúca Píívyéébej tsíímé ámuha meíjcyame múu díbye ímillédú íjcyáhi. Tsá múu dííbyékée ámuha mewáajácútucooca ímityúnéhjiri meúmúúpívyehíjcyádú néjúcootúne. ¹⁵ Muurá meke újcuube ímiááméré meíjcyaki. Áánéllí múu ímiáámé íjcyá díbye íjcyadu. ¹⁶ Muurá dííbye waajácúháámitu nééneé: “Ímiáámé meíjcyá ímiáábé o íjcyadu.”

¹⁷ Aane díbyeke ámuha mecaánivahíjcyámé múu ííñújiri ámuha meíjcyané hajchótá dibye ímillédú ijcyáhi. Muurá tsahtúré mééma ímíbájchóiiibe muhdú meícyahíjcyané tééne áhdovu meke íajcuki. ¹⁸ Muurá ámuha méwaajácú mépée mepájtyetéítyúrojító méihdé múnáaúvú úráavyehíjcyánetu meke dibye pájtyetétsóne. Áronáacáa ihdyu tsá meke dibye pájtyetétsotú dsíídsídívú íáhdóneri. ¹⁹ Muuráhjáa ihdyu mééma áhdoobe mítyane iwájuube Críjto tujpácýó wágóóóvéneri éhne múúne obééjáwu imíwu néébeke míamúnáa ímítyuháñé hallúvú ditye dsíjívetsódu. ²⁰ Píívyéébéhjáa ihdyu tsúúcajátújuco díbyeke mémenúné ííñuji ípívyéjtsótúné íhdéjuco dibye mewájyuri ídsíjíveki. Ahdújucóhjáa dibye tsáane meke ípíááboki. ²¹ Áanéllii díbyej téeveri Píívyéébeke mecáhcujsómé díbyedívú mecátsípáávehíjcyá dibyéé dsíjívéébeke íbóhíítsóne ávyéjuutétsónéllíhýe. Aame méwaajácú díbyema meíjcyame íínerí mebáñúmeítyúne.

²² Ahdícyane tsúúca Píívyéébé Apííchó ámúhakye píáábónej téeveri ímíáájú ámuha mecáhcujsómé óví ámuha mewájyújcatsí ámúhá ííbúuri. ²³ Muurá Píívyéébeke mecáhcujsómé tsíhdyuréjuco meíjcyane. Tsáhájucó meúraávyetú méécáánímúu meke tsíímávátsihdyu meíjcyajító íllure níjkévájító. Áanetu ihdyu Píívyéébé ihjyu mecáhcujsóné tsá múijyú níjkéváityúne. ²⁴⁻²⁵ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé: Pámeere míamúnáa wahájchotaré ijcyá tsójcómují íjcyadu. Téhdure íjcyámé wahájchotaré ííne ímíjyaú wajco íjcyadu. Áanetu ihdyu Píívyéébé tsá múijyú níjkéváityúne. Áané uwááboju ímíáájú muurá tsúúca ámúhakye úwáábómeíhi.

2

¹ Ahdícyane óvíjyacóóné ímityúné ámuha meméenuhíjcyáne. Tsá múu állíuutúne. Tsá múu pánehjídú ímíáámé íjcyatúne. Tsá múu nómiútaávatúne. Tsá múu ímityúné íhjúvatú tsíjtyedítyu. ² Ímíá uwááboríyé métsúúraméí éhne múúne tsíímene ñohñórí íjyacunúdu. Áane tééne uwáábó ímíñeúvú méúraávyé ámuha mepájtyeteki. ³ Aane óví ehdu méijcyá Jetsocríjto ímíáábé meke wájyune tsúúca mewáájacúme.

Críjto páñétúejpi

⁴ Aame ihdyu ímíñeúvú meíjcyá díbyema nééwayúdú néébe meke bohíívú ájcúúbema. Muuráhjáa díbyeke míamúnáa éhdiiválléróóbeke Píívyéébe pícyóó ávyeta íhtsútuube páñétúejpi dibye íjcyaki. ⁵ Ahdu óví meke téhdure nééwayúdú menéemeke pícyoobe íhjadú meíjcyaki. Téhdure óví meke llúúvájtedívú pícyoobe dibye ímillédú meíjcyame díbyeke meíicuvémé ímí díbyema meíjcyá Jetsocríjtoj téeveri. ⁶ Muurá díbyé waajácúháámitu nééneé:

Tsióó cóomi múnáa pañévú ó pícyoó ávyeta wájyúmeíbyeke éhne ímichi tééutu jaa éjkeu nééwayúdú néébeke. Áabeke cáhcujsómé tsá íínerí báñúmeítyúne. Ehdu nééne Píívyéébé waajácúháámitu.

⁷ Aane díbyeke cáhcujsómé díbyeke wájyúhi. Áanetu díbyeke cáhcújtsotúmé tsá wájyutú Píívyéébé waajácuháámitu íllu tene néhdújuco: Tsaúpe nééwayu jááháñé wákimyéí múnáa íñéhnílléne waagóórou pícyámeí ímichi tééutu jaa éjkéiu.

⁸ Téhdure tsiíñe nééneé:

Díbye muurá éhne múúne nééwayutu ávyé mecábóhcámeímyé maáákityeúdu néébeé. Ahdújuco muurá díbyé uwááboju ímí cáhcújtsotúmé mújtámeke tene pájtyene.

Píívyéébeéjte

⁹ Áronáa ihdyu tsá ámuha ehdu menéétune. Muuráhjáa ihdyu Píívyéébere ámúhakye íjucúmeke pícyóó llúúvájtedívú díbyé wákiméí ámuha ímíááméré meíjcyáne meméenu

dííbyeke dúúrúvamére. Aane imíllebe míamúnáake ámuha meúúballéné muhdú díbye ámúhake ímityúnetu ímiánejcúvú íjchivyetsóne. ¹⁰ Muuráhjáa íhde ámuha íhdícyaméréi meijcyame tsá dííbyé piáábójú pañe meijcyatúne. Áronáa ícyooca tsúúca dííbyeéjté ámuha meijcyame téené pañe meijcyáhi.

Píivyéebekéré meíicúvéiyóne

¹¹ Ahdícyane tsá ííñújiejte ámuha meijcyájúcootúne, ámuúha táñahbému. Muurá ihdyu Píivyéébe avyéjéjteréjuco ámuúha. Áanéllii ámúhake o nées meke tútávájtsóyónéhjiri ámuha meúmúúpívyétuki. ¹² Ímiááméré meijcyá Píivyéébeke wáájacutúme ímityúne ámúhadítú íhjúvvarónáa ímí ámuha meijcyané hallúvú dííbyeke dítye íavyéjútso tsiíñe Jetsó tsáacoóca.

¹³⁻¹⁴ Téhdure múu avyéjuullé páñétúejpi méiíñújí avyéjúúbeke pahúllevaré dííbyé piáábo múnaa íjcyámémájucó. Muurá Píivyéébere díityéké picyóó dítye ímityúmeke íúwááboki, áánetu ímiáámeke dítye ipiááboki. ¹⁵ Muurá imíllebe ímiááméré meijcyane ténejcu wáájacutúme ímiáájú meúráávyénetu ímityúne íhjúvátuki.

¹⁶ Áanéllii ímiááméré meijcyá tsúúca ímityúnetu ámuha meijchivyéme. Aame ihdyu ímityúne mémeenújúcohdí tsúúca Píivyéébe hójtsí pañeréjuco ámuha meijcyame. ¹⁷ Aame múu dííbyeke íllíñe díbye ímillédú íjcyame pámévakéré avyéjuullé méiíñújí avyéjúúbemájucó. Téhdure múu pámeere Píivyéébeéjtema wajyújcatsíhi.

Muhdú ícúbáhráméi maáábucúne

¹⁸ Áhdure múu tsaaté hójtsí pañe íjcyame díityéké íavyejuúlléne meenú dítye táuhbáne. Tsá múu ímiáámémáyé ímí íjcyatúne. Ímityúme íjcyarómema múu ímiáámé íjcyáhi. ¹⁹⁻²⁰ Muurá ihdyu Píivyéébe ímillédú meijcyané hallútú meke dítye ícúbahráné maáábúcúhájhí ímí meke íjtsúcunúúbe. Áánetu ímityúne meméénúne hallútú meke dítye ícúbahráné maáábúcúrónáa ¿aca meke ímí íjtsúcunúúbe? Tsáhaa. ²¹ Muuráhjáa Píivyéébe meke ujcú Críjto mewájyuri ícúbáhráméíbyé ímiáábé íjcyadu meijcyaki. ²² Tsáháa muurá díbye mújyú ímityúne méénutúne. Áhdurée tsá muucá díbye állityúne. ²³ Muuráhjáa dííbyedítú ímityúne íhjúvvarómeke tsá díbye piámeíhíjcyatúne. Áhdurée dííbyeke ícúbáhrarómeke tsá díbye méénúllehíjcyatúne. Íllurée íhvéjtsámeíbyé Píivyéébedívú díbye teene díityémá ímíbájcho muhdú tene íjcyadújuco. ²⁴ Aabée muurá Críjto dsíjívé páwachékevu mepée medsíjívéiyóné tsúúcajáa méimítú déjuco dsíjívemédú meijcyarómé meímíbaávyeki. Ehdúu mewájyuri díbye ícúbáhráméíñe téeveri méímíbaavyehi. ²⁵ Muuráhjáa éjyú ídátso méicyahíjcyá Píivyéébeke wáájacutúme éhne múúne obééjámú mújtame íjcyadu. Áronáa ícyooca tsúúca métehméébe Críjtoma meijcyáhi.

3

Muhdú métaábama meijcyane

¹ Ámuúha walléémuj, ámúhá tajímuke máavyéjuúlle. Tsaímíyé meijcyá díityémá Críjtó uwááboju tsaate cáhcújtsóturómé ímí ámuha meijcyane ííténe botsíi icyáhécújtso íná díityéké ámuha menéétúrónáaaca. ² Muurá ímiááméré ámuha meijcyane ííténe imílléiyómé téhdure Píivyéébeke íúraavyéne. ³ Tsá múu ávyeta ímíbájkímyeíyóneri íjyácunútúne. Téhdure tsá múu íjyácunútú íhñiwaco idyóíhdsínúmeíñe tsaímíyé ipíhdámeíyóneri, mítyane áhdoméíñe icyááveháñevu ícyáávéiyóneri, ímiá wajyámuunévú íújcámeíyóneri. ⁴ Apááñeríyé múu íjyácunú tsaííbuwáre íjcyáíyóneri. Ehdú ihdyu íjcyámeke Píivyéébe ímí íjtsúcunúhi. ⁵ Tehdúhjáa muurá éjyúvúvú íjcyané walléémú Píivyéébedívú íhvéjtsámeíñe

dibye ímillédú icyahíjcyáhi. Aaméhjáa ájyúmuke avyējúúllehíjcyáhi. ⁶ Tsáaráuvúhjáa muurá ájyu Aavarááuvuke icyáhcújtsóne avyējúúllehíjcyáhi. Aane dillée íjcyadu ámuha ímiááméré ámuhá tajímuma meíjcyáhajchíí tsá ámuha íínerí meíllityéityúne.

⁷ Áhdure ámuha wajpíímú ámuha táábámuma ímíñeúvú meíjcyá. Tsá múu diityédí ícúbáhratúne. Múu íjtsámeí diityéké íavyejúúlléne muhdú ipiáábóíñeri ámuha tsíjpa tujkévevu ditye íjcyátúnéllíhye. Muuráhjáa Píívyéébe wajpii, wallee, picyóó diityétsí ipiáábójcatsíñe ímí íjcyaki. Aane ehdu ámuha meíjcyáhajchíí Píívyéébema ámuha meíhjuvácoca tsá íiná ámuhákye pátsárijcyóityúne.

Imiáané hallútú meícúbáhrámeíñe

⁸ Ahdícyane ihdyu pámeere tsaímíyé meíjcyá pamévamáye. Tsá múu pájúvatúne. Meídaatsólléjcatsíñe méwajyújcatsi tsané nahbémú múúne wájyújcatsídyú mítyájkímeyéityúmére. ⁹ Tsá múu píámeítyú ámuhákye ímityúné méénúmeke. Téhdure ámuhákye úhbámeke tsá múu úhbatúne. Íllure diityé hallúvú piáábó métáuméí Píívyéébeke. Ehdu dibye ímillédú ámuha meíjcyáhajchíí ámuhákye piáábóíbye. ¹⁰⁻¹² Muurá dííbye waajácuháámitu nééneé:

Ímí íjcyane ímillémé tsá ímityúné íhjuvátúne. Áhdure tsá ditye állíuutúne. Muurá ímityúné ímyéenuhíjcyánetu íhveténe ímiááneréjuco ditye méénune. Aame íjcyá tsaímíyé pamévamáye. Muurá Píívyéébe ímiáámeke piáabóhi. Aabe dííbyeke ditye táúmeíñe lleebóhi. Áánetu ímityúmedi tsá dibye íícúvetúne. Ehdu nééne Píívyéébe waajácuháámitu.

¹³ Aane ehdu ímiááméré ámuha meíjcyáhajchíí ¿aca ííne hallútú múha ámuhákye ímityúné méénúiyáhi? ¹⁴ Muurá ehdu ímí ámuha meíjcyané hallútú meícúbáhrámeíhajchíí maímijyu ámuha meíjcyanej. Ahdícyane tsáma íínerí maáábímeyídíñe. Muurá Píívyéébe ámuhákye piáabóhi. ¹⁵ Múu Máavyéjuube Críjtodívú icyátsípáávéne íjcyátsíiivyé ámuhákye díllómeke ámuha mewáájácútso íveekí dííbyedi ámuha meíjyáacunúhíjcyáne. Árónáa ihdyu múu ímíñeúvú chooco úúballé mítyájkímeyéityúmére. ¹⁶ Aame téñbúwá meíjcyá Críjtoke ámuha meúráávyénetu tsaate ímityúné íhjuváneeri íñucójpíveki.

¹⁷ Aane ihdyu óvi meícúbáhrámeí ímiáánéré meméénúné hallútú Píívyéébe ímílléhajchííjyu. Muurá téené hallútú meícúbáhrámeíñe maáábúcuháajchíí ímí meke íjtsúcunúúbe. Áánetu ímityúné meméénúné hallútú meícúbáhrámeíñe maáábúcúronáa tsá dibye meke ímí íjtsúcunútúne. ¹⁸ Muuráhjáa Críjto múijyu ímityúné méénútúroobe ícúbáhrámeí méimítyú hallúvu. Aabée tsáijyuré dsíjívé méhllí pámeere ímityúme meíjcyáme wájyuri téénej téeveri meímíbaávyéne ímí Píívyéébema meíjcyaki. Aabée dsíjívérónáa ííbbuu íbóhí íjcyáhi. ¹⁹ Aanéhjáa péé éjyuúvúu dsíjívémé íbuúúné íjcyátsihvu diityéké íúwááboki. ²⁰ Muuráhjáa éjyuúvú Noéé míínécoba méénuhíjcyánáa Píívyéébe téhmehíjcyará míamúnáa dííbyeke icyáhcújtsóne téémí pañévú íucááve ípájtyeteki. Árónáacáhjáa apáámyéré 8-meva pájtyeté pámeere ííñuji cáájáveneri májcanúnetu. Áámeúvú íbuúúnéhjáa íjcyátsihvu Jetsóo íbbuu péé diityéké íúwááboki. ²¹ Aanéhjáa téijyu nújpacyotu ditye pájtyeténe naavénú íñe icyooca metsójtsótsámeímyé mepájtyetéíñe. Aane tsá metsójtsómeítyú méjpi ííñu íñityááveki. Muurá ihdyu téeneri méúújetsó Píívyéébedívú mecátsípáávéébeke metáúmeíñe dibye meke ímíbájchoki. Aane ihdyu meke ímíbájchoobe Jetsocríjtóo dsíjívéebe tsííñe bóhííbej téeveri. ²² Dííbye muurá icyooca íhstútuubéréjuco níjkyéjiri Cááni Píívyéébe úníuri íjcyáábeke pámeere níjkyéji múnáama naavémú avyējuulléhi.

4

Muhdú Píivýéébe meícuvéne

¹ Aanée muurá Críjto ííñújiri íjcyácooca ícúbáhrámeí mewájuryi. Áánéllii metsu meícúbáhrámeiyóné maáábúcu dibyée áábucúdu. Muurá meícúbáhrámeiyóné maáábucúmé tsá ímityúné meméénújúcootúne. ² Aame tsáhájucó meúmúúpívyetú ímityúné meméénújóneri. Píivýéébe ímillédú meíjcyáiyóneriyéjuco metsúúráméíñe. ³ Ahdícyané óvíjyacóóné Píivýéébeke wáájacutúmé íjcyadu ímityúné ámuha meméénuhíjcyáne. Muuráhjáa ímityúneri ámuha meúmúúpívyehíjcyáhi, ámuháa ménahtsívátéhíjcyáhi, ámuháa mewáñehívaténé pañe méllíyícyávehíjcyáhi, níjcyotájtekée ámuha méduurúvahíjcyá ámuha meméénúityuróne. Ánehji óvíjyacóóne. ⁴ Muurá ténehji ámuha meíhvéjtsóneri ámúhake náhbévahíjcyámé téeneriyé íjcyame íllure ámuhádi uuhívatéhíjcyáhi. ⁵ Árómemá Píivýéébe muhdú ditye ícyahíjcyáné ímíbájchoóhi. Muurá pámeere dsíjívétúmema ímíbájchóoibye tsúúca dsíjívéjúcoórómhíjímájucó. ⁶ Téénéllíihyéhjáa muurá éíjyu múnááúvuke téhdure úwáábómeíñe díityé íbuúúné íbóhí ímí íjcyá Píivýéébe íjcyadu.

⁷ Muurá tsúúca ííñuji mééma níjkévaríjyucó. Áánéllii ímíááméré meíjcyáne páijyuvaré Píivýéébema méihjyúvahíjcyá. ⁸ Aame múu wájuryúcatsíhi. Muurá tsíjtyeke mewájurye me ímityúné meke méénúrómeke mepíáameíyóneri tsá meíjyáacunútúne. ⁹ Ahdícyané múu ímíñeúvú waatsúújúcatsí ámuha maááhívéjcatsícyooca ñná íjtsámeityúmé. ¹⁰ Mépiáábojcatsí muhdú ámuha mepíivyetédú Píivýéébe meke ájcúné piáábori bañúháñe díbye meke ípiáábótuki. ¹¹ Áánéllii ámuha meúwáábócooca ímíñeúvú meúwáábohíjcyá díbye íhju néhdújuco ámúhaj téeveri díbye íhjuvaki. Áhdure ámuha tsíjtyeke mepíáábocooca ímíñeúvú mépiáábó muhdú díbye ámúhake túkévejtsódu. Aane páneere ñná ámuha meméénune múu ímíñeúvú meenu díbyeke ámuha Jetsocríjtoj téeveri maávyéjutsóne. Áábedívú ihdyu metsu meíhvéjtsámeíñe díbyeke maávyéjútso múijyú níjkeváityúne. Ehdu teéne.

Críjtoéjté ícúbáhrámeíñe

¹² Ámuúha táñahbému, tsá múu mávaríjchojúúné ámuháma íjcyánetu íjtsámeityú tene ámuháma íjcyáityuróne. ¹³ Íllure múu imíjyúú Críjtóo ícúbáhrámeídyú ámuha meícúbáhrámeíñeri tsííñe íavyéjuma díbye tsáácooca ámuha meímíjyúúveki. ¹⁴ Áánéllii díbyeéjté ámuha meíjcyáné hallútú ámúhake tsaate úbháhajchíí múu imíjyúú Píivýéébe Apííchó ámuhá pañe íjcyánéllíihye. ¹⁵ Áronáa ihdyu núcojpiátsóhreyó teene ímityúné ámuha tsíjtye éhné menániñee, tsaatéke ámuha medsíjívetsónee, tsíjtyé íhjuvú pañevú ámuha meúcaavénee, éhdúné hallútú ámuha meícúbáhrámeíñe. ¹⁶ Áánetu ihdyu Críjtoéjté meíjcyáné hallútú meícúbáhrámeíñe tsá núcojpiátsotúne. Íllure Píivýéébeke téené hallúvú dúúrúvaméré météhdjtsó díbyeéjté meíjcyánéllíihye.

¹⁷⁻¹⁸ Muurá tsúúca muhdú meícyahíjcyáné díbye mééma ímíbájchóíñe éévé úújéteéhi. Aane méhdityu tujkénúibye íhñéjté meíjcyámedityu. Aabéjii awáa ¿muhdívanéami íhya tsáma ímíbájchooi eene díbye úwááboju cáhcújtsótúmema, ímíáámé íjcyarómé íhtsútúnetu pájtyetéíñáaaca? ¹⁹ Ahdícyané díbyedívú meíhvéjtsámeíñe díbye ímillédú meíjcyá ámuha meícúbáhrámeiyónáaaca. Muurá meke ípívyéjtsóobe íñéhdújuco méénune.

5

Cahcújtsó múnáa túkevítsoju

¹ Téhdure ó imíllé cahcújtso múnáá túkevjtsojtéké o úwaabóné téhdure túkevjtsoobe o íjcyaaabe muhdúhjáa Críjto ícúbáhrámeíñé o ájtyúmíibe. Aabe téhdure ó íjcyaa dííbyé avyējuri tsiíñe díbye tsáácoóca. ² Áánéllii ámúhake o nées ímíñeúvú ámuha metúkévjtso Píívyéébeéjté ámúhá hójtsí pañe íjcyámeke. Tsá múu díbyeé ámúhake níwáávéne íjyeveríyé tééne wákimyéí méénutúne. Áhdure tsá múu tééne hallúvú ámuha medsídsívakíyé méénutúne. Múu ímíñeúvú meenú Píívyéébe ímillédu. ³⁻⁴ Tsá múu tsíjpanécoba díityéké úwáábotúne. Choocóré múu úwaabó páñétúejpi Métehméébe tsáácooca ámuha maávyéjuuté dííbyema múijyú níjkéváityúne.

⁵ Téhdure ováhtsámú máavyéjuulle ámúhá túkevjtsojtéke. Panéjcuavú máavyéjúullejcatsí mítyájkímyeítyúmére. Muurá Píívyéébe waajácúháámitu nééneé: Píívyéébe píaabó idáátsóméhjiúvú néémeke. Áánetu ‘mityáhmityá’ néémedi tsá díbye íícúvetúne.

⁶ Áánéllii mítyájkímeítyúmére méíhvéjtsaméí íhtsútuube Píívyéébedívú dííbyere ámúhake ityúkévjtsoiki. Áijyu muurá ámúhake ávyéjújtsóíbye díbye meke ávyéjújtsóíñe éévé úújetéijyu. ⁷ Áánéllii íñerí áábímyeítyúmére dííbyedívú mecátsípááve. Muurá imíllebe meke ipíaabóne.

⁸ Áronáa ihdyu téíibúwá meíjcyá Naavéné ámúhake imújtátsótuki. Muurá mémunáajpi íjcyaaabe meke imújtátsóíyóneri íjyáacunú éhne múúne bájú oohíbyé iyámeke idyóóíyóneri íjyáacunúdu. ⁹ Áróobeke ihdyu metáhjá Píívyéébeke ámuha mecáhcújtsónej tééveri. Muurá méwaajácú pahúllevaré ííñújiri ménahbémú téhdure ténéhjiri ícúbáhrámeíhijcyáne. ¹⁰ Áronáa icyooca wahájchotaré meícúbáhrámeíñé níjcáutu Mépiivyéébe meke ávyéjuutésoó múijyú níjkéváityúne Jetsocríjtoj tééveri. Aabe muurá mewájuryi meke ímíbajchó íhtsutúme meíjcyame íñevú metáhjátsámeítyuki. ¹¹ Áánéllii ihdyu metsu íhtsútuube íjcyáabeke maávyéjújtso paíjyuvaré múijyú níjkéváityúne. Ehdu teéne.

Nihñéneré pityájcoju

¹² Aane íñe íhyaami o cáátúnuháámí ámúha éllevu ó wallóó ménahbe Píívyéébeke ímí úráávyeebe Tsibáánoma. Áhaamí pañe ámúhake ó ítsáávetsó ímiááne ímí Píívyéébe ámúhake píáábohíjcyáne. Áánéllii múu tsaímíyé dííbyema íjcyáhi.

¹³ Ámúhake Babiróóniá cóómiyi íjcyáne cahcújtso múnáa duurúvá ámúhakeé iújcuu téhdure Píívyéébe díityéké újcume. Téhdure tájtsíménédú néébe Mááco ámúhake duurúváhi. ¹⁴ Téhdure ámúhake táicyánéjcutu o nées ámuha Críjtoéjté tsané nahbémú meíjcyame medúúrúvájcatsíki. Ahdícyane óví íbúwajíí ámuha meíjcyáhi. Áyu tehjújuco.

2 PÉÉDORO

Hállúvúeháámí Péédoro cáátúnuháámí

Duurúvaju

¹ Oo Tsimóo Péédoro Jetsocríjtó ñcúve múnáajpi o íjcyáábekée oke dííbyere picyóó úwááboobéré o péhíjcyaki. Aabe ñne íhyaami ámuha éllevu ó caatúnú Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtoj téeveri Píívyéébe meke ájcúné uwááboju muha mecáhcujsódú idyé ámuha mecáhcujsóme éllevu. ² Aane óví Píívyéébe tsúúca ámuha mewáájácuube Jetsocríjtoj téeveri ámúhakye píaabó tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

Muhdú Críjtoéjté íjcyane

³ Muurá dibye ñhnáhorí meke píaabómé ímiááméré méijcyá dibye ímillédu. Muuráhjáa meke újcuube dibye íjcyadu meíjcyá dííbyema maávyéjuutéki. ⁴ Aabe meke ñnehdu píáábohíjcyá dííbyedu meíjcyá íññújiri ímityúné meke tútávátsohíjcyánéhjiri meúmúúpívyétuki. ⁵ Áánéllíi ímiááméré Píívyéébeke mecáhcujsóne méwaajácú muhdú ámuha tsaímíyé meíjcyáiyóne. ⁶ Áane météhmemeí ámuha panévaré ímityunéhjí maáábúcúne ñnevú táhjátsámeítyúmé dibye ímillédú meíjcyaki. ⁷ Múu wajyújcatsí pamévamáyé muhdú tsané nahbémú wájujycatsídyu.

⁸ Ehdu ámuha tsaímíyé Máavyéjuube Jetsocríjtoke meúraavyémé ímí dííbyé wákimyéí meméénúhajchíí tsá ámuha dííbyedi mebánúmeítyúne. ⁹ Áánetu ehdu íjcyáiyóné ímíllétúmé íjcyá hállúvatúmé íjcyadu. Aame ílluréjuco ábájñvéne muhdúhjáa Píívyéébe diityéké ímíjpyetétsoné ímityutu. ¹⁰ Ahdícyane ihdyu tsúúcajáa dibye ámúhakye újcume métsúúraméí ímiááméré ámuha meíjcyáiyóneri ámúhadítyú tene íbóhówaúcunú dííbyedítyú ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbémuj. ¹¹ Áijyu ihdyu ámúhakye waatsúcúpéjtsóiibye ímíjyuri Máavyéjuube Mépájtyetétsoobe Jetsocríjtó avyéjuri múijyú níjkéváityúné dííbyema tsaímíyé ámuha meíjcyaki.

¹² Áánéllíi éhñíñevu ámúhakye ó ítsáávétsohíjcyáá muhdú Píívyéébeke meúraavyéné tsúúca ámuha mewáájácúne tehdujuco meíjcyárónáaaca. ¹³ Ímí ó íjtsúcunú ói o dsíjívétúné hajchótá ámúhakye téenevu o ítsáávétsohíjcyáne. ¹⁴ Muurá tsúúca Máavyéjuube Jetsocríjtó oke úúballé lléváhréjuco o dsíjívéíñe. ¹⁵ Áánéllíi ó ímíllé ímíñeúvú ámúhakye o úwaabóné o dsíjívéné boone ámuha teene maábájívétuki.

Críjto ávyéjutsámeíñe

¹⁶ Tsá muurá álliu tene íjcyatú Máavyéjuubée Jetsocríjtó íhtsútuube íjcyabe íññújiri úlléjébedítyú ámúhakye muha meúúballehíjcyáne. ¹⁷ Muuráhjáa ávyeta muha meíténeríyé Cááni Píívyéébe dííbyeke ávyéjujtsóhi. Áhdurée muha melleebó dibye dííbyedítyú nééneé: “Áánu Hájchíwúuke o wájuúúbedi mítyane ó ímíjyúúhíí.” ¹⁸ Ehdúu níjkyéjitu dibye nééne muha melleebó cáméhbaúvú Jetsóo múúhadívú tsíhdyúréévécoca dííbyema muha meíjcyame.

¹⁹ Áánéllíi Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaáhjáa dííbyedítyú néhíjcyané tsá álliu íjcyatúne. Áánéllíi melléebó dííbyedítyú dítye úwaabóne. Muurá dítye úwaabóné meke waajácútsó mewáájácútúnehjívú éhne múúne peete cúúvétsihdyu ájchúcunúdu. Áánetu méwaajácú ímiáábé dibye íjcyane éhne múúne ñné ímíjyaú tsítsívé mñcúruwa ájchúcunúdu. ²⁰ Téhdure muurá méwaajácú Píívyéébé ihjyú uubáalle múnaáhjáa dííbyé waajácuháámitu cáátunúné diityé tujkéveju íjcyatúne. ²¹ Tsáháhjáa ñjtsaméiyíyé ñná pájtyeíñe iwáájácúné

ditye cáátúnutúne. Muuráhjáa ihdyu Píivýéébé Apííchóré diityéké túkévéjtsóneri caatúnuhíjcyáme.

2

Állíu múnáá uwááboju

¹ Áronáacáhjáa téhdure ijcyámé téjyju állíu múnáa iiye Píivýéébé ihjyú uubálle múnáadi díllómeihijcyáme. Téhdure ícyooca diityédú néeme ámúháj pñne íjcyáá ámúhakye állíuúné átéréénéhjí úwááboímye. Aame íllure ehdíiválleé Máavyéjuube Jetsocrijtó díibyjuco ípájtyetétsoobe íjcyároóbeke. Ááneri iiye iéllevu líicyúhcoímyé Píivýéébé diityéké ícúbáhraíñe. ² Aane mítyame diityéké icyáhcuíjtsóne ímityúné méénuúhi. Crijtóke cáhcújtsotúmé ímityúné ihjyúvaá dííbyé uwáábotu. ³ Aane diitye átéréénéhjí uwáábojte íllure ámúhakye állíhíjcyáá ámúha dsíídsí iújcúroki. Árómé hallúrí tsúúca íjcyáné ícúbáhraméí Píivýéébé tsúúcajátújuco ehdu néémé wáábyuta méénune.

⁴ Muuráhjáa níjkyéji múnáa íjcyáromedítyú ímityúné méénúmedi ídáátsóvétuubéré íllure diityéké waagóó ditye ícúbáhrámeíki. Aame ícyooca cúúvétsii dóhjinúmeímyé téhmehíjcyá mújyú Píivýéébe pámeemáyé muhdú ditye ícyahíjcyáné ímíbájchoíñe. ⁵ Téhduréhjáa muurá éíjyúuvú ímityúmé íjcyámedi tsá díbye ídáátsóvetúne. Muuráhjáa ííñuji díbye cáájávétsóneri májcanúmedítyú apáábyekéré pájtyetétsoobe dityéé ímíjpyetéro diityéké úwáábohíjcyaaabe Noéeke 7-meva ítsíímema. ⁶ Téhduréhjáa idyé Tsodóómaa, Gomóóraa, íjcyácoomícyu múnáake áíúcuúbe. Ehdúhjáa imyéénúneri meke úújétsoobe íñe ícyooca téhdure ímityúné méénuhíjcyámeke muhdú ícúbáhraíñe.

⁷⁻⁸ Téhduréhjáa muhdú ímiáámeke ípájtyetétsoíñe úújétsoobe ípyéé íáiúcurócoomícyutu Róóke ípájtyetétsoneri. Muuráhjáa diityéj pñne íjcyároobe ímiáábé íjcyánéllii múhdurá ítsúcunúhijcyá ímityúné imyéénúneri ditye ihjyúvahíjcyáne. ⁹ Áánéllii muurá méwaajácú Píivýéébe meke pájtyetétsoné meke mújtátsóíyónetu dííbyedívú meíhvéjtsámeímye. Áánetu ihdyu ímityúmé tsúúca ícúbáhraméí pañe íjcyá díbye muhdú meícyahíjcyáné mééma ímíbájchoíñevújuco. ¹⁰ Muurá ícúbáhráíibye eene ímíllédú ímityúné imyéénúne dííbyeke ávyejúúllehíjcyátúmedi. Muurá uuhívatéhíjcyámé íhtsutúmé níjkyéjiri íjcyáromedi núhnévetúme. ¹¹ Muurá níjkyéji múnáa diityé ehniíñevu íhtsutúmé íjcyarómé tsá mújyú ávyéjútédítyú ímityúné íhjúvatú Píivýéébé úmíwávu.

¹² Áronáa diitye állíu múnáa átéréénéhjí uwáábojte nehniwu uuhívatéhíjcyá iwáájácútúneri. Ávyeta iyámédú néeme wáájácúmeítyúmé ímíllédú dáríivémeíhijcyáhi. Árome wágóóóveé diitye iyámé wágóóóvehíjcyádu. ¹³ Muurá ímíllédú íjcyáne ítsúcunúhijcyámé ímí tehdújuco íjcyane. Árome múhdurá ícyahíjcyáneri tsíjtyeke ítyútávátsohíjcyáne áhdó újcuúhi. Aame ávyetá nucójpítso néeme ámúhama nahbévahíjcyá ímiáámeúvúdu.

¹⁴ Muurá tenáhtsíré ítème. Aame tsá mújyú íhvetéítyú ímityúné imyéénuhíjcyánetu. Muurá dúhcú íbúwámeke ténejcúvúré íbúwátsohíjcyáme. Aame panévare íéhnéváyóneri úmúúpívyehíjcyá ímityúmé íjcyame. ¹⁵ Muurá ímiájíjtó iúráávyerónetu ímújtáne ímityúné pañéréjuco ditye ícyahíjcyáné tsaapíhjáa Píivýéébé ihjyú uubálle múnáajpi Beóóúvú hajchi Baraáá íjcyadu. Díibyéhjáa imíllera ímityunéhjí imyéénúné hallúvú ídsíídsiváne. ¹⁶ Áronáacáhjáa íju mújyú íhjúvahíjcyátuube íñe meíhjúvájuri dííbyeke úhbánetu íhvetéébé téénetu.

¹⁷ Aane muurá diitye állíu múnáa átéréénéhjí uwáábojte éhne múúne nújpacyo íjcyátúné nupáhyejúdu, áhdure diitye éhne múúne ojtso kííjyeba íhdícyáhullévú tsájtyedu.

Aame bañú múnaa íjcyame tsá íinetú píáábotúne. Aame wágóóóveé ávyéta cúuvé néhullévú mújyú níjkéváityúne. ¹⁸ Muurá ímityunéhjí íhhyúváneeri tsúúcajáa téénetu íhvetéjúcóórómeke tsiíne íbúwátsohíjcyámé tenejcévu. ¹⁹ Muurá nehíjcyáme: “Tsúúca mepájtyetémé hallúrí íná íjcyájúcóótúnéllí mépiivyété meímillédú meíjcyane.” Áronáa tsá ditye wáájácúmeítyú ímityúné pañe íjcyane. Muurá tsáneevu metáhjátsámeíñe pañe meíjcyáhi. ²⁰ Aane muurá ímityúné meícyahíjcyánetu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoke mecáhcújtsónej téeveri meímíjpyetéjúcoorómé bîwáhdúré íhdée meícyahíjcyádú meíjcyáhajchíí éhnííñevu ídátsóréjuco meíjcyane. ²¹ Aame tsáháa ihdyu ímiájíjtó Píívyéébé taúhbaju méhdivu bóhówájtsónejcúvú meíbúwáávéityuróne. Muurá teene mewáájacújúcooróné meéhdîválléhíjcyámé úmîwa ídátsóhree. ²² Ehdu meíjcyá íllu tsaate néhdújuco: “Oohímýé íllímutúhcú tsiíne majchóhi. Téhdure méénimu nítyááverómé bîwáhdúré íñújcáámîri cávíhyíñúmeíhi.”

3

Jetsocríjtó tsiíne tsááiñe

¹ Ahdícyane, ámuúha táñahbému, íhyaami ámuúha éllevu o cáátúnúháámí pañe tsiíne ámúhake o úwaabó íhdééháámí pañe ámúhake o úwaabónere. ² Aane ihdyu tsáma máábájívedí Píívyéébé ihjyú uuballe múnaáhjáa tsúúcajátújuco meke nehíjcyáne. Téhdure máábájívedí Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtó uwááboju dííbyé uwáábojte ámúhake uwáábohíjcyáne.

³ Áánéllí wájácútsi meíjcyaco dityée néene Jetsóo tsiíne tsááiñe íhdéwu tsaate ímillédú ímityúné imyéénúne dííbyedi úúhívatéíne. ⁴ Muurá neeímýe: “¿Mújyúami tsááiíbye Críjto idyéjuvú tsááiíbye? Muurá íne méíhdé múnááúvú íjcyáijyu ícyahíjcyádúré íñúji ícyoocápivu ípyée ípívyéévetsihdyu.” ⁵⁻⁶ Ehdu neeímýe Píívyéébéhjáa íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íhhyúváneeríyé ípívyejtsóné wáájacuróme. Muuráhjáa díbye neéjuríyé nújpacyo tsatsíhvú dóbeevé íñúji íbóhówááveki. Téhduréhjáa muurá ínéhdújuco díbye éjyúúvú íñúji ícyájáávetsóneri míamúnáake májcanútsóné díityé ímityú hallútu. Aane wáájacurómé állíu múnaa átéréénéhjí uwáábojte tsá téeneri íícúvehíjcyatúne. ⁷ Áronáa muurá Píívyéébe neé ímílléijyu íñújima páneere íévéhóowari íjcyanéhjí iwáágóoíñe cúújúwari. Áijyu muhdú meícyahíjcyané mééma díbye ímíbájchócooca dííbyeke cáhcújtsotúme ímityú ícyahíjcyámé ílluréjuco wágóóóveíne.

⁸ Cáhawáá meíjtsúcunu, ámuúha táñahbému. Muurá Píívyéébedívú 1,000 píjcyá tsájcoojí hajchótare. Muurá tsájcoojíuvúduré íjtsúcunúúbé éhdúné píjcyábá íjcyaróne. ⁹ Áánéllí tsá múu néetu íveekí Jetsóo ícúí tsáátune. Muurá ihdyu téhmehíjcyaaabe míamúnáa ímityúné ícyahíjcyánetu íhveténe ímíjpyeténe. Tsá díbye ímilléturó tsaatéuba wágóoovéne.

¹⁰ Aabe muurá ihdyu meíjtsótúnáa tsaá ehne múúne naní múnáajpi meke abájínejcúdu. Téijyu páneere íévéhóowari íjcyanéhjí áiivyéné ihjyúvú ávyetá apíicho. Téhdure íñúji cámaráúúveé páneere tééjí hallúrí íjcyanéhjí májuco.

¹¹ Ehdu páneere cúújúwari wágóóóveéhi. Áánéllí téíbúwá meíjcyáne ímíñeúvú Píívyéébeke méuráávyé dííbyedívréjuco mecátsípáávénema. ¹²⁻¹³ Ááne météhmehíjcyá mújyú tehdu tene pájtyeíñe díbye neéneé. Muurévá páneere íévéhóowari íjcyanéhjí íñújímájjuco cúújúwari chócoovéné wágóóóvéne boonétú behjíréjuco íñúji díbye ípívyéjtsoíñe páneere íévéhóowari íjcyanéhjí májuco. Áájí hallúríva páneere tsáimiyéjuco íjcyáiñe. Tsáhájucová íná ímityúné íjcyáityúne.

¹⁴ Ahdícyane teene ámuha metéhméné hajchótá ímiááméré meíjcyá íínetú ámuha menéétsámeítyúmeke Críjto iájtyúmívakí, ámuúha táñahbémuj. ¹⁵ Muurá Píívyéébe téhmehíjcyá pámeere míamúnaa ipájtyetéíñé uwááboju cáhcujtsóne. Áánéllí tsáhái Críjto tsáátune. Ehdu téhdure ménahbe mítyane mewájuube Páávoró amúhake caatúnuhíjcyá Píívyéébe dííbyeke túkévéjtsóneri. ¹⁶ Muurá pahúlevaré íjcyané cahcújtso múnáa éllevu iwállóhaamíjí pañe téeneri íhjuúvahíjcyáabe. Áronáa tsane túhú díbye úwaabóné tsá páneere ímí melléébohíjcyatúne. Aane íjcyámé tsaate dííbyé uwáábó wáájacurómé tsíñejcúvúré úwáábohíjcyané Píívyéébeke ímí iúráávyétúnéllííhye. Aame ehdu dííbyé íhju íúniútúré iúwáábóneri íhyallúvúré ímityúné méénuhíjcyáhi.

¹⁷ Ahdícyane ámuha táñahbémú tsúúca ámuha íñehji mewáájacúmé ímíñeúvú météhmemeíí állíu múnáa amúhake ímiáájú ámuha mecáhcújtsónetu imújtátsótuki. ¹⁸ Áánéllí éhnííñevu Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtodívú mecátsipáávé amúhake díbye ipíáábo ámuha mewájujcatsíki. Ahdícyane íhdyu óví dííbyeke máávyéjujtsó mújyú níjkéváityúne. Áyu tehdújuco.

1 JÓÁA

Tujkénú Jóáa cáátúnuháámi

Mepájtyeténé uubálleju

¹ Ámúhake ó caatúnú Críjtodítýú dííbyej tééveríi Píívyéébe meke pájtyetétsoóbedítýú íjcyáné uubálle. Diíbyéhjáa ihdyu íjcyadúré ícyahíjcyá ipíívyema íjcyátuube ííñujíi ípívyéévetúné ihdájucó. Áábekée muha maájtyúmíbe íhjuváné muha mélleebóhi. ² Aabée bóhówáávéébedítýú íjcyáné uwááboju íñe ámúhake ó úúbállehíjcyá mújyú medsíjívétýú mééébedítýú bóhí dííbyedítýú meújýcúné uwááboju. Aabéhjáa ihdyu íjcyadúré Cááníma ícyahíjcyároobe botsíi méhdivu bóhówaavéhi. ³ Aanée páneere díbye méénunéhjí muha maájtyumíhi. Áhdurée díbye íhjuváné muha mélleebóhi. Aane ámúhake ó úúballé ímí tsame meíjcyame menáhbévájcatsí íñe muhdú muha Cááni Píívyéébeé, diíbye Ílli Jetsocríjtoó, íjcyámútsima meíjcyadu. ⁴ Aane ámúhake ó úúballé tééneri ámuha meímíjyúki.

Píívyéébedi ímiáájju

⁵ Ááné uwáábojúu dííbyere Jetsocríjtó múhake úwaabóné íñe ámúhake ó úúballé Píívyéébe ímiáábé íjcyáábédi íñné ímítýú íjcyatúne. ⁶ Áábeke ‘ímí ó úraavyé’ menéérome ímítýunéhjí meméénúhajchíi íllure máallíhi. ⁷ Áánetu ímiáábé díbye íjcyadu meíjcyáhajchíi ímí ménahbévájcatsí pamévamáye. Áijyu tsá íñá máhallúrí íjcyájúcootú tsúúcajáa Ílli Jetsocríjtó ítyujpácýó íwáágóóneri páneere méimítýú ímíbájchónéllíhýe.

⁸ Áánetu ímítýúmé meíjcyarómé ‘tsá ímítýuube o íjcyatúne’ menéhajchíi íllure máállímyeímýe pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. ⁹ Árónáa ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaae íñéhdú méénúúbeke méimítýuháñé meúúbálléhajchíi méhdi ídáátsóvéne mééma ímíbájchoobe páneere. ¹⁰ Áánetu ‘tsá mújyú íñné ímítýú o méénutúne’ menéhajchíi Píívyéébeke állíu múnáájpidi médillóhi. Aane ehdu menééme tsá ímí dííbyé uwááboju mecáhcújtsotúne.

2

Críjto mépiááboobe

¹ Ámuúha Llihíúmuj, ícyooca íñe ámúhake o cáátúnúné pañe o née ámuha ímítýúné meméénútuki. Árónáa ihdyu ímítýúné meméénúhajchíi Jetsocríjtó ímiáábé mépiááboobe íjcyaae meke Méécáání húmíj pínévú píaabóhi. ² Muuráhjáa pájámeíbyé méimítýuháñé mééma ímíbájchoki. Árónáacáa tsá apáámyéllíihýéré méhllíi díbye dsíjívétúne. Muuráhjáa pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyáméllíi dsíjívéébe.

³ Aane muurá ihdyu Píívyéébe taúhbajúúné néhdú meíjcyánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane. ⁴ Áánetu tsaate ‘dííbyeéjté muúha’ néérome dííbyé taúhbajúúné néhdú íjcyatúmé állíu múnaa. Áámé pañe tsá ímiáájú íjcyatúne. ⁵ Muurá ihdyu Píívyéébe néhdú meíjcyame dííbyeke méwajyúhi. Áánetu méwaajácú ímiááné dííbyeéjté meíjcyane. ⁶ Áánéllíi múu tsaate ‘Píívyéébeke ímí ó úraavyéhi’ néeme íjcyá muhdúháa ííñújiri Jetsocríjtó ícyahíjcyádu.

Tsiíñe taúhbaju bóhówaavéne

⁷ Ámuúha táñahbému, íñe ámuha élleu o cáátúnúné tsá béhné taúhbaju íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco ámúhama tene íjcyane. Áánéllíi tsúúca ámuha teene

méwaajácúhi. ⁸ Áronáa béhnéuvúdú ámúhakye ó nehíjcyá muhdú Críjto meke wájurydu ámuha mewájuryúcatsíki. Muurá tsúúca ímityúné ámuha meícyahíjcyáné meíhvéjtsóne ímiáájuréjuco meúraavyéne.

⁹ Aane muurá ‘ímiáájú ó úraavyéhi’ menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí ímityunéjcuréi meúraavyéhi. ¹⁰ Áanetu ihdyu ímiááné ímiáájú meúraavyémé méwajyú ménahbémuke. Aame tsáhájucó ímityúné pañévú memújtatúne. ¹¹ Áanetu ménahbémuke menéhníllémé ímityúné pañe méijcyáhi. Aame teene meke mújtatsómé méijcyá éhne múúne hállúvatúmé íjcyadu wáájácúmeítyúme.

¹² Aane íñe ámuha áatsimédú menéémeke ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoj téeveri Píivyéébe ámúhadi ídáátsóvéne ámúhá ímityú ímbájchómeke. ¹³ Aane ámuha kéémejtéké ó caatúnú tsúúca Jetsocríjtoke páneeréikyée ípívyéévétúné íhdéjuco íjcyáábeke ámuha mewáájácúnéllíihye. Áhdure ámuha ováhtsámuke ó caatúnú tsúúca ámuha Naavéneke metáhjánéllíihye. Áhdure ámuha tsiméké ó caatúnú tsúúca Méécáánikye ámuha ímí mewáájácúnéllíihye.

¹⁴⁻¹⁵ Ahdícyane pámeere kéémejtémá ováhtsámú tsúúca Píivyéébeke ímí ámuha meúraavyémé Naavéneke metáhjame tsá múu íjyáacunújúcootú ííñújíénéhjiri. Muurá tsaate ténéhjiríyé íjcyame tsá Píivyéébeke wájurytúne. ¹⁶ Muurá páneere ííñújíene tsá Píivyéébedítýú tsáátune. Naavenedítýuré tsááne méjpiíyi ímityúné meméénúyóneri meúmúúpivyéne, ñná meíténeri meúmúúpivyéne, meéhnéváneri memityájkímyeíñe. ¹⁷ Áronéhjí muurá páneere tééjima wágóóóveéhi. Áanetu ihdyu Píivyéébe ímillédú ícyahíjcyámé tsá múijyú muhdú íjcyáityúne.

Ímiáájú

¹⁸ Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsúúca ííñuji mééma níjkévaáhi. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú téené ihde Críjtoke múnáátsohíjcyaaabe bóhówááveíñe. Muurá tehdu nééme mítyaméjuco méhdivu bóhówáávénetu méwaajácú tsúúca ííñuji mééma níjkévaíñe. ¹⁹ Muuráhjáa tujkénú meke íñáhbévahíjcyáróne méhdityu íhvetémé ímiá nahbémú íjcyátúnéllíihye. Ímiá nahbémúu íjcyaca tsá ditye méhdityu dówáávéítýuróne. Áanetu méwaajácú ménahbémú ditye íjcyatúne.

²⁰ Áanetu ihdyu tsá ámuha díityédú menéétune. Muurá ihdyu tsúúca Píivyéébé Apííchó ámúhá pañe íjcyánéllíi ámuha méwaajácú ímiáájú. ²¹ Tsá idyé ámuha mewáájácútúnéllíi ámúhakye o cáátúnutúne. Muurá tsúúca ámuha méwaajácú keená állíuré íjcyane. Áánéllíi ámúhakye ó caatúnú ámuha maállítsámeítyuki. ²² ¿Aane caatyé íñe díitye állíu múnaa? Jetsóó Críjto Mepájtyetétsoobe íjcyatúné nehíjcyámé muurá állíu múnaa. Aame íllure dííbyeke ehdíívállehíjcyá Cááni Píivyéébema díityétsikye icyáhcújtsótúnéllíihye. ²³ Muurá Íllíkye cáhcújtsótúmema tsá Cááni Píivyéébe íjcyatúne. Áanetu ihdyu dííbyeke cáhcújtsómema íjcyáabe.

²⁴ Aane muhdúhjáa ámuha tsúúcajátújuco teene melléébone ímí mecáhcújtsóhajchíí íñné ímíjyaú ámuha méijcyáá Méécááni Píivyéébeé, Íllí Jetsocríjto, íjcyámútsima. ²⁵ Muuráhjáa dííbyere Jetsocríjtó néé múijyú medsíjivéjúcoóítyúne bóhívu meke íajcune.

²⁶ Ehdu íñe ámúhakye ó caatúnú tsaate ámúhakye mújtátsóiyóné íhdétu.

²⁷⁻²⁸ Áronáa tsá múha ámúhakye állíityuró Píivyéébé Apííchovu tsúúca Jetsocríjtó ámúhakye ajcúmeke. Áánéllíi tsá múha ámúhakye úwáábóityuró téenere ámúhakye úwáábohíjcyánéllíihye. Áané uwááboju muurá tsá állíu íjcyatúne. Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, ímíñeúvú méijcyá Críjtoma muhdú Píivyéébé Apííchó ámúhakye túkévejtsódú múijyú tsiíñe díbye tsáácooca íñnerí núcójpívetúme tsaimíyé dííbyeke ámuha

mewaátsúcúpéjtsoki. ²⁹ Muurá ámuha méwaajácú Jetsocríjtó ímiáábé íjcyabe múijyú ímityúné méénutúne. Ahdu íjcyame Píívyéébej tsíímé íjcyáhi.

3

Píívyéébej tsííme

¹ Cáhawáá méijtsúcunu muhdú Píívyéébe mítyane meke iwájyúnéllii ítsíímedi díllone. Aame ímiáané dííbyej tsíímé méijcyáhi. Áanetu dííbyeke cáhcújtsotúmé tsá wáájacutú dííbyeéjté meíjcyane dííbyeke iwáájacutúnéllíihye. ² Ámuúha táñahbému, ímiáané tsúuca dííbyej tsíímé meíjcyarómé tsáhái ímí mewáájacutú muhdú meíjcyaiñé niñévúre. Áronáa méwaajácú Críjto meke újcúvácooca dííbyedúrējuco meíjcyaiñé dííbyeke maájtyúmiíñéllíihye. ³ Muurá ímiáané dííbyeke mecáhcujtsómé métsúúrameíhijcyá ímiááamerējuco meíjcyáiyóneri díbye íjcyadu meíjcyaki.

⁴ Áanetu ímityúné meméenuhíjcyámé Píívyéébe taúhbaju íllure méehdíívalléhi. Muurá tsá díbye ímíletú ímityúné meméénune. ⁵ Muurá ámuha tsúuca méwaajácú Jetsocríjtó múijyú ímityúné méénutuube ííñujívú tsáane méimítyuháñé méhdityu iwáágóoki. ⁶ Aane pámeere ímí dííbyema íjcyame tsá ímityúné méénutúne. Áanetu ímityúné méénuhíjcyámé tsá dííbyeéjté íjcyatúne. Aame tsá dííbyeke wáájacutúne. ⁷ Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, tsáma tsaatédívú máállítsámeídíñe. Muurá ímiáánéré méénuhíjcyámé ímiáámé íjcyá Jetsóo íjcyadu. ⁸ Áanetu Naavéneéjté íjcyame ímityúné méénuhíjcyá tsúúcajátújucóo díbye íjcyadu íjcyánéllíihye. Áanéllíihyée muurá Píívyéébe Hajchi tsáa ííñujívú dííbyeke ityáhjáne díbye tútávajtsonéhjí ímíbájchoki.

⁹ Aane ímiáané Píívyéébej tsíímé meíjcyame tsáhájucóo ímityúné meméénutú béhné íjtsamévúrejúco díbye meke ájcúnéllíihye. Aame tsáhájucóo ímityúné meíjcyatú tsúuca ítsíímedi díbye meke díllome. ¹⁰ Aane muurá méwaajácú caatyé Píívyéébej tsíímé íjcyane. Áhdure méwaajácú caatyé Naavénej tsíímé íjcyane muhdú dítye íjcyánetúre. Muurá ímityúné meméenuhíjcyámé ménahbému me wáájyutúme tsá Píívyéébeéjté meíjcyatúne.

Méwájyújcatsíñe

¹¹ Muurá ámuha méwaajácú tujkénú meúwáábójcatsíñe muhdú mewájyújcatsíyóne. ¹² Aame tsá meíjcyatú Caiíúvúhjáa íjcyadu. Muuráhjáa Naavéneéjpi íjcyánéllii íñáhbeke lííhyánuúbe. Aanée ¿íveeki lííhyánuube íñáhbeke? Díbyéhjáa múhdurá méénúnáa íñahbe ímí méénune itsáílléne dííbyeke lííhyánuúbe.

¹³ Ahdícyane múhdurá méijtsúcunúdí amúhake Píívyéébeke cáhcújtsotúmé néhnílléhajchííjy, ámuúha táñahbému. ¹⁴ Muurá méwaajácú Píívyéébeéjté meíjcyame ménahbému me wáájyume múijyú medsíjívéjúcúoóítyúne bóhíma meíjcyane. Áanetu íñahbému me wáájyutúme tsá téenema íjcyatúne. ¹⁵ Muurá dsíjívétso múnaádú néeme íñahbému me nehnílléhi. Aane muurá ámuha méwaajácú tsíjtyeke idsíjívétsóiyóneri íjyáacunúhíjcyámema múijyú medsíjívéjúcúoóítyúne bóhí íjcyatúne. ¹⁶ Muurá méwaajácú muhdúhjáa Jetsocríjtó meke iwájyune úújtsóné idsíjíveneri. Ahdu téhdure ménahbému me úújétsóiyá dítyéké mewájyune. ¹⁷ Dítye píhtónetu dítyedí meídáátsóvéne me píáábótúhajchíí tsá ímiáánetúre Píívyéébeke mewájyutúne. ¹⁸ Ámuúha átsíímédú ámuha menéemeéj, tsá múu apááñéré íhjúri íñahbému me wáájyutúne. Múu ímiáané dítyéké iwájyune úújtsó dítyéké píáábóneri.

Píívyéébema ímí meíjcyane

19 Ehdu meméénume ímiáánéjuco ímiáájú meúraavyéne. Aame méwaajácú ímiááné ímí Píívyéébema meíjcyane. 20 Muurá ímityúné meméénune méwaajácúhi. Aane Píívyéébe íná túhúúlléébejíí waajácú muhdú meícyahíjcyáne. 21 Ámuúha táñahbému, muurá ímityúné meméénútúcooca méwaajácú ímí Píívyéébe meke íjtsúcunúne. 22 Aabe meke ajcú páneere dííbyeke metáúmeíñé dííbyé taúhbajúúné mecáhcújtsóne díbye ímillédú meíjcyámeke. 23 Meke muurá táuhbaabe Ílli Jetsocríjtoke mecáhcújtsóne mewájujcatsí muhdú meke díbye wájuudu. 24 Díbye meke néhdu meíjcyame ímí dííbyema meíjcyáhi. Aame méwaajácú mééma díbye íjcyane Ípííchó mépañévú ipícyóónej tééveri.

4

Ímiáájú Píívyéébedítýú tsááneé

1 Ámuúha táñahbému, tsá múu peecútéré cáhcújtsotú tsaate ámuúhama Píívyéébé icyánéjcuri íhjuváne. Tujkénú múu ímíñeúvú íjtsó iwáájácu ímiááné dííbyedítýú tene íjcyáhajchííju. Muurá mítyame állíu múnaa dííbyé íhjuú uubálla múnáadi idíllómeíñe úwáábohíjcyáhi. 2 Aane cáhawáá ámuúhakye o néé muhdú mewáájacúné ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevėjtsori úwáábohíjcyámeke. Muuráhjáa ihdyu Jetsocríjtó Píívyéébé Hajchí íjcyaaabe Míamúnáájpidívú ípívyéévéne ííñujívú tsááne cáhcujtsómé úwáábohíjcyá Píívyéébé Apííchó túkevėjtsóneri. 3 Áánetu teene cáhcújtsotúmé tsá téené túkevėjtsori úwáábotúne. Críjtó munáajpi Naavéné apííchó túkevėjtsoríyé úwáábohíjcyáme. Aane diityé uwááboju tsúuca íjcyá ííñujiri éhnée éíjujúco téené uubállé ámuha melléébone.

4 Ámuúha Llihíúmuj, muurá Píívyéébeéjté ámuha meíjcyame tsúuca diityéké métaahjá diityémá íjcyáábé íhnáhó éhnííñevu ámuúhama íjcyáábé íhnáhó íjcyánéllííhye. 5 Íji múnaaré íjcyánéllíi míamúnáadítýuré tsááne íjtsaméi dítye úwaabóné diitye míamúnaa lleebúcunúhíjcyá téhdure tééji múnaa íjcyánéllííhye. 6 Áánetu ihdyu Píívyéébeéjté meíjcyánéllíi téhdure dííbyeke wáájacúmé meke lléébohíjcyáhi. Áánetu dííbyeke wáájacutúmé tsá meke lléébotúne. Ááneturé méwaajácú caatyé ímiááné Píívyéébé Apííchó túkevėjtsori úwáábohíjcyáne, áánetu caatyé állíuré Naavéné apííchó túkevėjtsori úwáábohíjcyáne.

Píívyéébe meke wájuune

7 Áánéllíi metsu Píívyéébedítýú tsááne íjtsaméima meíjcyame mewájujcatsíki, ámuúha táñahbému. Muurá mewájujcatsíñeri méúújtsó ímiááné dííbyej tsíímé meíjcyame dííbyeke mewáájacúne. 8 Áánetu tsíjtyeke wájuutúmé tsá dííbyeke wáájacutúne. Muurá dííbyej tsíímé íjcyaca tsíjtyeke wájuúiyá muhdú díbye meke wájuudu. 9-10 Muuráhjáa méicyánéjcutu dííbyeke mewájuútúrónáa meke mítyane iwájuune úújétsoobe apáábyéré Ílli íjcyáábeke ííñujívú díbye wáalloobe dsíjívénej tééveri méimítyuháñé ábájíívémeímyé múijyú medsíjívéjúcúóóítýúné bóhí meújcuiki.

11 Áánéllíi méwájujcatsíiyáhi, ámuúha táñahbému. 12 Muurá dííbyeke múijyú maájtyúmíturómé mewájujcatsíhájchíí méwaajácú Ípííchó mépañe íjcyane. 13 Áánevu meke díbye ájcúnéllíi méwaajácú ímiááné dííbyéjté meíjcyane. 14 Muuráhjáa muha Jetsocríjtoke maájtyumímé íñe méúúbállehíjcyá Méécááníi dííbyeke ííñujívú wáloone dííbyej tééveri pámeere míamúnáake ipájtyetétsoki. 15 Aane Jetsóo Píívyéébé Hajchí íjcyane mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípaavémé tsaimíyé Píívyéébema meíjcyámé pañe íjcyaaabe Ípííchoj tééveri.

16 Aane díbye meke wájuune mewáájacúnéllíi dííbyeke mecáhcújtsóne dííbyedívú mecátsípáávehíjcyáhi. Muurá ihdyu íjcyaduré meke wájuúbe. Aane pámeekéré

mewáyyume ímí dííbyema meíjcyámema idyé íjcyaaabe Íapííchoj tééveri. ¹⁷ Muuráhjáa muhdú Jetsocríjtó ííñújiri íjcyadu meíjcyáneri méúújetsó ímiááné dííbyeke mewáyyune. Aabe meke wáyyúnéllii tsá meíllityétú nihñéétsihvúré mééma dibye muhdú meícyahíjcyané ímíbájchóíñeri. ¹⁸ Muurá meke wáyyúmedi tsá meíllityétúne. Áánetu meke wáyyútúmeke méíllí ditye meke ímítýú dáríívéíyónéllííhye. Muurá tsaate meke wáyyune mewáájácútúnéllii díityéké méíllíyáhi.

¹⁹ Áronáacáa ihdyu Píívyéébe tsúúcajátújuco meke wáyyune mewáájácúnéllii dííbyeke méwajyúhi. ²⁰ Áánetu ‘Píívyéébeke ó wajyúhi’ menéérome ménahbémuke menéhnílléhajchíí íllure máallíhi. ¿Muhdú maájtyúmírómeke mewáyyúmejííva Píívyéébeke méwajyúú awáá maájtyúmííbekéjíívari? ²¹ Áronáacáa meke neebe dííbyeke mewáyyúne téhdure ménahbémuke mewájyuki.

5

Ímityúné metáhjane

¹ Muurá Jetsóó Mepájtyetétsóóbeke mecáhcújtsóóbedívú mecátsípaavémé méijcyá Píívyéébej tsííme. Aane dííbyeke wáyyume téhdure ítsíímeke wajyúhi. ² Aane dííbyeke mewáyyúnéllii dibye meke néhdu meíjcyame téhdure tsijtye dííbyej tsíímé íjcyámeke ménahbémuke méwajyúhi. ³ Muurá dibye néhdu meíjcyáneri méúújetsó dííbyeke mewáyyune. Aane tsáháturo túhuutúne. ⁴ Muurá dííbyej tsíímé meíjcyame ííñújí ímítýuháñé metahjá Jetsóoke mecáhcújtsóneri. ⁵ Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane mecáhcujtsómé metahjá panévare meke tútávájtsóiyóne.

Jetsóó Píívyéébé Hajchi

⁶ Muurá méwaajácú Jetsóó Píívyéébé Hajchi íjcyane dibyee tsójtsótsámeícyooca Ílli dibye íjcyane dííbyere Píívyéébe cáámetu néénéllííhye. Áhdurée dibye dsíjívécooca úújétsoobe Ílli dibye íjcyane. Aane muurá Íapííchó méhdivu bóhówátsohíjcyá ímiááné tene íjcyane. ⁷ Muurá íjcyámé níjkyéjiri pápihchúúmeva Píívyéébé Hajchi Jetsóó íjcyane néémeé: Dílbye páñetu Ílli Jetsocríjtoó, Cáánií, Íapííchoo, éhdume. Aame pápihchúúmeva íjcyame tsáápiiyéro. ⁸ Téhdure íñe ííñújiri pápihchúúmeva teene bóhówajtsóhi: Dibyee tsójtsótsámeícyooca Cááni nééneé, dibyee dsíjívécooca tsiíñe dííbyere nééneé, Íapiichó meke néhíjcyáne, éhdune. Aane pápihchúúmeva íjcyane tsanééré méhdivu bóhówajtsóhi. ⁹ Muurá mecáhcujtsó míamúnaa meke nééneé. Aanéjíí muurá mecáhcújtsóiyá Píívyéébe meke nééneé. Muurá dííbyere meke néé Jetsóó Ílli íjcyane. ¹⁰ Áánéllii pámeere dííbyeke cáhcujtsómé waajácú íííbúuri ímiááné Píívyéébé Hajchi dibye íjcyane. Áánetu teene cáhcújtsotúmé állíu múnáájpidi dilló dííbyeke. ¹¹ Áronáa neebe Íllij tééveri meke íájcuíñé mújyú medsíjívéjúcúóóítyúne bóhíívu. ¹² Aane pámeere dííbyé Hájchima íjcyame tsúúca teene ujcúhi. Áánetu dííbyema íjcyátúmedi tsá tene íjcyatúne.

Nihñéenére túkevétsoju

¹³ Ehdu íñe ámúhake ó caatúnú Píívyéébé Hájchikye ámuha mecáhcújtsómeke ámuha mewáájácú tsúúca ámuha mújyú medsíjívéjúcúóóítyúne bóhííma meíjcyane.

¹⁴ Muurá méwaajácú Píívyéébe ímillédújuco tene néhajchíí dííbyeke metáúmeíñé dibye meke lléébone. ¹⁵ Áánéllii méwaajácú dibye meke píááboíñé páneere dííbyeke metáúmeíñetu.

¹⁶ Aane tsaapi ménahbe ímityúné méénúhajchíí múu dííbyé hallúvú píáábó táúmeí Píívyéébeke dibye dííbyedi ídáátsóvéne dííbyé ímítýú íábájííve dibye téené déjúcotu ídsíjívétuki. Áronáa íjcyané tsane ímityúné meméénúné déjúcotu medsíjívéíyóne. Aane

téenéeméné díbye méénúhajchíí métáúmeídí piáábó dííbyé hallúvu. ¹⁷ Muurá páneere Píívyéébe ímííletúné meméénunéhjí ímityúne. Áronáa ijcyané tsane téené déjúcotu medsíjívéiyóne.

¹⁸⁻¹⁹ Áronáa méwaajácú ímiáané Píívyéébeke mecáánívahíjcyámé ímityúne pañévú meúcaavéjúcootúné dííbyé Hajchi meke Naavéné mújtátsóiyónetu téhmehíjcyánéllííhye. Áánéllíi muurá tsá díbye meke mújtátsóityuró Píívyéébeéjté meíjcyámeke. Áánetu íñe múhdumé ííñújiri íjcyané míamúnaa Píívyéébeke cáhcújtsotúmé dííbye Naavéné hójtsí pañe. ²⁰ Muurá méwaajácú Píívyéébe Hajchíi tsááne ííñújívú meke iwáájácútso muhdú ímiáábé Cááni íjcyane dííbyema ímí meíjcyaki. Aame ícyooca ímí dííbyema méíjcyá Ílli Jetsocríjtoma meíjcyánéllííhye. Aane ímiáábé Píívyéébe íjcyaaabe meke ajcú mújyú medsíjívéjúcóóityúne bóhíívu. ²¹ Ahdícyane, ámuúha Llihíúmuj, óvíjyacóóné dííbyedítyú ámúhake mújtátsóiyonéhjí ámuha mecáánívahíjcyáne. Áyu tehdújuco.

2 JÓÁA

Hállúvúeháámí Jóáa cáátúnuháámí

Muhdú mewájjune

¹ Muúllej, Píívyéébé cahcújtso múnáá túkevjtsoobe o íjcyaaabe díitsíímema ámúhakye o wájjúmeke tsúúca Píívyéébe újcúme éllevu íñe íhyaami ó caatúnúhi. Aane tsá apáábyéré ámúhakye o wájjutúne. Pámeere ímiáájú úraavyémé ámúhakye wájjúhi. ² Aane ímiááné ámúhakye ó wájjú ímiáájú mújjyú muhdú íjcyáityúné mépañe íjcyánéllíihye. ³ Ahdícyane óví Méécááni Ílli Jetsocríjtoma ámúhakye wájjumútsí ámúhadi ídáátsóvéne píaabó íbúwajíí ámuha meíjcyaki.

⁴ Mítyane ó ímíjjyuuvé tsaate díitsíímédítyú ílle ímí tehdújuco ímiáájú úráávyémeke o ííténema. Muurá Píívyéébé taúhbaju néhdújuco ditye íjcyane. ⁵ Aane, muulle, uke o néé mewájjújcatsíki. Tsá béhné taúhbaju tene íjcyatúne. Muuráhjáa ihdyu tsúúcajátújuco Píívyéébe meke táuhbané mewájjújcatsíki. ⁶ Muurá ímiááné dííbyeke mewájjúhajchíí díbye meke néhdu méíjcyáhi.

Állú múnáa

⁷ Aane téííbúwá méíjcyaco állú múnáake. Muurá mítyame íjcyá ííñújjiri Jetsocríjtóo ííñújjívú itsááne ímiááné mehdu míamúnáajpi íjcyane cáhcújtsotúme. Aame íllure dííbyeke ehdííwállehíjcyá icyáhccújtsótúnema. ⁸ Ahdícyane téííbúwá méíjcyaco ámuha mebañúmeítyu ámúhá wákimyéi áhdori Píívyéébe meke ájcune ámuha meújcuki.

⁹ Muurá ámuha Críjtó uwááboju íjcyané tsíjjitoréjuco meúraávyéhajchíí tsá Píívyéébé icyanéjcuri ámuha meíjcyatúne. Áánetu tééne uwáábóré ímí ámuha meúraávyéhajchíí Píívyéébéé, Ílli Jetsocríjtóo, íjcyámútsima ímí ámuha méíjcyáhi. ¹⁰ Aane tsaate Críjtó uwááboju cáhcújtsotúmé ámúhá éllevu ámúhakye íúwáábo péhajchíí tsá múu ihjyávú wáátsúcúpéjtsotúne. ¹¹ Muurá díityéké ámuha mepíáábóhajchíí tsúúca ímityúné ámuha mémeenúhi.

Jóáa pítyajcóné

¹² Aane íjcyaróné mítyane ámúhakye o nééiyóne. Árónáa tsáhájucó ó ímíletú éhnííñevu íhyaamí pañétú o cáátunúné lléváhréjuco ámúhá éllevu o pééíñéllíihye. Téjjyú botsíí ámúhakye ó neé éhnííñevu meímíjjyuúki.

¹³ Aane díñaalle ímí Píívyéébeke úráávyéllej tsíímé mítyane ámúhakye duurúváhi. Áyu tehdújuco.

3 JÓÁA

Nihñéeháámíré Jóáa cáátúnuháámi

Gááyo ímiáábe

¹ Oo Píívyéébé cahcújtso múnáá túkevéjtssoobe o íjcyaaabe íhyaami diéllevu ó caatúnú uke o wájyuube Gááyó éllevu.

² Aane Píívyéébeke, muube, píáábó ó táúmeíhijcyá díhyalluvú panévaturé ímí u íjcyaa muhdú tsaímíyé dííbyeke u úraavyédu. ³ Mítyane ó ímíjyuuvé uuva tsaímíyé ímiáájú u úraavyéné tsaate ellétú tsááme oke úúbálléneri. ⁴ Téhdure ávyétá mityané ó ímíjyuuvé ópée ímiáájú o úwaabómé ímí úraavyéné oke ditye úúbálléneri.

⁵ Aane, muube, ímí tehjújuco u píáábohíjcyané ménahbémuke ímichi tsiéllétsu tsááme Píívyéébé ihjyu úwáábóméré péhíjcyámeke. ⁶ Muurá íllevu ménahbémú dóbéévemeke úúballémé muhdú diityéké u wájyuúne u píaabóne. Aane ímí tehjújuco diityéké u píáábohíjcyané Píívyéébe ímillédújuco. ⁷ Muurá dííbyé ihjyú uwáábori úllehíjcyámé tsá ímílléturó cáhcújtsotúmé diityéké píaabóne. ⁸ Áánéllii metsu meere mepíáábohíjcyaa diityéké ditye ímiáájú iúwááboki.

Dióóterépé ímityuné íjcyane

⁹ Muuráhjáa éjyu waajácuháámí ó wallóó elle íjcyané cahcújtso múnáa éllevu diityéké o túkévéjtssoháámi. Áronévaa tétsíí túkevéjtssoobe Dióóterépé iye íhtsútuube íjcyane íimílléneíllii tsá lléébotú táuwaábo. Imílleebévaa iye iúwaabóne. ¹⁰ Áánéllii téhullévú o péécooca dííbyeke ó díllóó táhallúvuváa díbye állíñe. Aabévá muurá tsá wáátsúcuhíjcyatú Píívyéébé ihjyú uwáábo múnáa téhullévú úújetémeke. Muurévá ímí diityéké wáátsúcúmeke íbóíjcyúróne tsaméhjikéjuco díbye íchívyétsohíjcyáne.

¹¹ Tsá múu ihdyu, muube, ehdu ímítyuube íjcyatúne. Ímiáábéré múu íjcyáhi. Muurá ímiáánéré méénume Píívyéébeéjte. Áánetu ímityuné méénume tsá dííbyeke wáájacutúne.

Deméétrio ímiáábe

¹² Áánetu pámeere nehíjcyá Deméétrio ímiáábé íjcyane. Téhdure o íjcyároobe ó waajácú ímí díbye íjcyane. Aane ímiááné tehjújuco dííbye. Muurá uure wájacú u nééne tsá mújyú álliu o íhjúvatúne.

¹³ Aane íjcyaróné mítyane uke o nééiyóne. Áronáa tsá o ímíllétú éhniíñevu o cáátunúne. ¹⁴ Muurá lléváhréjuco maájtyúmíjcatsííñe botsíí ímíñeúvú meíhjúvájcatsíki.

¹⁵ Áhdícyane óví íbúwájíí ú íjcyáhi. Ílle íjcyame ménahbémú uke duurúváhi. Áhdure óóma duubállé ménahbémuke diityéké o dúúruváne. Áyu tehjújuco.

JÓÓDAÁ

Jóóda cáátúnuháámi

Duurúvaju

¹ Oo Jóóda Jacóóbó nahbe Jetsocríjtó ñcúve múnáajpi o íjcyaaabe ñne íhyaami ó caatúnú ámúhakyée Méécááni ímíbájchóne újcúmeke Jetsocríjtó téhmehíjcyáme éllevu. ² Aane ihdyu óvii ámúhakyee ñdaatsólléne píááboobe íbúwajíí ámuha meíjcyame mewájujycatsíki.

Állú uwáábo múnaa

³ Ámuúha táñahbémuji, ó imíllera éhniíñevu ámúhakyee o cáátunúne muhdúhjáa mepájtyeteeñe Píívyéébe méema méénúnetu. Áronáa tsaate ámúhakyee pátsáricyohíjcyánéllii ó imíllé íllure ámúhakyee o tsápijtsóné Píívyéébe meke ájcune ímiáájú icyánéjcutu ámuha meítsútúúveki. ⁴ Muurá íjcyámé tsaate ímityúme Píívyéébeke cáhcújtsóturómé íllure íállíñe ámúhá pañevú úcaavéme. Aame Máavyéjuube Jetsocríjtoke íéhdíiválléne nehíjcyá Píívyéébe meke iwájuynéllii muhdú meke méénúityúne ímityúme meíjcyáromeke. Tehdu néeme muurá wágóóveé Píívyéébe waajácuháámi pañétúu tsúúcajájucó tene néhduú.

⁵ Aane ó imíllé tsúúca ámuha mewáajacújucooróné ámúhakyee o ítsáávetsóné muhdúhjáa Píívyéébe íjraémú íhñéjté íjcyáromeke méénune dííbyeke ditye cáhcújtsótúnélliihye. Muuráhjáa Ejíhtó íiñúji múnáa hójtsí pañétú diityéké dibye íjchívyétsórónáa diityédityú tsaate dííbyeke cáhcújtsótúmeke dsíjívétsoóbe. ⁶ Téhduréhjáa muurá níjkyéji múnaa ímí dííbyema íjcyatúme múhdurá dáriívémeímyeke waagóoobe íjcyátsihdyu. Áamekéhjáa pícyoobe cúúvétsí pañevú úwáñehííñeri íchíjchúmeke ditye tétsii íjcyá dibye muhdú meícyahíjcyané ímíbájchóíñevújuco. ⁷ Téhduréhjáa muurá Tsodóómaa, Gomóóraa, íúníúécoomíji múnaa, íjcyámeke ícúbáhraabe cúújúwari íhdícyáméhjíma ditye dómácócatsíhíjcyané déjúcotu. Áánetu méwaajácú Píívyéébe ímityúmeke ícúbahráné cúújúwari mújyú níjkéváityúne.

⁸ Ehdúhjáa íhdé múnáaúvuke dibye ícúbáhránáa ¿íveekí dííbyé taúhbajúúné íéhdíiválléne ímityúne íhjuvahíjcyámé níjkyéjiri íhtsútujte íjcyámedítyu? Aame ímityúne íjcyáneri íjpííhañe íllure tútávátsohíjcyáhi. ⁹ Muuráhjáa íhtsútuube níjkyéji múnáa avyéjuube íjcyároobe Migyééré tsá ímityúne íhjuvatú Naavenedítyú dííbyema Moítséévú ítéméhó hallúvú ityáhjájycatsícyoóca. Tsáháa dibye dííbyedi íúúhíváténe néetu dibye ímityuube íjcyane. Ílluréhjáa neebe dííbyeke: “Óvii ihdyu muhdú Píívyéébe uke néehíí.” ¹⁰ Áronáa muurá diitye állú múnaa tsá tehdu néétune. Muurá ímityúne íhjuvahíjcyámé iwáajácútúnéhjiri íúúhíváténema. Aame iyámédú dáriívémeíhíjcyáhi. Ehdu ímillédú íjcyáneri íyee íhyallúvú lílcyúhcohíjcyámé iwágóóveéñe.

¹¹ ¡Máídaátsoju ihdyu diityéké tene pájtyeíñej! Ehnéhjáa Caíí íñáhbeke dsíjívetsó díívane muurá méénuhíjcyáme. Áhdure éhnéhjáa Baraáa ímityúne méénu díívane ídsíídsíiváyóneri íjyácunúhíjcyáme. Aame muurá múhdurá idyáriívémeíhíjcyané níjcaúvú wágóóveé éhnéhjáa Corée ílleebótú níjcaúvú dsíjíveebe wágóoovédu. ¹² Muurá eene ámuha menáhbevéjycatsíñe wañéhjínévú nucójpítsówu ímiáámeúvúdu múúbaké áveyejuúletúme ípyéene majchóháñe íyee óróhcohíjcyá tsíjtyéjtane diityéké ítsáávétúme. Aame ehne múúne maálléítyúcooca ojtso kííjyeba pevénéré tsájtyedu. Áhdure diitye ehne úmehééne íñééváyótsihvu néévátúnéllii ílluréjuco meíllone tébajkyéjimájucó mewáágoódu. ¹³ Áhdure

diitye éhne nohji páné ihdeene móóá úniúvú íjchívyetsódu. Áhdure diitye éhne mǐ́curu wáájácúráityúmeréjuco íjcyáíhullévú áákityédu. Aame wágóóóveé cúúvétsí pañévú mújyú níjkéváityúne.

¹⁴⁻¹⁵ Muuráhjáa Enóó Adáaúvúj tsiiménémúhaabe 7-ijyúvájucóo dílbyeúvudítýú ditye lílyaaténáa íjcyaaabe Píívyéébe túkévéjtsóneri néé ehdu néémedítýu: “Ávyéjuube tsájucóo mítyame ihñéjtema pámeere míamúnáama muhdú ditye ícyahíjcyané íimíbájchoki. Muurá pámeere ímityúné méénuhíjcyámema ímityúné dílbyedítýú íhgyúvahíjcyámé íáhdó újcuúhi.” Ehdúhjáa Enóóúvú nééhií. ¹⁶ Aame muurá tsá mújyú íjtsúcunútú tsieméné ímí tehdújuco íjcyane. Páneere múhdurá íjcyane nehíjcyáme. Ááne íimillédú ímityúné íjcyáne mítyákímyeíhijcyáme. Aame ímiáámeúvúdú tsaatémá tsaímíyé íhgyúvahíjcyá diityé tsieméné diityédítýú íjucúroki.

Cáhcújtso múnáá túkévéjtsuju

¹⁷ Ámuúha táñahbému, cáhawáá méitsáávé éhnéhjáa Jetsocríjto mamýémú nééneé: ¹⁸ “Muurá Jetsocríjto tsiíne tsááíne pííhícooca íjcyáímyé tsaate íimillédú ímityúné íjcyame íllure dílbyedi úúhívatéimye.” ¹⁹ Aaméjuco muurá eene míamúnáake páhduváré íjtsámeíchóne ímityúneríyé tsúúráméíhijcyáne. Áámé pañe tsá Píívyéébe Apííchó íjcyatúne.

²⁰ Áánetu ihdyu imíchi meíjcyáne Píívyéébema méihgyúvahíjcyá dílbyé Apííchó píáábori ámuha metéhmémeí Críjtoke mecáhcújtsónetu ámuha memújtátuki, ámuúha táñahbému. ²¹ Ahdícyane ímiááméré meíjcyá díbye ámúhakye iwájýúne ípíááboki. Óóchévetúmeré météhmehíjcyá Jetsocríjto meke ídaatsóllédú íjcyaaabe mújyú medsíjivéjucóóítýúne bóhívu íájcuki.

²² Múu tsaate páhduváré íjtsámeímyeke úwaabó ditye iwájácúúvéne ímíñeúvú icyáhíjtsoki. ²³ Ehdu múu pájtyetétsó cúújúwá pañévú ditye wágóóóvéíyónetu. Áronáa ihdyu múu téííbúwá íjcyá ditye ímityúné méénúnetu ámuha meíívatuki.

Duurúvaju

²⁴⁻²⁵ Aane ihdyu óví Píívyéébe Mepájtyetétsoobe Jetsocríjtoj tééveri ámúhakye tehmé ámuha dílbyedítýú memújtátuki. Áhdure óví ámúhakye túkévéjtssoobe íínetú ámuha menéétsámeítýu dílbyedívú ámuha meúújetécooca ímíjyuuri ámuha meíjcyaki. Áánéllíi metsu Píívyéébeke apáábyekéré maávyéjútso panévatúré íhtsútuube íjcyaaabe mújyú níjkéváityúúbeke. Áyu tehdújuco.

APOCARÍHTSI Muhdú pájtyeíñéhjǵ Jóáa ájtyumíne

Jetsocríjtó úúballéné tújkeváne

¹ Oo Jóáa Jetsocríjtó ñícúve múnáajpi o íjcyaaabe íñe íhyaami o caatúnuube ó úúballé muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñe. Píívyéébéhjáa Jetsocríjtóke néé díbye ñícúve múnáadívú teene íbóhówájtsoki. Áanéé óhdivu bóhówájtsoobe naavédú nééné pañe níjkyéji múnáájpij tééveri. ² Aane íñe ícyooca o úúballéné muurá ímiáané Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtóo óhdivu bóhówájtsoné o ájtyumíne.

³ Aane ihdyu maímijyu teene éévemej. Áhdure maímijyu teene illéébone cáhcujtsómej. Muurá lléváhréjuco téhaami úúballenéhjǵ pájtyeíñe.

7-hava cahcújtso múnáa íjcyáme éllevu Jóáa cáátunúne

⁴ Aane íñe ó caatúnú ámuha 7-hava elle Áátsiá íñúñjiri meíjcyané cahcújtso múnáa éllevu. Aane óví Píívyéébe ípíívyema íjcyátuube íjcyaduré íjcyaaabe ámúhake píaabó íbúwajǵ ámuha meíjcyaki. Áábé Apííchó 7-nevádú nééne óví téhdure ámúhake píaabóhi. ⁵ Téhdure óví Jetsocríjtó páñétúejpi dsíjǵvetúu bóhítujkénuube ámúhake píaabó pámeere íñúñjiri íjcyané avyéjute avyéjuube íjcyáabe. Díbye ímiáábé íjcyaaabe méhdivu ímiáájú bóhówátsohíjcyáhi. Muuráhjáa mítyane meke iwáájúnéllí ítyujpácýó waagóoobe téénej tééveri méimítyú méhdityu iwáágóoki. ⁶ Aabée meke picyóó Cááni Píívyéébé avyéjute meíjcyaki. Áhdurée meke pícyoobe llúuvájte meíjcyame díbyeke meíícúveki. Aabe íhtsútuube avyéjuube íjcyáabeke ihdyu metsu maávýéjútsohíjcyá pájtyuvaré mújyú níjkéváityúne. Ehdú teéne.

⁷ Ámuúhaj, muurá pámeere míamúnáa díbyekekée cáváájcomema maájtyúmií ojtsó pañe tsáabeke. Aane díbyeke cáhcújtso túmé íájtyumíne taáhi. Ehdú pájtyeíñe ímiááne.

⁸ Muurá Píívyéébe néehí: “Oo panévatúré íhtsútuube tapíívyema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyaaabe muurá ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoííbye.” Ehdú muurá Píívyéébe néehí.

Críjtóke Jóáa ájtyumíne

⁹ Aane íñe ámúhá nahbe o íjcyaaabe ámuha meícúbáhrámeídyuré ó ícúbáhrámeíhijcyá téhdure díbye avyéjutejpi o íjcyáabe. Áhdure ámuha teene maábucúduré ó aabúcu híjcyá Jetsocríjtó oke píáábóneri. Okée muurá waagóomé móóáj pñétú páhbau ‘Páhmoó’ némeítsihvu Píívyéébé ihjyu Jetsocríjtó dítyú íjcyane o úwáábohíjcyané hallútu. ¹⁰ Aabée tétsihyí o íjcyaaabe Píívyéébé wáabyuta íjcyajcójí díbyeke o dúúrúvahíjcyánáa tsaapi táhallú éhnéjcutu kéévánécoba óoma ihjyúvá éhne múúne rojrócó mellíjchune íhnyuvádu. ¹¹ Okée neébe:

—Ímichi oo téhijpi páneerée o ípívyéjtsoóbe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsoííbye. Áhdícyane páneere ícyooca u ájtyumíne waajácúháámitu u cáátunúne ú wálloó Áátsiá íñúñjiri 7 coomívá Éépetsoo, Ejmíínaa, Péégamoo, Tiatííraa, Tsáadí, Piradéépiiaa, Raoditséaa, éhdú coomívari íjcyané cahcújtso múnáa éllevu.

¹² Ehdúu oke díbye nééneíllí ó révoové múha óoma íhnyuvané o wáájacuki. ¹³ Aabée ó ájtyumí 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéihcyúnéj pñe tsaapi míamúnáajpídyú néébe íjtyúháacyú hallúvú íwajyámú íjcyaaabe íjyócunúúbeke. Áábéj pñétúu óóro míhé chíucunú íjpiújívújuco íjcyamíñe. ¹⁴ Áábé nííwacóo avyéta tsítsí obééjǵ íhjinédu. Áánetúu íhyálluúúcu

éhne múu cúújuwa péétécunúdu. ¹⁵ Téhdurée íjtyúhaacyu ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péétécunúdu. Áánetúu díbye íhjuváné keeváwu téhiñe níívácunúne íhjuvádu. ¹⁶ Aabée ímiánéjucúéhójtširi ejécunú 7-meváké mícúruke. Áánetúu íhjuútu níitsúwá kéhiúcunú ‘pajtyo’ néewa panéjcuvaré tsúhjívawa. Áábé húmí ámitsaráhcóo nuhba ájchúcunúdu.

¹⁷ Áábekée o ájtyúmíne dííbyé líiñévu ó áákityeíñú múu dsíjívédu. Árónáacáa íhyójtširi ímiánéjucúéhójtširi táhallúvú ipícyóone oke neébe:

—Díhllityédíñe. Muurá ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsoobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátšoiíbye. ¹⁸ Muuráhjáa o dsíjívéebe tšiiñe ó bohíí. Aabe tsáhájucó mújyú o dsíjívéityúne. Aabe míamúnáake cúújúwá pañévu ó waagóóhi. ¹⁹ Áhdícyane páneere íñe ícyooca tsúúca íjcyánema bóónetu pájtyeíñe u ájtyumíne caatúnú waajácúháámítu. ²⁰ Muurá táímiánéjucúéhójtširi 7-meva mícúruke u ájtyumíne 7-hava cahcújtso múnáa uwáábojte íjcyane nééiyóne. Áánetu 7-ihcyúvá peetéhícyúné u ájtyumíne díitye 7-hava cahcújtso múnáa íjcyane nééiyóne.

2

Éépetsóri íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Áhdícyane Éépetsóri íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “7-meva mícúruke ímiánéjucúéhójtširi ejécunúúbé 7-ihcyúvá óórótu méénúmeíñe peetéhícyúnéj pñe úllehíjcyabe ámúhakye néehíí: ² Ó waajácú muhdú ámuha meíjcyame ímí táwákimyéí meméénuhíjcyáné panévaré ámuha maáábúcúnema. Téhdure ó waajácú ímí tehjújucó ámuha meúwáábohíjcyáné ímityúmeke. Muurá Píívyéébe uwáábo múnáadi iíye díllómeíyómeke ámuha méwaajácuhíjcyá állíu múnáaré dítye íjcyane. ³ Aane ímiááné ó waajácú táwájyuri ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke íhvéjtsotúmére. ⁴ Árónáa íjcyáné tsane ímityúné ámúhá hallúri: ¿íveekí tsáhájucó oke ámuha mewájyutú tujkénúu oke ámuha mecáhjújtšoiíjyú mewájyudu? ⁵ Aane meítsáávéne méíhvété ímityúné ámuha meméénuhíjcyánetu. Ááne méímibáávye éjyúu ámuha meícyahíjcyádu. Muurá ámuha meímíjpyetétúhájchíí ílluréjucó ámúhakye o íhvéjtšoiíñe wáajácúratúmeréjucó ámuha meíjcyaki. ⁶ Árónáa tehjújucó ámuha metsárillehíjcyáné nicoraitámú ímityúné méénuhíjcyanéjhi téhdure idyé o tsáriléne. ⁷ Aane ihdyu óví ímiááné lléébo me cáhcújtšó Píívyéébe Apííchó cahcújtso múnáake nehíjcyáne. Muurá íñeri táhjátsámeítyúmé ímí ícyahíjcyámeke nihñéétsihvúré ó ájcuú mújyú dítye dsíjívéjúcúóóityúne bóhívu Píívyéébe avyéjuri tsáimíyé dítye íjcyaki.”

Ejmínari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁸ Téhdure Ejmínari íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Ímichi téhijpi páneerée ípívyéjtsoobe téhdure níjke íjcyabe páneere níjkévátšoiíbye éhnée dsíjívéebe tšiiñe bóhíbe ámúhakye néehíí: ⁹ Ó waajácú ídátšó ámuha meícúbáhrámeíhíjcyáné oke ámuha meúráávýené déjúcotu. Muurá tsaate íllure íállíñe Píívyéébeéjtedi díllómeíyómé nehníwu ámúhadítyú íhjuvahíjcyá Naavéneéjteré íjcyánéllíihye. Ehdu ídátšó ámuha ííñújiri meíjcyarónáa ámúhá avyéjú níjkyéjiri íjcyáhi. ¹⁰ Áhdícyane mááábímýeídí éhnííñevu ámuha meícúbáhrámeíñeri. Muurá ámúhadítyú tsaatéke Píívyéébere wáajácúllémeke Naavéne cúvéhojánutsómé ámuha meícúbáhrámeíí pahójtšícúj coojíva. Árónáa ihdyu íhvéjtsotúmé tsáimíyé oke meúráávýeco ámuha medsíjívétsihvújucó ámúhakye o avyéjutsómé ámuha meíjcyá mújyú dsíjívéityúmeréjucó. ¹¹ Aane ihdyu óví ímiááné

lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúme tsá nihñéétsihvúré wágóóóvéityúne.”

Péégamorí íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹² Téhdure Péégamorí íjcyáne cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Nítsúwá ‘pajtyo’ nééwa panéjcuvaré tsúhjívawama íjcyabe amúhake néehí: ¹³ Ó waajácú ámuha muhdú meícyahíjcyáne Naavéné ávyéjújkímyeíñe ííñújiri. Árome ímí tehjújuco oke ámuha meúraávyehíjcyáne oke ámuha mecáhcújtsónema. Muuráhjáa táuubállé méénuhíjcyabe Atíipake ditye dsíjívétsórónáa tsá oke ámuha meíhvéjtsotúne. ¹⁴ Áronáa íjcyáne tsane ímityúne amúhá hallúri: Amúháj piine íjcyámé tsaate Baraáa uwáábó cáhcujtsóme. Muuráhjáa diibye Baráake úwááboobe ijraémuke ímityunévú íbúwajtsómé níjcyotájté íicúvé máchohíjcyáhi. Téhdurée ihdícyámema dómácócatsíhijcyáme. ¹⁵ Áhdure idyé íjcyámé tsaate amúháj piine nicoraítámú uwáábó o tsáriléné cáhcujtsóme. ¹⁶ Aane ímityúne ámuha meméénuhíjcyáne ihdyu meíhvéjtsóne méímibáávye. Muurá ámuha meímibáávýétúhajchíí lléváhréjuco ámuha éllevu o pééíñe ílluréjuco amúhadi o ícúbáhraki. ¹⁷ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne. Muurá íínerí táhjátsámeityúmeke ó ájcuú ímiáájuvu wáájácúratúne majchódú néénevu. Áhdure diityéké ó ájcuú tsítsíj néené neewáyuvu wáájácúratúne mémé tééutu cáátúvaúvu. Aane apáámyéré teeu újcume waajácúú mumémé íjcyane.”

Tiatíirari íjcyáne cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹⁸ Téhdure Tiatíirari íjcyáne cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu illu caatúnu: “Píívyéébé Hajchi cúújuwa péétécunúdu íhyálluúúcú néébéj tuháácýú ávyeta ‘rutúrútú’ éhne múúne cúújúwari úwááñewa péétécunúdu néébe amúhake néehí: ¹⁹ Ó waajácú páneere muhdú ámuha meíjcyame tehjújuco mewáýúcatsíhijcyáne, ímí oke ámuha mecáhcujtsóne, ímí táwákimyéí ámuha meméénúne déjúcotu ámuha meícúbáhrámeíyóné maáábúcu híjcyáne. Áhdure ó waajácú táwákimyéí ímí tehjújuco ámuha meméénuhíjcyáne tujkénúu ámuha meméénuhíjcyáne éhníñevu. ²⁰ Áronáa íjcyáne tsane ímityúne amúhá hallúri: Amúháj piine Jetsabée íjcyalle Píívyéébé ihjúyú uubáalle múnáalledi díllómeílleke íná ámuha menéétulle táicúve múnáake íuwáábori állihíjcyáhi. Muurá nehíjcyalle ihdícyáméhjima ditye dómácócatsíyóné ímityúne íjcyatúne. Áhdure nehíjcyalle ditye níjcyotájté íicúvé májchoróné ímityúne íjcyatúne. ²¹ Aane ó téhmehíjcyará dille múhdurá íicyahíjcyáne íhvéjtsóne ímiáálléréjuco íjcyaki. Áronáa tsá dille ímíletú ímíjpyeténe. ²²⁻²³ Áanéllíi ó íhvéjtsóo dílleke dille chemerí ávyétá íhnáhó ícúbáhrámeíki. Téhdure díllej tsímé dsíjíveéhi. Áhdure díllema ímityúne méénuhíjcyámé ícúbáhráméíi teene íhvéjtsótúhajchííjyu. Áánetu pámeere cahcújtso múnáa waajácúú ímiááné míamúnáa íbuúúne íjtsaméí o wáájacúne. Aabe amúhake ó ájcuú muhdú ámuha meícyahíjcyáne áhdovu. ²⁴ Áronáa íjcyámé tsaate amúhadítýú Tiatíirari dílle Jetsabée uwáábó úráávýetúme. Aame tsá wáájacutú álliuré íjcyane Naavenedítýuré tsááne íhtsútúneri idíllone ditye úráávýehíjcyáne. Áyu éhdunéré téeneri amúhama ó ihjúváhi. ²⁵ Áhdícyane tsúuca oke ámuha meúraavyémé ímíñeúvú météhmémeícyó tsiíñe o tsááíñévújuco. ²⁶ Muurá íínerí táhjátsámeityúme o ímillédú nihñéétsihvúré ícyahíjcyámeke o pícyoó íñújíñe ávyéjujte ditye íjcyaki. ²⁷ Aame míamúnáake íhtsútú táúhbaá éhne múúne núpájkityu méénúmeíñe líyíhllóné úméhéiyi mewápújuhódu. Ehdú ávyéjuutéimye Líhíyóo oke ávyéjujtsódu. ²⁸ Áámeke ó ájcuú éhne tsítsívé mícúruwa ímíwu ájchúcnúdu néébedívu. ²⁹ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

3

Tsáádíyi íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹ Téhdure Tsáádíyi íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píívyéébe Apííchó 7-nevádú néene dííbyedi íjcyaaabe 7-meváké mícúruke éjécunúhíjcyaaabe ámúhakyé néehíí: Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ámuha mékévaúcunúhíjcyará Píívyéébeke ámuha meúráávyénetu. Áronáa tsá ámuha ímí meúráávyetúne. ² Áánéllii téiibúwá meíjcyáne métsúúraméí ímí dííbyeke ámuha meúráávyéíyóneri dííbyedítúyú ámuha memújtátuki. Muurá ó waajácú dibye ímillédú ámuha meíjcyatúne. ³ Méitsáávé éíjyúu ámúhakyé ditye úwaabóné tsúúca ámuha mecáhcujsóne. Áane meímíbaávyéne tsiíñe ímíñeúvú dííbyeke méuráávyé. Muurá ámuha meímíbaávyétúhajchíí éhne múúne naní múnáajpi wáajácúratúné tsáhdu o tsáábe ámúhakyé ó tuvááóvaáhi. ⁴ Áronáa íjcyámé tsaate ámúhadítúyú ímityúné meénutúme. Aame ímiáámé íjcyánéllii óoma íjcyaa tsaímíyé tsítsíj néené wajyámuunévú iújcámeíñema. ⁵ Íñerí táhjátsámeítúyúme ehdu íjcyaaáhi. Áame mémeháñe tsá o páacyúityú wágóóovéítúyúme mémeháñe cáátúváne waajácúháamítu íjcyane. Áameke ó bóhówájtsoó Llihíyodívu, téhdure níjkyéji múnáadívu. ⁶ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujsó Píívyéébe Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

Piradéepiári íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

⁷ Téhdure Piradéepiári íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Ímiáábé állíúútuube Dabííúvú avyéjú dííbyedi íjcyaaabe pááyucúné tsá múha wátájcóityuróne. Áhdure dibye wátajcóné tsá múha pááyucúityuróne. Aabe ámúhakyé néehíí: ⁸ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá dúhcú íbúwá ámuha menéérome ímí táuwáábó méuráávyehíjcyá oke tóónutúme. Áánéllii ámuha meúwáábóíñe uwááboju ámúhama o pááyucúné tsá múha wátájcóityúne. ⁹ Áronáa íjcyámé tsaate jodíómú íjcyarómé Naavéné icyánéjcuré úraavyémé íllure íállíñe tahñéjtedi díllómeímye. Árome ícúbáhrámeíñetu ámúhá lliiñévú ímíhmoúbáne ámúhakyé avyéjútsoó ámúhakyé o wájjyune iwáajácúnema. ¹⁰ Muurá íhnáhóóróné pañe ímí oke ámuha mecáhcujsónéllii ámúhakyé ó téhmeé ííñújiri ícúbáhraméí íjcyánetu. ¹¹ Aane lléváhréjuco o tsááíñe. Áánéllii múu muhdú ámuha meícyahíjcyádú tsaímíyé íjcyá ámúhá wáabyutájucó íjcyáneri ámuha mebañúmeítuyuki. ¹² Muurá íñerí táhjátsámeítúyúmeke ó pícyoó Tápiivyéébe duurúvájá apíhajcúnédú néeme ditye íjcyaki. Aame tsá mújyú dííbyedítúyú íñéityúne. Áamedítúyú ó caatúnuú dííbye mémema íhcyóómi béhne Jerotsarée níjkyéjiri íjcyácóómi méme. Áhdure ó caatúnuú béhne tamyémé díityédítúyú. ¹³ Aane ihdyu óví ímiááné lléébome cáhcujsó Píívyéébe Apííchó cahcújtso múnáake néhijcyáne.”

Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa éllevu cáátúnúmeíñe

¹⁴ Téhdure Raoditséari íjcyáné cahcújtso múnáa uwáábóobe éllevu íllu caatúnu: “Píívyéébe páneeréé ípívyéjtsoobe íjcyaduré ícyahíjcyaaabe állíútuube ámúhakyé néehíí: ¹⁵ Ó waajácú muhdú ámuha meícyahíjcyáne. Muurá ímí oke ámuha meúráávyéturómé tsá oke meíhvéjtsotúne. Aane ihdyu ó ímíllerá tsaímíyé oke ámuha meúraavyéne. Aane ámuha meímíllétúhajchíí óvíjyacóóne. ¹⁶ Ehdu múhdurá oke ámuha medáríívénéllii ílluréjuco ámúhakyé o wáágóoíñe. ¹⁷ Muurá ámuha ménehíjcyá íhtsutúme ámuha tsaímíyé meíjcyame íñetú mepíhtotúne. Áronáa tsá ámuha mewáajácúmeítúyú nucójpítsówu íevejte múúne íjcyadu ámuha meíjcyane. Áhdure tsá ámuha mewáajácúmeítúyú hállúvatúme múúne íjcyadu ámuha meíjcyane. ¹⁸ Áánéllii oke métáuméí ámúhakyé o ímíbjcho nucójpítsó nénéhíjtu ámuha mebohówaúcunújucóótuki. Muurá ámúhakyé o píáábóneri botsíi ámuha

méwájácúúveé ímiánejcúvú éhne múúne íhyálluúúné ímityúmé ityáábótsámeíñe botsíi ímíñeúvú íitedu. Óhdi ímiá uwááboju íjcyane ímíñeúvú mecáhcújtsóne méímíjpyeté éhne múúne óoro cújúwari chócóóvénetu íñéhní wágóóóvéne boone íñé imíjyaú tene íjcyadu ámuha meíjcyaki. ¹⁹ Muurá o wájýúmeke ó úwaabó ditye óóma íímíbbáavyeki. Ahdícyane ímiááméré meíjcyáne méímíbbáavyé múhdurá ámuha meícyahíjcyánetu. ²⁰ Ámúhakyé ó píúvahíjcyá éhne múúne llééhówatu mepíúvadá oke ámuha mecáhcújtsóhajchíi ámúhakyé o ímíbbájcho tsaímíyé menáhbévájcatsíki. ²¹ Muurá íínerí táhjátsámeítyúmé ímí ícyahíjcyámeke ó pícyoó táúniúvú muhdú llihíyó oke íúniúvú íavyéjuvu pícyohdu. ²² Aane ihdyu óvíi ímiááné lléébome cáhcujtsó Píívyéébé Apííchó cahcújtsó múnáake nehíjcyáne.” Ehdúu oke neebe Jetsóo.

4

Píívyéébe ávyéjújtsámeíñe

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjitu llééhowa pááyúncunúne. Áané pañétúu oke tsiíñe éhnée íhde rojrócó mellíjchúnej kéévadá íhgyúvaabe nééhií:

—Cáhawáá taéllevu dichá muhdú pájtyeíñehjívú uke o úújétsoki.

² Ájyúu Píívyéébé Apííchó piáábori ó ájtyumí teene níjkyéjí pañe ávyéjú iyyáwá hallúrí tsaapi ácuúncunúúbeke. ³ Áábé ámítsaráhcóo jájpeé, conarínaa, íjcyáne neewáyúúcu ‘rutúrútú’ nééne ámítsaráhcódu. Aanée teewa íjyáwá hallútú tuuhi pajtsícunú imíwu ‘ejmerááda’ némeíñe neewáyú áchaúncunúdu. ⁴ Ááwá úniúúcuríi tsíwahjí 24-wava íjcyane idyé ó ájtyumíhi. Áwáhjí hallúríi téhduméré 24-meva túkevétsojte óoro chahíwáánema íjcyame ácuúncunúúbeke wajyámúúné tsítsíjáhjíúvu. ⁵ Aanée pañétúéwatu rórihcyóné íhnáhó ihjyúvá éhne múúne chijchi íhgyuvádu. Áánetúu tééwá úmíwari 7-neva peetéháñé 7-nevadá nééne Píívyéébé Apííchó íjcyáne nááve. ⁶ Téhdurée tééwá úmíwari nújpacýódú ‘raúrúú’ nééneé. Átsihyíi 4-meva iyámédú néémé hálluúúné panéjcuvatú íjcyame tééwá hallúrí panéjcuvárí. ⁷ Áámedítyúu tsaapi bájú oohíbyécobádu. Áánetúu tsijpi jééú ocájídyu. Áánetúu tsijpi húmí míamúnáájpi húmídu. Ááne tsijpíi méwáájicobádú néébe wállúríjjuúncunúhi. ⁸ Áámedítyúu 6-wava íhñúwaane tsáápiitsádítyú íjcyámé hálluúúné patsíhjívatúre. Aamée ‘dáj’ néétune cójíhajchótá pécóhajchótá nehíjcyáhi:

Panévatúré íhtsútuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaaabe íjcyadúré ú íjcyá dipíívyema íjcyátuúbe.

⁹ Ehdúu diitye 4-meva íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúncunúúbe mújyú dsíjívéítyúúbeke duurúvahíjcyá téhdújtsomére. ¹⁰ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevétsojte dííbyé úmíwáwú ímíhmóúbáné dííbyeke duurúváhi. Aamée íchahíwááné dííbyé lliíñévu iwájójcóne nééhií:

¹¹ Píívyéébe múúhá avyéjuube u íjcyaaabe ihdyu tehdújuco panévatúré íhtsútuube u íjcyaaabe u ávyejúúne. Áábeke ihdyu uke muha máávyéjútsohíjcyá páneerée u ímillédú u ípívyéjtsónéhjí dityájpíyé íjcyáábeke.

Ehdúu nehíjcyáme.

5

Obééjáuúdu néébeé

¹ Áhdurée ó ájtyumí diibye íavyéjú iyyáwá hallúrí ácuúncunúúbe panéjcuváré cáátúvaháámí waajácuháámí éjécunúne ímiánejcúéhójsiri. Áhaamíi 7-neva wáumíñúmeíháámí ténevádú ejké múha íhdícyame téhaami ipááyútuki. ² Ájyúu níjkyéjí múnáajpi íhtsútuube kéévánécoba nééhií:

—¿A ijcyámé tsaate ímiáámé téhaami pááyúciyóme? ³ Tsá muurá tsáápiuba níjkyéjima ííñújiri íjcyamedítýú ímiáábé íjcyatú téhaami ipááyúcuéne éévéiyóme. Téhdure tsúúcajáa dsíjívemedítýú tsá tsáápiubaré íjcyatúne. ⁴⁻⁵ Ehdúu dibye néeneri o táhíjcyárónáa tsaapi diitye túkevjtsojtédítýú oke nééhií:

—Tahdíñe bóhoj. Muurá íjcyaaabe tsaapi Jodáá dohjíba múnáajpi Dabíiúvúj tsíménémúhaabe bájú oohíbyédú íhtsútuube íjcyaaabe. Aabe ihdyu óví téhaami paayúcu ímiáábéé íjcyane úújétsoóbe.

⁶ Ehdúu oke dibye néerónáa teene ávyéjú ijayáwá úníuri diitye túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj piine ó ájtyumí obééjáuúdu néébe íjyócunúúbeke. Áábekée boohówáné dityée ídsíjívétso díbyeke méénunéhji. Áábejtóóné 7-jtoova íjcyáábé hálluúúné téhdunéré 7-uva Píívyéébé Apííchó 7-nevádú nééne páneere ííñújívú wállómeííñe náávé íjcyane. ⁷ Aabée diibye obééjáuúdu néébe íavyéjú ijayáwá hallúrí ácuúcuúúbe éllevu ipyééne ujcú téhaami díbyé ímiánéjúcúéhótsiri íjcyaháámi. ⁸ Aabée téhaami újcúúbé lliiñévú diitye 24-meva túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééme míhmóubáhi. Aamée ítyujkévevu íjcyumúbáánema íjcyámedi téhdure óóróihllóne. Áihllójí pañée tsanééré pácuúcu wahpécunú muhdú Píívyéébema díbyeéjté meihjyuváné díbyedívú úújetéhíjcyáne nááve. ⁹⁻¹⁰ Aamée díbyeke idyúúruváné béhju majtsíjýú májtsívaju íllu nééhií:

Apáábyéré ímiáábé u íjcyaaabe ihdyu ú piivyété téhaami u pááyucúne. Úpée muurá múúha wájyuri u ícúbáhrámeííñe ú dsíjívéhi. Aabée dítyujpácýó u wáágóónej tééveri múúhake panévá íñújíne múnáa páhduvaré íhjuúvámema ú ímíbjachó ímí Píívyéébema muha meíjcyaki. Áánemáa múúhake ú picyóó díbyé avyéjúepte muha meíjcyaki. Áhdurée múúhake ú picyóó llúúvájte muha meíjcyame díbyeke meíicúveki. Aame muha méíjcyaa ávyéjúpte ííñújiri.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹¹⁻¹² Áámekée o íítehíjcyánáa ávyétá mityámé níjkyéji múnáa eevératu íjcyame téhdure kéévánécoba íllu nééju májtsíváhi:

Obééjáuúdu néébéé ícúbáhrámeííbyé ihdyu tehdújuco panévaturé íhtsútuube íjcyaaabe pane wáájacúne. Áhdure tehdújuco dibye ávyéjúúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjújtso dúúruvámére.

Ehdúu nééju májtsíváme.

¹³ Téhdurée idyé ó lleebó páábé íhdéejpi níjkyéjiri, ííñújiri, ííñújí pañe, nújpácýó pañe, íjcyame íllu nééju májtsíváne:

Eene ávyéjú ijayáwá hallúrí ácuúcuúúbee, obééjáuúdu néébeé, íjcyamútsí panévaturé íhtsútujtési íjcyámútsikye ihdyu tehdújuco metsu maávyéjújtso dúúruváméré múijjú níjkéváityúne.

¹⁴ Ehdúu nééju ditye májtsíváné boone diitye 4-meva iyámédú nééme nééhií:

—Ehdu teene tehdújuco. Áánetúu diitye túkevjtsojte ímíhmóubáne diityétsikye du-urúváhi.

6

Waajácuháámi páyuuvéne

¹ Átsihdyúu o íténáa tsúúca diibye Obééjáuúdu néébe teene waajácuháámí éjketa tujkénúene idyóváajcáróne paayúcuhi. Áánáacáa ó lleebó chijchi múu íhjuvádú oke tsaapi diitye 4-meva iyámédú néémedítýú nééneé:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ² Ahdújucóo o íítécunúné dibye pááyúcúháámí pañe tsítsíibeúvú íjju hallúri tsaapi tubóowama íjcyáabeke. Aabée íhtsútuube méénujcátsiyu íjcyáabeke cháhiwávú ditye ávohjácoobe péé méénujcátsivu tsíjtyeke ityáhjaki.

³ Áané hallúvúeháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé oke tsijpi diitye 4-meva iyámédú néemedítýú néehíí:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ⁴ Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi íjju tújpáábyeúvú néébeke. Áábé hallúri íjcyáabeke némeíñé dibye pámeere ííñújiri míamúnaa íjcyámeke itytávajtso ditye illííhyánújcátsíki. Áábedíi ávyetá íhtsútú néené cávaajco.

⁵ Áané hallúvúeháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néemedítýú tsijpi oke néehíí:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi íjju cúúvéébeúvú néébé hallúri íjcyaaabe eevéjé éjécunúúbeke. ⁶ Áanáacáa ó lleebó diitye 4-meva iyámédú nééméj pñínétú tsaate nééneé:

—Ícyooca tsájcoojí wákimyéí hallúvú tsáne áámuréjuco tríigo újcúmeíñe. Áánetu tse-báadá 3 áámuréjuco újcúmeíñe. Áánéllii tsáhájucó múu íjyácunújucootú bíínójpácyoma dúúrúbajpácyó iújcúyóneri.

⁷ Áané hallúvúeháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúnáa idyé diitye 4-meva iyámédú néemedítýú nihñéepýyé oke néehíí:

—Éje, cáhawáá dihtécunuj. ⁸ Ahdújucóo o íítécunúné téhaamí pañe tsijpi íjju llíjcyáabeúvú néébé hallúri Dsijívé imyémé íjcyáabeke. Áábe déjutúu tsijpi tsáabe mémé ícúbáhraméi. Áámútsikyé némeíñé tsahdúnéécuéllé míamúnaa ííñújiri íjcyámeke dityétsí ídsíjívétso méénujcátsii, áyabaa, chemee, íjcyáneri. Áhdurée diityétsikye némeíñé iyámedi diityéké dityétsí ídsíjívétso téhdure tsahdúnéécuélle.

⁹ Áané hallúvúeháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe idyé ó ájtyumí Píívyéébé ícúvé wájíí lliíñe dííbyé ihjyúu íhvéjtsotúmé ímí úwáábohíjcyané hallútú ditye dsíjívétsóméhjike. ¹⁰⁻¹¹ Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjí íjcyame wáníjcyámeí kéévánécoba ílluú:

—Ávyéjuube Píívyéébe ímiáábé u íjcyaaabe muhdú u néhdújuco u méénúúbeke uke muha menéé ¿mújyú ííñújiri íjcyame míamúnaa múúhakyéé dsíjívétsómeke téené hallútú u ícúbáhraíñe? Áánélliihyéé diityéké némeíñé diityékéé ídsíjívetsódú téhdure íñahbémú Críjtó ícúve múnáake dityéi dsíjívetsóné ditye ityéhmeki.

¹² Áané hallúvúeháámí éjketáa idyóváajcáróne dibye pááyúcúháámí pañe ó ájtyumí ávyetá íhnáhó ííñuji váúmeíñé tujkéveri cóójíejpi nuha cúúvenúné ávyeta kímóóvé wajyámuj cúúvédu. Áánetúu péjcóejpi tújpacýóduréjuco íjcyane. ¹³ Áanáacáa míicuru dojco ííñujívú ehne múúne higyéeráhe néévá tsijpáné kíjyébari dójcodu. ¹⁴ Áijyúu caame íévehóowá pevétsíiyéjuco ehne múúne waajácuháámí mepívíyoácódu. Áhdurée cáme wájúnema móóáj pñine íjcyáhbaújí íñe tsíéllevúréjuco. ¹⁵ Áijyúu pámeere míamúnaa ííñújiri íjcyame ávyéjutee, ehneva múnaa, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, éhdume páátánúmeí néwáyúcobáné raahóvú wáhyejúné pañévu. ¹⁶ Aamée teene néwáyúcobáneke, cáme wájúneneke, néehíí:

—Múúhá hallúvú méuhnóbá íavyéjú íjyáwá hallúri ácuúcunúúbé múúhakyé íájtyúmítuki, áhdure Obééjáuúdu néébe múúhadi ícúbáhraíyóné íhdétu. ¹⁷ Muurá tsúuca múúhadívú ícúbáhraméi wajtsí múha áábúcuítýuróne. Ehdúu nééme téhaamí pañe o ííte.

7

Ijraéemudítýú tsaate Píívyéébeéjte

¹ Átsihdyúu idyé tsiíne naavédú néené pañe ó ájtyumí 4-meva níjkyéji múnaa ííñújiri patsíhjívárí íjyócújcatyémeke. Téhmehíjcyámée ííñújii, móañee, bájunee, íjcyane kííjyeba ivááútuki. Áámekée némeíñe ííñújima nújpacyo ditye ityútávájtsoki. ² Áronáacáa tsijpi diityédítýú nuhba tsáhícyánéjcutu Píívyéébe mémé cáátúnúmeíñema tsáábe néé kéévánécoba: ³—Métútávájtsodíñeí ííñújii, móañee, bájunee, íjcyane Píívyéébeé íicúve múnáá úmicóónetu dííbye mémé mepícyóótúné hajchóta.

⁴⁻⁸ Aanée oke tsaate néé 12 dohjíba múnaa ijraéemú íjcyámedítýú 144,000-mevá úmicóónetu teene Píívyéébe mémé tsúúca pícyámeíñe: Jodáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Robée dohjíbatu 12,000-mevaa, Gáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Atsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Netarí dohjíbatu 12,000-mevaa, Manatsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsimeóó dohjíbatu 12,000-mevaa, Reví dohjíbatu 12,000-mevaa, Itsacáá dohjíbatu 12,000-mevaa, Tsaboróó dohjíbatu 12,000-mevaa, Jotsée dohjíbatu 12,000-mevaa, Bejamí dohjíbatu 12,000-mevaa, ehdu.

Tsítsíjáhjíma íjcyame

⁹⁻¹⁰ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tétsihyi diibye íavyéjú iyyáwá hallurí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsí úmíwari ávyétá mityáné míamúnaa eevératu panévá íñújíine múnaa íjcyame páhdváré íhjúvameke. Áámé wajyámúúnée tsítsíjáhjíúvú nééme wájyuhóónema íjcyame kéévánécoba nééhí:

Muurá pajtyéteju tsáá íavyéjú iyyáwá hallurí ácuúcunúúbee, Obééjáuúdu néébeé, íjcyámútsidítýu.

¹¹⁻¹² Tehdurée idyé tétsihyi diitye túkevjtsojtémá 4-meva iyámédú nééméj pñe pámeere níjkyéji múnaa íjcyame imíhmóúbáne Píívyéébeke dúúruvámé nééhí:

Tehdújuco ihdyu Mépiivyéébe múijyú níjkéváítyuube panévaturé íhtsútuube ávyéjuube íjcyabe pane wáajacúne. Áábeke ihdyu metsu maávyéjútso dúúruvámére. Ehdu teéne.

Ehdúu nééme níjkyéji múnaa.

¹³ Áánáacáa tsaapi túkevjtsojtédítýú oke nééhí:

—¿Aca aatye eene tsítsíjáhjíma íjcyámeke ú waajacú kiátú ditye tsááneé? ¹⁴ Áánéllihyéé o nééhí:

—Tsáha, Ávyéjuúbej, u ihdyu ú waajacú diityéke.

Áánéllihyéé oke neébe:

—Íjtyée ímíbaavyé Obééjáuúdu néébe tujpácýó wágóóóvénej téeveri. Aamée ávyétá íhnáhó néené ícúbáhraméí ííñújiri íjcyánetu pajtyéhi. ¹⁵ Áánéllii ícyooca Píívyéébema íjcyame dííbyeke íicúvehíjcyámeke ííne imíjyaú pícyoóbe. ¹⁶ Aame tsáhájucó múijyú ájyabáavatéityúne. Tehdure tsáhájucó ditye ádópívyenuityúne. Tsáhájucó múijyú nuhba diityéké áñúityúne. ¹⁷ Muurá ávyéjú iyyáwá úníuri íjcyabe diityé tehmeébe Obééjáuúdu néébe tsáimíyé diityéké túkévejtsojmé ííne imíjyaú íjcyáhi. Áámedítýú Píívyéébe kímóóve wáagoómé tsá íínerí kímoovéjúcootúne. Ehdúu oke túkevjtsojtédítýú tsaapi néé naavédú nééne o ííténé pañe.

8

Nihñéeháámíré waajacúháámí páyuuvéne

1 Áijyúu idyé nihñééháámí éjketaré idyónváajcárone diibye Obééjáwuúdú néébe pááyúcuháámí pañe ó ñité níjkyeji dáíhañéréjuco íjcyane wahájchotáwu. ² Áánáacáa ó ájtyumí 7-meva níjkyeji múnaa ítyujkévevu rojrócóonema íjcyame Píívyéébé úmíwari íjcyámeke. ³ Áánetúu tsaapi dííbyé ñícúvé waijí úniúvú íjyócuuvévá dííbyeéjté dííbyema íhjuvavahíjcyáne náávé mítyane pácúúcu oóróíhlló pañe íjcyánema teene icyónvájtsóneri dííbyeke ñícúveki. ⁴ Aanée teene pácúúcu dibye cóvájtsóne ójtsó úújeté Píívyéébedívu. ⁵ Átsihdyúu dííbyeke ñícúvéjítu teene llíyíhlló pañévú cújúwayúúhá iújcune dibye ííñújí hallúvú wááónemáyé apííchówu chíjchímuba ‘roríhróri’ dówájaavéhi.

Rojrócóoné llíjchúmeíñe

⁶ Áánáacáa diitye 7-meva níjkyeji múnaa tsúuca ímíbájkímyeí írojrócóoné illíjchuki.

⁷ Aanée tujkénú tsaapi írojrócó llíjchúné tujkéveri cújúwama tújpacyo úmeváné páwahji nééne dójconeri tsahtúnéécuéllé ííñují áiivyé bájunemájucu.

⁸ Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri cámeháúcobádú nééne péétécunúné móóá pañévú áákityéné nújpacyo tsahtúnéécuéllé píívyetétsó tújpacyóvuréjuco. ⁹ Ááneríi tsahtúnéécuéllé téjpacyo pañe íjcyame dsíjívéhi. Áhdurée tsahtúnéécuéllé téjpacyórí úllénéj cújúwamíiné wágóoovéhi.

¹⁰⁻¹¹ Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri níjkyeji ‘Paapáwa’ némeíñe mícúruwácoba áákityé péétécunúúbéré páneere téhíñe pañévu. Ááneríi tsahtúnéécuéllé nújpacyo páapañújpacyó mítyame míamúnaa iádóne dsíjívéhi.

¹² Áané boonétúu idyé tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri nuhba cóójíejpii, péjcoejpii, mícúruu, íjcyame tsahtúnéécuéllé áábatémé tsá ímí ájchújúcootúne.

¹³ Áijyúu méwajídú néébe íévéhóowari wáhpéebe kéévánécoba nééhií:

—ÍMáidáátsoju ihdyu ííñújí hallúrí íjcyáné míamúnáake tene pájtyeíñe nihñeéjtéré 3-meva níjkyeji múnaa írojrócóoné llíjchúcoóca!

9

1 Áróne illúhwuúree tsúuca tsijpi írojrócó llíjchúné tujkéveri mícúruwa níjkyeji ííñujívú áákityé wáhyéjúcoba ávyéta pañe néhejú watájcó ipááyúcuki. ² Aabée téhejúcoba pááyúcúnetu mítyane ojtso íjchívyé éhne múúne wájcyoha péétene ójtsodu. Aanée cóójíejpi núhbake wátajcó cúúvéncóbaúvuréjuco. ³ Aanée teene ojtso pañétú tséreemu cájtume tsújaavé páneere ííñújiri óóvimu núúodu míamúnáake íñúúoki. ⁴⁻⁵ Áámekée némeíñe apáámyekéré Píívyéébe mémé íúmicóónetu íjcyátúmeke ditye ñícúbáhra ⁵ nuhbává hajchótá diityéké dsíjívétsotúmére. Téhdurée diityéké némeíñe ííñújiri páneere úmehéénema bajtsóháñe íjcyane ditye ñícúbáhrátuki.

⁶ Ehdu tene pájtyécooca míamúnaa ídsíjívéíyóneri íjyácunúróme tsá dsíjívéityúne.

⁷ Aamée diitye tséreemu panéjuco míamúnáa humínédú íhyúmíne néeme oóro चाहिवाanedú néénema íjcyame tsúuca íjcyátsíiivyé éhne múúne méénujcátsíllii íijumu íjcyátsíiivyédu. ⁸ Áámé níwacóónee walléemú níwacóóne hajchónéhjí íjcyámé íhwájíiné bájú oohíbyécóbá íhwájíinédu. ⁹ Ááméj píujíínee úwáñe mihónédú néénevu wátájcámeímyé wáhpene íhjuvavá apííchówu éhne múúne méénujcátsívu íjchíemíiné íijumu llícyuhcóné íhjuvavádu. ¹⁰ Áámé nuówááne óóvimú nuówaanédú tééneri ditye míamúnáake tsáhojtsí nuhbává hajchótá ícúbáhraíñe. ¹¹ Áámé avyéjuubée íjcyaaabe téhdure wáhyéjúcoba ávyéta pañe néhejú avyéjuube íjcyáábe mémé heeberéomú íhjuví Abadóo. Áánetúu gríéégómú íhjuví Aporío ‘tútavájtsó múnáajpi’ nééiyóne.

12 Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe ícúbáhraméi pájtyene. Áronáacáa némeíñé tsiíñéi míñéecu íjcyane.

13-14 Átsihdyúu idyé tsiíñe téhaamí pañe tsijpi diitye níjkyéji múnáadítýú írojrócó líjchúné tujkéveri Píívyéébé íicúvé waijí óórótu méénúmeííjí hallúrí ócájij tóónédú néénéj pínétú tsaapi dííbyeke néehí:

—Tsiñaácó aatye 4-meva naavémuke eene Eoparáátej téehí únútu dóhjívámeke. 15 Ahdújucóo díbye tsiñaácómé tsahtúnéécuéllé míamúnáake dsíjívetsóné ímichíi ihdyu téijyú wáábyutájucó pícyámeímye. 16 Áijyúu némeíñé diitye tsodáhómú íjímudi úlleme 200 millóóné íjcyane.

17 Ááméj píujíínetúu ímyéénucátsí mihóné chíaíjcatyé páhduváre némiíhójí tújpmíhójíúvuu, líjcyámíhójíúvuu, ajtyúvámíhójíúvuu, íjcyane. 18 Áánetúu diitye íjímú níwaúúné bájú oohímé níwaúúnédú néémé ihjyúháñetu cúújuwaa, ojtsoo, atsóóperee, íjcyane íjchívyéneri tsiíñe mítyane míamúnaa dsíjívé tsahtúnéécuélle. 19 Muhdú íhjáa íhjúháñema íbówaañe ííñimýmú níwaúúnédú nééneri míamúnáake líihyánuhíjcyáme.

20 Áronáacáa dsíjívétumé tsá ímityúné ímyéénuhíjcyané íhvéjtsotúne. Tsáháa dítye naavémuke icyáánívahíjcyané íhvéjtsotúne. Áhdurée tsá dítye íhvéjtsotú íbóhíúbamáyé íjcyátúmeke óórotu, úwááñéwatu, nééwáyutu, úméhetu, méénúmeímyéhíjike icyáánívahíjcyane. 21 Áhdurée tsá dítye íhvéjtsotú ídsíjívétsócatsíhíjcyáne, íwáábyénúcatsíhíjcyáne, íhdícyámema idyómácócatsíhíjcyáne, íñánícyatsíhíjcyáne. Ehdúu ó ájtyumí téhaamí pañe.

10

Níjkyéji múnáajpi waajácúháámima íjcyane

1 Átsihdyúu idyé tsiíñe naavédú nééné pañe ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi íhyallútú tuuhi cápátsíucunúúbé ojtsó pañe cáámetu nítyéébeke. Áábe húmíí ajchúacunú cóójíejpi nuhba ájchúacunúdu. Áánetúu íjcyúbaacu peetéacunú cúújuwa péetéacunúdu. 2 Aabée waajácúháámíwu wáíhtúacunúháámí éjécunúúbé ímiánéjécúejtúhá túvaúacunú móóatu. Áánetúu náníñéjécúejtúhá túvaúacunúúbé ííñújítu. 3 Aabée éhne múúne bajú oohíbyécoba íhjúvadáu ávyétá íhnáho íhjúvúné tujkéveri 7-meva chíjchimu íhjúvává ávyétá íhnáho. 4 Aanée dítye muhdú nééne o cáátúnúyónáa tsaapi oke cáámetu néehí:

—Caatúnudí dítye íhjúváne. Téhdure muucá dúúbállédí teéne.

5 Áané boonétúu díbye níjkyéji múnáajpi eenée móóama ííñújítu tárívájaúacunúúbé ímiánéjécúehójtí cáámevu íhbúcuhi. 6 Áánemáa múijyú dsíjívéítyuube páneere íévéhóówari íjcyánéhjíma ííñúji, nújpacyo, múhdúné tsíeméné íjcyánéhjí ípívyéjtsóóbe mémeri neébe:

—Ímiáané tsúuca páneere níjkéváiñe éévé úújetéhi. 7 Muurá 7-meva níjkyéji múnaa íjcyámedítýú nihñéejpíyé írojrócó líjchúcucooca páneere ílluréjuco níjkéváiñe Píívyéébé múha wáájacutúné íhjúu ubáalle múnáake néhdújuco. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi eenée móóama ííñújítu tárívájaúacunúúbe.

8 Áánetúu cáámetu óóma íhjúvaabe tsiíñe oke néehí:

—Aadi níjkyéji múnáajpi eene móóama ííñújítu tárívájaúacunúúbedítýú éhaami waajácúháámíwu duúcu. 9 Ahdújucóo o pééne o táúmeíñé téhaamíwu dííbyeke. Áánéllíhyéé oke neébe:

—Áju, májcho téhaámi. Muurá u májchone íimúwu néérone díhbáú pañévú páápáñuúhi.

10 Ahdújucóo o újchúháámíwu o májchone ímiáané íimúwu néérone táhbáú pañévú páápáñuúhi. 11 Átsihvúu oke neébe:

—Ijcyanéi díhyallúrí tsiíñe pámeere míamúnáake u úúballeíñe ñná diityéké pájtyeíñe panévá iñújñe múnáa páhduváre íhjuvámeke pámeere íavyéjútémájuco.

11

Míityétsi uubálle múnáajtétsi

¹ Ehdúu oke iñéené boonétu eevéivu oke iájcúne neébe:

—Íiyyi dehvété Píivyéébé duurúvájama dílbyé ñcúvé waíji. Áhdure ú éévéé múhdúmevá tééjari dílbyeke dúúrúvahíjcyámeke. ² Áánetu ihdyu tééjá llahájtí tsúuca tsííñe iñújñi múnáa hójtí pañe íjcyane tsá u éevéityúne. Muurá 42 nuhbává tétsii Píivyéébé cóomiyi íjcyame técoomi tútávájtsoóhi. ³ Áijyu ó wáloó míityétsi kímóóvé wajyámuma íjcyamútsi táuubállé méénúúmútsikye dityétsi tamyémeri 1,260 coojívá hajchótá iúúbálle ñná pájtyeíñe. Ehdúu oke neebe cáámetu óóma íhjuváabe.

⁴ Aane diityétsi íjcyane nééiyóné eene páné iñújñi avyéjuubéré Píivyéébe íjcyáábé úmíwari orívohéécuma miñéécú peete íjcyane. ⁵ Áámútsikye múnáájtsoóromeke dsíjívétsómútsi cúújuwa diityé hallúvú írípíacóneri. ⁶ Ehdú ñná pájtyeíñe iúúbálléne hajchótá néémútsi tene iállétuki. Téhdure nújpacyo tújpacyóvuréjuco dityétsi píivyetétsoíñe íñújñiri íjcyámeke páhduváre nééne chémeháñeri ichémétsoki.

⁷ Áronáa teene iúúbállehíjcyané dityétsi níjkévacooca iyáábécobádú néébe teene wáhyéjúcóbá déjúcotu íjchíivyebe diityétsima imyéénújcatsímútsikye dsíjívétsoóhi. ⁸ Áámútsi ítemehóócú dómájcóratúné ícyahíjcyaa íhtsútu cóómí Máavyéjuubée wátyétyécúmeícyóómí uulléjijtónéj pñne técoomíyé Tsodóóma, Ejíhto, némeícóómí pañe. ⁹ Áhóócuúvuke pápihchúuj coojíváj pñnévújuco panévá iñújñe múnáa ítehíjcyáhóócuke tsá múha ímíllétyú tsaate cúúne. ¹⁰ Aame ávyeta téeneri ímíjyúúvéne iwáñehjívaténé pañe tsíménehjívú bohbanújcátsiíhi. Ehdú ímíjyúúveímyé íjyévéhreváa dityétsi diityéké Píivyéébé ihjyu iúwáábóneri pátsáricyohíjcyánéllíhye.

¹¹ Áronáa téhdune 3 coojíváj pñnévú Píivyéébe tsiíñe diityétsikye bóhítsómútsikye íajtyúmíne míamúnáa ávyetá íhnáhó íllítyeéhi. ¹² Áámútsikye tsaapi cáámetu kéévánécoba neéhi:

—Métsa íllevu. Ahdújuco diityétsi pééiñe cáamevu ojtsó pañévú ímunáa diityétsikye íténáaaca. ¹³ Áijyu ávyetá íhnáhó íñújñi vaaúmeíñeri técoomítyú tsátsii jááhañe cáhvyábáneri 7,000-meva míamúnáa dsíjíveéhi. Ááneri cóejte ávyetá íhnáhó íllítyéne Píivyéébe níjkyéjiri íjcyáábeke ávyéjútsoóhi.

¹⁴ Ehdú míjyúújújuco ícúbáhraméi pájtyeíñe. Áronáa íjcyanéi tsiíñe ícúiyé téené boonétú pájtyeíñe.

Níhñéjpyé írojróco llíjchune

¹⁵ Aanée níhñéjpyé níjkyéji múnáajpi írojróco llíjchúné tujkéveri cáámetu tsaate kéévánécoba neéhi:

Naavéné avyéjú íñújñiri íjcyaróné Mépiivyééberéjuco cáavacúné íiyéjuco Críjtoma íavyéjuutéki. Ááberéjuco tééjii avyéjuube íjcyaiñe múijyú níjkéváityúne.

¹⁶⁻¹⁸ Áanáacáa 24-meva túkevjtsojte Píivyéébé úmíwari íavyéjú íjyáwáané hallúrí ácújcatyéme dílbyé lliñévvú ímíhmóúbáne dílbyeke dúúrúvámé neéhi:

Téhdújuco Ávyéjuube Píivyéébe íhtsútuube íjcyaduré u ícyahíjcyaaabe díhñáhoru u avyéjuuténe. Aabe íñújñiri íjcyané míamúnáa úhdivu cááyóbahíjcyámeke u ícúbáhráíñe éevé úújetéhi. Áhdure tsúuca dsíjívéjúcóórómema muhdúhjáa ditye ícyahíjcyané u ímíbjchóíñe éevé úújetéhi. Aabe díicúve múnáa íhtsútujtémáyé

ídaátsojte uke íavyejúúlléne ímí díwákimyéí méénuhíjcyámeke tééne áhdovu ú ájcuúhi. Áánetu íllure ííñújiri míamúnáake tútávátsohíjcyámedi ú ícúbáhraáhi.

¹⁹ Ehdúu Píívyéébeke ditye dúúrúvánaa níjkyéjiri íjcyaja dííbyé duurúvaja páyúcúúvéne pañe ó ájtyumí dííbyé pityájcoju téhbá pañe íjcyané cajóónaba. Áánaacáa chíjchímuba dówájaavéné ávyeta ‘roríhróri’ néénáa ííñuji vááúmeíhi. Áhdurée mítyane nújpacýowááné dojcóhi.

12

Wálleemútsí apíchó nééné iyáábema

¹⁻² Ááné boonétúu idyé tsiíñe muhdú tene pájtyeííñe uubállé ó ájtyumíhi: Tsáápillée éévéalle íévéhoowávú óhdivu bóhówaavé cóójíejpi núhba ájchúdú íwajyámú nééllé. Aallée péjcoejpi núhbá hallúrí íjyócunúllé chahíwá 12-meva mícúru. Aallée ihjyúcunúhijcyá íavyéneri. ³ Áánaacáa idyé apííchówu níhbácobádú néébe tújpaábyécoba bóhówaavéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyánetu íchahíwááné ávójcatyéhi. Áánétúu íjtyóóne 10-jtoova. ⁴ Aabée íbówari tsahdúnéécuéllé mícúruke wájojcó ííñújí hallúvu. Átsihdyúu íjyócúúvetéébé díille eenée tsíímáváiñeri íjcyállé úniúvú dílle tsíímávátsike idyóóki. ⁵ Áánaacáa tsúúca tsíímáváalle wájpiwúuke páné íñújíñé avyéjuube íhtsútuube íjcyáíbyeke. Áábekée Píívyéébe íavyéjuvu ujcú díbye dííbyemáyéjuco íjcyaki. ⁶ Ááné boonée tsíiju úmívá íñéubará píívyétúné ííñújivu tsátsii Píívyéébe dííllema íhdénútsihvu. Átsihyí íjcyálleke dííbyere tehme 1,260 coojívá hajchóta.

⁷ Ááné boonée níjkyéjiri níjkyéji múnáa avyéjuube Migyééré ihyájkímuma díibye apííchówu níhbácobádú néébe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema méénújcatsíhi. ⁸⁻⁹ Aabée Migyééré dííbyeke ityáhjáne waagóó tétsihdyu ííñújí hallúvú pámeere ihyájkímumájucó éhnehjáa éíjyuúvú ííñimyédí míamúnáake tútávátsohíjcyaaabe Naavéneke.

¹⁰ Ááné boonétúu tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhií:

—Tsúúca Píívyéébe íhtsútuube íjcyaaabe íavyéjúejtéké pájtyetétsóíñe éévé úújetéhi. Muuráhjáa Ílli Críjtoke pícyoobe tééné avyéjuube díbye íjcyaki. Aane tsúúca dííbyeke dííbyé cahcútso múnáa hallúvú pájyuvaré cójáhajchótá pécójahajchótá álliúúnuhíjcyaaabe wágóoovéjucó níjkyéjitu. ¹¹ Díibye tsúúca táhjátsámeí Obééjáuúdu néébe tújpacýó wágóóóvéneri. Aanée díibye Obééjáuúdu néébe uwááboju cáhcujtsómé téhdure tsúúca dííbyeke tahjáhi. Áánéliihyée tsá ditye íllityétú idsíjívéíñeri. ¹² Áhdícyane méimíjyúu pámeere níjkyéjiri íjcyame. Áánetu ihdyu máídaátsoju tene pájtyeííñe ííñújiri íjcyámeke. Muurá tsúúca Naavéné wahájchotáréjuco íumíwa íjcyane iwáájácúne ávyétá íhnáhó icyáyobáávaténe nihñéréjuco míamúnáadi ícúbáhraíñe. Ehdúu tsaapi kéévánécoba néé níjkyéjitu.

¹³ Aabée díibye níhbácobádú néébe tsúúca ííñújívú iwágóóóveíñe iwáájácúne imíllera eenée wájpiwúuke tsíímáváalleke idsíjívetsóne. ¹⁴ Áronáacáa Píívyéébere nééjuri méwájí núwácobácúdu nééne dííllédítýú íjcyáneri wááménelle ípyée ícyahíjcyáhullévú íñéubará píívyétúné ííñújivu tsiíñe ííñimyédíjéjuco díbye díílleke ipátsárijcyótuki. Aallée 3 pijcyábáj píínévú téhulle íjcyálleke dííbyere Píívyéébe téhmeíjcyáhi. ¹⁵ Áánéliihyée idyé díibye níhbácobádú néébe dííbyere ííñimye íjcyaaabe íllímútuahjáco nújpacýo páneere icyáájávétsóneri díílleke imájcanútsóroki. ¹⁶ Áronáacáa ííñuji wácaavéné nújpacýo adúcúhi. ¹⁷⁻¹⁸ Áánetúu awáá éhniíñevu dííllédívú icyáyobáávaténe díílle hájkímumáyéjuco díbye méénújcatsíñe Jetsocríjtó uwááboju tsáimíyé úraavyémé Píívyéébé taúhbaju néhdújuco ícyahíjcyámema.

13

Apíchó néené iyáábemútsicyobácu

¹ Átsihdyúu móóá úniúvú dibye íjyócuúveténáa téémó pañétú apíichówu néené iyáábécoba íjchívyéhi. Áábé níwaúúnée 7-uva íjcyáúhjitú nehniwu Píivyéébedítýú íhjuváné caatúváhi. Áánetúu íjtyóóne 10-jtoova íjcyánetu íchahíwááne. ² Aabée bájú oohíbyécobádú néébéj tuhááñé báju íjúj tuhááñédú néébé ihjyu apíichówu. Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó ávyéjuube dibye íjcyaki. ³ Áábé níwaúúnétúu tsau tsaate cáváájcou dsíjívérou tsiíñe bóhíneri panévá íñújíne múnaa mítyane iúllévénúne dííbyeke ávyéjujtsóhi. ⁴ Áhdurée diibye níhbácobádú néébeke ávyéjujtsómé dibye iyáábécóbake ávyéjuutétsónélliíhye. Áánemáa diibye iyáábécóbadiítýú néémeé:

—¿Aca íhya íjcyaaabe tsaapi áadidívú úujetéebe? Tsáháubá muurá múha íjcyatú dííbyeke táhjáiyóme.

⁵⁻⁷ Áábekée diibye níhbácobádú néébe picyóó dibye íñújí avyéjuube íjcyá 42 nuhbává hajchóta. Áánemáa táuhbaabe dibye ímityúné Píivyéébedítýú íhjuvaki. Áhdújucóo ávyéta néhni dibye íhjuváné dííbyedítýuu, dííbyé duurúvátuu, níjkyéjiri íjcyámedítýuu, íjcyane. Áánemáa dííbyeéjtema imyéénújcatsímyeke táhjaábe. Áábé hójtsí pañée pámeere páné íñújíne múnaa páhduváré íhjuváme. ⁸ Aamée pámeere dííbyeke ávyéjujtsó dúúrúvamé. Áánetúu apáámyéré tsá dííbyeke ávyéjujtsotú íñújijkyéé ípívyéévévúné íhdéjuco idsíjívéíñé pítyájcámeíbyé Obééjáuudú néébedi íjcyáháámitu imyéemeháñé íjcyame. ⁹ Aane ihdyu óví ímíááné lléébome cahcújtsóhi. ¹⁰ Muurá tsíjtyeke cúvéhoojánúmeke téhdure cuvéhoojánúmye. Tsíjtyeke dsíjívétsómeke idyé dsíjívétsómye. Áhdícyane tsúuca Píivyéébeéjté íjcyame múu ímíñeúvú dííbyeke icyáhjújtsóne ehdu nééronéhjí aabúcuhi.

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi iyáábécoba íñújí pañétú íjchivyéné obééjáuúuj tódú íjtyóócu néébeé. Aabée íhjuvává ávyétá apíichó níhbácobádúu néébe íhjuváu. ¹² Aabée íhtsútuube éhnée tsau íhñíwau cáváájcámeíú tsiíñe bóhíbe iyáábécoba íhtsútuube íjcyadu. Aanée diibye obééjáuúuj tódú íjtyóócu néébe táuhbá pámeere míamúnaa íñújiri íjcyámeke ditye diibye eenée íhñíwau tsau cáváájcámeíú tsiíñe bóhíbeke idyúúrúvaki. ¹³⁻¹⁴ Áánemáa dííbyé úmíwávú méénúráityuróné méénuhjcyaaabe. Aabée míamúnaa íténeríyé cáámetu níityétsó cúújuwa íñújívú. Ááneríi míamúnáake iállíñe táuhbaabe ditye diibye íhñíwáu cáváájcámeíú tsiíñe bóhíuma íjcyáábé níjcyota imyéénuki. ¹⁵ Áhdújucóo ditye níjcyóné pañévú dibye íhñáhoori íbóhí pícyoobe íhjuváváhi. Áánemáa neebe pámeere múhdumé diibye níjcyotáábeke dúúrúvatúmeke idsíjívétsóíñe. ¹⁶ Téhdurée táuhbaabe pámeere idáátsojte tsíjtyé hójtsí pañe íjcyamee, tsíjtyé hójtsí pañe íjcyatúmee, íhtsutúmé éhnéva múnaa, íjcyámeke úmicóónetu ímíánéjicúéhojtsíjúbatu dííbye mémé íjcyaki. ¹⁷ Áijyúu teene dííbye mémema íjcyatúmé tsá píivyététú íñá íñáhjíhenúne. Apáámyéree dííbye mémema, dííbyé nóómerómá, íjcyame píivyété tsíeméné íñáhjíhenúne.

¹⁸ Aanée dííbyé nóómero 666 íjcyane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú ímichi cáábyé nóómeró teene íjcyane, íñá nééiyóne.

14

144,000-meva májtsiváne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí Obééjáuudú néébe Tsióó caméwájú hallúrí íjyóconúúbeke. Áábemáa 144,000-meva míamúnaa íjcyámé úmicóónetu dííbye mémema Cááni mémé caatúváhi. ² Áánáacáa níjkyéjitu tsane íhjuvává éhne múu teehi níívácunúné íhjuváu.

Áhdurée ó lleebó chijchi íhjuváu. Áronáacáa botsíi ímíñeúvú ó lleebó ehne múu cúmubáané ditye áámune íhjuvádú tene íhjuváne. ³⁻⁴ Áanáacáa Píivyéébe íavyéjú ijyáwá hallúrí íjcyáábé úníuri 4-meva iyámédú néémema túkevétsojte íjcyámé úmíwari diitye 144,000-meva íjcyame májtsivá béhju majtsíjyu. Aajúu tsá múha tsijtye píivyetétú imájtsiváne. Apáámyéree tsúúca Píivyéébe újcume tsaímíyé Obééjáwuúdú néébeke úraavyémé ímityúné méénújúcootúmé piivyeté teeju imájtsiváne. Muuráhjáa dííbyej téeveri ííñújiri íjcyané míamúnáadítú tsúúca pájtyetémeke Cáani Píivyéébema ímí íjtsúcunúmútsí tehjújucu ímíá ñícúvédu. ⁵ Aamée tsá állíuutúne. Áhdurée tsá ditye íñnerí néétsámeítúne.

Níjkyéji múnaa úúballéne

⁶ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi íévéhóowari wáhpéébeke. Aabée panévá íñújine múnaa páhduváré íhjuvámeke ímíáájú pajtyéteju múijyú níjkéváityúne úwaabóhi. ⁷ Aabée kéévánécoba nééhií:

—Píivyéébeke ímíñeúvú mecáhcújtsóne máávyejújtsó. Muurá tsúúca míamúnaa muhdú ícyahíjcyané diityémá díbye ímíbájchóíñe éévé úújetéhi. Áhdícyane dííbyeke méduurúvá panéereé íévéhóowari íjcyánéhjima ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbeke.

⁸ Aané boonée idyé tsijpi bóhówáávebe nééhií:

—Tsúúca Babiróonia íhtsútu cóomí íjcyárocóomí wágóoové panévá íñújine múnáake técoomí múnaa ímityúnejcúvúré íbúwátsohíjcyané déjúcotu.

⁹⁻¹¹ Átsi ehóowari íjcyánéhjima ííñuji, móañe, téhíwuúné, méénúúbekehdyúu idyé tsijpi bóhówáávebe téhdure kéévánécoba nééhií:

—Téhdure pámeere múhdumé díibye iyáábécóbama íñíjcyota dúúrúvahíjcyámé úmicóonetu, íhyójtínéúbatu, dííbye mémé cáátúnútsámeímyedívú Píivyéébe ávyetá íhnáhó icyáyobáávaténe cúújuwa atsóoperémá péétécunúwá pañévú diityéké waagóóhi. Aame ícúbáhráméí múijyú níjkéváityúne Obééjáwuúdú néébema níjkyéji múnaa íjcyámé úmíwávu. Aane ditye tééwá pañe ícúbáhrámeíñe ójtsó tsá múijyú níjkéváityúne.

¹² Áané íhdétú múu pámeere íñe múhdumé tsúúca Píivyéébeéjité íjcyame dííbye taúhbaju néhdu ícyahíjcyámé ímíñeúvú Jetsóoke úraavyé panévare mávaríjchojúúné íáábúcúnema.

¹³ Átsihdyúu idyé tsaapi oke níjkyéjitu nééhií:

—Íllu nééne caatúnu: “Maímijyu ihdyu diitye Ávyéjuube Jetsocríjtoke cáhcujtsómé dsíjívémé íjcyanej. Muurá Píivyéébé Apííchó néé íwákimyéityu ditye wáyéeevéne. Áané wákimyéí ímí diityémá níjkéváhi.”

Ííñújiri íjcyame újcúmeíñe

¹⁴ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí íévéhóowari tsitsíwu nééne ójtsó hallúrí tsaapi míamúnáajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óoró chahíiwama íjcyabe ejécunú tsuhjíváwu nééwa ñítsúwa. ¹⁵ Áanáacáa tsijpi níjkyéji múnáajpi Píivyéébé dúúrúvájá pañétú íjchíivyebe kéévánécoba dííbyeke nééhií:

—Tsúúca ííñújiri bajtsóháñe íjcyane keeméhi. Aaneaajpídyú néébe ácuúcunúúbeke. Aabée imíwu óoró chahíiwama íjcyabe ejécunú tsuhjív ílluréjuco wáhdáhínúne daahívetso. Tsúúca teene u ááhívetsóíñe éévé úújetéhi. ¹⁶ Áhdújucóo díbye iwáhdáhínúne ááhívetsóne.

¹⁷ Áané boonée idyé tsijpi Píivyéébé duurúvaja níjkyéjiri íjcyájá pañétú íjchíivye téhdure tsuhjíváwu nééwa ñítsúwá ejécunu. ¹⁸ Áábekée tsijpi cúújúwá tehmeébé Píivyéébé ñícúvé wájíí íjcyátsihdyu tsáábe kéévánécoba nééhií:

—Tsúúca óova néévá naamé ííñújiri. Aane ílluréjuco péene daahívetso. ¹⁹ Áhdújucóo díbye ípyéene újcune wájojcóné téené dotsúhcúíhcyú pañévú muhdú Píivyéébe ímityúmedívú icyáyobáávaténe diityéké ícúbáhráíñe nááve. ²⁰ Áhdújucóo díbye

míamúnáake Jerotsarée tsiéllevúré ícúbáhrámé tujpácýo caajávé tétsii íjyumú íjcyámé ihjyúháñé tujkévevu 300 kiróómetró hajchótá ííñújí hallúri.

15

Nihñéeneré 7-neva ícúbáhráméí íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsiíñe apíichówu néene íévéhóówari. 7-meváa níjkyéji múnaa bóhówaavé Píívyéébe icyáyobáávaténe nihñéré míamúnáadi páhdúvaré ícúbáhráíñéhjima tsáámeé.

² Áhdurée ó ájtyumí éhne múúne tsane nújpacýo ávyeta ‘rauráú’ néhdu néene pañétú cúújuwa péétécunúne. Áané úníuríi diitye iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyatúme téhdure dííbye mémema íjcyatúme. ³⁻⁴ Aamée Píívyéébe diityéké ájcúné cumúbáánema íjcyame májtsivá dííbyé ícúve múnáajpi Moitséeúvú majtsíjyú Obééjáwuúdú néébedítýú íllu nééjuú: Panévaturé íhtsútuube Píívyéébe apáábyéré ímiáábé u íjcyabe u állíúútuube páné avyéjuubéré ú íjcyáhi. Áábeke uke panévá íñújííne múnaa íavyejúúlléne duurúvahíjcyáhi. Muurá waajácúme ímiáábé u íjcyánéllii muhdú u néhdújuco u méénune.

Ehdúu nééju májtsiváme.

⁵ Áané boonée idyé ó ájtyumí Píívyéébe duurúvájá pañétú pañétúeho mójcoho páyúcuuvéné dííbyé taúhbajúúné cáátuváné tééhó pañe íjcyaho. ⁶ Téhdurée tééjá pañétú diitye 7-meva níjkyéji múnaa íjchívyé Píívyéébe míamúnáadi ícúbáhráíñéhjima. Áámé wajyámúnéne ávyeta ‘namínámí’ néémé ocájímííhéné óórómííhéné diityéké íjpiújíínevújuco íjcyane. ⁷ Áámekée diitye 4-meva iyámédú néémedítýú tsaapi ajcú diityé tujkévevu óórótu méénúmeííhllójuvu. Áihllóji pañe teene Píívyéébe múijyú muhdú íjcyáítyuube míamúnáadi ícúbáhraíñe. ⁸ Áánaacáa dííbyé íhtsútú ojsódú néene wahpécunú duurúvájá pañe. Áijyúu tsá múha tééjá pañévú úcáávetú diitye níjkyéji múnaa míamúnáadi ícúbáhrané níjkévátúné hajchóta.

16

Ícubáhráméííhllóne

¹ Áánaacáa tééjá pañétú tsaapi kéévánécoba diitye 7-meva níjkyéji múnaake néehíi:

—Ííñújívú mepéene eene éihllóji pañe íjcyane Píívyéébe míamúnáa wáábyuta méénune mécahpíñú ditye ícúbáhrámeíki.

² Áhdújucoo tsaapi ipyéene ihñéíhlló pañe íjcyane cáhpíóneri pámeere iyáábécóbá níjcyotáa dúúrúvahíjcyámé téhdure dííbye mémema íjcyane áhllávatéhi.

³ Áané boonétúu tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane móóácóbá pañévú cáhpíóneri éhne múúne dsíjívémé tujpácýódú nújpacýo íjcyáneri pámeere téjpacýo pañe íjcyane dsíjívéhi.

⁴ Áané boonétúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane íayáhíhjí pañévú cáhpíóneri nújpacýo píívyeté tujpacýóvuréjuco. ⁵ Áánemáa neébe:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe ímiáábé íjcyaduré u íjcyabe míamúnáake u ícúbáhráne.

⁶ Muuráhjáa díhjúu uubálle múnaama tsijtye ímí uke cáhcújtsómé tujpácýo waagóóme. Áánéllii tehdújuco diityéké tujpacýóvú u íjchone.

⁷ Áané boonée tsijpi Píívyéébe ícúvé waijí íjcyátsihdyu néehíi:

—Tehdújuco ihdyu Píívyéébe panévaturé íhtsútuube avyéjuube u íjcyabe míamúnáake u ícúbáhráne.

⁸ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane cóójíejpi núhbá hallúvú cáhpíóneri nuhba éhnííñevu állóócoténé míamúnáake áíúcúhi. ⁹ Ááne ne tsári nehníwu Píívyéébedítýú

ihjyúváne ímityúné imyéénuhíjcyánetu tsá ditye ímíletú íhveténe. Áánemáa tsá dííbyeke ditye ávyejúúletúne.

¹⁰ Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane diibye iyáábécoba eenée móóá pañétú íjchíivyeébé avyējú iyyáwá hallúvú cáhpíóneri dííbye avyējú tútávaavéhi. Áijyúu míamúnaa ávyeta ícúbáhrámeíñe ávyeri íhníjwááñe íhdóhi. ¹¹ Aamée éhniñevúré nehníwu ihjyúvá níjkyéjiri íjcyaae Píivyeébedítýú ahlláháñema tsíñéhjiri ícúbáhrámeíñe déjúcotu. Áánemáa tsá ditye íhvéjtsotú ímityúné imyéénuhíjcyáne.

¹² Átsihdyúu idyé tsijpi ihñéíhlló pañe íjcyane Eoparááté pañevú cáhpíóneri teehi áraavé ávyéjute nuhba tsáhícyánéjcutu ítsodáhómuma méénujcátsivu tsááme tsíñejcúehívú ípájtyeki.

¹³ Áánáacáa diibye níhbácobádú néébeé, tsijpi iyáábécobádú néébeé, Píivyeébé ihjyú uubáalle múnáájpidi díllómeíbyee, éhdúmé ihjyúháñetu naavémú ahcómúdú nénehji cájtume méénuráítyúronéhjí méénuhíjcyáhi. ¹⁴ Aamée panévá iñújíine múnáake íavyéjútémá pihjyúcú íhtsútuube Píivyeébe muhdú ditye ícyahíjcyáné diityémá ímibájchócooca dííbyema imyéénújcátsíki.

¹⁵ Áánáacáa Jetsóó oke néehíi:

—Pecútétsihdyuré muurá ó bóhdií múha íjtsótúnáa éhne múúne naní múnáajpi tsáhduú. Aane ihdyu íjtsome maímijyu tsá íñnerí núcójpívéityú éhne múúne íevejte íjcyame núcójpívédu.

¹⁶ Aanée diitye naavémú tsúuca pihjyúcú pámeekéré míamúnáake íavyéjútémájucó tsátsihvu heeberéómú ihjyúrí ‘Amagedóo’ némeítsihvu.

¹⁷ Átsihdyúu idyé nihñeejpíyé ihñéíhlló pañe íjcyane íévéhoowávú cáhpíóné tujkéveri Píivyeébe níjkyéjitu idyuurúvájá pañétú kéévánécoba néehíi:

—Áyu ícyooca ihdyu tsúuca páneere níjkéváhi. ¹⁸ Áánáacáa ávyetá íhnáhó chíjchímuba dóvájaavéné ‘roríhróri’ néené tujkéveri ávyetá íhnáhó íñúji váúmeí íhdée ivááúmeíhíjcyáné ehniñevu. ¹⁹ Áánerí Babiróónia íhtsútu cóómí íjcyárocóómí wáhcabá 3-neva panéjcvávú. Ehdúu técoomí múnáa ímityúné méénuhíjcyáné déjúcotu Píivyeébe ícyáyobáávaténe ávyetá íhnáhó diityédí ícúbahráhi. Áhdurée páneere íñújíiri íjcyácoomíjí wáhcávyabáhi. ²⁰ Áhdurée páneere móáñej píine íjcyáhbaújima íjchí íñújí caméwajúné tsáhájucó íjcyatúne. ²¹ Áijyúu Píivyeébedítýú nehníwu míamúnaa uhbá díbye diityé hallúvú nújpácyówácobáné dójcoótsóneri ícúbáhrámeíñe déjúcotu.

17

Nahtsíwamééwa ícúbáhrámeíñe

¹ Átsihdyúu tsaapi diitye níjkyéji múnáa 7-meva íjcyámedítýú oke néehíi:

—Dícha uke o úújétso aalle eene nújpácyó hallúrí íjcyalle íhtsútulle nahtsíwamééwá muhdú ícúbáhrámeíñe. ² Muurá panévá iñújíine múnáa íavyéjútémáyé ímityúné dííllema imyéénúneri íjtsaméi tútávajtsóhi.

³ Ehdúu naavédú nééne o íténé pañe oke íñééne tsajtyéébé íñéubará píivytúné íñújíivu. Áhullée ó ájtyumí tújpáabyécoba néébe iyáábeke íhñíwáúúné 7-uva íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábeke. Áábedítýúu mítyane meméháñe caatúvá nehníwu Píivyeébedítýú íhjuváne. ⁴ Áábé hallúrí díille walle ácuúcunúllé wajyámú ávyéta ímí duujínuúdú nééja tsániñe tújpájávu. Aallée ícyaaavé tsáimíyé óórótu, péérátu, páhduvaré imíwu nééne newáyúúnetu, méénúmeíñehjívu. Aallée ejécunú óóróíhlló pañe páhduvaré nééne ímityuháñe imyéénuhíjcyanéjhi wáhpécunúne. ⁵ Áállé úmícotúu caatúváné íñáhjáubáhjáa

nééiyóné illúu: “Íhtsútu cóómí Babiróonia pámeere nahtsíwaméewámúj tsíju; téhdure páneere ímítyunéhjí íñújiri íjcyánéj tsíju técoómi.” ⁶ Áálekée o ítténe ó waajácú Píívyéébejté ímí Jetsóoke iúráávyéné déjúcotu dsíjivehíjcyámé tujpácýori dille llíyícyavéne.

⁷ Ááneríi mítyane o úllévenúúbeke oke níjkyéji múnáajpi nééhií:

—¿Íveekí ayájú ihnáhorá u úllévenúne? Cáhawáá eene dííbyé hallúri dille íjcyáné iyáábé 7-uva íhñíwaúúné íjcyáábej tóóné 10-jtoova íjcyáábema diityétsidítýú uke o úúbálleki.

⁸ Muurá diibye tsáhájucó íjcyájúcootúne. Ároobe tsiíne íbóhííne wáhyéjúcóbá pañétú íjchívyéé mújyú tsiíne íbóhíjúcóóítýúhullévú iwágóóóveki. Áábedi míamúnaa ullévenúú íñújii ípívyéévéjyújuco pájtyetéme mémeháñé cáátúváne waajácúháámítu imyémeháñé íjcyatúme.

⁹ Aane ihdyu óví wájácúnejcúmé waajácú íínerí tene íhjuváne. Muurá eene 7-baúvá cámeháúné hallúri diille walle ácuúcunúhbaújí nééiyóné eene 7-uva íhñíwaúúne.

¹⁰ Áhdure 7-meva ávyéjute íjcyane nééiyóne. Áámedítýú icyooca tsaapi ávyéjuube íjcyáhi. Áánetu 5-meva tsúúca téénetu pájtyéhi. Áánetu tsijpi nihñéejpíyé ávyéjúúteé wahájchotáwuúre. ¹¹ Áábedítýú diibye iyáábécoba tsúúcajáa dsíjivéroobe tsiíne bóhíibe cáamááveéhi. Áábema 8-mevájúcooi teene 7-neva íjcyáné avyéjutu pájtyeííne. Ároobe bóónétu ávyétá wágoóóoveréjuco méénuííne.

¹² Áábema tsijtye 10-meva wahájchotáwu ávyéjuutéííne nééiyóné eene 10-jtoova íjtyóóne íjcyane. ¹³ Aame ípítýácójcatsííne dííbyeke píááboó dibye éhñííñevu íhtsútúúveki. ¹⁴ Aame Obééjájwuúdú néébema méénújcatsíyómeke tsanéjcuúré táhjáiibye pámeere ávyéjuté ehñííñevu íhtsútuube ávyéjuube íjcyáábe. Áánetu ihdyu ípyéé ityújkevééllémeke dibye újcume ímí dííbyeke úráávyehíjcyámé dííbyema íjcyááhi. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

¹⁵ Átsihdyúu idyé tsiíne oke neébe:

—Muurá eene nahtsíwaméewá nújpácýó hallúri ácuúcunújpácýó ú ájtyumí mítyane míamúnaa panévá íñújiiíne múnaa páhduváre íhjuvámé dóbééveííne nééiyóne.

¹⁶ Áánetu eene iyáábé 10-jtoova íjtyóóne íjcyáábema téhduméré ávyéjute íjcyame diille nahtsíwamééwake nehnílleéhi. Aame díílleke ityútávájtsóne íhvéjtsolle íjcyáá íícúvérátulléréjuco. Áálleke bóónétu ílluréjuco dítye cóvájtsóííne. ¹⁷ Píívyéébere diityéké tééné íjtsaméivu ájcuú dibye muhdú néhdújuco tene ípájtyeki. Áánéllii diitye ávyéjute 10-meva iyáábeke íhtsútúúvétsoó dííbyere Píívyéébe néhdújuco. ¹⁸ Áánetu diille wálleke u ájtyumíne panévá íñújiiíne avyéjú comííne nééiyóne. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

18

Babiróonia wágóoovéne

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi íhtsútuube íjcyaaabe cáámetu nítyéébé ámítsaráhcó íñújii ájchúcunúúbeke. ² Aabée kéévánécoba nééhií:

—Tsúúca Babiróonia íhtsútu cóómí íjcyárocóómí wágóóóvéne boone téápajyúri naavémuréjuco nehníwu nééné wahpéjtema. Aane ihdyu óvi téhdújuco técoomi wágóoovéne. ³ ¿Íveekí panévá íñújiiíne múnáake ímítyunévú íbúwátsohíjcyacóómi? Téhdure ¿Íveekí técoomíyí álliúré úwáábómeííne íñújiiíne avyéjute icyáhcuújtsóne ávyétá ímítyúné méénuhíjcyáhi? Áhdure técoómi múnaa mítyane íéhnéváíyóneri íjyácunúne panévá íñújiiíne nahjíhe múnáake mítyane dsíídsínuhíjcyáhi. ⁴ Ehdúu dibye néénáa idyé tsijpi téhullétúre cáámetu nééhií:

—Méijchívyé écoomítýú múhdumé tahñéjté íjcyame técoomí múnaa ímítyúné méénuhíjcyáné ámuha meméénútuki, áhdure tééné hallútú dítye ícúbáhrámeídyú ámuha

meícúbáhrámeítyuki. ⁵ Muurá técoomí múnáá imítyúcoba éhniíñevuré lílyaaténé oo Píívyéébe múhdurá o íjtsúcunúnéllii téené déjúcotu diityéké ó ícúbáhraáhi. ⁶ Ahdícyane óvi ihdyu diityéké ó ícúbáhrá muhdúhjáa ditye tsíjtyeke ícúbáhrahíjcyáne áhdó ditye iwáájáacuki. ⁷⁻⁸ Muurá ííbúwá pañe imítyájkímeyeíñe nehíjcyámé íhtsutúme íjcyámeke mújyú kímóove pájtyeítyúne. Áhdure nehíjcyámé mújyú muhdú íhcyóomi íjcyáítyúne. Áámeke ihdyu téene áhdó óvi o kímóvejtsómé ícúbáhrámeí ájyáháñema dsíjiveri. Muurá panévaturé íhtsútuube Píívyéébe o íjcyaaabe diityé imítyú déjúcotu diityéké o ícúbáhráme cóomí áíívyééhi.

⁹ Aane muurá panévá íñújíñe avyéjunte técoomí múnáama ímityúne méénuhíjcyámé tsáimíyé ímíjyuuri íjcyarómé técoomi ámópácyoovéné íajtyúmícooca kímóoveéhi. ¹⁰ Aame téeneri íllityéne tsíhyulléturé ííteme neéhi:

—¡Máídaátsoju muhdú íveekí íhtsú cóomijí Babiróonia íná pajtyej! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecúteré tsúuca wágóóovecóomi! Ehdú neeímye.

¹¹ Ááneri panévá íñújíñe nahjíhe múnáa mítyane kímóoveé ihñénéhjí kiá íñáhjíhenújucóóítyúneri. ¹² Muurá técoomi nahjíhénuhíjcyámé óoroó, páráataa, bóróótsee, íéeroó, péeraa, tsíñehjí panévare mítyane áhdómeíñe néwayúúnee, íjcyane. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé ímíá wajyámúúne ríinoó, tséedaá, íjcyane tújpájáhjíúvú néenema duujínuúdúnéjahjí. Áhdure nahjíhénuhíjcyámé páhduvaré nénehjí imyéwu cúvááne uméhéenema imíwu néené néwayúúnetu méénúmeíñéhjí. ¹³ Áhdure páhduvaré néené pacúúcuháñe imyéwu cúvanéhjí míraa, íjtsiéétsoo, íjcyane nahjíhénuhíjcyáme. Majchóháñe nahjíhénuhíjcyámé bíinoó, dúúrubaa, haríinaa, tríigoó, íjcyane. Téhdure teene majchó uménú nahjíhénuhíjcyámé canéerama tsíñehjí. Téhdure nahjíhénuhíjcyámé jéemú ocájímuu, obéejámuu, íjjumuu, íjchíemíínee, míamúnaa, íjcyane. Ánehjí kiá íñáhjíhenújucóóítyúneri kímóoveímye. ¹⁴ Aame técoomíúvutu neéhi:

—¿Kíavújuco ícyooca técoomíúvú íhtsútuj? Tsúuca páneemáyé técoomi wágóoovéné tsá mújyú maájtyumíjucóóityúne.

¹⁵⁻¹⁶ Aame téeneri íllityéne técoomíúvú íjcyátsí kémuélléturé ííteme ikímóóvéne neéhi:

—¡Máídaátsoju íveekí íhtsú cóomijí Babiróonia muhdú íjcyaa éhne múúne walle imíwu néené wajyámúúnema íjcyalle tsáimíyé icyáávellédú nécoomi! ¡Ávyeta muhdú meíjtsótútsihdyu peecúteré tsúuca wágóóovecóomi! Ehdú neeímye. ¹⁷ Aane muurá muhdú técoomi wágóoovéné cújúwamíneri úllehíjcyámé pámeere íavyéjutmá íwákimyéi múnáa ájtyúmííhi. ¹⁸ Aame técoomi áíivyéne ámópácyoócunúne ííténe neéhi:

—¿A íjcyacóomí tsícyoomi écoomíúvú nécoómij? ¹⁹ Aame ikímóóvéne íhñíwaúúné íbállííñémeíñe neéhi:

—¡Máídaátsoju muhdú íveekí écoomi íhtsú cóomijí íná pajtye técoomíújuco múúhá wákimyéi cújúwamíneri muha metsájtyéné hallúvú medsídsívahíjcyacóomi! Ácoomi ¿íveekí peecúteré tsúuca wágóoovéhi? ²⁰ Ehdú ditye kímóóvénaa pámeere níjkyéji múnáama múhdumé tahñéjté íjcyame táuwááboju úwáábohíjcyámé imíjyuúhi. Áánetu técoomí múnáadi ó ícúbáhraa tahñéjteke díbye ímityúne dáríívehíjcyáne déjúcotu. Ehdú Píívyéébe neéhií.

²¹ Átsihdyúu idyé o ííténáa tsíjpi íhtsútuube níjkyéji múnáajpi nééwayúcoba móóá pañévú iwááóne neéhií:

—Eene móóá pañévú nééwayu o wááodu muurá íhtsútu cóomí Babiróonia wágóóovecóomí tsáhájucóo mújyú maájtyúmíityúne. ²² Tsáhájucóo mújyú técoomí múnáa iwáñehjívaténe cúmubáánema chíyóroó líljchune melléébóityúne. Téhdure tsáhájucóo

téoomíyí ípyée imyéenuhíjcyádú panévá wákimyéí ditye méénune maájtyúmíityúne. ²³ Tsáhájucó mújyú técoomi tsaímíyé péétécunúityúne. Tsáhájucó técoomívú ditye ityáábávájcatsíñe wañéhjíné méénúityúne. Páneere técoomí ihtsútú nijkévaáhi. Muuráhjáa técoomí nahjíhe múnáa ihtsutúmé tsíjtyé nahjíhe múnáa ehníñevu íjcyame panévá inújñine múnáake mütátsohíjcyá waabyenujúúneri.

²⁴ Áhdurée técoomívú Píívyéébé ihjyú uubálle múnáama pámeere dííbyeéjteke dsíjívetsóme. Ehdúu níjkyéji múnáajpi néé naavédú nééne o ítténé pañe.

19

¹ Átsihdyúu idyé téené pañéré ó lleebó cáámetu mítyame míamúnáa kéévánécoba nééneé: Métsu Mépiivyéébé ihtsútuube ávyéjuube íjcyáábedítyú pajtyéteju tsáabeke maávyéjújtsoki.

² Muurá muhdú tene íjcyadújucó díbye muhdú míamúnáa ícyahíjcyáné ímíbajchóne. Muuráhjáa nahtsíwamééwá panévá inújñine múnáake ímítyúneri ityútávájtsóne dííbye ícúve múnáake dsíjívetsóné déjúcotu dííllede ícúbáhraábe.

³ Átsihdyúu idyé tsiíñe néémeé:

—ÍMétsu maávyéjújtsó Píívyéébeke! Muurá técoomi ihtsútu cóomí áívyéne ójtsó tsá mújyú íhvetéityúne.

⁴ Áhdurée idyé diitye 24-meva túkevétsojtémá 4-meva iyámédú nééme Píívyéébe íavyéjú jiyáwá hallúrí ácuúcunúúbe líiñévú ímíhmóúbáne nééhií:

—ÍMétsu maávyéjújtsó Píívyéébeke!

⁵ Áhdurée idyé tsijpi tétsihyi íjcyaaabe nééhií:

Métsu pámeere ídáátsojtémá ihtsútujte múhdumé Mépiivyéébé ícúve múnáa meíjcyame díbye ímillédú meíjcyame dííbyeke maávyéjújtsoki.

Obééjáuúdu néébe wáñehjíváténe

⁶⁻⁸ Átsihdyúu idyé tsiíñe ó lleebó éhne múúne teehi níívácunúné tujkéveri mítyane chíjchimu íhjuvadú míamúnáa íhjuváne. Íllúu néémeé:

Panévatúré ihtsútuube Ávyéjuube Píívyéébe íjcyáabeke ihdyu metsu maávyéjújtsóneri meímíjyuúki. Muurá Obééjáuúdu néébe tsúuca ihñéjtema wáñehjívátéé éhne múúne tsaapi ityáábáváné wañéhjí méénudu. Áánéllii tsúuca íjcyátsíiivyémé ímiá wajyámúúné tsítsíjahjívú iújcámeíñema.

Ehdúu néémeé. Aane teene tsítsíjahjí Píívyéébeéjté ímiáámé meíjcyane nééiyóne.

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéji múnáajpi oke nééhií:

—Íllu caatúnu: “ÍMaímijyu ihdyu Obééjáuúdu néébe méwadyu nééme ihñéjteke imíñútsómema wáñehjíváténej!”

Átsihdyúu oke neébe:

—Ehdu ímiááné Píívyéébere nééhií.

¹⁰ Áánélliihyée dííbye líiñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváiyónáa oke neébe:

—ÍOke duurúvadíñe! Muurá ámuhadúré oo Píívyéébé ícúve múnáajpi eene ámuha díñahbémuma Jetsocríjtoke ímí meúraavyémé meíjcyadu. Áánéllii ihdyu dííbyekéré Píívyéébeke duurúvá dííbye uwááboju Jetsóodi íjcyane ámuha meúwáábohíjcyáabeke. Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

Tsítsíbeúvú nééne íjju hallúrí íjcyáabe

¹¹⁻¹³ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéjiri íju tsítsíbeúvú néébeke. Áábé hallúríi ácuúcunúúbe mémé ímiáábé Állíúútuúbe. Tsiíñeé dííbye mémé Píívyéébé Ihjyu. Aabe

muurá míamúnaa muhdú meícyahíjcyáné mééma ímbájchoó muhdú meícyahíjcyádújuco. Aabée íchahíwáánema íjcyáábé hálluúúcú cúújúwayúdú peetécutúhi. Áánetúu imyémé dííbyedítýú cáátúnúmeíñé ñná nééiyóné tsá múha wáájácutúne. Apáábyéree diibye waajácúhi. ¹⁴ Áábekée mítyame míamúnaa tsítsijte íjímudi úraavyé ímiá wajyámúúné tsítsijáánema íjcyame. ¹⁵⁻¹⁶ Aabée tsuhjíváwu nééwa ññtsúwá díbeúcutúnú tééwari panévá iñújñine múnáake ícúbáhráíwa. Áábedítýúu íwajyámutuu, íjcyúbatuu, caatúváné illu nééneé: “Páné avyéjúté éhñíñevu íhtsútuube avyéjuúbe.” Aane muurá dííbyé hójtsí pañe panévá iñújñine múnáa íjcyááhi. Áhdure dííbyej tééveri íhtsútuube Píívyéébe icyáyobáávaténe míamúnáadi ícúbáhraá éhne múúne óova íjtyúhari ditye dótshucúdu.

¹⁷⁻¹⁸ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí níjkyéji múnáajpi cóójiejpi núhbá hallúrí íjyócunúúbeke. Aabée wahpéjteke kéévánécoba nééhií:

—Píívyéébe néé pámeekéré ídáátsojtékee, íhtsútuujtékee, íjímuke diityédí méénújcatsímýéhjimáyé ámuha medóókií. Áámeke wa metsááne medóóvaj. Ehdúu neebe níjkyéji múnáajpi wahpéjteke.

¹⁹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí diibye iyáábécóbama ihyájkímú panévá iñújñiné avyéjúté píhcyaaavéné diibye íjímú hallúrí íjcyaaabe téhdure ihyájkímuma íjcyáábema imyéénújcatsíki. ²⁰ Áronáacáa diibye iyáábécóbama Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpidí díllómeíbyé méénúráítýuróné méénúúbema tsúúca diityétsikyé ékeevéme. Diibyeé eene Píívyéébe ihjyú uubáalle múnáajpidí díllómeíbyé íllure állihíjcyá míamúnáake diibye iyáábécóba mémema íjcyame dííbyé níjcyota dúúrúvahíjcyámeke. Áromútsíi bóhñmútsíyé wágóoové ávyétá íhnáhó atsóóperémá péetécutúné cuujúwá pañévu. ²¹ Áánetúu tsijtye ímunáajtéke diibye íjímú hallúrí ácuúcutúnúbe íññtsúwari dsíjívétsómeke diitye wahpéjté dóóhií.

20

Jetsóó ávyéjuube íñújñiri íjcyane

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsijpi níjkyéji múnáajpi cáámetu íññújívú níityene ápíchó néheju wáhyéjúcoba lláávee, úwááñéhícyobaa, íjcyánema. ² Aabée níhbácobádú néébeke dííbyere íññimye íjcyaaabe Naavéneke tééhiyi idyóhñínúúbeke waaó teene wáhyéjúcóbá pañévu. ³ Áábé hallúvúu cóhpéj wátájcoobe diibye míamúnáake 1,000 píjcyá hajchótá íállíjyúcoótuki. Ááne boonétúu tsiiñe ácádsííveebe wahájchotáwuúrjúco.

⁴ Áhdurée ó ájtyumí muhdú míamúnaa ícyahíjcyáné ditye ímbájchóiñévú Píívyéébe níwaavémé íavyéjú íjyáwááné hallúrí ácuújcatyémeke. Téhdurée idyé ó ájtyumí Píívyéébe ihjyú Jetsóodi íjcyane úwáábohíjcyámeke téené hallútúu ditye íhñíwaúúné kípyúúcu híjcyámeke. Diityéé muurá tsá mújyú diibye iyáábécóbake íñíjcyotámá dúúrúvatúne. Áánéllihyée dííbye mémé tsá diityéké íúmicóónetu íhyójtínéúbatu íjcyatúne. Aamée tsiiñe bóhñime Críjtoma ávyéjuuté téhdune 1,000 píjcyá hajchóta. ⁵ Aane cahcújtso múnáa dsíjívémé bóhítujkénúíñe nééiyóne. Áánetúu tsijtye cáhcújtsotúme téhdune 1,000 píjcyá boonéturéjuco bóhñine. ⁶ Maímijyú ihdyu tsaímíyé Píívyéébema ícyahíjcyámé tujkénú bóhñicunúíñej. Áámeke tsáhájjuco bóónétu íjcyáné ícúbáhraméí dómájcóityúne. Aame Píívyéébema Críjtomútsí íjcyánéjcu lluuvájté íjcyame ávyéjúúteé íññújñiri téhdune 1,000 píjcyá hajchóta.

⁷ Ááne boone tsiiñe Naavéné ácádsíjcaáyóméíhi. ⁸ Aabe ípyée imyéénuhíjcyádú tsiiñe páné iñújñine múnáakéré íállíñe mújtátsoóhi. Ááne Góóó, Magóóó, íjcyáné iñújñicu múnáa ávyétá mityámé eevératu íjcyame Críjtoke néhñllehíjcyámema íúcuújcatsíñe dííbyema méénújcatsímýe.

⁹ Aanée naavédú nééne o íiténáa pahúllevátú tsáame Píivýéébe íhcyóómi wáyjú nécoomi tsúuca mícaavévá pámeere díibyeéjeteke ipírújtsóroki. Áronáacáa Píivýéébe cúujuwa cáámetu diityé hallúvú íjcaáyóné pámeekéré áíucú tsáápíúbá coéváratu. ¹⁰ Áánetúu diibye Naavéné míamúnáake állihíjcyáábeke waagóoobe cúujuwa atsóoperémá péétécunúwá pañévú tééwá pañe tsúuca iyáábécobaa, iye Píivýéébe íhjúu uubáalle múnáájpidi díllómeíhíjcyáábee, íjcyamútsí íjcyáwá pañévu. Aamée tsúuca tééwá pañe ícúbáhrámeí mújyú níjkéváityúne.

Ímibájchoju

¹¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí tsítsíj nééne avyéjú ijyáwá hallúrí tsaapi ácuúcunúúbeke. Áábedítýúu ííñújima íévéhóówari íjcyanéjhi peíñú pevétsiyéjucu. ¹² Ájyúu díibye úmíwari íhtsútúméhjimáyé ídáátsojte dsíjivehíjcyámé tsiíñe bóhímedívú pááyuube muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúváné waajácúhaamíne. Áhdurée paayúcuube pájtyeteme mémeháñé íjcyaháami. Áánemáa diityémá ímibájchoobe téhaamíjhi pañétú muhdú ditye ícyahíjcyáné cáátúnúmeídyújucu. ¹³ Téjyúu pámeere dsíjivémé íjchívyécunú móáñé pañétuu, ííñújhi pañétuu, íjcyane. Áámemáa ímibájchoobe muhdúhjáa ditye ícyahíjcyánéjhi. ¹⁴ Ájyúu tsáhájucu dsíjivé íjcyájúcootúne. Téhdurée ímityúmé dsíjivémé úújetéhíjcyatsí tsúuca wágóoové cúújúwá pañévú ditye wágóoóvéíwá pañévu. ¹⁵ Ááwá pañévúu wágóoovémé íñe múhdumé pájtyeteme mémeháñé íjcyaháamítu imyémé íjcyatúme.

21

Béhné ííñújima níjkyeji

¹ Átsihdyúu idyé ó ájtyumí béhné ííñújhi íévéhóówari íjcyanéjhimá bóhówaavéné íhdéénéjhi tsúuca wágóoóvéne boóne. Áronáacáa tsáhájucu móáñe íjcyatúne. ² Ájyúu o íiténáa béhné Jerotsarée níityé níjkyéjitu Píivýéébedítýu. Ácoomí tsaímíyé íñe ímíjyaú éhne múúne walle ityájíváné wañéhíjhi pañe ímibájkímyeídyu. ³ Áánáacáa tsaapi níjkyéjitu kéévánécoba nééhií:
—Ícyooca Píivýéébe íhñéjtéj pñe íjcyaabéréjucu diityéké tükévétsoíñe. Áábema íjcyáímýe tsaímíyéjucu. ⁴ Áámema tsáhájucu kímóóve, dsíjivé, panévá ícúbáhrámeí, íjcyájúcoóityú tsúuca díbye páneere tsíhdyuréjucu cápáyoácónéllíhýe.

⁵ Ehdúu díbye nééne boone íavyéjú ijyáwá hallúrí ácuúcunúúbé nééhií:

—Panéváre béhnéréjucu o ípívyéjtsóne.

Átsihdyúu oke neébe:

—Cáátunu íñe úúma o íhjuváne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Muurá ímíáánéré teéne. Aane múu cáhcujtsóhi.

⁶⁻⁷ Átsihdyúu tsiíñe oke neébe:

—Áyu tsúuca páneere muhdú o néhdújucu pájtyene. Aabe panéváturé íhtsútuube tapíivýema o íjcyátuube íjcyaduré o íjcyaa ímichi téhijpi oo páneerée o ípívyéjtsóobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóíibye. Aabe áátsímédú nééne ímítyunévú táhjátsámeityúmé tsaímíyé íjcyáíyóneri tsúúráméimyeke ó ájcuú ímíá bóhívu áhdóratúne. Áámé Píivýéébe ó íjcyáahi. ⁸ Áánetu oke íuráávyéné déjúcotu ícúbáhrámeíyóneri íllityéne cáhcujtsotúmee, dsíjivétso múnaa, íhdícyámema dómácócatsíhíjcyáamee, níjcyotájeteke dúúrúvahíjcyáamee, waabyénu múnaa, állíu múnaa, éhdume wágóoóvee cúujuwa atsóoperémá péétécunúwá pañévu. Ehdú botsíi ávyetá wágóoóveréjucu ditye méénuíñe. Ehdúu oke Píivýéébe nééhií.

Béhcóómi Jerotsarée

⁹ Átsihdyúu tsaapi níjkyéjhi múnáajpi éhnée 7-mevadítyú níhñéénéré ícúbáhrámeí íjcyáíhlloma íjcyaa oke nééhií:

—Cáhawáá uke o úújétso Obééjáuúdu néébé uráávyé múnaa éhne múúne tsáápi taaba íjcyadu néémedívu. ¹⁰ Aanée teene naavédú nééne o íiténé pañe oke tsajtyéébé caméhbáú níjcaúvu. Átsihdyúu oke úújétsoobe Píívyéébe cóómí Jerotsaréé imíwu nécoomi níjkyéjitu ííñujívú níityécoomívu. ¹¹ Ácoomítyúu ávyeta Píívyéébé ámítsaráhcó cádiúcunú éhne ‘jájpeé’ némeíñé neewáyú ‘rauráú’ nééu imíwu ‘rutúrútu’ néhduú. ¹²⁻¹³ Ácoomí mójcócó cáámé mójcócoba ávyéta píímí némójcótú 12-wava lléhowááne. Panéjcuvatúu 3-wavátsá 4-tsihjívatu. Áwáhjítúu íjraéémú dohjíbá 12-neva íjcyáne mémeháñé caatúvá téwávu. Áwahjí níjkyéji múnaa tsáápiitsa tehmeí. ¹⁴ Áhdurée idyé témójcótú 12-uva newáyúcobáné ímichi témójco éjkeúhji. Áuhjítúu idyé téuvádú tsáápiitsa Obééjáuúdu néébé mamýému mémeháñé caatúváhi.

¹⁵ Ájyúu diibye níjkyéji múnáajpi óóma íhjuvávábedi óórówa eevéwá dibye tééwari técoomi íééve páneere témójco íllohówáánemájuco. ¹⁶⁻¹⁷ Ácoomí ávyeta tsahdú cóómíyé páhijyáwá nécoomi muhdú míamúnaa meéévehíjcyádú panéjcuvaré icyáámema íwatyúúve éhnéjcu éévebe tsahájchotaré 2,200 kiróómetro. Áánetúu técoomí mójcój píímí éévebe 64 ééveta.

¹⁸ Ámójcócó méénúmeí tsanééré ‘jájpeé’ némeíñé newáyúúnetu. Áánetúu ipácóómí tsanééré óórótu méénúmeícyóómí míícúmíjídú íñé imíjyaú ‘rutúrútu’. ¹⁹⁻²⁰ Ácoomí mójcócó ímichi éjkéné newáyúcobáné ícyáávétsámeí ‘jájpeé, tsapííroo, áágataa, ejmeráádaa, óónitsee, coonariínaa, critsóóritoo, berííroo, topáátsioo, critsopráátsaa, jatsíjto, amatíjtaa’, némeíñé newáyúúné imíwu páhduvaré néuhjítu. ²¹ Áánetúu técoomí mójcój llohówááné 12-wava méénúmeí téhdunéré 12-uva péérá newáyúúnetu. Áánetúu pañétúejíjtó técoomí ulléjíjtó tééneere óórótu méénúmeíjíjtó míícúmíjídú imíwu ‘rutúrútu’.

²² Áronáacáa ihdyu tsá o ájtyúmitú duurúvaja técoomíyí panévatúré íhtsútumútsí Obééjáuúdu néébema Píívyéébe mútsí tééjadu néémutsi íjcyánéllíhye. ²³ Ácoomi muurá tsáhájuco núhbmútsí ájchúnej tééveri íjcyáityúne. Muurá ihdyu Píívyéébé ámítsaráhcoréjuco Obééjáuúdu néébedítyú ájchúncunúnej tééveri técoomi íjcyáíñe. ²⁴ Áábej tééveri páneere míamúnaa panévá ííñujíñé avyéjútémá tsáímíyé íjcyame técoomi ávyéjútsoóhi. ²⁵ Ácoomí llohówááné tsá wátáhájcatyéityú tene mújyú íjyunúityúnéllíhye. ²⁶ Muurá técoomívu panévá íñujíñé avyéjú dóbééveéhi. ²⁷ Ácoomíyí tsá íñá ímityúné íjcyáityúne. Tsá núcójpítsó nénehji méénúmema állíúúmé téhullévú úújetéityúne. Apáámýéré ihdyu múhdumé pájtyetéme mémeháñé Obééjáuúdu néébedi íjcyáháámítu cáátuvámé técoomívu úújéteéhi.

22

¹ Átsihdyúu diibye níjkyéji múnáajpi oke úújetsó tééhivu Obééjáuúdu néébema Píívyéébe mútsí avyéjú íjcyátsihdyu ííñécunúhí pañétúejíjtó técoomí ulléjíjtó píñétú nívahívu. Aahí nujpácýóo ávyéta ímí ‘rauráú’ néjpacýo meke bohíívú ajcúhi. ² Ááhí úníurí tsanéjúcúri úmehééné meke medsíjívéjúcóóityúne bóhíívu ájcuhehjí ténuhbávádú néévahíjcyahéhji. Áhéhjíhaamíneé panévá íñujíñe múnáake bohíívú ajcúhi. ³ Aane Obééjáuúdu néébema Píívyéébe mútsí avyéjú técoomí pañe íjcyánéllí tsá íñé imítyú íjcyáityú téhulle. Aane téhulle Píívyéébé ícúve múnaa íjcyame dííbyeke duurúváahi. ⁴ Aame dííbyeke ájtyúmíí múhdumé dííbye mémé íúmícoóónetu cáátuváme. Aame avyéjúúteé dííbyema mújyú níjkéváityúne. ⁵ Tsáhájuco mújyú téhulle íjyunúityúne. Áánéllí tsáhájuco peetéháñé íjcyáityúne. Áhdure tsáhájuco nuhba íjcyáityúne. Píívyéébe íhtsútuube íjcyaabéréjuco peete íjcyáíñe.

Jetsocríjtó tsááiñe p'íhíjucóone

⁶ Átsihdyúu diibye níjkyéji múnáajpi oke nééhií:

—Íñe uke o nééne muurá ávyeta ímiááne. Tsá álliu tene íjcyatúne. Aane múu cáhcujtsóhi. Píivyéébe Ípííchoj téeveri íhjúu uubálle múnáake iná pájtyeíñe íhdétújuco wáájácútsohíjcyaaabe oke wallóo téhdure dííbyé ñcúve múnáake o úubálle muhdú lléváhréjuco tene pájtyeíñe.

⁷ Muurá Jetsóo nééhií: “¡Lléváhréjuco o tsááiñe! Ahdícyane ihdyu maímijyu ditye íjcyaiñe íñe íhyaamí pañétú muhdú tene pájtyeíñe cáátuváné cáhcujtsóme.” Ehdúu oke neebe níjkyéji múnáajpi.

⁸⁻⁹ Aanée ó ájtyumí ehdu páneere muhdú pájtyeíñe oke úubállémeíñéhji. Áanélliihyée diibye níjkyéji múnáajpi oke ténehjívú úújétsóobé lliiñévú o mímóúúvéne dííbyeke o dúúrúváyónáa oke neébe:

—¡Oke duurúvadíñe! Muurá ámuháduré oo Píivyéébé ñcúve múnáajpi ámuha díñahbémuma dííbyé íhjúu uubálle múnáa meíjcyame íhyaamí pañe íjcyané uwááboju ímí ámuha mecáhcujtsómé meíjcyadu. Áanéllii ihdyu dííbyekéré Píivyéébeke duurúva.

¹⁰ Átsihdyúu idyé oke neébe:

—Tsá múu íñe u cáátúnuháámí páátanutúne. Muurá muhdú téhaamí pañe tene nééne lléváhréjuco pájtyeíñe. ¹¹ Ahdícyane óvíi Píivyéébema ímí íjcyaiýóneri tsúúráméimyé ímíñeúvú íjcyá dííbyema. Áánetu ihdyu óvi ímityúmé ímillédú íjcyáhi. Ehdúu níjkyéji múnáajpi oke nééhií.

¹² Áané boonétúu idyé Jetsóo oke nééhií:

—¡Muurá lléváhréjuco o tsááiñe! Aabe ó ájcuú pámeekéré muhdú ditye ícyahíjcyáne áhdovu. ¹³ Aabe panévatúré íhtsútuube o íjcyaaabe tapíivýema o íjcyátuube ímichi téhijpi oo páneeré o ípívýéjtsoobe. Áhdure níjke oo páneere o níjkévátsóííbye.

¹⁴ Ahdícyane maímijyu ditye íjcyaiñe tsaímíyé ícyahíjcyáme. Muurá béhné Jerot-sarévu iúújetécooca bohíívú ájcúné uméhe néévá llééneímye. ¹⁵ Áánetu ímityúmé waabyénu múnáa, íhdícyámema dómácócatsíhijcyáamee, dsíjivétso múnáa, níjcyotájteke dúúrúvahíjcyáamee, állíu múnáa, íjcyame tsá técoomívú úújetéityúne.

¹⁶ Aane íñe níjkyéji múnáajpikye diéllevu ó wallóo díbye úhdivu íbóhówájtso páneere muhdú pájtyeíñéhjí uuréjuco tácahcújtso múnáake u wáájácútsoki. Muuráhjáa páneere o ípívýéétsóroobe Dabíiúvúj tsíménémúhaabe ó íjcyá tsítsívé mícúruwádú o néébeé. Ehdúu Jetsóo oke nééhií.

¹⁷ Ahdícyane Píivyéébé Apííchó íhjúu uubálle múnáaj téeveri miamúnáake píuváhi. Áhdure Obééjáuúúdu néébe cahcújtso múnáa éhne múúne tsáápí taaba íjcyadu nééme miamúnáake píuváhi. Aane ihdyu óvíi lléébome itsááne adóvá bohí nujpácyotu áhdóratúne.

¹⁸ Aane íñe tsúúca íhyaamí pañe cáátuváné uwááboju lléébómeke o néé ditye éhniíñevu iiyéjuco tsíñéhji íáméjtsótuki. Muurá tehdu méénúmeke Píivyéébe ávyetá íhnáhó ícúbáhraá muhdú téhaamí pañétú tene néhdújuco. ¹⁹ Áhdure idyé téené uwáábójutu tsane wáágóome mémé páacyúiibye tsúúca pájtyetéme mémeháñe cáátúváháamítu. Aame tsá dííbyé cóómivu úújetéityú íñe íhyaamí pañétú úubállémeícyoomívu.

²⁰ Aanée diibye íhyaamí pañe dííbyé uwááboju íjcyaaabe nééhií:

—Ímiááné lléváhréjuco o tsááiñe.

Áanélliihyée dííbyeke o nééhií:

—Juújuj, tehdújuco Ávyéjuube Jetsóoj, wa ícúu tsaácoj.

²¹ Aabe ihdyu óvíi ámuhákye píaabó páijyuváre. Áyu tehdújuco.